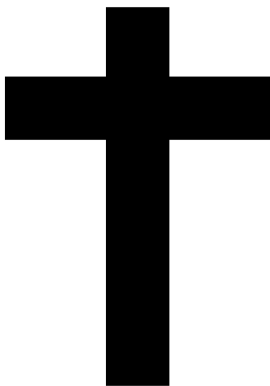

Marĩṛṁya Kerere

Wereri Turi

New Testament in Siriano

Marĩpaya Kerere Wereri Turi

New Testament in Siriano

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siriano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siriano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

1a0774e8-d152-5929-891b-95e0d2238786

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	86
SAN LUCAS	137
SAN JUAN	226
LOS HECHOS	289
ROMANOS	366
1 CORINTIOS	403
2 CORINTIOS	438
GÁLATAS	460
EFESIOS	475
FILIPENSES	488
COLOSENSES	496
1 TESALONICENSES	504
2 TESALONICENSES	511
1 TIMOTEO	515
2 TIMOTEO	525
TITO	532
FILEMÓN	537
HEBREOS	539
SANTIAGO	568
1 SAN PEDRO	578
2 SAN PEDRO	589
1 SAN JUAN	595
2 SAN JUAN	604
3 SAN JUAN	606
SAN JUDAS	608
EL APOCALIPSIS	612

SAN MATEO

Jesucristo ñekūsāmarā āārīturiāmūrīrīdea
(Lc 3.23-38)

¹ Jesucristo ñekūsāmarā iripoegue marā āsũ āārīnerā āārīmá. Jesucristo, David parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí. David, Abraham parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí.

² Abraham Isaac pagu, Isaac Jacob pagu, Jacob Judásā pagu āārīdi āārīmí.

³ Judá pūrā Fares, Zara wāikurā āārīnerā āārīmá. Īgūsā pago Tamar wāikudeo āārímó.

Fares Esrom pagu, Esrom Aram pagu,

⁴ Aram Aminadab pagu, Aminadab Naasón pagu,

Naasón Salmón pagu, ⁵ Salmón Booz pagu āārīdi āārīmí. Īgũ pago Rahab wāikudeo āārímó.

Booz, Obed pagu āārīdi āārīmí. Īgũ pago Rut wāikudeo āārímó.

Obed Isai pagu āārīdi āārīmí.

⁶ Isai Israel bumarā opu David pagu āārīdi āārīmí.

David, Urías marāpo āārīdeo merā Salomón wāikugure pūrākudi āārīmí.

⁷ Salomón Roboam pagu, Roboam Abías pagu,

Abías Asa pagu, ⁸ Asa Josafat pagu,

Josafat Joram pagu, Joram Uzías pagu,

⁹ Uzías Jotam pagu, Jotam Acaz pagu,

Acaz Ezequías pagu, ¹⁰ Ezequías Manasés pagu,

Manasés Amón pagu, Amón Josías pagu,

¹¹ Josías, Jeconíasā pagu āārīdi āārīmí. Īgūsā āārīripoere Israel bumarārē Babilonia marā gapu ñeā, Īgūsāya nikūgue āārīnerā āārīmá.

¹² Irasirigu, Jeconías Babilonia nikūgue Salatiel wāikugure pūrākudi āārīmí.

Salatiel Zorobabel pagu, ¹³ Zorobabel Abiud pagu,

Abiud Eliaquim pagu, Eliaquim Azor pagu,

¹⁴ Azor Zadoc pagu, Zadoc Aquim pagu,

Aquim Eliud pagu, ¹⁵ Eliud Eleazar pagu,

Eleazar Matán pagu, Matán Jacob pagu,

¹⁶ Jacob, José pagu āārīdi āārīmí.

José, María marāpu āārīdi āārīmí. María, Jesús masakare taubu “Cristo” wāikugu pago āārīdeo āārímó.

¹⁷ Abraham merā keopurorí, Daviguere marí keotūnumakū, āārīpererā Abraham parāmerā āārīturiarā catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. David merā Īgũ parāmerā āārīturiarārē keomakū, Babiloniague Israel bumarārē

Īgūsā āīaburo dupuyuro keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. Dupaturi Babiloniague Īgūsā ejadero p̄r̄u, Īgūsā parāmerā āārīturiarārē keop̄rorimakū, Cristo deyoadero p̄r̄u keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá doja.

Jesucristo deyoadea

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo deyoaburi āsū waayuro. Īgū pago María, José merā marāp̄k̄ubo iriyupo. Īgūsā suro merā āārīrik̄uburo dupuyuro Ōāgū deyomarīgū turari merā nijīpo āārīnūgāsīayupo. ¹⁹ José igo merā mojōsiabu diayemarē irigu āārīyup̄u. Irasirigu, igo nijīpo āārīrīrē masīgū, masaka ĩūrōgue igore: “Ñerō irideo āārīmó”, ārī weresād̄uabi, Īgūsā masībirimakūta igore béobu iriadiyup̄u. ²⁰ Irire Īgū gūñaripoe Marīp̄re wereboeḡu, kērōgue Īgūrē deyoa, āsū ārīyup̄u:

—José, David parāmi āārīturiagu, Marīare ñerō gūñabirikōāka! Igo, Ōāgū deyomarīgū turari merā nijīpo āārīnūgāsīamo. Irasirigu gūiro marīrō igo merā mojōsiaka! ²¹ Igo majīgūrē pūrāk̄ugokumo. Īgū Īgūyarā masakare Īgūsā ñerī iridea wajare taubu āārīgukumi. Irasirigu Īgūrē “Jesús”^{*} wāīyegukoa, ārīyup̄u Marīp̄re wereboeḡu Josére.

²² I āārīpereri Marīp̄u Īgūya kerere weredupuyudire gojadorederosūta waayuro. Āsū ārī gojasūdero āārībá:

²³ Sugo nomeō ūm̄u merā āārībirikerego, suḡu majīgū pūrāk̄ugokumo. Īgū “Emanuel” wāīk̄ugukumi, ārī gojasūdero āārībá.[☆]

“Emanuel”, ārīrō: “Marīp̄u marī merāta āārīmi”, ārīduaro yáa.

²⁴ José kārīadi yobeja, p̄r̄u Marīp̄re wereboeḡu Īgūrē doreaderosūta María merā mojōsiayup̄u. ²⁵ Irasirikereḡu, igo magūrē pūrāk̄uburo dupuyuro igore marāp̄ok̄ubi irirosū āārīkōāyup̄u. Igo pūrāk̄uadero p̄r̄u, majīgūrē “Jesús” wāīyeyup̄u.

2

Masīrīmasā Jesúre ĩārā waadea

¹ Herodes wāīk̄uḡu, Judea nikū marā op̄u āārīripoe Jesús iri nikūma makā Belēgue deyoayup̄u. Īgū deyoadero p̄r̄u, abe m̄urīriro gap̄u marā neñukārē ōārō masīrīmasā Jerusalēgue ejañurā. ² Iroque eja, iri makā marārē sērēñañurā:

—Suḡu majīgū deyoadi judío masaka op̄u āārību, ¿noógue āārīrī? Guaya nikūgue ḡua āārīmakū, abe m̄urīriro gap̄u

^{*} 1:21 “Jesús”, ārīrō: “Marī Op̄u marīrē taumi”, ārīduaro yáa. [☆] 1:23 Is 7.14

neñukāmu ĩgū deyoarire ĩmugū boyopurorimakū ĩābú. Irasirirā ĩgūrē bñremurā aarirā iriabu, āññurā.

³ Opu Herodes ĩgūsā irasū āññeare pébokagu, buro gññarikuyupu. Āññipererā Jerusalén marāde gññarikuñurā.

⁴ Irasirigu Herodes āññipererā paia oparārē, Moisés doredeare buerimasādere siu neeō, ĩgūsārē sērēñayupu:

—Cristo, Maripu iriubu, ¿noogue deyoabu āññayuri? āññayupu.

⁵ ĩgū irasū āññimakū, āsū āññi yujññurā:

—Judea nikūma makā Belēgue deyoagukumi. Iripoegue Maripuya kerere weredupuyudi āsū āññi gojadi āññimí:

⁶ Belén wāikuri makāgue sugu Opu deyoagukumi. ĩgū Maripuyarā Israel bumarārē korebu āññigukumi.

Irasiriro Belén Judea nikū āññirī makārī watope ubu āññirī makā āññikerero, gaji makārī nemorō āññirokoa, āññi gojadi āññimí, āññi wereñurā Herodere.*

⁷ ĩgūsā irasū āññimakū pégu, Herodes masirimasārē siu, masaka péberogue sērēñayupu:

—¿Naásū āññimakū neñukāmu deyoari? āññayupu. ⁸ “Irinague deyoami”, āññi yujññimakū pégu, ĩgūsārē Belēgue āsū āññi iriuyupu:

—Iro marārē: “¿Noogue āññirī, majīgū deyoadi?” āññi sērēñarā waaka! ĩgūrē bokajarā, oōta goedujarika, yure ĩgū āññirōrē weremurā! Yude ĩgūrē bñremugū waadññakoa, āññayupu ĩgūsārē.

⁹⁻¹⁰ ĩgū irasū āññimakū pé, Belēgue waakōāññurā. Maague waamakū, neñukāmu, abe mññiriro gapu boyoadi ĩgūsā dupuyuro waadupuyuyupu, ĩgūsā waarī maarē ĩmugū. ĩgūsā neñukāmūrē ĩārā, buro usuyaññurā. Neñukāmu ĩgūsā dupuyuro waa, majīgū ĩgū āññirī wii weka dujanugājayupu.

¹¹ Irasirirā iri wiigue ñajārā, majīgūrē, ĩgū pago María merā āññigūrē bokajaññurā. ĩgūrē ĩā, ĩgū puo ñadukupuri merā ejamejā: “Oātarimi”, āññi bñremuññurā. ĩgūsā āññadea kūmarirē tūpā: oro, incienso, mirra wāikuri sññorī wajaparire ĩgūrē sññurā. ¹² Puru ĩgūsā kārīripoe Maripu kērōgue wereyupu:

—Musāya makāgue goedujārā, Herodes puo waarī maarē dujāabirikōāka! Gaji maa gapu dujāaka! āññi wereyupu. Irasirirā gaji maa gapu goedujāaññurā.

José, María merā majīgūrē Egiptogue āññuriadea

¹³ Masirimasā goedujáadero puru, Maripure wereboegu Josere kērōgue deyoa, āsū āññi wereyupu:

—Yobeka! Majīgūrē, ĩgū pago merā Egipto nikūgue āññuriwāgāka! Yu mūrē: “Dujarika!” āññi weremakūgue

dujarika! Herodes majīgūrē āmabu yámi ĩgūrē wějēbu, āĩ weryupũ.

¹⁴ ĩgũ irasũ āĩmakũ pégu, José yobe, majīgūrē āĩ, pago merã ñamita Egiptogue waakõãyupũ. ¹⁵ Herodes okaropã irogue āārĩñurã. Irasiro Marĩpũya kerere weredupuyudi Marĩpũ magūrē ĩgũ āĩdeare gojaderosũta waayuro. Marĩpũ āsũ āĩdi āārĩmĩ: “Yũ magūrē Egiptogue āārĩgūrē siiubũ”.

Herodes ũma pũrãrē wějēbéodoredea

¹⁶ Herodes, masĩrimasã ĩgũ pũro goedujáabirimakũ ĩãgũ, guatariakõãyupũ. Irasirigu Belén marãrē, iri makã tũro āārĩrãdere ũma pũrãgãrē wějēpeokõãdoreyupũ. Masĩrimasã āĩdeare gũñagũ: “Õõpãta majĩgũ masãkumi”, āĩ gũñayupũ. Irasirigu pe bojori oparãrē, pe bojori doka oparãrē wějēbéodoreyupũ. ¹⁷ ĩgũ irasiriri Jeremías Marĩpũya kerere weredupuyudi gojaderosũta waayuro. Āsũ āĩ gojadi āārĩmĩ: ¹⁸ Ramá wãĩkũrogue bũro bujawereri merã dũjaritua, orerãkuma. Raquel parãmerã āārĩturiarã Israel bumarã nome ĩgũsã pũrãrē bũro orerãkuma.

ĩgũsã pũrãrē wějēmakũ ĩãrã, bujawereduúbirimakũ, gajerã ĩgũsãrē gũñaturamakũ irimasĩbirikuma, āĩ gojadi āārĩmĩ.☆

¹⁹ Herodes boadero pũrũ, Marĩpũre wereboegu Josere Egiptogue āārĩgūrē kěrõgue deyoa, āsũ āĩyupũ doja:

²⁰ —Majīgūrē wějēduanerã boapereakõãma. Irasirigu majīgūrē, pago merã Israel bumarãya nikũgue āĩ dujáaka doja! āĩyupũ.

²¹ ĩgũ irasũ āĩmakũ pégu, José yobe, majīgūrē, pago merãta Israel bumarãya nikũgue āĩãkõãyupũ. ²² José gapũ Judea nikũgue ejagu, Herodes magũ Arquelao wãĩkũgu ĩgũ pagũ dagũre gorawayudi āārĩmĩ, āĩrĩ kerere pégu, gũiyupũ. Irasirigu, kěrõgue Marĩpũ ĩgūrē werederosũta Judea nikũrē taria, Galilea nikũgue waakõãyupũ. ²³ Iri nikũguere Nazaret wãĩkũri makãgue eja, āārĩyupũ. Irasiro Marĩpũya kerere weredupuyunerã gojaderosũta waayuro. Āsũ āĩ gojanerã āārĩmã: “‘Cristo, Marĩpũ iriudi Nazaretmũta āārĩmĩ’, āĩrãkuma masaka”, āĩ gojanerã āārĩmã.

3

Juan masakare wãiyerimasũ buedea

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Iripore Juan masakare wãiyerimasũ Judea nikũ masaka marĩrõgue ĩgũ pũro ejarãrē Marĩpũyare buenũgãyupũ. ² Āsũ āĩ werenayupũ:

☆ 2:18 Jer 31.15

—Musā ñerō iririre bujawereka! Musā gũñarĩrē gorawayuka! Mērō duyáa, Marĩpu ĩgũyarārē doreri ejaburo, āĩ werenayupu.

³ Iripoeguemu Isaiás Marĩpuya kerere weredupuyudi, Juan iriburire āsũ āĩ gojadi āārĩmĩ:

Sugu, masaka marĩrōgue buro gainĩrĩ merā: “Marĩ Opu aariburi dupuyuro ĩgũ aariburi maarē diayema maa oārĩ maa āmurā irirosũ diayemarē irika!” āĩ weregukumi, āĩ gojadi āārĩmĩ.*

⁴ Juāya surĩro camellu poari merā suadea surĩro āārĩyuro. ĩgũya yujwēñarĩdade waibu gasiro merā irideada āārĩyuro. Poreroa, mume makānũu marāyare baarikuyupu. ⁵ Jerusalén marā, āārĩperero Judea nikũ marā, dia Jordán wāĩkudiyu turo marāde ĩgūrē pérā ejañurā. ⁶ ĩgūsā ñerō irideare bujawere, Marĩpue weretarimakũ ĩāgũ, ĩgūsārē deko merā wāiyeyupu dia Jordán wāĩkudiyague.

⁷ Juan, wārā fariseo bumarā, saduceo bumarā ĩgūrē wāiyedorerā ejamakũ ĩāgũ, āsũ āĩyupu:

—Musā āña irirosũ ñerā āārā. ¿Noā musārē oōguere aaridoreari? “Marĩpu, gũa ñerō iriri waja guare wajamoābirikōāburo”, āĩrā, ¿yue wāiyedorerā aarari? ⁸ Musā: “Gũa ñerō irideare bujawere, gũñarĩrē gorawayuabu”, āĩrā, musā ñerō irideare piri, oārĩ gapure irika! Musā irasirimakũ, Marĩpu musārē wajamoābirikumi. ⁹ Musā: “Gũa Abraham parāmerā āārĩturiarā āārĩmakũ, Marĩpu guare wajamoābirikumi”, āĩ gũñabirikōāka! Yu musārē āsũ ārā: “Musā gũñarĩrē gorawayubirimakũ, musā Abraham parāmerā āārĩturiari wajamāa. Marĩpu ĩ utāyeri merā Abraham parāmerā āārĩturiarā waamakũ irimasĩmĩ”. ¹⁰ Musā ñerĩ iririre piribirimakũ ĩāgũ, Marĩpu musārē béogukumi. Sugu yuku ñerĩ dukakudire ĩā, kōme merā nugũrĩgue merāta diti, peamegue soebéorosũ musārē béogukumi. ¹¹ Musā ñerō irideare bujawere, musā gũñarĩrē gorawayumakũ ĩāgũ, yu musārē deko merā wāiyegukoa. Yu puru aarigú, yu nemorō turagu āārĩmĩ. Yu gapu ubu āārĩgú, ĩgūrē neō saropebirikoa. ĩgũ musārē Ōāgũ deyomarĩgũ merā, peame merā wāiyegukumi. Irasirigu Ōāgũ deyomarĩgūrē musā merā āārĩnĩmakũ irigukumi, ñerĩrē soebéorosũ musārē ñerĩrē béoburo, ārĩgũ. ¹² Trigo gasirire korobéogu irirosũ āārĩmĩ. Gasirire koro odo, iri yerire baari duripĩri wiigue duripĩgu irirosũ oārō irirārē ĩgũ parogue āāgukumi. Gasiri gapure peamegue soebéogu irirosũ ñerō irirārē peamegue béogukumi. Iri peame neō yaribirikoa, āĩ werenayupu Juan masakare.

* 3:3 Is 40.3

Juan Jesúre deko merã wãiyedeá

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juan masakare dia Jordán wãikudiyague deko merã wãiyeripoe Jesús Galileague ããrãdi ãgũrẽ wãiyedoregũ waayurũ.

¹⁴ Iroguere ejamakũ, Juan ãgũrẽ wãiyedũabiradiyurũ:

—¿Mũ gapũ yũre wãiyerono irigũ yũre wãiyedoregũ aarĩri? ãrĩyurũ.

¹⁵⁻¹⁶ Jesús gapũ ãgũrẽ yũjũyurũ:

—Yũre wãiyeka! Marĩrẽ ããrĩpereri Marĩrũ dorederosũta iriro gããmea.

Ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégu: “Jáu”, ãrĩ, Jesúre wãiyeyurũ. Wãiyeye odomakũ, Jesús diague níadi majãñugãmakũta, ãmũgasi tũpãkõãyuro. Õãgũ deyomarĩgũ buja irirosũ deyogũ dijari, ãgũ weka ejabekamakũ ããyurũ. ¹⁷ Marĩrũ ãmũgasigue ããrĩgũ ãsũ ãrĩyurũ Jesúre:

—Ĩĩ yũ magũ, yũ maĩgũ ããrĩmi. ãgũ merã bũro ãũyáa, ãrĩyurũ.

4

Wãtĩ Jesúre ãrĩmesãdidea

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Rũrũ Õãgũ deyomarĩgũ Jesúre masaka marĩrõgue ããyurũ, wãtĩ ãgũrẽ ãrĩmesãburo, ãrĩgũ.

² Iroguere Jesús cuarenta nũrĩ, cuarenta ñamĩrĩgora baabiriyurũ. Rũrũ ãboakõãyurũ. ³ ãgũ ãboamakũ ããgũ, wãtĩ ãgũ rũro eja, ãsũ ãrĩyurũ:

—Diayeta Marĩrũ magũ ããrĩgũ, mũ turaro merã i ãtãyerire pã duparu waamakũ irika! ãrĩyurũ.

⁴ Jesús gapũ ãgũrẽ yũjũyurũ:

—Yũrũya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Baari dita masakare okamakũ iribeá. ããrĩpereri Marĩrũya werenĩrĩ gapũ ãgũsãrẽ okamakũ yáa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyurũ Jesús wãtĩrẽ.

⁵ Rũrũ wãtĩ Marĩrũya makã Jerusalẽgue Jesúre ãã, Marĩrũya wii wekague ããmãrĩa, ⁶ ãgũrẽ ãsũ ãrĩyurũ:

—Diayeta Marĩrũ magũ ããrĩgũ, yebague parimadijaka! ãgũya werenĩrĩ gojadea pũgue:

Marĩrũ ãgũrẽ wereboerãrẽ mũrẽ koredoregũkumi, neõ ãtãyegue meébejabirikõãburo, ãrĩgũ, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyurũ wãtĩ Jesúre.*

⁷ Jesús ãgũrẽ yũjũyurũ:

* 4:6 Sal 91.11-12

—Yuruya werenířĩ gojadea pũgue: “Buremurĩ marĩrõ Marĩpũre: ‘Mũ turari merã yũre gajino iri ĩmuka!’ ārĩbirikõãka!” ārĩ gojasũdero ãārĩbú, ārĩ wereyupũ Jesũs wãtĩrẽ.

⁸ Pũũ wãtĩ Jesũre ãmarĩ buúru wekague ãĩmarĩayupũ doja. Irogue ãārĩpereri i ãmũma makãrĩrẽ, masaka oparidere ĩmupeokõayupũ. ⁹ Irire ĩmupeo, Jesũre ãsũ ārĩyupũ:

—Mũ ñadukũpuri merã ejamejãja, yũre: “Mũ, yũ Opũ ããrã”, ārĩ buremumakũ, i ãārĩpererire murẽ sĩgũra, ārĩyupũ.

¹⁰ Ĩgũ irasũ ārĩmakũ, Jesũs ãsũ ārĩyupũ:

—Satanás, yũ pũrore wirika! Yuruya werenířĩ gojadea pũgue: “Marĩpũ direta buremuka! Ĩgũ doreri direta irika!” ārĩ gojasũdero ãārĩbú, ārĩ wereyupũ Jesũs wãtĩrẽ.

¹¹ Ĩgũ irasũ ārĩmakũ pégu, wãtĩ waakõayupũ. Ĩgũ waadero pũũ, Marĩpũre wereboerã Jesũre iritamurã ejañurã.

Jesũs Galilea nikũgue masakare buenũgãdea

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juãrẽ peresu iridea kerere pégu, Jesũs Galilea nikũgue waakõayupũ. ¹³ Iro ãārĩřĩ makã Nazarere tariwãgã, Capernaum wãikũri makãgue ejayupũ. Galilea wãikũri ditaru tũro ãārĩbú Capernaum. Iri makã Zabolón bumarãya nikũ, Neftalĩ bumarãya nikũ ãārĩunadero ãārĩbú. ¹⁴ Jesũs irogue ejagu, iripoeguemu Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaiás gojaderosũta iriyupũ. ãsũ ārĩ gojadi ãārĩmĩ:

¹⁵ Zabolón bumarãya nikũ, Neftalĩ bumarãya nikũ ãārĩunadero, judío masaka ãārĩmerãya nikũ ããrã. Ditaru tũro, dia Jordán wãikũdiya abe ñajãrõgue Galilea wãikũri nikũ ããrã.

¹⁶ Iro marã, naĩtĩãrõgue ãārĩrã irirosũ Marĩpũyare masĩbema. Ĩgũsã masĩbiri waja peamegue waabonerã ãārĩma. Irasũ ãārĩkererã, sĩãgorire ĩãrã irirosũ ĩgũsãrẽ taubure ĩãrãkuma. Ĩgũta ĩgũsãrẽ Marĩpũre masĩmakũ irigu aarigũkumi. Irasirirã boyorogue ãārĩrã irirosũ ãārĩrãkuma, ārĩ gojadi ãārĩmĩ.*

¹⁷ Jesũs irogue ãārĩgũ, masakare ãsũ ārĩ buenũgãyupũ:

—Mũsã ñerĩ iririre bũjawereka! Mũsã gũñarĩrẽ gorawayuka! Mẽrõ dũyãa, Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doreri ejaburo, ārĩyupũ.

Jesũs wapikũrã waai wẽjẽrĩmasãrẽ siideua

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesũs Galilea wãikũri ditaru tũrogu ejaagu, Simõrẽ, ĩgũ pagũmu Andrẽre bokajayupũ. Simõta “Pedro” wãikũyupũ. Ĩgũsã waai wẽjẽrĩmasã ãārĩñurã. Ditarugue ĩgũsãya buidire meýorã iriñurã. ¹⁹ Jesũs ĩgũsãrẽ:

* 4:16 Is 9.1-2

—Náka, yu merã! Daporare musãrẽ waaí wějěrĩmasã ããrĩrĩrẽ piri, Marĩpũya kerere wererimasã ããrĩmakũ irigũkoa, ãrĩyupu.

²⁰ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, mata Īgũsãya buiriyukure píkõã, Jesús merã waakõãñurã.

²¹ Pũru Jesús yoaweyaro waa, Santiagore, Īgũ pagũmu Juãrẽ bokajayupu. Īgũsã Zebedeo wãikũgu pũrã ããrĩñurã. Īgũsãya doódirugue Īgũsã pagũ merã Īgũsãya buiriyukure ãmurã iriñurã. Jesús Īgũsãrẽ: “Náka, yu merã!” ãrĩ siiuyupu. ²² Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã: “Jáu”, ãrĩ, Īgũsãya doódirure, pagũre píkõã, Jesús merã waakõãñurã.

Jesús wárã masakare buedea

(Lc 6.17-19)

²³ Jesús ããrĩperero Galilea nikũrẽ judío masaka nerẽrĩ wi-irigue buegorenayupu. Oãrĩ kerere, Marĩpu Īgũyarãrẽ doregu ããrĩrĩrẽ bueyupu. Irasũ ããrĩmakũ pũrĩrikurãrẽ ããrĩpereri Īgũsã pũrĩrĩrẽ tauyupu. ²⁴ Īgũ irasiriri kerere ããrĩperero Siria nikũ marã masĩpereakõãñurã. Irasirirã gajerosũperi sĩrĩrĩ oparãrẽ, pũrĩrikurãrẽ, wãtẽa ñajãsũnerãrẽ, ñamasĩrĩrĩ oparãrẽ, waamasĩmerãdere Jesús pũrogu ããñurã. Irasirigũ ããrĩpererãrẽ tauyupu Jesús.

²⁵ Īgũ irasirimakũ ããrã, wárã Galilea nikũ marã, Decápolis wãikũri nikũma makãrĩ marã, Jerusalén marã, Judea nikũ marã, dia Jordán wãikũdiya abe mũrĩriro gapũ marã Īgũ merã waañurã.

5

Jesús buúrugue masakare buedea

¹ Jesús, masaka wárã Īgũ pũro ejamakũ ããgũ, buúrugue mũrĩa, eja doayupu. Īgũ irogu doamakũ, Īgũ buerã Īgũ pũro nerẽnũgãjañurã. ² Īgũsã nerẽnũgãjamakũ ããgũ, Jesús Īgũsãrẽ ãsũ ãrĩ buerũroriyupu:

“Ásũ irirãno usũyama”, ãrĩ buedea

(Lc 6.20-23)

³ —“Marĩpu iritamubirimakũ, Īgũ gããmerĩrẽ irimasĩña marĩbokoã”, ãrĩ gũñarãno, ãmũgasigue Marĩpu Īgũyarãrẽ dorerogue waarãkuma. Iroguema Īgũsãya ããrã. Irasirirã usũyama.

⁴ ’Bujawereri merã ããrĩrãrẽ Marĩpu Īgũsãrẽ gũñaturamakũ irigũkumi. Irasirirã usũyama.

⁵ “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñamerã, Marĩpu Īgũsãrẽ: “I nikũrẽ sĩgũra”, ãrĩdeare oparãkuma. Irasirirã usũyama.

⁶ Marĩpu gããmerĩrẽ iridũarã, ãaboarã baadũarã, ñemesiburã iridũarã irirosũ ããrĩma. Marĩpu Īgũsãrẽ iritamugũkumi, Īgũ

gãamerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. Īgũsarẽ iritamugũ, iiri, baayapianerã irirosũ ããrĩmakũ irigukumi. Irasirirã usuyama.

7 'Gajerãrẽ bopoñarĩ merã ããrãrẽ Marĩpũ Īgũsarẽ bopoñarĩ merã ĩagukumi. Irasirirã usuyama.

8 'Ñerĩ opamerã Marĩpũre ĩãrãkuma. Irasirirã usuyama.

9 'Gajerãrẽ õãrõ siuñajãrĩ merã ããrĩmakũ iridũarãrẽ Marĩpũ Īgũsarẽ: "Yũ pũrã ããrĩma", ãrĩgukumi. Irasirirã usuyama.

10 'Marĩpũ gãamerĩrẽ iriri waja, gajerã Īgũsarẽ ñerõ tarimakũ irisũrã ãmũgasigue Marĩpũ Īgũyarãrẽ dorerogue waarãkuma. Iroguema Īgũsãya ããrã. Irasirirã usuyama.

11 'Yũre mũsã bũremurĩ waja gajerã mũsarẽ ñerõ werenĩkererũgũ, mũsarẽ ñerõ irikererũgũ, ããrĩpereri gajerosũperi ñerĩ kere ãrĩkererũgũ, usuyaka! 12 Marĩpũya kerere weredupuyunerãrẽ mũsã dupuyuro ããrĩnerãrẽ ãsũta ñerõ irinerã ããrĩmã. Irasirirã mũsarẽ ñerõ irikererũgũ, õãrõ usuyari merã ããrĩrikũka! Pũrũguere wãro õãrĩ oparãkoa ãmũgasiguere, ãrĩyupũ Jesús.

I ãmũguere Marĩpũyare irirã moã, sããgori irirosũ ããrĩma, ãrĩ buedea

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Irasũ ãrĩ odo, Jesús ãsũ ãrĩ buenemoyupũ:

—Mũsã i ãmũguere Marĩpũyare irirã moã okari irirosũ ããrã. Moã okadea okabirimakũ, dupaturi okamakũ irimasĩbirikoa. Béoõãkoa. Béoadero pũrũ, masaka kũrawasiribéoõãkuma. Irasirirã mũsã moã okari irirosũ Marĩpũyare irinĩkõãka!

14 'Mũsã i ãmũ marãrẽ sããgori irirosũ ããrã. Irasirirã Marĩpũyare mũsã irimakũ ĩãrã, ĩgũrẽ masĩrãkuma. Buũru wekague ããrĩrĩ makãrẽ duũmasĩña maa. 15 Masaka sããgodirure sããgorã, dupa kũma dokague pĩbirikuma. Sããgo, wii dekogue siukuma, iri wii marã ããrĩpererã õãrõ boyorogue ããrĩburo, ãrĩrã. 16 I irirosũ mũsãde Marĩpũyare õãrõ iriri merã masakare mũsã ĩgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩmakũ irika, ĩgũrẽ ãmũgasigue ããrĩgũrẽ: "Õãtarigu ããrĩmi", ãrĩ bũremuburo, ãrĩrã!

Jesús Moisés doredeare buedea

17 'Mũsã yũre ãsũ ãrĩ gũñabirikõãka: "Marĩpũ Moisére doreri pídeare, irasũ ããrĩmakũ Marĩpũya kerere weredupuyunerã gojadeare béogu aarigũ irikumĩ", ãrĩ gũñabirikõãka! Irire béogu aarigũ meta iribũ. Iri ããrĩpererire keoro iriyuwarikũgu aarigũ iribũ. 18 Diayeta mũsarẽ werea. Ëmũgasi, i nikũ ããrĩrõpãta Marĩpũ neõ mérõgã su wãĩ ĩgũ doreri pídeare béobirikumi. ããrĩpereri ĩgũ: "Ãsũ irigũra", ãrĩdeare keoro iriyuwarikũgukumi. 19 Iri dorerire su wãĩrẽ tarinũgãrãno, gajerãrẽ: "Gũa irirosũ irika!" ãrĩ buerã, ãmũgasigue Marĩpũ

Īgūyarārē dorerogue Īgū ĩāmakū ubu āārīrā āārīrākuma. Gajerā gapu iri dorerire ōārō irirā, gajerārē Īgūsā irirosū iridorerā, ūmugasigue Īgūyarārē dorerogue Īgū ĩāmakū oparā irirosū āārīrākuma. ²⁰ Ire mūsārē werea. Mūsā, Moisés doredeare buerimasā, fariseo bumarā nemorō Marīpu gāāmerīrē iribirikererā, Marīpu Īgūyarārē dorerogue neō waabirikoā.

*Jesús masaka guarimarē buedea
(Lc 12.57-59)*

²¹ 'Marīpu mūsā ñekūsāmarārē doredeare mūsā pénerā āārībú. Īgūsārē āsū ārīdi āārīmí: “Masakare wējēbirikōāka! Gajigure wējēdinorē wajamoāka, Īgū wējēdea waja!” ²² Yu gapu mūsārē werea. Sugū Īgūyagu merā guagu, wajamoāsūgukumi. Īgūyagure: “Mu wajamáa”, ārī buridagunorē marī oparā wajamoārākuma. Īgūyagure: “Waibu irirosū pémasīrī opabea mu”, ārīgūnorē peamegue waamagoegorāa.

²³ 'Irasirirā Marīpuya wiima soepeorogue Īgūrē buremurā gajino pírā waamurā: “Yaagu yu merā guami”, ārī gūñabokarā, ²⁴ Marīpure siburire pikōā, mūsāyagu purogue waa: “Yu murē ñerō irideare kātika!” ārī sērēka Īgūrē! Mūsā gāme āmuadero puru, dupaturi Marīpuya wiigue mūsā sīduadeare Īgūrē sīrā waaka!

²⁵ 'Sugū mūsārē weresādugū, weresārīrē beyerimasū purogue mūsārē āīduamakū, mata maague Īgū merā waarā, Īgū mūsārē weresārīrē āmuka! Īgū merā ōārō āmubirimakū, beyerimasūguere mūsārē weresāgukumi. Īgū mūsārē weresāmakū pégu, beyerimasū mūsārē suraraguere wia, peresu iridoregukumi. ²⁶ Diayeta mūsārē werea. Beyerimasū mūsārē wajaridoredeare wajaripeobirimakū, neō mūsārē wiubirikumi.

Jesús: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” ārī buedea

²⁷ 'Iripoegue marā weredeare mūsā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārímá: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” ²⁸ Yu gapu mūsārē werea. Sugū nomeōrē ñerō iriduari merā ĩāgū, Īgū gūñarīgue igo merā ñerō irisiami.

²⁹ 'Irasirirā mūsāya koyeru diaye gapumarū merā ĩā, ñerō irirā, irirure goreweabéorosū iri ñerō iririre pirika! Mūsā koyerure béomakū, iriru dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri mūsāya dupu merā peamegue béosūrākoa. ³⁰ Mūsāya diayema mojō merā ñerō irirā, iri mojōrē dititá béorosū iri ñerō iririre pirika! Mūsāya mojōrē béomakū, iri mojō dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri mūsāya dupu merā peamegue béosūrākoa.

Jesús masakare: “Mũsã marãposã nomerẽ béobirikõãka!” ãrĩ buedea

(Mt 19.1-12; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Iripoegue marã idere ãrĩnerã ããrĩma: “Sugũ ìgũ marãpore béoduagu: ‘I waja merã murẽ béoa’, ãrĩ gojari pũrẽ sĩrõ gããmea”, ãrĩnerã ããrĩmá. ³² Yũ gapũ mũsãrẽ werea. Sugũ, ìgũ marãpo gajigũ merã ñerõ iribirikerepũũ igore béogũ, igore gajigũ merã marãpũkũmakũ irigũ, igore ñerõ irimakũ irikumĩ. Irasũ ããrĩmakũ, ìgũ béodeo merã marãpokũgũde ñerõ irigũ irikumĩ.

Jesús: “Ãsũ irigũra”, ãrĩrĩmarẽ buedea

³³ Iripoegue marãrẽ weredeare mũsã pénerã ããrĩbũ. Ãsũ ãrĩ werenerã ããrĩmá ìgũsãrẽ: “ ‘Marĩpũ wãĩ merã ãsũ irigũra’, ãrĩderosũta marĩ Opũ iũrõ keoro irika!” ³⁴ Yũ gapũ mũsãrẽ werea. Mũsã gajerãrẽ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩrã, Marĩpũre wãĩpeobirikõãka! “Ëmũgasima merã ãsũ irigũra”, ãrĩbirikõãka! Ëmũgasi, Marĩpũ doaro ubu ããrĩrõ meta ããrã. ³⁵ I nikũma merãdere wãĩpeobirikõãka! I nikũ Marĩpũya nikũ ããrã. Irasirio ìgũ kũraña doanĩrõ irirosũ ããrã. Jerusalén merãdere wãĩpeobirikõãka! Jerusalén marĩ Opũ turatarigũya makã ããrã. ³⁶ “Yaa dipuru merã ãsũ irigũra”, ãrĩ wãĩpeobirikõãka! Mũsã irasũ ãrĩrĩ merã neõ mũsãya dipuruma poarire ñĩrĩda, o borerida waamakũ irimasĩbirikoa. ³⁷ “Ãsũ irigũra”, o “Ãsũ iribirikoa”, ãrĩrã, wãĩpeoro marĩrõ su diayeta wereka! Wãĩpeori merã: “Ãsũ irigũra”, ãrĩrã, wãtĩ gããmerĩrẽ irirã yãa.

Jesús masaka ñerõ iri gãmirĩmarẽ buedea

(Lc 6.29-30)

³⁸ Iripoegue marã weredeare mũsã pénerã ããrĩbũ. Ãsũ ãrĩnerã ããrĩmá: “Murẽ gajigũ mũya koyerure pátĩãderosũta mũde ìgũya koyerure pátĩã gãmika! Mũya guikarure ìgũ pãnuaderosũta mũde ìgũya guikarure pãnuã gãmika!” ãrĩnerã ããrĩmá. ³⁹ Yũ gapũ mũsãrẽ werea. Mũsãrẽ ñerõ iridire irasũ ããrĩããka! ìgũrẽ ñerõ iri gãmibirikõãka! Sugũ mũsãya wayupãrã diaye gapũre pámakũ, kũgapũma wayupãrãdere pádoreka! ⁴⁰ Sugũ murẽ weresãrĩrẽ beyerimasũ pũro ãĩa: “Ìgũya surĩrore sĩdoreka, ìgũ yũre ñerõ iridea waja”, ãrĩ weresãmakũ, irĩnerẽ sĩka! Irasũ ããrĩmakũ, mũya wekamañedere sĩnemoka ìgũrẽ! ⁴¹ Sugũ surara gajinorẽ su kilómetro murẽ ãĩwãgãdoremakũ, gajĩ kilómetro ãĩwãgãnemobosaka doja! ⁴² Sugũ murẽ gajinorẽ sãrẽmakũ, sĩka ìgũrẽ! Gajino murẽ wayumakũ sĩka ìgũrẽ! “Wayubirikoa”, ãrĩbirikõãka!

Jesús: “Mũsãrẽ ããturirãrẽ maĩka!” ãrĩ buedea

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ 'Gaji iripoeque marã weredeare musã pénerã ããrĩbú. Āsũ ārĩnerã ããrĩmá: "Musã merãmarãrẽ maĩka! Musãrẽ ĩaturirã gapure ĩaturi doo, gãmika!" ārĩnerã ããrĩmá. ⁴⁴ Yu gapu musãrẽ werea. Musãrẽ ĩaturirãrẽ maĩka! Musãrẽ ñerõ werenírãrẽ: "Õãrõ ããrĩburo", ārĩka! Musãrẽ ĩaturi doorãrẽ õãrõ irika! Musãrẽ ñerõ ārĩ buridamakũ, musãrẽ ñerõ irimakũ, ĩgũsãya ããrĩburire Marĩpũre sērẽbosaka! ⁴⁵ Irasirirã Marĩpũ ãmugasigue ããrĩgũ pũrã ããrĩrãkoa. Marĩpũ ñerãrẽ, õãrãdere abe asimakũ yámi. ĩgũ dorerire irirã pũro, irimerã pũrodere deko merẽmakũ yámi. Irasirirã musãde ĩgũ irirosũta masakare sũrosũ õãrõ irika! ⁴⁶ Musãrẽ maĩrã direta maĩrã, çñeéonorẽ ãmugasigue wajatabokuri? Romano marã opure niyeru wajaseabosarimasãde ñerã ããrĩkererã, ĩgũsãrẽ maĩrãrẽ maĩma. ⁴⁷ Musãyarã direta õãrõ bokatĩrĩñeãrã, çñeéno õãrĩrẽ gajerã nemorõ iribokuri? Marĩpũre masĩmerãde ĩgũsãyarãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãma. ⁴⁸ Irasirirã, Marĩpũ ãmugasigue ããrĩgũ neõ ñerĩ marĩgũ ããrĩrõsũta musãde neõ ñerĩ marĩrã ããrĩka! ārĩ wereyupũ Jesús.

6

Jesús õãrõ iririkũrimarẽ buedea

¹ Jesús ãsũ ārĩ werenemoyupũ:

—“Õãrĩrẽ irirã ããrã”, ārĩrã, masaka ĩũrõ musã iririre iri ĩmubirikõãka! Musã irire irasirimakũ, Marĩpũ ãmugasigue ããrĩgũ musã irasirideia wajare sĩbirikumĩ. ² Irasirirã boporãrẽ iritamurã, ããrĩpererãrẽ werebirikõãka! Irigatorimasã irirosũ iribirikõãka! ĩgũsã boporãrẽ iritamurã, marĩ nerẽrĩ wiirigue nerẽanerã, makã dekogue ããrĩrã ĩũrõ: “Õãrã ããrĩma”, ārĩburo, ārĩrã, iri ĩmuma. Diayeta musãrẽ werea. Masaka ĩgũsãrẽ õãrõ ārĩrĩ merã wajatari opasiama. ³ Musã gapu boporãrẽ gajino sĩrã, masaka ĩãberogue sĩka! ⁴ Marĩpũ, musã irasirimakũ ĩãgũ, musãrẽ õãrõ wajatamakũ irigũkumi.

Jesús Marĩpũre sērẽrĩrẽ buedea (Lc 11.2-4)

⁵ 'Marĩpũre sērẽrã, irigatorimasã irirosũ iribirikõãka! ĩgũsã marĩ nerẽrĩ wiirigue, makã dekogue masaka ĩãburo, ārĩrã, sērẽ ĩmuma. Diayeta musãrẽ werea. Masaka ĩgũsãrẽ ĩãrĩ merã wajatari opasiama. ⁶ Musã gapu Marĩpũre sērẽrã, musãya taribugue ñajãa, disipũro bia, gajerã ĩãberogue ĩgũrẽ sērẽka! ĩgũ deyomarĩgũ ããrĩkeregũ, musã merã ããrĩgũkumi. Irasirigu, gajerã ĩãberogue musã ĩgũrẽ sērẽmakũ ĩãgũ, musãrẽ õãrõ wajatamakũ irigũkumi.

⁷ 'Marĩpũre sērẽrã, ubu ããrĩrĩ werenĩrĩ merã dupaturi sērẽdujabirikõãka! Marĩpũre masĩmerã irasũ yáma. “Wári

werenĩ merã gwa sērēmakū, guare pégukumi”, āri gũñama.
 8 Īgūsã irirosū iribirikōāka! Mūsã sērēburo dupuyuro Marĩpu
 mūsã gāāmerĩrē masĩsiami. 9 Irasirirã āsū āri sērērō gāāmea
 Marĩpũre:

Gwapũ ũmugasigue āārĩgũ, āārĩpererã murē gopeyari merã
 buremuburo.

10 Mũ āārĩpererārē doreri aariburo. Ũmugasigue marã mũ
 gāāmerō irirosũta i nikũ marãde iriburo.

11 Ũmurikũ guare baari sĩka!

12 Gajerã guare ñerō irideare gwa kãtirosũta mude gwa ñerō
 irideare kãtika!

13 Gwa ñerō iridũamakū kãmutaka! Ñegũ guare ñerĩ ārĩmesārĩrē
 tau kãmutaka! Mũ sugũta guare doregũ, turatarigũ, gwa
 buremugũ āārĩnĩgũkoa, āri sērēka Marĩpũre!

14 Gajerã mūsārē ñerō irideare mūsã kãtimakū ĩāgũ, Marĩpu
 ũmugasigue āārĩgũ mūsã ñerō irideare kãtigukumi. 15 Gajerã
 mūsārē ñerō irideare mūsã kãtibirimakū, Marĩpu mūsã ñerō
 irideare kãtibirikumi.

Jesús bererimarē buedea

16 'Marĩpũre buremurã bererã, irigatorimasã irirosū
 iribirikōāka! Īgūsã bererã, ĩgūsãya diapure bũjawererã irirosū
 iri ĩmuma, masaka ĩgūsã bererire ĩāmasĩburo, ārĩrã. Diayeta
 mūsārē werea. Masaka ĩgūsārē ĩārĩ merã wajatari opasiana.

17 Mūsã gapũ bererã, mūsã irinarōsũta irika! Mūsãya diapure
 waakoe, oārō wũwapukōāka! 18 Mūsã irasirimakū, gajerã mūsã
 bererire masĩbirikuma. Marĩpu gapũ deyomarĩgũ āārĩkeregũ,
 mūsã merã āārĩmi. Īgũ dita mūsã gajerã ĩāberogue iririre ĩāgũ,
 mūsārē oārō wajatamakū irigukumi.

Jesús marĩ ũmugasigue wajataburire buedea

(Lc 12.33-34)

19 'Wári i nikũmarē sea neō duripĩbirikōāka! I
 nikũma borewiji boakōārokoa. Boabirimakū, burua
 baadediukōārākuma. Baadediubirimakū, yajarimasã ñajãa,
 yajakōārākuma. 20 Irasirirã mūsã ũmugasima opaburi gapũre
 gũñaka! Ũmugasima neō borewiji boabirikoa. Iroguere burua
 mūsã opaburire neō baadediubirikuma. Yajarimasãde neō
 ñajãa, yajabirikuma. 21 Mūsã i ũmũma direta: “Opadũakoa”,
 āri gũñarã, irire bũro maĩrãkoa. Ũmugasima gapũre:
 “Opadũakoa”, āri gũñarã, irire bũro maĩrãkoa.

Jesús masakaya koye sĩāgodiru irirosū āārĩrĩrē buedea

(Lc 11.34-36)

22 'Mūsãya koye mūsãya gũñarĩguere sĩāgodiru irirosū āārã.
 Mūsã oārĩ koye oparã irirosū āārĩmakū, mūsãya gũñarĩguere
 oārō sĩāgoro irirosū āārã. Irasirirã Marĩpũyare masĩa. 23 Mūsã

ñerĩ koye oparã irirosũ ããrĩmakũ, musãya gũñarĩguere naĩtĩãrõ irirosũ ããrã. Marĩpũyare masĩbea. I naĩtĩãrĩ, ñetaria. Irire masĩbirimakũ ñegerõãã.

*Jesús: “Niyerure maĩrã, Marĩpũre maĩbema”, ãrĩ buedea
(Lc 16.13)*

²⁴ 'Neõ sugũ moãboerimasũ pẽrã oparãrẽ moãboemasĩbirikumĩ. Sugũ opũre maĩgũ, gajigũ gapũre maĩbirikumĩ, o sugũ opũre bũremugũ, gajigũ gapũre yujũbirikumĩ. Niyerudere maĩtarigũ, Marĩpũ gapũre maĩbemi.

*Jesús, Marĩpũ ĩgũ pũrãrẽ korerimarẽ buedea
(Lc 12.22-31)*

²⁵ 'Irasirigũ musãrẽ ire weregũra. Musã ããrĩrikurire gũnarã, “¿Ñeonorẽ baarãkuri, ñeonorẽ iirĩrãkuri, ñeonorẽ sãñarãkuri?” ãrĩ gũñarikũbirikõãka! Marĩ okari gapũ, baari nemorõ wajakũã. Marĩya dupũ, surĩ nemorõ wajakũã. ²⁶ Mirãrẽ ãmarõgue wũrãrẽ ĩãka! ĩgũsã baadũarã, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripĩri wiiridere opabema. Marĩpũ ãmũgasigue ããrĩgũ gapũ ĩgũsãrẽ baari sĩmi. Musã gapũ, mirã nemorõ wajakũtarĩngãã. ²⁷ Musã bũro gũnarikuri merã neõ mérõgã masãnemobirikoa. Musã irasũ gũnarikuri wajamãã.

²⁸ 'Irire masĩkererã, ¿nasirĩã musã surĩ sãñaburire gũnarikuri? Makãñũma goori masãrĩrẽ gũnaka! Iri moãbirikerero, suabirikerero õãrĩ surĩ sãñarõ irirosũ deyoa. ²⁹ Musãrẽ werea. Opũ Salomón surĩ õãrĩ sãñadero nemorõ iri goori gapũ õãrĩ deyoa. ³⁰ Iri goorire Marĩpũ õãrĩ goori deyomakũ irikerepũrũ, mérõgã pũrũ ñaĩdija pereakõãã. Gajinũ gapũ peamegue soebéokõãũã. Iri mata pereburi ããrĩkerepũrũ, Marĩpũ iri goorire õãrĩ deyomakũ yãmi. Iri goorire õãrĩ ããrĩmakũ irirosũ nemorõ musãrẽ õãrõ irigũkumi. Surĩre sũgũkumi. Musã gapũ ĩgũrẽ mérõgã bũremurĩ opãã.

³¹ Irasirirã: “¿Ñeonorẽ baarãkuri, ñeonorẽ iirĩrãkuri, ñeonorẽ sãñarãkuri?” ãrĩ gũnarikũbirikõãka! ³² Marĩpũre masĩmerã bũro gũnarikuri merã irire ãmanikõããã. Marĩpũ ãmũgasigue ããrĩgũ gapũ ããrĩpereri musã gããmerĩrẽ masĩsiami. Irire musãrẽ sũgũkumi. ³³ Irasirirã, Marĩpũ musã Opũ ããrĩrĩrẽ, ĩgũ gããmerĩrẽ, ĩgũ dorerire, ããrĩpereri nemorõ gããmepũrorika! Musã irasirimakũ, ããrĩpereri musã baa, iirĩburire, musã surĩ sãñaburidere sũwekapeogũkumi. ³⁴ Irasirirã: “¿Naásũ waarokuri ñamigãrẽ?” ãrĩ gũnarikũbirikõãka! Gajinũmarẽ musã ñerõ tariburire gũnarikũdupuyubirikõãka! Dapagããã direta gũnaka! Dapagãrẽ musã ñerõ tariburi ããrĩsĩãã, ãrĩ wereyupũ Jesús.

7

Jesús, gajerārē: “Ñerã ããrĩma”, ãrĩ werewuabirikõãka! ãrĩ buedea

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Jesús irire ãrĩ odo, ãrĩnemoyupu doja:

—Gajerārē: “Ñerã ããrĩma”, ãrĩ werewuabirikõãka! Musã werewuabirimakũ ããgũ, Marĩpu musārē: “Ñerã ããrĩma”, ãrĩ ããbirikumi. ² Gajerārē: “Õãrõ iribema”, ãrĩ ããrõsũta Marĩpu musārē ããgũkumi. Gajerārē: “Ãsũ ããrĩma”, ãrĩ ããrõsũta Marĩpu musārē ããgũkumi. ³ Musã ñerõ iridea, koyerugue wãri turu oparosũ ñetariri ããrĩrĩrē gũñabirikererã, musãyagu ñerõ iridea, koyerugue nikũyegã oparosũ ããrĩrĩrē: “Ñegorãã”, ãrĩ gũñãã. ⁴ Irasirirã musã ñerõ iridea, koyerugue wãri turu oparosũ ããrĩã, musãyagure ããgũya koyerugue ããrĩrĩ nikũyegãrē: “¿Ãĩbéosi?” ãrĩmasĩbea. ⁵ Musã ñerõ iririkurã, irigatorikurã ãããã. Musãya koyerugue ããrĩrĩ turu gapure ããbéopuroriro irirosũ musã ñerõ iririre piripurorika! Irasiri odo, musãyagure: “Mu ñerõ iririre pirikõãka!” ãrĩ masĩa.

⁶ Marĩpure ñerõ ãrĩ buridarãrē ããgũya kerere werebirikõãka! ããsãrē wererã, diayéare õãrĩrē sĩrã, o yeseare ñãguĩda wajaparidare sĩrã irirosũ iribokoa. Diayéa guarã, õãrĩ sĩkerepuru, gãmenugã kũrĩkõãkuma. Yesea iridare noó gããmerõ kurawasiribéokuma. ããgũsã irirosũ ããrĩãrãrē, ubugorata Marĩpuya kerere werebirikõãka!

Jesús: “Marĩpure sērērã, ãsũ ãrĩ sērēka!” ãrĩdea

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Marĩpure sērēka! ããgũrē sērēmakũ, sĩgũkumi. Õãrĩrē ãmarã, bokarãkoa. Wiigue ñãjãduarã oemakũ, Marĩpu disipuro tũpã ñãjãdoregu irirosũ musã sērērĩrē pégũkumi. ⁸ ããgũrē sērērãnorē sĩgũkumi. ããmarãno, bokarãkuma. Wiigue ñãjãduarã oerã irirosũ ããgũrē sērēmakũ ããgũ, ããgũsãrē ñãjãdoregu irirosũ ããgũsã sērērĩrē õãrõ pégũkumi.

⁹ Musã pũrã pãrē sērēmakũ, ããtãyere sĩbirikoa. ¹⁰ Waaĩ sērēmakũdere, ããnarē sĩbirikoa. ¹¹ Ñerã ããrĩkererã, musã pũrãrē õãrĩrē sĩmasĩa. Marĩpu ããmugasigue ããrĩgũ gapu, musã nemorõ õãrĩrē sĩmasĩmi. Irasirigu ããgũrē sērērãrē irire sĩgũkumi.

¹² Musã, gajerã musārē õãrõ irimakũ gããmerõsũta musãde ããgũsãrē õãrõ irika! Moisés gojadea pũgue, Marĩpuya kerere weredupuyunerã gojadea pũguedere irasũta iridoredero ããrĩbã.

Jesús eyabiri disipurore ñãjãri keori merã buedea

(Lc 13.24)

13 'Marĩpu puogwe ñajãduarã ĩgũyare irika! Irogue ñajãmakũ diasagorã. Eyabiri disipuro ñajãrõ irirosũ ããrã. Peamegue waarõ gapu eyari disipuro ñajãrõ, eyari maarẽ waarõ irirosũ ããrã. Iri maarẽ waamakũ diasabea. Irasirirã wãrã masaka irogue waarã yãma. 14 Marĩpu puro gapure waamakũ diasagorã. Irasirirã mérãgãta masaka, eyabiri disipuro ñajãrõrẽ, irogue eyabiri maarẽ bokama. Irogue waarã, Marĩpu merã õãrõ ããrĩrãkuma.

Jesús yukure dukã merã ããmasĩsũã, ãrĩ buedea
(Lc 6.43-44)

15 'Õãrõ pémasĩka! "Marĩpuya kerere weredupuyurimasã ããrã", ãrĩgatorãrẽ pébirikõãka! ĩgũsã oveja guamerã, õãrĩrẽ irirã irirosũ mũsã puogwe ejarãkuma. Irasirikererã, ĩgũsã gũñarĩguere diayãã makãñũũ marã guarã irirosũ, ñerã ããrĩma. 16 ĩgũsã ñerõ irimakũ mũsã ĩgũsãrẽ: "Ñerã ããrĩma", ãrĩ ããmasĩrãkoa. Poragu iguire dukakũbirikoa. Ñaagũde higo wãĩkurire dukakũbirikoa. 17 Õãdi yukũ õãrĩrẽ dukakũ. Ñedi gapu ñerĩrẽ dukakũ. 18 Yukũ õãdi ñerĩrẽ dukakũbirikoa. Ñedide õãrĩrẽ dukakũbirikoa. 19 Õãrĩ dukakũbiridire pábéo, peamegue soekõãma. 20 Irasirirã: "Marĩpuya kerere weredupuyurimasã ããrã", ãrĩgatorãrẽ ĩgũsã iriri merã: "Ãrĩgatorikurã ããrĩma", ãrĩ ããmasĩrãkoa mũsã.

Jesús ããrĩpererã masaka Marĩpu puogwe waabirikuma, ãrĩ buedea
(Lc 13.25-27)

21 'Wãrã yure: "Mũta ããrã gua Opũ", ãrĩkererã, ããrĩpererã ãmũgasigue Yũpu ĩgũyarãrẽ dorerogwe ñajãbirikuma. Yũpu ãmũgasigue ããrĩgũ gããmerĩrẽ irirã dita ĩgũ ããrĩõguere ñajãrãkuma. 22 Yũpu ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩñũ ejamakũ, wãrã yure: "Gua Opũ, mũyare masakare buebũ. Mũ wãĩ merã wãtẽãrẽ béowiu, wãri õãrĩrẽ iri ĩmubũ", ãrĩrãkuma. 23 ĩgũsã irasũ ãrĩkererũ: "Mũsãrẽ neõ masĩbiribũ. Ñerĩrẽ irirã ããrã mũsã. Irasirirã yũ puogwe wirika!" ãrĩgũkoa.

Jesús pe wii keori merã buedea
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 'Yũ werenĩrĩrẽ péduripĩgũno, yũ dorerire irigũno, õãrõ pémasĩgũ ããrĩmi. Sugũ ãtãyegue ãkũãrĩ goberi mãñajãã, wii õãrõ núdi irirosũ ããrĩmi. 25 Pũrũ deko merẽ, dia wãro yura, mirũ bũro wẽjẽpukerepũrũ, iri wii ãkũãrõ núdea wii ããrĩsĩã, neõ mirũabirikoa. 26 Yũ werenĩrĩrẽ pékeregũ, yũ dorerire iribi gapu sugũ ĩmparogwe wii iridi irirosũ ããrĩmi. 27 Pũrũ deko merẽ, dia wãro yura, mirũ bũro wẽjẽpumakũ, mata õjẽdija, kũmopereakõãka, ãrĩ wereyupũ Jesús.

²⁸ Īgũ bue odomakũ, masaka ĩgũ buerire pégukari merã: “Õãtariro buemi”, ãrĩ gũñañurã. ²⁹ Moisés gojadeare buerimasã irirosũ buebiriyupũ. Sugũ doregũ irirosũ bueyupũ Jesús.

8

Jesús kãmi boagũre taudea

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jesús buúrugue ããrãdi dijarimakũ ããrã, wãrã masaka ĩgũrẽ tũyañurã. ² Sugũ kãmi boagũ Jesũre ããgũ, ĩgũ pũro ñadukũpuri merã ejamejã, ĩgũrẽ sërẽyupũ:

—Yũ Opũ, mũ yũ pũrĩrikũrere taudũagu taumasã, ãrĩyupũ.

³ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ĩgũya mojõ merã ĩgũrẽ moãñayupũ.

—Mũrẽ taugũra. Kãmi marĩgũ dujaka! ãrĩyupũ.

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũta, kãmi yariakõãyuro. ⁴ Irasirigũ Jesús ĩgũrẽ ãrĩyupũ:

—Gajerã masakare mũ tariadeare werebirikõãka! Paĩ pũrogue mũrẽ kãmi yariadeare ĩgũrẽ ĩmugũ waaka, ĩgũ mũrẽ: “Kãmi marĩgũ ããrĩmi”, ãrĩburo, ãrĩgũ. ĩgũ irasũ ããrãdero pũru, Moisés gojadea pũgue sĩdoredeare sĩka! Mũ irire irimakũ ããrã, masaka mũrẽ kãmi yariadeare masĩrãkuma, ãrĩyupũ Jesús ĩgũrẽ.

Jesús surara opũre moãboegũre taudea

(Lc 7.1-10)

⁵ Pũru Jesús Capernaugue ejamakũ, romano marã surara opũ ĩgũ pũro ejanũgã, ĩgũrẽ iritamurĩ sërẽyupũ:

⁶ —Gũa Opũ, yũre moãboegũ bũro pũrĩrikũgu yaa wiigũe oyami. Bũari merã bũro pũrĩsũgũ iriami, ãrĩyupũ.

⁷ Jesús ĩgũrẽ ãrĩyupũ:

—Ĩgũrẽ taugũ waagũra.

⁸ Surara opũ ĩgũrẽ yũjũyupũ:

—Yũ Opũ, yaa wiire mũrẽ: “Ñãjãrika!” ãrĩ masĩbirikoa. Yũ ubu ããrĩgũ ããrã. Irasirigũ mũ õõgueta doreri merã yũre moãboegũ tarigũkumi. ⁹ Gajerã oparã yũre dorema. Yũde gajerã surarare dorea. Yũ sugũre: “Waaka!” ãrĩmakũ, waami. Gajigũre: “Aarika!” ãrĩmakũ, aarĩmi. Yũ, yũre moãboegũre: “Ire irika!” ãrĩmakũ, irire yãmi, ãrĩyupũ.

¹⁰ Jesús surara opũ irasũ ãrĩrĩrẽ pégu, pégukakõãyupũ. ĩgũrẽ tũyarãrẽ ãsũ ãrĩyupũ:

—Diayeta mũsãrẽ werea. ĩĩ surara opũ Israel bumũ ããrĩbirikeregũ, yũre bũremumi. ĩĩ irirosũ yũre bũremugũ neõ sugũ Israel bumũrẽ bokajabiribũ. ¹¹ Mũsãrẽ werea.

Wárã masaka ñi irirosũ yure buremurākuma. Īgūsã ããrĩperero marã judío masaka ããrĩmerã ããrĩkererã, umugasigue Marĩpu ĩgũyarãrẽ dorerogue eja, marĩ ñekūsãmarã Abraham, Isaac, Jacob merã doa, baarākuma. ¹² Gajerã judío masaka: “Г҃а Ору ããrĩrõgue waamurã ããrã”, ãrĩkereremu, ĩgūsã buremubiri waja Marĩpu ĩgūsãrẽ naĩtĩarõgue béodediugakumi. Iroguere pũrĩsũrã burõ ore, bujawereri merã ĩgūsãya guikare kũrĩduútũrākuma, ãrĩyupu Jesús.

¹³ Irasũ ãrĩ odo, surara opure ãrĩyupu:

—Dujáaka m̃ya wiigüe! M̃ buremurõsũta waarokoa m̃rẽ moãboegure, ãrĩyupu.

Īgũ irasũ ãrĩripoeta, ĩgũrẽ moãboegure pũrĩrĩ tariakõãyuro.

Jesús, Pedro múñekõrẽ taudea

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Puru Jesús Pedroya wiigüe waayupu. Iri wiigüe ñajãgũ, Pedro múñekõrẽ peyarogue burõ nimakurikugo oyagore bokajayupu. ¹⁵ Irasirigu igoya mojõrẽ moãñayupu. Īgũ moãñamakũta, nimakuri tariakõãyuro. Iri tarimakũ wãgãñgã, ĩgūsãrẽ baari ejoyupo.

Jesús wárã pũrĩrikurãrẽ taudea

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Naĩmejãripoe ããrĩmakũ, masaka wárã wãtẽa ñajãsũnerãrẽ Jesús purogue ãijañurã. Īgũ werenĩrĩ merã wãtẽa ĩgūsãguere ñajãnerãrẽ béowiyupu. Irasũ ããrĩmakũ, ããrĩpererã pũrĩrikurãrẽ tauyupu. ¹⁷ Irire irigu, iripoeguemu Marĩpuya kerere weredupuyudi Isaiás gojaderosũta iriyupu. Āsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Marĩ turabirire, marĩ sĩrĩrĩrẽ marĩrẽ taubosamĩ”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.

Gajerã Jesúre: “M̃rẽ t̃yad̃akoa”, ãrĩdea

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús wárã masaka ĩgũ puro nerẽmakũ ĩãgũ, ĩgũ buerãrẽ:

—Náka, ditaru sikoepugue taribujarã! ãrĩyupu. ¹⁹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, sugu Moisés gojadeare buerimasũ Jesús puro eja, ãrĩyupu:

—Buegu, m̃ noó waaró m̃rẽ t̃yagura, ãrĩyupu.

²⁰ Jesús ĩgũrẽ yujuyupu:

—Makãñu marã diayéa ĩgūsã kãrĩrĩ toreri opama. Mirãde ĩgūsã kãrĩrõ opama. Yu ããrĩpererã t̃gũ gapu kãrĩrõ opabea, ãrĩyupu.

²¹ Gajigu ĩgũ buerire t̃yagu ĩgũrẽ ãrĩyupu:

—Yu Oru, yuru boamakũ ĩgũrẽ yãa odo, m̃rẽ t̃yagura, ãrĩyupu.

²² Jesús ĩgũrẽ yujuyupu:

—Yure tuyaduagu, daporata yu merã aarika! Yure buremumerã, boanerã irirosũ ããrĩrãta boanerãrẽ yáaburo, ãrĩyupu.

Jesús mirũ, makũrĩrẽ toemakã iridea

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Irasũ ãrĩ odo, doódirugue ìgũ buerã merã murrĩñajãyupu. ²⁴ Ìgũsã murrĩñajãa, taribujaripoe ditarure mirũ bureo waayuro. Makũrĩ doódirure pãñajãmiũkõãdiyuro. Irasũ waaripoere Jesús gapu kãrĩgũ iriyupu. ²⁵ Irasirirã ìgũrẽ yobeñurã:

—Gua Opu, guare tauka! Marĩ mirĩmurã yáa, ãrĩñurã.

²⁶ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ, Jesús yuñyupu:

—¿Nasirirã bureo güiri musã? Yure mérõgã buremurĩ opáa musã, ãrĩyupu.

Irasũ ãrĩgũta wãgãñgã: “Mirũ, makũrĩ iropãta, toeaka!” ãrĩyupu. Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, mirũ, makũrĩde toedijapereakõãyuro. ²⁷ Ìgũ irasirimakũ ìãgũka, ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—¿Ñeémũno masakũ ããrĩrĩ ñĩ? Mirũ, makũrĩde ìgũrẽ tarinũgãbea, ãrĩñurã.

Jesús Gadara marãrẽ wãtẽa ñajãnerãrẽ béowiudea

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Pupu Jesús ditarure taribuja, Gadara marãya nikũgue ejayupu. Irogue ejamakũ, pẽrã ùma masãgoberi watopegue ããrãnerã ìgũrẽ bokatĩrĩñurã. Ìgũsã wãtẽa ñajãsũnerã goerã ããrĩñurã. Irasirirã iro waarĩ maarẽ masaka neõ waabirĩñurã. ²⁹ Ìgũrẽ bokatĩrĩ, ãsũ ãrĩ gainĩñurã:

—Jesús, ùmugasigue marã Opu magũ, ¿nasirigu aarigú yári mu gua purogue? ¿Ìgũ ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ejabirikerepupu, guare poyarikumakũ irigu aariri mu? ãrĩñurã.

³⁰ Ìgũsã koregue wãrã yesea ãma baarã iriñurã. ³¹ Irasirirã wãtẽa Jesúre ãsũ ãrĩ sërẽñurã:

—Guare béowiugu, sñĩsã yeseaguere ñajãdoreka! ãrĩñurã.

³² —Jáu, ìgũsãrẽta ñajãrã waaka! ãrĩyupu Jesús.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, ìgũsã pẽrã ùmaguere ããrãnerã yeseaguere ñajãñurã. Ìgũsã ñajãmakũta, yesea dupaturugue ùma mirẽbuáa, ditarugue meébia dijáa, mirĩ boapereakõãñurã.

³³ Irasũ waamakũ ìãrã, yeseare korerimasã gũkari merã makãgue ùmadujáa, ããrĩpereri ìgũsã ìãdeare, irasũ ããrĩmakũ wãtẽa ñajãsũnerãrẽ waadeare wereñurã. ³⁴ Irire pẽrã, iri makã marã ããrĩpererã Jesús purogue waa, ìgũrẽ ìãrã, turaro merã ìgũsãya nikũrẽ wiridoreñurã.

9

*Jesús dupu buadire taudea**(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Irasirigu Jesús doódirugue mურიწაჯაა, ditarure taribuja, ოგუა მაკაგუე ეჯაჲ. ² Iroguere sugu dupu buadire ოგუ პე-
 ყარო მერა Jesús ურო აწაწურა. Jesús, ოგუსა ოგურე ბუემუმაკუ
 ოგუ, dupu buadire ასუ არჲჲჲ:

—Gũñaturaka! Ҳ, му ñerõ irideare kãtia, არჲჲჲ.

³ ოგუ irasũ არმაკუ პერა, surãyeri Moisés gojadeare buer-
 imasã ასუ არი გუწაწურა: “ოგუ wereniĩ merã Marĩჲჲ ñerõ
 wereniĩ”. ⁴ Jesús გაჲ ოგუსა გუწარე ოამასი, ასუ არჲჲჲ:

—¿Nasirĩã yure ñerõ gũñarĩ მუსა? ⁵ ¿Naásũ არიĩ გაჲ
 diasaberi ი buadire: “Ҳ, му ñerõ irideare kãtia”, არიĩ, o
 “Wãgãñugã, waaka!” არიĩ გაჲ diasaberi? ⁶ Ҳ აარჲჲჲჲ
 ოგუ i umugue აარჲჲჲჲ ოგუსა ñerõ irideare Marĩჲჲ dorero
 merã kãtimasã. Irasirigu ი buadire taugura, მუსარე ირე
 masidoregũ, არჲჲჲჲ. Irasũ არი ოდო, buadire არჲჲჲჲ:

—Wãgãñugã, му oyaderore აი, მუაა wiigue waaka!
 არჲჲჲჲ.

⁷ ოგუ irasũ არმაკუ პეგუ, buadi აარადი wãgãñugã, ოგუაა
 wiigue waakõayurũ. ⁸ Masaka, ოგუ irasũ waarire იარა,
 ოგუკაკოწურა. Marĩჲჲჲ: “Oãtaria, му turari masakure siĩ”,
 არი, usuyari siĩურა.

*Jesús Mateore siiudea**(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ უჲჲ Jesús iro merã waa, yure იაბოკამი. Ҳ Mateo*,
 romano marã opure niyeru wajaseabosagu აარბუ. Jesús, yu
 moãri taribugue doagure ია, yure: “Nãka, yu merã!” არიმი. ოგუ
 irasũ არმაკუ პეგუ, wãgãñugã, ოგუ merã waakõãbũ.

¹⁰ უჲჲ yaa wiigue Jesús ოგუ buerã merã baaripoe wãrã
 niyeru wajaseabosarimasã, gajerã ñerõ irirãde baarã ejama.

¹¹ ოგუსა merã ოგუ baamakũ იარა, fariseo bumarã გაჲ ოგუ
 buerãრე სერეწამა:

—¿Nasirigu მუსარე бугუ niyeru wajaseabosarimasã, ñerõ
 irirã merã baari? არიმა.

¹² ოგუსა irasũ არმაკუ პეგუ, Jesús არიმი:

—Pũriĩ marĩrã kũririmasũრე ამამა. Pũriĩრკურა გაჲ ოგურე
 ამამა. ¹³ Marĩჲჲჲ yu wereniĩ gojadea პუგუ ოგუსა gojadeare
 buerã waaka! ასუ არი gojasũdero აარბუ ირი პუგუერე: “Ҳ
 ბუემურა, waimurãრე wẽjẽ soepeomakũ gããmebea. Gajerãრე
 მუსა bopoñarĩ merã იამაკუ gããmea”, არიმი Marĩჲჲ, არი go-
 jasũdero აარბუ. “Oãrã აარა”, არი გუწარე სიუგუ აარბირბუ.

* 9:9 Mateo pe wãi opayurũ. ოგუტა Levĩ wãikuyurũ.

“Ñerō irirā āārā”, āri gūñarā direta siugũ aarigũ iribũ, ĩgũsā ñerō irideare bujawere, gūñarĩre gorawayuburo, āriġũ, āĩmi Jesús fariseo bumarārē.

Jesúre bererimarē sērēñadea

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Pũũ Juan masakare wāiyegũ buerire tũyarā Jesúre sērēñarā ejama:

—Gũa Marĩpũre bũremurā berea. Irasũ āārĩmakũ fariseo bumarāde berema. ¿Nasirirā mũ buerā gapũ gũa irirosũ iriberi? āĩma.

¹⁵ Jesús ĩgũsārē yũjũmi:

—Sugũ mojõsiadi bosenu irimakũ, ĩgũ siuanerā ĩgũ merā āārĩrā bujawerebirikuma. Pũũ ĩgũrē gajerā āĩmakũ, bujowereri merā bererākuma†.

¹⁶ Masaka maama surĩro gasiro merā buũñerē seretũbirikuma. Irasũ seretũmakũ, maama gasiro ĩgũsā koeadero pũũ, tũāneeõ, buũñerē wári gobe yeguenemomakũ irikoa. ¹⁷ Waimũrā gasiri merā iridea ajuri buũ ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasũ dirimakũ, maama igui deko pāmu, buũ ajuro sēraturabiri ooreakõãkoa. Irasiriro igui deko, ajurode kõmoko. Irasirirā maama igui dekore maama ajurogue diriro gāãmea, āĩmi Jesús ĩgũsārē†.

Jesús Jairo magõrē, gajego nomeõ ĩgũya surĩrore moãñagõrē taudea

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesús ĩgũsārē wereripoe judío masaka nerērĩ wii opũ Jesús pũro eja, ñadukũpuri merā ejamejā, ĩgũrē āĩmi:

—Yũ magõ daporata kõmoakõãmo. Igore mũya mojõ merā ñapeogũ aarika! Irasirimakũ, dupaturi okagokumo, āĩmi.

¹⁹ ĩgũ irasũ āĩmakũ pé, Jesús wāgānũgā, ĩgũ merā waami. Gũa ĩgũ buerāde ĩgũ merā waabu. ²⁰ Gũa maague waaripoe sugo nomeõ Jesús pũũpũ gapũ eja, ĩgũya surĩro yuware moãñayupo. Igo pe mojõma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merā pũĩrikũgo āārĩyupo. ²¹ Āsũ āĩ gũñayupo: “ĩgũya surĩrore yũ moãñarĩ merā dita yũ pũĩrikũri tarirokoa”, āri gũñayupo. ²² Igo moãñamakũ pēña, Jesús gāmenũgā, igore ĩā, āĩmi:

—Gũñaturaka! Mũ yũre bũremurĩ opāa. Irasirigo mũ pũĩrikũrire tausũa, āĩmi. ĩgũ irasũ āĩmakũta, pũĩrĩ marĩgõ dũjamo.

† 9:15 Jesús irire irasũ āriġũ: “Yũ sugũ mojõsiadi bosenu irigũ irirosũ āārā. Yũ buerā, mojõsiadi siuanerā irirosũ āārĩma. Irasirirā, pũũgue yũ ĩgũsā merā āārĩbirimakũ ĩārā, bujowereri merā bererākuma”, āriġũ irimi. † 9:17 Masaka, iripogue iririkũdeama, maama bueri merā buemorẽdũamakũ ĩāgũ, Jesús irasũ āriĩmi.

²³ Pura Jesús Jairoya wiigüe ejami. Irogue ñajājagu, majīgō boadeore yáaburo dupuyuro bayapeorimasārē, gajerā buro ore, gainírārē bokaja, ²⁴ Īgūsārē āsū ārīmi:

—Wiriaka musā! Majīgō boabemo. Kārīgō yámo.

Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē burima. ²⁵ Jesús Īgūsārē wiriadore, boadeo āārīrī taribugue ñajāa, igoya mojōrē ñeāyupu. Īgū ñeāmakūta masābeja, wāgānugāyupo. ²⁶ Masaka āārīperero iro āārīrā Jesús iriadea kerere péperekōāñurā.

Jesús pērā koye iāmerārē taudea

²⁷ Jesús iro āārādi wiriamakū, pērā koye iāmerā Īgūrē gainí tuyama:

—David parāmi āārīturiagu, gware bopoñaka! ārīma.

²⁸ Jesús, wiigüe ñajāmakū, koye iāmerāde ñajāa, Īgū purogue ejanugāma. Irasirigu Jesús Īgūsārē sērēñami:

—¿Yu musārē koye iāmakū irimasīrērē buremurī? ārīmi.

—Gua Opu, buremua, ārī yujama.

²⁹ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Īgūsāya koyere ñapeomi:

—Musā buremurōsūta musārē iāmakū irigura, ārīmi.

³⁰ Īgū irasū ārīmakū, Īgūsā oārō iākōāma. Irasirigu Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Yu musārē taurire gajerārē werebirikōāka! ārīmi.

³¹ Īgū irasū ārīkerepuru, āārīperero iro marārē Jesús Īgūsārē iriadeare werewasiripeokōāñurā.

Jesús wereníbire werenímakū iriidea

³² Koye iāmerā āārānerā iri wiire wiriaripoeta, gajerā sugu wereníbi wātī ñajāsūdire Jesús puro āijama. ³³ Jesús Īgūrē iā, wātī Īgūguere ñajādire béowiumi. Īgū wātīrē béowiumakūta, wereníbiradi werenínugāmi. Īgū irasirimakū iārā, āārīpererā iāguka:

—Marī oō Israel nikūrē āsū iririnorē neō iābiribu, ārīma.

³⁴ Fariseo bumarā gapu Jesúre:

—Īi, wātēa opu turari merā wātēārē béowiumi, ārī werewuama.

Jesús masakare bopoñarī merā iādea

³⁵ Jesús āārīpereri makārīrē judío masaka nerērī wiirigue masakare buegorenagū waami. Oārī kerere, Marīpu Īgūyarārē doregu āārīrīmarē buenami. Irasū āārīmakū, pūrīrikarārē āārīpereri gajerosūperi sīrīrī oparārē taunami.

³⁶ Masakare iāgū, bopoñarī merā Īgūsārē iāmi. “Īgūsā bujawererā, gūñaturamerā, oveja sugu Īgūsārē korerimasū opamerā irirosū āārīma”, ārī gūñayupu. ³⁷ Irasirigu āsū ārīmi gware Īgū buerārē:

—Marĩpuyare neõ pémerã, poogue oteri ðaka buribejadea irirosũ wárã ããrĩma. Īgũsãrẽ Īgũyare weremurã gapu iri poore moãrĩmasã irirosũ mérãgã ããrĩma. ³⁸ Irasirirã marĩ Opure iri pooe opu irirosũ ããrĩgúrẽ: “Gajerã muyare weremurãrẽ iriuka!” ãrĩ sêrẽka! ãrĩmi Jesús guare.

10

Jesús pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ĩgũ buedoregu pĩmurãrẽ beyedeã

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Puru Jesús guare pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ĩgũ buerã ããrĩmurãrẽ siiu, guare ĩgũ turarire sĩmi, ããrĩpereri pũrĩrĩrẽ tau, wãtẽa masakare ñajãnerãdere béowiuburo, ãrĩgũ.

² Āsũ wãikurã ããrĩbú guã Jesús beyenerã: Simón wãikugu ããrĩmĩ. Īgũrẽta “Pedro” wãiyemi Jesús. Simón pagumu Andrés wãikumi. Gajigu Santiago ããrĩmĩ. Īgũ pagumu Juan wãikumi. Īgũsã Zebedeo pũrã ããrĩmã. ³ Gajerã Felipe, Bartolomé, Tomás ããrĩmã. Yu Mateo, romano marã opu niyeru wajaseabosari-masũ ããrĩdi ããrĩbú. Gajigu Santiago, Alfeo magũ ããrĩmĩ. Gajigu Tadeo ããrĩmĩ. Īgũta Lebeo wãikumi. ⁴ Gajigu Simón, celote wãikuri bumũ ããrĩmĩ. Gajigu Judas Iscariote wãikugu ããrĩmĩ. Īgũta Jesúre wẽjẽduarãguere ĩgũrẽ ĩmubu ããrĩmĩ.

Jesús ĩgũ buerãrẽ buedoregu iriudeã

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesús guare ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ turarire sĩ odo, ãsũ ãrĩ were iriumi:

—Judío masaka ããrĩmerã purugue waabirikõãka! Irasũ ããrĩmakũ, Samaria nikũma makãrĩguedere waabirikõãka!

⁶ Israel bumarã Marĩpuyare masĩmerã, oveja dedirinerã irirosũ ããrĩrã puro gapu waaka! ⁷ Īgũsãrẽ ãsũ ãrĩ wererã waaka: “Mérõ ðuyãã, Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreri ejaburo”, ãrĩka! ⁸ Pũrĩrikurãrẽ tauka! Boanerãrẽ masũka! Kãmi boarãdere tauka! Wãtẽa masakare ñajãnerãrẽ béowiuka! Yu turarire musãrẽ wajamarĩrõ sĩa. Irasirirã, yu musãrẽ wajamarĩrõ sĩrõsũta wajamarĩrõ ĩgũsãrẽ tauka!

⁹ Waarã, neõ niyeru oro, plata, cobrere, ¹⁰ musãya aju ãĩabirikõãka! Surí, sapatu musã sãñarĩ merã dita waaka! Tuariyukure ãĩabirikõãka! Moãrĩmasã ĩgũsã moãrĩ waja merã wajata baama. Irasirirã musã masakare bueri waja baari musãrẽ sĩrãkuma.

¹¹ Makãrẽ ejarã, iri makã marã: “Ĩta õãrõ irigu ããrĩmi”, ĩgũsã ãrĩgũ puro ðujaka! Musã iro ããrĩrõpã ĩgũya wiire ããrĩka! Waarãgue iri wiire wirika! ¹² Iri wiire ñajãrã, wii marãrẽ: “Marĩpu musãrẽ siuñajãrĩ sĩburo”, ãrĩ õãdoreka!

13 Músārē ōārō bokatīrīñeāmakū, ĩgūsārē: “Marīpu siuñajārī sīrī merā ōārō āārīrikuka!” ārīka! Músārē gāāmemerā, i siuñajārī merā āārībirikuma. 14 Músārē ĩgūsā ñeābirimakū, músā buerire péduabirimakū ĩārā, ĩgūsāya wiire, o ĩgūsāya makārē wiriarā, nikūwera músāya guburigue tuadeare mojēbéoka, ĩgūsārē wajamoāburire ĩmurā! 15 Diayeta músārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū Sodoma, Gomorra marārē wajamoārō nemorō músārē gāāmemerārē wajamoāgukumi.

Jesúre buremurārē gajerā ñerō iriburire weredeá

16 'Yure ōārō péka! Ovejare makānúu marā diayéa guarā watopegue iriurosū ñerā masaka watopegue músārē iriua. Irasirirā ōārō pémasīka! ĩgūsā watopegue ñerō iriro marīrō āārīrikuka! 17 Pémasīka! Masaka músārē ĩgūsā oparārē wiarākuma, músārē wajamoādorera. Judío masaka ĩgūsā nerērī wiiriguedere músārē tárārākuma. 18 Irasū āārīmakū, músā yure buremurī waja, ĩgūsāya makārī marā oparā pūroque, ĩgūsāya nikū marā oparā pūroque āārākuma músārē wajamoādozemurā. Irasirirā músārē iroque āāmakū, oparārē, judío masaka āārīmerādere yaa kerere wererākoa músā. 19 Músārē oparā pūroque āāmakū: “¿Naásū āārīrākuri ĩgūsārē?” ārī gūñarikūbirikōāka! Oparā músārē sērēñamakū, Marīpu gūñarī sīrī merā wererākoa. 20 Irasirirā músā gūñarī merā werebirikoa. Marīpu, Ōāgū deyomarīgū merā músārē masīrī sīrī merā werenírākua.

21 'Iripoere masaka, ĩgūsāyarā yure buremumakū ĩārā, ĩgūsārē oparāguere wējēdorera wiarākuma. Pagūsāmarā ĩgūsā pūrārē oparāguere wējēdorera wiarākuma. Gajerā, ĩgūsā pagūsāmarārē ĩāturi, oparāguere wējēdorera wiarākuma. 22 Irasirirā masaka āārīperero i ũmu marā yure músā buremurī waja músārē ĩāturi doorākuma. Marīpu gapu yure piriro marīrō buremugūrē taugukumi. 23 Su makā marā músārē ñerō irimakū, gaji makāgue duriwāgāka! Diayeta músārē werea. Āārīpereri Israel nikūma makārērē músā buegorena odoburo dupuyuro, yu āārīpererā tīgū Marīpu iriudi i ũmugue dupaturi aarigukoa doja.

24 'Neō sugu buegu, ĩgūrē buegu nemorō āārībemi. Moāboerimasūde ĩgū opu nemorō āārībemi. 25 Sugu buegu ĩgūrē buedi irirosū dujaduamakū ōāgorāa. Moāboerimasūde ĩgū opu irirosū dujaduamakū ōāgorāa. Masaka yure músā Opure: “Ī Beelzebú, wātēa opu āārīmi”, ārīrā, músā yaarādere ñerō ārī werenírākuma.

Jesús: “¿Noārē güiri merā buremurō gāāmerī?” ārī weredeá (Lc 12.2-7)

26 'Irasirirā mūsārē ñerō iriduarārē güibirikōōka! Āārīpereri gajerā iāberogue irideare, duriroque irideadere pūrugue masīsūrokoa. 27 Y_H mūsārē masaka péberogue weredeare ĩgūsā péroque wereka! Y_H mūsārē gajerā iāberogue werenideare makā dekoque buro bušuro merā wereka! 28 Mūsārē wējērā mūsāya dup_H direta boamakū irirākuma. Mūsāya yujupūrārī gapure boamakū irimasībirikuma. Irasirirā güibirikōōka! Marīpu gapure güika! ĩgū gap_H mūsāya dup_H, mūsāya yujupūrārīrē peamegue béomasīmi. Irasirirā ĩgūrē güiri merā buremuka!

29 'Masaka pērā mirā wajarirā, su niyeru tigā, mérōgā wajakuri tigārē sīkuma. ĩgūsā mérōgā wajakukerepu_H, Marīpu gap_H ĩgūsārē oārō koremi. ĩgūsārē: "Boaburo", ārībirikerepu_H, neō sugugā yebague yuridija, boabemi. 30 Marīpu āārīpereri mūsā āārīkurre masīgū, mūsāya poarire: "Irik_H āārā", ārī masīpeokōāmi. 31 Irasirirā güibirikōōka! Mūsā, mirā nemorō wajakua. Irasirig_H Marīpu mirārē korero nemorō mūsārē koregukumi.

*Jesús: "Masakare yure buremurirē wereka!" ārīdea
(Lc 12.8-9)*

32 'Sug_H, masaka péuro: "Jesúyag_H āārā", ārī weremakū, yude Y_Hpu ũmugasigue āārīgú péuro ĩgūrē: "Yaag_H āārīmi ĩ", ārī weregura. 33 Sug_H yure masīkereg_H, masaka péuro: "ĩgūrē masībea", ārī weremakū, yude Y_Hpu ũmugasigue āārīgú péuro: "Yude ĩgūrē masībea", ārī weregura, ārīmi Jesús.

*Jesús: "Masakare gāme dukawarirākuma", ārī weredea
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

34 Irasū ārī odo, masakare āsū werenemomi:

—Mūsā yure: "ĩgū i ũmuguere aarigú, masakare siuñajārī merā āārīmakū irig_H aarimí", ārī güñabirikōōka! Irasirig_H aarigú meta irib_H. Y_H ejarita, masakare ĩgūsā basi gāme dukawarimakū yāa. Irasirirā surāyeri yure buremurākuma. Gajerā yure buremumerā gap_H ĩgūsārē iāturirākuma. 35 Sug_H yure buremurī waja, ĩgū magū ĩgūrē iāturigukumi. Sugo yure buremurī waja, igo magō igore iāturigokumo. Sugo máñekō yure buremurī waja, igo bepo igore iāturigokumo. 36 Irasirirā su wii marā ĩgūsāyag_H yure buremumakū iārā, ĩgūrē iāturirākuma.

37 'Sug_H yure maīrō nemorō ĩgū pagūsāmarā gapure maītarinugāgū, yaag_H āārīmasībirikumi. Yure maīrō nemorō ĩgū pūrā gapure maītarinugāgūde, yaag_H āārīmasībirikumi. 38 Sug_H yure tūyaduari waja curusague pábiatú wējēsūbu irirosū āārīkereg_H, neō piriro marīrō yure tūyaníkōāburo. Yure tūyadūabi, yaag_H āārīmasībirikumi. 39 Sug_H i ũmugue ĩgū

okarire maĩgũ, peamegue béosũgukumi. Gajigu yũre tũyari waja gajerã ĩgũrẽ wějêkererũ, Marĩpu gapũ ĩgũrẽ taugukumi, ĩgũ puogwe ĩgũ merã aãrĩburo, aĩrĩgũ.

Jesús marĩ mũngasigue wajataburire werede
(Mr 9.41)

⁴⁰ 'Sugũ mũsãrẽ yaarãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãgũ, yũdere bokatĩrĩñeãmi. Yũre bokatĩrĩñeãgũ, yũre iriudidere bokatĩrĩñeãgukumi. ⁴¹ Marĩpu ĩgũya kerere weregũre õãrĩ wajatamakũ irigukumi. Sugũ Marĩpuya kerere weregũ aãrĩrĩrẽ iãmasĩ, ĩgũrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãgũ, ĩgũ irirosũ õãrĩ wajatagukumi. Sugũ gajigu ĩgũ õãgũ aãrĩrĩrẽ iãmasĩ, ĩgũrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãgũ, ĩgũ irirosũ ĩgũde õãrĩ wajatagukumi. ⁴² Sugũ ubu aãrĩgũ yũre tũyagũre gajigu ĩgũrẽ iritamudũagũ deko yũsari tĩmakũ iãgũ, Marĩpu ĩgũdere õãrõ irigukumi, aĩrĩ weremi Jesús.

11

Juan masakare wãiyerimasũ ĩgũ buerire tũyarãrẽ Jesús puo iriudea
(Lc 1.17; 7.18-35)

¹ Jesús gũare pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ĩgũ buerãrẽ irasũ arãdero puũ, Galilea nikũgue aãrĩrĩ makãrĩ marãrẽ buegorenagũ waakõãmi.

² Juan masakare wãiyerimasũ peresugue aãrĩyupũ. Irogue aãrĩgũ, Cristo iriri kerere pégu, ĩgũ buerire tũyarãrẽ Jesũre aũũ aĩrĩ sërẽñarã waaka:

³ —“¿Mũta aãrĩrĩ, Cristo masakare taugũ aaribu iriayupũ, ĩgũsã aĩrĩdi, o gajigũre yũrãkuri gũa?” aĩrĩ sërẽñarã waaka! aĩrĩ iriuyupũ.

⁴ Irasirirã, Jesús puogwe ejarã, Juan sërẽñadoredeare ĩgũrẽ sërẽñama. Jesús ĩgũsãrẽ yujũmi:

—Mũsã pẽrĩre, mũsã iãrĩrẽ Juãrẽ wererã waaka! ⁵ Koye iãbiranerã õãrõ iãma. Waamasĩbiranerã waamasĩakõãma. Kãmi boanerã yaripereakõãsũama. Gãmipũ pẽbiranerã pėakõãma. Boanerãde masãkõãma. Boporã, Marĩpu masakare tauri kerere weremakũ pėma. ⁶ “Yũre bũremurĩrẽ piribi, mũyari opagukumi”, aĩrĩ wererã waaka Juãrẽ! aĩrĩmi Jesús.

⁷ ĩgũsã waadero puũ, Jesús Juãyamarẽ masakare aũũ aĩrĩ werenũgãmi:

—Mũsã masaka marĩrõgue Juãrẽ iãrã waarã, gũigũre gũñaturabire iãrã waarã meta irikuyo. ĩgũ turabi, mirũ tãborere wějẽpubėorosũ aãrĩbemi. ⁸ Irasũ aãrĩmakũ, mũsã ĩgũrẽ irogue iãrã waarã, õãrĩ surĩ sãñagũrẽ iãrã waarã meta irikuyo. Õãrĩ surĩ sãñarãno oparãya wiirigũe aãrĩkuma. Juan ĩgũsã irirosũ aãrĩbemi. ⁹ Mũsã irogue ĩgũrẽ iãrã waarã, Marĩpuya kerere

weredupuyurimasārē iārā waarā iriyo. Musārē werea. Diayeta Juan Marīṗṗaya kerere weredupuyunerā nemorō āārīmi. ¹⁰ Marīṗṗaya werenīrī gojadea pūgue gojasūdero āārībú Juan iriburire. Irasirigū Marīṗṗa ĩgū magūrē āsū ārīdi āārīmi: Mḡ waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyurimasārē iriugūra mḡ waaburore āmuyudoregḡ, ārī gojasūdero āārībú.*

¹¹ Musārē diayeta werea. Juan aariburi dupuyuro neō sugḡ ĩgū nemorō yaamarē masīgū marīdi āārīmi. Irasū āārīkerepḡḡ, sugḡ Marīṗṗa ūmugasigue āārīgūyagḡ gapḡ Juan nemorō yaamarē masīgū āārīgukumi. Āārīpererā nemorō ubu āārīgū āārīkeregḡ, masīgū āārīgukumi.

¹² Juan masakare wāiyedi buenugādeapoegueta, daporaguedere masaka ūmugasigue Marīṗṗa ĩgūyarārē dorerogue ñajāduarārē buro ñerō tarimakū yāma. ĩgūsā turari merā ĩgūsārē peremakū iriduārā iriadima. ¹³ Juan aariburo dupuyuro āārīpererā Marīṗṗaya kerere weredupuyunerā ĩgūsā gojadea merā, Moisés gojadea merā Marīṗṗa ĩgūyarārē doreri kerere werenerā āārīmá. ¹⁴ Iripoegue Marīṗṗa ĩgūya gojadea pūgue: “Yaa kerere weredupuyurimasārē Elías irirosū āārībure iriugūra”, ārīdi āārīmi. Juan irasū ārīsūdita āārīmi. Irire buremurō gāāmea. ¹⁵ Gāmipūrī oparā, yḡ wererire oārō péka!

¹⁶ Masaka datora marā, ¿ñeémarāno irirosū āārīrī? Majīrā makā dekogue ĩgūsā merāmarā merā bira gainí doanírā irirosū āārīma. Āsū ārī gainíma: ¹⁷ “Gḡa tērēdiru purimakū, bayabirabu. Bḡjawereri merā gḡa bayamakū, orebirabu”, ārīma. ¹⁸ Juan masakare wāiyerimasū pā baabiri, igui deko pāmudeare iiribirimi. ĩgū irasirimakū iārā: “Wātī ñajāsūdi āārīmi ĩ”, ārībḡ musā ĩgūrē. ¹⁹ Pḡḡ yḡ āārīpererā tīgū baa, iirimakū iārā: “Baapagḡ, iirīpagḡ āārīmi”, ārībḡ. “Romano marā opḡre niyeru wajaseabosarimasā merāmḡ, ñerō irirā merāmḡ āārīmi”, ārībḡ musā yḡre. Musā guare* buremubirikererā, gḡa iririre iārā: “Marīṗṗa ĩgūsārē masīrī sīmi”, ārī masībokoa, ārīmi Jesús.

Jesús makārī marārē ĩgūsā ĩgūrē buremubirire weredeā (Lc 10.13-15)

²⁰ Pḡḡ Jesús iroma makārī marārē turimi. ĩgūsā wārī ĩgū Marīṗṗa turari merā iririre iri ĩmumakū ĩākerrerā, ĩgūsā ñerō iririre bujawerebiri, neō piribirima. Irasirigḡ ĩgūsārē āsū āārīmi:

²¹ —Musā Corazín marā, Betsaida marāde ñerō tarirākoa. Iripoegue marā Tiro, Sidón marā, musā ĩūrō Marīṗṗa ĩgū turari

* **11:10** Mal 3.1 * **11:19** Jesús: “guare”, irasū ārīgū: “ĩgū basi iririre, Juan irideare”, ārīgū irimi.

merā iri ĩmurōsū iri ĩmumakū ĩārā, ĩgūsā ñerō irideare piri-bonerā āārĩmā. ĩgūsā ñerō irideare buro bɥjawererire ĩmurā, bɥjawereri suri sāña, nitĩrē dipuru weka mawasiripeobonerā āārĩmā. Mɥsā gapɥ Marĩpɥ turari merā yɥ iri ĩmurĩrē ĩākererā, mɥsā ñerō iririre neō piribea. ²² Irasirigɥ mɥsārē werea. Marĩpɥ āārĩpererā ñerārē ĩgū wajamoārĩnɥ ejamakū, Tiro, Sidón marārē wajamoārō nemorō mɥsārē wajamoāgukumi. ²³ Mɥsā Capernaum marāde: “Ɛmugasigue mɥrĩārākoa”, ārĩ gūñadāa. Iroguere neō waabirikoa. Boanerā āārĩrōgue bėodijusūrākoa. Sodoma marārē yɥ mɥsārē Marĩpɥ ĩgū turari merā iri ĩmuderosūta iri ĩmumakū, iri makā daporadere āārĩbokoa dapa. ²⁴ Irasirigɥ mɥsārē werea. Marĩpɥ āārĩpererā ñerārē ĩgū wajamoārĩnɥ ejamakū, Sodoma marārē wajamoārō nemorō mɥsā gapɥre wajamoāgukumi, mɥsā ñerō iririre piribiri waja, ārĩmi Jesús.

*Jesús: “Yɥ pɥroque siuñajārā aarika!” ārĩdea
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Iripoere Jesús ĩgū Pagure āsū ārĩmi:

—Aɥ, yɥ mɥrē: “Ōātaria mɥ”, ārĩ, ɥsɥyari sĩa. Mɥ ɥmugasĩ marā, ĩ nikū marā Opɥ āārā. Irasirigɥ: “Masĩtarinugārā, āārĩpererire pėmasĩa”, ārĩ gūñarārē mɥyare masĩmakū iribea. Majĩrā irirosū mɥrē bɥremurā gapɥre mɥyare masĩmakū yāa. ²⁶ Aɥ, irasūta āārā. Mɥ gāāmederosūta ɥsɥyari merā irasū yāa, ārĩmi Jesús ĩgū Pagure.

²⁷ Pɥɥ masakare āsū ārĩ werenemomi:

—Yɥpɥ yure āārĩpereri irimasĩrĩrē sĩmi. Neō sugɥ masakɥ yɥ āārĩrikurire masĩbemi. Yɥpɥ dita yure masĩmi. Neō sugɥ masakɥ Yɥpɥ āārĩrikurire masĩbemi. Yɥ dita ĩgūrē masĩa. Yɥ ĩgūrē masĩdorerāde ĩgūrē masĩma. ²⁸ Mɥsā Marĩpɥre tɥyaduārā nukūrĩ ũuma ōērā irirosū āārĩrā yɥ pɥro aarika! Yɥ mɥsārē siuñajārĩ sĩgura. ²⁹ Mɥsā yɥ iridoreri gapɥre irika! Yɥ iririkurire masĩka! Yɥ mɥsārē bopoñarĩ merā ĩā, iritamugū āārā. Irasirirā yɥ iridorerire irirā, yɥ merā ōārō siuñajārĩ bokarākoa. ³⁰ Yɥ iritamurō merā yaare mɥsā irimakū di-asabea. Irasirirā yɥ dorerire irirā, nukūbiri kārāwɥririre ũūmarōsū āārĩrākoa, ārĩmi Jesús.

12

*Siuñajārĩnɥ āārĩmakū, Jesús buerā trigo yerire tārĩdea
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)*

¹ Iripoere judío masaka siuñajārĩnɥ āārĩmakū, Jesús trigo ot-
edero watope waamakū, gɥa ĩgū buerā ɥaboasĩa, trigo yerire

tūrī koro baabu*. ² Gua irasirimakū iārā, fariseo bumarā Jesúre āsū ārīma:

—Īāka! ¿Nasirirā siuñajārīnūrē moādobirikerepuru, mu buerā irasū yári? ārīma.

³ Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—¿Iripoeguemu David, ĩgū merāmarā merā uaboagu, ĩgū irideare musā buebiriri? ⁴ ĩgū merāmarā merā Marīpuya wiigüe ñajāa, Marīpu ĩūrō peyari pā duparure baadi āārīmí. Marīpu paía āārīmerārē: “Iri pā duparure baabirikōāka!” ārīdi āārīmí. David gapu paí āārībirikeregu, irire baagu, Marīpu ĩūrō ĩgū dorerire tarinugāgū meta iridi āārīmí. ⁵ Paía Marīpuya wiigüe moārā, siuñajārīnūrē siuñajābema. Siuñajābirikererā, Marīpu dorerire tarinugābema. ¿Iri buebiriri musā, Marīpu Moisére doreri pídea pūguere? ⁶ Musārē werea. Marīpuya wiire buremurō nemorō yu gapure buremurō gāāmea. ⁷ Marīpu ĩgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmí: “Yure buremurā waimurārē wējē soepeomakū gāāmebea. Gajerārē musā bopoñarī merā ĩāmakū gāāmea”, ārīdi āārīmí. Musā irire pémasīrā yu buerā ñerō iribirikerepuru, ĩgūsārē: “Ñerō yáma”, ārībiribokoa. ⁸ Yu āārīpererā tīgū āārīsīā, siuñajārīnūrē masaka gajino ĩgūsā iriburire doremasīa, ārīmi Jesús.

Jesús mojō diíweredire taudea

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Irasū ārī odo, waa, judío masaka nerērī wiigüe ñajāmi.

¹⁰ Iro sugu masaku mojō diíweredi āārīmí. Irasirirā fariseo bumarā Jesúre: “Ñerō yámi”, ārī weresāduarā, ĩgūrē sērēñama:

—¿Siuñajārīnu āārīmakū, sugu pūrīrikugure taudoreri āārīrī? ārīma.

¹¹ Jesús yujumi ĩgūsārē:

—Siuñajārīnu āārīkerepuru, musāyagu oveja gobegue meñajāmakū iārā, ĩgūrē āi wiukōākoa. ¹² Marīpu sugu masakare, oveja nemorō maítarinugāmi. Irasirirā siuñajārīnūrē masakare oārō irirā, Moisés doredeare tarinugārā meta yáa, ārīmi.

¹³ Irasū ārī odo, mojō diíweredire ārīmi:

—Muya mojōrē soeoka!

Īgūya mojōrē soeomakūta, gaji mojō irirosū oārī mojō dujabu. ¹⁴ ĩgū irasirimakū iārā, fariseo bumarā gua wiria: “¿Nasirisīā, marī Jesúre wējērākuri?” ārī gāme werenīnūrā.

Iripoeguemu Marīpuya kerere weredupuyudi Jesús ĩgū iriburire gojadea

* **12:1** Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Sugu masakū gajiguya poegue waagú, ĩgūya mojōrī merā trigo yerire tūrī koro baaburo. Wiirimajī merā diti āābirikōāburo”, ārī gojasūdero āārībú.

15 Jesús ĩgūsā ĩgūrē wējēduarire masī, waakōāmi. ĩgū waamakū, wārā masaka ĩgūrē tųyama. Irasirigu āārīpererā pūrīrikūrārē taumi. 16 ĩgūsārē taugu: “Yaamarē gajerārē werebirikōāka!” ārīmi. 17 Jesús irasirigu, Marīpųya kerere weredupuyudi Isaiás gojaderosūta irimi. Āsū ārī gojadi āārīmi:

18 Āsū ārīmi Marīpų: “Īi yare moāboegu, yų beyedi, yų maĳgū āārīmi. ĩgū merā ųųyāa. Ōāgū deyomarĳgūrē ĩgūrē sĳgura. Irasirigu yų turari merā āārīpererā masakare diayema iririre weregųkumi.

19 ĩgū guaseo, gainĳbirikumi. ĩgū makā dekogue buro gainĳgorenamakū neō pēbirikuma.

20 Turamerārē bopoñarī merā ĩā, iritamugųkumi. Irasirigu, ĩgūsā miūmerēñu biu peaboadiñu irirosū āārīmakū ĩāgū, peabēogu irirosū ĩgūsārē iribirikumi.

Bųjawererārē gūñaturamakū irigųkumi. Irasirigu, ĩgūsā sĳāgodiru yaubodiru irirosū āārīmakū ĩāgū, yaubēogu irirosū ĩgūsārē iribirikumi. ĩgū Opų ñajāburi dupuyuro ĩgūsārē irasirigųkumi. ĩgū Opų ñajādero pųrų, masakare diayema iririre irimakū irigųkumi.

21 Irasirirā āārīperero marā ĩgū doreburire ųųyari merā yūrākuma”, ārīmi, ārī gojadi āārīmi Isaiás.*

*Jesúre: “Wātĳ turari opami”, ārī werewųadea
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

22 Pųrų masaka wātĳ ñajāsūdire Jesúre taudorerā āĳjama. ĩgū wātĳ ñajāsūdi: werenĳbi, koye ĩābi āārīmi. ĩgūsā āĳjamakū ĩā, Jesús ĩgūrē taumi. ĩgū irasirimakū, ōārō ĩā, werenĳmi. 23 Āārīpererā masaka, ĩgū tarimakū ĩāguka, āsū ārī gāme sērēñama:

—Ĵĳ David parāmi āārĳturiagu masakare taubu meta āārĳkuri? ārĳma.

24 ĩgūsā irasū ārĳmakū pērā, fariseo bumarā gapų āsū ārĳma:

—Īi wātēa opų Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi, ārĳma.

25 Jesús ĩgūsā gūñarĳrē masĳsĳā, ĩgūsārē āsū ārĳmi:

—Su nikū marā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. Su makā marā, o su wĳi marā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. 26 Irasūta wātēa opų ĩgųyarā wātēārē béowiugu, ĩgū basita ĩgųyarārē dukawari pereakōāmakū iribokumi. Irasirigu, ĳnoārē dorenemobokuri?

27 Mųsā yųre: “Wātēa opų Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi”, ārĳ werewųāa. Mųsā buerire tųyarā gapų wātēārē béowiurā, ĳnoā turari merā béowiukuri? Mųsā ĩgūsārē: “Marĳpų

* 12:21 Is 42.1-4

turari merā wātēārē béowiuma”, ārā. Irasiriro mūsā yure werewhari diaye āārībea. ²⁸ YH Ōāgū deyomarīgū turari merā wātēārē béowiuu. Irasiriro Marīpu ĩgūyarārē doreri mūsā pūroguere ejasiāa, ārī masīsūa.

²⁹ Irire keori merā mūsārē werenemoguara. Neō sugu masaku, turaguuya wiire ĩgūrē siaproribirikeregu, ĩgū oparire ěmagū ñajāmasībirikumi. ĩgūrē siadero pūrugue merē ĩgūyare ěmamasīkumi, ārīmi†.

³⁰ Irasū ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Yure gāāmemerā, yure ĩaturirā āārīma. Masakare yure siu neētamumerā, ĩgūsārē waawasirimakū irirā āārīma.

³¹ Mūsārē diayeta werea. Marīpu āārīpereri masaka ñerō iririre, ñerō ārī werenírīdere kātimasīmi. Ōāgū deyomarīgūrē ĩgūsā ñerō ārī werenímakū tamerārē neō kātibirikumi.

³² YH āārīpererā tīgūrē ĩgūsā ñerō ārī werenímakū, Marīpu irire kātimasīmi. Ōāgū deyomarīgū gapure ĩgūsā ñerō ārī werenímakū, irire neō kātibirikumi. Dapora, i ũmu peredero pūruguedere ĩgūsā irasū ārīdeare neō kātibirikumi, ārīmi Jesús.

Yukure irigu dukka merā ĩāmasīsūa, ārī weredea

(Lc 6.43-45)

³³ Irasū ārī odo, Jesús gajj keori merā buenemomi:

—Ōādi yuku ōārīrē dukakua. Nedi yuku ñerīrē dukakua. Yukure irigu dukka merā ĩāmasīsūa†. ³⁴ Mūsā āña irirosū ñerā āārā. Mūsā ñerā āārīsīā, ōārīrē werenímasībea. Marī gūñarōsūta marī werenírī wirikōāa. ³⁵ Ōāgū ōārī gūñarī opami. Irasirigu ōārīrē wereními. Nēgū ñerī gūñarī opami. Irasirigu ñerīrē wereními. ³⁶ Mūsārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, āārīpereri masaka noó gāāmerō werenímoāmadeare ĩgūsārē masīmakū irigukumi. ³⁷ Mūsā ōārō werenídea waja Marīpu mūsārē: “Waja opabema”, ārīgukumi. Mūsā ñerō werenídea waja mūsārē: “Waja opama”, ārīgukumi, ārīmi Jesús fariseo bumarārē.

Masaka ñerā Jesúre Marīpu turari merā iri ĩmudoredea

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Pūru surāyeri fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā ĩgūrē ārīma:

—Buegu, Marīpu turari merā guare iri ĩmuka! ārīma. “ĩgū irire irimasībi, Marīpu iriudi meta āārīmi”, ārīduarā irasū ārīñurā.

³⁹ Jesús yujumi:

† 12:29 Jesús: “Wātī nemorō turagu āārā”, ārīgū, irasū ārīmi. † 12:33 Jesús: “Yukure irigu dukka merā ĩāmasīsūa”, ārīgū: “Marī, gajerā werenírīrē pérā, ĩgūsā āārīrikurire masīa”, ārīgū irimi.

—Musā dapora marā masaka ñerā, Marĩpure gāamemerā āārā. Musā yure Marĩpu turari merā gajino iri ĩmudorea. Musā irasiridorekerepu, Marĩpuya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregura. ⁴⁰ Jonás urenu, ure ñami waaí wáguya paru poekague āāriderosũta yude āārĩpererā tĩgũ urenu, ure ñami yeba poekague āārĩgukoa. ⁴¹ Iripoegue Nĩnive marā Jonás Marĩpuya kerere weremakũ perā, ĩgũsā ñerō irideare bujawere, ĩgũsā gũñarĩrē gorawayunerā āārĩmá. Dapora yu Jonás nemorō masĩgũ õõgue musā merā āārā. Yu Marĩpuya kerere werelerepu, musā ñerō iririkũrire bujawerebea. Irasirirā, Marĩpu āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnu ejamakũ, Nĩnive marā musā dapora marārē: “Ñegorabu”, ārĩrākuma. ⁴² Marĩpu āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnu ejamakũ, sugo iripoeguemo Sabá nikũ marā opo musā dapora marārē: “Ñegorabu”, ārĩgokumo. Yoaromogue āārĩkerego, õõgue i nikũgue aarideo āārĩmó, marĩ ñekũsāmarā opu Salomón wári masĩrĩ merā wererire pégo aarigó. Dapora yu Salomón nemorō masĩgũ õõgue musā merā āārā. Yu musā merā āārĩkerepu, musā gapu yu wererire péduabea, ārĩmi Jesús.

*Jesús, wātĩ dupaturi masakũguere ñajārĩmarē weredea
(Lc 11.24-26)*

⁴³ Irasũ ārĩ odo, keori merā werenemomi doja:

—Wātĩ masakũguere āārādi wiri, pu, deko marĩrõgue ĩgũ siuñajāburore āmagorenagũ waakumi. ⁴⁴ Irore bokabi, āsũ ārĩ gũñakumi: “Yu wiridi, yaa wii irirosũ āārĩmĩ. Dupaturi yu wiridiguereta goeñajāgura doja”, ārĩ gũñakumi. Irasirigu ĩgũguere dupaturi goeñajāgũ, gajino marĩrĩ wii, õārõ āmu, ooaweadea wiire irirosũ bokajakumi. ⁴⁵ Irasirigu gajerā wātēa su mojõma pere gaji mojõ peru pērēbejarā ĩgũ nemorō ñerārē siiu, ĩgũsā āārĩpererā merā masakũguere āārĩnĩkõākumi. Irasirigu masakũ ĩgũ dupuyuro āārĩrikũdero nemorō ñerō āārĩkumi. Dapora marā Marĩpure gāamemerā, yure péduamerā irasũta ñerō waarākuma, ārĩmi Jesús.

*Jesús pago ĩgũ pagupũrā merā ĩgũrē ĩāgõ ejadea
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Jesús masakare wereripoe ĩgũ pago, ĩgũ pagupũrā merā ĩgũ āārĩrĩ wii disipuro ejayupo ĩgũ merā werenĩduago. ⁴⁷ Sugu ĩgõre ĩā, Jesũre weremi:

—Mupo, mu pagupũrā disipuro nĩama, mu merā werenĩduarā, ārĩmi.

⁴⁸ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pégu, Jesús ĩgũrē ārĩmi:

—¿Noā āārĩrĩ mupo, yu pagupũrā? ārĩmi.

⁴⁹ Irasũ ārĩgũ, guare ĩgũ buerārē soepu, āsũ ārĩmi:

—Īsā, yupo, yu pagupūrā irirosū āārīma. ⁵⁰ Yupu ūmugasigue āārīgū gāāmerīrē irirāno, yu pagumu, yu pagumo, yupo irirosū āārīma, āārīmi Jesús.

13

Jesús oterimasā keori merā buedea
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Irinuta Jesús wiigüe āārādi ditarugue waa, iri ditaru turo eja doami. ² Masaka wārā ĩgū puro nerēmakū ĩāgū, doodirugue mārīñajāa, eja doami. Āārīpererā masaka ĩmiparogue dujanugāma ĩgū buerire pémurā. ³ Irasirigu wāri keori merā ĩgūsārē āsū ārī buemi:

—Sugu oterimasū ĩgūya oteri yerire meéwasirigu waakumi. ⁴ ĩgū meéwasiriwāgāmakū, gaji yeri maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirā eja, baapeokōākuma. ⁵ Gaji yeri ūtāyerikurogue yurikoa. Iro sīmerērōgā nikū āārīmakū, iro yuriadea yeri mata puriadikoa. ⁶ Iri nikū sīmerērōgā āārīmakū, puriñajādi, puru abe asimakū, nugūrī marīsīā, ñāñ, boakōākoo. ⁷ Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapu puritarimārīa, oteri gapure wējēkōākoo. ⁸ Gaji yeri ōārī nikūgue yurikoa. Iri yeri puri, ōārō dukakukoo. Suñu cien yeri, gajiñu sesenta yeri, gajiñu treinta yeri dukakukoo. ⁹ Musā gāmpūrī oparā, yu wererire péduripīka! āārīmi Jesús.

Jesús buerā ĩgūrē: “¿Nasirigu keori merā bueri?” ārī sērēñadea
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Puru gha ĩgū buerā ĩgū puro waa, ĩgūrē sērēñabu:

—¿Nasirigu masakare keori merā bueri? ārību.

¹¹ Jesús guare yujumi:

—Marīpu ĩgūyarārē doregu āārīrīrē, iripoegue masībirideare musārē masīmakū yāmi. Gajerā ĩgūrē buremumerā gapure irasiribemi. ¹² ĩgūyare masīrānorē masīnemomakū irigukumi. Irasirirā wāro masīrī oparākuma. Gajerā ĩgūrē buremumerā ĩgūyare masīmerārē ĩgūsā mērō masīadideare pémasībirimakū irigukumi. ¹³ Irasirigu yu ĩgūsārē keori merā buea. ĩgūsā Marīpu iririre ĩākererā, ĩāmasībema. ĩgūyare pékererā, péduripībema. Neō pémasībema. ¹⁴ Irasirirā Marīpuya kerere weredupuyudi Isaiás gojaderosūta yāma. Āsū ārī gojadi āārīmī:

Āsū ārīmi Marīpu: “Yaare pékererā, musā neō pémasībea. Yu iririre ĩākererā, musā neō ĩāmasībea.

¹⁵ Yaa werenírīrē péduabirisīā, musā neō pémasībea. Gāmpūrī pémerā, koye ĩāmerā irirosū āārā. Musā irasū āārīmerā, yaare ĩāmasī, ōārō pémasībokoo. Yu pémasīrī sīrīrē oparā

yare b̄remubokoa. Irasiriḡu m̄s̄ārē taubokoa”, ā̄r̄imi Mar̄ip̄u, ā̄r̄i gojadi ā̄r̄im̄i Isaīas.✱

¹⁶ Ḡua gap̄are ā̄r̄imi:

—M̄s̄ā gap̄u p̄emas̄ia. Irasirir̄ā us̄uȳaa. Ȳu iririre iār̄ā, ȳu wererire p̄er̄ā, ȳu b̄remua. ¹⁷ Diayeta m̄s̄ārē werea. Wār̄ā iripoegue mar̄ā Mar̄ip̄uya kerere weredupuyuner̄ā, gajer̄ā Mar̄ip̄ure b̄remuner̄ā m̄s̄ā dapora iār̄ir̄ē b̄uro iād̄uaner̄ā āār̄ādima. Irire iād̄akerer̄ā, irire iābiriner̄ā āār̄im̄ā. M̄s̄ā dapora p̄erire b̄uro p̄ed̄akerer̄ā, p̄ebiriner̄ā āār̄im̄ā.

Jesús oterimasū keori merā īgū bueadeare: “Āsū ār̄id̄uaro yāa”, ār̄i weredea

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Irasirir̄ā ōār̄ō p̄eka! Ȳu oterimasū keori merā bueadeare m̄s̄ārē wereḡura. Iri āsū ār̄id̄uaro yāa. Mar̄ip̄u ūm̄ugasiḡue āār̄īḡū īḡuyar̄ār̄ē doreri kere, oteri yeri irirosū āār̄ā. ¹⁹ Surāyeri masaka iri kerere p̄ekerer̄ā, p̄emas̄ibema. Maa b̄uriri maa irirosū āār̄ima. Iri kerere p̄adero p̄ur̄u, oteri yeri iri maague yuridea yerire mir̄ā baapeoderosū, wāt̄i aari, īḡūsā p̄eadideare ēm̄apeokōāmi. ²⁰⁻²¹ Gajer̄ā masaka ūt̄ayerik̄uri yeba irirosū āār̄ima. Iri kerere p̄er̄ā, mata us̄uyari mer̄ā: “Ōāgorāa”, ār̄i ḡūñama. Irire p̄ekerer̄ā, oteri yeri ūt̄ayerik̄urogue yuriadero p̄ur̄u, puri, nuḡūr̄i puriñaj̄abiriderosū waama. M̄er̄ōḡā p̄ur̄u īḡūsā Mar̄ip̄uyare p̄ed̄uari waja gajer̄ā īḡūsār̄ē ñer̄ō irimakū iār̄ā, o ñer̄ō taris̄iā, mata īḡuyare pirikōāma. ²² Gajer̄ā masaka porak̄uri yeba irirosū āār̄ima. Iri kerere p̄ekerer̄ā, oteri yeri porak̄urogue yuriadero p̄ur̄u, pora gap̄u puritarim̄ar̄iā w̄ēj̄ēderosū, i ūm̄amar̄ē b̄uro ḡūñarik̄uma. Doebiridere b̄uro ḡāāmenemoma. Irasirir̄ā Mar̄ip̄uyare k̄ātima. Otediñu d̄uka mar̄idiñu irirosū dujama. ²³ Gajer̄ā masaka ōār̄i nikū irirosū āār̄ima. Mar̄ip̄uya kerere p̄er̄ā, ōār̄ō p̄emas̄ima. Irasirir̄ā oteri yeri ōār̄i nikūgue yuriadero p̄ur̄u, puri ōār̄ō d̄ukak̄aderosū ōār̄ir̄ē yāma. Surāyeri cien yeri, gajer̄ā sesenta yeri, gajer̄ā treinta yeri d̄ukak̄erosū irir̄ā āār̄ima, ār̄imi Jesús.

Jesús trigo otedea watopegue ñer̄i tá oteri keori merā buedea

²⁴ Jesús irasū ār̄i odo, gaji keori merā ḡuare buemi:

—Mar̄ip̄u ūm̄ugasiḡue āār̄īḡū īḡuyar̄ār̄ē doreri i irirosū āār̄ā. Suḡu pooe op̄u īḡuya poogue ōār̄i yerire otekumi. ²⁵ Su ñami mer̄ā āār̄iperer̄ā k̄ār̄ir̄ipoe īḡūr̄ē iāt̄uriḡu poogue eja, īḡū trigo otedea watopegue ñer̄i tāre otekumi. Ote odo, waakōākumi. ²⁶ Trigo yeri puriwiriadero p̄ur̄u, ñer̄i tāde purikoa. P̄ur̄u trigo d̄ukak̄ukoa. Iri d̄ukak̄umakū iār̄ā, iri pooe op̄ure moāboerimasā ñer̄i tā āār̄im̄akū iāmas̄ikuma.

²⁷ Irasirir̄ā iri pooe op̄ure werer̄ā waakuma:

—Gua opu, ¿nasiriro ðãrĩ yeri diretta m̄ya pooere otesũdero ããrĩkerepuru, ñerĩ táde puriyuri? ãrĩkuma. ²⁸ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, ãsũ ãrĩkumi:

—Yure iãturigu iri ñerĩ táre otekumi, ãrĩkumi.

Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Īgũrẽ moãboerimasã sërẽñakuma doja:

—¿Ñerĩ táre ḡa taáseabéorã waamakũ gããmekuri m̄? ãrĩkuma.

²⁹ —Taáseabirikõãka! Ñerĩ táre taásearã trigodere duuabokoa. ³⁰ Iri, ñerĩ tá merãta puri masãkõãburo. Trigo ñaĩmakũ, gajerã ðuka seaboerimasãrẽ ãsũ ãrĩ iriugura: “Ñerĩ táre taáseap̄rori, dupa dotori siaka, irire soemurã! Puru trigore seaka, irire yu durip̄ri wiigue durip̄imurã!” ãrĩgura, ãrĩkumi, ãrĩmi Jesús.

Jesús mostaza wãikuri yegã puri masãdea keori merã buedea
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Irasũ ãrĩ odo, gaji keori merã buemi:

—Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ Īgũyarãrẽ doreri sugu masakũ Īgũya poeque suye oteriye mostaza wãikuri yegãrẽ oterosũ ããrã. ³² Iri oteri yegã ããrĩpereri oteri yeri nemorõ mérĩ yegã ããrĩkoa. Irasũ ããrĩkerero, otemakũ, puru yukũ wádi irirosũ puri masãkoa. Irasirirã wárã irigu duparigue Īgũsãya suri suakuma, ãrĩmi Jesús*.

Jesús pã wemasãrĩ morẽrĩ poga keori merã buedea
(Lc 13.20-21)

³³ Puru gaji keori merã buemi:

—Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ Īgũyarãrẽ doreri i irirosũ ããrã. Sugo nomeõ pã duparure iribo, mérõgã pã wemasãmakũ iriri poga merã trigo pogare morẽkumo. Irire wemasãseyaburo, ãrĩgõ, irasirikumo. Irasiriro Marĩpu Īgũyarãrẽ doreri iri pã wemasãrĩ morẽrĩ poga irirosũ ããrã, ãrĩmi†.

Jesús masakare keori merã buenadea
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesús masakare i ããrĩpereri buerire weregũ, keori merã dita buenami. Keori marĩrõ Īgũsãrẽ buenabirimi. ³⁵ Irasirigu

* **13:32** Jesús i kere merã buegu: “Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũrẽ b̄remurã mérãgã ããrĩñgãkerepuru, p̄rugue gajerã Īgũsã merã Īgũrẽ b̄remunugãmakũ, wárã ããrĩrãkuma; o sugũ Marĩp̄re b̄remunugãgũ, mérõgã b̄remurĩ opami. P̄rugue, mostaza wãikuri yegãrẽ otedero puru yukũ wádi puri, masãrõsũ Marĩpu iritamurĩ merã wáro Īgũrẽ b̄remurĩ opagukumi”, ãrĩ buegu irimi. † **13:33** Jesús i kere merã buegu: “Marĩp̄re b̄remurã ããrĩperero i ãmguere Īgũyarãrẽ doregu ããrĩrĩrẽ masakare buerã waamakũ, ããrĩpereri buri marã watopegue wárã irire pé, Īgũrẽ b̄remunugãrãkuma; o sugũ Marĩp̄re b̄remunugãgũ Marĩpu Īgũyarãrẽ doregu ããrĩrĩrẽ buenigũ, Marĩpu iritamurĩ merã Marĩpu doreri diretta irid̄agukumi”, ãrĩ buegu irimi.

Marĩpuya kerere weredupuyudi gojaderosũta irimi. Āsũ āĩ gojadi āārĩmĩ Jesús masakare wereburimarē:

Keori merā weregũkoa. Iri merā weregũ, Marĩpu i ũmurē iridero purugue marā neõ masĩbirideare dapora marārē weregũra, āĩ gojadi āārĩmĩ.*

Jesús ñerĩ tá, trigo otedea watopegue puri masãdeare buen-modea

³⁶ Pũru Jesús masakare seretu odo, wiigue ñajãmi. Īgũ ñajãmakũ ĩã, gũa ĩgũ buerã ĩgũ purogue ñajãa, ĩgũrē sērēñabu:

—Trigo otedea watopegue ñerĩ tá puri masãdea keorire werenemoka! ¿Naásũ ārĩduaro iriari? ārĩbu.

³⁷ Gũa irasũ ārĩmakũ pégu, Jesús yujumi:

—Yu āārĩpererã tĩgũ, iri pooe opu õārĩ yeri otedi irirosũ āārã. ³⁸ Poee gapũ i ũmu irirosũ āārã. Marĩpu ĩgũyarārē dorerogue āārĩmurã gapũ õārĩ yeri irirosũ āārĩma. Wātĩyarã ñerĩ tá irirosũ āārĩma.

³⁹ Wātĩ pooe opure ĩaturigũ irirosũ āārĩmi. I ũmu pererĩnu iri otedea dukare searinũ irirosũ āārã. Marĩpure wereboerã, poee opure duka seaboerimasã irirosũ āārĩma.

⁴⁰ Īrĩ ñerĩ táre ĩgũsã taãseadeare peamegue soebéodersũta i ũmu pererĩnu ejamakũ waarokoa. ⁴¹ Irasũ waaripoe yu āārĩpererã tĩgũ, yure wereboerārē iriugũkoa. Irasirirã ĩgũsã masakare ñerĩ irimakũ irirārē, Marĩpu dorerire tarinũgārãdere neeõrãkuma. ⁴² Neeõ odo, perebiri peamegue ĩgũsārē béorãkuma. Irogue bũro pũrĩsũrã ĩgũsãya guikare kũrĩduútú orerãkuma. ⁴³ Marĩpu gããmerĩrē irirã gapũ ũmũgasigue ĩgũyarārē dorerogue āārĩrã, abe ũmũmu irirosũ gosewasirirãkuma. Mũsã gãmpĩrĩ oparã, yu wererire péduripĩka!

Jesús wáro niyeru yáapĩdea keori merã buedea

⁴⁴ Gaji mũsārē werea. Marĩpu ũmũgasigue āārĩgũ ĩgũyarārē doreri i irirosũ āārã. Sugũ masakũ wáro niyeru gajigũya nikũ poekague yáapĩdeare bokakumi. Irire bokagũ, bũro mũyayakumi. Irasirigũ ĩgũ bokadeare bũro gããmesĩã, dupaturi yáapĩkõãkumi doja. Irasirigũ āārĩpereri ĩgũyare gajerārē dukumi. Īgũ duadea waja merã iri nikũrē wajarikumi†.

Jesús perla wãikũriye keori merã buedea

⁴⁵ Gaji mũsārē werea doja. Marĩpu ũmũgasigue āārĩgũ ĩgũyarārē doreri i irirosũ āārã. Sugũ wajaririmasũ wajari yeri perla wãikũri yerire āma wajaridũakumi. ⁴⁶ Iri yerire āmagũ, wajapatariri yere bokakumi. Iri yere bũro gããmesĩã,

* 13:35 Sal 78.2 † 13:44 Jesús i kere merã buegu: “Masakũ āārĩpereri ĩgũyare gããmerõ nemorõ Marĩpũyare gããmegũ āārĩkumi”, ārĩ buegu irimi.

ãārĩpereri ĩgũyare duakumi. ĩgũ duadea waja merã iri yere wajarikumi.

Jesús buidi keori merã buedea

⁴⁷ 'Gaji musãrẽ werea doja. Marĩpu ãmugasigue ãārĩgũ ĩgũyarãrẽ doreri, waaĩ wẽjẽrĩmasã buidi meeyo, ãārĩpererã waaĩ ãārĩrãku ñearõ irirosũ ãarã. ⁴⁸ ĩgũsãya buidire waaĩ uturimakũ ĩarã, waaĩ wẽjẽrĩmasã ĩmparogue tũãmajã, waairẽ beyekuma. Ōarã waairẽ ĩgũsãya puuirigue seasãkuma. Ñerãrẽ beokõakuma. ⁴⁹ I ãmũ pererĩnũ ãārĩmakũ, masakare ãsũta waarokoa. Marĩpure wereboerã õarãrẽ, ñerãrẽ beyerã aarĩrãkuma. ⁵⁰ Beye odo, ñerãrẽ perebiri peamegue beorãkuma. Irogue baro pũrĩsũrã ĩgũsãya guikare kũrĩduútũ orerãkuma, ãrĩmi Jesús.

Jesús iripoeguema buerire, maama bueridere weredea

⁵¹ Pũũ guare sãrẽñami:

—¿I ãārĩpererire pẽmasĩrĩ musã? ãrĩmi.

—Éũ, pẽmasĩa, ãrĩ yũjubũ.

⁵² Gũa irasũ ãrĩmakũ, ãrĩmi:

—Sugũ Moisés gojadeare buerimasũ Marĩpu ãmugasigue ãārĩgũ ĩgũyarãrẽ doregũ ãārĩrĩmarẽ masĩgũ, wii opũ irirosũ ãārĩgũkumi. Irasirigũ wii opũ, iripoegue ĩgũ opadeare, maama ĩgũ oparidere ãĩwiugũ irirosũ, maama buerire, iripoeguema bueridere õarõ masĩrĩ merã weregũkumi, ãrĩmi Jesús guare.

Jesús Nazaretgue goedujáadea

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jesús iri keori merã were odo, iro ãarãdi waa, ⁵⁴ ĩgũ masãdea makãgue ejami. Irogue eja, judío masaka nerẽrĩ wiigue buemi. Masaka, ĩgũ buemakũ pérã, pégũkakõãma. ãsũ ãrĩ gãme werenĩma:

—¿Noógue bueyuri, ĩi iropã masĩbu? ¿Nasirisĩã, iri ĩmurĩrẽ irimasĩyuri? ⁵⁵ ĩĩ taboa moãdi magũ ãarĩmi. ĩgũ pago María wãĩkũmo. Santiago, José, Simón, Judas ĩgũ pagupũrã ãarĩma. ⁵⁶ ĩgũ pagupũrã nomede i makã marãta ãarĩma. ĩgũ marĩ irirosũ ãarĩkeregũ, ¿nasirisĩã, i ãārĩpererire masĩrĩ? ãrĩma.

⁵⁷ Irasirirã ĩgũrẽ bũremudũabirima. Jesús gapũ ĩgũsãrẽ ãrĩmi:

—Ãārĩpererogue sugũ Marĩpũya kerere weredupuyugure gajerã bũremuma. ĩgũya nikũ marã, ĩgũya wii marã gapũ ĩgũrẽ bũremubema, ãrĩmi.

⁵⁸ Irasirigũ Jesús, ĩgũsã ĩgũrẽ bũremubirimakũ ĩãgũ, iri makãrẽ wãri Marĩpu turari merã iri ĩmubirimi.

14

Juan masakare wāīyerimasū boadea
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Iripoere Herodes Galilea nikū marā opu, Jesús iriri kerere péyupu. ² Irire pégu, ĩgūrē moāboerārē āsū āriyupu:

—Īgū irire irasū irigu, Juan masakare wāīyerimasūta boad-igüe masādi āārīkumi. Irasirigu wāri iri ĩmurīrē irikumi, āriyupu.

³ Juan boaburi dupuyuro Herodes ĩgū pagumu Felipe marāpo Herodías wāikugore ěma, marāpokumakū ĩāgū, ⁴ āsū ārīdi āārīmī:

—Mu pagumu marāpore marāpokugu, Marīpu dorerire tarinugāgū yāa, ārīdi āārīmī. Irasirigu Herodes ĩgūrē ñeā, peresu iridi āārīmī. ⁵ Īgū Juārē wējēduadi āārīmī. Judío masaka gapu: “Ī Juan Marīpuya kerere weredupuyurimasū āārīmī”, ārī gūñanerā āārīmā. Irasirigu Herodes: “Juārē yu wējēmakū yu merā guabokuma”, ārīgū, ĩgūsārē gūidi āārīmī.

⁶ Puru Herodes ĩgū deyoadea bosenu irigu iridi āārīmī. Īgū irasiririnurē Herodías magō ĩgū siiuanerā ĩūrō baya ĩmudeo āārīmó. Igo baya ĩmumakū ĩāgū, Herodes burō usuyadi āārīmī. Irasirigu igore: ⁷ “Ārīgatoro marīrō, mu yure sērērīnorē sīgura”, ārīdi āārīmī. ⁸ Īgū irasū ārīmakū pégo, igo pagore: “¿Ñeénorē sērēgokuri yu?” ārīdeo āārīmó. Irasirigo igo pago sērēdoreaderosūta ĩgūrē sērēdeo āārīmó:

—Juan masakare wāīyerimasūya dipurure dititá, soropa wāripa merā ĩgūya dipurure yure sīka! ārīdeo āārīmó.

⁹ Igo irasū ārīmakū pégu, Herodes burō bujaweredi āārīmī. Īgū siiuanerā péuro: “Ārīgatoro marīrō, mu yure sērērīnorē sīgura”, ārādi āārīsīā, guyasīrīgū, igore: “Murē sibirikoa”, ārīmasībiridi āārīmī. Irasirigu, igo ĩgūrē sērērōsūta iridi āārīmī.

¹⁰ Irasirigu, ĩgūyagu surara Juan peresugue āārīgú puro waa, ĩgūya dipurure dititádi āārīmī. ¹¹ Puru soropa merā ĩgūya dipurure āiri, Herodías magōrē wiadi āārīmī. Īgū wiamakū ñeā, igo pagore āia sīdeo āārīmó.

¹² Juan boadero puru, ĩgū buerire tyanerā ĩgūya dupure āiwāgā, yāarā waanerā āārīmā. Yāa odo, Juan boadeare Jesúsre wererā ejama.

Jesús cinco mil āmarē baari ejodea
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Juārē wējēadea kerere pégu, Jesús doódirugue marīñajāa, masaka marīrōgue gua ĩgū buerā merā waakōāmi. Īgū irogue waarire pérā, masaka ĩgūsāya makārīrē wiri, ĩgū dupuyuro maague waa, ejasianerā āārīmā. ¹⁴ Gua ditaru gaji koepugue

taribujaja, Jesús doódirugue sãñadi majãnuḡã, wárã masakare bokajami. Irasirigu ìḡsãrẽ bopoñarĩ merã ìã, pũrĩrikurã ìḡsã ãirianerãrẽ taumi. ¹⁵ Naĩmejãwãḡãripoe ḡua Jesús buerã ìḡũ pũro waa, ãsũ ãrĩbu ìḡũrẽ:

—Naĩmejãrõḡue yãa. Õõ masaka marĩrõḡue ããrã. Irasirigu masakare waadoreka! Makãrĩḡue ìḡsã baaburire wajarirã waaburo, ãrãdibu.

¹⁶ ḡua irasũ ãrĩmakũ pẽḡu, Jesús ãrĩmi:

—Waabirikõãburo. Mũsã ìḡsãrẽ baari sika! ãrĩmi.

¹⁷ ḡua ìḡũrẽ ãrĩbu:

—Su mojõma pã duparu, waaĩdere pẽrãta opãa, ãrĩbu.

¹⁸ —Irire yũre ãrika! ãrĩmi Jesús.

¹⁹ Pũru masakare tá weka doadoremi. Irasirigu su mojõma pã duparure, pẽrã waairé ãĩ, ãmũḡasigue ìãmu, Marĩpure: “Mũrẽ usuyari sã”, ãrĩmi. ãrĩ odo, iri pã duparure pea, ḡuare ìḡũ buerãrẽ sĩmi masakare gueredoreḡu. Irasirirã ḡua ìḡsãrẽ irire guerebu. ²⁰ Irasirirã ããrĩpererã baayapiakõãma. Pũru ìḡsã baadũãadeare pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari puuirigora seasã, utũudobobu. ²¹ Iro baanerã: nome, majĩrã keoña márĩrõ ãma direta keomakũ cinco mil gora ããrĩmã.

Jesús deko weka waadea

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Pũru Jesús ḡua ìḡũ buerãrẽ doódirugue marĩñajãdore, ditarugue ìḡũ dupuyuro taribujadoremi. Ìḡũ ḡapũ iroḡue dujami dapa masakare seretubu. ²³ Seretu odo, buúru wekague sugũta waayupu Marĩpure sẽrẽḡũ waagũ. Ñami ejaripoe sugũta ããrĩyupu iroguere. ²⁴ ḡua ḡapũ ditaru dekoḡue ããrĩbũ. Mirũ buro waabu. Irasiriro makũrĩ doódirure pátũpaukõãbu. Irasirirã taribujabiribu dapa.

²⁵ Pũru ãḡãbo wereripoe Jesús ditarugue buaja, ḡua pũroḡue deko weka aarimĩ. ²⁶ Ìḡũ deko weka aarimakũ, ḡua ìḡũrẽ ìãmasĩbirisĩã, ìãḡukakõãbu. Güiri merã: “Masaku boadi wãtĩ ããrĩmi”, ãrĩ ḡainĩbu.

²⁷ ḡua ḡüimãkũ ìãḡũ, Jesús ḡuare ãsũ ãrĩmi:

—Gũñaturaka! Yũta ããrã. Güimerãta! ãrĩmi.

²⁸ Ìḡũ irasũ ãrĩmakũ pẽḡu, Pedro ãrĩmi ìḡũrẽ:

—Mũ, yũ Opũ ããrĩḡũ, yũre deko weka waa, mũ pũroḡue aaridoreka! ãrĩmi.

²⁹ —Jãũ, aarika! ãrĩmi Jesús.

Irasũ ãrĩmakũ pẽḡu, Pedro doódirugue sãñadi dujinũḡã, deko weka Jesús pũroḡue waami.

³⁰ Ìḡũ irasũ waakereḡu, mirũ buro wẽjẽpumakũ ìãḡũ, ḡüigorami. Irasirigu mirĩdijagu:

—Yũ Opũ, yũre tauka! ãrĩ ḡainĩmi.

³¹ Īgū irasū ārimakūta, Jesús Īgūya mojóřē ñeā: “Yure mérōgā buremurī opāa. ¿Nasirigu yure buremuturaberi?” ārimi.

³² Puru Jesús Pedro merā doódirugue aari, murĩñajāmakū, mirū waadea toekōābu. ³³ Irasū waamakū iārā, guā doódirugue āārīrā ñadukupuri merā Jesús puro eja doa, Īgūrē:

—Mu diayeta Marīpu magū āārā, āri buremubu.

Jesús Genesaret marārē pūrīrikurārē taudea
(Mr 6.53-56)

³⁴ Puru taribujaja, Genesaret* wāikuri nikūgue ejabu. ³⁵ Iro marā Jesúre iāmasĩsĩā, āārīpererā iro āārīrārē Īgū ejari kerere wereñurā. Irasirirā āārīpererā pūrīrikurārē taudorerā Īgū purogue āijama. Īgūrē āsū āri sērēma:

³⁶ —Muya surīro yuwa direta Īgūsārē moñadoreka! ārima. Irasirirā āārīpererā pūrīrikurā Īgūya surīrore moñanerā Īgūsā sīrīrī opadeare tarisūma.

15

Masakare ñerā waamakū iririre buedea
(Mr 7.1-23)

¹ Puru surāyeri fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jerusalēgue āārānerā Jesús puro eja, Īgūrē sērēñama:

² —¿Nasirirā mu buerā, marī ñekūsāmarā iriunaderosū iriberi? Marī ñekūsāmarā baaburi dupuyuro mojókoederosū iribema, ārima.

³ Jesús Īgūsārē yujumi:

—Yude musārē sērēñagura. ¿Nasirirā Marīpu doreri gapure iririono irirā, musā ñekūsāmarā iriunadeare yári? ⁴ Marīpu āsū ārīdi āārīmí: “Mupure, mupore buremuka! Sugu Īgū pagusāmarārē ñerō werenígū wējēdoresūgukumi”, ārīdi āārīmí. ⁵ Īgū irasū ārīkerepuru, musā gapu masakare Īgūsā pagusāmarāya āārīburire buerā, āsū ārā: “Sugu Īgū pagure, o Īgū pagore: ‘Yu musārē sīboadeare Marīpure sīpeokōābu. Irasirigu musārē iritamumasībirikoa’, ārimakū oāgorāa”, āri buea. ⁶ Irasū buerā, masakare Īgūsā pagusāmarārē iritamubirimakū, Marīpu dorerire ubu iābéomakū yāa, musā ñekūsāmarā iriunadeare irituyadorerā. ⁷ Masaka iūrō dita oārō yāa musā. Īgūsā iāberogue ñerō iririkurā āārā. Iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi Isaías diayeta gojadi āārīmí musā irigatorire gojagu. Āsū āri gojadi āārīmí:

⁸ Īisā masaka Īgūsāya disi merā yure oārō werenikererā, Īgūsāya yujupūrārīgue yure neō buremubema.

* 14:34 Genesaret wāikuri nikū, Galilea wāikuri ditaru taro āārīyuro.

⁹ Irasiriro ĩgũsã yũre bũremurã nerẽrĩ wajamáa. ĩgũsã bueri, yũ doreri meta ããrã. Masaka doreri ããrã, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ, ãrĩ yujumi Jesús fariseo bumarãrẽ.*

¹⁰ Irasũ ãrĩ odo, masakare ĩgũ pũro siiu, ãsũ ãrĩmi:

—Yũ wererire ðãrõ pékũĩnú péka! ¹¹ Sugũ masakũya disigue baari ñajãri, ĩgũrẽ ñegũ waamakũ iribea. ĩgũya disigue wiriri gapũ, ĩgũrẽ ñegũ waamakũ yáa, ãrĩmi.

¹² ĩgũ irasũ ãrãdero pũrũ, gũa ĩgũ buerã ĩgũ pũro waa, ĩgũrẽ ãrĩbũ:

—¿Mũ masĩrĩ? Mũ irasũ ãrãdeare pérã, fariseo bumarã guakõãma, ãrĩbũ.

¹³ Gũa irasũ ãrĩmakũ, Jesús ãsũ ãrĩ yujumi:

—Yũpũ ãmũgasigue ããrĩgũ ããrĩpereri ĩgũ otebirideare nugũrĩ merãta duua béogũ irirosũ ĩgũsãrẽ béogũkumi. ¹⁴ Irasirirã ĩgũsãrẽ irasũ ããkõãka! ĩgũsã Marĩpũyare masĩbirikererã, gajerã ĩgũyare masĩmerãrẽ buema. Irasirirã koye ããmerã gajerã koye ããmerãrẽ tũãdupuyurã irirosũ ããrĩma. Sugũ koye ããbi gajigũ koye ããbire tũãdupuyuwãgãgũ, ĩgũsã pẽrãgueta gobegue meẽñajãkõãrãkuma, ãrĩmi Jesús.

¹⁵ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Pedro gapũ Jesúre ãrĩmi:

—Gũare wereka! Masakũ ĩgũya disi wiriri keori, ¿naásũ ãrĩduaro yãri? ãrĩmi.

¹⁶ Jesús yujumi:

—¿Mũsãde pémasĩberi dapa? ¹⁷ ããrĩpereri marĩ baari, marĩya disigue ñajãa, parugue waa, pũrũ tariwereakõãa.

¹⁸ Masaka werenĩrĩ, ĩgũsãya disi wiriri ããrã. ĩgũsã gũñarĩgue ñerĩrẽ oparã ñerõ werenĩma. Iri ĩgũsãrẽ ñerã waamakũ yáa.

¹⁹ ĩgũsã gũñarĩgue ñerĩ oparã ãsũ ããrĩma. Ñerĩ gũñarã, masakare wẽjẽbéorã, gajigũ marãpo, gajego marãpu merã ñerõ irirã, ãma nome merã, nome ãma merã ñerõ gãmebirarã, yajarã, ãrĩgatorã, masakare ñerõ kere wererã ããrĩma. ²⁰ Iri ñerĩ ĩgũsã gũñarĩgue opari, ĩgũsãrẽ ñerã waamakũ yáa. Masaka ĩgũsã ñekũsãmarã iriunaderosũ baaburi dupuyuro mojõkoebirimakũ, ĩgũsãrẽ ñerã waamakũ iribea, ãrĩmi Jesús.

Judío masako ããrĩbeo Jesúre bũremudea
(Mr 7.24-30)

²¹ Pũrũ Jesús Tiro, Sidón wãikuri makãrĩ ããrĩrõgue waami.

²² Irogue ejamakũ, sugo nomeõ Canaán nikũmo irogue ããrĩgõ Jesús pũro gainĩjamo:

—Yũ Opũ, David parãmi ããrĩturiagu yũre bopoñaka! Yũ magõ wãtĩ ñajãsũdeo bũro ñerõ tarigo yámo, ãrĩmo.

* 15:9 Is 29.13

23 Igo irasũ āřĩmakũ pékeregũ, Jesús igore yujubirimi. Irasirirã gũa ĩgũ buerã ĩgũrẽ āřĩbũ:

—Waadoreka igore! Marĩrẽ ñerõ gainĩ tũyawãgãrimo, āřĩbũ.

24 Gũa irasũ āřĩmakũ pégu, Jesús igore āřĩmi:

—Yũpũ yũre, Israel bumarã oveja dedirinerã irirosũ āãřĩrã direta iritamudoregũ iriumi, āřĩmi.

25 Igo Israel bumo āãřĩbirikerego, Jesús guburi pũro ñadũkupuri merã ejamejã, āsũ āřĩmo:

—Yũ Opũ, yũre iritamuka! āřĩmo.

26 Jesús igore yujũmi:

—Wii opũ ĩgũ pũrã baarire ěma, diayéare ejomakũ õãbea, āřĩmi.

27 ĩgũ irasũ āřĩkerekerepũ, igo gapũ ĩgũrẽ āřĩmo doja:

—Yũ Opũ, irasũ āãřĩkerekerepũ, diayéa gapũ wii marã baawasiridijurire baaboema, āřĩmo.

28 Igo irasũ āřĩmakũ, Jesús igore yujũmi:

—Mũ yũre buremurĩ opataria. Mũ sērērõsũta waarokoa, āřĩmi.

Ĩgũ irasũ āřĩripoeta, igo magõguere wãtĩ ñajãdi wiriakõãyũpũ. Irasirigo tariyũpo.

Jesús wárã pũřĩrikũrãrẽ taudea

29 Jesús irogue āãrãdi waa, Galilea wãĩkũri ditaru tũro tariwãgãmi. Pũrũ buúrũgue mũrĩa, eja doami. ³⁰ ĩgũ iro doamakũ, wárã masaka ejama. Waamasĩmerãrẽ, koye ĩãmerãrẽ, werenĩmasĩmerãrẽ, poyarimasãrẽ, wárã gajerã pũřĩrikũrãrẽ ĩgũ pũro āĩjapĩma. Irasirigũ Jesús ĩgũsãrẽ taumi. ³¹ Irasirimakũ ĩãrã, masaka ĩãgũkakõãma. Werenĩmasĩbirinerã werenĩmakũ ĩãrã, poyarimasã āãřĩrãrẽ tarimakũ ĩãrã, waamasĩbirinerã waamasĩmakũ ĩãrã, koye ĩãbirinerã ĩãmakũ ĩãrã, ĩãgũkakõãma. Irasirirã Marĩpũre: “Marĩ Israel bumarã Opũ, turatarigũ āãřĩmi”, āřĩ, usũyari sĩma.

Jesús cuatro mil ãmarẽ baari ejodea

(Mr 8.1-10)

32 Pũrũ Jesús gũare ĩgũ buerãrẽ siiu, āřĩmi:

—Ĩĩsã masakare bopoñarĩ merã ĩãa. Yũ merã urenũgora āãřĩsĩama. ĩgũsãrẽ baari pereakõãa. ĩgũsãrẽ ãa merã ĩgũsãya wiirigue goedujãamakũ gããmebirikoa. ĩgũsã baamerãta waarã, maa dekota turari perea kõmoakõãbokuma, āřĩmi.

33 ĩgũ irasũ āřĩmakũ, gũa ĩgũ buerã ĩgũrẽ āřĩbũ:

—¿Nasirisĩã, marĩ õõ masaka marĩrõgue ĩĩsã wárã masaka baaburire bokabokuri? āřĩbũ.

34 Jesús gũare sērẽñami:

—¿Diĩkũ pã duparure opari mũsã? āřĩmi.

—Su mojõma pere gaji mojõ peru pērēbejari duparu, irasũ ããrĩmakũ waaĩ mÉRãgã opáa, ãrĩ yujũbũ.

³⁵ Irasirigũ Jesús masakare yebague doadore, ³⁶ su mojõma pere gaji mojõ peru pērēbejari pã duparure, waaigãdere ãĩ, Marĩpũre usuyari sĩmi. Odo, pã duparure, waaigãdere pea, guare sĩmi. Irasirirã gũa irire masakare guerebũ. ³⁷ Irasirirã ããrĩpererã irire baayapiakõãma. Pũrũ ìgũsã baaduãadeare su mojõma pere gaji mojõ peru pērēbejari puuirigora seasã, utudobobũ. ³⁸ Iro baanerã: nome, majĩrã keoña marĩrõ ùma direta keomakũ, cuatro mil gora ããrĩmã. ³⁹ Pũrũ Jesús masakare seretu odomakũ, doódirugue marĩñajãa, Magdala wãikũrogue ìgũ merã waakõãbũ.

16

Fariseo bumarã, saduceo bumarã Jesúre Marĩpũ turari merã iri ìmudoredea

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Jesús Magdala wãikũrogue ejadero pũrũ, fariseo bumarã, saduceo bumarã ìgũrẽ ìãrã ejarã: “Marĩpũ turari merã iri ìmurĩrẽ irika!” ãrĩma. “Ìgũ irire irimasĩbi, diayeta Marĩpũ iriudi meta ããrĩmi”, ãrĩduarã, irasũ ãrĩma. ² Jesús gapũ ìgũsãrẽ yujũmi:

—Mũsã ñamika abe õãrõ diiañajãmakũ ìãrã: “Õãrĩ ñami ããrĩrokoa”, ãrã. ³ Boyoripoe ñípimãkũ ìãrã: “Dekonũ ããrĩrokoa”, ãrã. Umarõmarẽ ìãrã: “Ãsũ waarokoa”, ãrĩ masĩa. Irire õãrõ masĩkererã, inũ Marĩpũ turari merã yũ iri ìmurĩ gapũre ìãrã, neõ õãrõ pémasĩbea. ⁴ Dapora marã masaka ñerã, Marĩpũre gããmemerã ããrĩma. Yũre Marĩpũ turari merã gajino iri ìmudorema. Ìgũsã irasiridorekerepũrũ, Marĩpũya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregũra, ãrĩmi.

Irasũ ãrĩ odo, ìgũsãrẽ béowãgã, gajerogue waakõãmi.

Jesús fariseo bumarã, saduceo bumarã ñerĩ buerire weredea
(Mr 8.14-21)

⁵ Pũrũ gũa ditarugue taribujarã, pãrẽ kãtikõãnerã ããrĩbũ. ⁶ Irasirigũ Jesús guare ãrĩmi:

—Fariseo bumarã, saduceo bumarã ìgũsã pã wemasãrĩ morẽrĩrẽ õãrõ pémasĩka! ãrĩmi.

⁷ Ìgũ irasũ ãrĩrĩrẽ gũa gapũ pémasĩbiribũ. Irasirirã gũa basi gãme ãsũ ãrĩ werenĩbũ:

—Marĩ pãrẽ ãrĩbiradeare ìãgũ, irasũ ãrĩkumi, ãrĩbũ.

⁸ Gũa irasũ ãrĩrĩrẽ masĩsĩã, guare sērẽñami:

—¿Nasirirã: “Pãrẽ ãrĩbirabũ”, ãrĩ gãme werenĩrĩ mũsã? Yũre mÉRõgã bũremurĩ opáa mũsã. ⁹ ¿Mũsã pémasĩberi dapa? ¿Yũ cinco mil ùmarẽ su mojõma pã duparure dukawa ejodeare

gũñaberi musã? Ìgũsã baayapiadero puru, ¿diĩku puuirigora Ìgũsã baadũáadeare musã seasã utudobori? ¹⁰ ¿Puru yu su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari pã duparure dukawa, cuatro mil ùmarẽ ejodeadere gũñaberi musã? Ìgũsã baayapiadero puru, ¿diĩku puuirigora Ìgũsã baadũáadeare musã seasã utudobori? ¹¹ ¿Nasirirã musã yu wererire pẽmasĩberi? Yu: “Fariseo bumarã, saduceo bumarã pã wemasãrĩ morẽrĩrẽ õãrõ pẽmasĩka!” ãrĩgũ, pãrẽ ãrĩgũ meta iriabu, ãrĩmi.

¹² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, gũa pẽmasĩbu. Pã wemasãrĩ morẽrĩrẽ ãrĩgũ meta irimi. Fariseo bumarã, saduceo bumarã ãrĩgatori merã bueri gapure: “Õãrõ pẽmasĩka!” ãrĩgũ irimi.

*Pedro Jesúre: “Mu Cristo ããrã”, ãrĩ weredea
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Puru Jesús Cesarea Filipino wãĩkuri makã purogue waami. Irogue eja, gũare Ìgũ buerãrẽ sẽrẽñami:

—Masaka yure ããrĩpererã tĩgũrẽ, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩmi.

¹⁴ Gũa Ìgũrẽ yujubu:

—Surãyeri murẽ: “Juan masakare wãiyerimasũ ããrĩmi”, ãrĩma. Gajerã: “Elías ããrĩmi”, gajerã: “Jeremías ããrĩmi, o gajigu Marĩpuya kerere weredupuyurimasũ ããrĩmi”, ãrĩma, ãrĩbu.

¹⁵ Irasũ ãrĩmakũ, Jesús gũare sẽrẽñami:

—Musãkoa yure, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩmi.

¹⁶ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Simón Pedro Ìgũrẽ ãrĩmi:

—Mu, Marĩpu iriudi, Cristo ããrã. Marĩpu okanígũ magũ ããrã mu, ãrĩmi.

¹⁷ Irasũ ãrĩmakũ, Jesús Ìgũrẽ yujumi:

—Simón, Jonás magũ, mu yure yujuri, masaka murẽ weredea meta ããrã. Yuru ùmugasigue ããrĩgũ irire murẽ masĩmakũ yámi. Irasirigu mu usuyari opáa. ¹⁸ Murẽ werea. Mu “Pedro”* wãĩku. I ùtãye weka turari wiire iriboderosũ yu mu merã yaarãrẽ yure buremuturarã ããrĩmakũ irigũkoa. Irasirigu wãtĩ Ìgũ turari merã yure buremurãrẽ neõ tarinugãbirikumi. ¹⁹ Yu murẽ Marĩpu Ìgũyarãrẽ doreroguema sawire sigũkoa, mu iroguemarẽ iridoreburire. Irasirigu mu Marĩpu ùmugasigue ããrĩgũ dorerosũta: “I ùmuguere ãsũ waabirikõáburo”, ãrĩmakũ, irire waabirimakũ irigũkumi. Mu Ìgũ dorerosũta: “I ùmuguere ãsũ waaburo”, ãrĩmakũ, irire waamakũ irigũkumi, ãrĩmi Jesús.

²⁰ Jesús irasũ ããrãdero puru, gũare ãrĩmi:

—Gajerã masakare yure: “Marĩpu iriudi, Cristo ããrĩmi ããrĩ”, ãrĩ werebirikõãka! ãrĩmi.

*Jesús Ìgũ boaburire weredea
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)*

* 16:18 “Pedro”, ãrĩrõ: “ùtãye”, ãrĩduaro yáa.

²¹ Īgũ irasũ ārĩrĩnũ merāta Jesús guare ĩgũ buerārē ĩgũ boaburire werenũgāmi:

—Yũre Jerusalēgue waaró āārā. Iroque marā: judío masaka mũrā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā yũre buro ñerō tarimakũ irirākuma. Yũre wējērākuma. Īgũsā irasirikerepũ, urenũ waaró merā Marĩpũ yũre masũgũkumi, ārĩmi.

²² Īgũ irasũ ārĩmakũ pégu, Pedro Jesúre yoaweyarogue āia, ĩgũrē āsũ ārĩmi:

—Yũ Opũ, irire ārĩbirikōāka! Marĩpũ, mũ ārĩrōsũ mũrē waa-makũ kāmataburo. Mũ ārĩrōsũ mũrē waabirikōāburo, ārĩmi.

²³ Īgũ irasũ ārĩmakũ pégu, Jesús gāmenugā, ĩgũrē āsũ ārĩmi:

—Satanás, yũ pũrore wirika! Mũ, Marĩpũ yũre dorerire iribirimakũ iridũagu yāa. Marĩpũ gāāmerĩrē gũñabea. Masaka gũñarōsũ gũñāa mũ, ārĩmi.

²⁴ Īgũ irasũ ārĩ odo, guare ārĩmi:

—Sugu yũre tũyadũagu ĩgũ iridũarire piriburo. Irasirigu yũre tũyadũari waja curusague pábiatú wējēsũbu irirosũ āārĩkeregu, neō piriro marĩrō yũre tũyaníkōāburo. ²⁵ Sugu i ũmũgue ĩgũya okari direta maĩgũ peamegue béosũgũkumi. Gajigu gapũ yũre tũyari waja gajerā ĩgũrē wējēkerepũ, Marĩpũ pũroque ĩgũ merā usũyari bokagũkumi. ²⁶ Sugu masakũ i ũmũmarē āārĩpereri opakeregu, ĩgũ boari pũrũ waaburi gapũre gũñabiri waja peamegue waagú, ōārĩrē neō wajatabirikumi. Irasirigu i ũmũgue opari direta gũñagũ, ĩgũ boadero pũrũ, peamegue béosũgũkumi. Iroguere ĩgũ wiridũagu i ũmũgue opari merā neō wajarimasĩbirikumi. ²⁷ Yũ āārĩpererā tĩgũ, Yũpũ gosewasiriri merā, ĩgũrē wereboerā merā i ũmũguere dupaturi aarigú, āārĩpererā masakare ĩgũsā irideakũ keoro wajarigũkoa. ²⁸ Diayeta werea yũ. Surāyeri mũsā ōōguere āārĩrā mũsā boaburo dupuyuro yũ āārĩpererā tĩgũ, Opũ ñajāmakũ ĩārākoa, ārĩmi Jesús.

17

Jesús ĩgũ deyori gorawayudea
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarinũrĩ pũrũ, Jesús Pedrore, Santiagore, ĩgũ pagũmũ Juārē ũmarĩ buúrugue siiu mũrĩāmi. ² Iri buúru wekague ĩgũsā marĩjadero pũrũ, ĩgũsā ĩũrō ĩgũ deyori gorawayuakōāyupũ. Īgũ diapu abe ũmũmũ irirosũ gosewasiriyuro. Īgũya surĩro goserĩne, ōārō borero waayuro. ³ Irasũ waaripoeta iripoegue marā Moisés, Elías Jesús merā weretamunĩmakũ ĩāñurā. ⁴ Īgũsārē ĩāgũ, Pedro Jesúre ārĩyupũ:

—Gua Opu, marĩ õõ ããrĩmakũ õãtariduaá. Mu gããmemakũ, õõguere ure wiigã irigura. Muya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irigura, ãrĩyupu.

⁵ Īgũ irasũ ãrĩ werenĩripoe, õãrõ gosewasiriri mikãyebo Īgũsãrẽ túbiakõãyuro. Iri yebo poekague Marĩpu ãsũ ãrĩ werenĩmakũ péñurã:

—Ĩi yu magũ, yu maĩgũ ããrĩmi. Īgũ merã buro usuyáa. Õãrõ péka Īgũrẽ! ãrĩyupu.

⁶ Irasũ ãrĩmakũ pérã, Jesús buerã buro güiri merã, ejamejã, Īgũsãya diapurire yebague moomejãkõãñurã. ⁷ Īgũsã irasirimakũ ĩãgũ, Jesús Īgũsã puro waa, Īgũsãrẽ moãña:

—Wãgãnugãka! Güibirikõãka! ãrĩyupu.

⁸ Īgũ irasũ ãrĩmakũ ĩũrã, gajerãrẽ ĩãbiriñurã. Jesús direta ĩãñurã.

⁹ Puru buúrugue ããrãnerã dijariñurã. Irogue dijarigu Jesús Īgũsãrẽ turaro merã ãrĩyupu:

—Dapora musã ĩãdeare gajerãrẽ werebirikõãka! Yu ããrĩpererã tĩgũ boa, masãdero purugue irire wereka! ãrĩyupu.

¹⁰ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Īgũ buerã Īgũrẽ sërẽñañurã:

—¿Nasirĩã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, Marĩpu iriubu aariburo dupuyuro Elías aaripurorigakumi”, ãrĩrĩ? ãrĩ sërẽñañurã.

¹¹ Jesús Īgũsãrẽ yujuyupu:

—Musã ãrĩrõsũta Elías aaripurorigakumi ããrĩpererire ãmuyubu. ¹² Yu gapu ãsũ ãrĩ weregura musãrẽ. Elías ejasiami. Īgũ ejakerepuru, masaka Īgũrẽ ĩãmasĩbirima. Irasirirã Īgũsã gããmerõ iriduarire Īgũrẽ ñerõ irima. Īgũrẽ iriderosũta yu ããrĩpererã tĩgũrẽ ñerõ irirãkuma, ãrĩyupu.

¹³ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérãgue, pémasĩñurã. “Īgũ: ‘Elías ejasiami’, ãrĩgũ, Juan masakare wãiyedire ãrĩgũ yãmi”, ãrĩ masĩñurã pama.

Jesús ñamasĩrĩrĩ opagure taudea

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Puru Īgũsã buúrugue ããrãnerã wãrã masaka puro dijjama. Īgũsã dijjamakũ ĩãgũ, sugu masaku aari, Jesús puro ñadukupuri merã ejamejã, Īgũrẽ ãrĩmi:

¹⁵ —Yu Opu, yu magũrẽ bopoñaka! Īgũ ñamasĩrĩrĩ opagu ããrĩmi. Buro ñerõ tarinami. Irasirigu peamegue meémejãma, diaguedere meébianokõãmi. ¹⁶ Irasirigu Īgũrẽ mu buerã purogue ãñjadabu. Īgũsã Īgũrẽ taumasĩbirima, ãrĩmi.

¹⁷ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús yujumi:

—Musã dapora marã, yure buremurĩ opamerã, diayemarẽ neõ pémasĩmerã ããrã. ¿Noópã yoaripoe musã merã ããrĩgukuri?

¿Noópã yoaripoe musã yare baremubirire gũnaturagukuri? Majĩgũrẽ õõ gapu aĩrika! aĩmi.

¹⁸ Īgũrẽ aĩjamakũ, Jesús wãtĩ majĩgũguere aãrĩgũrẽ: “Wirika Īgũrẽ!” aĩmi. Jesús Īgũrẽ béowiumakũta, majĩgũ tariakõãmi.

¹⁹ Pũru gua Jesús buerã gajerã péberogue Īgũrẽ sērẽñabu:

—¿Nasirĩã gua gapu wãtĩrẽ béowiumasĩbirayuri? aĩrĩbu.

²⁰ Jesús yujumi:

—Musã Marĩpũre mérõgã buremurĩ opasĩã, Īgũrẽ béowiumasĩbirabu. Diayeta musãrẽ werea. Musã buremurĩ opari mostaza wãikuri yegãpã irirosũ aãrĩkererũ, i buúrure: “Sõõogue waaburo”, aĩ masĩbokoã. Musã irasũ aĩmakũ, i buúru musã dorerosũta waabokoã. Marĩpũre buremurĩ oparã aãrĩpererire irimasĩã. ²¹ Īno wãtĩrẽ béowiuduarã, bereri merã Marĩpũre buro sērẽrõ gããmea, aĩmi.

Jesús Īgũ boaburire werenemodea

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Pũru Galilea nikũgue gua waagorenabu. Irogue Jesús guare aĩmi:

—Masaka yare aãrĩpererã tĩgũrẽ ñeã, gajerãguere wiarākuma. ²³ Īgũsã yare wējērākuma. Yare wējẽadero pũru, urenũ waaró merã Marĩpũ yare masũgukumi, aĩmi. “Yare wējērākuma”, aĩmakũ pérã, gua buro bujawerebu.

Marĩpũya wiima aãrĩburire niyeru wajasearire sērẽñadea

²⁴ Pũru gua Jesús merã Capernaugue waabu. Irogue ejadero pũru, Marĩpũya wiima aãrĩburire niyeru wajaseabosarimasã Pedro pũro eja, Īgũrẽ sērẽñama:

—¿Musãrẽ buegu Marĩpũya wiima aãrĩburire niyeru wajariri? aĩma.

²⁵ Pedro Īgũsãrẽ yujumi:

—Wajarimi, aĩmi.

Pũru Pedro wiigüe ñajãã, Jesúsre sērẽñaburipoeta Jesús gapu Īgũrẽ sērẽñapũrorimi:

—Simón, ¿naásũ gũñarĩ mu? I umu marã oparã masakare niyeru wajaseaduarã, ¿noã gapure wajaseakuri? ¿Īgũsãyarãrẽ, o gajero marã Īgũsãya nikũgue ejanerã gapure wajaseakuri? aĩmi.

²⁶ —Gajero marã gapure wajaseakuma, aĩ yujumi Pedro.

Īgũ irasũ aĩmakũ, Jesús aĩmi:

—Irasirigu sugu opu Īgũyarãrẽ wajaseabirikumi.

²⁷ Marĩpũyarã marĩ aãrĩkererã, Marĩpũya wiima aãrĩburire niyeru wajaseabosarãrẽ marĩ merã guamakũ iribirikoa. Irasirirã wajarirãkoã. Wejerida aĩ, ditarugue waaĩ wējẽgũ waaka! Baapũrorigũre túwea aĩka! Īgũya disigüe niyeru tire

bokagukoa. Puru iriti merã marĩ pẽrãyare Marĩpuya wiima ããrĩburire wajorigu waaka! ãrĩmi.

18

Jesús sugũ gajerã nemorõ ããrĩgũyamarẽ weredea
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Iripoere gũa Jesús buerã ĩgũ puro eja, sẽrẽñabu:

—Ɛmũgasigue Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreroguere, ¿noã gũa watopere ããrĩpererã nemorõ ããrĩgukuri? ãrĩbu.

² Gũa irasũ ãrĩmakũ, Jesús majĩgũrẽ siiu, ĩgũrẽ gũa watopegue ãĩnú, ãrĩmi:

³ —Diayeta mũsãrẽ werea. “Majĩgũ irirosũ ããrã, gajerã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñaka! Mũsã: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarĩrẽ gorawayumerã, Ɛmũgasigue Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreroguere neõ waabirikoa. ⁴ Sugũ ĩgũ basi: “Yũ ubu ããrĩgũ, majĩgũ irirosũ ããrã”, ãrĩ gũñagũ, Marĩpu Ɛmũgasigue ããrĩgũ ĩũrõ gajerã nemorõ ããrĩmi. ⁵ Sugũ yaagure, ĩ majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãgũ yũdere bokatĩrĩñeãmi.

Gajerãrẽ ñerõ irimakũ iribirikõãka! ãrĩ weredea
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Sugũ yũre bũremurãrẽ ĩ majĩgũ irirosũ ããrĩrãrẽ ñerõ irimakũ irigũno, bũro wajamoãũgũkumi. Irasiriro ĩgũ gajerãrẽ ñerõ irimakũ iriburi dupuyuro masaka ĩgũrẽ wãriye Ʃtãye merã wũnugũgue siasiu, wãdiyague meéyomakũ õãbokoa. ⁷ I Ʃmũguere masakare ñerõ irimakũ iriri ããrã. Irasirirã ñerõ tarima. I ĩgũsãrẽ ñerõ irimakũ iriri ããrĩnikõãrokoo. Gajerãrẽ ñerõ irimakũ irigũno gapũ ñetariro tarigũkumi.

⁸ Irasirirã mũsãya mojõ, o gubu merã ñerõ irirã, iri mojõrẽ, o iri gubure dititã béorosũ iri ñerõ iririre pirika! Su mojõ, o su gubu opakrerã, Marĩpu pũroque waamakũ õãtarirokoa. Ñerõ iririre pirimerã gapũ perebiri peamegue béosũrãkuma. ĩgũsã pe mojõ, o pe gubu opakrerã, peamegue waamakũ ñetarirokoa. ⁹ Mũsãya koyeru merã ĩã, ñerõ irirã, irirure goreweabéorosũ iri ñerõ iririre pirika! Su koyeru opakrerã, Marĩpu pũroque waamakũ õãtarirokoa. Ñerõ iririre pirimerã gapũ perebiri peamegue béosũrãkuma. ĩgũsã pe koyeru opakrerã, peamegue waamakũ ñetarirokoa.

Jesús oveja dediridi keori merã buedea
(Lc 15.3-7)

¹⁰ Neõ sugũ ĩĩsã majĩrãrẽ ubu ĩãbéobirikõãka! Mũsãrẽ werea. Ɛmũgasigue Yũpũre wereboerã ĩgũsãrẽ korerã ĩgũ merã ããrĩnikõãma, ĩgũsãrẽ ĩgũ iritamudorerire irimurã. ¹¹ Yũ ããrĩpererã tĩgũ dediribonerãrẽ taugũ aarigũ iribu.

12 'Y_u wererire, ¿naásū gūñarī? Ovejare korerimasū cien oveja opagu, sug_u oveja dedirimakū ĩāgū, gajerā noventa y nueve ovejare makā turo ĩgūsā baarogue duripíkōā, dediridire āmagú waakumi. 13 Diayeta m_sārē werea. ĩgūrē bokagu, gajerā noventa y nueve dediribiranerā nemorō ĩgūrē _usayakumi. 14 Āsūta Marīpu ũmugasigue āārīgú ĩsā majīrā irirosū āārīrārē dedirimakū gāāmebemi, ārīmi Jesús.

*“M_uyagu m_urē ñerō irimakū āsū irika!” ārīdea
(Lc 17.3)*

15 Irasū ārī odo, āsū ārī werenemomi:

—M_uyagu m_urē ñerō irimakū, gajerā péberogue ĩgū merā irire werenika! ĩgū irire oārō merā āmuduagu: “M_urē ñerō iribu! Kātika y_u irideare!” ārīmakū, m_sā dupaturi _usayari merā gāme wapikurākoa. 16 ĩgū irire āmuduabirimakū, sug_u o pērārē siiu, dupaturi ĩgū p_uro waaka! ĩgūsā péurogue ĩgū m_urē ñerō irideare wereka! Irasiro Marīpuya werenīrī gojadesa pūgue dorederosūta pērā o _urerā iri ñerō irideare wererire pédero p_uru: “Diayeta irasū waabu”, ārī masīrākuma. 17 M_urē ñerō iridi ĩgūsā péurogue āmuduabirimakū, āārīpererā y_ure b_uremurā merā nerē, ĩgūsārē ĩgū ñerō irideare wereka! ĩgūsā péuroguedere āmuduabirimakū ĩārā, ĩgūrē: “Marīpure b_uremubi, o romano marā op_ure ñegū niyeru wajaseabosarimasū irirosū āārīmi”, ārī ĩāka!

18 'Diayeta m_sārē werea. M_sā Marīpu ũmugasigue āārīgú dorerosūta: “I ũmuguere āsū waabirikōāburo”, ārīmakū, irire waabirimakū irigukumi. M_sā ĩgū dorerosūta: “I ũmuguere āsū waaburo”, ārīmakū, irire waamakū irigukumi.

19 'Gajidere m_sārē werea. M_sā pērā s_urosū gūñarī merā: “Āsū Marīpure sērērā!” ārīmakū, Y_upu ũmugasigue āārīgú m_sā sērērōsūta irigukumi. 20 Pērā, o _urerā y_ure b_uremurā nerēmakū, y_ude ĩgūsā watopegue āārā, ārīmi Jesús.

21 Irasū ārīmakū pégu, Pedro Jesús p_uro ejanugā, āsū ārī sērēñami ĩgūrē:

—Y_u Op_u, ¿dīkugora yaagu y_ure ĩgū ñerō irimakū kātigukuri? ¿Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarigora ĩgū y_ure ñerō irimakū kātigukuri? ārīmi.

22 Jesús ĩgūrē y_ujumi:

—“Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarigora ĩgū y_ure ñerō irimakū kātigukoa”, ārībirikōāka! ĩgū ñerō irinariku kātika! ārīmi.

Jesús sug_u moāboerimasū ĩgū merāmu ñerō irideare kātid_uabi keori merā buedea

23 Irasū ārī odo, keori merā buemi g_uare Jesús:

—Irasiro Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ ĩgũyarãrẽ doreri ãsũ ããrã. Sugũ opu ĩgũrẽ moãboerimasãrẽ ĩgũsã ĩgũrẽ wajamorĩrẽ wajaridorekumi. ²⁴ ĩgũsã ĩgũrẽ wajamorĩrẽ ãmunugãriporoe gajerã ĩgũyarã sugũ wãro wajamogũrẽ ĩgũ puo ãiakuma. ²⁵ ĩgũ wajamorĩrẽ wajarimasibirimakũ ĩãgũ, ĩgũ opu ĩgũyarãrẽ: “Ĩgũrẽ, ĩgũ marãpore, ĩgũ pũrãrẽ ĩgũ opari ããrĩpereri merã gajerãguere duarã waaka!” ãrĩkumi. “Irasirigu ĩgũsãrẽ duari waja merã ĩgũ yure wajamorĩrẽ wajarigukumi”, ãrĩkumi.

²⁶ 'Irasũ ãrĩmakũ pẽgu, wãro wajamogũ gapu ñadukupuri merã ejamejã, ĩgũ opuẽ buro sërẽkumi: “Yũ opu, guare gajerãguere duabirikõãka! Yũka dapa! Bopoñaka yure! Murẽ yu wajamorĩ ããrĩpererire wajaripeokõãgukoa”, ãrĩkumi.

²⁷ 'Irasũ ãrĩmakũ pẽgu, ĩgũrẽ bopoñarĩ merã ĩã, ĩgũrẽ wiukumi. “Ĩgũ wajamodea pereakõãa”, ãrĩ, irire kãtipeokõãkumi. ²⁸ ĩgũ irasiriadero puu, wãro wajamodi waa, gajigu ĩgũ merãmu ĩgũ opuẽ moãboerimasãrẽ bokajakumi. ĩgũ merãmu gapu ĩgũrẽ mërõgã wajamokumi. ĩgũrẽ bokajagu, mata ĩgũya wãnugũrẽ buro ñeã: “Murĩgora, yure mu wajamorĩrẽ wajaripurumuka!” ãrĩkumi.

²⁹ 'Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, ĩgũ merãmu gapu ñadukupuri merã ejamejã, ĩgũrẽ buro sërẽkumi: “Yũka dapa! Bopoñaka yure! Murẽ yu wajamorĩ ããrĩpererire wajaripeokõãgukoa”, ãrĩkumi. ³⁰ ĩgũ buro sërẽmakũ pẽkeregu, ĩgũrẽ yujubirikumi. Irasirigu ĩgũrẽ peresugue iridorekumi. “Yure ĩgũ wajamorĩrẽ wajaripeomakũgue wiuka!” ãrĩkumi.

³¹ 'Wãro wajamodi ĩgũrẽ mërõgã wajamogũrẽ irasirimakũ ĩãrã, gajerã moãboerimasã buro bujawereri merã ĩgũ iriadea ããrĩpererire ĩgũsã opuẽ wererã waakuma. ³² Irire pẽgu, ĩgũsã opu wãro wajamodire siiu, ãsũ ãrĩkumi: “Mu ñetaria. Mu yure buro sërẽmakũ, mu yure wajamodeare kãtipeokõãbu. ³³ Yu irasirikerepuu, mu gapu mu merãmurẽ ĩgũ murẽ mërõgã wajamodeare kãtibirayuro. Mu yure wajamodeare yu kãtiderosũta ĩgũ murẽ wajamodeadere mu kãtimakũ õãtariboakuyo. ¿Nasirigu ĩgũrẽ bopoñabirari mu?” ãrĩkumi.

³⁴ 'Irasũ ãrĩ odo, ĩgũ merã buro guagu, ĩgũrẽ peresu irikumi buro wajamoãdoregu. ĩgũ wajamorĩrẽ wajaripeobi neõ wiribirikumi, ãrĩ weremi Jesús.

³⁵ Puu ãsũ ãrĩnemomi:

—Yupu ãmugasigue ããrĩgũ musãrẽ irasũta wajamoãgukumi, musãyarã ĩgũsã musãrẽ ñerõ irideare musã õãrõ merã kãtibirimakũ, ãrĩmi.

19

Jesús masakare: “Mũsã marãposã nomerẽ béobirikõãka!” ãrĩ buedea

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús irire wereadero pũru, Galilea nikũgue ããrãdi gua ãgũ buerã merã Judea nikũgue waa, dia Jordán wãikũdiya gaji koepũgue waami. ² Irogue waamakũ ããrã, wãrã masaka ãgũrẽ tũyama. Irasirigũ irogue pũrĩrikũrãrẽ taumi.

³ Irasirimakũ ããrã, surãyeri fariseo bumarã Jesús pũro eja, ãgũrẽ ñerĩ ãgũ werenĩmakũ iridũarã, sërẽñama:

—¿Sugũ masakũ ãgũ gããmerõ ãgũ marãpore béomakũ, marĩ doreri ããrĩkuri? ãrĩma.

⁴ Jesús ãgũsãrẽ yũjumi.

—¿Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũrẽ buebiriri mũsã? ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Neõgoraguere Marĩpũ i ãmũrẽ irigũ, ãmũu, nomeõ iridi ããrĩmĩ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ⁵ ãsũ ãrĩ gojanemosũdero ããrĩbũ doja: “Sugũ ãmũu ãgũ pagũsãmarãrẽ wiri, ãgũ marãpo merã ããrĩgũkumi. Irasirirã ãgũsã pẽrã ããrĩkererã, Marĩpũ ãũrõ su dupũta irirosũ ããrĩrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ⁶ Irasirirã pẽrã irirosũ ããrĩbema. Su dupũta irirosũ ããrĩma. Marĩpũ ãgũsãrẽ su dupũta irirosũ ããrĩmakũ iridero pũru, gajigũ ãgũsãrẽ gãme béomakũ iribirikõãrõ gããmea, ãrĩmi Jesús.

⁷ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, fariseo bumarã sërẽñama doja:

—Mũ irasũ ãrĩkerepũru, Moisés gapũ ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Sugũ ãgũ marãpore béodũaguũ: ‘I waja merã mũrẽ béoa’, ãrĩ gojari pũrẽ sĩrõ gããmea”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ¿Nasirigũ irasũ ãrĩ gojayuri? ãrĩma.

⁸ Jesús ãgũsãrẽ yũjumi:

—Mũsã ñekũsãmarã Marĩpũ dorerire iridũabirimakũ ããgũ: “Mũsã marãposã nomerẽ béomasã”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Moisés. ãgũ irasũ ãrĩ gojakerepũru, neõgoragueta Marĩpũ mũsã marãposã nomerẽ béomakũ gããmebiridi ããrĩmĩ. ⁹ Mũsãrẽ werea. Sugo marãpũkũgo gajigũ merã ñerõ iribirikerepũru, igo marãpũ gapũ igore béo, gajegore marãpokũgũ, igo merã ñerõ irigũ yãmi. Gajigũ béodeore marãpokũgũde igo merã ñerõ irigũ yãmi, ãrĩmi.

¹⁰ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, gua ãgũ buerã ãrĩbũ:

—ãgũsã marãposã nomerẽ béo, gajego merã ããrĩmakũ õãbea. Irasirirã marãpo marĩmakũ õãbokoa, ãrĩbũ.

¹¹ Jesús guare yũjumi:

—ããrĩpererã masaka marãpo, o marãpũ marĩrãta ããrĩbokatiũbirikuma. Marĩpũ marãpokũdorebirinerã, o marãpokũdorebirinerã dita bokatiũmasĩma.

12 Surāyeri ūma marāpokumasībema. Īgūsā watopegue surāyeri ūma deyoarāgueta poyarimasā āārīnerā nomerē marāpokumasībema. Masaka gajerā ūmarē marāpokumasībirimakū yāma. Gajerā ūma, Marīpu ūmugasigue āārīgū Īgūyarārē doreguya direta iriduarā marāpokubema. Irasirirā marāpo, o marāpu marīrā āārībokatiūduarā, āsūta āārīnikōāburo, ārīmi Jesús.

*Jesús majrāya āārīburire Marīpure sērēbosadea
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

13 Puru masaka majrārē Jesús puro āijama, Īgūsārē űapeo, Marīpure Īgūsāya āārīburire sērēbosadorerā. Īgūsā āijamakū ĩārā, gya Īgū buerā Īgūsārē bokatīrī: “Īgūrē garibobirikōāka!” ārību.
14 Jesús gapu gware ārīmi:

—Majrā yu purogue aariburo. Kāmutabirikōāka Īgūsārē! Ūmugasigue Marīpu Īgūyarārē dorerogue āārīmurā, ĩisā majrā yure usuyari merā bokatīrīñeārā irirosū āārīma, ārīmi.

15 Irasirigu majrārē űapeo, Marīpure Īgūsāya āārīburire sērēbosa odo, gajerogue waakōāmi doja.

*Sugu maamu wari doebiri opagu Jesús merā werenídea
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Puru sugu maamu Jesús purogue eja, Īgūrē sērēñami:

—Ōāgū buegu, yu ūmugasigue perebiri okari opadugyu, ĳneéno ōārīrē irigukuri? ārīmi.

17 Jesús Īgūrē ārīmi:

—ĳNasirigu yure: “Ōāgū āārā”, ārīrī? Marīpu suguta ōāgū āārīmi. Mu ūmugasigue perebiri okari opadugyu, Marīpu dorerire irika! ārīmi.

18 Īgū irasū ārīmakū pégu, maamu āsū ārī sērēñami doja:

—ĳDíi gapure irigukuri? ārīmi.

Jesús Īgūrē yujumi:

—Masakare wējēbirikōāka! Gajigu marāpo merā űerō iribirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerāyamarē ārīgatorī merā werebirikōāka! 19 Mupu, mupore goepeyari merā buremuka! Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrārē maika! ārīmi.

20 Īgū irasū ārīmakū, maamu Jesúre ārīmi doja:

—Iri dorerī āārīpererire majīgūgueta neō tarinugābiribu yu. ĳÑeéno dūyari, yure yu irinemoburi? ārīmi.

21 Jesús Īgūrē ārīmi:

—Mu, Marīpu ĩūrō Īgū dorerire iripeodugyu, mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē sīka! Irasirigu ūmugasiguere wari ōārī opagukoa. Irasiri odo, yu merā aarika! ārīmi.

22 Īgū irasū ārīmakū pégu, maamu Īgū wari oparire maīsīā, buro bujawereri merā waakōāmi.

²³ Īgũ bujawereri merã waamakũ ããgũ, Jesús guare ĩgũ buerãrẽ ãrĩmi:

—Diayeta musãrẽ werea. Wári doebiri oparãrẽ Marĩpu ãmugasigüe ããrĩgũ ĩgũyarãrẽ doreroguere waamakũ diasagorãa. ²⁴ Musãrẽ dupaturi werea. Camellu awiru gobegãrẽ ñajãtariweremasĩbirikumi. I nemorõ wári doebiri opagure Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreroguere waamakũ diasãa, ãrĩmi.

²⁵ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, gũa ĩgũ buerã pégũka, ãsũ ãrĩ gãme sêrẽñabũ:

—Iro merẽ, ¿noã gapũ Marĩpu tausũmurã ĩgũ purogue waamurã ããrĩbokuri? ãrĩbũ.

²⁶ Jesús guare ãã, ãrĩmi:

—Masaka ĩgũsã basi ĩgũsã iriri merã Marĩpu purogue waamasĩbema. Marĩpu dita masakare ĩgũ purõ ããrĩmurã waamakũ irimasĩmi. ããrĩpererire irimasĩmi, ãrĩmi.

²⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, Pedro ĩgũrẽ ãrĩmi:

—Gũa Opũ, gũa murẽ tuyarã, ããrĩpereri gũa opadeare pípeokõãbũ. Irasirirã gũa gapũ, ¿ñeéonorẽ oparãkuri? ãrĩmi.

²⁸ Jesús guare ãsũ ãrĩ yujumi:

—Diayeta musãrẽ werea. I ãmu peredero purũ ããrĩpereri maama gorawayuripoe yũ ããrĩpererã tĩgũ ãmugasigüe gosewasirogue Opũ doarogue doagũkoa. Yũ iro doamakũ, musãde yũre tuyarã, pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari oparã doarigüe doarãkoa. Irasirirã musã Israel bumarãrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari buri marãrẽ dorerãkoa. ²⁹ Yũ merã waarã, ĩgũsãya wiirire, ĩgũsã pagupũrãrẽ, pagusãmarãrẽ, pũrãrẽ, ĩgũsãya pooerire pipeorã, wári õãrĩ wajatarãkuma. ĩgũsã iro dupuyuro opaderosũ cien nemorõ opanemorãkuma. Irasũ ããrĩmakũ Marĩpu merã perebiri okari oparãkuma. ³⁰ Wãrã daporare oparã ããrĩrã, purugũguere ubu ããrĩrã dujarãkuma. Wãrã daporare ubu ããrĩrã gapũ, purugũguere oparã ããrĩrãkuma, ãrĩ weremi Jesús guare ĩgũ buerãrẽ.

20

Jesús igui poee moãrã keori merã buedea

¹ Irasirigũ dupaturi Jesús keori merã buemi doja:

—Marĩpu ãmugasigüe ããrĩgũ ĩgũyarãrẽ doreri ãsũ ããrã. Sugũ igui poee opũ boyodujimejãripoe ĩgũya pooere moãmurãrẽ siiugũ waakumi. ãsũ ãrĩkumi: ² “Sunũ moãrĩ waja suti niyeru ti wajarigũra”, ãrĩkumi ĩgũsãrẽ. Purũ ĩgũsãrẽ ĩgũya poeegue moãdoregũ iriukumi. ³ Purũ goeripoe dupuyuro nueve hora ããrĩmakũ, makã dekogue waa, gajerã moãrĩ opamerãrẽ bokajakumi. ⁴ ĩgũsãrẽ bokaja, ãrĩkumi: “Musãde

yaa pooere moārã waaka! Keoro wajarigura”, ārĩkumi. Irasirirã ĩgũya poeegue moārã waakuma. ⁵ Pũũ poee opu goeripoe aārĩmakũ, ñamika tres hora aārĩmakũdere gajerãrẽ moãdorekumi doja. ⁶ Pũũ ñamikague cinco hora aārĩmakũ, makã dekogue waakumi doja. Irogue eja, gajerã moārĩ opamerãrẽ bokaja, ĩgũsãrẽ sērẽñakumi: “¿Nasirirã dapagãrẽ moãbirikererã doaneãkõārĩ mũsã?” ārĩkumi. ⁷ “Neõ sugũ guare: ‘Moārã waaka!’ ārĩbirami”, ārĩ yujũkuma. Irasirigũ poee opu ĩgũsãrẽ: “Mũsãde yaa pooere moārã waaka! Keoro wajarigura”, ārĩkumi. Irasirirã ĩgũsãde ĩgũya pooere moārã waakuma.

⁸ ‘Abe ñajãripoegue aārĩmakũ, poee opu ĩgũya pooere siuu moãgũrẽ aũũ ārĩkumi: “Moãrãrẽ siuu, moārã ejatũnunerãrẽ wajaripũrori, ĩgũsã ejaburi dupuyuro ejanerãrẽ wajari odo, ejapũrorianerãrẽ wajaritũnuka!” ārĩkumi. ⁹ Irasirigũ, cinco hora aārĩmakũ moãngãnerãrẽ sunũ moārĩ wajataropã suti niyeru ti wajarikumi. ¹⁰ ĩgũ irasũ wajarimakũ ĩãrã, moãpũrorianerã: “Gũa gapũre ĩgũsã nemorõ wajarigũkumi”, ārĩ gũñadikuma. ĩgũsãdere sũrosũta wajarikõãkumi. ¹¹ Irasũ wajarimakũ ĩãrã, poee opu merã gua, ĩgũrẽ ārĩkuma: ¹² “Īĩsã gũa pũngue ejanerã gapũ su horata moãama. Gũa gapũ sunũ õãrõ moãneãkõãbũ. Bũro abe asiripoe moãbũ. Gũa irasũ moãneãkerepũgũ, sũrosũ wajarikõãbũ mũ”, ārĩkuma. ¹³ ĩgũsã irasũ ārĩmakũ pégũ, poee opu gapũ sugũ ĩgũsã watope aārĩgũrẽ ārĩkumi: “Yũ merãmũ, yũ mũrẽ ñerõ irigũ meta yãa. Yũ mũrẽ: ‘Suti niyeru ti wajarigura’, ārĩmakũ pégũ: ‘Jãũ’, ārãbũ mũ. Irasirigũ yũ ārãderosũta mũrẽ keoro wajariabũ. ¹⁴ Irasirigũ yũ wajariadeare aĩ, waakõãka! Īĩrẽ mũ pũngue ejadidere mũrẽ wajariaderopãta wajarigura. ¹⁵ I yaa niyeru aãrã. Irasirigũ yũ gããmerõ wajarimasã. Gajerãrẽ yũ õãrõ sĩmakũ ĩãgũ, ¿yũre ĩãturiri mũ?” ārĩkumi poee opu.

¹⁶ ‘I keori aārĩõsũta Marĩpũ ĩgũyarã aārĩpũrorinerãrẽ, ĩgũsã pũũ ĩgũyarã aārĩrãdere sũrosũ õãrĩrẽ sĩgũkumi, ārĩ weremi Jesũs guare.

Dupaturi Jesũs ĩgũ boaburire weredeã

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesũs Jerusalén waarĩ maague waagũ, guare pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ĩgũ buerãrẽ gajerã pẽberogue siuwãgã, ārĩmi:

¹⁸ —Õãrõ pẽka! Marĩ Jerusalẽgue waarã yãa. Irogue yũ aārĩpererã tĩgũ, paia oparãguere, irasũ aārĩmakũ Moĩsẽs gojãdea buerimasãguere wiasũgũkoa. ĩgũsã yũre: “Boaburo”, aārĩrãkuma. ¹⁹ Irasirirã judio masaka aārĩmerãguere yũre wiarãkuma. ĩgũsã yũre burida, tãrã, curusague pãbiatũ

wējērākuma. Īgūsā yure wējēadero p̄aru, urenu waaró merā masāgukoa, ārīmi Jesús.

Santiago, Juan pago Jesúre sērēdea
(Mr 10.35-45)

²⁰ P̄aru Zebedeo marāpo igo pūrā Santiago, Juan merā Jesús p̄arogue eja, Īgūrē sērēbo ñaduk̄upuri merā ejamejāmo.

²¹ Igo irasirimakū, Jesús igore sērēñami:

—¿Ñeénorē gāāmerī mu? ārīmi.

Igo Īgūrē yujumo:

—Mu, Op̄u ñajāgū, ĩsā yu pūrā pērārē mu merā doremurā sóoka! Sugure mu diaye gapu, gajigure kúgapu doadoreka! ārīmo Jesúre.

²² Igo irasū ārīmakū pégu, Jesús igo pūrārē ārīmi:

—Mūsā yure sērērīrē pémasībea. Yu buro ñerō tarigukoa. ¿Yu ñerō tarirosū mūsāde ñerō tarirā, bokatūrākuri? ārīmi.

Īgūsā yujuma:

—Bokatīūkōārākoa, ārīma.

²³ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Diayeta āārā. Yu irirosū mūsāde ñerō tarirākoa. Yu gapu mūsārē yu diaye, kúgapu doamurārē beyemasībea. Yurū āmusiadi āārīmí irire. Irasirirā Īgū beyenerā dita yu diaye, kúgapu doarākuma, ārīmi.

²⁴ Ḡua pe mojōmarā Īgū buerā gapu Santiago, Juan Īgūsā Jesúre sērērīrē pērā, Īgūsā merā guabu. ²⁵ Ḡua guamakū ĩāgū, Jesús āārīpererārē guare siu neeō, āsū ārī weremi:

—I nikū marā oparā Marīp̄ure b̄uremumerā gapu Īgūsāyarārē dorerā, turaro merā dorema. Īgūsā doka marāde irasūta dorema. Irire masīa mūsā. ²⁶ Mūsā tamerā Īgūsā irirosū iribirikoa. Mūsā watopeguere op̄u āārīduagu, mūsārē moāboegu irirosū āārīburo. ²⁷ Suḡu mūsā watopegue āārīgú, gajerā nemorō āārīduagu, moāboegu irirosū āārīburo. ²⁸ Yude irasūta āārā. Yu āārīpererā tīgū masaka yure iritamuburo, ārīgū meta aaribú. Yu gapu Īgūsārē iritamugū aaribú. Irasirigu wārā masakare yu boari merā Īgūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarigú iribu, ārīmi Jesús guare.

Jesús pērā koye ĩāmerārē taudea
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ P̄aru Jericógue āārānerā ḡua wirimakū, wārā masaka Jesúre t̄uyama. ³⁰ Ḡua waarí maa t̄uro, pērā koye ĩāmerā doama. Jesús iro tariwāgārīrē péñarā āsū ārī gainíma:

—Ḡua Op̄u, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.

³¹ Īgūsā irasū ārī gainímakū, masaka gapu Īgūsārē: “Toeaka!” ārīma. Īgūsā irasū ārīkerep̄aru, Īgūsā gainíadero nemorō gainínemoma:

—Gua Opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.
 32 Īgūsā irasū ārīmakū pé, Jesús dujanugāja, Īgūsārē siiu, āsū
 ārī sērēñami:

—¿Neénorē yu musārē irimakū gāāmerī? ārīmi.

33 —Gua Opu, guare koye ĩāmakū irika! ārī yujuma.

34 Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús Īgūsārē bopoña, Īgūsāya koyere
 moñami. Īgū moñamakūta, ĩākōāma. Irasirirā Jesúre tuyama.

21

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Gua Jesús merā Jerusalēgue ejaburo dupuyuro Betfagé
 wāikuri makāgue ejapuroribu. Betfagé, buúru Olivos wāikuri
 buúru puro āārībú. Jesús irogue ejagu, gua merāmarā pērārē
 2 āsū ārī iriumi:

—Si makā marī bokatīūrō āārīrī makāgue waaka! Irogue
 ejarā, burra Īgūsā sianúadeore majīgū merā bokajarākoa.
 Īgūsārē bokajarā, Īgūsā siadeadare kura, āirika! 3 Musārē:
 “¿Nasirimurā Īgūsārē kurari?” ārīmakū pérā: “Marī Opu
 gāāmeami. Dapora wiagakumi doja”, āirika! ārī iriumi.

4 Ire irasū irigu, Marīpuya kerere weredupuyudi go-
 jaderosūta irimi. Āsū ārī gojadi āārīmí:

5 Jerusalén marārē āsū ārī wereka: “Musā Sión* marā ĩāka!
 Musā Opu musā purogue musārē iritamugū aarími.

Ubu āārīgú irirosū burra majīgū weka peyawāgārimi”, ārī
 gojadi āārīmí.☆

6 Irasirirā Jesús iriuanerā iri makāgue waa, ĩgū iridore-
 aderosūta iriñurā. 7 Burrore, pago merā Jesús purogue
 āijamakū, guaya surí wekamarē túwea, Īgūsā weka peobu.
 Gua irasiriadero puru, Jesús, majīgū wekague murībejami.
 8 Murībeja, Jesús Jerusalēgue peyawāgāmakū ĩārā, masaka
 wárā Īgūsāya weka sñarī suríre túwea āi, ĩgū waarí maarē
 sēōpídupuyuma ĩgūrē buremurā. Irasū āārīmakū, gajerā yuku
 dupuri pūrikurire diti āi, maarē pídupuyuma, ĩgū waarí maa
 ōārī maa āārīburo, ārīrā. 9 Irasirirā ĩgū dupuyuro waarā, ĩgū
 puru tuyarā āsū ārī gainíma:

—Opu David parāmi āārīturiagure usuyari sīrā! Īi Marīpu
 marīrē taugu iriudi ōārō aariburo. Marīpure: “Ōātaria mu
 āārīpererā Opu ũmugasigue āārīgú”, ārī, usuyari sīrā! ārīma.

10 Jesús Jerusalēgue ejamakū, irogue āārīrā
 ĩāgukapereakōāma. Wárā Īgūsā basi āsū ārī gāme sērēñama:

—¿Noā āārīrī ĩi? ārīma.

* 21:5 Zacarías 9.9: Iripoegue marā Jerusalén wāikuri makārēta “Sión” ārīnerā
 āārīmá. ☆ 21:5 Zac 9.9

11 Gajerā masaka yujuma ĩgūsārē:

—Ī Marĩp̄ya kerere wereḡu Jesús wāikuḡu āārĩmi. Galilea nikūma makā Nazaretm̄u āārĩmi, ārĩma.

Jesús Marĩp̄ya wiigue duarārē béowiudea
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 P̄u Jesús Marĩp̄ya wiigue ñajāmi. Ñajāa, doebiri duarārē, ĩgūsā duarire wajarirādere bokajaḡu, ĩgūsārē béowiumi. Niyeru gorawayurimasāya niyeru sãnarĩ kũmarĩrē yomeéwiunokõāmi. Bujare dua doanĩrāya doaripēřidere irasũta irimi. 13 ĩgūsārē āsũ ārĩmi:

—Marĩp̄u ĩḡya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩdi āārĩmi: “Yaa wii, yare b̄remurā yare sērēřĩ wii āārā”, ārĩdi āārĩmi. M̄sā gap̄u yajarimasāya wii irirosũ āārĩmakũ yāa, ārĩmi.

14 Jesús Marĩp̄ya wiigue āārĩripoe koye iāmerā, waa-masĩmerāde ĩgũ p̄rogue ejama. ĩgūsā ejamakũ iāgũ, ĩgūsārē taumi. 15 Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā gap̄u ĩgũ turari merā iri ĩmumakũ iārā, iri wiigue majĩrā ĩḡrē: “Op̄u David parāmi āārĩturiaḡu õātaria m̄u”, ārĩ gainĩmakũ pērā, ĩgũ merā guama. 16 Irasirirā Jesũre āsũ ārĩma:

—Ķĩsā majĩrā ārĩrĩrē pēri m̄u? ārĩma.

Jesũ yujumi:

—Péa. ĶMarĩp̄ya werenĩrĩ gojadea pũrē ire buebiriri m̄sā? Ķsũ ārĩ gojasũdero āārĩbú:

M̄u majĩrārē, mirĩrāgārē õārõ ̄suyari merā m̄rē bayapeo-makũ irib̄u, ārĩ gojasũdero āārĩbú, ārĩmi Jesús ĩgūsārē.*

17 Irasũ ārĩ odo, ĩgūsārē béowāgā, Betania wāikuri makāgue waakõāmi. Irogue eja, kārĩmi.

Jesús higuerağ̄ure ñaĩnuḡamakũ irideia
(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Gajin̄u boyoripoe Jesús Jerusalēgue goedujáaḡu, ̄aboakõāmi. 19 Irasũ ̄aboaḡu, maa turo nídi higuera wāikudire iāgũ, iriḡu dukare āmagú waadimi. Duka marĩb̄u iriḡu gap̄u. Pũrĩ dita āārĩbú. Duka marĩmakũ iāgũ, Jesús āsũ ārĩmi:

—Ķḡu yuk̄u neõ dupaturi dukak̄ubirikoa, ārĩmi.

Ķgũ irasũ ārĩrĩ merāta, iriḡu ñaĩnuḡakõāb̄u. 20 Iriḡu irasũ waamakũ iārā, ḡu ĩgũ buerā iāḡukakõāb̄u.

—ĶNasiro mata iriḡu ñaĩakõārĩ? ārĩ sērēñabu Jesũre.

21 Jesús ḡuare yujumi:

—Diayeta m̄sārē werea. M̄sā: “Marĩp̄u āsũ irimasĩbirikumi”, ārĩ gũnarõ marĩrõ ĩḡrē b̄remurā, yu iriḡure ñaĩmakũ iriaderosũ m̄sāde irimasĩrākoa. Iriḡure yu iriadero nemorõ diasarire irimasĩrākoa. Irasirirā Marĩp̄ure: “I buúrure

dia wádiyague béoka!” ārīmakū, musā ārīrōsūta waarokoa.
²² Musā Marīpura buremurī merā sērēmakū, musā sērērōsūta
 Marīpu musārē irigakumi, ārīmi Jesús.

*Judío masaka oparā Jesúre: “¿Noã murē doreri?” ārī
 sērēñadea*

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Pura Jesús Marīpura wiigue ñajāmi. Īgū irogue bueripoe
 paia oparā, gajerā judío masaka murā Īgū purogue waa, Īgūrē
 sērēñama:

—¿Noã murē doreri, ma irire irasirimakū? ¿Noã murē: “Āsū
 irika!” ārīrī? ārīma.

²⁴ Jesús Īgūsārē yujumi:

—Yude musārē sērēñagura. Musā yujumakū, yude musārē
 yujugura. ²⁵ Juan masakare deko merā wāiyemakū, ¿noã Īgūrē
 wāiyedoregū iriuri, Marīpu, o masaka? ārīmi.

Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūsā basi āsū ārī gāme wereníma:

—¿Naásū ārī yujurākuri marī? “Marīpu Juārē doredi
 āārīmi”, marī ārīmakū, Jesús marīrē: “¿Nasirirā Īgū weredeare
 buremubiriri musā?” ārībokumi. ²⁶ Āārīpererā masaka: “Juan
 Marīpura kerere weredupuyudi āārīmi”, ārī gūñama. Marī:
 “Masaka Juārē wāiyedorenerā āārīmá”, ārīmakū, masaka marī
 merā guabokuma, ārīma. ²⁷ Irasirirā Jesúre āsū ārī yujuma:

—Juārē wāiyedoredire gūa masībea, ārīma.

Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Musā yure: “¿Noã murē irire iridoreri?” ārī sērēñadeare
 yude musārē yujubea, ārīmi.

Jesús sugū pūrā pērā keori merā buedea

²⁸ Jesús irasū ārī odo, Īgūsārē keori merā buemi:

—¿Naásū ārī gūñarī, yū āsū ārī weremakū pérā? Sugū
 pērā pūrā opakumi. Sugūre āsū ārīkumi: “Makū, igui otedea
 poogue moāgū waaka!” ārīkumi. ²⁹ “Waabea”, ārī yujukumi.
 Pura: “Waagura”, ārī gūña, poogue moāgū waakumi. ³⁰ Pura
 Īgūsā pagū gajigū Īgū magū puro waakumi. Īgū ārāderosūta
 Īgūdere: “Poogue moāgū waaka!” ārīkumi. Īgū: “Jáu”,
 ārīkeregū, waabirikumi. ³¹ ¿Níi gapū pagū dorerire iriyuri? ārī
 sērēñami Jesús.

—Īgū moādorepuroriadi gapū iriyuru, ārī yujuma.

Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús ārīmi:

—Musārē diayeta werea. Musā romano marā opure
 niyeru wajaseabosarimasārē, ūma merā gāmebira wajatari-
 masā nomerē: “Ñerā āārīma”, ārīkerepuru, Īgūsā gapū musā
 nemorō Marīpu Īgūyarārē doreroguerē waarākuma. ³² Juan
 masakare wāiyedi musārē: “Āsū irika, Marīpu dorerire irirā!”
 ārī buegū aarikerepuru, musā Īgū buerire neō buremubiribū.

Īisā romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā, ūma merā gāmebira wajatarimasā nome gapu Īgū buerire pérā, irire b̄remuma. Īgūsā irasirimakū ĩākererā, m̄sā gapu m̄sā ñerō iririre b̄jawere, m̄sā gūñarĩrē neō gorawayubirib̄. Īgū buerire neō b̄remubirib̄, āĩmi Jesús.

Jesús ñerā moārā keori merā buedea
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jesús dupaturi āsū ārĩ werenemomi:

—Gaji keori merā yu weremakū péka doja! Suḡu masakū ĩgūya nikūrē poee opakumi. Iri poeere iguidarire otekumi. Ote odo, iri poee turore s̄r̄isākōākumi. Iro ūtāyegue igui k̄rabipiri gobere irikumi. Wii ūmarĩ wiigārē irikumi, iri poeere korerā ōārō ĩā koreburo, ār̄igū. Irasiri odo, gajerārē iri poeere wayukumi. “Yaa oteri dukare deko merā s̄r̄ākoa, yu m̄sārē iri poeere wayuri waja”, ār̄ikumi. Irasū ārĩ odo, gajerogue waakōākumi. ³⁴ P̄ru ĩgui ñĩripoe ejamakū, ĩgūrē moāboerārē ĩgūya poeere moārā p̄rogue ĩgūya oteri dukare deko merā s̄r̄ēdoreḡu iriukumi. ³⁵ Iri poeere moārā gapu ĩgū iriuanerā irogue ejamakū ĩārā, ĩgūsārē ñerō irikuma. Suḡure b̄uro pá, gajiḡure wējē, gajiḡure ūtāyeri merā deakuma. ³⁶ Īgūsā irasiriadeare pégu, iri poee opu gajerā ĩgūrē moāboerārē ĩgū iriup̄rorianerā nemorō iriukumi. Īgūsā ejamakū ĩārā, iri poeere moārā ĩgūsādere irasūta ñerō irikuma doja.

³⁷ Īgūsā irasiriadero p̄ru, poee opu ĩgū magūrē iriukumi. “Yu magū gapure b̄remurākuma”, ār̄i gūñadikumi. ³⁸ Iri poeere moārā gapu ĩgū magū ejamakū ĩārā, ĩgūsā basi āsū ārĩ gāme werenikuma: “Īĩ p̄ru guere i poeere opabu āārĩmi. ĩgūrē wējēkōārā! Irasirirā marĩ basi i poeere oparākoa”, ār̄ikuma. ³⁹ Irasirirā ĩgūrē ñeā, poee turogue āĩwāgā, wējēbéokōākuma, ār̄imi Jesús.

⁴⁰ Irasū ārĩ odo, judío masaka oparārē s̄r̄ēñami:

—Iri poeere moārā ĩgū magūrē wējēadero p̄ru, poee opu irogue ejagu, ¿nasirigukuri ĩgūsārē? ār̄imi.

⁴¹ ĩgūrē yujuma:

—Īgūsā ñerārē bopoñarō marĩrō wējēkōāgukumi. P̄ru gajerārē ĩgūya poeere wayugukumi. Īgūsā gapu ĩgū ĩgui oteri dukare deko merā ĩgūrē s̄r̄ākuma, ār̄ima.

⁴² ĩgūsā irasū ār̄imakū, Jesús āsū ār̄imi ĩgūsārē:

—¿M̄sā Marĩp̄ruya werenĩrĩ gojadea p̄rē ire buebiriri? Āsū ārĩ gojasūdero āār̄ibú:

Suye ūtāye wii iririmasā ĩgūsā b̄eoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi.

Marĩpu irasiridi ããrĩmĩ. Marĩ ĩgũ irasirideare ĩãrã: “Õãtaria”, ãrĩ gũñaã, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

⁴³ Irasirigũ mũsãrẽ werea yũ. Marĩpu ĩgũyarãrẽ dorerogue ããrĩmurãrẽ ĩgũ õãrĩ sĩrĩrẽ mũsãrẽ sĩbirikumĩ. Mũsãrẽ ĩgũ sĩboadeare gajerã ĩgũ dorerire irirã gapũre sĩgũkumĩ. ⁴⁴ Sugũ i ùtãye weka meémejãgũ, mutãkõãgũkumĩ. I ùtãye gapũ ĩgũ weka meébejaro, ĩgũrẽ õãrĩ pogagãgue meémutũbéokõãrokoa, ãrĩmi Jesús. ((Jesús i keori merã weregũ: “Sugũ yũre gããmebi wajamoãũgũkumĩ”, ãrĩgũ irimi.))

⁴⁵ Paia oparã, fariseo bumarã iri keori merã Jesús irasũ ãrĩ weremakũ pérã: “Marĩrẽ ãrĩgũ irasũ ãrĩkumĩ”, ãrĩñurã. ⁴⁶ Irasirirã ĩgũrẽ ñeãduadiñurã peresu irimurã. Irasũ ñeãduakererã, ãsũ ãrĩ gũñañurã: “Masaka Jesúre: ‘Marĩpũya kerere weredupuyugũ ããrĩmĩ’, ãrĩma”, ãrĩñurã. Irasirirã ĩgũsãrẽ gũisĩã, Jesúre ñeãmasĩbiriñurã.

22

Jesús sugũ mojõsiari bosenu iriri keori merã buedea

¹ Jesús dupaturi gaji keori merã ĩgũsãrẽ buenemomi. ãsũ ãrĩmi:

²—Marĩpu ãmũgasigue ããrĩgũ ĩgũyarãrẽ doreri ãsũ ããrã. Su nikũ marã opũ ĩgũ magũ mojõsiari bosenu irikumĩ. ³ Irasirigũ opũ ĩgũrẽ moãboerãrẽ: “Yũ magũ mojõsiari bosenu ĩãrã aarika!” ĩgũ ãrĩnerãrẽ siudoregũ iriukumĩ. ĩgũsã siumakũ ĩgũsã gapũ: “Waabea”, ãrĩkõãkuma. ⁴ Irasirigũ opũ gajerã ĩgũrẽ moãboerãrẽ iriukumĩ doja. “Yũ siunerãrẽ ãsũ ãrĩ wererã waaka: ‘Yũre moãboerãrẽ yaarã wekũare, gajerã yaarã ejorã õãrõ diikũrãrẽ wẽjẽdoresiabu. ããrĩpereri yũ magũ mojõsiari bosenu baaburi ãmu odosiabu. Irasirirã: Bosebaarã aarika!’ ãrĩ wereka ĩgũsãrẽ!” ãrĩ iriukumĩ. ⁵ ĩgũ siunerã gapũ irire pékererã, bosenu rẽ ĩãrã waabirikuma. Sugũ ĩgũya poegue waakõã, gajigũ ĩgũ moãrĩrẽ ĩãgũ waakõãkumĩ. ⁶ Gajerã gapũ opũre moãboerãrẽ ñeã, pá, wẽjẽbéokõãkuma. ⁷ ĩgũsã irasiririre pégũ, opũ bũro guakumĩ. Irasirigũ ĩgũyarã surarare iriukumĩ, ĩgũsãrẽ wẽjẽanerãrẽ wajamoãdoregũ. Irasirirã ĩgũyarã surara ĩgũsãrẽ wẽjẽpeokõã, ĩgũsãya makãrẽ soebéokõãkuma. ⁸ Pũgũ opũ gajerã ĩgũrẽ moãboerãrẽ ãsũ ãrĩkumĩ: “Yũ magũ mojõsiari bosenu marẽ ãmusiabu. Yũ siunerã gapũ ñerã ããrĩsĩã, aaribirikuma. ⁹ Irasirirã ããrĩpererã makã dekoma maarĩgue ããrĩrãrẽ mũsã bokajarãrẽ siurã waaka!” ãrĩkumĩ. ¹⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, ĩgũrẽ moãboerã waa, ããrĩpererã ĩgũsã bokajarãrẽ: ñerãrẽ, õãrãrẽ siiu, opũya wiigue ãiakuma. Irasirirã, ĩgũ bosenu iriri taribure uturiakõãkuma.

* 21:42 Sal 118.22-23

11 Puru opu ĩgūsārē ĩāgū ñajāgū, sugure mojōsiari bosenua suriro sāñabire ĩākumi. 12 Irasirigu ĩgūrē āsū ārī sērēñakumi: “Yu merāmu, ¿nasirigu mojōsiari bosenua suriro sāñabirikeregu, ñajāriari mu?” ārīkumi. ĩgū irasū ārī sērēñamakū pégu, ĩgū gapu yujubirikumi. 13 ĩgū yujubirimakū ĩāgū, opu ĩgūrē moāboerārē āsū ārīkumi: “Īrē ñeā, ĩgūya mojōrīrē, guburidere sia, āi wiria, naĩĩārōgue ĩgūrē béorā waaka! Iroge buro pūrīsūgū ĩgūya guikare kūrīduútú oregukumi”, ārīkumi, ārī weremi Jesús.

14 Irasū ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Īi opu keori irirosū Marīpu wārā siukerepuru, ĩgū beyerā gapu mérāgā āārīma, ārīmi.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Jesús irasū ārādero puru, fariseo bumarā waakōāma. ĩgūrē weresāduarā: “ĩgūrē diaye yujubirimakū irimurā ire sērēñarā!” ārī gāme werenĩnurā. 16 Irasirirā surāyeri ĩgūsā buerire tayarārē, Herodeya bumarā merā Jesús purogue iriurā. ĩgūsā Jesús purogue ejarā, ĩgūrē ārīma:

—Buegu, gua mu iririkurire masīa. Mu ārīgatoro marīrō werenía. “¿Naásū gūñarī masaka yure?” ārī gūñarō marīrō Marīpuyare diayeta ĩgūsārē buea. Oparārē, ubu āārīrādere āārīpererārē surosūta ĩāa. 17 Irasirigu guare wereka! ¿Naásū gūñarī mu? Romano marā opu marīrē niyeru wajasearire marī wajarimakū, ¿ōāgorari, o ōāberi? ārīma Jesúre.

18 Jesús gapu ĩgūsā ĩgūrē ñerō iriduarire masīsīā, āsū ārīmi:

—Irigatorikurā āārā musā. ¿Nasirirā yure ñerō yujumakū iriduari musā? 19 Niyeru tire musā romano marā opure wajariburi tire ārika! ārīmi.

ĩgū irasū ārīmakū pérā, sunu moārī waja wajataropā wajakuri tire āiāma. 20 ĩgūsā iri tire āijamakū, ĩgūsārē sērēñami:

—I tiguere, ¿noāya diapu keori, noāya wāi tuuyari? ārīmi.

21 —Romano marā opuya diapu keori, ĩgūya wāita tuuyāa, ārī yujuma.

ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús ĩgūsārē āsū ārīmi:

—Iro merē romano marā opuya āārīrīrē ĩgūrē sīka! Marīpuya gapure Marīpure sīka! ārīmi.

22 ĩgū irasū ārīmakū pérā, péguka, ĩgūrē piriwāgākōāma.

Saduceo bumarā, Marīpu boanerārē masūburire Jesúre sērēñadea

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Irinurēta surāyeri saduceo bumarā Jesús purogue ejama. ĩgūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, ārī buremurā āārīmá. Irasirirā Jesúre āsū ārīma:

24 —Buegu, Moisés äsü äri äri äri: “Sugu marâpokudi pürâ marîkeregu ïgü marâpore boaweomakü, ïgü pagumu igore düonorëgukumi. Irasirirâ, igo merâ ïgü pürâkurâ, ïgü tîgü dagu pürâ irirosüta äârîrâkuma”, äri äri äri. 25 Iripoegue gu watopeguere sugu pürâ su mojõma pere gaji mojõ peru përebejarâ äârîunanerâ äârîmä. ïgüsâ tîgü gapu marâpoku, pürâ marîgüta boakõâyuru. Irasirigu ïgü dagu dokamuta ïgü marâpo äârîdeore düonorëyuru. 26 ïgüde ïgü tîgü dagu irirosüta pürâ marîgüta boakõâyuru. ïgüsâ përá dokamude pürâ marîgüta boakõâyuru. Irasü dita pürâ marîrâta boapereakõañurâ. 27 ïgüsâ puru ïgüsâ marâpode boakõâyuro pama. 28 ïgüsâ su mojõma pere gaji mojõ peru përebejarâ üma äârîpererâ igore marâpokunurâ. Irasirirâ boanerâ masâmakü, ¿niño marâpogora äârîgokuri? äri sërëñama.

29 Jesús ïgüsârë yujumi:

—Müsâ diaye güñabea. Marîpuya werenîri gojadeare, Marîpu turaridere masîbea. 30 Boanerâ ïgüsâ masâdero puru, ïgüsâ ümugasigue Marîpüre wereboerâ irirosü äârîrâkuma. Iroguere marâpokubirikuma. ïgüsâ pürâ nomedere nome-subirikuma. 31 ¿Marîpuya werenîri gojadea pügue boanerâ ïgüsâ masâburire müsâ buebiriri? Äsü äri äri äri: 32 “Yu Abraham, Isaac, Jacob Opü äârâ”, äri äri äri. Irasirirâ ïgüsâ boanerâ äârîkererâ, Marîpu merâ okarâ äârîma. Irasirigu Marîpu okarâ Opü äârîmi. Boanerâ neõ dupaturi masâbirikõämurâ Opü äârîbemi, äri Jesús.

33 ïgü irasü ärimakü përá, masaka: “Õârõ buemi”, äri pëgukakõäma.

“¿Díí gapu Marîpu doreri gaji doreri nemorõ äârîri?” äri sërëñadea

(Mr 12.28-34)

34 Jesús saduceo bumarârë ïgüsâ ïgürë sërëñanemomasîbirimakü iririre përá, fariseo bumarâ nerëma. 35 Irasirigu sugu ïgüsâ merämu, Moisés gojadeare buerimasü Jesüre diaye yujubirimakü iridugü, äsü äri sërëñami:

36 —Buegu, ¿díí gapu Marîpu doreri gaji doreri nemorõ äârîri? äri.

37 Jesús ïgürë yujumi:

—Müya yujupürâ merâ, mü äârîrikuri merâ, äârîpereri mü güñarî merâ Marîpüre mü Opüre maîka! 38 I doreri, gaji nemorõ äârîtarinugârî äârâ. 39 I doreri puruma äsü äri: “Mü basi maîrõsüta mü puro äârîrârë maîka!” 40 Marî i pe dorerire irirâ, äârîpereri Moisés doredeare, Marîpuya kerere weredupuyunerâ buedeare irirâ yâa, äri Jesús.

“¿Noã parãmi ããrĩturiagu ããrĩrĩ Cristo?” ãrĩ sërẽñadea
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo bumarã iroque nerëanerã ããrĩripoe Jesús İgüsãrẽ sërẽñami:

42 —¿Naásũ gũñarĩ musã Cristo, Marĩpu iriudire? ¿Noã magũ ããrĩrĩ İgũ? ãrĩmi.

—Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩmi, ãrĩ yujuma.

43 İgüsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús İgüsãrẽ ãrĩmi:

—David, Cristo ñekũ ããrĩkeregu, ¿nasirigu Öãgũ deyomarĩgũ İgürẽ weredorederosũta Cristore: “Yũ Opũ ããrĩmi”, ãrĩyuri? David ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

44 Marĩpu yũ Opũre ãsũ ãrĩmi: “Öõ, yũ diaye gapũ doaka, yũ merã dorebu!

Irasiriripoe murẽ İãturirãrẽ mũ dorerire tarinugãnemobirimakũ irigũra”, ãrĩmi.*

45 David, Cristo ñekũ ããrĩkeregu, İgürẽ: “Yũ Opũ ããrĩmi”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¿Nasirigu, Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩkerepuũ, David İgürẽ irasũ ãrĩyuri? ãrĩmi Jesús.

46 İgũ irasũ ãrĩrĩrẽ pérã, neõ İgürẽ yujumasĩbirima. Irasirirã gũirã, İgürẽ dupaturi sërẽñanemobirima.

23

Jesús fariseo bumarãrẽ, Moisés gojadeare buerimasãrẽ İgüsã ñerõ iririre werede

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Pũru Jesús masakare, gua İgũ buerãdere ãrĩmi:

2 —Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarã, Marĩpu Moisére doreri pídeare: “Ãsũ ãrĩduaro yáa”, ãrĩ wererã ããrĩma.

3 Irasirirã İgüsã wererire õãrõ iritayaka musã! İgüsã iririkuri gapũre İãkũĩbirikõãka! İgüsã wererosũta iribema. 4 Masakare dorerã: “Ãsũ irika!” ãrĩrã, İgüsãrẽ gajino buro nukũrĩ kõãtãrĩrã irirosũ ããrĩmakũ yáma. Masaka İgüsã dorerire bokatũbirikerepuũ, İgüsãrẽ neõ iritamubema, İgüsã dorerire iriburo, ãrĩrã.

5 Masaka İãmakũ dita õãrĩrẽ iri İmuma. Marĩpuya werenĩrĩ İgüsã gojadea pũrĩ sãrĩ kũmarĩgã gajerãya nemorõ eyari kũmarĩgãrẽ İgüsãya diapuserore, İgüsãya dukaridere siatũma, masaka İgüsãrẽ: “Marĩpuyare õãrõ masĩma”, ãrĩdorerã. Irasũ ããrĩmakũ, İgüsãya dipuru peyari gasirore gajerãya nemorõ yoari yuradari opari gasirire peyama, masaka İgüsãrẽ: “Marĩpuure buremutarima”, ãrĩdorerã. 6 Bosenũrĩ ããrĩmakũ, oparã doarigue dita doadũama. Marĩ nerẽrĩ wiiriguedere ñajãrã, õãrĩ doaripẽrĩgue dita doadũama. 7 Makã dekoguere masakare õãrõ buremurĩ merã İgüsãrẽ bokatĩrĩ õãdoremakũ

* 22:44 Sal 110.1

gããmema. Gajerãrê Ìgūsãrê: “Guare buerã ããrĩma”, ãrĩmakũ gããmema.

⁸ Ìgūsã irasũ ãrĩkerepũ, mũsã gapũ masakare: “Mũsã guare buerã ããrã”, ãrĩdorebirikõãka! Mũsã sugũ pũrãta ããrã. Yũ mũsãrê buegũ sugũta ããrã. ⁹ I ãmũguere neõ sugũ masakare: “Guapũ ããrĩmi”, ãrĩbirikõãka! Ëmũgasigue ããrĩgũ dita Marĩpu ããrĩmi*. ¹⁰ Neõ sugũ mũsã watopegue ããrĩgũrê: “Marĩ opũ ããrĩmi”, ãrĩbirikõãburo. Yũ, Marĩpu iriudi Cristo, sugũta mũsã Opũ ããrã. ¹¹ Mũsã watopegue ããrĩgũ gajerã nemorõ ããrĩgũ, mũsãrê moãboerimasũ irirosũ mũsãrê iritamugũ ããrĩgũkumi. ¹² Sugũ Ìgũ basi: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñagũnorê Marĩpu Ìgũrê ubu ããrĩgũ dujamakũ irigũkumi. Gajigũ: “Gajerã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñagũ gapũre Marĩpu Ìgūsã opũ ããrĩmakũ irigũkumi.

¹³ Mũsã Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarã irigatorikũrã ããrã. Mũsã bueri merã masakare ãmũgasigue Marĩpu Ìgũyarãrê dorerogue waabonerãrê kãmutarã yãa. Mũsãde iroguere waabirikoa. Gajerã iroguere waadũarãdere kãmutãa. Irasirirã ñerõ tarirãkoa.

¹⁴ Mũsã Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarã irigatorikũrã ããrã. Wapiweyarã nome wajamomakũ Ìã, Ìgūsãya wi-irire ãmanokõãa. Ìgūsãrê bopoñabirikererã, yoaripoe Marĩpũre sêrê Ìmugatoa, masaka mũsãrê: “Marĩpũre õãrõ bũremuma”, ãrĩburo, ãrĩrã. Irasirirã ñerõ tarirãkoa. Marĩpu mũsãrê gajerã nemorõ wajamoãgũkumi.

¹⁵ Mũsã Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarã irigatorikũrã ããrã. Dia wãdiyague taribuja, yoaroma makãrĩgue mũsã buerire tũyabure ãmarã waãa. Ìgũrê boka, mũsã bueri merã Ìgũrê mũsã nemorõ perebiri peamegue waabu ããrĩmakũ yãa. Irasirirã ñerõ tarirãkoa.

¹⁶ Mũsã koye Ìãmerã gajerãrê tũãdupuyuwãgãmasĩmerã irirosũ masakare Marĩpũyare keoro buebea. Irasirirã ñerõ tarirãkoa. Ìgūsãrê ãsũ ãrĩ buea: “Sugũ: ‘Marĩpũya wii merã ãsũ irigũra’, ãrĩ wãĩpeodeare iribirimakũ, waja opabemi”, ãrã. Idere ãsũ ãrĩ buea: “Gajigũ: ‘Marĩpũya wiima oro merã ãsũ irigũra’, ãrĩ wãĩpeodeare iribirimakũ, waja opami”, ãrã. ¹⁷ Koye Ìãmerã irirosũ Marĩpũyare diaye gũñamerã, pẽmasĩmerã ããrã mũsã. Marĩpu Ìgũya wiire, iri wiima oro nemorõ õãrĩ ããrĩtarinũgãmakũ yãmi. Irasirigũ marĩrê, ¿dí gapũre bũremurĩ merã gũñamakũ gããmerĩ, orore, o Ìgũya wii gapũre? ¹⁸ Mũsã idere ãsũ ãrĩ buea: “Sugũ: ‘Marĩpũya wiima soepeoro merã ãsũ irigũra’, ãrĩ wãĩpeodeare iribirimakũ, waja opabemi”, ãrã. Idere ãsũ ãrĩ buea: “Gajigũ: ‘Iri

* **23:9** Jesús irire ãrĩgũ: “I ãmũguere neõ sugũ masakũ Marĩpu ããrĩnĩgũ irirosũ mãmi”, ãrĩgũ irimi.

soepeoro weka peodea merā āsū irigura', āri wāipeodeare iribirimakū, waja opami", ārā. ¹⁹ Koye iāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pémasīmerā āārā mūsā. Marīpu īgūya wiima soepeorore, marī iro weka peodea nemorō ōārī āārītarinūgāmakū yāmi. Irasirigū marīrē, ūdī gapure būremurī merā gūñamakū gāāmerī, soepeorore, o iro weka peodea gapure? ²⁰ Irasirigū sugū: "Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura", āri wāipeogu, āārīpereri iri soepeoro weka peyari merādere wāipeogu irikumi. ²¹ Sugū: "Marīpuya wii merā āsū irigura", āri wāipeogu, Marīpu iri wiigue āārīgū merādere wāipeogu irikumi. ²² Sugū: "Ūmūgasima merā āsū irigura", āri wāipeogude, Marīpu irogu Opū doargue doagu merādere wāipeogu irikumi.

²³ Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā oteri mutārīgā: menta, anís, comino wāīkuri baari morērīnorē sea neō, dukawa, pe mojōma diruri irikoa. Sudiru Marīpuya wiigue āiākoa, īgū dorerire irimurā. Irasirikererā, iri nemorō ōārī gapure iribea. Diayema iririre, gajerārē bopoñarī merā iārīrē, Marīpure būremurīrē neō iribea. Irasirirā mūsā oterire Marīpure sīduúro marīrō diayemadere irika! Gajerārē bopoñaka! Marīpure būremuka! ²⁴ Koye iāmerā gajerārē tūdupuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. Āārīpereri mūsā doreri gapure irikererā, iri nemorō doreri gapure neō iribea.

²⁵ Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā masaka iūrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapu dita ōārō koad-eapa irirosū āārā. Irasirirā mūsā basi wāri opaduarā gajerāyare yajarā, iripa poekague koeña marīrīpa gurari utarirīpa irirosū āārā. ²⁶ Mūsā fariseo bumarā, koye iāmerā irirosū, Marīpuyare pémasīmerā āārā. Irasirirā mūsā gūñarīrē gorawayupurorika, soropa poeka gapure ōārō koad-eapa irirosū āārīmurā. Irasirirā, soropa weka gapudere ōārō koad-eapa irirosū āārīrākoa.

²⁷ Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Mūsā masāgoberi irirosū āārā. Masaka, iri masāgoberire ūtā majrī boreri merā ōārō wākādea majrī merā biamakū iārā: "Ōārō deyoa", āri iāma. Iri ōārō deyokerepūgū, poekague boanerāya gōārī, āārīpereri ñerī boadea sāñakoa. ²⁸ Mūsāde i irirosūta āārā. Masaka mūsārē iāmakū, ōārā irirosū āārā. Irasū āārīkererā, poekague mūsā gūñarīguere ñerīrē opataria. Irasirirā irigatorikurā, ñerō iririkurā āārā.

29 'Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Musā, iripoegue marā Marīpuya kerere weredupuyunerāya masāgoberire òārō āmua. Gajerā òārō irinerāya masāgoberi weka weanúdeadere òārō āmua. 30 Āmu odo, āsū ārī werenía: “Marī ñekūsāmarā darā Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēnerā āārīmá. Gwa ĩgūsā āārīdeapoegue āārīnerā tamerā ĩgūsārē wējētamubiribokuyo”, ārā. 31 Musā irire irasū ārīrā, musā basita: “Gwa Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēnerā parāmerā āārīturiarā āārā”, ārīrā yáa. 32 Irasirirā musā ñekūsāmarā ñerō iripuroriwāgāriderosūta iriyuwarikukōāka musāde!

33 'Musā ñerō iririkurā āña irirosū āārā. Musā ñerō iriri waja Marīpū musārē peamegue béoburire neō duribirikoa. 34 Irasirigu yu musā purogue Marīpuya kerere weredupuyurārē, ĩgūyare masīrārē, musārē buerimasādere iriugura. Yu irasū iriukerepuru, musā gapu surāyerire wējērākoa. Gajerārē curusague pábiatú wējērākoa. Gajerārē musā nerērī wiirigue tārā, noó ĩgūsā waarī makārī waamakū tuyagorenarākoa ĩgūsārē ñerō iriduarā. 35 Irasirirā āārīpererā masaka òārārē wējēdea waja, musā waja opáa. Musā ñekūsāmarā Abel diayemarē iridire wējēpuroriwāgārīrā, Zacarías Berequías magūguere wējētūnunerā āārīmá. ĩgūrē Marīpuya wiima soepeoro Marīpū āārīrī taribu watopegue wējēnerā āārīmá. 36 Diayeta musārē werea. Āārīpererārē ĩgūsā wējēdea waja dapora marā wajakurākuma.

*Jesús Jerusalén marārē bujawereri merā weredea
(Lc 13.34-35)*

37 'Musā Jerusalén marā, Marīpuya kerere weredupuyurārē wējēkōāa. Marīpū iriunerārē útāyeri merā dea wējēa. Wári yu musārē āgābo igo pūrārē igoya kēdupuri merā neeōnúrōsū neeōnú koredudibu. Musā gapu yu irasū irimakū neō gāāmebiribu. 38 Irasiro musā āārīrī makā, béodea makā dujarokoa. 39 Diayeta musārē werea. Dapora merāta musā yure ĩānemobirikoa. Purugue musā: “Marīpū iriudi òātarigu āārīmi, òārō aariburo”, ārīrāgue, yure dupaturi ĩārākoa doja, ārīmi Jesús.

24

*Jesús: “Marīpuya wii béosūrokoa”, ārī weredea
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

1 Jesús Marīpuya wiigüe āārādi wiriadero puru, gwa ĩgū buerā ĩgū puro waa, āsū ārību:

—Īāka i wiire! Ōārī wii, wári wii āārā, ārību.

2 Jesús gapu yujumi:

—Musā i wiire daporare iādāa. Diayeta musārē werea. I wiima āārīpereri musā iādea, i ütāyeride mutādiwapereakōārokoa. Neō suye ütāye gajiyē weka weamurīadeade dujabirikoa, ārīmi.

Jesús: “I ūmu p reburi dupuyuro āsū waarokoa”, ārī weredea (Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Puru Olivos wāikuri buúrue eja, iroque doami Jesús. Iro ĩgū doamakū, gua ĩgū buerā ĩgū purue eja, gajerā péberogue sērēñabu:

—Gware wereka! ¿Naāsū āārīmakū, mu ārāderosū waarokuri? ¿Ñeeno iri ĩmugukuri, mu dupaturi aarigú? ¿Naāsū waarokuri, i ūmu p reburi dupuyuro? ārību.

⁴ Jesús yujami:

—Ōārō pémasīka! Gajerā musārē ārīgatorire pébirikōāka!
⁵ Wārā ārīgatorimasā aarirākuma. “Marīpu iriudi, Cristo āārā yu”, ārīrākuma. ĩgūsā ārīgatomakū pérā, wārā masaka ĩgūsārē buremurākuma. ⁶ Masaka musā puro gāmewējērīrē pérā, yoarogue marā gāmewējērī kerere pérā, gukabirikōāka! Irasūta waarokoa. Irasū waakerepuru, i ūmu p reburo dyyarokoa dapa. ⁷ Su bumarā gaji bumarā merā gāmekēārākuma. Su nikū marā gaji nikū marā merā gāmewējērākuma. Masaka wārā uaboari merā boarākuma. Gajerā pūrīriku ñerō tarirākuma. Wāri makārīguere nikū ñomerokoa. ⁸ I āārīpereri merā masaka ñerō taripuroriwāgārīrākuma.

⁹ Irasirirā gajerā musārē ñeā, āia, oparāguere ñerō iridorerā wiarākuma. Musārē wējērākuma. Yure buremurī waja āārīpererā i ūmu marā musārē iāturi doorākuma. ¹⁰ Irasū waaripoe wārā yure buremuadinerā buremuduúrākuma. Irasirirā gāme iāturi doo, ĩgūsā merāmarā āārādinerārē ĩgūsārē iāturirāguere wiarākuma. ¹¹ Wārā: “Marīpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīgatorākuma. Irasirirā wārā masaka ĩgūsārē buremurākuma. ¹² Masaka iro dupuyuro ñerō iridero nemorō ñerō irirākuma. Irasirirā wārā ĩgūsā gāme maīrīrē pirirākuma. ¹³ ĩgūsā musārē ñerō irikerepuru, musā yure neō buremuduúbirimakū, Marīpu musārē taugakumi, ĩgū puro āārīnīkōāburo, ārīgū. ¹⁴ Marīpuyare wererā āārīpererā i ūmu marārē ĩgūyarārē doregu āārīrī kerere wererākuma, āārīpereri bumarā irire masīburo, ārīrā. ĩgūsā āārīpererā iri kerere péperedero puru, i ūmu pererokoa.

¹⁵ Iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi Daniel i ūmu p reburo dupuyuro waaburire āsū ārī gojadi āārīmi: “Ñegū Marīpuye iāturigu Marīpuya wii ñerī marīrī wiigwe ñajāgukumi”, ārī gojadi āārīmi. ((Irasirirā iri wiigwe ĩgū āārīmakū iārā, i pūrē buerāno: “I ūmu p reburo yāa”, ārī

masĩrākuma.)) ¹⁶ Ñegũ irogue ããrĩmakũ ããrã, Judea nikũ marã buurĩgue ũmaduriburo. ¹⁷ Sugũ ĩgũya wii wekague ããrĩgũ, wii poekague ĩgũyare ãĩgũ ñajãbita ũmaduriburo. ¹⁸ Sugũ ĩgũya poeague ããrĩgũde, ĩgũya surĩre wiigũ ãĩgũ dujãbita ũmaduriburo. ¹⁹ Irasũ waarĩnurĩrẽ nijĩpagosã nome, ĩgũsã pũrã mirĩrãgã oparã nomede ñerõ tarirākuma. ²⁰ Irasirirã Marĩpure ãsũ ãrĩ sērẽka: “Puĩbure, siuñajãrĩnũ* ããrĩmakũ, gũare i irasũ waabirikõãburo”, ãrĩka ĩgũrẽ! ²¹ Irasũ waarĩnurĩrẽ masaka bure ñerõ tarirākuma. Marĩpu i ũmarẽ iriparoridero purure masaka ñerõ taridero nemorõ ñerõ tarirākuma. I ĩgũsãrẽ ñerõ waaburi neõ dupaturi irasũ waanemobirikoa. ²² Irasirigũ Marĩpu masakare i ñerõ waarĩre: “Yoaripoe waabirikõãburo”, ãrĩgũkumi. ĩgũ irasiribirimakũ, neõ sugũ masakũ taribiribokumi. Irasirigũ ĩgũ beyenerãrẽ bopoñasã, ĩgũsãrẽ ñerõ waarĩre: “Iropãta waaburo”, ãrĩgũkumi.

²³ Gajerã musãrẽ: “Ĩãka! Őõta Cristo ããrĩmi”, ãrĩmakũ pérã, o gajerã musãrẽ: “Cristo sõõgue ããrãmi”, ãrĩmakũ pérã, buremubirikõãka! ²⁴ Wãrã ãrĩgatorimasã aarirākuma. Surãyeri: “Yũ Cristo ããrã”, ãrĩrākuma. Gajerã: “Marĩpũya kerere weredupuyurimasũ ããrã”, ãrĩrākuma. Musãrẽ ĩgũsã ãrĩgatorire buremudorerã, wãri gajino iri ĩmurākuma. Irasirikererã, Marĩpu beyenerãrẽ ĩgũrẽ buremuduũmakũ irimasĩbirikuma. ²⁵ Iri waaburi dupuyuro yũ musãrẽ weresiãa, irire masĩburo, ãrĩgũ. ²⁶ Irasirirã gajerã masaka musãrẽ: “Cristo sõõ masaka marĩrõgue ããrãmi”, ãrĩmakũ pérã, ããrã waabirikõãka! Gajerã musãrẽ: “Ĩãka! I wiima taribugue ããrĩmi”, ãrĩmakũ pérã, ĩgũsãrẽ buremubirikõãka! ²⁷ Yũ ããrĩpererã tĩgũ gũñaña marĩrõ i ũmũgue dupaturi aarigũkoa. Őmarõgue, abe marĩriro gapũ, ĩgũ ñajãrõ gapũ bupu miãrõ irirosũ aarigũkoa. ²⁸ Mimua nerẽmakũ ããrã, masaka sugũ waibũ boadi ããrĩrõrẽ masĩkuma. I irirosũ yũ aarimakũ ããrã, ĩgũsã wajamoãsũburire masĩrākuma, ãrĩ weremi Jesús.

*Jesús ããrĩpererã tĩgũ: “Ãsũ aarigũkoa”, ãrĩ weredeã
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)*

²⁹ Irasũ ãrĩ odo, gũare ãsũ ãrĩnemomi:

—Masaka ñerõ tarirĩnurĩ purũta abe ũmũmũ naĩĩãkõãgũkumi. Abe ñamimũ boyonemobirikumi. Neñukã ũmũgasigue ããrĩrã yuridijarirākuma. Őmarõgue marã turarãde naradari merã béosũrākuma. ³⁰ Irasũ waarĩpoere masaka yũ ããrĩpererã tĩgũ ũmũgasigue merã aarimakũ ããrãkuma. Irasirirã ããrĩpereri i ũmũma makãrĩ marã yũ wãri Marĩpu turari merã, ĩgũ gosewasiriri merã mikãyebori

* **24:20** Judío masaka siuñajãrĩnũ, sãbado ããrã.

weka aarimakū ĩārā, gũirā orerākuma. ³¹ Y_u aarigú, y_ure wereboerāre āārĩperero i ũmũguere iriugukoa. Puriduru buro busumakū, ĩgūsā y_u beyenerāre āārĩpererogue āārĩrāre neeōrākuma.

³² 'Ire mūsā masĩburo, ārĩgũ, higuera_u keori merā weregura. Irig_u pũ maamamakū ĩārā: “Bojori waaburo mérōgā dũyáa”, ārĩ masĩa. ³³ Irig_u waarósũta i āārĩpereri y_u ārĩrĩ irasũ waamakū ĩārā: “Cristo dupaturi aariburo mérōgā dũyáa”, ārĩ masĩrākoa. ³⁴ Diayeta mūsārē werea. I āārĩpereri y_u ārĩrĩ, dapura marā pereburo dupuyuro irasũ waarokoa. ³⁵ Ũmũgasi, i nikũde pereakōārokoka. Y_u werenĩrĩ gap_u neō perebirikoka. Āārĩpereri y_u ārĩrōsũta waayuwarikurokoka.

³⁶ 'Y_u dupaturi aariburinurē, iri horare neō sug_u masĩbirikumi. Marĩp_ure wereboerā ũmũgasigue āārĩrāde masĩbema. Y_u Marĩp_u magũde masĩbea. Y_up_u suguta masĩmi.

³⁷ 'Noé āārĩdeapoe marārē waaderosũta y_u āārĩpererā tĩgũ aariburo dupuyurogārē waarokoa. ³⁸ Iripoere i nikũ Marĩp_u miũburo dupuyuro masaka ōārō baa, iirĩ, mojōsia, ĩgūsā pũrā nomerē nomesu āārĩrikunerā āārĩmá. Noesā doódirugue ñajārĩnũguedere irasũta irinĩkōānerā āārĩmá. ³⁹ Gũñaña marĩrō merā wáro deko merē, i nikũ mirĩpereakōādero āārĩbá. ĩgūsāde mirĩpereakōānerā āārĩmá. Irasũta y_u āārĩpererā tĩgũde gũñaña marĩrō merā i ũmũguere dupaturi aarigukoa. ⁴⁰ Irasũ waaripoere pērā poeegue moārā āārĩrākuma. Sug_u y_ure buremugũ āĩāsũgukumi. Gajig_u y_ure buremubi irogueta béowāgāsũgukumi. ⁴¹ Nomedo pērā nome ojoduka biurā āārĩrākuma. Sugo y_ure buremugō āĩāsũgokumo. Gajego y_ure buremubeo irogueta béowāgāsũgokumo.

⁴² 'Ōārō pémasĩka! Y_u mūsā Op_u dupaturi aariburi horare neō masĩbea mūsā. ⁴³ Ire ōārō masĩka! Wii op_u ĩgũya wiire sug_u yajarimasũ ñami merā ejaburi horare masĩgũ, kārĩrō marĩrō korekumi, ĩgũya wiire ñajāburire kāmutabu. ⁴⁴ Y_u āārĩpererā tĩgũ gũñaña marĩrō aarigukoa. Irasirirā, wii op_u irirosũ mūsāde y_u aariburire ōārō yúro gāamea, ārĩmi Jesús.

Jesús pērā moāboerimasā keori merā buedea

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ P_uru Jesús gaji keori merā guare buenemomi:

—Sug_u moāboegu ĩgũ op_ure buremugũ, pémasĩgũ āsũ irikumi. ĩgũ op_u gajerogue waagú, ĩgũrē ĩgũya wiire gajerārē ĩgũrē moāboerārē koredoreg_u píkumi. Irasirig_u ĩgũrē ĩgūsārē baarire keoro siiu baadoreg_u píkumi. ⁴⁶ Irasirig_u ĩgũ op_u ĩgũya wii goedujamakū ĩāgũ, ĩgũrē moāboegu ĩgũ dorederosũta iridi āārĩsĩā, usuyakumi. ⁴⁷ Diayeta mūsārē werea. ĩgũ píderosũta ĩgũ keoro irideare ĩāgũ, ĩgũ op_u ĩgũrē āārĩpereri

Īgūyare koredoregū pīgukumi. ⁴⁸⁻⁴⁹ Īgūrē moāboegū ñegū gapū āsū irikumī. “Yū opū mata goebirikumi”, āñī gūñagū, gajerā Īgū opūre moāboerārē ñerō pábira, mejārikurā merā iirī baagorenakumi. ⁵⁰ Īgū irasirigorenarīnūrē gūñañā marīrō Īgū opū goejakumi. Īgūrē moāboegū gapū: “Īgū iri hora goegukumi”, āñī masībirikumī. ⁵¹ Īgū opū goejagū Īgūrē moāboegū ñerō irideare pégu, Īgūrē buro wajamoāgukumi. Irasirigū irigatorikurārē béorogue Īgūrē béogukumi. Iroguere Īgū buro pūrīsūgū Īgūya guikare kūrīduútú oregukumi, āñīmi Jesús.

25

Jesús pe mojōmarā maamarā nome keori merā buedea

¹ Pūru Jesús dupaturi keori merā guare āsū āñī buemi doja:

—Marīpū ūmugasigue āñīĪgū Īgūyarārē doreri āsū āārā. Pe mojōmarā nóome āārīkuma. Su ñami Īgūsāya sīāgori duparu merā mojōsiadire bokatīrīrā waakuma. ² Su mojōmarā nome sīāgori duparu Īgūsā āīaburire ōārō āmuyubirikuma. Gajerā su mojōmarā nome gapū Īgūsā āīaburire ōārō āmuyukuma. ³ Āmuyumerā nome Īgūsāya sīāgori duparure āīakererā, Īgūsā gorawayuburire ūye āīabirikuma. ⁴ Āmuyurā nome gapū Īgūsāya sīāgori duparure āī, gaji ūye Īgūsā gorawayuburire āīakuma. ⁵ Irasirirā, mojōsiadi mata ejabirimakū, Īgūsārē waja ejamakū kāriakōākuma. ⁶ Pūru ñami deko āārīmakū, gajerā masaka: “Mojōsiadi aarisiami. Īgūrē bokatīrīrā aarika!” āñī gainīmakū pékuma. ⁷ Īgūsā gainīmakū pérā, yobe, Īgūsāya sīāgori duparure āmukuma. ⁸ Ūye gorawayuburire āīabiranerā nome gapū, gajerā gaji ūye āīānerā nomerē āsū āñīkuma: “Guaya sīāgori duparu yariro yāa. Irasirirā mérōgā mūsāya ūyere guadere sīka!” āñī sērēadikuma. ⁹ Āmuyuanerā nome gapū āsū āñī ūyūkuma: “Guaya ūye mūsārē sīmakū, mūsārē, guadere ejabiribokoa. Irasirirā ūye duarā pūro mūsā basi wajarirā waaka!” āñīkuma. ¹⁰ Irasirirā āmuyubiranerā nome ūye wajarirā waakōākuma. Īgūsā waadero pūru, mojōsiadi ejakumi. Īgū ejamakū iārā, āmuyuanerā nome gapū Īgūrē bokatīrīkuma. Irasirirā Īgū merā bosenu iriri wiigūe iārā ñajākōākuma. Īgūsā ñajāperemakū, iri wii marā disipūrore biakōākuma. ¹¹ Pūrugue āmuyubiranerā nome gapū ejakuma. “Gua Opū, guadere tūpāsōoka!” āñīkuma. ¹² Īgūsā irasū āñīmakū pégu, mojōsiadi āsū āñī ūyūkumi: “Diayeta yū mūsārē masībea”, āñīkumi Īgūsā nomerē, āñī weremi Jesús.

¹³ Irasū āñī odo, guare āñīmi:

—Y_u ãârĩpererã tĩgũ dupaturi aariburinurẽ, iri horadere neõ masĩbea m_usã. Irasirirã ãmuyunerã nome mojõsiadire bokatĩrĩrã waamurã ĩgũsãya sĩãgori duparure ãmuyuderõsũ m_usãde y_u aariburire õãrõ ãmuyuka! ãrĩmi Jesũs.

Jesũs sug_u op_u ĩgũrẽ moãboerãrẽ niyeru sĩrĩ keori merã buedea

14 Irasũ ãrĩ odo, gaji keori merã g_uare ĩgũ buerãrẽ buenemomi doja:

—Marĩp_u ĩgũyarãrẽ doreg_u, sug_u wii op_u irirosũ ãârĩmi. Wii op_u gaji nikũgue waabu, ĩgũrẽ moãboerãrẽ siiu, ĩgũya niyerure koredoreg_u pĩkumi.

15 'Irasirig_u, ĩgũsãrẽ: “Õõpã merã wajatanemorãkuma”, ãrĩ ĩãmasĩsĩã, ĩgũya niyeru wajapari tirire dukawakumi. Sug_ure su mojõma tiri, gajig_ure pe ti, gajig_ure su ti sĩkumi. ĩgũsãrẽ sĩ odo, waakõakumi. 16 Irasirig_u su mojõma tiri opag_u, mata iri tiri merã gajino wajari, dua, gaji su mojõma tiri wajatanemokumi. Irasirig_u pe mojõma tiri opakumi. 17 Pe ti opag_ude irasũta gaji pe ti wajatanemokumi. Irasirig_u wapik_uri tiri opakumi. 18 Su ti opag_u gap_u yebague gobe má, iri gobegue ĩgũ op_u sĩadea tire yãapĩkõakumi.

19 'Yoadero p_uru, wii op_u goekumi. Goeja, ĩgũya niyeru tiri merã ĩgũsã wajatanemodeare ãmubu, ĩgũrẽ moãboerãrẽ siukumi. 20 Irasirig_u su mojõma tiri sĩsũdi ĩgũ op_u p_urogue eja, pe mojõma tiri ĩgũrẽ wiakumi. “Y_u op_u, su mojõma tiri y_ure sĩb_u m_u”, ãrĩkumi. “Ĩãka! Iri tiri merã gaji su mojõma tiri wajatanemob_u”, ãrĩkumi ĩgũ op_ure. 21 ĩgũ irasũ ãrĩmakũ p_ugu, ĩgũ op_u ãrĩkumi: “Õãgorãa. M_u y_ure moãboeg_u õãgũ ããrã. Y_u dorederosũta y_u m_uérõgã m_urẽ pĩdea merã õãrõ iriyo. Irasirig_u wãri yaare koredoreg_u pĩg_ura. Y_u merã ãârĩgũ, usuyari merã ãârĩka!” ãrĩkumi ĩgũ op_u ĩgũrẽ. 22 P_uru pe ti sĩsũdide ĩgũ op_u p_urogue eja, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩkumi: “Y_u op_u, pe ti y_ure sĩb_u m_u. ĩãka! Iri tiri merã gaji pe ti wajatanemob_u”, ãrĩkumi. 23 ĩgũ irasũ ãrĩmakũ p_ugu, ĩgũ op_u ãrĩkumi: “Õãgorãa. M_u y_ure moãboeg_u õãgũ ããrã. Y_u dorederosũta y_u m_uérõgã m_urẽ pĩdea merã õãrõ iriyo. Irasirig_u wãri yaare koredoreg_u pĩg_ura. Y_u merã ãârĩgũ, usuyari merã ãârĩka!” ãrĩkumi ĩgũ op_u ĩgũrẽ.

24 P_uru su ti sĩsũdi gap_u, ĩgũ op_u p_urogue eja, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩkumi: “Y_u op_u, m_urẽ moãboerãrẽ b_uro turaro merã moãdoreg_u ããrã. M_u basi moãbirikereg_u, ĩgũsãrẽ oterire otodore, ĩgũsãrẽ oteri dukare seadore, irire m_u basita opãa. M_urẽ moãboerãya moãrĩ merã wajatarire m_u basita opãa. Irire masĩa y_u. 25 Irasirig_u m_urẽ gũig_u, yebague gobe má, iri

gobegue m̄aya niyeru tire yáapíkõãbu. Iãka! I ti ããrã m̄aya niyeru ti”, ãrĩkumi ãgũ op̄ure.

²⁶ ãgũ irasũ ãrĩmakũ p̄egu, ãgũ op̄u ãrĩkumi: “M̄u yure moãboegu ñegũ ããrã. Téríkũgu ããrã. M̄u yure ãsũ ãrã: ‘M̄u basi moãbirikeregu, m̄urẽ moãboerãrẽ oterire otedore, ãgũsãrẽ oteri dukare seadore, irire m̄u basita opáa. M̄urẽ moãboerãya moãrĩ merã wajatarire m̄u basita opáa. Irire masĩa yu’, ãrã m̄u yure. ²⁷ M̄u irasũ ãrĩgũ, ¿nasirigu, yu m̄urẽ s̄idea tire niyeru duripĩri wiigue duripĩbiriri? Irogue duripĩmakũ, i wii moãrã iri ti merã wáro wajatanemobosabokuma m̄urẽ. Irasirigu, yu goejamakũ, m̄u yure ãgũsã iriri merã wajatanemobosadeare wiaboakuyo”, ãrĩkumi ãgũ op̄u ãgũrẽ. ²⁸ Irasũ ãrĩ odo, gajerãrẽ irogue ããrĩrãrẽ ãrĩkumi: “ãgũrẽ niyeru tire ãma, pe mojõma tiri opagu gapure s̄ika! ²⁹ Sugũ wãri opagu s̄inemosũgukumi. Irasirigu ãgũ wãri opadero nemorõ opagukumi. Gajigu opabi ãgũ mérĩgã opadideare ãmapeokõãsũgukumi. ³⁰ Iĩ yure moãboegu keoro iribire naĩtĩãrõgue béokõãka! Iroguere buru pũrĩsũgũ ãgũya guikare kũrĩduútũ oregukumi”, ãrĩkumi ãgũsã op̄u, ãrĩ weremi Jesús.

Jesús i ãmu marãrẽ wajamoãburire weredeã

³¹ Irasũ ãrĩ odo, guare ãrĩnemomi:

—Yu ããrĩpererã t̄ĩgũ, ããrĩpererã yure wereboerã merã i ãmu marãrẽ doregu aarigũ, gosewasiriri merã Op̄u doarogue doagukoa. ³² Yu irogue doamakũ, yure wereboerã ããrĩpereri buri marã masakare yu diaye needãrãkuma. ãgũsãrẽ needõ odomakũ, sugũ ejorã koregu ovejare, cabrare boje dukawanúrõsũ yu ãgũsãrẽ dukawanũgukoa. ³³ Yure buremurãrẽ oveja irirosũ ããrĩrãrẽ yu diaye gapu nũgukoa. Yure burenumerãrẽ cabra irirosũ ããrĩrãrẽ yu kũgapu nũgukoa. ³⁴ Yu irasiriadero puru, yu ããrĩpererã Op̄u, yu diaye gapu nĩrãrẽ ãsũ ãrĩ weregukoa: “Yuru m̄usãrẽ õãrõ irisiami. I ãmurẽ irigugueta m̄usãya ããrĩburire ãgũyarãrẽ doreroguere ãmuyusiami. Irasirirã ãgũ merã ããrĩrã aarika! ³⁵ Yu ãaboamakũ ããrã, m̄usã yure baari ejobu. Yu ñemesibumakũ, m̄usã yure iirĩri tĩãbu. Yu m̄usã puru gãmeñajãgũ ejamakũ, yure kãrĩrõ wayubu. ³⁶ Surĩ marĩgũ yu ããrĩmakũ ããrã, m̄usã yure surĩre sãbu. Pũrĩrikumakũ, m̄usã yure ããrã ejobu. Peresugue yu ããrĩmakũdere yure ããrã ejobu”, ãrĩgukoa. ³⁷ Yu irasũ ãrĩmakũ p̄erã, yu diaye gapu nĩrã Yuru: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ããnerã yure s̄erẽñarãkuma: “Gua Op̄u, ¿naásũ ããrĩmakũ, m̄u ãaboamakũ gua m̄urẽ baari ejori? ¿Naásũ ããrĩmakũ, m̄u ñemesibumakũ m̄urẽ iirĩri tĩãrĩ? ³⁸ ¿Naásũ ããrĩmakũ, m̄u gua puru gãmeñajãgũ ejamakũ, kãrĩrõ wayuri? ¿Naásũ ããrĩmakũ, m̄u surĩ marĩgũ ããrĩmakũ gua m̄urẽ surĩ sãrĩ? ³⁹ ¿Naásũ ããrĩmakũ,

mu pūrīrikumakū, o peresugue mu āārīmakūdere gha murē iārā ejari?” āārīrākuma yure. ⁴⁰ Īgūsā irasū āārīmakū pégu, yu āārīpererā Opu, Īgūsārē āsū ārī yujugukoa: “Diyeta musārē werea. Musā sugu yaarā watopegue āārīpererā nemorō ubu āārīgūrē ōārō irirā, yureta ōārō irirā iribu”, ārīgukoa Īgūsārē.

⁴¹ Īgūsārē irasū ārī odo, yu kúgaru nírārē āsū ārī weregukoa: “Yuru wajamoāsūmurā āārā musā. Yu purore wirika! Perebiri peamegue waaka! Yuru iri peamerē wātēa opu, Īgūyarā merā āārīburore āmuyusiami. ⁴² Yu uaboamakū iārā, musā yure baari ejobiribu. Yu nemesibumakū, musā yure iiriri tīābiribu. ⁴³ Yu musā puro gāmeñajāgū ejamakū, yure kārīrō wayubiribu. Surī marīgū yu āārīmakū, musā yure surī sābiribu. Yu pūrīrikumakū, peresugue yu āārīmakūdere musā yure iārā ejabiribu”, ārīgukoa Īgūsārē. ⁴⁴ Yu irasū āārīmakū pérā, Īgūsā yure sērēñarākuma: “Gha Opu, ĩnaāsū āārīmakū, mu uaboamakū, nemesibumakū, gha puro gāmeñajāgū ejamakū, surī opabirimakū, pūrīrikumakū, peresugue mu āārīmakū gha murē iritamubiriri?” āārīrākuma yure. ⁴⁵ Īgūsā irasū āārīmakū, yu āārīpererā Opu Īgūsārē āsū ārī weregukoa: “Diyeta musārē werea. Musā sugu yaarā watopegue āārīpererā nemorō ubu āārīgūrē iritamumerā, yureta iritamumerā iribu”, ārīgukoa Īgūsārē. ⁴⁶ Puru Īgūsā perebiri peamegue wajamoāsūrākuma. Yuru: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iānerā garu Īgū purogue perebiri okarire oparākuma, ārī weremi Jesús.

26

Oparā Jesúre ñeāburire āmudea

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesús iri āārīpererire bue odo, gware Īgū buerārē ārīmi:

² —Penu duyāa, pascua bosenu ejaburo. Irire musā masīa. Iri bosenu āārīmakū, yu āārīpererā tīgūrē ñeā, oparāguere wiarākuma, curusague pábiatú wējēdoremurā, ārīmi.

³ Iripoere paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murāde Caifás paía opu ya wii disipuro ma yebague nerēñurā. ⁴ Irogue nerērā, Īgūsā Jesúre ārīgatori merā ñeā, wējēburire āmuñurā.

⁵ Irire āmurā:

—Bosenu āārīmakū, Īgūrē ñeābirikōārā! Masaka marī merā guarā, marīre gainí turibokuma, ārīñurā.

Sugo nomeō Jesúre sārōrī piupeodea

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Īgūsā Īgūrē wējēburire āmuripoere Jesús Betania wāikuri makāgue Simón kāmi boadiya wiigue āārīmi. ⁷ Irogue Īgū āārīmakū, sugo nomeō suru sārōdiru opago, Jesús puro ejamo.

Igo opadiru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iridiru, sūrōrī wajapari opadiru āārībū. Jesús baa doaniripoe ĩgūya dipurure iri sūrōrīrē piupeomo. ⁸ Igo irasū piupeomakū ĩārā, gūa Jesús buerā guarā āsū ārībū:

—¿Nasirigo igo irire irasiriwasiribéokōārī? ⁹ Iri sūrōrīrē duago, wáro niyerure wajataboakumo. Iri niyeru merā boporārē iritamuboakumo, ārībū.

¹⁰ Jesús, gūa irasū ārīmakū pégu, gūare ārīmi:

—¿Nasirirā igore garibori mūsā? Ire yūre irasirigo, ōārīrē irigo yámo. ¹¹ Boporā mūsā watopeguere āārīnīkōārākuma. Yū tamerārē mūsā merā āārīnīmakū ĩābirikoa. ¹² Igo i sūrōrī yūre piupeogo, yaa dupure ĩgūsā yūre yāaburo dupuyuro āmuyugo irirosū irigo yámo. ¹³ Diayeta mūsārē werea. Marīpū masakare tauri kerere wererā āārīperero i ūmague waagorenarā, igo yūre irideadere gajerārē wererākuma, igore gūñaburo, ārīrā, ārīmi Jesús gūare.

Judas Iscariote Jesúre wējēduarāquere ĩgūrē ĩmuburire āmudea
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jesús irasū ārādero purū, sugū gūa Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemū Judas Iscariote wāikugū paía oparā merā werenígū waayupū. ¹⁵ ĩgūsārē ārīyupū:

—Yū Jesúre mūsārē wiamakū, ¿noópā niyeru wajarirākuri yūre? ārīyupū.

ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūrē treinta niyeru tiri plata merā iridea tirire wajariñurā. ¹⁶ ĩgūsā wajarimakū, Judas: “¿Naásū āārīmakū ĩgūsārē yū Jesúre wiamakū ōākuri?” ārī gūñayupū.

Jesús ĩgū buerā merā baatūnudea
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Purū pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu puroririnū āārīmakū, gūa Jesús buerā ĩgū purogue waa, ĩgūrē sērēñabū:

—¿Noogue mū pascua bosenu baaburire āmumakū gāāmekuri? ārībū.

¹⁸ ĩgū gūare ārīmi:

—Jerusalēgue waaka! Iro mūsā bokajagūre āsū ārīka: “Gūare buegu mūrē āsū ārī weredoreami: ‘Yū ñerō tariburo mérōgā duyāa. Pascua bosenu āārīmakū, yū buerā merā mūya wiigūe baagukoa’, ārāmi”, ārīka! ārīmi Jesús.

¹⁹ Irasirirā, pascua bosenu āārīmakū, Jesús doreaderosūta gūa baaburire āmunerā āārīmá.

²⁰ Nañmejāripoe Jesús gūa ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā baa doanīmi. ²¹ Gūa baaripoe gūare ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Sugu musā watope āārīgū yure wējēduarāguere yure ĩmugukumi, āārimi.

²² Īgū irasū āārimakū pérā, gua buro bujawereri merā sugano dita ĩgūrē sērēñayobu:

—Gua Opu, ¿yu āārĩrĩ murē ĩmubu? āāribu.

²³ Gua irasū āāri sērēñamakū, guare yujumi:

—Yu merā i pare pā yosa baaguta āārimi yure wējēduarāguere yure ĩmubu. ²⁴ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pūgue gojaderosūta yu āārĩpererā tīgūrē waaró yāa. Yure ĩmubu gapare ñetariro waarokoa. Īgū deyoabirimakū ōāboyo, āārimi Jesús.

²⁵ Īgū irasū āārimakū, Judas Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu sērēñami:

—Guare buegu, ¿yu murē ĩmubu āārĩrĩ? āārimi.

Jesús ĩgūrē yujumi:

—Éū, mata āārā, āārimi.

²⁶ Irasū āāri odo, gua baaripoe Jesús pārē āi, Marĩpure: “Murē usuyari sĩa”, āāri, pārē pea, guare ĩgū buerārē āsū āāri gueremi:

—Ire baaka! Yaa dupu āārā, āārimi.

²⁷ Puru iiriripare āi, Marĩpure: “Murē usuyari sĩa”, āāri, guare iripare sũ, āsū āārimi:

—Musā āārĩpererā ire iirika! ²⁸ I yaa dí āārā. Yu boagu, dí béori merā wárā masaka ñerō iridea wajare wajaribosagukoa. Irasirigu yaa dí béori merā Yupu ĩgūsārē: “Ōārō irigura”, āārideare iriyuwarikugukumi. Irasirigu ĩgūsā ñerō irideare kātigukumi. ²⁹ Musārē werea. Igui dekore marĩ dapora iirirosū yu dupaturi neō iirĩnemobirikoa. Puru Yupu ĩgūyarārē dorerogue musā merā maama igui dekore iirigukoa, āārimi Jesús guare.

Jesús Pedroro: “Yure masikeregu: ‘Masĩbea’, āārigukoa”, āāri werede

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Puru Marĩpure bayapeo odo, gua iri wiigüe āārānerā wiria, Olivos wāikuri buúrüge waabu. ³¹ Irogue ejagu, Jesús guare āārimi:

—Dapagā ñami musā āārĩpererā gūñaturaro marĩrō yure béowāgāperekōārākoa. Musā irasiriburire Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pūgue āsū āāri gojasūdero āārĩbú: “Yu oveja koregure wējēmakū irigukoa. Irasirimakū, ĩgūyarā oveja ũmawasiriakōārākuma”, āāri gojasūdero āārĩbú. ³² Yu boadigue masādero puru, musā dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, āārimi guare.

³³ Īgū irasū āārimakū pégu, Pedro āsū āāri yujumi:

—Gajerã ããrĩpererã murẽ béowãgãkerekerepuru, yu gapu murẽ neõ béowãgãbirikoa, ãrĩmi.

³⁴ Jesús Pedrore ãrĩmi:

—Diayeta murẽ werea. Dapagã ñami ágãbo wereburo dupuyuro mu yure masikeregu, urea gajerãrẽ: “Masĩbea”, ãrĩgatogukoa, ãrĩmi.

³⁵ Pedro ìgũrẽ ãrĩmi:

—Yu mu merã boabu ããrĩkeregu: “Masĩbea”, ãrĩgatobirikoa, ãrĩmi.

Ããrĩpererã gha ìgũ buerã, Pedro ìgũ ãrĩrõsũta ãrĩbu Jesúre.

Jesús Getsemanígue Marĩpure sërẽdea

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Puru Jesús gha ìgũ buerã merã waa, Getsemaní wãikurogue eja, ghare ãrĩmi:

—Õõta doaka musã dapa! Sõõgue Marĩpure sërẽgũ waagú yáa, ãrĩmi.

³⁷ Irasũ ãrĩ odo, Pedrore, Zebedeo pũrã pẽrãguereta si-iuwãgãmi. Ìgũ buro gũñariku, bujawereyuru. ³⁸ Irasũ bujaweregu, ìgũ siiuwãgãnerãrẽ ãrĩyuru:

—Buro bujawereri merã kõmoma goero péñakoa. Õõta dujaka! Musãde yu kãrĩberosũta kãrĩmerãta yure yúka! ãrĩyuru.

³⁹ Irasũ ãrĩ odo, yoawayaro waanemo, yebague ìgũya diapure moomejã, Marĩpure ãsũ ãrĩ sërẽyuru:

—Au, yu ñerõ tariburire tauduagu taumasĩa. Yu irasũ ãrĩkerepuru, yu gãamerõsũ iribirikõãka! Mu gãamerõsũ gapu yure waaburo, ãrĩyuru.

⁴⁰ Irasũ ãrĩ sërẽ odo, urerã ìgũ buerã purogue ejagu, ìgũsã kãrĩrãrẽ bokaja, Pedrore ãrĩyuru:

—¿Nasirirã su horanogãgora musã yure kãrĩmerãta yumasĩberi? ⁴¹ Kãrĩmerãta! Marĩpure sërẽka, wãtĩ ãrĩmesãrĩrẽ iribokoa, ãrĩrã! Musã gũñarĩ merã õãrĩrẽ iridudáa. Irire iridudakererã, bokatĩubea, ãrĩyuru.

⁴² Irasũ ãrĩ odo, dupaturi waa, Marĩpure sërẽyuru doja:

—Au, i yu ñerõ tariburire tauduabi, mu gãamerõsũ irika! ãrĩyuru.

⁴³ Puru ìgũ buerã urerã puro dupaturi ejagu, kãrĩrãrẽta bokajayuru doja. Ìgũsãrẽ wuja pũrĩtariyuro. ⁴⁴ Ìgũsãrẽ ìãkõã, dupaturi Marĩpure sërẽgũ waayuru doja. Ìgũ sërẽaderosũta sërẽyuru. ⁴⁵ Puru ìgũsã puro eja, ãrĩyuru:

—¿Musã siuñajã, kãrĩrã yãri dapa? Yure ããrĩpererã tĩgũrẽ ñerãguere ìgũsã wiari hora ejasiãa. ⁴⁶ Wãgãnugãka! Náka, waarã! Yure wẽjẽduarãguere yure ìmubu aarisiami, ãrĩyuru Jesús.

*Jesúre ñeãwãgãdea**(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)*

47 Ìgũ irasũ ãrĩ wereripoe Judas, gũa Jesús buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã watopemu ããrãdi ejami. Wárã masaka sareri majĩrĩ, yukũ dukari oparã Ìgũ merã ejama. Ìgũsã paía oparã, judío masaka murã Ìgũsã iriuanerã ããrĩmã. 48 Ìgũsã ejaburi dupuyuro Judas Ìgũsãrẽ Jesúre Ìmubu ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Yũ Ìgũya wayupãrã mimigũta ããrĩgũkumi. Ìgũrẽ ñeãka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. 49 Irasirigu Jesús pũro ejagu, Ìgũrẽ ãrĩmi:

—Gũare buegu, ¿ããrĩrĩ mu? ãrĩ, Ìgũya wayupãrãrẽ mimimi.

50 Ìgũ irasirimakũ Ìãgũ, Jesús Ìgũrẽ ãrĩmi:

—Yũ merãmu, ¿nasirigu aarigũ iriari? Mu irigũra, ããdeare irika! ãrĩmi.

Irasirirã masaka Jesús pũro eja, Ìgũrẽ ñeãwãgãkõõama.

51 Ìgũsã Ìgũrẽ ñeãwãgãripoe sugũ Ìgũ buegu Ìgũya sareri majĩrẽ tũãwea ãĩ, paía opũre moãboegũya gãmipũrẽ dititã dijukõãmi. 52 Ìgũ irasirimakũ Ìãgũ, Jesús gapũ Ìgũrẽ ãrĩmi:

—Mũya sareri majĩrẽ duripíkõãka! Sareri majĩ merã gajerã merã gãmewẽjẽrãno, sareri majĩ merãta wẽjẽsũrãkuma.

53 ¿Mũsã masĩberi? Yũpũre yũ sẽrẽmakũ, daporata Ìgũrẽ wereboerãrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari burigora yũre iritamumurãrẽ iriubokumi. 54 Yũ sẽrẽmakũ, Marĩpũya werenĩrĩ gojãdea pũgue gojãderosũ waabiribokoa, ãrĩmi Jesús.

55 Irasũ ãrĩ odo, masakare ãrĩmi:

—¿Nasirirã sareri majĩrĩ merã, yukũ dukari merã sugũ yãjarimasãrẽ ñeãrã aarirã irirosũ yũre ñeãrã aarĩri? Æmũrikũ Marĩpũya wiigũe yũ mũsãrẽ bue doanĩmakũ, mũsã yũre neõ ñeãbiribu. 56 Daporare i ããrĩpereri mũsã yũre irasirirã, Marĩpũya kerere weredupuyunerã gojãderosũta irirã yãa, ãrĩmi Jesús.

Ìgũrẽ ñeãmakũ Ìãrã, gũa Ìgũ buerã Ìgũrẽ sugũreta ùmaweonũwãgãkõõãbu.

*Jesúre oparã pũroque ãiãdea**(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)*

57 Irasirirã Jesúre ñeãnerã paía opu Caifãya wiigũe ãĩãñurã. Iri wiiguere Moisés gojãdeare buerimasã, judío masaka murãde nerẽsiañurã. 58 Pedro gapũ yoaweyaro Jesúre tũyañajãa, Caifãya wii disipũro ñajãrõma yebague eja, Marĩpũya wiire korerã surara merã doayupu. “¿Naásũ iriyuwarikũrãkuri?” ãrĩgũ, iroque Ìã doanĩyupu.

59 Paía oparã, judío masaka murã, ããrĩpererã oparã iroque nerẽanerã Jesúre ãrĩgatori merã weresãmurãrẽ ãmarã iriñurã

Īgūrē wējēmurā. ⁶⁰ Īgūsā purogue wārā masaka ārīgatori merā Īgūrē weresārā ejakererā: “Īgū i ñerō iridea waja boaburo”, ārī weresārīrē neō bokabiriñurā. Puru gajerā pērā Īgūrē ārīgatori merā weresārā ejañurā.

⁶¹ Āsū ārīñurā:

—Īī āsū ārīmi: “Marīpura wiire béomasīa. Urenu waaró merāta iri wiire dupaturi iri odomasīa”, ārīmi, ārīñurā.

⁶² Īgūsā irasū ārīmakū pégu, paía opu wāgānugā, Jesúre ārīyupu:

—¿Īgūsārē yujuberi mu? ¿Nasirirā mūrē irasū ārī weresārī? ārīyupu.

⁶³ Jesús gapu yujubiriyupu. Īgū yujubirimakū ĩāgū, paía opu Īgūrē ārīyupu:

—Marīpu okanīgū péuro diaye wereka! ¿Muta āārīrī, Cristo Marīpu magū? ārīyupu.

⁶⁴ Jesús Īgūrē ārīyupu:

—Īgūta āārā mu ārīrōsūta. Idere musārē werea. Puru yu āārīpererā tīgūrē Yupu turagu diaye gapu doamakū ĩārākoa. Ūmugasima mikāyebori weka yu aarimakūdere ĩārākoa, ārīyupu.

⁶⁵ Īgū irasū ārīmakū pégu, paía opu Īgū guarire ĩmugū, Īgūya surírore tūāyegue, āsū ārīyupu:

—Īī irasū ārī werenīgū, Marīpure ñerō ārīgū yámi. ¿Nasirimurā gajerā Īgūrē weresārīrē neō pémobokuri marī? Musā, Īgū basita Marīpure ñerō ārīrīrē pésiáa. ⁶⁶ ¿Naásū gūñarī? ārīyupu.

—Marīpure Īgū ñerō ārīrī waja boaburo, ārī yujñurā.

⁶⁷ Irasū ārī odo, Īgū diapure síku eotú, Īgūrē doteñurā. Gajerā Īgūya diapure pá, ⁶⁸ āsū ārīñurā:

—Mu Cristo āārīgú, ārībokaka: “¿Noā mūrē pári?” ārīñurā.

Pedro Jesúre masíkeregu: “Masíbea”, ārīdea

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Iri wii poekague Īgūsā irasiriripoere Pedro disipuro ñajārōma yebague doaníyupu. Īgū iroque doamakū, sugo paía opure moāboego Īgū puro eja, Īgūrē ārīyupo:

—Mude Jesús Galileamu merā āārīdita āārā, ārīyupo.

⁷⁰ Igo irasū ārīmakū pégu, Pedro āārīpererā iro āārīrā péurogue ārīgatori merā:

—Mu irasū ārīrīrē pémasībirikoa yu, ārīyupu.

⁷¹ Puru iri wii turoma sārīrō disipurogue waayupu. Iroque gajego Īgūsārē moāboego Īgūrē ĩāgō, iro āārīrārē ārīyupo:

—Jesús Nazaretmu merā āārīdita āārīmi ĩī, ārīyupo.

⁷² Pedro ārīgatori merā dupaturi yujyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu Īgūrē masíbea, ārīyupu.

⁷³ MÉRŏgā purata masaka iroque āārĩrā Pedro purogue waa, ĩgūrē ārĩñurā:

—M_u diayeta Jesús buerā merām_uta āārā. Pémasĩrŏta ĩgūsā irirosū werenía, ārĩñurā.

⁷⁴ ĩgūsā irasū ārĩmakū, Pedro y_ujuyur_u:

—Marĩp_u péuro diayeta werea. Y_u m_usārē diaye were-birimakū, Marĩp_u y_ure wajamoāburo. ĩgūrē neŏ masĩbea y_u, ārĩyur_u.

ĩgū irasū ārĩripoeta āgābo wereyur_u. ⁷⁵ Pedro, āgābo weremakū pég_u, Jesús ĩgūrē: “Āgābo wereburo dupuyuro m_u y_ure masĩkereg_u, urea: ‘Masĩbea’, ārĩgatogukoa”, ārādeare gūñabokayur_u. Irire gūñaboka, wiria, bujawereri merā buro oreyur_u.

27

Jesúre Pilato purŏ āĩjadea

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Boyodujimejāripoe āārĩpererā paía oparā, judío masaka m_urā merā nerē: “Āsū iri, Jesúre wējērā”, ārĩ āmuñurā. ² Irasū ārĩ āmu odo, Jesúre sia, āiwāgā, Poncio Pilato wāikugure Judea nikū marā op_ure wiañurā.

Judas Iscariote boadea

³ ĩgūsā Jesúre wējērākuma, ārĩrĩrē pég_u, Judas gap_u buro bujawereri merā ĩgū Jesúre ĩmuadeare gūñayur_u. Irasirig_u treinta niyeru tiri plata merā iridea tiri ĩgūsā ĩgūrē wajaridea tirire paía oparārē, judío masaka m_urārē wiag_u waayur_u. Iroque eja, ĩgūsārē ārĩyur_u:

⁴—Y_u ñetariro iriakub_u. Y_u ñerĩ iribire oparāguere wiadire: “Boaburo”, ārāñurā, ārĩyur_u.

ĩgū irasū ārĩmakū, ĩgūrē y_ujuñurā:

—M_u irasiriadea g_uaya meta āārā. M_uya āārā, ārĩñurā.

⁵ ĩgūsā irasū ārĩmakū pég_u, Judas Marĩp_uya wiigue niyeru tirire meéwasiribéo, waakōāyur_u. Waa, pūgubudare siasiu, ĩgū basi ĩgūya wānugūrē túsānū, parimadija, boakōāyur_u.

⁶ Paía oparā niyeru tirire sea neeŏrā, āsū ārĩñurā:

—I niyeru ĩgūsā masak_ure wējēburi waja wajariadea āārā. Irasirirā i niyerure Marĩp_uya wiima duripĩri kūmague pĩmasĩbirikoa. Marĩrē doreri irasiridorebea, ārĩñurā.

⁷ P_ur_u āsū ārĩñurā: “I niyeru merā diari sorori weag_uya nikūrē wajarimakū ōārokoa. Irasirirā gajero marā ōŏgue boamakū, iri nikū ĩgūsārē yáaburi nikū āārĩrokoa”, ārĩñurā.

⁸ Irasirirā masaka iri nikūrē: “Dí béodea nikū āārā”, ārĩ wāiyema. Daporaguedere irasūta wāikukōāa. ⁹ ĩgūsā irasiri-makū, Jeremías Marĩp_uya kerere weredupuyudi gojaderosūta

waabu. Āsū āri gojadi āārīmí: “Israel bumarā treinta niyeru tiri plata merā iridea tirire ĩgūrē wajarideare āima. ¹⁰ Irasirirā iri tiri merā diari sorori weaguya nikūrē wajarima. Irasirirā, Marīpu yure: ‘Āsū irirākuma’, āri gojadorederosūta yāma”, āri gojadi āārīmí.

Pilato Jesúre sērēñadea

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Pilato, Jesúre ĩgū purogue ĩgūsā āijamakū, ĩgūrē sērēñayupu:

—¿Muta āārīrī judío masaka Opu? āriyupu.

—Mu ārīrōsūta ĩgūta āārā, āri yujuyupu Jesús.

¹² Paía oparā, judío masaka murā ĩgūrē weresārī gapure yujubiriyupu. ¹³ Irasirigu Pilato ĩgūrē āriyupu:

—¿Āārīpereri ĩgūsā murē weresārīrē péberi mu? āriyupu.

¹⁴ Jesús gapu neō yujubiriyupu. ĩgū yujubirimakū ĩāgū, Pilato ĩāgukakōāyupu.

Jesúre wējēdoredea

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ Bojoriku pascua bosenu āārīmakū, Pilato sugu peresugue āārīgūrē masaka wiudoregure wiunayupu. ¹⁶ Iripoere sugu Barrabás wāikugu peresugue āārīyupu. Masaka ĩgū ñerō irideare masīñurā. ¹⁷ Irasirigu ĩgūsā nerēmakū ĩāgū, Pilato ĩgūsārē sērēñayupu:

—¿Ní gapure yu wiumakū gāāmerī mūsā? ¿Barrabáre, o Jesús: “Cristo” ĩgūsā ārīgū gapure? āriyupu.

¹⁸ Wārā masaka Jesúre bāremumakū ĩārā, oparā ĩgūrē ĩāturisīā, Pilato purogue āiānerā āārīmá. Pilato gapu ĩgūsā ĩāturirire masīkōāyupu. Irasirigu Jesúre wiudadiyupu.

¹⁹ Puru Pilato masaka weresārīrē beyerimasū doarogue doaripoe, ĩgū marāpo ĩgūrē kere iriuyupo: “ĩgū diayema irigure gajerosū neō iribirikōāka! Dapagā ñami ĩgūrē waaburire buro goero kēākubu”, āri kere iriuyupo.

²⁰ Paía oparā, judío masaka murā gapu masakare āsū ārīdoreñurā: “ ‘Barrabáre wiuka, Jesús gapure wējēka!’ ārika!” ārīdoreñurā. ²¹ Puru Pilato masakare dupaturi sērēñayupu doja:

—¿ĩgūsā pērārē ní gapure yu wiumakū gāāmerī mūsā? āriyupu.

—Barrabás gapure wiuka! āri yujūñurā.

²² ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato sērēñayupu:

—¿Nasirigukuri yu, ñ Jesús: “Cristo” ĩgūsā ārīgū gapure? āriyupu.

Āārīpererā:

—Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē! āri yujūñurā.

23 Irasirigu Pilato àsũ arĩyupũ:

—¿Ñeéno ñerĩre iriari ñĩ, musã irasũ arĩmakũ? arĩyupũ.

Masaka gapũ dupaturi gainínemoñurã:

—Curusague pábiatú wějěka ĩgũrě! arĩñurã.

24 ĩgũsã ĩgũrě pėdũabirimakũ, ĩgũsã guari merã gainímakũ pėgu, Pilato dekore aĩwãgãrdoreyupũ. Iri merã masaka ĩũrõ mojóko, àsũ arĩyupũ:

—Ĩrě waja opabire wějědoreri, yũ doreri meta aãrã. Musã doreri aãrã, arĩyupũ.

25 ĩgũ irasũ arĩmakũ pėrã, aãrĩpererã masaka àsũ arĩñurã:

—Gũa mũrě ĩrě wějědoreri waja, gũa, gũa pũrã aãrĩpererã merã waja oparãkoa, arĩñurã.

26 ĩgũsã irasũ arĩmakũ pėgu, Pilato Barrabáre peresugue aãrĩgũrě wiuyupũ. Pũrũ surarare Jesũre tãrãdore, ĩgũrě ĩgũsãrě wiayupũ, ĩgũrě curusague pábiatú wějědoregũ.

27 Irasirirã surara Jesũre Pilatoya wiima yebague aĩjañurã. Irogue aãrĩpererã surarare Jesũs pũro neeñurã. 28 Pũrũ ĩgũya surĩrore túwea aĩ, opũya surĩro irirosũ deyoriñe diiariñerě ĩgũrě sãñurã. 29 Pora merã iriadea berore ĩgũya dipurure peoñurã. Irasiri odo, yukũre diaye gapũ moãsua, ĩgũ pũro ñadukũpuri merã ejamejã, ĩgũrě àsũ arĩ bũridañurã:

—Bũremurã aarika judío masaka Opũre! arĩñurã.

30 ĩgũrě síku eotú, ĩgũsã moãsuadire túãwea aĩ, irigu merãta ĩgũya dipurure pánañurã. 31 ĩgũrě bũrida odo, ĩgũsã sãdea surĩrore túwea, ĩgũya surĩro gapũre sãñurã doja. Sã odo, curusague pábiatú wějěmurã ĩgũrě aĩ wiriakõañurã.

Jesũre curusague pábiatúdea

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 ĩgũsã ĩgũrě aĩwãgãrã, sugũ masakũre Simón wãĩkũgu Cirenemũrě bokatĩrĩma. ĩgũrě Jesũs kõãdea curusare kõãdorema.

33 ĩgũrě irasũ aĩwãgãrã, Gólgota wãĩkũrogue aĩjama. “Gólgota”, arĩrõ: “Masakũ dipuru boaweadea pero”, arĩduaro yáa. 34 Irogue eja, igui deko sũĩrĩ merã morẽdeare Jesũre tĩãdima. Jesũs irire iirĩña, pũrũ iirĩbirimi.

35 ĩgũrě curusague pábiatú aĩwãgũnú odo, surara ĩgũ surĩ sãñadeare: “Ubu arĩboka birarã: ‘¿Noãrě dujarokuri?’ ” arĩma, irire ĩgũsã basi gãme dukawamurã. ĩgũsã irasirirã, Marĩpũya kerere weredupuyudi gojaderosũta irima. Àsũ arĩ gojadi aãrĩmĩ: “Yaa surĩre ĩgũsã basi arĩboka bira dukawarãkuma”, arĩ gojadi aãrĩmĩ. 36 Irasiriadero pũrũ, surara curusa pũro eja doama, Jesũre korerã. 37 “Ĩĩ àsũ iridea waja boami”, arĩrã:

“Īta judío masaka Opu āārīmi”, āri gojadea majirē curusague Jesúya dipuru weka pábiatúma.

38 Pērā yajarimasādere curusarigue pábiatú āiwāgūnúma. Sugure ĭgū diaye gapu, gajigure ĭgū kúgapu pábiatú āiwāgūnúma. 39 Masaka Jesús puro tariwāgānarā, ñerō āri burida, ĭgūsāya dipure yure, ārīma:

40 —Mu āsū āri wereníbu: “Marīpuya wiire béo, puy urenu waaró merāta iri wiire dupaturi iri odogukoa”, ārību. Irasirigu mu basi tauka! Mu diayeta Marīpu magū āārīgū, curusague merā dijarika! ārīma.

41 Irasūta paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā, judío masaka murāde āri buridama. Āsū āri gāme wereníma:

42 —Gajerā gapure taumi. ĭgū basi gapu taumasībemi. “Israel bumarā Opu āārā”, ārīmi. Irasirirā, curusague merā ĭgū dijarimakū ĭārā, marī ĭgūrē buremurākoa. 43 ĭgū: “Marīpure buremua, ĭgū magū āārā”, ārīmi. Irasirigu ĭgū ārīderosūta Marīpu ĭgūrē maīgū, iritamuburo, āri buridama.

44 Yajarimasā Jesús puro curusarigue pábiatú āiwāgūnúsuānerāde irasūta ĭgūrē ñerō āri buridama.

Jesús boadea

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Goeripoe āārīmakū, i nikū āārīpererogue naītīākōābu. Ure hora gora naītīābu. 46 Ure hora ejamakūta Jesús buro gainími:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? ārīmi. Irasū ārīgū: “Yu Opu, yu Opu, ¿nasirigu yure béori mu?” ārīgū irimi.

47 Surāyeri irogue āārīrā, ĭgū irasū āri gainímakū pérā:

—Marīpuya kerere weredupuyudire Eliare siiugu yámi, ārīma.

48 Mata sugu ĭgūsā merāmu ūmawāgā, igui deko piari yosadea yusare yuku yuwague siatú, āiwāgā, Jesúre iirīburo, ārīgū, soemuúmi. 49 ĭgū irasirimakū ĭārā, gajerā gapu āsū ārīma:

—Iropāta irika! Elías ĭgūrē taugu aarimakū ĭāñarā dapa marī, ārīma.

50 Jesús dupaturi buro gainínemo, kōmoakōāmi. 51 ĭgū kōmomakūta, Marīpuya wii poekama taribu disipuro kāmutari gasiro ūmarō gapu merā yegue dijari, deko merā yeguesia-jayuro. Nikū buro ñomebu. Utāyeri pagayeride waariakōābu.

52 Masāgoberi tūpākōāyuro. Wārā Marīpure buremurā boanerā masāñurā. 53 Jesús masādero puru, ĭgūsā masāgoberigue āārīnerā wiria, Marīpuya makāgue Jerusalēgue waañurā. ĭgūsā irogue ejamakū, masaka wārā ĭgūsārē ĭāñurā.

54 Romano marã surara opu ĩgũyarã surara merã Jesúre koreanerã, nikũ ñomemakũ, ããrĩpereri irasũ waarĩre ĩãrã, buro gũka, gũiri merã ãsũ ãrĩma:

—Ĩ diayeta Marĩpu magũ ããrãdañumi, ãrĩma.

55 Wárã nome yoaweyarogue Jesúre ĩũníma. ĩgũsã Galileague Jesúre iritamugorenanerã nome ããrĩmá. 56 ĩgũsã nome watopeguere María Magdalena wãikũgo, gajego María wãikũgo Santiago, José pago, gajego Zebedeo marãpo ããrĩmá.

Jesúya dupure masãgobegue pídea
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Puru naĩmejãripoe ããrĩmakũ, José wári opagu, Arimatea wãikũri makãmu irogue ejami. ĩgũ Jesús buerire tuyagu ããrĩmí. 58 Irasirigu Pilato purogue waa, Jesúya dupure yáabu sërëyuru. ĩgũ ãrĩ sërëmakũ pégu, Pilato surarare Jesúya dupure sídoreyuru ĩgũrë. 59 Irasirigu José waa, Jesúya dupure ãĩdiju, òãrĩ surĩro gasiro gurari marĩrĩ gasiro merã ĩgũya dupure òmayuru. 60 Òma odo, ĩgũrë yábodea masãgobegue píyuru. Iri gobe, maama gobe ùtãyegue mádea gobe ããrĩyuro. Irogue Jesúya dupure pí odo, wári majĩ ùtã majĩ merã iro ñajãrõrë òãrõ biakõã, waakõãyuru. 61 ĩgũ irasiriripoe María Magdalena, gajego María merã iri gobe bokatĩurõ ĩũdoaníñurã.

Surara Jesúya dupure pídea gobere koredea

62 Gajĩnu gapu judío masaka siuñajãrĩnu* ããrĩmakũ, paía oparã, fariseo bumarã Pilato purogue waañurã. 63 Æsũ ãrĩñurã Pilatore:

—Gua opu, sõõ ããrĩdi okagugue ãrĩgatorikugu ãrĩdeare gũa gũñãã. Æsũ ãrĩmi: “Yu boa, ñrenu puru masãgũkoa”, ãrĩmi. 64 Irasirigu mũyarã surarare ñrenugora ĩgũya dupure píaderogue koredoregu iriuka, ĩgũ buerã ñami merã ĩgũya dupure yajabirikõãburo, ãrĩgũ! ĩgũsã yajadero puru masakare: “Jesús boadigue masãkõãmi”, ãrĩbokuma. Irasiriro ĩgũ ãrĩgatodea nemorõ ĩgũsã ãrĩgatori gapu ñetarirokoa, ãrĩñurã.

65 ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, Pilato yujuyuru:

—Jãu, ĩĩsã yaarã surara òõgue ããrĩma. ĩgũsãrë ãĩaka, iri masãgobe gajerosũ waari, ãrĩrã! Irasirirã mũsã bokatĩurõ ĩgũsãrë koredoreka! ãrĩyuru.

66 ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, ĩgũsã waa, iri gobe biadea ùtã majĩrë òãrõ wĩtãbiatoñurã, masaka ĩgũsã ñajãdeare ĩãmasĩrãra, ãrĩrã. Irasũ ããrĩmakũ, surarare iri gobere òãrõ koredoreñurã.

* 27:62 Judío masaka siuñajãrĩnu, sábado ããrã.

28

*Jesús masādea**(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Judío masaka siuñajārīnᵐ pᵐᵐ, gajinᵐ boyodujimejāripoe gaji semana ñajārīnᵐ āārīmakū, María Magdalena, gajego María merā Jesúre pídea gobere iārā waañurā. ² Gūñaña marīrō nikū bᵐᵐo ñomeyuro. Irasū waaripoe marī Opᵐre wereboegu ūmᵐugasigue merā dijari, masāgobere ĩgūsā biadea ūtā majīrē tūpā, iri majī weka doayupᵐ. ³ ĩgū bupu miārōsū ōārō gosewasirigᵐ āārīyupᵐ. ĩgūya surīro ōārō borero āārīyuro. ⁴ Surara iri gobere koreanerā ĩgūrē iārā, bᵐᵐo gūiri merā narada, kōmorā irirosū waañurā. ⁵ Pᵐᵐ Marīpᵐre wereboegu irogue iārā waanerā nomerē ārīyupᵐ:

—Gūibirikōāka! Yᵐ masā, mᵐsā Jesús ĩgūsā curusague pábiatú wējēadire āmarā yāa. ⁶ ĩgū ōōrē mámi. ĩgū ārīderosūta masāsiami. ĩgūya dupᵐre ĩgūsā píaderore iārā aarika! ⁷ Pᵐᵐ mumurō merā ĩgū buerārē: “ĩgū boadi āārīkeregᵐ, masāmi. Mᵐsā dupuyuro Galileague waagakumi. Irogue ĩgūrē iārākoa”, ārī wererā waaka! Irire mᵐsārē weregᵐ aarigū iriabᵐ, ārīyupᵐ Marīpᵐre wereboegu.

⁸ ĩgū irasū ārīmakū pérā, masāgobere iārā waanerā nome gūikererā, mumurō merā ᵐᵐyari merā Jesús buerārē wererā ūmadujáañurā. ⁹ ĩgūsā ūmadujáarā nomerē Jesús ĩgūsārē bokatīrī, ōādoreyupᵐ. ĩgūrē iārā, ĩgū pᵐᵐo ñadukᵐpuri merā ejamejā, ĩgūya guburire ñeā, ĩgūrē bᵐremuñurā.

¹⁰ Jesús ĩgūsārē āsū ārīyupᵐ:

—Gūibirikōāka! Yaarā yᵐ buerārē: “Galileague waaka!” ārī wererā waaka! Irogue yᵐre iārākuma, ārīyupᵐ.

Surara ĩgūsā iādeare weredea

¹¹ ĩgūsā nome Jesús buerārē wererā waaripoe surāyeri surara masāgobere koreanerā Jerusalēgue waañurā. Irogue eja, paía oparārē āārīpereri masāgobegue waadeare werepeokōañurā. ¹² ĩgūsā irasū ārī weremakū pérā, paía oparā, judío masaka mᵐrā merā nerēñurā. Irasirirā ĩgūsā: “¿Nasirirākuri?” ārī āmu odo, surarare wáro niyerure sī, ¹³ āsū ārīñurā:

—Masakare āsū ārīka: “Ñami merā gua kārīripoe Jesús buerā masāgobegue eja, ĩgūya dupᵐre yajakōānerā āārāma”, ārīka! ¹⁴ Pilato mᵐsā irasū ārī kerere pémakū, gua ĩgū merā werenírākoa, mᵐsārē wajamoābirikōāburo, ārīrā, ārīñurā.

¹⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū pérā, surara niyerure ñeā, waakōañurā. Pᵐᵐ paía oparā ĩgūsārē weredoreaderosūta gajerārē wereñurā. Irasirirā, ĩgūsā irasū ārīrī kerere

wárã judío masaka pénerã ããrĩmá. Daporaguedere ãgũsã ãrĩgatodeare b̃remukõãma dapa.

*Jesús ãgũ buerãrẽ ãgũyare buedoregũ pídea
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁶ P̃rũ g̃ua Jesús buerã pe mojõma pere su gubu suru p̃rẽbejarã Galileague waa, buúrugue ãgũ g̃uare waadoredea buúrugue waabũ. ¹⁷ Irogue eja, Jesúre ããrã, ãgũrẽ b̃remubũ. Surãyeri g̃ua merã waanerã gapũ: “¿Ígũta ããrĩkuriye ãrĩ?” ãrĩ gũñama. ¹⁸ Irasirigũ Jesús g̃ua p̃ro aari ejanũgã, ãsũ ãrĩmi:

—Yũpũ yũre ããrĩpererogue i nikũ, ãmũgasiguedere dorebure sóosiãmi. ¹⁹ Irasirirã ããrĩpereri buri marã masakare yaa kerere buerã waaka, ãgũsãde m̃sã irirosũta yaa buerire t̃yaburo, ãrĩrã! Yũpũ wãĩ merã, yũ wãĩ merã, Õãgũ deyomarĩgũ wãĩ merã ãgũsãrẽ deko merã wãĩyeka! ²⁰ ããrĩpereri yũ m̃sãrẽ doredeare ãgũsãrẽ bueka, irire iriburo, ãrĩrã! Ire masĩka m̃sã! Yũ m̃sã merã ããrĩnĩkõãgũkoa. I ãmũ p̃readero p̃raguedere m̃sã merã ããrĩnĩkõãgũkoa, ãrĩ weremi g̃uare Jesús.

Iropãta ããrã.

SAN MARCOS

Juan masakare wāiyerimasā buedea

(Mt 3.1-12; Lc 1.80; 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Marīpū magū Jesucristoya kere wereri, āsū nūgādero āārībú:

² Iripoegue Isaiás Marīpūya kerere weredupuyudi, Marīpū ĩgū magūrē ārīdeare gojadi āārīmí. Marīpū ĩgū magūrē āsū ārīdi āārīmí:

Mū waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyubure iriugūkoa, mū waaburore āmuyudoregū.*

³ ĩgū masaka marīrōgue buro gainírī merā āsū ārī weregukumi: “Marī Opū aariburi dupuyuro ĩgū aariburi maarē diayema maa ōārī maa āmurā irirosū diayemarē irika!” ārī gainígukumi, ārī gojadi āārīmí.*

⁴ Irasirigū Juan masaka marīrōgue masakare wāiyepuroriwāgārigū, āsū ārī werenayupū ĩgūsārē:

—Mūsā ñerō irideare bujawereka! Mūsā gūñarīrē gorawayuka! Deko merā wāiyesūanerā dujaka! Irasirirā mūsā ñerō irideare kātisūrākoa. ⁵ Āārīpererā Judea nikū marā, Jerusalén marāde ĩgū wererire pérā ejañurā. ĩgūsā ñerō irideare Marīpūre weretaripeomakū ĩāgū, Juan ĩgūsārē dia Jordán wāikūdiyague wāiyeyupū.

⁶ Juāya surí camellua poari merā suadea āārīyuro. ĩgūya yūjwēñarīda waibū gasiro merā irideada āārīyuro. Porerōa, mume makānū marāyare baarikūyupū. ⁷ Masakare āsū ārī werenayupū:

—Gajigū yū pūgū aaribu, yū nemorō turagū āārīmí. Yū gapū ubu āārīgú, ĩgūrē neō sūropebirikoa. ⁸ Yū mūsārē deko merā wāīyea. ĩgū gapū Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukumi. Irasirigū Ōāgū deyomarīgū mūsā merā āārīníkōāgukumi mūsārē iritamubu, ārīyupū.

Juan Jesúre deko merā wāiyedea

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Iripoere Jesús Galilea nikūma makā, Nazaret wāikūri makāgue āārādi, Juan pūroguē ejayupū. ĩgū ejamakū, Juan ĩgūrē dia Jordán wāikūdiyague wāiyeyupū. ¹⁰ ĩgū wāīye odomakū, Jesús diague āārādi majānūgāgūta ūmūgasi tūpāmakū ĩāyupū. Ōāgū deyomarīgū buja irirosū deyogu ĩgū weka dijariyupū. ¹¹ Irasū waaripoe Marīpū ūmūgasigū merā Jesúre āsū ārī wereníyupū:

* 1:2 Mal 3.1 * 1:3 Is 40.3

—Mu yu magũ, yu maĩgũ ããrã. Mu merã buru usuyáa, ãrĩyupu.

Wãtĩ Jesúre ãrĩmesãdidea
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jesúre Juan wãiyeri purugãta Õãgũ deyomarĩgũ masaka marĩrõgue ãiyupu. ¹³ Irasirigu Jesús iroque waa, cuarenta nurĩgora makãnuu marã waimurã guarã watopegue ããrĩyupu. Ìgũ iroque ããrĩmakũ, wãtẽa opu Satanás wãikuğu Ìgũrẽ ãrĩmesãdiyupu. Marĩpũre wereboerã Ìgũrẽ iritamurã ejañurã.

Jesús Galilea nikũgue masakare buenugãdea
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Herodes Juãrẽ peresugue sóodobodero puru, Jesús Galilea nikũgue masakare Marĩpũya kerere weregorenagũ wãgãyupu. ¹⁵ Æsũ ãrĩ werenayupu:

—Marĩpu iripoegue: “Æsũ waarokoa”, ãrĩdea ejasiáa. Daporare mérõgã duyáa, Ìgũyarãrẽ doreri ejaburo. Irasirirã musã ñerõ iririre bujawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayuka! Ìgũ masakare tauri kere gapũre burũmuka! ãrĩyupu Jesús.

Jesús wapikurã waaĩ wẽjẽrĩmasãrẽ siuudea
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Pũru Jesús Galilea wãikuri ditaru tũro waagũ, Simõrẽ, Ìgũ pagũmu Andrẽre bokajayupu. Ìgũsã waaĩ wẽjẽrĩmasã ããrĩsĩã, ditarugue Ìgũsãya buidire meýorã iriñurã. ¹⁷ Jesús Ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Náka, yu merã! Daporare musãrẽ waaĩ wẽjẽrĩmasã ããrĩrĩrẽ piri, masakare Marĩpũya kerere wererimasã ããrĩmakũ irigũkoa.

¹⁸ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, mata Ìgũsãya buiriyukure irota píkõã, Ìgũ merã waakõãñurã.

¹⁹ Pũru Jesús yoaweyaro waa, Zebedeo pũrã Santiagore, Ìgũ pagũmu Juãrẽ doódirugue Ìgũsãya buiriyukure ãmu sãñanĩmakũ ãiyupu. ²⁰ Jesús Ìgũsãrẽ siuyupu. Ìgũ siumakũ pérã: “Jáu”, ãrĩ, Ìgũsãya doódirugue Ìgũsã pagũ Zebedeore, Ìgũrẽ iritamurã merã pí, Jesús merã waakõãñurã.

Wãtĩ ñajãsũdi Jesúre bokatĩrĩdea
(Lc 4.31-37)

²¹ Ìgũ merã waa, Capernaum wãikuri makãgue ejañurã. Iroque judío masaka siuñajãrĩnu* ããrĩmakũ, Jesús Ìgũsã nerẽrĩ wiiguet† ñajãa, masakare buenugãyupu. ²² Moisés gojadeare buerimasã irirosũ buebiriypu. Õãrõ doreri opagu irirosũta

* 1:21 Judío masaka siuñajãrĩnu, sábado ããrã. † 1:21 Judío masaka nerẽrĩ wii, sinagoga wãikuri wii ããrã. Iroque Ìgũsã siuñajãrĩnu ããrĩmakũ nerẽ, Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojadeare buenama.

bueyupũ. Īgũ irasũ buemakũ pérã, péguakakõãñurã. ²³ Iri wiiguere Īgũsã merã sugũ wãtĩ ñajãsũdi ããrĩyupũ. Æsũ ãrĩ gainĩyupũ:

²⁴ —Jesús Nazaretmũ, ¿nasiribu gua puro aarĩri? ¿Guare peamegue béogu aarigú yári? Yũ murẽ ĩãmasĩkõãa. Mũ, Mupũ iriudi, õãtarigu ããrã, ãrĩyupũ.

²⁵ Jesús wãtĩrẽ:

—Werenĩbita! Wirika ĩgũrẽ! ãrĩyupũ.

²⁶ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, wãtĩ masakũre meémejã, naradamakũ iri, buro gainĩ, wiriakõãyupũ. ²⁷ Jesús wãtĩrẽ béowiumakũ ĩãrã, ããrĩpererã masaka ĩãgũka, ĩgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme sêrẽñañurã:

—¿Ñeéno ããrĩrĩ, ñeéno maama bueri ããrĩrĩ i? Ĩĩ wãtẽãrẽ ĩgũ turaro merã wiridoremakũ, neõ ĩgũrẽ tarinũgãbema, ãrĩñurã.

²⁸ Mérõgã purũta ããrĩperero Galilea nikũ marã Jesús iriadea kerere péseyakõãñurã.

Jesús, Simón Pedro máñekõrẽ taudea
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jesús nerẽrĩ wiigue ããrãdi Santiago, Juan merã wiria, Simón, Andréya wiigue waayupũ. ³⁰ Simón máñekõ buro nimakũrikũgo peyaruogũ oyayupo. Irasirirã Jesúre: “Sĩrĩgõ yámo”, ãrĩ wereñurã. ³¹ Irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús igo puro ejanũgã, igoya mojõrẽ ñeã tũãwãgũnúmakũta nimakũri tariakõãyuro. Iri tarimakũ, ĩgũsãrẽ baari ejoyupo.

Jesús wárã pũrĩrikũrãrẽ taudea
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Abe ñajãdero purũ naĩmejãripoe iri makã marã ããrĩpererã pũrĩrikũrãrẽ, wãtẽa ñajãsũnerãdere Jesús puruogũ ãñurã. ³³ Irasirirã ããrĩpererã iri makã marã ĩgũ ããrĩrĩ wii disiparuogũ nerẽñurã. ³⁴ Jesús wárã pũrĩrikũrãrẽ tauyupũ. Wárã wãtẽa masakare ñajãnerãdere béowiyupũ. Wãtẽa, Jesús Marĩpũ magũ ããrĩrĩrẽ masĩñurã. Irasirigu Jesús: “Werenĩmerãta!” ãrĩyupũ.

Jesús Galilea nikũgue masakare buede
(Lc 4.42-44)

³⁵ Jesús gajinũ gapũ naĩtĩãweyaripogãta yobe, iri makã turo masaka marĩrõgue Marĩpũre sêrẽgũ waayupũ. ³⁶ Simón, ĩgũ merãmarã merã Jesús marĩmakũ ĩãgũ, ĩgũrẽ ãmagú waayupũ. ³⁷ ĩgũrẽ bokagũ:

—Ããrĩpererã masaka murẽ ãmarã iriama, ãrĩyupũ.

³⁸ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesús ãsũ ãrĩyupũ:

—Nãka, gaji makãrĩ õõ puro weya ããrĩrĩ makãrĩ marãdere buegu waadũakoa. Ire iributa i ãmũguere aaribú.

39 Irasirigu ããrĩperero Galilea nikũgue judío masaka nerẽrĩ wiirigue buegorenagũ, wãtẽa masakare ñajãnerãrẽ béowiunayupu.

Jesús kãmi boagure taudea

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jesús irasiriripoe sugu kãmi boagu ãgũ puo eja, ñadukupuri merã ejamejãja, ãgũrẽ sãrẽyupu:

—Mu, yu pũrĩrikurire tauduagu taumasã, ãrĩyupu.

41 ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús buro bopoñarĩ merã ãgũrẽ ãã, ãgũya mojó merã moãña, ãsũ ãrĩyupu:

—Murẽ taugura. Kãmi marĩgũ dujaka!

42 ãgũ irasũ ãrĩrĩ merãta kãmi yaripereakõayuro. Irasirigu kãmi marĩgũ dujayupu. ⁴³⁻⁴⁴ Jesús ãgũrẽ turaro merã ãsũ ãrĩyupu:

—Gajerã masakare mu tariadeare werebirikõãka! Paĩ puoguo muya kãmi yariadeare ãgũrẽ ãmugũ waaka, ãgũ murẽ: “Õãa, kãmi marĩgũ ããrã”, ãrĩburo, ãrĩgũ! ãgũ irasũ ãrãdero puu, Moisés gojadea pũgue sídoredeare síka! Mu irire irimakũ ããrã, masakade muya kãmi yariadeare masĩrãkuma.

45 Jesús ãgũrẽ: “Gajerãrẽ yu murẽ tauadeare werebirikõãka!” ãrĩkerupu, kãmi boadi gapu irire masaka ããrĩperero marãrẽ werepuoriyupu. Irasirigu Jesús masaka ãũrõ makãrĩguere ñajãmasĩbiriyupu. Makã tuoguo dita waanayupu. Irogue ãgũ ããrĩkerupu, masaka ããrĩperero marã ãgũ puoguo ããrã ejanañurã.

2

Jesús dupu buadire taudea

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Mërogã puu Jesús dupaturi Capernaugue goedujáayupu. ãgũ goejadero puu, iro marã masaka ãgũ wiiguo ããrĩrĩrẽ masĩñurã. ² Irasirirã mata wãrã masaka iri wiire nerẽ, disipurogueta uturiwirinugãjakõãñurã. Jesús ãgũsãrẽ Marĩpuya kerere weregu iriyupu. ³ ãgũ wereripoe wapikurã ãma dupu buadire Jesús puoguo ããrãñurã. ⁴ Masaka wãrã ããrĩmakũ, ãgũrẽ ããrãñurã. Irasirirã iri wii wekague murã, Jesús weka su gobe ãiwea, ãgũ oyaro merãta ãgũrẽ dijuñurã. ⁵ Jesús, ãgũsã ãgũrẽ buremumakũ ããgũ, buadire ãsũ ãrĩyupu:

—Yu, mu ñerõ irideare kãtia.

⁶ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, surãyeri Moisés gojadeare buerimasã iri wiiguo doarã Jesure ãsũ ãrĩ gũñañurã: ⁷ “¿Nasirigu ã ãgũ werenĩrĩ merã Marĩpue ñerõ ãrĩrĩ? Masaka ñerõ irideare

neō sugu masaku kātimasībirikumi. Marīpu suguta masīkumi”, āri gūñañurā. ⁸ Jesús ĩgūsā gūñarīrē ĩāmasī, āsū āriyupu:

—¿Nasirīā irasū gūñarī mūsā? ⁹ ¿Naāsū āriī gapu diasaberi ĩ bhadire: “Yu, mu ñerō irideare kātia”, āriī, o “Wāgānugā, mu oyarore āikōā waaka!” āriī gapu diasaberi? ¹⁰ Yu āārīpererā tīgū i umugue āārīrārē ĩgūsā ñerō irideare Marīpu dorero merā kātimasīa. Irasirigu ĩ bhadire taugura, mūsārē irire masīdoregu, āriyupu. Irasū āri odo, bhadire āriyupu:

¹¹ —Yu murē āsū ārā: Wāgānugā, mu oyaderore āikōā, muya wiigue waaka!

¹² ĩgū irasū āriī merāta āārīpererā masaka ĩūrō wāgānugā, ĩgū oyaderore āi, waakōāyupu. Irasirire ĩārā, ĩaguka, Marīpue: “Ōātaria mu, neō āsū iririnorē ĩāñamerā āārībū”, āri, usyari sīñurā.

Jesús Levíre siiudea

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Puru Jesús dupaturi ditaru turogue waayupu. Irogue wārā masaka ĩgū puro nerēmakū ĩāgū, ĩgūsārē bueyupu. ¹⁴ Puru iro āārādi waa, Alfeo magūrē Leví* wāikugure ĩgū moārī taribugue doagure ĩayupu. ĩgū romano marā opure niyeru wajaseabosagu āārīyupu. Jesús ĩgūrē ĩā:

—Nāka, yu merā! āriyupu.

ĩgū irasū ārimakū pégu, Leví wāgānugā, ĩgū merā waakōāyupu.

¹⁵ Jesús Levíya wiigue waamakū ĩārā, wārā niyeru wajaseabosarimasā, gajerā ñerō irirāde ĩgūrē tuyañurā. Levíya wiigue eja, Jesús ĩgūsā merā ĩgū buerā merā baa doanīyupu. ¹⁶ Jesús ĩgūsā merā baa doanīmakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés gojareare buerimasāde Jesús buerārē āsū āriñurā:

—¿Nasirigu mūsārē buegu niyeru wajaseabosarimasā, ñerō irirā merā iiri, baari?

¹⁷ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús āriyupu:

—Pūrīrī marīrā kūririmasūrē āmabema. Pūrīrikurā gapu ĩgūrē āmama. Yu: “Ōārā āārā”, āri gūñarārē siiugu aaribiribu. “Ñerō irirā āārā”, āri gūñarā gapure siiugu aaribū, āriyupu.

Jesúre bererimarē sērēñadea

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Juan buerā, fariseo bumarāde bererā iriñurā. Irasirirā gajerā masaka Jesús puro eja, ĩgūrē sērēñañurā:

—Juan buerā, fariseo bumarā buerire tayarāde Marīpue buremurā berenama. ¿Nasirirā mu buerā gapu ĩgūsā irirosū iriberi?

* 2:14 Leví pe wāi opayupu. ĩgūta Mateo wāikuyupu.

19 Jesús ìgūsārē yujuyupũ:

—Sugũ mojósiadi bosenu irimakũ, ìgũ siiuanerã ìgũ merã ããrĩrã, berebirikuma. 20 Purũ ìgūrē gajerã ãĩãmakũ, burõ bujawereri merã bererãkuma.

21 'Masaka maama surĩro gasiro merã buũũnerē seretũbirikuma. Irasũ seretũmakũ, maama gasiro ìgūsã koeadero purũ, tũãneeõ, buũũnerē wãri gobe yeguenemomakũ irikoa. 22 Waimurã gasiri merã iridea ajuri buũũ ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasũ dirimakũ, maama igui deko pãmu, buũũ ajuro sērãturabiri, ooreakõãkoa. Irasiriro igui deko, ajurode kõmokoã. Irasirirã maama igui dekore maama ajurogue diriro gããmea, ãrĩyupũ†.

Siuñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesús buerã trigo yerire tãrĩdea
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Sunũ, judío masaka siuñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesús trigo otedero watope waamakũ, ìgũ buerã trigo yerire tãrĩ, koro, baawãgãñurã†. 24 Fariseo bumarã, Jesús buerã irasirimakũ ããrĩ, Jesúsre ãrĩñurã:

—Ĩãka! ¿Nasirirã siuñajãrĩnũrē moãdorebirikerepurũ, mũ buerã irasũ yãri?

25 Jesús ìgūsārē yujuyupũ:

—¿Iripoegue opũ David ìgũ merãmarã merã uaboagu, ìgũ irideare buebiriri? 26 ìgũ merãmarã merã Marĩpurũya wiigue ñajãa, Marĩpurũ iũrõ peyari pã duparure baadi ããrĩmĩ. Abiatar paia opũ ããrĩripoe irasiridi ããrĩmĩ. Marĩpurũ paia ããrĩmerãrē: “Iri pã duparure baabirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. David gapũ paĩ ããrĩbirikeregu, irire baagu, Marĩpurũ iũrõ ìgũ dorerire tarinugãgũ meta iridi ããrĩmĩ, ãrĩyupũ.

27 Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩyupũ doja:

—Iripoegue Marĩpurũ masakaya ããrĩburire siuñajãrĩnũrē ìgūsārē pídi ããrĩmĩ. Masaka gapũ inũnorē ìgūsã iriburire doremasĩbema. 28 Yũ ããrĩpererã tĩgũ ããrĩsĩã, siuñajãrĩnũrē masakare gajino ìgūsã iriburire doremasĩã, ãrĩyupũ Jesús.

3

Jesús mojó diĩweredire taudea
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Gajinũ Jesús judío masaka nererĩ wiigue ñajãyupũ doja. Iri wiigue sugũ masakũ diayema mojó gapũ diĩweredi ããrĩyupũ.

† 2:22 Fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasã iripoegue marã iriunadeama bueri, maama bueri merã buemorẽduamakũ ããgũ, irasũ ãrĩyupũ Jesús.

‡ 2:23 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Sugũ masakũ gajigũya pooegue waagũ, ìgũya mojórĩ merãta trigo yerire tãrĩ, koro, baaburo. Wiirimajĩ merã diti ããbirikõãburo”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

² Fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasã Jesúre ãduripítuya: “Siuñajãrĩnu ããrã, irasirirã ñi mojó dííweredire ãgũ taumakũ ãgũrẽ weresãrã!” ãrĩ gũñañurã. ³ Jesús mojó dííweredire:

—Wãgãnuã, masaka ãũrõgue ejanugãgũ aarika! ãrĩyupu.

⁴ Irasũ ãrĩ odo, gajerã iri wii ããrĩrãrẽ ãsũ ãrĩ sãrẽñayupu:

—¿Siuñajãrĩnurẽ Marĩpu marĩrẽ ñeonorẽ iridoreyuri, õãrĩrẽ, o ñerĩrẽ, masakare taurire, o wẽjẽrĩrẽ?

Ãgũsã gapu ãgũrẽ yujubiriñurã. ⁵ Irasirigu Jesús ãgũsãrẽ guari merã ãyupu. ãgũsã pémasĩduabirimakũ ããgũ, bujawereyupu. Irasirigu mojó dííweredire:

—Mũya mojórẽ soeoka! ãrĩyupu.

Ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, soeoyupu. ãgũ soeomakũ, ãgũya mojó õãkõãyuro. ⁶ Irire ããrã, fariseo bumarã iri wiigue ããrãnerã wiria, Herodes merãmarã merã nerẽ: “¿Nasirisã, marĩ ãgũrẽ wẽjẽrãkuri?” ãrĩ gãme werenĩñurã.

Jesús ditaru tũrogue wãrã masakare buedea

⁷ Jesús gapu ãgũ buerã merã ditaru tũrogue waakõãyupu. Gajerã masaka Galilea nikũ marã wãrã ãgũrẽ tũyañurã.

⁸ Judea nikũ marã, Jerusalén marã, Idumea nikũ marã, dia Jordán wãikũdiya gaji koepu marã, gajerã Tiro, Sidón wãikuri makãrĩ tũro marãde Jesús iriri kerere péã, ãgũrẽ ããrã ejañurã. ⁹⁻¹⁰ Jesús wãrã pũrĩrikũrãrẽ taugu iriyupu. ãgũ irasũ taumakũ ããrã, ããrĩpererã pũrĩrikũrã ãgũ pũrogue ejanugãñurã ãgũrẽ moãñamurã. Irasirigu, ãgũsã wãrãgora ããrĩmakũ ããgũ, Jesús ãgũ buerãrẽ suru doódirure ãmudoreyupu, masaka ãgũrẽ kũñarõgãgora ejanugãbirikõãburo, ãrĩgũ. ¹¹ Wãtã ãgũrẽ ãã, ãgũ ãũrõ ñadukũpuri merã ejamejã:

—Mũ ãmũgasigue marã Opu magũ ããrã, ãrĩ gainĩñurã.

¹² ãgũsã irasũ ãrĩmakũ, Jesús wãtããrẽ turaro merã:

—Yaamarẽ werenímerãta! ãrĩyupu.

Jesús pe mojóma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ãgũ buedoregu pímurãrẽ beyedea

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Gajĩnu Jesús buũru wekague mũrĩa, ãgũ gããmerãrẽ siiyupu. ãgũ siiumakũ pé, ãgũ pũro nerẽñurã. ¹⁴ Irasirigu Jesús pe mojóma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ãgũ merã ããrĩmurãrẽ, Marĩpũya kerere ãgũ buedoremurãrẽ beyeyupu. ¹⁵ ãgũsãrẽ ãgũ turarire siyupu, pũrĩrikũrãrẽ tau, wãtã masakare ñajãnerãdere béowiuburo, ãrĩgũ.

¹⁶ ãsũ wãikũrã ããrĩñurã: Simón wãikũgu ããrĩyupu. ãgũrẽta “Pedro” wãiyeyupu Jesús. ¹⁷ Gajĩgu Santiago, ãgũ pagũmu Juan ãgũsã Zebedeo wãikũgu pũrã ããrĩñurã. Jesús ãgũsãrẽ “Boanerges” wãiyeyupu. “Boanerges”, ãrĩrõ: “Bupua masã”,

ãrĩduaro yáa. ¹⁸ Gajerã: Andrés, Felipe, Bartolomé*, Mateo, Tomás, Santiago ããrĩñurã. Santiago, Alfeo magũ ããrĩyupũ. Gajerã: Tadeo, Simón ããrĩñurã. Simón, celote wãikũri bumũ ããrĩyupũ. ¹⁹ Gajigũ Judas Iscariote wãikũgũ ããrĩyupũ. Igũta Jesúre wẽjẽduarãguere igũrẽ ìmubu ããrĩyupũ.

Jesúre: “Wãtĩ turari opami”, ãrĩ werewũadea
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

Pũũ Jesús igũ buerã merã su wiigũe ñajãyupũ. ²⁰ Dupaturi wãrã masaka igũ pũro nerẽñurã doja. Irasirigũ Jesús, igũ buerã merã baamasĩbiriypũ. ²¹ Jesúya wererã irasũ waarĩre pérã: “Niãrõtãrĩakõãkumi”, ãrĩñurã. Irasirirã gajerogue igũrẽ ãĩadũarã ejadiñurã.

²² Gajerã Moisés gojadeare buerimasã Jerusalẽgue merã aaranerã ãsũ ãrĩñurã:

—Ìi, wãtẽa opũ Beelzebú ñajãsũdi ããrĩmi. Irasirigũ Beelzebú turari merã wãtẽãrẽ béowiumi, ãrĩñurã.

²³ Igũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús masakare siiu, su keori merã ãsũ ãrĩ wereyupũ:

—¿Nasirigũ Satanás igũ basita béowiubokuri? ²⁴ Su nikũ marã igũsã basi dukawari gãmekẽãrã, pereakõãkuma. ²⁵ Su wii marã igũsã basi dukawari gãmekẽãrã, pereakõãkuma. ²⁶ Satanás igũyarã merã dukawari gãmekẽãgũ, igũ basita yuwarikũdijakõãkumi.

²⁷ 'Neõ sugũ masakũ, turagũya wiire igũrẽ siapũroribirikeregũ, igũ oparire êmagũ ñajãmasĩbirikumi. Igũrẽ siadero pũrugũe merẽ igũyare êmamasĩkumi, ãrĩyupũ. Jesús wãtĩ nemorõ turagũ ããrã, ãrĩgũ, irasũ ãrĩyupũ.

²⁸ Pũũ ãsũ ãrĩnemoyupũ:

—Mũsãrẽ diayeta werea. Marĩpũ ããrĩpereri masaka ñerõ iririre, igũsã ñerõ ãrĩ werenĩrdere kãtimasĩmi. ²⁹ Õãgũ deyomarĩgũrẽ igũsã ñerõ ãrĩ werenĩmakũ tamerãrẽ neõ kãtibirikumi. Irasũ waja opanĩkõãrãkuma, ãrĩyupũ.

³⁰ Igũsã igũrẽ: “Wãtĩ ñajãsũdi ããrĩmi ìi”, ãrĩ werewũari waja irasũ ãrĩyupũ Jesús.

Jesús pago igũ pagupũrã merã igũrẽ ìãgõ ejadea
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Igũ iro ããrĩripoe Jesús pago, igũ pagupũrã merã ejayupo. Igũ ããrĩrĩ wii disipũrogueta ejanũgãja, iro ããrĩrãrẽ Jesúre siiudoreñurã. ³² Irasirirã Jesús pũro doarã igũrẽ ãrĩñurã:

—Mũpo, mũ pagupũrã disipũroguere mũrẽ ãmarã ejañurã.

³³ Jesús gapũ ãsũ ãrĩyupũ:

* 3:18 “Bartolomé”, ãrĩrõ: “Tolomé magũ”, ãrĩduaro yáa. Igũta Natanael wãikũgũ ããrĩdi ããrĩmi. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siiudea kere ããrã.

—¿Noã ããrĩrĩ yapo, yu pagapũrã?

³⁴ Irire ãrĩ odo, ĩgũ pũro doarãrẽ ĩã, ãsũ ãrĩyupũ:

—Ĩĩsã, yapo, yu pagapũrã irirosũ ããrĩma. ³⁵ Marĩpũ gããmerĩrẽ irirãno, yu pagũmu, yu pagũmo, yapo irirosũ ããrĩma, ãrĩyupũ.

4

Jesús oterimasũ keori merã buedea

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Gajĩnu Jesús ditaru turogue buenũgãyupũ doja. Masaka wárã ĩgũ pũro nerẽnurã. ĩgũsã wárã nerẽmakũ ĩã, Jesús doódirugue mũrĩñajãa, eja doayupũ. Masaka ĩmparogue dujanũgãñurã ĩgũ buerire pémurã. ² Irasirigu wári keori merã ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ bueyupũ:

³ —Õãrõ péka! Sugũ oterimasũ ĩgũ oterire otegũ waakumi.

⁴ ĩgũ irire meéwasiriwãgãmakũ, gaji yeri maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirã eja, baapeokõåkuma. ⁵ Gaji yeri ãtãyerikurogue yurikoa. Iro nikũ sĩmerẽrõgã ããrĩmakũ, iri yeri mata puriadikoa. ⁶ Puriñajãdi, pũru abe asimakũ nugũrĩ marĩsã, ñaĩ, boakõãkoa. ⁷ Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapũ puritarimũrĩa, iro yuridea yerire wějẽkõãkoa. Irasiro dũka marĩrĩta boakõãkoa. ⁸ Gaji yeri õãrĩ nikũgue yurikoa. Iri yeri puri, masã, õãrõ dukakũkoa. Suũu treinta yeri, gajiũu sesenta yeri, gajiũu cien yeri dukakũkoa, ãrĩyupũ.

⁹ Irire were odo:

—Gãmipũrĩ oparã, yu wererire péduripĩka! ãrĩyupũ Jesús.

Jesús buerã ĩgũrẽ: “¿Nasirigu keori merã bueri?” ãrĩ sěrẽñãdea
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Masaka waadero pũru, Jesús sugũta ããrĩmakũ ĩãrã, ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pěrẽbejarã, gajerã ĩgũ merã ããrĩrãde iri keori merã bueadeare:

—¿Naásũ ãrĩdũaro iriari, gũare mũ bueadea? ãrĩñurã.

¹¹ Irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doregũ ããrĩrĩrẽ iripoegue masĩbirideare mũsãrẽ masĩmakũ yámi. Yu gajerãrẽ ĩgũrẽ bũremumerã gapũre keori merã dita buea. ¹² Irasirirã Marĩpũ iririre ĩãkererã, ĩãmasĩbema. ĩgũyare pékererã, õãrõ pémasĩbema. Marĩpũ, ĩgũsã ñerõ iriri gapũre pirimakũ ĩãgũ, kãtibokumi, ãrĩyupũ.

Jesús oterimasũ keori merã ĩgũ bueadeare: “Ãsũ ãrĩdũaro yáa”, ãrĩ weredea

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Jesús gaji ĩgũsãrẽ ãrĩnemoyupũ doja:

—¿Mũsã, iri keori merã yu bueadeare pémasĩberi? Irire pémasĩmerã, ¿nasiri gaji gapũre pémasĩbokuri? ¹⁴ Marĩpũya

kerere weregu, oteri yerire otegu irirosū āārīmi. ¹⁵ Surāyeri masaka buriri maa irirosū āārīma. Marīpuya kerere péadero puru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirā baapeoderosū, wātēa opu Satanás aari, ĩgūsā péadideare ēmapeokōāmi. ¹⁶⁻¹⁷ Gajerā masaka ūtāyerikuri yeba irirosū āārīma. ĩgūsā Marīpuya kerere usuyari merā péma. Irire pékererā, oteri yeri ūtāyerikurogue yuriadero puru, puri nugūrī puriñajābiriderosū waama. Irasirirā mérōgā puru ĩgūsā Marīpuyare péduari waja gajerā ĩgūsārē ñerō irimakū ĩārā, o ñerō tarirā, ĩgūsā péadeare pirikōāma. ¹⁸ Gajerā masaka porakuri yeba irirosū āārīma. Marīpuya kerere péma. Irire pékererā, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimurīa wējēderosū, ¹⁹ i ūmama gapure buru gūñarikuma. “Wári oparā ōārō āārīrākoa”, āri gūñarī, gajinorē buru gāāmenemorī Marīpuya kerere péadideare kātimakū yāa. Otediñu dukā marīdiñu irirosū dujama. Irasirirā Marīpuyare iribema. ²⁰ Gajerā masaka ōārī nikū irirosū āārīma. Marīpuya kerere ōārō péduripīma. “Ōāgorāa”, āri, Marīpuyare ōārō yāma. Irasirirā otediñu wári dukakurosū āārīma. Surāyeri treinta yeri, gajerā sesenta yeri, gajerā cien yeri dukakurosū āārīma, āriyupu Jesús.

Jesús sīāgodiru keori merā buedea
(Mt 5.15-16; Lc 8.16-18)

²¹ Gaji Jesús ārīnemoyupu doja:

—Masaka sīāgodirure āia, dupa kūma dokague, o kārīrō dokaguedere pībirikuma. Ubu gapu ūmarōgue siukuma, ōārō sīāgoburo, ārīrā. ²² Masaka ĩāberogue duripideare sīāgorogue ĩāmasīrō irirosū āārīpereri masaka masībirideare masīsūrokoa. Irasiro yayedea irirosū neō āārībirikoa. ²³ Gāmpūrī oparā, yu wererire ōārō péduripīka!

²⁴ Irasū āri odo, āsū ārīnemoyupu doja:

—Musā périre ōārō pémasīka! Mérōgā pémasīduarā, mérōgā pémasīrākoa. Wáro pémasīduarā, wáro pémasīrākoa. Marīpu ĩgūya kerere musā pémasīduaropā pémasīrīrē sīgukumi. Irasū āārīmakū, wáro pémasīduarārē sīnemogukumi. ²⁵ Irasirigu ĩgūya kerere ōārō pémasīrārē wári pémasīrī sīnemogukumi. Gajerā pémasīmerā gapure ĩgūsā pémasīadideare ēmasūrākuma. Irasirirā neō pémasīmerā āārīrākuma, āriyupu.

Oteri masārī keori merā buedea

²⁶ Irasū āri odo, gaji keori merā bueyupu doja:

—Marīpu ĩgūyarārē doreri āsū āārā. Sugu masakū ĩgūya poogue oteri yerire meéwasirigu irirosū āārā. ²⁷ ĩgū irasū meéwasiriadero puru, ñami merā kārīkumi. Puru boyoripoe yobekumi. Ūmurī, ñamirī tarikoa. ĩgū oteadea yeri puri

masãkoa. Īgũ gapu irire: “Irasũ waakoa”, āri masĩbirikumi. ²⁸ Iri yeri yeba poekague āārĩsĩā, puri, pũrĩ wiripurori, puru dupañerĩgā wiri, daka yeri deyoakoa. Purugue pama ōārō daka buribejakoa. ²⁹ Iri buribeja odomakũ ĩā, ĩgũrē moāboerārē irire sea duripĩmurārē iriukumi, āriyuru Jesús.

Jesús mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā buedea
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Irasũ āri odo, gaji ārĩnemoyuru doja:

—Marĩpu ĩgũyarārē doreri, ĩñeéno irirosũ āārĩkuri? ĩÑeéno keori merā weregukuri? ³¹ I irirosũ āārā. Suye oteriye mostaza wāikuri yegārē oterosũ āārā. Iri oteri yegā āārĩpereri oteri yeri nemorō mērĩ yegā āārā. ³² Irasũ āārĩkerero, otemakũ, puru yuku wádi dupuri padi masãkoa. Irasirirā mirā irigu dupurigue, yusurogue ĩgũsāya surĩ suakuma, āriyuru Jesús ĩgũ buerārē, ĩgũsā merā āārĩrādere.

Jesús masakare keori merā buenadea
(Mt 13.34-35)

³³ Jesús masakare āsũ buenayuru. Marĩpuya kerere weregu, wari keori merā masaka pémasĩrōgueta buenayuru. ³⁴ ĩgũsārē buegu, keori merā dita buenayuru. ĩgũ buerā merā dita āārĩgũ gapu: “Āsũ ārĩduaro yāa iri”, āri werenayuru ĩgũsārē.

Jesús mirũ, makũrĩrē toemakũ iridea
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Jesús masakare oteri keori merā bueadeanu naĩmejāripoe ĩgũ buerārē āsũ āriyuru:

—Nāka, ditaru sikoepugue taribujarā!

³⁶ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pé, masakare seretu, ĩgũ sãñadea doódirugue murĩñajāa, ĩgũrē āi taribujakōāñurā. Gajerā gaji doóriduparu merā wapikuwāgāñurā. ³⁷ ĩgũsā taribujaripoe mirũ buru waa, makũrĩ ĩgũsāya doódirure pãñajāmiũakōādiyuro. Buru goero waayuro ĩgũsārē.

³⁸ Jesús gapu wejaturoma doaripērōgue peyari gasiro merā ēotú kārĩbejakōāyuru. Irasirirā ĩgũ buerā ĩgũrē āsũ āri yobeñurā:

—ĩGũare buegu, mu ĩāberi? Marĩ mirĩmurā yāa, ārĩñurā.

³⁹ ĩgũsā irasũ ārĩmakũ pégu, Jesús wāgānugā, mirũrē, makũrĩdere toedoreyuru:

—Iropāta, toeaka! āriyuru. ĩgũ irasũ ārĩmakũ, mirũ, makũrĩ buru waadea toedijapereakōāyuro.

⁴⁰ Puru Jesús ĩgũ buerārē āriyuru:

—ĩNasirirā gũiri musā? ĩYure burerurĩ opaberĩ dapa musā iropā gũirā?

41 Īgūsā gapu buro guka, āsū ārī gāme wereníñurā:
—¿Néemuno masaku āārīrī īī? Mirū, makūrīgueta ĩgūrē
tarinugābea, ārīñurā.

5

Jesús Gerasamurē wātēa ñajānerārē béowiudea
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Jesús ĩgū buerā merā ditarure taribuja, Gerasa* marāya
nikūgue ejayupu. 2 Jesús doódirugue āārādi majānugāripoe
sugu masaku wātī ñajāsūdi, masāgoberi watopegue āārādi
Jesúre bokatīrīyupu. 3 ĩgū masāgoberi watopegue āārīgū
āārīyupu. Neō sugu ĩgūrē pūguburi merā, kōmedari merādere
siapímasībiriñurā. 4 Wári ĩgūya guburire, mojōrīdere kōmedari
merā siapínadiñurā. ĩgūsā siapírīku, ĩgūsā siadeadarire
tūātawasiri béonokōāyupu. Neō sugu ĩgūrē tarinugāmasībiriñurā.
5 Ūmurīku, ñamirīku buurīgue, masāgoberi watopegue
gainígorenayupu. ĩgū basita ūtāyeri merā ĩgūya dupure pá
kāmitúnayupu. 6 Jesúre yoarogueta ĩāgū, ūmawāgāri, ĩgū ĩūrō
ñadukupuri merā ejamejāyupu. 7-8 Jesús ārīyupu:

—Wātī, mu ñajādire wirīka!

Irasū ārīmakū pégu, buro gainírī merā āsū ārīyupu:

—Jesús, ūmugasigue āārīpererā nemorō turagu magū,
¿nasiribu yári mu yure? Muru ūmugasigue āārīgū péuro murē
sērēa. Yure poyarikumakū iribirikōāka!

9 Jesús ĩgūrē sērēñayupu:

—¿Naásū wāikuri mu?

—Wārā āārā gua. Irasirigu Legión wāikua yu, ārīyupu.

10 Irasū ārī odo, Jesúre buro sērēyupu doja:

—Guare i nikūrē béowiubirikōāka! ārīyupu. 11 Iro buúru puro
wārā yesea āma baarā iriñurā. 12 ĩgūsārē ĩārā, wātēa Jesúre
sērēñurā:

—Guare yeseaguere ñajādolegu iriuka!

13 —Jáu, ĩgūsārēta ñajārā waaka! ārīyupu Jesús wātēārē.
ĩgū irasū ārīmakū, masakugure āārānerā wiria, yesea dos
mil āārīrārē ñajāñurā. ĩgūsā ñajāmakū, yesea ūma mirēbuáa,
ditarugue meébia dijáa, mirī boaperekōāñurā.

14 Irasū waamakū ĩārā, yeseare korerimasā gukari merā
ūmadujáa, ĩgūsāya makā marārē, iri makā turo marādere wer-
erā waañurā. ĩgūsā weremakū pérā, masaka āārīpererā:
“¿Naásū waáayuri?” ārī, ĩārā ejañurā. 15 Jesús puro ejarā,
wātēa ñajāsūdi āārādire iro doagure ĩāñurā. Suríro sāñadi,
ōārō pémasírī merā āārīyupu. Masaka ĩgūrē ĩārā, buro

* 5:1 Gerasa, Gadara wāikuri makārī Decápolis wāikuri nikūgue āārīyuro.

güiñurã. ¹⁶ Jesús masakure wãtẽãrẽ béowiuadeare ñãnerã yeseare waadeadere wereñurã. ¹⁷ Irire pérã, Gerasa marã Jesúre: “Waaka guaya nikürẽ!” ãrñurã.

¹⁸ Ìgüsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús doódirugue murĩñajãyupũ. Ìgũ murĩñajãmakũ, wãtẽa ñajãsũdi ããrãdi Jesúre: “Yude mu merã waaduakoa”, ãrĩ sërẽadiyupũ. ¹⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús Ìgürẽ ãsũ ãrĩyupũ:

—Yũ merã waabirikõãka! Mũya wiigüe goedujáaka! Murẽ mu Opũ õãrõ iriadeare, Ìgũ bopoñarĩ merã ñãdeare mũya wii marãrẽ weregu waaka! ãrĩyupũ.

²⁰ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Decápolis† wãikurogue waa, iroma makãrĩ marãrẽ ããrĩpereri Jesús Ìgürẽ irideare werenugãyupũ. ããrĩpererã Ìgũ wererire pérã, pégakakõãñurã.

Jesús Jairo magõrẽ, gajego nomeõ Ìgũya surírore moãñagõrẽ taudea

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jesús Gerasa marãya nikũgue ããrãdi doódirugue murĩñajãa, gaji koerugue taribujakõãyupũ. Ìgũ irogue ejamakũ ñã, ditaru turogue wãrã masaka Ìgũ purõ nerẽñurã. ²² Ìgũ irogue ããrĩripoe sugũ judío masaka nerẽrĩ wii oparã merãmu Jairo wãikugũ ejayupũ. Jesúre ñãgũ, Ìgũya guburi purõ ñadukupuri merã ejamejãja, Ìgürẽ burõ sërẽyupũ:

²³ —Yũ magõ kõmobogue iriamo. Mũya mojõrĩ merã ñapeo, igore taugũ aarika! Mũ irasirimakũ, okagokumo, ãrĩyupũ.

²⁴ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús Ìgũ merã waayupũ. Ìgũ waamakũ, wãrã masaka Ìgürẽ kũñarõgã tuuyañurã. ²⁵ Ìgüsã watopegue sugo nomeõ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari bojorigora dí wiriri merã pũrĩrikũgo ããrĩyupo. ²⁶ Wãrã kúrirmasã igore kúrikerepurũ, neõ taribiriyuro. Igo niyeru opadideare ããrĩpereri Ìgüsãrẽ wajaripeokerepurũ, sõõ gapũ burõ waayuro. ²⁷⁻²⁸ Igo, Jesús pũrĩrikurãrẽ taurire péyupo. Irasirigo masaka watopegue waa: “Ìgũya surírore yũ moãñamakũ, pũrĩrĩ yũre tarirokoa”, ãrĩ gũñarĩ merã, Jesús purupũ gapũ ejanugã, Ìgũya surírore moãñayupo. ²⁹ Mata igo dí wiriadea tariakõãyuro. “Yũre pũrĩrĩ tarikoa”, ãrĩ péñayupo. ³⁰ Igo moãñamakũta, Jesús Ìgũ turaro merã sugo pũrĩrikũgore tauadeare masĩkõãyupũ. Irasirigũ masakare gãmenugã ñã:

—¿Noã yaa surírore moãñarĩ? ãrĩyupũ.

³¹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Ìgũ buerã Ìgürẽ ãrñurã:

—¿Mũ ñãberi? Wãrã masaka murẽ kũñarõgã tuuyama. ¿Nasirigu Ìgüsãrẽ: “¿Noã yũre moãñarĩ?” ãrĩ sërẽñarĩ?

† 5:20 Gerasa, Gadara wãikuri makãrĩ Decápolis wãikuri nikũgue ããrĩyuro.

³² Jesús gapu masaka aaripererārē iāyupu, ĩgūrē moañadeore ĩābokabu. ³³ Jesús igo pūrīrikuri tariadeare masīmakū ĩā, gūi naradari merā ĩgūya guburi puru ñadukupuri merā ejamejā, aaripererire diaye arīrī merā werepeokōāyupo.

³⁴ Jesús igore arīyupu:

—Mu yure buremurī opāa. Irasirigo mu pūrīrikurire tausūa. Usuyari merā waaka! Mu pūrīrikudea tariakōāa, arīyupu.

³⁵ Jesús irasū arīripoe Jairoya wiigue aārānerā ejañurā:

—Mu magō kōmoakōāmo. Iropāta marīrē buegure gari-bonemoka! arīñurā.

³⁶ ĩgūsā irasū arīkerepuru, Jesús Jairore āsū arīyupu:

—Gūibirikōāka! Buremurī opaka yure!

³⁷ Irasirigu Jesús masakare: “Aaribirikōāka!” arī, Pedro, Santiago, ĩgū pagumu Juārē siiu, Jairoya wiigue ĩgūsā merā waayupu. ³⁸ Iri wiigue ejagu, wārā masaka buru busuro orerārē bokajayupu. ³⁹ Jesús, wiigue ñajāa, ĩgūsārē āsū arīyupu:

—¿Nasirirā musā iropā busuro oreri? Igo majīgō boabemo. Kārīgō yāmo.

⁴⁰ ĩgū irasū arīmakū pérā, ĩgūrē buriñurā. Irasirigu Jesús aaripererārē wiriadoreyupu. ĩgūsā wiriadero puru, majīgō pagusāmarārē, ĩgū merāmarārē igo peyarogue siiu ñajāyupu.

⁴¹ Ñajāja, igoya mojōrē ñeā, igore:

—Talita, cumi, arīyupu. “Talita, cumi”, arīrō: “ ‘Majīgō, wāgānugāka!’ arā”, arīduaro yāa.

⁴² ĩgū irasū arīmakūta, majīgō wāgānugā, waamasīyupo. Igo pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori opago aarīyupo. Masaka, igo masāmakū ĩārā, ĩagukatariakōañurā. ⁴³ Jesús gapu ĩgūsārē turaro merā:

—Igo masādeare gajerārē werebirikōāka! arīyupu. Irasū arī odo, igo pagusāmarārē: “Igore baari ejoka!” arīyupu.

6

Jesús Nazaregue goedujáadea (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Puru Jesús iro aārādi ĩgūya nikūgue goedujáayupu. ĩgū buerāde ĩgū merā waañurā. ² Judío masaka siuñajārīnu aarīmakū, Jesús ĩgūsā nerērī wiigue ñajāa, masakare buenugāyupu. Wārā masaka iro aarīrā ĩgū buemakū pérā, pégukakōañurā:

—¿Noogue bueyuri ñi iropā masību? ¿Noā ĩgūrē iropā masīrērē sīyuri, ĩgū turari merā iri ĩmuburire? ³ ĩi taboa merā gajino irigu aarīmi. María magū, Santiago, José, Simón, Judasā tīgū aarīmi. ĩgū pagupūrā nomede oō marīya makāta

ããrĩma, ãrĩ gãme werenĩñurã ĩgũsã basi. Irasirirã ĩgũrẽ buremudũabiriñurã.

⁴ Jesús gapũ ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Ããrĩpererogue sugũ Marĩpũya kerere weredupuyugũre gajerã buremuma. ĩgũya nikũ marã, ĩgũya wererã, ĩgũya wii marã gapũ ĩgũrẽ buremubema, ãrĩyupũ.

⁵ Irasirigũ iro ããrĩgũ, wãri Marĩpũ turari merã iri ĩmubiriyupũ. Surãyerita pũrĩrikurãrẽ ĩgũya mojõrĩ merã ñapeo tauyupũ. ⁶ Iro marã ĩgũrẽ buremubirimakũ ĩãgũ, gũkatariakõãyupũ. Pũrũ iri makã tũroma makãrĩ marãrẽ buegũ waayupũ.

Jesús ĩgũ buerãrẽ buedoregũ iriudea

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Irasirigũ Jesús ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ siiu neõ: “Yũ turari merã wãtẽa masakare ñajãnerãrẽ bẽowiurã waaka!” ãrĩ, ĩgũsã ããrĩpererãrẽ pẽrã dita dukawa iriyupũ. ⁸ ĩgũsãrẽ iriugũ, gajino baari, aju, niyeru ããadorebiriyupũ. ĩgũsã tuari yuku direta ããadoreyupũ. ⁹ ĩgũsã sãñarĩ merã dita waadoreyupũ. Gaji ĩgũsã surĩ sãñaburi ããadorebiriyupũ. ¹⁰ Åsũ ãrĩyupũ:

—Sugũ mũsãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãmakũ, ĩgũya wiita dujaka! Iri makãrẽ wiri waarãgue iri wiire wirika! ¹¹ Su makã marã mũsãrẽ gããmebirimakũ ĩãrã, mũsã werenĩrĩrẽ pẽdũabirimakũ ĩãrã, iri makãrẽ tariwãgã, iri makãma nikũwera mũsãya guburigue tuadeare mojẽbẽokõãka! ĩgũsã mũsãrẽ gããmebiri waja irasirika, ĩgũsãrẽ Marĩpũ wajamoãburire pẽmasĩburo, ãrĩrã! Yũ mũsãrẽ diayeta werea. Marĩpũ ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩñũ ejamakũ, Sodoma, Gomorra marãrẽ wajamoãrõ nemorõ ĩgũsãrẽ wajamoãgũkumi, ãrĩyupũ.

¹² ĩgũ irasũ ãrãdero pũrũ, waakõãñurã. Waa, masakare: “Mũsã ñerõ irideare bujawereka! Mũsã gũñarĩrẽ gorawayuka!” ãrĩñurã. ¹³ Irasũ ããrĩmakũ, wãrã wãtẽa masakare ñajãnerãrẽ bẽowiñurã. Wãrã pũrĩrikurãrẽ uye merã wũkã, tauñurã.

Juan masakare wãĩyerimasũ boadea

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ ããrĩperero marã masaka Jesús ĩgũ iriri kerere pẽseyakõãñurã. Herodes, Galilea nikũ marã opũde pẽyupũ. Irire pẽgũ, ãsũ ãrĩyupũ:

—Juan masakare wãĩyerimasũ boadigue masãdi ããrĩkumi. Irasirigũ turari merã wãri iri ĩmurĩrẽ irikumi, ãrĩyupũ.

¹⁵ Gajerã gapũ ãrĩñurã:

—Īgū, Elías iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi āārīkumi.

Gajerā ārīñurā:

—Īgū, sugū iripoeguemu, Marīpuya kerere weredupuyudi irirosū āārīgū āārīkumi, ārīñurā.

¹⁶ Herodes irire pé, āsū ārīyupu:

—Īgū, Juan āārīkumi. Yū Īgūrēta Īgūya dipurure dititádorebu. Daporare dupaturi masākumi doja, ārīyupu.

¹⁷⁻¹⁸ Juan boaburi dupuyuro Herodes Īgū pagumu Felipe marāpore ēma, igore marāpokudi āārīmī. Igo Herodías wāikudeo āārímó. Īgū irasirimakū ĩā, Juan Herodere:

—Mū pagumu marāpore marāpokugu, Marīpu dorerire tarinugāgū yāa, ārīdi āārīmī. Īgū irasū ārīrī waja Herodes Īgūyarā ūmarē Juārē peresu iridoredi āārīmī.

¹⁹⁻²⁰ Herodías gapu Juārē pūrīsūgū ĩādeo āārímó. Irasirigo Īgūrē wējēduadeo āārādimo. Herodes gapu Juārē: “Ōārīrē irigu, ōāgū āārīmī”, ārī gūña, būremurī merā Īgūrē güidi āārīmī. Juan weremakū pégu, būro gūñarikudi āārīmī. Irasū gūñarikukeregu, usuyari merā Īgū wererire pédi āārīmī. Irasirigu Īgūrē wējēdorebiridi āārīmī. Irasirigo Herodías Īgūrē wējēduakerego, wējēdoremasībirideo āārímó. ²¹ Pupu Herodías Īgūrē wējēduadeo āārīsīā, ōārō bokadeo āārímó. Herodes Īgū deyoadeanu āārīmakū, Īgūya nikū marā oparārē, Īgūyarā surara oparārē, gajerā Galilea marā oparādere siu, Īgūsā merā bosebaadi āārīmī. ²² Īgū siuanerā merā baari taribugue baaripoe Herodías magō ñajāa, Īgūsā ĩūrō baya ĩmudeo āārímó. Igo baya ĩmumakū ĩārā, Herodes, Īgū siuanerāde usuyanerā āārímá. Irasirigu Herodes igore ārīdi āārīmī:

—Mū gāāmerīnorē sērēka yure! Mū sērērīrē murē sīgura, ārīdi āārīmī.

²³ Irasirigu iro āārīrā péuro: “Ārīgatoro marīrō mū sērērōsūta murē sīgukoa. Yū opari, yaa nikū āārīrī deko ejatuaropā murē sīgukoa”, ārīdi āārīmī. ²⁴ Īgū irasū ārīmakū pégo, igo pago puro waa, sērēñadeo āārímó:

—¿Ñeéonorē sērēgokuri yu?

—Juan masakare wāīyerimasūya dipurure sērēka! ārī yujudeo āārímó.

²⁵ Igo pago irasū ārīmakū pégo, mata opu Herodes pūrogu waa, Īgūrē ārīdeo āārímó:

—Daporata Juan masakare wāīyerimasūya dipurure dititá, soropa wáripa merā sīmakū gāāmekoa.

²⁶ Igo irasū ārīmakū, opu Herodes būro bujaweredi āārīmī. Īgū siuanerā péuro: “Mū sērērīrē murē sīgura”, ārīdi āārīsīā, gūyasīrīgū, igore: “Mū sērērīrē sībirikoa”, ārīmasībiridi āārīmī.

27 Irasirigu mata ĩgũyagu surarare peresu iriri wiigue Juãya dipurure dititá ãiwãgãridoregu iriudi ããrĩmĩ. 28 Irasirigu surara irogue waa, Juãya dipurure dititá, soropa merã ããdi ããrĩmĩ. ãĴja, Herodĩas magõrẽ wiadi ããrĩmĩ. Ĵgũ igore iripare wiamakũ, ñeã, igo pagore ããa sĩdeo ããrĩmó.

29 Juan buerã Ĵgũrẽ waadea kerere pẽrã, irogue waa, Ĵgũya dupure ãiwãgã, yãañurã.

Jesús cinco mil ãmarẽ baari ejodea

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Jesús Ĵgũyare buedoregu iriuanerã Ĵgũ puro goedujajarã, Ĵgũsã iriadeare Ĵgũsã masakare bueadeare werepeokõañurã.

31 Ĵgũsã goedujajadero puro, wãrã masaka Ĵgũsã puro gãmeñajãrã ejañurã. Irasirirã Jesús buerã baamasĩbiriñurã. Irasirigu Jesús Ĵgũsãrẽ:

—Nãka, marĩ dita masaka marĩrõgue siuñajãrã! ãrĩyupu.

32 Irasirigu Jesús Ĵgũ buerã merã doódirugue murĩñajãa, Ĵgũsã dita masaka marĩrõgue waakõañurã. 33 Ĵgũsã waamakũ Ĵãrã, wãrã masaka Jesũre Ĵãmasĩñurã. Irasirirã ããrĩpereri makãrĩ marã maague waa, Jesús ejaburogue ũmajasiañurã.

34 Jesús doódirugue sãñadi majãnũgãja, wãrã masakare Ĵãyupu. Ĵgũsãrẽ Ĵãgũ: “Ĵĩsã oveja sugũ Ĵgũsãrẽ koregu opamerã irirosũ ããrĩma”, ãrĩ gũñayupu. Irasirigu Ĵgũsãrẽ bopoñarĩ merã Ĵã,

wãri buenũgãyupu. 35 Ñamika ããrĩmakũ, Jesús buerã Ĵgũ puro waa, Ĵgũrẽ ãrĩñurã:

—Õõ masaka marĩrõgue ããrã. Ñamikague ããrĩsiãa.

36 Irasirigu masakare waadoreka! Makãrĩgue, makãrĩ tũroma wiirigue baari wajarirã waaburo. Marĩ õõguere baari opabea, ãrĩñurã.

37 Jesús gapu:

—Mũsã Ĵgũsãrẽ baari sĩka! ãrĩyupu.

Ĵgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã:

—¿Gua Ĵgũsã baaburire wajarirã waamakũ gããmekuri? Ĵgũsã baaburi doscientos narĩ moã wajataropã wajakurokoa, ãrĩñurã.

38 Jesús Ĵgũsãrẽ ãrĩyupu:

—¿Diĩka pã duparu opari mũsã? Ĵãrã waaka!

—Jãũ, ãrĩ, baarire Ĵãrã waa:

—Su mojõma pã duparu ããrã, waaĩ pẽrãta ããrĩma, ãrĩñurã.

39 Irasirigu Jesús Ĵgũsãrẽ ãrĩyupu:

—Masakare tá weka boje yebori dita doayodoreka!

40 Irasirirã su yebore cien, gaji yebore cincuenta doajañurã. ããrĩpererã irasũ dita doajañurã. 41 Ĵgũsã eja doaperemakũ,

Jesũ su mojõma pã duparu, pẽrã waairẽ ãĩ, ũmũgasigue Ĵãmu, Marĩpure: “Murẽ usuyari siã”, ãrĩyupu. ãrĩ odo, iri pã dupurure

pea, ĩgũ buerãrẽ s̃iyupũ, masakare gueredoregu. Waaídere irasũta iriyupũ, ããrĩpererãrẽ gueredoregu. ⁴² Irasirirã ããrĩpererã õãrõ baayapiakõãñurã. ⁴³ Pũũ ĩgũsã baadũadeare Jesús buerã seasãrã, pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari puuirigora utũudoboñurã. ⁴⁴ Pã duparure baanerã: nome, majĩrã keoña marĩrõ ãma direta keomakũ, cinco mil gora ããrĩñurã.

Jesús deko weka waadea
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Pũũ Jesús ĩgũ buerãrẽ doódirugue mũrĩñajãdore, Betsaida wãikũri makãgue ĩgũ dupuyuro taribujadoreyupũ. ĩgũsã taribujaripoe Jesús masakare: “Õãrõ waaka!” ãrĩ sere-tuyupũ. ⁴⁶ Seretu odo, buúrugue Marĩpũre s̃erẽgũ mũrĩayupũ. ⁴⁷ Naĩwãgãrripoe Jesús suguta buúru wekague ããrĩyupũ. ĩgũ buerã gapũ ditaru dekogora ããrĩñurã. ⁴⁸ Mirũ ĩgũsãrẽ taribu-jamasĩña marĩrõ ĩgũsã diaye wẽjẽpumakũ ĩãyupũ Jesús. Pũũ boyo mũrĩrripoe ditarugue buaja, deko weka ĩgũsã pũro aari, ejanũgã, ĩgũsãrẽ tariwãgãbu irirosũ iriyupũ. ⁴⁹ ĩgũ irasũ deko weka ejanũgãmakũ ĩãrã: “Masaku boadi wãtĩ ããrĩmi”, ãrĩ gũña, bũro gũkari merã gainĩñurã. ⁵⁰ ããrĩpererã ĩgũrẽ ĩãrã, bũro gũkañurã. ĩgũsã gũkamakũ ĩãgũ, mata Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Gũñaturaka! Yũta ããrã. Gũimerãta!

⁵¹ ĩgũ irasũ ãrãdero pũũ, ĩgũsã sãñadiru doódirugue mũrĩñajãyupũ. ĩgũ mũrĩñajãmakũta, mirũ toeakõãyuro. Irasũ waamakũ ĩãrã, ĩãgũkatariakõãñurã. ⁵² ĩgũ pã duparure Marĩpũ turari merã iri ĩmuadeare pẽmasĩbiriñurã. ĩgũyamarẽ õãrõ pẽmasĩturabiriñurã.

Jesús Genesaret marãrẽ pũrĩrikũrãrẽ taudea
(Mt 14.34-36)

⁵³ Jesús doódirugue mũrĩñajãmakũ, ĩgũ merã taribuja, Genesaret* wãikũri nikũgue eja, doódirure siatũpau majãkõãñurã. ⁵⁴ ĩgũsã majãmakũ, mata masaka Jesũre ĩãmasĩñurã. ⁵⁵ Irasirirã ĩgũsãya nikũ ããrĩpererogue ãmawãgã, pũrĩrikũrãrẽ ĩgũsã pe-yari merãta ĩgũ ããrĩrõgue ãĩjañurã. ⁵⁶ ããrĩperero ĩgũ waaró ĩgũ ejaburi dupuyuro paga makãrĩ marã, mũtã makãrĩgã marã, makãrĩ tũro marãde pũrĩrikũrãrẽ wiiri disipũrorigüe ãĩwiupĩñurã. ĩgũsã pũro ĩgũ ejamakũ ĩã, ĩgũrẽ:

—Mũya surĩro yuwa direta ĩgũsãrẽ moãñadoreka! ãrĩ s̃erẽñurã. Irasirirã ããrĩpererã ĩgũya surĩrore moãñarã ĩgũsã pũrĩrikũadeare tarisũñurã.

* 6:53 Genesaret wãikũri nikũ, Galilea wãikũri ditaru tũro ããrĩyuro.

7

Masakare ñerã waamakũ iririre buedea
(Mt 15.1-20)

¹ Pũũ fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasãde Jerusalẽgue ããrãnerã eja, Jesús pũro nerẽñurã. ² Irasũ nerẽrã, ãgũsã: “Baaburi dupuyuro mojõkoeka!” ãrĩdeare surãyeri Jesús buerã mojõkoero marĩrõ baamakũ ããrã, ãgũsãrẽ werewũañurã. ³ Fariseo bumarã, ããrĩpererã judío masaka ãgũsã ñekũsãmarã iriunaderosũ ãgũsãya mojõrĩrẽ mojõkoepũrori baanañurã. ⁴ ãgũsã baari duarogue ejanerãde mojõkoepũrorisĩã, baanañurã. Wãri gaji ãgũsã ñekũsãmarã iriunadeare iritũyañurã. Irasirirã ãgũsã ñekũsãmarã: “Ãsũ dita irika!” ãrĩdeare irirã, ãgũsã iirĩriduparure, ãgũsã iirĩburi duripĩriduparure, ãgũsãya kõmesororire, ãgũsã doaripẽrĩrẽ koenañurã. ⁵ Irasirirã fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasãde Jesũre ãsũ ãrĩ sãrẽñañurã:

—¿Nasirirã mũ buerã marĩ ñekũsãmarã iriunaderosũ baaburi dupuyuro mojõkoeberi? ãrĩñurã.

⁶ Jesús ãgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Mũsã masaka ããberogue ñerõ iririkũrã, irigatorikũrã ããrã. Iripoegue Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaías mũsã daporã irigatorire gojagũ, diayeta ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: Masaka ãgũsãya disi merã yũre õãrõ werenĩkererã, ãgũsãya gũñarĩgue yũre neõ bũremubema.

⁷ Irasiriro ãgũsã yũre bũremurã nerẽrĩ wajamáã. ãgũsã bueri, yũ doreri meta ããrã. Masaka doreri ããrã, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

⁸ Irasirirã mũsã ñekũsãmarã iriunaderosũ irimurã Marĩpũ dorerire pirikõãã, ãrĩyupũ Jesús.

⁹ ãsũ ãrĩnemoyupũ doja:

—Mũsã ñekũsãmarã doredeare iritũyarã, Marĩpũ doreri gapũre béokõãã. ¹⁰ Iripoegue Moisés ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Mũpũre, mũpore bũremuka! Sugu ãgũ pagusãmarãrẽ ñerõ werenĩgũ wẽjẽdoresũgũkumi”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ¹¹ Mũsã gapũ masakare ãsũ ãrĩ buea: “Sugu ãgũ pagure, o ãgũ pagore: ‘Yũ mũsãrẽ sũboadeare Marĩpũre sũpeokõããbũ. Irasirigũ mũsãrẽ iritamumasũbirikoa’, ãrĩmakũ õãgorãã”, ãrĩ buea. ¹² Mũsã masakare irasũ ãrĩ buerã, masakare ãgũsã pagusãmarãrẽ iritamubirimakũ yãã. ¹³ Irasirirã mũsã ñekũsãmarã pĩdeare gajerãrẽ irire iritũyadorerã, ãgũsãrẽ Marĩpũ doreri gapũre ubu ããmakũ yãã. Gaji wãri irinorẽ yãã, ãrĩyupũ Jesús fariseo bumarãrẽ.

¹⁴ Irasũ ãrĩ odo, Jesús masakare siiu, ãsũ ãrĩyupũ:

—Yũ wererire ããrĩpererã õãrõ pãkũĩnũ, pãka! ¹⁵ Masakaya disigue ñajãri ãgũsãrẽ ñerã waamakũ iribea. ãgũsãya disi

wiriri gapu, ĩgūsārē ñerā waamakū yāa. ¹⁶ Gāmipūrī oparā, yu wererire péduripíka! āriyupu. ¹⁷ Puru Jesús masaka merā āārādi, wiigüe ñajākōāyupu. Irogue ĩgū buerā ĩgū keori merā wereadeare sērēñañurā. ¹⁸ ĩgūsā sērēñamakū pégu, āriyupu:

—¿Musāde pémasīberi dapa? Āārīpereri baari masakaya disigue ñajāri, ĩgūsārē ñerā waamakū irimasībea. ¿Irire pémasīberi musā? ¹⁹ ĩgūsā baadea ĩgūsā gūñarĩgue ñajābea. ĩgūsāya paru gapu ñajāa, puru tariwiria, āriyupu. Irire āriḡū: “Āārīpereri baari oārī āārā”, āriḡū iriyupu. ²⁰ Gaji ārīnemoyupu doja:

—Masaka ĩgūsā gūñarĩguere opari gapu, ĩgūsārē ñerā waamakū yāa. ²¹ ĩgūsā gūñarĩgue ñerī oparā, āsū āārīma. Ñerī gūñarā, gajerā marāposā nomerē gāmebirarā, nome merā ñerī iririkurā, masakare wējēbéorā, ²² gajerāyare yajarā, gajigu oparinorē buru haribejarā, gajerārē ñerō irirā, āriḡatorā, ñerā, gajino oparārē ĩaturirā, gajerārē ñerō kere wererā, “Gajerā nemorō āārā yu”, āri gūñakererā pémasīri marīrō irirā āārīma. ²³ Iri āārīpereri ñerī masaka gūñarĩgue opari ĩgūsārē ñerā waamakū yāa, āriyupu Jesús ĩgū buerārē.

Judío masako āārībeo Jesúre burumudea
(Mt 15.21-28)

²⁴ Puru Jesús iro āārādi waa, Tiro, Sidón wāikuri makārī turogue ejayupu. Irogue eja, su wiigüe ñajāyupu masaka ĩgū āārīrōrē masībirikōāburo, āriḡū. Irasirikeregu, masīkōāsūyupu. ²⁵ Sugo nomeō wātī ñajāsūdeo pago ĩgū ejadeare pégo, mata ĩgū puro waa, ĩgūya guburi puro ñadukupuri merā ejamejāyupo. ²⁶ Igo judío masako āārībeo āārīyupo. Igo deyoadea makā Sirofenicia wāikuri makā āārīyuro. Jesús puro ñadukupuri merā ejamejāja, ĩḡūrē sērēyupo:

—Wātīrē béowiuka yu magōrē! āriyupo. ²⁷ Jesús igore āriyupu:

—Wii opu pūrā baarire ēma, diayéare ejomakū oābea.

²⁸ Igo ĩḡūrē yujyupo:

—Irasūta āārā yu Opu. Irasū āārīkerepuru, diayéagueta baari peyaro doka majīrā baawasiridijurire baaboema, āriyupo.

²⁹ Jesús igore āriyupu:

—Mu oārō yujua. Irasirigo muya wiigüe goedujāaka! Wātī mu magōrē ñajādi wirisiami, āriyupu.

³⁰ ĩgū irasū ārādero puru, igoya wiigüe goedujāa, igo magōrē peyarogue oyagore bokajayupo. Wātī igore ñajādi wiriasiyupu. Irasirigo tariyupo.

Jesús sugu werenírī kukugure gāmipū pébire taudea

³¹ Jesús Tiro wāikuri makā tarogue āārādi dupaturi wiri, Sidón wāikuri makārē tariwāgā, Decápolis wāikuri nikūrē tariwere, Galilea wāikuri ditarugue ejayupū doja. ³² Irogue eja-makū iā, iro marā sugū gāmpū pēbire werenírī kukugure Jesús pūro āia:

—Muya mojóri merā ñapeoka ígūrē! ārī sērēñurā. ³³ Irasirigu Jesús masaka iābero gapū ígūrē āia, mojósurī merā pébiya gāmpūrīrē soesóo, síku eopeo, ígūya nediture moāñayupū. ³⁴ Pūru ūmugasigue iāmu, siuñajānugāja, āsū ārīyupū:

—Efata! ārīyupū. “Efata”, ārīrō: “Toyoka!” ārīdūaro yáa.

³⁵ Ígū irasū ārīmakūta, pébiya gāmpūrī toyoakōāyuro. Mata ígūya nediture turadea niirōāmakū, oārō werenímasīyupū. ³⁶ Jesús gapū ígūrē taumakū iānerārē: “Gajerārē werebirikōāka!” ārīyupū. Ígū: “Werebirigorakōāka!” ārīkerepū, ígūsā gapū gajerārē werepeokōāñurā. ³⁷ Buro iāguka, usuyari merā āsū ārīñurā:

—Āārīpererire oārō yámi. Gāmpū pémerārē oārō pémakū yámi. Werenímasīmerādere oārō werenímasīmakū yámi, ārīñurā.

8

Jesús cuatro mil ámarē baari ejodea (Mt 15.32-39)

¹ Pūru dupaturi wárā masaka Jesús pūrogue nerēanerārē baari peremakū ílgū, ígū buerārē siiu, ārīyupū:

² —Urenugora waáa, iīsā masaka yū merā āārīrō. Ígūsārē baari pereakōāa. Irasirigu ígūsārē bopoñarī merā iāa. ³ Surāyeri yoarogue aarinerā āārīmá. Ígūsā baamerārēta ígūsāya wiirigugue goedujáadoremakū, maa dekota turabiriakōābokuma, ārīyupū.

⁴ Ígū irasū ārīmakū pérā, ígū buerā yujñurā:

—¿Nasirisīā, oō masaka marīrōguere baari boka ejobokuri marī ígūsārē?

⁵ Jesús ígūsārē sērēñayupū:

—¿Díikū pā duparu opari musā?

—Su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejari duparu opáa, ārī yujñurā.

⁶ Irasirigu Jesús masakare yebague doadore, iri pā duparure āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārīyupū. Irasiri odo, pā duparure pea, ígū buerārē sīyupū, masakare gueredoregu.

⁷ Waaigādere mérāgā opañurā. Jesús ígūsāgārē āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, iridere ígū buerārē masakare gueredoreyupū. ⁸ Āārīpererā irire baayapiakōāñurā. Pūru ígūsā baadūáadeare Jesús buerā su mojóma pere gaji mojó peru

pērēbejari puuiri seasā utudoboñurā. ⁹ Iro baanerā: nome, majīrā keoña marīrō ūma direta keomakū, cuatro mil gora āārīñurā. ¹⁰ Pura Jesús ĩgūsārē seretu, ĩgū buerā merā doódirugue mārīñajāa, Dalmanuta wāikari makā tarogue waayupu.

Fariseo bumarā Jesúre Marīpu turari merā iri ĩmudoredea (Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Pura fariseo bumarā Jesús merā werenírā ejañurā. Irasū ejarā: “Marīpu turari merā iri ĩmurīrē irika!” ārīñurā. “Īgū irire irimasībi, Marīpu iriudi meta āārīmi”, ārīduarā, irasū ārīñurā. ¹² Īgūsā irasiridoremakū pégu, Jesús buro bujawereri merā siuñajānugāja, ārīyupu:

—Mūsā dapora marā masaka, ¿nasirimurā Marīpu turari merā iri ĩmurīrē ĩāduari? Diayeta mūsārē werea. Marīpu turari merā iri ĩmurīrē mūsā ĩūrō neō iribirikoa, ārīyupu.

¹³ Īgūsārē irasū ārī odo, ĩgūsā iro nírōta, doódirugue mārīñajāa, ditaru sikoepegue taribujakōāyupu ĩgū buerā merā.

Jesús Fariseo bumarā, Herodeya bumarā ñerī buerire were-dea

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Irogue taribujarā, ĩgūsā baaburire kātikōāñurā. Doódiruguere suruta pā opañurā. ¹⁵ Irasirigu Jesús ĩgūsārē gopeyari merā wereyupu:

—Fariseo bumarā, Herodeyarāya pā wemasārī morērīrē ōārō pémasīka! ārīyupu.

¹⁶ Īgū buerā gapu ĩgū irasū ārīrīrē pémasīmerā, ĩgūsā basi āsū ārī gāme werenīñurā:

—Marī pā opabirimakū ĩāgū, irasū ārīkumi, ārīñurā.

¹⁷ Jesús, ĩgūsā irasū ārīrīrē masīkōāyupu. Irasirigu ĩgūsārē ārīyupu:

—¿Nasirirā: “Pā opabea”, ārī gāme werenírī? ¿Masīberi? ¿Pémasīberi mūsā dapa? ¹⁸ ¿Koye opakrerā, ĩāberi? ¿Gānipūrī opakrerā, péberi? ¿Yu irideare gūñaberi mūsā? ¹⁹ ¿Yu cinco mil masaka ūmarē pe mojōma pā duparure yu dukawa sídeare gūñaberi? Īgūsā baayapiadero pura, ¿diiku puuiri ĩgūsā baaduáadeare seasā utudobori? ārīyupu Jesús.

—Pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuiri, ārī yujñurā.

²⁰ Īgūsā irasū ārīmakū pégu:

—Pura su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pā duparure cuatro mil masakare yu sídero pura, ¿diiku puuiri ĩgūsā baaduáadeare seasā utudobori?

—Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari puuiri, ārī yujñurā.

21 Īgūsā irasū ārī yujumakū, Īgūsārē:

—¿Musā irire gũñakererā, pémasĩberi dapa? ārīyupũ Jesús.

Jesús Betsaidamũrē koye ĩābire taudea

22 Ditarure taribuja, pũũ Betsaida wāĩkũri makārē ejañurā. Īgūsā irogu ejamakū ĩārā, iro marā sugũ koye ĩābire Jesús pũro āĩa:

—Mũya mojō merā moāñaka, ĩgũrē taridoregũ! ārī, buro sērēñurā. 23 Īgūsā irasū ārĩmakū pégu, Jesús koye ĩābiya mojōrē ñeā, iri makā tũrogu ĩgũrē tũāwāgā, síku merā ĩgũya koyere eopeoyupũ. Irasiri odo, ĩgũya mojōrĩ merā ĩgũrē ñapeo:

—¿Mũrē gajino deyorĩ? ārī sērēñayupũ Jesús. 24 Īgũ ĩāpā, ĩādiyupũ. Irasirigũ Jesũre:

—Masakare ĩādāa. Īgūsā yuku irirosū deyorā waanamakū ĩāa, ārīyupũ.

25 Īgũ irasū ārĩmakū, Jesús dupaturi ĩgũya mojōrĩ merā ĩgũya koyere ñapeoyupũ doja. Iropāgueta āārĩpereri ōārō deoyuro ĩgũ ĩāmakū. 26 Irasirigũ Jesús ĩgũrē:

—Mũya wiigũe diayeta goedujāakōāka! Makāguere waabirikōāka! I mũrē yũ iriadeare gajerā masakare iro āārĩrārē werebirikōāka! ārīyupũ.

Pedro Jesũre: “Mũ Cristo āārā”, ārī weredea
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Pũũ Jesús ĩgũ buerā merā Cesarea Filipo wāĩkũri makā tũro āārĩrĩ makārĩgue waañurā. Maa waagũ, ĩgũ buerārē āsũ ārī sērēñayupũ:

—Masaka yũre, ¿naásũ ārī gũñarĩ? ārīyupũ.

28 Īgũ buerā ĩgũrē yujũñurā:

—Surāyeri mũrē: “Juan, masakare wāĩyerimasũ āārĩmi”, ārĩma. Gajerā: “Elías āārĩmi”, gajerā: “Marĩpũya kerere weredupuyurimasā merāmũ āārĩmi”, ārĩma, ārĩñurā.

29 —Musākoa yũre, ¿naásũ gũñarĩ? ārī sērēñayupũ.

Pedro ĩgũrē yujũyupũ:

—Mũ, Marĩpũ iriudi, Cristo āārā, ārīyupũ.

30 Īgũ irasū ārĩmakū, Jesús ĩgūsārē:

—Yũ āārĩrikũrire gajerārē werebirikōāka! ārīyupũ.

Jesús ĩgũ boaburire weredea
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Pũũ ĩgūsārē āsũ ārī buenugāyupũ:

—Yũ āārĩpererā tĩgũ buro ñerō tarigũkoa. Judío masaka mũrā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā yũre gāāmemerā yũre wējērākuma. Yũre wējēkererũ, urenũ waarō merā masāgũkoa doja, ārīyupũ Jesús. 32 Īgūsārē pémasĩma ōārō wereyupũ. Īgũ irasū ārĩmakū pégu, Pedro gapũ Jesũre gajero

gapu ãijanugã, ãgurẽ turaro merã: “Irire ãrĩbirikõãka!” ãrĩyupu.
³³ Jesús gapu gãmegoronugã, ãgũ buerãrẽ ãã, Pedrore ãrĩyupu:

—Satanás, yu purore wirika! Mu, Marĩpu yure dorerire kãmutadugũ yãa. Mu gũnarĩ, Marĩpu gũnarĩ ããrĩbea. Masaka gũnarõsũ gũñãa mu, ãrĩyupu.

³⁴ Irasũ ãrĩ odo, masakare, ãgũ buerãrẽ siuu, ãrĩyupu:

—Sugu yure tũyadugũ ãgũ iridũarire piriburo. Irasirigu yure tũyari waja curusague pãbiatú wẽjẽsũbu irirosũ ããrĩkeregũ, neõ piriro marĩrõ yure tũyanikõãburo. ³⁵ Sugu i ãmũgue ãgũya okari direta maĩgũ, peamegue waagukumi. Gajigu yure bũremugũ, Marĩpu masakare tauri kerere ãgũ wereri waja gajerã ãgurẽ wẽjẽkerepũ, ãgũ gapu tarigukumi. ³⁶ Sugu masakũ i ãmũmarẽ ããrĩpereri opakeregũ, ãgũ boari purũ waaburi gapure gũñabiri waja peamegue waagũ, õãrĩrẽ neõ wajatabirikumi. ³⁷ Irasirigu peameguere wiridugũ, i ãmu opari merã neõ wajarimasĩbirikumi. ³⁸ Dapora marã ñerã Marĩpure gããmemerã ããrĩma. Noó yure, yu werenĩrĩrẽ masĩkererã, gũyasĩrĩrĩ merã yure: “Masĩbea”, ãrĩmakũ, yude gũyasĩrĩrĩ merã ãgũsãrẽ: “Masĩbea”, ãrĩgũkoa. Yu ããrĩpererã tĩgũ, Yũpu gosewasiriri merã, ãgurẽ wereboerã õãrã merã i ãmũguere dupaturi aarigũ, yure gũyasĩrĩnerãrẽ yude gũyasĩrĩgũkoa, ãrĩ wereyupu Jesús ãgũsãrẽ.

9

¹ Jesús ãrĩnemoyupu doja:

—Diayeta mũsãrẽ werea. Surãyeri mũsã õõguere ããrĩrã, mũsã boaburo dupuyuro, Marĩpu ãgũ turaro merã ãgũyarãrẽ doreri aarimakũ ããrãkoa, ãrĩyupu.

Jesús ãgũ deyori gorawayudea
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jesús, su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarinũrĩ purũ Pedrore, Santiagore, Juãrẽ ãmarĩ buúrũgue ãgũsã direta siuu mũrĩayupu. Irogue ãgũsã iũrõ ãgũ deyori gorawayuakõãyupu.

³ ãgũya surĩro goserĩne, õãrõ borero waayuro. Neõ sugo nomeõ surĩ koego irasũ boreri waamakũ irimasĩgõ mámo.

⁴ Irasũ waaripoeta iripoegue marã Moisés, Elías deyoanugã, Jesús merã weretamunĩmakũ ããñũrã. ⁵⁻⁶ Irasirirã burõ gũñũrã. Pedro naásũ ãrĩmasĩbirisĩã, Jesúre:

—Gũare buegũ, marĩ õõ ããrĩmakũ õãtaridũãa. Irasirirã ure wiigã irirãra. Mũya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirãra, ãrĩyupu. ⁷ ãgũ irasũ ãrĩripoe su yebo mikãyebo dijari ãgũsãrẽ túbiakõãyuro. Iri yebo poekague Marĩpu ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pẽñũrã:

—Ĩi yu magũ, yu maĩgũ ããrĩmi. ãgurẽ õãrõ péka!

⁸ Irasũ ārĩmakũ, Pedrosã gãmenugã iũrã, Moisere, Eliare iãbiriñurã. Jesús direta nĩmakũ iãñurã.

⁹ Pũũ Jesús buũru wekague ĩgũrẽ waamakũ iãdeare: “Gajerãrẽ werebirikõãka!” ārĩ dijariyupũ.

—Yũ aãrĩpererã tĩgũ boa, masãdero pũrugue irire gajerãrẽ wereka! ārĩyupũ. ¹⁰ Irasirirã ĩgũ doreaderosũta gajerãrẽ werebirikererã, ĩgũsã basi gãme àsũ ārĩ sērẽñañurã:

—“Yũ boa, masãdero pũũ”, ārĩgũ, ¿nasirigu irasũ arãyuri? ārĩñurã. ¹¹ Irasirirã Jesũre àsũ ārĩ sērẽñañurã:

—¿Nasirirã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, Marĩpũ iriubu aariburi dupuyuro Elías aaripũrorigũkumi”, ārĩrĩ? ārĩ sērẽñañurã.

¹² Jesús ĩgũsãrẽ yũjuyupũ:

—Mũsã ārĩrõsũta Eliata aaripũrorigũkumi, aãrĩpererire amuyubu. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue yũre aãrĩpererã tĩgũrẽ waaburire àsũ ārĩ gojasũdero aãrĩbũ:

Īgũta bũro ñerõ tarigũkumi. Masaka ĩgũrẽ gããmebirikuma, ārĩ gojasũdero aãrĩbũ.*

¹³ Yũ gapũ mũsãrẽ: “Elías ejasiami”, arã. ĩgũ irasũ ejamakũ, masaka ĩgũsã gããmerõ iridũarire ĩgũrẽ ñerõ irima. ĩgũrẽ waaburire iripoegue Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta ĩgũrẽ irisiamã, ārĩyupũ Jesús Pedrosãrẽ.

Jesús sugũ majĩgũrẽ wãtĩ ñajãsũdire taudea

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jesús Pedrosã merã buũrugue aãrãdi dijajagũ, gajerã ĩgũ buerã pũro wãrã masaka nerẽanerãrẽ bokajayupũ. Moisés gojadeare buerimasãde aãrĩñurã. ĩgũ buerã merã gãme guaseorã iriñurã. ¹⁵ Pũũ Jesũre iãrã, aãrĩpererã iãguka, ĩgũ pũro ũmawãgã, ĩgũrẽ õãdoreñurã.

¹⁶ Jesús ĩgũ buerãrẽ:

—¿Ñeonorẽ gãme guaseoari, mũsã ĩgũsã merã? ārĩ sērẽñayupũ.

¹⁷ ĩgũ sērẽñamakũ pėgũ, sugũ ĩgũsã watope aãrĩgũ Jesũre ārĩyupũ:

—Buegũ, mũrẽ yũ magũrẽ wãtĩ ñajãsũdire aãriabũ. Wãtĩ ĩgũrẽ werenĩbirimakũ irinami. ¹⁸ Noó ĩgũ waaró wãtĩ ĩgũrẽ yebague ñeã meepiunokõãmi. ĩgũ irasirimakũ ĩgũya disigue sũmu wiri, ĩgũya guikare kũrĩduũtũa, bũanokõãmi. Yũ mũ buerãrẽ: “Majĩgũrẽ wãtĩrẽ bėowiubosaka!” arãdabũ. Neõ bokatũbirama, ārĩyupũ.

¹⁹ Jesús ĩgũsãrẽ ārĩyupũ:

—Mũsã yũre bũremurĩ opabirigorakõãa. ¿Noópã yoaripoe mũsã merã aãrĩgũkuri? ¿Noópã yoaripoe mũsã yũre

* 9:12 Is 53.2-3

buremubirire gũnaturagakuri? Majĩgũrẽ õõ gapu ãirika! ãriyupu.

²⁰ Irasirirã majĩgũrẽ Jesús pũro ãĩãñurã. Īgũ pũro ãĩjamakũ, wãtĩ Jesũre ĩãgũ, majĩgũrẽ narada, yebague tũrũjamejã, sũmutumakũ iriyupu. ²¹ Irasũ waamakũ ĩãgũ, Jesús ĩgũ pagure sērẽñayupu:

—¿Diĩpoegue ãsũ waanugãrĩ ĩgũ? ãriyupu.

Īgũ pagu yũjuyupu:

—Majĩgũgãgueta irasũ ããrĩmĩ. ²² Wãtĩ ĩgũrẽ wējẽduagu peamegue meẽmejã, diaguedere meẽbiamakũ irinami. Irasirigu mu guare iritamumasĩgũ, bopoñarĩ merã ĩã, guare iritamuka! ãriyupu Jesũre.

²³ Jesús ãriyupu ĩgũrẽ:

—Marĩpu, mu yure buremumakũ ĩãgũ, muya ããrĩburire irigu, ããrĩpererire irimasĩmi, ãriyupu.

²⁴ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pėgu, majĩgũ pagu ãsũ ãrĩ gainiyupu:

—Mũrẽ buremua. Nemorõ buremumakũ irika yure! ãriyupu.

²⁵ Jesús, wãrã masaka ĩgũsã pũro ũma nerẽmakũ ĩãgũ, wãtĩrẽ wiridoreyupu:

—Īĩ majĩgũrẽ werenĩbirimakũ, pėbirimakũ iridi ĩgũrẽ wirika! Dupaturi ĩgũrẽ ñajãbita pama! ãriyupu.

²⁶ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pėgu, wãtĩ gainĩ, majĩgũrẽ bũro naradari merã yebague tũrũjamejamakũ, kũmoadi irirosũ waamakũ irisĩã, ĩgũrẽ wiriyupu. Irasũ waamakũ ĩãrã, ããrĩpererã masaka: “Kũmoakũãmi”, ãrĩñurã. ²⁷ Jesús ĩgũya mojõrẽ ñeã, ĩgũrẽ tũãwãgũnũmakũ, wãgãnugãyupu.

²⁸ Pũru Jesús, wiigue ñajãjamakũ, ĩgũ buerã masaka pėberogue ĩgũrẽ sērẽñãñurã:

—¿Nasirirã gu gapu wãtĩrẽ bėowiumasĩbirayuri?

²⁹ Jesús ĩgũsãrẽ yũjuyupu:

—Īĩno wãtĩrẽ bėowiuduarã, bereri merã Marĩpure bũro sērẽrõ gããmea, ãriyupu.

Jesús ĩgũ boaburire werenemodea

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Pũru Jesús irogue ããrãdi ĩgũ buerã merã waa, Galilea nikũgue tariwerewãgãyupu. Īgũ waarõre gajerã masĩmakũ gããmebiradiyupu. Īgũ buerãrẽ buegu irasiriyupu. ãsũ ãrĩ bueyupu ĩgũsãrẽ:

—Masaka yure ããrĩpererã tĩgũrẽ ñeã, gajerãguere wējẽdorerã wiarãkuma. Īgũsã yure wējẽadero pũru, urenu waarõ merã masãgũkoa doja, ãriyupu. ³² Īgũ irasũ ãrĩrĩrẽ ĩgũsã gapu pėmasĩbiriñurã. Pėmasĩbirikererã, ĩgũrẽ gũirã: “¿Naásũ arĩduagu iriari, irasũ ãrĩgũ?” ãrĩ sērẽñabiriñurã.

Jesús sugu gajerã nemorõ ããrĩgũyamarẽ weredeã
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jesús Capernaugue eja, pũũ wiigüe ñajãja, ãgũ buerãrẽ sãrẽñayupũ:

—Mũsã maa aarirã, ¿ñeonorẽ gãme werení guaseowãgãrirã iriari? ãrĩyupũ.

³⁴ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, yujubiriñurã. Maa aarirã, ãgũsã basi: “¿Noã marĩ watopere ããrĩpererã nemorõ ããrĩgũkuri?” ãrĩ werení guaseowãgãrirã iriñurã. Irasirirã Jesúre yujubiriñurã.

³⁵ ãgũsã yujubirimakũ ããgũ, Jesús eja doaja, ãgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pãrẽbejarãrẽ siiu, ãsũ ãrĩyupũ:

—Sugu ããrĩpererãrẽ doregũ ããrĩduagũ ããrĩpererãrẽ moãboegũ irirosũ ããrĩpererãrẽ iritamurõ gããmea, ãrĩyupũ.

³⁶ Irasũ ãrĩ, majĩgũrẽ ãgũsã dekogue ãĩnú, ãgũrẽ kõã, ãgũya gosowekague ãĩpeo, ãrĩyupũ:

³⁷ —Sugu yaagure ãĩ majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãgũ yũdere bokatĩrĩñeãmi. Yũre bokatĩrĩñeãgũ yũ direta bokatĩrĩñeãgũ meta yãmi. Yũpũ yũre iriudidere bokatĩrĩñeãmi, ãrĩyupũ Jesús.

Jesús: “Marĩrẽ ããturibi, marĩ merãmũ ããrĩmi”, ãrĩ weredeã
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Pũũ Juan Jesúre ãrĩyupũ:

—Guare buegũ, sugu masakũ mũ wãĩ merã wãtẽãrẽ: “Wirika mũsã ñajãdire!” ãrĩ béowiumakũ ããbũ. ãgũ, marĩ merã ããrĩbirimakũ ããrã, ãgũrẽ: “Irire neõ irinemobirikõãka!” ããbũ, ãrĩyupũ.

³⁹ Jesús gapũ ãrĩyupũ:

—Kãmutabirikõãka ãgũrẽ! Neõ sugu yũ wãĩ merã gajino iri ãmugũ, pũũ yũre ñerõ wereníbirikumi. ⁴⁰ Marĩrẽ ããturibi, marĩ merãmũta ããrĩmi. ⁴¹ Diayeta mũsãrẽ werea. Mũsãrẽ: “Cristo-yarã ããrĩma”, ãrĩ, mũsãrẽ deko tĩãrãnorẽ diayeta Marĩpũ ãgũsãrẽ wajatari opamakũ irigũkumi.

Gajerãrẽ ñerõ irimakũ iribirikõãka! ãrĩ weredeã
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Sugu yũre bũremurãrẽ ãĩ majĩgũ irirosũ ããrĩrãrẽ ñerõ irimakũ irigũno, bũro wajamoãũgũkumi. Irasiriro, ãgũ gajerãrẽ ñerõ irimakũ iriburi dupuyuro masaka ãgũrẽ wãriye ãtãye merã wãnugũgue siasiu, wãdiyague meéyomakũ õãbokoa.

⁴³ Irasirirã mũsãya mojõ merã ñerõ irirã, iri mojõrẽ dititã béorosũ ñerõ iririre pirika! Su mojõ merãta Marĩpũ pãrogue waamakũ õãtarirokoa. Ñerõ iririre pirimerã gapũ perebiri peamegue béosũrãkuma. ãgũsã pe mojõ opakrerã, irogue waamakũ ñetarirokoa. Irogue peame neõ yaribirikoa.

44 Beka irogue waarārē baaníkōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

45 'Musāya gubu merā ñerō irirā, iri gubure dititá béorosū ñerō iririre pirika! Su gubu merāta, Marīpu p̄rogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe gubu opakrerā, irogue waamakū ñetarirokoa. Irogue peame neō yaribirikoa.

46 Beka irogue waarārē baaníkōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

47 'Musāya koyeru merā iā, ñerō irirā, irirure gorewea, béorosū ñerō iririre pirika! Su koyeruta opakrerā, Marīpu ĩgūyarārē dorerogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe koyegueta opakrerā, irogue waamakū ñetarirokoa. 48 Beka irogue waarārē baaníkōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

49 'I ūmugure āārīpererā Marīp̄ure b̄remurā moā okari irirosū āārīrā, peamegue ūjū p̄rīsūrōsū ñerō tariri merā ōārō āārīrākuma. 50 Moā okamakū ōāgorāa. Irasirirā gajerā merā ōārō āārīrā moā okari irirosū āārā. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasībirikoa. Irasirirā moā okari irirosū āārīka! Gajerā merā ōārō āārīnīkōāka! ārī wereyupu Jesús ĩgūsārē.

10

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” ārī bueidea

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Jesús Capernaugue āārīdi waa, Judea nikūgue eja, dia Jordán wāikūdiya gaji koepugue ejayupu doja. Irogue wárā masaka ĩgū p̄ro nerēmakū ĩāgū, ĩgū irinarōsūta dupaturi ĩgūsārē bueyupu. 2 ĩgū bueripoe fariseo bumarā Jesúre ñerī werenīmakū iriduarā, āsū ārī sērēñarā ejañurā:

—Sugu masakū ĩgū marāpore béomakū, ¿marī doreri āārīkuri? ārīñurā.

3 Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—¿Naásū doreyuri Moisés musārē?

4 ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūrē āsū ārīñurā:

—“Sugu masakū ĩgū marāpore béodugū: ‘I waja marē béoa’, ārī gojari pūrē sīrō gāāmea”, ārī gojadi āārīmí, ārīñurā.

5 ĩgūsā irasū ārīmakū, āsū ārīyupu Jesús:

—Musā ñekūsāmarā Marīpu dorerire iridubirimakū ĩāgū: “Īgūsā marāposā nomerē béoduarā, béokōāburo”, ārī gojadi āārīmí Moisés. 6 ĩgū irasū ārī gojakerepupu, neōgoragueta Marīpu i ūmurē irigū, ūmū, nomeō iridi āārīmí. 7 Sugu

ũmũũ ĩgũ pagusãmarãrẽ wiri, ĩgũ marãpo merã ããrĩgukumi.
 8 Irasirirã ĩgũsã pẽrã ããrĩkererã, Marĩpu ĩũrõ su dupũta irirosũ
 ããrĩrãkuma. Irasirirã pẽrã ããrĩbema. Su dupũta irirosũ ããrĩma.
 9 Marĩpu ĩgũsãrẽ su dupũta irirosũ ããrĩmakũ iridero puũũ,
 gajigu ĩgũsãrẽ gãme bêomakũ iribirikõãrõ gããmea, ãrĩyupu.

10 Jesũs irasũ ãrĩ odo, ĩgũ buerã merã wiigüe ñajãkõãyupu.
 Irogue ĩgũ buerã irire sẽrẽñanemoñurã doja. 11 Jesũs ĩgũsãrẽ
 yũjũyupu:

—Sugu masakũ ĩgũ marãpore bêodi gajego merã
 marãpokũũũ, igo merã ñerõ irigu yãmi. 12 Nomeõde igo
 marãpũre bêogo, gajigu merã marãpũkũgo, ĩgũ merã ñerõ
 irigo yãmo, ãrĩyupu.

*Jesũs majĩrãya ããrĩburire Marĩpũre sẽrẽbosadea
 (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

13 Puũũ masaka majĩrãrẽ Jesũre moãñadorerã ĩgũ puũũ
 ãijañurã. ĩgũsã ãĩjamakũ ĩãrã, ĩgũ buerã gapũ ĩgũsãrẽ bokatĩrĩ:
 “Ĩgũrẽ garibobirikõãka!” ãrĩñurã. 14 ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽguũ,
 Jesũs ĩgũsã merã gua, ãsũ ãrĩyupu:

—Majĩrã yũ puũũrogue aariburo. Kãmutabirikõãka ĩgũsãrẽ!
 Marĩpu ĩgũyarãrẽ dorerogue ããrĩmurã ĩsã majĩrã yũre uũyari
 merã bokatĩrĩñẽãrã irirosũ ããrĩma. 15 Diayeta masãrẽ werea.
 ĩsã majĩrã Marĩpũre ĩgũsã Opũre gããmerã irirosũ ããrĩmerãno,
 ĩgũyarãrẽ doreroguere waabirikuma, ãrĩyupu.

16 Irasũ ãrĩ odo, majĩrãrẽ ãĩ, kõã, ĩgũsãrẽ ñapeo, Marĩpũre
 ĩgũsãya ããrĩburire sẽrẽbosayupu.

*Sugu maamu wãri doebiri opagu Jesũs merã werenídea
 (Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

17 Jesũs irogue ããrãdi waaripoe sugu maamu ũmaja, ĩgũ
 ñadũkupuri merã Jesũya guburi puũũ ejamejãja, sẽrẽñayupu:

—Õãgũ bueguũ, yũ ũmũgasigue perebiri okarire
 wajataduagũ, ¿ñeãnorẽ irigũkuri? ãrĩyupu.

18 Jesũs ĩgũrẽ yũjũyupu:

—¿Nasirigu yure: “õãgũ”, ãrĩrĩ? Marĩpu suguta õãgũ ããrĩmi.
 19 Muũ, ĩgũ doreri pídeare masĩa: “Masakare wẽjẽbirikõãka!
 Gajigu marãpo merã ñerõ iribirikõãka! Yajabirikõãka!
 Gajerã irideare ãrĩgatori merã werebirikõãka! Gajerãyare
 ãrĩgatori merã ãbirikõãka! Muũ pagusãmarãrẽ goepeyari merã
 bũremuka!” ãrĩ wereyupu Jesũs ĩgũrẽ.

20 Maamu Jesũre yũjũyupu:

—Bueguũ, iri doreri ããrĩpererire majĩgũgueta tarĩnũgãbiribu
 yũ, ãrĩyupu.

21 Jesũs ĩgũrẽ maĩrĩ merã ĩã, ãsũ ãrĩyupu:

—Murē su wāi dayāa. Mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē sīka! Irasirigu ūmugasiguere wāri ōārī opagukoa. Irasiri odo, yu merā aarika! āriyupu.

²² Īgū irasū ārimakū pégu, Īgū wāri oparire maīsīā, buro bujawereri merā waakōāyupu.

²³ Īgū bujawereri merā waamakū ĩāgū, Jesús Īgū buerārē ĩā, āriyupu:

—Wāri doebiri oparārē Marīpu Īgūyarārē doreroguere ĩgūsā waadamakū diasagorāa, āriyupu.

²⁴ Īgū irasū ārimakū, ĩgūsā gapu péguka, pémasībiriñurā. Jesús dupaturi werenemoyupu doja ĩgūsārē:

—Yu buerā, musārē werea. Masaka: “Wāri opari merā ōārō waarokoa yure”, āri gūnarārē Marīpu Īgūyarārē doreroguere ĩgūsā waamakū diasagorāa. ²⁵ Camellu awiru gobegāgue ñajātariweremasībirikumi. I nemorō, wāri doebiri opagure Marīpu Īgūyarārē doreroguere waamakū diasāa, āriyupu.

²⁶ Īgū irasū ārimakū pérā, nemorō péguka, ĩgūsā basi gāme sērēñanurā:

—Iro merē, ¿noā gapu Marīpu tausūmurā ĩgū purogue waamurā āārībokuri? āriñurā.

²⁷ Jesús ĩgūsārē ĩā, āriyupu:

—Masaka ĩgūsā basi ĩgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita ĩgūsārē ĩgū puro āārimurā waamakū irimasīmi. Īgū dita āārīpererire irimasīmi, āriyupu.

²⁸ Īgū irasū ārimakū pégu, Pedro ĩgūrē āriyupu:

—Gua Opu, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pípeokōābu, āriyupu.

²⁹ Jesús yujuyupu:

—Diayeta musārē werea. Yu merā Marīpuya kerere wererā waarā, ĩgūsāya wiirire, ĩgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē, ĩgūsāya pooerire pípeorā, wāri ōārī wajatarākuma.

³⁰ Īgūsā iro dupuyuro opaderosū i ūmuguere cien nemorō ĩgūsāya wiiri, ĩgūsā pagupūrā, pagosā nome, pūrā, ĩgūsāya pooeri oparākuma. Īgūsā, yaarā āārimakū ĩārā, gajerā ĩgūsārē ñerō tarimakū irikerepuru, wāri ōārī wajatarākuma. I ūmu peremakū, ūmugasigue perebiri okari oparākuma. ³¹ Wārā daporare wāri oparā, puruguere neō gajino opamerā dujarākuma. Opamerā gapu, puruguere wāri oparā dujarākuma, āriyupu Jesús.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredeā

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Puru Jesús Jerusalēgue waarī maague ĩgū buerā dupuyuro majāyupu. Īgū dupuyumakū ĩārā, ĩāgukakōāñurā. “¿Marīrē iroque naāsū waarokuri?” āri gūña, gūiri merā ĩgū

puru tuyañurã. Irasirigu Jesús ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ siiu, ĩgũrẽ waaburire werenugãyuru doja:

33 —Õãrõ péka! Marĩ Jerusalẽgue waarã yáa. Iroque yu aãrĩpererã tĩgũ, paía oparãguere, Moisés gojadeare buerimasãguere wiasũgukoa. ĩgũsã yure: “Boaburo”, aĩrĩrakuma. Irasirirã judío masaka aãrĩmerãguere wiarakuma. 34 ĩgũsã yure burida, síku eotúbira, buru tãrãrakuma. Irasiri odo, yure wẽjẽrakuma. ĩgũsã yure wẽjẽadero puru, urenu waaró merã masãgukoa, aĩyuru Jesús.

Santiago, Juan merã Jesúre sêrẽdea
(Mt 20.20-28)

35 Puru Zebedeo pũrã Santiago, Juan Jesús puro waa ejanugã, ĩgũrẽ aũsũ aĩrĩ sêrẽñurã:

—Guare buegu, gua sêrẽrõsũta guare irika! aĩrĩñurã.

36 Jesús ĩgũsãrẽ sêrẽñayuru:

—¿Ñeonorẽ yu irimakũ gããmerĩ musã?

37 ĩgũrẽ yujũñurã:

—Mu Opũ ñajãgũ, guadere mu merã doremurã sóoka! Sugure mu diaye gapu, gajigure kúgapu doadoreka! aĩrĩñurã.

38 Jesús ĩgũsãrẽ aĩyuru:

—Musã yure sêrẽrĩrẽ pémasĩbea. Yu buru ñerõ tarigukoa. ¿Yu ñerõ tarirosũ musãde ñerõ tarirã, bokatiũrãkuri? ¿Yure ĩgũsã wẽjẽrõsũ musãdere ĩgũsã wẽjẽmakũ, bokatiũrãkuri? aĩyuru.

39 —Bokatĩũkõãrãkoa, aĩrĩ yujũñurã.

Jesús ĩgũsãrẽ aĩyuru:

—Yu irirosũ musãde ñerõ tari, boarãkoa. 40 Yu gapu musãrẽ yu diaye, kúgapu doamurãrẽ beyemasĩbea. Yuru amusiadi aãrĩmĩ irire. Irasirirã ĩgũ beyenerã dita yu diaye, kúgapu doarãkuma, aĩyuru.

41 Gajerã Jesús buerã pe mojõmarã gapu Santiago, Juan ĩgũsã Jesúre sêrẽrĩrẽ péã, ĩgũsã merã guañurã. 42 ĩgũsã guamakũ ĩãgũ, Jesús ĩgũsãrẽ ĩgũ puro siiu needõ, aĩyuru:

—I nikũ marã oparã Marĩpũre burenumerã ĩgũsãyarãrẽ turaro merã dorema, ĩgũsã dorerire iridorerã. Irire masĩa musã. 43 Musã tamerã ĩgũsã irirosũ iribirikoa. Musã watopeguere opu aãrĩduagu, musãrẽ moãboegu irirosũ aãrĩrõ gããmea. 44 Sugu musã watopegue aãrĩgũ gajerã nemorõ aãrĩduagu, aãrĩpererãrẽ moãboegu irirosũ aãrĩburo. 45 Yude irasũta aãrã. Yu aãrĩpererã tĩgũ masaka yure iritamuburo, aĩrĩgũ meta aaribũ. Yu gapu ĩgũsãrẽ iritamugũ aaribũ. Irasirigu wãrã masakare yu boari merã ĩgũsã ñerõ iridea wajare wajari-bosagu aarigũ iribu, aĩyuru Jesús.

Jesús Bartimeo wāikugure koye iābire taudea
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Pꝛꝛꝛꝛ Jesús ĩgũ buerã merã Jericógue ejayupꝛꝛ. Iri makãrẽ tariwãgãmakũ, wárã masaka ĩgũsã merã waañurã. ĩgũsã waari maa turo sugũ koye iābi doayupꝛꝛ. ĩgũ Bartimeo wāikugu, Timeo magũ āārĩyupꝛꝛ. Ɛmũrikũ iri maa turo masakare niyeru sērẽ doanĩnayupꝛꝛ. 47 Masaka: “Jesús Nazaretmũ aarĩmi”, ārĩmakũ pégu, āsũ ārĩ gainĩnugãyupꝛꝛ:

—Jesús, David parãmi āārĩturiagu, yũre bopoñarĩ merã iāka! ārĩyupꝛꝛ.

48 ĩgũ irasũ ārĩ gainĩmakũ pérã, wárã masaka: “Toeaka!” ārãdiñurã. ĩgũsã irasũ ārĩkerepꝛꝛꝛ, ĩgũ gapꝛꝛ ĩgũ gainiadero nemorõ:

—David parãmi āārĩturiagu, yũre bopoñarĩ merã iāka! ārĩ gainĩyupꝛꝛ.

49 ĩgũ irasũ ārĩmakũ pé, Jesús dujanugãja, masakare:

—Siiurika ĩgũrẽ! ārĩyupꝛꝛ.

ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérã, gajerã ĩgũrẽ siiu: “Ɛsuyaka! Wãgãnugãka! Mũrẽ siiumi”, ārĩñurã.

50 ĩgũsã irasũ ārĩmakũ pé, ĩgũya surĩro wekamañerẽ túweapĩ, pari wãgãnugã, Jesús pꝛꝛo ejanugãjayupꝛꝛ. 51 Jesús ĩgũrẽ sērẽñayupꝛꝛ:

—¿Ñeonorẽ yũ mũrẽ irimakũ gããmerĩ? ārĩyupꝛꝛ.

Bartimeo yũjũyupꝛꝛ:

—Buegu, yũre koye iāmakũ irika! ārĩyupꝛꝛ.

52 Jesús ĩgũrẽ ārĩyupꝛꝛ:

—Mũ yũre bũremurĩ opáa. Irasirigu tausũa, ārĩyupꝛꝛ.

ĩgũ irasũ ārĩmakũta, koye iābiradi õãrõ iāmasĩakõãyupꝛꝛ. Pꝛꝛũ maague Jesũre tũyawãgãyupꝛꝛ.

11

Jesús Jerusalẽgue ejadea
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Pꝛꝛꝛꝛ Jesús ĩgũ buerã merã Jerusalẽgue ejaburo dupuyuro, Betfagẽ, Betania wāikũri makãrĩ pꝛꝛo ejarũroriyupꝛꝛ. Iri makãrĩ Olivos wāikũri buũru āārĩdujimejãrõ āārĩyuro. Irogue ejagu, Jesús pẽrã ĩgũ buerãrẽ āsũ ārĩ iriyupꝛꝛ:

2 —Si makã marĩ bokatũũrõ āārĩrĩ makãgue waaka! Irogue ejarã, sugũ burrore ĩgũsã sianũadire neõ suñarõ peyasũña marĩgũrẽ bokajarãkoa. ĩgũrẽ kura, āirika! 3 Sugũ mũsãrẽ: “¿Nasirimurã yãri?” ārĩmakũ: “Marĩ Opũ gããmeami. Dapora wiagũkumi doja”, ārĩka! ārĩ iriyupꝛꝛ.

⁴ Īgũ irasũ ārĩmakũ, pĕrã waa, maa turo āārĩrĩ wii disipuro burrore ĩgũsã sianúadire bokaja, ĩgũrĕ kurañurã. ⁵ ĩgũsã irasirimakũ ĩārã, iro āārĩrã sĕrĕñañurã:

—¿Nasirirã yári? ¿Nasirimurã burrore kurari? ārĩñurã.

⁶ ĩgũsã irasũ ārĩmakũ pĕrã, Jesús ārãderosũta wereñurã. ĩgũsã irasũ ārĩ weremakũ pĕrã: “Āĩaka!” ārĩ yajuñurã. ⁷ Puru burrore Jesús purogue āĩñurã. Āija, ĩgũsãya wekama surire túwea, burro weka peoñurã. Jesús ĩgũ wekague murĩbeja waayuru. ⁸ Masaka wárã ĩgũsãya wekama surire túwea āĩ, ĩgũ waaburi maarĕ sĕõpídupuyuñurã ĩgũrĕ buremurã. Gajerã yuku dupuri pũrikũrire diti, maarĕ pídupuyuñurã, ĩgũ waarĩ maa õārĩ maa āārĩburo, ārĩrã.

⁹ Irasirirã ĩgũ dupuyuro waarã, ĩgũ puru tuyarãde ãsũ ārĩ gainĩñurã:

Marĩ Opure usuyari sĩrã! Ī Marĩru marĩrĕ taugu iriudi õārõ aariburo.

¹⁰ Marĩ Opũ ñajãburi õārõ aariburo. Marĩ ñekũ David opu āārĩderosũta õārõ āārĩburo.

Marĩpũre: “Õātaria mu āārĩpererã Opũ umugasigue āārĩgũ”, ārĩ, usuyari sĩrã! ārĩñurã.*

¹¹ Irasirigu Jesús Jerusalĕgue eja, Marĩpũya wiigüe ñajãa, āārĩpereri iri wiimagüe āārĩrĩrĕ ĩãpeokõayuru. Īã odo, Betaniague ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pĕrĕbejarã merã waayuru. ĩgũsã irogue waaripoere ñamikague āārĩsiayuro.

Jesús higuera gu dũka marĩdire ñaĩmakũ irideia

(Mt 21.18-19)

¹² Gajinu gapu Betaniague āārãnerã Jerusalĕgue goedujãañurã doja. Jesús irogue goedujãagu, uaboakõayuru.

¹³ Yoarogue merã higuera wãikũdire õārõ pũrikũdire ĩã: “Dũkakũkoa”, ārĩgũ ĩãgũ waadiyuru. Irigu gapu dũka marĩyuro. Dũkakũripoe āārĩbiriyuro. Irasirigu pũrĩ direta bokajayuru.

¹⁴ Irigu dũka marĩmakũ ĩãgũ, Jesús ãsũ ārĩyuru:

—Igu dũkare masaka neõ dupaturi baabirikuma. Neõ dũkakũbirikoa, ārĩyuru.

Īgũ irasũ ārĩmakũ, ĩgũ buerã péñurã.

Jesús Marĩpũya wiigüe duarãrĕ béowiudea

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Pũru Jerusalĕgue eja, Jesús Marĩpũya wiigüe ñajãyuru. Irogue doebiri duarãrĕ, wajarirãdere béowiuyuru. Niyeru gorawayurimasãya niyeru sãñarĩ kũmarĩrĕ yomeéwiunokõayuru. Bujare dua doanĩrãya doaripĕrĩdere irasũta iriyuru. ¹⁶ “Neõ duari āĩ ñajãbirikõãka, Marĩpũya wiiguere!” ārĩyuru Jesús masakare. ¹⁷ Āsũ ārĩ bueyuru ĩgũsãrĕ:

—Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue àsũ ārĩdi āārĩmĩ: “Yaa wii, yũre bũremurã yũre sērērĩ wii wãikurokoa. Irasirirã āārĩpereri nikũ marã i wiigüe yũre sērērã aarirãkuma”, ārĩdi āārĩmĩ. Mũsã gapũ, ĩgũ irasũ ārĩkerepũ, yajarimasãya wii irirosũ āārĩmakũ yãa, ārĩyupũ Jesũs.

18 ĩgũ irasũ ārĩmakũ, āārĩpererã masaka pégukakõañurã. Irasirirã paia oparã, Moisés gojadeare buerimasãde ĩgũrẽ güĩñurã. “¿Nasiri ĩrẽ wějērãkuri?” ārĩ güñamañurã. 19 Pũrũ naĩmejãripoe Jesũs ĩgũ buerã merã iri makãrẽ wiriwãgãkõãyupũ doja.

Jesũs buerã higuera gũ boanũgãdire ĩãdea
(Mt 21.20-22)

20 Gajĩnũ boyoripoe maague waarã, higuera gũ nugũrĩgüe merãta ñaĩnũgãdire ĩãñurã. 21 Pedro irigũre Jesũs ārãdeare güña, ĩgũrẽ ārĩyupũ:

—Buegũ, ĩãka! I gũ higuera gũ mũ boadoredi boakõãsiayo, ārĩyupũ.

22 Jesũs yũjũyupũ:

—Marĩpũre bũremuka! 23 Diayeta mũsãrẽ werea. Sugũ Marĩpũre bũremugũ, ĩgũrẽ: “I buũrũre dia wãdiyague bẽoka!” ārĩmakũ, ĩgũ ārãderosũta waarokoa. Mũsã: “Marĩpũ àsũ irimasĩbirikumĩ”, ārĩ güñarõ marĩrõ: “Ĩgũrẽ yũ sērẽaderosũta waarokoa”, ārĩ bũremumakũ, Marĩpũ diayeta irasirigũkumi. 24 Irasirigũ mũsãrẽ irire weregũra doja. Marĩpũre sērērã: “Yũ sērẽrõsũta waarokoa yũre”, ārĩ bũremumakũ, mũsã sērẽrõsũta irigũkumi. 25 Irasirirã Marĩpũre mũsã sērẽburo dupuyuro gajerã mũsãrẽ ñerõ iridea waja ĩgũsã merã guarire pirika! ĩgũsã ñerõ irideare kãtika! Irasirimakũ ĩãgũ, Mũsãpũ ãmũgasigüe āārĩgũ mũsã ñerõ irideare kãtigũkumi. 26 Gajerã mũsãrẽ ñerõ irideare mũsã kãtibirimakũ ĩãgũ, ĩgũde mũsã ñerõ irideare kãtibirikumi, ārĩyupũ Jesũs.

Judío masaka oparã Jesũre: “¿Noã mũrẽ doreri?” ārĩ sērẽñãdea

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 ĩgũ irasũ ārãdero pũrũ, dupaturi Jerusalẽgüe waañurã doja. Irogüe eja, Jesũs Marĩpũya wiigüe waanamakũ ĩãrã, paia oparã, Moisés gojadeare buerimasãde, judío masaka mũrã merã ĩgũ pũrogüe waa ejanũgã, 28 ĩgũrẽ sērẽñãñurã:

—¿Noã mũrẽ doreri mũ irasirimakũ? ¿Noã mũrẽ: “Ãsũ irika!” ārĩrĩ? ārĩñurã.

29 Jesũs ĩgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Yũde mũsãrẽ sērẽñãgũra. Mũsã yũjũmakũ, yũde mũsãrẽ yũjũgũra. 30 ¿Noã Juãrẽ masakare deko merã wãĩyedoregũ iriuyuri, Marĩpũ, o masaka? Yũjũka! ārĩyupũ Jesũs.

³¹ Īgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsā basi āsū ārī gāme wereniñurā:
 —“Marīp̄ Juārē doredi āārīmī”, marī ārīmakū, Jesús marīrē: “¿Nasirirā ĩgū weredeare b̄remubiriri m̄sā?” ārībokumi. ³² Āārīpererā masaka: “Diayeta Juan Marīp̄ya kerere weredupuyudi āārīmī”, ārī gūñama. Marī: “Masaka Juārē wāiyedorenerā āārīmā”, ārīmakū, masaka marī merā guabokuma, ārīñurā. Masakare gūisīā, irire irasū ārīñurā. ³³ Irasirirā: “Masībirikoa”, ārī yujñurā Jesúre.

Irasiriḡ Jesús ĩgūsārē ārīyup̄:

—M̄sā yure: “¿Noā m̄rē irire doreri?” ārī sērēñadeare yude m̄sārē yujubea, ārīyup̄.

12

Jesús ñerā moārā keori merā buedea
 (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ P̄m̄ Jesús paía oparārē, Moisés gojadeare buerimasārē, judío masaka oparārē keori merā āsū ārī wereyup̄:

—Suḡ masakū ĩgūya poeegue iguidarire otekumi. Ote odo, iri poe turo ūtāyeri merā sārīsākumi. Ūtāyegue igui k̄rabipiri gobere irikumi. Wii ūmarī wiigārē irikumi, iri poeere korerā ōārō iā koreburo, ārīgū. Irasiri odo, gajerārē iri poeere wayu: “Yaa oteri dukare yure deko merā sīrākoa, yu m̄sārē iri poeere wayuri waja”, ārīkumi. Irasū ārī odo, gajerogue waakōākumi. ² P̄m̄ igui ñiripoe ejamakū, ĩgūrē moāboegure ĩgūya poeere moārā p̄rogue iriukumi, ĩgūya poeema oteri dukare deko merā sērēdoreḡ. ³ Iri poeere moārā gap̄ ĩgū irogue ejamakū iārā, ĩgūrē ñeā, pákuma. Neō gajino sīrō marīrō ĩgūrē iridujukuma. ⁴ P̄m̄ iri poe op̄ gajiḡ ĩgūrē moāboegure iriukumi doja. ĩgūrē dipurure pá, kāmítúkuma. ĩgūrē b̄rida, iridujukuma. ⁵ Iri poe op̄ gajiḡ iriukumi doja. ĩgūrē wējēkōākuma. P̄m̄ wárā iriukumi doja. Surāyerire pá, gajerārē wējēkōākuma.

⁶ Irasiriḡ iri poe op̄ magū, ĩgū b̄ro maīgū dita d̄yakumi. “Yu magūrē b̄remurākuma”, ārī gūñarī merā ĩgūrē iriutūnuadikumi. ⁷ Iri poeere moārā gap̄ ĩgū magū ejamakū iārā, ĩgūsā basi āsū ārī gāme wereníkuma: “Īta purugure i poeere opabu āārīmi. ĩgūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i poeere oparākoa”, ārīkuma. ⁸ Irasirirā ĩgūrē ñeā, wējē, poe turogue ĩgūya dup̄re āiwāgā béokōākuma, ārīyup̄ Jesús.

⁹ Irasū ārī odo, ĩgūsārē sērēñayup̄:

—Iro merē poe op̄, ¿nasiriḡakuri ĩgūya poeere moārārē? Āsū iriḡakumi. Irogue waa, ĩgūsārē wējē, ĩgūya poeere gajerā gap̄re sīḡakumi.

10' ¿Mũsã Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũrẽ ire buebiriri? Āsũ
ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Suye ũtãye wii iririmasã ĩgũsã bẽoadeaye merã gajigũ gapũ ðãrõ
turari wii irigũkumi.

11 Marĩpũ irasiridi ããrĩmĩ. Marĩ ĩgũ irasirideare ĩãrã: “Õãtaria”,
ãrĩ gũñãã, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupũ Jesũs
ĩgũsãrẽ.*

12 Judío masaka oparã ĩgũ i keori merã irasũ ãrĩ
weremakũ pẽrã: “Marĩrẽ: ‘Īgũsã irirosũ ñerã ããrã’, ãrĩgũ
irikumi”, ãrĩ pẽmasĩ, ĩgũrẽ ñeã, peresu iridũadiñurã.
Irasiridũakererã: “Masaka ĩgũrẽ marĩ irasirimakũ ĩãrã, marĩ
merã guabokuma”, ãrĩ gũñãñurã. Irasirirã ĩgũsãrẽ gũi, Jesũre
pirikõã, gajerogue waakõãñurã.

*Romano marã opũ masakare niyeru wajasearire Jesũre
sẽrẽñadea*

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Pũgũ Jesũre weresãdũarã, surãyeri fariseo bumarãrẽ,
Herodeya bumarãdere Jesũs pũrogue ĩgũrẽ wãri sẽrẽña, diaye
yũjubirimakũ iridorerã iriuñurã. 14 Īgũsã iriuanerã Jesũs
pũrogue ejarã, ãsũ ãrĩñurã:

—Buegũ, mũ iririkũrire masã. Mũ ãrĩgatoro marĩrõ werenĩa.
Marĩpũyare diayeta buea. “¿Naãsũ gũñarĩ masaka yũre?”
ãrĩ gũñarõ marĩrõ diayeta ĩgũsãrẽ werea. Oparãrẽ, ubu
ããrĩrãdere ããrĩpererãrẽ sũrosũta ĩãã. Irasirigũ guare wereka!
Romano marã opũ marĩrẽ niyeru wajasearire marĩ wajari-
makũ, ¿ðãgorari, o ðãberi? ¿Wajariro gããmerĩ, o wajaribirikõãrõ
gããmerĩ? ãrĩñurã.

15 Jesũs gapũ ĩgũsã irigatori merã ĩgũrẽ ñerõ iridũarire
masĩsã, ãsũ ãrĩyupũ:

—¿Nasirirã yũ ñerõ yũjumakũ iridũari mũsã? Niyeru tire
yũre ãirika! Iri tire ĩãmurã! ãrĩyupũ.

16 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, suti ãĩãñurã. Jesũs ĩgũsãrẽ
sẽrẽñayupũ:

—I tiguere, ¿noãya diapu keori, noãya wãĩ tuuyari? ãrĩyupũ.

—Romano marã opũya diapu keori, ĩgũ wãĩta tuuyãã, ãrĩ
yũjuñurã.

17 Irasirigũ Jesũs ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Iro merẽ romano marã opũya ããrĩrĩrẽ ĩgũrẽ sĩka!
Marĩpũya gapũre Marĩpũre sĩka! ãrĩyupũ.

Īgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgũkakõãñurã.

*Saduceo bumarã, Marĩpũ boanerãrẽ masũrĩrẽ Jesũre
sẽrẽñadea*

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Puru surāyeri saduceo bumarā Jesús parogue ejañurā. Īgūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, āri bñremurā āārīñurā. Irasirirā Jesúre āsū ārīñurā:

19 —Buegu, Moisés marīrē āsū āri gojapídi āārīmí: “Sugū marāpokūdi pūrā marīkeregu igore boaweomakū, Īgū pagumu igore dúunorēgukumi. Irasirirā, Īgū igo merā pūrākūrā Īgū tīgū dagu pūrā irirosūta āārīrākuma”, ārīdi āārīmí. 20 Iripoeguere sugū pūrā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā āārīunanerā āārímá. Īgūsā tīgū gapu marāpokū, pūrā marīgūta boakōāyupu. 21 Irasirigu Īgū dagu dokamuta Īgū marāpo āārīdeore dúunorēyupu. Īgūde, Īgū tīgū dagu irirosūta pūrā marīgūta boakōāyupu. Īgūsā pērā dokamude pūrā marīgūta boakōāyupu. 22 Irasū dita pūrā marīrāta boapereakōañurā. Īgūsā puru Īgūsā marāpode boakōāyupo pama. 23 Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā ūma igore marāpokūadiñurā. Irasirirā boanerā masāmakū, ¿níino marāpogora āārīgokuri? ārīñurā.

24 Jesús Īgūsārē yujuyupu:

—Mūsā diaye gūñabea. Marīpuya werenírí gojadeare, Īgū turaridere mūsā neō masībea. 25 Boanerā Īgūsā masādero puru, Īgūsā ūmugasigue Marīpue wereboerā irirosū āārīrākuma. Iroguere marāpokūbirikuma. Īgūsā pūrā nomedere nome-subirikuma. 26 ¿Moisés gojadea pūguere boanerā Īgūsā masāburire buebiriri? Iripoeguere yukugāgue ūjūrōgue Marīpu Moisére āsū ārīdi āārīmí: “Yñ Abraham, Isaac, Jacob Oputa āārā”, ārīdi āārīmí. 27 Irasirirā Īgūsā boanerā āārīkererā, Marīpu merā okarā āārīma. Irasirigu Marīpu boanerā dupaturi masābirimurā Opñ āārībemi. Okarā, boanerāgue dupaturi masāmurā Opñ āārīmí. Irasirirā mūsā: “Boanerā masābirikuma”, āri gūñarā, diaye gūñabea, āriyupu Jesús.

“¿Díi gapu Marīpu doreri gaji doreri nemorō āārīrī?” āri sērēñadea

(Mt 22.34-40)

28 Īgūsā Jesús merā werenírīpoe sugū Moisés gojadeare buerimasū Īgūsā puro ejayupu. Jesús Īgū oārō yujurire pé, āsū āri sērēñayupu Īgūrē:

—¿Díi gapu Marīpu doreri gaji doreri nemorō āārīrī?

29 Jesús Īgūrē yujuyupu:

—Gaji doreri nemorō āārīrī i āārā: “Israel bumarā oārō péka! Marīpu suguta mūsā Opñ āārīmí. 30 Irasirirā mūsāya yujupūrārī merā, mūsā āārīrikuri merā, āārīpereri mūsā gūñarī merā, mūsā turari merā Marīpue mūsā Opñ maīka!” 31 I doreri puruma āsū ārā: “Mñ basi maīrōsūta mñ puro āārīrārē

maĩka!” I pe dorerita gaji ããrĩpereri doreri nemorõ ããrã, ãrĩyupũ Jesús.

³² Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Moisés gojadeare buerimasũ ãsũ ãrĩ yujuyupũ:

—Buegũ, irasũta ããrã. Mũ ãrĩrĩ diayeta ããrã. Marĩpũ sugũta ããrĩmi. Gajigũ Īgũ irirosũ ããrĩgũ mámi. ³³ Marĩrẽ marĩya yujupũrãrĩ merã, marĩ gũñarĩ merã, ããrĩpereri marĩ turari merã Marĩpũre maĩrõ gããmea. Marĩ basi maĩrõsũta gajerãrẽ maĩrõ gããmea. Marĩpũre bũremurã Īgũ ĩũrõ waimũrã wẽjẽ soepeomakũ õãgorãa. I nemorõ Marĩpũre, masakadere marĩ maĩmakũ õãtaria, ãrĩyupũ.

³⁴ Īgũ pémasĩrĩ merã õãrõ yujumakũ ĩã, Jesús ĩgũrẽ ãrĩyupũ:

—Mérõ duyãa, Marĩpũ mũ Opũ ããrĩrĩrẽ mũ pémasĩburo, ãrĩyupũ.

Jesús irire irasũ ãrãdero pũrũ, neõ sugũ ĩgũrẽ sãrẽñanemobiriñurã.

*“¿Noã parãmi ããrĩturiagu ããrĩrĩ Cristo?” ãrĩ sãrẽñadea
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Jesús Marĩpũya wiigue buegũ, ãsũ ãrĩ sãrẽñayupũ:

—¿Nasirirã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩmi”, ãrĩrĩ? ³⁶ David, Cristo ñekũ ããrĩkeregũ, Õãgũ deyomarĩgũ ĩgũrẽ weredorederosũta ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmi:

Marĩpũ yũ Opũre ãsũ ãrĩmi: “Õõ, yũ diaye gapũ doaka, yũ merã dorebu! Irasiriripoe mũrẽ ĩãturirãrẽ mũ dorerire tarinũgãnemobirimakũ irigũra”, ãrĩmi, ãrĩ gojadi ããrĩmi David.*

³⁷ David, Cristo ñekũ ããrĩkeregũ, ĩgũrẽ: “Yũ Opũ ããrĩmi”, ãrĩdi ããrĩmi. ¿Nasirigũ, Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩkerepũrũ, David ĩgũrẽ irasũ ãrĩyuri? ãrĩyupũ Jesús.

Wãrã masaka iri wiigue ããrĩrã ĩgũ wererire usũyari merã péñurã.

*Jesús Moisés gojadeare buerimasãyamarẽ weredeã
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Jesús ãsũ ãrĩ buenemoyupũ:

—Moisés gojadeare buerimasã ñerõ iririre õãrõ pémasĩka! Oparã irirosũ surĩ yoari sãña, masaka ĩũrõgue waagorenama. Makã dekoguere masakare õãrõ bũremurĩ merã ĩgũsãrẽ bokatĩrĩ õãdoremakũ gããmema. ³⁹ Marĩ nerẽrĩ wiiriguere ñajãrã, õãrĩ doaripẽrĩgue dita doadũama. Bosenũrĩ ããrĩmakũdere oparã doarĩgue dita doadũama. ⁴⁰ Wapiweyarã nome wajamomakũ ĩã, ĩgũsãya wiirire ĩmanokõãma. ĩgũsãrẽ bopoñarĩ merã ĩãbirikererã, yoaripoe Marĩpũre sãrẽ ĩmugatoma,

* 12:36 Sal 110.1

masaka ĩgūsārē: “Marĩpure òārō buremuma”, ārĩburo, ārĩrã. ĩgūsã irasiriri waja, Marĩpũ ĩgūsārē gajerãrē wajamoārō nemorō wajamoãgũkumi, ārĩyupũ Jesũs.

Wapiweyo bopogo Marĩpũya wiigüe igo niyeru tiri sãdea (Lc 21.1-4)

⁴¹ Pũrũ Jesũs Marĩpũya wiima ĩgūsã ãmuburi niyeru needĩrĩ kũma pũro masaka ĩgūsã niyeru sãmakũ ĩã doaniyupũ. Wãri doebiri oparã iri kũmaguere wãro niyeru sãñurã. ⁴² Sugo wapiweyo iri kũma pũro ejanugã, pe tigã mërõgã wajakari tirigãrē sãyupo. ⁴³ Iri tirire igo sãmakũ ĩãgũ, Jesũs ĩgũ buerãrē siiu, ārĩyupũ:

—Diayeta musãrē werea. Igo wapiweyo bopogo niyeru sĩgõ, Marĩpũ ĩũrõ gajerã ããrĩpererã sĩadero nemorõ sĩamo. ⁴⁴ Gajerã wãri doebiri oparã wãro sĩkerepũrũ, ĩgūsãya wãro ãuyãa. Igo gapũ bopogo ããrĩkerego, igo baari wajariboadeare ããrĩpereri sĩpeokõãmo Marĩpure buremugõ, ārĩyupũ Jesũs.

13

Jesũs: “Marĩpũya wii bẽosũrokoa”, ãrĩ weredea (Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesũs Marĩpũya wiigüe ããrãdi wiriaripoe sugũ ĩgũ buegu ãsũ ārĩyupũ:

—Guare buegu, ĩãka i wiire pagari ãtãyeri merã iridea wii miẽrẽ, ārĩyupũ.

² Jesũs ĩgũrẽ yũjũyupũ:

—Musã i wiire wãri wiire daporare ĩãdãa. Pũrugue neõ suye ãtãye gajiyewe weka weamũrĩadeade dujabirikoa. ããrĩpereri mutãdijapereakõãrokoa, ārĩyupũ Jesũs.

Jesũs: “Iãmũ pereburi dupuyuro ãsũ waarokoa”, ãrĩ weredea (Mt 24.3-38; Lc 21.7-36)

³ Pũrũ Jesũs ĩgũ buerã merã Olivos wãĩkari buũru Marĩpũya wii bokatĩũrõ ããrĩrĩ buũrugue waayupũ. Jesũs irogue eja doamakũ, Pedro, Santiago, Juan, Andrẽs ĩgũrẽ ĩgūsã seyaro sërẽñañurã:

⁴ —Guare wereka! ¿Naásũ ããrĩmakũ, mu ãrãderosũ waarokuri? ¿Ñeeno iri ĩmugukuri, iri ããrĩpereri irasũ waaburi dupuyuro? ãrĩñurã.

⁵ Jesũs ĩgūsãrẽ yũjũyupũ:

—Òãrõ pẽmasĩka! Gajerã musãrẽ ãrĩgatorire pẽbirikõãka! ⁶ Wãrã ãrĩgatorimasã aarirãkuma. “Yũ Marĩpũ iriudi Cristo ããrã”, ãrĩrãkuma. ĩgūsã irasũ ãrĩgatomakũ pẽrã, wãrã masaka ĩgūsãrẽ buremurãkuma.

⁷ Masaka musã pũro gãmewẽjẽrĩrẽ pẽrã, yoarogue marã gãmewẽjẽrĩ kerere pẽrã, gũkabirikõãka! Irasũta waarokoa.

Irasũ waakerepũũ, i ãũũ pereburo dũyarokoa dapa. ⁸ Su bumarã, gaji bumarã merã gãmewẽjẽrãkuma. Su nikũ marã, gaji nikũ marã merã gãmewẽjẽrãkuma. Wári makãrĩguere nikũ ñomerokoa. Masaka wárũ naboari merã boarãkuma. Iããrĩpereri merã masaka ñerõ taripũroriwãgãrirãkuma.

⁹ 'Gajerã mũsãrẽ ñeã, ãã, oparãguere ñerõ iridorerã wiarãkuma. Mũsã judío masaka nerẽrĩ wiirigue ããrĩmakũ, mũsãrẽ párákuma. Mũsã yũre bũremurĩ waja makãrĩ marã oparã pũrogue, iri nikũ marã oparã pũrogue ããsũrãkoa. Irasirimakũ, mũsã Marĩpũya õãrĩ kerere wererãkoa ãgũsãrẽ. Irasirirã mũsã basi õãrõ pémasĩka! ¹⁰ I ãũũ pereburo dupuyuro Marĩpũyare wererã ããrĩpereri buri marãrẽ ãgũya kerere wererãkuma. ¹¹ Masaka mũsãrẽ oparã pũrogue ããmakũ: “¿Naásũ ãrĩrãkuri ãgũsãrẽ?” ãrĩ gũñarĩkumerãta waaka! Oparã mũsãrẽ sërẽñamakũ, Marĩpũ gũñarĩ sĩrĩ merã wererãkoa. Irasirirã mũsã basi werenĩbirikoa. Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã, ãgũ werenĩrĩ sĩrĩ merã wererãkoa.

¹² 'I ãũũ pereburo dupuyuro masaka ãgũsã pagũpũrãrẽ, ãgũsã tĩrãrẽ oparãguere wẽjẽdorerã wiarãkuma. Pagũsãmarã ãgũsã pũrãrẽ, pũrã ãgũsã pagũsãmarãrẽ oparãguere wẽjẽdorerã wiarãkuma. ¹³ Yũre mũsã bũremurĩ waja ããrĩperero marã masaka mũsãrẽ ããturi doorãkuma. Mũsãrẽ ãgũsã ñerõ irikerepũũ, yũre bũremurĩrẽ piribirimakũ, Marĩpũ mũsãrẽ taugũkumi.

¹⁴ 'I ãũũ pereburo dupuyuro ñegũrẽ Marĩpũre ããturigũre ããrãkoa. Marĩpũya wiigũ ãgũrẽ ããrĩdorebiridea wiigũ nímakũ ããrãkoa. Iripoegue Marĩpũya kerere weredupuyudi Daniel ãgũrẽ gojadi ããrĩmĩ. ãgũ gojadeare buegũno, pémasĩburo. Ásũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Iro ãgũ nímakũ ããrã, Judea níkgũ ããrĩrã buurĩguẽ ãmaduriburo”. ¹⁵ Irasũ waaripoere masakare ñerõ waarokoa. Sugũ ãgũya wii wekague ããrĩgũ wii poekague ãgũyare ããgũ ñajãbirikõãburo. ¹⁶ Sugũ ãgũya pooerigũ ããrĩgũde ãgũya surĩre wiigũ ããgũ dujáabirikõãburo. ¹⁷ Irasũ waarĩnũrĩrẽ nijĩpagosã nome, gajerã ãgũsã pũrã mirĩrãgã oparã nomede bũro ñerõ tarirãkuma. ¹⁸ Irasirirã Marĩpũre ãsũ ãrĩ sërẽka: “Puibũ ããrĩmakũ, irasũ waabirikõãburo”, ãrĩ sërẽka!

¹⁹ 'Irasũ waarĩnũrĩrẽ masaka ñerõ tarirãkuma. Marĩpũ i ãũũrẽ iripũroridero pũrũre masaka ñerõ taridero nemorõ ñerõ tarirãkuma. I ãgũsãrẽ ñerõ waaburi neõ dupaturi irasũ waanemobirikoa. ²⁰ Irasirigũ Marĩpũ masakare i ñerõ waarĩre: “Yoaripoe waabirikõãburo”, ãrĩgũkumi. ãgũ irasiribirimakũ, neõ sugũ masakũ taribiribokumi. Irasirigũ ãgũ beyenerãrẽ bopoñasã, ãgũsãrẽ ñerõ waarĩre: “Iropãta waaburo”, ãrĩgũkumi.

²¹ 'Irasū ñerō waaripoere gajerā musārē: "Īāka! Ōōta Cristo āārīmi", o "Sōō āārāmi Cristo", āārīmakū pérā, buremubirikōāka! ²² Wārā ārīgatorikurā aarirākuma. Surāyeri: "Y_H Marīp_H iriudi Cristo āārā", o "Marīp_Hya kerere weredupuyurimasā āārā", āārīrākuma. Irasirirā masakare ĩgūsā ārīgatorire buremudorerā, wāri gajino iri ĩmurākuma. Irasirikererā, Marīp_H beyenerārē ĩgūrē buremuduúmakū irimasībirikuma. ²³ Iri irasū waaburi dupuyuro musārē i āārīpererire weresiāa. Irasirirā ōārō pémasīka! ārī wereyup_H Jesús ĩgū buerārē.

*Jesús i umugue ĩgū dupaturi aariburire weredea
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)*

²⁴ Jesús āsū ārī werenemoyup_H ĩgūsārē:

—Irasū ñerō waarīnūrī pur_H, abe umum_H naītīākōāgukumi. Namimūde boyonemobirikumi. ²⁵ Neñukā umugasigue āārīrā yuridijarirākuma. Umārōgue marā turarāde naradari merā béosūrākuma. ²⁶ Irasū waaripoere masaka y_H āārīpererā tīgū, burō turari merā, gosewasiriri merā mikāyebogue i nikūguere dupaturi aarimakū ĩārākuma. ²⁷ Y_Hre wereboerārē āārīperero i nikūguere iriugura. Irasirirā yaarārē Marīp_H beyenerārē āārīpererogue āārīrārē y_H purogue neeōrākuma.

²⁸ 'Ire musā masīburo, ārīgū, higeragu keori merā weregura. Irig_H pū maamamakū ĩārā: "Bojori waaburo mérōgā d_Hyāa", ārī masīa. ²⁹ Irig_H waarōsūta i āārīpereri y_H ārīrī irasū waamakū ĩārā: "Marīp_H iriudi dupaturi aariburo mérōgā d_Hyāa", ārī masīrākoa. ³⁰ Diayeta musārē werea. I āārīpereri y_H ārīrī, dapura marā ĩgūsā boapereburo dupuyuro irasū waarokoa. ³¹ Umugasi, i nikūde pereakōārokoa. Y_H werenīrī gap_H neō perebirikoa. Āārīpereri y_H musārē ārīrōsūta waayuwarīk_Hrokoa.

³² Y_H dupaturi aariburinūrē, iri horare neō sug_H masībemi. Marīp_Hre wereboerā umugasigue āārīrāde masībema. Y_H Marīp_H magūde masībea. Y_Hp_H sug_Hta masīmi.

³³ Musāde y_H aariburinūrē masībea. Irasirirā ōārō pémasīrī merā yūka! "G_Hare iritamuka!" ārī sērēka Marīp_Hre! ³⁴ I keori merā musārē weregura. Wii op_H yoarogue gāmeñajāgū waaburi dupuyuro ĩgūrē moāboerārē ĩgūya wi-ire koredorekumi. Surāyerire ĩgū moārīrē pīkumi. Gajig_Hure wii disip_Hro koredorekumi, ĩgū dujariburire ōārō yūdoreg_H. ³⁵ Irasiri odo, waakōākumi. ĩgūrē moāboerā gap_H ĩgū dujariburinūrē neō masībirikuma. Namika, o ñami deko, āgābo wereripoe, o boyoripoe aaribokumi. ĩgūsā ōārō yūbirimakū, ĩgū gūñaña marīrō aarīgú, ĩgūsārē kārīrārē bokajagukumi. Wii op_Hre moāboerā ĩgū dujariburinūrē ĩgūsā masībiriderosūta

musāde yu dupaturi aariburinārē masībea. ³⁶ Gũñaña marĩrõ yu aariburire masĩrã, yure õārõ pemasĩrĩ merã yúka! Sugũ kãrĩgũ irirosũ ããrĩgũ yure õārõ yúbirikumi. Īgũ irirosũ ããrĩbirikõãka! ³⁷ Yu musārē ārĩrĩrē ããrĩpererārē ārĩgura. Õārõ pemasĩrĩ merã yúka! ārĩ wereyupu Jesús ĩgũ buerārē.

14

Oparã Jesúre ñeãburire ãmudea
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Penũ pascua bosenu, judío masaka pã wemasārĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu ðayaripoe paía oparã, Moisés gojadeare buerimasã nerẽñurã. Jesúre ārĩgatori merã ĩgũsã ĩgũrē ñeã, wějẽburire ãmuñurã. ² Irire ãmurã, ãsũ ārĩñurã:

—I bosenu ããrĩmakũ ĩgũrē ñeãbirikõãrã! Masaka marĩ merã guarã, marĩrē gainĩ turibokuma, ārĩñurã.

Sugo nomeõ Jesúre sũrõrĩ piupeodea
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania wãikuri makãgue, Simón kãmi boadiya wiigüe ããrĩyupu. ĩgũ iri wiigüe ããrĩrã merã baa doanĩriporoe sugo nomeõ suru sũrõdiru opago Jesús pũro ejanugãyupo. Igo opadiru “alabastro” wãikuri ãtãye merã iridiru, sũrõrĩ “nardo” wãikuri wajapari opadiru ããrĩyuro. Irirure tũpã, Jesúya dipurure piupeoyupo.

⁴ Gajerã iri wiigüe ããrĩrã igo irasirimakũ ĩãrã, gua, ãsũ ārĩ gãme werenĩñurã:

—¿Nasirigo iri sũrõrĩrē irasiriwasiribéokõãrĩ? ⁵ Igo irire dua-makũ, trescientos niyeru tiri su bojori moã wajataropã wiri-boakuyo. Iri waja merã boporãrē iritamuboakumo, ārĩñurã. Igo irasiririre suyubiriñurã.

⁶ Jesús gapũ ĩgũsãrē ārĩyupu:

—Igre garibobirikõãka! ¿Nasirĩ ãgre garibori? Igo yure õãrĩrē yámo. ⁷ Boporã musã watopeguere ããrĩnikõãrãkuma. Irasirĩrã ĩgũsãrē iritamudũarã iritamumasĩa. Yu tamerãrē musã merã ããrĩnĩmakũ ĩãbirikoa. ⁸ Igo õārõ iridũaro bokatũrõ yure õārõ iriamo. Yaa dupure masãgobegue ĩgũsã píburi dupuyuro ãmuyugo, yure sũrõrĩ piupeosiamo. ⁹ Diayeta musãrē werea. Marĩpu masakare tauri kerere wererã ããrĩperero i ãmũgue waagorenarã, igo yure irideadere gajerãrē wererãkuma, ãgre gũñaburo, ārĩrã, ārĩyupu Jesús.

Judas Iscariote Jesúre wějẽdũarãguere ĩgũrē ĩmuburire ãmudea
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Pũru Judas Iscariote wãikugu sugũ Jesús buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã watopemu paía oparã pũroguere waa, ĩgũ Jesúre ĩgũsãguere ĩgũrē ĩmuburire werenĩyupu.

11 Īgū irasū ārīmakū pérã, usuyari merã: “Īgūrē mu guare ĩmumakū, niyeru mūrē wajarirãkoã”, ārīñurã.

Irasirigũ Judas: “¿Naásũ āārīmakū Īgūsãrē yũ Jesúre wiamakū õãkuri?” ārī gũñayupũ.

Jesús ĩgũ buerã merã baatũnudea

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12 Purũ judío masaka pã wemasãrĩ morēña marĩrĩ baari bosenu puroririnũ āārīmakū, Marĩpũ ĩūrõ oveja majĩrãrē wējē baañurã. Irinũta Jesús buerã ĩgūrē ãsũ ārĩ sērēñañurã:

—¿Noógue mu pascua bosenu baaburire ãmumakū gããmekuri? ārīñurã.

13 Īgūsã irasū ārīmakū pé, Jesús ĩgũ buerã pērãrē ãsũ ārĩ iriuyupũ:

—Jerusalēgue waaka! Irogue sugũ dekosoro kōãwãgãgũ mũsãrē bokatĩrĩgũkumi. Īgūrē tũyaka! 14 Īgũ, wiigüe ñajãmakū, iri wii opũre: “Gũare buegũ, ãsũ ārĩ sērēñãdoreami: ‘¿Dĩ taribugue yũ buerã merã i pascua bosenu rē baagũkuri?’ ārãmi”, ārĩka! 15 Mũsã irasũ ārīmakū pé, wãri taribu ãmarõgue ãmuadea taribuguere ĩmugũkumi. Irogue marĩ baaburire ãmuka! ārĩyupũ Jesús.

16 Irasirirã iri makãgue waa, irogue eja, Jesús wereaderosũta bokaja, pascua bosenu baaburire ãmuñurã.

17 Purũ naĩmejãripoe Jesús ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pērēbejarã merã iri taribugue baagũ ejayupũ. 18 Īgūsã baa doanĩripoe Jesús Īgūsãrē ārĩyupũ:

—Diayeta mũsãrē werea. Sugũ mũsã watopemũ yũ merã baa doanĩgũta yũre wējēdũarãguere yũre ĩmugũkumi, ārĩyupũ.

19 Īgũ irasũ ārīmakū pérã, bũro bũjawereri merã sugũno dita ĩgūrē sērēñayõñurã:

—¿Yũ āārĩrĩ mūrē ĩmubu? ārīñurã. Gajerãde irasũ dita āārĩñurã.

20 Jesús ĩgūsãrē yũjũyupũ:

—Sugũ mũsã pe mojõma pere su gubu peru pērēbejarã watopemũ yũ merã baagũta āārĩmi. 21 Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta yũre āārĩpererã tĩgūrē waaró yãa. Yũre ĩmubu gapũre ñetariro waarokoa. Īgũ deyoabirimakū õãboyo, ārĩyupũ.

22 Jesús, ĩgūsã baaripoe pãrē ãĩ, Marĩpũre: “Mūrē usuyari sĩa”, ārĩ, pea, ĩgūsãrē ãsũ ārĩ guereyupũ:

—Ire baaka! Yaa dupũ āārã, ārĩyupũ.

23 Purũ iirĩripare ãĩ, Marĩpũre: “Mūrē usuyari sĩa”, ārĩ, ĩgūsãrē iripare sĩyupũ. Irasirirã āārĩpererã iirĩñurã.

24 Īgūsãrē ãsũ ārĩyupũ:

—I yaa dí ããrã. Y_H masakare boabosagu yaa dí béori merã wárãrê Y_HPH: “Ígüsãrê õãrõ irigura”, ãrĩdeare iriyuwarikugukoa. ²⁵ Diayeta musãrê werea. Igui dekore marĩ dapora iirĩrosũ y_H dupaturi neõ iirĩnemobirikoa. P_HPH Y_HPH Ígũyarãrê dorerogue musã merã maama igui dekore iirĩgukoa, ãrĩyup_H Jesús Ígũ buerãrê.

Jesús Pedroro: “Y_Hre masĩkereg_H: ‘Masĩbea’, ãrĩgukoa”, ãrĩ weredea

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ P_HPH Marĩp_Hre bayapeo odo, Olivos wãĩk_Hri buúrugue waakõãñurã doja. ²⁷ Irogue Jesús Ígüsãrê ãrĩyup_H:

—Musã ããrĩpererã gũñaturaro marĩrõ y_Hre béowãgãperekõãrãkkoa. Musã irasiriburire Marĩp_Hya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbú:

Y_H oveja koreg_Hre wẽjẽmakũ irigukoa. Irasirimakũ, Ígũyarã oveja ãmawasiriakõãrãkuma, ãrĩ gojasũdero ããrĩbú.*

²⁸ Y_H boadigue masãdero p_HPH, musã dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, ãrĩyup_H.

²⁹ Pedro gap_H Jesúre ãrĩyup_H:

—Ígüsã ããrĩpererã m_Hrê béowãgãkerer_HPH, y_H gap_H m_Hrê neõ béowãgãbirikoa, ãrĩyup_H.

³⁰ Jesús Ígũrê y_Hjuyup_H:

—M_Hrê diayeta werea. Dapagã ñami ãgãbo pea wereburi dupuyuro m_H y_Hre masĩkereg_H PHrea gajerãrê: “Masĩbea”, ãrĩgatogukoa, ãrĩyup_H.

³¹ Pedro Ígũrê ãrĩyup_H:

—Y_H m_H merã boabu ããrĩkereg_H: “Masĩbea”, ãrĩgatobirikoa, ãrĩyup_H.

Ããrĩpererã Ígũ buerã Pedro ãrĩrõsũ dita ãrĩñurã.

Jesús Getsemanígue Marĩp_Hre sêrẽdea

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² P_HPH Getsemaní wãĩk_Hrogue ejañurã. Irogue Jesús Ígũ buerãrê:

—Õõta doaka musã dapa! Marĩp_Hre sêrẽgũ waagú yáa, ãrĩyup_H.

³³ Irasũ ãrĩ odo, Pedro, Santiago, Juãrê siiuwãgãyup_H. Ígũ b_Hro gũñarik_H, b_Hjawereyup_H. ³⁴ Ígüsãrê ãrĩyup_H:

—B_Hro b_Hjawereri merã kõmoma goero péñakoa. Kãrĩmerãta õõ doa yúka! ãrĩyup_H.

³⁵⁻³⁶ Irasũ ãrĩ odo, yoaweyaro waanemo, yebague moomejãja, Marĩp_Hre ãsũ ãrĩ sêrẽyup_H:

* 14:27 Zac 13.7

—Au, ããrĩpererire irimasĩa mu. I yu ñerõ tariburire tauduagu tauka! Yu irasũ ãrĩkerepuru, yu gããmerõsũ iribirikõãka! Mu gããmerõsũ gapu yure waaburo, ãrĩyuru.

³⁷ Puru ãgũsã purogue ejagu, ãgũsã kãrĩrãrẽ bokajayuru. Pedrore ãrĩyuru:

—Simón, ¿kãrĩgũ yári? ¿Nasirigu su horanogora yure kãrĩbita yumasĩberi? ³⁸ Kãrĩmerãta! Marĩpuru sërëka, wãtĩ ãrĩmesãrĩrẽ iribokoa, ãrĩrã! Musã gũñarĩ merã õãrĩrẽ iridudãã. Irire iridukererã, bokatĩũbea, ãrĩyuru.

³⁹ Irasũ ãrĩ odo, Marĩpuru ãgũ sërëaderosũta dupaturi sërëgũ waayuru doja. ⁴⁰ Dupaturi ãgũsã puro ejagu, kãrĩrãrẽta bokajayuru doja. ãgũsãrẽ wuja purĩtariyuro. Irasirirã, naãsũ ãrĩ yujumasĩbiriñurã.

⁴¹ Ñreagora kãrĩrãrẽ bokajagu, Jesús ãgũsãrẽ ãrĩyuru:

—Siuñajã, kãrĩka pama! Iropãta ejãã. Yure ããrĩpererã tĩgũrẽ ñerãguere wiari hora ejasiãã. ⁴² Wãgãnuãgãka! Náka, waarã! Yure wẽjẽduarãguere yure ãmubu aarisiamĩ, ãrĩyuru Jesús.

Jesúre ñeãwãgãdea

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ ãgũ irasũ ãrĩ wereripoe Judas, Jesús buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã watopemu ããrãdi ejayuru. Wãrã masaka sareri majĩrĩ, yukũ dukari opanerã Jesús purore ãgũ merã ejañurã. ãgũsã paía oparã, Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka murã iriuanerã ããrĩñurã. ⁴⁴ ãgũsã Jesús puro ejaburi dupuyuro Judas ãgũsãrẽ ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Yu ãgũya wayupãrãrẽ mimigũta ããrĩgũkumi. ãgũrẽ ñeã, õãrõ sia, ããka!” ãrĩdi ããrĩmĩ.

⁴⁵ Judas, Jesús puro ejaguta: “Gũare buegu”, ãrĩ, ãgũya wayupãrãrẽ mimiyyuru.

⁴⁶ ãgũ mimimakũ ããrã, Judas merã aaranerã Jesúre turaro merã ñeãwãgãñurã.

⁴⁷ Sugu Jesús buegu gapu paía opure moãboegure sareri majĩ merã ãgũya gãmipũrẽ dititã dijukõãyuru. ⁴⁸ Jesús gapu ãgũsãrẽ ãrĩyuru:

—¿Nasirã sareri majĩrĩ merã, yukũ dukari merã sugu yajarimasũrẽ ñeãrã aarirã irirosũ yure ñeãrã aariri? ⁴⁹ Ñmarĩku Marĩpurya wiigue musã watopegue buebu. Iroguere musã yure neõ ñeãbiribu. Musã irasiriri Marĩpurya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta waaró yãã yure, ãrĩyuru Jesús.

⁵⁰ Jesúre ñeãmakũ ããrã, ããrĩpererã ãgũ buerã sugureta ãmaweonũwãgãkõãñurã.

⁵¹ Sugu maamu ãgũ õmasiariñe merã dita Jesúre tuyayuru. ãgũdere ñeãkõãñurã. ⁵² ãgũsã ãgũrẽ ñeãmakũ, ãgũ õmasiariñerẽ meépĩ, surĩ marĩgũ ãmaduriwãgãkõãyuru.

Jesúre opará purogue ãiadea

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Puru Jesúre paía opu purogue ãijañurã. Iroguere paía opará, Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka murã ããrĩpererã nerẽñurã. ⁵⁴ Pedro gapu yoaweyaro Jesúre tuyañajãa, paía opuya wii disipuro ñajãrõma yebague eja, Marĩpuya wiire korerã surara merã peame turo sũma doanĩyupu.

⁵⁵ Paía opará, judío masaka murã, ããrĩpererã iroguere nerẽanerã Jesúre ãrĩgatori merã weresãmurãrẽ ãmarã iriñurã ãgũrẽ wẽjẽmurã. Irasirikererã, bokabiriñurã. ⁵⁶ Wãrã gajerã ãrĩgatori merã Jesúre weresãkerepuru, keoro ejabiriyuro. ⁵⁷ Gajerãde wãgãñugãja, ãrĩgatori merã ãsũ ãrĩ weresãñurã:

⁵⁸—Gua, ãgũ ãsũ ãrĩmakũ pébu: “Marĩpuya wii masaka iridea wiire béokõãgura. Puru urenu waaró merã gaji wii, masaka iribiri wiire irigura”, ãrĩmi, ãrĩñurã.

⁵⁹ ãgũsã irasũ ãrĩrĩde keoro ejabiriyuro.

⁶⁰ Irasirigu paía opu ãgũsã watopegue wãgãñugãja, Jesúre sërẽñayupu:

—¿ãgũsãrẽ yujuberi mu? ¿Nasirirã murẽ irasũ ãrĩ weresãrĩ? ãrĩyupu.

⁶¹ Jesús gapu yujubiriyupu. ãgũ yujubirimakũ ãã, paía opu dupaturi sërẽñayupu doja:

—¿Mu Marĩpu õãtarigu magũ Cristota ããrĩrĩ?

⁶² Jesús ãgũrẽ ãrĩyupu:

—Yu ãgũta ããrã. Yu ããrĩpererã tũgũrẽ Yupu turagu diaye gapu doamakũ ããrãkoa. ãmugasima mikãyebori weka yu aari-makũdere ããrãkoa, ãrĩyupu Jesús.

⁶³ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, paía opu ãgũ guarire ãmugũ, ãgũya surĩrore tũãyegue, ãsũ ãrĩyupu:

—¿Nasirimurã gajerã ãgũrẽ weresãrĩrẽ pẽnemobokuri marĩ?

⁶⁴ Musã, ãgũ basita Marĩpura ñerõ ãrĩrĩrẽ pésiãa. ¿Naãsũ gũñarĩ? ãrĩyupu.

ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ããrĩpererã ãsũ ãrĩñurã:

—Marĩpura ãgũ ñerõ ãrĩrĩ waja boaburo, ãrĩñurã.

⁶⁵ Irasirirã surãyeri Jesúre síku eotú, surĩro gasiro merã ãgũya koyere siabiato, ãgũrẽ pá:

—“¿Noã murẽ pári?” ãrĩbokaka! ãrĩñurã. Marĩpuya wiire korerã Jesúre ãã, ãgũya diapure buro pánañurã.

Pedro Jesúre masĩkeregu: “Masĩbea”, ãrĩdea

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro gapu paía opuya wii disipuro ñajãrõma yebague doanĩyupu. Iro ãgũ doaripoe sugo nomeõ paía opure moãboego

ejayupo. ⁶⁷ Īgũ peame turo sũma doanímakũ ĩãgõ, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩyupo:

—Mũde Jesús Nazaretmũ merã ããrĩdita ããrã, ãrĩyupo.

⁶⁸ Pedro ãrĩgatori merã ãsũ ãrĩ yũjũyupũ igore:

—Īgũrẽ masĩbea. Mũ irasũ ãrĩrĩrẽ pẽmasĩbirikoa yũ, ãrĩyupo.

Irasũ ãrĩ, iri wii tũroma sãrĩrõ disipũrogue wiriaripoeta ãgãbo wereyupũ.

⁶⁹ Moãboego Pedrore dupaturi ĩã, iro ããrĩrãrẽ ãrĩyupo doja:

—Īĩ, Jesús merãmũta ããrĩmi, ãrĩyupo.

⁷⁰ Pedro dupaturi igore ãrĩgatoypũ doja:

—Ããrĩbea yũ, ãrĩyupo.

Mérõgã purũta iro ããrĩrã Pedrore ãrĩñurã doja:

—Mũ diayeta Jesús buerã merãmũta ããrã. Mũ Galileamũta ããrã. Pẽmasĩrõta ĩgũsã irirosũ werenía, ãrĩñurã.

⁷¹ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ, Pedro ãrĩyupo:

—Marĩpũ pẽuro diayeta werea. Yũ mũsãrẽ diaye werebirimakũ, Marĩpũ yũre wajamoãburo. Yũ mũsã werenĩgũrẽ masĩbea, ãrĩyupo.

⁷² Īgũ irasũ ãrĩriipoeta dupaturi ãgãbo wereyupũ. Pedro, ãgãbo weremakũ pẽgũ, Jesús ĩgũrẽ: “Ãgãbo pea wereburo dupuyuro mũ yũre masĩkeregũ, ỹrea: ‘Masĩbea’, ãrĩgatogakoa”, ãrãdeare gũñaboka, bũro oreypũ.

15

Jesúre Pilato pũro ãĩjãdea

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Boyodujimejãripoe ããrĩpererã judío masaka oparã, paía oparã, mũrã, Moisés gojadeare buerimasã nerẽ: “¿Nasirirãkuri marĩ Jesúre?” ãrĩ werenĩñurã. Werení odo, ĩgũrẽ sia, ãĩwãgã, Pilatore wiañurã. ² Pilato Jesúre sërẽñayupũ:

—¿Mũta ããrĩrĩ judío masaka Opũ? ãrĩyupo.

—Mũ ãrĩrõsũta ĩgũta ããrã, ãrĩ yũjũyupũ Jesús.

³ Paía oparã Jesúre: “Īĩ ñerõ iridi ããrĩmi”, ãrĩ, wári weresãñurã.

⁴ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽgũ, Pilato dupaturi Jesúre ãsũ ãrĩ sërẽñayupũ:

—¿Neõ yũjũberi? Péka! Īgũsã mũrẽ wári weresãrã yáma, ãrĩyupo.

⁵ Jesús gapũ neõ yũjũbiriypũ. Irasirigu Pilato ĩãgũkakõãyupũ.

Jesúre wẽjẽdoredea

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Bojorikũ pascua bosenu ããrĩmakũ, Pilato sugũ pere-sugue ããrĩgũrẽ masaka wiudoregũre wiunayupũ. ⁷ Iripoere

Barrabás wāikugū gajerā romano marā oparārē béoduārā masakare wējēnerā merā peresugue āārīyupū. ⁸ Iri bosenu āārīmakū, Pilato pūroque wārā masaka nerē:

—Mū bojorikū irinarōsūta irika doja! ārī sērēñurā.

⁹ Pilato ĩgūsārē yūjuyupū:

—¿Mūsā judío masaka Opure yū wiumakū gāāmerī? ārīyupū. ¹⁰ Pilato, paía oparā Jesúre ĩaturisīā, ĩgūsā ĩgūrē wiamakū masīgū, irasū ārīyupū. ¹¹ Paía oparā gapū masakare: “Barrabáre wiuka!” ārī gainídoreñurā.

¹² ĩgūsā irasū ārīmakū pé, Pilato ĩgūsārē sērēñayupū:

—Mūsā judío masaka Opū, ārīgū merā gapure, ¿nasirimakū gāāmekuri?

¹³ ĩgū irasū ārīmakū, buro gainírī merā:

—Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē! ārīñurā.

¹⁴ Pilato ĩgūsārē ārīyupū:

—¿Ñeéno ñerīrē iriari ĩgū, mūsā irasū ārīmakū?

ĩgūsā gapū dupaturi:

—Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē! ārī gainíñurā.

¹⁵ Irasirigū Pilato ĩgūsā ĩgū merā oārō dujamakū iridūagu, ĩgūsā gāāmerōsūta Barrabáre wiuyupū. Jesús gapure tārādore, pūru surarare wiayupū, ĩgūrē curusague pábiatúdoregū.

¹⁶ Irasirirā surara Jesúre Pilatoya wii dispūroma yebague āijañurā. Irogue āārīpererā surarare Jesús pūro neeōñurā.

¹⁷ Pūru suríro buro diariñerē ĩgūrē sāñurā. ĩgūya dipurure pora bero ĩgūsā iriadea berore peoñurā. ¹⁸ Pūru: “Būremurā aarika judío masaka Opure!” ārī gainíñurā.

¹⁹ ĩgūya dipurure yukū duka merā pá, ĩgūrē siku eotúbiranañurā. ĩgūrē buridarā ñadukūpuri merā ejamejājanañurā. ²⁰ Pūru irasiri burida odo, suríro diariñerē túwea, ĩgūya surírore sāñurā doja. Irasiri odo, ĩgūrē curusague pábiatú wējēmurā āiākōñurā.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ ĩgūrē āiārā, sugū Cirenemū Simón wāikugūre poegue āārādi dujarigūre bokatīrīñurā. ĩgū Alejandro, Rufo wāikurā pagū āārīyupū. ĩgūrē bokatīrī, Jesús kōādea curusare kōādoreñurā.

²² Gólgota wāikurogue Jesúre āijañurā. “Gólgota”, ārīrō: “Masakū dipuru boaweadea pero”, ārīduaro yáa. ²³ Irogue eja, Jesúre igui deko mirra wāikuri merā morēadeare tīādiñurā. Jesús gapū iiribiriyupū. ²⁴⁻²⁵ Pūru irogue ñamigāgā nueve hora āārīmakū Jesúre curusague pábiatú āiwāgānúkōñurā pama. Odo, ĩgūya suríre: “¿Noārē dujarokuri?” ārīboka birañurā, irire ĩgūsā basi gāme dukawamurā.

²⁶ “Īi āsū iridea waja boami”, āĩrā: “Īita judío masaka Opu āārĩmi”, āĩ gojadea majĩrē curusague ĩgū weka pábiatúñurā. ²⁷ Jesús merā pērā yajarikurārē gaji curusarigue pábiatú āĩwāgūnúñurā. Sugure ĩgū diaye gapu, gajigure kúgapu pábiatú āĩwāgūnúñurā. ²⁸ Jesúre ĩgūsā irasirimakū, Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pūgue gojaderosūta waayuro: “Īgū ñerĩ irigu irirosū ñerā merā wējēsūgukumi”, āĩ gojasūdero āārĩbú.

²⁹ Masaka irogue āārĩrā Jesús puro ejanugāja, buridari merā ĩgūrē ĩgūsāya dipure sagui, ñerō werenĩñurā.

—Júú, mu Marĩpuya wiire béo, puru unenu waaró merāta iri wiire dupaturi iri odogukoa, āĩ werenĩbu. ³⁰ Irasirigu mu basi tauka! Curusague merā dijarika! āĩñurā. ³¹ Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasāde ĩgūrē āsū āĩ buridañurā:

—Gajerā gapure taumi. Īgū basi gapu taumasĩbemi. ³² Diayeta Cristo, Israel bumarā Opu āārĩgú, curusague merā ĩgū dijarimakū ĩārā, marĩ ĩgūrē buremurākoa, āĩ buridañurā. Īgū merā pábiatú āĩwāgūnúñusūanerāde irasūta āĩ buridañurā.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Goeripoe āārĩmakū, i nikū āārĩpererogue naĩtĩākōāyuro. Ƴre hora gora naĩtĩāyuro. ³⁴ Ƴre hora ejamakūta Jesús buru gainiyupu:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? āĩryupu. Irasū ārĩgū: “Yu Opu, yu Opu ¿nasirigu yure béori mu?” ārĩgū iriyupu. ³⁵ Surāyeri iro āārĩrā, ĩgū irasū āĩ gainimakū pérā:

—Péka! Marĩpuya kerere weredupuyudire Eliare siiugu yámi, ārĩñurā. ³⁶ Sugu ĩgūsā merāmu ũmawāgā, igui deko piari yosadea yusure yuku yuwague siatú, Jesúre iirĩburo, ārĩgū soemuúyupu. Irasū soemuúgū, āsū ārĩryupu:

—Īāñarā marĩ, ĩgū curusague āārĩgūrē Elías āĩdijugu aari-makū, ārĩryupu.

³⁷ Jesús buru gainí, kōmoakōāyupu. ³⁸ Īgū kōmomakūta Marĩpuya wii poekama taribu disipuro kāmulari gasiro ũmarō gapu merā yegue dijari, deko merā yeguesiajayuro.

³⁹ Jesús boamakū ĩāgū, romano surara opu:

—Īi diayeta Marĩpu magū āārādañumi, ārĩryupu.

⁴⁰ Nomede yoaweyarogue Jesúre ĩūnĩñurā. Īgūsā nome watopeguere María Magdalena āārĩyupo. Gajego María Santiago, ĩgū tĩgū José pago āārĩyupo. Gajego Salomé āārĩyupo. ⁴¹ Jesús Galileague āārĩmakū, ĩgūrē iritamunerā nome āārĩñurā. Gajerā nome wārā āārĩñurā, Jerusalēgue ĩgū merā waanerā nome.

*Jesúya dupure masãgobegue pídea**(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

42-43 Naĩmejãriporoe ããrĩmakũ, judío masaka siuñajãrĩnu ñajãburo dupuyuro José, Arimatea wãĩkuri makãmu Pilato purogue ejayuru. Judío masaka oparã watopemu ããrĩyuru. Īgũ Marĩpu Īgũyarãrẽ doreburire yũgu iriyuru. Irasirigu gũiro marĩrõ Pilato puro eja, Jesúya dupure yáabu sërẽyuru.

44 Īgũ irasũ ãrĩ sërẽmakũ, Pilato pégukakõãyuru. Irasirigu surara opure siiu:

—¿Jesús ããrĩrõta boakõãrĩ? ãrĩ sërẽñayuru.

45 Surara opu Īgũrẽ: “Boakõãmi”, ãrĩ yujumakũ pégu, Pilato Josere Jesúya dupure ãidijudoreyuru.

46 Irasirigu José õãrĩ suríro gasiro wajari, Jesúya dupure ãidiju, iri gasiro merã õmayuru. Puru su gobe masãgobe ãtãyegue mádea gobegue píyuru. Irasiri odo, iri gobere ãtã majĩ merã biayuru. 47 Īgũ Jesúya dupure yáamakũ, María Magdalena, gajego María José pago ããñurã.

16*Jesús masãdea**(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

1 Judío masaka siuñajãrĩnu* tariadero puru, María Magdalena, gajego María, Santiago pago, gajego Salomé, sũrõrĩ wajariñurã Jesúya dupure piupeomurã. 2 Semana ããrĩpuroririnurẽ† Īgũsã nome ñamigãgã, abe murĩriripoe Jesúya dupure yáadea masãgobegue waañurã. 3 Irogue waarã:

—¿Noã marĩrẽ iri masãgobe biadea ãtã majĩrẽ tũpãbosarãkuri? ãrĩ wereníwãgãñurã.

4 Irogue ejarã, iri gobere biadea ãtã majĩ miẽrẽ gajerogue oyamakũ ããñurã. 5 Irasirirã iri gobegue ñajãa, sugu maamu diayemapãrẽ gapu suríro yoaro õãrõ borero sãñadi doamakũ ããñurã. Īgũrẽ ããrã, ããgukakõãñurã.

6 Īgũ gapu Īgũsãno merẽ ãrĩyuru:

—Gukabirikõãka! Musã Jesús Nazaretmurẽ, Īgũsã curusague pábiatú wẽjẽadire ãmarã yáa. Masãsiami. Õõrẽ mámi. Īãka, Īgũsã Īgũrẽ píaderore! 7 Īgũ buerãrẽ, irasũ ããrĩmakũ Pedrore wererã waaka! Īgũ musã dupuyuro Galileague waasiami. Irogue musã Īgũrẽ ããrãkoa Īgũ ãrĩderosũta, ãrĩyuru.

8 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pé, buru guka naradari merã waakõãñurã. Buru gũisã, gajerãrẽ Īgũsã ããdeare werebiriñurã.

* 16:1 Judío masaka siuñajãrĩnu, sãbado ããrã. † 16:2 Semana ããrĩpurorinuno, domingo ããrã.

Jesús María Magdalenarē deyoadea
(Jn 20.11-18)

⁹ Jesús semana āārīp̄roririn̄u boyoripoe, ĩgū masādero p̄ru María Magdalenarē deyoap̄roriyupu. Igo su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā wātēārē ĩgū béowiusūdeo āārīyupo. ¹⁰ Jesús igore deyoadero p̄ru, ĩgū buerārē igo ĩādeare werego waayupo. ĩgūsā b̄uro bujawereri merā orerā iriñurā. ¹¹ Igo ĩgūsārē: “Jesús okami, ĩgūrē ĩābu”, ārī wererire pérā, b̄remubiriñurā.

Jesús ĩgū buerire t̄yarā pērārē deyoadea
(Lc 24.13-35)

¹² P̄ru Jesús gajerā pērārē makā t̄rogue waarārē deyoayupu. ĩgū deyoap̄rorigu, deyoderosū deyobiriyupu. Irasirirā ĩgūrē ĩāmasībiriñurā.

¹³ ĩgūrē ĩāmasī, p̄ru ĩgū buerā āārīrōgue waa, Jesús ĩgūsārē deyoadeare wereñurā. ĩgūsādere b̄remud̄abiriñurā.

Jesús ĩgū buerārē ĩgūyare buedoreḡu p̄idea
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Jesús ĩgū boa, masādero p̄ru, ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarārē ĩgūsā baa doanīrōgue deyoa, ārīyupu:

—¿Nasirirā, yu masādea kerere pékererā, b̄remuberi, ĩgūsā m̄sārē werekerer̄p̄ru? B̄remurī opabea m̄sā, ārīyupu.

¹⁵ P̄ru ĩgūsārē āsū ārīyupu doja:

—Āārīpererogue marārē Marīp̄u masakare tauri kerere wererā waaka! ¹⁶ Ȳre b̄remurā, deko merā wāīyesūrā tausūrākuma. Ȳre b̄remumerā gap̄u peamegue béosūrākuma.

¹⁷ Ȳre b̄remurā yu wāī merā, yu turaro merā wātēārē masakaguere ñajānerārē béowiurākuma. Gaji masā ya ĩgūsā dupuyuro werenímasībirideare werenírākuma.

¹⁸ Āñarē ñeāmakū, ĩgūsārē ñerō waabirikoa. Nima iirímakūdere p̄rībirikoa. P̄rīrikurārē ĩgūsāya mojōrī merā ñapeomakū, ĩgūsārē p̄rīrī tarirokua, ārīyupu Jesús ĩgū buerārē.

Jesús ām̄ugasigue murīadea
(Lc 24.50-53)

¹⁹ Marī Op̄u Jesús irasū ārī were odoadero p̄ru, Marīp̄u ĩgūrē ām̄ugasigue āimurīayupu. Irasirigu irogue ejagu, Marīp̄u diaye gap̄u eja doayupu. ²⁰ ĩgū buerā ĩgū masakare tauri kerere āārīpererogue wererā waañurā. ĩgūsā irasū weregorenamakū, marī Op̄u Jesús ĩgūsārē iritamunikōāyupu. Irasirigu ĩgū turari merā ĩgūsārē iri ĩmurīrē irimakū irinayupu, masakare ĩgūsā wererire: “Diayeta āārā”, ārī b̄remudoreḡu.

Iropāta āārā.

SAN LUCAS

Lucas, opu Teófilo wāikugure gojadea

¹⁻² Opu Teófilo, yu mure òadorea. Gha watopere Jesús irinugādeare iānerā gware igūya kerere buema. Wārā gajirā, igūsā gware buederosūta keoro gojanugāsianerā āārīma. ³⁻⁴ Yude āārīpereri Jesús irinugādeare masipeoduagu, òārō buebu. Irasirigu mure gajirā buedeare: “Diayeta āārā”, āri masiburo, ārīgū, irire keoro gojāa.

Marīpure wereboegu Juan masakare wāiyerimasū deyoaburire weredea

⁵ Herodes, Judea nikū marā opu āārīripoe sugu paí Zacarías wāikugu āārīyupu. Igū, paí Abías wāikuguya bumū āārīyupu. Igū marāpo Isabel wāikugo, paí Aarón wāikugu parāmeō āārīturiagogue āārīyupo. ⁶ Igūsā pēragueta Marīpu iūrōrē diayemarē irirā, Moisére doreri pīdeadere tarinugābiriñurā. Irasirirā gajirā igūsārē: “Ñerī irirā āārīma”, ārīmasībiriñurā. ⁷ Isabel pūrā marīgōno āārīyupo. Irasirirā pūrā marīrāta, muñuakōāñurā.

⁸ Sunū Zacarīaya bumarārē Marīpuya wiigue Marīpu iūrō moārī āārīyuro. Irasirirā, igū paīare iridorederosūta irirā iroque waañurā. ⁹ Iroque ejadero puru, igūsā paīa irinarōsū Zacarīare sūrōrī soemubure beyebokañurā. Irasirigu Zacarías Marīpuya wiima taribugue soemugū ñajāyupu. ¹⁰ Igū irire soemuripoe iri taribu wirinugārōgue wārā masaka Marīpure sērērā iriñurā. ¹¹ Igū soemuripoe sugu Marīpure wereboegu sūrōrī soemurō diaye gapu Zacarīare deyoayupu. ¹² Zacarías igūrē iāgū, iāguka, nasirimāsībiriyupu. Buro güiyupu. ¹³ Igū güimakū iāgū, Marīpure wereboegu gapu āsū ārīyupu:

—Zacarías, güibirikōāka! Marīpu mu sērērērē pémi. Mu marāpo Isabel sugu majīgū pūrākugokumo. Igūrē “Juan” wāiyeka! ¹⁴ Igū merā buru usuyagukoa. Wārā gajirā igū deyoamakū, usuyarākuma. ¹⁵ Igū Marīpu iūrōrē ubu āārīgū meta āārīgukumi. Igu deko pāmurērē, siburidere neō iirībirikumi. Igū deyoaburi dupiyurogueta Ōāgū deyomarīgūrē opatarisiagukumi. ¹⁶ Wārā Israel bumarārē Marīpure güñaduunerārē dupaturi güñamakū irigukumi doja. ¹⁷ Marī Opu aariburi dupiyuro Elías Marīpuya kerere weredupiyudi werederosūta Ōāgū deyomarīgū turari merā masakare weregukumi. Pagusāmarā igūsā pūrā merā òārō āārīburo, ārīgū; tarinugārīmasādere oparā dorerire òārō yujuburo, ārīgū, Marīpuyare weregukumi. Irasirigu masaka marī Opure

ōārō usuyari merā bokatĩrĩñeāburo, ārĩgũ, irire weregukumi, ārĩyupũ Marĩpũre wereboegu Zacariare.

18 Īgũ irasũ ārĩmakũ pégu, Zacariás sēñayupũ:

—¿Nasirigu yũ ire: “Diayeta āārā”, ārĩmasĩbukuri? Yũ buɣurogora āārā. Yũ marāpode búro āārĩmo, ārĩyupũ.

19 Īgũ irasũ ārĩmakũ pégu, āsũ ārĩ yũyuyupũ:

—Yũ Marĩpũre wereboegu, Gabriel wāĩkũgu, Marĩpũ pũro āārĩgũ āārā. Īgũta yũre iriuami, mũrē i ōārĩ kerere were-doregu. 20 Dapagorare yũ wererire mũ buremubiri waja, werenĩbi dujagũkoa. Mũ magũ deyoadero pũrũ, werenĩgũkoa doja. Marĩpũ: “Irasũ waaburo”, ārĩmakũ, yũ mũrē ārāderosũta waarokoa, ārĩyupũ Gabriel Zacariare.

21 Īgũ irasũ ārĩ wereripoere masaka, iri taribu wirinũgārōgue āārĩrā Zacariare yũrā iriñurā. “¿Naásũ waayuri, ĩgũ iropa yoaripoe deyomarĩgũ?” ārĩ gũñañurā. 22 Zacariás iri taribugue āārādi wirijagu, ĩgũsārē weredũagu, neō werenĩmasĩbiriypũ. Irasirigu ĩgũya mojōrĩ merā irikeoyupũ. Masaka, ĩgũ irasirimakũ ĩārā: “Iri taribugue Marĩpũ ĩmuadeare ĩagũkakōākumi”, ārĩ gũñañurā.

23 Zacariás Marĩpũya wiigue Marĩpũ ĩũrō moārĩrē iripeo, ĩgũya wiigue goedujáakōāyupũ. 24 Pũrũ ĩgũ marāpo Isabel nijĩpo āārĩnũgāyupo. Su mojōmarā abe neō wiriro marĩrō igoya wi-igüe āārĩkōāyupo. 25 Āsũ ārĩ gũñayupo: “Marĩpũ, yũ pũrā marĩgō āārĩdeore iritamugũ irasũ yámi, masaka yũre ĩābéobirikōāburo, ārĩgũ”.

Marĩpũre wereboegu Marĩare Jesús deyoaburire weredea

26 Isabel nijĩpo āārĩnũgādero pũrũ, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejari abe waaró merā Marĩpũ ĩgũrē wereboegu Gabriere Galilea nikũma makā Nazaret wāĩkũri makāgue, 27 sugo nomeō Marĩa wāĩkũgo, neō sugũ ãmũũ merā āārĩbeo pũrogu iriuyupũ. Igo, José wāĩkũgu opũ David parāmi āārĩturiagu merā marāpũkũbo iriyupo. 28 Gabriel, igo āārĩrōgue ñajāa, igore:

—Mũrē ōādorea. Marĩpũ mũrē ōārō irigu āārĩmi. Īgũ marĩ Opũ mũ merā āārĩmi. Āārĩpererā nome nemorō mũrē ōārō iritarinũgāgũkumi, ārĩ ōādoreyupũ.

29 Marĩa, ĩgũrē ĩāgō, ĩgũ irasũ ārĩrĩrē pégo, pégũkakōāyupo. “¿Naásũ ārĩdũaro irikuri ĩgũ yũre ōādoreri?” ārĩ, búro gũñayupo.

30 Igo gũkamakũ ĩāgũ, Marĩpũre wereboegu ārĩyupũ:

—Marĩa, gũbirikōāka! Marĩpũ ĩũrōrē mũ ōārĩ bokabũ. Mũ merā usuyami. 31 Irasirigo mũ dapagorare nijĩpo āārĩnũgāgokoa. Sugũ majĩgũ pũrākũgokoa. Īgũrē “Jesús” wāiyegokoa. 32-33 Īgũ ubu āārĩgũ meta āārĩgũkumi. Marĩpũ āārĩpererā nemorō turagu, ĩgũrē: “Yũ magũ āārā mũ”,

ãrĩgukumi. David, mu magũ ñekũ, Israel bumarã opu ããrĩdi ããrĩmĩ. Marĩpu Davire opu píderosũta mu magũdere Opu pígukumi Israel bumarãrẽ dorenĩbure. Īgũ doreri neõ perebirikoa, ãrĩyupu.

³⁴ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, María Īgũrẽ sērẽñayupo:

—¿Nasiro yure irasũ waabukuri, yu neõ sugu ãmũ merã ããrĩbirikeremakũ? ãrĩyupo.

³⁵ Igo irasũ ãrĩmakũ pégu, ãsũ ãrĩyupu:

—Ōãgũ deyomarĩgũ mũguere dijarigukumi. Marĩpu ããrĩpererã Opu turari, su ĩmikãyebo túbiaro irirosũ ejarokoa mũrẽ. Irasirigu mu magũ deyoabu, Marĩpu yagu òãgũ ããrĩgukumi. Masaka Īgũrẽ: “Marĩpu magũ ããrĩmĩ”, ãrĩrãkuma. ³⁶ Mu basudeo Isabede, búro ããrĩkerego, sugu majĩgũ pũrãkugokumo. Masaka igore: “Pũrã marĩgõ ããrĩmo”, ãrĩkeremakũ, su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejari abegora opasiamo. ³⁷ Marĩpũre Īgũ iridũari, neõ diasabea, ãrĩyupu.

³⁸ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, María ãrĩyupo:

—Yu marĩ Opu re moãboego ããrã. Marĩpu, mu ãrĩrõsũta iriburo yure, ãrĩyupo.

Igo irasũ ãrãdero puu, Marĩpũre wereboegu waakõãyupu.

María Isabere ĩãgõ waadea

³⁹ Irinũrĩta María mumurõ merã Judea nikũ ãtãyuku watopegue ããrĩrĩ makãgue waayupo. ⁴⁰ Irogue eja, Zacariaya wiigũ ñajãa, Isabere òãdoreyupo. ⁴¹ Igo òãdorerire pémakũ, Isabel magũ igoya patoregue ããrĩgũ búro gãmeñayupu. Igo, Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opatariyupo. ⁴² Irasirigo turaro merã ãsũ ãrĩyupo:

—Marĩpu ããrĩpererã nome nemorõ mũrẽ òãrõ iritarinũgãmi. Mu magũdere òãrõ yãmi. ⁴³ Mu, yu Opu pago yure ĩãgõ ejamakũ òãtaria. ⁴⁴ Mu òãdorerire yu pémakũta, yu magũ yaa patoregue ããrĩgũ búro mũyari merã gãmeñami. ⁴⁵ Marĩpũre wereboegu mũrẽ wereadeare: “Keoro waarokoa”, ãrĩ mũremusiã, òãrõ mũyari merã ããrã, ãrĩyupo Isabel Marĩare. ⁴⁶ Irasirigo María ãsũ ãrĩyupo:

Yaa yũpũrãgue yu Opu re: “Ōãtaria mu”, ãrĩ, mũyari sĩa.

⁴⁷ Marĩpu yure taugu merã búro mũyãa.

⁴⁸ Yu ubu ããrĩgõ ããrĩkeremakũ, Marĩpu yure Īgũrẽ moãboegore gũñami. Irasirirã dapagora merã masaka yure: “Marĩpu igore òãrõ iridea merã búro mũyadeo ããrĩmõ”, ãrĩnĩkõãrãkuma.

⁴⁹ Marĩpu turatarigu yure wãri òãrĩrẽ yãmi. Īgũ òãtarigu, neõ ñerĩ opabi ããrĩmĩ.

⁵⁰ ããrĩpererã gopeyari merã Īgũrẽ mũremurãrẽ bopoñanĩkõãgukumi.

51 Īgũ turari merã wári òãrĩrẽ iri ĩmumi. “Gũa gajirã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarãnorẽ ubu ããrĩrã dujamakũ yámi.

52 Oparãrẽ ubu ããrĩrã dujamakũ yámi. Ubu ããrĩrã: “Gajirã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñarã gapũre oparã dujamakũ yámi.

53 Ũaboarimasãrẽ wári òãrĩ sĩmi. Wári oparã gapũre neõ gajino opamerã dujamakũ yámi.

54-55 Marĩ ñekũsãmarãrẽ: “Iritamugũra”, ãrĩderosũta Abrahãrẽ, ĩgũ parãmerã ããrĩturiarãdere iritamunĩkõãmi. Irasirigũ marĩ Israel bumarãrẽ, ĩgũrẽ moãboerãrẽ ĩgũ ãrĩdeare neõ kãtiro marĩrõ bopoñarĩ merã iritamunĩkõãmi, ãrĩyupo Marĩa.*

56 Marĩa, Isabel merã urerã abegora ããrĩyupo. Pũru igoya wiigũe goedujãakõãyupo.

Juan masakare wãĩyerimasũ deyoadea

57 Pũru Isabel majĩgũ deyoarinopoe nijĩwãgũdero pũru, igo magũ deyoayupu. 58 Irasirirã igo pũro ããrĩrã, igoyarã, Marĩpũ igore òãrõ iridea kerere pãrã, igore usũyatamurã waañurã. 59 Igo magũ deyoadero pũru, su mojõma pere gaji mojõ ureru pẽrẽbejarinũrĩ waaró merã majĩgũrẽ ĩgũya dũpũma gasirogãrẽ* wiirirã waañurã. ĩgũrẽ ĩgũ pagũ “Zacariás” wãirẽ wãĩyedũadiñurã. 60 Isabel gapũ ĩgũsãrẽ:

—Ããrĩbea. ĩgũ: “Juan” wãĩkũgũkumi, ãrĩyupo.

61 Igo irasũ ãrĩmakũ pãrã, igo:

—¿Nasirigũ irasũ wãĩkũbukuri? Neõ mũyarã irasũ wãĩkurã máma, ãrĩñurã.

62 Irasirirã Zacariãre: “¿Mũ naásũ wãĩyedũakuri?” ãrĩrã, mojõrĩ merã irikeo, sãrẽñãñurã. 63 Irasirigũ Zacariás su taboa majĩ sãrẽ, iri majĩgũe:

—“Juan wãĩkũgũkumi”, ãrĩ gojayupu. ĩgũ gojarire ĩãrã, gũkakõãñurã. 64 Irire gojagũta Zacariás werenĩbi ããrãdi werenĩakõãyupu doja. Irasirigũ Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩyupu. 65 ããrĩpererã Zacariás pũro ããrĩrã, ĩgũ werenĩmakũ pãrã, gũkakõãñurã. ããrĩpererogue Judea nikũ marã ùtãyuku watopegue ããrĩrãrẽ Juan deyoadeare wereñurã.

66 ĩgũ deyoadea kerere pãrã, ããrĩpererã gũña, ãsũ ãrĩ gãme sãrẽñãñurã:

—Ĩĩ majĩgũ bũgũro waagũ, ¿naásũ ããrĩrikũgũkuri Marĩpũ turari merã deyoadi? ãrĩñurã.

* 1:54-55 1 S 2.1-10; Sal 113.5-9; Gn 17.7 * 1:59 Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpũ Abrahãrẽ ĩgũ pũrã ùmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, ĩgũsãya dũpũma gasirogãrẽ wiiridoredi ããrĩmĩ. Pũru iri dorerire Moisére pídi ããrĩmĩ. Irasirirã judío masaka Abraham parãmerã ããrĩturiarã iri dorerire irirã, ĩgũsã pũrã ùmarẽ su mojõma pere gaji mojõ ureru pẽrẽbejarinũrĩ waaró merã ĩgũsã deyoadero pũru irasũ yáma.

Zacarías Marĩpũre bayapeodea

67 Zacarías, Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opatarigũ Marĩpũ ĩgũrẽ weredorerire ãsũ ãrĩ wereyupũ:

68 Marĩpũre Israel bumarã Opũre ɥɥɥyari sĩrã! Marĩ ĩgũyarã pũroque marĩrẽ taugũ aarĩmi.

69 Irasirigũ marĩrẽ taubure turatarigũre iriugũkumi. ĩgũ, David Marĩpũre moãboerimasũ ããrĩdi parãmi ããrĩturiagũgue ããrĩmi.

70 Iripoegue Marĩpũ, ĩgũya kerere weredupiyurimasã ñerĩ marĩrã merã marĩrẽ tauburire ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmi:

71 “Ããrĩpererã mũsarẽ ĩaturirãrẽ, wajarãkũrãrẽ, mũsarẽ tariw-eremakũ irigũra”, ãrĩ weredi ããrĩmi.

72 Irasirigũ marĩ ñekũsãmarãrẽ: “ ‘Mũsarẽ bopoñarĩ merã ĩãgũ, õãrõ irigũra’, ãrĩdeare neõ kãtibirikoa”, ãrĩ weredi ããrĩmi.

73 Irire Marĩpũ marĩ ñekũ Abrahãrẽ weredi ããrĩmi.

74 Irasirigũ marĩrẽ ĩaturirãrẽ wijatagũkumi, gũiri marĩrõ ĩgũ dorerire iritũyaburo, ãrĩgũ.

75 ããrĩperero marĩ okaro bokatĩũrõ marĩrẽ ĩgũyarã, diayemarẽ irirã ããrĩmakũ irigũkumi, ãrĩyupũ Zacarías.

Irasũ ãrĩ odo, ĩgũ magũgãrẽ ãrĩyupũ:

76 Makũ, masaka mũrẽ: “Marĩpũ ããrĩpererã nemorõ turagũya kerere weredupiyurimasũ ããrĩmi”, ãrĩrãkuma. Mũ, marĩ Opũ aariburi dupiyuro ĩgũ aariburi maarẽ di-ayema maa ãmugũ irirosũ ĩgũyare weregũ waagũkoa.

77 Marĩpũyarãrẽ ãsũ ãrĩ weregũkoa: “Marĩpũre: ‘Gũa ñerõ irideare kãtika!’ ãrĩ sãrẽmakũ, mũsarẽ kãtigũkumi. Irasirigũ mũsarẽ perebiri peamegue waabonerãrẽ taugũkumi”, ãrĩgũkoa.

78 Marĩpũ marĩrẽ bopoñarĩ merã maĩsĩã, ɥmũ, maamanũ boyoro irirosũ waamakũ irigũkumi, ɥmũgasigue merã marĩrẽ taubure iriugũ.

79 Naĩtĩãrõgue ããrĩrãrẽ boyori sĩgũkumi perebiri peamegue waabonerãrẽ ĩgũrẽ masĩburo, ãrĩgũ. Irasirigũ marĩrẽ ĩgũ merã õãrõ siñajãrĩ bokamakũ irigũkumi, ãrĩ wereyupũ Zacarías.*

80 Majĩgũ õãrĩ gũñarĩ merã, Marĩpũ turari merã masãyupũ. Masaka marĩrõgue yoaripoe ããrĩyupũ. Iroque ããrĩgũta Israel bumarãrẽ buenũgãyupũ.

2*Jesús deyoadea**(Mt 1.18-25)*

1 Marĩpũ magũ deyoaburi dupiyuro romano marã opũ Augusto wãikũgũ ĩgũya nikũ marãrẽ ããrĩpererãrẽ keoñabu,

* 1:79 Mal 3.1; Is 9.2

Īgūsā wāirē gojatúoreyupũ. ²⁻³ Irasirirā āārīpererā masaka Īgūsā ñekūsāmarā deyoadea makārīgue Īgūsā wāirē gojatúrā waañurā. Siria nikū marā opu Cirenio wāikugũ āārīri坡e gojatúnugāñurā.

⁴ Irasirigũ Joséde, Galilea nikūma makā Nazaretgue āārādi, Judea nikūma makā Belēgue waayupũ. Belén, David deyoadea makā āārīyuro. Īgũ, David parāmi āārīturiagu āārīsīā, irogue waayupũ. ⁵ Īgũ marāpo āārībo María merā Īgũ wāirē gojatúgu waayupũ. María gapũ nijīpo āārīyupo. ⁶ Irasirigo irogue āārīgō, nijīwāgūyupo. ⁷ Kārīri wii utarimakū iā, José, María merā wekua wiigie kārīrā waañurā. Iri wiigie María neō pūrākubeo āārīdeo, majīgũ pūrākunugāyupo. Īgũ deyoamakū, surí gasiri merā ōma, wekua baari korogue Īgūrē sāyupo.

Marīpure wereboerā oveja korerimasārē deyoadea

⁸ Belén turogue ovejare korerimasā āārīñurā. Ñamirikũ irogue dita Īgūsāyarā ovejare koreboyoanañurā. ⁹ Irogue Īgūsārē gūñaña marīrō sugũ Marīpure wereboegũ deyoayupũ. Īgũ deyoamakū, Marīpu gosesiriri Īgūsārē boyoyuro. Irasũ waamakū iāguka, buro gūiñurā. ¹⁰ Marīpure wereboegũ āsũ ārīyupũ Īgūsārē:

—Gūibirikōāka! Mūsārē ōārī kerere āirigu yāa, āārīpererā masaka usuyaburire. ¹¹ Dapagā ñami, David deyoadea makāguere mūsārē taubu deyoami. Īgũ Marīpu iriudi, Cristo mūsā Opu āārīmi. ¹² Mūsā majīgūrē iārā waarā, surí gasiri merā ōmadire, wekua baari korogue sāñagūrē bokajarākoa. Irasirirā Īgūrē iārā: “Diayeta āārāñumi”, ārīrākoa, ārīyupũ.

¹³ Īgũ irire ārīri坡eta gajirā wārā Marīpure wereboerā deyoa, Marīpure baremurā āsũ ārī bayañurā:

¹⁴ Marīpu ūmugasigue āārīgūrē: “Ōātaria mũ”, ārī, usuyari sīrā! I ūmugue Īgũ merā ōārō āārīrā siñajārī opaburo, ārī bayañurā.

¹⁵ Marīpure wereboerā ūmugasigue murīadero purũ, ovejare korerimasā Īgūsā basi gāme werenīñurā:

—Nāka, dapagorata Belēgue! Marīpure wereboegũ marīrē wereaderosūta iārā waarā! ārīñurā.

¹⁶ Irasirirā mumurō merā iārā waañurā. Irogue eja, José, Mariare bokajañurā. Majīgũ gapure wekua baari korogue sāñagūrē iāñurā. ¹⁷ Īgūrē iārā, iro āārīrārē Marīpure wereboegũ majīgūyamarē wereadeare wereñurā. ¹⁸ Īgūsā irire weremakū pérā, āārīpererā pégukakōāñurā. ¹⁹ María gapũ āārīpereri Īgūsā wererire pégo, igoya yujupūrāgueta gūñaduripīyupo. ²⁰ Ovejare korerimasā Marīpure wereboegũ

wereaderosũta ããrĩpereri ĩgũsã péadea, ĩãdea keoro waa-
makũ ĩãrã, Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari merã goe-
dujãakõãñurã.

Jesúre Marĩpũya wiigwe ãĩadea

²¹ Pũru su mojóma pere gaji mojó ɛreru pẽrẽbejarinũrĩ waaró
merã majĩgũrẽ ĩgũya dũpũma gasirogãrẽ wiiriñurã. Wiiri odo,
Marĩpũre wereboegu Marĩare, igo nijĩpo ããrĩburo dupiyuro
ãrĩderosũta ĩgũrẽ “Jesús” wãĩyeñurã.

²² Pũru Moisés: “Ãsũ irika ãmũũrẽ pũrãkũadero pũru!”
ãrĩdeare iripeo, José, Marĩa merã Jesúre Jerusalẽgue ãĩãñurã,
Marĩpũya wiigwe Marĩpũre: “Mũyagu ããrĩmi”, ãrĩ ĩmurã
waarã. ²³ Irire irirã, Marĩpũ dorederosũta iriñurã. Ãsũ ãrĩ go-
jasũdero ããrĩbũ Marĩpũ doreri gojadea pũgue: “Ããrĩpererã ãma
deyoapũrorirã Marĩpũyarã ããrĩburo”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

²⁴ Irasirirã José, Marĩa merã Jerusalẽgue Marĩpũ dorederosũta
irirã waañurã. Ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ doja: “Pẽrã buja, o
ĩgũsã marĩmakũ buja irirosũ deyorãgã pẽrã sĩka, Marĩpũ ĩũrõ
wẽjẽ soepeoburo, ãrĩrã”.

²⁵ Iripoere Jerusalẽguere sugũ bũgũro Simeón wãĩkũgu
ããrĩyũpũ. ĩgũ õãgũ, Marĩpũre bũremugũ ããrĩyũpũ. Israel
bumarãrẽ taugũ aaribure yũgũ iriyũpũ. Õãgũ deyomarĩgũ
ĩgũ merã ããrĩnĩkõãyũpũ. ²⁶ Iripoegwe Õãgũ deyomarĩgũ
ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Cristo, Marĩpũ iriubure ĩãbita
boabirikoa mũ”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ²⁷⁻²⁸ Jesúre ĩgũ pagũsãmarã
Jerusalẽgue ãĩjarinũrẽ Õãgũ deyomarĩgũ Simeõrẽ Marĩpũya
wiigwe waadoreyũpũ. Marĩpũ dorederosũta Jesúre iri wiigwe
ãĩjamakũ ĩã, Simeón ĩgũrẽ kõã, Marĩpũre usũyari sĩ, ãsũ ãrĩyũpũ:

²⁹ Yũ Opũ, mũ iripoegwe ãrĩderosũta keoro yãa. Irasirigu da-
pagorare yũ mũrẽ moãboegu usũyari merã boamasĩa.

³⁰ ĩĩ majĩgũrẽ masakare taubure yaa koye merã ĩãa.

³¹ ĩgũrẽ masĩdoregu, ããrĩpererã masaka ĩũrõgue iriubũ.

³² ĩgũta judío masaka ããrĩmerãrẽ mũrẽ masĩmakũ irigu, sãĩgori
sĩgũ irirosũ irigũkumi.

Ããrĩpererã masaka: “Marĩpũ ĩgũyarã Israel bumarãrẽ õãrõ
iritamumi”, ãrĩrãkũma, ãrĩyũpũ Simeón.*

³³ Simeón majĩgũyamarẽ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, ĩgũ pagũsãmarã
pégũkakõãñurã. ³⁴ Simeón ĩgũsãrẽ: “Marĩpũ mũsãrẽ õãrõ
iriburo”, ãrĩ odo, Jesús pagore ãsũ ãrĩyũpũ:

—Ĩĩ majĩgũ Marĩpũ beyedi ããrĩmi. Wãrã Israel bumarã
ĩgũrẽ bũremumerã perebiri peamegue béodijusũrãkũma.
Ĩgũrẽ bũremurã gapũ ãmũgasigue ãĩmũrĩãsũrãkũma. Marĩpũ
turari merã ĩgũ iri ĩmumakũ ĩãrã, wãrã masaka ñerõ

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

werenírākuma ĩgūrē. ³⁵ Irasiriri merā āārīpererā masaka ĩgūsāya yujupūrārīgue gūñarīrē masīsũrokoa. Mũ gapũ i merā mũya yujupūrārē sareri majī merā saremakũ pūrīsũrōsũ burō bujaweregokoa, ārīyupũ Simeón Maríare.

³⁶ Gajigo Marĩpũya wiiguere Marĩpũya kerere weredupiyu-gode āārīyupo. Igo Ana wāikũgo, Fanuel magō, Aser bumo, búro āārīyupo. Maamogora marāpũkũdeo āārādimo. Pũrũ, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari bojori waaró merā igo marāpũ boakōāyupũ. ³⁷ Irasirigo wapiweyo dujayupo. ĩgūsā Jesúre Marĩpũya wiigue āĩjaripoere ochenta y cuatro bojorigora opayupo. Iri wiiguere ũmarĩkũ, ñamarĩkũ bereri merā Marĩpũre sērēnayupo. ³⁸ Jesúre āĩjamakũ ĩāgō, ĩgũ pũro aari ejanũgā, Marĩpũre usũyari sīyupo. Pũrũ āārīpererā Jerusalén marārē taubure yūrārē Jesús deyoadeare wereyupo.

Nazaretgue goedujáadea

³⁹ José, María Jerusalēgue āārānerā, Marĩpũ dorederosũta āārīpereri iripeo, Galilea nikũ ĩgūsāya makā Nazaretgue goedujáakōāñurā. ⁴⁰ Irogue majĩgũ turagũ ōārō masĩgũ masāyupũ. Marĩpũ ĩgūrē ōārō iritamuyupũ.

Jesús Marĩpũya wiigue waadea

⁴¹ Bojorĩkũ Jesús pagusāmarā pascua bosenuĩ āārĩmakũ, Jerusalēgue waanañurā. ⁴² Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori oparipoe ĩgūsā irinarōsũ ĩgũ merā iri bosenuĩ irogue taurā waañurā. ⁴³ Iri bosenu tariadero pũrũ, ĩgūsāya makāgue Nazaretgue goedujáakōāñurā. Jesús gapũ Jerusalēgueta dujakōāyupũ. ĩgũ pagusāmarā ĩgũ irogue dujarire masĩbiriñurā. ⁴⁴ “Gajirā marĩ merāmarā merā aarikumi”, ārĩ gũñadiñurā. Pũrũ Jerusalērē ĩgūsā wiriadeanu ñamika āārĩmakũ, ĩgūsā merāmarā watopegue ĩgūrē āmadiñurā. ⁴⁵ Āma, ĩgūrē bokabiri, maa deko merāta gāme dujáakōāñurā doja Jerusalēgue āmarā waarā.

⁴⁶ Ĥrenũ pũrũ Marĩpũya wiigue Moisés gojadeare buerimasā watopegue doagure bokañurā. ĩgūsā werenírīrē pé, ĩgūsārē sērēñanayupũ. ⁴⁷ ĩgũ masĩrĩ merā wererire, ĩgũ ōārō yujurire pérā, āārīpererā pégukakōāñurā. ⁴⁸ ĩgũ irogue doamakũ ĩārā, ĩgũ pagusāmarā ĩāgukakōāñurā. Pago ĩgūrē ārīyupo:

—Makũ, ¿nasirigu guare irasiriari mũ? Yũ, mũpũ merā burō gũñarĩkũri merā mũrē āmaabu, ārīyupo.

⁴⁹ Jesús pagore āsũ ārĩ yujuyupũ:

—¿Nasirirā yare āmaarĩ? Yũpũyare yare iriro gāāmea ĩgũya wiiguere. ¿Irire masĩberi mũsā? ārīyupũ.

⁵⁰ ĩgũ irasũ ārĩrīrē ĩgũ pagusāmarā gapũ pémasĩbiriñurā.

⁵¹ Pɛɾɛ Jesús ĩgũsã merã Nazaretgue goedujaakõãyupɛ. ĩgũ irinirõsũta ĩgũsã dorerire tarinugãrõ marĩrõ yɛɽunayupɛ. ĩgũ pago gapɛ aãrĩpereri ĩgũ Jerusalẽgue iriadeare igoya yɛɽupũrãgue gũñaduripiyupo. ⁵² Jesús wãri masĩrĩ merã masãyupɛ. Marĩpɛ ĩgũrẽ: “Õãgũ aãrĩmi”, ãrĩ ĩãyupɛ. Masakade aãrĩpererã irasũta ãrĩ ĩãñurã.

3

Juan masakare wãiyerimasũ buedea

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28; 8.31-47)

¹ Pe mojõma pere su gubu pẽrẽbejari bojori Tiberio wãikugɛ romano marã opɛ aãrĩrĩ ñajãdero pɛɾɛ, gajirã ĩgũ dokamarã ĩsãkɛ aãrĩñurã: Poncio Pilato, Judea nikũ marã opɛ aãrĩyupɛ. Herodes, Galilea nikũ marã opɛ aãrĩyupɛ. ĩgũ pagumɛ Felipe: Iturea, Traconite, pe nikũ marã opɛ aãrĩyupɛ. Gajigɛ Lisaniã, Abilinia nikũ marã opɛ aãrĩyupɛ. ² Gajirã pẽrã: Anãs, Caifãs wãikurã paia oparã aãrĩñurã. ĩgũsã oparã aãrĩripoere Zacarías magũ Juãrẽ masaka marĩrõgue aãrĩgũrẽ Marĩpɛ ĩgũyare were-doreyupɛ.

³ Irasirigɛ Juan aãrĩperero dia Jordán wãikudiya turogue masaka iroguẽ ejarãrẽ:

—Musã ñerõ irideare bujawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayu, wãiyedoreka! Irasirimakũ, musãrẽ Marĩpɛ musã ñerõ irideare kãtigukumi, ãrĩ werenayupɛ. ⁴ Juan irire irigu, iripoegue Marĩpɛya kerere weredupiyudi Isaiãs gojaderosũta iriyupɛ. Æsũ ãrĩ gojadi aãrĩmĩ:

Masaka marĩrõgue sugɛ buro gaguinĩrĩ merã weregukumi:

“Marĩ Opɛ aariburi dupiyuro ĩgũ aariburi maarẽ diayema maa õãrĩ maa ãmurã irirosũ diayemarẽ irika!

⁵ Dupa turũri aãrãdeare yasurope piusũrokoa. Ætãyuku aãrãdeade keoro dujarokoa. Maarĩ dupaberori aãrãdeade diayema maarĩ dujarokoa. Goberikari maarĩde su báparogueta dujarokoa.

⁶ Marĩpɛ marĩrẽ taubure iriumakũ, aãrĩpererã masaka ĩãrãkuma”, ãrĩ gojadi aãrĩmĩ.*

⁷ Wãrã masaka Juan pũroguẽ wãiyedorerã ejañurã. Juan ĩgũsãrẽ ãrĩyupɛ:

—Musã ãña irirosũ ñerã aãrã. ¿Noã musãrẽ õõguere aari-doreari? Marĩpɛ, gɛa ñerõ iriri waja wajamoãbirikõãburo, ãrĩrã, ¿musã yũre wãiyedorerã aarari? ⁸ Musã: “Gɛa ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrẽ gorawayuabu”, ãrĩrã, musã ñerõ irideare piri, õãrĩ gapure irika! Musã: “Gɛa Abraham parãmerã aãrĩturiarã aãrĩmakũ, Marĩpɛ gɛare wajamoãbirikumĩ”, ãrĩ

* 3:6 Is 40.3-5

gũñabirikõãka! Yũ musãrẽ ãsũ ãrã: “Musã gãñarĩrẽ gor-awayubirimakũ, musã Abraham parãmerã ããrĩturiari waja-mãa. Marĩpũ i ãtãyeri merã Abraham parãmerã ããrĩturiarã waamakũ irimasĩmi”. 9 Musã ñerĩ iririre piribirimakũ iãgũ, Marĩpũ musãrẽ bêogũkumi. Sugũ yukũ ñerĩ dukakũdire iã, kõme merã nugũrĩgue merãta diti, peamegue soebéorosũ musãrẽ bêogũkumi, ãrĩyupũ Juan.

10 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Juãrẽ sêrẽñañurã:

—¿Guare nasiro gããmerĩ?

11 Juan Ìgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Sugũ peñe surĩro opagũ, opabire suñe sĩburo. Baari opagũ, baari opabire dukawaburo, ãrĩyupũ.

12 Gajirã romano marã oparãrẽ niyeru wajaseabosarã, Juan pũro wãiyedorerã ejañurã. Ìgũsãde Juãrẽ sêrẽñañurã:

—Guare buegu, ¿guare nasiro gããmerĩ?

13 Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ, Juan ãrĩyupũ:

—Musã oparã musãrẽ wajaseadoreaderopata wajaseaka! Ìgũsã doreadero nemorõ wajaseabirikõãka! ãrĩyupũ.

14 Gajirã surara Juãrẽ sêrẽñañurã:

—¿Guakoare nasiro gããmerĩ? ãrĩñurã.

Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ, ãsũ ãrĩ yũjũyupũ:

—Gajirã oparire ãmabirikõãka! Ìgũsãrẽ niyeru ãmaduarã ãrĩkatori merã Ìgũsã iribirideaguereta weresãbirikõãka! Musã moã wajatari merã usũyaka! ãrĩyupũ.

15 Masaka: “¿Naásũ ããrĩmakũ Marĩpũ iriubu aarigũkuri?” ãrĩ gãñarã iriñurã. Irasirirã, Juan wererire pérã: “¿Ì Juan, Cristo ããrĩkuri?” ãrĩ gãñañurã. 16 Juan ããrĩpererã masakare ãsũ ãrĩyupũ:

—Yũ musãrẽ deko merã wãiyea. Gajigũ yũ pũrũ aarigũ, yũ nemorõ turagũ ããrĩmi. Yũ gapũ ubu ããrĩgũ, Ìgũrẽ neõ sũropebirikoa. Ìgũ aarigũ, musãrẽ Õãgũ deyomarĩgũ merã, peame merã wãiyegũkumi. Irasirigũ musãrẽ Õãgũ deyomarĩgũ musã merã ããrĩnĩmakũ irigũkumi, ñerĩrẽ soebéorosũ musãrẽ ñerĩrẽ bêoburo, ãrĩgũ. 17 Trigo gasirire korobéogũ irirosũ ããrĩmi. Gasirire koro odo, iri yerire baari duripĩri wiigue duripĩgũkumi. Iri gasiri gapũre peamegue soebéokõãgũkumi. Iri peame neõ yaribirikoa, ãrĩyupũ. 18 Juan gaji wãri irasũ wereri merã masakare: “Ãsũ irika!” ãrĩ werenayupũ. Irasirigũ iri merã Marĩpũya õãrĩ kerere werenayupũ.

19 Iripoere opũ Herodes Ìgũ pagũmũ Felipe marãpore Herodías wãikũgore ãma, marãpokũyupũ. Iri waja, gaji wãri ñerõ iridea waja, Juan Ìgũrẽ: “Mũ irasirimakũ ñetaria”, ãrĩ wereyupũ. 20 Herodes, Juan wererire pérono irigũ, ñerõ irinemo, Ìgũrẽ peresu iriri wiigue sóodoreyupũ.

Juan Jesúre deko merã wãiyedeá
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Juan peresu iriri wiigüe sóosũburi dupiyuro ããrĩpererã masaka ãgũ pũro wãiyedorerã ejarãrẽ wãiyeyupũ. Jesúde ãgũ pũrogue wãiyedoregũ ejayupũ. Juan ãgũrẽ wãiyeye odomakũ, Jesús Marĩpũre sërëripoe ãmũgasi tũpãkõãyuro. ²² Õãgũ dey-omarĩgũ, buja irirosũ deyogũ dijari, Jesús weka ejabejayupũ. Marĩpũ ãmũgasigue ããrĩgũ ãsũ ãrĩyupũ Jesúre:

—Mũ yũ magũ, yũ maĩgũ ããrã. Mũ merã bũro ɥsũyáa, ãrĩyupũ.

Jesucristo ñekũsãmarã ããrĩturiadea
(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treinta bojori opagũ masakare buenũgãyupũ. Masaka Jesúre: “José magũ ããrĩmi ñ”, ãrĩ gũñadiñurã.

José, Elí magũ ããrĩyupũ. ²⁴ Elí Matat magũ,

Matat Leví magũ, Leví Melqui magũ,

Melqui Jana magũ, Jana José magũ,

José Matatías magũ, ²⁵ Matatías Amós magũ,

Amós Nahum magũ, Nahum Esli magũ,

Esli Nagai magũ, Nagai Maat magũ,

²⁶ Maat Matatías magũ, Matatías Semeí magũ,

Semeí José magũ, José Judá magũ,

²⁷ Judá Joana magũ, Joana Resa magũ,

Resa Zorobabel magũ, Zorobabel Salatiel magũ,

Salatiel Neri magũ, Neri Melqui magũ,

²⁸ Melqui Adi magũ, Adi Cosam magũ,

Cosam Elmodam magũ, Elmodam Er magũ,

Er Josué magũ, ²⁹ Josué Eliezer magũ,

Eliezer Jorim magũ, Jorim Matat magũ,

Matat Leví magũ, ³⁰ Leví Simeón magũ,

Simeón Judá magũ, Judá José magũ,

José Jonán magũ, Jonán Eliaquim magũ,

Eliaquim Melea magũ, ³¹ Melea Mainán magũ,

Mainán Matata magũ, Matata Natán magũ,

Natán opũ David magũ ããrĩdi ããrĩmí.

³² David Isaí magũ, Isaí Obed magũ,

Obed Booz magũ, Booz Salmón magũ,

Salmón Naasón magũ, ³³ Naasón Aminadab magũ,

Aminadab Aram magũ, Aram Esrom magũ,

Esrom Fares magũ, Fares Judá magũ,

Judá Jacob magũ ããrĩdi ããrĩmí.

³⁴ Jacob Isaac magũ, Isaac Abraham magũ ããrĩdi ããrĩmí.

Abraham Taré magũ, Taré Nacor magũ,

Nacor Serug magũ, ³⁵ Serug Ragau magũ,

Ragau Peleg magũ, Peleg Heber magũ,

Heber Sala magũ, ³⁶ Sala Cainán magũ,
 Cainán Arfaxad magũ, Arfaxad Sem magũ,
 Sem Noé magũ ããrĩdi ããrĩmĩ.
 Noé Lamec magũ, Lamec Matusalén magũ,
³⁷ Matusalén Enoc magũ, Enoc Jared magũ,
 Jared Mahalaleel magũ, Mahalaleel Cainán magũ,
 Cainán Enós magũ, Enós Set magũ,
 Set Adán magũ ããrĩdi ããrĩmĩ.
³⁸ Adán neõgorague Marĩpu iridi, ĩgũ magũ ããrĩdi ããrĩmĩ.

4

Wãtĩ Jesúre ãrĩmesãdidea
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jesús Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatariakõãyupu. Irasirigu Õãgũ deyomarĩgũ ĩgũ dia Jordán wãikũdiyague ããrãdire masaka marĩrõgue ãñayupu. ² Irogue Jesús cuarenta nũrĩgora ããrĩyupu. Irogue ããrĩripoe wãtĩ ĩgũrẽ ãrĩmesãgũ ejayupu. Iri cuarenta nũrĩrẽ Jesús neõ baabiriyupu. Irasirigu naboakõãyupu. ³ ĩgũ naboamakũ ĩãgũ, wãtĩ Jesúre ãsũ ãrĩyupu:

—Diayeta Marĩpu magũ ããrĩgũ, mũ turaro merã i ãtãyere pã waamakũ irika! ãrĩyupu.

⁴ Jesús ĩgũrẽ yũjuyupu:

—Yũpũya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Baari dita masakare okamakũ iribea. ããrĩpereri Marĩpũya werenĩrĩ gapũ ĩgũsãrẽ okamakũ yáa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesús wãtĩrẽ.

⁵ Pũrũ wãtĩ Jesúre ãtãũ wekague ãĩmũrĩayupu. Irogue suñarõta ããrĩpereri i ãmũma makãrĩrẽ ĩmupeokõãyupu. ⁶ Irire ĩmupeo odo, ãsũ ãrĩyupu:

—I yũre sĩdea ããrã. Irasirigu yũ sĩduagũre sĩgũkoa, ĩgũ i ããrĩpereri opu ããrĩburo, ãrĩgũ. ⁷ Mũ yũre ñadũkupuri merã ejamejãja, bũremumakũ, i ããrĩpereri mũrẽ sĩgũra, ãrĩ wereyupu wãtĩ Jesúre. ⁸ Jesús ĩgũrẽ yũjuyupu:

—Satanás, yũ pũrore wirika! Yũpũya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Marĩpu ditare bũremuka! ĩgũ doreri ditare irika!” ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesús wãtĩrẽ.

⁹ Pũrũ wãtĩ Jesúre Jerusalégue ãĩa, Marĩpũya wii wekague ãĩmũrĩa, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩyupu doja:

—Diayeta Marĩpu magũ ããrĩgũ, õõgue merã yebague parimadijaka! ¹⁰⁻¹¹ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Marĩpu ĩgũrẽ wereboerãrẽ mũrẽ koredoregũkumi, neõ ãtãyegue meébejabirikõãburo, ãrĩgũ, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu wãtĩ Jesúre.✱

12 Jesús ìgūrē ārīyupū:

—Yupūya werenīrī gojadea pūgue: “Buremurī marīrō Marīpūre: ‘Mū turari merā yure gajino iri ìmuka!’ ārībirikōāka!” ārī gojasūdero āārībú, ārī wereyupū Jesús wātīrē.

13 Irasirigū wātī Jesúsre gaji ārīmesārī bokabiri, waakōāyupū dapa.

Jesús Galilea nikūgue masakare buenūgādea

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Pūyū Jesús masaka marīrōgue āārādi Galilea nikūgue goe-dujáayupū. Ōāgū deyomarīgū turarire opatariyupū. Āārīperero Galilea nikū marā ìgū iridea kerere masīpereakōāñurā. 15 Jesús irogue ejagū, makārīkū judío masaka nerērī wiirigū* buenayupū. ìgū buemakū pérā, āārīpererā: “Ōārō buemi”, ārī buremuñurā.

Jesús Nazaretgue goedujáadea

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6; Jn 4.44)

16 Pūyū Jesús Nazaretgue ìgū masādea makāgue goedujáayupū. ìgū irinarōsūta judío masaka siñajārīnū† āārīmakū, ìgūsā nerērī wiigū waa, ñajāyupū. Iri wiigū Marīpūya werenīrī gojadea pūrē bue ìmubu wāgānūgāyupū.

17 Irasirigū iri wii koregū Jesúsre Marīpūya kerere weredupiyudi Isaías gojadea pūrē sīyupū. ìgū sīmakū, Jesús iri pūgue āsū ārī gojadeare boka, bue ìmuyupū:

18 Yū Opū, Ōāgū deyomarīgū yū merā āārīmakū yāmi, ìgū dorerire iriburo, ārīgū. ìgūyare iridoregū yure beyepídi āārīmí.

Irasirigū boporārē ìgūya kerere weredoregū, buro bujawererārē usuyamakū iridoregū, peresugue āārīrārē taudoregū, koye ìāmerārē ìāmakū iridoregū, ñerō irisūrārē taudoregū yure iriudi āārīmí.

19 Marī Opū ìgūyarārē taugū aariburire weredoredi āārīmí, ārī gojadi āārīmí Isaías, ārī bue ìmuyupū Jesús.*

20 Bue ìmu odo, ìgū bueadea pūrē tūrā, iri wii koregure wia, eja doayupū. Āārīpererā iri wiigū āārīrā ìgūrē ìāduúbiriñurā.

21 Jesús āsū ārī werenūgāyupū ìgūsārē:

—Dapagā merā yū musārē bue ìmumakū, Isaías gojaderosūta waāa.

22 Jesús irasū ārīmakū pérā, āārīpererā pégukakōāñurā. “Ōārī werenīrī merā weremi”, ārī gūñañurā. Irasū gūñakererā, ìgūsā basi gāme sērēñañurā:

—¿Í José magū meta āārīrī? ārīñurā.

* **4:15** Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāikuri wii āārā. Irogue ìgūsā siñajārīnū āārīmakū nerē, Marīpūya werenīrī gojadea pūgue gojadeare buenama. † **4:16** Judío masaka siñajārīnū, sábadō āārā. ✱ **4:19** Is 61.1-2

²³ Jesús, ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩyupũ:

—Masaka ĩgũsã ãrĩnarõsũ mũsã yũre: “Mũ õãrõ kúrigũ ããrĩrẽ ĩmugũ, mũ basita kúrika!” ãrĩkoa. Gajidere ãrĩkoa: “Gũa, mũ Capernaugue iri ĩmudea kerere pébũ. Irasirigũ iroguere mũ iriderosũta i makã, mũ masãdea makãdere iri ĩmuka!” ãrĩkoa, ãrĩyupũ.

²⁴ Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemoyupũ:

—Diayeta mũsãrẽ werea. Neõ sugũ Marĩpũya kerere weredupiyurimasũrẽ ĩgũya nikũ marã õãrõ bokatĩrĩñeãbema.

²⁵ Irasirigũ mũsãrẽ ire õãrõ masĩmakũ gããmea. Iripoegue Elías Marĩpũya kerere weredupiyudi ããrĩdeapoere masaka Marĩpũre bũremubiri waja, urre bojori gaji bojori deko-gora neõ deko merẽbiridero ããrĩbũ. ããrĩpereroguerẽ baaride marĩdero ããrĩbũ. Marĩya nikũrẽ wárã wapiweyarã nome ããrĩnerã ããrĩmá. ²⁶ ĩgũsã wárã ããrĩkeremakũ, Marĩpũ Elĩare ĩgũsãrẽ iritamudoregũ neõ iriubiridi ããrĩmĩ. Gaji nikũmo Sarepta wãĩkũri makãmo Sidón pũro ããrĩgõ gapũre iritamudoregũ Elĩare iriudi ããrĩmĩ. ²⁷ Eliseo Marĩpũya kerere weredupiyudi ããrĩdeapoedere wárã kãmi boarã marĩya nikũrẽ ããrĩunanerã ããrĩmá. ĩgũsã wárã ããrĩkeremakũ, Marĩpũ Eliseore ĩgũsãrẽ taudoregũ neõ iriubiridi ããrĩmĩ. Siria nikũmũ Naamán wãĩkũgũ gapũre taudoregũ Eliseore iriudi ããrĩmĩ, ãrĩ wereyupũ Jesús.

²⁸ Jesús irasũ ãrĩmakũ pérã, ããrĩpererã iri wiigue ããrĩã ĩgũ merã bũro guañurã. ²⁹ Irasirirã wãgãñũgã, ĩgũrẽ ñeã, ãĩãkõãñurã. Iri makã ãtãũ weka iridea makã ããrĩyuro. Irasirirã iri makã tũroguẽ ĩgũrẽ ãĩa, túmeédijudũarã iriadiñurã. ³⁰ Jesús gapũ ĩgũsã watopeta tariwerewãgãkõãyupũ.

*Wãtĩ ñajãsũdi Jesũre bokatĩrĩdea
(Mr 1.21-28)*

³¹ Pũgũ Jesús Capernaugue waayupũ. Iri makã Galilea nikũgue ããrĩyuro. Irogue eja, judío masaka siñajãrĩnũ ããrĩmakũ, ĩgũsã nerẽrĩ wiigue ĩgũsãrẽ bueyupũ. ³² Sugũ doregũ irirosũ õãrõ masĩrĩ merã ĩgũ buemakũ pérã, pégũkakõãñurã.

³³ Iri wiiguere ĩgũsã merã sugũ wãtĩ ñajãsũdi ããrĩyupũ. ãsũ ãrĩ gaguĩniyupũ:

³⁴ —Jesús Nazaretmũ, ¿nasiribu gũa pũro aarĩri? ¿Guare peamegue béogũ aarigũ yãri? Yũ mũrẽ ĩãmasĩkõãã. Mũ, Marĩpũ iriudi, õãtarigũ ããrã, ãrĩyupũ.

³⁵ Jesús wãtĩrẽ:

—Werenĩbita! Wirika ĩgũrẽ! ãrĩyupũ.

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, wãtĩ masaka ĩũrõ ĩgũ ñajãdire yebague túmeépi, ñerõ iriro marĩrõ wiriakõãyupũ. ³⁶ Jesús wãtĩrẽ

béowiumakū ããrã, ããrãpererã masaka ããgũka, ããgũsã basi ããsũ ããrã ããgãme werenĩñurã:

—¿Ñeéno werenĩrĩ ããrĩrĩ i? ããgũ turaro merã wãtẽãrẽ wiri-
adoremakū, mata wirianokõãma, ããrĩñurã.

³⁷ Pũrũ Jesús iriadeare ããrãperero iri makã tũro marãrẽ weresiriñurã.

Jesús, Simón Pedro máñekõrẽ taudea

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús, nerẽrĩ wiigũe ããrãdi wiria, Simõya wiigũe waayurũ. Simón máñekõ bũro nimakũrikũgo iriyupo. Jesús ejamakū ããrã, igore taudorerã ããgũrẽ sërẽñurã. ³⁹ ããgũsã irasũ sërẽmakū pégu, Jesús igo pũro waa ejanũgã: “Pũrĩrĩ tarika igore!” ããrĩyurũ. ããgũ irasũ ããrĩrĩ merãta igore nimakũri ããrãdea tariakõãyuro. Irasirigo wãgãñũgã, ããgũsãrẽ baari ejoyupo.

Jesús wãrã pũrĩrikũrãrẽ taudea

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Ñamika, abe ñajãdero pũrũ, iri makã marã ããrãpererã gajirosũperi pũrĩrikũrãrẽ Jesús pũroguẽ ããjãñurã. Jesús pũrĩrikũrãrẽ, ããgũya mojõrĩ merã ñapeo, tauyurũ. ⁴¹ Wãrã wãtẽa masakare ñajãnerãdere béowiyurũ. Wãtẽa wirirã, Jesúre ããsũ ããrĩ gaguiniñurã:

—Mũ, Marĩpũ magũ ããrã, ããrĩñurã. ããgũsã Jesúre, ããgũ Cristo, Marĩpũ iriudi ããrãrĩrẽ masĩñurã. Irasirigũ Jesús wãtẽãrẽ werenĩdorebiryurũ.

Jesús Galilea nikũgue masakare buedea

(Mr 1.35-39)

⁴² Gajinũ boyoripoe Jesús makã tũro masaka marĩrõgue waayurũ. ããgũ waadero pũrũ, masaka ããgũrẽ ããma, ããgũ pũroguẽ ejañurã. ããgũrẽ: “Gũma merã dujaka dapa!” ããrãdiñurã.

⁴³ Jesús gapũ ããgũsãrẽ ããrĩyurũ:

—Marĩpũ ããgũyarã Opũ ããrãrĩrẽ yũre weredoregũ iriudi ããrĩmĩ. Irasirigũ gajĩ makãrĩ marãdere ire weregũ waagũra, ããrĩyurũ.

⁴⁴ Irasirigũ ããrãperero Galilea nikũ marãrẽ judío masaka nerẽrĩ wiirigũe buegorenayurũ.

5

Jesús ããgũ buerãrẽ wãrã waaĩ wẽjẽmakũ irideia

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20; Jn 21.3, 6)

¹ Gajinũ Jesús Genesaret* wãikũri ditaru tũroguẽ ããrĩmakũ, wãrã masaka ããgũ pũrore utũrinũgãjãñurã Marĩpũya kerere

* 5:1 Genesaret wãikũri nikũ, Galilea wãikũri ditaru tũro ããrĩyuro. Irasiriro Galilea ditaruta Genesaret wãikũyuro.

péduarã. ² Jesús iri ditaru turo waaí wējērĩmasāya doóriduparu peru masaka marĩĩ payamakū ĩāyupũ. Waaí wējērĩmasā gapũ ĩgūsāya buiriyukure koerã iriñurã. ³ Jesús Simōyarugue mũĩñajãa, ĩgūrē soewijudoreyupũ. Soewijupau odomakū ĩã, Jesús irirugue eja doa, masakare buenũgāyupũ. ⁴ Bue odo, Simōrē āsũ āĩyupũ:

—Doódiru merã ditaru deko ũkũārōgue wija, mũsāya buiriyukure meéyoka waaí ñeāmurã, āĩyupũ.

⁵ Simón ĩgūrē yũyupũ:

—Guare buegu, dapagã ñamirē wējēboyoakōādabu. Neō wējēbirakubu. Mũ dorerosũta buidire meéyoñagura doja, āĩyupũ.

⁶ ĩgūsã meéyomakū, waaí wárã ñajãa, buidire ooreakōādiñurã. ⁷ Wárã ñajãmakū ĩã, ĩgūsã merãmarã gajiru doódirugue āārĩrãrē buadeañurã, ĩgūsãrē ñeātamudorerã. Irasirirã ĩgūsã eja, waairé seasãmakū, peruguetã mirĩboyakōāyuro.

⁸ Irasũ waamakū ĩāgũ, Simón Pedro Jesús pũro ñadũkupuri merã ejamejãja, ĩgūrē āĩyupũ:

—Yũ Opũ, mũ ōatarigu āārã. Yũ gapũ ñegũ āārã. Irasirigu yũ pũrore āārĩbirikōāka! āĩyupũ. ⁹ Simón, wárã waaí ñajãmakū ĩāgũkagu, irasũ āĩyupũ. ĩgũ merã āārĩrãde ĩāgũkakōāñurã. ¹⁰ Gajiru doódiru āārĩrã ĩgũ merãmarã Zebedeo pũrã Santiago, Juan āārĩñurã. ĩgūsãde ĩāgũkakōāñurã. Jesús gapũ Simōrē āĩyupũ:

—Gũibirikōāka! Dapagorare mũ waaí wējērĩmasũ āārĩrĩrē piri, Marĩpuya kerere masakare wererimasũ āārĩgũkoa, āĩyupũ.

¹¹ Irasirirã ĩgūsāya doóriduparure ditaru turo tũāmajũpĩkōã, āārĩpereri ĩgūsāyare pĩkōã, Jesús merã waakōāñurã.

Jesús kãmi boagũre taudea

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Pũru Jesús su makãgue āārĩripoe sugũ kãmi boagũ ejayupũ. Jesũre ĩāgũ, ĩgũ pũro ñadũkupuri merã ejamejã, ĩgũya diapure yebague moomejãja, ĩgūrē sērēyupũ:

—Yũ Opũ, mũ yũ pũrĩrikũrĩre taudũagu taumasĩa, āĩyupũ.

¹³ ĩgũ irasũ ārĩmakū pégũ, Jesús ĩgũya mojō merã ĩgūrē moãña, āsũ āĩyupũ:

—Mũrē taugũra. Kãmi marĩgũ dujaka! āĩyupũ. ĩgũ irasũ ārĩrĩ merãta kãmi yaripearekōāyuro. ¹⁴ Irasirigu turaro merã Jesús ĩgūrē āĩyupũ:

—Gajirã masakare mũ tariadeare werebirikōāka! Paĩre mũrē kãmi yariadeare ĩmugũ waaka! ĩgũ mũrē ĩāgũ: “Kãmi marĩgũ āārã”, ārĩgũkumi. Pũru Moisés gojadea pũgue

sĩdoredeare sĩa! Mu irire irimakũ ããrã, ããrĩpererã masaka murẽ kãmi yariadeare masĩrãkuma, ãrĩyupu.

15 Jesũs ãgũrẽ: “Gajirãrẽ mu tariadeare werebirikõãka!” ãrĩkeremakũ, ããrĩpererogue marã masaka Jesũs ãgũrẽ iriadeare pẽpereakõãñurã. Irasirirã wãrã masaka ãgũ pũrogue ãgũ buerire pẽrã, ãgũsã pũrĩrikuridere taudorerã, ejañurã. 16 Jesũs gapu masaka marĩrõgue Marĩpure sẽrẽgũ waanayupu.

Jesũs dupu buadire taudea

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Sunu Jesũs buemakũ, surãyeri fariseo bumarã gajirã Moisẽs gojadeare buerimasãde irogue doañurã. ãgũsã ããrĩperero Galilea nikũma makãrĩ marã, Judea nikũma makãrĩ marã, Jerusalẽn marã ããrĩñurã. Jesũs pũrĩrikurãrẽ taubu, Marĩpu turarire opayupu. 18 ãgũ bueripoe gajirã iro marã sugu dupu buadire ãgũ oyaro merãta ãñurã. ãgũrẽ wiigue ãñajãa, Jesũs pũrogue pĩdũarã iriadiñurã. 19 Masaka wãrã ããrĩmakũ, ãñajãmasĩbiri, iri wii wekague murĩa, su gobe ãiwea, ãgũrẽ masaka watopegue ãgũ oyaro merãta Jesũs pũro dijuñurã. 20 Jesũs, ãgũsã ãgũrẽ buremumakũ ããgũ, buadire ãrĩyupu:

—Yu, mu ñerõ irideare kãtia.

21 ãgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, fariseo bumarã, Moisẽs gojadeare buerimasã ãsũ ãrĩ gũñañurã: “¿Ñeemũno masakũ ããrĩrĩ ñi? ãgũ werenĩrĩ merã Marĩpure ñerõ ãrĩmi. Masaka ñerõ irideare neõ sugu masakũ kãtimasĩbirikumi. Marĩpu suguta masĩkumi”, ãrĩñurã.

22 Jesũs ãgũsã gũñarĩrẽ ããmasĩ, ãsũ ãrĩyupu:

—¿Nasirirã irasũ gũñarĩ musã? 23 ¿Naásũ ãrĩrĩ gapu diasaberi ñi buadire: “Yu, mu ñerõ irideare kãtia”, ãrĩrĩ, o “Wãgãnuãgã, waaka!” ãrĩrĩ gapu diasaberi? 24 Yu ããrĩpererã tĩgũ i umague ããrĩrãrẽ ãgũsã ñerõ irideare Marĩpu dorero merã kãtimasĩa. Irasirigũ ñi buadire taugũra, musãrẽ irire masĩdoregu, ãrĩyupu. Irasũ ãrĩ odo, buadire ãrĩyupu:

—Yu murẽ ãsũ ãrã. Wãgãnuãgã, mu oyaderore ãi, muya wiigue waaka! ãrĩyupu.

25 ãgũ irasũ ãrĩrĩ merãta ãgũsã ãũrõ wãgãnuãgã, ãgũ oyaderore ãi, ãgũya wiigue waagũ, Marĩpure: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩyupu. 26 Masaka, Jesũs irasiririre ããgũka, ãgũsãde Marĩpure: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩñurã. Bũro gũiri merã ãsũ ãrĩñurã:

—Dapagãrẽ neõ marĩ ããbirideare ããa, ãrĩñurã.

Jesũs Levĩre sũudea

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Pɨɾɨ Jesús iro merã waa, Leví† wãikugure bokajayupɨ. Leví romano marã opɨre niyeru wajaseabosagɨ ããrĩyupɨ. Īgũ moãrĩ taribugue doamakũ ĩãgũ, Jesús ĩgũrẽ ãrĩyupɨ:

—Náka, yɨ merã!

28 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Leví wãgãñgã, ĩgũ moãdea ããrĩpererire pípeo, Jesús merã waakõãyupɨ. 29 Pɨɾɨ Leví ĩgũya wiigue eja, Jesúsre bosenɨ iripeoyupɨ. Wárã niyeru wajaseabosarimasã, gajirã masaka ĩgũsã merã baa doaníñurã. 30 Jesús ĩgũsã merã doamakũ ĩãrã, fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasã Jesús buerãrẽ ãsũ ãrĩ werewuãñurã:

—¿Nasirirã niyeru wajaseabosarimasã, ñerõ irirã merã iirí, baari mɨsã? ãrĩñurã.

31 Jesús ĩgũsãrẽ yɨjuyupɨ:

—Pũrĩrĩ marĩrã kúririmasũrẽ ãmabema. Pũrĩrikurã gapɨ ĩgũrẽ ãmama. 32 Yɨ: “Õãrã ããrã”, ãrĩ gũñarãrẽ siiugɨ aaribiribu. “Ñerõ irirã ããrã”, ãrĩ gũñarã ditare siiugɨ aarigú iribu, ĩgũsã ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrẽ gorawayuburo, ãrĩgũ, ãrĩyupɨ.

Jesúsre bererimarẽ sêrẽñadea
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Jesús irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũrẽ sêrẽñãñurã:

—Juan buerã, fariseo bumarã buerire tɨyarãde Marĩpɨre buremurã bere, ĩgũrẽ sêrẽnama. ¿Nasirirã mɨ buerã gapɨ õãrõ iirí, baari? ãrĩñurã.

34 Jesús ĩgũsãrẽ yɨjuyupɨ:

—¿Sugɨ mojóshadi bosenɨ irimakũ, mɨsã ĩgũ siiuanerãrẽ ĩgũ merã ããrĩrãrẽ bujawereri merã beremakũ irimasĩbukuri? 35 Pɨɾɨ ĩgũrẽ gajirã ãĩãmakũ, bujawereri merã bererãkuma, ãrĩyupɨ.

36 Irire ãrĩ odo, keori merã ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ wereyupɨ doja:

—Masaka neõ suríro maamañerẽ tábirikuma bugũñerẽ seretúmurã. Irasũ seretúrã, maamañerẽ poyanorẽrã irikuma. Maama gasiro merã bugũñerẽ seretúadero õãrõ deyobirikoa. 37 Waimurã gasiri merã iridea ajuri bugɨ ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasũ dirimakũ, maama igui deko pãmu, bugɨ ajuri sêrãturabiri, ooreakõãkoa. Irasiriro igui deko, ajuride kõmoko. 38 Irasirirã maama igui dekore maama ajurigue diriro gããmea. 39 Masaka igui deko pãmurĩrẽ iirĩrã, maama igui dekore gããmebirikuma, maama buerire péduaberosũ. “Igui deko pãmudea gapɨ, maama igui deko nemorõ õãã”, ãrĩrãkuma, ãrĩyupɨ Jesús ĩgũsãrẽ.

† 5:27 Leví pe wãĩ opayupɨ. Īgũta Mateo wãikuyupɨ.

6

Siñajārīnu āārīmakū, Jesús buerā trigo yerire tūrīdea
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Gajinu, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, Jesús trigo ot-
edero watope waamakū, ĩgū buerā trigo yerire tūrī koro
baawāgāñurā*. ² ĩgūsā irasirimakū ĩārā, surāyeri fariseo bu-
marā ĩgūsārē sērēñañurā:

—¿Nasirirā siñajārīnurē moādorebirikeremakū, irasū yári
mḥsā? ārīñurā.

³ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—¿Mḥsā iripoeguemu David ĩgū merāmarā merā ḥaboagu,
ĩgū irideare buebiriri? ⁴ ĩgū merāmarā merā Marīpuya wiigue
ñajāa, Marīpu ĩūrō peyari pā duparure baadi āārīmí. Marīpu
paía āārīmerārē: “Iri pā duparure baabirikōāka!” ārīdi āārīmí.
David gapu paí āārībirikeregu, irire baagu, Marīpu ĩūrō ĩgū
dorerire tarinugāgū meta iridi āārīmí, ārīyupu.

⁵ Irasū ārī odo, āsū ārīyupu doja:

—Yu āārīpererā tīgū āārīsīā, siñajārīnurē masaka gajino ĩgūsā
iriburire doremasīa, ārīyupu Jesús.

Jesús mojō dííweredire taudea
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Gajinu siñajārīnu āārīmakū, Jesús judío masaka nerērī wi-
igue ñajāa, ĩgūsārē bueyupu. Iri wiigue sugu masakū diayema
mojō gapu dííweredi āārīyupu. ⁷ Fariseo bumarā, Moisés go-
jadeare buerimasā Jesúre buro ĩāduripítuya: “Siñajārīnu āārā,
irasirirā ĩi mojō dííweredire ĩgū taumakū, ĩgūrē weresārāra”, ārī
gūñañurā. ⁸ Jesús ĩgūsā gūñarīrē ĩāmasī, mojō dííweredire:

—Wāgāñugā, masaka ĩūrōgue ejanugāgū aarika! ārīyupu.
Ĩgū irasū ārīmakū pégu, mojō dííweredi wāgāñugā, Jesús puero
ejanugāyupu. ⁹ ĩgū ejanugāmakū, Jesús gajirā irogue āārīrārē
āsū ārīyupu:

—Mḥsārē sērēñaduakoa. ¿Siñajārīnurē Marīpu marīrē
ñeénorē iridoreyuri, oārīrē, o ñerīrē, masakare taurire, o
wējērīrē? ārīyupu.

¹⁰ Sērēña odo, masaka āārīpererārē ĩā, mojō dííweredire
ārīyupu:

—Mḥya mojōrē soeuka!

Ĩgū irasū ārīmakū pégu, soeyupu. ĩgū soeumakū, ĩgūya mojō
ōākōāyuro. ¹¹ ĩgū irasirimakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés
gojadeare buerimasā buro guañurā: “¿Nasirirākuri marī ĩrē?”
ārī gāme werenīñurā.

* 6:1 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Sugu
masakū gajiguya pooegue waagū, ĩgūya mojōrī merā trigo yerire tūrī koro baaburo.
Wiirimajī merā diti āābirikōāburo”, ārī gojasūdero āārībú.

Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgũ buedoregu pímurārē beyedea

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Irinurĩrē Jesús ũtāũgue Marĩpure sērēgũ waayupu. Iroque iri ñamirē Marĩpure sērēboyoakōãyupu. ¹³ Boyoripoe ĩgũ buerire tũyarārē siiu neeō, ĩgũsā watopegue āārĩrārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ũmarē beyeyupu: “Mũsārē yaa kerere buegorenaturārē beyepía”, ārĩyupu. ¹⁴ ĩsākũ āārĩñurā: Simón wāikũgu āārĩyupu. ĩgũrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. Simón pagũmu Andrés; gajirā: Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé†, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago āārĩñurā. Santiago, Alfeo magũ āārĩyupu. Gajigu Simón āārĩyupu. ĩgũ celote wāikũri bumũ āārĩyupu. ¹⁶ Gajigu Judas āārĩyupu. ĩgũ Santiago magũ āārĩyupu. Gajigu Judas Iscariote wāikũgu āārĩyupu. ĩgũta Jesũre wējēduarāguere ĩgũrē ĩmubu āārĩyupu.

Jesús wārā masakare buedea

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesús iri ũtāũgue āārādi ĩgũsā merā dijija, iri ũtāũ āārĩdijimejārōgue āārĩyupu. ĩgũ beyeanerā, gajirā wārā ĩgũ buerire tũyarā merā āārĩyupu. Gajirā wārā āārĩperero Judea nikũ marā, Jerusalén marā, wádiya tũro marā Tiro, Sidón marā āārĩñurā. ĩgũsā Jesús puro ĩgũ buerire pérā, ĩgũsā pũrĩrikũrĩre taudorerā ejanerā āārĩñurā. ¹⁸ Jesús wātēa ñajāsũnerādere tauyupu. ¹⁹ ĩgũ āārĩpererārē Marĩpu turaro merā taumakũ ĩārā, āārĩpererā masaka ĩgũrē moāñadũañurā.

Jesús usũyari, bũjawereridere buedea

(Mt 5.1-12)

²⁰ Pũru Jesús ĩgũ buerārē ĩā, āsũ ārĩyupu:

—Marĩpu mũsā Opũ āārĩmi. Irasirirā boporā āārĩkererā, usũyaka!

²¹ ‘Dapagorare mũsā uaboari merā āārĩrā, pũrũguere yapirākoa. Irasirirā usũyaka!

‘Dapagorare bũro bũjawereri merā orerā, pũrũguere usũyari merā bũrĩrākoa. Irasirirā usũyaka!

²² ‘Mũsā yũre āārĩpererā tĩgũrē bũremumakũ ĩārā, gajirā mũsārē ĩāturi doorākuma. Mũsārē: “Gua merā āārĩmerāta!” ārĩ bėorākuma. Mũsārē ñerō werenĩrākuma. “Ñerā āārĩma”, ārĩ werewũarākuma. ĩgũsā irasũ ārĩkeremakũ, usũyari merā āārĩrikũka! ²³ Iripoegue marĩ ñekũsāmarā Marĩpũya kerere weredupiyunerārē irasũta iriunanerā āārĩmā. Irasirirā dapagora marā mũsārē mũrārōta ñerō irimakũ ĩārā, bũro

† 6:14 “Bartolomé”, ārĩrō: “Tolomé magũ”, ārĩduaro yāa. ĩgũta Natanael wāikũgu āārĩdi āārĩmi. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siiudea kere āārā.

usuyaka! Buro usuyari merã äãrĩrikuka! Musã umugasigue waamakũ, Marĩpu õãrĩ wáro wajatari sĩgukumi musãrẽ.

24 'Musã i umamarẽ wári oparã gapu usuyari bokasiáa. Pwugwere usuyari neõ bokabirikoa. Irasiriro musãrẽ ñegoráa.

25 'Musã dapagorare yapirã, pwugwere buro haboarãkoa. Usuyari neõ bokabirikoa. Irasiriro musãrẽ ñegoráa.

'Dapagorare Marĩpuware buridarã, pwugwere buro bujawereri merã orerãkoa. Usuyari neõ bokabirikoa. Irasiriro musãrẽ ñegoráa.

26 'Masaka äãrĩpererã musãrẽ: "Õãrã äãrĩma", äãrĩkeremakũ, usuyari neõ bokabirikoa. Iripoegue musã ñekusamarã Marĩpuware äãrĩkatori merã wererimasãrẽ: "Õãrã äãrĩma", äãrĩunanerã äãrĩmã.

*Jesús: "Musãrẽ iãturirãrẽ maĩka!" äãrĩ buedea
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 'Yu werenĩrĩrẽ õãrõ pëduripĩrãnorẽ äsũ äãrĩ weregura. Musãrẽ iãturirãrẽ maĩka! Musãrẽ doorãrẽ õãrõ irika!

28 Musãrẽ: "Ñerõ waaburo", äãrĩrãrẽta õãdoreka! Musãrẽ ñerõ äãrĩ buridarãrẽta Marĩpure ĩgũsã õãrõ äãrĩburire sërëbosaka!

29 Sugu masakũ musãya wayupãrãrẽ pámakũ, gajipãrẽ gapudere pádoreka! Musãya surĩro wekamañerẽ emamakũ, musãya camisadere sĩka! 30 Äãrĩpererã musãrẽ gajino sërëãnorẽ sĩka! Sugu masakũ musã oparire äãmakũ, ĩgũrẽ: "Wiaka!" äãrĩbirikõãka! 31 Gajirã musãrẽ õãrõ irimakũ gããmerõsũta musãde ĩgũsãrẽ õãrõ irika!

32 'Musãrẽ maĩrã ditare maĩmakũ õãbea. Musã irasũ maĩrĩ wajamãa. Gajirã, ñerã äãrĩkererã, ĩgũsãrẽ maĩrãrẽ maĩkuma. 33 Musãrẽ õãrõ irirã ditare õãrõ irimakũ õãbea. Musã irasiriri wajamãa. Ñerãde ĩgũsãrẽ õãrõ irirãrẽ õãrõ irikuma. 34 Gajirãrẽ wayurã ĩgũsãrẽ: "Gua wayuadeare keoro wiaka doja!" äãrĩmakũ õãbea. Musã irasiriri wajamãa.

Ñerõ irirãde gajirã ñerãrẽ wayukuma. ĩgũsã wayuadeare: "Äãrĩpereri wiarãkuma doja", äãrĩ gũñakuma. 35 Irasirirã ñerã irirosũ iribirikõãka! Musãrẽ iãturirãdere maĩka! ĩgũsãrẽ õãrõ irika! ĩgũsãrẽ wayurã, musã wayuadeare: "Wiaka doja!" äãrĩbirikõãka!

Irasirirã wári õãrĩ wajatari bokarãkoa. Marĩpu äãrĩpererã nemorõ turagu pũrã äãrĩrãkoa. Masaka Marĩpure usuyari sĩbirikeremakũ, ĩgũsãrẽ bopoñarĩ merã iãmi dapa. Ñerã äãrĩkeremakũ, ĩgũsãrẽ irasũ iãmi dapa. 36 Irasirirã musãde Musãpu umugasigue äãrĩgũ masakare bopoñarĩ merã iãrõsũta gajirãrẽ bopoñarĩ merã iãka!

*Jesús: "Gajirãrẽ: 'Ñerã äãrĩma', äãrĩ werewabirikõãka!" äãrĩ buedea
(Mt 7.1-5; Jn 13.16; 15.20)*

³⁷ 'Gajirārē: "Ñerā āārīma", ārī werewuabirikōāka! Mūsā werewuabirimakū iāgū, Marīpu mūsārē: "Ñerā āārīma", ārī iābirikumi. Gajirā mūsārē ñerō irimakū iārā: "Marīpu ĩgūsārē wajamoāburo", ārībirikōāka! Mūsā irasū ārībirimakū, Marīpu mūsārē: "Wajamoāgura", ārībirikumi. Gajirā mūsārē ñerō irideare kātika! Mūsā kātimakū, Marīpude mūsā ñerō irideare kātigukumi. ³⁸ Gajirārē sīka! Mūsā sīmakū, Marīpu mūsārē wári ōārī sīgukumi. Ajuro wári ajuro gajino uturiri ajuro ōārō ñadiuadea ajuro irirosū sīgukumi. Mūsā gajirārē sīderopata Marīpu mūsārē sīgukumi, ārīyupu Jesús.

³⁹ Irasū ārī odo, keori merā wereyupu doja:

—Sugu masakū koye iābi gajigu koye iābire tūdupiyuwāgāmasībirikumi. ĩgūsā pērāgueta maarē iāmerā gobegue meēñajākōākuma. ⁴⁰ Sugu buerimasū ĩgū buerā nemorō masīkumi. ĩgū buerāde ĩgū buederosū buepeosīā, ĩgūsārē buedi masīderosūta ĩgūsāde masīrākuma.

⁴¹ Mūsā ñerō iridea, koyerugue wári turu oparosū ñetariri āārīrīrē gūñabirikererā, mūsāyagu ñerō iridea, koyerugue nikūyegā oparosū āārīrīrē: "Ñegorāa", ārī gūñāa. ⁴² Irasirirā mūsā ñerō iridea, koyerugue wári turu oparosū āārīrā, mūsāyagure ĩgūya koyerugue āārīrī nikūyegārē: "¿Āibéosi?" ārīmasībea. Mūsā ñerō iririkurā, irikatorikurā āārā. Mūsāya koyerugue āārīrī turu gapure āībepuroriro irirosū mūsā ñerō iririre piripurorika! Irasiri odo, mūsāyagure: "Mū ñerō iririre pirikōāka!" ārī masīa, ārīyupu Jesús.

Jesús yukure dukā merā iāmasīsūa, ārī buedea

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Irasū ārī odo, gajī keori merā wereyupu doja:

—Yuku ōādi ñerī dukakūbirikoa. Yuku ñedide ōārī dukakūbirikoa. ⁴⁴ Āārīpereri yukure dukā merā iāmasīsūa. Poragu higo wāikurire dukakūbirikoa. Ńaagūde iguire dukakūbirikoa. ⁴⁵ Irasirigu sugu masakū ōāgū, yuku ōārī dukakūdi irirosū āārīmi. ĩgū gūñarīgue ōārī gūñarī opasīā, ōārīrē yāmi. Gajigu ñegū, ĩgū gūñarīgue ñerī gūñasīā, ñerīrē yāmi. Marī gūñarīgue gūñarōsūta werenīrākōa. Irasirirā masaka ñerī gūñarī oparā, ñerī werenīrākuma. Ōārī gūñarī oparā gapu ōārī werenīrākuma.

Jesús pe wīi keori merā buedea

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ '¿Nasirirā mūsā yure: "Yū Opū āārā mū", ārīkererā, yū dorerire neō iriberī? ⁴⁷ Sugu yū purō eja, yū werenīrīrē pēduripī, puru yū dorerire irigu, āsūpero irigu irirosū āārīmi. ⁴⁸ Sugu utāyegue ūkūārī goberī māñajāa, wīi ōārō nugūdi irirosū āārīmi. Puru dia wāro yura, ĩgūya wiiguere deko ūma

meétúkeremakū, neō mirūabirikoa. ⁴⁹Yū werenírĩrē pékeregū, yū dorerire iribi gapū sugū ĩmparogue wii iridi irirosū āārĩmi. Dia wáro yuraro, ĩgūya wiire ũmabéokōākoa. Irasiriro āārĩpereri kōmopereakōākoa, ārĩ wereyupū Jesús masakare.

7

Jesús surara opure moāboegure taudea (Mt 8.5-13)

¹Jesús masakare irire were odo, Capernaugue waakōāyupū. ²Iroguere romano marā surara opū āārĩyupū. ĩgūrē moāboegū sīrĩgū kōmorĩ p̄rogāgue āārĩyupū. Surara opū ĩgūrē b̄uro maĩyupū. ³Irasirigū, Jesús iridea kerere pégu, judío masaka m̄ārē Jesús p̄rogue iriuyupū, ĩgūrē moāboegure taugū aaridoregū. ⁴ĩgūsā Jesús p̄rogue ejarā, ĩgūrē turaro merā āsū ārĩ sērēñurā:

—Surara opū ḡuare m̄ p̄uro iriuadi, ōāgū āārĩmi. Irasirigū ĩgūrē iritamuka! ⁵ĩgū judío masakū āārĩbirikeregū, marĩya nikū marāre b̄uro maĩmi. ĩgūta ĩgūya niyeru merā ḡua nerērĩ wiire moādoremi. Irasirigū ĩgūrē iritamuka! ārĩñurā.

⁶Irire pégu, Jesús ĩgūsā merā waayupū. Surara opū, ĩgūya wii p̄uro ĩgūsā ejawāgārimakū ĩāgū, ĩgū merāmarāre Jesúre āsū ārĩ weredoregū iriuyupū:

—Yū Opū, m̄rē garibonemod̄abirikoa. Yū ubu āārĩgū āārĩsĩā, yaa wiire m̄ ñajārimakū, b̄uro ḡuyasĩrĩkoa. ⁷Irasirigū yude m̄ p̄rogue waabea. M̄ werenírĩ turari merā yure moāboegure: “Sīrĩrĩ tarika ĩgūrē!” ārĩmakū tarigakumi. ⁸Gajirā oparā yure dorema. Yude gajirā surarare dorea. Yū sugure: “Waaka!” ārĩmakū, waami. Gajigure: “Aarika!” ārĩmakū, aarĩmi. Yū, yure moāboegure: “Ire irika!” ārĩmakū, irire yāmi, ārĩka Jesúre! ārĩ iriuyupū.

⁹ĩgū weredoreadeare ĩgūsā weremakū pégu, Jesús ḡukakōāyupū. ĩgūrē t̄uyarāre ḡāmenugā ĩā, āsū ārĩyupū:

—M̄sārē werea. Sī surara opū Israel bum̄ āārĩbirikeregū, yure b̄remumi. Israel bumarā watopeguere sī irirosū yure b̄remugūrē neō bokajabiribū, ārĩyupū Jesús.

¹⁰ĩgū irasū ārādero p̄rū, surara opū iriuanerā ĩgūya wiigū goedujāañurā. Irogue goedujajarā, sīrĩgū āārādire tariadiguere bokajañurā.

Jesús wapiweyo magūrē masūdea

¹¹P̄rū Jesús Capernaugue āārādi Naín wāik̄uri makāgue waayupū. ĩgū buerā, gajirā masaka wārā ĩgū merā waañurā. ¹²Iri makārē ejaripoe iri makā marā, sugū masakū boadire kōāwāgāriñurā ĩgūrē yāarā waarā. ĩgū wapiweyo magū, sugū āārĩgū āārādiyupū. ĩgū pago ĩgūrē yāamurā merā waamakū,

wárã masaka wapikuwãgãriñurã. ¹³ Igore ããgũ, marĩ Opũ Jesús buro bopoñarĩ merã ãã, ãsũ ãrĩyupũ:

—Orebirikõãka!

¹⁴ Irasirigũ Jesús masãpore purõ ejanugã, moãñayupũ. Ìgũ moãñamakũ ããrã, iri porere kõãrã dujanugãñurã. Jesús boadire ãsũ ãrĩyupũ:

—Yũ murẽ ãrã: “Wãgãñugãka!”

¹⁵ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, boadi wãgãdoã, werenĩnugãyupũ. Irasirigũ Jesús ãgũrẽ pagore wiayupũ. ¹⁶ Irire ããrã, ããrĩpererã masaka ããgũkakõãñurã. Marĩpurẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, mũyari sññurã. Ìgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—Ìrĩ Marĩpurãya kerere wererimasũ, turatarigũ, marĩ watopeguere ejami.

Idere ãrĩñurã:

—Marĩpurũ ãrĩ iriũñumi ãgũyarãrẽ iritamudoregũ, ãrĩñurã.

¹⁷ Irasirirã ããrĩpererogue Judea nikũ marã, iri nikũ turõ marãde Jesús ãgũrẽ masũdea kerere pẽperekõãñurã.

Juan masakare wãiyerimasũ ãgũ buerire tũyarãrẽ Jesús purogue iriudea

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Juan masakare wãiyerimasũ peresugue ããrĩripoe ãgũ buerire tũyarã ããrĩpereri Jesús irideare ãgũrẽ wererã waañurã. Juan irire pẽgũ, ãgũsã merãmarã pẽrãrẽ siiu:

¹⁹ —Jesũre ãsũ ãrĩ sãrẽñarã waaka! “¿Mũta ããrĩrĩ Cristo gũare taugũ aaribu iriayupũ, ãgũsã ãrĩdi, o gajigũre yũrãkuri gũa?” ãrĩ sãrẽñarã waaka! ãrĩ iriuyupũ. ²⁰ Irasirirã, Jesús purõ ejarã, ãgũrẽ ãrĩñurã:

—Juan masakare wãiyerimasũ gũare murẽ ãsũ ãrĩ sãrẽñadoreami: “¿Mũta ããrĩrĩ Cristo gũare taugũ aaribu iriayupũ, ãgũsã ãrĩdi, o gajigũre yũrãkuri gũa?”

²¹ Ìgũsã ejaripoere Jesús wárã pũrĩrikũrãrẽ, wãtãa ñajãsũnerãrẽ, koye ããmerãdere taugũ iriyupũ. ²² Irasirigũ Jesús ãsũ ãrĩ yũjũyupũ Juan iriuanerãrẽ:

—Mũsã ããrĩrẽ, mũsã pẽrere, Juãrẽ wererã waaka! Koye ããbiranerã õãrõ ããma. Waamasĩbiranerã waamasĩakõãma. Kãmi boanerã yarĩpererekõãsũama. Gãmipũ pẽbiranerã pẽakõãma. Boanerãde masãkõãma. Boporã, Marĩpurũ masakare tauri kerere weremakũ pẽma. ²³ “Yũre bũremurĩrẽ piribi, mũyari opagũkumi”, ãrĩ wererã waaka Juãrẽ! ãrĩyupũ Jesús.

²⁴ Ìgũsã waadero purũ, Jesús Juãyamarẽ masakare ãsũ ãrĩ werenugãyupũ:

—Mũsã masaka marĩrõgue Juãrẽ ããrã waarã, gũigũre gũñaturabire ããrã waarã meta irikuyo. Ìgũ turabi, mirũ tãborere wẽjãpubéorosũ ããrĩbemi. ²⁵ Irasũ ããrĩmakũ, mũsã ãgũrẽ iroque

ĩārā waarā, òārĩ surĩ sãñagũrē ĩārā waarā meta irikuyo. Òārĩ surĩ sãñarãno oparāya wiirigue ãārĩkuma. Juan ĩgũsã irirosũ ãārĩbemi. ²⁶ Mũsã iroguē ĩgũrē ĩārā waarā, Marĩpũya kerere weredupiyurimasũrē ĩārā waarā iriyo. Mũsãrē werea. Juan diayeta Marĩpũya kerere weredupiyunerã nemorõ ãārĩmi. ²⁷ Marĩpũya werenĩrĩ gojadesa pũgue gojasũdero ãārĩbũ Juan iriburire. Irasirigu Marĩpũ ĩgũ magũrē ãsũ ãrĩdi ãārĩmi: Mũ waaburo dupiyuro yaa kerere weredupiyubure iriugũra, mũ waaburore ãmuyudoregũ, ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ.✠

²⁸ Mũsãrē werea. Juan aariburi dupiyuro neõ sugũ ĩgũ nemorõ yaamarē masĩgũ marĩdi ãārĩmi. Irasũ ãārĩkererũ, sugũ Marĩpũ mũmũgasigue ãārĩgũyagũ gapũ Juan nemorõ yaamarē masĩgũ ãārĩgũkumi. ãārĩpererã nemorõ ubu ãārĩgũ ãārĩkererũ, masĩgũ ãārĩgũkumi, ãrĩyupũ Jesũs.

²⁹ ĩgũ irasũ ãrĩrĩrē pērã, ãārĩpererã masaka, romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasãde Juan wãiyesũnerã ãārĩsĩã: “Marĩpũ diayeta irigu ãārĩmi”, ãrĩ masĩnũrã. ³⁰ Fariseo bumarã, Moisés gojadesare buerimasã gapũ Juãrē wãiyedorebirinerã ãārĩsĩã, Marĩpũ ĩgũsãrē iridũarire gããmebirĩnũrã. ³¹ Irasirigu marĩ Opũ Jesũs ãsũ ãrĩnemoyupũ:

—Masaka dapagora marã, ¿ñeẽmarãno irirosũ ãārĩrĩ?
³² Majĩrã makã dekoque ĩgũsã merãmarã merã bira gaguinĩ doanĩrã irirosũ ãārĩma. ãsũ ãrĩ gaguinĩma: “Gũa tẽrẽdiru purimakũ, bayabirabũ. Bũjawereri merã gũa bayamakũ, orebirabũ”, ãrĩma. ³³ Juan masakare wãiyerimasũ pã baabirimakũ, igui deko pãmudeare iirĩbirimakũ ĩārã, ĩgũrē: “Wãtĩ ñajãsũdi ãārĩmi ĩĩ”, ãrĩbũ mũsã. ³⁴ Pũru yũ ãārĩpererã tĩgũ baa, iirĩmakũ ĩārã: “Baapagũ, iirĩpagũ ãārĩmi”, ãrĩbũ. “Romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasã merãmũ, ñerõ irirã merãmũ ãārĩmi”, ãrĩbũ mũsã yũre. ³⁵ Mũsã yaamarē, Juãyamarē masĩbirikeremakũ, gũare masĩrã gapũ: “Diayeta Marĩpũ iriunerã ãārĩma”, ãrĩ masĩma, ãrĩyupũ Jesũs.

Jesũs, fariseo buma Simõn wãĩkũgũya wiigũe ejadesa

³⁶ ĩgũ irasũ ãrãdero pũrũ, sugũ fariseo buma Jesũre ĩgũya wiigũe baadoregũ siuayupũ. Irasirigu Jesũs ĩgũya wiigũe waa, eja, baari peoro pũro eja, doayupũ. ³⁷ Sugo nomeõ iri makãmo, ñerõ iririmasõ, Jesũs fariseoya wiigũe baagũ ejadesa kerere pé, iroguē waayupo. Suru borewariru “alabastro” wãĩkũrĩ ãtãye merã iridirure òãrõ sũrõrĩ opadirure ãĩayupo. ³⁸ ãĩã, Jesũs pũrũpũ gapũ ejanũgãja, igo ñerõ irideare bũro bũjawereri merã gũña, ore, Jesũs pũro meẽdoaja, ĩgũya guburi wekare igoya kódeko meẽbejamakũ ĩã, igoya poañapu merã tũkoe bojoyupo. Tũkoe bojo, bũremurĩ merã ĩgũya guburire

mimi, igo sārōrī āiadea merā ĩgūya guburire pípeoyupo. ³⁹ Igo irasirimakū ĩāgū, fariseo bumū Jesúre baadoregū siiuadi ĩgū basi gūñayupu: “Igo ĩgūya guburire moañagō ñerō iririmasō āārīmo. Ĩ diayeta Marīpūya kerere weregū āārīgá, irire masīsiabukumi”, ārī gūñayupu. ⁴⁰ Jesús ĩgū gūñarīrē ĩāmasī, ĩgūrē ārīyupu:

—Simón, yū mūrē gajino weredukoa, ārīyupu.

—Buegū, wereka yūre! ārīyupu Simón.

⁴¹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Jesús i keori merā wereyupu ĩgūrē:

—Sugū masakare niyeru wayurimasū āārīkumi. Pērā ūma wajamokuma ĩgūrē. Sugū wári niyeru koeri quinientos moārīñarī wajataropa wajamokumi. Gajigū mērī koerīgā cincuenta moārīñarī wajataropa wajamokumi. ⁴² ĩgūsā pērā, ĩgūsā wajamorīrē wajariri opabirimakū ĩāgū, niyeru wayudi ĩgūsārē pērāguereta: “Iropata, māsā wajamorī pereburo. Irire kātigukoa”, ārīkumi. Irasirimakū, ¿nī gapū niyeru wayudire buro maīkuri? wáro wajamodi, o mérōgā wajamodi gapū, ārīyupu Jesús.

⁴³ Simón yujayupu:

—Wáro wajamodi gapū buro maībukumi, ārīyupu.

—Diayeta yujua mū, ārīyupu Jesús ĩgūrē.

⁴⁴ Irasū ārī odo, Jesús nomeōrē ĩā, Simōrē ārīyupu:

—¿Igo yūre iriadeare ĩārī mū? Mūya wiigū yū ñajājamakū, mū yūre yaa guburi koeburire deko sībirabū. Igo gapū yaa guburire igoya kódeko merā koe, igoya poañapu merā túkoe bojoamo. ⁴⁵ Yū oādozemakū, mū yūre bokatīrī pábua, mimibirabū. Igo gapū yū ñajājadero purugue yaa guburire mimiadeo neō mimiduúbemo. ⁴⁶ Mū gapū yaa dipurure uye oārī sārōrī merā pípeobirabū. Igo gapū yaa guburire sārōrī pípeoamo. ⁴⁷ Irasirīgū Simón, yū mūrē werea. Igo ñerō irideadea wári āārīkeremakū, yū irire kātia. Yū irasirimakū, yūre buro maīmo. Gajigū gapū, yū ĩgū ñerō irideare kātimakū: “Yū mérōgāta ñerō irideare opāa”, ārī gūñasīā, yūre sīrūta maīmi, ārīyupu Jesús.

⁴⁸ ĩgūrē irasū ārī odo, nomeōrē āsū ārīyupu:

—Mū ñerō irideare kātia yū, ārīyupu.

⁴⁹ ĩgū irasū ārīmakū pērā, gajirā masaka iri wiigū ĩgū merā baadoregū siuanerā āsū ārī gāme werenīñurā:

—¿Ñeémūno masakū āārīrī ĩī, irasū ñerō irideare kātigū? ārīñurā.

⁵⁰ Jesús gapū nomeōrē ārīyupu doja:

—Yūre buremusīā, perebiri peamegue waabodeo tausūsīāa. Irasirigo oārō siñajārī merā waaka! ārīyupu.

8

Nome Jesúre iritamudea

¹ Puru Jesús paga makārī marārē, mutā makārīgā marādere Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere weregorenagū waayupu. ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū merā waañurā. ² Nomedē ĩgū merā waañurā. Pūrīrikurā āārīnerā Jesús taunerā nome āārīñurā. Gajirā nome, wātēa ñajānerārē Jesús béowiusūnerā āārīñurā. Sugo María Magdalena wāikugo āārīyupo. Igo su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā wātēārē Jesús béowiusūdeo āārīyupo. ³ Gajigo Juana wāikugo, Cuza wāikugu marāpo āārīyupo. Cuza Herodeya wiigue moāboerimasā opu āārīyupu. Gajigo Susana wāikugo āārīyupo. Gajirā nomede wārā Jesús merā waañurā ĩgū buerire péduarā. ĩgūsā nome, ĩgūsā opari merā Jesúre, ĩgū buerādere iritamūñurā.

Jesús oterimasā keori merā buedea
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Wārā masaka wāri makārī marā Jesús puro ĩgūrē ĩāduarā nerēñurā. ĩgūsā wārā nerēmakū, Jesús i keori merā āsū ārī bueyupu ĩgūsārē:

⁵ —Sugu oterimasū ĩgūya oteri yerire meésirigu waakumi. ĩgū meésiriwāgāmakū, gaji yeri maague yurikoa. Masaka iri maague waarā, iro yuriadea yerire kuramutūkōākuma. Mirāde iri yerire boka, baapeokōākuma. ⁶ Gaji yeri ātāyerikurogue yurikoa. Iri yeri puriadikoa. Puriadi, deko marīmakū ñāñ, boakōākoo. ⁷ Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapu puritarimurā, oteri gapure wējēkōākoo. ⁸ Gaji yeri ōārī nikūgue yurikoa. Iri yeri ōārō puri, wāri dukakukoo. Su dupaņu cien yerigora dukakukoo, ārīyupu.

Iri keori merā were odo, ĩgūsārē turaro merā āsū ārīyupu doja:

—Musā gānipūrī oparā, yu wererire péduripika! ārīyupu Jesús masakare.

Jesús buerā ĩgūrē: “¿Nasirigu keori merā bueri?” ārī sērēñadea
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Puru ĩgū buerā ĩgūrē sērēñañurā:

—¿Naásū ārīduaro iriari, guare mu wereadea? ārīñurā.

¹⁰ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Marīpu ĩgūyarārē doregu āārīrīrē iripoegue masībirideare dapagorare musārē masīmakū yāmi. Gajirā gapure keori merā dita buea. Irasirirā ĩgūsā Marīpu iririre ĩākererā, ĩāmasībirikuma. ĩgūyare pékererā, pémasībirikuma.

Jesús oterimasū keori merā ĩgū bueadeare: “Āsū ārĩduaro yáa”, ārĩ weredea

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Y_u iri keori merā bueadea āsū ārĩduaro yáa. Iri oteri yeri Marĩpuya werenĩrĩ irirosū āārā. ¹² Surāyeri masaka Marĩpuya werenĩrĩrē pékererā, pémasĩbema. Maa b̄uriri maa irirosū āārĩma. ĩgūya werenĩrĩrē péadero p̄uru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirā baapeoderosū, wātĩ ĩgūsā gūñarĩgue eja, ĩgūsā péadideare ěmapeokōāmi. ĩgūsā Marĩp̄ure b̄uremubiri, tausūbirikōāburo, ārĩgū, irasū yāmi. ¹³ Gajirā masaka ũtāyerikuri yeba irirosū āārĩma. ĩgūsā Marĩpuya werenĩrĩrē usuyari merā pékeremakū, oteri yeri ũtāyerikurogue yuriadero p̄uru, nugūrĩ marĩderosū ĩgūsārē waāa. Irasirirā yoaweyaripoe b̄uremuadima. P̄uru Marĩpuyare iriduaru waja gajirā ĩgūsārē ñerō irimakū ĩārā, mata ĩgūyare pirikōāma. ¹⁴ Gajirā masaka porakuri yeba irirosū āārĩma. Marĩpuya werenĩrĩrē pékererā, oteri yeri porakurogue yuriadero p̄uru, pora gapu puritarimurĩa, wējēderosū, i ũmumarē b̄uro gūñarikuma. Irasirirā wári oparire gūñataria, ĩgūsā gāāmerō iriduasĩā, Marĩpuya werenĩrĩrē kātima. ¹⁵ Gajirā masaka ōārĩ nikū irirosū āārĩma. Irasirirā Marĩpuya werenĩrĩrē ōārō pérā, péduripĩma. Ōārĩ gūñarĩrē oparā, Marĩpuyare iriduarā āārĩma. Gajirā ĩgūsārē ñerō irikeremakū, ĩgūyare piribema. Wári ōārĩ dukakudiñu irirosū āārĩma, ārĩyupu.

Jesús sĩāgodiru keori merā buedea

(Mt 5.15-16; Mr 4.21-25)

¹⁶ P̄uru gaji keori merā bueyupu doja:

—Masaka sĩāgodirure sĩāgorā, kōmesoro merā muúpĩbirikuma. Kārĩrō dokaguedere dobobirikuma. Ūmarō, wii dekgue siukuma. Irasirirā gajirā iri wiire ñajārā, sĩāgodiru ũjūgorore ōārō ĩā, ñajākuma. ¹⁷ Āārĩpereri masaka iripogue masĩbirideare masĩsũrokoa. Masaka ĩāberogue duripideare sĩāgoro āārĩrōgue ĩāmasĩrō irirosū masĩsũrokoa. Yayedea irirosū neō āārĩbirikoa.

¹⁸ Irasirirā Marĩpuya werenĩrĩrē pérā, ōārō pémasĩka! Irire ōārō péduripĩgunorē Marĩp̄u wári pémasĩrĩ s̄inemogukumi. Gajigu ōārō pébirikeregu: “Masĩa yu”, ārĩ gūñami. ĩgū irasū ārĩ gūñakeregu, ōārō pémasĩbemi. ĩgū pémasĩadideare ěmasũgukumi. Irasirigu neō pémasĩbi dujagukumi pama, ārĩyupu Jesús.

Jesús pago, ĩgū pagupūrā merā ĩgūrē ĩāgō ejadea

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ P̄uru Jesús pago, ĩgū pagupūrā merā ĩgūrē ĩāgō ejayupo. Masaka wárā ĩgū p̄urogue āārĩmakū, ejamasĩbiriyo.

²⁰ Irasirigu sugu iroque āārĩgú Jesúre wereyupu:

—Muro, mu pagupūrā merā murē iāduarā, masaka purupugue níama, arīyuru.

²¹ Īgū irasū arīmakū pégu, Jesús āsū arī yujuyuru:

—Marīpuya werenírīrē oārō pēduripírā, Īgūyare oārō iritayarā, yuro, yu pagupūrā irirosū āārīma, arīyuru.

Jesús mirū, makūrīrē toemakū iridea

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Sunu Jesús ditaru tarogue āārīgú, Īgū buerā merā doódirugue murīñajāa, Īgūsārē:

—Náka, ditaru sipārēgue taribujarā! arīyuru.

—Jánu, arī, waakōāñurā. ²³ Iro taribujagu, Jesús kāriñajākōāyuru. Puru ditaruguere buro mirū waayuro. Doódiruguere makūrī páñajāa, miūkōādiyuro. Buro goero waayuro Īgūsārē. ²⁴ Irasū waamakū iārā, Jesúsre yobeñurā:

—Guare buegu, marī mirīmurā yáa, arī gaguinīñurā.

Īgūsā irasū arīmakū pégu, Jesús yobe, mirū, makūrīrē toedoreyuru. Īgū toedoremakū, mirū, makūrī buro waadea toedijaperekōāyuro. ²⁵ Puru Īgū buerārē arīyuru:

—¿Musā yure buremurī opaberī?

Īgūsā gapu gukanerā āārīsā, iāguka, Īgūsā basi gāme sērēñañurā:

—¿Ñeémuno masakū āārīrī ī? Īgū mirūrē, makūrīrē toedoremakū toedijakōāa, neō tarinugābea Īgūrē, arīñurā.

Jesús Gadaramurē wātēa ñajānerārē béowiudea

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Puru Galilea nikū bokatūrō, Gadara wāikurogue taribujañurā. ²⁷ Jesús doódirugue āārādi majānugāmakū, sugu masakū iri makāmu Īgū puro ejanugāyuru. Īgū wātēa ñajāsūdero puru yoakōāyuro. Neō surí sāñabi, wiiguere āārībi, masāgoberi watopegue dita āārīgú arīyuru.

²⁸⁻²⁹ Wātī masakure wāri ñeā meémeñayuru. Irasirirā masaka Īgūrē ñeā, Īgūya mojōrīrē, guburidere kōmedari merā suanadiñurā Īgūrē biadobomurā. Īgū gapu Īgūsā suariku, tūātanokōāyuru. Irasirigu wātī Īgūrē masaka marīrōgue waamakū irinayuru.

Jesús wātīrē: “Wirika mu ñajādire!” arīyuru. Masakū Jesúsre iāgū, Īgū puro ñadukupuri merā ejamejā, buro gaguinīyuru:

—Jesús, umugasigue marā Opu āārīpererā nemorō turagu magū, ¿nasiribu yāri mu yure? “Yure poyarikumakū iribirikōāka!” arī, buro sērēa, arīyuru.

³⁰ Jesús Īgūrē sērēñayuru:

—¿Ñeém wāikuri mu? arīyuru.

—“Legión” wāikua yu, āri yuyuyupu. “Legión”, āriro: “wārā”, ārihuaro yāa. Wārā wātēa ñajasūdi āārisiā, irasū wāikuyupu.
 31 Wātēa masakugere ñajānerā Jesúre:

—Guare buro ūkūārī gobegue waadobirikōāka! āri sērēñurā.

32 Iro ūtāugue wārā yesea āma baarā iriñurā. Īgūsārē iārā, wātēa Jesúre sērēñurā:

—Yeseaguere guare ñajādoreka!

—Jáu, Īgūsāguereta ñajārā waaka! āriyupu. 33 Īgū irasū ārimakū, wātēa masakugere āārānerā wirirā, yeseaguere ñajāñurā. Īgūsā ñajāmakū, yesea ūma mirēbuāa, ditarugue meēbia dijāa, mirī boapereakōāñurā.

34 Irasū waamakū iārā, yeseare korerimasā gūkari merā ūmadujāa, Īgūsāya makā marārē, iri makā turo marādere wererā waañurā. 35 Irire pérā: “¿Naāsū waāyuri?” āri, Jesús puero iārā waañurā. Irogue eja, wātēa béowiusūadire bokajañurā. Jesús puero, suriro sāñadi, ōārō pémasīri merā doayupu. Masaka Īgūrē iārā, buro güiri merā iāñurā. 36 Wātēārē béowiumakū iānerā irogue ejarārē irire wereñurā.

37 Irire pérā, āārīpererā Gadara nikū marā buro güisiā, Jesúre: “Waaka ōōrē!” āriñurā. Īgūsā waadoremakū pégu, Jesús doódirugue mūrīñajāyupu.

38 Īgū mūrīñajāmakū iāgū, wātēa béowiusūadi Jesúre:

—Yude mu merā waadukoa, āri sērēadiyupu.

Jesús gapu Īgūrē āriyupu:

—Yu merā waabirikōāka! 39 Muya wiigue goedujāaka! Āārīpereri Marīpu murē ōārī iriadeare weregū waaka! āriyupu.

Īgū irasū ārimakū pégu, Īgūya makāgue waakōāyupu. Irogue eja, Jesús Īgūrē ōārī iriadeare āārīpererā Īgūya makā marārē wereyupu.

Jesús Jairo magōrē, gajigo nomeō Īgūya suriro moāñagōrē taudea

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Jesús Gadara nikūgue āārīripoe wārā masaka Galilea nikūgue Īgūrē yūrā iriñurā. Irasirirā, Īgū taribujajamakū iārā, buro usuyari merā bokatīriñurā. 41 Iripoere sugū judío masaka nerērī wii opu Jairo wāikugū Jesús purogue ejayupu. Eja, Jesúya guburi puero ñadukupuri merā ejamejāja, Īgūrē: “Yaa wiigue waaka!” āri, buro sērēyupu. 42 Īgū magō buro sīrīgō kōmorī purogāgue āārīyupo. Igo sugota āārīyupo. Pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori opayupo. Jesús Jairoya wiigue waamakū, wārā masaka Īgūrē kūñarōgā tuuyañurā.

43 Īgūsā watopegue sugo nomeō pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merā pūrīrikugo

ããrĩyupo. Irasirigo igo opadea niyerure kúririmasãrẽ wajari peremejãkõãyupo. Ìgũsã kúrikeremakũta, igo pũrĩrikũri neõ taribiriyuro. ⁴⁴ Jesús iro waamakũ Ìãgõ, ìgũ pũrũpũ gapũ waa ejanũgã, ìgũya surĩro yuware moãñayupo. Igo moãñamakũta, igo dí wiririadea tariakõãyuro.

⁴⁵ Irasirigũ Jesús sërẽñayupũ:

—¿Noã yũre moãñarĩ? ãrĩyupũ.

Ããrĩpererã: “Gũa neõ moãñabea”, ãrĩñurã.

Pedro, ìgũ merãmarã merã:

—Guare buegũ, ¿nasirigũ irasũ ãrĩ sërẽñarĩ? Masaka wárã kũñarõgã tuuyama mũrẽ, ãrĩñurã.

⁴⁶ Jesús gapũ ìgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Sugo nomeõ moãñañumo yũre. Igo moãñamakũ, yũ turari merã igo pũrĩrikũrire tauayo. Irire masĩa yũ, ãrĩyupũ.

⁴⁷ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégo: “Yũ iriadeare masĩmi”, ãrĩ gũña, bũro gũi naradarĩ merã ìgũ guburi pũro ñadũkũpuri merã ejamejãja, ããrĩpererã péuro Jesúsre: “Yũ mũya surĩrore moãñamakũta yũ pũrĩrikũadea tariakõãbũ”, ãrĩ wereyupo.

⁴⁸ Jesús igore ãrĩyupũ:

—Mũ yũre bũremurĩ opáa. Irasirigo mũ pũrĩrikũrire tausũa. Ʋsũyari merã waaka! ãrĩyupũ.

⁴⁹ Jesús irasũ ãrĩripoe sugũ masakũ Jairoya wii ããrãdi ejayupũ, Jairore weregũ ejagũ:

—Mũ magõ kõmoakõãmo. Marĩrẽ buegũre garibonemo-birikõãka! ãrĩyupũ.

⁵⁰ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, Jesús Jairore ãsũ ãrĩyupũ:

—Gũibirikõãka! Bũremurĩ opaka yũre! Mũ magõ tarigokumo, ãrĩyupũ.

⁵¹ Irasirigũ Jairoya wiigũe eja, gajirãrẽ ñajãdorebiriyupũ. Pedrore, Juãrẽ, ìgũ tĩgũ Santiagore, boadeo pagũsãmarã ditare siiu ñajãyupũ. ⁵² Ìgũsã ñajãjaripoere ããrĩpererã iri wiigũe ããrĩrã bũro orerã iriñurã. Jesús ãrĩyupũ ìgũsãrẽ:

—Orebirikõãka! Majĩgõ boabemo. Kãrĩgõ yãmo.

⁵³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, oeanerã gapũ ìgũrẽ buriñurã. “Igo boadeare masĩa gũa”, ãrĩ gũñañurã. ⁵⁴ Jesús gapũ boadeo pũro ejanũgã, igoya mojõrẽ ñeã, turaro merã igore ãsũ ãrĩyupũ:

—Majĩgõ, wãgãñũgãka!

⁵⁵ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, igoya yũjũpũrã goeyuro. Irasirigo mata wãgãdoakõãyupo. Jesús igo pagũsãmarãrẽ: “Baari ejoka igore!” ãrĩyupũ. ⁵⁶ Igo okamakũ ìãrã, igo pagũsãmarã gũkatariakõãñurã. Jesús igore ìgũ masũadeare gajirãrẽ were-dorebiriyupũ.

9

Jesús ĩgũ buerãrẽ buedoregũ iriudea
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Pũrũ Jesús ĩgũ buerãrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ siiu neõ, ĩgũ turarire sũyupũ: “Iri turari merã ããrĩpererã wãtẽãrẽ bêowiumasĩrãkoa. Pũrĩrĩdere taumasĩrãkoa”, ãrĩyupũ. ² Irasirigũ ĩgũsãrẽ Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doreri kerere weredoregũ, pũrĩrikũrãdere taudoregũ ãsũ ãrĩ iriuyupũ:

³ —Waarã, gajinorẽ neõ ãĩabirikõãka! Mũsã tuadire, ajuro, baari, niyeru, gaji surĩ mũsã gorawayuburidere ãĩabirikõãka! ⁴ Makã ejarã, mũsã ejadea wiita ããrĩkõãka! Iri makãrẽ waarãgue iri wiire wirika! ⁵ Gaji makã marã masaka mũsãrẽ gããmebirimakũ, iri makãrẽ diayeta tariakõãka! Irasũ tariarã, nikũwera mũsãya guburigue tuadeare mojẽbêokõãka! ĩgũsã mũsãrẽ gããmebiri waja Marĩpũ ĩgũsãrẽ wajamoãburire masĩburo, ãrĩrã, irasirika! ãrĩyupũ Jesús.

⁶ ĩgũ irasũ ãrĩ odoadero pũrũ, waakõãñurã. Irasirirã ããrĩpereri makãĩgue Marĩpũ masakare tauri kerere weregorenarã, pũrĩrikũrãdere taugorenarã waañurã.

Juan masakare wãiyerimasũ boadea
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Iripoere Galilea nikũ marã opũ Herodes ããrĩpereri Jesús iriri kerere pẽyupũ. Gajirã Jesũre masĩmerã: “Ĩgũ, Juan masakare wãiyerimasũta boadigue masãdi ããrĩkumi”, ãrĩñurã. Herodes gapũ irire pẽgu: “¿Nasiro irasũ waãari?” ãrĩ, bũro gũñarikũyupũ. ⁸ Gajirã: “Elías iripoegue ããrĩunadi deyoakumi”, ãrĩñurã. Gajirã: “Sugũ Marĩpũya kerere weredupiyudi iripoegue ããrĩunadi masãkumi”, ãrĩñurã. ⁹ Herodes gapũ ãsũ ãrĩyupũ: “Yũta Juãrẽ ĩgũya dipurure dititadorebũ. ¿Niĩno gapũ ããrĩbukuri iropa wãri werenĩsũgũ?” ãrĩyupũ. Irasirigũ Jesũre bũro ĩãduadiyupũ.

Jesús cinco mil ãmarẽ baari ejodea
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús ĩgũ buerã buedoregũ iriunerã goedujajarã, ĩgũsã irideare werepeokõãñurã ĩgũrẽ. Pũrũ Jesús ĩgũsãrẽ masaka marĩrõgue Betsaida wãĩkũri makã tũrogue siiuayupũ. ¹¹ ĩgũsã irogue waari kerere pẽrã, wãrã masaka Jesũre tũyañurã. Jesús ĩgũsãrẽ õãdore, Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doreri kerere wereyupũ. Pũrĩrikũrã ĩgũrẽ taudorerãrẽ tauyupũ.

¹² Ñamika ããrĩmakũ, Jesús buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã ĩgũ pũro eja, ĩgũrẽ ãrĩñurã:

—Masakare waadoreka! Ōō p̄uro āārīrī makārīma wiirigue ĩgūsā kārīrī, baari āmarā waaburo. Ōō marī āārīrōguere neō gajino máa, ārīñurā.

13 Jesús gapu ārīyupu:

—Musā ĩgūsārē baari sika!

Īgūsā yujñurā:

—Gua pā duparu su mojōma duparuta, waaídere pērāta opáa. Mérōgā baari āārā. Masaka gapu wárāgora āārīma. Irasirirā gua gaji baari wajarirā waamerā ĩgūsārē ejobirikoa, ārīñurā.

14 Wárā masaka āārīñurā ĩgūsā merā. Ūma ditare keomakū, cinco mil āārīñurā. Irasirigu Jesús ĩgū buerārē ārīyupu:

—Masaka āārīpererārē boje yebori cincuenta dita dukawa, ĩgūsārē doadoreka! ārīyupu. 15 Irasirirā ĩgū buerā ĩgū ārīrōsūta āārīpererā masakare doadoreñurā. 16 Masaka doaperemakū, Jesús su mojōma pā duparure, pērā waairé āi, umugasigue ĩāmu, Marīp̄ure usuyari sī, irire peayupu. Pea, ĩgū buerārē masakare gueredoregu sīyupu. 17 Irasirirā āārīpererā masaka irire baayapiakōāñurā. P̄uru ĩgūsā baaduáadeare Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora seasā utudoboñurā.

Pedro Jesúsre: “M̄u Cristo āārā”, ārī weredea

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29; Jn 6.68-69; 12.24-25)

18 Gajinu Jesús ĩgū sugata Marīp̄ure sērēgū iriyupu. ĩgū buerā ĩgū merā āārīñurā. Irasirigu Jesús ĩgūsārē āsū ārī sērēñayupu:

—Masaka yure, ¿naásū ārī gūñarī? ārīyupu.

19 Īgūsā yujñurā:

—Surāyeri m̄urē: “Juan, masakare wāīyerimasū āārīmi”, ārīma. Gajirā: “Elías iripoegue āārīunadi āārīmi”, gajirā: “Sugū Marīp̄uya kerere weredupiyudi iripoegue āārīunadi, masādi āārīmi”, ārīma, ārīñurā.

20 Irasū ārīmakū, Jesús ĩgūsārē sērēñayupu:

—Musākoa yure, ¿naásū ārī gūñarī? ārīyupu.

Pedro ārīyupu ĩgūrē:

—M̄u, Marīp̄u iriudi, Cristo āārā, ārīyupu.

Jesús ĩgū boaburire weredea

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1; Jn 12.24-25)

21 Pedro irasū ārīrīrē pēgu, Jesús ĩgū buerārē b̄uro turaro merā: “Gajirārē ire werebirikōāka!” ārīyupu. 22 Irasū ārī odo, āsū ārīyupu doja:

—Yure āārīpererā tīgūrē b̄uro ñerō tariro āārā. Judío masaka m̄urā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā yure gāāmebirisā, gajirārē yure wējedorerākuma. ĩgūsā yure

wējēadero p̄uru, uren̄u waaró merā Marīpu yare masūgukumi, ārīyupu.

²³ P̄uru āārīpererā masakare ārīyupu:

—Yare t̄uyaduarāno ĩgūsā iriduarire piriburo. Irasirirā yare t̄uyari waja curusague pábiatú, wējēsūmurā irirosū āārīkererā, piriro marīrō yare t̄uyaníkōāburo. ²⁴ I ūm̄ague ĩgūsāya okari ditare maīrāno perebiri peamegue béosūrākuma. Gajirā gapu yare t̄uyari waja, masaka ĩgūsārē wējēkeremakū, Marīpu p̄urogue waarākuma, ĩgū merā ōārō āārīnīmurā. ²⁵ Sugu masakū i ūm̄umarē āārīpereri opakeregu, ĩgū boari p̄uru waaburi gapure gūñabiri waja peamegue waagú, ōārīrē neō wajatabirikumi. ²⁶ Masaka yare, yaa kerere ḡuyasīrīmakū, yude ĩgūsārē ḡuyasīrīgukoa. Yu āārīpererā t̄īgū yu goesiriri merā, Yupu, ĩgūrē wereboerā ōārā goesiriri merā dupaturi aarīgukoa. Irasū aarigú, yare ḡuyasīrīnerārē ḡuyasīrīgukoa. ²⁷ Diayeta m̄usārē werea. Surāyeri m̄usā ōōgue āārīrā, m̄usā boaburi dupiyuro Marīpu ĩgūyarārē doregu āārīrīrē ĩārākoa, ārīyupu Jesús.

Jesús ĩgū deyori gorawayudea
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ ĩgū irasū ārādero p̄uru su mojōma pere gaji mojō uren̄u p̄ērēbejarinurī waadero p̄uru, Jesús ūtāū wekague Marīpure s̄ērēgū waagú, Pedro, Santiago, Juārē siu marīayupu. ²⁹ Irogue Marīpure s̄ērēripoe ĩgūya diapu deyori gorawayuakōāyuro. ĩgūya surīro b̄uro borero k̄umijūrīñe waayuro. ³⁰ Irasū waaripoe ĩgū p̄uro ūma p̄ērā deyoa, ĩgū merā weretamunīñurā. ĩgūsā iripoegue marā Moisés, Elías āārīñurā. ³¹ ĩgūsāde goesiriri merā deyoañurā. Iripoegue: “ĩgūrē āsū waarokoa”, ārīderosūta Jerusalēgue ĩgū boaburire Jesús merā werenīñurā.

³² Pedrosā b̄uro w̄ujakukererā, kārīrō marīrō Jesús gosiririre, ĩgū merā āārīrārē ĩañurā. ³³ Moisés, Elías Jesús p̄uro āārānerā waaripoe Pedro ārīyupu:

—Ḡuare buegu, marī ōōgue āārīmakū ōātariduáa. Irasirirā ure wiigā irirāra. M̄uya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirāra, ārīyupu.

ĩgū irasū ārīkereguta, ĩgū ārīrīrē neō pémasībiriyupu. ³⁴ ĩgū irasū ārīripoe su yebo ĩm̄ikāyebo túbiayuro ĩgūsārē. Iri ĩgūsārē túbiamakū, b̄uro ḡuiñurā. ³⁵ Marīpu ĩm̄ikāyebo poekague āsū ārī werenīmakū péñurā:

—Īi yu magū, yu beyedi āārīmi. ĩgūrē ōārō péka! ārīyupu.

³⁶ Marīpu wereniadero p̄uru, Jesús ditare ĩañurā. Pedrosā gapu Jesús i nikūgue āārīrīñurīrē neō sugu masakare ĩgūsā ĩādeare werebiriñurā.

Jesús sugu majīgūrē wātī ñajāsūdire taudea

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Gajinu gapu ĩgūsā ũtāūgue āārānerā dijijadero puu, wārā masaka Jesúre bokatīrīñurā. ³⁸ Sugu masaku ĩgūsā watopegue āārīgú turaro merā āriyupu:

—Guare buegu, yu murē buro sērēa. Yu magū suguta āārīgūrē bopoñarī merā ĩaka! ³⁹ Wātī ĩgūrē ñeā, gūñaña marīrō gaguiní, naradamakū irinami. Irasirigu majīgū ĩgūya disigue sūmu wirisūnami. Wātī ĩgūrē buro ñerō tarimakū irinami. ĩgūrē neō piridubemi. ⁴⁰ Mu buerārē wātīrē buro béowiudoreadabu. ĩgūsā neō bokatīūbirama, āriyupu.

⁴¹ Jesús yujuyupu:

—Musā dapagora marā, yure buremurī opamerā, diayemarē neō pémasīmerā āārā. ¿Noopa yoaripoe musā merā āārīgukuri? ¿Noopa yoaripoe musā yure buremubirire gūñaturagukuri? āriyupu. Irasū ārī odo, wātī ñajāsūdi pagure:

—Mu magūrē āirika! āriyupu.

⁴² Majīgū Jesús puo waa ejanugāmakū, wātī ĩgūrē yebague túmeépikōāyupu. ĩgūrē dupaturi buro naradamakū iriyupu. Jesús gapu wātīrē: “Majīgūrē wirika!” ārī, tauyupu. Irasiri odo, ĩgūrē pagure wiayupu. ⁴³ Masaka āārīpererā Marīpu wári turari merā iririre ĩārā, ĩagukakōāñurā.

Jesús dupaturi ĩgū boaburire weredea

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

ĩgūsā āārīpererā Jesús iriadeare: “Ōātaria”, ārī gūñaripoeta Jesús ĩgū buerārē āriyupu:

⁴⁴ —Yu musārē wererire ōārō péduripíka! Kātibirikōāka! Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñeā, gajirāguere wiarākuma, āriyupu.

⁴⁵ ĩgūsā gapu ĩgū irasū ārīrīrē ōārō pémasībiriñurā. Marīpu ĩgūsārē irire pémasīmakū iribiriyupu dapa. Irasirirā Jesúre gūirā: “¿Naásū ārīduagu iriari, mu irasū ārīgū?” ārī sērēñabiriñurā.

Jesús sugu gajirā nemorō āārīgūyamarē weredea

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37; Jn 13.20)

⁴⁶ Puu ĩgū buerā āsū ārī guaseonugāñurā: “Marī watopere, ¿noā marī āārīpererā nemorō āārīrī?” ārīñurā. ⁴⁷ Jesús ĩgūsā gūñarīrē ĩāmasīkōāyupu. Irasirigu sugu majīgūrē ĩgū puo āinú, āriyupu:

⁴⁸ —Sugu yaagure, ĩ majīgū irirosū āārīgūrē ōārō bokatīrīñeāgū, yudere bokatīrīñeāmi. Yure ōārō bokatīrīñeāgū, yure iriudidere bokatīrīñeāmi. Sugu musā watopemu: “Gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñagū, gajirā nemorō āārīmi, āriyupu.

Jesús: “Marĩrẽ ãaturibi, marĩ merãmũ ããrĩmi”, ãrĩ weredeã
(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Pũũ Juan Jesũre ãrĩyũũ:

—Gũare buegũ, sugũ masakũ mũ wãĩ merã wãtẽãrẽ: “Wirika mũsã ñajãdire!” ãrĩ béowiumakũ ããbũ. Ñgũ, marĩ merãmũ ããrĩbirimakũ ããrã, Ñgũrẽ: “Irire neõ irinemobirikõãka!” ããbũ, ãrĩyũũ.

⁵⁰ Jesús gapũ ãrĩyũũ:

—Kãmutabirikõãka Ñgũrẽ! Sugũ marĩrẽ ãaturibi, marĩ merãmũta ããrĩmi, ãrĩyũũ.

Jesús Santiagore, Juãrẽ weredeã

⁵¹ Pũũ Jesús ãmũgasigue mũrĩaburi dupiyuro ejawãgãrĩripoe: “Jerusalẽgue waagũra”, ãrĩyũũ. ⁵² Ñgũ waaburi dupiyuro gajirãrẽ Samaria nikũgue ããrĩrĩ makãgue Ñgũ kãrĩburore ãmayudoregũ irĩuyũũ.

⁵³ Samaria marã gapũ judío masaka merã gãmesuribirisã, Jesús Jerusalẽgue waaburire pãrã, Ñgũrẽ bokatĩrĩñeãdũabirĩnrã. ⁵⁴ Jesús buerã Santiago, Juan Samaria marã Ñgũrẽ bokatĩrĩñeãdũabirimakũ ããrã, ãsũ ãrĩnrã:

—Gũa Opũ, ñirĩpoeque Elías Marĩpũya kerere weredupiyudi iriderosũ, ãmũgasima peamerẽ diju, Ñgũsãrẽ wẽjẽdoremakũ gããmekuri? ãrĩnrã.

⁵⁵ Ñgũsã irasũ ãrĩmakũ pé, Jesús Ñgũsãrẽ gãmenũgã, ãã, ãrĩyũũ:

—Irasũ ãrĩbirikõãka! Mũsãrẽ irasũ werenĩmakũ irĩgũre masĩbea. Mũsã werenĩrĩ Ñãgũ deyomarĩgũ wereri ããrĩbea. ⁵⁶ Yũ ããrĩpererã tĩgũ masakare béogũ aaribiribũ. Ñgũsãrẽ taugũ aarigũ irĩbũ, ãrĩyũũ. Irasũ ãrĩ odo, gajĩ makãgue waakõãyũũ doja.

Gajirã Jesũre: “Mũrẽ tũyadũakoa”, ãrĩdea
(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ñgũsã maague waamakũ, sugũ masakũ Ñgũsã pũro eja, Jesũre ãrĩyũũ:

—Yũ Opũ, mũ noó waaró mũrẽ tũyagũra, ãrĩyũũ.

⁵⁸ Jesús Ñgũrẽ yũjũyũũ:

—Makãnúũ marã diayéa Ñgũsã kãrĩrĩ toreri opama. Mirãde Ñgũsã kãrĩrõ opama. Yũ ããrĩpererã tĩgũ gapũ kãrĩrõ opabea, ãrĩyũũ.

⁵⁹ Pũũ Jesús gajĩgũre ãrĩyũũ:

—Nãka, yũ merã!

Ñgũ gapũ yũjũyũũ:

—Yũ Opũ, yũrũ boamakũ Ñgũrẽ yãa odo, mũrẽ tũyagũra, ãrĩyũũ.

⁶⁰ Jesús Ñgũrẽ yũjũyũũ:

—Yure baremumerã, boanerã irirosũ ããrĩrãta boanerãrẽ yáaburo. Mu gapu Marĩpu ãgũyarãrẽ doreri kerere weregu aarika! ãrĩyupu.

⁶¹ Gajigu Jesúre ãrĩyupu:

—Yu Opu, murẽ tũyagura. Yu murẽ tũyaburi dupiyuro yaa wii marãrẽ seretugu waadũakoa dapa, ãrĩyupu.

⁶² Jesús ãgũrẽ ãrĩyupu:

—Sugu masaku moãnũgãgũ waadi, moãdũabi gãmenũgãdujáagu, moãbirikumi. Marĩpu dorerire iritũyanũgãgũ, ãgũ gããmerĩrẽ piribi, gãmenũgãdujáagu irirosũ ããrĩkumi. Irasirigu Marĩpũyare õãrõ iritũyabirikumi, ãrĩyupu.

10

Jesús setenta y dos ãgũ buerãrẽ iriudea

¹ Pũru marĩ Opu Jesús gajirã setenta y dos ãmarẽ beye, pẽrã dita dukawa, ãgũsãrẽ ããrĩpereri ãgũ waaburi makãrĩguere ² ãsũ ãrĩ iriuyupu:

—Wãrã masaka Marĩpũyare neõ pémerã, poeegue oteri dũka bũribejadea irirosũ ããrĩma. ãgũsãrẽ Marĩpũyare weremurã gapu, iri poeere moãrĩmasã irirosũ mérãgã ããrĩma. Irasirirã marĩ Opure: “Gajirã mũyare weremurãrẽ iriuka!” ãrĩ sërẽka! ³ Mũsãde Marĩpũyare wererã waaka! Oveja majĩrãrẽ makãnũu marã diayéa watopegue iriurosũ yu mũsãrẽ ñerã ããrĩrõguere iriua, Marĩpũyare weredoregu. ⁴ Mũsãya ajuri, niyeru ããbirikõãka! Gubu surĩ, mũsã sãñarĩ merã dita waaka! Maague masakare bokajarã, õãdore yoaripoe weretamunĩbirikõãka!

⁵ ‘Su wiino ñajãrã, iri wii marãrẽ: “Marĩpu mũsãrẽ siñajãrĩ sĩburo”, ãrĩ õãdorepũrorika! ⁶ Iri wii marã Marĩpu siñajãrĩ sĩrĩrẽ opaduarã mũsãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãrã, Marĩpu siñajãrĩ sĩrĩ merã õãrõ ããrĩrikurãkuma. Mũsãrẽ gããmemerã, i siñajãrĩ merã ããrĩbirikuma. ⁷ Mũsã ejadea wiita dujaka! Iri wii marã mũsãrẽ ejorire baa, iirika! Sugu moãrĩmasũ ãgũ moãrĩ waja keoro wajatakumi. Mũsã Marĩpũyare buerã, moãrĩmasã irirosũ ããrã. Mũsãrẽ iri wii marã ejori, mũsã ãgũsãrẽ Marĩpũyare bueri waja ããrã. Irasirirã gaji wiirigue ããrĩgorenabirikõãka! ⁸ Mũsã su makãgue ejarã, iro marã mũsãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeã, ãgũsã baari ejomakũ, õãrõ baaka! ⁹ Iri makã marã pũrĩrikurãrẽ tauka! ãsũ ãrĩ wereka: “Mérõ dũyáa, Marĩpu doreri mũsã pũrogu aariburo”, ãrĩka!

¹⁰ ‘Gaji makãgue mũsã ejamakũ, iro marã mũsãrẽ bokatĩrĩñeãbirimakũ, wiriwãgãrã, ãsũ ãrĩka ãgũsãrẽ: ¹¹ “Mũsãya makãma nikũwera gũaya guburire tuadeare mojẽbéoa. Mũsã gũare gããmebiri waja Marĩpu mũsãrẽ wajamoãburire masĩmakũ irirã, irasũ yáa. Ire õãrõ pémasĩka! Mũsã gũare

gãamebirikeremakū, mērō dɔyáa, Marĩpɔ doreri aariburo”,
 ārĩka ĩgūsārē! ¹² Mɔsārē werea. Marĩpɔ āārĩpererā ñerārē
 wajamoārĩnɔ ejamakū, mɔsārē gãamebirinerārē Sodoma
 marārē wajamoārō nemorō wajamoāgɔkumi, ārĩyupɔ Jesús.

Jesús makārĩ marārē ĩgūsā ĩgūrē bɔremubirire weredea
 (Mt 11.20-24)

¹³ Pɔɔ Jesús gaji makārĩ marārē āsū ārĩyupɔ:

—Mɔsā Corazĩn marā, Betsaida marāde ñerō tarirākoa.
 Iripoegue marā Tiro, Sidón marā, mɔsā ĩūrō Marĩpɔ ĩgū tu-
 rari merā iri ĩmurōsū iri ĩmumakū ĩārā, ĩgūsā ñerō irideare
 piribonerā āārĩmá. ĩgūsā ñerō irideare bɔro bɔjawererire
 ĩmurā, bɔjawereri suri sãña, nitikurogue doabonerā āārĩmá.
 ĩgūsā ñerō irideare piri, ōārĩ gapɔre iribonerā āārĩmá. Mɔsā
 gapɔ Marĩpɔ turari merā iri ĩmurĩrē ĩakererā, mɔsā ñerō
 iririre neō piribea. ¹⁴ Irasirigɔ mɔsārē werea. Marĩpɔ ĩgū
 āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnɔ ejamakū, Tiro, Sidón marārē
 wajamoārō nemorō mɔsārē wajamoāgɔkumi. ¹⁵ Mɔsā Caper-
 naum marā: “Ƴmɔgasigue mɔrĩārākoa”, ārĩ gũñadáa. Iroguere
 neō waabirikoa. Boanerā āārĩrōgue béodijusūrākoa, ārĩyupɔ.

¹⁶ Irasū ārĩ odo, ĩgū buerārē ārĩyupɔ:

—Mɔsā wererire péduripírāno yɔ wereridere péduripíma.
 Mɔsārē gãamemerāno yɔdere gãamebema. Yɔre gãamemerāno
 yɔre iriudidere gãamebema, ārĩyupɔ.

Jesús setenta y dos iriunerā goedea

¹⁷ Pɔɔ Jesús setenta y dos iriunerā bɔro ɔsɔyari merā
 goejañurā:

—Gɔa Opɔ, wātēārē mɔ dorero merā, mɔ wāĩ merā gɔa
 béowiumakū, ōārō yɔɔɔama, ārĩñurā.

¹⁸ Jesús ārĩyupɔ ĩgūsārē:

—Bupu miārō irirosū wātēa opɔ Satanás ɔmɔgasigue āārādi,
 yurimadijarimakū ĩābɔ. ¹⁹ Ōārō péka! Yɔ mɔsārē turari
 sībɔ, āñarē, korebabare kɔrapeo, āārĩpereri wātĩ turaridere
 neō ñerō irisūrō marĩrō tarinɔgāburo, ārĩgū. ²⁰ Mɔsā wātēārē
 wiridoremakū ĩgūsā ōārō yɔɔɔadeare ɔsɔyabirikōāka! Mɔsā
 Marĩpɔyarā āārĩmakū, ɔmɔgasigue mɔsā wāĩ gojatúsüdero
 āārībú. Iri gapɔre ɔsɔyaka! ārĩyupɔ.

Jesús ĩgū Pagɔre ɔsɔyari sīdea
 (Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ ĩgū irasū ārĩripoee Ōāgū deyomarĩgū Jesúre bɔro ɔsɔyamakū
 iriyupɔ. Irasirigɔ Jesús ĩgū Pagɔre āsū ārĩyupɔ:

—Aɔ, yɔ mɔrē: “Ōātaria mɔ”, ārĩ, ɔsɔyari sĩa. Mɔ ɔmɔgasi
 marā, i nikū marā Opɔ āārā. Irasirigɔ: “Masĩtarinɔgārā,
 āārĩpererire pémasĩa”, ārĩ gũñarārē mɔyare masĩmakū iribea.
 Majĩrā irirosū mɔrē bɔremurā gapɔre mɔyare masĩmakū yáa.

Au, irasũta āārā. Mu gāāmederosũta usuyari merā irasũ yāa, ārĩyuru.

²² Puru masakare ārĩyuru:

—Yuru yure āārĩpereri irimasĩrĩrē sĩmi. Neō sugu masaku yu āārĩrikurire masĩbemi. Yuru dita masĩmi. Neō sugu masaku Yuru āārĩrikurire masĩbemi. Yu dita masĩa. Yu ĩgũrē masĩdorerāde ĩgũrē masĩma, ārĩyuru.

²³ Irasũ arĩ odo, ĩgũ buerārē ĩā, ĩgũsā ditare āsũ ārĩyuru:

—Musāya koye merā yure ĩāa. Irasirirā usuyāa.

²⁴ Musārē werea. Wārā iripoegue marā Marĩpuya kerere weredupiyunerā, irasũ āārĩmakũ oparā iripoegue āārĩnerā musā dapagora ĩārĩrē ĩāduanerā āārādimā. Irire ĩāduakererā, ĩābirinerā āārĩmā. Musā dapagora pĩrere pĩduakererā, pĩbirinerā āārĩmā, ārĩyuru.

Jesús ōāgũ Samariamũ keori merā weredea

²⁵ Puru sugu Moisés gojadeare buerimasũ Jesũre diaye yujubirimakũ iridũagu wāgānugā, ĩgũrē āsũ arĩ sērēñayuru:

—Buegu, ĩñeonorē yure iriro gāamerĩ, ũmugasigue perebiri okari opabu? ārĩyuru.

²⁶ Jesũs ĩgũrē yujuyuru:

—ĩNaāsũ arĩ gojasũyuri, Moisés gojadea pũgue? Mu irire buegu, ĩnaāsũ pėnarĩ? ārĩyuru.

²⁷ Moisés gojadeare buerimasũ ĩgũrē yujuyuru:

—Āsũ arĩ gojasũdero āārĩbũ: “Marĩpu mu Opure buro maĩka! Muya yujupũrā merā, mu āārĩrikuri merā, mu turari, āārĩpereri muya gũnarĩ merā ĩgũrē maĩka! Mu basi maĩrōsũta mu puro āārĩrādere maĩka!” arĩ gojasũdero āārĩbũ, ārĩyuru.

²⁸ Irire pėgu, Jesũs ĩgũrē ārĩyuru:

—Diayeta yujua mu. Irire irigu, ũmugasigue perebiri okarire opagũkoa, ārĩyuru.

²⁹ Moisés gojadeare buerimasũ gapu masaka ĩgũrē: “Ōāgũ āārĩmi”, arĩ gũñamakũ gāāmegũ, Jesũre sērēñayuru doja:

—ĩNoā āārĩrĩ, yu puro āārĩrā? ārĩyuru.

³⁰ ĩgũ irasũ arĩmakũ pėgu, Jesũs keori merā wereyuru ĩgũrē:

—Sugu masaku Jerusalėgue āārādi Jericó waarĩ maague buāakumi. ĩgũ irogue buāamakũ, yajarimasā ĩgũrē bokatĩrĩ, ñeā, ĩgũ opadea āārĩpererire ĩmapeo, ĩgũya surĩdere túwea, āĩ, ĩgũrē buro pá, kāmítũ, waakōākuma. ³¹ ĩgũsā irasũ iriadero puru, sugu paĩ iri maarē waakumi. ĩgũrē ĩākeregu, yoarogue ĩātariakōākumi. ³² ĩgũ puru, gajigu Levĩya bumu iri maarē waakumi. ĩgũde ĩgũrē ĩākeregu, yoarogue ĩātariakōākumi.

³³ Puru sugu Samariamũ iri maarē waakumi. ĩgũrē ĩāboka, buro bopoñarĩ merā ĩgũrē ĩākumi. ³⁴ Irasirigu ĩgũ puro waa ejanugā, ĩgũya kāmire ũye, igui deko pāmudea merā pĩpeo,

surí gasiri merã õmakumi. Õma odo, Ìgũyagu burro wekague ãipeo, Ìgũrẽ ãĩkõãkumi. Ñã, su wii naarĩmasã kãrĩrĩ wiigüe eja, irogue Ìgũrẽ korekumi dapa. ³⁵ Gajĩna gapũ Ìgũya niyeru penũ moã wajataropa iri wii opũre sĩkumi. “Õãrõ koreka Ìrẽ!” ãrĩkumi. “Dupaturi aarigũ, mũrẽ wajarinemogũra Ìrẽ koreri waja”, ãrĩkumi, ãrĩyupũ Jesús. ³⁶ Irire were odo, Moisés gojadeare buerimasãrẽ sãrẽñayupũ:

—¿Naásũ gũñarĩ mũ irire pégũ? ¿Niĩno gapũ Ìĩsã Ƴrerã watopemũ yajarimasã pádire Ìgũ pũro ããrĩgũrẽ irirosũ õãrõ iriyuri? ãrĩyupũ.

³⁷ Moisés gojadeare buerimasũ yajuyupũ:

—Ìgũrẽ bopoñarĩ merã Ìã iritamudi gapũ, ãrĩyupũ.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesús Ìgũrẽ ãrĩyupũ:

—Mũde Ìĩ bopoñarĩ merã Ìãdi iriderosũta gajirãrẽ irigũ waaka! ãrĩyupũ.

Jesús Marta, Maríaya wiigüe ejadea

³⁸ Pũrũ Jesús Ìgũ buerã merã waa, su makãgüe ejayupũ. Iri makãguere sugo Marta wãikũgo Ìgũrẽ bokatĩrĩñeã, igoya wiigüe ñajãdoreyupũ. ³⁹ Jesús iri wiigüe ñajãjamakũ, Marta pagũmo María wãikũgo Ìgũya guburi pũro eja doayupũ Ìgũ werenĩrĩrẽ péduago. ⁴⁰ Marta gapũ ããrĩpereri igo moãrĩrẽ bũro gũñarikuyupũ. Irasirigo igo pagũmo Jesúya guburi pũro doamakũ Ìãgõ, Ìgũ pũro waa, Ìgũrẽ ãrĩyupũ:

—Gũa Opũ, yũ sugota ããrĩpererire moãgõ irikõãdáa. ¿Mũ Ìãberi, yũ pagũmo yũre neõ iritamubirimakũ? Igore iritamu-doreka yũre! ãrĩyupũ.

⁴¹ Igo irasũ ãrĩmakũ pégũ, Jesús yajuyupũ:

—Marta, mũ wári gajĩno moãrĩrẽ gũñarikũa. ⁴² Su wãirẽta iriro gããmea marĩrẽ. María i õãrĩrẽ beyemo. Irasirirã, yũ werenĩrĩrẽ igo péduamakũ, gajirã neõ igore irire pirimakũ iribirikuma, ãrĩyupũ.

11

Jesús Marĩpure sãrẽrĩrẽ buedea (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Sunũ Jesús gajirogue Marĩpure sãrẽgũ iriyupũ. Ìgũ sãrẽ odomakũ, sugũ Ìgũ buegũ ãrĩyupũ Ìgũrẽ:

—Gũa Opũ, Juan masakare wãiyerimasũ Ìgũ buerãrẽ Marĩpure sãrẽrĩrẽ buederosũ guadere bueka! ãrĩyupũ.

² Jesús Ìgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Marĩpure sãrẽrã, ãsũ ãrĩka:

“Gũapũ ãmũgasigüe ããrĩgũ, ããrĩpererã mũrẽ goepeyari merã bũremuburo. Mũ ããrĩpererãrẽ doreri aariburo.

Ūmugasigue marā mu gāāmerō irirosūta i nikū marāde iriburo.

³ Ūmuriku guare baari sika!

⁴ Gajirā guare űerō irideare guā kātirosūta mude guā űerō irideare kātika! Guā űerō iridumamakū kāmataka!

űegū guare űerī ārīmesārīrē tau kāmataka!” ārika Marīpure sērērā! āriyupu Jesús.

⁵ Irasū āri odo, keori merā wereyupu iġūsārē:

—Yu ire weremakū pérā, ħnaāsū gūnarī musā? űami deko āārīmakū, sugū masakū iġū merāmuya wiigie waa, iġūrē āsū āri sērēkumi: “Yu merāmu, ureru pā duparu sika yure! ⁶ Gajigu yu merāmu yaa wiigie naagū ejāami. Yu iġūrē gajino mérō egorino neō opabirakubu. Irasirigu murē sērēgū aarabu”, ārikumi. ⁷ Iġū irasū ārīmakū pékeregū, wii poekague āārīgū gapu āsū āri yujukumi: “Yure garibobirikōāka! Makāpurore oārō biakōāsiabu. Yu pūrā yu merā kārīrāgue yāma. Wāgānugā, murē sīgū waasubirikoa”, ārikumi iġūrē. ⁸ Ire musārē werea. Iġū merāmu āārīkeremakū, iġūrē sibirikumi. Sibirikeregū, iġūrē piriro marīrō sērēmakū iā, iġūrē: “Garibonemobirikōāburo”, ārīgū, āārīpereri iġū gāāmerīrē sīkōākumi pama. ⁹ Irasirigu musārē werea. Marīpure sērēka! Musā sērēmakū, sīgukumi. Ōārīrē āmarā, bokarākoa. Wiigie űajādwarā oemakū, Marīpu makāpuro tūpā űajādoregu irirosū musā sērērīrē pégukumi. ¹⁰ Iġūrē sērērānorē sīgukumi. Amarāno bokarākuma. Wiigie űajādwarā oerā irirosū iġūrē sērēmakū iāgū, iġūsārē űajādoregu irirosū iġūsā sērērīrē oārō pégukumi. ¹¹ Musā pūrā pārē sērēmakū, ūtāyere sibirikoa. Waaī sērēmakūdere āñarē sibirikoa. ¹² Āgābo diu sērēmakū, korebabare sibirikoa. ¹³ űerā āārīkererā, musā pūrārē oārīrē sīmasīa. Marīpu ūmugasigue āārīgū gapu musā nemorō oārīrē sīmasīmi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgūrē sīgukumi iġūrē sērērārē, āriyupu Jesús.

*Jesúre: “Wātī turari opami”, āri werewuadea
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

¹⁴ Puru Jesús wātī masakure werenīmasībirimakū irigure béowiugu iriyupu. Wātīrē béowiumakū, werenībiradi werenīakōāyupu. Masaka, iġū irasirimakū iārā, iāgukakōāñurā. ¹⁵ Gajirā gapu Jesúre āsū āri werewuāñurā:

—Īi wātēa opu Beelzebú turaro merā wātēārē béowiumi, ārīñurā.

¹⁶ Gajirāde iġūrē:

—Mu diayeta turari opagu, iri turari merā gajino ūmugasimarē iri ĩmuka! ārīñurā. ¹⁷ Jesús gapu iġūsā gūnarīrē masīsīā, āsū āriyupu:

—Su nikū marā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. Su wii marā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ¹⁸ Mūsā yure: “Wātēa opu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi”, āĩ werewuáa. Yure ĩgū turari merā wātēārē béowiudoregu, ĩgū basi ĩgūyarārē béobukumi. Irasirirā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōābukuma. ¹⁹ Iri irasū āārĩmakū, mūsā buerire tayarā gapu wātēārē béowiurā, ¿noā turari merā béowiukuri? Mūsā ĩgūsārē: “Marĩpu turari merā wātēārē béowiuma”, ārā. Irasiriro mūsā yure werewuari diaye āārĩbea. ²⁰ Yu gapu Marĩpu turari merā wātēārē béowiumakū, Marĩpu doreri mūsā puroguere ejasiáa, āĩ masĩsua.

²¹ ‘Sugu wii opu turagu āārĩpereri mojókugu, ĩgūya wiimarē ōārō koremasĩkumi. Gajirā ĩgū oparire ēmamasĩbirikuma. ²² “I mojókusĩa, yaa wiire ōārō koremasĩa”, āĩ gũñakeremakū, gajigu ĩgū nemorō turagu gapu ĩgūrē tarinugā, āārĩpereri ĩgū mojókurire ēmagukumi. Irasirigu ĩgū oparire āĩpeo, ĩgū merāmarārē gueregukumi. ²³ Yure gāāmemerā, yure ĩaturirā āārĩma. Masakare yure siiu neeōtamumerā, ĩgūsārē waasiri-makū irirā āārĩma, āĩyupu.

Jesús, wātĩ dupaturi masakuguerē ñajārĩmarē weredeá
(Mt 12.43-45)

²⁴ Irasū āĩ odo, gaji keori merā ĩgūsārē wereyupu doja:

—Wātĩ masakuguerē āārādi wiri, puru deko marĩrōgue ĩgū siñajāburore āmagorenagū waakumi. Irore bokabi, āsū āĩ gũñakumi: “Yu wiridi, yaa wii irirosū āārĩmĩ. Dupaturi yu wiridiguereta goeñajāgura doja”, āĩ gũñakumi. ²⁵ Irasirigu ĩgūguere dupaturi goeñajāgū, gajino marĩrĩ wii, ōārō āmu, ooaweadea wiire irirosū bokajakumi. ²⁶ Irasirigu gajirā wātēa su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā ĩgū nemorō ñerārē siiu, ĩgūsā āārĩpererā merā masakuguerē āārĩnikōākumi. Irasirigu masakū ĩgū dupiyuro āārĩrikūdero nemorō ñerō āārĩkumi, āĩyupu Jesús.

Jesús diayema usuyarimarē weredeá

²⁷ Jesús irire wereripoe sugo nomeō masaka watopegue āārĩgō gaguinĩyupo:

—Murē pūrāku masūdeo usuyatarikumo, āĩyupu Jesúre.

²⁸ Jesús gapu igore āĩyupu:

—Marĩpuya werenĩrĩrē pérā, ĩgū dorerire irirā gapu ōārō usuyarākuma, āĩyupu.

Masaka ñerā Jesúre Marĩpu turari merā iri ĩmudoredea
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Puru Jesús ĩgū puro masaka wárā nerēwāgārĩripoe āsū āĩ wereyupu ĩgūsārē:

—Dapagora marā masaka ñetarirā āārīma. Yure Marīpu turari merā gajino iri ĩmudorekeremakū, Marīpuya kerere weredupiyudi Jonás iridea ditare weregura. ³⁰ Iripoegue Marīpu Jonárē Nínive wāikuri makā marārē weredorederosū yure āārīpererā tīgūrē dapagora marā masakare weredoremi. ³¹ Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, sugo iripoeguemo Sabá nikū marā opo musā dapagora marārē: “Ñegorabu”, ārīgokumo. Yoaromogue āārīkerego, oōgue i nikūgue aarideo āārīmó, marī ñekūsāmarā opu Salomón wári masīrī merā wererire pégo aarigó. Dapagora yu Salomón nemorō masīgū oōgue musā merā āārīkeremakū, musā gapu yu wererire péduabea. ³² Iripoegue Nínive marā Jonás Marīpuya kerere weremakū pérā, ĩgūsā ñerō irideare bujawere, ĩgūsā gūñarīrē gorawayunerā āārímá. Dapagora yu Jonás nemorō masīgū oōgue musā merā āārā. Yu Marīpuya kerere wererekemakū, musā ñerō iririkurire bujawerebea. Irasirirā, Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Nínive marā musā dapagora marārē: “Ñegorabu”, ārīrākuma, ārīyupu.

Jesús masakaya koye sīāgodiru irirosū āārīrē budea
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Irasū ārī odo, gaji keori merā wereyupu:

—Masaka sīāgodirure sīāgorā, deyomarīrōgue duúbirikuma. Dupa kūma dokaguedere píbirikuma. Sīāgo, wii dekogue siukuma, gajirā iri wiire ñajārā iri sīāgodiru boyorore oārō iā ñajáburo, ārīrā. ³⁴ Musāya koye musāya gūñarīguere sīāgodiru irirosū āārā. Musā oārī koye oparā irirosū āārīmakū, musāya gūñarīguere oārō sīāgoro irirosū āārā. Irasirirā Marīpuyare masīa. Musā ñerī koye oparā irirosū āārīmakū, musā gūñarīguere naītīārō irirosū āārā. Marīpuyare masībea. ³⁵ Irasirirā pémasīka, musāya gūñarīgue sīāgori, naītīārī waabirikōāburo, ārīrā! ³⁶ Musāya gūñarīgue sīāgori, naītīārō marīrō irirosū āārīmakū, āārīpereri Marīpuyare pémasīrākoa. Irasirirā sīāgori boyorogue iārōsū oārō pémasīrī merā ĩgūyare iritayarākoa, ārīyupu Jesús.

Jesús fariseo bumarārē, Moisés gojadeare buerimasārē ĩgūsā ñerō iririre weredea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús irasū ārī odoadero puru, sugu fariseo buma ĩgūya wiigie baadoregu siuuyupu ĩgūrē. Irasirigu Jesús ĩgū merā waa, ĩgūya wiigie ñajāa, eja doayupu ĩgū merā baabu. ³⁸ Fariseo buma gapu judío masaka irinírōsū Jesús baaburi dupiyuro ĩgū mojōkoebirimakū iāgū, iāgukakōāyupu. ³⁹ ĩgū iāgukamakū iāgū, marī opu Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—Mūsā fariseo bumarā masaka ñūrōgue dita òārō irirā, soropa weka gapu dita òārō koeadeapa irirosū āārā. Irasirirā gajirāyare yajaduarā, ñerī ditare iriduarā āārīsīā, iripa poekague gurari utariro irirosū āārā. ⁴⁰ Irasirirā neō pēmasībea. Marīpu, marīya dūpūre irigu, marī gūñarīdere iridi āārīmī. ¿Irire pēmasīberi mūsā? ⁴¹ Mūsā oparire gajirārē sīrā, òārō gūñarī merā sīka! Irasirirā soropa poeka gapudere koeadeapa irirosū āārīrākoa.

⁴² 'Mūsā fariseo bumarā buro ñerō tarirākoa. Mūsā oteri mutārīgā: menta, ruda wāikuri baari morērīnorē, āārīpereri oteridari dukakurīnogādere sea neō, keoro dukawa, pe mojōma diruri irikoa. Sudiru Marīpuya wiigue āīa: “Īgūrē yu sīrī āārā”, ārī, irogue pīkoa, Īgū dorerire irimurā. Irasirik-ererā, gajirārē diayema iririre iribea. Marīpūre maībea. Irasirirā mūsā oterire Īgūrē sīduúro marīrō diayemadere irika! Marīpūre maīrī merā buremuka!

⁴³ 'Mūsā fariseo bumarā buro ñerō tarirākoa. Mūsā nerērī wiiriguere nerērā, òārī doarigue dita doaduaa. Makā dekoguere masakare mūsārē goepeyari merā bokatīrī òādoremakū gāāmea.

⁴⁴ 'Mūsā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarāde buro ñerō tarirākoa. Mūsā masāgoberi irirosū āārā. Irasirirā masaka iri goberi āārīrō weka tāpītariarā, iri goberi poekague āārīrīrē masīberosū mūsā ñerō oparire masībema, ārīyupu Jesús.

⁴⁵ Īgū irasū ārīmakū pégu, sugu Moisés gojadeare buerimasū ārīyupu Īgūrē:

—Buegu, mū fariseo bumarārē irasū ārīgū, guadere ārī turīgu yāa, ārīyupu.

⁴⁶ Jesús gapu Īgūrē āsū ārīyupu:

—Mūsāde, Moisés gojadeare buerimasā buro ñerō tarirākoa. Mūsā gajirārē: “Āsū irika!” ārī, dorerā, Īgūsārē gajino buro nukūrī kōātārīrā irirosū āārīmakū yāa. Irasirirā iri dorerire bokatīubema. Īgūsā mūsā dorerire bokatīubirikeremakū, Īgūsārē neō iritamubea iri dorerire iriburo, ārīrā.

⁴⁷ 'Irasirirā mūsā buro ñerō tarirākoa. Iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerā masāgoberi weka weanúdeare mūsā āmua. Īgūsārēta mūsā ñekūsāmarā wējēnerā āārīmā. ⁴⁸ Īgūsā irasū wējēdero purugue, dapagora mūsā Īgūsā iripoegue irideare iriwekabejakōāa, Īgūsā wējēnerāya masāgoberi weka weanúdeare āmurā. Irasirirā mūsā Īgūsā wējēdeare: “Ñegorabu”, ārī gūñabea. Mūsā ñekūsāmarā Marīpuya kerere weredupiyunerārē gāāmebiriderosū mūsāde yure gāāmebea.

49 'Irasirigu iripoegue Marīpu īgū masīrī merā āsū ārīdi āārīmī: “Yaa kerere weredupiyurimasārē, yaare buerimasādere iriugura. Irire buemakū īā, surāyerire masaka wējērākuma. Gajirārē ñerō iriduarā, noó īgūsā waaró t̄yagorenarākuma”, ārīdi āārīmī Marīpu. 50-51 Marīpu i ūmurē iriadero puru, Abere īgū t̄fgū wējēdi āārīmī. Puru Marīpuya kerere weredupiyunerārē wējēnerā āārīmā. Puru Zacariadere Marīpuya wiima soepeoro Marīpu āārīrī taribu watopegue wējēnerā āārīmā. Irasirigu Marīpu āārīpererārē īgūsā wējēdea waja dapagora marārē wajamoāgukumi.

52 'Musā Moisés gojadeare buerimasā burō ñerō tarirākoa. Musā Marīpuhare masikererā, musā basi irire iridubaea. Irasirirā gajirārē irire masiduarārē masībirimakū yāa, āriyupu Jesús.

53 Īgū irasū ārādero puru, Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarāde īgū merā guatariakōāñurā. Irasirirā burō īgūrē werewua, wāri īgūrē sērēñanugāñurā. 54 Īgū diaye yujubirimakū pérā, īgūrē weresāduarā, irasiriñurā.

12

Jesús fariseo bumarā irikatorire weredeā

1 Īgūsā irasiriripoe Jesús puro masaka wārā nerēñurā. Īgūsā wārā āārīsīā, gāme kratīānokōāñurā. Jesús īgū buerārē āsū ārī werenugāyupu:

—Fariseo bumarā irikatorire ōārō pémasīka! Īgūsā irikatorī pā wemasārī morērī irirosū āārā. 2 Āārīpereri gajirā īāberogue irideare, durirogue irideadere purugue masīsūrokoa. 3 Musā naītīārōgue irirosū gajirā péberogue werenideare boyorogue irirosū Marīpu īgūsārē pémakū irigukumi. Musā wii poekague yayero werenideadere makā dekogue gaguinīrōsū gajirārē ōārō pémakū irigukumi.

Jesús: “¿Noārē güiri merā buremurō gāāmerī?” ārī weredeā (Mt 10.26-31)

4 'Musārē yu merāmarārē werea. Musārē wējērā, musāya dupu ditare boamakū irirākuma. Puruguerē musārē neō ñerō irinemobirikuma. Irasirirā musārē wējēduarārē güibirikōāka! 5 Yu musā gopepyari merā güibure weregura. Marīpu gapure güiri merā buremuka! Masakare īgūsā okarire ēmamasīmi. Īgū ēmadero puru, īgūsārē perebiri peamegue béomasīmi. Irasirirā īgū gapure güiri merā buremuka!

6 'Masaka su mojōmarā mirā wajarirā, pe niyeru koegā, mérōgā wajakuri koerigārē sīkuma. Īgūsā mérōgā wajakukeremakū, Marīpu gapu īgūsārē ōārō koremi. Neō sugure kātibemi. 7 Marīpu āārīpereri musā āārīkuriere masīgū,

musāya poaire: “Iriku āārā”, āri masīpeokōāmi. Irasirirā gübirikōāka! Musā, mirā nemorō wajakua. Irasirigu Marīpu mirārē korero nemorō musārē koregukumi.

*Jesús: “Masakare yure buremurirē wereka!” ārīdea
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Musārē werea. Sugu, masaka péuro: “Jesúyagu āārā”, āri weremakū, yu āārīpererā tīgūde Marīpure wereboerā péuro: “Yaagu āārīmi īī”, āri weregukoa. ⁹ Sugu yure masīkeregu, masaka péuro: “Īgūrē masībea”, āri weremakū, yu āārīpererā tīgūde Marīpure wereboerā péuro: “Yude Īgūrē masībea”, āri weregukoa.

¹⁰ Sugu yure āārīpererā tīgūrē ñerō āri werenímakū, Marīpu kātimasīmi. Ōāgū deyomarīgū gapure ñerō āri werenímakū, neō kātibirikumi.

¹¹ Masaka musārē Īgūsā nerērī wiiri oparā pūrogu, weresārīrē beyerimasā pūrogu, o makārī marārē dorerā pūrogu musārē Īgūsā weresāmurā āimakū: “¿Naásū yujurākuri, o naásū ārīrākuri Īgūsārē?” āri, buro güñarikubirikōāka! ¹² Īgūsā musārē sērēñamakūta, Ōāgū deyomarīgū masīri sīri merā Īgūsārē wererākoa, āriyupu Jesús.

Jesús: “Wári doebiri oparārē goegorāa”, āri werede

¹³ Puru sugu masaka watopegue āārīgú Jesúre āriyupu:

—Buegu, guapu boagu Īgū opadeare guare pími. Irasirigu yu tīgūrē irire keoro dukawa, yudere sīdoreka! āriyupu.

¹⁴ Jesús gapu Īgūrē yujuyupu:

—Musāpu pídeare musārē dukawabu āārībea yu, āriyupu.

¹⁵ Irasū āri odo, āārīpererārē āriyupu:

—Pémasīka musā! Doebirire, gajinodere wáro gāāmebirikōāka! Masaka wári oparā, ōārī okari gapure opabema, wári opari ditare güñarā, āriyupu.

¹⁶ Irasū āri odo, keori merā wereyupu Īgūsārē:

—Sugu masakū wári doebiri opakumi. Īgū otedeade wárigora dukakukoa. ¹⁷ Irasirigu Īgū basi güñakumi:

“¿Nasirigukuri? Yaa oteri duka sea duripíhuri wii máa”, ārikumi. ¹⁸ Puru güñakumi doja: “Āsū irigura. Yu gajino duripíri wii āārīpuroridea wiire béo, nemorō wári wii irigura. Iri odo, iri wiigue yaa oteri dukare āārīpereri, yaa doebiridere duripígura. ¹⁹ Puru yu basi āsū ārīgura: ‘Wári doebiri opáa. Wári bojorima baaburidere opáa. Irasirigu siñajā, baa, iiri, usuyagura’”, ārikumi. ²⁰ Marīpu gapu Īgūrē ārikumi: “Mu neō pémasībi āārā. Dapagā ñamita boagukoa. Mu boamakū, ¿noā oparākuri mu duripiadeare?” ārikumi. ²¹ Irasūta waarākuma, masaka Īgūsāya doebiri ditare güñarā. Īgūsāya āārīburi ditare

gũña, wári doebirire duripírākuma. Irasirikererã, Marĩpure gũñamerã, ĩgũ ĩũrõrẽ boporã irirosũ ããrĩrākuma, ãrĩyupu Jesús.

Jesús, Marĩpu ĩgũ pũrãrẽ korerimarẽ buedea
(Mt 6.25-34)

²² Pupu Jesús ĩgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩyupu doja:

—Irasiripu mũsãrẽ ire weregura. Mũsã ããrĩrikurire gũñarã: “¿Ñeéonorẽ baarākuri, ñeéonorẽ iirĩrākuri, ñeéonorẽ sãñarākuri?” ãrĩ, bũro gũñarikũbirikõãka! ²³ Marĩ okari gapu, baari nemorõ wajakua. Marĩya dũpu, surĩ nemorõ wajakua. Irasiriro mũsã ããrĩrikuri, mũsã opari nemorõ wajakua. ²⁴ Mirãrẽ gũñaka! ĩgũsã baadũarã, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripĩri wiiridere opabema. Marĩpu gapu ĩgũsãrẽ baari sĩmi. Mũsã gapu, mirã nemorõ wajakutarinũgã. ²⁵ Mũsã bũro gũñarikuri merã neõ mérõgã masãnemobirikoa. ²⁶ Mũsã irasũ gũñarikuri wajamarĩkeremakũ, ¿nasirĩ gajinorẽ bũro gũñarikuri? Mũsã gũñarikuri merã ããrĩpererire neõ irimasĩbirikoa.

²⁷ 'Makãñũma goori masãrĩrẽ gũñaka! Iri moãbirikerero, suabirikerero, õãrĩ surĩ sãñarõ irirosũ deyoa. Mũsãrẽ werea. Opu Salomón surĩ õãrĩ sãñadero nemorõ iri goori gapu õãrĩ deyoa. ²⁸ Iri goori makãñũgue mata puridea goori ããrĩkeremakũ, Marĩpu õãrĩ goori deyomakũ irikeremakũ, mérõgã pupu ñãidija pereakõãa. Gajinũ gapu peamegue soebéokõãsũa. Iri mata pereburi ããrĩkeremakũ, Marĩpu iri goorire õãrĩ deyomakũ yãmi. Iri goorire õãrĩ ããrĩmakũ irirosũ nemorõ mũsãrẽ õãrõ irigukumi. Mũsã ĩgũrẽ mérõgã bũremukeremakũ, mũsãrẽ surĩ sigukumi. ²⁹ Irasirirã ãmũriku mũsã baaburire, mũsã iirĩburire bũro gũñarikuri merã ãmabirikõãka! ³⁰ I ãmũ marã Marĩpure bũremumerã bũro gũñarikuri merã irire ãmanĩkõãma. ĩgũsã irasũ ããrĩkeremakũ, Marĩpu mũsã gããmerĩrẽ masĩsiami. Irire mũsãrẽ sigukumi. ³¹ Irasirirã mũsã Marĩpure masĩrã, ĩgũ mũsã Opu ããrĩrĩrẽ gããmepũrorika! Mũsã irasirimakũ, mũsã baa, iirĩburire, mũsã surĩ sãñaburidere sĩwekapeogukumi.

Jesús marĩ ãmũgasigue wajataburire buedea
(Mt 6.19-21)

³² 'Mũsã yaarã, mérãgã, oveja su yebo marã irirosũ ããrã. Irasũ ããrĩkererã, gũbirikõãka! Mũsãpu ãmũgasigue ããrĩgũ ĩgũyarãrẽ dorerogue mũsã ĩgũ merã ããrĩmakũ gããmemi, ĩgũ merã doreburo, ãrĩgũ. ³³ Irasirirã mũsã oparire duaka! Iri duadea wajare niyerure boporãrẽ sĩka! ãmũgasiguemarẽ gũñaka! Irasirirã iroque perebiri wajatarire, ajuroque doebiri neõ perebirire oparosũ oparãkoa. Iroque wajatarire yajarimasã ñajãa, ãimasĩbirikuma. Buruade baadedeubirikuma.

³⁴ Musã i ùmuma ditare: “Opadũakoa”, ãrĩ gũñarã, irire buru maĩrãkoa. Ùmugasima gapure: “Opadũakoa”, ãrĩ gũñarã, irire buru maĩrãkoa.

Jesús i ùmugue dupaturi aariburi dupiyuro òãrò ãmuyudoredea

³⁵ 'Yũ i ùmugue dupaturi aariburi dupiyuro òãrò ãmuyuanerãgue ããrĩka! Sĩãgodirure sĩãgoanerã irirosũ yure yũka! ³⁶ Sugũ masakũ, mojõshadi purogue mojõshari bosenu waamakũ, ìgũrẽ moãboerã ìgũ dujariburire yũkuma. Ìgũsã opu ìgũya wiigüe goedujaja, ñajãdũagu makãpurore ìgũ dotemakũ pérã, ìgũrẽ moãboerã mata tũpãkuma. Ìgũsã yũrosũta musãde yu dujariburire yũka! ³⁷ Ìgũsã opu goemakũ, ìgũ doreaderosũta irirã, usuyarãkuma. Ìgũsã irasirimakũ ìãgũ, ìgũsã opu ìgũsãrẽ moãboegu irirosũ ìgũsãrẽ: “Baari peoro puru doarã aarika!” ãrĩgũkumi ìgũsãrẽ baari ejobu. ³⁸ Ìgũrẽ moãboerã ìgũ ñami deko ããrĩmakũ, o boyoripoe ããrĩmakũ, ìgũ goeburire òãrò yũanerã ããrĩsĩã, usuyarãkuma. ³⁹ Ire masĩka! Sugũ wii opu ìgũya wiigüe yajarimasũ ejaburi horare masĩgũ, ìgũrẽ yũkumi ìgũya wiigüe ñajãburire kãmutabu. ⁴⁰ Irasirirã musãde òãrò yũka! Yũ ããrĩpererã tĩgũ gũñaña marĩrò aarigũkoa. Irasirirã yaare iririre neõ piriro marĩrò yure yũka musã! ãrĩyupu Jesús.

Jesús pẽrã moãboerimasã keori merã buedea
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Pedro gapũ sërẽñayupu:

—Gua Opu, i keori merã weregu, ¿gua ditare weregu yãri, o ããrĩpererãrẽ wereri? ãrĩyupu.

⁴² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesús gaji keori merã ãsũ ãrĩ wereyupu ìgũsãrẽ doja:

—Sugũ moãboerimasũ ìgũ opure buremugũ òãrò pémasĩgũ ãsũ irikumĩ. Ìgũ opu gajirogue waagũ, ìgũrẽ: “Yaa wii marãrẽ òãrò koreka!” ãrĩ pĩkumi. Irasirigu baaripoe ããrĩmakũ, gajirã moãboerimasãrẽ baarire keoro ejokumi. ⁴³ Irasirigu, ìgũ opu ìgũya wii goedujajakũ ìãgũ, ìgũ opu doreaderosũta iriadi ããrĩsĩã, òãrò usuyakumi. ⁴⁴ Diaye musãrẽ werea. Ìgũ irasirimakũ ìãgũ, ìgũ opu ããrĩpereri ìgũyare ìgũrẽ koredoregu pĩgũkumi. ⁴⁵ Gajigu moãboerimasũ ñegũ gapũ ãsũ irikumĩ. “Yũ opu yoaripoe deyobemi”, ãrĩ gũñagũ, gajirã ìgũ opure moãboerãrẽ ãmarẽ, nomedere ñerõ pãbira, baa, iirĩ, mejãkumi. ⁴⁶ Ìgũ irasiriripoe gũñaña marĩrò ìgũ opu goejakumi. Ìgũrẽ moãboegu gapũ: “Ìgũ iri hora goegũkumi”, ãrĩmasĩbirikumĩ. Irasirigu ìgũ opu goejagu, ìgũ ñerõ irideare pégu, ìgũrẽ buru wajamoãgũkumi. Marĩpure burenumerãrẽ béorogue ìgũrẽ béogũkumi.

47 'Irasirigu sugu moãboerimasũ ĩgũ opu iridorerire masĩkeregu, õãrõ ãmubiri, irire neõ iribirimakũ ĩãgũ, ĩgũ opu ĩgũrẽ wajamoã, buro tãrãgukumi. 48 Gajigu moãboerimasũ gapu ĩgũ opu iridorerire masĩbi, irire iribirimakũ ĩãgũ, ĩgũ opu ĩgũrẽ sĩrũweyata tãrãgukumi. Marĩpu masakare ĩgũ iridorerire masĩmakũ yãmi. Irasirigu õãrõ masĩgũrẽ ĩgũ iridorerire õãrõ iridoremi. Pupu ĩgũrẽ masĩnemomakũ irigu, ĩgũ iridea nemorõ õãrĩrẽ iridoremi, ãrĩyupu Jesús.

*Jesús: “Masakare gãme dukawarirãkuma”, ãrĩ weredea
(Mt 10.34-36)*

49 Pupu Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩyupu doja:

—Béoadere peame merã soebéorosũ i ãmu marã ñerõ iririre béogu aarigũ iribu. Dapagoragãta iri ñerĩ ããrĩpererire soebéomakũ ĩãduasiadáa. 50 Yu ñerõ tarigukoa. Yu ñerõ tariburire gũñagũ, buro bujawereri merã ããrĩrikua. Irasirigu irire tariwerepeogugue buro usuyagukoa. 51 Musã yure: “Ĩgũ i nikũguere aarigũ, masakare siñajãrĩ merã gãme ããrĩrikumakũ irigu aarimĩ”, ¿ãrĩ gũñarĩ? Irasũ ããrĩbea. Musãrẽ werea. Masakare ĩgũsã basi gãme dukawarimakũ irigu aaribũ. Irasirĩã surãyeri yure buremurãkuma. Gajirã yure buremubirikuma. 52 Dapagã merã su wii marã su mojõ marã yaa kerere péadero pupu, ĩgũsã basi gãme dukawarirãkuma. ðrerã, pẽrã merã, pẽrã, urerã merã gãme ĩãturirãkuma. 53 Surãyeri masaka yure buremunugãdero pupu, gajirã yure buremubiridero pupu, ãsũ waarãkuma. Sugu ĩgũ magũrẽ ĩãturigukumi yure buremumakũ ĩãgũ. Gajigu ĩgũ pagure ĩãturigukumi. Gajigo igo magõrẽ ĩãturigokumo. Gajigo igo pagore ĩãturigokumo. Sugo mũñekõ igo bepore ĩãturigokumo. Sugo bepo igo mũñekõrẽ ĩãturigokumo yure buremumakũ ĩãgõ, ãrĩyupu Jesús.

*Masaka Jesús iririre ĩãmasĩbiridea
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

54 Pupu Jesús masakare ãsũ ãrĩ wereyupu doja:

—Musã abe ñajãrõ gapu ĩĩmikãyeborire ĩãrã: “Deko merẽburo yãa”, ãrã. Musã ãrãderosũta waãa. 55 Sur gapu merã mirũ aarimakũ: “Asirĩnu ããrĩrokoa”, ãrã. Musã ãrãderosũta asirĩnu ããrã. 56 Musã irikatorikurã, i nikũmarẽ, ãmarõmarẽ ĩãrã: “Õãrĩnu, o ñerĩnu waarokoa”, ãrĩ masĩa. Irire õãrõ masĩkererã, ¿nasirĩã inurĩrẽ Marĩpu turari merã yu iri ĩmurĩ gapure ĩãrã, neõ õãrõ pémasĩberi? ãrĩyupu.

*Marĩrẽ ĩãturigure õãrõ merã gãme ãmudoredea
(Mt 5.25-26)*

57 Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemoyupu doja:

—¿Musā diayema iririre iā beyemasīberi dapa? ⁵⁸ Sugu musārē weresādumakū, ĩgū merā oparā p̄rogue waarā, ĩgūrē: “Dupaturi irasū iribirikoa”, āñ gāme āmuka! Musā ĩgūrē āmubirimakū, weresārīrē beyerimasūguere musārē weresāgukumi. P̄ru beyerimasū musārē peresu iridoregū, suraraguere wiagukumi. ⁵⁹ Musārē werea. Beyerimasū musārē wajaridorerire musā wajaripeobirimakū, neō musārē wiubirikumi, āñiyupū.

13

Jesús masakare: “Musā gūñarīrē gorawayuka!” āñīdea

¹ Jesús irasū āñripoe gajirā ĩgūrē āsū āñ wereñurā:

—Galilea marā Marīpū ĩūrō waibure wējē, soepeo buremuripoe Pilato gapū ĩgūsārē wējēyupū. ĩgū irasū wējēmakū, waibu dí merā masaka dí morēākōāyuro, āññurā.

² ĩgūsā irasū āñmakū pégu, Jesús āñiyupū:

—Pilato wējēnerārē, ¿naásū gūñarī? ¿ĩgūsā irasū wējēsūrā, gajirā Galilea marā nemorō ñerā āñīdea waja boayuri?

³ Āñībea. Musārē werea. Musāde ñerī iririre bujaweremerā, musā gūñarīrē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākoa. ⁴ Irinague gajirā dieciocho masakare Siloé wāikuri wii āmarī wii ĩgūsā weka turidija, tāū wējēyuro. ¿Naásū gūñarī musā ĩgūsārē waadeare? ¿ĩgūsā irasū boarā, gajirā Jerusalén marā nemorō ñerā āñīdea waja boayuri? ⁵ Āñībea. Musārē werea. Musāde ñerīrē bujaweremerā, musā gūñarīrē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākoa, āñiyupū Jesús.

Jesús higeragu duka marīdi keori merā weredea

⁶ Jesús ĩgūsārē irasū āñ odo, keori merā wereyupū:

—Pooe opū ĩgūya poeque ĩgū otedi higeragu wāikudire opakumi. Sunū: “Dukakukoa”, āñ, ĩāgū waakumi. Neō bokabirikumi. Duka marīkoa. ⁷ Bokabirisīā, iri poe moāgūrē werekumi: “Īāka! Īre bojorigora igū dukare āmadāa. Duka máa. Irasirigu irigure pábéokōāka! Duka marīkerero, gajino oteboaderore kāmutanía”, āñkumi. ⁸ ĩgū irasū āñmakū pégu, ĩgūrē moāboegu āsū āñkumi: “Yū opū, i bojorigora tamerārē níñaburo dapa. Yū irigu p̄rore nikūrē sea odo, waibu gura merā ũjātūñagura. ⁹ Yū irasū iriadero p̄ru, gajipoe iriro dukakubukoa. Duka marīmakū ĩāgū, pábéodoreka!” āñkumi, āñ wereyupū Jesús.

Siñajārīñū āññmakū, Jesús dupamutīrō nígōrē taudea

¹⁰ Sunū judío masaka siñajārīñū āññmakū, Jesús ĩgūsā nerērī wiigue buegu iriyupū. ¹¹ Iro sugo nomeō dieciocho bojorigora

pūrīrikugo āārīyupo. Wātī igore dupamutīrō nīmakū iriyupu. Irasirigo diaye nīmasībiriyo. ¹² Igo irasū āārīmakū īāgū, Jesús igore: “Aarika!” ārī siiuyupu:

—Nomeō, m̄ pūrīrikuri tausūsiaa, ārīyupu.

¹³ Irasū ārīgūta, igore īgūya mojōrī merā űapeoyupu. Īgū űapeomakūta, diaye nīyupo. P̄m̄ Marīp̄re: “Ōātaria m̄”, ārī, us̄yari sīn̄gāyupo. ¹⁴ Jesús siñajārīn̄ igore taumakū īāgū, iri nerērī wii op̄ gap̄ īgū merā guayupu. Irasiriḡ, masakare āsū ārīyupu:

—Semanarik̄, marī moārīn̄rī, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarin̄rī āārā. Irasirirā m̄sā pūrīrikurā taudored̄arā, irin̄rīrē taudorerā aarika! Dapagāno marī siñajārīn̄rē irinorē iribirikōārō gāamea, ārīyupu.

¹⁵ Īgū irasū ārīmakū pégu, marī Op̄ Jesús āsū ārīyupu:

—M̄sā irikatorikurā āārā. M̄sā wekure, o burrore oparā siñajārīn̄ āārīkeremakū, īgūsārē suadeadarire kura, īgūsārē deko iiridorerā āibuāa. ¹⁶ Igo Abraham parāmeō āārīturiagore wātēa op̄ Satanás dieciocho bojorigora pūrīrikumakū irimi. Iro merē siñajārīn̄ āārīmakū, ĳigore taubirikōārō gāameadayuri? ārīyupu Jesús. ¹⁷ Īgū irasū ārīmakū pérā, Jesúsre īāturirā āārīpererā ḡyasīrīpereakōān̄rā. Gajirā gap̄ āārīpereri Jesús ōārī iririre īārā, us̄yañurā.

Jesús mostaza wāik̄uri yegā puri masādea keori merā were-dea

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ P̄m̄ ārīyupu doja:

—Marīp̄ īgūyarārē doreri, ĳñeéno irirosū āārīkuri? ĳñeéno keori merā weregukuri? ¹⁹ I irirosū āārā. Suye oteriye mostaza wāik̄uri yegārē oterosū āārā. Iri yegārē suḡ masaku īgūya poeegue otekumi. Īgū oteadero p̄m̄, yuk̄ wādi irirosū puri, masākoa. Irasirirā mirā wārā iriḡ dup̄rigue īgūsāya suri suakuma, ārīyupu.

Jesús pā wemasārī morērī poga keori merā weredea

(Mt 13.33)

²⁰ Dupaturi keori merā werenemoyupu:

—Marīp̄ īgūyarārē dorerire, ĳñeéno keori merā werenemogukuri? ²¹ I irirosū āārā. Pā wemasārī morērī poga irirosū āārā. Sugo nomeō pā irigo, mērōgā pā wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Igo irasū morēadero p̄m̄, iri poga mērōgā āārīkerero, wemasāseyakōākoa, ārīyupu.

Jesús eyabiri makāp̄urore űajāri keori merā weredea

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Pɔɔ Jesúś Jerusalégue waagú, paga makãrĩrẽ, mutã makãrĩgãdere buetariwãgãyupɔ. ²³ Irogue sugɔ masakɔ ãgũrẽ ãsũ ãrĩ sãrẽñayupɔ:

—Yɔ Opɔ, ¿Marĩpɔ pɔrebiri peamegue waabonerãrẽ tau-murã mérãgã ããrĩkuri? ãrĩyupɔ.

Ígũ irasũ ãrĩmakũ pégɔ, Jesúś i keori merã wereyupɔ:

²⁴ —Marĩpɔ pɔrogue ñajãduarã, ígũyare irika! Mɔsãrẽ werea. Wárã ígũ pɔrogue ñajãduakererã, ñajãmasĩbirikuma. Irogue ñajãduamakũ diasagorã. Eyabiri makãpɔro ñajãrõ irirosũ ããrã. ²⁵ Marĩpɔ, sugɔ wii opɔ irirosũ ããrĩmi. Wii opɔ wãgãngã, makãpɔrore biadero pɔɔ, mɔsã gapɔ makãpɔrogue ããrĩrã ígũya wiire ñajãduarã, ãsũ ãrĩrãkoa ígũrẽ: “Gɔ opɔ, gɔare tũpãsoogɔ aarika!” ãrĩrãkoa. Irasũ ãrĩkeremakũ, wii opɔ gapɔ: “Mɔsãrẽ masĩbea. Noó marã ããrĩrã ããrĩkoa”, ãrĩgukumi. ²⁶ Ígũ irasũ ãrĩmakũ, mɔsã gapɔ ãsũ ãrĩrãkoa: “Gɔ mɔ merãta baa, iiri iribɔ. Gɔaya makãguedere buegorenabɔ”, ãrĩrãkoa. ²⁷ Mɔsã irasũ ãrĩmakũ, ãsũ yɔjugukumi: “‘Mɔsãrẽ masĩbea. Noó marã ããrĩrã ããrĩkoa’ ãrĩsiã. Mɔsã ñerõ irirã ããrã. Irasirirã ããrĩpererã waaka! Yɔ pɔrore wirika!” ãrĩgukumi wii opɔ mɔsãrẽ. ²⁸ Irasirirã, Abraham, Isaac, Jacob, ããrĩpererã Marĩpɔya kerere weredupiyunerã merã Marĩpɔ ígũyarãrẽ dorerogue ããrĩmakũ iãrã, mɔsã gapɔ makãpɔrogue béosũnerã ããrĩsiã, pũrĩsũrã mɔsãya guikare kũrĩduútú orerãkoa. ²⁹ Irasũ waaripoere norte marã, sur marã, abe mũrĩro marã, abe ñajãrõ marã Marĩpɔ ígũyarãrẽ dorerogue eja, mɔsɔyari merã baa doanĩrãkuma. ³⁰ Irasirirã dapagorare ubu ããrĩrã, pɔruguerẽ oparã dujarãkuma. Dapagorare: “Oparãgora ããrã”, ãrĩrã gapɔ pɔruguerẽ ubu ããrĩrã dujarãkuma, ãrĩyupɔ Jesúś.

Jesús Jerusalén marãrẽ ããgũ oredea

(Mt 23.37-39)

³¹ Jesúś irasũ ãrĩripoe surãyeri fariseo bumarã ígũ pɔrogue eja, ãsũ ãrĩñurã:

—Herodes mũrẽ wẽjẽduami. Irasirigɔ gajirogue waaka! ãrĩñurã.

³² Jesúś gapɔ ígũsãrẽ yɔjnyupɔ:

—Ãsũ ãrĩ wererã waaka, ígũ ãrĩkatorikugere: “Dapagãrẽ, ñamigãdere ãsũta irigɔra. Wãtããrẽ béowiugukoa. Pũrĩrikũrãrẽ taugukoa. Irasirigɔ ñamigã sinɔ gapɔ odogukoa”, ãrãmi, ãrĩ wereka ígũrẽ! ³³ Dapagã, ñamigã, ñamigã sinɔ gapɔdere Jerusalégue waagɔra. Iro marã Marĩpɔya kerere weredupiyunerãrẽ wẽjẽnerã ããrĩmã. Irasirigɔ yere Marĩpɔya kerere weredupiyugere ígũsã wẽjẽbure iri makãgue ããrĩrõ gããmea.

³⁴ Músā Jerusalén marā Marīpaya kerere weredupiyurimasārē wējēkōāa. Īgū iriunerārē ūtāyeri merā dea wējēa. Wári yu músārē, āgābo igo pūrārē, igoya kēdypari merā neeōnūrōsū neeōnūdudib. Músā gapu yu irasū irimakū neō gāamebirib. ³⁵ Irasiriro músā āārīrī makā, béodea makā dujarokoa. Músārē diayeta werea. Músā yare dupaturi ĩābirikoa. Purygue músā: “Marīpu iriudi ōātarigu ōārō aariburo”, ārīrā, yare dupaturi ĩārākoa doja, ārīyupu Jesús.

14

Jesús sugu bijiri pūrīrikugure taudea

¹ Sunu Jesús, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, sugu fariseo bumarā opaya wiigue baagu waayupu. Irogue āārīrā gajirā fariseo bumarā Īgūrē ĩānurūnikōāñurā. ² Īgūsā baaro purogue sugu masakū bijiri pūrīrikugure Jesús diaye āārīyupu. ³ Irasirigu Jesús, Moisés gojadeare buerimasārē, fariseo bumarādere āsū ārī sērēñayupu:

—Siñajārīnu āārīmakū, ¿sugu pūrīrikugure taudoreri, o taudoreberi? ārīyupu.

⁴ Īgū irasū ārīmakū pérā, neō yujubiriñurā. Īgūsā yujubirimakū ĩāgū, Jesús bijiri pūrīrikugure tauyupu. Odo, Īgūrē: “Ōārō waaka!” ārīyupu. ⁵ Puru Īgūsārē sērēñayupu doja:

—Siñajārīnu āārīkeremakū, músāyagu burro, o músāyagu weku gobegue meēñajādire ĩārā, ¿mata āi wiubiribukuri? ārīyupu.

⁶ Īgūsā gapu, Īgū irasū ārī sērēñarīrē yujumasībiriñurā.

Mojōshari bosenu siiusūnerāya keori merā weredea

⁷ Jesús fariseo bumarā opaya wiigue āārīgú, iri wiimu siuanerā ejamakū ĩayupu. Īgūsā ōārī doaripērīrē beyeñurā, oparā irirosū doamurā. Īgūsā irasirimakū ĩāgū, Jesús i keori merā wereyupu Īgūsā āārīpererārē:

⁸⁻⁹ —Sugu wii opu mojōshari bosenu irigu músārē siuadero puru, músā Īgūya wiigue ejarā, oparā doarire beye doabirikōāka! Iri wii opu gajirā Īgū siuanerārē músā nemorō goepeyarā ejamakū ĩāgū, músārē āsū ārīgukumi: “Īīsā gapure músā doarire sīka! Músā gapu sōōgue doarā waaka!” ārīgukumi. Īgū irasū ārīmakū pérā, músā gūyasīrīrī merā ubu āārīrā doarigue doarā waarākoa. ¹⁰ Irasirirā, wii opu músārē siimakū, ubu āārīrā doarigue doaka! Músā irasirimakū ĩāgū, iri wii opu músārē: “Oparā doarigue doarā aarika!” ārīgukumi. Īgū irasirimakū ĩārā, gajirā Īgū siuanerā músārē buremurī merā ĩārākuma. ¹¹ Sugu Īgū basi: “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñagūnorē Marīpu Īgūrē ubu āārīgú dujamakū

irigukumi. Gajigu: “Gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñagū gapure Marīpu ĩgūrē gajirā nemorō āārīmakū irigukumi, āriyupu.

¹² Irasū ārī odo, ĩgūrē siiuadire āsū āriyupu:

—Mu bosenu irigu, mu merāmarārē, mu pagupūrārē, mɔyarārē, doebiri oparārē siiubirikōāka! Mu ĩgūsārē siiumakū, mūrē ĩgūsāde siiu gāmibukuma. ĩgūsā irasiriri merā ĩgūsā baadeare mūrē ejo gāmibukuma. ¹³ Mu bosenu irigu, boporārē, poyarimasārē, guburi buanerārē, koye ĩāmerārē siiuka! ¹⁴ Mu irasirimakū, Marīpu mūrē oārō irigukumi. ĩgūsārē mu siiudea waja, ĩgūsā mūrē siiu gāmibirikuma. Irasirigu Marīpu diayemarē irirā boanerārē masūrīnu āārīmakū, mūrē oārīrē wajarigukumi, āriyupu Jesús.

Jesús bosebaarinu keori merā buedea

¹⁵ ĩgū irasū ārīmakū pégu, sugu irogue baa doanígū ĩgūrē āriyupu:

—Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ĩgū puo baa doanírā buo usɔyarākuma, āriyupu.

¹⁶ ĩgū irasū ārīmakū, Jesús keori merā wereyupu ĩgūrē:

—Sugu wári bosebaarinu irigu wárā masaka siiukumi. ¹⁷ ĩgū siiuadero puu, bosenu āārīrīnūrē ĩgūrē moāboegure ĩgū siiuanerārē weredoregu iriukumi. “Aarika! Āārīpereri bosenu marē āmusiami”, ārī weredorekumi. ¹⁸ ĩgū irire weremakū pérā, āārīpererā: “Masīña máa, waabirikoa”, ārīkuma. ĩgū siiupurorisūadi moāboegure āsū ārīkumi: “Dapagorata nikū wajari odoa. Irore ĩāgū waabu yáa. Irasirigu mu opu: ‘Masīña máa, waabirikoa’, ārāmi, ārī wereka!” ārīkumi. ¹⁹ Gajigu āsū ārīkumi: “Wekua pe mojōmarā wajariabu. ĩgūsārē keoñagū waabu yáa. Irasirigu mu opu: ‘Masīña máa, waabirikoa’, ārāmi, ārī wereka!” ārīkumi. ²⁰ Gajigu āsū ārīkumi: “Yu dapagorata mojōsua odoa. Irasirigu iri bosenu rē waabirikoa”, ārīkumi. ²¹ ĩgū irasū ārīmakū, moāboegu gapu goedujáa, ĩgū opu ĩgūsā ārādeare werekumi. ĩgū weremakū pégu, opu buo gua, āsū ārīkumi ĩgūrē moāboegure: “Murīgoráa. Makā dekoma maarīgue āārīrārē āmagú waaka! Irasirigu boporārē, poyarimasārē, koye ĩāmerārē, gubu buanerārē murō merā yaa wiigue āirika!” ārīkumi. ²² Puu moāboegu ĩgū opu werekumi: “Yu opu, mu doreaderosūta masakare siiuabu. Wii gapure uturibema dapa”, ārīkumi. ²³ ĩgū irasū ārīmakū pégu, ĩgū opu ĩgūrē dorekumi doja: “Maarīgue waaka! Paga maarīgue, mutā maarīgāgue mu bokajarārē turaro merā siiuwāgārika! Irasirimakū, yaa wiire uturīrākuma. ²⁴ Diayeta mūrē werea. Neō sugu yu siiupuroriadinerā baaboadeare

mérõgã baabirikuma”, ãrĩkumi opũ ìgũrẽ moãboegure, ãrĩ wereyupũ Jesús.

Jesús: “Sugũ yũre tũyadũamakũ diasagoráa”, ãrĩ weredeá (Mt 10.37-38)

²⁵ Wárã masaka Jesúre tũyañurã. Irasirigũ ìgũsãrẽ gãmenugã ìã, ãsũ ãrĩyupũ:

²⁶ —Sugũ yaa buerire buetũyadũagũ, ìgũ pagure, pagore, marãpore, pũrãrẽ, pagũpũrãrẽ, pagũpũrã nomerẽ, ìgũ basi maĩrõ nemorõ yũ gapũre maĩrõ gããmea. ²⁷ Sugũ yũre tũyadũari waja curusague pábiatú wějësũbu irirosũ ããrĩkeregũ, yũre neõ piriro marĩrõ yũre tũyanĩkõãburo. Yũre tũyadũabi, yũ buegũ ããrĩmasĩbirikumi. ²⁸ Sugũ, mũsã watopegue ããrĩgũ, ãmarĩ wiire iriburo dupiyuro: “¿Ñeeno merã iripeogũkuri?” ãrĩ gũñagũ, iri wiire iriburi wajakũburire keopũrorikumi.

²⁹ Wajakũburire keopũroribi, iri wiire iripeobirikumi. Ìgũ iripeobirimakũ ìãrã, gajirã ìgũrẽ bũridakuma. ³⁰ “Ìãka! Ìi wiire iriadiñumi. Iripeomasĩbiriñumi”, ãrĩ bũridakuma ìgũrẽ.

³¹ Su nikũ marã opũ, gajigũ opũ merã gãmewějẽburo dupiyuro ìgũyarã surarare keopũrorikumi. “¿Yũ diez mil surara merã, gajigũ veinte mil surara opagũ merã gãmewějẽgũ waagũ bokatĩũbukuri?” ãrĩ gũñakumi. ³² Keoña: “Bokatĩũbirikoa”, ãrĩkumi. Irasirigũ, gajigũ opũ ìgũyarã surara merã gãmewějẽgũ aarimakũ, yoarogue ìgũ ããrĩmakũta: “Gãmewějẽbirikõãrã”, ãrĩ kere iriukumi ìgũyagũre. ³³ I irirosũta yũ buerã ããrĩdũarã mũsã iriburire õãrõ gũñadupiyuro gããmea. ãsũ ããrã. Mũsã gããmerĩrẽ piridũamerã yũ buerã ããrĩmasĩbea.

Moã õãrõ okari irirosũ ããrĩrõ gããmea, ãrĩ weredeá (Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Moã õãrõ okari ããrĩmakũ õãgoráa. Moã okadea okabirimakũ, dupaturi okamakũ irimasĩña máa. ³⁵ Moã okabirimakũ õãbea. Béokõãrõ gããmea. Irasirirã mũsã moã okabirimakũ béosũburi irirosũ neõ ããrĩbirikõãka! Gãmipũrĩ oparã, ire õãrõ péka! ãrĩ wereyupũ Jesús.

15

Jesús oveja dederidi keori merã buedeá (Mt 18.10-14)

¹ Gajinũ wárã romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasã, ñerõ iririmasãde Jesús pũro ìgũ buerire pérã ejañurã.

² Ìgũsã irasũ ejamakũ ìãrã, fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasãde Jesúre ãsũ ãrĩ werewũañurã:

—Ìi ñerãrẽ bokatĩrĩñeã, ìgũsã merã baami, ãrĩñurã.

³ Īgūsā irasū ārīmakū pēgu, Jesús i keori merā wereyupu Īgūsārē:

⁴ —Oveja korerimasū cien oveja opagu, sugu oveja dedermakū iāgū, noventa y nueve ovejare makā turo Īgūsā baarogue duripikōā, dederiadire āmagú waakumi. Īgūrē bokagugue āmuduúkumi. ⁵ Īgūrē bokagu, usuyari merā Īgūrē āikōā, ⁶ Īgūya wiigüe āi dujáakōākumi. Āi dujaja, Īgū puro āārīrārē, Īgūyarārē siu neeōkumi. “Yaagu oveja dederiadire bokáabu. Irasirirā yu merā usuyaka!” ārīkumi.

⁷ Musārē werea. Sugu ñerō irigu, oveja dederiadi irirosū āārīmi. Irasirigu Īgū ñerō iririre bujawere, Īgū gūñarīrē gorawayumakū, Marīpu puro āārīrā buro usuyama. Gajirā wārā masaka Īgūsā noventa y nueve oveja, makā turogue duripīnerā irirosū āārīrā, āsū ārī gūñadima: “Ñerō iribea guā gapu. Irasirirā guā ñerō iririre bujowereri opabea”, ārī gūñama. Īgūsā irasū ārī gūñamakū, Marīpu puro āārīrā usuyabema.

Jesús niyeru koe dederidea keori merā buedea

⁸ Sugo nomeō pe mojōma niyeru koeri wajapari koeri opakumo. Su koe dederimakū iāgō, siāgodirure siāgo, wiire ooa, oārō āmapeokumo. Iri koere bokagogue āmaduúkumo. ⁹ Iri koere bokago, igo puro āārīrārē, igoyarārē siu neeōkumo. “Yaa niyeru koe, dederiadea koere bokáabu. Irasirirā yu merā usuyaka!” ārīkumo. ¹⁰ Musārē werea. Sugu ñerīrē irigu Īgū ñerī iririre bujawere, Īgū gūñarīrē gorawayumakū, Marīpure wereboerā buro usuyarākuma. Īgū dederiboadi dederibirimakū iārā, buro usuyarākuma, ārīyupu Jesús.

Jesús sugu pērā pūrākudi keori merā buedea

¹¹ Irasū ārī odo, Jesús gaji keori merā bueyupu doja:

—Sugu masakū pērā ūma pūrākukumi. ¹² Sunu pagumu gapu pagure āsū ārīkumi: “Au, mu boagu, yure siburire dapagorata yure siweoka!” ārīkumi. Īgū irasū ārīmakū pēgu, Īgū pūrā pērāguereta Īgū oparire dukawa, sīkumi. ¹³ Mérōgā puruta, pagumu gapu Īgū pagu siadeare āārīpereri duapeokōākumi. Puru Īgū duadea waja niyeru merā yoarogue gaji nikūgue waakōākumi. Irogue eja, Īgūya niyerure ñerō iriri merā irisiripeokōākumi. ¹⁴ Īgūya niyeru irisiribéoadero puru, iri nikūguere baari pereakōākoa. Irasirigu buro uaboapurorinugākumi. ¹⁵ Irasirigu, sugu iri nikūmu puro, moārī āmagú waakumi. Īgū gapu Īgūrē Īgūya moārī āārīrōgue yeseare koredoregu iriukumi. ¹⁶ Yapiduagu, yeasea baarireta baadudikumi. Neō gajirā Īgūrē baari ejobirikuma. ¹⁷ Irasirigu āsū ārī gūñanugākumi: “Yuruya wiire wārā Īgūrē

moãboerã ããrĩkeremakũ, baari wáro dũyanabu. Yu gapu õõguere buro uaboari merã kõmogũgue irikoa. ¹⁸ Irasirigu yuru parogue goedujáagura doja. Ásũ arĩgura ĩgũrẽ: ‘Au, yu Marĩpu ĩũrõrẽ ñerõ irikubu. Mũdere irasũta irikubu’, arĩgura. ¹⁹ ‘Ñegũ ããrã. Yure: “Yu magũ ããrã”, arĩbirikõõka! Irasirigu yure sugu murẽ moãboegu irirosũ opaka!’ arĩgura yurure”, arĩ gũñakumi. ²⁰ Irasũ arĩ gũña, maague waa, ĩgũ paguya wiigüe goedujáakõõakumi.

‘Īgũ yoarogue aarimakũta, ĩgũ pagu ĩgũrẽ ĩã, buro bopoñakumi. Pũru ũmawãgã, ĩgũrẽ bokatĩrĩ, pãbua, mimi irikumi. ²¹ Irasirigu ĩgũ pagure arĩkumi: “Au, yu Marĩpu ĩũrõrẽ ñerõ irikubu. Mũdere irasũta irikubu. Ñegũ ããrã. Yure: ‘Yu magũ ããrã’, arĩbirikõõka! Irasirigu yure sugu murẽ moãboegu irirosũ opaka!” arĩkumi ĩgũ pagure. ²² ĩgũ irasũ arĩkeremakũ, ĩgũ pagu gapu ĩgũrẽ moãboerãrẽ arĩkumi: “Murĩgorãa. Surĩ õãrĩrẽ ãĩrã waa, sãka! Mojõsũrũ túsãrĩ berodere sãka! Gubu surĩdere sãka! ²³ Weku majĩgũ õãrõ diĩkugure ãĩrã waa, wẽjeka, ĩgũrẽ baa, yu magũ goejari bosenu irimurã. ²⁴ ĩĩ yu magũ boakõõakumi, ãrãdi goejami. Okami. Dederidire marĩ bokãa”, arĩkumi. Pũru bosenu irinugãkuma.

²⁵ Īgũsã bosenu iriripoe, masã tĩgũ gapu poeegue ããrĩkumi. Iroque ããrãdi goedujarigu, wii parõ ejagu, ĩgũsã bayarire pékumi. ²⁶ Īgũsã bayamakũ pégu, sugu ĩgũ pagure moãboegure siu, sērẽñakumi: “¿Naásũ waári wiiguere?” arĩkumi. ²⁷ “Mu pagumu pũrĩrĩ marĩgũ, õãgũ goejami. Irasirigu mapu usuyari merã weku majĩgũ diĩkugure wẽjẽdoreami”, arĩ yujukumi moãboegu ĩgũrẽ. ²⁸ ĩgũ irasũ arĩ weremakũ pégu, masã tĩgũ gapu buro guakumi. Wiigüe ñajãbirikumi. ĩgũ ñajãbirimakũ ĩãgũ, ĩgũ pagu wiria, ĩgũrẽ: “Ñajãrika!” arãdikumi. ²⁹ “Au, péka! Yu wãri bojori mu dorerire neõ suñarõ tarinugãrõ marĩrõ murẽ moãbosabu. Yu irasirikeremakũ, neõ sugu waibu sĩbiribu, yu merãmarã merã bosenu iriburo, arĩgũ. ³⁰ ĩĩ mu magũ gapu ñerã nome merã muyare irisiribéodi ããrĩmĩ. Irire irisiribéo odo, ĩgũ goejamakũ, weku diĩkugure ĩgũrẽ wẽjẽ, ejoa”, arĩkumi ĩgũ pagure. ³¹ “Maku, mu yu merã ããrĩnikõãa. Irasiriro ããrĩpereri yu opari muya dita ããrã. ³² ĩĩ mu pagumu boakõõakumi, ãrãdi goejami. Okami. Dederidire marĩ bokãa. Irasirirã ĩgũ goejamakũ, marĩ bosenu iri usuyamakũ õãgorãa”, arĩkumi ĩgũ magũrẽ, arĩ wereyuru Jesús.

16

Jesús, wãri doebiri opaguyare koreboegu keori merã were-dea

¹ Jesús irasũ arĩ odo, ĩgũ buerãrẽ i keori merã wereyuru:

—Sugu masakū wári doebiri opagu āārīkumi. Irasirigu, ĩgūyare koregure opakumi. Gajirā gapu ĩgū ōārō korebiri-makū ĩārā, ĩgū opugure: “Muya niyerure irisirigu iriami”, ārī weresākuma. ² ĩgūsā weresāmakū pēgu, ĩgūyare koregure siu: “Gajirā yaa niyeru mu irisirire weresāma. Yaare mu moārīrē gojatūri pūrē yare ĩmuka! Irasirigu yaare korenemo-birikōāka pama!” ārīkumi ĩgū opu ĩgūrē. ³ ĩgū irasū ārīmakū, niyeru koregu āsū ārī gūñakumi: “Yu opu yare béowiubu yámi. Yu turabea. Irasirigu turaro moārīrē bokatīūbirikoa. Gajirārē niyeru sērē doanīgū, gūyasīrīgorakoa. ¿Nasirigukuri yu?” ārī gūñakumi. ⁴ Puru gūñanemokumi doja: “Dapagorare yu iriburire masīsiáa. Yare moārī marīmakū, yu āsū irimakū ĩārā, yare gajirā ĩgūsāya wiirigue űajādorerākuma”, ārī gūñakumi. ⁵ Irasirigu, ĩgū opure wajamorārē sugano ditare siu, sērēñakumi ejaɱurorigure: “¿Yu opure noópa wajamorī mu?” ārī sērēñakumi. ⁶ Wajamogū ĩgūrē yujukumi: “Cien dukari olivo wāikadi uyere wajamokoa”, ārīkumi. ĩgū irasū ārī weremakū, āsū ārīkumi ĩgūrē: “Doaka, murīgoráa! Mu wajamorīrē gojatúdea pū, i pū āārā. Iri pūrē āi, gaji pūguere cincuenta dukarita gojatúka!” ārīkumi. ⁷ Puru gajigure sērēñakumi: “¿Mukoa, noópa wajamorī?” ārīkumi. Wajamogū ĩgūrē yujukumi: “Cien trigo ajuri wajamokoa”, ārīkumi. ĩgū irasū ārīmakū, āsū ārīkumi ĩgūrē: “Mu wajamorīrē gojatúdea pū, i pū āārā. Iri pūrē āi, gaji pūguere ochenta ajurita gojatúka!” ārīkumi. ⁸ ĩgū opu, ĩgū irasū ōārō irikatomerēmakū ĩāgū: “Mu űegū āārīkeregū, mu masīrī merā ōārō niyerure moāmasīa”, ārīkumi. I űmugue marā Marīpūre masībirikererā, Marīpuyarā ĩgūsāya niyerure moāmasīrō nemorō moāmasīma, ārī wereyupu Jesús.

⁹ Irasū ārī odo, āsū ārī werenemoyupu:

—Mūsā i űmuma oparire boporārē sīka, mūsārē maĩburo, ārīrā! Mūsā irasū sīmakū, mūsā opadea pereadero puru űmugasigue mūsā ejamakū, iroguē āārīrā mūsārē usuyari merā bokatīrīñeārākuma.

¹⁰ Sugu mérīgā opari merā ōārō irigu, wári opari merādere ōārō irigukumi. Gajigu mérīgā opari merā ōārō iribi, wári opari merādere ōārō iribirikumi. ¹¹ Mūsā i űmuma merā ōārō iribirimakū, ¿noā Marīpuyare diaye ōārī oparire sībukuri mūsārē? ¹² Gajiguyare mūsā ōārō iribirimakū, ¿noā mūsā ōārō āārīburire sībukuri mūsārē?

¹³ Neō sugu moārīmasū pērā oparārē moāboemasībirikumi. Sugu opure maĩgū, gajigu gapure maĩbirikumi, o sugu opure buremugū, gajigu gapure yujubirikumi. ĩgūsā irirosūta niyerure maĩtarigu, Marīpu gapure maĩbemi, ārīyupu Jesús.

¹⁴ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, fariseo bumarã gapũ niyerure maĩrã ããrĩsĩã, ĩgũrẽ bũridañurã. ¹⁵ Īgũsã irasũ bũridamakũ pégu, Jesús ĩgũsãrẽ wereyupũ:

—Mũsã, masaka ĩũrõrẽ õãrõ iriadãa. Īgũsã, mũsã iririre ĩãrã: “Õãrã diayemarẽ irirã ããrĩma”, ãrĩrĩrẽ bũro péduãa. Marĩpũ gapũ mũsã gũñarĩrẽ masĩmi. Masaka ĩgũsã basĩ iririre: “Õãtaria”, ãrĩ gũñadima. Marĩpũ gapũ ĩgũsã iririre: “Ñetaria”, ãrĩ ĩãmi.

Jesús, Marĩpũ dorerire, ĩgũ marĩ Opũ ããrĩrĩrẽ weredea

¹⁶ Juan masakare wãiyedi ejaburo dupiyuro Marĩpũ ĩgũ Moisére doreri pídea merã, ĩgũya kerere weredupiyunerã buedea merã marĩrẽ doredi ããrĩmĩ. Dapagora gapũre Juan ejadero pũrũ, Marĩpũya õãrĩ kerere, ĩgũyarãrẽ dorerire yũ werea. Yũ irire weremakũ pérã, masaka ĩgũsã turari merã ĩgũyarãrẽ doreroguere bũro ñajãduama.

¹⁷ Ƴmũgasi, i nikũde pererokoa. Iri perekeremakũ, Marĩpũ Moisére doreri pídeare neõ béobirikumi. Iri doreri merã ããrĩpereri ĩgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare iriyuwarikũgũkumi ĩgũ ãrĩderosũta, ãrĩyupũ Jesús.

Jesús masakare: “Mũsã marãposã nomerẽ béobirikõãka!” ãrĩ buedea

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemoyupũ:

—Sugũ ĩgũ marãpore béo, gajigo merã marãpokũgũ, igo merã ñerõ irigũ yãmi. Gajigũ béodeore marãpokũgũde igo merã ñerõ irigũ yãmi, ãrĩyupũ.

Jesús doebiri wãri opagũya, gajigũ Lázaro wãikũgũya keori merã buedea

¹⁹ Pũrũ Jesús gajĩ keori merã wereyupũ doja:

—Sugũ wãri doebiri opagũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Surĩ wajaparire sãñadi ããrĩmĩ. Irasirigũ wãri opagũ ããrĩsĩã, Ƴmũrikũ bosenu irigũ irirosũ õãrĩ ditare baarikũdi ããrĩmĩ. ²⁰ Gajigũ bopogũ Lázaro wãikũgũ, ĩgũya dupũ ããrĩperero kãmikũgũ wãri doebiri opagũya wii makãpũro doanadi ããrĩmĩ. ²¹ Wãri doebiri opagũ baamakũ, bopogũ gapũ ĩgũ baasiridijuri pogare baayapidũagũ, sea, baadi ããrĩmĩ. ĩgũ iro doaripoe diayéa ĩgũ pũro eja, ĩgũya kãmĩrẽ neerẽnerã ããrĩmã.

²² Pũrũ bopogũ boakõadi ããrĩmĩ. ĩgũ boamakũ, Marĩpũre wereboerã paraíso wãikũrogue Abraham ããrĩrõgue ĩgũrẽ ãĩmũrĩãnerã ããrĩmã. Mérõgã pũrũ wãri doebiri opagũde boakõadi ããrĩmĩ. ĩgũ boamakũ, ĩgũrẽ yãanerã ããrĩmã. ²³ Irasirigũ doebiri opagũ ããrĩdi boanerã ããrĩrõgue ejagũ, bũro poyari merã ããrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũ irogue ããrĩgũ, Ƴmũgasigue

ĩamu, Abrahãrẽ yoarogue ããrĩmakũ ĩãdi ããrĩmĩ. Lázarodere ĩgũ merã ããrĩmakũ ĩãdi ããrĩmĩ. ²⁴ Irasirigu buru gaguinĩdi ããrĩmĩ: “Yũ ñekũ Abraham, bopoñarĩ merã ĩãka yũre! Lázarore iriuka! ĩgũ yũre ĩgũya mojõsũrũ merã dekore yosa, yaa nedirure yũsañajãmakũ irigu aariburo. Yũ i peameguere buru poyagu irikoa”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ²⁵ ĩgũ irasũ ãrĩkeremakũ, Abraham gapũ ĩgũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Makũ, okagũ ããrĩgũgue ããrĩpererire õãrĩrẽ opabũ mũ. Lázaro gapũre ãmũrikũ ñerõ waabũ. Dapagorare mũ ñerõ tariripoere ĩgũ gapũ õõguere mũyari merã ããrĩkõãgũ yãmi.

²⁶ Gaji ãsũ ããrã. Ɛkũãrĩ gobe miẽ ããrã. Irasirirã õõguere ããrĩrã mũ pũroguere waamasĩbema. Mũ pũroguere ããrĩrã õõgue aaridũakererã, aarimasĩbema”, ãrĩdi ããrĩmĩ Abraham. ²⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, doebiri opadi ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yũ ñekũ Abraham, mũrẽ buru sãrẽa. Lázarore yũpũya wiigũ iriuka! ²⁸ Yũ su mojõma pererã pagũpũrãkũ. Lázarore weredoregũ iriuka, ĩgũsãrẽ õõguere ñerõ waarõguere aaribirikõãburo, ãrĩgũ”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ²⁹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Abraham gapũ yũjũdi ããrĩmĩ: “Marĩpũ ĩgũ dorerire Moisére pídeare, Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadedere opama mũ pagũpũrã. Irasirirã irire bue, bũremuburo”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ³⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, doebiri opadi gapũ yũjũdi ããrĩmĩ: “Yũ ñekũ Abraham, ĩgũsã irire opakkererã, õãrõ bũremubirikuma. Lázaro boadigue masã, ĩgũsã pũro waa, ĩgũsãrẽ weremakũ, ĩgũsã ñerõ iririre bujawere, ĩgũsã gũñarĩrẽ gorawayurãkuma. Irasirirã õãrĩ gapũre irirãkuma pama yũ pagũpũrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ³¹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Abraham gapũ ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Mũ pagũpũrã Marĩpũ ĩgũ dorerire Moisére pídeare, ĩgũya kerere weredupiyunerã gojadedere bũremumerã, Lázaro boadigue masã, ĩgũsãrẽ weremakũdere Marĩpũre bũremubirikuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ Abraham, ãrĩ wereyupũ Jesũs.

17

*Gajirãrẽ ñerõ irimakũ iribirikõãka! ãrĩ weredea
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)*

¹ Jesũs ĩgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩ wereyupũ:

—Masakare ñerõ irimakũ iriri, ããrĩnĩkõãrokoa. Gajirãrẽ ñerõ irimakũ irigũno gapũ ñetariro tarigũkumi. ² Sugu yũre bũremugũrẽ majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ ñerõ irimakũ irigu, buru wajamoãsũgũkumi. Irasiriro, ĩgũ gajigũre ñerõ irimakũ iriburi dupiyuro masaka ĩgũrẽ wãriye ãtãye merã wãnũgũgue mũasiu, wãdiyague meéyomakũ õãbukoa. ³ Irasirirã õãrõ pẽmasĩka mũsã! Mũyagu mũrẽ ñerõ irimakũ ĩãgũ: “Irinorẽ iribirikõãka!” ãrĩka ĩgũrẽ! Irasirigu ĩgũ ñerõ iriadeare

bujawere, ĩgũ gũñarĩrẽ gorawayumakũ ĩãgũ, ĩgũ ñerõ iriadeare kâtika! ⁴ Irasirigu sunurẽ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora murẽ ñerõ irimakũ ĩãgũ, irikuta murẽ kâtiri sêrẽgũ ejamakũ, kâtika! arĩyupu.

Marĩpũre bũremurĩrẽ werede
(Mt 13.31-32)

⁵ Jesús irasũ arĩmakũ pérã, ĩgũ buerã àsũ arĩñurã:

—Guare Marĩpũre bũremunemomakũ irika!

⁶ ĩgũsã irasũ arĩmakũ, marĩ Opũ Jesús arĩyupu:

—Marĩpũre musã bũremurĩ opari, mostazayegã irirosũ mérõgã aãrĩkeremakũ, igũ sicómoro wãikũdire: “Tũãduuawãgã, wádiyague ejanugãrõ waaka!” arĩbukoa. Musã bũremurĩ merã doremakũ, musã arĩrõsũta waakoa, arĩyupu.

Sugũ moãboerimasũ iririre werede

⁷ Irasũ arĩ odo, àsũ arĩnemoyupu doja:

—Musã watopegue aãrĩgũ sugũ moãboegure opakumi. ĩgũ poogue moãkumi, o wekũare korekumi. ĩgũ moã odo, wiigüe dujajamakũ ĩãrã, ĩgũrẽ: “Murĩgora, baagu aarika!” arĩbukuri?

⁸ Arĩbirikoa. Àsũ gapũ arĩkoa: “Yũ baaburire amuka! Pũrũ yũ baa, irĩ iriripoere yũre baari sĩnemobu yũka! Yũ baa odoadero pũrũ, mũde baagũkoa pama”, arĩkoa musãrẽ moãboegure. ⁹ ĩgũ musã moãdorerire õãrõ irimakũ ĩãrã, ĩgũrẽ: “Õãa, mũ merã usuyãa”, arĩbukuri? Arĩbirikoa. ¹⁰ Musãde ĩgũ irirosũta aãrĩpereri Marĩpũ dorerire iri odo, àsũ arĩka! “Gua ĩgũrẽ moãboerã, ubu aãrĩrã aãrã. ĩgũ doreri guare pídea ditare iriabũ”, arĩka! arĩyupu.

Jesús pe mojõmarã kãmi boarãrẽ taudea

¹¹ Gajinũ Jesús Jerusalẽgue waagũ, Samaria nikũ, Galilea nikũ watope tariwãgãyupu. ¹² Iro aãrĩrĩ makãgue ĩgũ ejaripoe pe mojõmarã ãma kãmi boarã ĩgũrẽ bokatĩrĩrã aarĩñurã. Kãmi boarã aãrĩsã, yoawayarogue dujanugã, suro merã gaguiniñurã:

¹³ —Jesús, buegũ, guare bopoñarĩ merã ĩãka! arĩñurã.

¹⁴ Jesús ĩgũsãrẽ ĩãgũ, àsũ arĩyupu:

—Paĩare musãya dupũre ĩmurã waaka! arĩyupu.

ĩgũsã maague waaripoe ĩgũsãya kãmi yaripereakõãyuro. Kãmi marĩrã dujañurã. ¹⁵ Irasirigu sugũ ĩgũsã watopemũ ĩgũya kãmi yarimakũ ĩãgũ, Jesús pũrogue gãmedujarigu, busũro merã Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, arĩ, usuyari sĩyupu. ¹⁶ Jesús pũro ejagu, ĩgũya guburi pũro ñadũkupuri merã ejamejãja, ĩgũya diapure yebague moomejãja, Jesũre: “Õãa”, arĩ, usuyari sĩyupu. ĩgũ Samariamũ aãrĩyupu. ¹⁷ Jesús, ĩgũ suguta irasirimakũ ĩãgũ, àsũ arĩyupu:

—Pe mojōmarā āārāma kāmi tausūanerā. ¿Gajirā su mojōma pere gaji mojō wapikūdiru pērēbejarā gapu noogue āārīkuri? ¹⁸ Ī gūaya nikūmu āārībi dita Marīpure ɥɥyari sīgū gāmedujariañumi. ¿Nasirirā gajirā ĩgū merā āārānerā gapu aaribirayuri? ārīyupu.

¹⁹ Irasū ārī odo, ĩgūrē āsū ārīyupu:

—Wāgānugā, waaka! Mu Marīpure buremurī opasīā, kāmi marīgū dujabu, ārīyupu.

Jesús, Marīpu doreri ejaburire weredea

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Iro āārīrā fariseo bumarā Jesúre āsū ārī sērēñañurā:

—¿Naāsū āārīmakū, Marīpu ĩgūyarārē doreri ejarokuri? ārīñurā. ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, yujuyupu:

—Marīpu ĩgūyarārē doreri ejamakū, musā ĩāmasībea.

²¹ “Marīpu ĩgūyarārē doreri oōgue āārābu, o sōōgue āārā”, ārīmasīña máa. ĩgūyarārē doreri musā watopegue āārīsíaa, ārīyupu.

²² Irasū ārī odo, ĩgū buerārē āsū ārīyupu:

—Purugue yu āārīpererā tīgū i ũmugue dupaturi aariburire buro ĩāduarākoa. Yu aariburi dupiyuro sunu yure ĩāduakererā, neō sunu ĩābirikoa. ²³ Gajirā musārē āsū ārīrākuma. “Īka! Cristo oōta āārīmi”, o gajirā: “Cristo sōōgue āārāmi”, ārīrākuma. ĩgūsā irasū ārīkeremakū, ĩgūsārē neō tɥyabirikōāka!

²⁴ Yu āārīpererā tīgū i ũmuguere dupaturi aarigú, bupu āārīperero ũmarōrē gūñaña marīrō miārōsū, gūñaña marīrō aarigukoa. ²⁵ Yu dupaturi aariburo dupiyuro yure buro ñerō tariro āārā. Dapagora marā yure gāāmebirikuma. ²⁶ Noé āārīdeapoe marārē waaderosūta yu āārīpererā tīgū aariburo dupiyurogārē waarokoa. ²⁷ Noé āārīdeapoere masaka baa, iirí, mojōsuaunanerā āārīmá. ĩgūsā pūrā nomerē nomesunanerā āārīmá. Noé doódiru wádirugue ñajārīnuguedere irasūta irinikōāunanerā āārīmá. Puru Marīpu ĩgūsā āārīpererārē miübéopeokōādi āārīmí. Irasūta waarokoa yu dupaturi aarimakūdere. ²⁸ Lot āārīdeapoedere murārōta iriunanerā āārīmá. Baa, iirí, wajari, dua, ote, wiirire iriunanerā āārīmá.

²⁹ ĩgūsā irasū iriripoe ĩgūsāya makā Sodoma wāikuri makārē Lot wirideanurē deko merērōsū, ũmugasima peame, azufre wāikuri poga ũjūdjari, ĩgūsārē wējēpeokōādero āārībú. ³⁰ Yu āārīpererā tīgū gūñaña marīrō i ũmugue dupaturi aarirínurē masakare irasūta waarokoa.

³¹ Irasū waaripoere sugu ĩgūya wii wekague āārīgú, wii poekague ĩgūyare āīgū dijabirikōāburo. Murārōta gajigu ĩgūya poeque āārīgú, ĩgūya wiigüe dujáabirikōāburo. ³² Lot marāpo igoya makārē ĩāgāmedujugo, moā turu irirosū

poyanugãdeare gũñaka! ³³ Sugu ĩgũya ããrĩburi ditare gũñagũ perebiri peamegue waadederigukumi. Gajigu yaare gũñagũ tarigukumi. Marĩpu pũrogue waagukumi ĩgũ merã õãrõ ããrĩnĩbu.

³⁴ Mũsãrẽ werea. Irasũ waaburi ñamirẽ, pẽrã peyarogue kãrĩrãkuma. Sugu yũre bũremugũ ãĩsũgukumi. Gajigu yũre bũremubi dujagukumi. ³⁵ Nomede pẽrã ojoduka biurã ããrĩrãkuma. Sugo yũre bũremugõ ãĩsũgokumo. Gajigo yũre bũremubeo dujagokumo. ³⁶ Pẽrã poeeguere moãrã ããrĩrãkuma. Sugu ãĩsũgukumi. Gajigu dujagukumi, ãrĩyupu.

³⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, ĩgũ buerã sërẽñañurã:

—Gua Opu, ¿noógue irasũ waarokuri? ãrĩñurã.

Jesús yũyũyupu:

—Mimua nerẽmakũ ããrã, masaka sugu waibu boadi ããrĩrõrẽ masĩkuma. I irirosũ yũ aarimakũ ããrã, ĩgũsã wajamoãsũburire masĩrãkuma, ãrĩ wereyupu Jesús.

18

Jesús sugo wapiweyo, weresãrĩrẽ beyerimasũ keori merã buedea

¹ Pũru Jesús ĩgũ buerãrẽ buegu, ãsũ ãrĩyupu: “Mũsã Marĩpũre sërẽrã, piriro marĩrõ gũñaturari merã sërẽka!” ãrĩyupu. Irasirigu i keori merã wereyupu. ² ãsũ ãrĩyupu:

—Su makãrẽ sugu weresãrĩrẽ beyerimasũ ããrĩkumi. ĩgũ Marĩpũre, masakadere bũremubirikumi. ³ Iri makãrẽta sugo wapiweyo ããrĩkumo. Igo ĩgũ pũrogue ĩgũrẽ iritamurĩ sërẽgõ waanakumo: “Yũre ãaturigũre wajamoãdoreka!” ãrĩnakumo. ⁴ Igo irasũ ãrĩriku, igore: “Iribirikoa”, ãrĩnakumi. ĩgũ irasũ ãrĩkeremakũ, wãri ĩgũrẽ sërẽ, garibokumo. Igo gariborire piribirimakũ ããgũ, ãsũ ãrĩ gũñakumi ĩgũ basi: “Yũ Marĩpũre, masakadere bũremubi ããrĩkeremakũ, ⁵ igo yũre garibotarimo. Yũre irasũ garibogo yũre gariboreamakũ yãmo. Irasirigu igore ãaturigũre igo weresãrĩrẽ pé, ĩgũrẽ wajamoãdoregukoa pama”, ãrĩkumi, ãrĩ wereyupu Jesús.

⁶ Irasũ ãrĩ odo, marĩ Opu werenemoyupu:

—Ĩĩ weresãrĩrẽ beyerimasũ ñegũ ããrĩkeregu, igo sërẽnĩrĩrẽ pékumi. ĩgũ irasirideare õãrõ pémasĩka mũsã! ⁷ ĩgũ nemorõ Marĩpu gapu ĩgũ beyenerãrẽ ãmurĩ, ñamirĩ ĩgũrẽ bũro sërẽnĩrãrẽ iritamugukumi. “Iritamubirikoa”, ãrĩbirikumi ĩgũsãrẽ. ⁸ Mũsãrẽ werea. Marĩpu gajirã ĩgũsãrẽ ñerõ irimakũ ããgũ, ĩgũsã sërẽrĩrẽ pé, yooboro marĩrõ ĩgũsãrẽ iritamugukumi. ¿ĩgũ irasũ õãrõ pégu ããrĩkeremakũ, yũ ããrĩpererã tĩgũ i ãmũgue dupaturi aarigũ, Marĩpũre bũremurãrẽ ĩgũrẽ sërẽrãrẽ bokagukuri? ãrĩyupu.

Jesús fariseo bumũ, gajigũ romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasũ keori merã buedea

⁹ Jesús irasũ ãrĩ odo, gaji keori merã bueyupũ. “Gũa gapũ õãrã ããrã. Gajirã gapũ ñerõ irirã ããrĩma”, ãrĩ gũñarãrẽ i keori merã ãsũ ãrĩ wereyupũ:

¹⁰—Përã ãma Marĩpũya wiigũe ãgũrẽ sërẽrã waakuma. Sugũ fariseo bumũ, gajigũ romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasũ ããrĩkuma. ¹¹ Fariseo bumũ gapũ ejanugã, ããmu, ãsũ ãrĩ werenĩkumi: “Gũapũ, yũ mũrẽ usũyari sĩa. Yũ, gajirã yajarimasã, ñerĩ iririmasã, nome merã ñerõ iririmasã irirosũ ããrĩbea. Irasũ ããrĩmakũ, neõ ã romano marã opũre niyeru wajaseabosarimasũ irirosũ ããrĩbea. Irasirigũ mũrẽ usũyari sĩa. ¹² Semanarikũ penũ berea mũrẽ bũremugũ. Pe mojõma niyeru koeri wajatagũ, su koe mũrẽ sĩa. ããrĩpereri yũ wajatarire mũrẽ irasũ dita sĩa”, ãrĩkumi. ¹³ Niyeru wajaseabosarimasũ gapũ neõ ñajãrõgue dujanugã, muúsiunugãja, ãgũ ñerĩ oparire gũña, bũjawere, ãmũgasigue neõ ããmurõ marĩrõ ãgũya ko-retibire pá, ãsũ ãrĩkumi Marĩpũre: “Yũ ñegũ ããrã, irasirigũ yũre bopoñarĩ merã ããka!” ãrĩkumi. ¹⁴ Mũsãrẽ werea. ã niyeru wajaseabosarimasũ, Marĩpũ ãũrõ õãgũgue ãgũya wiigũe dujãakumi. Fariseo bumũ gapũ, Marĩpũ ãũrõ waja opaguta ãgũya wiigũe dujãakõãkumi. ãsũ ããrã. Sugũ ãgũ basi: “Gajirã nemorõ õãgũ ããrã”, ãrĩ gũñagũnorẽ Marĩpũ ãgũrẽ ubu ããrĩgũ ããrĩmakũ irigũkumi. Gajigũ Marĩpũre: “Ñerõ iriabũ, irasirigũ yũre bopoñarĩ merã ããka!” ãrĩgũ gapũre Marĩpũ ãgũ ãũrõ õãgũ ããrĩmakũ irigũkumi, ãrĩ wereyupũ Jesús.

Jesús majĩrãya ããrĩburire Marĩpũre sërẽbosadea
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Pũũ masaka majĩrãgãrẽ Jesũre moãñadorerã ãgũ pũro ãĩjañurã. ãgũsã ãĩjamakũ ããrã, Jesús buerã ãgũsãrẽ bokatĩrĩ: “ãgũrẽ garibobirikõãka!” ãrĩñurã. ¹⁶ Jesús gapũ majĩrãgãrẽ ãgũ pũro siũ, ãgũ buerãrẽ ãrĩyupũ:

—Majĩrã yũ pũroque aariburo. Kãmutabirikõãka ãgũsãrẽ! Marĩpũ ãgũyarãrẽ dorerogue ããrĩmurã, ãsã majĩrã yũre usũyari merã bokatĩrĩñeãrã irirosũ ããrĩma. ¹⁷ Diayeta mũsãrẽ werea. ãsã majĩrã Marĩpũre ãgũsã Opũre gããmerã irirosũ ããrĩmerãno, ãgũyarãrẽ doreroguere waabirikuma, ãrĩyupũ.

Sugũ maamũ wãri doebiri opagũ Jesús merã werenĩdea
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Pũũ sugũ judío masaka oparã merãmũ Jesũre sërẽñayupũ: —Õãgũ buegũ, yũ ãmũgasigue perebiri okarire wajatadũagũ, ¿ñeãnorẽ irigũkuri? ãrĩyupũ.

¹⁹ Jesús ãgũrẽ ãrĩyupũ:

—¿Nasirigu yure: “ōāgū”, āriṛi? Marīpu suguta ōāgū āāriṛi. ²⁰ Mu, ĩgū doreri pídeare masía: Gajigu marāpo merā űerō iribirikōāka! Masakare wējēbirikōāka! Yajabirikōāka! Gajirāyamarē ārikatori merā werebirikōāka! Mu pagusāmarārē gopeyari merā b̄remuka! āriyupu.

²¹ ĩgū irasū āriṛmakū pégu, Jesúre yujuyupu:

—Iri doreri āāripererire majīgūgāgueta iripeosiabu yu, āriyupu.

²² ĩgū irasū āriṛmakū pégu, Jesús ĩgūrē āsū āriyupu:

—Murē su wāi duyāa. Āāripereri mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē guereka! Irasirigu ūmugasiguere wári ōārī opagukoa. Odo, yu merā aarika! āriyupu.

²³ ĩgū irasū āriṛmakū pégu, ĩgū gapu ĩgū wári oparire maĩsĩā, buro bujawereri merā āāriṛnugāyupu. ²⁴ ĩgū bujaweremakū ĩāgū, Jesús āsū āriyupu:

—Wári doebiri oparārē Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ĩgūsā waadumakū diasatariakōāa. ²⁵ Camellu awiru gobegāgue űajātariweremasībirikumi. I nemorō wári doebiri opagure Marīpu ĩgūyarārē dorerogue waamakū diasāa, āriyupu.

²⁶ ĩgū irasū āriṛmakū pérā, masaka āsū āriñurā:

—Iro merē, ¿noā gapu Marīpu tausūmurā ĩgū p̄rogue waamurā āāriṛbukuri? āriñurā.

²⁷ Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Masaka ĩgūsā basi ĩgūsā iriri merā Marīpu p̄rogue waamasibema. Marīpu dita ĩgūsārē ĩgū p̄ro āāriṛmurā waamakū irimasīmi, āriyupu.

²⁸ ĩgū irasū āriṛmakū pégu, Pedro ĩgūrē āriyupu:

—Gua Opu, gua murē tuyarā, āāripereri gua opadeare pípeokōāb̄u, āriyupu.

²⁹ ĩgūrē Jesús āsū āri yujuyupu:

—Diayeta musārē werea. Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere wererā waarā, ĩgūsāya wiirire, marāposā nomerē, ĩgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē pípeorā, wári ōārī wajatarākuma. ³⁰ ĩgūsā iro dupiyuro opaderosū i ūmugue nemorō wári ōārī wajatarākuma. P̄ru i ūmu peremakū, ūmugasigue p̄rebiri okari oparākuma Marīpu merā āāriṛimurā, āriyupu.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredea

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ P̄ru Jesús ĩgū buerārē pe mojōma pere su gubu peru p̄rēbejarā ditare siiuwāgā, āriyupu:

—Ōārō péka! Marī Jerusalēgue waarā yāa. Irogue āāripereri Marīpuya kerere weredupiyunerā yure āāripererā tīgūrē gojaderosūta yure waarokoa. ³² Irasirirā yure ñeā, judío masaka

ããrĩmerãguere wiarãkuma. Ìgũsã yũre burida, ñerõ werení, síku eotúbirarãkuma. ³³ Yũre burõ tãrãrãkuma. Irasiri odo, wējērãkuma. Ìgũsã yũre wējẽaderõ pũũ, urenũ waarõ merã masãgũkoa, ãrĩyupũ.

³⁴ Ìgũ buerã Ìgũ irasũ ãrĩ wererire ããrĩpererire neõ pémasĩbiriñurã. Marĩpũ irire Ìgũsãrẽ pémasĩmakũ iribiriyupũ dapa.

Jesús Jericómurẽ koye ããbire taudea
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Pũũ Jesús Jericó wãĩkari makã tũrogue ejaripoe Ìgũ waarĩ maa tũro sugũ koye ããbi niyeru sērẽ doanĩyupũ. ³⁶ Irasirigũ masaka wárã Ìgũ pũro tariwãgãnamakũ pégu, iro ããrĩrãrẽ sērẽñayupũ: “¿Nasirirã masaka wárã tariwãgãnarĩ?” ãrĩyupũ.

³⁷ —Jesús Nazaretmũ aarigú yámi, ãrĩñurã.

³⁸ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, ãsũ ãrĩ gaguinĩyupũ:

—Jesús, David parãmi ããrĩturiagu, yũre bopoñarĩ merã ããka! ãrĩyupũ.

³⁹ Ìgũ irasũ ãrĩ gaguinĩmakũ, masaka Ìgũ dupiyuro ããrĩrã gapũ Ìgũrẽ: “Toeaka!” ãrĩñurã. Ìgũsã irasũ ãrĩkeremakũ, Ìgũ gaguinĩaderõ nemorõ gaguinĩnemoyupũ:

—David parãmi ããrĩturiagu, yũre bopoñarĩ merã ããka! ãrĩyupũ.

⁴⁰ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pé, Jesús dujanũgãja, masakare: “Ãirika Ìgũrẽ!” ãrĩyupũ. Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, gajirã Ìgũrẽ ãĩwãgãñurã. Ìgũ pũrogue ãĩjamakũ, Jesús Ìgũrẽ sērẽñayupũ:

⁴¹ —¿Neenorẽ yũ murẽ irimakũ gããmerĩ? ãrĩyupũ.

—Yũ Opũ, yũre koye ããmakũ irika! ãrĩ yujũyupũ.

⁴² —Jãũ, ããka pama! Mũ yũre burẽmurĩ opáa. Irasirigũ tausũ, ãrĩyupũ Jesús Ìgũrẽ.

⁴³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũta, õãrõ ããmasĩakõãyupũ. Irasirigũ Jesúre tuyawãgã, Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩyupũ. ããrĩpererã Ìgũrẽ irasũ waamakũ ããrãde, Marĩpũre usũyari sĩñurã.

19

Jesús Zaqueore ããbokadea

¹ Pũũ Jesús Jericógue eja, iri makãrẽ tariwãgãgũ iriyupũ.
² Irore sugũ masakũ Zaqueo wãĩkũgu wári doebiri opagu, romano marã opũre niyeru wajaseaboerimasã opũ ããrĩyupũ.
³ Ìgũ Jesúre ããdũadiyupũ. Masaka wárã watopeguere ãmabi ããrĩsĩã, Jesúre neõ ããbokabiriyupũ. ⁴ Irasirigũ ããmadupiyuwãgã, Jesús tariwãgãburo pũromũ yukũ sicómoro wãĩkũdigue

marĩayupu ĩgũrẽ: “Ĩãgura”, ãrĩgũ. ⁵ Jesús irigu puro tariagu, ãmarõgue peyagure ĩãboka, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Zaqueo, murĩgora, dijirika! Yũ dapagãrẽ m̃ya wiita dujagũkoa, ãrĩyupu.

⁶ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pé, Zaqueo mumurõ merã dijiri, Jesũre burõ us̃yari merã bokatĩrĩgũ waayupu. ⁷ ĩgũ irasirimakũ ĩãrã, ããrĩpererã masaka werewũañurã: “¿Nasirigu Jesús ñegũya wiigũe dujagu waáari?” ãrĩñurã. ⁸ Irasirigu Zaqueo ĩgũya wiigũe ejadero purũ, wãgãñgã, marĩ Opũ Jesũre ãrĩyupu:

—Yũ Opũ, péka! Gajino boporãrẽ yũ oparire deko merã dukawagura. Yũ gajirãrẽ ãrĩkatori merã yajadeare wapikari ããrĩnemorõ ĩgũsãrẽ wiagura, ãrĩyupu.

⁹ Jesús irire pégu, iri wii ããrĩrãrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Dapagã merã ĩgũ, ĩgũya wii marã, ĩgũsã ñerõ iridea wajare tausũma. ĩgũde Abraham parãmi ããrĩturiagu, yũre burẽmugũ ããrĩmi. ¹⁰ Yũ ããrĩpererã tĩgũ perebiri peamegue waadederi-bonerãrẽ ãma, taugũ aarigũ iribũ, ãrĩyupu.

Jesús pe mojõma niyeru koeri keori merã buedea

¹¹ Jesús Zaqueo merã werenĩmakũ masaka péñurã. ĩgũ Jerusalén turogue ããrĩmakũ ĩãrã, ãsũ gũñañurã: “Gũñaña marĩrõ Marĩpu ĩgũyarãrẽ dorero ejaburo yáa”, ãrĩ gũñañurã. Irasirigu Jesús keori merã ĩgũsãrẽ ¹² ãsũ ãrĩ wereyupu:

—Sugu masakũ, opu ñajãburo dupiyuro yoarogue gaji nikũgue waakõãkumi. ĩgũrẽ opu sóoadero purũ, ĩgũya nikũrẽ goekumi. ¹³ ĩgũ waaburo dupiyuro ĩgũrẽ moãboerã pe mojõmarãrẽ siiukumi. Siiu, ĩgũsãkũ su koe wajapari niyeru koe sĩ, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩkumi: “Yũ irogue ããrĩripoe i niyeru koe merã gajino wajari, duaka, gaji niyeru koeri wajatanemomurã!” ãrĩkumi. ¹⁴ Irasũ ãrĩ odo, opu ñajãbu waakõãkumi pama. ĩgũya nikũ marã gapũ ĩgũrẽ gããmebirikuma. Irasirirã, ĩgũ waadero purũ, gajirãrẽ ĩgũrẽ weredorerã iriukuma. Irasirirã ĩgũrẽ: “Mũ, gũa opu ããrĩmakũ gããmebea”, ãrĩkuma.

¹⁵ ĩgũsã ĩgũrẽ gããmebirikeremakũ, ĩgũsã opu ñajãkumi. Opũ ñajãa odo, ĩgũya nikũgue goedujãakumi. Irasũ goedujajagu, ĩgũrẽ moãboerãrẽ ĩgũsã niyeru koe merã wajatanemoadeare masĩbu, ĩgũsãrẽ siiukumi. ¹⁶ ĩgũ puro ejapurorigũ ãsũ ãrĩkumi: “Yũ opu, m̃ niyeru koe yũre sĩdea koe merã gaji pe mojõma koeri wajatanemobũ”, ãrĩkumi. ¹⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, ĩgũ opu ãrĩkumi: “Õãgorãa. Mũ yũre moãboegũ õãgũ ããrã. Yũ dorederosũta yũ mérõgã m̃rẽ pídea merã õãrõ iriyo. Irasirigu pe mojõma makãrĩrẽ doregũ ããrĩgũkoa”, ãrĩkumi ĩgũ opu ĩgũrẽ.

¹⁸ Purũ gajigu ãsũ ãrĩkumi: “Yũ opu, m̃ niyeru koe yũre sĩdea koe merã gaji su mojõma koeri wajatanemobũ yũde”, ãrĩkumi.

19 Īgū irasū ārīmakū pégu, Īgū opu ārīkumi: “Su mojōma makārīrē doregu āārīgukoa”, ārīkumi.

20 Puru gajigu āsū ārīkumi: “Yu opu, muya niyeru koe ōō āārā. Iri koere surīro gasiro merā ōma, duripību. 21 Mu gajirārē buro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārīkeregu, mūrē moāboerārē oterire otedore, Īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Irasirigu mūrē güiabū”, ārīkumi Īgū opu. 22 Īgū irasū ārīmakū pégu, Īgū opu ārīkumi: “Mu yure moāboegu ñegū āārā. Irasirigu mūrē wajamoāgura. Mu yure wereri merāta mūrē weregura. Mu yure āsū ārā: ‘Mu gajirārē buro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārīkeregu, mūrē moāboerārē oterire otedore, Īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa’, ārā mu yure. 23 Mu irasū ārīgū, ¿nasirigu yu mūrē sīdea koere niyeru duripīri wiigue duripībiriri? Irogue duripīmakū, i wii moārā iri koe merā wāro wajatanemobosabukuma mūrē. Irasirigu, yu goejagu, mu yure Īgūsā iriri merā wajatanemobosadeare ñeāboakuyo”, ārīkumi Īgū opu Īgūrē. 24 Irasū ārī odo, gajirārē Īgū puro āārīrārē ārīkumi: “Īgūrē niyeru koere ēma, pe mojōma koeri opagu gapure sīka!” ārīkumi. 25 Īgū irasū ārīmakū, Īgūsā āsū ārīkuma Īgūrē: “Gua opu, pe mojōma koeri opagu opasiami”, ārīkuma. 26 Īgūsā irasū ārīmakū, opu āsū ārī yujukumi: “Musārē werea. Āārīpererā Īgūsā opari merā ōārō irirā ōārīrē sīnemosūrākuma. Gajirā ōārō irimerā Īgūsā mérōgā opadideare ēmapeokōāsūrākuma. 27 Dapagorata yure iaturirārē yure opu ñajāmakū gāāmemerārē yu purogue āirika! Yu iūrō wējeka Īgūsārē!” ārīkumi opu Īgūrē moāboerārē, ārī wereyupu Jesús.

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Irasū ārī odo, gajirā dupiyuro Jerusalēgue waayupu doja. 29 Irogue waa, Betfagé, Betania wāikuri makārī puro ejaपुरoriyupu. Iri makārī, Olivos wāikudi ūtāū āārīdujimejārōgue āārīyuro. Irogue ejaagu, Īgū buerā pērārē āsū ārī iriuyupu:

30 —Si makā marī bokatīūrō āārīrī makāgue waaka! Iro ejarā, sugū burrore Īgūsā suanúadire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. Īgūrē kura, ōōgue āirika! 31 Sugū musārē: “¿Nasirimurā Īgūrē kurari?” ārīmakū: “Marī Opu gāāmeami”, ārīka! ārī iriuyupu.

32 Īgū irasū ārīmakū, Īgū buerā pērā makāgue waañurā. Irogue Jesús Īgū ārāderosūta waayuro. 33 Irasirirā burrore Īgūsā kuramakū iārā, Īgū oparā Īgūsārē sērēñañurā:

—¿Nasirimurā burrore kurari? ārīñurā.

³⁴ Īgūsā irasū ārimakū pérā, āsū āri yujāñurā:

—Marī Opu Īgūrē gāāmeami, āriñurā.

³⁵ Puru burrore Jesús purogue āiñurā. Āija, Īgūsāya wekama suríre túwea, burro weka peo, Jesúre Īgū wekague maríbejamakū iriñurā. ³⁶ Jesús peyawāgārimakū, masaka Īgūsāya wekama suríre túwea āi, Īgū waaburi maarē sēōpídupiyuñurā Īgūrē buremurā. ³⁷ Irasirirā Jerusalén purogue eja, Olivos wāikadi útāū dijarirā, āārīpererā Jesúre buremurā Īgūrē irogue tayanerā āārīpereri Īgū Marīpu turaro merā iri ĩmumakū ĩadeare gūñarā, usuyari merā Marīpurre: “Ōātaria mu”, āri, buro gaguiniñurā Īgūrē buremurā. ³⁸ Āsū āriñurā:

Marī Opurre usuyari sīrā! Ī Marīpu marīrē taugu iriudi ōārō aariburo. Ūmagasigue āārīrā siñajāburo.

Īgūsāde Marīpurre: “Ōātaria mu āārīpererā Opu āārīgú”, āri, usuyari sīburo, āriñurā.*

³⁹ Īgūsā irasū ārimakū pérā, surāyeri fariseo bumarā irogue āārīrā Jesúre āriñurā:

—Buegu, mu buerārē wereka! Toedoreka Īgūsārē! āriñurā.

⁴⁰ Īgūsā irasū ārimakū, Jesús Īgūsārē yujayuru:

—Musārē werea. Īgūsā usuyari merā wereníbirimakū, Marīpu i útāyerire gaguinimakū iribukumi, āriyuru. ⁴¹ Puru Jesús Jerusalén turo eja, iri makārē ĩā, oreyuru. ⁴² Āsū āriyuru:

—Jerusalén marā, dapagā Marīpu musārē ōārō siñajārī sīduarire pémasimakū ōātariboakuyo. Marīpu irasū sīduakeremakū, musā irire neō pémasīduabea. Irasirigu Marīpu musārē irire pémasīdorebemi. ⁴³ Irasiro musārē ñerō waarínu ejarokoa. Musārē ĩaturirā musāya makā turore wea kāmutamaejājarākuma. Musā wiriboadeare āārīpererogue biapeokōārākuma musārē ñeāmurā. ⁴⁴ Irasirirā musārē yebague wējēmeépīrākuma. Musārē iri makā marā āārīpererārē wējēpeokōārākuma. Ūtāyeri weadeade neō gajiye weka dujabirikoa. Musārē Marīpu Īgū tauduarínu ejakeremakū, musā Īgūrē ĩāmasībiridea waja, Īgūrē béodea waja irasū waarokoa, āri wereyuru Jesús.

*Jesús Marīpuya wiigue duarārē béowiudea
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Puru Jerusalégue ejagu, Jesús Marīpuya wiigue ñajāyuru. Irogue ñajāa, doebiri duarārē, Īgūsā duarire wajarirādere bokaja, Īgūsārē béowiuyuru. ⁴⁶ Īgūsārē āsū āriyuru:

—Marīpu Īgūya wereníri gojadea pūgue āsū āriđi āārīmi: “Yaa wii, yure buremurā yure sērērī wii āārā”, āriđi āārīmi.

Musã gapu yajarimasãya wii irirosũ ããrĩmakũ yáa, ãrĩyupu Jesús.

⁴⁷ Ëmariku Jesús Marĩpuya wiigue masakare buegu waanayupu. Ìgũ irasũ buegu ejamakũ iã, Moisés gojadeare buerimasã, paia oparã, gajirã judío masaka oparãde: “¿Nasiri Ìgũrẽ wějẽrãkuri?” ãrĩ gũñamañurã. ⁴⁸ Ìgũsã Ìgũrẽ wějẽduakeremakũ, masaka ããrĩpererã Ìgũ werenĩrĩrẽ õãrõ pẽnurũñurã. Irasirirã Jesũre wějẽduarã: “Ãsũ irirã, Ìgũrẽ wějẽmurã”, ãrĩ, ãmumasĩbiriñurã.

20

Judío masaka oparã Jesũre: “¿Noã mure doreri?” ãrĩ sereñadea

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Gajinu Jesús Marĩpuya wiigue ããrĩrãrẽ Marĩpu masakare tauri kerere buegu iriyupu. Ìgũ irasũ buemakũ, paia oparã, Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka mura merã Ìgũ purogue eja, ² Ìgũrẽ sereñañurã:

—Wereka guare! ¿Noã mure doreri, mu irasirimakũ? ¿Noã mure: “Ãsũ irika!” ãrĩrĩ? ãrĩñurã.

³ Jesús Ìgũsãrẽ yujuyupu:

—Yude musãrẽ sereñagura. Yujuka yudere! ⁴ Juan masakare deko merã wãiyemakũ, ¿noã Ìgũrẽ wãiyedoregu iriyuyuri, Marĩpu, o masaka? ãrĩyupu.

⁵ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, Ìgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã: —¿Naásũ ãrĩ yujurãkuri marĩ? “Marĩpu Juãrẽ doredi ããrĩmĩ”, marĩ ãrĩmakũ, Jesús marĩrẽ: “¿Nasirirã Ìgũ weredeare buremubiriri musã?” ãrĩbukumi. ⁶ ããrĩpererã masaka: “Diyeta Juan Marĩpuyare weredupiyudi ããrĩmĩ”, ãrĩ gũñama. Marĩ: “Masaka Juãrẽ wãiyedorenerã ããrĩmã”, ãrĩmakũ, masaka marĩrẽ ãtãyeri merã dearãkuma, ãrĩñurã. ⁷ Irasirirã Jesũre ãsũ ãrĩ yujũñurã:

—Juãrẽ wãiyedoredire gua masĩbea, ãrĩñurã.

⁸ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ, Jesús Ìgũsãrẽ ãrĩyupu:

—Iro merẽ musã yure: “¿Noã mure irire doreri?” ãrĩ sereñadeare yude musãrẽ yujubea, ãrĩyupu.

Jesũ ñerã moãrã keori merã buedea

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Puru Jesús i keori merã masakare ãsũ ãrĩ buenugãyupu:

—Sugu masakũ Ìgũya pooegue iguidarire otekumi. Ote odo, gajirãrẽ iri pooere wayu: “Yũ otodea dukare deko merã sĩrãkoa, yũ musãrẽ iri pooere wayuri waja”, ãrĩkumi. Irasũ ãrĩ odo, gajirogue waakõakumi. Yoaripoe deyomarĩkumi. ¹⁰ Puru igui ñiripoe ããrĩmakũ, Ìgũrẽ moãboegure Ìgũya pooema oteri

dukare deko merã sêrêdoregu iriukumi. Pooere moãrã gapu ãgũ iriuadire irogue ejamakũ ããrã, ãgũrê pákuma. Neõ sutõ iguitõ sãrõ marĩrõ ãgũrê iridujukuma. ¹¹ Pũũ pooe opu gajigu ãgũrê moãboegure iriuadikumi doja. Pooere moãrã gapu ãgũdere pá, ñerõ irikuma. Neõ gajino sãrõ marĩrõ ãgũdere iridujukuma. ¹² Pũũ pooe opu gajigu ãgũrê moãboegure iriuadikumi doja. Pooere moãrã gapu ãgũrê kãmitú, iri pooe tũrogue béokõákuma.

¹³ 'Ãgũsã irasiriadero pũũ, pooe opu ãsũ ãrĩ gũñakumi: "¿Nasirigukuri yũ?" ãrĩkumi. "Ãsũ irigũra. Yũ magũ yũ maãgũrê iriugũra. ãgũrê iriumakũ, ãgũrê bũremurákuma", ãrĩ gũñadikumi. ¹⁴ Irasirigu ãgũ magũrê iriukumi. ãgũ irogue ejamakũ ããrã, pooe moãrã gapu ãgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme wereníkuma: "Ãta pũrugure i pooere opabu ããrĩmi. ãgũrê wêjêkõãrã! Irasirirã marĩ basi i pooere oparãkoa", ãrĩkuma. ¹⁵ Irasirirã ãgũrê ñeã, pooe tũrogue ãiwãgã, wêjêbéokõákuma, ãrĩyupu Jesús.

Irasũ ãrĩ odo, ãgũsãrê sêrêñayupu:

—Mũsã péñamakũ, ãgũ magũrê wêjêadero pũũ, ¿nasirigukuri pooe opu ãgũya pooere moãrãrê? ãsũ irigukumi. ¹⁶ Irogue waa, ãgũsãrê wêjê, iri pooere gajirã gapure sãgukumi, ãrĩyupu Jesús.

ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, masaka gapu ãsũ ãrĩñurã:

—Neõ marĩrê irasũ waabirikõãburo, ãrĩñurã.

¹⁷ Jesús gapu ãgũsãrê ãã, ãsũ ãrĩ sêrêñayupu:

—Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdea, ¿naásũ ãrĩduaro yãrĩ? ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:
Suye ãtãyere wii iririmasã béoadeaye merã gajigu gapu õãrõ turari wii irigukumi.*

¹⁸ Sugu i ãtãye weka meémejãgũ, matãkõãgukumi. I ãtãye gapu ãgũ weka meébejaro ãgũrê õãrĩ pogagãgue meémutũbéokõãrokoa, ãrĩyupu Jesús.

Romano marã opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sêrêñadea

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Paía oparã, Moisés gojadeare buerimasãde ãgũ i keori merã irasũ ãrĩ weremakũ pérã: "Marĩrê: 'Pooe moãrã irirosũ ñerã ããrã', ãrĩgũ irikumi", ãrĩ péña, ãgũrê peresu irimurã bũro ñeãduadiñurã. Irasũ ñeãduakererãta: "Masaka, ãgũrê marĩ irasirimakũ ããrã, marĩ merã guarákuma", ãrĩñurã. Irasirirã ãgũsãrê gũisã, ñeãmasãbiriñurã. ²⁰ Irasirirã: "Gajinu ãgũrê ñeãrãra", ãrĩ, ããnrũtũyãñurã. ãgũ ñerõ yũjamakũ weresãmurã péduarã iriadiñurã. Irasirirã gajirãrê irikatorãrê ãgũ pũro

* 20:17 Sal 118.22

iriuñurã ĩgũ werenírĩrẽ pėdorerã. “Īgũrẽ sėrėñarã waarã, masaka ĩũrõrẽ diaye irirã irirosũ ããrĩka!” ãrĩ, ĩgũsãrẽ iriuñurã. “Jesús ñerõ werenímakũ pėrã, iri nikũ marã opu pėrogue peresu iridorerã ãĩwãgãrãra”, ãrĩrã, ĩgũsãrẽ iriuadiñurã. ²¹ Īgũsã Jesús pėrogue ejarã, ãsũ ãrĩñurã:

—Buegũ, mũ iririkurire masĩa. Mũ ãrĩkatoro marĩrõ werenía. Marĩpũyare diayeta buea. “¿Naásũ gũñarĩ masaka yũre?” ãrĩ gũñarõ marĩrõ diayeta ĩgũsãrẽ werea. Oparãrẽ, ubu ããrĩrãdere ããrĩpėrerãrẽ surosũta ĩãa. ²² Irasirigũ guare wereka! Romano marã opu marĩrẽ niyeru wajasearire marĩ wajarimakũ, ¿õãgorari, o õãberi? ãrĩñurã Jesúre.

²³ Jesús gapũ ĩgũsã ñerõ iriduarire masísĩã, ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

²⁴ —Niyeru koere ãrĩka! I koeguere, ¿noãya diapu keori, noãya wãĩ tuuyari? ãrĩyupũ.

—Romano marã opu diapu keori, ĩgũ wãĩta tuuyãa, ãrĩ yũñurã.

²⁵ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pėgũ, Jesús ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩyupũ:

—Iro merẽ romano marã opu ããrĩrĩrẽ ĩgũrẽ sĩka! Marĩpũya gapũre Marĩpũre sĩka! ãrĩyupũ.

²⁶ Irasirirã masaka pėuro neõ ĩgũrẽ ñerõ ãrĩ werenímakũ irimasĩbiriñurã. Ubu gapũ ĩgũ yũjũrere pėrã pėgũka, toekõãñurã.

Saduceo bumarã, Marĩpũ boanerãrẽ masũburire Jesúre sėrėñadea

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Pũrũ surãyeri saduceo bumarã Jesús pėrogue ejañurã. Īgũsã: “Masaka boanerãgue masãbirikuma”, ãrĩ bũremurã ããrĩñurã. Irasirirã Jesúre ãsũ ãrĩñurã:

²⁸ —Buegũ, Moisés marĩrẽ ãsũ ãrĩ gojapĩdi ããrĩmĩ: “Sugũ marãpokũdi pũrã marĩkeregũ igore boaweomakũ, ĩgũ pagũmũ igore dúunorėgũkumi. Irasirirã, ĩgũ igo merã pũrãkũrã ĩgũ tĩgũ dagũ pũrã irirosũta ããrĩrãkuma”, ãrĩ gojapĩdi ããrĩmĩ.

²⁹ Īripoeguere sugũ pũrã, su mojõma pere gaji mojõ peru pėrėbejarã ããrĩunanerã ããrĩmã. Īgũsã tĩgũ gapũ marãpokũ, pũrã marĩgũta boakõãyupũ. ³⁰ Irasirigũ ĩgũ dagũ dokamũta ĩgũ marãpo ããrĩdeore dúunorėyupũ. Īgũde, ĩgũ tĩgũ dagũ irirosũta pũrã marĩgũta boakõãyupũ. ³¹ Īgũsã pėrã dokamũde pũrã marĩgũta boakõãyupũ. Irasũ dita pũrã marĩrãta boapereakõãñurã. ³² Īgũsã pũrũ ĩgũsã marãpode boakõãyupo pama. ³³ Īgũsã su mojõma pere gaji mojõ peru pėrėbejarã ãma igore marãpokũadiñurã. Irasirirã boanerã masãmakũ, ¿niĩno marãpogora ããrĩgokuri? ãrĩñurã.

³⁴ Jesús ĩgũsãrẽ yũjũyupũ:

—I ãmũgue ããrĩrã, ãma, nome merã marãpokũma. Īgũsã pũrã nomedere nomesuma. ³⁵ Īgũsã irasirikeremakũ,

ũmugasigue ããrĩmurã gapu irasũ ããrĩbirikuma. Marĩpu: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ããrã, boanerãgue masã, puu ãgũ puogue mũrĩãrãkuma. Iroguere marãpokubirikuma. Ñgũsã pũrã nomedere nomesubirikuma. ³⁶ Marĩpuere wereboerã irirosũ neõ dupaturi boabirimurã ããrĩsĩã, irasiribirikuma. Ñgũsã Marĩpu masũnerã, ãgũ pũrã ããrĩãrãkuma. ³⁷ Iripoeguere Moisés ãgũ yukugãgue ãjũrõgue waadeare gojadi ããrĩmĩ. Ñgũ iroguere ããrĩmakũ, Marĩpu ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ ãgũrẽ: “Yu Abraham, Isaac, Jacob Opũta ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. I merã boanerã masãburire marĩ masĩa. ³⁸ Abraham, Isaac, Jacob boanerã ããrĩkererã, Marĩpu merã okarã ããrĩma. Irasirigu Marĩpu boanerã dupaturi masãbirimurã Opũ ããrĩbemi. Okarã Opũ ããrĩmi. ããrĩpererã masaka boakererã, Marĩpu ãũrõ okarã ããrĩma, ãrĩyupu Jesús.

³⁹ Ñgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, surãyeri Moisés gojadeare buerimasã ãsũ ãrĩũurã:
—Buegu, mũ õãrõ yũjũã, ãrĩũurã. ⁴⁰ Irasirirã neõ dupaturi gaji ãgũrẽ sãrẽũaduabirĩũurã.

*“¿Noã parãmi ããrĩturiagu ããrĩrĩ Cristo?” ãrĩ sãrẽũãdea
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹ Jesús gapu ãsũ ãrĩyupu:

—¿Nasirĩã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩmi”, ãrĩrĩ? ⁴² David, Salmos wãĩkuri gojãdea pũgue ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

Marĩpu, yũ Opũre ãsũ ãrĩmi: “Õõ, yũ diaye gapu doaka yũ merã dorebu!

⁴³ Irasiriripoe mũrẽ ããturĩãrẽ mũ dorere tarĩũgãnemobirimakũ irĩgũra”, ãrĩmi, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ David.*

⁴⁴ David, Cristo ñekũ ããrĩkeregu, ãgũrẽ: “Yu Opũ ããrĩmi”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¿Nasirigu, Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩkeremakũ, David ãgũrẽ irasũ ãrĩyuri? ãrĩyupu Jesús.

*Jesús, Moisés gojadeare buerimasãrẽ: “Ñerõ yãã”, ãrĩ weresãdea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ ããrĩpererã masaka pãuogue Jesús ãgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩyupu:

⁴⁶ —Moisés gojadeare buerimasã ñerõ irĩrĩrẽ õãrõ pãmasĩka! Oparã irirosũ surĩ yoari sãña, masaka ãũrõgue waagorenama. Makã dekoguere masakare õãrõ bũremurĩ merã bokatĩrĩ õãdoremakũ gããmema. Nerẽrĩ wiiriguere ñãjãrã, õãrĩ doarĩpẽrĩgue dita doadũama. Bosenãrĩ ããrĩmakũdere oparã doarĩgue dita doadũama. ⁴⁷ Wapiweyarã nome wajomakũ ãã, ãgũsãya wiirĩrẽ ãmanokõãma. Ñgũsãrẽ bopõñarĩ

* 20:43 Sal 110.1

merā ĩābirikererā, yoaripoe Marĩpure sērē ĩmukatoma, masaka ĩgūsārē: “Marĩpure ōārō buremuma”, āĩburo, āĩrā. ĩgūsā irasiriri waja Marĩpure ĩgūsārē gajirā nemorō wajamoāgukumi, āĩyupũ Jesús.

21

Wapiweyo bopogo Marĩpure wiigwe niyeru koeri sãdea
(Mr 12.41-44)

¹ Jesús Marĩpure wiigwe āārĩgũ, iri wiima ĩgūsā āmuburi niyeru neeōrĩ kũmague wári doebiri oparā ĩgūsā niyeru sãmakũ ĩāyupũ. ² Sugo wapiweyo bopogode iri kũmague pe koegā, mérōgā wajakuri koerigārē sãmakũ ĩāyupũ. ³ Iri koerire igo sãmakũ ĩāgũ, āsũ āĩyupũ:

—Diayeta musārē werea. Igo wapiweyo bopogo i kũmague niyeru sãgō, Marĩpure ĩūrō gajirā āāĩpererā ĩgūsā sĩadero nemorō sãamo. ⁴ Gajirā wári doebiri oparā wáro sĩkeremakũ, ĩgūsāya wáro dũyáa. Igo gapũ bopogo āāĩkerego, igo baari wajariboadeare sĩpeokōāmo Marĩpure buremugō, āĩyupũ.

Jesús Marĩpure wiire béoburimarē werede
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Surāyeri ĩgũ buerā Marĩpure wiimarē ĩārā, āsũ āĩĩnurā:

—Ōārĩ ũtāyeripa merā iridea wii āārā. Masaka iri wiire ĩgūsā sĩdeade ōārĩ āārā, āĩĩnurā.

ĩgūsā irasũ āĩmakũ pégu, Jesús ĩgūsārē āĩyupũ:

⁶ —Musā i wiimarē dapagorare ĩādāa. Sunũ i wiima āāĩpereri marĩ ĩādea, i ũtāyeride mutādjapereakōārokoa. Neō suye ũtāye gajiyē weka weamũĩadeade dujabirikoa, āĩyupũ.

Jesús: “Iũmũ pereburi dupiyuro āsũ waarokoa”, āĩ werede
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ ĩgũ irasũ āĩmakũ pérā, ĩgūrē sērēñañurā:

—Guare buegu, ¿naásũ āāĩmakũ mũ ārāderosũ waarokuri? ¿Ñeéno iri ĩmugukuri, iri irasũ waaburi dupiyuro? āĩĩnurā.

⁸ Jesús yũyupũ:

—Ōārō pémasĩka! Gajirā wárā āĩkatorimasā aarirākuma. “Yũ Marĩpure iriudi, Cristo āārā”, āĩrākuma. “Dapagorare i ũmũ pereburo aarisiáa”, āĩrākuma. ĩgūsā āĩkatorire pébirikōāka!

⁹ Masaka musā puro gāmewējērĩrē pérā, gajirogue marā ĩgūsā oparārē béori kerere pérā, gũkabirikōāka! I ũmũ pereburi dupiyuro irasũ waapũrorirokoa. Irasũ waakeremakũ, i ũmũ pereburo dũyarokoa dapa, āĩyupũ.

¹⁰ Irasũ āĩrĩ ōdo, ĩgūsārē āsũ āĩĩnemoyupũ doja:

—Su bumarā, gajĩ bumarā merā gāmewējērākuma. Su nikũ marā, gajĩ nikũ marā merā gāmewējērākuma. ¹¹ Wári makārĩguere nikũ bure ñomerokoa. Masaka wárā ũaboari merā

boarākuma. Pūrīrikuri merā ñerō tarirākuma. Ɛmugasiguere buro goeri, wári gajino deyoarire iārā, masaka buro güirākuma.

12 'I āārīpereri irasū waaburo dupiyuro māsā yure bremurī waja gajirā māsārē ñeā, ñerō irirākuma. Irasirirā marī judío masaka nerērī wiirigue māsārē weresā, peresu irirākuma. Makārī marā oparā purogue āianarākuma māsārē wajamoādorera. 13 Īgūsā irogue māsārē āijamakū, māsā gapu Marīpuya oārī kerere wererākoa Īgūsārē. 14 Īgūsā māsārē oparā purogue āiwāgāmakū iārā, oparārē yujuburire güñarikubirikōāka! “¿Naásū ārīrākuri Īgūsārē?” ārī güñarikubirikererāta āārīka! 15 Māsā werenimakū iritamugura. Māsārē irasū iritamugū, masīrī merā oārī werenirī merā weremakū irigura. Māsā irasū weremakū pérā, māsārē iāturirā gapu māsā werenirīrē bokatūbirikuma. “Iri diaye āārībea”, ārīmasībirikuma. 16 Surāyeri māsā pagusāmarā, māsā pagupūrā, māsāya makā marā, māsā merāmarāde māsārē oparāguere wējēdorera wiarākuma. Irasirirā māsārē surāyerire wējērākuma. 17 Yure māsā bremurī waja āārīperero marā masaka māsārē iāturi doorākuma. 18 Īgūsā irasirikeremakū, sudagā māsāya poadagā neō dederibirikoa. 19 Irasirirā māsārē ñerō irikeremakū, yure bremurīrē pirimerā, Marīpu purogue perebiri okari oparākoa.

20 'Irasirirā wārā surara Jerusalén turo gāmegorobiatūmakū iārā, iri makārē Īgūsā beoburo mérōgā duyāa, ārī masīrākoa. 21 Irasū waamakū iārā, Judea nikūgue āārīrā ūtāyukugue ūmaduriburo. Jerusalēgue āārīrāde iri makārē wiriburo. Iri makā turo āārīrā Jerusalēguere dupaturi goedujāabirikōāburo. 22 Irasū waarinurī Marīpu ñerārē wajamoārīnurī āārīrokoa. Irasiro āārīpereri Īgūya werenirī gojadea pūgue gojaderosūta waarokoa. 23 I nikū marā buro pūrīrō péñarākuma. Marīpu Īgūsārē buro wajamoāgukumi. Irasū waamakū, nijīpagosā nome, Īgūsā pūrā mirīrāgā oparā nomede buro ñerō tarirākuma. 24 Surāyeri i makā marā gāmewējērōgue boarākuma. Boamerā gapure āārīpereri nikūgue āiwāgā, peresu irirākuma. Judío masaka āārīmerā Jerusalērē ñerō irirākuma. Irasirirā iri makā marārē tarinugārākuma. Marīpu, judío masaka āārīmerārē: “Iri makā marārē neō opabirikōāka pama!” ārīmakūgue opaduūrākuma.

Jesús i umugue ĩgũ dupaturi aariburire werede
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25 'I umu pereburi dupiyuro abe umumu, abe ñamimu, neñukāde deyori gorawayuakōārākuma. Wádiya turaro busuri, makūrī nikūguere buro ejarokoa. Irasirirā i umu

marã ããrĩpererã buru gũkari merã diaye gũñamasĩbirikuma.
²⁶ Æmarõgue marã turarã naradari merã beosũrãkuma. Irasũ
 waamakũ ããrã, masaka i ãmũ pereburire: “¿Aarisiakuri?” ãrĩ
 gũñarã, buru gũiri merã kõmorã irirosũ neõ gũñajabirikuma.
²⁷ Irasũ waaripoere masaka yũ ããrĩpererã tĩgũ, wãro Marĩpu
 turari merã, ãgũ goesiriri merã ãmĩkãyebogue i nikũguere yũ
 dupaturi aarimakũ ããrãkuma. ²⁸ Yũ ãrĩderosũta iri goerire
 waapũrorimakũ ããrã, mũsã yaarã ããrĩrã gũibirikõãka!
 Gũñaturari merã ãmũgasigue ããmuka! Mẽrõgã dũyãa, Marĩpu
 mũsãrẽ perebiri peamegue waabonerãrẽ tauri ejaburo,
 ãrĩyupu Jesũs.

²⁹ Irasũ ãrĩ odo, i keori merã ãgũsãrẽ werenemoyupu:

—Higueragu, o gajigu yukũ noõ gããmedire ããka! ³⁰ Irigu
 pũ maamamakũ ããrã: “Bojori waaburo mẽrõgã dũyãa”, ãrĩ
 masã. ³¹ Irigu waarõsũta i ããrĩpereri yũ ãrĩrĩ irasũ waamakũ
 ããrã: “Marĩpu ãgũyarãrẽ doreri aariburo mẽrõgã dũyãa”, ãrĩ
 masĩrãkoa. ³² Diayeta mũsãrẽ werea. I ãmũ marã boapere-
 buru dupiyuro i ããrĩpereri yũ ãrĩrĩ irasũ waarokoa. ³³ Æmũgasi,
 i nikũde pereakõãrokoo. Yũ werenĩrĩ gapũ neõ perebirikoo.
 Æãrĩpereri yũ ãrĩrõsũta waayuwarikũrokoo.

³⁴⁻³⁵ Yũ dupaturi aariburinũrẽ neõ masĩbea mũsã.
 Irasirirã õãrõ pẽmasĩka! Bosenuĩrẽ irirã, ñerĩrẽ iribirikõãka!
 Mejãbirikõãka! I ãmũmarẽ buru gũñarikũbirikõãka! Mũsã
 ire irasirimerã, gũñaña marĩrõ i ãmũguere yũ aarimakũ
 ããrã, gũkabirikoo. Waibu gũñaña marĩrõ weadeadague ãgũ
 meesiajarosũta gũñaña marĩrõ yũ aarirĩnu masakare ããrĩpereri
 nikũ marãrẽ waarokoo. ³⁶ Irasirirã õãrõ pẽmasĩrĩ merã
 yũka! Marĩpũre ãsũ ãrĩ sẽrẽnikõãka! “I ãmũ peremakũ, gũare
 iritamuka! Turarire sũka, gũare õãrõ tariburo, ãrĩgũ! Irasirirã
 gũa ããrĩpererã tĩgũrẽ gũiro marĩrõ bokatĩrĩrãkoa”, ãrĩ sẽrẽka
 ãgũrẽ! ãrĩyupu Jesũs.

³⁷ Jesũs ãmũrikũ Marĩpũya wiigũe buenayupu. Ñamirikũ bue
 odogu, Olivos wãĩkũdi ãtãũgue waa, iroguẽ ããrĩboyoanayupu.
³⁸ Boyoripoe ããrĩmakũ, ããrĩpererã masaka Marĩpũya wiigũe ãgũ
 buerire pẽrã waanañurã.

22

*Judas Iscariote Jesũre wẽjẽdũarãguere ãgũrẽ ãmuburire ãmudea
 (Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)*

¹ Iripoere judío masaka pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari
 bosenu, mẽrõgã dũyayuro. Iri bosenu pascua wãĩkũyuro.
² Paía oparã, Moisés gojadeare buerimasã Jesũre wẽjẽdũarã:
 “¿Nasiri ãgũrẽ wẽjẽrãkuri marĩ?” ãrĩñurã. ãgũsã Jesũre
 wẽjẽdũakererã, masakare gũiñurã.

³ Iripoere wātī, Judas Iscariote wāikuguguere ñajāyupū ñerō iridoregū. Judas, Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemū āārādiyupū. ⁴ Wātī ñajādero pūru, Judas paia oparā, Marīpūya wiire korerā surara oparā pūro waayupū. Irogue eja, ĩgū Jesúre ĩmuburire ĩgūsā merā wereniyupū. ⁵ ĩgū irasū ārīmakū pérā, usuyari merā: “ĩgūrē mū gūare ĩmumakū, mūrē niyeru wajarirākoa”, ārīñurā. ⁶ Judas: “Jáu”, ārī, pūru: “¿Naásū āārīmakū, masaka ĩāberogue oparāguere yū Jesúre wiamakū ōārokuri?” ārī gūñayupū.

Jesús ĩgū buerā merā baatūnudea

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Pūru pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu āārīnugārīnū āārīyuro. Irinū pascua bosenu iririnū āārīmakū, Marīpū ĩūrō oveja majīgūrē ĩgūsā wējērīnū āārīyuro. ⁸ Irinūta Jesús Pedrore, Juārē āsū ārī iriyupū:

—Marī pascua bosenu baaburire āmurā waaka!

⁹ ĩgū irasū ārīmakū pérā, āsū ārī sērēñañurā:

—¿Noogue marī pascua bosenu baaburire āmumakū gāāmekuri? ārīñurā.

¹⁰⁻¹¹ Jesús ĩgūsārē yūjuyupū:

—Jerusalēgue waaka! Irogue sugū dekosoro kōāwāgāgūrē bokajarākoa. ĩgūrē tuyaka! ĩgū ñajāri wiigue ejarā, iri wii opūre: “Gūare buegū, āsū ārī sērēñadoreami: ‘¿Diī taribugue yū buerā merā i pascua bosenuērē baagukuri?’ ārāmi”, ārīka! ¹² Mūsā irasū ārīmakū pé, wāri taribu, āmarōgue ĩgūsā āmu odoadea taribure ĩmugukumi. Irogue marī baaburire āmuka! ārīyupū Jesús.

¹³ Irasirirā iri makāgue waa, irogue eja, Jesús wereaderosūta bokaja, pascua bosenu baaburire āmuñurā.

¹⁴ ĩgūsā baaripoe ejamakū, Jesús ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā baa doanīyupū. ¹⁵ Irogue baa doanīgū, ĩgūsārē ārīyupū:

—Yū boaburo dupiyuro i pascua bosenu baarire mūsā merā buro baadūāa. ¹⁶ Mūsārē werea. I bosenuērē marī dapagora irirosū yū dupaturi neō irinemobirikoa. Pūru Yūpū ĩgūyarārē dorerogue dupaturi iriyuwarikugukoa, ārīyupū.

¹⁷ Irasū ārī odo, iiriripare āī, Marīpūre: “Mūrē usuyari sīa”, ārī, ĩgūsārē āsū ārīyupū:

—Ire āī, dukawa iirīka! ¹⁸ Mūsārē werea. I igui dekore marī dapagora iirirosū yū dupaturi neō iirīnemobirikoa. Yūpū ĩgūyarārē doreri ejadero pūrugue dupaturi iirīgukoa doja, ārīyupū.

¹⁹ Pūru pārē āī, Marīpūre: “Mūrē usuyari sīa”, ārī, pārē pea, ĩgūsārē āsū ārī guereyupū:

—I yaa dɔpɔ ɔ̄ɔ̄ɔ̄. Yɔ mɔsɔ ɔ̄nɔ̄ iridea waja boagɔkoɔ. Irasirirɔ̄ mɔsɔ dapagora iriaderosɔ̄ nɔ̄rɔ̄, pɔ̄rɔ̄ baarikɔ, yɔ mɔsɔ̄rɔ̄ boabosarire gɔ̄ɔ̄ɔ̄! ɔ̄rɔ̄yɔpɔ.

²⁰ ɔ̄gɔsɔ̄ baa odoadero pɔ̄rɔ, pɔ̄rɔ̄ ɔ̄ɔ̄aderosɔ̄ta iiriripadere ɔ̄ɔ̄, ɔ̄gɔsɔ̄rɔ̄ ɔ̄sɔ̄ ɔ̄rɔ̄yɔpɔ:

—Yɔ mɔsɔ̄rɔ̄ boabosagɔ, yaa dí bɔ̄ori merɔ̄ Yɔpɔ mɔsɔ̄rɔ̄: “*Ō̄rɔ̄ irigura*”, ɔ̄rɔ̄deare iriyuwarikɔgɔkoɔ.

²¹ Dapagorare yɔre wɔ̄jɔ̄ɔ̄uarɔ̄guere yɔre ɔ̄mubu ɔ̄ɔ̄ yɔ merɔ̄ baa doanɔ̄mi. ²² Marɔ̄pɔ ɔ̄rɔ̄aderosɔ̄ta yɔre ɔ̄ɔ̄rɔ̄pererɔ̄ tɔ̄gɔ̄rɔ̄ waaró yáa. Yɔre ɔ̄mubu gapɔre ɔ̄netariro waarokoa, ɔ̄rɔ̄yɔpɔ.

²³ ɔ̄gɔ̄ irasɔ̄ ɔ̄rɔ̄makɔ̄ pɔ̄rɔ̄, ɔ̄gɔsɔ̄ basi ɔ̄sɔ̄ ɔ̄rɔ̄ gɔ̄me sɔ̄rɔ̄ɔ̄ɔ̄nɔ̄rɔ̄: —ɔ̄Noɔ̄ marɔ̄ watopeguere irasiribukuri? ɔ̄rɔ̄ɔ̄nɔ̄.

Jesús buerɔ̄: “Marɔ̄ watopere, ɔ̄noɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄pererɔ̄ nemorɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄gɔ̄kuri?” ɔ̄rɔ̄ guaseodea

²⁴ Pɔ̄rɔ̄ Jesús buerɔ̄ ɔ̄sɔ̄ ɔ̄rɔ̄ gɔ̄me guaseoɔ̄nɔ̄rɔ̄:

—Marɔ̄ watopere, ɔ̄noɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄pererɔ̄ nemorɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄gɔ̄kuri? ɔ̄rɔ̄ɔ̄nɔ̄.

²⁵ Jesús gapɔ̄ ɔ̄gɔsɔ̄rɔ̄ ɔ̄rɔ̄yɔpɔ:

—I nikɔ̄ marɔ̄ oparɔ̄ Marɔ̄pɔre bɔ̄remumerɔ̄ gapɔ̄ ɔ̄gɔsɔ̄yarɔ̄rɔ̄ dorerɔ̄, turaro merɔ̄ dorema. Irasirirɔ̄ ɔ̄gɔsɔ̄ oparɔ̄rɔ̄: “Masakare ɔ̄ɔ̄rɔ̄ iritamurɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄ɔ̄”, ɔ̄rɔ̄ɔ̄. ²⁶ Mɔsɔ̄ tamerɔ̄ i nikɔ̄ marɔ̄ oparɔ̄ irirosɔ̄ iribirikɔ̄ɔ̄ka! ɔ̄sɔ̄ gapɔ̄ irika! Mɔsɔ̄ watopeguere sugɔ̄ gajirɔ̄ nemorɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄ɔ̄gɔ̄, mɔsɔ̄ nemorɔ̄ ubu ɔ̄ɔ̄rɔ̄gɔ̄ maamɔ̄ irirosɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄buro. Mɔsɔ̄rɔ̄ doredɔ̄gɔ̄, moɔ̄boegɔ̄ irirosɔ̄ mɔsɔ̄rɔ̄ iritamugɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄buro. ²⁷ Mɔsɔ̄ gɔ̄ɔ̄namakɔ̄, ɔ̄nɔ̄ino gapɔ̄ gajigɔ̄ nemorɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄gɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄rɔ̄? ɔ̄Baa doanɔ̄gɔ̄ gapɔ̄, o ɔ̄gɔ̄rɔ̄ baari ejogɔ̄ gapɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄rɔ̄? ɔ̄sɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄. Baa doanɔ̄gɔ̄ gajigɔ̄ nemorɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄ɔ̄. Yɔ gapɔ̄ mɔsɔ̄ watopegue ɔ̄ɔ̄rɔ̄gɔ̄, mɔsɔ̄rɔ̄ moɔ̄boegɔ̄ irirosɔ̄ta mɔsɔ̄rɔ̄ iritamugɔ̄ aaribɔ̄.

²⁸ Mɔsaka yɔre ɔ̄nɔ̄rɔ̄ irikeremakɔ̄, mɔsɔ̄ yɔ merɔ̄ ɔ̄ɔ̄rɔ̄nɔ̄kɔ̄ɔ̄bɔ. ²⁹ Irasirigɔ, Yɔpɔ yɔre ɔ̄gɔ̄yarɔ̄ Opɔ pɔ̄aderosɔ̄, yɔ mɔsɔ̄dere oparɔ̄ sɔ̄ogura. ³⁰ Irasirirɔ̄, yɔ ɔ̄gɔ̄yarɔ̄ Opɔ ɔ̄ɔ̄rɔ̄rɔ̄gue mɔsɔ̄de, yɔ merɔ̄ iirɔ̄, baa doanɔ̄rɔ̄koɔ. Irogue mɔsɔ̄ pe mojóma pere su gubu peru pɔ̄rɔ̄bejari oparɔ̄ doarire doarɔ̄koɔ. Irasirirɔ̄ Israel bumarɔ̄rɔ̄ pe mojóma pere su gubu peru pɔ̄rɔ̄bejari buri marɔ̄rɔ̄ dorerɔ̄koɔ, ɔ̄rɔ̄yɔpɔ.

Jesús Pedrorɔ̄: “Yɔre masɔ̄keregɔ̄: ‘Masɔ̄bea’, ɔ̄rɔ̄gɔ̄koɔ”, ɔ̄rɔ̄ weredeɔ̄

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Irasɔ̄ ɔ̄rɔ̄ odo, marɔ̄ Opɔ Jesús Pedrorɔ̄ ɔ̄sɔ̄ ɔ̄rɔ̄yɔpɔ:

—Simón, yɔre pɔ̄ka! Wɔ̄tɔ̄a opɔ Satanás Yɔpɔre sɔ̄rɔ̄ɔ̄adami, trigo gasirire koro, yɔsasiribɔ̄oro irirosɔ̄ mɔsɔ̄rɔ̄ yɔre bɔ̄remurɔ̄rɔ̄ pirimakɔ̄ iridɔ̄gɔ̄. ³² ɔ̄gɔ̄ irasɔ̄ iridɔ̄akeremakɔ̄, yɔ gapɔ̄ mɔya ɔ̄ɔ̄rɔ̄burire Yɔpɔre sɔ̄rɔ̄bosabɔ,

mɔ yare bɔremurĩrẽ piribirikõáburo, ãrĩgũ. Irasirigu yare dupaturi õãrõ gũñaturadero pɔrɔ, mɔyarã yare bɔremurãrẽ gũñaturamakũ irĩka! ãrĩyupɔ.

³³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégɔ, Pedro ãrĩyupɔ:

—Yɔ Opɔ, mɔrẽ peresu irirã, yɔdere mɔ merãta peresu iriburo. Mɔrẽ wějërã, yɔdere mɔ merãta wějëburo, ãrĩyupɔ.

³⁴ Jesús ìgũrẽ ãrĩyupɔ:

—Pedro, mɔrẽ werea. Dapagã ñami ãgãbo wereburo dupiyuro yare masĩkeregɔ urea gajirãrẽ: “Masĩbea”, ãrĩkatogũkoa, ãrĩyupɔ.

Jesúre ìgũsã ñeãburo dupiyuro waadea

³⁵ Irasũ ãrĩ odo, Jesús ìgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩ sërëñayupɔ doja:

—¿Sõõ ããrĩdeapoere mɔsã niyeru, surĩ ãĩãrĩ ajuri, gubu surĩ opamerã mɔsãrẽ yɔ iriudeapoere ñeénořẽ gããmenemorĩ?

—Neõ gajino gããmenemobiribɔ, ãrĩ yɔjɔñurã.

³⁶ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ, ãrĩyupɔ doja:

—Dapagora gapɔre surĩ, niyeru ãĩãrĩ ajuri oparã, irire ãĩaka! Mɔsãrẽ sareri majĩrĩ marĩmakũ ìãrã, mɔsãya surĩ wekamarẽ dua, su majĩ wajarika! ³⁷ Ire mɔsãrẽ werea. Marĩpɔya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta yare waaró yãa. ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbú: “ Ìgũde ñegũ irirosũ ñerã watopeguere ããrĩdi ããrĩmi’, ãrĩsũgukumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbú, ãrĩyupɔ. Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pěrã, ìgũ buerã ìgũrẽ ãrĩñurã:

³⁸ —Gɔa Opɔ, pe majĩ sareri majĩrĩ opãa, ãrĩñurã.

—Õãsiãa, ãrĩ yɔjɔyupɔ Jesús.

Jesús Getsemanígue Marĩpɔre sërëdea

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Pɔrɔ Jesús ìgũ irinarõsũ Olivos wãikɔdi ãtããgue waakõayupɔ. Ìgũ buerãde ìgũ merã waañurã. ⁴⁰ Irogue ejagɔ, Jesús ìgũsãrẽ ãrĩyupɔ:

—Marĩpɔre sërëka, wãtĩ ãrĩmesãrĩrẽ iribukoa, ãrĩrã, ãrĩyupɔ.

⁴¹ Irasũ ãrĩ odo, ìgũ sugɔta yoawayaro waa, ñadukɔpuri merã ejamejãja, Marĩpɔre ãsũ ãrĩ sërëyupɔ:

⁴² —Aɔ, yɔ ñerõ tariburire taudɔagɔ, tauka! Yɔ irasũ ãrĩkeremakũ, yɔ gããmerõsũ iribirikõãka! Mɔ gããmerõsũ gapɔ yare waaburo, ãrĩyupɔ.

⁴³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Marĩpɔre wereboegɔ ãmugasigue ããrãdi Jesúre deyoayupɔ ìgũrẽ gũñaturamakũ irigu. ⁴⁴ Jesús buro pũrĩsũgũ Marĩpɔre sërëadero nemorõ ìgũrẽ sërënemoyupɔ doja. Ìgũ ñajãsɔriritã dí yeri pagayeri wiri, yebague yuriyuro.

⁴⁵ Marĩpɔre irasũ ãrĩ sërë odo, wãgãñugã, ìgũ buerã pɔrogue ejagɔ, buro bujawereri merã kãrĩrãrẽ bokajayupɔ. ⁴⁶ Irasirigu ìgũsãrẽ ãrĩyupɔ:

—¿Nasirirã kãrĩrĩ? Yobeka! Marĩpure sērēka, wãtĩ ãrĩmesãrĩrē iribukoa, ãrĩrã, ãrĩyupũ.

Jesúre ñeãwãgãdea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Īgũ irasũ ãrĩ wereripoe masaka wárã ejañurã. Judas pe mojõma pere su gubu peru pērēbejarã buerã watopemũ ããrãdi masakare dupiyuyupũ. Jesús puro eja, Īgũrē bokatĩrĩ, Īgũya wayupãrãrē mimiyupũ. ⁴⁸ Īgũ irasũ mimimakũ ĩãgũ, Jesús gapũ Īgũrē ãrĩyupũ:

—Judas, ¿yũre ããrĩpererã tĩgũrē yũre ĩãturirãguere wiagu, yaa wayupãrãrē mimirĩ mu? ãrĩyupũ.

⁴⁹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesús buerã Īgũrē masaka ñeãburire masĩrã: “Gua Opũ, ¿gua sareri majĩrĩ merã ĩgũsã merã gãmekẽãsi?” ãrĩñurã.

⁵⁰ Irasũ ãrĩ, sugũ Jesús buegũ ĩgũya sareri majĩ merã paía opũre moãboagure diaye gapũma gãmipũrē dititã dijukõãyupũ.

⁵¹ Īgũ irasirimakũ ĩãgũ, Jesús ãrĩyupũ:

—Iropata irika! Inorē irinemobita! ãrĩyupũ.

Ãrĩ odo, gãmipũ ããrãderore moãñayupũ. Īgũ moãñamakũ, ĩgũya gãmipũ õãkõãyuro doja. ⁵² Irasiri odo, Īgũrē ñeãmurãrē: paía oparãrē, Marĩpũya wiire korerã surara oparãrē, judío masaka murãdere ãrĩyupũ:

—¿Nasirirã sareri majĩrĩ merã, yukũ dukari merã sugũ yajarimasurē ñeãrã aarirã irirosũ yũre ñeãrã aarĩrĩ? ⁵³ Ëmurikũ Marĩpũya wiigue mũsã merã yũ ããrĩmakũ, yũre neõ ñeãbiribu. Irasũ ããrĩkeremakũ, dapagora mũsã yũre ñerõ iriripoe ejasiãa. Wãtĩ naĩtĩãrõgue ããrĩgũ mũsarē dorerire irirã yãa mũsã, ãrĩyupũ.

Pedro Jesúre masĩkeregu: “Masĩbea”, ãrĩdea

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Pũru Jesúre ñeã, paía opũya wiigue ãĩãñurã. Īgũsã Īgũrē ãĩãmakũ, Pedro Īgũsarē yoaweyarogue tũyayupũ. ⁵⁵ Iroque ejarã, makãpuro ñajãrõma yeba dekogue peame diiũñurã. Irasirirã irime tũro sũma doanĩñurã. Pedro Īgũsã puro eja, Īgũsã watopegue doayupũ. ⁵⁶ Sugo moãboerimasõ, Īgũ peame tũro doamakũ ĩãgõ, Īgũrē õãrõ ĩã, gajirãrē ãsũ ãrĩ wereyupo:

—Ĩide Īgũ merã ããrĩdita ããrãmi, ãrĩyupo.

⁵⁷ Igo irasũ ãrĩmakũ pégũ, Pedro ãrĩkatori merã:

—Yũ Īgũrē neõ masĩbea, ãrĩ yujuyupũ. ⁵⁸ Měrõgã pũru gajigu Īgũrē ĩã, ãsũ ãrĩyupũ:

—Mũde Jesús buerã merãmũta ããrã, ãrĩyupũ.

—Neõ ããrĩbea yũ, ãrĩyupũ Pedro.

⁵⁹ Su hora pũru gajigu gajirãrē ãsũ ãrĩ wereyupũ:

—Īi diayeta ĩgũ merã ããrĩdita ããrĩmi. Galileamũta ããrĩmi, ãrĩyupũ.

⁶⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Pedro yũjuyupũ:

—Yũ, mũ werenĩgũrẽ masĩbea, pémasĩbirikoa, ãrĩyupũ.

Ĩgũ irasũ ãrĩripoeta ãgãbo wereyupũ. ⁶¹ ĩgũ weremakũ, marĩ Opũ Jesús yoaweyarogue ããrĩgũ Pedrore ĩã gãmeuyupũ. ĩgũ irasũ ĩãmakũ, Pedro, Jesús ĩgũrẽ: “Dapagã ñami ãgãbo ĩgũ wereburo dupiyuro mũ yũre masĩkeregũ, Ƴrea: ‘Masĩbea’, ãrĩkatogũkoa”, ãrĩdeare gũñabokayupũ. ⁶² Irire gũñaboka, wiria, bũjawereri merã bũro oreyupũ.

Jesúre ñerõ iri buridadea

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesúre korerã surara ĩgũrẽ burida, páñurã. ⁶⁴ Irasũ ĩgũrẽ párã, surĩro gasiro merã ĩgũya koyere suabiato:

—¿Noã mũrẽ pári? Ārĩbokaka! ãrĩñurã.

⁶⁵ Wári gaji ñerõ ãrĩ buridañurã.

Jesúre oparã pũrogue ãĩadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Gajinũ gapũ boyodujimejãriporẽ judío masaka mũrã, paĩa oparã, Moisés gojadeare buerimasãde nerẽñurã. Pũrũ ĩgũsã nerẽrõgue Jesúre ãija, ãsũ ãrĩ sërẽñañurã:

⁶⁷ —Wereka gũare! ¿Mũ, Marĩpũ iriudi Cristota ããrĩrĩ? ãrĩñurã.

Jesús ĩgũsãrẽ yũjuyupũ:

—Mũsãrẽ: “Yũ ĩgũta ããrã”, ãrĩmakũ, yũre bũremubirikoa.

⁶⁸ Mũsãrẽ gajinorẽ yũ sërẽñamakũ, yũre yũjubirikoa. ⁶⁹ Mũsã yũre bũremubirikeremakũ, mérõgã pũrũ Yũpũ turatarigũ yũre ããrĩpererã tũgũrẽ ĩgũ diaye gapũ doamakũ irigũkumi, ãrĩyupũ.

⁷⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ããrĩpererã ĩgũrẽ sërẽñañurã:

—¿Irasũ ãrĩgũ, Marĩpũ magũta ããrĩrĩ mũ? ãrĩñurã.

—Ĩgũta ããrã mũsã ãrĩrõsũta, ãrĩ yũjuyupũ Jesús.

⁷¹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, ãsũ ãrĩñurã:

—Nasirimurã gajirã ĩgũrẽ weresãrĩrẽ pénemobirikoa marĩ! ĩgũ werenĩrĩrẽ marĩ basita pésiãa, ãrĩñurã.

23

Jesúre Pilato pũro ãijadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Irasũ ãrĩ odo, ããrĩpererã wãgãñugã, Jesúre opũ Pilato wãikũgũ pũrogue ãĩãñurã. ² Jesúre irogue ãijarã, ãsũ ãrĩ weresãñugãñurã:

—Īi marĩya nikũ marãrẽ ñerõ iridoremakũ péabũ. Romano marã opũ niyeru wajasearire: “Wajaribirikõãka!” ãrĩrĩrẽ

péabu. Gajidere: “Yu judío masaka Opu, Cristo ããrã”, ããmi, ãrĩñurã.

³ Īgūsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato Jesúre sêrêñayupu:

—¿Muta ããrĩrĩ, judío masaka Opu?

—Mu ãrĩrõsũta Īgũta ããrã, ãrĩ yujuyupu Jesús.

⁴ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Pilato paía oparãrê, masaka irogue ããrĩrãrê ãrĩyupu:

—Ĩrê neõ ñerĩ iridea máa, yu ĩãmakũ, ãrĩyupu.

⁵ Īgũ irasũ ãrĩkeremakũ, Īgūsã gapu buro weresãnemoñurã:

—Īgũ bueri merã masaka oparãrê tarinugãmakũ iriami. Galilea nikũgue irire irinugãmi. Dapagorare i makãguedere irasũta irigu ejaami, ãrĩñurã.

Jesúre Herodes pũro ãijadea

⁶ Īgūsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato gapu sêrêñayupu:

—¿Ĩ Galileamuta ããrĩrĩ? ãrĩyupu.

⁷ “Iromuta ããrĩmi”, ãrĩ, Īgūsã yujumakũ pégu, Pilato surarare: “Jesúre Galilea nikũ marã opu Herodes pũro ããka!” ãrĩyupu. Iripoere Herodes Jerusalégue ããrĩyupu. ⁸ Iro dupiyuro Herodes Jesús iridea kerere pédi ããrĩmĩ. Irasirigu yoaripoe Īgũrê buro ĩãduagu iridiyupu. Jesús Īgũ turari merã iri ĩmumakũ ĩãduagu iridiyupu. Irasirigu Īgũ pũro Īgūsã Jesúre ãijamakũ ĩãgũ, buro usuyayupu. ⁹ Wári Jesúre sêrêñadiyupu. Īgũ sêrêñakeremakũ, Jesús gapu Īgũrê neõ yujubiriyupu. ¹⁰ Paía oparã, Moisés gojadeare buerimasãde Herodes pũro ejanerã, Jesúre turaro merã weresãñurã. ¹¹ Pũru Herodes Īgũya surara merã Jesúre burida, ñerõ iriñurã. Īgũrê buridarã, õãrĩ surĩrore opuãñerê sãñurã. Irasiri odo, Herodes: “Īgũrê Pilato pũrogue ããka doja!” ãrĩyupu. ¹² Herodes, Pilato merã iro dupiyuroguere gãme ĩãduabirinerã ããrĩkererã, irinu merã gãmesurĩñurã.

Jesúre wêjêdoredea

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Pũru Pilato paía oparãrê, judío masaka oparãrê, masakadere siiu neõ, ¹⁴ ãsũ ãrĩyupu:

—Mũsã ĩrê yu pũro ãijarã: “Ĩ masakare ñerõ iridoremi”, ãrãbu mũsã yare. Mũsã ĩũrõ, yu ĩrê sêrêñapeoabu. Mũsã ĩrê weresãkeremakũ, ĩ ñerõ iridea máa, yu ĩãmakũ. ¹⁵ Herodede: “Ĩrê neõ ñerĩ iridea máa”, ãrãyupu. Dupaturi ĩrê yu pũro iriuañumi doja. Irasiro ĩrê wêjêdoreri máa. Mũsãde ire masã. ¹⁶ Irasirigu yu Īgũrê tãrãdoregũkoa. Pũru Īgũrê wiugura, ãrãdiyupu Pilato.

¹⁷ Pilato, bojoriku pascua bosenu ããrĩmakũ, sugu peresugue ããrãdire Īgūsã wiudoregure wiunayupu. ¹⁸ Irasirirã, Pilato:

“Jesúre wiugura”, ĩgũ āřĩmakũ pērā, āāřĩpererā masaka suro merā āsũ āřĩ gaguinĩnugāñurā:

—Jesúre wějěkōāka! Barrabás gapure wiuka! āřĩñurā.

19 ĩĩ Barrabáre iro dupiyuro Jerusalēgue oparārē ĩgũ béoduadea waja, gajirārē ĩgũ wějědea waja, peresu irinerā āāřĩmá. 20 Pilato Jesús gapure wiudhadiyupũ. Irasirigu masakare ĩgūrē wiuburire dupaturi sērēñayupũ doja. 21 ĩgũ Jesúre wiudhakeremakũ, ĩgũsā gaguinĩadero nemorō gaguinĩñurā doja:

—Curusague pábiatú wějěka ĩgūrē! Wějěkōāka ĩgūrē! āřĩñurā.

22 ĩgũsā irasũ āřĩmakũ, Pilato urea waaró merā ĩgũsārē āsũ ārādiyupũ doja:

—ĶÑeéno ñerĩrē iriari ĩĩ, musā irasũ āřĩ gaguinĩmakũ? Yu ĩāmakũ, neō ĩgūrē ñerĩ iridea máa. Irasiriro ĩĩrē wějědoreri máa. Irasirigu ĩgūrē tārādore, wiugura, ārādiyupũ.

23 ĩgũ irasũ āřĩmakũ, masaka, paía oparāde buro gaguinĩnemo: “Curusague pábiatú wějěka ĩgūrē!” āřĩñurā. Pilato, ĩgũsā irasũ āřĩ gaguinĩmakũ neō bokatĩũbiri: “Musā gāāmerō irika!” āřĩyupũ. 24 Irasirigu, ĩgũsā āřĩrōsũta Jesúre curusague pábiatú wějědoreyupũ. 25 Pũũ ĩgũsā sērērōsũta Barrabáre peresugue āāřĩgūrē, oparārē béoduadire, masakare wějědi gapure wiuyupũ. Irasiri odo, Pilato: “Musā gāāmerōsũ irika Jesúre!” āřĩyupũ.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jesúre curusague wějěmurā ĩgũsā āĩwāgāřĩpoe sugũ Simón wāĩkũgu Cirene wāĩkũri makāmu Jerusalén tũrogue āārādi goedujariyupũ. Irasirirā ĩgūrē bokatĩřĩ, ñeā, Jesús kōādea curusare kōātũyadoreñurā.

27 Wārā masaka Jesúre waaburire ĩārā ĩgūrē tũyañurā. ĩgũsā watopegue nome ĩgūrē ĩārā, gaguinĩ bujawererĩ merā oretũyañurā. 28 ĩgũsā oremakũ pégu, Jesús ĩgũsārē ĩāgāmeu, āsũ āřĩyupũ:

—Jerusalén marā nome yũre orebirikōāka! Musā basi, musā pũrāya āāřĩburire oreka! 29 Pũũgue masaka ñetariro tarirākuma. Āsũ āřĩrākuma: “Neō pũrākumerā, miũñamerā nome āāřĩmakũ oātaribuyo”, āřĩrākuma. 30 Ītāyukure āsũ āřĩrākuma: “Guare tāũ wějě, dedeukōāburo”, āřĩrākuma. 31 Masaka yũre waja opabire ñerō irimakũ, waja oparā gapũ ñetariro tarirākuma, āřĩyupũ.

32 Jesúre āĩwāgārā, pērā ñerō iririmasādere ĩgũ merā wějěsũmurārē āĩwāgāñurā. 33 ĩgũsārē āĩwāgārā, masakũ dipuru boaweadea pero wāĩkũrogue eja, Jesúre curusague pábiatú

āiwāgūnūñurā. Ñerō iririmasādere curusarigue pábiatú āiwāgūnūñurā. Sugure ĩgū diaye gapu, gajigure ĩgū kúgapu pábiatú āiwāgūnūñurā. ³⁴ ĩgūsā Jesúre curusague pábiatú āiwāgūnúmakū, Jesús ārīyupu:

—Au, ĩgūsā ñerō iririre kátika! ĩgūsā yure irisiririre pémasībema, ārīyupu.

Surara ĩgū surí sãñadeare: “Ubu ārīboka birarā: ‘¿Noārē dujarokuri?’” ārīñurā irire ĩgūsā basi gāme dukawamurā. ³⁵ Masaka irogue āārīrā ĩānīñurā. Oparāgueta Jesúre āsū ārī buridañurā:

—Gajirā gapure taumi. Irasirigu diayeta Cristo, Marīpu beyedi āārīgú ĩgū basi tauburo, ārīñurā.

³⁶ Surarade ĩgūrē buridañurā. ĩgū puro waa ejanugārā, igui deko sãñīrē ĩgūrē iirídoreadiñurā. ³⁷ Irire irirā, ĩgūrē āsū ārīñurā:

—Mu diayeta judío masaka Opu āārīgú, mu basi tauka! ārīñurā.

³⁸ “Ī āsū iridea waja boami”, ārīrā: “Īta judío masaka Opu āārīmi”, ārī gojadea majīrē curusague ĩgū weka pábiatúñurā. Griego ya merā, latín ya merā, hebreo ya merā gojasūyuro.

³⁹ Sugu ñerō iridi, Jesús merā ĩgūsā pábiatú āiwāgūnúdi Jesúre ñerō ārī turiyupu:

—Mu diayeta Cristo āārīgú, mu baside tau, guadere tauka! ārīyupu.

⁴⁰ ĩgū irasū ārīmakū pégu, gajigu gapu ĩgūrē āsū ārīyupu:

—Irasū ārībirikōāka! ¿Marīpure güiberi irasū ārīgū? Marīrē suro merā wajamoāma. ⁴¹ Marī gapure marī ñerī iridea waja diayeta wajamoāma. Ī gapu ñerīrē neō iribi āārīmi, ārīyupu.

⁴² Irasū ārī odo, Jesúre āsū ārīyupu:

—Jesús, muyarā Opu ñajāgū, yudere güñaka! ārīyupu.

⁴³ —Diayeta murē werea. Dapagāta yu merā paraíso wāikurogue āārīgukoa, ārīyupu Jesús ĩgūrē.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Puru goeripoe āārīmakū, i nikū āārīpererogue nañtīākōāyuro. Ure hora gora nañtīāyuro. ⁴⁵ Abede deyomarīyupu irasū waaripoere. Marīpuya wii poekama taribu makāpuro kāmulari gasiro deko merā yeguesiajakōāyuro. ⁴⁶ Irasirigu Jesús turaro merā āsū ārī gaguinīyupu:

—Au, yaa yajupūrārē murē wiāa, ārīyupu.

Irasū ārīgūta, kōmoakōāyupu.

⁴⁷ Romano marā surara opu irasū waamakū ĩāgū, Marīpure usuyari sīyupu. Āsū ārīyupu:

—Diayeta ñi ñerõ iribi ããrãdañumi, ãrĩyupu.

⁴⁸ ããrĩpererã masaka iro Jesúre waarire ããrã ejanerã ãgũ boamakũ ããrã, burõ burõworeri merã ãgũsãya koretibirire páwãgã, ãgũsãya wiirigue dujáakõãñurã. ⁴⁹ ããrĩpererã Jesús merãmarã, Galileague ãgũrẽ tũyanerã nomede yoarogue Jesúre irasũ waarire ããrĩñurã.

Jesúya dupure masãgobegue pídea

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Irogue sugũ José wãikũgũ Judea nikũmu, Arimatea wãikũri makãmu ããrĩyupu. ãgũ õãgũ, diayemarẽ irigu, Marĩpu ãgũyarãrẽ doreri ejaburire yũgũ ããrĩyupu. ãgũ judío masaka oparã watopemu ããrĩkeregũ, Jesúre ãgũsã: “Wẽjeka!” ãrĩmakũ pégu: “Jãu”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ⁵² Irasirigu Pilato purõgue waa, Jesúya dupure yãabu sërẽyupu. ⁵³ Sërẽ odo, Jesúya dupure curusague ããrĩrĩ dupure ããdiju, õãrĩ surĩ gasiro merã õmayupu. Õma odo, ãtãyegue mádea gobegue píyupu. Iri gobe neõ sugũ boadire yãasũña marĩrĩ gobe ããrĩyuro. ⁵⁴ José Jesúre yáarinũ judío masaka siñajãrĩñuma ããrĩburire ãgũsã ãmuyurinũ ããrĩyuro. I siñajãrĩñũ ñajãburo mérõgã duyayuro.

⁵⁵ Galileague Jesúre tũyanerã nome masãgobegue José waamakũ ããrã, waañurã. Iri gobegue Jesúya dupure ãgũ pímakũ ããñurã. ⁵⁶ ãgũsã irasũ ããderõ purũ, ãgũsã ããrĩrĩ wiirigue dujáakõãñurã. Dujaja, sũrõrĩrẽ ãgũya dupure pípeoburire ãmuñurã. ãmu odo, siñajãrĩñũ ããrĩmakũ, Moisés dorederosũta siñajãñurã.

24

Jesús masãdea

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Semana ããrĩpuroririnũ* ããrĩmakũ, boyodujimejãripoe ãgũsã nome dupaturi Jesúya dupure yãadea masãgobegue waañurã. ãgũsã sũrõrĩ ãmuadeare ããñurã. Gajirã nomede ãgũsã merã wapikũwãgãñurã. ² Irogue ejarã, iri gobe biadea ãtã majĩrẽ gajirogue oyamakũ ããñurã. ³ Irire ããrã, diayeta ñajãkõãñurã. Irogue ñajãjarã, neõ marĩ Opũ Jesúya dupure bokabiriñurã. ⁴ Irasirirã burõ guka, naásũ irimasĩbiriñurã. “¿Naásũ waáyuri?” ãrĩ gũñaripoeta gũñaña marĩrõ pãrã ãma surĩ gosesiriri sãñarã ãgũsã purõ nímakũ ããñurã. ⁵ ãgũsãrẽ ããrã, burõ güiri merã muúsiañurã. ãgũsã irasirimakũ ããrã, ãma ãgũsãrẽ ããrĩñurã:

—¿Nasirimurã boanerãrẽ yãarogue okagure ãmarĩ? ⁶ Õõrẽ mámi. Masãsiami. Gũñaka, ãgũ mũsã merã Galileague ããrĩgũ

* 24:1 Semana ããrĩpuroririnũno, domingo ããrã.

musārē ārīdeare! ⁷ Āsū ārīmi: “Yu āārīpererā tīgū āārīgū masaka ñerāguere wiasūguko. Īgūsā yure curusague pábiatú wējēmakū, urenū waaró merā Marīpu yure masūgukumi”, ārīmi, ārīñurā.

⁸ Īgūsā irasū ārīmakū pérā, Jesús ārīdeare gūñabokañurā. ⁹ Irasirirā masāgobegue āārānerā goedujajarā, āārīpereri Īgūsā iādeare Jesús buerā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarārē wereñurā. Irasū āārīmakū, gajirārē Jesúre buremurā āārīpererārē irire wereñurā. ¹⁰ Jesús buerārē iri kerere wererā ejanerā nome ñsākū āārīñurā: María Magdalena, Juana, gajigo María Jacob pago, irasū āārīmakū gajirā nome āārīñurā. ¹¹ Īgūsā iādeare werekeremakū, Jesús buerā gapu buremubiriñurā. “Irasū ārīkōārā yāma ñsā nome”, ārī gūñañurā.

¹² Pedro gapu masāgobegue iāgū ūmawāgāyupu. Iri gobegue iāgū ejagu, Jesúsya dūpure ōmadea gasiro gajiro gapu túpeodea gasiro ditare iāyupu. Irire iāguka: “¿Naásū waáyuri?” ārī gūña, Īgū āārīrī wiigie dujáakōāyupu.

Emaús wāikuri makā waarí maague Jesús pērārē deyoadea (Mr 16.12-13)

¹³ Jesús masādeanurēta pērā Īgū buerire tayarā Emaús wāikuri makā waarí maague waarā iriñurā. Emaúgue waaró, Jerusalén merā wiriwāgāmakū pe mojōma pere su gubu suru pērēbejari kilómetro yoaro āārīyuro. ¹⁴ Maa waarā, āārīpereri Jesúre waadeare wereniñurā. ¹⁵ Irire wereniripoe Jesús Īgūsā puro aari, Īgūsā merā waayupu. ¹⁶ Īgū, Īgūsā merā waamakū iākeremakū, gajino Īgūsārē Īgūrē iāmasībirimakū iriyuro.

¹⁷ Jesús Īgūsārē sērēñayupu:

—¿Ñeonorē werenirā yári, musā maa waarā? ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakū pérā, buro bujawereri merā maa deko dujanugāñurā. ¹⁸ Cleofas wāikugu Jesúre āsū ārī yujuyupu:

—Āārīpererā inurī Jerusalēgue waadeare masīma. ¿Mu suguta iroque āārādi irasū waadeare masīberi? ārīyupu.

¹⁹ Īgū irasū ārīmakū, Jesús Īgūsārē:

—¿Naásū waáari? ārīyupu.

Īgūrē ārīñurā:

—Jesús Nazaretmārē Īgūsā iriadeare werenirā iriabū. Īgū Marīpuya kerere weregu āārādimi. Āārīpererā masaka iūrō, Marīpu iūrōguedere Īgū turari sīrī merā irigu, Īgūyare weregu āārādimi. ²⁰ Paía oparā, gajirā marī oparā merā Īgūrē wējedorerā, romano marā oparārē wiáama. Īgūsā irasū wiamakū, curusague pábiatú wējēama. ²¹ “Īgū marīrē taubu, marī Israel bumarā Opū āārību, marī yúdi āārīmi”, ārī

gũñadibu gua ìgūrē. Irasiriro dapagā merā urenũ waáa, ìgūrē wējēadero purũ. ²² Surāyeri gua merāmarā nome, ìgūsā wereri merā guare gukamakū iriama. Dapagā ñamigāgora ìgūrē yáaderogue ejañurā. ²³ Irogue eja, ìgūya dupure bokamerāta, gua purogue goedujajama. “Irogue guare kērō irirosū waamakū, Marĩpũre wereboerāre ìābu”, ārāma. Marĩpũre wereboerā ìgūsārē: “Jesús okami”, ārādeadere wereama guare ìgūsā nome. ²⁴ Purũ gajirā gua merāmarā ìgūrē yáaderogue eja, ìgūsā nome ārāderosũta ìāñurā. Ìgūsāde Jesúre ìābirañurā, ārĩ wereñurā Cleofasā Jesúre.

²⁵ Ìgūsā irasū ārĩmakū pégu, Jesús ìgūsārē ārĩyupu:

—Mũsā pémasĩmerā āārā. ¿Noópa yoaripoe Marĩpũya kerere weredupiyunerā gojadeare oārō pémasĩrĩ merā buremubirikōārĩ mũsā? ²⁶ Marĩpũ iriudi Cristo ìgũ ãmũgasigue mũrĩaburo dupiyuro, ìgũyarā Opũ ñajāburo dupiyuro ìgūrē ñerō tarigũkumi, ārĩ gojanerā āārĩmā. ¿Ire masĩberi mũsā? ārĩyupu.

²⁷ Jesús irasū ārĩ odo, Marĩpũya kerere weredupiyunerā gojadea pũgue āārĩpereri ìgūsā ìgūrē gojayudeare: “Āsũ ārĩduaro yáa”, ārĩ wereyupu ìgūsārē. Moisés gojadeare werenũgāyupu. Purũ āārĩpererā Marĩpũya kerere weredupiyunerā gojadeare wereyupu.

²⁸ Purũ ìgūsā waaró Emaúgue ejamakū, Jesús iri makārē tariwāgāgũ irirosū iriyupu. ²⁹ Ìgũ irasū tariwāgāmakū ìārā, ìgūrē āsũ ārĩñurā:

—Gua merā dujaka! Ñamikague āārā. Naĩmejārōgue yáa, ārĩñurā.

Irasirigu Jesús ìgūsā merā waa, ìgūsāya wiigue ñajākōāyupu ìgūsā merā dujagu. ³⁰ Purũ ìgūsā merā baa doanígũ, pǎrē āĩ, Marĩpũre: “Mũrē mũsuyari sĩa”, ārĩ, pǎrē pea, ìgūsārē gureyupu. ³¹ Ìgũ irasirimakū ìārāgueta: “Jesúta āārĩmi”, ārĩ ìāmasĩñurā. Ìgūsā ìāmasĩmakũta, dederiakōāyupu ìgūsārē. ³² Ìgũ irasū dederiadero purũ, ìgūsā basi āsũ ārĩ gāme werenĩñurā:

—Maague ìgũ marĩrē: “Marĩpũya werenĩrĩ gojadeare: ‘Āsũ ārĩduaro yáa’”, ārĩ weremakū pérā, bure mũsuyari merā: “Ōātaria”, ārĩ péñabu, ārĩñurā.

³³ Irasirirā mata Jerusalēgue gāme dujākōāñurā. Irogue eja, Jesús buerā, pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarā nerēanerārē, gajirā ìgūsā merāmarādere bokajañurā. ³⁴ Ìgūsā ejamakū ìārā, iro nerēanerā āsũ ārĩñurā:

—Diayeta marĩ Opũ masāñumi. Simōrē deyoayupu, ārĩñurā.

³⁵ Ìgūsā irasū ārĩmakū pérā, Emaúgue waanerāde ìgūsārē maague waadeare wereñurā. Jesús pǎrē pea, ìgūsārē ìgũ sĩmakū, ìgūrē ìāmasĩadeare wereñurā iro nerēanerārē.

Jesús igũ buerãrẽ deyoadea
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Igũsã irire irasũ ãrĩ werenĩripoe Jesús Igũsãrẽ deyoa, ãsũ ãrĩ õãdoreyupũ:

—¿Ããrĩrĩ musã? Siñajãrĩ merã ããrĩrikuka! ãrĩyupũ.

³⁷ Igũ deyoamakũ, iãgukakõãñurã. “Boadi yujupũrã deyoamakũ iãrã irikoa marĩ”, ãrĩ gũñañurã. Irasirirã bũro gũñurã.

³⁸ Igũsã gũimakũ iãgũ, Jesús Igũsãrẽ ãrĩyupũ:

—¿Nasirirã iãgukari musã? ¿Nasirirã yũre iãrã: “Igũ boadi dupaturi okabiribukumi”, ãrĩ gũñarĩ musã? Irire gũñabirikõãka!

³⁹ Iãka, yaa mojõrĩrẽ, yaa guburidere! Yũta ããrã. Yũre moãñaka! Irasirirã masĩrãkoa yũ ããrĩrĩrẽ. Sugũ boadi igũ yujupũrã merã deyoagu dupũ opabemi. Dí, gõãrĩ opabi ããrĩkumi. Yũ gapũ diire, gõãrĩrẽ opáa, ãrĩyupũ Jesús. ⁴⁰ Irasũ ããrĩgũta, igũya mojõrĩrẽ soeu, igũya guburidere imuyupũ igũsãrẽ.

⁴¹ Igũsã gapũ mérõgã bũremurĩ opakereã, bũro mũyari merã: “¿Diayeta igũta ããrĩkuri?” ãrĩ gũñañurã.

Igũsã irasũ mérõgã bũremurĩ opamakũ, Jesús masĩkõãyupũ. Irasirigu igũsãrẽ sērẽñayupũ:

—¿Musã baari opari õõrẽ? ãrĩyupũ. ⁴² Igũ irasũ ãrĩmakũ pé, waaĩ mupũadea dukare siñurã. Mume dekodere igũrẽ siñurã baaburo, ãrĩrã. ⁴³ Irire siĩmakũ, Igũsã iũrõ ãi baayupũ. ⁴⁴ Baa odo, Jesús Igũsãrẽ wereyupũ doja:

—Sõõ ããrĩdeapoe musã merã ããrĩgũ, yũ musãrẽ werederosũta dapagorare yũre waabũ. Moisés yaamarẽ gojaderosũta yũre waabũ. Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojaderosũta, Salmos wãĩkuri pũrẽ gojanerãde igũsã yũre gojaderosũta waabũ. ããrĩpereri Marĩpũ igũsãrẽ irasũ gojadorederosũta yũre waabũ, ãrĩyupũ Jesús. ⁴⁵ Irasũ ãrĩ odo, Marĩpũya werenĩrĩ gojadeare igũsãrẽ pémasĩmakũ iriyupũ. ⁴⁶ Æsũ ãrĩyupũ:

—Iripoegue Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadea pũgue ãsũ gojasũdero ããrĩbũ: “Cristo, Marĩpũ iriudi boakõãgukumi. Igũ boagu, mũrenũ waaró merã masãgukumi doja. ⁴⁷ Igũ masãdero pũrũ, igũrẽ bũremurã igũya wãĩ, igũ turaro merã ããrĩpereri nikũ marãguere igũya kerere weregorenarãkuma. Jerusalén marãrẽ werepũroriwãgãrãkuma. Æsũ ãrĩ wererãkuma: ‘Musã ñerĩ iririre bũjawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayuka! Irasirigu Marĩpũ musã ñerĩ irideare kãtigukumi’”, ãrĩrãkuma, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ⁴⁸ Musã i ããrĩpereri yũre waadeare iãnerã ããrã. Irasirirã irire gajirãrẽ wererãkoa. ⁴⁹ Yũpũ iripoegue

ãrĩderosũta yu musãrẽ Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriugura, ãgũ musãguere ããrĩnikõãburo, ãrĩgũ. Irasirirã õõ Jerusalẽta dujaka dapa, ãgũ musãrẽ ãmugasima turarire sãgũ aarimakũ, ãrĩyuru Jesús.

Jesús ãmugasigue murĩadea

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Puru Jesús ãgũsãrẽ Betania wãĩkuri makã turogue ããayuru. Irogue eja, Jesús ãgũya mojõrĩ soemu: “Yuru musãrẽ õãrõ irita-muburo”, ãrĩyuru. ⁵¹ Irasũ ãrĩgũta ãgũsãrẽ pĩkõã, ãmugasigue ãĩmurĩãkõãsũyuru. ⁵² ãgũsã, ãgũ murĩãmakũ ããrã: “Õãtarigu ããrĩmi”, ãrĩ buremuñurã. Puru bure usuyari merã Jerusalẽgue goedujãakõãñurã. ⁵³ Umuriku Marĩrũya wiigüe ãgũrẽ: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sãnañurã.

Ãsũ ããrã. Irasũta ããrĩburo.

Lucas

SAN JUAN

Jesucristo Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregu marĩ irirosũ dupũkũgu ããrĩnũgãrĩmarẽ gojadea

¹ Neõgoragueta i ãmũ ããrĩburi dupiyuro Jesucristo Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregu ããrĩsiadi ããrĩmĩ. Marĩpũ merã ããrĩgũ, Marĩputa ããrĩmĩ. ² Neõgoragueta ĩgũ Marĩpũ merã ããrĩsiadi ããrĩmĩ. ³ Irasirigu Marĩpũ ĩgũ merã i ãmũma ããrĩburi ããrĩpererire iridi ããrĩmĩ. Irasiriro i ãmũma ããrĩpereri Marĩpũ ĩgũ merã iridea ããrã. ⁴ Jesucristo, Marĩpũ merã perebiri okarire sĩgũ ããrĩmĩ. I okari merã masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũsãrẽ Marĩpũre masĩmakũ yãmi. ⁵ Marĩpũre masĩmerã naĩtĩãrõgue ããrĩã irirosũ ããrĩma. Jesucristo sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ ĩgũsãrẽ Marĩpũre masĩmakũ yãmi. Naĩtĩãrĩ sĩãgorire neõ yaumasĩbea.

⁶ Jesucristo i ãmũgue aariburi dupiyuro Marĩpũ Juan* wãikũgure iriudi ããrĩmĩ. ⁷ Juan, Jesús masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ ĩgũ i ãmũgue aariburire weremi, ããrĩpererã irire pérã ĩgũrẽ bũremuburo, ãrĩgũ. ⁸ Juan masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ meta ããrĩmĩ. ĩgũsãrẽ Jesucristo aariburi gapũre weredupiyudi ããrĩmĩ. ⁹ Jesucristo diayeta ããrĩpererã masakare sĩãgori sĩgũ ããrĩgũ i ãmũgue ããrĩrãrẽ Marĩpũre masĩmakũ irigu aaridi ããrĩmĩ.

¹⁰ Jesucristo i ãmũguere ããrĩdi ããrĩmĩ. Marĩpũ ĩgũ merã i ãmurẽ irikeremakũ, i ãmũ marã gapũ ĩgũrẽ neõ masĩbirinerã ããrĩmã. ¹¹ ĩgũya nikũgue aarikeremakũ, ĩgũya nikũ marã gapũ ĩgũrẽ bokatĩrĩñeãbirinerã ããrĩmã. ¹² ĩgũrẽ bokatĩrĩñeã, bũremurã gapũre Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ yãmi. ¹³ ĩgũsã pagusãmarã ĩgũsãrẽ pũrãkurã, Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ iribema. Irasũ ããrĩmakũ, ĩgũsã pagũ ĩgũ gããmerõ iriri merã ĩgũsãrẽ Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ iribemi. Marĩpũ gapũ ĩgũsãrẽ ĩgũ pũrã ããrĩmakũ yãmi.

¹⁴ Jesucristo, Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregu marĩ irirosũ dupũkũgu ããrĩnũgãdero pũru, i ãmũgue gua merã ããrĩgũ, masakare bũro maĩrĩ merã, diaye werenĩgũ ããrĩmĩ. Gua ĩgũ gosesiririre ĩãbũ. ĩgũ Marĩpũ magũ sugũ ããrĩgũ, ĩgũ irirosũta turagũ, õãgũ ããrĩmĩ. ¹⁵ Juan masakare wãiyedi Jesucristore ĩãgũ, guare ãsũ ãrĩ weremi:

* **1:6** Jesucristo i ãmũgue aariburi dupiyuro Marĩpũ iriudi, Juan wãikũgu masakare wãiyedi ããrĩmĩ.

—Īĩ āārĩmi yu m̄sārē weredi. M̄sārē āsũ ārĩ werebu: “Īgũ yu p̄ru aarikeregu, yu deyoaburo dupiyuro āārĩsiadi āārĩmĩ. Irasirigu yu nemorõ āārĩmĩ”.

16 Jesucristo marĩrē maĩtarigu āārĩsĩā, marĩ āārĩpererārē õārõ iritamunikõāmi. 17 Marĩpu ĩgũ dorerire Moisés merā marĩrē pídi āārĩmĩ. Jesucristo merā gap̄re Marĩpu ĩgũ marĩrē maĩrĩrē, ĩgũ werenĩrĩ diaye āārĩrĩrē ĩmumi. 18 Neõ suḡu masaku Marĩp̄re ĩādi mámi. Jesucristo ĩgũ magũ suḡu āārĩgũ gap̄u ĩgũ Paḡu merā āārĩsĩā, marĩrē ĩgũrē masĩmakũ yāmi.

*Juan masakare wāĩyerimasũ Jesucristoyare weredea
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

19 Judío masaka oparā Jerusalén āārĩrā paĩare, Levíya bumarādere Juan p̄rogue ĩgũrē: “¿Noā āārĩrĩ m̄u?” ārĩ sērēñadorerā iriuñurā. 20 ĩgũsā irasũ ārĩ sērēñarā ejamakũ, Juan ĩgũsārē p̄masĩma õārõ āsũ ārĩ yuj̄umi:

—Yu, Cristo Marĩpu masakare taudoregu iriudi āārĩbea, ārĩmi.

21 Irasirirā ĩgũrē dupaturi sērēñama doja:

—Iro merē, ¿niĩno gap̄u āārĩrĩ? ¿Iripoeguem̄u Marĩp̄uya kerere weredupiyudi Elías āārĩrĩ? ārĩma.

Juan ĩgũsārē yuj̄umi:

—Āārĩbea, ārĩmi.

Īgũ irasũ yuj̄umakũ pérā, dupaturi ĩgũrē sērēñama doja:

—¿M̄u, sõõ āārĩdeapoe masaka Marĩp̄uya kerere weredupiyugu aaribu āārāyupu, ĩgũsā ārĩdi āārĩrĩ? ārĩma.

Juan yuj̄umi:

—Āārĩbea.

22 Irasirirā ĩgũrē āsũ ārĩma:

—¿Niĩno gap̄u āārĩrĩ? Ḡuare iriuanerā ĩgũsā p̄rogue m̄u yuj̄urire ḡua āĩāmakũ gāāmema. Irasirigu wereka ḡuare! M̄u basi, ¿naāsũ ārĩ gũñarĩ? ārĩma.

23 Irasirigu Juan iripoeguem̄u Isaías Marĩp̄uya kerere weredupiyudi gojadea merā ĩgũsārē āsũ ārĩ yuj̄umi:

—Masaka marĩrõgue suḡu buro busuro merā were gaguinĩgorenagũ āsũ ārĩ werea: “Marĩ Op̄u aariburi dupiyuro ĩgũ aariburi maarē diayema maa õārĩ maa āmurā irirosũ diayemarē irika!” ārĩ werea, ārĩmi Juan.

24-25 Īgũ irasũ ārĩ yuj̄umakũ pérā, fariseo bumarā iriuanerā ĩgũrē sērēñama doja:

—M̄u, Cristo Marĩpu iriudi, o Elías, o sõõ āārĩdeapoe Marĩp̄uya kerere weredupiyudi āārā, ārĩbi, ¿nasirigu masakare wāĩyeri?

26 Juan ĩgũsārē ārĩmi:

—Y_u masakare deko merã wãiyea. Sugu musã watopeguere musã masĩbi ããrĩmi. ²⁷ Īgũ, y_u p_uru aarikereg_u, y_u nemorõ ããrĩmi. Y_u ubu ããrĩgũ, Īgũrẽ neõ s_uropebirikoa, ãrĩmi.

²⁸ Juan Īgũ masakare wãiyenarõgue Betania wãikuro, dia Jordán wãikudiya abe m_urĩro gap_u i ããrĩpererire Īgũsãrẽ weremi.

Marĩpu Jesúre oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ iriudi ããrĩmarẽ Juan weredea

²⁹ Gajin_u gap_u Juan, Jesús Īgũ p_uro aarimakũ ĩãgũ, g_uare ãsũ ãrĩmi:

—Īãka! Īi Marĩpu iriudi, oveja majĩgũ[†] irirosũ ããrĩmi. Īgũ boari merã i ãm_u marãrẽ Īgũsã ñerõ iridea wajare peremakũ irigukumi. ³⁰ Īita ããrĩmi y_u musãrẽ iro dupiyuro ãsũ ããrĩmi, ãrĩ weredi. “Īgũ y_u p_uru aarikereg_u, y_u deyoaburo dupiyuro ããrĩsiadi ããrĩmĩ. Irasirigu y_u nemorõ ããrĩmi”, ãrĩ werebu.

³¹ Y_ude Īgũrẽ: “Marĩpu iriudi ããrĩmi”, ãrĩmasĩbiribu. Īgũrẽ masĩbirikereg_u, Israel bumarã masakare deko merã wãiyeg_u aarigũ iribu, Īgũsã Īgũrẽ masĩburo, ãrĩgũ, ãrĩmi.

³² Irasũ ãrĩ odo, Juan ãsũ ãrĩ werenemomi doja:

—Õãgũ deyomarĩgũ ãmugasigue merã buja irirosũ deyogu dijari, Cristo weka ejamakũ ĩãbu. ³³ Marĩpu y_ure masakare deko merã wãiyedoredi dupiyurogue ãsũ ãrĩmi: “M_u Õãgũ deyomarĩgũ dijari, sugu masak_u weka ejamakũ ĩãgukoa. Īgũta masakare Õãgũ deyomarĩgũ merã wãiyegukumi, Īgũ Īgũsã merã ããrĩnikõáburo, ãrĩgũ”, ãrĩmi Marĩpu y_ure. ³⁴ Irasũ waa-makũ ĩãgũ: “Īgũta Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩbu. Irasirigu musãrẽ irire werea, ãrĩmi Juan.

Jesús buerã ĩgũ merã ããrĩpuroridea

³⁵ Gajin_u gap_u irogueta Juan dupaturi ããrĩmĩ doja. G_ua pãrã ĩgũ buerã ĩgũ merã ããrĩbũ. ³⁶ Jesús g_ua p_uro tariamakũ ĩãgũ, Juan ãsũ ãrĩmi:

—Īãka! Īi oveja majĩgũ irirosũ Marĩpu iriudi ããrĩmi.

³⁷ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, g_ua pãrã Juan buerã Jesúre t_uyabu.

³⁸ Irasirigu, g_ua Īgũrẽ t_uyamakũ gãmenugã ĩã:

—¿Ñeonorẽ gããmerĩ? ãrĩmi.

G_ua Īgũrẽ ãrĩbu:

—¿Bueg_u, noógue ããrãrĩ m_u?

³⁹ Īgũ g_uare ãrĩmi:

[†] 1:29 Exodo 29.38-43; Números 28.1-4,9, 16-19; 29.7-8: Iripoegue Marĩpu Moisere ĩgũ dorerire ãsũ ãrĩ pídi ããrĩmĩ: “Israel bumarãrẽ ãsũ ãrĩka: ‘Musã y_u dorerosũta y_ure b_uremurã, oveja majĩgũrẽ õãgũrẽ y_u ĩũrõ wẽjẽ soepeoka! Musã irasiri-makũ ĩãgũ: ‘Musã ñerõ iridea wajare opamerã ããrã, musãrẽ wajamoãbirikoa’, ãrĩ ĩãgukumi’, ãrĩka!” ãrĩdi ããrĩmĩ.

—Īārā aarika!

Irasirirā gwa ĩgū merā waa, ĩgū kārĩrōgue ñamika cuatro hora āārĩmakū ejabu. Irogue eja, iri ñamirē ĩgū merā āārĩbú. ⁴⁰ Gwa pērā: yu, Andrés merā Juan weredeare pēnerā āārĩsĩā, Jesúre tuyabu. Andrés, Simón Pedro pagumu āārĩmĩ.

⁴¹ Gajinũ gapu, Andrés ĩgū tĩgū Simón Pedrore āmapurumugū waami. ĩgū purogue eja, ĩgūrē ārĩyupu:

—Marĩpu iriudi Mesíare bokajabu, ārĩyupu. “Mesías”, ārĩrō: “Cristo”, ārĩduaro yáa.

⁴² Irasirigũ Andrés Simōrē Jesús purogue āĩjami. Jesús ĩgūrē ĩāgū, āsū ārĩmi:

—Mu, Simón wāikũgũ Jonás magū āārā. Pũgũ mu “Cefas” wāikũgũkoa, ārĩmi. “Cefas”, ārĩrō: “Pedro”, ārĩduaro yáa.

Jesús Felipere, Natanaere siiudea

⁴³ Gajinũ gapu Jesús: “Galilea nikũgue waagũra”, ārĩ, Felipere bokaja:

—Náka, yu merā! ārĩmi.

⁴⁴ Felipe Betsaida wāikũri makāmu āārĩmĩ. Pedro, Andrésāde iri makā marāta āārĩmā. ⁴⁵ Jesús ĩgūrē: “Náka!” ārĩmakū pégu, Felipe Natanaere siiugũ waami. ĩgū purogue eja, ĩgūrē ārĩyupu:

—Moisés ĩgũya doreri gojadea pũgue ĩgū gojadire bokajabu. Marĩpũya kerere weredupiyunerāde ĩgūrēta gojanerā āārĩmā. ĩgūsā gojadi Jesús Nazaretmũ, José magū āārāmi, ārĩyupu Felipe.

⁴⁶ ĩgū irasū ārĩmakū pégu, Natanael gapu ĩgūrē ārĩyupu:

—Neō sugũ Nazaretmũ ōārō irigũ mámi, ārĩyupu.

Felipe gapu ĩgūrē ārĩyupu:

—Náka, ĩmusi.

⁴⁷ Jesús, Natanael ĩgū pũro ejarimakū ĩāgū, āsū ārĩmi:

—Īi ōāgū, diayeta Israel bumũgora, ārĩkatori marĩgū āārĩmi.

⁴⁸ ĩgū irasū ārĩmakū pégu, Natanael ĩgūrē sērēñami:

—¿Naásũpero merā yũre masĩrĩ mu?

Jesús ārĩmi:

—Felipe, mūrē siiuburi dupiyuro higuera gũ doka mu āārĩmakū ĩābu, ārĩmi.

⁴⁹ ĩgū irasū ārĩmakū pégu, Natanael ĩgūrē ārĩmi:

—Buegũ, mu Marĩpu magū, Israel bumarā Opũ āārā, ārĩmi.

⁵⁰ Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Yu mūrē: “Higuera gũ doka mu āārĩmakū ĩābu”, ārĩrĩ ditare pēsĩā, yũre buremua. Pũrũguere i nemorō Marĩpu turari merā yu iri ĩmurĩrē ĩāgũkoa, ārĩmi.

⁵¹ Āsū ārĩnemomi doja:

—Diayeta musārē werea. Pɔrɔguere ũmugasi tūpāmakū ĩārākoa. Irasū tūpāmakū, Marĩpɔre wereboerā yɔ āāĩpererā tĩgũ pɔrore mɔrĩāna, dijarina irimakū ĩārākoa, āĩmi Jesús.

2

Jesús Caná wāĩkuri makāgue mojõshadiya bosenurē ĩāgũ waadea

¹ Jesús Felipere, Natanaere siiudero pɔrɔ, ɔrenɔ waaró merā, Galilea nikũguere Caná wāĩkuri makārē sugɔ mojõshadiya bosenɔ āārĩbú. Jesús pagode iri bosenurē ĩāgõ waamo. ² Gɔna Jesús buerādere, ĩgũ merā iri bosenurē ĩādorerā siiuma. ³ Pɔrɔ iri bosenɔma igui deko peremakū ĩāgõ, Jesús pago ĩgũrē āĩmo:

—Igui deko pereakõābɔ ĩgũsārē.

⁴ Igo irasū āĩmakū pégu, Jesús āĩmi:

—¿Nasirigo irire yɔre wereri mɔ? Masaka yɔre masĩburo dɔyākõāa dapa, āĩmi.

⁵ Igo gapɔ, ĩgũ irasū āĩkeremakū, tĩāboerārē āĩmo:

—Yɔ magũ musārē dorerosũta irika!

⁶ Iri wiiguere su mojõma pere gaji mojõ suru pērēbejari sorori ũtāyeri merā iridea sorori āārĩbú. Judío masaka Marĩpɔ dorederosũ irirā ĩgũsā gɔrari koeburi deko duripĩri sorori āārĩbú. Sororikɔ wáro deko cincuenta o setenta litros ejari sorori āārĩbú.

⁷ Jesús tĩāboerārē āĩmi:

—I sororire deko piusā ɔtɔudobopeokõāka! āĩmi.

ĩgũ irasū āĩmakū pérā, iri sororire piusā, ɔtɔudobopeokõāma. ⁸ ĩgũsā odomakū, Jesús āĩmi:

—Mérõ āisĩā, bosenɔ siiu irigɔre tĩārā waaka! āĩmi.

“Jáɔ” āĩ, āĩāma.

⁹ Iri bosenɔ siiu irigɔ Jesús dekoreta igui deko iriadeare masĩbirimi. Tĩāboerā dita irire masĩma. Irasirigɔ iri bosenɔ siiu irigɔ irire iirĩnagũ, mojõshadire siiu, āsũ āĩmi:

¹⁰ —Gajirā igui deko õārĩrē tĩādorepɔrorikuma. Pɔrɔ ĩgũsā siiuanerā wáro iirĩadero pɔrɔ, igui deko ubu āārĩrĩrē tĩādorekuma pama. Mɔ gapɔ igui deko õārĩrē duripĩayo gɔare tĩātũnubu, āĩmi.

¹¹ Jesús Galilea nikũma makā Caná wāĩkuri makāgue irire irigɔ, Marĩpɔ turaro merā iri ĩmupɔrorimi. ĩgũ irasirimakū ĩārā, gɔna ĩgũ buerā: “Diayeta Marĩpɔ iriudi āārĩmi”, āĩ bɔremubɔ.

¹² Pɔrɔ Jesús Capernaum wāĩkuri makāgue waakõāmi. ĩgũ pago, ĩgũ pagɔpũrā, gɔna ĩgũ buerāde ĩgũ merāta waabɔ. Iri makāgue eja, yoawayaripoe āārĩbú.

Jesús Marĩpuya wiigüe duarimasārē béowiudea
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua bosenu mérō dɔyaripoe Jesús Jerusalén wãikari makãgue waami. ¹⁴ Irogue ejagu, Marĩpuya wiigüe ñajãa, wekua, oveja, buja duarimasārē bokajami. Irasũ ããrĩmakũ, niyeru gorawayurimasã ãgũsãya kũmarĩ pũro doarārē bokajami. ¹⁵ ãgũsã irasirimakũ ããgũ, pũgubu merã tãrãridari iri, ãgũsãrē, ãgũsãyarã ovejare, wekware makãgue tãrãnrũwiumi. Niyeru gorawayurimasārē ãgũsãya niyeru kũmarĩrē túmeépĩsirimi. ¹⁶ Irasiri odo, buja duarimasārē ãsũ ãrĩmi:

— ãsãrē ãĩwiriaka! Yũpuya wiire doebiri duari wii iribirikõãka! ãrĩmi Jesús.

¹⁷ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, gũa ãgũ buerã Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojadeare gũñabokabu:

Yũ Opũ, muya wiire bũro maĩa. ãgũsã iri wiire ñerõ irimakũ ããgũ, bũro bujawereri merã ããrã, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.✱

¹⁸ Judío masaka oparã Jesús irasirimakũ ããrã, ãgũrē sērẽñama:

— ¿Nasirigu ãgũsãrē béowiuari? Marĩpũ irire mure iridoremakũ, ãgũ turari merã iri ãmuka, gũa masĩma õãrõ! ãrĩma.

¹⁹ Jesús ãgũsãrē ãrĩmi:

— I wiire musã béomakũ, urenũ merãta yũ dupaturi odonũgũkoa doja, ãrĩmi.

²⁰ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ãrĩma:

— I wiire irirã, cuarenta y seis bojorigora irima. ¿Nasiribu mũ gapũ arenũ merãta odobukuri?

²¹ Jesús iri wiire weregu, ãgũya dupũ gapũre weregu irimi.

²² Jesús boa, masãdero purũ, gũa ãgũ buerã ãgũ irasũ ãrĩdeare gũña, pémasĩbũ. Irasirirã Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãgũrē gojadeare, ãgũ weredeade: “I diayeta ããrĩyo”, ãrĩ bũremubũ.

Jesús ããrĩpererã masaka gũñarĩrē ããmasĩdea

²³ Pascua bosenu ããrĩmakũ, Jesús Jerusalẽgue ããrĩmĩ. Masaka ãgũ Marĩpũ turari merã iri ãmumakũ ããrã, wãrã: “Marĩpũ iriudi ããrĩmi”, ãrĩ bũremuma. ²⁴ ãgũsã irasũ bũremukeremakũ, Jesús gapũ ããrĩpererã ãgũsã gũñarĩrē ããmasĩkõãmi. Irasirigu ãgũsãrē: “Yũre gũñaturari merã bũremunĩkõãrãkuma”, ãrĩ ããbirimi. ²⁵ Masaka gũñarĩrē õãrõ ããmasĩgũ ããrĩsĩã: “¿Naásũ gũñarĩ ãgũsã?” ãrĩ sērẽñabirikeregu, ããmasĩmi.

3

Nicodemo Jesús merã werenĩdea

✱ 2:17 Sal 69.9

¹ Sugũ judío masaka oparã merã fariseo bumũ Nicodemo wãikũgũ ããrĩmĩ. ² Su ñami Jesúre ãgũ ejayupũ. Ìgũ pũrogue eja, ãgũrẽ ãrĩyupũ:

—Buegũ, Marĩpũ mũ merã ããrĩmĩ. Irasirigũ ãgũ turari merã mũ iri ãmumasĩa. Mũ iri ãmurĩrẽ ããrã, gũã masĩa. Marĩpũ mũrẽ iriudi ããrĩmĩ gũãre buedoregũ, ãrĩyupũ.

³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ãgũrẽ ãrĩyupũ:

—Diayeta mũrẽ werea. Sugũ masakũ dupaturi deyoagũ irirosũ ããrĩgũ dita Marĩpũ ãgũyarãrẽ dorerogue waamasĩmĩ, ãrĩyupũ.

⁴ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Nicodemo Jesúre sërẽñayupũ:

—¿Nasiri irasũ waabukuri? Sugũ masakũ bũgũrogue dupaturi deyoabu, ãgũ pagoya patoreguere ñajãmasĩbirikumi, ãrĩyupũ.

⁵ Jesús ãgũrẽ yũjũyupũ:

—Diayeta mũrẽ werea. Sugũ masakũ deko merã, Õãgũ deyomarĩgũ merã deyoagũ dita Marĩpũ ãgũyarãrẽ dorerogue waamasĩmĩ. ⁶ Masaka pũrãkũmakũ, ãgũsã pũrã masakata ããrĩma. Õãgũ deyomarĩgũ ãgũ merã deyoarã gapũre Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ yámi. ⁷ Irasirigũ mũ: “Áãrĩpererã dupaturi deyoarã irirosũ ããrĩrõ gããmea”, ãrĩrĩrẽ pégu, pégũkabirikõãka! ⁸ Mirũ noó gããmerõ wẽjãpuwãgãa. Iri bũsũrire péa. Irire pékererã, sõõ merã aara, iro waaró yáa, ãrĩ masĩña máa. Irasũta ããrã, Õãgũ deyomarĩgũ ãgũ merã deyoarãrẽ Marĩpũ pũrã ããrĩmakũ iriri ãsũ waaró yáa, ãrĩ masĩña máa, ãrĩyupũ Jesús.

⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Nicodemo ãsũ ãrĩ sërẽñayupũ Jesúre doja:

—¿Nasiro irasũ ããrĩbukuri? ãrĩyupũ.

¹⁰ Jesús ãgũrẽ yũjũyupũ:

—¿Mũ Israel bumarãrẽ Marĩpũyare buegũ ããrĩkeregũ, ire masĩberi? ¹¹ Diayeta mũrẽ werea. Gũã masĩrĩrẽ, gũã ããdeare mũsãrẽ werea. Mũsã gapũ irire bũremubea. ¹² Yũ i ãmũma ubu ããrĩrĩrẽ weremakũ mañurẽ bũremubea. ¿Nasirimurã ãmũgasimarẽ yũ wereri gapũre bũremubukuri?

¹³ 'Neõ sugũ masakũ ãmũgasiguere mũrĩa, pũgũ dijaridi mámi. Yũ sugũta ããrĩpererã tĩgũ ãmũgasigue ããrĩdi õõ i ãmũgue dijaribu.

¹⁴ 'Iripoegue masaka marĩrõgue Moisés kõme merã ãña keori irideare yukũgue ãĩsiu, ãĩwãgũnúdi ããrĩmĩ. I ãña keorire yukũgue ãĩsiu, ãĩwãgũnúderosũ masaka yũre ããrĩpererã tĩgũrẽ curusague pábiatú, ãĩwãgũnúrãkuma. ¹⁵ Irasirirã ããrĩpererã yũre bũremurãno perebiri peamegue waabirikuma. Ñmũgasigue perebiri okari gapũre oparãkuma.

Jesús Nicodemorē: “Marĩpu i ũmu marārē buro maĩmĩ”, ārĩ weredeā

¹⁶ Marĩpu i ũmu marārē buro maĩsĩā, ĩgũ magũ sugũ āārĩgũrē iriudi āārĩmĩ. ĩgũrē buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ũmũgasigue Marĩpu merā perebiri okari gapũre oparākuma. ¹⁷ Marĩpu ĩgũ magũrē masakare peamegue waabonerārē taudoregũ i ũmũguere ĩgũrē iriudi āārĩmĩ. Masakare wajamoādoregũ meta i ũmũguere ĩgũrē iriudi āārĩmĩ.

¹⁸ Marĩpu ĩgũ magũrē buremurārē neō wajamoābirikumi. ĩgũrē buremumerā gapũre: “Wajamoāgũra”, ārĩ weresiāmi. ĩgũ magũrē sugũta āārĩgũrē buremubirideā waja ĩgũsārē wajamoāgũkumi. ¹⁹ Marĩpu magũ i ũmũguere aarimĩ, masakare Marĩpuare masĩmakũ iribu. Irasirigũ ĩgũsārē sĩāgori sĩgũ āārĩmĩ. ĩgũrē buremumerā gapũ ĩgũrē gāāmebema. ĩgũsā ñerĩ iriri gapũre buro gāāmema. Irasirirā boyorogue āārĩmerā, naĩĩārōgue āārĩduarā irirosũ āārĩma. Irasirigũ Marĩpu ĩgũsārē wajamoāgũkumi. ²⁰ Āārĩpererā ñerō irirā Marĩpu magũrē gāāmebema. Boyorogue āārĩduamerā irirosũ āārĩma, gajirā ĩgũsā ñerō iririre masĩbirikōāburo, āārĩrā. ²¹ Marĩpuare keoro irirā gapũ ĩgũ magũrē gāāmema. Boyorogue āārĩduarā irirosũ āārĩma, gajirā ĩgũsā ōārĩrē irimakũ ĩārā: “Marĩpu ĩgũsārē iritamumi”, ārĩ masĩburo, āārĩrā, ārĩ wereyupu Jesús.

Juan masakare wāĩyerimasā Jesúyare weredeā

²² Pũru Jesús gũare ĩgũ buerārē Judea nikũgue siuwāgāmi. Irogue eja, iro marā merā yoaweyaripoe āārĩ, ĩgũsārē wāĩyerā iribu. ²³ Juāde masakare Enón wāĩkũri makāgue wāĩyeyupu. Enón, Salim wāĩkũri makā pũro āārĩbũ. Irogue dia wādiya āārĩbũ. Irasirirā masaka ĩgũ pũrogue wāĩyedorerā waanañurā. ²⁴ Gajirā ĩgũrē peresu iriburi dupiyuro āārĩyuro.

²⁵ Iripore surāyeri Juan buerā sugũ judío masakũ merā ĩgũsā koerikũri merā guaseopũroriñurā. ²⁶ Pũru Juan pũrogue waa, ĩgũrē āsũ ārĩ wereñurā:

—Buegũ, dia Jordán wāĩkũdiya gaji koepũgue mũ merā āārĩdi, gũare mũ weredi, dapagorare masakare wāĩyegũ iriāmi. Āārĩpererā ĩgũ pũrogue waarā iriāma, ārĩñurā.

²⁷ ĩgũsā irasũ ārĩmakũ pégũ, Juan ārĩyupu:

—Sugũ masakũ Marĩpu turari merā ōārĩrē iriri, Marĩpu ĩgũrē pídea āārā. ²⁸ Mũsā yũ weredeare pébũ. “Marĩpu iriudi Cristo āārĩbea yũ”, ārĩbũ. Yũ Cristo āārĩbirikeremakũ, Marĩpu gapũ Cristo aariburi dupiyuro yũre ĩgũyare weredupiyudoregũ iriumi. ²⁹ Āsũ āārā. Sugũ mojōshamakũ, nomeō ĩgũ merā āārĩgō waakumo. ĩgũ merāmũ, mojōshamakũ ĩāgũ, ĩgũ werenĩmakũ pégũ, buro usũyakumi. Irasirigũ mojōshadi

merãmu usuyaderosũta masaka Cristo merã waamakũ ããgũ, yude usuyari opataria. ³⁰ Masaka Cristore tuyaro gããmea. Yu gapure tuyaduũkõãrõ gããmea, ãrĩyupu Juan.

Jesucristo umugasigue merã dijaridi ããrĩmi, ãrĩ weredea

³¹ Irasũ ãrĩ odo, Juan ãsũ ãrĩnemoyupu doja:

—Umugasigue merã dijaridi ããrĩpererã nemorõ masĩgũ ããrĩmi. Sugu masakũ i umumu, i umumarẽ werenĩkumi. Umugasigue merã dijaridi gapu ããrĩpererã nemorõ masĩgũ ããrĩmi. ³² Ìgũ ããdeare, Ìgũ pédeare weremi. Ìgũ irire wererekemakũ, neõ sugu Ìgũ wererire buremubemi. ³³ Ìgũ wererire buremurã gapu: “Marĩpu diaye ããrĩrĩmarẽ ãrĩkatori marĩrõ ãrĩgũ ããrĩmi”, ãrĩ Ìmuma. ³⁴ Marĩpu Cristore Ìgũ iriudire Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatarimakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigu Cristo Marĩpuya werenĩrĩrẽ weremi. ³⁵ Marĩpu Ìgũ magũ Cristore bũro maĩmi. Irasirigu Ìgũrẽ ããrĩpereri, ããrĩpererãrẽ doregu ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ³⁶ Marĩpu magũrẽ buremurã umugasigue Ìgũ merã perebiri okarire opama. Ìgũ magũrẽ buremudũamerã gapu iri okarire neõ opabirikuma. Marĩpu Ìgũsãrẽ bũro wajamoãgũkumi, ãrĩyupu Juan.

4

Jesús Samaria nikũmo merã werenĩdea

¹ Jesús buerã, Juan buerã nemorõ wãrã ããrĩrĩ kerere, Jesús, Juan nemorõ masakare wãĩyeri kerere, fariseo bumarã péñurã. ² Ìgũsã iri kerere pékeremakũ, Jesús gapu Ìgũ basi masakare wãĩyebirimi. Gũa Ìgũ buerã gapu Ìgũsãrẽ wãĩyebu. ³ Fariseo bumarã iri kerere péadeare masĩgũ, Jesús Judea nikũgue ããrãdi, Galilea nikũ gapu gũare siiu, goedujãami.

⁴ Galileague goedujãagu, Samaria nikũgue tariwãgãmi. ⁵ Iro tariwãgãgũ, iri nikũma makã Sicar wãĩkũri makãgue ejami. Iri makã, Jacob iripoeguemu Ìgũ magũ Josere sĩdea nikũ pũro ããrĩbũ. ⁶ Iroguere deko gobe Jacob iridea gobe ããrĩbũ. Jesús yoaro aaradi, garibore, iri gobe pũro siñajã eja doami. Goeripoe ejaburi dupiyuro ããrĩbũ. ⁷⁻⁸ Ìgũ iroguere doaripoeta gũa Ìgũ buerã makãgue baari wajarirã waabu. Gũa waadero pũru, iri gobeguere sugo nomeõ Samariamo deko wãgo ejayupo.

Igo iroguere ejamakũ ããgũ, Jesús igore ãrĩyupu:

—Yure deko tĩãka!

⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, Ìgũrẽ ãrĩyupo:

—¿Nasirigu mu judío masakũ ããrĩkeregu, yure Samariamorẽ: “Deko tĩãka!” ãrĩ sãrĩrĩ? ãrĩyupo. Iripoere judío masaka Samaria marã merã neõ gãmesuribirima. Irasirigo irasũ ãrĩyupo Ìgũrẽ.

¹⁰ Igo irasũ ãrĩmakũ, Jesús ãrĩyupu:

—M_u Marĩpu masakare sĩrĩrẽ masĩgõ, yũdere masĩgõ, yũre: “Okari sĩrĩ dekore sĩka*”! ãrĩ sērẽboakuyo. M_u sērẽmakũ, y_u iri dekore sĩboakuyo, ãrĩyupu.

¹¹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Īgũrẽ ãrĩyupo doja:

—M_u deko ãĩburi sorore opabea, i gobe ùkũãgoráa. ¿Noógue m_u i okari sĩrĩ deko bokagukuri? ¹² Iripoegue marĩ ñekũ Jacob i gobema dekore iirídi ããrĩmĩ. Īgũ pũrã, Īgũyarã ejorãde iirĩnerã ããrĩmã. Īgũ marĩrẽ i gobere pídi ããrĩmĩ. ¿M_u gapu Īgũ nemorõ masĩgũ ããrĩrĩ? ãrĩyupo.

¹³ Jesús igore yũjuyupu:

—Ããrĩpererã i gobema deko iirĩrã, dupaturi ñemesiburi oparãkuma. ¹⁴ Y_u sĩburi gapure iirĩrã, neõ ñemesiburi opabirikuma. Īgũsãrẽ Īgũsãya yũjupũrãrĩguere deko ùmayoro irirosũ ããrĩrokoa. Irasirirã i merã perebiri okari oparãkuma, ãrĩyupu.

¹⁵ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, Īgũrẽ ãrĩyupo:

—Iri dekore sĩka yũre! M_u yũre sĩmakũ, y_u neõ dupaturi ñemesiburi opabirikoã. Irasũ ããrĩmakũ, i gobeguere neõ dupaturi deko wágo aaribirikoã pama, ãrĩyupo.

¹⁶ Jesús igore ãrĩyupu:

—M_u marãpũre siuugo waaka! Īgũrẽ siiu, õõgue Īgũ merã dupaturi aarika! ãrĩyupu.

¹⁷ Igo Īgũrẽ yũjuyupu:

—Y_u, marãpu marĩgõ ããrã.

Jesús igore ãrĩyupu:

—M_u yũre: “Marãpu marĩgõ ããrã”, ãrĩgõ, diayeta yũja.

¹⁸ M_u su mojõmarã ùma merã marãpũkũsiadibu. Dapagora m_u merã ããrĩgũ m_u marãpu diaye ããrĩbemi, m_u Īgũrẽ neõ mojõsũabiribu. Irasiriro m_u yũjuri diayeta ããrã.

¹⁹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, ãrĩyupo:

—“M_u Marĩpũya kerere weredupiyurimasũ ããrĩkoã”, ãrĩ gũñãa y_u. ²⁰ G_ua ñekũsãmarã Samaria marã sigũ ùtãũgue Marĩpũre bũremunerã ããrĩmã. Mũsã judío masaka gapu gũare: “Jerusalẽgue Marĩpũre bũremurõ ããrã. Iroque Marĩpũre bũremurã waaka!” ãrã gũare mũsã, ãrĩyupo.

²¹ Igo irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ãsũ ãrĩyupu:

—Y_u werenĩrĩrẽ péka! Pũrũgue mũsã i ùtãũguere, Jerusalẽguedere Marĩpũre bũremurã waabirikoã. Mũsã irasiriburo mérõgã dũyãa. ²² Mũsã Samaria marã mũsã bũremugũrẽ masĩbea. G_ua judío masaka gapu g_ua bũremugũrẽ

* **4:10** Jn 11.25: Jesús ãrĩmi: —Y_u boanerãrẽ masãmakũ irigu, Īgũsãrẽ okari sĩgũ ããrã. Yũre bũremugũ boadigue ããrĩkeregu, okagukumi. Jn 14.6: Jesús ãrĩmi: —Y_u dita Yũpu pũrogue waarĩ maa irirosũ ããrã. Y_u diayema ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ irigu, Īgũsãrẽ okamakũ irigu ããrã. Y_u merãta Yũpu pũrogue waarãkuma.

õārõ masĩa. Īgũ masakare taubu judío masakũ ãārĩmi.
 23 Marĩpũ diayeta bũremurã ĩgũsãya yũjũpũrãĩgũe
 bũremurãkuma. Marĩpũ ĩgũrẽ bũremurãrẽ ãsũta bũremurõ
 gããmemi. Īgũrẽ ãsũ bũremuripoe ejaro, dapagorare ejasiãa.
 24 Marĩpũ deyomarĩgũ ãārĩmi. Irasirigũ ĩgũrẽ bũremurãya
 yũjũpũrãĩgũe ãārĩmi. Irasirirã ĩgũsãya yũjũpũrãĩgũe diayeta
 ĩgũrẽ bũremurõ gããmea ĩgũsãrẽ, ãrĩyupũ.

25 Īgũ irasũ ãrĩmakũ, ĩgũrẽ ãrĩyupo:

—Yũ masĩa. Mesías, Marĩpũ iriudi Cristo aarigũkumi. Īgũ
 aarigũ, marĩrẽ ãārĩpererire weregũkumi, ãrĩyupo.

26 Igo irasũ ãrĩmakũ pégũ, ãsũ ãrĩ deyoromuyupũ:

—Yũ mũ merã werenígũ Marĩpũ iriudita ãārã, ãrĩyupũ Jesús.

27 Īgũsã irasũ weretamuripoe gũba baari wajarirã ejanerã
 Jesús pũrogue goedujajabũ. Īgũ sugo nomeõ Samariamo merã
 werenĩmakũ ĩārã, ĩãgũkakõãbũ. Īgũrẽ neõ: “¿Ñeéonorẽ gããmeari?
 o ¿ñeénomarẽ igo merã werenĩari?” ãrĩ sērẽñabiribũ Jesúre.

28 Pũrũ nomeõ igo deko wárisorore irota béodobokõã,
 makãgue waakõãmo. Irogue ejago, masakare wereyupo:

29 —Nãka, mũsãde ĩārã aarika! Sõõ sugũ ãmũũ ãārãmi. Īgũ
 ãārĩpereri yũ irideare masĩpeokõãmi, irire werepeokõãmi yũre.
 ¿Īgũ Cristo, Marĩpũ iriudi ãārĩkuri? ãrĩyupo igoya makã marãrẽ.

30 Igo irasũ ãrĩmakũ pérã, Jesús pũrogue ĩgũrẽ ĩārã waañurã.

31 Īgũsã ĩgũ pũro aariburi dupiyuro gũba ĩgũrẽ ãrĩbũ:

—Buegũ, gũba mũrẽ ãiriadea baarire baaka! ãrĩ sĩadibũ.

32 Jesús gapũ gũare ãrĩmi:

—Yũ baari opãa, irire mũsã masĩbea.

33 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, gũba basi ãsũ ãrĩ gãme
 sērẽñapũroribũ:

—¿Gajipoe irirã gajirã ĩgũrẽ baari ejoayuri? ãrĩbũ.

34 Jesús gapũ gũare ãrĩmi:

—Yũre iriudi gããmerĩrẽ irigũ, ĩgũ yũre moãdoredeare
 iriyuwarikũgũ, baayapigũ irirosũ ãārã. 35 Mũsã ãsũ ãrã:
 “Wapikũrã abe dũyãa, ĩgũsã otedea dũka sĩburo”. Yũ gapũ
 mũsãrẽ ãsũ ãrã: “Īgũsã otederore ĩãka! Dũka borerire
 searipoe ejasiãa”. 36 Sugũ otedea dũkare searimasũ ĩgũ
 moãdea wajare wajatami. Marĩpũya werenĩrĩrẽ weregũ
 ĩgũ irirosũ ãārĩmi. Īgũ wererire pérã, yũre bũremuma.
 Irasirirã ãmũgasigue perebiri okarire oparãkuma. Īgũsã,
 ĩgũ otedea dũka seari irirosũ ãārĩma. Irasirirã oterimasũ, ĩgũ
 otedea dũkare searimasũ irirosũ ãārĩrã, mũyama, masaka
 yũre bũremumakũ ĩārã. 37 Masaka ãsũ ãrĩ werewũakuma:
 “Sugũ masakũ otekumi. Pũrũ gajigũ i otedea dũkare
 seakumi”, ãrĩkuma. Īgũsã irasũ ãrĩ werewũadea diayeta

ããrã. ³⁸ Iripoegue Marĩpuya werenĩrĩrẽ weredupiyunerã oterimasã irirosũ ããrĩnerã ããrĩmã. Dapagora yu musãrẽ iriua. Musã ãgũsã iripoegue otedea dukare searimasã irirosũ ããrã. Irasirirã ãgũsã moãdea wajare musã wajatarã irirosũ ããrã. ãgũsã moãderoguere moãwekabejarã irirosũ irirã yãa, ãrĩmi Jesús.

³⁹ Samariamo makãgue ejadero puru: “Sõõ ããrãdi ããrĩpereri yu irideare masĩpeokõãmi”, ãrĩmakũ pérã, wãrã iri makã marã Jesúre buremuñurã. ⁴⁰ Irasirirã Jesús puro aarirã, ãgũrẽ: “Gua merã dujaka!” ãrĩ sërẽma. ãgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ãgũsã merã penu dujami. ⁴¹ ãgũ wererire pérã, gajirãde wãrã ãgũrẽ buremuma. ⁴² Irasirirã nomeõrẽ ãrĩma:

—Gua mu wereadea ditare pérã, Jesúre buremuadabu. Dapagora tamerãrẽ gua basi ãgũ wererire pésiã, ãgũrẽ buremua. Gua masiã. ãgũ diayeta Marĩpu iriudi, i umu marãrẽ peamegue waabonerãrẽ taugu ããrĩmi, ãrĩma.

Jesús Galilea nikũ marã opu dokamu magũrẽ taudea

⁴³ Jesús penu Samariague ããrãdi, Galilea nikũgue waami. ⁴⁴ Iro dupiyuro Jesús ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Marĩpuya kerere weredupiyugure ãgũya nikũ marã ãgũrẽ buremubema”, ãrĩdi ããrĩmi. ⁴⁵ Galileague ejamakũ, iro marã ãgũrẽ õãrõ bokatĩrĩneãma. Iro dupiyuro ãgũsãde Jerusalẽgue pascua bosenu ããrã ejanerã ããrĩmã. Irasirirã ããrĩpereri Jesús iroguere irideare ããnerã ããrĩmã.

⁴⁶ Jesús Galileague ejadero puru, Canã wãĩkuri makãgue ãgũ dekoreta igui deko iridea makãgue goemi. Iri makãguere sugu Galilea marã opu dokamu ããrĩmi. ãgũ magũ Capernaum wãĩkuri makãgue ããrĩgũ, pũrĩrikugu iriyupu. ⁴⁷ Irasirigu opu dokamu, Jesús Judeague ããrãdi ãgũ Galileague ejari kerere pégu, Jesús puro aarimi. ãsũ ãrĩ sërẽmi ãgũrẽ:

—Yu magũ boabu iriami. ãgũrẽ taubosagu aarika! ãrĩmi.

⁴⁸ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ãrĩmi:

—Marĩpu turari merã yu iri imurĩrẽ ããbirikererã, neõ yure buremubea musã, ãrĩmi.

⁴⁹ Opu dokamu gapu Jesúre ãrĩmi:

—Gua Opu, yu magũ boaburo dupiyuro aarika!

⁵⁰ Jesús ãgũrẽ ãrĩmi:

—Muya wiigue dujáaka! Mu magũ okagukumi, ãrĩmi.

Opu dokamu, ãgũ irasũ ãrĩrĩrẽ pégu, buremurĩ merã ãgũya wiigue dujáakõãmi. ⁵¹ ãgũya wiigue ejawãgãrĩripoe ãgũrẽ moãboerã bokatĩrĩ wereñurã:

—Mu magũ okami, ãrĩñurã.

⁵² ãgũsã irire ãrĩmakũ pégu: “¿Naãsũ ããrĩmakũ õãrĩ?” ãrĩ sërẽñayupu. ãgũsã ãgũrẽ ãrĩñurã:

—Ñamika goeripoe purugāta nimakuri tariabu ĩgūrē, ārĩñurā.

⁵³ Irasū ārĩmakū pégu, ĩgū pagu ārĩyuru: “Jesús yure: ‘Mu magū okagukumi’, ārĩ wereripoeta nimakuri tariakuyo”, ārĩyuru. Irasirigu, āārĩpererā ĩgūya wii marā merā Jesúre buremuyuru.

⁵⁴ Jesús Judea āārādi dupaturi Galileague ejadero puru, opu dokamu magūrē ĩgū tauadea merā Caná wāĩkuri makāgue pea Marĩpu turari merā iri ĩmumi.

5

Jesús dupu buadire taudea

¹ Puru Jesús Jerusalégue judío masaka bosenu ĩāgū waami.

² Iri makā turo sārĩrōgue su makāpuro “Oveja” wāĩkuri makāpuro puro wári gobe deko gobe ĩgūsā iridea gobe āārĩbú. Iri gobe hebreo ya merā “Betzata” wāĩkubu. Iri gobe turoguere su mojōma taridupabu tiaña marĩ ĩāārĩbú. ³⁻⁴ Iri taridupabugue wārā masaka pūrĩrikurā oyama. Koye ĩāmerā, waamasĩmerā, guburi buasũnerā āārĩmá. Gajipoere Marĩpore wereboegu iri gobegue dijajanayuru. Irogue dijagu, dekore gāmeñamakū irinayuru. ĩgū irasiriadero puru, iri gobegue buañajāpuroriguno ĩgū sĩrĩrĩrē tarisũnayuru. Irasirirā deko gāmeñaburire yūrā irogue oyama. ⁵ Irogue sugu dupu buadi oyami. ĩgū treinta y ocho bojorigora pūrĩrikugu āārĩyuru. ⁶ Jesús iri gobe turo tariwāgāgū, ĩi buadi oyagure ĩāmi. “Yoaripoe pūrĩrikugu āārĩmi”, ārĩ masĩkōāmi. Irasirigu ĩgūrē āsū ārĩ sērēñami:

—¿Mu pūrĩrikurire taumakū gāāmerĩ? ārĩmi.

⁷ ĩgū Jesúre yujumi:

—Yu Opu, sugu yure iritamugū neō mámi. Deko gāmeñamakū, yu iri gobe ñajāduamakū, gajirā yu dupiyuro ñajāpurorinama, ārĩmi.

⁸ Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Wāgāñugāka! Mu oyarore āĩaka! ārĩmi.

⁹ Irasū ārĩmakūta, ĩgū pūrĩrikuri taribu. Irasirigu wāgāñugā, ĩgū oyarore tuūtūrā, āĩākōāmi. Jesús ĩgūrē tauadeanu judío masaka siñajārĩnu* āārĩbú.

¹⁰ Irasirirā judío masaka oparā Jesús tausūadi ĩgū oyarore āĩāmakū ĩārā, ĩgūrē ārĩñurā:

—Dapagā marĩ siñajārĩnu āārā. Mu oyarore kōāgū, marĩ dorerire tarinugāgū yāa, ārĩñurā.

¹¹ ĩgū ĩgūsārē yujuyuru:

—Yure tauadi: “Mu oyarore āĩaka!” ārĩmi.

¹² ĩgū irasū ārĩmakū pérā, ĩgūrē āsū ārĩ sērēñañurā:

* 5:9 Judío masaka siñajārĩnu, sábado āārā.

—Irire murē irasū ārādi, ¿noāno āārāri?

¹³ Jesús buadire tauadero puru, iro āārīrā masaka wārā watopegue waakōāmi. Irasirigu buadi āārādi ĩgūrē tauadire: “Īgūta āārīmi”, ārī masībiriyuru. ¹⁴ Puru Jesús Marīpuru wiigue ĩgūrē bokajagu, ārīmi:

—Pemasīka! Dapagorare mu pūrīrikuri marīgū āārā. Irasirigu nērīrē irinemobirikōāka! Dupaturi nērīrē irigu, mu pūrīrikudero nemorō nērō tarigukoa, ārīmi.

¹⁵ Īgū irasū ārādero puru, buadi āārādi judío masaka oparā purogue waa, ĩgūsārē wereyuru:

—Yure tauadi Jesús wāikugu āārīmi, ārīyuru.

¹⁶ Irire pérā, judío masaka oparā ĩgūsā siñajārīnu āārīmakū Jesús buadire tauadea waja ĩgūrē nērō iripurori, wējēduadiñurā.

¹⁷ Īgūsā ĩgūrē nērō iriduumakū ĩāgū, Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Yuru piriro marīrō moāgū yāmi. Yude moāa, ārīmi.

¹⁸ Īgū irire ārīmakū pérā, judío masaka oparā dupiyuro ĩgūrē wējēduadero nemorō wējēduadiñurā. Īgūsā siñajārīnu āārīmakū buadire ĩgū tauadea waja, ĩgū Marīpuru: “Yuru”, ārīrī waja ĩgūrē irasū wējēduadiñurā. “Īgū: ‘Yuru’, ārīgū, ĩgū basi: ‘Yu Marīpu suro merā āārā’, ārīgū yāmi”, ārī gūñañurā.

Jesús ĩgū Pagu ĩgūrē dorerosūta ĩgū iririre weredea

¹⁹ Irasirigu Jesús ĩgūsārē āsū ārī weremi:

—Diayeta musārē werea. Yu Marīpu magū yu gāāmerō neō iribeā. Yuru iririre ĩāgū, iri ditare yāa. ²⁰ Yuru yure ĩgū magūrē maīmi. Irasirigu āārīpereri ĩgū iririre yure ĩmumi. I dapagorare ĩgū turari merā yu iridea nemorō gajire yure iridoregukumi. Īgū turari merā irire yu iri ĩmumakū ĩārā, ĩāgukarākoa musā. ²¹ Yuru boanerārē masū, okari sīrōsūta yude yu okari sīduarārē sīgukoa. ²² Yuru masaka nērō iridea waja ĩgūsārē wajamoābemi. Yu gapure āārīpereri ĩgū turarire pīmi, ĩgūsārē wajamoābure. ²³ Āārīpererā ĩgūrē buremurōsūta yudere buremuburo, ārīgū, yure irasiridoremi. Yure ĩgū magūrē burenumerā Yurudere buremubema. Īgū yure iriudi āārīmi.

²⁴ Diayeta musārē werea. Yu werenīrē pérā, yure iriudire buremurā, umugasigue Yuru merā perebiri okari opama. Wajamoāsūbirikuma. Īgūsā perebiri peamegue waabonerā tarisiamā. ²⁵ Diayeta musārē werea. Peamegue waabonerā yu Marīpu magū werenīmakū péripoe dapagorare ejasiāa. Yu wererire pérā, yure buremurā Marīpu merā okarākuma. ²⁶ Yuru masakare okari sīgū āārīmi. Irasirigu yu ĩgū magūrē ĩgū irirosūta ĩgūsārē okari sīmakū yāmi. ²⁷ Yu āārīpererā ĩgū āārā. Irasirigu Yuru yure masaka nērō iridea waja ĩgūsārē

wajamoãdoremi. ²⁸ Musã ire pérã, pégakabirikõãka! Sunu boanerã ããrĩpererã yu werenĩmakũ pérãkuma. ²⁹ Īgũsã, yu werenĩmakũ pérã, masãgoberigue ããrĩnerã masã, wiripereakõãrãkuma. Ōãrĩrẽ irinerã masãrãkuma, umugasigue perebiri okari opamurã. Ñerĩ irinerã gapu masãrãkuma, perebiri peamegue wajamoãsumurã.

Jesús ĩgũyamarẽ werenemodea

³⁰ Yu gããmerõ neõ irimasĩbea. Yupu yure iriudi gããmerĩrẽ, ĩgũ yure masakare wajamoãdorerõsũta yãa. Irasirigu ĩgũsãrẽ wajamoãgũ diayeta yãa. ³¹ Yu basi: “Yu Marĩpu magũ ĩgũ iriudi ããrã”, ãrĩ weremakũ: “Mu werenĩrĩ neõ diaye ããrĩbea”, ãrĩbukoa musã. ³² Gajigu ããrĩmi yaamarẽ weregu. ĩgũ Yupu ããrĩmi. ĩgũ yaamarẽ wereri diayeta ããrã. Irire yu õãrõ masĩa. ³³ Musã gajirãrẽ Juãrẽ masakare wãiyerimasũrẽ yaamarẽ sãrẽñadorerã iriubu. ĩgũde yaamarẽ diayeta weremi. ³⁴ Yu gapu sugu masakure yure: “Marĩpu iriudi ããrĩmi”, ãrĩ werebure neõ ãmabea. Irasũ ãmabirikeregu, Juan yaamarẽ weredeare: “Diayeta ããrã”, ãrĩ werea, musã yure buremu, peamegue waabirikõãburo, ãrĩgũ. ³⁵ Juan musãrẽ sããgodiru irirosũ ããrĩmi. ĩgũ wereri sããgodiru ujũgoro irirosũ ããrĩbũ. ĩgũ wererire pérã, yoaweyaripoe musã usuyadibu. ³⁶ Juan were-dea nemorõ yu iriri merã yu ããrĩrikurire masĩsũa. Yupu turari merã ĩgũ yure iriyuwarikudoredeare irigu yãa. I merã yure ĩgũ iriudi ããrĩrĩrẽ masĩsũa. ³⁷ Yupu yure iriudi, yaamarẽ õãrõ weremi. ĩgũ irasũ werekeremakũ, ĩgũ werenĩrĩrẽ musã neõ pébea. ĩgũ deyorire neõ ĩãbea. ³⁸ Yure Yupu iriudire musã neõ buremubea. Irasirirã ĩgũya kerere neõ péduripĩbea. ³⁹ Yupuya werenĩrĩ gojadea pũrẽ musã õãrõ buenĩkõãa. “Guã i pũrẽ buerã, Marĩpu merã perebiri okarire bokarãkoa”, ãrĩ gũñãa musã. Iri pũguere yaamarẽta gojasũdero ããrĩbũ. ⁴⁰ Iri pũguere yaamarẽ irasũ gojasũkeremakũ, musã gapu yure gããmebea. Irasirirã i okari yu sĩrĩrẽ opabirikoa.

⁴¹ Masakare yaamarẽ õãrõ werenĩmurãrẽ ãmabea. ⁴² Yu musã masaka ããrĩrikurire masĩa. Musã Marĩpure maĩrã meta ããrã. ⁴³ Yupu gããmerõsũta yu aarikeremakũ, musã yure gããmebea. Gajigu gapu ĩgũ basi ĩgũ gããmerõ aarimakũ, musã ĩgũrẽ gããmerãkoa. ⁴⁴ ¿Nasirirã yure buremubukuri musã? Musã basi: “Õãrõ yãa”, ãrĩ gãme werenĩrĩrẽ gããmea. Marĩpu sugu ããrĩgũ musãrẽ: “Õãrõ yãa”, ãrĩ werenĩrĩ gapure gããmebea. ⁴⁵ Musã yure gããmebiri waja: “Īgũ Paguguerẽ guare weresãgukumi”, ãrĩ gũñabirikõãka! “Moisès dorerire irirã, Marĩpu merã õãrõ ããrĩrãkoa”, ãrĩ gũñakeremakũ, Moisès gapu

musārē weresāgukumi. ⁴⁶ Moisés ĩgũ gojadea pũgue yaa-marē gojadi āārĩmĩ. Irasirĩ ĩgũ gojadeare bũremurā, yũdere bũremuboayo musā. ⁴⁷ Moisés gojadeare musā bũremumerā, ĩnasirĩ yũ wereri gapũre bũremubukuri? āārĩmĩ Jesũs.

6

Jesũs cinco mil āamarē baari ejodea
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Jesũs Jerusalēgue dũpũ bũadire taudero pũrũ, gũa ĩgũ buerā ĩgũ merā Galilea wāĩkũri ditaru gaji koepũgue taribujabũ. Iri ditaruta “Tiberias” wāĩkũbũ. ² Masaka Jesũs ĩgũ turari merā pũrĩrikũrārē taumakũ ĩāsĩā, wārā ĩgũrē tũyama. ³ Ditaru gaji koepũgue ĩgũ ejadero pũrũ, gũa merā ũtāũgue mũrĩa, doami. ⁴ Irinũ judĩo masaka bosenu, pascua bosenu ejaburo mēřgā dũyabũ. ⁵ Jesũs wārā masaka ĩgũ pũro aarimakũ ĩāgũ, Felipere sērēñami:

—ĩNoógue marĩ ĩĩsā masaka āārĩpererā baaburire wajarĩrākuri? āārĩmĩ.

⁶ Jesũs ĩgũ basi ĩgũ iriburire masĩkeregu: “Felipe yũre, ĩnaásũ yũjũgũkuri?” āārĩgũ, irasũ āārĩmĩ. ⁷ Felipe ĩgũrē yũjũmĩ:

—Marĩ dosciento nũrĩ moādea waja wajataropa pā duparu wajari, masakare marĩ gueremakũ, neō ejabiriko, āārĩmĩ.

⁸ ĩgũ irasũ āārĩmakũ pégũ, gũa merāmũ Andrés, Simón Pedro pagũmũ Jesũre āārĩmĩ:

⁹ —Ōō ĩĩ majĩgũ su mojõma pā duparu, pērā waaĩ opami. Masaka gapũ wārāgora āārĩma. Irasiro ĩgũsārē baari neō ejabiriko.

¹⁰ ĩgũ irasũ āārĩmakũ pégũ, Jesũs gũare ĩgũ buerārē āārĩmĩ:

—Masakare āārĩpererārē doadoreka! āārĩmĩ.

Iro oārõ tákũro āārĩbũ. Irasirĩ iri weka doama. ũma ditare keomakũ, cinco mil gora āārĩmā. ¹¹ ĩgũsā eja doaperemakũ ĩāgũ, Jesũs pā duparure āĩ, Marĩpũre: “Ōāa”, āārĩ, ũsũyari sĩmĩ. Irasiri odo, gũare āārĩpererā iro doarārē irire gueredoremi. Waaĩdere gueredoremi. Irasirĩ āārĩpererārē ĩgũsā baadũaropa guereyobũ. ¹² ĩgũsā yapimakũ ĩāgũ, Jesũs gũare ĩgũ buerārē āārĩmĩ:

—ĩgũsā baadũaarire seaka! Ubugorata kũmobukoa, āārĩmĩ.

¹³ Su mojõma pā duparure masaka baadũadeare seasārā, pe mojõma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora ũtũdobobũ. ¹⁴ Masaka Jesũs Marĩpũ turari merā ĩgũsārē baari sĩmakũ ĩārā, āsũ āārĩma:

—Diayeta āārā. “ĩĩ Marĩpũya kerere weredupiyurimasũ i ũmũgue aaribu āārāyupũ”, ĩgũsā āārĩdita āārĩmĩ.

15 Irasirirã Jesúre turaro merã ãña, ìgũsã Opũ ããrĩbure sóoduarã iriadima. Ìgũ gapũ irire masĩkõãmi. Irasirigũ dupa-turi sugũta ùtãũgue mũrĩãkõãmi.

Jesús deko weka waadea

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Naĩtĩãwãgãrĩripoe ããrĩmakũ, gũã ìgũ buerã ditarugue buabũ. 17 Buaja, doódirugue ñajãã, Capernaugue taribu-japũroribũ. Naĩtĩãrõgue iribũ. Jesús gũã pũrogue ejabirimi dapa. 18 Gũã taribujamakũ, mirũ bũro wẽjãpuwãgãribũ. Pagari makũrĩ wãgãbũ. 19 Su mojõma kilómetro gũã waadero pũrũ, gũayaru pũro Jesús deko wekague aarimakũ ìãbũ. Ìgũ irasũ aarimakũ ìãrã, bũro gũibũ. 20 Jesús gapũ gũare ãrĩmi:

—Yũta ããrã. Gũimerãta!

21 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, gũã ìgũrẽ õãrõ bokatĩrĩ ñajãdorebũ. Ìgũ ñajãdero pũrũ, mata gũã waaderoguerẽ ejabũ.

Masaka Jesúre ãmadea

22 Gajinũ gapũ masaka ditaru gajĩ koepũgue dujanerã iri ñamirẽ gũayaru suru dujadiro merã gũã taribujamakũ, Jesús gũã merã waabirideadere masĩñurã. 23 Irogue ìgũsã ããrĩripoere gajĩ doóriduparu Tiberias wãikũri makãgue ããrãdea duparu, Jesús Marĩpũre: “Õãã”, ãrĩ, mũyari sĩ, masakare baari gueredero pũroweyague ejayuro. 24 Irasirirã Jesús, gũã ìgũ buerã marĩmakũ ìãrã, iri doóriduparugue ñajãã, Capernaugue taribujãñurã Jesúre ãmarã waarã.

Jesús pã irirosũ ìgũ ããrĩrĩmarẽ weredeã

25 Ditarure taribuja, Jesúre bokajarã, ìgũrẽ sërẽñama:

—Buegũ, ¿naásũ ããrĩmakũ õõguere aarari mũ? ãrĩma.

26 Jesús ìgũsãrẽ ãrĩmi:

—Diayeta mũsãrẽ werea. Yũ Marĩpũ turari merã iri ìmurĩrẽ ìãkererã, ìgũ iriudi yũ ããrĩrĩrẽ bũremubea. Irasirirã, yũ mũsãrẽ ejodeare baayapinerã dita ããrĩsĩã, yũre ãmãã. 27 Mũsã baari pereburi gapũ ditare wajatamurã, moãbirikõãka! Gajĩ baari yũ ããrĩpererã tĩgũ sĩburi gapũre ãmaka! Iri baarire ãmarã, Marĩpũ merã pereburi okari oparãkoa. Yũpũ yũre irire mũsãrẽ sĩdoregu ããrĩmi. Ìgũ iriudi yũ ããrĩrĩrẽ mũsãrẽ ìmusiami, ãrĩmi.

28 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ìgũrẽ sërẽñama:

—¿Nasirirãkuri Marĩpũ iridorerire õãrõ iriyuwarikũmurã?

29 Jesús ìgũsãrẽ yũjũmi:

—Marĩpũ mũsãrẽ iridoreri ãsũ ããrã. Yũre ìgũ iriudire bũremudoremi, ãrĩmi.

30 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ìgũrẽ ãrĩma:

—Gũare mũrẽ bũremudoregũ, ¿ñeénorẽ mũ turari merã iri ìmugũkuri? ¿Naásũperire iri ìmugũkuri? 31 Masaka

marĩrõgue marĩ ñekũsãmarã maná wãĩkarire baanerã ããrĩmá. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãrĩderosũta ãmũgasima baarire ĩgũsãrẽ sĩdi ããrĩmĩ, ãrĩma Jesúre.

³² ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩmi:

—Diayeta mũsãrẽ werea. Moisés ãmũgasima baarire mũsãrẽ sĩbiridi ããrĩmĩ. Yũpũta baari ãmũgasima, diayemarẽ mũsãrẽ sĩgũ ããrĩmi. ³³ Yũ ãmũgasigue ããrĩdi Marĩpũ iriudi, ĩgũ baari irirosũ ããrĩgũ, i ãmũ marãrẽ okari sĩgũ ããrã, ãrĩmi.

³⁴ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũrẽ ãrĩma:

—Gũa Opũ, iri baarire gũare sĩnĩkõãka!

³⁵ Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yũ okarire sĩgũ, baari irirosũ ããrĩgũ ããrã. Yũre tũyagu, neõ hãboabi irirosũ ããrĩgũkumi. Yũre bũremugũ, neõ ñemesibubi irirosũ ããrĩgũkumi. ³⁶ Dupiyuro yũ mũsãrẽ ãrĩderosũta, mũsã gapũ yũre ĩãkererã, bũremubea dapa. ³⁷ ããrĩpererã Yũpũ yũre sĩnerã yũre tũyarãkuma. ĩgũsãrẽ yũ neõ béobirikoa. ³⁸ Ñmũgasigue ããrĩdi yũ gããmerĩrẽ irigũ aarigũ meta iribũ. Yũre iriudi gããmerĩ gapũre irigũ aaribũ. ³⁹ Yũre iriudi ãsũ gããmemi. ĩgũ yũre sĩnerãrẽ neõ sugũre yũ dedeubirimakũ gããmemi. I ãmũ peremakũ, yũ ĩgũsãrẽ masũmakũ gããmemi. ⁴⁰ Yũpũ yũre iriudi ããrĩpererã yũre ĩgũ magũrẽ ĩãrã, yũre bũremurã ĩgũ merã perebiri okarire opamakũ gããmemi. Irasirigũ i ãmũ peremakũ, ĩgũsãrẽ masũgũkoa, ãrĩmi Jesús.

⁴¹ Jesús: “Yũ ãmũgasigue merã دچارidea baari irirosũ ããrĩgũ ããrã”, ãrĩrĩrẽ pérã, judío masaka oparã ĩgũrẽ werewũama.

⁴² ãsũ ãrĩma:

—¿ĩ Jesús, José magũ ããrĩberi? Marĩ ĩgũ pagũ, ĩgũ pagore masĩa. ¿Nasirigũ ĩgũ: “Ñmũgasigue ããrĩdi دچارibũ”, ãrĩrĩ?

⁴³ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús ãsũ ãrĩ yũjũmi:

—Mũsã yũre werewũarire pirika! ⁴⁴ Neõ sugũ ĩgũ gããmerõ yũre tũyabirikumi. Yũpũ gapũ yũre iriudi masaka yũre bũremumakũ irigũ ããrĩmi. I ãmũ peremakũ, yũre bũremurãrẽ masũgũkoa. ⁴⁵ Marĩpũya kerere weredupiyunerã ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmá: “Marĩpũ ããrĩpererãrẽ buegũkumi”. Irasirirã ããrĩpererã Yũpũya buerire pé bũremurã, ĩgũyare masĩrã yũre tũyarãkuma.

⁴⁶ Neõ sugũ masakũ Yũpũre ĩãgũ mámi. Yũ sugũta ĩgũ merã ããrĩdi ĩgũrẽ masĩa. ⁴⁷ Diayeta mũsãrẽ werea. Yũre bũremugũ Yũpũ merã perebiri okari opami. ⁴⁸ Yũ baari irirosũ ããrĩgũ okari sĩgũ ããrã. ⁴⁹ Mũsã ñekũsãmarã masaka marĩrõgue manãrẽ baanerã ããrĩmá. Irire baakererã, boanerã ããrĩmá. ⁵⁰ Yũ ãmũgasigue merã دچارidea baari gapũre werea. Irire baagũ, neõ boabirikumi. ⁵¹ Yũ ãmũgasigue merã دچارidea baari okari sĩrĩ irirosũ ããrĩgũ yũta ããrã. I baarire baagũ,

Yupɔ merã okanígukumi. I baari yɔ sîrî, yaa dupɔ ããrã. I ãmɔ marã Yupɔ merã okaníkõãburo, ãrîgũ, yaa dupɔre sîgukoa, ãrîmi Jesús.

⁵² Ìgũ irasũ ãrîmakũ pérã, judío masaka oparã Ìgũsã basi gãme guaseo, ãsũ ãrîma:

—¿Nasirigu marîrê Ìgũya dupɔre baadoregɔ sîbukuri?

⁵³ Ìgũsã irasũ ãrîmakũ pégɔ, Jesús ãrîmi:

—Diayeta musãrê werea. Yɔ ããrîpererã tîgũ ããrã. Musã yaa dupɔre baamerã, yaa díre iirîmerã okari opabea. ⁵⁴ Yaa dupɔre baagɔ, yaa díre iirîgɔ, Yupɔ merã perebiri okari opami. I ãmɔ peremakũ, Ìgũrê masûgukoa. ⁵⁵ Yaa dupɔ diayema baari ããrã. Yaa dí diayema iirîri ããrã. ⁵⁶ Yaa dupɔre baagɔ, yaa díre iirîgɔ yɔ merã õãrõ ããrîmi. Yude Ìgũ merã õãrõ ããrã. ⁵⁷ Yupɔ yure iriudi okanígũ ããrîmi. Ìgũ okanígũ ããrîsîã, yudere okanímakũ yámi. Irasirigɔ yure baagure yɔ irirosũ okanímakũ irigukoa. ⁵⁸ Yɔ irire ãrîgũ, ãmugasigue merã dijaridea baarire werea. I baari, maná musã ñekúsamarã baadea irirosũ ããrîbea. Ìgũsã irire baakererã, boanerã ããrîmá. Ëmugasigue merã dijaridea baari gapure baaguno, okaníkõãgukumi, ãrîmi Jesús.

⁵⁹ Jesús Capernaugue judío masaka nerêrî wiigue buegɔ, irire weremi.

Jesús werenírîrê pérã perebiri okari opaburire werede

⁶⁰ Ìgũ irasũ ãrî buemakũ pérã, wárã Jesúre tɔyarã ãsũ ãrî gãme wereníma Ìgũsã basi:

—Ìgũ wereri marî pémakũ, diasagorãa. ¿Noã ire bokatîubukuri? ãrîma.

⁶¹ Ìgũsã werenírîrê Jesús pékõãmi. Irasirigɔ Ìgũsãrê sêrêñami:

—¿Yɔ wererire péduabirikuri? ⁶² Yɔ ããrîpererã tîgũ yɔ ããrîderogue murîãmakũ Ìãrã, ¿naásũ gũñabukuri musã? ⁶³ Õãgũ deyomarîgũ masakare okarire sîmi. Ìgũsãya dupɔ gapɔ Ìgũsãrê okamakũ irimasîña máa. Yɔ wererire pérã Õãgũ deyomarîgũ okari sîrîrê opama. ⁶⁴ Irasũ ããrîkeremakũ, gajirã musã merãmarã gapɔ yure buremubema dapa, ãrîmi Jesús.

Neõgoraguere Ìgũrê burenumerã ããrîmurãrê, irasũ ããrîmakũ Ìgũrê wêjêduarãguere Ìgũrê Ìmubure masîsiayupɔ. ⁶⁵ ãsũ ãrîmi:

—ãsũ ãrî wereabu musãrê. Neõ sugɔ Ìgũ gãamerõ yure tɔyabirikumi. Yupɔ, yure buremumakũ irigɔ ããrîmi. Ìgũ irasiribirimakũ, neõ suguno yure buremubiribukumi, ãrîmi Jesús.

⁶⁶ Ìgũ irasũ ãrîrîrê pérã, wárã Jesúre tɔyanerã neõ tɔyanemobirima. ⁶⁷ Ìgũsã irasirimakũ Ìãgũ, Jesús gɔare pe mojõma pere su gubu peru pêrêbejarã Ìgũ buerãrê sêrêñami:

—¿Musãde yure tɔyaduúrã yári? ãrîmi.

68 Īgū irasū āřĩmakū pégu, Simón Pedro ĩgūrē yujami:

—Gua Opu, ĩnoāřē gua tɔyabukuri? Mu wereri, guare Marĩpu merā perebiri okari opamakū yāa. 69 Gua mūrē bɔremusiāa. Gua ire masĩsiāa. Mu ōāgū, Marĩpu iriudi āārā, āřĩmi.

70 Īgū irasū āřĩmakū pégu, Jesús guare āřĩmi:

—Yu mɔsārē pe mojōma pere su gubu peru pēřēbejarārē beyebu. Yu irasirikeremakū, sugu mɔsā merā āārĩgú wātĩyagu āārĩmi.

71 Jesús irasū āřĩgū, Judare Simón Iscariote magūrē āřĩgū iriyupu. Judas pe mojōma pere su gubu peru pēřēbejarā gua merā āārĩkeregu, Jesúre wējēdɔarāguere ĩgūrē ĩmubu āārĩmĩ.

7

Jesús pagupūrā ĩgūrē bɔremudɔabiridea

1 Jesús masakare irire buedero puɔu, Galilea nikūgue naagū waami. Judío masaka oparā ĩgūrē wējēdɔarire masĩgū, Judea nikūguere āārĩdɔabirimĩ. 2 Iripoere judío masaka ñekūsamarā masaka marĩrōgue āārĩrā, wiirigā irideare gūñarĩ bosenu ejaburo dupiyuro āārĩbú. 3 Irasirirā Jesús pagupūrā ĩgūrē āřĩma:

—Ōōrē dujabita, Judeague bosenuřē ĩāgū waaka! Irasirirā irogue mu buerā mu turari merā iri ĩmurĩrē ĩārākuma. 4 Masaka mūrē masĩmakū gāāmegū, mu turari merā iri ĩmurĩrē āārĩpererā ĩūrō iri ĩmugū waaka! ĩgūsā ĩāberogue iribirikōāka! āřĩma.

5 Īgū pagupūrā āārĩkererā, Jesúre bɔremubirima. 6 Irasirigu Jesús ĩgūsārē āřĩmi:

—Masaka ĩgūsā yure masĩburo dɔyakōāa dapa. Mɔsārē iri bosenuřē ĩārā waadɔamakū ōāgorāa. 7 I umu marā mɔsārē ĩāturibema. Yu gapure ĩgūsā ñerō irideare yu weremakū ĩāturima. 8 Mɔsā bosenuřē ĩārā waaka! Yure yu waaburo dɔyakoāa dapa. Irasirigu iri bosenuřē ĩāgū waabea dapa, āřĩmi Jesús.

9 Īgū irire ārādero puɔu, Galileague dujami.

Jesús ĩgūsā wiirigā iriri bosenuřē ĩāgū waadea

10 Īgū pagupūrā bosenuřē ĩārā waadero puɔu, Jesúde masaka ĩmurō marĩrō waami, ĩgūsā ĩgū waarire masĩbirikōāburo, āřĩgū. 11 Iri bosenuřē judío masaka oparā ĩgūrē āmarā iriñurā. Āsū āřĩ sērēñañurā:

—ĩNoogue āārĩkuri ĩgū? āřĩñurā.

12 Wārā masaka Jesúyamarē werenĩrā iriñurā. Gajirā: “Ōāgū āārĩmi”, āřĩñurā. Gajirā gapu: “Ōāgū meta, masakare āřĩkatorikugu āārĩmi”, āřĩñurā.

¹³ Judío masaka oparãrẽ güirã, ããrĩpererã péuogüe: “Jesús ãsũ ããrĩmi”, ãrĩ werebiriñurã.

¹⁴ Jesús irogue eja, iri bosenu dekokuaripoe Marĩpũya wi-igüe ñajãa, masakare buemi. ¹⁵ Īgũ buemakũ pérã, judío masaka oparã péguka, ãsũ ãrĩma:

—Īi buebiridi ããrĩkeregu, ¿nasirigu õãrõ masĩrĩ?

¹⁶ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Jesús Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yũ bueri, yaa meta ããrã. Yũre iriudiya bueri gapũ ããrã.

¹⁷ Marĩpũ gããmerĩrẽ iridũarã yũ buerire pérã: “Marĩpũ Īgũrẽ buedorerosũta buemi. Īgũ gããmerõ werebemi”, ãrĩrãkuma.

¹⁸ Sugũ Īgũ gããmerõ weregu, gajirãrẽ: “Īgũ õãrõ weremi”, ãrĩ bũremumakũ iridũagu ããrĩmi. Gajigu Marĩpũ Īgũrẽ iriudi gããmerĩrẽ weregu gapũ masakare: “Marĩpũ õãtarimi”, ãrĩ bũremumakũ yãmi. Īgũ ãrĩkatori marĩrõ diayeta weregu ããrĩmi.

¹⁹ Moisés Marĩpũ doreri gojadea pũrẽ mũsãrẽ pídi ããrĩmĩ. Mũsã gapũ neõ sugũ iri dorerire iribea. ¿Nasirirã mũsã yũre wẽjẽduari? ãrĩmi.

²⁰ Masaka Īgũrẽ ãrĩma:

—Mũ wãtĩ ñajãsũdi ããrã. ¿Noã mũrẽ wẽjẽduari?

²¹ Jesús Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Suñarõ siñajãrĩnu ããrĩmakũ yũ sugũ pũrĩrikugure taumakũ ããrã, mũsã ããrĩpererã ĩãgũkakõãbu. ²² Iripoegue Moisés mũsã pũrã ãmarẽ Īgũsãya dũpũma gasirogãrẽ* wiiridoredi ããrĩmĩ. Īgũ irire doreburo dupiyuro mũsã ñekũsãmarã irasirisianerã ããrĩmã. Irasirirã mũsã majĩrãgãrẽ su mojõma pere gajĩ mojõ ureru pẽrẽbejarinurĩ waaró merã Īgũsã deyoadero pũru siñajãrĩnu ããrĩkeremakũ, Īgũsãrẽ irasirinãa. ²³ Irasirirã Moisés dorederosũta irirã, siñajãrĩnu ããrĩkeremakũ mũsã majĩrãgã ãmarẽ Īgũsãya dũpũma gasirogãrẽ wiiria. Siñajãrĩnu ããrĩmakũ yũ sugũre ããrĩpereri Īgũya dũpũmarẽ õãmakũ iribu. ¿Nasirimurã yũ merã guari mũsã? ²⁴ Mũsã yũ irideare ĩãdero pũru: “Ñerõ irimi”, ãrĩ werewũabirikõãka! Yũ irideare õãrõ keoro pémasĩ odorãgue werenĩka! ãrĩmi Jesús.

Jesús ãmũgasigüe merã aaribũ, ãrĩ weredea

²⁵ Īgũ irasũ ãrĩripoere gajirã Jerusalén marã ãsũ ãrĩ werenĩma:

—¿Īi marĩ oparã wẽjẽdũagu meta ããrĩrĩ? ²⁶ Īgũ ããrĩpererã ĩũrõgue buegu yãmi. Sugũno gapũta Īgũrẽ gajino neõ ãrĩbema.

* **7:22** Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpũ Abrahãrẽ Īgũ pũrã ãmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, Īgũsãya dũpũma gasirogãrẽ wiiridoredi ããrĩmĩ. Pũru iri dorerire Moisére pídi ããrĩmĩ. Irasirirã judío masaka Abraham parãmerã ããrĩturarã iri dorerire irirã, Īgũsã pũrã ãmarẽ su mojõma pere gajĩ mojõ ureru pẽrẽbejarinurĩ waaró merã Īgũsã deyoadero pũru irasũ yãma.

Gajipoe irirã marĩ oparã: “Ĩĩ diayeta Cristo, Marĩpu iriudi ããrĩmi”, ¿ãrĩ gũñabukuri? ²⁷ Marĩ ĩĩ aariderore masĩa. Cristo, Marĩpu iriugũ gapũre aarimakũ, ĩgũ ããrĩderoguere masĩbirikoa. Irasirigũ Cristo ããrĩbirikumi ĩĩ, ãrĩma.

²⁸ Jesús Marĩpũya wiigue bueripoe ĩgũsã irasũ ãrĩ werenĩmakũ pégu, bũro busũro merã ãsũ ãrĩ weremi:

—Mũsã yũre masĩa, ãrã. ĩgũ aariderodere masĩa, ãrã. Yũ gããmerõ aaribiribũ. Yũre iriudi keoro irigũ ããrĩmi. Mũsã ĩgũrẽ masĩbea. ²⁹ Yũ ĩgũ pũrogue ããrĩdi ããrĩsĩã, ĩgũrẽ masĩa. ĩgũta yũre iriumi, ãrĩmi Jesús.

³⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũrẽ peresu iridũakererã, ñeãbirima. ĩgũ ñerõ tariburinũ dũyabũ dapa. Irasirirã ĩgũrẽ ñeãbirima. ³¹ Gajirã wãrã masaka ĩgũrẽ bũremuma. ãsũ ãrĩma:

—Neõ sugũ, ĩĩ nemorõ Marĩpu turari merã iri ĩmugũ mámi. Irasirigũ ĩĩ Cristo, Marĩpu iriudi ããrĩmi.

Fariseo bumarã Jesũre peresu iridoredea

³² Fariseo bumarã, masaka Jesũre: “Ĩĩ Marĩpu iriudi ããrĩmi”, ãrĩrĩrẽ péñurã. Irasirirã ĩgũsã paĩa oparã merã Marĩpũya wiire korerã surarare ĩgũrẽ ñeã, peresu iridorerã iriuidĩñurã.

³³ Irasirigũ Jesús masakare ãsũ ãrĩmi:

—Yoaweyaripoe mũsã merã ããrĩgũkoa. Pũgũ yũre iriudi pũrogue waagũkoa. ³⁴ Yũ ããrĩburore mũsã waamasĩbirikoa. Irasirirã yũre ãmakererã, neõ bokabirikoa.

³⁵ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, judío masaka oparã ĩgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme sêrẽñama:

—Ĩgũ marĩrẽ: “Yũre mũsã neõ bokabirikoa”, ãrĩgũ, ¿noógue waagũkuri? ¿ĩgũ judío masaka griego ããrĩrõgue makãrĩ waanerã pũrogue griego masakare buegũ waabukuri? ³⁶ ĩgũ marĩrẽ: “Yũ ããrĩburore mũsã waamasĩbirikoa. Irasirirã yũre ãmakererã, neõ bokabirikoa”, ãrĩrĩ, ¿naásũ ãrĩdũaro iriayuri? ãrĩma.

Jesús okari sĩrĩ dekomarẽ werede

³⁷ ĩgũsã bosenũ iritũnurĩnũ dupanũgora ããrĩmakũ, Jesús wãgãñũgã, bũro busũro merã masakare ãsũ ãrĩ weremi:

—Ñemesiburã yũ pũrogue iirĩrã aarika! ³⁸ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Yũre bũremurãya yũjũpũrãrĩguere okari sĩrĩ deko ũmayoro irirosũ ããrĩnĩkõãrokoa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩmi.

³⁹ Jesús irire ãrĩgũ: “Yũre bũremurã Ōãgũ deyomarĩgũrẽ oparãkuma”, ãrĩgũ irimi. Jesús ũmũgasigue mũrĩaburo dupiyuro Ōãgũ deyomarĩgũ ejabirimi dapa.

Masaka dũkawaridea

⁴⁰ Jesús ãrĩrĩrẽ pérã, gajirã ãsũ ãrĩma:

—Īi diayeta Marĩp̄ya kerere weredupiyurimasū: “Marĩ p̄ro aaribu āār̄yup̄”, Īgūsā ār̄īdi āār̄īmi.

41 Gajirā āsū ār̄īma:

—Īi, Cristo Marĩp̄ iriudi āār̄īmi.

Gajirā gap̄:

—Cristo, ĩnasiribu Galileam̄ āār̄ībukuri? ār̄īma. 42 Marĩp̄ya werenĩrĩ gojadea p̄gue āsū gojasūdero āār̄ībú: “Cristo Marĩp̄ iriubu, op̄ David parāmi āār̄īturiagu āār̄īgukumi. David deyoadea makā Belén wāikuri makāgue deyoagukumi”, ār̄ī gojasūdero āār̄ībú.

43 Irasirirā Jesúre surosū gũñabirisĩā, gāme dukawariakōāma. 44 Surāyeri Jesúre ñeā, peresu irid̄akererā, iribirima.

Judío masaka oparā Jesúre b̄remubiridea

45 Irasirirā Marĩp̄ya wiire korerā surara Jesúre ñeādorerā iriunerā, paia oparā, fariseo bumarā p̄rogoe goedujáañurā. Īgūsā goedujajamakū ĩārā, Īgūsārē sērēñañurā:

—ĩNasirirā Jesúre ñeā, āiribirari?

46 Surara Īgūsārē yuj̄ñurā:

—Neō suḡ Īgū irirosū werenĩgū mámi.

47 Īgūsā irasū ār̄īmakū pérā, fariseo bumarā Īgūsārē ār̄īñurā:

—ĩMusāde Īgū ār̄īkatori merā weremakū: “Diayeta weremi”, ār̄ī b̄remurĩ? 48 Neō suḡ marĩ oparā, neō suḡ ḡa fariseo bumarā Īgūrē b̄remugū mámi. 49 Sīsā masaka gap̄ Īgū wererire b̄remurā, Marĩp̄ Moisére doreri pídeare masībema. Wajamoāsūmurā āār̄īma.

50 Nicodemo fariseo bum̄ iro dupiyuro ñami merā Jesúre ĩāgū ejadi, Īgūsā merā āār̄īyup̄. Īgūsā irasū ār̄īmakū pégu, Īgūsārē ār̄īyup̄:

51 —Marĩrē doreri āsū ārā. Suḡ masakū Īgū irideare weremakū marĩ péburo dupiyuro Īgūrē: “Ñerō iribu”, ār̄ī wajamoāmasĩbea, ār̄īyup̄.

52 Īgū irasū ār̄īmakū pérā, āsū ār̄ī yuj̄ñurā:

—ĩMude Īgū irirosū Galileam̄ āār̄īrĩ? Marĩp̄ya werenĩrĩ gojadea p̄rē bueka! Iri p̄rē buegu: “Neō suḡ Galileam̄ Marĩp̄ya kerere weredupiyurimasū mámi”, ār̄ī masīgukoa.

Ɔm̄ merā ñerō irigore weresādea

53 Īgūsā irasū ār̄ādero p̄ru, Īgūsāya wiirigüe duj̄akōañurā.

8

1 Jesús gap̄ ūtāu Olivos wāik̄adigue waami. 2 Gajin̄ gap̄ boyoripoe āār̄īmakū, Marĩp̄ya wiigüe waami doja. Īgū eja-makū ĩārā, masaka āār̄īpererā Īgū p̄ro nerēma. Irasiriḡ eja doa, Īgūsārē buenugāmi. 3 Moisés gojadeare buerimasā,

fariseo bumarã sugo nomeõrẽ gajigũ igo marãpũ ããrĩbi merã igo ñerõ irigore bokajañurã. Irasirirã Jesús bueripoe iri wi-igüe ããrĩpererã masaka iũrõ igore ãññajãnú, Jesúre ãrĩma:

4 —Buegũ, igo marãpũkũgo ããrĩkerego, gajigũ merã ñerõ irigore bokajabũ. 5 Moisés Marĩpũ doreri gojadea pũgue igo nomeõ irirosũ irigonorẽ ãtãyeri merã dea wẽjẽdoredi ããrĩmĩ. Mukoa, ¿naásũ ãrĩrĩ?

6 “¿Naásũ yũjũgũkuri?” ãrĩrã, ãgũrẽ irasũ ãrĩ sërẽñadima. “Ígũ keoro yũjubirimakũ, marĩ oparãguere weresãrãkoa”, ãrĩ gũñañurã. Ígũsã irasũ sërẽñamakũ pégu, Jesús gapũ muúbia doaja, nikũgue ãgũya mojósrũ merã gojami. 7 Ígũsã ãgũrẽ sërẽñaduúbirimakũ pégu, Jesús wãgãñugã, ãsũ ãrĩmi:

—Mũsã merãmu ñerõ iribino igore ãtãye merã deapũroriburo.

8 Irasũ ãrĩ odo, dupaturi muúbia doaja, nikũgue gojami doja. 9 Ígũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ãgũsã ñerĩ irideare pémasĩ, gũyasĩrĩrĩ merã, mũrã sugũ pũrũ, gajigũ pũrũ wiriapũrorima. Irasirirã Jesúre sugũta nomeõ iro dujago merã pikõã, waakõama. 10 Jesús wãgãñugã, igore ãrĩmi:

—¿Noógue ããrĩrĩ mũrẽ weresãnerã? ¿Neõ sugũ mũrẽ wajamoãdoregũ marĩ?

11 —Mámi, yũ Opũ, ãrĩ yũjũmo.

Igo irasũ ãrĩmakũ, Jesús igore ãrĩmi:

—Yũde mũrẽ wajamoãdorebea. Irasirigo waaka! Dupaturi ñerĩrẽ neõ irinemobirikõãka!

Jesús i ãmu marãrẽ sĩãgori sĩgũ ããrĩrĩmarẽ werede

12 Jesús dupaturi masakare ãsũ ãrĩ weremi:

—Yũ i ãmu marãrẽ sĩãgori sĩgũ ããrã. Yũre tũyarã naĩtĩãrõgüe ããrĩrã irirosũ ããrĩbema. Boyorogue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. Irasirirã yũ okari sĩrĩrẽ oparãkuma.

13 Ígũ irasũ ãrĩmakũ pérã, fariseo bumarã ãrĩma:

—Mũ basi mũ ããrĩrikũrĩre werea. Irasiriro mũ werenĩrĩ neõ wajamãa.

14 Jesús ãgũsãrẽ ãsũ ãrĩ yũjũmi:

—Yũ aariderore, yũ waaburodere yũ masĩa. Mũsã gapũ irire neõ masĩbea. Irasirigũ yũ basi yũ ããrĩrikũrĩre werekeremakũ, yũ werenĩrĩ diayeta ããrã. 15 Mũsã i ãmu marã irirosũ yũre werewũãa. Yũ gapũ neõ sugũre mũsã irirosũ werewũabea. 16 Yũ masaka ããrĩrikũrĩre: “Í gapũ õãa, i gapũ õãbea”, ãrĩgũ, keoro ãrã. Yũ sugũta yũ gããmerõ irire ãrĩbea. Yũpũ yũre iriudi merã irire irasũ yãa. 17 Mũsãrẽ doreri gojadea pũgue ãsũ ãrã: “Përã masaka ãgũsã ããdeare surosũ weremakũ: ‘Diayeta ããrã’, ãrĩ bũremurõ gããmea”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. 18 Yũ basi yũ

ããrĩrikurire werea. Yurpu yure iriudide yu ããrĩrikurire weremi, ãrĩmi.

¹⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Ìgũrẽ sërẽñama:

—¿Noógue ããrĩrĩ muppu?

Jesús Ìgũsãrẽ yujumi:

—Mũsã yure, Yurpudere masĩbea. Yure masĩrã, Yurpudere masĩboayo.

²⁰ Jesús irasũ ãrĩ weregu, Marĩpuya wiigue ããrĩmĩ. Masaka niyeru sĩrã, Ìgũsã sãrĩ kũmarĩ puro ããrĩmĩ. Ìgũ ñerõ tariburinu ejabiribu dapa. Irasirirã neõ sugu Ìgũrẽ ñeã, peresu iribirima.

Jesús: “Yu waaburore mũsã waamasĩbirikoa”, ãrĩ weredea

²¹ Jesús dupaturi judío masaka oparãrẽ weremi:

—Yu ããrĩderogue waagukoa. Yu waadero puru, mũsã yure ãmarãkoa. Mũsã ñerĩ iridea waja, waja oparã boarãkoa. Yu waaburoguere mũsã waamasĩbirikoa.

²² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, gãme sërẽñama:

—¿Nasirigu: “Yu waaburoguere mũsã waamasĩbirikoa”, ãrĩrĩ? ¿Ìgũ basi wējẽ boagukuri irasũ ãrĩgũ?

²³ Jesús Ìgũsãrẽ ãrĩmi:

—Mũsã gapu i umugue ããrĩrã, i umu marã ããrã. Yu gapu umugasigue ããrĩdi, i umumu meta ããrã. ²⁴ Irasirigu mũsãrẽ: “Mũsã ñerĩ iridea waja, waja oparã boarãkoa”, ãrãbu. Mũsã: “Yu Ìgũ ããrã*”, ãrĩ wereadeare buremubirisĩã, mũsã ñerĩ iridea waja, waja oparã boarãkoa.

²⁵ Irasũ ãrĩgũ pérã Ìgũrẽ sërẽñama:

—¿Noãno ããrĩrĩ mu?

Jesús Ìgũsãrẽ yujumi:

—Buenagãgũgueta mũsãrẽ: “Yu Ìgũ ããrã”, ãrĩ weresiabu. ²⁶ Yu mũsãyamarẽ, mũsã ñerõ iridea waja mũsãrẽ wajamoãburire wereduarĩ, wãri ããrã. Yure iriudi gapu diaye weremi. Irasirigu Ìgũ weremakũ yu pédea ditare mũsã i umu marãrẽ werea, ãrĩmi.

²⁷ Jesús: “Yure iriudi”, ãrĩgũ, Ìgũ Pagureta werenígũ irimi. Ìgũsã gapu irire pémasĩbirima. ²⁸ Irasirigu Jesús Ìgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yure ããrĩpererã tĩgũrẽ mũsã curusague pábiatú ãiwãgũnúrãkoa. Mũsã irasũ irirã: “Yu Ìgũ ããrã”, ãrĩ wereadeare: “Diayeta ããrã”, ãrĩ masĩrãkoa. Yu gããmerõ neõ iribi, irasũ ããrĩmakũ Yurpu yure budea ditare yu weregu

* **8:24** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marĩpure sërẽñadi ããrĩmĩ: “Israel bumarã yure: ‘Mu iriudi wãĩ, ¿naásũ ããrĩrĩ?’ ãrĩ sërẽñamakũ, ¿naásũ ãrĩ weregukuri?” Marĩpu Ìgũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yu wãĩ ‘YO SOY EL QUE SOY’ ããrã. Irasirigu Israel bumarãrẽ ãsũ ãrĩ wereka: ‘YO SOY yure mũsãguere weredoregu iriumi’, ãrika!” ãrĩdi ããrĩmĩ. “YO SOY EL QUE SOY”, ãrĩrõ: “Yu ããrĩnígũta ããrã, o Ìgũta ããrã yu”, ãrĩduaro yáa.

ãārĩrĩrẽ masĩrãkoa. ²⁹ Yũre iriudi yũ merã ãārĩmi. Īgũ gããmerĩ ditare irinía. Irasirigu Īgũ yũre neõ béobemi.

³⁰ Jesús irasũ ãrĩmakũ pérã, wárã masaka Īgũrẽ bũremuma.

Jesús Marĩpu pũrãyamarẽ, ñerõ iririmasãyamarẽ weredea

³¹ Jesús, judío masaka: “Marĩpu iriudi ãārĩmi”, ãrĩ bũremurãrẽ ãsũ ãrĩmi:

—Yũ werenĩrĩrẽ bũremuduúmerã, diayeta yũ buerã ãārã.

³² Irasirirã diayema ãārĩrĩrẽ masĩrãkoa. Irire masĩrã, ñerõ iririre pirirãkoa. Moãboeanerã mũsã opũre wirianerã irirosũ ãārĩrãkoa.

³³ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Īgũrẽ ãrĩma:

—Gũa Abraham parãmerã ãārĩturiarãgue ãārã. Irasirirã neõ gajirãyarã Īgũsãrẽ moãboerã ãārĩbea. Irasirigu: “Moãboeanerã mũsã opũre wirianerã irirosũ ãārĩrãkoa”, ãrĩgũ, ¿naásũ ãrĩduagũ irasũ ãrĩrĩ mu?

³⁴ Jesús Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Diayeta mũsãrẽ werea. ãārĩpererã ñerĩrẽ irirã, ñerĩrẽ iridoregũyarã Īgũ dokamarã irirosũ ãārĩma. ³⁵ Sugũ moãboegũ wii opũ magũ irirosũ neõ ãārĩbemi. Wii opũ magũ gapũ Īgũ pagũya wiimu ãārĩníkõãkumi. ³⁶ Yũ, ãmũgasigue ãārĩgũ magũ ãārã. Irasirigu mũsãrẽ ñerĩrẽ iridoregũyarã irirosũ ãārĩbirimakũ irigu, diayeta moãboeanerã mũsã opũre wirianerã irirosũ ãārĩmakũ irigũkoa. ³⁷ Yũ mũsã Abraham parãmerã ãārĩturiarire masĩa. Irasũ ãārĩkererã, mũsã yũ wererire péduabea. Irasirirã yũre wẽjẽduáa. ³⁸ Yũpu yũre masĩmakũ irideare mũsãrẽ werea. Mũsã gapũ mũsãpu dorerire yáa.

³⁹ Īgũsã Īgũrẽ ãrĩma:

—Abraham gũa ñekũ ãārĩdi ãārĩmĩ.

Jesús gapũ Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Mũsã diayeta Abraham parãmerã ãārĩturiarã ãārĩrã Īgũ iriunaderosũta iririkũboayo. ⁴⁰ Yũpu yũre diaye wererire mũsãrẽ yũ werekeremakũ, yũre wẽjẽduáa. Abraham gapũ mũsã irirosũ neõ irasiribiridi ãārĩmĩ. ⁴¹ Mũsã mũsãpu irirosũta yáa.

Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ãrĩma:

—Gũa, pagũ marĩrã irirosũ ãārĩbea. Marĩpu sugũta gũapu ãārĩmi.

⁴² Jesús Īgũsãrẽ ãrĩmi:

—Yũpu diayeta mũsãpu ãārĩmakũ, mũsã yũre maĩboayo. Yũ Īgũ merã ãārĩdita õõ mũsã pũrogue aaribú. Yũ gããmerõ aaribiribu. Yũpu yũre iriumi. ⁴³ ¿Nasirirã yũ wererire pémasĩberi mũsã? Mũsã yũ wererire péduabirisĩa, pémasĩbea. ⁴⁴ Mũsãpu wãtĩ ãārĩmi. Mũsã Īgũyarã ãārã. Irasirirã Īgũ gããmerĩrẽ iriduáa. Neõgoragueta masakare wẽjẽbéodi ãārĩgũ

yámi. Īgūguere diayema neõ máa. Irasirigu ĩgū neõ diayemarē werebemi. Neõgoraguere masakare ārikatoriparoridi āārĩmĩ. Irasirigu ĩgū irasũ ārikatorikugũ āārĩsĩã, ārikatori ditare weremi. ⁴⁵ Yũ gapũ diayemarē werea. Irasirirã yũ wererire pérã, mũsã irire bũremubea. ⁴⁶ ¿Noã yũre: “Mũ āsũ irigu, ñerõ iriabũ”, ārĩ masĩbukuri? Yũ mũsārē diayemarē werekeremakũ, ¿nasirirã yũ wererire bũremuberi? ⁴⁷ Yũpũ pũrã ĩgū werenĩrĩrē péma. Mũsã gapũ ĩgū pũrã āārĩbirisĩã, irire péduabea, ārĩmi Jesús.

Cristo Abraham dupiyuro āārĩdeamarē weredea

⁴⁸ Jesús irasũ ārĩmakũ pérã, judío masaka ĩgũrē ārĩma:

—Gũa: “Mũ Samariamũ, wãtĩ ñajãsũdi āārã”, ārĩrã, diayeta ārĩrã yáa.

⁴⁹ Jesús ĩgũsārē ārĩmi:

—Yũ wãtĩ ñajãsũdi āārĩbea. Yũ iriri merã masaka Yũpũre: “Õātaria mũ”, ārĩmakũ yáa. Mũsã gapũ yũ iririre ĩakererã: “Ñerĩrē irigu āārĩmi”, ārã. ⁵⁰ Yũre: “Õārõ yáa”, ārĩ bũremurārē āmabea yũ. Yũpũ gapũ masakare yũre bũremumakũ gãāmemi. Īgũta yũ iririre ĩãgũ, yũre: “Õārõ yáa”, ārĩmi. ⁵¹ Diayeta mũsārē werea. Yũ wererire irigu neõ boabirikumi.

⁵² ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérã, ĩgũrē ārĩma:

—Dapagora gũa ire masĩa. Mũ wãtĩ ñajãsũdi āārã. Abraham iripoegue boakõãdi āārĩmĩ. Marĩpũya kerere weredupiyunerãde boakõãnerã āārĩmã. Mũ gapũ: “Yũ wererire irigu neõ boabirikumi”, ārã. ⁵³ ¿Gũa ñekũ Abraham nemorõ āārĩrĩ mũ? ĩgũ, Marĩpũya kerere weredupiyunerãde boakõãnerã āārĩmã. ¿Noã āārĩrĩ mũ irasũ ārĩ weregũ?

⁵⁴ Jesús ĩgũsārē ārĩmi:

—Yũ, yũ basi õārõ werenĩrĩ wajamáa. Yũpũ gapũ mũsã: “Gũapũ āārĩmi”, ārĩgũ gapũ yũre õārõ weremi. ⁵⁵ Mũsã gapũ Yũpũre neõ masĩbea. Yũ ĩgũrē masĩa. Yũ: “Īgũrē masĩbea”, ārĩgũ, mũsã irirosũ ārikatorikugũ āārĩbukoa. Yũ gapũ ĩgũrē õārõ masĩa. Irasũ āārĩmakũ, ĩgũ wererire yáa. ⁵⁶ Mũsã ñekũ Abraham yũ i ãmũgue aariburire masĩdi āārĩmĩ. Irasirigu yũ aarimakũ ĩãgũ, bũro usũyari merã āārĩdi āārĩmĩ.

⁵⁷ ĩgũsã Jesũre ārĩma:

—Mũ cincuenta bojori opabirikeregũ, ¿nasirigu Abrahãrē ĩãdi āārĩbukuri?

⁵⁸ Jesús ĩgũsārē ārĩmi:

—Diayeta mũsārē werea. Abraham dupiyuro āārĩdi yũta āārã.

⁵⁹ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérã, ĩgũsã ãtãyeri ãĩ, ĩgũrē dea wẽjẽduamakũ, Marĩpũya wiigũe āārãdi ĩgũsã watope duriwiriakõãmi.

9

Deyoaguguetu koye iãmasĩbire Jesús taudea

¹ Gajinu Jesús maague waagú, deyoaguguetu koye iãmasĩbire bokajami. ² Guu ìgürè iãrà, Jesúre sērēñabu:

—Buegu, ¿noã ñerō iridea waja ìgū koye iãmasĩbi deyoayuri? ¿ìgū pagusāmarā ñerō iridea waja, o ìgū basi ìgū ñerō iridea waja ìgürè irasū waayuri? ārību.

³ Jesús guare ārīmi:

—Ìgū ñerō iridea, ìgū pagusāmarā ñerō iridea ìgū deyoaguguetu koye iãmasĩbi āārīmakū iribirību. Marīpu ìgū turari merā ìgürè ōārī iririre masakare ìmugakumi. Irasirigu ìgū koye iãmasĩbi deyoami. ⁴ Ūmu merā masaka moāmasīrā irirosū dapagora Marīpu yure iriugu pıdeare marīrē iriro gāamea. Ñami merā moāmasīmerā irirosū purugue ìgū pıdeare irimasĩbirikoa pama. ⁵ Yu i ūmuguerē āārīgú, masakare sīāgori sīgū āārā. Irasirigu ìgūsārē Marīpure masīmakū yāa, ārīmi.

⁶ Irasū ārī odo, nikūgue sıkure eomeépı, iri merā morē, koye iãmasĩbiya koyeguerē túwūkāmi. ⁷ Irasiri odo, ìgürè ārīmi:

—Siloé wāikuri deko gobegue ìgūsā iridea gobegue m̄aya koyere koegu waaka! ārīmi. “Siloé”, ārīrō: “Iriugu”, ārīduaro yāa.

Ìgū irasū ārīmakū pégu, koye iãmasĩbi irogue ìgūya koyere koegu waakōāmi. Koe odo, koye iãmasīgūgue dujariyupu.

⁸ Ìgūya wiigue dujajamakū, ìgūya wii puro āārīrā, iro dupiyuro ìgū niyeru sērēdi āārīmakū iānerā, sērēñañurā:

—¿İ dupiyuro niyeru sērē doanídita āārīrı?

⁹ Gajirā ārīñurā:

—Ìgūta āārīmi.

Gajirā gapu ārīñurā:

—Ìgū āārībemi. Ìgū irirosū deyogu āārīmi.

Ìgūsā irasū ārīmakū pégu, koye iãmasĩbi āārādi gapu āsū ārīyupu:

—Ìgūta āārā yu.

¹⁰ Ìgū irasū ārīmakū, masaka ìgürè sērēñañurā:

—Mu iãmasĩbiradi āārīgú, ¿nasirigu dapagorare irasū iãmasīrı?

¹¹ Ìgūsārē yujuyupu:

—Jesús wāikugu ìgūya sıku nikū merā moāmorē, yu koyere túwūkāmi. Túwūkā odo, yure: “Siloé wāikuri deko gobegue ìgūsā iridea gobegue m̄aya koyere koegu waaka!” āārāmi. Yu irogue waa, koyere koe odo, iãmasĩpuroriabu.

¹² Ìgū irasū ārīmakū, ìgürè sērēñañurā doja:

—Murē irasiriadi, ¿noógue āārārı?

—Masĩbirikoa. Noó ããĩgũ ããĩrkumi, ãĩyupũ.

Fariseo bumarã koye ããmasĩbi ããĩrdire sêrêñadea

13 Pũũ ãgũsã koye ããmasĩbiridire fariseo bumarã pũrogue ããĩñurã. 14 Jesũs ãgũya siku nikũ merã moãmorê, koye ããmasĩbire taudeanu judío masaka siñajãrĩnu ããĩbũ.

15 Irasirirã fariseo bumarã koye ããmasĩbiridire sêrêñãñurã:

—¿Nasirigu dapagorare õãrõ ããĩrĩ?

ãgũsãrê yũyũyupũ:

—Sugũ ãgũya siku nikũ merã moãmorê, yaa koyere túwũkãmi. Irasirigu yaa koyere koeadero pũũ, ããmasĩpũroribũ.

16 ãgũ irasũ ããĩmakũ, surãyeri fariseo bumarã merãmarã ããĩñurã:

—ãgũrê irasiridi, marĩ siñajãrĩnuĩma dorerire iribi ããĩmi. Irasirigu Marĩpũ iriudi ããĩrbemi.

Gajirã gapũ ããĩñurã:

—ãgũ ñerõ irigũno ããĩgũ, i iri ãũurĩrê irimasĩbiriboayupũ. Irasirirã ãgũsã surosũ gũñabirisĩã, dukawariñurã. 17 Irasirirã dupaturi koye ããmasĩbiridire sêrêñãñurã doja:

—Mũkoa, ¿naásũ ããĩrĩ mũrê koye ããmasĩmakũ iridire?

ãgũ yũyũyupũ:

—ãgũ Marĩpũ kerere weredupiyugũ ããĩmi, ããrã yũ, ããĩyupũ.

18-19 Judío masaka oparã gapũ: “ãĩ koye ããmasĩgũ, dupiyuro koye ããmasĩbi ããĩrdi ããĩrbemi”, ããrĩ gũñadiñurã. Irasirirã ãgũ pagũsãmarãrê siiu, sêrêñãñurã:

—“¿ãĩ mũ magũ neõ deyoagũgueta koye ããmasĩbi ããĩrdi ããĩmi”, ããĩrĩ? ãgũ diayeta koye ããmasĩbiridi ããĩgũ, ¿nasiri dapagorare õãrõ ããmasĩrĩ?

20 ãgũ pagũsãmarã yũjũñurã:

—Ire gũã masĩã. ãĩ gũã magũta ããĩmi. ãgũ deyoagũgueta koye ããmasĩbiridita ããĩmi. 21 ãgũ dapagora koye ããmasĩrĩ gapũre, ãgũrê ããmakũ irididere masĩbea. ãgũrê sêrêñaka! Bũgũro ããĩmi. ãgũ basi mũsãrê yũjũmasĩmi.

22 Judío masaka oparã dupiyurogue ããsũ ããĩñurã:

—Jesũre: “Marĩpũ iriudi Cristo ããĩmi”, ããrĩgũnorê marĩ nerêrĩ wiirigue neõ ñajãdorebirikõãrã! ããĩñurã. Irasirirã, ãgũsã ããrĩdeare pãnerã ããrĩsĩã, koye ããmasĩbiridi pagũsãmarã ãgũsãrê gũigorañurã. 23 Irasirirã ãgũsãrê: “Bũgũro ããĩmi. ãgũrê sêrêñaka!” ããĩñurã.

24 Judío masaka oparã irire pãrã, dupaturi koye ããmasĩbiridire siiu, ãgũrê ããĩñurã doja:

—Marĩpũ mũ wererire pãmi. Irasirigu ãgũ pãurogue gũare diaye wereka! Gũã ire masĩã. Jesũs ñerõ irigu ããĩmi.

25 Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Īgūsārē āsū ārī yujuyupu:

—Jesúre Īgū ñegū, o òāgū āārīrīrē masībirikoa yu. I ditare masīa. Yu dupiyuroguere koye ĩāmasībi āārībú. Dapagorare ĩāa, ārīyupu.

26 Īgū irasū ārīmakū pérā, dupaturi Īgūrē sērēñañurā doja:

—¿Nasiriri Īgū mūrē? ¿Nasirigu Īgū mūrē koye ĩāmasīmakū iriri?

27 Īgū yujuyupu Īgūsārē:

—Irireta musārē weresiabu. Yu irasū ārī werekeremakū, musā gapu yu wererire péduabirabu. ¿Nasirirā dupaturi yu irire weremakū péduari? ¿Musāde Īgū buerā āārīduakuri?

28 Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē turiñurā:

—Mu Īgū buegu āārā. Guu gapu Moisés gojadeare buerā āārā. 29 Ire guu masīa. Marīpu Moisére weredi āārīmí. Jesúre iriudi gapure guu masībea.

30 Īgūsā irasū ārīmakū, Īgūsārē āsū ārī yujuyupu:

—Musā irasū ārīmakū, pégukakōākoa. Īgū yare koye ĩāmasīmakū irikeremakū, musā Īgūrē iriudire masībea, ārā.

31 Marī ire oārō masīa. Marīpu ñerō irirā Īgūrē sērēmakū pébemi. Īgūrē buremugū, Īgū dorerire irigure Īgū sērēñi ditare pémi. 32 Marī neō sugu deyoaguguetā koye ĩāmasībire ĩāmakū irigu āārīrīrē pébea. 33 Marīpu Jesúre iriubirimakū, yare koye ĩāmasīmakū iribiriboañumi, ārīyupu.

34 Īgū irasū ārīmakū pérā, ārīñurā:

—Mu deyoaguguetā ñerī merā deyoadi āārīkeregū, ¿irire wereduari guare buebu? ārīñurā.

Irasirirā judío masaka nerērī wiigue Īgūrē ñajādorebiriñurā.

Jesús Īgūyare pémerā koye ĩāmasīmerā irirosū āārīma, ārī weredeā

35 Jesús koye ĩāmasībiridire Īgūsā béowiuadeare pémi. Irasirigu Īgūrē bokajagu, sērēñami:

—¿Marīpu magū āārīpererā tīgūrē buremurī mu?

36 Īgū Jesúre ārīmi:

—Yu Opu, ¿noā āārīrī Īgū? Wereka yare! Īgūrē masīgū, buremugura.

37 Jesús Īgūrē ārīmi:

—Mu Īgūrē ĩāsīáa. Yu mu merā werenígū, Īgūta āārā.

38 Irire ārīmakū pégu, Jesús puro ñadukapuri merā ejamejā, Īgūrē:

—Yu Opu, mūrē buremua, ārīmi.

39 Puru Jesús āsū ārīmi:

—Yu masaka irideare: “I gapu oāa, i gapu oābea”, ārīgū, i ũmuguerē aaribú. Yuru gāāmerīrē masīmerā, koye ĩāmasīmerā irirosū āārīma. Irasirigu koye ĩāmasīmerā irirosū āārīrārē Īgū

gãamerĩrẽ masĩburo, ãrĩgũ, “Gua õãrõ masĩa”, ãrĩ gũñarã gapure koye ãmasĩmerã irirosũ waaburo, ãrĩgũ aaribú.

⁴⁰ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, surãyeri fariseo bumarã ĩgũrẽ ãrĩma:

—¿Mu irire ãrĩgũ, guadere: “Koye ãmasĩmerã irirosũ ããrã”, ãrĩgũ yári?

⁴¹ Jesús ĩgũsãrẽ ãrĩmi:

—Musã koye ãmasĩmerã irirosũ Yũũ gãamerĩrẽ masĩmerã ããrĩrã, musã ñerĩ iridea wajare opabiribukoa. “Gua õãrõ masĩa”, ãrĩrã ããrĩsĩã, musã ñerõ iridea wajare opáa dapa, ãrĩmi.

10

Jesús oveja korerimasũ iririkũri keori merã weredeã

¹ Jesús irire ãrĩ odoadero pũũ, keori merã ãsũ ãrĩ weremi:

—Diayeta musãrẽ werea. Oveja korerimasũ ĩgũsãrẽ duripĩri sãrĩrõ makãpũrore ñajãgũ irirosũ iribino, yajarimasũ ããrĩkumi. Makãpũro marĩrõgue ñajãkumi. ² Makãpũro ñajãgũ gapũ oveja korerimasũ ããrĩkumi. ³ Makãpũrore koregũ tũpãkumi, oveja korerimasũrẽ ñajãridoregũ. Oveja korerimasũ ñajãmakũ, oveja ĩgũ werenĩmakũ pékuma. ĩgũyarãrẽ ĩgũsã wãĩ merã oekumi. Irasũ oegũ, ĩgũsãrẽ siu wiukumi. ⁴ ĩgũyarã ããrĩpererãrẽ oe, siu wiu odo, ĩgũsãrẽ dupiyuwãgãkumi. Oveja ĩgũ werenĩrĩrẽ masĩrã ããrĩsĩã, ĩgũrẽ tũyakuma. ⁵ Gajigũre ĩgũsã ãmasĩbire tũyabirikuma. ĩgũ werenĩrĩrẽ masĩmerã ããrĩsĩã, ĩgũrẽ gũĩ ũmaduriwãgãkõãkuma.

⁶ Jesús iri keori merã ĩgũsãrẽ weremakũ pérã gapũ pémasĩbirima. “Ãsũ ãrĩdũaro irikoa i”, ãrĩmasĩbirima.

Jesús ovejare õãrõ koregũ irirosũ ããrĩrĩmarẽ weredeã

⁷ Irasirigũ Jesús ĩgũsãrẽ werenemomi doja:

—Diayeta musãrẽ werea. Yũ ovejare duripĩri sãrĩrõ makãpũro irirosũ ããrã. ⁸ ããrĩpererã ñerã yũ dupiyuro aarinerã, yajarimasã irirosũ ããrĩma. Yaarã oveja irirosũ ããrĩrã gapũ ĩgũsãrẽ pébema. ⁹ Yũ makãpũro irirosũ ããrã. Yũre bũremurã iri makãpũrore ñajãrã irirosũ ããrĩma. ĩgũsãrẽ peamegue waabonerãrẽ taugũkoa. Oveja gũiro marĩrõ ĩgũsãrẽ duripĩri sãrĩrõ makãpũrore ñajãrã, wirirã ĩgũsã baaburi bokarã irirosũ ããrĩrãkuma.

¹⁰ Yajarimasã ovejare yajamurã, wẽjẽmurã, poyanorẽmurã aarĩma. Yũ gapũ ĩgũsãrẽ okarire opamakũ irigũ aaribú. ããrĩpereri õãrĩrẽ opaburo, ãrĩgũ, aaribú. ¹¹ Yũ ovejare õãrõ koregũ irirosũ ããrã. Ovejare õãrõ koregũ wẽjẽsũbu ããrĩkeregũ, ĩgũsãrẽ béobirikumi. ĩgũsã õãrõ ããrĩburire boa-bosagũkumi. ¹² Gajigũ moãrĩmasũ gapũ ĩgũ moãwajatari ditare

gũñami. Ovejare òãrò koregũ irirosũ ããrĩbemi. Oveja ìgũyarã ããrĩbema. Irasirigũ makãnúũmũ diayée ovejare ñeã wějēgũ aarimakũ ìãgũ, ovejare béo, gũi ùmaduriwãgãkòãmi. Ìgũsãrē béowãgãdero pũũ, makãnúũmũ diayée ovejare ñeãmakũ ìãrã, gajirã oveja ùmasiriwãgãkòãma. ¹³ Moãrĩmasũ ìgũ moãwajatarì ditare gããmemi. Irasirigũ ovejare ìgũsã òãrò ããrĩburire gũñabemi.

¹⁴⁻¹⁵ Yũ ovejare òãrò koregũ irirosũ ããrã. Yũpũ yũre masĩmi. Yũde Yũpũre masĩa. I irirosũ yaarã ovejare yũ masĩa. Yaarãde yũre masĩma. Irasirigũ yũ okarire maĩbea. Ìgũsã òãrò ããrĩburire boabosagũkoa. ¹⁶ Gajirã oveja gajì duripĩrì sãrĩrò marã irirosũ ããrĩma. Ìgũsãde yaarã ããrĩma. Ìgũsãdere ãigũkoa. Yũ werenĩrĩrē pérãkuma. Irasirirã yaarã ããrĩpererã su buta ããrĩrãkuma. Yũ suguta ìgũsãrē koregũkoa.

¹⁷ Yaarã òãrò ããrĩburire boabosagũkoa. Yũ okarire maĩbi ããrĩsĩã, irasirigũkoa masã, dupaturi okabu. Yũ irasiribu ããrĩmakũ, Yũpũ yũre maĩmi. ¹⁸ Yũ gããmebirimakũ, neò sugũ yũre boamakũ irimasĩbiribukumi. Yũ gããmerò merã boagũkoa. Yũ turaro merã yũ gããmerĩrē irimasĩgũ ããrĩsĩã, yũ gããmerò merã boa, pũũ masãgũkoa. Yũpũ yũre irireta iridoremi, ãrĩmi Jesús.

¹⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, judío masaka dupaturi surosũ ìgũrē gũñabirisĩã, dukawarima.

²⁰ Gajirã wárã ìgũsã merãmarãrē ìgũyamarē ãrĩma:

—Ìgũ wãtĩ ñajãsũdi, niãsũgũ yámi. ¿Nasirirã ìgũrē péri mũsã?

²¹ Gajirã gapũ ãrĩma:

—Wãtĩ ñajãsũdi, ìgũ irirosũ òãrò werenĩbiribukumi. Koye ìãmasĩbidere ìãmakũ irimasĩbiribukumi, ãrĩma.

Judío masaka Jesúre gããmebiridea

²² Puibũ ããrĩmakũ, Jerusalēgue judío masaka bosenu irima. Iripoegue marã Marĩpũya wiire iripeodeare gũñarĩ bosenu ããrĩbũ. ²³ Iri bosenarē Jesús, Pórtico de Salomón wãikuri taribu Marĩpũya wii tũro biaña marĩrĩ taribugue waagore-nami. ²⁴ Irogue ìgũ ããrĩmakũ ìãrã, judío masaka oparã ìgũ pũro nerē, ìgũrē sērēñama:

—¿Naásũ ããrĩmakũ gũare òãrò diaye weregũkuri? ¿Mũ Cristo, Marĩpũ iriudita ããrĩrĩ?

²⁵ Jesús ìgũsãrē yũjũmi:

—Mũsãrē weresiabu. Mũsã gapũ yũ wererire bũremubea. Yũ, Yũpũ yũre dorerosũta ìgũ turarì merã iri ìmurĩrē irinagũ yáa. I merã yũ ããrĩrikũrere masĩsũa. ²⁶ Yũ ìgũ turarì merã iri ìmurĩrē ìãkererã, mũsã gapũ yũre bũremubea. Mũsã yaarã ããrĩbirisĩã, yũre bũremubea. Yũ dupiyuro werederosũta mũsã gajigũyarã oveja irirosũ ããrã. ²⁷ Yaarã oveja yũ werenĩrĩrē masĩma. Yũ ìgũsãrē masĩa. Irasirirã yũre tũyama. ²⁸ Yũ

Īgūsārē ūmugasigue perebiri okari opamakū yáa. Irasirirā perebiri peamegue neō waabirikuma. Y_u Īgūsārē korea. Gajirā Īgūsārē neō y_{ure} ēmamasībema. ²⁹ Y_u Īgūsārē y_{ure} sīdi āārīmí. Īgū āārīpererā nemorō turagū āārīmí. Īgūde Īgūsārē koremi. Gajirā Īgūsārē neō Īgūdere ēmamasībema. ³⁰ Y_u, Y_u merā sugūta āārā, āārīmi Jesús.

³¹ Īgū irasū āārmakū pérā, dupaturi judío masaka ūtāyeri āāma, Īgūrē dea wējēduarā. ³² Īgūsā irasiridūamakū Īāgū, Jesús Īgūsārē āārīmi:

—Y_u, Y_u y_{ure} dorederosūta wári Īgū turari merā iri Īmurīrē irib_u. M_usā irire Īāb_u. ¿Nēeno y_u iridea waja m_usā y_{ure} ūtāyeri merā dea wējēduari?

³³ Īgūsā Īgūrē āārīma:

—M_u ōārō iriri waja g_ua m_urē ūtāyeri merā dea wējēduabea. M_u Marīp_ure űerō werenīrī waja m_urē ūtāyeri merā dea wējēduāa. M_u masak_u āārīkereg_u: “Marīp_u āārā y_u”, āārī werenīa.

³⁴ Īgūsā irasū āārmakū pégu, Jesús Īgūsārē āārīmi:

—Marīp_u āsū āārīdi āārīmí Īgū m_usārē doreri gojadea pūgue: “M_usā y_u irirosū āārā”, āārīdi āārīmí. ³⁵ Marī ire masīa. Marīp_u Īgūya werenīrī gojadea pūgue āārīrī diayeta āārā. Marīrē neō irire: “Diaye āārībea”, āārī masīña máa. Irasiriro iri pūguere Īgūya kerere pérārē: “Y_u irirosū āārīma”, āārīrī diayeta āārā. ³⁶ Marīp_u y_{ure} beyesīā, i ūmuguere iriumi. Irasū āārīkeremakū: “Y_u Marīp_u magū āārā”, āārīdea waja m_usā gap_u y_{ure}: “Marīp_ure űerō werenīmi”, āārā. ¿Nasirirā y_{ure} irasū āārīrī m_usā? ³⁷ Y_u y_{ure} dorederosūta Īgū turari merā y_u iri Īmubirimakū Īārā, y_u wereri gap_ure būremubirikōāka! ³⁸ Y_u y_{ure} dorederosūta y_u iri Īmumakū Īārā, y_u wererire būremubirikererā, y_u iriri gap_ure: “Marīp_u turari merā iriri āārā”, āārī būremuka! M_usā irire āārī būremurā, Y_u y_uguere ōārō āārīrīrē, irasū āārmakū y_u Īgū merā sugūta āārīrīrē masīrākoa.

³⁹ Īgū irasū āārmakū, Īgūrē peresu iriduarā űeāduarā iriadima doja. Īgū gap_u Īgūsārē duriwiriakōāmi.

⁴⁰ Wiria, Juan masakare wāiyep_uroriderogue dia Jordán wāikūdiya gaji koep_ugue dupaturi waa, iroguē dujami.

⁴¹ Masaka wārā Īgūrē Īārā ejama. Āsū āārīma:

—Juan masakare wāiyedi Marīp_u turari merā iririre iri Īmubirikereg_u, āārīpereri Jesúyamarē weredea diayeta āārā, āārīma.

⁴² Irasirirā wārā iroguere Jesúre būremuma.

11

Lázaro boadea
(Lc 10.38-42)

1-2 Iripoere Betania wāikuri makāmu Lázaro wāikugu pūrīrikugu iriyupu. Iri makā, ĩgū tīrā nome María, Marta wāikurāya makā āārībú. María marī Opu Jesúya gubure sūrōrī merā piupeo, igo poari merā túkoebo āārīmó. ³ Lázaro pūrīrikumakū ĩārā, ĩgū tīrā nome gajirā merā Jesúre kere iriuñurā:

—Gua Opu, mu maĩgū pūrīrikugu yámi, ārī kere iriuñurā.

⁴ Jesús iri kerere pégu, ārīmi:

—Iri pūrīrī ĩgūrē boamakū iriburi āārībea. Iri merā Marīpu masakare ĩgū turarire ĩmugakumi. ĩgū irire ĩmugū, yu ĩgū magū āārīrīrē, ĩgū turari opagu āārīrīdere ĩmugakumi.

⁵⁻⁶ Irasirigu Jesús Martare, igo pagumorē, Lázarore buro maĩsā, Lázaro pūrīrikuri kere péadero puru, penu ĩgū āārīrōguere dujanemomi. ⁷ Penu puru guare ĩgū buerārē ārīmi:

—Náka, dupaturi Judea nikūgue waarā doja!

⁸ Gua ĩgūrē ārībú:

—Buegu, irinugue marī irogue āārīmakū, judío masaka murē ũtāyeri merā dea wējēduama. ¿Nasirigu mu irogue dupaturi waaduari?

⁹ Gua irasū ārīmakū, Jesús keori merā guare āsū ārī weremi:

—Sunurē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari horagora āārā. Irasirirā, i ũmuguere sīāgori āārīyumakū, iri boyori merā masaka noó waaró waarā, gubutuabirikuma. ¹⁰ Nami merā sīāgori marīrō waarā gapu gubutuama.

¹¹ ĩgū irire ārī odo, guare ārīmi:

—Marī merāmu Lázaro kārīakōāmi. Yu ĩgūrē yobegu waagukoa.

¹² Gua ĩgūrē ārībú:

—Gua Opu, Lázaro kārīmakū, ĩgū sīrīrī tarirokoa, ārībú.

¹³ Jesús: “Kārīakōāmi”, ārīgū, ĩgū kōmoadeare weregu iridi āārīmí. Gua gapu: “ĩgū kārīrīrē weremi”, ārī gūñadibu.

¹⁴ Irasirigu Jesús pémasīma ōārō guare weremi:

—Lázaro boakōāmi. ¹⁵ Yu usuyáa, yu marīrō boami. ĩgū boari merā musā yure buremunemorākoa. Náka, marī ĩgūrē ĩārā! ārīmi.

¹⁶ Jesús irire ārīmakū pégu, Tomás “Sudhadi” ĩgūsā ārīgū guare ārīmi:

—Marī Jesús merā waarā! ĩgū irogue boamakū, marīde ĩgū merāta boakōārā!

Jesús boanerārē masāmakū irigu, okari sīgū āārīrīmarē were-dea

17 Jesús Betaniague ejamakū, iro marā ĩgūrē werema:

—Wapikurinu taria, Lázaro dagure ĩgūsā yáadero puru, arĩma.

18 Betania, Jerusalén purogā, pe kilómetro gaji kilómetro deko yoaro aarĩbú. 19 Irasirirā judío masaka wārā Lázaro boadea kerere pérā, Marta, Maríare ĩārā waañurā, ĩgūsārē ĩā gũñaturaburo, arĩrā. 20 Jesús ĩgūsā puro ejaburi kerere pégo, Marta ĩgūrē bokatĩrĩgō aarimó. María gapu wiigueta dujakōãdego aarĩmó. 21 Marta Jesús puro ejago, ĩgūrē arĩmo:

—Yū Opu, mu õõgue aarĩmakū, yu pagumu boabiriboadi aarĩmi. 22 Yū masĩa. Mu Marĩpũre sērēmakū, aarĩpereri mu sērērõsũta irigukumi.

23 Jesús igore arĩmi:

—Mu pagumu dupaturi okagukumi.

24 Igo ĩgūrē arĩmo:

—Yū masĩa. I umu peremakū aarĩpererā boanerā masāmakū, ĩgũde dupaturi okagukumi.

25 Igo irasũ arĩmakū, Jesús asũ arĩmi:

—Yū boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari sīgũ aarā. Yũre bũremugũ boadigue aarĩkeregu, okagukumi. 26 Irasirirā okarā yũre bũremurāno neõ boabirikuma*. ¿Mu ire bũremurĩ?

27 Igo ĩgūrē arĩmo:

—Yū Opu, mure bũremua. Mu, Cristo Marĩpu magũ, i umugue aarigukumi, ĩgūsā arĩdi aarā.

Jesús Lázaro ya dũpũre yáadea masāgobe puro oredea

28 Marta irasũ arĩ odo, igo pagumo Maríare siiguo waamo. Gajirā péberogā igore asũ arĩyupo:

—Marĩrē buegu ejasiami. Mure siuami.

29 Igo irasũ arĩmakū pégo, mata María ĩgũ purogue mumurõ merā aarimó. 30 Jesús makāgue ejabirimi dapa. Marta ĩgūrē bokatĩrĩaderogueta aarĩmi. 31 Judío masaka wiiguo Maríare ĩā gũñaturaburo, arĩrā, igo merā aarānerā, igo mumurõ merā waamakū ĩārā, igore tũyawāgāñurā. “Igo pagumu yáa masāgobegue orego waagó irikumo”, arĩ gũñañurā.

32 María Jesús purogue ejago, ĩgūrē ĩā, ĩgũ guburi puro ñadukũpuri merā ejamejā:

—Yū Opu, mu õõgue aarĩmakū, yu pagumu boabiriboadi aarĩmi, arĩmo.

33-34 Igo, igore tũyanerā merā oremakū ĩāgũ, Jesús bũro bopoña, bũjawereri merā ĩgūsārē ĩā:

—¿Noógue ĩgūrē yáari musā? arĩ sērēñami.

ĩgūsā ĩgūrē arĩma:

* 11:26 Jesús: “Okarā yũre bũremurāno neõ boabirikuma”, arĩgũ, ĩgūsā umugasiguo perebiri okaburire, perebiri peamegue neõ waabiriburire werenígũ irimi.

—Gua Opu, ĩāgũ aarika!

³⁵ Jesús oremi.

³⁶ ĩgũ oremakũ ĩārã, judío masaka ārĩma:

—Īāka! Noópagora ĩgũrẽ maĩayuriye!

³⁷ Gajirã ĩgũsã merãmarã gapu ārĩma:

—Koye ĩãmasĩbire ĩãmakũ iridi aārĩmi. ¿Lázaro boaburi dupiyuro ĩgũrẽ ĩāgũ taukõãboayuri?

Jesús Lázaro masũdea

³⁸ Jesús buro bujawereri merã masãgobe puo waami. Iri gobe utãtore aārĩbũ. Iri gobe ñajãrõrẽ wãri majĩ utã majĩ merã biasũbu.

³⁹ Jesús ārĩmi:

—Utã majĩrẽ ãĩ weanũka!

Īgũ irasũ ārĩmakũ pégo, Marta boadi tĩgõ ārĩmo:

—Yu Opu, ĩgũya dupu daro ũrĩasiakuyo. Wapikũrinu tarisiáa, ĩgũ boadero puu.

⁴⁰ Jesús gapu igore ārĩmi:

—Murẽ wereabu: “Yure buremugõ Marĩpu turarire ĩāgokoa”, ārãbu.

⁴¹ ĩgũ irasũ ārĩ odomakũ, ĩgũsã utã majĩrẽ ãĩ weanũma. Jesús ũmugasigue ĩãmu, Marĩpũre ãsũ ārĩmi:

—Au, yu sērērĩrẽ mu pésiabu. Irasirigu murẽ: “Ōãa”, ārĩ, usuyari sĩa. ⁴² Yu masĩa. Yu murẽ sērērĩrẽ irasũ pénikõãa. Yu irire masĩkeregu, õõ nĩrã yu mu iriudi aārĩrĩrẽ masĩburo, ārĩgũ, ĩgũsã péurogue murẽ: “Yu sērērĩrẽ mu pésiabu”, ārĩ werea.

⁴³ Irasũ ārĩ odo, Jesús buro busuro merã ārĩmi:

—Lázaro, irore wirika!

⁴⁴ ĩgũ irasũ ārĩmakũta, masãgobegue wiririmi. ĩgũya mojõrĩ, guburire surĩ gasiri merã dũrasũdi, ĩgũya diapure surĩro gasiro merã õmasũdi aārĩmĩ. Irasirigu Jesús ĩgũsãrẽ:

—Kuranoka ĩgũ waamakũ! ārĩmi.

Judío masaka oparã Jesúre ñeãdũadea

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Wãrã judío masaka María merã masãgobegue wapikũnerã Jesús iriadeare ĩārã, ĩgũrẽ buremuma. ⁴⁶ Gajirã ĩgũsã merãmarã gapu fariseo bumarã puogwe waa, Jesús iriadeare ĩgũsãrẽ wereñurã. ⁴⁷ Irasirirã fariseo bumarã, irasũ aārĩmakũ paĩa oparã gajirã judío masaka oparã merã nerẽ, ãsũ ārĩ werenĩñurã:

—¿Nasirirãkuri marĩ? Jesús wãri turari merã iri ĩmugũ yãmi. ⁴⁸ Marĩ ĩgũrẽ: “Iropata irika!” ārĩbirimakũ, aārĩpererã masaka ĩgũrẽ buremurãkuma. Irasirirã romano marã oparã aarirãkuma, Marĩpũya wiire bẽo, marĩrẽ marĩya nikũrẽ emamurã, ārĩñurã.

49 Sugũ ĩgũsã merãmu, Caifás wãikugu iri bojorire paía opu ããrĩmĩ. ĩgũsã irire irasũ ãrĩmakũ pégũ, ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Mũsã irima ããrĩpererire neõ masĩbea. 50 Ire pẽmasĩbea. Sugũta marĩ judío masakaya ããrĩburire boabosamakũ õãrokoa. ĩgũ boabirimakũ, marĩ ããrĩpererã judío masaka gapũ pereakõãbukoa.

51 ĩgũ Jesús judío masakaya ããrĩburire boabosaburire werẽgũ, ĩgũ basi gũñarĩ merã irasũ ãrĩbiriyupũ. Iri bojorire ĩgũ paía opu ããrĩmakũ, Marĩpu ĩgũrẽ irire ãrĩmakũ iriyupũ. 52 Jesús boagũ, judío masakaya ããrĩburire, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpererã Marĩpu pũrã ããrĩperero ããrĩrãdere ĩgũsãya ããrĩburidere boami, su buta ããrĩburo, ãrĩgũ. 53 Caifás ĩgũsãrẽ irasũ ãrãdero paru: “¿Nasiri Jesũre wẽjẽrãkuri marĩ?” ãrĩ werenĩrã iriñurã.

54 Jesús, ĩgũsã ĩgũrẽ wẽjẽduarire masĩkõãmi. Irasirigũ judío masaka oparã ĩũrõgue neõ waagorenabirimi. Judea nikũma makã, masaka marĩrõ puro ããrĩrĩ makã Efraín wãikuri makãgue waakõãmi. Irogue gũa ĩgũ buerã merã dujami.

55 Iripoere pascua bosenu gũa judío masaka bosenu ããrĩburo mérõgã duyabu. Irasirirã bosenu dupiyuro masaka wárã gaji makãrĩ marãde Jerusalẽgue iri bosenu marẽ baaburo dupiyuro Marĩpu dorederosũta koerã waama ĩgũ ĩgũsãrẽ: “Ñerĩ opamerã, õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãburo, ãrĩrã. 56 ĩgũsã irogue ejarã, Jesũre ãmagorenañurã. Marĩpũya wiigũ ããrĩrã, ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—¿Naásũ gũñarĩ? ¿Bosenurẽ ĩãgũ aarigukuri, o aaribirikuri?

57 Paía oparã, fariseo bumarã masakare doreñurã. ãsũ ãrĩñurã:

—Jesũ ããrĩrõrẽ masĩrã, guare wereka! ĩgũrẽ ñeã, peresu iriduarã irasũ ãrĩñurã.

12

María Jesúya guburire sãrõrĩ piupeodea (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarinurĩ pascua bosenu waaburi dupiyuro Jesús Betaniague waami. Iri makã, Lázaro boadiguere Jesús masũdiya makã ããrĩbũ. 2 Irogue Jesũre bosenu iripeoma. Marta baarire gueremo. Lázaro ĩgũ merã baa doami. Gũade ĩgũsã merã baabu. 3 Gũa ĩgũsã merã baaripoe María suru sãrõdiru wãdiru su litro deko opadirure Jesús puro ãija, ĩgũya guburire piupeomo. Iri sãrõrĩ “nardo” wãikuri sãrõrĩ, gajino merã morẽña marĩrĩ, wajapari sãrõrĩ ããrĩyuro. Irire piupeo odo, igoya poañapu merã ĩgũya guburire túkoemo. Iri wii ããrĩperero sãrõseyakõãbu. 4 Igo irasirimakũ ĩãgũ, gũa Jesús buerã watopemu Jesũre wẽjẽduarãguere ĩgũrẽ ĩmubu Judas Iscariote ãsũ ãrĩmi:

⁵ —¿Nasirigo i sūrōrīrē duabirari? Irire duago, trescientos nurī moādea wajare wajataropa wajataboakuyo. Irasirigo iri niyerure boporārē sīboakuyo, ārīmi.

⁶ Yajarikūsīā, irasū ārīmi. Boporārē iritamudhagu meta āārīmí. Īgū ghaya niyeru ajurore koreghu āārīmí. Iri ajurogue gha niyeru duripírīre yajanokōāmi.

⁷ Jesús Īgūrē ārīmi:

—Iropata ārīka! Igo iri sūrōrī duripíadeare yare piupeogo, Īgūsā yare yáaburi dupiyuro iriburire irasū yámo.

⁸ Boporā musā merā āārīnīkōārākuma. Yu gapu musā puro āārīnībirikoa.

Judío masaka oparā Lázarore wējēdhaadea

⁹ Jesús Betaniague āārīrī kerere pérā, judío masaka wárā irogue Īgūrē ĩārā aarirā, Īgū ditare ĩārā aaribirima. Lázaro boadiguere Jesús masūdidere ĩārā aarimá. ¹⁰⁻¹¹ Jesús Īgūrē masūmakū ĩādero puru, wárā judío masaka paía oparā bueri gapure tayanemobiri, Jesúre bremupurorīñurā. Irasirirā paía oparā Jesúre wējēdharosūta Lázarodere wējēdhañurā.

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Gajinū gapu wárā masaka Jerusalēgue pascua bosenurē ĩārā ejanerā, Jesús irogue waaburi kerere péñurā. ¹³ Irasirirā beje pū diti āiwāgā, Īgūrē āsū ārī gaguinī bokatīrīrā aarimá:

—Marī Opure usayari sīrā! Ī Marīpu marīrē taugu iriudi ōārō aariburo. Īgū marī Israel bumarā Opūta āārīmi, ārīma.

¹⁴ Jesús burrore bokaja, Īgū weka murībejami. Irasirigu Marīpuya werenírī gojadea pūgue ārīderosūta irimi. Āsū ārī gojasūdero āārībú:

¹⁵ Jerusalén marā güibirikōāka!

Īāka! Musā Opū burro weka peyawāgārimi, ārī gojasūdero āārībú.*

¹⁶ Gha Īgū buerā iri gojadeare pémasībiribu. “Dapagora Jesús iri gojaderosūta irigu yámi”, ārī güñabiribu. Ūmugasigue Īgū murīadero puru, iri gojadeare güñaboka, pémasību. “Marīpuya werenírī gojadea pūgue ārīderosūta Jesúre waabu”, ārī güñabu.

¹⁷ Jesús Lázarore Īgūsā yáadea gobere wiridore, Īgūrē masūmakū ĩānerā gajirārē Īgūsā ĩādeare wererā irima. ¹⁸ Irasirirā wárā masaka Lázarore Jesús masūdea kerere pénerā āārīsīā, Jesúre bokatīrīrā aarimá. ¹⁹ Īgūsā irasirimakū ĩārā, fariseo bumarā Īgūsā basi āsū gāme ārī werenīñurā:

—Īāka! Āārīpererā Īgū merā dita waarā yáma. Marī neō Īgūsā iririre kāmutasasībea.

Surāyeri griego masaka Jesúre ĩādhaadea

²⁰Jerusalégue pascua bosenu ããrĩmakũ, Marĩpure buremurã ejanerã watopere surãyeri griego masaka ããrĩmá. ²¹ Ìgũsã Jesúre ããduarã, Felipere wererã aarimá. Felipe Betsaida wãikuri makãmũ ããrĩmí. Betsaida, Galilea nikũgue ããrĩĩ makã ããrĩbú. Ásũ ãrĩma ìgũrê:

—Jesúre ããduakoa gũa.

²² Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Felipe Andrére weregu waami. Irasirĩã Ìgũsã pẽrãgueta Jesúre wererã waama. ²³ Jesús, griego masaka ìgũrê ããduarire pégu, guare ãrĩmi:

—Mérõgã duyãa yũ ããrĩpererã tĩgũ boa, masã, ãmũgasigue mũrĩaburo. ²⁴ Diayeta mũsãrẽ werea. Oteri yere otebiri-makũ, suyeta dujarokoa. Iri yere otedero purũ, yeba poekague boa, purũ puri wiri, wári dũka sũkoa. ²⁵ Sugũ Ìgũ i ãmũgue okarire maĩgũno, perebiri peamegue waagũkumi. Ìgũ i ãmũgue okarire maĩbi gapũ ãmũgasigue perebiri okari opagũkumi. ²⁶ Yũ dorerire iridũagu, yare tũyaburo. Yũre tũyagu, yũ ããrĩburoguere yũ merã ããrĩgũkumi. Yũpũ yũ dorerire irigure: “Õãrõ irigu yãmi”, ãrĩ, ìgũrê õãrõ irigũkumi.

Jesús ìgũ boaburire weredea

²⁷ Dapagorare yũ burõ bujawereri merã ããrã. ¿Naásũ ãrĩgũkuri? “Aũ, yũ ñerõ tariburore tauka!” ¿ãrĩgũkuri? Irire ãrĩbea. Ñerõ taributa i ãmũguere aaribú, ãrĩmi. ²⁸ Irasũ ãrĩ odo, ìgũ Pagure: “Aũ, mũ turagu ããrĩrĩrẽ masakare ãmũka!” ãrĩmi.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Marĩpũ ãmũgasigue ããrĩgũ werenĩrĩrẽ pébu. Ásũ ãrĩmi:

—Yũ turagu ããrĩrĩrẽ masakare ãmũsiabũ. Irire dupaturi ãmũgũra doja.

²⁹ Masaka irogu ããrĩrã ìgũ werenĩrĩrẽ pẽrã, ãrĩma:

—Bupu busũkumi.

Gajirã ãrĩma:

—Marĩpure wereboegu Jesúre werenĩami.

³⁰ Jesús gapũ ãsũ ãrĩmi:

—Yũpũ irire werenĩgũ, yare pẽdoregu meta werenĩami. Mũsã gapure pẽdoregu werenĩami. ³¹ Dapagorare waarĩ merã, i ãmũ marã ìgũsã ñerĩ iridea waja wajamoãũrãkuma. Irasũ ããrĩmakũ, ñegũ i ãmũ marãrẽ doregu béosũgũkumi. ³² Curusague ìgũsã yũre pábiatú, ãĩwãgũnũmakũ, ããrĩpererã masakare siugũkoa, yũ merã ããrĩburo, ãrĩgũ.

³³ Irasũ ãrĩgũ, ìgũ curusague boaburire weregu irimi. ³⁴ Ìgũ ãrĩrĩrẽ pẽrã, masaka ìgũrê ãrĩma:

—Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ìgũsã bue ãmũmakũ pébu. “Marĩpũ iriudi Cristo okanĩkõãgũkumi”, ãrĩ bue ãmũma.

¿Nasirigu mu gapu: “Āārīpererā tīgūrē curusague pábiatú, āiwāgūnúrākuma”, ārīrī? ¿Noā āārīrī āārīpererā tīgū?

35 Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús ārīmi:

—Y_u masakare sīāgori sīgū āārā. Yoawayaripoe musā purogue āārīgukoa dapa, Marīpure masīburo, ārīgū. Irasirirā sīāgori merā ōārō waamasīrā irirosū āārīka! Naītīārōgue waagorenagūno, Īgū waaburore neō masībirikumi. 36 Y_u musārē sīāgori sīgū āārīgū musā merā āārā, Marīpure masīburo, ārīgū. Irasirirā, musā merā y_u āārītūnuburo dupiyuro y_ure b_uremuka! Y_ure b_uremurā, boyorogue āārīrā irirosū, yaarā āārīrākoa.

Irasū ārī odo, Īgūsārē duriwāgākōāmi.

Judío masaka Jesúre b_uremubiridea

37 Jesús wári Marīpu turari merā iri ĩmumakū ĩākererā, ĩgūrē b_uremubirima. 38 Marīpuya werenírī gojadea pūgue Isaías gojaderosūta irima. Āsū ārī gojadi āārīmí Isaías:

G_ua O_{pu}, masaka g_ua m_uya kere wererire pékererā, b_uremubema. Mu turari merā mu iri ĩmurírē ĩākererā: “G_ua O_{pu} iriri āārā i”, ārībema, ārī gojadi āārīmí.*

39 Īgūsā Marīpure b_uremumasībirideadere Isaías gajirogue Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojadi āārīmí:

40-41 Marīpu Īgūsārē koye ĩāmasīmerā irirosū āārīmakū iridi āārīmí. Īgūyare pémasībirimakū iridi āārīmí.

Irasirirā ĩgū turari merā iri ĩmurírē ĩākererā, irire neō ĩāmasībema. Īgūyare pékererā, irire neō pémasībema. Īgūrē neō b_uremud_uabema.

Īgūrē b_uremumakū, ĩgūsārē taubukumi, ārī, Isaías Jesús turarire, ĩgū gosesiririre ĩādi āārīsīā, irasū ārī gojadi āārīmí.*

42 Gajirā Jesúre b_uremubirikeremakū, wārā judío masaka, ĩgūsā oparāgueta ĩgūrē b_uremuñurā. Irasū b_uremukererā, fariseo bumarārē gūisīā, gajirārē Jesúre ĩgūsā b_uremurírē werebiriñurā. Fariseo bumarā ĩgūsārē: “Neō marī judío masaka nerērī wiigue ñajānemobirikōāka!” ārībukuma, ārīrā, irasiriñurā. 43 Irasirirā Jesúre b_uremukererā, gajirā masaka, Marīpu nemorō ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārīmakū gāāmeñurā.

Masaka Jesús wererire péduabiri waja wajamoāsūrākuma, ārī gojadea

44 Jesús masaka péburo, ārīgū, b_uro b_us_uro merā āsū ārī weremi:

—Y_ure b_uremugū y_u ditare b_uremubemi. Y_upu y_ure iriuididere b_uremumi. 45 Y_ure ĩāgū, y_ure iriuididere ĩāmi.

46 Y_u sīāgori sīgū āārīgū i ũm_uguere y_ure b_uremurā y_ure

iriudire masīmerā irirosū āārībirikōāburo, ārīgū aaribú. Irasirirā naītīārōgue āārīrā irirosū āārībirikuma. ⁴⁷ Y_u wererire pékererā, irire irimerārē y_u wajamoābirikoa. Y_u i ūm_uguere masakare wajamoāgū aaribirib_u. Ubu gap_u taug_u aaribú, ĩgūsā perebiri peamegue waabirikōāburo, ārīgū. ⁴⁸ Y_ure gāāmemerā, y_u wererire péduamerā wajamoāsūrākuma. ĩgūsārē wajamoābu, Y_up_u āārīmi. I ūm_u peremakū, y_u ĩgūya werenírī wererire pébiridea waja ĩgūsārē wajamoāgukumi. ⁴⁹ Y_u gāāmerō werebea. Y_up_u y_ure iriudi ĩgū weredorerosūta werea. ĩgū y_ure buedorerosūta buea. ⁵⁰ Y_up_u dorerosūta iriguno, ūm_ugasigue perebiri okarire opagukumi. Irasirigu Y_up_u y_ure weredorerosūta māsārē werea, ārīmi Jesús.

13

Jesús ĩgū buerāya guburire koedea

¹ Pascua bosenu waaburo mérōgā d_uyabu. Jesús i ūm_urē wiri, ĩgū Pag_u p_uro waaburo mérōgā d_uyarire masīsiami. ĩgūyarā i ūm_ugue āārīrārē neō maīduúbirimi. ĩgūsārē buro maīrīrē ĩmuburo mérōgā d_uyabu.

²⁻⁴ Wātī Judare Simón Iscariote magūrē ĩgūya gūñarĩgue Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmudoresiadi āārīmi. Jesús ĩgū Pag_u p_uro merā aarideare, p_ur_u ĩgū irogue waaburire masīmi. Marīp_u ĩgū Pag_u āārīpererārē dorebure pídeadere masīmi. Irasirigu g_ua ĩgū buerā merā baa doanádi, wāgānugā, ĩgūya suríro wekamañerē túwea, túkoeri gasiro merā ĩgūya y_ujurure s_uami. ⁵ S_ua odo, soropa merā deko piusā, g_uare ĩgū buerārē g_uaya guburire koenugāmi. Sug_uya guburire koe odo, ĩgū s_uadea gasiro merā túkoemi. Gajirāya guburidere irasū dita irimi.

⁶ ĩgū Simón Pedroya guburire koebu irimakū ĩāgū, Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Y_u Op_u, ¿yaa guburire koeri m_u?

⁷ Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Dapagora y_u iririre m_u pémasībea. P_ur_ugue pémasīgukoa.

⁸ Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Yaa guburire m_u neō koebirikoa.

Jesús ĩgūrē ārīmi:

—M_urē y_u koebirimakū, yaagu āārībirikoa.

⁹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Simón Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Y_u Op_u, yaa guburi ditare koebirikōāka! Yaa guburire koegu, yaa mojōrī, yaa dipurudere koeka!

¹⁰ ĩgū irasū ārīmakū, Jesús āsū ārīmi:

—Sug_u masak_u oārō guuadigue dupaturi guuabirikumi. Naagorena odoadero p_ur_u, ĩgūya guburi ditare koekumi.

Āārīpererā musā gurari marīrā irirosū āārā. Irasū āārīkeremakū, sugu musā merāmu ñegū, gurarikugu irirosū āārīmi.

¹¹ Jesús, Judas ĩgūrē wējēduarāguere ĩgūrē ĩmuburire masīsiami. Irire masīsiā: “Sugu musā merāmu ñegū, gurarikugu irirosū āārīmi”, ārīgū irimi.

¹² Guaya guburire koe odo, ĩgūya wekamañerē sāña, ĩgū doaderogue dupaturi eja doaja, guare āsū ārīmi:

—¿Yu musārē dapagora iririre pémasīrī musā? ¹³ Musā yure: “Guare buegu, gua Opu āārā”, ārīrā, keoro werea. Diayeta yu musārē buegu, musā Opu āārā. ¹⁴ Yu musārē buegu, musā Opu āārīkeregū, musāya guburire koeabu. Irasirirā musādere musāya guburire gāme koero gāamea. ¹⁵ Musā gāme iritamumakū gāamegū, musārē irasiri ĩmuabu, yu musārē iriaderosūta iriburo, ārīgū. ¹⁶ Diayeta musārē werea. Neō sugu moāboerimasū, ĩgū opu nemorō āārībirikumi. Sugu iriusūdi, ĩgūrē iriudi nemorō āārībirikumi. ¹⁷ Musā ire pémasīrā, ire irirā, usuyari merā āārīrākoa.

¹⁸ Yu irire ārīgū, musā āārīpererārē ārībea. Yu beyenerārē masīa. Marīpuya werenīrī gojadea pūgue ārīaderosūta keoro waarokoa. Āsū ārī gojasūdero āārībú: “Yu merā baaguta yure ĩaturigu dujami”, ārī gojasūdero āārībú. ¹⁹ I waaburi dupiyuro yu musārē werea. Irasirirā yu weredeā keoro waadero puyū: “ĩgū āārā yu*”, ārīdeare buremurākoa. ²⁰ Diayeta musārē werea. Yu iriunerārē oārō merā bokatīrīñeāgūno, yudere bokatīrīñeāmi. Yure oārō merā bokatīrīñeāgū, yure iriudidere bokatīrīñeāmi, ārīmi Jesús.

Judas Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmuburire weredeā

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Irasū ārī odo, Jesús buro bujawereri merā āārīmí. Guare pémasīma oārō āsū ārī weremi:

—Diayeta musārē werea. Sugu musā merāmu yure wējēduarāguere yure ĩmugukumi.

²² ĩgū irasū ārīmakū pérā, gua: “¿Noārē irasū ārīrī?” ārīrā, gāme ĩā oya doanību. ²³ Yu Juan, Jesús buegu ĩgū maīsūgū, ĩgū pūrogā doabu. ²⁴ Simón Pedro ĩgūya mojō merā yure soepumí, Jesúre ĩgū irasū ārīrīrē sērēñadoregu. ²⁵ Irasirigu yu Jesús pūrogā gāme doaweya, ĩgūrē sērēñabu:

—Yu Opu, ¿noā āārīrī ĩgū?

* **13:19** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīpure sērēñadi āārīmí: “Israel bu-marā yure: ‘¿Mū iriudi wāi naásū āārīrī?’ ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?” Marīpu ĩgūrē āsū ārīdi āārīmí: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū ārī wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumi’, ārīka!” ārīdi āārīmí. “YO SOY EL QUE SOY”, ārīrō: “Yu āārīnīgūta āārā, o ĩgū āārā yu”, ārīduaro yāa.

26 Jesús yare ārīmi:

—Y_u pārūrē moāwa, yosa, ĩgūrē sīgukoa. ĩgūta āārīmi yare ĩmubu.

Irasū ārī odo, pārūrē moāwa, yosa, Judare Simón Iscariote magūrē sīmi. 27 Judas ire ñeāmakū, mata wātī ĩgūguere ñajādi āārīmí. Irasirig_u Jesús Judare ārīmi:

—M_u iriburire iripurumuka!

28 Jesús ĩgūrē irasū ārīrīrē pékererā, g_{ua} irogue baa doanírā irire pémasībirib_u. 29 Surāyeri g_{ua} āsū ārī gūñab_u: “Judas g_{ua} niyerure koreg_u āārīmi. Irasirig_u Jesús ĩgūrē g_{ua} bosenu baaburire wajaridoreg_u iriuami, o boporārē niyerure sīdoreg_u iriuami”, ārīb_u. 30 Judas iri pārūrē moāwa, yosadeare ñeā odoguta g_{ua} p_urogue āārīdi wiriakōāmi. ĩgū wiriaripoe ñamigue āārībú.

Jesús maama dorerire weredea

31 Judas waadero p_ur_u, Jesús g_uare ārīmi:

—Dapagora Marīp_u y_u āārīpererā tīgū y_u turag_u āārīrīrē masakare ĩmug_ukumi. Irasū āārīmakū, y_u merā ĩgū turag_u āārīrīdere ĩmug_ukumi. 32 Y_u merā ĩgū turag_u āārīrīrē ĩmugū, y_u turag_u āārīrīdere ĩmug_ukumi. Dapagorata iripurumug_ukumi. 33 Yaarā, y_ure péka! Yoaweyaripoeta m_usā merā āārīgukoa. M_usā y_ure āmarākoa. Irasirig_u y_u judío masakare dupiyurogue ārīderosūta dapagora m_usādere: “Y_u waaburore m_usā waamasībea”, ārī werea. 34 Maama dorerire m_usārē píğura. Āsū ārā. Gāme maīka! Y_u m_usārē maīrōsūta gāme maīka! 35 M_usā gāme maīmakū ĩārā, āārīpererā masaka m_usārē y_u buerā āārīrīrē masīrākuma, ārīmi Jesús.

Jesús Pedrorre: “Y_ure masīkereg_u: ‘Masībea’, ārīgukoa”, ārī weredea

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedro Jesúre sērēñami:

—Y_u Op_u, ĩnoógue waag_ukuri m_u? ārīmi.

Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Y_u dapagora waaburoguere m_u y_u merā waamasībea. P_ur_u y_u p_urogue waag_ukoa.

37 ĩgū irasū ārīmakū pég_u, Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Y_u Op_u, ĩnasiribu dapagorata y_u m_u merā waamasībirikuri? ĩgūsā y_ure wējēduakeremakū, y_u m_urē béobirikoa. M_uya āārīburire boabosag_ukoa.

38 Jesús ĩgūrē ārīmi:

—“M_uya āārīburire boabosag_ukoa”, ārā m_u. ĩĀārīrōta y_ure iribosag_ukuri? Diayeta m_urē werea. Āgābo wereburo dupiyuro m_u y_ure urea gajirārē: “ĩgūrē masībea”, ārīgukoa, ārīmi.

14

Jesúre b̄remurã Marĩp̄m̄ p̄uro waaburire weredeã

¹ Jesús ḡhare ãsũ ãrĩmi:

—Buro gũñarikubirikõãka! Marĩp̄re b̄remuka! Yũdere b̄remuka! ² Ȳp̄m̄ p̄roguere su wii wári taridupabu opari wii irirosũ ããrã. Irogue m̄sã ããrĩburore ãmuyugũ waagũkoa. Iri diaye ããrĩbirimakũ, m̄sãrẽ irire werebiriboayo. ³ M̄sã ããrĩburore ãmu odo, dupaturi aarigũkoa m̄sãrẽ ãĩabu. Irasirirã m̄sãde ȳm̄ p̄roguere ȳm̄ merã ããrĩrãkoa. ⁴ M̄sã ȳm̄ waaburore, ȳm̄ irogue waaburi maarẽ masĩa, ãrĩmi Jesús.

⁵ Tomás ãgũrẽ ãrĩmi:

—Ḡha Op̄m̄, m̄m̄ waaburore masĩbea. ¿Nasiri m̄m̄ waaburi maarẽ ḡha masĩrãkuri?

⁶ Jesús ãgũrẽ ãrĩmi:

—Ȳm̄ dita Ȳp̄m̄ p̄roguere waarĩ maa irirosũ ããrã. Ȳm̄ diayema ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ iriḡm̄, ãgũsãrẽ okamakũ iriḡm̄ ããrã. Ȳm̄ merãta Ȳp̄m̄ p̄roguere waarãkuma. ⁷ M̄sã ȳm̄re masĩrã, Ȳp̄m̄dere masĩboayo. Dapagora merã ãgũrẽ masĩsiãa. ãgũrẽ ãsiãa.

⁸ ãgũ irasũ ãrĩmakũ, Felipe ãgũrẽ ãrĩmi:

—Ḡha Op̄m̄, Marĩp̄re ãmuka ḡhare! Iropata gããmea ḡha.

⁹ Jesús ãgũrẽ ãrĩmi:

—Felipe, ȳm̄ yoaripoe m̄sã merã ããrĩkeremakũ, ¿ȳm̄re masĩberi? Sugu ȳm̄re ããgũno, Ȳp̄m̄dere ããmi. ¿Nasiriḡm̄ m̄m̄ ȳm̄re: “Marĩp̄re ãmuka ḡhare!” ãrĩrĩ? ¹⁰ ¿Ȳp̄m̄ ȳm̄guere ããrĩrĩrẽ, irasũ ããrĩmakũ ȳm̄ ãgũ merã ããrĩrĩrẽ b̄remuberi? Ȳm̄ m̄sãrẽ wereḡm̄, ȳm̄ gããmerõ werebea. Ȳp̄m̄ ȳm̄guere ããrĩgũ ȳm̄ merã iri ãmugũ yãmi. ¹¹ Ȳm̄ m̄sãrẽ: “Ȳp̄m̄ ȳm̄guere ããrĩmi, irasũ ããrĩmakũ ȳm̄ ãgũ merã ããrã”, ãrĩ wererire: “Diyeta ããrã”, ãrĩ b̄remuka! M̄sã ȳm̄ wererire p̄dero p̄m̄m̄ b̄remumerã, Ȳp̄m̄ turari merã ȳm̄ iri ãmurĩ gap̄re gũñaka! Irire gũñarã, ȳm̄ wereridere b̄remuka! ¹² Diayeta m̄sãrẽ werea. Ȳm̄re b̄remugũ, ȳm̄ iriderosũta irigũkumi. Ȳm̄, Ȳp̄m̄ p̄roguere waabu yãa. Ȳm̄ waamakũ, ȳm̄re b̄remugũ ȳm̄ nemorõ wári Ȳp̄m̄ turari merã iri ãmurĩrẽ irigũkumi. ¹³ M̄sã ȳm̄re b̄remumakũ, ããrĩpereri m̄sã ȳm̄ wãĩ merã ȳm̄re s̄er̄erĩrẽ p̄egũkoa. Irasiriḡm̄ m̄sã ȳm̄re s̄er̄er̄osũta irigũkoa. Ȳm̄ irasiriri merã m̄sãrẽ Ȳp̄m̄ turaḡm̄ ããrĩrĩrẽ masĩmakũ irigũkoa. ¹⁴ M̄sã ȳm̄ wãĩ merã ȳm̄re s̄er̄er̄osũta irigũkoa.

Jesús: “Õãgũ deyomarĩgũrẽ m̄sãrẽ iriuḡm̄ra”, ãrĩ weredeã

¹⁵ M̄sã ȳm̄re maĩrã, ȳm̄ dorerire irirãkoa. ¹⁶ Ȳp̄m̄re m̄sãya ããrĩburire s̄er̄ebosagũkoa. Irasirimakũ, Ȳp̄m̄ gajigũre iriugũkumi, m̄sãrẽ iritamuburo, ãrĩgũ. ãgũ iriubu m̄sã merã ããrĩnikõãgũkumi. ¹⁷ ãgũ Õãgũ deyomarĩgũ m̄sãrẽ diayemarẽ

masĩmakũ irigu ããrĩmi. I ãmu marã yure burenumerã gapu ãgũrẽ masĩbema. Irasirirã ãgũrẽ bokatĩrĩñeãmasĩbema. ãgũ musã merã ããrĩmi. Irasũ ããrĩmakũ, musãguere ããrĩnĩkõãgukumi. Irasirirã ãgũrẽ masĩa. ¹⁸ Yũ musãrẽ bẽowãgãbirikoa. Musã merãta ããrĩgũ aarigukoa doja. ¹⁹ Mẽrõgã duyãa yũ waaburo. Yũ waadero puru, i ãmu marã yure burenumerã neõ ããbirikuma. Musã gapu yure ããrãkoa. Yũ okãa. Irasirirã musãde okarãkoa. ²⁰ Yũ aariburinurẽ yũ, Yũrũ merã sugũta ããrĩrĩrẽ masĩrãkoa. Irasũ ããrĩmakũ, musã yũ merã ããrĩrĩrẽ, yũ musãguere ããrĩrĩrẽ masĩrãkoa. ²¹ Yũ dorerire masĩgũ irire irigu yure maĩgũta ããrĩmi. Yũrũ yure maĩgũrẽ maĩgukumi. Yũde ãgũrẽ maĩgukoa. ãgũrẽ yaamarẽ õãrõ masĩmakũ irigukoa, ãrĩmi Jesús.

²² ãgũ irasũ ãrĩmakũ, gajigu Judas wãikugu Jesũre sërẽñami. Judas Iscariote meta ããrĩmi.

—Gũa Opũ, ¿nasirigu gũa ditare mu ããrĩrikurire masĩmakũ irigukuri? ¿Nasirigu i ãmu marã gapure irire masĩmakũ iribirikuri?

²³ Jesús ãgũrẽ ãrĩmi:

—Yure maĩgũ yũ dorerire irigukumi. Yũrũ ãgũrẽ maĩgukumi. Yũrũ, irasũ ããrĩmakũ yũ ãgũ merã ããrĩrã aarirãkoa. ²⁴ Yure maĩbi gapu yũ dorerire iribemi. Yũ musãrẽ wereri, yaa werenĩrĩ ããrĩbea. Yũrũ yure iriudiya gapu werenĩrĩ ããrã.

²⁵ Yũ musã merã ããrĩgũ, i ããrĩpererire musãrẽ werea. ²⁶ Yũ sërẽmakũ, Yũrũ Õãgũ deyomarĩgũrẽ musãguere iriugukumi. Irasirigu Õãgũ deyomarĩgũ musãrẽ iritamubu ããrĩsĩa, ããrĩpererire buegukumi. ããrĩpereri yũ musãrẽ weredeare gũñamakũ irigukumi.

²⁷ Yũ musãrẽ siñajãrĩ merã ããrĩmakũ irigukoa. Yũ siñajãrĩ merã ããrĩgũ irirosũ musãdere siñajãrĩ merã ããrĩmakũ irigukoa. Yũ musãrẽ siñajãrĩ merã ããrĩmakũ iriri, i ãmũma irirosũ ããrĩbea. Bũro gũñariku, gũibirikõãka! ²⁸ Yũ musãrẽ: “Waa, dupaturi musã merãta ããrĩgũ aarigukoa doja”, ãrĩ weremakũ pẽbu musã. Yũrũ yũ nemorõ ããrĩmi. Irasirirã ãgũ purogue yũ waaburire pẽdero puru, musã yure diaye maĩrã, usuyari merã ããrĩboayo. ²⁹ Yũ musãrẽ ire wereyugu iriabũ. Irasirirã ire keoro waamakũ, yũ musãrẽ weredeare: “Diayeta gũare weremi”, ãrĩ buremurãkoa.

³⁰ I ãmu marãrẽ doregu ñegũ ããrĩmi. ãgũ aaribu yãmi. Irasirigu yũ musãrẽ mẽrõgã werenĩnemogũra. ãgũ yure neõ doremasĩbemi. ³¹ Yũ, Yũrũ gapure maĩa. Irasirigu ãgũ yure doreri gapure yãa, yũ ãgũrẽ maĩrĩrẽ i ãmu marãrẽ masĩburo, ãrĩgũ. Wãgãnũgãka! Náka waarã! ãrĩmi Jesús.

15

Jesús iguida keori merã weredea

¹ Jesús keori merã ɣuare àsũ ãrĩ weremi:

—Y_H diayeta iguida irirosũ ããrã. Y_H iridare koreg_H irirosũ ããrĩmi. ² Yaarã iridama d_Hp_Hri irirosũ ããrĩma. Y_H iguidare koreg_H d_Hka marĩrĩ d_Hp_Hrire ditibéog_H irirosũ yámi. Gaji d_Hkak_Hri d_Hp_Hri gap_Hre ditiwea ãmugú irirosũ yámi d_Hkak_Hnemoburo, ãrĩgũ. ³ M_Hsã y_H weredeare b_Hremurã ããrã. Irasirig_H Y_H m_Hsãrẽ ñerĩ opamerã ããrĩmakũ irisi-ami. ⁴ Y_H merã õãrõ ããrĩka! Irasirig_H m_Hsãguere õãrõ ããrĩnĩkõãg_Hkoa. Su iguidama d_Hp_Hri iridaguere marĩrõ iri d_Hp_Hri seyaro d_Hkak_Hbirikoa. I irirosũta y_H merã õãrõ ããrĩmerã neõ õãrĩ d_Hka sĩbiri d_Hp_Hri irirosũ ããrĩma.

⁵ Y_H iguida irirosũ ããrã. M_Hsã yaarã iridama d_Hp_Hri irirosũ ããrã. Y_H merã õãrõ ããrĩnĩrãno, y_Hde ãg_Hsãguere õãrõ ããrĩnĩmakũ, ãg_Hsã õãrõ d_Hkak_Hri d_Hp_Hri irirosũ ããrĩma. M_Hsã y_H merã õãrõ ããrĩmerã, õãrĩrẽ neõ irimasĩbea. ⁶ Y_H merã õãrõ ããrĩmerã ditibéodea d_Hp_Hri bojegue ñaĩ oyanĩrĩ d_Hp_Hrire sea, peamegue soebéoro irirosũ ããrĩrãkuma.

⁷ M_Hsã y_H merã õãrõ ããrĩnĩrã, y_H buerire kãtimerã, m_Hsã gããmerĩnorẽ Y_Hp_Hre: “Sĩka!” ãrĩ sērẽmakũ, sīg_Hkumi. ⁸ M_Hsã wãri õãrĩ d_Hkak_Hri d_Hp_Hri irirosũ ããrĩmakũ ããrã, gajirã masaka Y_Hp_Hre: “Õãtarig_H ããrĩmi”, ãrĩ masĩrãkuma. Irasirirã m_Hsã wãri õãrĩ irirã, diayeta y_H buerã ããrĩrĩrẽ gajirãrẽ masĩmakũ yáa. ⁹ Y_H y_Hre maĩrõsũta y_Hde m_Hsãrẽ maĩa. Irasirirã y_H m_Hsãrẽ maĩgũ merã ããrĩnĩka, y_H maĩrĩrẽ masĩmurã! ¹⁰ Y_H, Y_H y_Hre maĩgũ dorerire irig_H, ãgũ merã õãrõ ããrĩnĩkõã. Irasũta m_Hsãde y_H dorerire irirã, y_H m_Hsãrẽ maĩgũ merã õãrõ ããrĩnĩkõã.

¹¹ Ire m_Hsãrẽ werea m_Hsã y_H merã usuyaburo, ãrĩgũ. Irasirirã usuyari opatarirãkoa. ¹² Y_H doreri àsũ ãrã. Y_H m_Hsãrẽ maĩrõsũta gãme maĩka! ¹³ Sug_H masak_H ãgũ merãmarãrẽ boabosag_H, gajirã nemorõ ãg_Hsãrẽ maĩmi. ¹⁴ M_Hsã y_H dorerire irirã y_H merãmarã ããrã. ¹⁵ Dapagorare y_H m_Hsãrẽ: “Y_Hre moãboerã ããrã”, ãrĩbirikoa. Moãboerã ãg_Hsã op_H iririre masĩbirikuma. Y_H gap_H Y_H y_Hre weredeare m_Hsãrẽ werepeob_H. Irasirig_H m_Hsãrẽ: “Y_H merãmarã”, ãrã. ¹⁶ M_Hsã y_Hre beyebirib_H. Y_H gap_H m_Hsãrẽ beyeb_H wãri õãrĩrẽ irirã waaburo, ãrĩgũ. M_Hsã õãrĩ iriri, õãrĩ d_Hka neõ boabiri irirosũ ããrã. Irasirirã m_Hsã y_Hre b_Hremumakũ, Y_H m_Hsã y_H wãĩ merã ãg_Hrẽ sērẽrõsũta m_Hsãrẽ sīg_Hkumi. ¹⁷ Y_H m_Hsãrẽ dorea. M_Hsã basi gãme maĩka!

I ãm_H marã Jesúre, ãg_Hy_Harãrẽ ããturiburire weredea

¹⁸ I ãm_H marã m_Hsãrẽ ããturimãkũ ããrã, y_Hre ããturip_Hrorideare masĩka! ¹⁹ M_Hsã diayeta i ãm_H marã

ããrĩmakũ, ĩgũsã merãmarãrẽ maĩrõsũta mũsãdere maĩbukuma. Yũ mũsãrẽ i ãmũ marã watopegue ããrĩrãrẽ beyebu. Irasirirã i ãmũ marãgora ããrĩbea. Mũsã ĩgũsã irirosũ ããrĩbirimakũ ĩãrã, i ãmũ marã mũsãrẽ ĩãturima. ²⁰ Yũ mũsãrẽ ãrĩdeare gũñaka! “Neõ sugũ moãboerimasũ, ĩgũ opũ nemorõ ããrĩbirikumĩ”, ãrĩbu. ĩgũsã yũre ñerõ irirã, mũsãdere ñerõ irirãkuma. Yũ buerire pérã, mũsã bueridere pérãkuma. ²¹ I ãmũ marã yũre iriudire masĩbema. Irasirirã mũsã yũre bũremumakũ ĩãrã, mũsãrẽ ããrĩpereri ñerĩ irirãkuma.

²² Yũ ĩgũsãrẽ weregũ aaribirimakũ, neõ ñerĩ iridea wajare opabiribukuma. Dapagorare yũ ĩgũsãrẽ weredero pũrũ: “Ñerĩ iridea wajare opabea gũ”, ãrĩmasĩbema. ²³ Yũre ĩãturigũ Yũpũdere ĩãturimi. ²⁴ Yũ, Yũpũ turari merã iri ĩmugũ, gajirã neõ iribirideare iribu. Yũ ĩgũ turari merã iri ĩmubirimakũ, neõ waja opabiribukuma. ĩgũsã yũ iri ĩmurĩrẽ ĩãma. Irire ĩãdero pũrũ, yũre, Yũpũdere ĩãturima. ²⁵ I ĩãturiri, Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta keoro waarõ yãa. Āsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “ĩgũsã yũre: ‘Ñerõ yãmi’, ãrĩmasĩbirikererã, ĩãturima”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

²⁶ Oãgũ deyomarĩgũ, mũsãrẽ iritamugũ aarigũkumi. ĩgũ mũsãrẽ diayema ããrĩrĩrẽ masĩmakũ irigũkumi. Yũ ĩgũrẽ Yũpũ merã ããrĩgũrẽ mũsãrẽ iriugũkoa. ĩgũ yaamarẽ weregũkumi mũsãrẽ. ²⁷ Yũ mũsãrẽ buerpũrorimakũgueta yũ merã ããrĩbũ. Irasirirã mũsãde yaamarẽ wererãkoa, ãrĩmi Jesús.

16

¹ Jesús guare ãsũ ãrĩnemomi doja:

—Yũ mũsãrẽ irire wereabu, yũre piribirikõãburo, ãrĩgũ.

² Judío masaka ĩgũsã nerẽrĩ wiirigue mũsã ããrãnerãrẽ beowiurãkuma. Gajipoe gajirã mũsãrẽ wẽjẽrã: “Marĩpũ gããmerĩrẽ yãa”, ãrĩ gũñarãkuma. ³ Yũre, Yũpũdere masĩmerã ããrĩsĩã, irasirirãkuma. ⁴ Yũ irire werea mũsã, ĩgũsã irasirimakũ ĩãrã: “Jesús guare irireta weremi”, ãrĩ gũñaburo, ãrĩgũ.

Jesús, Oãgũ deyomarĩgũ iririmarẽ weredea

Yũ neõgorague mũsã merã ããrĩsĩã, ire werebiribu.

⁵ Dapagorare yũre iriudi pũrogue waagũkoa. Yũ mũsãrẽ ire werekeremakũ, neõ sugũ yũre: “¿Noõgue waagũkuri?” ãrĩ sãrẽñabea. ⁶ Irasirirã yũ waaburire weremakũ pérã, yũ waaburo gapũre sãrẽñabirisĩã, bũro bũjawereri merã ããrã.

⁷ Diayeta mũsãrẽ werea. Yũ waadero pũrũ, õãrokoa mũsãrẽ. Yũ waabirimakũ, Oãgũ deyomarĩgũ mũsãrẽ iritamubu aaribiribukumi. Yũ irogue waagũ, ĩgũrẽ mũsãrẽ iriugũkoa, mũsã merã ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ. ⁸ ĩgũ aarigũ, i ãmũ marãrẽ ĩgũsã ñerõ irirã ããrĩrĩrẽ, yũ diayema irigũ ããrĩrĩrẽ, ĩgũsã

ñerō iridea waja Marīpu ĩgūsārē wajamoāburire masĩmakū irigukumi. ⁹ ĩgūsā yure b̄remubirisĩā, ñerā āārĩma. ¹⁰ Ȳu, Ȳupu p̄rogue waamakū, m̄sā yure ĩānemobirikoa. Ȳu irogue waamakū, Ōāgū deyomarĩgū aarigukumi, i ūmu marārē yu diayema irigu āārĩrĩrē masĩmakū iribu. ¹¹ I ūmu marārē doregu ñegū ĩgūsārē ñerĩ iridoreri waja, Ȳupu ĩgūrē wajamoādoresiami. Irasirigu Ōāgū deyomarĩgū aarigú, ĩgūsārē Ȳupu ĩgūrē wajamoādoredeare masĩmakū irigukumi.

¹² 'Wári āārā m̄sārē yu wereburi. Dapagorare yu ire weremakū, m̄sā p̄emasĩbiribukoa. ¹³ Ōāgū deyomarĩgū gapu aarigukumi. ĩgū m̄sārē diayema āārĩrĩrē masĩmakū irigukumi. Irasirigu m̄sārē i āārĩpererire buegukumi. ĩgū gāāmerō werebirikumi. Ȳupu ĩgūrē weredorerire, p̄rogue waaburidere m̄sārē weregukumi. ¹⁴ Ȳu ĩgūrē wererire pédeare m̄sārē masĩmakū irigu, yu ōārō āārĩrĩrē masĩmakū irigukumi. ¹⁵ Āārĩpereri Ȳupu opari, yaa āārā. Irasirigu yu m̄sārē: "Ōāgū deyomarĩgū m̄sārē yaamarē masĩmakū irigukumi", ārābu.

Bujawerenerā, usuyari merā āārĩburire weredea

¹⁶ 'Mérōgā p̄ru m̄sā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄ru yure ĩārākoa doja. I Ȳupu p̄rogue waadero p̄ru, irasū waarokoa, ārĩmi.

¹⁷ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, ḡua surāyeri āsū ārĩ gāme werenĩbu: —¿Naásū ārĩduaro irikuri ĩgū irasū ārĩrĩ? ĩgū marĩrē: "Mérōgā p̄ru m̄sā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄ru yure ĩārākoa doja". Ire ārĩ odo: "I Ȳupu p̄rogue waadero p̄ru, irasū waarokoa", ārĩmi. ¹⁸ ĩgū marĩrē: "Mérōgā p̄ru", ārĩmakū, ¿naásū ārĩduaro irikuri? ĩgū irasū ārĩrĩrē marĩ p̄emasĩbea, ārĩbu.

¹⁹ Jesús ĩgūrē ḡua s̄erēñaduarire masĩkōāmi. Irasirigu ḡuare ārĩmi:

—Ȳu m̄sārē: "Mérōgā p̄ru m̄sā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyaripoe p̄ru yure ĩārākoa doja", ¿ārĩ wererire gāme s̄erēñarā yári? ²⁰ Diayeta m̄sārē werea. Ȳu boamakū ĩārā, b̄uro bujawereri merā orerākoa. I ūmu marā yure b̄remumerā gapu usuyari merā āārĩrākuma. M̄sā bujawererā, p̄ru usuyarākoa. ²¹ Āsū āārā. Nomeō majĩgū kōāburo dupiyurogā, igore p̄rĩrĩrē bujawereri merā gũnakumo. Majĩgūgā deyoadire ĩāgō, usuyakumo. Igore p̄rĩadeare gũñanemobirikumo. ²² M̄sāde irasūta dapagorare bujawereri merā āārā. P̄ru yu m̄sārē dupaturi ĩāgū aarigukoa. Ȳu irasirimakū ĩārā, m̄sā usuyari opatarirākoa. M̄sā irasū usuyari merā āārĩmakū, gajirā m̄sārē bujaweremakū irimasĩbirikuma.

²³ 'Irinarē yure neō sērēñabirikoa. Diayeta musārē werea. Musā yure buremumakū iāgū, Yurū āārīpereri musā yu wāi merā īgūrē sērērīrē pégu, musā sērērōsūta sīgukumi. ²⁴ Iro dupiyurogue musā yu wāi merā Yurūre neō sērēbiribū. Dapagorare yu wāi merā īgūrē sērēka! Musā irasū sērēmakū, musā sērērōsūta sīgukumi. Irasirirā usuyari opatarirākoa.

Jesús i ūmu marā ñerārē tarinugādeare weredea

²⁵ 'Yu keori merā musārē wereabu. Purū keori merā werebirikoa. Irasirirā, Yuruyamarē yu wererire oārō pémasirākoa. ²⁶ Musā Yuruyamarē oārō pémasirīnūrē yu wāi merā īgūrē sērērākoa. Irasū ārīgū: “Musāya āārīburire yu īgūrē sērēbosagukoa”, ārīgū meta yāa. ²⁷ Yurū musārē maīmi. Irasirirā musā yu wāi merā musā basi īgūrē sērērākoa. Musā yure maīa. Irasū āārīmakū musā yure: “Marīru purogue āārīdi, īgū iriudi āārā”, ārī buremua. ²⁸ Yu, Yurū purogue āārīdi, i ūmugue aaribú. Dapagorare i ūmugue āārīdi, Yurū purogue waagukoa doja, ārīmi Jesús.

²⁹ Īgū irasū ārīmakū pérā, guā īgū buerā īgūrē ārībū:

—Dapagorare keori merā mu guare werebea. Irasirirā mu wererire pémasīa. ³⁰ Dapagorare guā masīa. Mu āārīpererire masīpeokōāa. Gajirā murē sērēñabirikeremakū, īgūsā gūñarīgue sērēñaduarire mu masīa. Irasirirā: “Marīru purogue āārīdi, īgū iriudi āārā”, ārī buremua, ārībū.

³¹ Jesús guare ārīmi:

—¿Dapagorare buremurī? ³² Mérōgā duyāa, musā yure béowāgāburo. Musāya wiirigue waasiri, yure suguta dujamakū irirākoa. Musā irasirikeremakū, Yurū gapu yu merā āārīmi. Irasirigu yu suguta āārībea. ³³ Musā yu merā oārō siñajārī opaburo, ārīgū, musārē i āārīpererire wereabu. Musā i ūmugue āārīripoe i ūmu marā musārē ñerō tarimakū irirākuma. Īgūsā irasirikeremakū, yu merā gūñaturaka! Yu i ūmu marā ñerārē tarinugādigue āārā. Irasirirā yu merā gūñatura usuyaka! ārīmi Jesús.

17

Jesús īgū buerāya āārīburire Marīrūre sērēbosadea

¹ Jesús irasū ārī odo, ūmugasigue iāmu, īgū Pagure āsū ārīmi:

—Au, dapagorare mu ārīderosūta yure waaburi ejasiāa. Irasirigu masakare yu mu magū, mu iriudi āārīrīrē īmuka! Mu irasirimakū, yu mu turagu, mu oāgū āārīrīrē īgūsārē īmugukoa. ² Mu yure masaka āārīpererārē doregu pību, mu yure sīnerārē ūmugasigue perebiri okari opamakū iridoregu. ³ Masaka mu

diayeta Marĩpu sugu ããrĩgú ããrĩrĩrẽ, irasũ ããrĩmakũ yu Jesu-
cristo mu iriudi ããrĩrĩrẽ masĩrã, umugasigue perebiri okari
opamurã ããrĩma.

⁴ 'I umugwere mu yure iridoredeare yu iriyuwarikubu.
Irasirigu i umu marãrẽ mu turagu, õãgũ ããrĩrĩrẽ imubu. ⁵ Au,
mu i umurẽ iriburo dupiyuro yu mu merã õãrõ ããrĩbã. Mu
ããrĩrikurire opabu. Irasirigu dapagorare mu ããrĩrõgue yu mu
merã õãrõ ããrĩmakũ murãrõta irika!

⁶ 'Mu yure sĩnerãrẽ i umu marã watope ããrĩrãrẽ beyen-
erãrẽ mu ããrĩrikurire masĩmakũ iribu. Mu yure sĩnerã muyarã
ããrĩma. Mu dorerire irima. ⁷ Dapagorare masĩma. ããrĩpereri
yu opari, mu yure sĩdea ããrã. ⁸ Mu yure weredoredeare igũsarẽ
werebu. Yu wererire pérã, buremuma. Yu diayeta mu puro
ããrĩdi ããrĩrĩrẽ masĩma. Yu mu iriudi ããrĩrĩrẽ: "Diayeta ããrã",
ãrĩ buremuma.

⁹ 'Yu igũsãya ããrĩburire sërëbosãa. Gajirã i umu marã yure
buremumerãya ããrĩburi gapure sërëbosabea. Yure buremurã
mu yure sĩnerã muyarã ããrĩma. Irasirigu igũsãya ããrĩburire
sërëbosãa. ¹⁰ ããrĩpererã yaarã, muyarã ããrĩma. Irasirirã
muyarãde, yaarã ããrĩma. Igũsã yaarã ããrĩsã, yu õãrõ
ããrĩrikurire masakare masĩmakũ yãma.

¹¹ 'Yu i umugwere dujabiriko. Mu yure sĩnerã gapu i
umugwere dujarãkuma. Au, mu õãgũ ããrã. Mu wãĩ merã mu
turari merã igũsarẽ koreka, marĩ sugu ããrĩnĩrõsũta igũsãde
suro merã ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ. ¹² Yu i umugwere mu yure
sĩnerã merã ããrĩgú, mu turari merã igũsarẽ õãrõ korebu. Neõ
sugu dederibirima. Suguta peamegue waadederibu ããrĩmi.
Muya werenĩrĩ gojadea pũgue ãrĩderosũta iri irasũ waabu.

¹³ 'Dapagorare yu mu pũrogue waabu yãa. Yu waaburi
dupiyuro i umugue ããrĩgú i ããrĩpererire yure buremurãrẽ
werea, igũsãde yu irirosũta usuyari opatariburo, ãrĩgũ. ¹⁴ Muya
kerere igũsarẽ werebu. Yu i umumu ããrĩbea. Irasirirã yure
buremurãde i umu marã irirosũ ããrĩbema. Irasirirã i umu
marã yure iãturirosũta yure buremurãdere iãturima. ¹⁵ Yu murẽ:
"Yure buremurãrẽ i umurẽ ãĩaka!" ãrĩ sërëbea. ãsũ gapu ãrĩ
sërëa. Igũsarẽ õãrõ koreka, wãtĩ ñerĩ iridorerire pëbirikõãburo,
ãrĩgũ! ¹⁶ Yu i umumu ããrĩbea. Irasirirã yure buremurãde i umu
marã irirosũ ããrĩbema. ¹⁷ Muya kere diayema ããrã. Irasirigu
iri merã igũsarẽ mu dorerire irirã ããrĩmakũ irika! ¹⁸ Mu yure
muya kerere i umu marãrẽ weredoregu iriuderosũta yure
buremurãrẽ muya kerere i umu marãrẽ weredoregu iriua.
¹⁹ Igũsãya ããrĩburire mu dorerire irigu yãa, igũsãde diayeta mu
dorerire iriburo, ãrĩgũ.

²⁰ 'Yu igũsãya ããrĩburi ditare sërëbosabea. Igũsã muya kere
wererire pérã, gajirãde yure buremurãkuma. Irasirigu yu

Īgūsāya āārīburidere sērēbosāa. ²¹ Y_u irire sērēbosāa, y_ure b_uremurā āārīpererā suro merā āārīburo, ārīgū. A_u, m_u y_uguere ōārō āārā. Y_u m_u merā āārā. Irasirirā marī āārīrōsūta Īgūsā marī merā ōārō āārīburo. Īgūsārē suro merā āārīmakū irika, i ūm_u marā y_u m_u iriudi āārīrīrē b_uremuburo, ārīgū! ²² M_u āārīrikurire y_ure sīb_u. Irasirig_u Īgūsārē y_u irirosū āārīrikumakū irib_u, y_u m_u merā sug_u āārīrōsūta Īgūsāde suro merā āārīburo, ārīgū. ²³ Y_u Īgūsāguere āārā. M_u y_uguere āārā. Marī Īgūsā merā āārā, Īgūsā diayeta suro merā āārīburo, ārīrā. Īgūsā suro merā āārīmakū ĩārā, i ūm_u marā y_u m_u iriudi āārīrīrē, m_u y_ure maīrōsūta y_ure b_uremurārē maīrīrē masīrākuma.

²⁴ A_u, m_u i ūm_urē iriburo dupiyuro y_ure maīb_u. Irasirig_u m_u āārīrikurire y_ure sīb_u. Y_ure m_u sīnerārē y_u āārīburogue y_u merā āārīmakū gāamea m_u y_ure āārīrikuri sīdeare masīburo, ārīgū. ²⁵ A_u, m_u keoro irig_u āārā. I ūm_u marā y_ure b_uremumerā m_urē masībema. Y_u gar_u m_urē masīa. Y_ure b_uremurā y_u m_u iriudi āārīrīrē masīma. ²⁶ M_u āārīrikurire Īgūsārē masīmakū irib_u. Y_u Īgūsāguere āārīgū m_urē irasū masīmakū irinīkōāgukoa, m_u y_ure maīrōsūta Īgūsāde gāme maīburo, ārīgū, ārīmi Jesús.

18

Jesúre peresu ñeāwāgādea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesús Īgū Pag_ure sērē odoadero p_ur_u, g_ua Īgū buerā merā Jerusalērē wiri, Cedrón wāikuri ūmayuridijari márē taribuja, olivos wāikuri yuku otederogue waami. ² Iro dupiyuro wári Jesús irogue g_uare siiuwāgānami. Irasirig_u Judas Jesúre ĩaturirāguere Īgūrē ĩmubu irore masīmi. ³ Jesús g_ua merā irogue ejadero p_ur_u, Judas subu surara merā aarimí. Gajirā surara Marīp_uya wiire korerāde Īgū merā aarimá. Īgūsā paia oparā, fariseo bumarā iriunerā surara āārīmá. Īgūsā mojōkuri merā, sīāgoriduparu, sīāgori tururi merā aarimá. ⁴ Jesús Īgūrē waaburire masīsiami. Irasirig_u, Īgūsā Īgū p_uro ejarimakū, bokatīrī sērēñami:

—¿Noārē āmarī musā?

⁵ Īgūrē yujuma:

—Jesús Nazaretm_urē āmáa.

Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Īgūta āārā y_u *.

* **18:5** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīpure sērēñadi āārīmi: “Israel bumarā y_ure: ‘¿M_u iriudi wāi naásū āārīrī?’ ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?’ Marīp_u Īgūrē āsū ārīdi āārīmi: “Y_u wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirig_u Israel bumarārē āsū ārī wereka: ‘YO SOY y_ure musāguere weredoreg_u iriumi’, ārika!” ārīdi āārīmi. “YO SOY EL QUE SOY”, ārīrō: “Y_u āārīnīgūta āārā, o Īgūta āārā y_u”, ārīduaro yáa.

Judas Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu surara merā āārĩmĩ.
 6 Jesús: “Īgūta āārā yu”, ārĩmakū pérā, duusirimawāgā,
 yebague meémejākōāma. 7 Jesús ĩgūsārē dupaturi sērēñami
 doja:

—¿Noārē āmarĩ musā?

Īgūrē yujuma:

—Jesús Nazaretmurē āmāa.

8 Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—Yu musārē: “Yu ĩgūta āārā”, ārĩ weresiabu. Yure āmarā, ĩsā
 yu merāmarārē waadoreka!

9 Īgū: “Yupu yure sīnerārē neō sugure dedeubiribu”, ārĩdeare
 keoro waaburo, ārĩgū, irire irasū ārĩmi. 10 Īgūsā Jesúre ñeāmurā
 irimakū ĩāgū, Simón Pedro sareri majĩrē opagu tūāwea āi, paia
 opure moāboegure Malco wāikugure diaye gapama gāmpūrē
 dititá dijukōāmi. 11 Jesús gapu Pedrore ārĩmi:

—Muya sareri majĩrē duripika! Yupu yure ñerō tari-
 dorederosūta ñerō tarigura, ārĩmi.

Jesúre paia opu purogue āiadea

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54; Jn 11.49-50)

12 Īgū irasū ārĩmakū, surara, ĩgūsā opu, Marĩpuya wiire kor-
 erā surara Jesúre ñeā, suama. 13 Sua odo, ĩgūrē Anás wāikuguya
 wiigüe āiwāgāpuroroma. Anás, Caifás wāikugu múñekū āārĩmĩ.
 Caifás iri bojorire paia opu āārĩmĩ. 14 Īgūta iro dupiyuro
 judío masaka oparārē: “Suguta masakū marĩ judío masakaya
 āārĩburire boabosamakū ōārokoa”, ārĩdi āārĩmĩ.

Pedro Jesúre masĩkeregū: “Masĩbea”, ārĩdea

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Īgūsā Jesúre āiāmakū, yu, Simón Pedro merā Jesúre yoawe-
 yarogue ĩātuyabu. Paia opu yure masĩmi. Irasirigu yu Jesúre
 ĩātuyawāgā, paia opuya wii makāpuroroma yebague ñajābu.
 16 Pedro gapu iri wii turo ñajāri makāpurogue dujanugāmi.
 Īgū iro dujanugāmakū ĩāgū, yu iri makāpuro korego merā
 werení, Pedrore siu ñajābu. 17 Īgū ñajāmakū, makāpuro korego
 Pedrore sērēñamo:

—¿Mu sī buerā merāmu āārĩberi?

Pedro igore ārĩmi:

—Āārĩbea yu.

18 Yusagorabu. Irasirirā iri wii moāboerimasā, surara merā
 ĩgūsā peame diudeame turo sūma níma. Pedrode ĩgūsā purota
 sūma ními.

Paia opu Jesúre sērēñadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Paia opu Anás Jesúre sērēñayupu:

—¿Noã ããrĩrĩ m̄ buerã? ¿Ñeénorẽ ĩgũsãrẽ bueri? ãrĩyup̄.
 20 Jesús ĩgũrẽ ȳm̄yup̄:

—Ȳ ããrĩpererã péurogue bueb̄. Marĩ judío masaka nerẽrĩ wiirigue, irasũ ããrĩmakũ Marĩp̄m̄ya wiiguedere masaka nerẽrõgue bueb̄. Gajirogue durisiã, neõ buebirib̄.

21 ¿Nasirigu ȳre s̄erẽñarĩ? Ȳ buerire s̄erẽñad̄uaḡ, ȳre pénerãrẽ s̄erẽñaka! ĩgũsã ȳ weredeare masĩma, ãrĩyup̄.

22 ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Marĩp̄m̄ya wii koreḡu surara ĩgũ mojõ merã Jesúya diapure pá, ĩgũrẽ ãrĩyup̄:

—¿Nasirigu irasũ ȳm̄uri paía op̄re? Irasũ ãrĩbita ĩgũrẽ!

23 Jesús ĩgũrẽ ȳm̄yup̄:

—Ȳ ñerõ werenĩmakũ: “Ñeéno werenía”, ãrĩka ȳre! Ȳ diayema gap̄re keoro weremakũ, ¿nasirigu ȳre pári?

24 Jesús irasũ ãrãdero p̄m̄, Anás ĩgũrẽ ĩgũsã s̄adire paía op̄ Caifás p̄roque iriuyup̄.

*Pedro Jesúre masĩkereḡu, dupaturi: “Masĩbea”, ãrĩdea
 (Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

25 Irasiripoe Simón Pedro peame t̄rota sũma níkõãmakũ ĩãrã, iro ããrĩã ĩgũrẽ s̄erẽñama:

—¿M̄ s̄ĩ buerã merãm̄ meta ããrĩrĩ?

Pedro ĩgũsãrẽ ãrĩmi:

—Ããrĩbea ȳ.

26 ĩgũ irasũ ãrãdero p̄m̄, suḡu paía op̄re moãboeḡu Pedro ĩgũya gãmipũ dititadiyaḡu Pedrore ãrĩmi:

—Ȳ olivos otederogue m̄ ĩgũ merã ããrĩmakũ ĩãb̄.

27 Pedro dupaturi: “Ããrĩbea, ĩgũ merã ããrĩbirab̄”, ãrĩmi. Irire ãrĩripoeta, ãgãbo weremi.

Pilato Jesúre s̄erẽñadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 P̄m̄ Jesúre Caifáya wii ããrãdire Pilato p̄roque ãĩãma. Boyoripoe ããrĩb̄. Pilato romanom̄ judío masakare doreḡu ããrĩmĩ. Jesúre ĩgũ p̄roque ãĩãrã, ĩgũya wiiguere ñajãbirima. “Marĩ judío masaka, ĩgũ judío masakũ ããrĩbiya wiiguere ñajãrã, marĩ dorerire tarinugãbukoa. Irasirirã pascua bosenu baaburire baabiribukoa”, ãrĩ gũñama. 29 ĩgũsã ñajãbirimakũ ĩãgũ, Pilato ĩgũsã merã werenígũ wiririmi. ĩgũsãrẽ s̄erẽñami:

—¿Neénorẽ iriari ĩĩ, m̄sã ȳre wajamoãdorerã aarimakũ?

30 ĩgũsã Pilatore ãrĩma:

—Ĩĩ ñerĩ iribirimakũ, m̄rẽ wiarã aaribiriboakuyo.

31 ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ, Pilato ãrĩmi:

—Ãĩaka! M̄sãrẽ doreri ãrĩrõsũta m̄sã basi ĩgũrẽ wajamoãka!

Ĩgũsã ĩgũrẽ ãrĩma:

—Gua judío masaka sugure mu guare: “Wějêka!” ãrĩrõ marĩrõ wějêmasĩbea.

³² Īgũsã irire irasũ ãrĩrã, Jesúre ĩgũ curusague boaburire iro dupiyuro weredeia keoro waamakũ irima†. ³³ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato wiigue gãmenugã ñajãa, Jesúre siiu, sêrêñayupu:

—¿Muta judío masaka Opu ããrĩrĩ?

³⁴ Jesús ĩgũrê ãrĩyupu:

—¿Mu basi guñarõ merã yure irasũ sêrêñarĩ, o gajirã murê yaamarê wereari?

³⁵ Pilato ĩgũrê ãrĩyupu:

—Yu judío masakũ meta ããrã. Muya nikũ marã judío masaka, irasũ ããrĩmakũ paía oparã murê õõ yu pãroque ãĩjama. ¿Ñeénorê iriari mu?

³⁶ Jesús ãrĩyupu:

—Yu Opu ããrĩrĩ, i ãmuma ããrĩbea. I ãmuma ããrĩmakũ, yaarã gãmekêãbukuma, judío masaka yure ñeã, peresu iribirikõãburo, ãrĩrã. Yu Opu ããrĩrĩ, gajiroguema ããrã.

³⁷ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Pilato ĩgũrê ãrĩyupu:

—¿Mu irasũ ãrĩgũ: “Opu ããrã”, ãrĩrĩ?

Jesús ĩgũrê ãrĩyupu:

—Mu ãrĩrõsũta Opu ããrã. Yu deyoabu i ãmu marãguere diayemarê werebu. ããrĩpererã diayema ããrĩrĩrê péduarã, yu wererire péma.

³⁸ Īgũ irasũ ãrĩmakũ, Pilato ĩgũrê ãrĩyupu:

—¿Ñeéno ããrĩrĩ diayema?

Judío masaka Pilatore: “Jesúre wějêka!” ãrĩ doredea
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Irasũ ãrĩ odo, Pilato judío masaka oparã merã werenígũ wiriri, ĩgũsãrê ãrĩmi doja:

—Ĩrê neõ ñerĩ iridea máa yu ĩãmakũ. ³⁹ Bojoriku pascua bosenu ããrĩmakũ, musã irinarõsũta sugu peresu ããrĩgũrê yure wiudorea. ¿Musã judío masaka Opure musãrê wiukumã gããmekuri?

⁴⁰ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũsã gaguiníma:

—Ĩgũrê wiubirikõãka! Barrabás gapure guare wiuka! ãrĩma. Barrabás yajarimasũ ããrĩmí.

19

¹ Īgũsã irasũ ãrĩ gaguinímakũ pégu, Pilato ĩgũyarã surarare Jesúre tãrãdoreyupu. ² Jesúre tãrã odo, pora bero iri, ĩgũya

† 18:32 Judío masaka sugu ñerõ irigure ütãyeri merã dea wějênerã ããrĩmã ĩgũrê wajamoãrã. Romano masaka gapu ĩgũrê wajamoãrã, curusague pábiatú wějênerã ããrĩmã.

dipurure peoñurã. Peo odo, opɣya suríro irirosũ deyoriñe diaañiweyariñerẽ ìgūrẽ sãñurã. ³ Sã odo, ìgũ pɣro ejanugã, ãsũ ãrĩ buridañurã:

—Ōãrõ ããrĩburo judío masaka Opɣ! ãrĩñurã, Irasũ ãrĩrãta, ìgūsãya mojõrĩ merã ìgũya diapure páñurã.

⁴ Pilato dupaturi masakare weregɣ wiriri, ãsũ ãrĩmi:

—Ìgūrẽ neõ ñerĩ iridea máa yɣ ìãmakũ. Irasirigɣ musãrẽ masĩburo, ãrĩgũ, ìgūrẽ siiu wiugɣra musãrẽ ìãdoregɣ.

⁵ Irasũ ãrĩ odo, Jesúre siiu wiumi. Irasirigɣ, Jesús pora berore peyadi, opɣya surírore sãñadi ìgũ wiririmakũ, Pilato masakare ãrĩmi:

—Ìãka! Ìta ããrĩmi ìgũ.

⁶ Paía oparã, Marĩpɣya wii korerã surara Jesúre ìãrã, gaguinínugãma:

—Ìgūrẽ curusague pábiatú wějẽka! Curusague pábiatú wějẽka! ãrĩ gaguiníma.

Pilato ìgūsãrẽ ãrĩmi:

—Yɣ ìãmakũ, ìgūrẽ neõ ñerĩ iridea máa. Irasirirã musã ìgūrẽ ãiaka! Musã basita ìgūrẽ curusague pábiatú wějẽrã waaka!

⁷ Judío masaka oparã ìgūrẽ ãrĩma:

—Ìgũ: “Yɣ Marĩpɣ magũ ããrã”, ãrĩmi. Gɣare doreri irasũ ãrĩgũnorẽ wějẽdorea.

⁸ Ìgūsã: “Ìgũ: ‘Yɣ Marĩpɣ magũ ããrã’, ãrĩmi”, ãrĩmakũ pégɣ, Pilato ìgũ dupiyuro gũiadero nemorõ gũimi. ⁹ Irasirigɣ Jesúre dupaturi siiu ñajãa, sērẽñayupɣ doja:

—¿Noómɣ ããrĩrĩ mɣ? ãrĩyupɣ.

Jesús gapɣ ìgūrẽ neõ yɣjubiriyupɣ.

¹⁰ Ìgũ yɣjubirimakũ ìãgũ, Pilato ìgūrẽ ãrĩyupɣ:

—¿Nasirigɣ yɣre yɣjuberi? Yɣ yaarã surarare mɣrẽ peresu ããrĩgūrẽ wiudoremakũ, mɣrẽ wiurãkuma, o ìgūsãrẽ mɣrẽ curusague pábiatú wějẽdoremakũ, mɣrẽ pábiatú wějẽrãkuma. ¿Irire masĩberi mɣ?

¹¹ Jesús ìgūrẽ yɣjuyupɣ:

—Mɣ yɣre irasũ iridoreri, Yɣpɣ ãmɣgasigue ããrĩgũ mɣrẽ pídea ããrã. Irasirigɣ yɣre mɣguere wiadi, mɣ nemorõ waja opami, ãrĩyupɣ.

¹² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégɣ, Pilato Jesúre: “¿Nasiri wiugakuri yɣ ìgūrẽ?” ãrĩ pémaadiyupɣ. Ìgūrẽ irasũ wiudɣamakũ ìãrã, judío masaka gapɣ gaguiníma:

—Mɣ ìgūrẽ wiugɣ, romano marã opɣ merãmɣ ããrĩbirikoa. Sugɣ: “Yɣ judío masaka opɣ ããrã”, ãrĩgũno romano marã opɣre marĩrẽ doregɣre béodɣagɣ, ìgūrẽ ìãturigɣ yámi, ãrĩma.

¹³ Ìgūsã irasũ ãrĩmakũ pégɣ, Pilato Jesúre wiigüe ããrĩgūrẽ ùtã majĩrĩ merã ìgūsã iridea yebague wiriridoremi. Ìgũ, masaka

weresārīrē beyerimasū doarogue eja doami. Iri ūtā majīrī merā īgūsā iridea yeba, hebreo ya merā Gabata wāikūbu. ¹⁴ Irasū waarīnū, gūa pascua bosenūma baaburi āmurīnū āārībū. Goeripoe dupiyuro āārībū. Pilato īgū doarogue eja doa, judío masakare āsū ārī weremi:

—Īta āārīmi musā Opū.

¹⁵ Īgū irasū ārīmakū pérā, judío masaka gaguinīma:

—Boaburo īgū. Boaburo. Curusague pábiatú wējēka īgūrē! ārīma.

Pilato īgūsārē ārīmi:

—¿Yū yaarā surarare musā Opūre curusague pábiatú wējēdoremakū gāāmerī musā?

Paía oparā īgūrē yūjūma:

—Gūa opū, romano marā opū āārīmi. Gajigū gūa opū mámi.

¹⁶ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato Jesúre īgūsārē wiame, curusague pábiatú wējēdoregū. Irasirirā īgūrē āiākōāma.

Jesúre curusague pábiatú wējēdea

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Irasirigū Jesús curusare kōā, “Masakū dipuru boaweadea pero” wāikūrogue waami. Hebreo ya merā Gólgota wāikūbu.

¹⁸ Irogue eja, Jesúre curusague pábiatúma. Gajirā pērārē pábiatúma. Sugūre īgū diaye gapū, gajigūre īgū kúgapū curusague pábiatú āiwāgūnúma. Jesúre īgūsā deko āiwāgūnúma.

¹⁹ Pilato taboa majīrē īgū gojadea majīrē curusague Jesús dipuru weka pábiatúdoreyupū. Āsū ārī gojasūdero āārībū: “Ī Jesús Nazaretmū, judío masaka Opū āārīmi”. ²⁰ Hebreo ya merā, latín ya merā, griego ya merā gojadea āārībū. Jesúre curusague īgūsā pábiatú āiwāgūnúdero, makā pūrogā āārībū. Irasirirā wārā judío masaka irogue aari, iri gojadeare iā buema. ²¹ Paía oparā judío masaka āārīsīā, Pilato gojadeare gāāmebirīñurā. Irasirirā īgūrē wererā waañurā. Āsū ārīñurā:

—Mū: “Ī judío masaka Opū āārīmi”, ārī gojadeare gorawayuka! Āsū gapū gojaka: “Ī: ‘Judío masaka opū āārā’, ārīmi”, ārī gojaka! ārīñurā.

²² Pilato gapū īgūsārē ārīyupū:

—Yū gojadeare gorawayubirikoa, ārīyupū.

²³ Jesúre curusague pábiatú āiwāgūnúaderō pūgū, wapikurā surara īgūya surí āārādeare sea, īgūsāku suñeno dita gāme dukawama. Suñe suríro su gasirota suadea suríro, eañeña marīrō merā iridea gasiro āārībū. ²⁴ Iri suríro irasū āārīmakū iārā, gāme ārī werenīma:

—Iñe surírore yeguebirikōārā! Ubu ārīboka birarā! “¿Noārē dujarokuri?” ārīma.

Īgūsā irasirimakū, Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojaderosūta keoro waabu. Āsū āri gojasūdero āārībú: “Yaa suríre: ‘¿Noārē dujarokuri?’ ārīboka birarākuma, irire gāme Īgūsā basi dukawamurā”, āri gojasūdero āārībú. Iri pūgue gojaderosūta surara irasirima.

²⁵ Jesúya curusa pūro Īgū pago, igo tīgō, María Cleofas marāpo, María Magdalena níma. ²⁶ Jesús, Īgū pagore, irasū āārīmakū yu Īgū maīsūgū igo pūro nímakū Īāgū, igore ārīmi:

—Meō, ĩ mū magū āārīmi.

²⁷ Irasū āri odo, yure:

—Igo, mūpo āārīmo, ārīmi.

Irasirigū Jesús pagore yaa wiigue āia opabu.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesús irasū āri odo: “Āārīpereri Yūpu yure iridoregū pídeware iripeo odosiáa”, āri masīmi. Irasirigū āsū ārīmi:

—Nemesibukoa yure. Irire ārīgū, Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojadeare iriyuwarikami.

²⁹ Irogue suru borewariru igui deko sūrī deko utaudiru āārībú. Irasirirā iro āārīrā Jesús irasū ārīmakū pérā, iri igui deko sūrī merā yurayusu merā yosa, hisopo wāikūdima dūpu yuwague saatú, Jesúya disire soemuúma. ³⁰ Jesús iri yurayusu igui deko sūrī yosadeare mimimi. Mimi odo, āsū ārīmi:

—Āārīpereri iripeo odosiáa, ārīmi. Ire ārīgūta, Īgūya dipurure mumusiudija, Īgūya yūpūrārē Marīpūre wia, boakōami.

Surara Jesúre curusague boadire saredea

³¹ Jesús boarinu gūa pascua bosenu ma baaburire āmurīnu āārībú. Gajinu gapu gūa judío masaka siñajārīnu, irasū āārīmakū pascua bosenu gūa iririnu, ubu āārīrīnu meta āārībú. Irinurē boanerā curusarigue āārīmakū judío masaka oparā gāamebirima. Irasirirā Pilato pūroque Īgūrē sērērā waañurā: “Mayarā surarare curusarigue pábiatúsūnerārē mata boaburo, ārīrā, Īgūsāya ñigā gōārīrē pánuadoreka! Pūru Īgūsāya dūpūre āidiju, gajirogue pídoreka!” ārīñurā.

³² Irasirirā surara Jesús merā curusarigue pábiatúsūnerāya ñigā gōārīrē pánuama. Sugure irasū iripūrori, gajigūdere irasūta irima. ³³ Jesús pūro waa ejanūgārā, boadiguere Īama. Irasirirā Īgūya ñigā gōārīrē pánuabirima.

³⁴ Sugu surara Īgūya sareri merā Jesúre Īgūya arupāma doka saremi. Īgū saremakū, mata Īgūya dí, deko merā wiribu. ³⁵ Yū, i waamakū Īābu. Irasirigū yū i pūrē gojagu, diayema āārīrīrē mūsārē werea. Yū ire masīa. Yū Īādea diayeta waabu. Yū wereri diayeta āārā. Irasirigū mūsārē irire werea, mūsāde Jesúre būremuburo, ārīgū. ³⁶ Surara Jesúya ñigā gōārīrē

pánuabirimakū, Marīpuya werenírī gojadea pūgue ārīderosūta waabu. Iri pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Īgūya gōārīrē, neō su gōārē pánuabirima”, ārī gojasūdero āārībú. ³⁷ Gajirogue Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Īgūsā saredire ĩārākuma”, ārī gojasūdero āārībú.

José Jesúya dūpūre masāgobegue āīwāgā yáadea
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jesús boadero pūru, José Arimatea wāikuri makāmu Pilatore Jesúya dūpūre sērēgū waayupu. José judío masaka oparārē gūisā, Jesúre bāremugū āārīrīrē gajirārē werebiridi āārīmí. Pilato ĩgūrē: “Jāu, ĩgūya dūpūre āiaka!” ārīmakū, José curusa pūro waa, Jesúya dūpūre āidijumi. ³⁹ Nicodemode wári sūrōrīrē treinta kilo nukūrīrē āījami, Jesúya dūpūre ōārō āmubu. Īgū iro dupiyuro űami merā Jesúre werenīgū ejadi āārīmí. Īgū āide: mirra wāikuri sūrōrī, áloes wāikuri sūrōrī merā morēdea āārīyuro. ⁴⁰ Irasirirā ĩgūsā pērā Jesúya dūpūre iri sūrōrī merā piupeo, ōārī surí gasiri merā ōmama. Judío masaka ĩgūsā boanerāya dūpūre yáaburi dupiyuro āmunaderosūta irima. ⁴¹ Jesúre curusague pábiatú wējēdero pūro pooe āārībú. Iri poeugere masāgobe ūtāyegue mádea gobe āārībú. Iri gobere neō sugū boadire yáabirima dapa. ⁴² Gūa judío masaka siñajārīnu ejaburo iribu. Irasirirā iri gobe curusa āīwāgūnúadero pūrogā āārīmakū, Jesúya dūpūre iroque yáama.

20

Jesús masādea

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Judío masaka siñajārīnu* waadero pūru, boyoburo dupiyurogā María Magdalena ĩgūsā Jesúya dūpūre yáaderogue ĩāgō waayupo. Iroque ejago, iri gobere biadea ūtā majīrē bojegue āārīmakū ĩāyupo. ² Irasirigo, gūa pērā Simón Pedro, irasū āārīmakū yu Jesús maīsūgū pūroque ūmawāgārimo. Igo gūa pūroque ejago, gūare ārīmo:

—Marī Opūya dūpūre āīkōānerā āārāma. Īgūrē ĩgūsā píaderore marī masībea, ārīmo.

³ Igo irasū ārīmakū pērā, yu, Pedro merā ĩgūsā Jesúya dūpūre yáaderogue ĩārā waabu. ⁴ Iroque waarā, gūa pērāgueta ūmawāgābu. Yu gapu Pedrore ūmatariwāgā, masāgobegue ejapūroribu. ⁵ Iroque ejagu, iri gobere muúbia ĩā sóobu. Irasū ĩā sóogu, Jesúya dūpūre ōmadea surí gasiri ditare ĩābu. Iri gobegue űajābiribu. ⁶ Mērōgā pūru Simón Pedro ejami. Iroque eja, iri gobegue űajāa, ĩgūde Jesúya dūpūre ōmadea surí gasiri ditare ĩāmi. ⁷ Īgūya dipurure ĩgūsā ōmadea suríro gasirodere

* 20:1 Judío masaka siñajārīnu, sábado āārā.

ĩami. Iri gasiro túpeasũba. Gaji surí gasiri merã peyabiribu. ⁸ Pedro irasũ ñajãmakũ ããgũ, yude iri gobegue ejaɓaroridi ñajãa, iri ditare ããgũ, bɓremubu. ⁹ Gɓa, Jesúya dɓɓure masãgobegue marĩmakũ ããkererã, Marĩɓɓaya werenĩĩ gojadea pũgue Jesús boadigue masãgɓkumi, ããideare pémasĩbiribu. Keoro waarokoa, ããĩ gũñabiribu. ¹⁰ Irire ãã odorã, gɓaya wiigue goedujãakõãba.

Jesús María Magdalenarẽ deyoadea

(Mr 16.9-11)

¹¹ María gaɓɓ masãgobegueta dujãa, bɓro oreɓyupo. Oregota, iri gobegue muúbia ãã sóoyupo. ¹² Irasũ ãã sóogo, pẽrã Marĩɓɓure wereboerãrẽ boreri surí sãñarãrẽ Jesúya dɓɓɓ peyaderogue ããgũsã doamakũ ããyupo. Sugɓ, ããgũya dipuru ãããrĩdero gaɓɓ, gajigɓ, ããgũya guburi ãããrĩdero gaɓɓ doañurã. ¹³ ããgũsã igore sãrẽñañurã:

—¿Nasirigo oreɓo yári?

Igo ããgũsãrẽ ããrĩyupo:

—Yɓ Opɓaya dɓɓɓure ããkõãnerã ããrãma. ããgũrẽ ããgũsã píderore yɓ masĩbea, ããrĩyupo.

¹⁴ Irire ããrĩ odo, gãmenugã ããgõ, Jesúre iro nĩmakũ ããyupo. ããgũrẽ ããkeregõ: “Jesúta ããrĩmĩ”, ããrĩ ããmasĩbiriyupo.

¹⁵ Jesús igore ããrĩyupɓ:

—¿Nasirigo oreɓo yári? ¿Noãrẽ ãmarĩ?

Igo gaɓɓ: “Í, i pooere koregɓ ããrĩkumi”, ããrĩ gũñagõ, ããgũrẽ ããrĩyupo:

—Mɓ ããgũya dɓɓɓure gajirogue ããadi, yɓre wereka! ¿Noógue píari? Mɓ weremakũ, ããgũya dɓɓɓure ããgõ waagorãa.

¹⁶ Igo irasũ ããrĩmakũ, Jesús igore ããrĩyupɓ:

—María.

ããgũ irasũ ããrĩmakũ pégo, gãmenugã, hebreo ya merã ããgũrẽ:

—Rabuni, ããrĩyupo. “Rabuni”, ããrĩõ, hebreo ya merã: “Buegɓ”, ããrĩdɓarõ yãa.

¹⁷ Jesús igore ããrĩyupɓ:

—Yɓre pirika! Yɓɓɓ pɓrogue mɓrĩabea dapa. Gajirã yaarã pɓrogue waaka! ããgũsãrẽ ããsũ ããrĩ wereka: “Jesús ããrãmi: ‘Yɓɓɓ pɓrogue waabu yãa. ããgũ mɓsãdere mɓsãpɓta ããrĩmĩ. ããgũ yɓ Opɓ, irasũ ããrĩmakũ mɓsãdere mɓsã Opɓta ããrĩmĩ’, ããrãmi”, ããrĩka ããgũsãrẽ!

¹⁸ ããgũ irasũ ããrĩmakũ pégo, María Magdalena gɓa Jesús buerã pɓrogue aari, gɓare igo marĩ Opɓure ããideare, ããgũ igore were-doreadeare weremo.

Jesús ããgũ buerãrẽ deyoadea

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Iriṇu semana āārīpurorinuta† ñamigue gwa Jesús buerā gwaya wiigue nerērā, judío masaka oparārē güirā, makāpurorire oārō biabu. Gwa irogue āārīripoe Jesús gwa dekogue deyoa, gware oādoREGU, āsū ārīmi:

—MUSĀ oārō siñajārī merā āārīrikuka!

20 Irasū ārī odo, ĩgūya mojōrīrē, ĩgūrē arupāma doka sarederore gware ĩmumi. Gwa ĩgūrē marī Opure ĩārā, buro usuyabu. 21 Dupaturi Jesús gware ārīmi doja:

—Oārō siñajārī merā āārīrikuka musā! Yuru yure iriuderosūta yude musārē iriua, ārīmi.

22 Irasū ārī odo, gware puripeo, āsū ārīmi:

—Ōāgū deyomarīgūrē bokatīrīñeāka, musārē iritamubure!

23 Musā masakare ĩgūsā ñerō irideare kātimakū, ĩgūsā ñerō irideare kātīsūrākuma. Musā gajirārē ĩgūsā ñerō irideare kātibirimakū, ĩgūsā ñerō irideare kātīsūbirikuma, ārīmi Jesús.

Tomás Jesúre masādire ĩādea

24 Jesús gware deyoamakū, Tomás Jesús buegu “Suduadi” ĩgūsā ārīdi gwa merā āārībirimi. 25 Puru ĩgū gwa merā āārīmakū, ĩgūrē ārību:

—Gwa marī Opure ĩābu.

Tomás gapu gware ārīmi:

—Ĭgūya mojōrīgue ĩgūsā pábiadea goberire ĩābi, iri goberire yaa mojōsūrū merā puuñabi, irasū āārīmakū ĩgū arupāma dokare ĩgūsā saredea gobere yaa mojō merā soesóoñabi, ĩgū masādea kerere neō buremubirikoa.

26 Su semana Jesús gware deyoadero puru, gwa ĩgū buerā dupaturi wiigue nerēbu. Iripoe Tomás gwa merā āārīmí. Iri wii biadea wii āārīkeremakū, Jesús ñajāa, gwa dekogue deyoa, gware oādoREGU, āsū ārīmi:

—MUSĀ siñajārī merā oārō āārīrikuka!

27 Irasū ārī odo, Tomārē ārīmi:

—Ĭāka yaa mojōrīrē! Mú mojōsūrū merā yaa mojōrīgue ĩgūsā pábiadea goberire puuñaka! Mú mojō merā yu arupāma doka ĩgūsā saredea gobere soesóoñaka! Yu masādeare: “Diaye āārībea”, ārībirikōāka! “Diaye āārā”, ārī buremuka!

28 Ĭgū irasū ārīmakū, Tomás āsū ārīmi:

—Mú, yu Opú, yu buremugū āārā.

29 Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Mú yure ĩāsīā: “Diayeta boadigue masādi āārā”, ārī buremua. Gajirā gapu yure ĩābirikererā, yu boadigue masādeare buremurākuma. Irasirirā ĩgūsā buro usuyari merā āārīrākuma, ārīmi.

Ipūgue āārīrīrē nasiriburo, ārī gojadea

† 20:19 Semana āārīpurorinuno, domingo āārā.

³⁰ Jesús gwa merã ããrĩgã, wãri gajĩ Marĩpu turari merã iri ĩmurĩrẽ irimi. Iri ããrĩpereri ĩgũ irideare i pũguere gojapeo-biribũ. ³¹ Irire gojapeobirikeregũ, surãyeri Jesús irideare gojãa, ĩgũ Marĩpu iriudi Cristo ããrĩrĩrẽ, ĩgũ diayeta Marĩpu magũ ããrĩrĩrẽ bũremuburo, ãrĩgã. Irasũ ããrĩmakũ musã ĩgũrẽ bũremurĩ merã okari opaburo, ãrĩgũ, irasũ ãrĩ gojãa.

21

Jesús dupaturi ĩgũ buerãrẽ deyoadea

¹ Pũru Jesús Tiberias wãĩkũri ditaru tũro dupaturi gware ĩgũ buerãrẽ deyoami. Gware deyoagu ãsũ irimi. ² Gwa irogue ããrĩrã ĩĩsãku ããrĩbũ: Simón Pedro, Tomás “Sũduadi” ĩgũsã ãrĩdi, Natanael Galilea nikũma Canã wãĩkũri makãmu, gwa pẽrã Zebedeo pũrã, irasũ ããrĩmakũ gajirã pẽrã ããrĩbũ.

³ Gwa irogue ããrĩripoe Simón Pedro ãrĩmi:

—Waaĩ wẽjẽgũ waagũ yãa.

—Gwade mu merã waarãra, ãrĩbũ.

Irasũ ãrĩ, buãa, doódiru merã waabu. Iri ñamirẽ waaĩ wẽjẽboyotamuakõãdibũ. ⁴ Boyowãgãriripoe Jesús ditaru tũro nĩmakũ iãbũ. ĩgũrẽ iãkererã, iãmasĩbirikubũ. ⁵ Irasirigũ gware ãrĩmi:

—¿Waaĩ wẽjẽãrĩ?

—Neõ wẽjẽbirakubũ, ãrĩ yũjubũ.

⁶ Gwa irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Jesús ãrĩmi:

—Doódiru diaye gapũ buidire meéyoka! Iro gapũ waaĩ wẽjẽrãkoa. ĩgũ ãrĩrõsũta meéyomakũ, wãrã waaĩ ñajãma. Wãrã waaĩ ñajãmakũ, buidire doódirugue neõ ãĩsaturabiribũ. ⁷ Irasũ waamakũ iãgũ, yũ Jesús maĩsũgũ Pedrore ãrĩbũ:

—Ĩgũta marĩ Opũ ããrĩmi.

Yũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Simón Pedro ĩgũya wekama surĩrore túweadi, sãña, ditarugue meébia báwãgãmi. ⁸ Gwa ĩgũ merãmarã ditaru tũrore cien metros yoaro pagarã, buidire waaĩ wãrã ñajãdire gwayaru merã tũãnumuabu. ⁹ Majãngãrã, peame nĩtĩ dita gose oyanĩrĩme weka waairé Jesús mupũnugũnerãrẽ, pãdere iãbũ.

¹⁰ Jesús gware ãrĩmi:

—Gajirã waaĩ, mérã musã wẽjẽrãrẽ ãrĩka!

¹¹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Simón Pedro doódirugue ñajãa, buidire ĩmparogue tũãmajãmi. Pagarã waaĩ ñajãnerã ciento cincuenta y tres ããrĩmã. Wãrã waaĩ ñajãnerã ããrĩkererã, buidire neõ yeguebirima.

¹² Jesús gware ãrĩmi:

—Baa yoberã aarika!

Gua neō suguno ĩgūrē: “¿Noāno āārĩrĩ mu?” ārĩ sērēñabiribu. “Īgū marĩ Oputa āārĩmi”, ārĩ masĩbu. ¹³ Jesús peame puro waa, pã, waairé āi, guare gueremi.

¹⁴ Jesús boadigue masādero puru, pea guare deyoasiami. Irasirigu ditaru turogue deyoagu, urea guare ĩgū buerārē deyoagu irimi.

Jesús Pedro merã werenídea

¹⁵ Gua baadero puru, Jesús Simón Pedre sērēñami:

—Simón, Jonás magū, ¿mu ĩĩsã nemorō yure maĩrĩ?

Pedro ĩgūrē ārĩmi:

—Yu Opu, murē maĩa. Mu irire masĩa.

Jesús ārĩmi:

—Irasirigu ovejare koregu oveja majĩrārē ōārō korerosũta yure buremurārē majĩrã irirosũ āārĩrārē ōārō koreka!

¹⁶ Irasũ ārĩ odo, dupaturi Simón Pedre sērēñami doja:

—Simón, Jonás magū, ¿yure maĩrĩ mu?

—Yu Opu, murē maĩa. Mu irire masĩa, ārĩmi.

Jesús ārĩmi doja:

—Ovejare koregu ovejare ōārō korerosũta yure buremurārē ōārō koreka! ārĩmi.

¹⁷ Irasũ ārĩ odo, dupaturi Simón Pedre sērēñami:

—Simón, Jonás magū, ¿diayeta yure maĩrĩ mu?

Urea ĩgūrē irasũ sērēñamakū pégu, Simón Pedro buro bujawereri merã āārĩmĩ. Īgūrē ārĩmi:

—Yu Opu, mu āārĩpereri masĩa. Murē yu maĩrĩrē masĩa.

Irasirigu Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Ovejare koregu ovejare ōārō kererosũta yure buremurārē ōārō koreka! ¹⁸ Diayeta murē werea. Mu maamu āārĩgú surĩre sãña, mu gãamerō noó waaduro waaunabu. Puru bugoro āārĩgú, muya mojõrĩrē soemugakoa. Gajigu murē surĩre sãgukumi. Mu waaduraberogue murē āiwãgãgukumi.

¹⁹ Jesús, Simón Pedro ĩgū boaburi merã masakare Marĩpu turagu, ōãgū āārĩrĩrē masĩmakū iriburire irasũ ārĩ weremi. Irire were odo, Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Yure tuyaka!

Jesús Juārē ĩgū maĩgūrē weredeia

²⁰ Pedro gãmenugã, yu ĩgūsārē tuyawãgãmakū ĩãmi. Yu, Jesús maĩgū, iro dupiyuro Jesús puro baa doanĩgū ĩgūrē: “Yu Opu, ¿noã murē wējẽduarãguere murē ĩmubu āārĩkuri?” ārĩ sērēñadi āārĩbũ. ²¹ Pedro yure ĩãgū, Jesúre sērēñami:

—Yu Opu, ¿naásũ waarokuri ĩgūrē?

²² Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Y_u i ãmũguere dupaturi aariripoeta ãgũ okamakũ y_u iridũarire, o iridũabirire mũya meta ããã. Irire gũñarikũbirikõãka! Y_ure tũyaka!

²³ Jesús irasũ ãrĩrĩ kerere pérã, gajirã ãgũrẽ bũremurã: “Juan boabirikumi”, ãrĩ gãme weresirima. Jesús: “Juan boabirikumi”, ãrĩdi meta ããrĩmĩ. “Y_u i ãmũguere dupaturi aariripoeta ãgũ okamakũ y_u iridũarire, o iridũabirire mũya meta ããã”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²⁴ Y_u Jesús buegũ, y_u ããdeare i pũrẽ gojáa. Irasirirã mũsã y_u gojarire: “Diayeta ããã”, ãrĩ masĩa.

²⁵ Jesús wári gaji irimi. Iri ããrĩpererire y_u gojapeomakũ, wári pũrĩ ããrĩbukoa. Y_u péñamakũ, masaka iri pũrĩrẽ i ãmũguere duripídũamakũ, uturiakõãbukoa.

Iropata ããã.

Juan

LOS HECHOS

Jesús ĩgũ buedoregũ beyenerārē: “Ōāgũ deyomarĩgũ aarigũkumi”, ārĩ weredeā

(Lc 1.1-4)

¹ Opũ Teófilo, yũ murē gojadupiyudea pũguere Jesús neōgorague irinũgādeare, ĩgũ buedea āārĩpererire gojabũ.

² ĩgũ ũmũgasigue mũrĩaburo dupiyuro Ōāgũ deyomarĩgũ turaro merā ĩgũ buedoregũ beyenerārē: “Āsũ irirākoa”, ārĩ weredeādere gojabũ. ³ Jesús ĩgũ boa, masādero pũrũ, ĩgũsārē cuarenta narĩgora deyoayupũ. Irasirigũ ĩgũ dupaturi okarire ĩgũsārē ōārō masĩmakũ iriyupũ. Marĩpũ ĩgũyarārē doreri kerere ĩgũsārē wereyupũ.

⁴ Jesús ĩgũsā merā āārĩgũ, ĩgũsārē āsũ ārĩyupũ:

—Jerusalēta dujaka dapa! Iripoegue Yũpũ: “Ōāgũ deyomarĩgũrē mũsārē iriugũra”, ārĩdeare yũka! Irire weresiabũ.

⁵ Juan mũsārē deko merā wāiyedi āārĩmĩ. Yũ gapũ mérōgā pũrũ mũsārē Ōāgũ deyomarĩgũ merā wāiyegũkoa, ĩgũ mũsā merā āārĩnĩkōāburo, ārĩgũ, ārĩyupũ.

Jesús ũmũgasigue mũrĩadea

⁶ Pũrũ ũtāũ Olivos wāikũdigue Jesús merā nerē, ĩgũrē sērēñañurā:

—Gua Opũ, ¿dapagorare gajigũ guaya nikũmurē guare dorebure, opũ pígũkuri? ārĩñurā.

⁷ Jesús ĩgũsārē yũjuyupũ:

—Yũpũ sugũta masĩmi. ĩgũ irasũta waaburo, ārĩmakũ irasũta waarokoa. Mũsāya meta āārā i. ⁸ Mérōgā pũrũ Yũpũ Ōāgũ deyomarĩgũrē iriugũ, mũsārē ĩgũ turarire opamakũ irigũkumi. ĩgũ irasirimakũ, mũsā gũiro marĩrō gũñaturari merā masakare yaa kerere wererā waarākoa. Jerusalén marārē, Judea nikũ marārē, Samaria nikũ marārē, āārĩperero i nikũgue āārĩrārē wererā waarākoa, ārĩyupũ Jesús ĩgũ buedoregũ beyenerārē.

⁹ ĩgũ irasũ ārĩ wereadero pũrũ, Marĩpũ ũmũgasigue ĩgũrē āĩmũrĩākōāyupũ. ĩgũsā ĩgũrē ĩāmutuyamakũ, su yebo ĩĩmikāyebo túbiakōāyuro. Irasirirā ĩgũrē neō ĩānemobiriñurā. ¹⁰ ĩgũsā ĩāmutuyaripoe gũñaña marĩrō pērā ũma surĩ boreri sãñanerā ĩgũsā pũro deyoa, ¹¹ āsũ ārĩñurā:

—Galilea marā, ¿nasirirā ũmũgasire ĩāmunĩrĩ? Jesús ũmũgasigue mũrĩagũta dupaturi i ũmũguere aarigũkumi doja. Mũsā ĩgũrē mũrĩāmakũ ĩārōsũta aarimakũ ĩārākoa, ārĩñurā.

Judare gorawayurā, Matías wāikũgũre beyedeā

¹² Irasiri, puru Jesús buedoregu beyenerã Olivos wãikudi ùtãũgue ããrãnerã dijãa, Jerusalẽgue dujáakõãñurã doja. Iri makã purogã ããrĩyuro iri ùtãũ. ¹³ Dujaja, ìgũsã kãrĩrĩ taribu ùmarõma taribugue ñajãkõãñurã. Ìisãkũ ããrĩñurã: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón celote wãikuri bumũ, Santiago Alfeo magũ, Judas Santiago magũ ããrĩñurã. ¹⁴ Gajirãde ìgũsã merã nerẽñurã: Jesús pagupũrã, Jesús pago María, gajirã nome ããrĩñurã. Ëmurikũ iri taribugue Marĩpure sërẽmurã nerẽnañurã.

¹⁵ Sunũ ìgũsã merã gajirã Jesúre bũremurã ciento veinte gora nerẽñurã. Irasirigũ Pedro ìgũsã watopegue wãgãñũgã, ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩyupũ:

¹⁶⁻¹⁷ —Yaarã, gũa Judas merã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãgora ããrãdibũ. Jesús gũare beyederosũta ìgũdere beyeadimi, gũa merã ìgũya kerere weredoregu. Judas gapũ Jesúre peresugue ñeãwãgãmurãrẽ ìgũrẽ ìmumi. Õãgũ deyomarĩgũ Judas waaburire Davire iripoegue gojadorederosũta diayeta waabũ. ¹⁸ Ìgũ Jesúre oparãguere ìmudea wajare ìgũsãrẽ wia, makã ojarogue waa, dipuru gapũ merã meẽmejã, ìgũya paru meẽ ooreakõã, gũramisĩ wirisiri kõmoakõãyupũ. Irasirirã oparã iri niyeru merã ìgũ meẽmejãdea nikũrẽ wajariñurã. ¹⁹ Judas irasũ waadeare ããrĩpererã Jerusalén marã péperekõãñurã. Irasirirã, ìgũ irasũ waaderore: “Acéldama” wãiyenũrã. “Acéldama”, ãrĩrõ, ìgũsã ya merã: “Dí béodero”, ãrĩduaro irikoa. ²⁰ Iripoegue Salmos wãikuri pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ Judare:

Ìgũya wii ããrĩdero masaka marĩrõ dujaburo. Neõ sugũ ìgũ ããrĩderore dupaturi ããrĩbirikõãburo, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

Ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ doja:

Gajigũ ìgũya moãdeare gorawayuburo, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

²¹⁻²² Irasirirã marĩrẽ sugũ Judas gorawayugũre beyero gããmea. Sugũ, gũa merã ããrĩdire, Juan marĩ Opũ Jesúre deko merã wãiyemakũ ìãdire, ããrĩpereri Jesús irideare ìãdire, Marĩpũ ìgũrẽ ãmũgasigue ãĩmurĩãmakũ ìãdire beyero gããmea. Irasirigũ, Jesús boadigue masãdeare gũa merã weregu waagũkumi, ãrĩyupũ Pedro.

²³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pé, pẽrãrẽ beyenũrã. Sugũ José wãikuyupũ. Gajirã ìgũrẽta “Justo”, gajirã “Barsabás” wãiyenerã ããrĩmã. Gajigũ Matías wãikuyupũ. ²⁴⁻²⁵ Beye odo, ãsũ ãrĩ sërẽñurã Marĩpure:

—Gũa Opũ, mũ ããrĩpererã masaka gũñarĩrẽ õãrõ masĩa. Judas ìgũ dapagora ããrĩrõgue waagũ, mũya kere weredoredeare

pirikōāmi. Sugu ĩgũ gorawayubure beyesiabu ma. Irasirigu ma beyeadire ĩmuka guare! āriñurā.

²⁶ Irasũ āri odo, peye ũtāyegāgue Matías, José wāirē goja, puuigāgue sã, suye āi ĩñurā. Matías wāi gojatúadeayere āi bokañurā. Irasirirā Matiare: “Gua pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarā āārānerā merā Jesúya kerere weregũ waagukoa”, āriñurā ĩgūrē.

2

Ōāgũ deyomarĩgũ Jesúre buremurārē ejadea

¹ Pentecostés* wāikuri bosenu āārĩmakũ, āārĩpererā Jesúre buremurā ĩgūsā nerēdea wiigueta nerēñurā. ² Puru gũñaña marĩrō ũmagasigue mirũ buro aarirósũ, ĩgūsā āārĩrōguere buro busu dijiriyuro. ³ Irasũ waaripoe peame ũjũrĩ pũrā dijari, nediru irirosũ deyori masakakure dipu weka deyoayuro. ⁴ Āārĩpererā Ōāgũ deyomarĩgūrē opatari, ĩgũ iritamurĩ merā gaji masā ya ĩgūsā dupiyuro werenĩbirideare werenĩngañurā.

⁵ Iripoere wārā judío masaka āārĩpereri nikũ marā Jerusalēgue ejanerā āārĩmá. ĩgūsā buremurĩrē ōārō tayarimasā āārĩñurā. ⁶ Irasũ busurire pérā, Jesúre buremurā purogue nerēwāgāñurā. Irogue masakaku ĩgūsāya werenĩrĩ merā Jesúre buremurā werenĩmakũ péñurā. Irasũ waarire pémasĩbiriñurā. ⁷⁻⁸ Irasirirā ĩāguka, āsũ āri gāme werenĩñurā:

—¿Nasirirā ĩgūsā Galilea marā āārĩkererā, marĩ yare ōārō werenĩrĩ? Marĩ deyoadea nikũ marā irirosũ werenĩma. ⁹ Marĩ gajiro marā āārā. Partia marā, Media marā, Elam marā, Mesopotamia marā, Judea marā, Capadocia marā, Ponto marā, Asia marā, ¹⁰ Frigia marā, Panfilia marā, Egipto marā, Libia Cirene wāikuri nikũ turo marā āārā. Marĩ Roma marāde ōōguere naarĩmasā āārā. ¹¹ Surāyeri judío masaka, gajirā judío masaka āārĩbirikererā, judío masaka irirosũ buremurā ōōguere āārā. Creta marā, Arabia marāde marĩ merā āārĩma. Irasirirā marĩ āārĩpererā gajiro marā āārĩkererā, marĩ ya merā ĩsā ōārō werenĩmakũ péa. ĩgūsā Marĩpu ōārō iridea kerere werenĩrā yāma, āriñurā.

¹² Irasirirā āārĩpererā pégukakōāñurā.

—¿Nasiro irasũ waarĩ? āri gāme werenĩñurā.

¹³ Gajirā gapu:

—Mejārā yāma, āri buridañurā.

Pedro masakare werede

¹⁴ ĩgūsā irasũ ārĩmakũ pégu, Pedro gajirā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarā Jesús buedoregu beyenerā merā wāgānugā, buro busuro wereniyuru:

* **2:1** Pascua bosenu waadero puru, cincuenta nurĩ puru, Pentecostés wāikuri bosenu waayuro.

—Musā āārīpererā judío masaka òògue Jerusalégue āārīrā òārō péka yu wererire! ¹⁵ Musā gware: “Mejārā yáma”, ārī gūñarā, diaye gūñabea. Goeripoe dupiyuro āārā dapa. Irasirirā gwa mejārā meta yáa. ¹⁶ Gwa irasū werenírīrē Joel Marīpwa kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmí:

17-18 Marīpu āsū ārīmi: “I ūmu pereburo dupiyuro Ōāgū deymarīgūrē iriugwa, masaka āārīpereri buri marārē. Irasirirā musā pūrā ūma, nomede yaa kerere wererākuma. Maamarā kērō irirosū, murā kērōgue yu ĩmurīrē ĩārākuma. Yu dorerire irirārē ūmarē, nomedere Ōāgū deymarīgūrē iriugwa. Irasirirā, yaa kerere wererākuma.

19 Yu ūmugasiguere gajirosūperi deyoamakū irigwa. I nikūdere dí, peame, ĩmikā deyoamakū irigwa.

20 Abe ūmumu naĩtĩāgukumi. Abe ñamimu dí irirosū deyogu waagukumi. Musā Opw i ūmugwere dupaturi aariburo dupiyuro irasū waarokoa. Īgū aarirīnu goerīnu āārīrokoa. Ubu āārīrīnu āārībirīkoa.

21 “Yu Opw, tauka yure!” ārīgūnorē taugwa”, ārīmi Marīpu, ārī gojadi āārīmí Joel.*

22 ‘Musā Israel bumarā yu wererire òārō péka! Marīpu Jesúre Nazaretmurē iriudi āārīmí. Jesús musā pərogue āārīgū, Marīpu turari merā pūrīrikurārē tau, wātēa masakare ñajānerārē béowiu, boanerārē masūdi āārīmí. Irasirigu Jesús, Marīpu iriudi āārīsīā, Īgū turari merā irire iri ĩmudi āārīmí. Irire musā òārō masīa. ²³ Musā ñerārē Īgūrē curusague pábiatú wējēdoremakū, Marīpu iripoegue Jesúre irasū waarokoa, ārīderosūta waabu. ²⁴ Irasū waakeremakū, Marīpu gapu Īgū boadiguere masūkōadi āārīmí. Boanerā āārīrōrē Īgūrē wiudi āārīmí. Irasirimakū, boari Jesúre tarinugāmasībiridero āārībú. ²⁵ Iripoegue David āsū ārī gojadi āārīmí, Jesús Marīpwe wereníburire:

Yu Opw, murē ĩānīkōāa. Mu yu diaye gapu, yu merā āārīnīkōāa. Irasirigu yu neō güibeaa.

26-27 Yaa yuñpūrāgue buru usuyari merā āārā. Irasirigu usuyari merā werenía. Yu boamakū, boanerā āārīrōgue béobirīkoa. Yu masāgobegue āārīmakū, yaa dpu neō boabirīkoa. Yure dupaturi okamakū irigukoa doja. Irasirigu yu güiro marīrō āārīgukoa.

28 Mu, yu dupaturi okaburire yure òārō masīmakū yáa. Irasirigu yu merā mu āārīmakū, buru usuyari merā āārā, ārī gojadi āārīmí David.*

29 ‘Yaará, yu musārē diayeta werewura. Marī ñekū David boadi āārīmí. Marī ñekūsamarā Īgūrē yāanerā āārīmá. Īgüya

masãgobe i makãguere ããrã dapa. ³⁰⁻³¹ Iripoegue Marĩpu Davire ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ:

Yũ murẽ diayeta werea: “Pũrũguere mũ parãmi i nikũ marã Opũ ããrĩgukumi. Yũ murẽ píderosũta pígukoa ĩgũdere”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

David Marĩpũya kerere weredupiyugũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu Jesũre Marĩpu píburire masĩsĩã, ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ ĩgũ masãburire:

Ĩgũ boadero pũrũ, boanerã ããrĩrõgue neõ béosũbirikumi. ĩgũya dũpũ masãgobegue neõ boabirikoa, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

³² Marĩpu Jesũre boadiguere masũdi ããrĩmĩ. ĩgũrẽ masũadero pũrũ, gũã ããrĩpererã ĩgũrẽ ĩãbu. “Dupaturi okami”, ãrĩ masĩã.

³³ ĩgũ Pagũ ĩgũrẽ masũ, ãmũgasigue ãĩmũrĩã, ĩgũ diaye gapũ dobodi ããrĩmĩ. ĩgũ ãrĩderosũta Jesũre Ōãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ããrĩmĩ. Irasirigu Jesús gũare Ōãgũ deyomarĩgũrẽ iriumi. Irasirirã mũsã, ĩgũ gũaguere ejamakũ ĩãã. ĩgũ iritamurĩ merã gũã werenĩmakũ péã. ³⁴⁻³⁵ David† gapũ ĩgũ boadero pũrũ, Jesús mũrĩaderosũ mũrĩabiridi ããrĩmĩ. ĩgũ boaburo dupiyuro ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ, Marĩpu Jesũre ãrĩdeare gojagu:

Marĩpu yũ Opũre ãsũ ãrĩmĩ: “Ōõ yũ diaye gapũ doaka, yũ merã dorebu! Irasiriripoe murẽ ĩãturirãrẽ mũ dorerire tarinũgãnemobirimakũ irigũra”, ãrĩmĩ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

³⁶ Irasirirã mũsã Israel bumarã ããrĩpererã õãrõ pémasĩka! Marĩpu Jesũre, mũsã curusague pábiatú wẽjẽdire marĩ Opũ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Marĩpu ĩgũrẽ iriudi ããrĩmĩ, marĩrẽ tauburo, ãrĩgũ, ãrĩ wereyupũ Pedro masakare.

³⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũsãya yũjũpũrãrĩgue bũro bũjawereri merã gũñarikũ, Pedrore, gajirã Jesús buedoregũ beyenerãrẽ ãsũ ãrĩ sërẽñañurã:

—Gũayarã, ¿nasirirãkuri gũã?

³⁸ Pedro ĩgũsãrẽ yũjũyupũ:

—Mũsã ñerõ irideare bũjawere, mũsã gũñarĩrẽ gorawayuka! Irasirirã mũsã ããrĩpererã Jesucristore bũremua, ãrĩ, gũare deko merã wãiyedoreka! Mũsã irasirimakũ, Marĩpu mũsã ñerõ irideare kãtigukumi. Ōãgũ deyomarĩgũrẽ iriugukumi, mũsã merã ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ. ³⁹ Marĩpu ãrĩderosũta mũsãrẽ, mũsã pũrã ããrĩturiarãrẽ, gajiro marãdere ããrĩpererã ĩgũ beyenerãrẽ Ōãgũ deyomarĩgũrẽ iriugukumi, ãrĩyupũ.

⁴⁰ Irire ãrĩ odo, gaji wãri werenemoyupũ Pedro ĩgũsãrẽ:

* 2:30-31 Sal 132.11 † 2:34-35 David ĩgũ boadero pũrũ, ĩgũ dũpũ merã ãmũgasigue mũrĩabiridi ããrĩmĩ. Irasirigu Jesús mũrĩaderosũ mũrĩabiridi ããrĩmĩ.

* 2:34-35 Sal 110.1

—Ōārō pémasīka musā! I nikū marā Jesúre wējēnerā ñerā āārīma. Īgūsā ñerō iridea waja Marīpu Īgūsārē wajamoāgukumi. Īgūsā ñerā irirosū neō irinemobirikōāka pama! Irasiribirimakū, Marīpu Īgūsārē wajamoāgū, musā gapure wajamoābirikumi, āriyupu.

⁴¹ Wārā Īgū wererire ōārō péñurā. Irasirirā deko merā wāiyesūñurā Jesúre buremurirē ĩmurā. Irasirirā Jesúre buremupurorinerā merā āārīnugāñurā. Pedro Īgūsārē wereadeanu merāta wārā tres mil gora masaka buremunugāñurā. ⁴² Irasirirā umuriku Jesúre buremupurorinerā merā nerēnañurā, Īgū buedoregu beyenerā buerire pémurā. Irasū nerēnarā, Marīpure sērē, pārē dukawa, siu baanañurā.

Jesúre buremupurorinerā iridea

⁴³ Jesús buedoregu beyenerā Īgū iriderosūta wāri Marīpu turari merā iri ĩmunañurā. Irasirirā pūririkurārē tau, wātēa masakare ñajānerārē béowiu, boanerārē masūnañurā. Īgūsā irasirimakū ĩārā, masaka āārīpererā ĩāgukanañurā. ⁴⁴ Āārīpererā Jesúre buremurā su bumarā irirosū ōārō āārīrikuñurā. Irasirirā Īgūsā oparire gāme sīnañurā. ⁴⁵ Gajinorē oparā, irire dua, iri waja merā gajino opamerārē sīnañurā. ⁴⁶ Umuriku āārīpererā surosū gūñarī oparā Marīpuya wiigüe nerēnañurā. Īgūsāya wiirigüe pārē dukawa, ōārō usuyari merā siu baanañurā. ⁴⁷ Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīnañurā. Gajirā masaka Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri ĩāñurā. Umuriku marī Opu Jesús gajirārē Īgūrē buremumakū iriyupu. Irasirirā Īgūrē buremurā wārā āārīñurā.

3

Sugu waamasībire waamasīmakū iridea

¹ Sunu, ñamika tres āārīmakū Pedro, Juan merā Marīpuya wiigüe waañurā. Iri horata masaka Marīpure sērēnañurā. ² Iri wiima makāpurore sugu masakū deyoagugüeta waamasībi āārīdi doayupu. Iri makāpuro: “Ōārī makāpuro” wāikuyuro. Umuriku Īgū merāmarā Īgūrē āiwāgā, iri makāpurogue dobonañurā, iri wii ñajārārē niyeru sērē doanidorerā. ³ Pedrosā iri wii ñajāmurā iriripoe Īgūsārē ĩā, niyeru sērēyupu. ⁴ Īgūsā pērāgueta Īgūrē ĩā, Pedro gapu Īgūrē āriyupu:

—Gure ĩaka!

⁵ Īgū irasū ārīmakū: “Yure niyeru sīmurā irikumā”, āri gūñarī merā burō ĩayupu. ⁶ Pedro gapu Īgūrē āriyupu:

—Niyerure opabea. Irire opabirikeregu, yu opari merā murē iritamugura. Jesucristo Nazaretmu wāi merā, Īgū turaro merā wāgānugā waaka! āriyupu.

7 Pedro ĩgũrẽ irasũ ārĩgũta, diayema mojõrẽ ñeã, tũãwãgũnúyupũ. Irasirimakũta, ĩgũya guburi, ĩgũya ãñagubuyeri turanũgãjayuro. 8 Irasirigũ pari wãgãñũgãja, waapũrori, pũrũ ĩgũsã merã Marĩpũya wiigũe Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ārĩ gaguinĩ, pariñajãyupũ. 9-10 ĩgũ usũyari merã Marĩpũre: “Õãtaria mũ”, ārĩ, pariñajãmakũ ĩãrã, iri wiigũe ããrĩrã ããrĩpererã ĩgũrẽ ĩãmasĩ:

—Ĩi, i wii õãrĩ makãpũrogue niyeru sërẽ doaniãdita ããrĩmi, ãrĩñurã. Irasirirã ĩgũ waamasĩmakũ ĩãrã, “¿Naãsũ waari?” ārĩ ĩãgũkakõãñurã.

Pedro masakare Marĩpũya wiigũe weredea

11 Waamasĩbiradi Pedrosãrẽ duúbirimakũ, ããrĩpererã masaka iri wii ããrĩrã ĩãgũkari merã, ĩgũsã pũrogue “Pórtico de Salomón” wãĩkũrogue ũmanerẽñurã. 12 ĩgũsã irasũ ũmanerẽmakũ ĩãgũ, Pedro ĩgũsãrẽ ārĩyupũ:

—Mũsã, Israel bumarã, ¿nasirirã iropa gũkari? ¿Nasirirã gũare bũro ĩãrĩ? “Ĩgũsã Marĩpũre bũremurĩ merã, ĩgũsã turaro merã ĩrẽ waamasĩmakũ iriama”, ārĩ gũñabirikõãka! 13 Jesũs ĩgũ turaro merã ĩgũrẽ waamasĩmakũ iriami. Marĩ ñekũsãmarã Abraham, Isaac, Jacob Marĩpũre ũmũgasigũe ããrĩgũrẽ bũremunerã ããrĩmã. Marĩpũ ĩgũ magũ Jesũre, ĩgũ doreri õãrõ iridire: “Õãtarigũ ããrĩmi”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Mũsã gapũ ĩgũrẽta oparãguere wiabũ. Pilato ĩgũrẽ wiudũakeremakũ, mũsã gapũ gããmebiribu. 14 Jesũs õãgũ, ñerĩrẽ neõ iribi ããrĩkeremakũ, ĩgũrẽ neõ wiudorebiribu. Sugũ ñegũ masakare wẽjẽdi gapũre wiudorebũ mũsã. 15 Irasirirã, Jesũs marĩrẽ okari sĩgũ gapũre wẽjẽdorebũ. ĩgũ boadero pũrũ, Marĩpũ gapũ ĩgũrẽ masũdi ããrĩmĩ. Gũa ĩgũrẽ Marĩpũ masũdire ĩãbũ, ārĩ masĩa. 16 Jesũta ĩgũ turaro merã ĩi waamasĩbiradire mũsã ĩãmasĩgũrẽ waamasĩmakũ iriami. Gũa Jesũs taumasĩrĩrẽ bũremumakũ ĩãgũ, ĩgũrẽ tauami. Mũsã ããrĩpererã ĩgũ tauadire ĩgũ waamasĩmakũ ĩãa.

17 ’Yaarã, mũsã, mũsã oparãde Jesũre: “Marĩpũ magũta ããrĩmi”, ārĩ pẽmasĩbirisĩã, ĩgũrẽ wẽjẽdorebũ. 18 Iripoegue Marĩpũ ĩgũya kerere weredupiyunerã ããrĩpererãrẽ: “Cristo yũ iriubu ñerõ tarigũkumi”, ãrĩderosũta Jesũre waabũ. 19 Irasirirã mũsã ñerõ irideare bũjawere, mũsã gũñarĩrẽ gorawayuka! Marĩpũ dorerire irika! Irasirimakũ, Marĩpũ mũsãrẽ mũsã ñerõ irideare kãti, siñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ irigũkumi. 20 Irasirigũ mũsãrẽ Cristore dupaturi iriugũkumi. Cristo, Marĩpũ beyedi mũsãrẽ taugũ, Jesũta ããrĩmi. 21 Jesucristo ũmũgasigũe mũrĩadi, irogueta ããrĩmi dapa. Marĩpũ iripoegue ĩgũ iriburire ĩgũya kerere weredupiyunerãrẽ weredorederosũta ããrĩpererire õãrõ ãmu, pũrũ Jesũre

iriugukumi. ²² Iripoegue Moisés irimarē marĩ ñekūsāmarārē āsũ ārĩdi āārĩmĩ:

Purugue Marĩpũ marĩ Opũ sugũ ĩgũya kerere werebure iriugukumi. Yũre iriuderōsũta ĩgũdere iriugukumi. ĩgũde marĩyagũta āārĩgukumi. Āārĩpereri ĩgũ wererire pēka! ĩgũ dorerire ōārō iritũyaka!

²³ ĩgũ dorerire iritũyamerā gapũ bēosũrākuma. Irasirirā Marĩpũyarā merā neō āārĩnemobirikuma pama, ārĩdi āārĩmĩ Moisés.*

²⁴ Āārĩpererā iripoegue marā Marĩpũya kerere weredupiyunerākũ, Samuel purũ marāde dapagora waarĩre irasũta ārĩ gojanerā āārĩmā. ²⁵ Iripoegue Marĩpũ marĩ ñekũ Abrahārē: “Yũ, mũ parāmi āārĩturiagu merā i ũmũ marā āārĩpererārē ōārō irigũra”, ārĩdi āārĩmĩ. ĩgũya kerere weredupiyunerārē ĩgũ Abrahārē ārĩdeare weredoredi āārĩmĩ marĩ ñekūsāmarārē. Irasirigũ Marĩpũ ĩgũsārē ārĩderōsũta mũsārē iridi āārĩmĩ. ²⁶ Irasirigũ ĩgũ magũ Jesús boadiguere masũ, marĩrē judío masakare iriupũroridi āārĩmĩ, marĩrē ōārĩ gapũre iri, marĩ ñerō iririre piriburo, ārĩgũ, ārĩ wereyupũ Pedro ĩgũsārē.

4

Pedrore, Juārē oparā pũrogue āĩadea

¹⁻² Pedro, Juan merā masakare werenĩripoe paía, Marĩpũya wii korerā surara opũ, gajirā saduceo bumarā ejañurā. Pedrosā masakare: “Jesús boadero purũ masādi āārĩmĩ. Irasirirā marĩde boadero purũ āārĩpererā masārākoa”, ārĩ buenañurā. ĩgũsā irasũ ārĩ buemakũ pérā, saduceo bumarā, masaka boanerā masārĩrē bũremubirisĩā, ĩgũsā merā bũro guañurā.

³ Irasirirā abe ñajāripoe āārĩmakũ, Pedrosārē ñeā, iri ñamirē peresu iriñurā. ⁴ Irasirikeremakũ, gajirā wárā Jesúya kerere pénerā, ĩgũrē bũremunũgārā āārĩñurā. Irasirirā dupiyurogue Jesúre bũremupũrorinerā merā wárā āārĩñurā. Őma ditare keomakũ, cinco mil āārĩñurā.

⁵ Pedrosārē peresu iriadero purũ, gajinũ gapũ Jerusalēgue judío masaka oparā, gajirā mũrā, gajirā Moisés gojadeare buerimasā nerēñurā. ⁶ Gajirāde, paía opũ Anás, Caifás, Juan, Alejandro, gajirā paía opũyarā ĩgũsā merā āārĩñurā. ⁷ Irogue nerē, Pedrosārē ĩgũsā pũro āĩridore, ĩgũsā ejamakũ:

—¿Noā mũsārē doreri, noā mũsārē inorē irasiridoreri? ārĩ sērēñañurā.

⁸⁻⁹ Pedro Őagũ deyomarĩgũrē opatarisĩā, āsũ ārĩ yũyũyupũ ĩgũsārē:

* 3:23 Dt 18.15-19; 34.10

—¿Musā judío masaka oparā, murāde guare ñi waamasībiradire òārō iriadeare, ìgūrē tauadeare sērēñarā yári? ¹⁰ Musārē ire weregura, āārīpererā Israel bumarā òārō pémasīburo, ārīgū. Jesucristo Nazaretm_u turaro merā, ìgū wāi merā ñi waamasībiradi waamasīami. Musā ìgūrēta curusague pábiatú wējēdorebu. Ìgū boadero p_{ur}u, Marīp_u gap_u ìgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmí. ¹¹ Iripoegue Marīp_uya kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmí: “Suye ūtāye wii iririmasā ìgūsā béoadeaye merā gajig_u gap_u òārō turari wii irigakumi”, ārī gojadi āārīmí. Jesús iri ūtāye ìgūsā béoadeaye irirosū āārīmí. Marīp_u ìgūrē beyedi āārīmí marīrē taubure. ¹² I nikūguere Jesús sugata marīrē taug_u āārīmí. Gajig_u marīrē taug_u neō mámi. Marīp_u ìgūrēta iriudi āārīmí marīrē taubure, ārī wereyup_u Pedro ìgūsārē.

¹³ Judío masaka oparā Pedro, Juan buebirinerā āārīkererā, òārō gūñaturari merā, pémasīrī merā weremakū pérā, pégukakōāñurā. Ìgūsārē: “Diayeta Jesús merāmarāta āārīma”, ārī ìāmasīñurā. ¹⁴ Waamasībiradi Pedrosā p_uro nímakū ìārā, ìgūsārē: “Ñerō irirā iriabu”, ārī werew_uamasībiriñurā.

¹⁵ Irasirirā, ìgūsārē ìgūsā nerērī taribugue āārīrārē wiri-adoreñurā, ìgūsā basi gāme werenímurā:

¹⁶ Āsū ārīñurā:

—¿Nasirirākuri ìgūsārē? Ñi waamasībiradire ìgūsā waamasīmakū iriadeare Jerusalén marā pépereakōāñurā. Irasirirā: “Iribirama”, ārīmasībirikoa marī. ¹⁷ Gajirārē irire neō pénemomakū iribirikōārō gāamea marīrē. Irasirirā: “Jesúyamarē gajirāguere neō werenemobirikōāka pama!” ārīrā ìgūsārē, ārī wereníñurā.

¹⁸ Irasū ārī werení odo, Pedrosārē siiu, āsū ārīñurā:

—Gajirāguere neō Jesúyamarē werenemobirikōāka! Neō ìgūya kerere buenemobirikōāka! ārīñurā.

¹⁹ Ìgūsā irasū ārīkeremakū, Pedro, Juan gap_u āsū ārī y_uñurā ìgūsārē:

—¿Marīp_u musā guare dorerire irimakū gāāmerī, o ìgū doreri gap_ure gua irimakū gāāmerī? ¿Naásū gūñarī musā irire? ²⁰ Gua ìgū dorerire iritayarā āārā. Irasirirā gua ìādeare, gua pédeare neō wereduúmasīña máa, ārīñurā.

²¹⁻²² Ìgūsā irasū ārīmakū pérā, judío masaka oparā gap_u dupaturi ārīñurā:

—Jesúyamarē neō werenemomerāta pama! Irire pirimerā, wajamoāsūrākoa, ārīñurā. Gajirā gap_u usuyari merā Marīp_ure: “M_u ñi waamasībiradire tauadea òātariabu”, ārīñurā. Ìgū cuarenta bojori nemorō opag_u āārīyup_u. Irasirirā oparā gap_u

Pedrosārē: “Ñerō irirā iriama”, ārīmasībiri, wajamoāmerāta ĩgūsārē wiukōāñurā.

Jesúre bñremurā Marĩpũre iritamurĩ sērēdea

²³ Pedrosā irogue āārānerā wiria, ĩgūsā merāmarā pũrogue waakōāñurā. Irogue eja, paía opará, judío masaka mũrā ĩgūsārē ārādeare ĩgūsā merāmarārē wereñurā. ²⁴ ĩgūsā were-makū pérā, āārĩpererā iro āārĩrā Marĩpũre sērēñurā:

—Gua Opũ, mũ diayeta ũmũgasi, i nikũ, dia wádiya, i ũmũma āārĩpererire iridi āārā. ²⁵ Iripoegue gua ñekũ Davire mũrē moāboegũre Ōāgũ deyomarĩgũ merā āsũ ārĩ weredoredi āārĩbú:

Judío masaka āārĩmerā Marĩpũ merā bũro guama. Israel bumarāde Marĩpũyare: “Gāāmebea”, ārĩ gũñadima.

²⁶ I nikũ marā opará Marĩpũ merā gāmekēādũarā nerērākuma.

Ĩgũ beyedi merādere irasũta gāmekēārākuma, ārĩ weredoredi āārĩbú.*

²⁷ Mũ weredorederosũta diayeta waabũ. I makāguere opũ Herodes, Poncio Pilato, gajirā Israel bumarā, gajirā judío masaka āārĩmerā nerēma Jesús mũ magũrē wējēmurā. ĩgũ ōāgũ, mũ beyedi āārĩmi. ²⁸ Irasirirā, iripoegue mũ turaro merā mũ beyedire: “Irasũ waarokoa ĩgũrē”, ārĩderosũta irima. ²⁹ Gua Opũ, dapagora paía opará mũya kerere: “Werebirikōāka! Mũsā irire wererā, wajamoāsũrākoa”, ārāma guare. ĩgūsā irasũ ārādeare gũñaka mũ! Gua mũrē moāboerā āārā. Irasirigũ guare mũyare gajirārē gũiro marĩrō weremakū irika! ³⁰ Guare mũ turaro merā pũrĩrikũrārē taumakū irika! Irasirigũ guare mũ turaro merā Jesús mũ magũ, ōāgũ wāĩ merā iri ĩmurĩrē irimakū irika! ārĩ sērēñurā Marĩpũre.

³¹ ĩgūsā irasũ ārĩ sērēadero pũrũ, ĩgūsā āārĩrĩ wii gāmeñayuro. Āārĩpererā Ōāgũ deyomarĩgũrē opatariñurā. Irasirirā, ĩgũ iri-tamurĩ merā gũiro marĩrō Marĩpũya kerere wererā waañurā.

Jesúre bñremurā ĩgūsā oparire gāme dukawadea

³²⁻³³ Irasirirā Jesús buedoregũ beyenerā Marĩpũ turaro merā masakare: “Marĩ Opũ Jesús boadero pũrũ masādi āārĩmi. ĩgũ dupaturi okadero pũrũ, gua ĩgũrē ĩābũ”, ārĩ wereñurā. Āārĩpererā Jesúre bñremurā surosũ gũñañurā. Irasirirā ĩgūsā oparire: “Yaa āārā”, ārĩrō marĩrō gāme dukawañurā. Marĩpũ ĩgūsārē āārĩpererārē ōārō iritamuyupũ. ³⁴⁻³⁵ Irasirirā wiiri opará, nikũ opará, gajirārē irire duañurā. ĩgūsā duadea wajare Jesús buedoregũ beyenerārē sīñañurā. Jesús buedoregũ beyenerā irire ĩgūsā watope āārĩrārē gajino opamerārē dukawañurā. Irasirirā ĩgūsā watopegue boporā marĩñurā

* 4:26 Sal 2.1-2

pama. ³⁶ Iripoere sugu Jesúre baremugū José wāikugu āārīyuru. Īgū Chipre wāikuri nugūrōmu, Leviya bumā āārīyuru. Jesús buedoregu beyenerā ĭgūrē “Bernabé” wāīyeñurā. “Bernabé”, ārīrō, griego ya merā: “Masakare oārō yujupūrākumakū irigu”, ārīduaro irikoa. ³⁷ Īgū nikū opagu āārīsīā, su poee ejatuaro gajirārē duayuru. Īgū duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīpeokōāyuru.

5

Ananías, Safira merā ārīkatodea

¹ Gajigu Ananías wāikugu ĭgū marāpo Safira merā su poee ejatuaro nikūrē duayuru. ² Īgū duadea wajare ĭgū basi deko merā duripíkōāyuru. Irasirigu āārīpereri niyerure Jesús buedoregu beyenerārē sīpeobirikeregu: “Iropata wajariama”, ārīkatoyuru. Īgū marāpo āārīpereri ĭgū irasiriadeare masīyupo. ³ Pedro āsū ārīyuru ĭgūrē:

—Ananías, ¿nasirigu wātīrē m̄ya gūñarīguere ñajādoreari? Īgū ñajāmakūta, m̄ya nikū duadea wajare guare sīpeobirikeregu, m̄ Oāgū deyomarīgūrē ārīkatoa. ⁴ Iri nikū m̄ duaburo dupiyuro m̄ya nikū āārībú. M̄ duadea waja m̄ya niyeruta āārā. Noó m̄ sīduaropa sīboakuyo. ¿Nasiribu irasū ārīkatori? Gua ditare ārīkatogu meta yāa. Marīpudere ārīkatoa m̄, ārīyuru.

⁵ Īgū irasū ārīmakū pégu, mata Ananías meémejā kōmoakōāyuru. Īgū irasū waadea kerere pérā, āārīpererā buro güñurā. ⁶ Īgū kōmoadero puru, gajirā maamarā ñajāja, ĭgūya dupure suriro gasiro merā ōma, āīwiriakōāñurā ĭgūrē yáarā waarā.

⁷ Ure hora puru, Ananías marāpo āārādeo ñajājayupo. Īgū boadeare neō masībiriyo. ⁸ Igo ñajāmakū ĭāgū, Pedro igore sērēñayuru:

—Wereka yure! ¿M̄sāya poeere duarā, iropata niyeru wajatari m̄sā? ārīyuru. Igo ĭgūrē yujuyupo:

—Iropata wajatabu, ārīyupo.

⁹ Pedro ārīyuru igore:

—¿Nasirīā m̄sā, marī Op̄u Oāgū deyomarīgūrē ārīkatoari? “Gua irasirimakū masībirikumi”, ¿ārī güñadari m̄sā? Īāka! M̄ marāp̄ure yáarā ejanerā sīsā dujarima. M̄ya dupudere āīwiriārākuma, m̄ marāp̄uya dupure āīwiriaderosūta, ārīyuru. ¹⁰ Īgū irasū ārīmakūta, igode Pedroya guburi puru meémejā kōmoakōāyupo. Irasirīā maamarā igo kōmoadeoguere bokaja, igoya dupure āīwiria, igo marāp̄u dagure ĭgūsā yáadero puruqueta igodere yáañurā. ¹¹ Irasirīā āārīpererā Jesúre

buremurã, gajirãde Ananías, Safirare waadea kerere pérã, buro güiñurã.

Jesús buedoregu beyenerã Marĩpu turaro merã iri ïmudea

¹² Iripoere masaka watopegue Jesús buedoregu beyenerãre Marĩpu ïgũ turari merã wãri iri ïmurĩre irimakũ iriyupu. Æãrĩpererã Jesũre buremurã Marĩpuya wii turo biaña marĩrĩ taribu “Pórtico de Salomón” wãikũri taribugue nerëñañurã. ¹³ Masaka ïgũsãrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩkeremakũ, gajirã gapu ïgũsãrẽ güiñurã. ïgũsã merã neõ nerëduabiriñurã. ¹⁴ Gajirã gapu marĩ Opu Jesũre wãrã ïma, nomede buremuñurã. ¹⁵ Irasirirã pũrĩrikurãrẽ ïgũsã peyari gasiri merã Pedro waaburi maa turo píñurã. “Pedro ïgũsãrẽ ñapeobirikeremakũ, ïgũ wãtĩ meépĩro ïgũsã weka ejamakũ, ïgũsãrẽ pũrĩrĩ tarirokoa”, ãrĩ güñarã, irasiriñurã. ¹⁶ Wãrã Jerusalén turo marãde pũrĩrikurãrẽ, wãtëa ñajãsũnerãrẽ irogue ãñañañurã. Irasirirã Jesús buedoregu beyenerã ïgũsã ããrĩpererãrẽ taunañurã.

Oparã Jesús buedoregu beyenerãrẽ ïãturidea

¹⁷ Irasirirã paía opu, gajirã ïgũ merãmarã saduceo bumarãde Jesús buedoregu beyenerãrẽ buro ïãturi, ¹⁸ ïgũsã merã buro gua, ïgũsãrẽ ñeã, peresu iriñurã. ¹⁹ Irasirikeremakũ, sugu Marĩpure wereboegu iri ñamita peresu wii makãpurorire tũpã, ïgũsã ããrĩrĩ taribugue ñajãja, ïgũsãrẽ ãsũ ãrĩ ãiwiriayupu:

²⁰ —Marĩpuya wiigüe waaka! Irogue eja, Marĩpu Jesũre buremurãrẽ ïgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iriburi kerere wereka masakare! ãrĩyupu Marĩpure wereboegu ïgũsãrẽ.

²¹ ïgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ïgũsã peresu ããrãnerã wiri-akõãñurã. Gajinu gapu boyoripoe ããrĩmakũ, Marĩpuya wiigüe ñajãa, masakare buenugãñurã, Marĩpure wereboegu ïgũsãrẽ weredoreaderosũta.

ïgũsã irogue bueripoe paía opu gapu, ïgũ merãmarãde, Pedrosã peresu ããrãnerã wiriadeare masĩbiriñurã dapa. Irasirirã ïgũsã Israel bumarã oparãrẽ ããrĩpererãrẽ neeõñurã. ïgũsã nerëperemakũ ïãrã, surarare peresu iriri wiigüe Jesús buedoregu beyenerãrẽ ïgũsã biadoboanerãrẽ ãñidoreñurã.

²² Irasirirã surara ïgũsãrẽ ãñrã waadiñurã. Irogue eja, Pedrosãrẽ neõ bokabiriñurã. ïgũsãrẽ bokabirisã, oparãguere wererã dujáakõãñurã doja. ²³ Dujaja, oparãrẽ:

—Peresu iriri wii makãpurori õãrõ biadea makãpurori ããrãdabu. Irogue biadoboanerãrẽ korerãde iri makãpuroriku níadama. Irasũ ããrĩkeremakũ, gua ïgũsã ããrãdea taribure makãpuro tũpãmakũ neõ marãma, ãrĩñurã.

²⁴ ïgũsã irasũ ãrĩmakũ pérã, paía opu, Marĩpuya wii marã surara opu, paía oparãde: “¿Naásũ waayuri ïgũsãrẽ?” ãrĩ

gũñarikuñurã. ²⁵ Ìgũsã irasũ gũñarikuñuripoe sugu masakũ Ìgũsã pũro eja:

—Musã peresu irianerã Marĩpũya wiigue ããrãma. Masakare buerã iriama, ãrĩyupũ.

²⁶ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Marĩpũya wii marã surara opu, Ìgũyarã surara merã Ìgũsãrẽ ñeãrã waañurã. Iroque eja, Ìgũsãrẽ ñeã, paía oparã pũro ãiãñurã doja. Masakare gũisĩã, Ìgũsãrẽ tãrãbiriñurã. “Gua Ìgũsãrẽ tãrãmakũ Ìãrã, masaka guare ùtãyeri merã deabukuma”, ãrĩ gũñañurã. ²⁷ Ìgũsãrẽ judío masaka oparã pũro ãijamakũ, paía opu Ìgũsãrẽ turiyupũ:

²⁸ —Gua musãrẽ: “Jesúyare neõ buenemobirikõaka!” ãrãdibu. Gua irasũ ãrĩkeremakũ, musã ããrĩperero Jerusalén marãrẽ buegorenãa. Jesús boadea waja guare waja opamakũ iriduarã yãa musã, ãrĩyupũ.

²⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Pedro gajirã Jesús buedoregu beyenerã merã Ìgũrẽ ãsũ ãrĩ yũjuyupũ:

—Masaka doreri nemorõ Marĩpũya gapũre iriro gããmea. Gua musã dorerire irirã, Marĩpũ doreri gapũre iribiribukoa. ³⁰ Musã Jesúre curusague pábiatú wẽjẽdoredire Marĩpũ, marĩ ñekũsãmarã Opu gapũ Ìgũrẽ masũdi ããrĩmí. ³¹ Ìgũrẽ masũ odo, ãmũgasigue ãimũriagu, Ìgũ diaye gapũ dobodi ããrĩmí. Marĩrẽ taubure, marĩ Opu ããrĩbure irasiridi ããrĩmí. Irasirigu marĩ judío masaka marĩ ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrẽ gorawayumakũ kãtigukumi. ³² Gua ããrĩpereri Jesús irideare Ìãnerã ããrã. Irasirirã irire werea. Õãgũ deyomarĩgũde guare irire pémasĩmakũ yãmi. Irasirirã Ìgũ iritamurĩ merã werea. Marĩpũ dorerire pérãnodere Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriugukumi, ãrĩ wereyupũ Pedro paía opu.

³³ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, oparã gapũ guataria, Pedrosãrẽ wẽjẽduadiñurã. ³⁴ Sugu fariseo bumũ Gamaliel wãikũgu gapũ wãgãñũgãyupũ Ìgũsãrẽ werebu. Ìgũ judío masaka oparã merãmu Moisés gojadeare buerimasũ ããrĩyupũ. Masaka Ìgũrẽ: “Õãgũ ããrĩmí”, ãrĩ buremuñurã. Ìgũ wãgãñũgã, surarare: “Ìisãrẽ ãiwiriaka dapa!” ãrĩyupũ. ³⁵ Ìgũsãrẽ ãiwiriadero pũrũ, oparãrẽ ãsũ ãrĩyupũ:

—Musã Israel bumarã, musã Ìgũsãrẽ iriduarire õãrõ gũñaka! ³⁶ Teudas wãikũgu waadeare gũñaka! Irinũguere Ìgũ masakare: “Masĩtarinũgãgũ ããrã yũ”, ãrĩdi ããrãdimi. Irasirirã wãrã cuatrocientos ãma Ìgũ merãmarã ããrĩnerã ããrãdima Ìgũ buerire péduarã. Pũrũ gajirã Ìgũrẽ wẽjẽkõãnerã ããrĩmã. Ìgũrẽ wẽjẽadero pũrũ, Ìgũ merãmarã ããrãdinerã waasiriakõãnerã ããrĩmã. Irasũ waadero pũrũ, Ìgũ buedea pereakõãdero ããrĩbũ. ³⁷ Pũrũ i nikũ marãrẽ Ìgũsã keoripoe gajigu Judas wãikũgu Galileamũ ããrĩdi ããrãdimi. Wãrã Ìgũ

merāmarā āārīnerā āārādima. Puru gajirā ĩgūdere wējēkōānerā āārīmá. ĩgūrē wējēadero puru, ĩgū merāmarā āārādinerā waasiripereakōānerā āārīmá. ³⁸ Irasirigū mūsārē werea. Sūsārē, marī peresugue biadoboanerārē wiuka! Mūsā ĩgūsārē iriduarire iribirikōāka! ĩgūsā bueri, Marīpūya bueri āārībero, pereakōārokoa Teudas, Judas buedea perederosūta. ³⁹ ĩgūsā bueri, Marīpūya bueri āārīrō, neō perebirikoa. ĩgūsārē irire pirimakū iribirikoa. Irasirirā irire ōārō pémasīka! ĩgūsā bueri, diayeta Marīpūya bueri āārīmakū, mūsā ĩgūsārē wējēduarā, Marīpū merā gāmekēāduarā irirosū iribukoa, ārīyupū Gamaliel.

⁴⁰ ĩgū irasū ārīmakū pérā: “Jáu, marīrē diayeta weremi ĩī”, ārī péñurā. Irasirirā Jesús buedoregū beyenerārē siiu, surarare tārādoreñurā. “Jesúyare neō werenemobirikōāka!” ārīñurā. Irasū ārī odo: “Waaka!” ārī, wiuñurā ĩgūsārē pama. ⁴¹ Irasirirā Jesús buedoregū beyenerā judío masaka oparā puro āārānerā waakōāñurā. “Marī Jesúyare bueri waja marīrē tārādoreama gūyasīrburo, ārīrā”, ārīñurā. “Marīpū gapū marīrē: ‘Irire bokatīūkōāma’, ārī masīmi”, ārīñurā. Irasirirā oparā ĩgūsārē ñerō irikeremakū, buro usuyañurā. ⁴² Irasirirā ūmārikū Marīpūya wiigūe, wiiriguedere masakare: “Jesúta Marīpū iriudi, Cristo āārīmi”, ārī buenañurā.

6

Jesús buedoregū beyenerā ĩgūsārē iritamumurārē beyedea

¹ Irasirirā irinurīrē wārā judío masaka Jesúre būremunugāñurā. Surāyeri hebreo ya merā wereníñurā. Gajirā griego ya merā wereníñurā. ĩgūsā wapiweyarā nomerē ūmārikū ĩgūsā baarire keoro guerebirimakū ĩārā, hebreo ya merā werenírā gapure turiñurā. ² Irasirirā Jesús buedoregū beyenerā Jesúre būremurārē āārīpererārē ĩgūsā pūroque siiu neeō, āsū ārī wereñurā:

—Gua baarire guererā, Marīpūya kere gapure wereduúmakū ōābiribukoa. ³ Irasirirā mūsā guayarā, Jesúre būremurā mūsā watope āārīrārē su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarāgora beyeka! “Ōārō masīrā, Ōāgū deyomarīgū turarire opatarirā āārīma”, mūsā ārī ĩārārē beyeka! Mūsā beye odomakū, gua ĩgūsārē baari guereburārē sóorākoa. ⁴ Irasirirā gua ūmārikū Marīpūre sērē, ĩgūyare buerākoa, ārīñurā.

⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū pérā, āārīpererā: “Jáu, irasūta irirāra”, ārī, Esteban wāikūgūre beyeñurā. ĩgū Jesúre ōārō būremugū, Ōāgū deyomarīgūrē opatarīgū āārīyupū. Gajirā Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás wāikūrārē beyeñurā.

Nicolás Antioquíamu judío masaku ããrĩbirikeregu, judío masaka irirosũ buremugũ ããrĩyupu. ⁶ Īgūsārē beye odo, Jesús buedoregu beyenerã puro ãĩãñurã. Īgūsã ãĩjamakũ ĩārã, Marĩpũre: “Ōãrõ iritamuka Īgūsārē!” ãrĩ sērēbosa, Īgūsãya dipu weka mojõrĩ merã ñapeoñurã.

⁷ Irasirirã Marĩpũya kerere weregorenamakũ, wárã masaka irire péñurã. Wárã Jerusalén marã masaka, paíade Jesúre buremunugãñurã.

Estebārē peresu iridoredea

⁸ Esteban Marĩpu iritamurĩ merã ĩgũ turaro merã pũrĩrikurãrē tau, gaji õãrĩ iri ĩmurĩrē iriyupu masaka wárã watopere. ⁹ Īgũ irasirimakũ ĩārã, surãyeri judío masaka “Esclavos Libertado” wãikuri bumarã ĩgũ merã guaseopũroriñurã. Īgūsã: Cirene marã, Alejandría marã, Cilicia marã, Asia marã su wii judío masaka ĩgūsã nererĩ wiigüe nerēnarã ããrĩñurã. ¹⁰ Esteban, Ōãgũ deyomarĩgũ ĩgũrē õãrĩ masĩrĩ sĩrĩ merã werenĩmakũ pérã, ĩgũrē neõ werenĩ bokatĩubiriñurã. ¹¹ Irasirirã masaka ĩãberogue gajirãrē niyeru wajari: “Āsũ ãrĩkatoka masakare!” ãrĩñurã:

—“Esteban Moisére, Marĩpũre ñerõ werenĩmakũ péabu gua”, ãrĩka! ãrĩñurã. ¹² Irasirirã ĩgūsã ãrĩkatodoresũanerã irire were-makũ pérã, iri makã marã, mũrã, Moisés gojadeare buerimasãde Esteban merã bure gua, ĩgũrē ñeã, oparã puro ãĩãñurã. ¹³ ĩgũrē irogue ãĩja, gajirãrē ãsũ ãrĩkatonemodoreñurã doja:

—Īĩ ãmuriku Marĩpũya wiire, Moisés gojadedere ñerõ werenĩgorenami. ¹⁴ Masakare: “Jesús Nazaretmũ, Marĩpũya wiire béogũkumi. Moisés marĩrē pídeaderẽ gorawayugũkumi”, ãrĩmakũ péabu gua, ãrĩkatoñurã oparãrē.

¹⁵ ĩgūsã irasũ ãrĩmakũ pérã, oparã ããrĩpererã irogue doarã Estebārē bure ĩãñurã. ĩgūsã ĩãmakũ, ĩgũya diapu Marĩpũre wereboegũya diapu irirosũ deyoyuro.

7

Esteban oparãrē weredea

¹ ĩgūsã Estebārē ĩãripoe paía opu ĩgũrē sērēñayupu:

—¿Diayeta ãrĩrĩ, ĩgūsã mũrē weresãrã? ãrĩyupu.

² Esteban yũyũyupu ĩgũrē:

—Yaarã, yure õãrõ péka! Marĩ ñekũ Abraham, Harán wãikuri makãgüe waaburo dupiyuro Mesopotamiague ããrĩdi ããrĩmĩ Caldea masaka ããrĩrõgüe. ĩgũ irogue ããrĩripoe Marĩpu õãrõ gosesiriri merã ĩgũrē deyoya, ³ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “I nikũrē, mũyarãrē béowãgãka! Mũ waamakũ, yu gaji nikũ mũ ããrĩburi nikũrē ĩmugũkoa”, ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu Abrahãrē. ⁴ Marĩpu

irasū ārīmakū pégu, Abraham Caldea nikū āārādi Harāgue waadi āārīmí. Iroque ejadero p̄r̄u, ĩgū pagu boadi āārīmí. ĩgū boadero p̄r̄u, Marīp̄u Abrahārē wiridoredi āārīmí doja. Irasirigu Abraham oō, marī āārīrī nikūrē ejadi āārīmí pama. ⁵ ĩgū oōgue ejamakū, Marīp̄u ĩgūrē neō nikūrē sībiriidi āārīmí dapa. Sībirikeregu, ĩgūrē: “P̄r̄ague m̄ya, m̄ parāmerā āārīturiarāya nikū āārīrokoa”, ārīdi āārīmí. ĩgū irasū ārīripoere Abraham neō pūrā marīdi āārīmí dapa. ⁶ Gaji Marīp̄u ĩgūrē ārīnemodi āārīmí doja: “M̄ parāmerā āārīturiarā gaji nikūgue waarākuma dapa. Cuatrocientos bojorigora iri nikū marārē moāboerākuma. ĩgūsārē moādore, pābirarākuma. ⁷ Ȳu gapu iri nikū marārē wajamoāgura ĩgūsā irasiriri waja. Ȳu ĩgūsārē wajamoā odoadero p̄r̄u, m̄ parāmerā āārīturiarā iri nikūrē wirirākuma. Wiri, ȳu ĩgūsārē sīburi nikūgue eja, ȳare b̄remurā ȳu dorerire irirākuma”, ārīdi āārīmí Marīp̄u Abrahārē. ⁸ ĩgū irasū ārādero p̄r̄u, āsū iridoredi āārīmí doja: “Āārīpererā ūmarē ĩgūsāya d̄p̄uma gasirogārē* wiirika! Irasirirā m̄sā ȳu werenírī b̄remurīrē ȳare ĩmurākoa”, ārīdi āārīmí. Irasirigu Abraham ĩgū magū Isaare su semana ĩgū deyoadero p̄r̄u, ĩgūrē wiiridi āārīmí. M̄r̄ārōta Isaade ĩgū magū Jacore iridi āārīmí. Jacode m̄r̄ārōta ĩgū pūrārē pe mojōma pere su gubu peru p̄r̄ēbejari buri āārīmurārē iridi āārīmí.

⁹⁻¹⁰ Jacob pūrā marī ñekūsāmarā ĩgūsā pagumūrē Joséré ĩāturisā, Egiptogue waarārē duanerā āārīmá, iro marārē moāboegu āārīburo, ārīrā. Marīp̄u gapu ĩgū merā āārīnikōādi āārīmí ĩgūrē iritamugū. ĩgū ñerō tarikeremakū, āārīpereri ĩgū ñerō taririre taudi āārīmí. Wári masírī sīdi āārīmí. Irasirigu faraón† Egiptom̄ i nikū marā opu Joséré beyedi āārīmí, ĩgū dokamu opu āārīburo, ārīgū. ĩgūya wiimadere moādoregu sóodi āārīmí.

¹¹ P̄r̄u āārīperero Egiptoguerē, Canaán nikūguedere baari pereakōādero āārībú. Irasirirā masaka b̄uro ñerō tarinerā āārīmá. Marī ñekūsāmarā uaboanerā āārīmá. ¹² Irasirigu Egiptogue trigo āārīrī kerere pégu, Jacob ĩgū pūrārē marī ñekūsāmarārē: “Wajarirā waaka!” ārī iriudi āārīmí. ĩgū irasū ārīmakū pérā, neō waarā irinerā āārīmá iroguere. Iroque eja, baari wajari odo, gāme dujarikōānerā āārīmá doja. ¹³ ĩgūsā baari wajariadeare baapeo, dupaturi wajarirā waanerā āārīmá doja. Iripoeta pama José ĩgūsārē: “M̄sā

* **7:8** Gn 17.1-14: Iripoegue Marīp̄u Abrahārē ĩgū pūrā ūmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, ĩgūsāya d̄p̄uma gasirogārē wiiridoredi āārīmí. P̄r̄u iri dorerire Moisére pídi āārīmí. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, ĩgūsā pūrā ūmarē su mojōma pere gaji mojō ureru p̄r̄ēbejarinurī waaró merā ĩgūsā deyoadero p̄r̄u irasū yáma. † **7:9-10** “Faraón”, ārīrō, Egipto marā ya merā: “opu”, ārīduaro yáa.

pagumuta āārā yu”, āārī weredi āārīmí. Irasirigu Egipto marā opu José tīrārē masīdi āārīmí. ¹⁴ Puru José ĩgū tīrā merā kerere iriudi āārīmí ĩgū pagure. “Yuru, ĩgūyarā merā aariburo”, āārī iriudi āārīmí. Jacoyarā setenta y cinco gora āārīnerā āārímá. ¹⁵ José kere iriuadeare pégu, Jacob ĩgū pūrā merā Egiptogue waadi āārīmí. Jacob irogue boadi āārīmí. ĩgū pūrā, marī ñekūsāmarāde boanerā āārímá. ¹⁶ Purgue ĩgūsā parāmerā āārīturiarā ĩgūsāya gōārīrē Siquem wāikuri makāgue Abraham, Hamor pūrārē ĩgū ūtāgobe wajaridea gobegue pímurā āārīnerā āārímá.

¹⁷ Marīpu Abrahārē: “Mu parāmerā āārīturiarārē i nikūrē sīgura”, āārīdero ejawāgāripoe Abraham parāmerā āārīturiarā Egiptogue āārīrā wārā masāporenerā āārímá. ¹⁸ ĩgūsā irogue āārīmakū, José boadero puru yoadero puru, gajigu iri nikū marā opu ñajādi āārīmí doja. ĩgū, José ōārō irideare ōārō masībiridi āārīmí. ¹⁹ Irasirigu marī ñekūsāmarā wārā masāporemakū ĩāgū, ĩgūsārē tarinūgādūagu, ñerō iridi āārīmí. Ūma pūrā deyoarārē boaburo, āārīgū, bēodoredi āārīmí. ²⁰ Iripoeta Moisés deyoadi āārīmí. ĩgū Marīpu ĩūrōrē ōāgū āārīdi āārīmí. Irasirirā ĩgū deyoadero puru, ĩgū pagūsāmarā ĩgūsāya wiigue Ɂrerā abegora duri merā ĩgūrē masūnerā āārímá. ²¹ ĩgūrē duúnemomasīmerā, diague puui merā paubéonerā āārímá. Puru Egipto marā opu magō ĩgūrē boka, ĩgoya wiigue āīmajā, igo magū diaye irirosū masūdeo āārímó. ²² Moisés iri wiigue masā, āārīpereri Egipto marā buerire buepeodi āārīmí. Irasirigu ĩgū masīrī merā werení, āārīpereri ōārō iridi āārīmí.

²³ Puru cuarenta bojori opagu ĩgūyarārē Israel bumarārē ĩādūagu, ĩgūsā purogue waadi āārīmí. ²⁴ Irogue ejagu, sugu Egiptomu ĩgūyagure ñerō irimakū ĩādi āārīmí. Irasirigu ĩgūrē gāmibosagu Egiptomurē wējēkōādi āārīmí. ²⁵ ĩgū basi: “Marīpu yaarārē wijatadoregu iriuami, ĩgūsā irire ōārō pémasīkuma”, āārī gūñadi āārīmí. ĩgūsā gapu ĩgū gūñarōsū gūñabirinerā āārímá. ²⁶ Gajīnu gapu Moisés ĩgūsā purogue waadi āārīmí doja. Irogue ejagu, gajirā ĩgūyarā pērā ĩgūsā basi gāmekēāmākū ĩādi āārīmí. “Iropata gāmekēāka! ¿Nasirimurā su bumarā āārīkererā, iropa gāmekēākōārī?” āārīdi āārīmí Moisés ĩgūsārē. ²⁷ ĩgū irasū āārīmakū pégu, buro pádi gapu, Moisére túmeénú: “¿Noā murē gu opu, guare dorebu āārīburo’, āārī sóoari? ²⁸ ¿Ñamika Egiptomurē mu wējēaderosū yudere wējēduagu yári?” āārīdi āārīmí Moisére. ²⁹ ĩgū irasū āārīmakū péguka, Moisés Egiptore wiri, gajī nikū Media wāikuri nikūgue waadi āārīmí. Irogue ĩgūsā watopegue āārīgú, iromorē marāpoku, pērā ūma pūrākudi āārīmí.

30 'Moisés cuarenta bojorigora iri nikūguere āārīdi āārīmí. Iriku bojori p̄uru Sinaí wāikūdi ūtāū p̄uro, masaka marīrōgue waadi āārīmí. Irogue sugū yukūgā d̄up̄uri watopegue peame ūjūmakū īādi āārīmí. Marīp̄ure wereboegu iri peame ūjūrī pūrā dekogue deyoadi āārīmí ĩgūrē. 31 Moisés iri peame ūjūmakū īāgū, īāgukakōādi āārīmí. “¿Naásū waari?” ārī, iri yukūgā p̄urogāgue īāgū waagú, marī Op̄u āsū ārī werenímakū p̄edi āārīmí: 32 “Ȳu, m̄u ñekūsāmarā: Abraham, Isaac, Jacob Op̄u āārā”, ārīdi āārīmí. ĩgū irasū ārīmakū p̄egu, b̄uro gūi narada, neō īānemodubiridi āārīmí. 33 Marīp̄u ĩgūrē: “Ȳu p̄urota nía m̄u. Irasirigu m̄uya gubu suríre túweaka, ȳure b̄uremurīrē ĩmubu. 34 Yaará Egiptogue āārīrārē b̄uro poyamakū īāa. ĩgūsā b̄uro bujawereri merā gaguinímakū péa. Irasirigu ĩgūsārē taubu dijijabu. Irasirigu m̄urē Egiptogueta iriugura ĩgūsārē iritamudoregu”, ārī weredi āārīmí Marīp̄u Moisére.

35 'Ī Moiséreta marī ñekūsāmarā ĩgūrē gāamemerā: “ ‘¿Noā m̄urē ḡua op̄u, ḡuare dorebu āārīburo’, ārī sóoari?” ārīnerā āārímá. Marīp̄u gap̄u ĩgūrē: “Īgūsā op̄u píguza m̄urē”, ārī, ĩgūrē iriudi āārīmí ĩgūsārē taudoregu. Marīp̄u ĩgūrē wereboegu yukūgā d̄up̄uri watopegue peame ūjūderogue deyoadi merā ĩgūrē iriudi āārīmí. 36 Irasirigu Moisés Egiptogue eja, Marīp̄u turaro merā wári iri ĩmurīrē iridi āārīmí. P̄uru marī ñekūsāmarārē Egiptogue āārānerārē siuwāgā, wádiya deko diidiyague eja, Marīp̄u turaro merā irasūta iridi āārīmí doja. P̄uru cuarenta bojorigora masaka marīrōgue ĩgūsā waagorenamakūdere, irasūta iridi āārīmí doja. 37 Moiséta marī ñekūsāmarā Israel bumarārē āsū ārī weredi āārīmí: “P̄urugue marīyagure Marīp̄u iriugukumi ĩgūya kerere werebure. Ȳure ĩgū iriuderosūta ĩgūdere iriugukumi. ĩgū wererire ōārō p̄eduripíka!” ārī weredi āārīmí. 38 Marī ñekūsāmarā masaka marīrōgue nerēmakū, Moisés ĩgūsā merā āārīdi āārīmí. Irogue Sinaí wāikūdi ūtāūgue Marīp̄ure wereboegu ĩgūrē weredi āārīmí. ĩgū irasū weremakū péadeare Moisés marī ñekūsāmarārē weretaudi āārīmí. Marī irire pémakū, Marīp̄u marīrē ĩgū merā ōārō āārīmakū yámi. Iri neō p̄erebirikoa.

39 'Moisés irire werekeremakū, marī ñekūsāmarā gap̄u neō b̄uremubirinerā āārímá. ĩgūdere b̄uremubiri: “Egiptogue dujāakōārā”, ārī gūñanerā āārímá. 40 Irasirirā Moisés ūtāūgue āārīripoe ĩgū tīgū Aarōrē: “Marīrē Egiptogue āārīrārē āiridi, ¿naásū waayuri? Marī neō masībea”, ārīnerā āārímá. Irasirirā Aarōrē: “Keori weabosaka ḡuare! I keori weadea merā kōādūpiyurākoa, marī waaburi maarē ĩmuburo, ārīrā”, ārīnerā āārímá. 41 Irasū ārī odo, sugū wekū majīgū keori oro merā weanerā āārímá. P̄uru ĩgūsāyarā waimurā ejarārē wējē, soepe-

onerã ããrĩmá iri weadeare b̄uremurã. P̄uru irire us̄uyari merã ããrã, bosen̄u irinugãnerã ããrĩmá. ⁴² Ìḡusã weadeare b̄uremumakũ ããgũ, Marĩpu Ìḡusãrẽ béodi ããrĩmĩ, Ìḡusã gããmerõ iriburo, ããrĩgũ. Irasirirã neñukãrẽ, abeare b̄uremunugãnerã ããrĩmá. Marĩp̄uya kerere weredupiyunerã ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmá Marĩpu ããrĩdeare gojarã:

M̄usã, Israel bumarã masaka marĩrõgue cuarenta bojori ããrĩrã, yu gap̄ure m̄usãyarãrẽ waimurã ejorãrẽ wẽjẽ soepeo b̄uremubiribu.

⁴³ Irasirirã m̄usã Moloc wãikuḡu keorire b̄uremurã, Ìḡurẽ b̄uremurĩ wiire, m̄usã surĩ gasiri merã iridea wiire kõãgorenabu.

Gajigu Refán wãikuḡu neñukãm̄u keori m̄usã weadeadere b̄uremubu. M̄usã iri keorire weabu b̄uremud̄urã. Irasiriḡu, m̄usã yure b̄uremubiridea waja m̄usãrẽ Babilonia wãikuro koregue béogura, ãrĩ gojanerã ããrĩmá.*

⁴⁴ Irasũ ãrĩ odo, Esteban oparãrẽ Marĩp̄uya wiima gap̄ure wereyupu doja:

—Marĩ ñekũsãmarã masaka marĩrõgue ããrĩrã, Marĩp̄ure b̄uremurĩ wii, waimurã gasiri merã Ìḡusã iridea wiire opanerã ããrĩmá. Iri wiiguere Marĩpu pe mojõma doreri gojadea majĩ ùtã majĩ ããrĩdero ããrĩbũ. Ìḡusã iri wiire iriburo dupiyuro Marĩpu Moisere iri wii keorire: “Ãsũpero irika!” ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ ñekũsãmarã iri wiire Marĩpu dorederosũta keoro irinerã ããrĩmá. ⁴⁵ Ìḡusã boadero p̄uru, Ìḡusã p̄uru marã iri wiire opaturianerã ããrĩmá. P̄uru Josué Ìḡusãrẽ siuwãgãmakũ, iri wiire Ìḡusã noó waaró ãããnanerã ããrĩmá. Ìḡusã õõgue ejamakũ, Marĩpu i nikũ marãrẽ judío masaka ããrĩbirinerãrẽ béokõãdi ããrĩmĩ. Yoaripoe marĩ ñekũsãmarã Marĩp̄ure iri wiiḡue b̄uremunerã ããrĩmá. David opu ñajãdero p̄urugedere opanerã ããrĩmá. ⁴⁶ Marĩpu Davire Ìḡũ Ìũrõ õãrõ iridire us̄uyari merã ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasiriḡu David Marĩp̄ure ãsũ ããrĩdi ããrĩmĩ: “Ḡua ñekũ Jacob b̄uremudi ããrã m̄u. Irasiriḡu yu m̄urẽ wári wii m̄u ããrĩburi wiire iribosasi”, ããrĩdi ããrĩmĩ. Ìḡũ irasirid̄ukareḡu, iri wiire iribiridi ããrĩmĩ. ⁴⁷ Ìḡũ magũ Salomón gap̄u iri wiire iridi ããrĩmĩ pama. ⁴⁸ Irasirikeremakũ, Marĩpu gap̄u ããrĩpererãrẽ doreḡu ããrĩsĩã, masaka iridea wiiriḡue dita ããrĩbemi. Iripoegue Ìḡũya kerere weredupiyudi ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Marĩpu ããrĩdeare gojagu:

⁴⁹ Yu, ããrĩpererã Op̄u ããrã. Ëm̄ugasi yu doaro irirosũ ããrã. I nikũ yaa guburi k̄uraña doanirõ irirosũ ããrã. Irasirirã, yu ããrĩburi wiire irimasĩbea m̄usã.

⁵⁰ Yuta ããrĩpererire iribu, ããrĩmi Marĩpu, ããrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

⁵¹ Esteban irasũ ārĩ odo, ăsũ ārĩ werenemoyupũ doja:

—Mũsă Marĩpũ dorerire tarinũgăa. Īgũrē masĩmeră irirosũ ĩgũ wererire neõ pėduabea. Ōăgũ deyomarĩgũ dorerire neõ iridũabea. Marĩ ñekũsămară iriderosũta iririkũkũăa. ⁵² Īgũsă ăăĩpereră Marĩpũya kerere weredupiyunerărē ñerõ waamakũ irineră ăăĩrmă. Gajirărē: “Jesũs marĩrē taubu, Marĩpũ doreri iribu aarigũkumi”, ārĩ wererărē wějēneră ăăĩrmă. Īgũrēta ĩgũ ejadero pũrũ, mũsă gapũ ñeă, gajirărē wia wějēdorebũ. ⁵³ Marĩpũ ĩgũrē wereboeră meră ĩgũ dorerire marĩ ñekũsămarărē pĩkeremakũ, mũsă irire bũro tarinũgăa, ārĩ wereyupũ Esteban oparărē.

Estebărē wějēdea

⁵⁴ Īgũ irasũ ăĩmakũ pėră, bũro guarĩ meră ĩgũsăya guikare kũĩduútũñură. ⁵⁵ Esteban gapũ Ōăgũ deyomarĩgũrē opatariyupũ. Őmũgasigue ĩămu, Marĩpũ gosesiririre ĩăyupũ. Marĩpũ diaye gapũ Jesũs nĩmakũ ĩăyupũ. ⁵⁶ Esteban ĩgũrē ĩăgũ: “Īăka!” ăĩyupũ. “Őmũgasi tũpămakũ ĩăa. Jesũs ăăĩpereră tĩgũ Marĩpũ diaye gapũ nĩmakũ ĩăa yũ”, ăĩyupũ oparărē.

⁵⁷⁻⁵⁸ Īgũ irasũ ăĩmakũ pėduameră, bũro gaguinĩ, ĩgũsăya gămpĩrĩrē biañură. Suro meră ũmawăgă, ĩgũrē ñeă, iri makă tũroque ăĩăñură. Īgũsăya surĩ wekamarē túwea pí, sugũ maamũ Saulo wăĩkũgure irire koredoreñură. Odo, Estebărē ũtăyeri meră dea wějēñură.

⁵⁹ Īgũsă irasirimakũ, Esteban ăsũ ārĩ sěrėyupũ:

—Jesũs yũ Opũ, yũ kũmomakũ, yaa yũjũpũrărē ñeăka! ăĩyupũ. ⁶⁰ Pũrũ ĩgũya ñadũkũpuri meră ejamejăja, bũro gaguinĩrĩ meră: —Yũ Opũ, kătika, ĩĩsărē yũre ĩgũsă irasiririre, ăĩyupũ. Irasũ ăĩrĩ, kũmoakũăyupũ pama.

8

Saulo Jesũre bũremurărē ñerõ iridea

¹ Saulo ĩgũsă Estebărē dea wějēmakũ ĩăgũ: “Ōărõ iriră irasũ yăma”, ăĩrĩ gũñayupũ. Irinũta Jesũre bũremumeră ĩgũrē bũremurărē Jerusalėgue ăăĩrărē ñerõ irinũgăñură. Irasirimakũ ĩă, Jesũre bũremură gapũ ăăĩpereră Judea nikũgue, Samaria nikũgue waasiriakũăñură. Jesũs buedoregũ beyeneră dita Jerusalėguere dujañură. Gajirogue waabiriñură. ² Gajiră ũma Marĩpũre bũremură Estebăya dũpũre yăară, bũro ore bajawereñură. ³ Saulo gapũ neõ sugũ Jesũre bũremugũ marĩkũăburo, ăĩrĩgũ, Jesũre bũremurăya wiirigũe ñăjăa, ũmarē, nomedere ñeă, peresu iribu ăĩănayupũ.

Felipe Samaria marărē buedea

⁴ Īgū irasirimakū, Jesúre b̄remurā Jerusalēre wirirā, noó ĩgūsā waaró Marīp̄u masakare tauri kerere werenañurā. ⁵ Felipe wāikuḡu Samaria nikū āārīrī makāgue waa, iroque eja, iro marārē Jesucristoya kerere werenayup̄u. ⁶ Īgū iri kerere weremakū pérā, ĩgū Marīp̄u turaro merā iri ĩmumakū ĩārā, ĩgū puro nerēnañurā ĩgū wererire oārō pémurā. ⁷ Wárā wātēa ñajāsūnerārē tauyup̄u. Wātēa gap̄u ĩgūsāguere āārīnerā buro gaguinīrī merā wiriñurā. Wárā dup̄u buarārē, waa-masīmerādere tauyup̄u. ⁸ Irasirimakū ĩārā, iri makā marā buro usyañurā.

⁹ Iri makārē suḡu Simón wāikuḡu yé āārīyup̄u. Īgū yoaripoe yé iririkurire irigorenamakū ĩārā, Samaria marā ĩāgukanokōañurā. “Ȳu masītarinugāgū āārā”, ārī werenayup̄u ĩgūsārē. ¹⁰ Irasirirā āārīpererā iri makā marā oparā, oparā āārīmerāde ĩgūrē: “Ī ĩmugasigue marā Op̄u irirosū turari opaḡu āārīkumi”, ārī gūñadiñurā.

¹¹ Īgū sōo gap̄u merā wári yé iririkurire irimakū ĩārā, wárā masaka ĩgūrē b̄remuñurā. ¹² Felipe gap̄u Samaria marārē: “Marīp̄u āārīpererā Op̄u āārīmi. Īgū magū Jesucristo marīrē tauḡu āārīmi”, ārī wereyup̄u. Ūma, nome, ĩgū wererire pé b̄remumakū ĩāgū, ĩgūsārē deko merā wāiyeyup̄u. ¹³ Simōde Jesúre: “B̄remua ȳu”, ārīmakū pégu, Felipe ĩgūdere wāiyeyup̄u. P̄u Felipe merā waagorenayup̄u. Felipe Marīp̄u turaro merā iri ĩmumakū ĩāgū, ĩāgukanokōāyup̄u.

¹⁴ Jesús buedoreḡu beyenerā Jerusalēgue āārīrā: “Samaria marā Marīp̄uyare oārō b̄remunugāñurā”, ārīrī kerere pérā, Pedro, Juārē ĩādorerā iriñurā. ¹⁵ Iroque ejarā, Jesúre b̄remurārē Marīp̄ure sērēbosañurā, Ōāgū deyomarīgūrē bokatīrīñēaburo, ārīrā. ¹⁶ ĩgūsā marī Op̄u Jesúre b̄remunugādero p̄u, ĩgū wāi merā dita wāiyesūñurā. Ōāgū deyomarīgū ĩgūsārē ejabiriyup̄u dapa. ¹⁷ Irasirirā Pedrosā ĩgūsāya mojórī merā Jesúre b̄remunugānerāya dipu weka ñapeoñurā. ĩgūsā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū ĩgūsāguere ejayup̄u.

¹⁸ Pedrosā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū ejamakū ĩāgū, Simón gap̄u ĩgūsā turarire gāāmegū, niyeru merā wajarid̄adiyup̄u. Āsū ārīyup̄u:

¹⁹ —Iri turarire sīka ȳdere! Ȳu ñapeorāguere Ōāgū deyomarīgū ejamakū irid̄akoa, ārīyup̄u.

²⁰ Īgū irasū ārīmakū, Pedro ĩgūrē ȳuyup̄u:

—M̄u Marīp̄u turari sīrē: “Niyeru merā wajariḡakoa” ārī gūñarī waja, m̄ya niyeru, m̄u merāta béosūrokoa. ²¹ Marīp̄u

ĩūrõrẽ mũ gũñarĩ diaye ãārĩbea. Irasirigu gwa irirosũ irimasĩbirikoa. ²²⁻²³ Mũ ñerõ iririre iripautariadi ãārã. Irasirigu mũ ñerõ iririre bujawere, mũ gũñarĩrẽ gorawayuka! Marĩpũre sērẽka, mũ ñerõ gũñarĩrẽ kãtiburo, ãrĩgũ. Gajipoe irigu irire kãtibukumi mũ ĩgũrẽ sērẽmakũ, ãrĩyupũ.

²⁴ Irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Simõn ĩgũsãrẽ ãrĩyupũ:

—Mũsã Marĩpũre sērẽbosaka, yũre mũsã ãrãdea waabirikõãburo, ãrĩrã, ãrĩyupũ.

²⁵ Pedrosã, Jesús irimakũ ĩãdeare, ĩgũ buemakũ pẽdeare irimakã marãrẽ were odo, Jerusalẽgue goedujãañurã. Goe-dujãarã, wãrã masakare Samaria nikũ ãārĩrĩ makãrĩ marãdere Jesũya kerere werewãgãñurã.

Felipe Etiopíamũrẽ werede

²⁶ Pũrũ sugũ Marĩpũre wereboegu Felipere ãsũ ãrĩyupũ:

—Jerusalẽn merã ãārĩnũgãwãgãrĩ maa, Gaza wãĩkũri makã buari maague waaka! Iri maa masaka marĩrõgue ãārĩwãgãa, ãrĩyupũ.

²⁷ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pé, Felipe iri maague buagu, sugũ Etiopíamũrẽ bokajayupũ. ĩgũ iri nikũ marã opo dokamu, ãārĩpereri igoya niyerure korerimasũ ãārĩyupũ. ĩgũ Jerusalẽgue Marĩpũre bũremugũ ejadi ãārĩyupũ. ²⁸ Irogue ejadi ĩgũya nikũgue goedujãagu, ĩgũya tũrũdiru caballua tũãdiru wekague doagu, Isaías Marĩpũya kerere weredupiyudi gojadea pũrẽ buegu iriyupũ. ²⁹ ĩgũ bueripoe Oãgũ deyomarĩgũ Felipere:

—Iriru pũroweya waaka! ãrĩyupũ.

³⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pé, Felipe iriru pũro ũmawãgã, Etiopíamũ Isaías gojadea pũrẽ buemakũ pẽyupũ. ĩgũ irire buemakũ pẽgu:

—¿Mũ buerire pẽmasĩrĩ? ãrĩ sērẽñayupũ.

³¹ ĩgũ gapũ yũjuyupũ:

—¿Nasiri pẽmasĩbukuri, yũ gajigu yũre i irasũ ãrĩduaro yãa, ãrĩgũ marĩkeremakũ? Mũrĩñajãka, irire yũre buebu, ãrĩyupũ Felipere.

³² ĩgũ bueri ãsũ ãrĩyuro:

Ovejare ñeã wẽjẽderosũta ĩgũdere ñeã wẽjẽrãkuma. Oveja majĩgũrẽ ĩgũya poarire ĩgũsã peramakũ, ĩgũ gaguinĩbiriderosũta ĩĩ masakude gaguinĩbirikumi.

³³ Masaka ĩgũrẽ bũridarãkuma. ĩgũ ñerõ iribirikeremakũ, neõ sugũ ĩgũrẽ: “Waja opabemi”, ãrĩbirikuma.

Irasirirã, ĩgũ i nikũgue ãārĩripoe ĩgũya nikũ marã ĩgũrẽ ñerõ iri, wẽjẽrãkuma. ĩgũsã ñerõ irideare neõ sugũ werepeomasĩbirikumi, ãrĩ gojadea ãārĩyuro.*

³⁴ Irire bue odo, Felipere sērẽñayupũ:

* 8:33 Is 53.7-8

—Wereka yure! ¿Noārē gojagu iriyuri Isaías, ĩgũ basi, o gajigugure?

³⁵ Felipe āsũ ārĩ yujuyupũ ĩgũrē:

—Iri Jesúre ārĩ gojadea āārã, ārĩyupũ. Irasirigũ Jesúyare ĩgũ òārō iridea kerere wereyupũ ĩgũrē. ³⁶ Irasũ wereniwāgārã, ditarugue ejañurã. Iri ditarure ĩāgũ, Etiopíamũ Felipere:

—Īāka! Deko āārã. ¿Mũ yure wāiyemakũ òāgorabukuri? ārĩyupũ.

³⁷ Felipe gapũ ĩgũrē:

—Mũ Jesucristore òārō b̄remumakũ, m̄rē deko merã wāiyegura, ārĩyupũ. Etiopíamũ ĩgũrē ārĩyupũ doja:

—Jesucristore b̄remua yũ. Īgũta Marĩpũ magũ āārĩmi, ārĩyupũ.

³⁸ Irasirigũ Etiopíamũ ĩgũya tũrũdiru wejatugure dujupídore, ĩgũsã p̄rã dijingã, ditarugue ñumuwija, Felipe ĩgũrē deko merã wāiyeyupũ. ³⁹ ĩgũrē wāiye odo, ñumuwāgāriripoe gũñaña marĩrō merã Ōāgũ deyomarĩgũ Felipere gajirogue āĩākōāyupũ. Etiopíamũ ĩgũrē dupaturi ĩānemobirikeregũ, ĩgũrē waadeare gũña, b̄ro us̄yari merã ĩgũya makāgue dujāakōāyupũ.

⁴⁰ Felipe gapũ Ōāgũ deyomarĩgũ ĩgũrē āiadero p̄rũ, Azote wāikuri makāgue ejayupũ. Irogue eja, makārĩkũ Jesúya kerere weregorenagũ, Cesarea wāikuri makāgue weretũnujayupũ.

9

Saulo Jesúre b̄remunugãdea
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Felipe buegorenaripoe Saulo gapũ Jesúre b̄remurãrē ĩāturigũ: “Wějēpeokōāgura”, ārĩrĩrē piribirisĩã, paía opũ p̄rogue waa, āsũ ārĩyupũ:

²—Yure papera pũ āmubosaka, Damascogue waaburire. Iri pũrē marĩ nerẽrĩ wiiri marã oparãrē wiabu yáa. Iri makã marã Jesúre b̄remurãrē ũma, nomerē, noó yũ bokajarãrē ñeã āirigura Jerusalēgue peresu iribu, ārĩ s̄r̄eyupũ Saulo paía op̄re. ³ Iri pũrē s̄iadero p̄rũ, Saulo gajirã merã Damascogue waakōāyupũ. ĩgũ iri makã ejabu iriripoe gũñaña marĩrō ũmugasigue merã b̄ro kũmijũrō ĩgũ p̄rore gosesiridijuyuro. ⁴ Irasũ waamakũ, Saulo yebague meémejãgũ, āsũ ārĩ werenĩmakũ péyupũ:

—Saulo, ¿nasirigũ yure ñerō yári mũ?

⁵ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pégũ: “¿Noã āārĩrĩ mũ?” ārĩyupũ.

—Yũ Jesús, mũ ñerō irigũta āārã. Mũ yure ñerō irigũ, mũ basita ñerō yáa, ārĩyupũ.

⁶ ĩgũ irasũ ārĩmakũ, Saulo b̄ro güi naradari merã:

—Yũ Opũ, ¿naásũpero gapũ yũ irimakũ gãāmerĩ? ārĩyupũ.

Īgū irasū ārimakū, Īgūrē:

—Wāgānugā, makāgue waaka! Irogue sugu yu mūrē iridoreburire weregukumi, āriyupu Jesús Saulore.

7 Saulo merā waanerāde Jesús werenirirē pérā gūka, werenimasībiriñurā. Irire pékererā, Jesús gapure neō ĩābiriñurā.

8 Saulo yebague oyadi wāgānugāja, ĩāpāgū, neō ĩābiriyupu. Irasirirā Īgū merāmarā Īgūrē tūāwāgāñurā Damascogue waarā. 9 Irogue eja, urenugora koye ĩābiri, neō baabiri, ĩirībiri iriyupu.

10 Damascoguere sugu Jesúre burenugū Ananías wāikugū āāriyupu. Kērō irirosūgue Jesús Īgūrē wereniyupu:

—¿Ananías, āārīrī mu?

—Yu Opu, ōōta āārā, ārī yujuyupu.

11 Īgū irasū ārimakū, Jesús Īgūrē:

—Wāgānugāka! “Diayema maa” wāikuri maague waaka! Iri maague waagú, Judaya wiigie ñajāa, sugu Tarsomūrē Saulo wāikugure sērēñaka! Dapagorare Īgū yure sērēgū yāmi.

12 Īgūdere neāgue kērō irirosū āārīrī merā ĩmuabu. Mu Īgū pūro ñajāa, Īgūya dipurure ñapeori merā dupaturi Īgūya koye ĩāburire ĩmuabu. Mu wāidere ĩmuabu Īgūrē, āriyupu Jesús Ananíare.

13 Īgū irasū ārimakū pégu, āsū āriyupu:

—Yu Opu, Īgū mūrē burenurārē Jerusalēgue āārīrārē ñerō iriadeare wārā masaka yure wereama. 14 I makā marādere mūrē burenurārē āārīpererā mu wāi merā Marīpūre sērērārē peresu iribu, paía oparā: “Āsū irika!” ārī iriuadea pū merā ejāayupu, ārī wereyupu.

15 Īgū irasū ārīkeremakū, Jesús gapu:

—Īgū pūroque waaka! Īgū yu beyesūdi āārīmi. Irasirigū yaa kerere gajī nikū marārē, Īgūsā oparārē, Israel bumarādere weregukumi. 16 Irire weregorenagū, buro ñerō tarīgukumi. Yu basi Īgūrē weregura, āriyupu.

17 Īgū irasū ārimakū pé, Ananías Judaya wiigie waa, iri wiigie ñajāa, Saulore bokaja, Īgūya dipurure ñapeo, āsū āriyupu:

—Yaagu Saulo, péka yare! Marī Opu Jesúta mūrē maague deyoadi yare iriuami, mūrē dupaturi koye ĩāburo, ārīgū. Ōāgū deyomarīgūdere opatariburo, ārīgū, iriuami, āriyupu.

18 Īgū irasū ārīripoeta Sauloya koyeguere waaí nutūrī irirosū deyori tuuyadea yurisiridijakōāyuro. Ōārō ĩākōāyupu doja. Irasirigū wāgānugā, deko merā wāiyesūadi dujayupu.

19 Pūru baa, turakōāyupu. Iri makāguere yoaweyaripoe Jesúre burenurā merā dujayupu dapa.

Saulo Damasco marārē Jesúyare buenugādea

20 Iro ããrĩgũ, judío masaka nerẽĩ wiirigue waa, iroque ããrĩrãrẽ: “Jesús, Marĩpũ magũ ããrĩmi”, ãrĩ werenayupũ. 21 Ĩgũ weremakũ pérã, ããrĩpererã pégũka, ĩgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—Ĩ Jerusalẽgue Jesúre bũremurãrẽ ĩgũ wãĩ merã Marĩpũre sêrêrãrẽ wêjêdoredita ããrĩmi. Dapagorare i makãguedere õõ marãrẽ Jesúre bũremurãrẽ ñeãgũ aarigũ iriañumi Jerusalẽgue ãĩa, paĩa oparãguere wiabu, ãrĩñurã.

22 Ĩgũsã irasũ ãrĩkeremakũ, Saulo gapũ ãmũrikũ judío masakare, Damascogue ããrĩrãrẽ gũiro marĩrõ õãrõ merã: “Jesús diayeta Marĩpũ iriudi, Cristo ããrĩmi”, ãrĩ werenayupũ. Ĩgũ irasũ ãrĩ weremakũ pérã, ĩgũrẽ: “Ãrĩkatogu yãmi ĩ”, ãrĩmasĩbiriñurã.

Saulo judío masakare duriwãgãdea

23 Yoadero pũrũ, surãyeri judío masaka Saulore ĩgũsã wêjêburire werenĩmurã nerẽñurã. 24 Irasirirã ãmũrikũ, ñamirikũ makã tũro ĩgũsã ãtã koeri merã weadea sãrĩrõ makãpũrore koreñañurã ĩgũrẽ wêjêduarã. Saulo gapũ ĩgũsã ĩgũrẽ wêjêduarire masĩkõãyupũ. 25 Irasirirã su ñami Jesúre bũremurã wãri puui merã ĩgũrẽ iri sãrĩrõma gobegue yótaudijuñurã. ãsũ irisĩã, Saulo iri makãrẽ wiriyupũ.

Saulo Jerusalẽgue goedujáadea

26 Pũrũ Jerusalẽgue goedujayupũ doja. Iroque eja, Jesúre bũremurã merã ããrĩñuadiyupũ. Ĩgũsã gapũ ĩgũrẽ gũigorañurã. “Jesúre bũremugũ ããrĩbemi ĩ”, ãrĩñurã. 27 Ĩgũsã irasirimakũ ĩãgũ, Bernabé gapũ Saulore Jesús buedoregũ beyenerã pũro ãñayupũ. Iroque eja, ĩgũsãrẽ Saulo maague waagũ ĩgũ Jesúre ĩãdeare, Jesús ĩgũ merã wereniãdeare, ĩgũ Damascogue Jesúya kerere gũiro marĩrõ merã wereadeadere ĩgũsãrẽ wereyupũ. 28-29 Ĩgũ irasũ ãrĩ wereadero pũrũ, Saulo ĩgũsã merã ããrĩñugãyupũ. Irasirigũ ĩgũsã merã Jerusalẽgue gũiro marĩrõ marĩ Opũ Jesúya kerere weregorenayupũ. Iri kerere weregorenagũ, surãyeri judío masaka, griego ya merã werenĩrãrẽ were, ĩgũsã merã gãme wereniyupũ. Ĩgũsã gapũ ĩgũ wererire péduabirisĩã, ĩgũrẽ wêjêduadiñurã. 30 Irasirirã ĩgũsã wêjêduamakũ ĩãrã, Jesúre bũremurã gapũ ĩgũrẽ Cesarea wãĩkũri makãgue ãĩa, iroque eja, ĩgũya makã Tarsogue iriukõãñurã pama.

31 Ĩgũ iroque waadero pũrũ, ããrĩpererã Jesúre bũremurã Judea marã, Galilea marã, Samaria marã siñajãrĩ merã dujañurã. Õãgũ deyomarĩgũ iritamurõ merã bũremunemoñurã. Jesúyare goepeyari merã iritũyañurã. Gajirã wãrã ĩgũrẽ bũremunugãñurã.

Pedro Enearē taudea

³² Pedro āārīpereri makārī marārē Jesúre b̄remurārē ĩāgorenagū waagú, Lida wāikuri makāguedere ejayupu. ³³ Irogue eja, sugu Eneas wāikugure bokajayupu. Su mojóma pere gaji mojō ureru p̄rēbejari bojorigora ĩgūya wiiguere d̄pu b̄adi peyayupu. ³⁴ Pedro ĩgūrē ārīyupu:

—Eneas, Jesucristo m̄rē taugakumi. Wāgānugā, m̄ peyaderore āmu duripika!

Īgū irasū ārīmakūta, Eneas wāgānugākōāyupu. ³⁵ Āārīpererā Lida marā, Sarón marāde ĩgūrē ĩārā, iripoegue ĩgūsā b̄remunadeare piri, Jesús gap̄re b̄remunugāñurā.

Pedro Dorcare masūdea

³⁶ Gaji makā Joje wāikuri makāgue sugo nomeō Jesúre b̄remugō “Tabita” wāikugo āārīyupo. Griego ya merā “Dorcac” wāikuyupo. Igo ōārīrē irigo, boporārē ōārō iritamugō āārīyupo. ³⁷ Iripoere Pedro Lidague āārīripoe igo pūrīriku kōmoakōāyupo. Igo kōmoadero p̄ru, ĩgūsā irinaderosūta igo merāmarā igoya d̄pu darore koeñurā. Koe odo, ūmarōma taribugue pīñurā. ³⁸ Joje, Lida p̄rogā āārīyuro. Irasirirā Joje marā Jesúre b̄remurā Pedro Lidague āārīmakū p̄rā, ūma p̄rārē ĩgū p̄rogue iriñurā. Irogue ejarā, ĩgūrē:

—Mumurō merā Jopegue waaka! ārīñurā.

³⁹ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, mata Pedro ĩgūsā merā Jopegue waayupu. Irogue ejarā, ĩgūrē Dorcas boadeo peyari taribugue siiu m̄rīñurā. Īgū iri taribugue ejamakū, wapiweyarā nome Pedro p̄ro nerēnugāñurā. Orerāta, igo ĩgūsārē surí eabosadeare ĩmuñurā ĩgūrē. ⁴⁰ Pedro iri taribugue āārīrārē āārīpererārē wiriadoreyupu. ĩgūsā wiriadero p̄ru, ñadukupuri merā ejamejāja, Marīp̄re s̄rēyupu. S̄rē odo, boadeore gāmenugā ĩā:

—Tabita, wāgānugāka! ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakūta, koye ĩāpā, Pedrorē ĩāgōta wāgādoayupo. ⁴¹ Pedro igoya mojōgue ñeā, tūāwāgūnú, p̄ru wapiweyarā nomerē gajirā Jesúre b̄remurādere siiumu, ĩgūsārē wiayupu igore. ⁴² Āārīpererā Joje marā igore ĩgū masūdea kerere p̄pereakōāñurā. Irasirirā wārā Jesúre b̄remunugāñurā. ⁴³ Pedro yoaripoe Jopeguere sugu Simón wāikugu, waimurā gasirire āmurīmasūya wiigūe āārīyupu.

10*Cornelio Pedrorē siudoredea*

¹ Cesareaguere Cornelio wāikugu wārā surara, “Italiano” wāikuri bumarā opu āārīyupu. ² Cornelio, āārīpererā ĩgūya wii marā merā Marīp̄re gopeyari merā b̄remuñurā. Irasirigu

judío masaka boporārē iritamugū wári niyeru sīnayupu. Ɛmurikū Marīpure sērēnayupu. ³ Sunū ñamika tres āārīmakū, kērō irirosūgue sugū Marīpure wereboegu deyoa, ĩgū puro ñajāmakū ĩāyupu. Ñajāa, ĩgūrē:

—Cornelio, ārīyupu.

⁴ Cornelio buro güiri merā ĩgū ditare ĩā:

—Yu Opū, ¿ñeénorē gāāmerī? ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakū, Marīpure wereboegu ĩgūrē ārīyupu:

—Marīpu mū sērērīrē pémi. Mū boporārē niyeru sīrīdere ĩāmi. ⁵ Irasirigū Simón Pedro wāikugure siudoregū, Jopegue iriuka mūyarā ũmarē! ⁶ Īgū gajigū Simón wāikugū waimurā gasirire āmurīmasūya wiigüe āārīmi. Iri wii wādiya turo āārā, ārīyupu.

⁷ Marīpure wereboegu irasū ārī odo, waadero purū, Cornelio ĩgūrē moāboerā pērārē, gajigū surara ĩgūrē iritamugūrē Marīpure goepeyari merā buremugūrē siuyupu. ⁸ Īgūsārē siiu, āārīpereri Marīpure wereboegu ĩgūrē wereadeare wereyupu. Were odo, ĩgūsārē Jopegue iriukōāyupu.

⁹ Īgūsā waadeanū gajinū gapū goeripoe āārīmakū, Jopegue ejamurā iriripoe Pedro ĩgū āārīrī wii wekague Marīpure sērēgū marīayupu. ¹⁰ Īgū irogue āārīgū buro ũaboa, baadūadiyupu. Iri wii marā ĩgūsā baari āmuripoe kērō irirosū waasū, ũmugasi tūpāmakū ĩāyupu. ¹¹ Irasū tūpāmakū, suñe surīro irirosū deyori gasiro wapikuri turori suadea gasiro miē, yebague dijarimakū ĩāyupu. ¹² Iri gasiro poekaguere āārīpererā waimurā: paārā, yebague sīgūwāgārā, wūrā sāñañurā. ¹³ Marīpu ĩgūrē:

—Pedro, wāgāñgā, ĩsārē wējē baaka! ārīyupu.

¹⁴ Īgū irasū ārīmakū:

—Yu Opū, yu ĩgūsānorē neō baañabea. Ñerārē, mū guare baadobirinerārē neō baabea, ārīyupu.

¹⁵ Marīpu ĩgūrē dupaturi ārīnemoyupu doja:

—Yu: “Ōārā āārīma”, ārīrārē, ĩgūsārē: “Ñerā, baaya marīrā āārīma”, ārībirikōāka! ¹⁶ Urea ĩgūrē irire ĩmuadero purū, iri gasirore ũmugasigüe āimurīākōāyupu doja. ¹⁷ Pedro: “¿Naásū ārīduaro irikuri iri yare ĩmuadea?” ārī gūñarikuripoe Cornelio iriuanerā ĩgū āārīrī wii makāpuro: “¿Simōya wii noogue āārīrī?” ārī sērēñarā ejañurā. ¹⁸ Irogue eja, iri wii marārē: “¿Ōōta āārīrī, Simón Pedro wāikugū?” ārī oeñurā. ¹⁹ Pedro ĩgū ĩādeare gūñagū iriyupu dapa. Īgū irire gūñaripoe Ōāgū deyomarīgū ĩgūrē:

—Īāka! Ɔma Ɔrerā āmarā yāma mūrē. ²⁰ Murīgora dijapuru-muka! “¿Naāsū waarokuri yure?” ārī, neō gūñarikuro marīrō ĩgūsā merā waaka! Ɔm ĩgūsārē iriuabu mūrē, ārīyupu Pedrorē.

²¹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro dija, ĩgūsārē:

—Yuta āārā musā āmagú. ¿Nasirirā aarari? ārīyupu.

²² ĩgūsā ĩgūrē ārīñurā:

—Surara opu Cornelio wāikugu guare iriuami. ĩgū ōārīrē irigu, Marīpore gopeyari merā buremugū āārīmi. Āārīpererā judío masaka ĩgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī ĩāma. Sugu Marīpore wereboegu mūrē ĩgūya wiigue waadoregu siiudoreayupu. Mu ĩgū puro waamakū, mu wererire pégukumi. Irasirirā mūrē siurā aarirā iriabu, ārīñurā.

²³ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pedro: “Ñajārika! Ōō kārika dapagā ñamirē!” ārīyupu. Gajinu gapu ĩgūsā merā waakōayupu. Gajirāde Jope marā Jesúre buremurā ĩgūsā merā wapikuwāgāñurā.

²⁴ Gajinu gapu Cesareaguere ejañurā. Cornelio gapu, ĩgūyarārē, ĩgū merāmarādere ĩgūya wiigue siu neō, Pedrorē yuyupu. ²⁵ Pedro ĩgūya wii ejamakū, Cornelio makāpurogue bokatīrīgū wiria, ñadukupuri merā ejamejāyupu ĩgūrē buremugū. ²⁶ ĩgū irasirimakū ĩā, Pedro gapu ĩgūrē tūāwāgūnū:

—Wāgāñugāka! Ɔde mu irirosūta masakū āārā, ārīyupu.

²⁷ ĩgūya wiigue weretamu ñajārā, Pedro wārā masaka iroque nerēanerārē bokajayupu. ²⁸ Irasū bokajagu, ĩgūsārē ārīyupu:

—Gua judío masaka āārīrā, judío masaka āārīmerāya wi-iriguere ñajārā, Moisés guare pídeare tarinugābukoa. Musā irire ōārō masīa. Marīpu gapu gaji bumarārē: “Ñerā āārīma”, ārīdorebirami yure. ²⁹ Irasirīgu mu iriuanerā yure siurimakū, “Waabea”, ārīrō marīrō mata aarabu. Dapagora yu ōōgue ejasīā, musārē: “¿Nasiribu yure siuari?” ārī sērēñadukoa, ārīyupu.

³⁰ Cornelio ĩgūrē ārīyupu:

—Wapikurīnu taria i horanota tres āārīmakū, i wii yu bere, Marīpore sērēripoe gūñaña marīrō sugu ūmu surīro buro goseriñe sāñagū deyoa: ³¹ “Cornelio, Marīpu mu sērērīrē pémi. Mu boporārē iritamurīdere ĩāmi”, ārīmi yure. ³² “Muyarā ūmarē iriuka, Jopague Simón Pedro wāikugure siiudoregu. ĩgū gajigu Simón wāikugu waimurā gasirire āmugúya wiigue wádiya turo āārīrī wiigue āārīmi. ĩgū mu puro ejagu, mūrē weregukumi”, ārī weremi yure. ³³ Irasirīgu mata yaarā ūmarē mūrē siiudoregu iriabu. Irasirīgu mu gua puro ōārō aarayo. Marī āārīpererā ōōrē Marīpu ĩūrō āārā. Irasirirā āārīpereri

marē Marīpu weredorerire mu guare weremakū péduakoa, āriyupu Cornelio Pedrore.

Pedro Cornelioya wii āārīrārē weredeā

³⁴ Īgū irasū ārimakū pégu, Pedro āsū āri werenugāyupu Īgūsārē:

—Yu dapagoragueta pēmasīa. Diayeta āārā. Marīpu marī āārīpererārē surosū iāmi. ³⁵ Irasirigu āārīpereri bu-marā Īgūrē buremu, ōārīrē irirānorē iābéobirikumi. ³⁶ Marīpu Īgūya kerere judío masakare pīdi āārīmī. “Jesucristo merā siñajārī bokarākuma”, ārīdi āārīmī. Īgūta āārīpererā Opū āārīmī. ³⁷ Āārīpereri gua judío masaka āārīrī nikūgue waadeare ōārō masīkoa musā. Juan masakare bue, Īgūsārē deko merā wāiyemi. Īgū irasiriadero pūru, Jesús Galileague buenugāmi. ³⁸ Idere masīkoa musā. Ī Jesús Nazaretmārē Marīpu Ōāgū deyomarīgū merā Īgūrē turarire sīdi āārīmī. Marīpu Īgū merā āārīnikōādi āārīmī. Irasirigu Jesús masakare ōārīrē irigorenami. Noó Īgū waaró āārīpererā wātī doreri irirārē taumi. ³⁹ Gūa judío masaka āārīrī nikūgue Jerusalēguedere āārīpereri Īgū irideare iābu. Irogue Īgūrē curusague pábiatú wējēma. ⁴⁰ Īgūsā wējēkeremakū, urenū waaró merā Marīpu gapū Īgūrē masūkōādi āārīmī. Īgūrē masū, pūru guare deyoamakū irimi, Īgū dupaturi okarire masīburo, āriḡū. ⁴¹ Jesús āārīpererā masakare deyoabiridi āārīmī. Gūa ditare deyoami. Īgū deyoamakū, gua Īgū merā baa, iirību. Iripoegueta Marīpu guare beyedi āārīmī, Jesúre Īgū masūadire iāmurārē. ⁴² Marīpu Jesúreta masaka āārīpererā okarārē, boanerādere: “Ōārārē taugūkoa, ñerā gapure wajamoāgūkoa!” āri beyebure pīdi āārīmī. Irire masakare weredoremi guare Jesús. ⁴³ Āārīpererā Jesúre buremurārē Marīpu Īgūsā ñerō irideare kātigukumi, ārīrīrē gojanerā āārīmā āārīpererā Marīpūya kerere weredupiyunerā, āri wereyupu Pedro Cornelioya wii nerēanerārē.

Judío masaka āārīmerāde Ōāgū deyomarīgūrē opanugādea

⁴⁴ Pedro werenīrīrē pérāguere Ōāgū deyomarīgū dijijayupu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Īgū ejadero pūru, Īgūsā gajirā ya merā werenīmasībiri-deare werenīnugā, usuyari merā Marīpūre: “Ōātarigu āārā mu”, āri buremuñurā. Īgūsā irasū ārimakū pérā, Pedro merā irogue ejanerā judío masaka Jesúre buremurā pégukakōāñurā. “Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē iriumi judío masaka āārīmerādere”, āriñurā. ⁴⁷ Irasirigu Pedro Īgū merāmarārē āriyupu:

—Marĩpu Ōãgũ deyomarĩgũrẽ marĩ judío masakare iriuderosũta ñsãdere iriumi. Irasirirã Ìgũsã Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamakũ Ìãrã, marĩ Ìgũsãrẽ deko merã wãiyebirikõãrã, ãrĩmasĩña máa. ⁴⁸ Irasirirã: “Mũsã Jesucristore bũremurã Ìgũyarã ããrã”, ãrĩ wãiyeka Ìgũsãrẽ! ãrĩ wereyupu Pedro Ìgũ merãmarãrẽ.

Ìgũsãrẽ wãiyeadero purũ, Pedrosãrẽ: “Yoaweyaripoe dujaka gũa merã dapa!” ãrĩñurã.

11

Pedro Jerusalén marãrẽ Jesúre bũremurãrẽ weredea

¹ Jesús buedoregũ beyenerã, gajirã Ìgũrẽ bũremurã Judeague ããrĩrã: “Judío masaka ããrĩmerãde Marĩpũyare bũremuma”, ãrĩrĩ kerere péñurã. ² Pedro Cesareague ããrãdi Jerusalẽgue dujajamakũ Ìãrã, iro marã judío masaka Jesúre bũremurã Ìgũrẽ ãsũ ãrĩ werewũa, sërẽñañurã:

³ —¿Nasirigũ judío masakũ ããrĩkeregũ, judío masaka ããrĩmerãya wiigue ñajãa, Ìgũsã merã baáari?

⁴ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ, Pedro ããrĩpereri Ìgũrẽ iroguẽ waadeare ãsũ ãrĩ wereyupu:

⁵ —Yũ Jopegue ããrĩgũ, Marĩpure sërẽripoe kërõ irirosũ waabu yũre. Ëmũgasigue suñe suríro irirosũ deyori gasiro wapikũri tũrori suadea gasiro miẽ, yũ puro dijarimakũ Ìãbu.

⁶ Yũ iri gasiro poekaguere: “¿Ñeeno ããrĩrĩ?” ãrĩ, õãrõ Ìãgũ, ããrĩpererã waimurã: paárã, makãnúũ marã, yebague sigũwãgãrã, wãrã sãñamakũ Ìãbu. ⁷ Yũ Ìgũsãrẽ Ìãnrĩpoe Marĩpu yũre: “Pedro, wãgãnũgãka! Ìgũsãrẽ wẽjẽ baaka!” ãrĩmakũ pébu.

⁸ Yũ gapũ Ìgũrẽ yũjubũ: “Baabea yũ Opũ. Gajirã waimurã gũa judío masaka baaya marĩrã ããrĩma. Neõ suñarõ Ìgũsãnorẽ baañabi ããrĩkubũ”, ãrĩbu Ìgũrẽ. ⁹ Yũ irasũ ãrĩmakũ, Marĩpu ãmũgasigue ããrĩgũ dupaturi ãrĩmi doja: “Yũ baadorerãrẽ: ‘Baaya marĩrã ããrĩma’”, ãrĩbirikõaka! ãrĩmi yũre.

¹⁰ Urea Ìgũ irire Ìmuadero purũ, iri gasirore ããrĩpererã merã ãmũgasigue ãimurĩãkõãmi doja. ¹¹ Irasiriripoeta urerã ãma Cesarea marã yũre siudorerã iriuanerã yũ ããrĩrĩ wiiguere ejama.

¹² Ōãgũ deyomarĩgũ yũre: “‘Ìgũsã judío masaka ããrĩmerã merã waabea’, ãrĩ gũñabita waaka!” ãrĩmi. Irasirigũ yũ Jope marã Jesúre bũremurã su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarã merã waa, Cesareaguere eja, gũa ããrĩpererã Cornelioya wiigue ñajãbu. ¹³ Gũa iro ñajãjamakũ, Cornelio gũare: “Sugũ Marĩpure wereboegũ yaa wii ñajãjamakũ Ìãbu. Ìgũ yũre: ‘Jopegue ãma mũyarãrẽ iriuka, Simón Pedro wãikũgũre siudoregũ!’ ãrĩmi”, ãrĩ weremi.

¹⁴ “‘Ìgũ mũrẽ Marĩpũyare weremakũ bũremugũ, mũ, mũyarã ããrĩpererã

ōārō tarirākoa. Ūmugasiguere Marīpu merā ōārō usuyari bokarākoa', āri weremi yare Marīpure wereboegu", ārimi Cornelio. ¹⁵ Irasirigu yu ĩgūsārē werenugāripoe Ōāgū deyomarīgū marīrē neōgora ĩgū dijjaderosūta ĩgūsāguere dijjami. ¹⁶ Irasirimakū ĩāgū, Jesús ārideare gūñabokabu. Āsūta ārimi: "Juan musārē deko merā wāiyedi āārimi. Yu gapu musārē Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukoa, ĩgū musā merā āārīnikōāburo, āriḡū". ¹⁷ Marīpu marīrē iriuderosūta Ōāgū deyomarīgūrē iriumi, judío masaka āārīmerādere, marī Opu Jesucristore ĩgūsā buremumakū. ĩgū irasirimakū ĩāgū, Marīpure: "Irasiribirikōāka ĩgūsārē!" ārīmasībiribu yu, āri wereyupu Pedro iro āārīrārē.

¹⁸ ĩgū wereadero puru, toeperea:

—Marīpu judío masaka āārīmerādere ĩgūsā ñerō irideare bujawere, piridoremi, ĩgūsāde ūmugasiguere ĩgū merā ōārō usuyari bokaburo, āriḡū, āri, usuyari siñurā Marīpure.

Antioquía marā Jesúre buremudea

¹⁹ Estebārē wējēadero puru, Jesúre buremurārē ñerō iriñurā. Irasirirā surāyeri Feniciague, gajirā Chipre nugūrōgue, gajirā Antioquíague duriwāgāñurā. ĩgūsā iroguere ejarā, Jesúya kerere wereñurā judío masaka ditare. ²⁰ Surāyeri Jesúre buremurā Chipre marā, Cirene marā āārīñurā. ĩgūsā Antioquíague eja, judío masaka āārīmerārē Jesúya kerere wereñurā. "Jesús, marīrē taugu, āārīpererā Opu āārīmi", āri wereñurā ĩgūsārē. ²¹ Marīpu irasū āri wererārē ōārō iritamuyupu. Irasirirā ĩgūsā weremakū pérā, iro marā wārā Jesúre buremunugāñurā. ĩgūsā dupiyuro buremudeare pirikōāñurā.

²² "ĩgūsāde Jesúre buremuma", ārīrī kerere pérā, Jerusalén marā Jesúre buremurā Bernabére Antioquíague iriñurā: "¿Naásū waáari?" āri ĩāgū waakal!" ārīrā. ²³ Irasirigu iroguere eja, Marīpu ĩgūsārē ĩgū iritamuadeare ĩā, buro usuyari merā:

—Marī Opu Jesúre ōārō buremunika! ĩgūrē buremurīrē neō piribirikōāka! āri wereyupu ĩgūsārē. ²⁴ Bernabé Ōāgū deyomarīgūrē opatarigu, ōāgū, Jesúre ōārō buremugū āārīyupu. Irasirirā ĩgū weremakū pérā, wārā masaka Jesúre buremuñurā.

²⁵ Puru Bernabé Antioquíague āārādi Saulore Tarsogue āārīḡūrē āmagú waayupu. ²⁶ ĩgūrē bokaja, ĩgūsā pēragueta Antioquíague goedujaja, Jesúre buremurā merā su bojorigora iri makāguere āārīñurā. Iroguere wārā masakare Jesúyare bueñurā. Iripoe merāta iro marārē Jesúre buremurārē: "Cristoyarā, Cristiano āārīma", āri wāiyepuroriñurā.

27 Bernabé, Saulo merã Antioquíague ããrĩripoe gajirã Jerusalén marã Marĩpũya kerere weredupiyurã iroguere waañurã. 28 Sugũ Ìgũsã merã, Agabo wãikũgũ ããrĩyupũ. Ìgũ iroguere eja, Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã iro marãrẽ:

—Ããrĩpereroguere masaka ɯaboarãkuma, ãrĩ wereyupũ Ìgũsãrẽ. Claudio wãikũgũ romano marã opũ ñajãdero pũrũ Agabo Ìgũ ãrĩdea waayuro. 29 Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Antioquía marã Jesúre bũremurã ãsũ ãrĩñurã:

—Marĩ Judeague ããrĩrãrẽ Jesúre bũremurãrẽ marĩ niyeru oparire, marĩ sĩrõ bokatĩũrõ iriurã! ãrĩñurã. 30 Irasirirã niyeru neõ, Bernabé, Saulo merã: “Jesús buedoregũ beyen-erãrẽ iritamurãrẽ wiaka!” ãrĩ iriũñurã.

12

Santiagore wẽjẽdea, Pedrore peresu iridea

1 Iripoere Herodes wãikũgũ Judea marã opũ, surãyeri Jesúre bũremurã Jerusalẽgue ããrĩrãrẽ ñerõ irinũgãyupũ. 2 Irasirigũ Ìgũyarã surarare Santiagore Juan tĩgũrẽ sareri majĩ merã wẽjẽdoreyupũ. 3 Ìgũrẽ wẽjẽmakũ ìãrã, judío masaka ɯsũyañurã. Herodes Ìgũsã ɯsũyamakũ ìãgũ, Pedrore ñeãdore, peresu iriyupũ. Irasiriripoe pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu pascua bosenu ããrĩyuro. 4 Ìgũrẽ peresu iriadero pũrũ, wapikũri bu surarare gorawayu koredoreyupũ. Iri burikũ wapikũrã dita ããrĩñurã. “Pascua bosenu pũrũ, ãiwiugũra masaka ìũrõgue Ìgũrẽ wẽjẽdorebu”, ãrĩ gũñadiyupũ Herodes. 5 Irasirirã Pedrore surara õãrõ korenĩkõãñurã. Ìgũ iroguere ããrĩripoe Jesúre bũremurã gapũ Marĩpũre bũro sãrẽbosanĩkõãñurã.

Marĩpũ Pedrore peresugue ããrĩgũrẽ taudea

6 Herodes Pedrore masaka ìũrõgue Ìgũrẽ ãiwiuburi ñamirẽ pérã surara watopegue peda kõmeda merã sũasũadi kãrĩyupũ. Gajirã surara pérã makãpũro wiriarore koreñurã. 7 ããrĩpererã kãrĩripoe gũñaña marĩrõ sugũ Marĩpũre wereboegũ Pedro ããrĩrĩ taribugue deyoayupũ. Irasiriro iri taribu poekague õãrõ boyosiriakõãyuro. Marĩpũre wereboegũ Pedroya dukare tũkare, Ìgũrẽ yobeyupũ.

—Murĩgora wãgãñũgãka! ãrĩyupũ. Ìgũ irasũ ãrĩmakũta, Pedroya mojõrĩrẽ Ìgũsã kõmedari sũadea kuradijakõãyuro. 8 Marĩpũre wereboegũ Ìgũrẽ:

—Yũjũtũka! Mũya gubu surĩre sãñaka! ãrĩyupũ.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, yũjũtũ, Ìgũya gubu surĩre sãñayupũ. Ìgũ sãña odomakũ, ãrĩyupũ doja:

—Wekamañe surĩrore sãñaka! Náka, yũ merã! ãrĩyupũ.

⁹ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro ĩgūrē tuyawiriayupũ. “¿Diayeta Marĩpũre wereboegu yũre āiwiriagu irikuri? Gajipoe irigu kēgũ iribukoa”, ārĩ gũñayupũ. ¹⁰ Marĩpũre wereboegu, Pedro merā surara korerā āārĩpũrorirārē tari, pũrũ gajirārē tari, iri wii ñajāpũroriri kōme makāpũrogue ejañurā. Iro ĩgūsā ejamakū, iri makāpũro basi tũpākōāyuro. Iri makāpũrore tari-wiria, yoaweyaro waa, Marĩpũre wereboegu dederiakōāyupũ. Pedro sugata dujayupũ pama. ¹¹ Marĩpũre wereboegu dederiadero pũrũ, Pedro ĩgūrē waadeare oārō pēmasĩ:

—Diayeta Marĩpũ yũre wijatadoregu, ĩgūrē wereboegure iriuañumi Herodes yũre ñerō iribirikōāburo, ārĩgũ, gaji āārĩpereri judío masaka yũre ñerō iriduarire kāmudadoregu, ārĩ gũñayupũ.

¹² Irire gũñawāgā, Maríaya wiigüe ejayupũ. Igo, Juan Marcos wāikũgu pago āārĩyupo. Iri wiiguere masaka wārā nerē, Marĩpũre sērēbosarā iriñurā ĩgūrē. ¹³ Irogue ejagu, Pedro iri wii tũro ñajāri makāpũrore doteyupũ. Īgū dotemakū pégo, sugo Rode wāikũgo iri wii marārē moāboego: “¿Noā āārĩrĩ?” ārĩ iāgō waayupo. ¹⁴ Īgū werenirirē pēmasĩ, makāpũrore tũpābeota usuyari merā ũmañajāa, iro nerēanerārē: “Pedro makāpũro āārĩgũ kárinami”, ārĩ wereyupo. ¹⁵ Igo irasū ārīmakū pérā, igore: “Mũ irasũ ārĩmoāmakōāgō yáa”, ārĩ, igo wererire bũremubiriñurā.

Igo gapũ ĩgūsārē: “Diayeta ārā yũ”, ārĩyupo.

“Iro merē Pedroya yũjupũrā āārĩkoa”, ārĩñurā.

¹⁶ Pedro gapũ makāpũrore dotegu iriyupũ dapa. Irasirimakū waa, iri makāpũrore tũpā, ĩgū iro nĩmakū ĩārā, gũkakōāñurā. ¹⁷ Īgū gapũ ĩgũya mojō merā irikeo, ĩgūsārē toodoreyupũ. Pũrũ wiigüe ñajāja, ĩgū peresu āārĩgūrē Marĩpũ ĩgūrē āiwiriadeare wereyupũ ĩgūsārē:

—Irire wereka, Santiagore, gajirā Jesúre bũremurārē! ārĩ were odo, gajirogue waakōāyupũ.

¹⁸ Pũrũ boyoripoe peresu korerā Pedro marĩmakū ĩārā: “¿Naásũ waáyuri?” ārĩ gāme gaguiniñurā ĩgūsā basi.

¹⁹ Irasirigu Herodes ĩgũyarā surarare Pedrore āmadoreyupũ. Īgūsā bokabirimakū iāgũ, Pedrore koreadinerārē bũro sērēña, ĩgūsā yũjubirimakū, ĩgūsārē wējēdoreyupũ. Pũrũ Judeare wiri, Cesareague āārĩgũ waayupũ Herodes.

Herodes boadea

²⁰ Iripoere Herodes Tiro, Sidón wāikũri makārĩ marā merā bũro guayupũ. Iri makārĩ marā baari, Herodeya nikũ marā duadea āārĩyuro. Irasirirā, ĩgū guamakū ĩārā: “Gũare baari duabiribukumi”, ārĩ, ĩgū pũrogue irire āmurā waañurā. Irogue eja, Herodeya wii koregu Blasto wāikũgure: “Iritamuka gũare!” ārĩñurā. Īgū: “Jáu”, ārĩmakū pérā: “Herodere

wereníbosaka, ĩgũ gwa merã guanemobirikõãburo, ãrĩgũ!” ãrĩñurã ĩgũrẽ. ²¹ Irasirigũ Herodes ĩgũsã merã wereníduarĩnũ ejamakũ, opu sãñarĩ surĩre sãña, masaka ĩũrõ opu doarogue doa, ĩgũsãrẽ werenĩyupũ. ²² ĩgũ irasũ werenĩmakũ pérã, masaka gaguiniñurã:

—Ĩĩ õõ werenĩgũ masakũ ããrĩbemi. Ɛmugasigue marã Opu ããrĩmi, ãrĩñurã.

²³ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, Herodes ĩgũsãrẽ: “Masakũta ããrã yũ”, ãrĩbiriypũ. Irasirigũ Marĩpũre bũremubiri waja, mata Marĩpũre wereboegu Herodere pũrĩrikũmakũ iriypũ. Irasirigũ Herodes beka baaweasũ boakõãyupũ. ²⁴ Iri irasũ waadero pũgũ, Jesũre bũremurã Marĩpũya kerere ããrĩpererogue weregoreñañurã. Wãrã masaka irire péñurã. ²⁵ Bernabé, Saulo merã Jerusalẽgue gajirã Jesũre bũremurãrẽ iritamu odo, Antioquíague gãme dujãañurã. Juan Marcos wãikũgũde ĩgũsã merã waayupũ.

13

Bernabé, Saulo merã Jesúya kerere buenũgãdea

¹ Antioquíaguere Jesũre bũremurã watopegue surãyeri Marĩpũya kerere weredupiyurã, gajirã masakare buerimasã ããrĩñurã. Bernabé ĩgũsã merãmu ããrĩyupũ. Gajigũ Simón wãikũgũ ããrĩyupũ. ĩgũrẽta masaka: “Ñĩgũ” ãrĩ wãĩyeñurã. Gajigũ Lucio wãikũgũ Cirenemũ ããrĩyupũ. Gajigũ Manaén wãikũgũ, Herodes Galilea marã opu dagũ merã suro merã masãdi ããrĩyupũ. Gajigũ Saulo ããrĩyupũ. ² Sunũ ĩgũsã bere, Marĩpũre sãrẽripoe Ōãgũ deyomarĩgũ ĩgũsãrẽ wereyupũ:

—Bernabére, Saulore beyepĩka! ĩgũsã yũre moãboemurã, yũ beyesũnerã ããrĩma, ãrĩyupũ.

³ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ĩgũsã bere, Marĩpũre sãrẽ odo, ĩgũsãya dipure ñapeo, seretu iriũñurã.

Bernabé, Saulo merã Chipre marãrẽ buedea

⁴ Pũgũ Bernabé, Saulo merã Ōãgũ deyomarĩgũ ĩgũsãrẽ iri-uderõsũta Seleucia wãikũrĩ makãgue waa, irogue eja, doódiru merã Chipre wãikũrĩ nũgũrõgue waañurã. ⁵ Iri nũgũrõma makã Salamina wãikũrĩ makãrẽ eja, judío masaka nerẽrĩ wiirigue Marĩpũya kerere wereñurã. Juan Marcode ĩgũsãrẽ iritamugorenayupũ. ⁶ Pũgũ iri nũgũrõrẽ tariwerewãgã, Pafos wãikũrĩ makãgue ejañurã. Irogue ejarã, sugũ judío masakare yé ããrĩgũrẽ bokajañurã. ĩgũ Barjesús wãikũgũ ããrĩyupũ. Griego ya merã Elimas wãikũyupũ. Iri makã marãrẽ: “Ɛmugasigue marã Opũya kerere weredupiyurimasũ ããrã yũ”, ãrĩkatogorenayupũ. ⁷ Sergio Paulo wãikũgũ merãmu ããrĩyupũ. Sergio Paulo iri nũgũrõ marã opu, wãrĩ masĩgũ

ããrĩyupũ. Īgũ Marĩpũya kerere pẽduagũ, Bernabé, Saulore siudoreyupũ. ⁸ Irasirirã Īgũsã Īgũ pũrogue wererã waañurã. Elimas, yé ããrĩgũ gapũ Sergio Paulo Jesúre bũremumakũ gããmebiriypũ. Irasirigũ Īgũsã wererire kãmutadũadiypũ. ⁹ Irasirimakũ, Saulo Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opatarigũ, Īgũrẽ bũro ĩãypũ. Saulota, “Pablo” wãikũyupũ. ¹⁰ Āsũ ãrĩyupũ:

—Mũ ãrĩkatorikũgũ, ñegũ, ããrĩpereri ōãrõ iririre kãmutadũagũ, wãtĩ irirosũ ããrã. Marĩ Opũya diayemarẽ gorawayudũagũ ããrã. ¹¹ Mũ irasiriri waja marĩ Opũ mũrẽ wajamoãgũkumĩ. Irasirigũ mũ koye ĩãbi dujagũkoa. Marĩ Opũ mũrẽ wajamoãrõpa abe goesiririre ĩãbirikoa, ãrĩyupũ Pablo Īgũrẽ. Īgũ irasũ ãrĩrĩ merãta Īgũrẽ naĩtĩãkõãyuro. Neõ koye ĩãbi dujayupũ. Irasirigũ Īgũrẽ tũãwãgãbure ãmayupũ. ¹² Īgũ irasũ waamakũ ĩãgũ, Sergio Paulo marĩ Opũ Jesúya buerire pẽgũkakõãyupũ. Irasirigũ Jesúre bũremuyupũ.

Pablo, Bernabé merã Pisidia nikũma makã Antioquía wãikũri makãgue ejadea

¹³ Pũrũ Pablo Īgũ merãmarã merã Pafogue ããrãnerã wiri taribuja, Perge wãikũri makãgue ejañurã. Iri makã Panfilia wãikũri nikũgue ããrĩyuro. Īgũsã Pergegue ejamakũ, Juan Marcos gapũ Īgũsãrẽ iro pí, Jerusalẽgue gãme dujãakõãyupũ doja. ¹⁴ Pũrũ Pergegue ããrãnerã gaji makã Antioquía wãikũri makãgue waañurã. Iri makã Pisidia wãikũri nikũgue ããrĩyuro. Irogue eja, judío masaka siñajãrĩnu* ããrĩmakũ Īgũsã nerẽrĩ wi-igüe† ñajãa, doañurã. ¹⁵ Iri wii marã oparã Moisés gojadeare, Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadeare bueadero pũrũ, Pedrosãrẽ siiu:

—Gũayarã, masakare weredũarã, wereka, Īgũsãrẽ ōãrõ ããrĩrikuburo, ãrĩrã! ãrĩñurã.

¹⁶ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽgũ, Pablo wãgãñugã, Īgũya mojõ merã irikeo, Īgũsãrẽ wereyupũ:

—Mũsã Israel bumarã, gajirã Īgũsã irirosũ Marĩpũre bũremurã, õõ ããrĩrã, yũ wererire ōãrõ pẽka! ¹⁷ Marĩpũ, gũa judío masaka Israel bumarã bũremugũ, gũa ñekũsãmarãrẽ beyedi ããrĩmi. Irasirigũ iripoegue Īgũsã Egiptogue ããrĩrãrẽ wãrã masãporemakũ iridi ããrĩmĩ. Pũrũ iri nikũgue ããrĩrãrẽ Īgũ turaro merã ãĩwiridi ããrĩmĩ. ¹⁸ Īgũsã Egiptore wiridero pũrũ, cuarenta bojorigora masaka marĩrõgue waagorenanerã ããrĩmã. Irogue Īgũsã Īgũ dorerire tarinũgãkeremakũ, Marĩpũ Īgũsãrẽ ōãrõ koredi ããrĩmĩ. ¹⁹ Pũrũ Īgũsã Canaán nikũgue ejamakũ, iri nikũ marãrẽ su mojõma pere gaji mojõ peru

* **13:14** Judío masaka siñajãrĩnu, sábado ããrã. † **13:14** Judío masaka nerẽrĩ wii, sinagoga wãikũri wii ããrã. Irogue Īgũsã siñajãrĩnu ããrĩmakũ nerẽ, Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũrẽ buenama.

pērēbejari buri marārē Marīpu béosĩā, gua ñekūsāmarārē pídi āārĩmĩ iro āārĩdoregu. ²⁰ Marīpu ĩgūsārē iri nikūgue pídero puru, cuatrocientos cincuenta bojorigora āārĩnerā āārĩmā. ĩgūsā iroque āārĩmakū, Marīpu ĩgūsārē doremurārē pídi āārĩmĩ. ĩgūsā Samuel wāikugu Marīpuya kerere weredupiyudi ĩgū āārĩnugāripoegue doretūnunerā āārĩmā. ²¹ Gua ñekūsāmarā Samuere: “Sugu gua opu gāāmekoa”, ārĩ sērēmakū pégu, Marīpu ĩgūsā opu āārĩbure Saúre pídi āārĩmĩ. Saúl, Cis wāikugu magū, Benjamīya bumu āārĩdi āārĩmĩ. ĩgū cuarenta bojorigora ĩgūsā opu āārĩdi āārĩmĩ. ²² Puru Marīpu Saúre Israel bumarā opu āārĩrĩrē béo, David wāikugure ĩgūsā opu āārĩbure pídi āārĩmĩ. Āsū ārĩdi āārĩmĩ ĩgūrē: “Davire Isaĩ magūrē bokabu. Buro usuyāa ĩgū merā. Āārĩpereri yu gāāmerĩrē irigukumi”, ārĩdi āārĩmĩ. ²³ “Sugu David parāmi āārĩturiagu, musārē Israel bumarārē taugu aarigukumi”, ārĩ weredi āārĩmĩ Marīpu gua ñekūsāmarārē. Irasirigu ĩgū ārĩderosũta Jesúre iriudi āārĩmĩ. ²⁴ Jesús masakare buenugāburi dupiyuro Juan āārĩpererā Israel bumarārē: “Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarĩrē gorawayuka! Musā irasirimakū ĩāgū, musārē deko merā wāiyegukoa”, ārĩ buedi āārĩmĩ. ²⁵ ĩgū buetūnuburi dupiyuro ĩgūsārē ārĩdi āārĩmĩ: “Musā yure: ‘Guare taugu āārĩmĩ’, ārĩ gūñadāa. Āārĩbea yu. Yu puru gajigu aarigukumi. Yu gapu ubu āārĩgū, ĩgūrē neō suropebirikoa”, ārĩdi āārĩmĩ.

²⁶ Yaarā, Abraham parāmerā āārĩturiarā, gajirā ĩgūsā irirosū Marīpure buremurā oō āārĩrāde oārō péka! Marīpu marĩrē: “Taugura”, ārĩ kere iriudi āārĩmĩ. ²⁷ Jerusalén marā, ĩgūsā oparāde Jesús marĩrē taugure ĩāmasĩbirinerā āārĩmā. Siñajārĩnũriku Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare bukererā, neō pémasĩbirinerā āārĩmā. Pémasĩbirisĩā, Jesúre wējēdorerā, Marīpuya werenĩrĩ gojadea pūgue ārĩderosũta irinerā āārĩmā. ²⁸ Jesús ĩgū ñerō irideare bokabirikererā, Pilatore: “Wējēka ĩgūrē!” ārĩ sērēñurā. ²⁹ Irasirirā iripoegue Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue ārĩderosũta Jesúre āārĩpererire iri odo, ĩgūrē curusague boadire āĩdiju, masāgobe ūtāyegue mádea gobegue pínerā āārĩmā. ³⁰ ĩgūrē wējēkeremakū, Marīpu gapu boadiguere masũdi āārĩmĩ. ³¹ ĩgū masādero puru, wárinurĩ deyoadi āārĩmĩ ĩgū merāmarārē. Dupiyurogue ĩgūsā ĩgū merā Galileague wiri, Jerusalēgue wapikugorenarā waanerā āārĩmā. Dapagorare ĩsāta ĩgū masādire ĩānerā, ĩgūyare werema guayarārē.

³²⁻³³ Irasirirā yu, yu merāmu Bernabé musārē Jesúya kerere wererā aaribú. Iripoegue Marīpu ĩgū Jesús merā oārō iriburire weredi āārĩmĩ gua ñekūsāmarārē. ĩgū ārĩderosũta guare ĩgūsā parāmerā āārĩturiarārē irasiridi āārĩmĩ Jesúre boadiguere

masũgũ. Salmos wãikuri gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Yũ magũ ããrã mũ. Dapagã mũrẽ masãmakũ yáa”, ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu. ³⁴ Gaji pũgue Marĩpu ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ, Jesũre boadiguere masũburire, ĩgũ dũpu boabiriburire: “Iripoegue yũ Davire: ‘Õãrõ irigũra’, ãrĩderosũta mũrẽ irigũkoa”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ³⁵ Gaji Salmos pũ David ĩgũ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Mũ dorerire õãrõ iridiya dũpũre neõ boadorebirikoa”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ³⁶ Diayeta werea. David okagũ, Marĩpu gããmederosũta ĩgũ ããrĩdeapoe marãrẽ iritamunĩkõãdi ããrĩmĩ. ĩgũ boadero pũru, ĩgũ ñekũsãmarã darãrẽ yáaderogueta gajirã ĩgũrẽ yáanerã ããrĩmã. ĩgũrẽ yáadero pũru, ĩgũya dũpu boakõãyuro. ³⁷ Jesũs Marĩpu masũdiya dũpu gapũ neõ boabiridero ããrĩbũ. ³⁸⁻³⁹ Mũsã ããrĩpererã Jesũya kerere yũ weremakũ, õãrõ pẽka! ĩgũ merã marĩ ñerõ irideare kãtiri bokarãkoa. ĩgũrẽ bũremurãnorẽ ĩgũsã ñerõ irideare Marĩpu kãtigukumi. Moisés doreri iriri merã neõ kãtiri bokabirikoa. ⁴⁰ Irasirirã mũsã dapagora marã õãrõ pẽmasĩka! Mũsã õãrõ pẽmasĩbirimakũ, iripoegue marã Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojaderosũta mũsãdere waarokoa. ⁴¹ ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmã Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue:

Õãrõ pẽka, yũre bũridarimasã! Mũsã okarinũrĩrẽ mũsãrẽ gajino bũro goerire ĩmugũra. Gajirã mũsãrẽ irire weremakũ pẽkererã, bũremubirikoa. Irasirirã mũsã bũremubirideya waja beosũrãkoa, ãrĩ gojanerã ããrĩmã,[☆] ãrĩ wereyupũ Pablo Antioquía marãrẽ. ⁴² Pablosã irire wereodo, wiriamakũ, judío masaka ããrĩmerã iri wiigue nerẽanerã ĩgũsãrẽ:

—Gaji siñajãrĩnu ããrĩmakũ, gũare irireta werenemoka doja! ãrĩ sãrẽñurã. ⁴³ Irasirirã iri wii nerẽanerã wiriamakũ, wãrã judío masaka, judío masaka irirosũ bũremurãde Pablosã wererire bũremusĩã, ĩgũsãrẽ tũyañurã. Irasirirã Pablosã ĩgũsãrẽ: “Marĩpu mũsãrẽ bũro maĩrĩ merã ĩãgũrẽ bũremurĩrẽ neõ piribirikõãka!” ãrĩñurã.

⁴⁴ Gaji semana siñajãrĩnu ããrĩmakũ, wãrã iri makã marã Marĩpũya kerere pẽmurã iri wiigue nerẽñurã doja. ⁴⁵ ĩgũsã wãrã nerẽmakũ ĩãrã, judío masaka Pablora bũro ĩãturiñurã. Irasirirã ñerõ werenĩrĩ merã Pablo wererire: “Diaye ããrĩbea”, ãrĩñurã. ⁴⁶ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽrã, Pablo, Bernabé gũiro marĩrõ merã ĩgũsãrẽ ãrĩñurã:

—Marĩpu dorederosũta gũa mũsãrẽ judío masakare ĩgũya kerere wererũroriadabũ. Mũsã gapũ irire neõ gããmebea. Marĩpu pũro perebiri okari opaburidere gããmebea. Irasirirã

☆ 13:41 Hab 1.5

gwa judío masaka ããrĩmerã gapure iri kerere wererãkoa. ⁴⁷ Æsũta doredi ããrĩmĩ Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũguere: Mũsãrẽ judío masaka ããrĩmerãrẽ yaa kerere weredoregũ pigũkoa. Irasirigũ ĩgũsãrẽ ããrĩpererã i nikũ marã mũsã irire weremakũ pérãnorẽ taugũkoa perebiri peamegue waabonerãrẽ, ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu, ãrĩ wereñurã.*

⁴⁸ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pérã, judío masaka ããrĩmerã buro mũyari merã: “Marĩpũya kere gapũ õãrĩ ããrã”, ãrĩñurã. Irasirirã Marĩpu beyesũnerã, ĩgũ purogue perebiri okari ĩgũ sũsumurã, Jesũre buremuñurã. ⁴⁹ Irasirirã Marĩpũyare ããrĩpererogue iri nikũ marãrẽ weregoreñañurã. ⁵⁰ Irasirimakũ ĩãrã, surãyeri judío masaka Pablosãrẽ ñerõ werenĩñurã. ĩgũsã wererire pérã, gajirã wãro niyeru oparã judío masaka iririkũrĩre buremurã nome Pablosã merã guañurã. Iri makã marã oparãde ĩgũsã merã guañurã. Irasirirã ĩgũsãrẽ ñerõ irinũgã, ĩgũsãya nikũrẽ beowiukõãñurã. ⁵¹ Irasirirã Pablo, Bernabé ĩgũsãya gubu surĩre tuadea nikũwerare mojebéõñurã, iri makã marã ĩgũsã ñerĩ iriri waja ĩmurã. Irasiri odo, Iconiogue waakõãñurã. ⁵² ĩgũsã waakeremakũ, Jesũre buremurã gapũ irogue ããrĩrã Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatari, buro mũyari merã dujañurã.

14

Pablo, Bernabé merã Iconiogue ejadea

¹ Pablo, Bernabé merã Iconiogue eja, judío masaka nerẽrĩ wiigũe ñajãa, Jesũya kerere wereñurã. ĩgũsã weremakũ pérã, judío masaka, gajirã judío masaka ããrĩmerãde wãrã Jesũre buremunũgãñurã. ² Judío masaka Jesũyare péduamerã gapũ, Jesũre buremurãrẽ ñerõ werenĩñurã. Judío masaka ããrĩmerãrẽ, Jesũre buremurã merã guamakũ iriñurã. Irasirirã judío masaka ããrĩmerã Jesũre buremurãrẽ ñerõ gũñañurã. ³ ĩgũsã irasũ gũñamakũ ĩãrã, Pablosã gapũ yoaripoe irore duja, gũiro marĩrõ merã: “Marĩpu masakare buro maĩrĩ merã ĩãmi”, ãrĩ bueñurã. ĩgũsã buemakũ, Marĩpu ĩgũyare: “Diayeta buema”, ãrĩgũ, ĩgũ turaro merã iri ĩmurĩrẽ ĩgũsã irimakũ iritamuyupu. ⁴ Irasirirã iri makã marã dukawariñurã. Surãyeri judío masaka buerire gããmerã, gajirã Pablosã buerire gããmerã dujañurã. ⁵ Jesũya kerere gããmemerã: judío masaka, judío masaka ããrĩmerãde, oparã merã nerẽ, Pablosãrẽ ñerõ ãrĩ, ãtãyeri merã dea wẽjẽduãñurã. ⁶⁻⁷ ĩgũsã irasũ wẽjẽduarire pérã, Pablo, Bernabé merã Licaonia nikũgue duriwãgãñurã. Irogue eja, iro marãrẽ Jesũya kerere

* 13:47 Is 49.6

buegoreñañurã. Īgūsã irasũ buegorenarã, iri nikũ ããrĩrĩ makãrĩ Lистра, Derbe wãikuri makãrĩgue ejañurã.

Listrague Pablöre ütãyeri merã deadea

⁸ Listrague eja, sugũ neõ deyoaguguetã waamasĩbiridire iro doagure bokajañurã. ⁹ Irasirigũ irogue doagũ, Pablo buemakũ péyupũ. Īgũ pémakũ, Pablo su diayeta ããyupũ Īgũrẽ. “Ī Jesúre bũremumi. ‘Īgũ yũre taumasĩmi’, ãrĩ gũñakumi”, ãrĩ gũñayupũ Pablo Īgũrẽ ĩãgũ. ¹⁰ Irasirigũ turaro merã:

—Wãgãñugãka! ãrĩyupũ Īgũrẽ.

Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, pariwãgãñugã waayupũ. ¹¹ Pablo Īgũrẽ irasirimakũ ĩãrã, Licaonia marã Īgūsã ya merã ãsũ ãrĩ gaguiniñurã:

—Marĩ bũremurã ãmarõgue ããrãnerã ãma irirosũ deyorã marĩ pãroque dijajama, ãrĩ gaguiniñurã.

¹² Irasirirã Bernabére: “Marĩ bũremurã opũ Zeus wãikugũ ããrĩmi”, ãrĩ wãiyẽñurã. Pablo gapure Īgūsãrẽ werepãroridi ããrĩmakũ: “Marĩ bũremugũ Hermes wãikugũ ããrĩmi”, ãrĩ wãiyẽñurã. ¹³ Iri makã ñajãrõ tũro Zeure bũremurĩ wii ããrĩyuro. Sugũ paĩ iri wiire koregũ wekũare, goori Īgũ ãmuadeare ãiwãgãyupũ. Īgũ, iro marã merã wekũare wẽjẽ soepeoduadiyupũ Pablosãrẽ bũremudũagu. ¹⁴ Īgūsã irasũ iridũamakũ ĩãrã, Pablosã Īgūsãya surĩre yegue, iro ããrĩrã watopegue ãmawãgã, ãsũ ãrĩ gaguiniñurã:

¹⁵ —Musã guare, ¿nasirimurã irasũ yãri? Guade musã irirosũta masaka ããrã. Gũa musãrẽ Marĩpũya kerere ãsũ ãrĩ wererã aaribũ. Keori weadeare béokõãka! Marĩpũ okagũ gapure bũremuka! Īgũta ãmũgasi, i nikũ, dia, ããrĩpererã i ãmũgue ããrĩrãrẽ iridi ããrĩmi. ¹⁶ Iripoegue ããrĩpereri buri marãrẽ Īgūsã gããmerõ irimakũ kãmutabiridi ããrĩmi. ¹⁷ Masaka Īgũrẽ bũremubirikeremakũ, marĩrẽ õãrõ irigũ, Īgũ õãrõ ããrĩrikurire ĩmumi ããrĩpererãrẽ. Irasirigũ deko merẽmakũ yãmi. Marĩ oterire dukakũmakũ yãmi marĩ baaburire sĩgũ. Irasirigũ usũyari merã ããrĩmakũ yãmi marĩrẽ, ãrĩñurã Pablosã Īgūsãrẽ.

¹⁸ Īgūsã irasũ ãrĩmakũ pékererã, Pablosãrẽ bũremudũarã, wekũare wẽjẽ soepeoduadiñurã dapa. Pablosã gapũ Īgūsãrẽ: “Iropata irika! Iririre pirikõãka!” ãrĩmakũ pérã, irire pirikõãñurã pama.

¹⁹ Pũũ gajirã judío masaka, Antioquia marã, Iconio marãde Listrague ejañurã. Irogue ejarã, Pablöre ñerõ wereniñurã. Īgūsã irasũ ãrĩmakũ pérã, iro marãde Īgũ merã gua, Īgũrẽ ütãyeri merã deañurã. Dea odo: “Īĩ kõmoakõãmi”, ãrĩ, iri makã tũroque tũãwãgã meépibéokõãñurã. ²⁰ Īgūsã irasirikeremakũ,

Jesúre buremurã gapu ãgũ puru nerẽjañurã. Ñgũsã nerẽjamakũ, wãgãñugã, Ñgũsã merã makãgue dujáakõãyupu doja. Gajinu gapu Bernabé merã Derbegue waayupu.

²¹ Irogue eja, Jesúya kerere wereñurã. Ñgũsã weremakũ pérã, wárã iro marã Jesúre buremuñurã. Irire were odo, Listrague goedujáañurã. Iro eja, Iconiogue waañurã. Puru Pisidiana makã Antioquíague ejañurã. ²² Iri makãñigue weregorenarã, Jesúre buremurãrẽ õãrõ ããñirikumakũ iriñurã. “Jesúre buremurãrẽ neõ piribirikõãka! Marĩpu ãgũyarãrẽ doreroguere waaduarã, õõguere wári poyari merã ããñirãkoa”, ãñi bueñurã ãgũsãrẽ.

²³ Puru iri makãñiku marãrẽ Jesúre buremurãrẽ iritamurãrẽ beyeñurã. Beye odo, bere, ãsũ ãñi sãrẽñurã Marĩpue ãgũsã buremugãrẽ:

—Gua Opu, ñisã møyarãrẽ iritamuka! ãñiñurã.

Pablo, Bernabé merã Siria nikũma makã Antioquíague dujáadea

²⁴ Ñgũsã Pisidia nikũgue weregorenadero puru, Panfilia nikũgue ejañurã. ²⁵ Iri nikũma makã Pergere Marĩpuya kerere were odoadero puru, Atalia wãikuri makãgue waañurã. ²⁶ Iri makã ããrãnerã Antioquíague dujáarã, doódiru merã waañurã. Iripoegue iri makã marã Jesúre buremurã Pablosãrẽ iriupurorirã, Marĩpue ãgũsãya ããñiburire ãsũ ãñi sãrẽbosanerã ããñimã: “Gua pu, mu mañi merã ñisãrẽ møyare buegorenamakũ, õãrõ koreka!” ãñi sãrẽnerã ããñimã. Irasirirã Pablo, Bernabé merã ãgũsã buedoreadeare buepeo, iri makãrẽ goeñurã doja. ²⁷ Irasirirã iri makãrẽ goejarã, gajirã Jesúre buremurã merã nerẽ, ããñipereri ãgũsã Marĩpu turari merã iriadeare, Marĩpu judío masaka ããñimerãdere Jesúre buremumakũ iriadeare wereñurã ãgũsãrẽ. ²⁸ Yoaripoe iroguere Jesúre buremurã merã ããñiñurã.

15

Jerusalẽgue Jesúre buremurã nerẽdea

¹ Pablo, Bernabé Antioquíague ããñiripoe gajirã Judea nikũ marã irogue eja, Jesúre buremurãrẽ ãsũ ãñi buenugãñurã.

—Moisés dorederosũta ããñipererã musãya dupuma gasirogãrẽ wiiribirimakũ, Marĩpu musãrẽ taubirikumi, ãñiñurã. ² Ñgũsã irire ãñimãkũ pérã, Pablosã ãgũsã merã bure gãme guaseoñurã. Irasirirã Antioquia marã Jesúre buremurã Pablore, Bernabé, gajirã iro marãdere Jerusalẽgue waamurãrẽ beyeñurã. ãsũ ãñiñurã: “Jerusalẽgue waaka! Jesús buedoregu beyenerãrẽ, ãgũsãrẽ iritamurãdere: ‘Judea

marã buerire diayeta ããrĩrĩ?’ ãrĩ sērēñarã waaka!” ãrĩ iriũñurã.

³ Irasirirã Jesúre b̄remurã ĩgūsārē iriuadero p̄r̄r̄, Pablo, Bernabé merã Fenicia nikũ waa, p̄r̄r̄ Samaria nikūrē tariwãgã, judío masaka ããrĩmerã ĩgūsã ñekūsamarã b̄remunadeare piri, Marĩp̄ya gap̄re b̄remunugãrĩ kerere wererã iriñurã Jesúre b̄remurãrē. Irire pérã, ããrĩpererã b̄ro us̄yañurã.

⁴ Pablosã Jerusalēgue ejamakũ ĩãrã, Jesúre b̄remurã, Jesús buedoreḡ beyenerã, ĩgūsārē iritamurãde õãrõ us̄yari merã bokatĩrĩñurã. Irasirirã Pablo, Bernabé merã ããrĩpereri ĩgūsã Marĩp̄ turari merã irideare wereñurã. ⁵ Iroguere surãyeri fariseo bumarã Jesúre b̄remurã ããrĩñurã. Pablosã were-makũ pékererã, ĩgūsã gap̄ wãgãñugã, ãsũ ãrĩñurã:

—Judío masaka ããrĩmerã Jesúre b̄remurã, ĩgūsãya dup̄ma gasirogãrē wiiriburo. “Moisés doredeare irika m̄sãde!” ãrĩrõ gããmea ĩgūsārē, ãrĩñurã.

⁶ ĩgūsã irasũ ãrĩmakũ pé, Jesús buedoreḡ beyenerã, gajirã ĩgūsārē iritamurã nerē, irire ãmuduarã werenĩñurã. ⁷ ĩgūsã yoaripoe werenĩadero p̄r̄r̄, Pedro wãgãñugã, wereyup̄ ĩgūsãrē:

—Yaarã, õãrõ péka ȳre! Iripoegue, ȳ m̄sã merã ããrĩgūrē Marĩp̄ beyedi ããrĩmĩ, ȳre ĩgũya kerere judío masaka ããrĩmerãrē weredoreḡ. Irasiriḡ ĩgũ masakare tauri kerere werea, Jesúre b̄remuburo, ãrĩgũ. ⁸ Marĩp̄ ããrĩpererã gũñarĩrē masĩgũ, judío masaka ããrĩmerãrē Jesúre b̄remurãrē: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩ ĩmubu, ĩgūsãdere Õãgũ deyomarĩgūrē iriumi marĩrē iriuderosũta. ⁹ Irasiriḡ marĩrē ĩgūsã merã surosũ ĩãmi. ĩgūsã Jesúre b̄remumakũ, ĩgūsãdere ĩgūsã gũñarĩgue õãrõ ããrĩrik̄makũ yãmi. ¹⁰ Marĩp̄ Moisére doreri pídeare marĩ ñekūsamarã bokatĩũbirinerã ããrĩmã. Marĩde ĩgūsã irirosũ bokatĩũbirikererã, ¿nasirimurã Jesúre b̄remurãrē judío masaka ããrĩmerãrē irire iridorebukuri? ¿Nasirimurã Marĩp̄ judío masaka ããrĩmerãrē ĩgũyarã ããrĩmakũ iririre: “Iro ããrĩbea”, ãrĩ gũñabukuri? ¹¹ ãsũ gap̄ gũñarõ gããmea. Marĩ Op̄ Jesús marĩrē maĩrĩ merã, Marĩp̄ marĩrē taumi. Irasiriḡ marĩrē taurosũta judío masaka ããrĩmerãdere taumi, ãrĩyup̄ Pedro ĩgūsãrē.

¹² ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, ããrĩpererã toepereakõãñurã. Irasirirã Pablo, Bernabé merã judío masaka ããrĩmerã watopegue Marĩp̄ turari merã ĩgūsã iri ĩmudeare weremakũ õãrõ péñurã. ¹³ ĩgūsã irire were odoadero p̄r̄r̄, Santiagode wereyup̄:

—Yaarã, péka ȳre! ¹⁴ Marĩp̄ judío masaka ããrĩmerãrē ĩgũyarã ããrĩñugãmakũ neõ irideare weresiãmi Simón Pedro m̄sãrē. ¹⁵ Marĩp̄ya kerere weredupiyunerã werederosũta

waabu judío masaka ããrĩmerãrê. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmã ĩgũ ãrĩdeare gojarã:

¹⁶ Pũũ Daviya bumarã ĩgũsã oparã ããrĩdea preadero pũũgue dupaturi ĩgũ parãmi ããrĩturiagũre ĩgũsã Opũ sóogura doja. Irasirigũ ĩgũyarãrê ĩgũsã oãrõ ããrĩrikumakũ irigũkoa.

¹⁷⁻¹⁸ Irasirirã ããrĩpererã judío masaka ããrĩmerã yũ beyenerã, yũre ĩgũsã Opũre bũremurãkuma, ãrĩmi Marĩpu masakare irire masĩdoregũ, ãrĩ gojanerã ããrĩmã.*

¹⁹ 'Irasirigũ ãsũ gũñãa yũ. Judío masaka ããrĩmerãrê Jesũre bũremunagãrãrê wãri: "Ãsũ irika!" ãrĩ garibobirikõãrõ gããmea marĩrê. ²⁰ Irasirirã marĩ ĩgũsãrê ãsũ ãrĩ gojarã: "Keori weadea pũro baari pídeare baabirikõãka! Nome merã ñerõ iribirikõãka! Nomedede ãma merã ñerõ iribirikõãka! Waimurã wãnugũ biu wẽjẽanerãya díkũri díre baabirikõãka! Díre iiribirikõãka!" ãrĩ gojarã! ²¹ Iripoegueta marĩ nerẽrĩ wiirigue siñajãrĩnũrikũ Marĩpu Moisére doreri pídeare masaka buema. Irasirirã ããrĩpereri makãrĩ marã iri dorerire masĩkuma. Irasirirã yũ ãrãdea ditare gojarã! ãrĩyupũ Santiago ĩgũsãrê.

Judío masaka ããrĩmerãrê gojadea

²² Irasirirã Jesũs buedoregũ beyenerã, ĩgũsãrê iritamurã, gajirã ããrĩpererã Jesũre bũremurã merã Santiago ãrãdeare: "Irasũta irirã!" ãrĩ, ĩgũsã merãmarã pẽrãrê beyeñurã Antioquíague Pablo, Bernabé merã waamurãrê. Irasirirã Judare, Silare beyeñurã. Judata, "Barsabás" wãĩkũyupũ. ĩgũsã Jesũre bũremurã watopegue ããrĩrã oparã irirosũ ããrĩrã ããrĩñurã. ²³ Pũũ ĩgũsã gojadea pũrê ĩgũsã merã iriũñurã. ãsũ ãrĩ gojañurã:

Gũa, Jesũs buedoregũ beyenerã, gũare iritamurã, gajirã Jesũre bũremurã oõgue ããrĩrã oãdorea musãrê.

Ããrĩpererã judío masaka ããrĩmerã Antioquíague, Siriague, Ciliciague ããrĩrãrê Jesũre bũremurãrê oãdorea.

²⁴ Gajirã gũa merãmarã musã pũrogue ejarã, musãrê garibogoreñañurã. Musãya dupũma gasirogãrê wiiridore: "Ããrĩpereri Moisés doredeare irika!" ãrĩgoreñañurã. Gũa gapũ ĩgũsãrê irire: "Buerã waaka!" ãrĩbiradibũ. ²⁵ Irasirirã gũa ããrĩpererã nerê, gũa merãmarã Judas, Silas wãĩkũrãrê beyeabu musã pũrogue iriumurã. ĩgũsã marĩ maĩrã Pablo, Bernabé merã waarãkuma. ²⁶ Masaka Pablosãrêta Jesucristo marĩ Opũya kerere gũiro marĩrõ merã buemakũ wẽjẽboyaunanerã ããrĩmã. Mérõgã tarinerã ããrĩmã. ²⁷ Judasã musã pũrogue ejarã, gũa gojadeare wererãkuma. ²⁸ Oãgũ

* 15:17-18 Am 9.11-12

deyomarĩgũ guare gũñarĩ sĩrõsũta: “Gaji dorerire píbirikoa m̄sārē”, āĩ gũñāa. Irasirirā i doreri ditare pírkōa: 29 “Keori weadea p̄uro baari pídeare baabirikõāka! Díre iiribirikõāka! Waimarā w̄anugũ biu w̄ējēanerāya díkuri díire baabirikõāka! Nome merā ñerõ iribirikõāka! Nomede ūma merā ñerõ iribirikõāka!” I ḡua dorerire irirā, õārĩrē irirākoa m̄sā. Iropata āārā m̄sārē ḡua wered̄uari, āĩ gojañurā Jesúre b̄uremurā Jerusalēgue āārĩrā.

30 Iri p̄ūrē goja odo, Pablosārē: “Õārõ waaka!” āĩ sere-tuñurā. P̄ur̄u Pablosā Antioquíague waañurā. Irogu eja, Jesúre b̄uremurārē siiu needõ, iri p̄ūrē wiañurā. 31 Iri p̄ūrē bue odo, õārĩ ĩḡsā were gojadeare ĩārā, b̄uro us̄uyañurā. 32 Judas, Silas merā Marĩp̄uya kerere weredupiyurā āārĩñurā. Irasirirā Jesúre b̄uremurārē Marĩp̄u ĩḡsārē weredoredeare wereñurā. ĩḡsā weremakū pérā, Jesúre b̄uremurā gap̄u us̄uya, õārõ gũñaturari merā dujañurā. 33 Judas iroguere yoaweyaripoe āārĩ: “Dujáagu yáa”, āĩ seretuyup̄u iro marārē. Irasū ārĩmakū pé: “Õārõ waaka! B̄uro siñajārĩ merā dujáaka Jerusalēgue. Óāburo iro marā, m̄sārē iriuanerā”, āĩ dujuñurā. ĩḡsā irasū ārādero p̄ur̄u, Judas, gajirā merā Jerusalēgue dujáakõāyup̄u doja. 34 Silas gap̄u: “Õõgue dujagura”, āĩ gũñasĩā, Antioquíague dujakõāyup̄u dapa. 35 Pablo, Bernabé merā yoaweyaripoe iroguere dujañurā. Irasirirā wárā gajirā merā iro marārē bue, marĩ Op̄u Jesúya kerere weregorenāñurā.

Dupaturi Pablo Jesúya kerere buegorenagũ waadea

36 Mérõgā p̄ur̄u Pablo Bernabére wereyup̄u:

—Náka, āārĩpereri makārĩ marĩ Op̄u Jesúya kerere marĩ buegorenadea makārĩ marārē: “¿Naású āārĩrikuri?” āĩ, ĩāgorenarā! ārĩyup̄u.

37 ĩḡu irasū ārĩmakū péḡu, Bernabé gap̄u Juan Marcove āĩad̄adiyup̄u. 38 Dupiyurogue Juan Marcos ĩḡsā merā Panfiliague āārĩḡú, ĩḡsā moārĩrē bokatĩūbiridea waja Pablo dupaturi ĩḡurē āĩad̄abiriyup̄u. Irasiriḡu Bernabé: “ĩḡurē āĩabirimakūdere õārõkoa”, ārĩyup̄u. 39 Irasirirā ĩḡsā basi irire b̄uro gāme guaseo, dukawariakõāñurā. Irasiriḡu Bernabé gap̄u Juan Marcove āĩayup̄u, doódiru merā Chipre n̄ḡurõgue waagú. 40 Pablode Silare beyeyup̄u ĩḡu merā waabure. ĩḡsā buerā waaburi dupiyuro Jesúre b̄uremurā ĩḡsārē: “Marĩ Op̄u m̄sārē maĩḡu õārõ koreburo”, āĩ sērēbosa, iri-ñurā. 41 Irasirirā Siria nikū, Cilicia nikūdere tariwāgā, Jesúre b̄uremurārē ĩḡyare bue, õārõ gũñaturamakū iriñurā ĩḡsārē.

16

Timoteo, Pablo, Silasārē wapikuwāgādea

1 P_{URU} Pablo, Silas merā Derbegue, Listrague ejañurā. Irogue ejarā, Timoteore Jesúre b_{UREMUGURĒ} bokajañurā. Īgū pagode Jesúre b_{UREMUGŌ}, judío masako āārīyupo. Pag_U gap_U griego masak_U āārīyupu. 2 Jesúre b_{UREMURĀ} Listra marā, Iconio marāde Timoteore: “Ōāgū āārīmi”, ārī iāñurā. 3 Irasirig_U Pablo Timoteore Īgūrē wapik_{UBURE} āāad_Uayupu. Judío masaka iri nikū marā gap_U Timoteo pag_U griego masak_U āārīrīrē masīñurā. Irasirig_U Pablo Īgūsā merā guamakū irid_Uabi, Timoteoya d_{URPMA} gasirogārē wiiriyupu judío masaka irinarōsū irig_U. 4 P_{URU} Pablo, Timoteo merā waa, Īgūsā gojadea pūmarē Jesúre b_{UREMURĀRĒ} Īgūsā ejari makārī marārē wereñurā. Iri pū Jerusalēgue Jesús buedoreg_U beyenerā, Īgūsārē iritamurā: “Āsū irika!” ārī gojadea pū āārīyuro. 5 Īgūsā irire weremakū pérā, Jesúre b_{UREMURĀ}: “Já_U”, ārī, gūñaturari merā Jesúre b_{UREMUNEMOÑURĀ}. Gajirāde ūm_{URIKU} Jesúre b_{UREMUBIRINERĀ}, b_{UREMUNEMOWĀGĀÑURĀ}.

Pablo kērōgue irirosū Macedoniam_{URĒ} iādea

6-7 P_{URU} Pablosā Asia nikūgue Jesúya kerere buerā waad_{URĀRĒ} Ōāgū deyomarīgū waadorebiriyp_U. Irasirirā Īgūsā Frigia nikūrē taria, Galacia nikūdere taria, Misia nikū t_{UROGUE} eja, Bitinia nikūgue waad_Uadiñurā. Ōāgū deyomarīgū gap_U iroguedere waadorebiriyp_U. 8 Irasirirā Misia nikū t_{URORE} tariwāgā, Troas wāik_{URI} makāgue buajañurā. 9 Irogue iri ñamirē Pablo kērōgue irirosū sug_U Macedonia nikūm_U Īgū p_{URO} nímakū iāyupu. “Guare Macedonia marārē iritamugū aarika!” ārī siiuyupu. 10 Pablo kērō irirosū waadeare guare weremakū pérā: “Marīp_U iri nikū marārē Īgūya kerere weredoreg_U iriug_U irikumi marīrē”, ārī gūña, guayare āmu, Macedoniague waakōāb_U. ((Y_U Lucas i pūrē gojabude Īgūsā merā waab_U.)

Pablo, Silas merā Filipogue waadea

11 Irasirirā Troague āārānerā doódiru merā Samotracia wāik_{URI} n_{UGURŌGUE} taribuja, gajin_U gap_U Neápoligue waab_U. 12 Iri makārē taria, Filipino romano marāya makāgue ejab_U. Iri makāta Macedonia nikūma makārīrē doreri makā āārībá. Iroguere yoaweyaripoe āārībá. 13 Judío masaka siñajārīnu āārīmakū, Īgūsā Marīp_{URE} sērērā nerēnarōrē āmarā waarā, iri makā t_{URO}, dia wekague waab_U. Irogue eja, iro nerēanerā nomerē Jesúya kerere were doaníb_U. 14 Iroguere sugo Tiatira wāik_{URI} makāmo, Lidia wāik_{UGO} oārī surí diari surire duarimasō āārīmó. Marīp_{URE} b_{UREMUGŌ} āārīmó. Irasirig_U Marīp_U igore Pablo wererire oārō pémasīrī merā pé b_{UREMUMAKŪ}

irimi. ¹⁵ Irasirigu Pablo igore, igoya wii marã ããrĩpererãrẽ deko merã wãiyemi. Īgũ wãiyeadero pũũ, ãsũ ãrĩmo:

—Mũsã yare: “Diayeta Jesúre bũremugõ ããrĩmo”, ãrĩ gũñarã, yaa wiigie dujaka! ãrĩmo gũare.

Igo irasũ ãrĩmakũ pérã, igoya wiigie dujabũ.

¹⁶ Sunũ iro marã Marĩpũre sërërã nerënarõgue dupaturi waarã, wãtĩ ñajãsũdeore bokajabũ. Igo gajirãrẽ moãboego ããrĩmó. Irasirigo wãtĩ masĩrĩ sĩrĩ merã masakare: “Ãsũ waarokoa mũsãrẽ”, ãrĩboka, wáro niyeru wajatabosamo igo oparãrẽ. ¹⁷ Igo gũa noó waaró gũa merã waagó, ãsũ ãrĩ gaguinĩmo:

—Īgũsã Marĩpũ ããrĩpererãrẽ doregũre moãboerimasã ããrĩma. Marĩpũ marĩrẽ tauri kerere werema mũsãrẽ, ãrĩ gaguinĩmo.

¹⁸ Wárinũrĩ gũare garibomakũ, Pablo gãmenugã, wãtĩ igoguere ããrĩgũrẽ ãsũ ãrĩmi:

—Jesucristo wãĩ merã, Īgũ turari merã mũrẽ: “Igre iropata wirika!” ãrĩmi.

Īgũ irasũ ãrĩmakũta, wãtĩ igore wiriakõãmi.

¹⁹ Wãtĩ igore wiriadero pũũ, masakare: “Ãsũ waarokoa”, ãrĩ weremasĩbiri, igo oparãrẽ niyeru wajatanemobosabirimo pama. Irasirirã, igo oparã gapũ Pablo, Silare ñeã, iri makã marã oparã pũrogue ãĩãma. ²⁰ Pũũ weresãrĩrẽ beyerimasã pũrogue Īgũsãrẽ ãĩja, ãsũ ãrĩma:

—Īĩsã judío masaka ããrĩma. Marĩya makã marãrẽ gariborã yama. ²¹ Īgũsã marĩrẽ buerã, marĩ romano marã iririkũire iri-dorebema. Irasirirã Īgũsã buerire gããmebea. Īgũsã doreridere irimasĩbea, ãrĩma.

²² Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pérã, masaka wãrã irogue ããrĩrã Pablosã merã guama. Weresãrĩrẽ beyerimasã gapũ Pablosãya surire túweadore, yuku merã tãrãdorema. ²³ Īgũsãrẽ bũro tãrã odo, peresu irima. Īgũsãrẽ korebure õãrõ ĩãduripídorema. ²⁴ Irasirigu Īgũsãrẽ koregũ gapũ iri wii dekoma taribugue Īgũsãrẽ Īgũsãya guburire taboa majĩrĩma goberigue sũadobo, õãrõ biadobokõãyupũ.

²⁵ Pũũ ñami deko ããrĩmakũ, Pablosã Marĩpũre sërẽ, bayapeoñurã. Īgũsã irasũ bayamakũ, gajirã peresugue ããrĩrã péñurã. ²⁶ Īgũsã bayaripoe gũñaña marĩrõ nikũ bũro ñomeyuro. Irasiriro iri wiide bũro gãmeña, suro merã ããrĩpereri iri wiima makãpũrori tũpãpereakõãyuro. Peresugue ããrĩrãrẽ Īgũsã kõmedari merã sũadeadaride kurakõãyuro. ²⁷ Irasũ waamakũ, Īgũsãrẽ koregũ yobe, iri wiima makãpũrori toyomakũ ĩãgũ: “Peresu ããrãnerã duriwiriapereakõãñuma”, ãrĩ gũñayupũ. Irasirigu Īgũya sareri majĩrẽ ãĩ, Īgũ basi sareboadũagũ iriadiyupũ. ²⁸ Īgũ irasirimakũ ĩãgũ, Pablo Īgũrẽ gaguinĩyupũ:

—Mu basi ñerō neō iribirikōāka! Āārīperekōāa gua, ārīyupu.

²⁹ Īgū irasū ārīmakū pégu, sīāgodore, Pablosā p̄uro ūmawāgā, Īgūsāya guburi p̄uro naradari merā ejamejāyupu. ³⁰ P̄uru Īgūsārē āiwīu, āsū ārī sērēñayupu:

—¿Nasirigukuri, yu Marīpu yure taumakū gāamegū?

³¹ Pablosā yujūñurā:

—Marī Op̄u Jesucristore b̄uremuka! M̄aya wii marāde Īgūrē b̄uremuburo. M̄sā Īgūrē b̄uremumakū ĩāgū, Marīpu m̄sārē taugakumi, ārīñurā.

³² Irasū ārī odo, Īgūya wii marādere Jesúya kerere wereñurā.

³³ Ñami deko p̄uru Īgūsārē koreadi Īgūsāya kāmīrē koeyupu. Īgū koe odoadero p̄uru, Pablosā Īgūrē, Īgūya wii marādere deko merā wāīyeñurā. ³⁴ Īgūsārē wāīyeadero p̄uru, Pablosārē Īgūya wiigüe āña, baari ejoyupu. Īgū, Īgūya wii marā merā Marīp̄ure b̄uremusiā, b̄uro us̄yañurā.

³⁵ Boyoripoe oparā surarare iriñurā, peresu wii koregure Pablosārē wiudorerā. ³⁶ Iri wii koregu irire pégu, Pablosārē ārīyupu:

—Oparā m̄sārē wiridoreañurā. Irasirirā güiro marīō us̄yari merā wirika! ārīyupu.

³⁷ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pablo gap̄u ārīyupu surarare:

—Oparā gua ñerō irideare bokabirikererā, masaka wárā ĩūrō guare tārādoreama. Īgūsā, gua romano marā āārīkeremakū, tārādoreama. P̄uru peresu iriama. ¿Dapague guare masaka ĩābero wiuduri? Āārībea. Īgūsā basita wiurā aariburo guare, ārīyupu Pablo.

³⁸ Īgū irasū ārīmakū pérā, surara Pablo ārādeare oparārē wererā waañurā. Pablo, Silas romano marā āārīma, ārīrī kerere pérā, oparā güigorañurā. ³⁹ Irasirirā Pablosā p̄uro ejarā, āsū ārīñurā:

—Kātika, gua m̄sārē peresu iriadeare! Irasū ārī odo, Īgūsārē peresugüe āārānerārē wiu: “Guaya makārē wirika!” ārīñurā.

⁴⁰ Irasirirā Pablosā peresugüe āārānerā wiria, Lidiaya wiigüe waañurā. Irogue eja, Jesúre b̄uremurā nerēanerārē bokajarā, ōārō güñaturanemomakū iriñurā. P̄uru waakōañurā.

17

Tesalónica marā Pablo, Silas merā guadea

¹ Pablo, Silas merā waarā, Anfīpolire, Apoloniare taria, Tesalónicague ejañurā. Iri makāguere judío masaka nerērī wii āārīyuro. ² Irogue eja, Pablo iri wiigüe waayupu Īgū gaji makārīrē irinaderosūta. Ure semana judío masaka siñajārīñurā āārīmakū, iro marārē Marīp̄uyare werenayupu.

³ Āsū ārī bueyupu:

—Marĩpu iriudi, Cristo ããrĩmi. Marĩ ñerõ iridea waja ñerõ taridi ããrĩmĩ. Īgũ boadero puru, Marĩpu gapu ĩgũrẽ masũdi ããrĩmĩ marĩ õãrõ ããrĩburire. Ī Jesũs yu ãsũ ãrĩ weregu, ĩgũta Cristo ããrĩmi marĩrẽ taugu. ãsũta ãrĩ werea, Marĩpuya kerere ĩgũsã gojadea pũguere, ãrĩ wereyupu.

⁴ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, surãyeri judío masaka ĩgũ wererire: “Diayeta ããrã”, ãrĩ buremuñurã. Irasirirã Pablosã merã waañurã. Gajirã wãrã griego masaka Marĩpũre buremurĩmasã, oparã nomede, Pablo wererire pãrã, buremuñurã. Irasirirã ĩgũsãde ĩgũsã merã waañurã. ⁵ Gajirã judío masaka irasirimakũ ĩãrã, Pablosãrẽ ĩãturi, wãrã ñerã moãmerãrẽ siiu needõ: “Pablo ĩgũ merãmarã merã ñerõ irigu yãmi”, ãrĩ gaguinĩrã waaka i makã marãrẽ, ãrĩ iriũñurã. Irasũ ãrĩ gaguinĩrã, ããrĩpererã iri makã marãrẽ Pablosã merã guamakũ iriñurã. Irasirirã Jesũre buremugũ Jasón wãikũgũya wiima makãpũrore turaro merã tũãkoro, ñajãa, Pablosãrẽ ãmadiñurã masakaguere wiadũarã. ⁶ ĩgũsãrẽ bokabirisĩã, Jasõrẽ, gajirã Jesũre buremurãdere ñeã tũãwãgã, iri makã marã oparã pũroge ãã, iroge eja, gaguinĩñurã:

—Pablosã ããrĩpererogũ masakare gariborã iriama. Dapagorare marĩya makãrẽ ejasiama. ⁷ Ī Jasón ĩgũsãrẽ ĩgũya wiigũe ñajãdoreami. Īsã ããrĩpereri marĩ romano marã opu dorerire tarinũgãma. “Gajigu musã Opũ, Jesũs wãikũgu ããrĩmi”, ãrĩ buema masakare, ãrĩ gaguinĩñurã oparãrẽ.

⁸ ĩgũsã irasũ ãrĩ gaguinĩmakũ pãrã, ããrĩpererã iri makã marã, ĩgũsã oparãde Pablosã merã guañurã. “¿Naásũ waãari?” ãrĩ gaguinĩsirikõãñurã. ⁹ Irasirirã oparã Jasõrẽ, ĩgũ merãmarãdere peresu waadoremerã: “Dupaturi Pablosãrẽ iritamubirikõãka!” ãrĩ, niyeru wajaridore, wiukõãñurã.

Pablo, Silas merã Bereague ejadea

¹⁰ Puru iri ñamita Jesũre buremurã Pablosãrẽ Bereague iriukõãñurã. Iroge eja, judío masaka nerẽrĩ wiigũe waañurã. ¹¹ Judío masaka Berea marã gapu Tesalónica marã nemorõ Jesũya kerere õãrõ pãduãñurã. Irasirirã irire: “¿Diayeta ããrĩrĩ?” ãrĩ masĩduãrã, ãmũrikũ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũmarẽ buenĩkõãñurã. ¹² Irasirirã wãrã Jesũre buremuñurã. Gajirã griego masakade, iri makã marã oparã nomede buremuñurã. ¹³ Pablo, Berea marãrẽ Marĩpuypũre wereri kerere pãrã, Tesalónica marã judío masaka ejañurã. Irore eja, Berea marãrẽ kere ãrĩ, Pablosã merã guamakũ iriñurã. ¹⁴ ĩgũsã irasirimakũ ĩãrã, Jesũre buremurã Pablõre murõ merã dia wãdiya tũroge iriũñurã. ĩgũ merãmarã gapu Silas, Timoteo merã Bereague dujañurã. ¹⁵ Pablõre ãĩwãgãnerã Atenas wãikũri makãgue eja, ĩgũrẽ iroge pí,

Bereague gāme dujáakõãñurã doja. Irogue dujajarã, Pablo ïgũ: “Murïgora Silas, Timoteode õõgüe aariburo”, ãrĩ kere iriuadeare wereñurã ïgũsãrẽ.

Pablo Atenague ããrĩdea

¹⁶ Pablo Atenague Silas, Timoteore yũgũ, iri makã marã keori weadeare wári opamakũ ïãgũ, burõ bujawereyupu. ¹⁷ Irasirigũ judío masaka nerẽrĩ wiigüe ïgũsã merã werenígũ waayupu. Iroguere gajirã judío masaka ããrĩmerã Marĩpure buremurã ããrĩñurã. ïgũsã merãdere wereníyupu. Æmarikũ iri makã marã ïgũ bokajarã merã wereníyupu. ¹⁸ Gajirã ãmade Epicúreos wãikũri bumarãyare buerimasã, gajirã Estoicos wãikũri bumarãyare buerimasã Pablo merã wereníñurã. ïgũ weremakũ pérã, ãsũ ãrĩ gāme sērẽñañurã:

—¿Naásũ ãrĩ weredũagũ yári, ïi iropa werenígũ? ãrĩñurã.

Pablo Jesúyare, ïgũ masã marĩadeare weremakũ pérã, gajirã ãsũ ãrĩñurã:

—Gajiro marã ïgũsã buremurãyare weregũ irikumi, ãrĩñurã.

¹⁹ Irasirirã ïgũsã nerẽrõ Areópago wãikũrogue Pablõre ããñurã. Irogue ãija, ïgũrẽ ãrĩñurã:

—Gũa maama bueri mũ wererire masĩduakoa. ²⁰ Mũ bueri gajirosũ ããrã. Irasirirã gũa: “¿Naásũ ãrĩduaro yári iri?” ãrĩ masĩduakoa, ãrĩñurã Pablõre.

²¹ ããrĩpererã Atenas marã, gajiro marã iri makã ejanerãde maama bueri ditare wereníduañurã.

²² Irasirigũ Pablo Areópagogue ïgũrẽ ãñjadero purũ, wãgãñugã, ãsũ ãrĩ wereyupu ïgũsãrẽ:

—Keori weadeare mũsã ããrĩpererã õãrõ buremua. Irire masĩa yũ. ²³ I makã mũsãya makãrẽ naagorenagũ, mũsã buremurõrẽ ïãbũ. Sugũ mũsã buremugũrẽ sídea soepeorogue gojatũdeadeare ïãbũ. “Æmũgasigüe marã Opũ marĩ masĩña marĩgũrẽ buremurõ ããrã”, ãrĩ gojatũdeare ïãbũ. Mũsã ïgũrẽ masĩbirikeremakũ, ïgũrẽta werea yũ mũsãrẽ, ãrĩyupu Pablo. Irasũ ãrĩ odo, ãrĩnemoyupu doja:

²⁴ —Marĩpũ i ãmarẽ ããrĩpereri iridi ããrĩmĩ. Æmũgasi, i nikũ Opũ ããrĩmĩ. Masaka iridea wiirire ããrĩbemi. ²⁵ Marĩ iritamurĩrẽ gããmebemi. ïgũ gapũ marĩrẽ iritamumi. Marĩ ããrĩrikurire, ããrĩpereri gajinodere sĩmi. Okari opamakũ yámi. Yũjũãĩmakũ yámi marĩrẽ.

²⁶ Marĩpũ sugũ ãmũũ merãta ããrĩpereri buri marã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ, ïgũsãrẽ i nikũ ããrĩpererogüere ããrĩburo, ãrĩgũ. “Õõpa yoaripoe okarãkuma ïgũsã ããrĩrõguere”, ãrĩ pídi ããrĩmĩ. ²⁷ Marĩpũ: “Yũre ãmarã bokaburo”, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ. ïgũrẽ marĩ bokaburo, ãrĩgũ, yoarogue ããrĩbemi. Marĩ merãta ããrĩmĩ. ²⁸ Marĩpũ marĩrẽ ããrĩmakũ yámi. ïgũ marĩmakũ

marĩbukuyo. Marĩ okari, marĩ irimasĩrĩ, marĩ ããrĩrikurire sĩgũ ããrĩmi. Musã bayarire gojarimasãde ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmã: “Marĩde ãmugasigüe marã Opũ pũrã ããrã”, ãrĩ gojanerã ããrĩmã. ²⁹ Irasirirã marĩ ĩgũ pũrã ããrĩrã, keori masaka weadeare ĩgũsã gũñarõ merã irideare: “Marĩpũ irirosũ ããrĩmi”, ãrĩ gũñabirikõãrã! Marĩpũ, masaka oro, plata, ãtãyeri merã keori weadea irirosũ ããrĩbemi. ³⁰ Marĩpũ iripoeague marã ĩgũrẽ masĩmerã ĩgũrẽ bũremubirimakũ irasũ ĩãkõãdi ããrĩmĩ. Irasirigũ, dapaguere pama marĩrẽ ããrĩpererã i nikũgue ããrĩrãrẽ: “Musã ñerõ irideare bũjawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayuka!” ãrĩmi. ³¹ Pũrũ Marĩpũ ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnũ ejamakũ, ĩgũ beyedi Jesús merã ããrĩpererã i nikũgue ããrĩrãrẽ diayeta irigũkumi õãrãrẽ beye, ñerã gapũre béobu. Jesús boadero pũrũ, Marĩpũ ĩgũrẽ masũgũ, ĩgũ beyedi ããrĩrĩrẽ ĩmudi ããrĩmĩ ããrĩpererãrẽ, ãrĩ wereyupũ Pablo Atenas marãrẽ.

³² ĩgũ Jesús boadigüe masãdeare weremakũ pérã, gajirã ĩgũrẽ ubu bũrikõãñurã. Gajirã gapũ:

—Dupaturi ire mũ weremakũ péduakoa doja, ãrĩñurã.

³³ Pablo ĩgũsãrẽ piri waakõãyupũ. ³⁴ Gajirã, ĩgũ wererire pénemodũarã ĩgũ merã waañurã. Irasirirã Jesúre bũremunugãñurã. ĩgũsã merã sugũ Dionisio wãikũgũ Areópagogue oparã merã nererĩmasũ ããrĩyupũ. Gajigo Dámaris wãikũgode gajirã merã Jesúre bũremunugãyupo.

18

Pablo Corintogue ejadea

¹ Pũrũ Pablo Atenague ããrãdi waa, Corinto wãikũri makãgue ejayupũ. ² Irogue judío masakũ Aquila wãikũgũre Ponto nikũmũrẽ bokajayupũ. Aquila, ĩgũ marãpo Priscila merã Italia nikũgue ããrĩnerã ããrãdima. ĩgũsã irogue ããrĩripoe romano marã opũ Claudio wãikũgũ ããrĩpererã judío masakare Romarẽ wiridoremakũ, Aquila ĩgũ marãpo merã Corintogue ejanerã ããrĩmã. ĩgũsã irogue ããrĩmakũ, Pablo ĩgũsãrẽ ĩãgũ waayupũ. ³ ĩgũde ĩgũsã moãrikũrinorẽta moãgũ ããrĩyupũ. Irasirigũ dujakõãyupũ ĩgũsã merã moãbu. ĩgũsã surĩ gasiri merã wiiri irirã ããrĩñurã. ⁴ Pablo, judío masaka siñajãrĩnũrikũ ĩgũsã nererĩ wiigüe waa, judío masakare, judío masaka ããrĩmerãdere Jesúya kerere werenayupũ, ĩgũsã iri kerere: “Diayeta ããrã”, ãrĩ gũñaburo, ãrĩgũ.

⁵ Timoteo, Silas merã Macedoniague ããrãnerã Pablo pũrogue ĩgũsã ejadero pũrũ, Pablo surĩ gasiri merã wiiri moãrĩrẽ piri, ãmũrikũ judío masakare Jesúya kerere diaye ãrĩrĩ merã bueyupũ:

—Jesús ããrĩmi marĩ yoaripoe yúdi. Ígũta Marĩpu iriudi, Cristo ããrĩmi, ãrĩyupu.

⁶ Ígũ irasũ ãrĩ buekeremakũ, judío masaka gapu ãgũrẽ péduabirĩñurã. Irasirĩgu ãgũsã ñerõ werenĩrĩ merã ãgũrẽ werewuamakũ pégu, Pablo ãgũsãrẽ: “Buenemobirikoa”, ãrĩ ãmugũ ãgũya surĩre iroma nikũ tuadeare pásiri, ãsũ ãrĩyupu:

—Marĩpu dorederosũta musãrẽ bueabu. Musã gapu yure péduabea. Irasirĩã musã péduabiri waja perebiri peamegue waarãkoa. Irasirĩgu yu musãrẽ bueadeare pirĩgũkoa. Dapagorare judío masaka ããrĩmerãrẽ buegu waagura, ãrĩyupu.

⁷ Irasũ ãrĩ, iri wiigüe ããrãdi wiria, Ticio Justo wãikuya wiigüe waayupu. Ígũya wii judío masaka nerẽrĩ wii turo ããrĩyuro. Ígũ Marĩpure buremugũ ããrĩyupu. ⁸ Nerẽrĩ wii opu Crispo wãikugu, ããrĩpererã ãgũya wii marãde Jesure buremuñurã. Gajirã Corinto marãde wãrã Jesúya kerere pérã, ãgũrẽ buremunugãñurã. Irasirĩã deko merã wãiyesuñurã, ãgũsã Jesure buremurĩrẽ ãmurã. ⁹ Su ñami Pablöre kërõgue irirosũ marĩ Opu ãgũrẽ ãsũ ãrĩ wereyupu:

—Gũibirikõãka! Neõ piriro marĩrõ yaa kerere buenikõãka i makã marãrẽ! ¹⁰ Yu, mu merã ããrã. Irasirĩã masaka murẽ ñerõ irimasĩbema. I makãrẽ wãrã yaarã ããrĩma, ãrĩyupu.

¹¹ Irasirĩgu Pablo iro marã merã su bojori gaji bojori deko ããrĩyupu Marĩpuya kerere buegu.

¹² Iripoere romanomu Galiõn wãikugu Acaya nikũ marã opu ããrĩripoe judío masaka suro merã nerẽ, Pablöre ñeã, Galiõn purogue ãija, ¹³ ãsũ ãrĩñurã:

—Íĩ masakare: “Ãsũ gapu irika, Marĩpure buremurã!” ãrĩ buegu, i nikũma doreri gapure béodoremi, ãrĩñurã Galiõrẽ.

¹⁴ Ígũsã irasũ ãrĩmakũ, Pablo ãgũsãrẽ werebu iriripoeta Galiõn gapu judío masakare ãrĩyupu:

—Ígũ ñerõ iriadero puru tamerãrẽ yu péboakuyo musã judío masaka weresãrĩrẽ. ¹⁵ Musã dorerire tarinugãmakũ, musã basi ãmuka! Ire masĩbea yu. Irasirĩgu irire: “Írasũta irika!” ãrĩmasĩbirikoa, ãrĩyupu.

¹⁶ Irasũ ãrĩgũta ãgũyarã surarare Pablöre weresãrãrẽ béowiudoreyupu. ¹⁷ Irasirĩmakũ ããrã, ããrĩpererã iri wii ããrĩrã Sõstenẽrẽ judío masaka nerẽrĩ wii opure ñeã, Galiõn ãũrõ páñurã. Ígũsã pámakũ ããgũ, Galiõn gapu: “Ígũsã gããmerõ iriburo”, ãrĩ ããkõãyupu.

Pablo Antioquíague goedujãa, dupaturi buegorenadea

¹⁸ Pablo Corintogue yoaripoe ããrĩyupu dapa. Puru Jesure buremurãrẽ: “Waagũ yãa”, ãrĩ odo, doódiru merã Priscila, Aquila merã Siriana makãgue waakõãñurã. Ígũ doódiru merã waaburi dupiyuro Cencreague ããrĩgũ, Marĩpure:

“Āsū irigura mure baremugū”, arīderosūta īgūya poaire wuapeokōadoreyuru. ¹⁹ Puru īgūsā merā waa, Efeso wāikuri makāgue eja, Priscila, Aquilare pikōā, judío masaka nerērī wiigūe waayuru. Iri wiigūe eja, judío masaka iro nerēanerā merā Marīpuyare wereyuru. ²⁰ Īgū irasū weremakū pérā, īgūrē: “Yoaripoe dujaka gūa merā!” arādiñurā. Īgū gapu: “Dujabea musā merā”, ²¹ arīgūta īgūsārē seretuyuru:

—Jerusalēgue bosenu iāgū waagú yāa. Marīpu gāamemakū dupaturi iāgū dujaribukoa musārē, arīyuru.

Irasū arī odo, Efesogue āārādi doódiru merā waakōāyuru. ²² Irasirigu Cesareare tariwāgā, Jerusalēgue eja, iro marā Jesúre baremurārē oādo regu ejayuru. Puru Antioquíague waayuru doja. ²³ Irore yoaweyaripoe āārī, puru Galaciama makārīgue Frigiama makārīrē dupaturi eja, iri makārī marārē Jesúre baremurārē bue, īgūsārē oārō usuyari merā āārīrikumakū iriyuru.

Apolos Efesogue buedea

²⁴ Iripoere judío masakū Apolos wāikugu, Alejandría wāikuri makāmu Efesogue ejayuru. Īgū oārō weregu, Marīpuya werenírī gojadeare masīgū āārīyuru. ²⁵ Gajirā īgūrē marī Oru Jesúya kerere weresianerā āārīmā. Irasirigu usuyari merā Jesús irideare diaye arīrī merā wereyuru. Irasirikeregu, Juan masakare deko merā wāiyedea ditare masīyuru. ²⁶ Güiro marīrō judío masaka nerērī wiigūe āārīrārē buenugāyuru. Īgū buerire péanerā Priscila, Aquila īgūsāya wiigūe īgūrē āia, iroguē oārō diaye arīrī merā wereñurā īgū Marīpuyare masībirire. ²⁷ Puru Apolos Acayague waadamakū, Jesúre baremurā īgūrē su pū gojabosañurā. Irasirirā Jesúre baremurārē Acayague āārīrārē: “Apolore oārō bokatīrīñeāka!” arīrī pūrē īgū merā iriuñurā. Irasirigu Apolos iroguē ejamakū, Marīpu īgūsārē maīgū, īgū merā oārō iritamuyuru. ²⁸ Irasirigu Apolos āārīpererā iūrō judío masakare oārō turari merā:

—Marīpu iriudi, musā yoaripoe yūdi, Cristo āārīmi. Īgūta Jesús āārīmi, arīyuru. Irasirirā Marīpuya werenírī gojadesa pūrē keoro weremakū pérā, judío masaka: “Diaye āārībea”, arīmasībiriñurā.

19

Pablo Efesogue buedea

¹ Apolos Corintogue āārīripoe Pablo gapu utāyuku watopegue taria, Efesogue eja, wārā Jesúre baremurārē bokajayuru. ² Bokaja, īgūsārē sērēñayuru:

—¿Musā Jesúre buremurā, Ōāgū deyomarīgūrē bokatīrīñeārī? ārīyupū.

Īgūrē yujūñurā:

—“Ōāgū deyomarīgū āārīmi”, ārīmakū, neō pébiribu gua.

³ Pablo Īgūsārē sērēñayupū doja:

—¿Noāya buerire pédero purū, deko merā wāiyeri musārē? ārīyupū. Īgūsā gapū yujūñurā:

—Juāya buerire gua pédero purū, guare wāiyema, ārīñurā.

⁴ Pablo āsū ārīyupū doja:

—Juan masakare Īgūsā ñerī irideare bujawere, gūñarīrē gorawayurārē wāiyedi āārīmi. Irasū wāiyekeregū: “Yū purū aaribure buremuka!” ārī buedi āārīmi. Irasū ārīgū: “Jesúre Marīpū iriudire buremuka musā!” ārīgū iridi āārīmi, ārīyupū Pablo.

⁵ Īgū irasū ārīmakū pérā, marī Opū Jesús wāi merā wāiyesūñurā Īgūrē buremurīrē ĩmurā. ⁶ Purū Pablo Īgūsāya dipu weka Īgūya mojōrī merā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū dijijayupū Īgūsārē. Īgū dijijamakū, gaji masā ya werenírī merā Īgūsā werenímasībirideare wereníñurā. Marīpū Īgūsārē weredorerire wereñurā. ⁷ Īgūsā āārīpererā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarāgora āārīñurā.

⁸ Pablo iri makāguere urerā abe āārīgū, judío masaka nerērī wiigüe ñajāa, güiro marīrō Marīpū marī Opū āārīrī kerere masakare werenayupū. Irire gūñaturari merā weremakū pérā: “I diayeta āārā”, ārīñurā. ⁹ Gajirā gapū Marīpūyare péduamerā, Īgū wererire buremubiriñurā. Irasirirā masaka péuogüe marī Opūya bueri: “Ñegorāa”, ārī wereñurā. Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pablo gapū Jesúre buremurārē siiu wiria, Tiranno wāikugūya bueri wiigüe waayupū. Iroguere amarikū masakare buenayupū. ¹⁰ Pe bojorigora bueyupū Īgūsārē iri wiiguere. Īgū irasū buemakū, āārīpererā Asia nikū marā judío masaka, judío masaka āārīmerāde marī Opūyare pépereakōñurā.

¹¹ Pablo iri makāgüe āārīmakū, Marīpū Īgū turari merā Īgūrē wári iri ĩmurīrē irimakū iriyupū. ¹² Irasirimakū ĩārā, masaka suri gasiri, Pabloya dupū pērēadea gasirire pūrīrikurā puro āiānañurā. Īgūsā āiāmakū, pūrīrikurā iri gasirire moaña, tariñañurā. Wātēa ñajāsūnerāde irire moaña, wirisūñañurā.

¹³⁻¹⁴ Iripoere gajirā judío masaka wātēārē béowiugorenarā iriñurā. Īgūsā Esceva wāikugū pūrā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarāgora āārīñurā. Esceva paía opū āārīyupū. Īgū pūrā Pablo irirosūta marī Opū Jesús wāi merā wātēārē béowiuduarā, āsū ārīñurā:

—Jesús, Pablo weredi wāi merā dorea musārē. Wirika musā ñajādire! āri béowiuadiñurā. ¹⁵ Īgūsā irasū ārikeremakū, wāti masakuguerē ñajādi āsū āriyupū:

—Jesúre, Pablöre masīa. Musā gapure masībea. ¿Niisāno āārīrī musā? āriyupū.

¹⁶ Īgū irasū ārimakūta, wāti ñajāsūdi gapū pari meébeja, buro turaro merā Īgūsā āārīpererārē ñeā, tarinugāyupū. Īgūsārē pá, kāmítú, Īgūsāya surire yeguepeokōāyupū. Irasirirā suri marīrā, kāmikurāgue ūmawiriañurā. ¹⁷ Īgūsā irasū waadea kerere pérā, āārīpererā Efeso marā, judío masaka, judío masaka āārīmerāde péguka, buro güiñurā. Irasirirā marī Opū Jesús wāirē oārō gopeyari merā buremuñurā pama.

¹⁸ Irasirirā wārā dupiyuro Jesúre buremunugānerā gapū Īgūsā ñerō irideare masaka péurogue weretarirā ejañurā. ¹⁹ Īgūsā merā wārā yéa āārīrā āārīñurā. Irasirirā Īgūsā bayirima gojadea papera turirire irogue āia, masaka iūrō irire soebéokōāñurā. Āārīpereri iri wajakudeare Īgūsā keoñamakū, cincuenta mil niyeru koeri wajakūdiyuro. ²⁰ Īgūsā irasirimakū iādero purū, ūmurikū wārā masaka Marīpuya kerere pérā, Īgū turari merā Jesúre buremunugāñurā.

²¹ Irasū waadero purū, Pablo āsū āri güñayupū: “Macedonia nikū waapurori, iri nikūrē taria, Acaya nikūdere taria, Jerusalēgue waagura. Iro merāta Romarē iāgū waagura”, āri güñayupū. ²² Irasirigū Īgū waaburi dupiyuro pérā Īgūrē iritamurārē Erasto, Timoteore iriuyupū Macedoniague. Pablo gapū sugūta dujayupū dapa Asiaguere.

Efeso marā Pablo merā gua, gaguinídea

²³ Pablo Efesogue āārīripoe gajirā iro marā buro werenírī merā Īgūrē iāturiñurā, masaka wārā Jesúre buremumakū iārā. ²⁴ Sugū plata wāikuri kōme merā moārīmasū Demetrio wāikugū Pablöre iāturiwāgūyupū. Īgū plata merā iro marā buremugō Artemisa wāikugo buremurī keori wiirigārē weanayupū. Īgū, gajirā moārā merā Īgūsā weadeare masakare duarā, wāro wajatanañurā. ²⁵ Irasirigū Demetrio Īgū merā moārārē, gajirā Īgū irirosū plata moārārē siu neeō, āsū āriyupū:

—Yū merāmarā, oārō péka! Irire masīa musā. Marī weadeare duari merā wāro wajata, oārō āārīkōāa. ²⁶ Pablo buedeaderē masīa. Āsū āri buegorenami: “Masaka buremurā keori weadea, turari oparā irirosū āārībea. Ūmugasigue marā Opū irirosū neō āārībea, keori weadea āārā”, āri buemi. Irire pérā, wārā masaka oō marā, āārīperero Asia marāde Īgū buedeare: “Diyeta āārā”, āri güñama. ²⁷ I marīrē buro goea. Marīya moārī wajamarīākōāburo

yáa. Marĩ buremugõ Artemisaya wiide ubu ããrĩrĩ wii dukõãrokoa. Dapagueta ããrĩperero Asia marã buremuadima igore. Masaka Pablo wererire buremurã sõõ gapu merã igore buremunemobirikuma pama, ãrĩyupu Demetrio ïgũsãrẽ.

28 ïgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, buro guari merã:

—Artemisa, Efeso marã buremugõ turago ããrĩmo, ãrĩ gaguinĩpuroriñurã.

29 ïgũsã gaguinĩmakũ, gajirã wárã Efeso marã: “¿Naásũ waari?” ãrĩ pémasĩbirikererã, ïgũsãde gaguinĩpereakõãñurã. Irasũ gaguinĩrãta Gayore, Aristarcore ñeã, iri makã marã nerẽrõgue ïgũsãrẽ tũãwãgãñurã. Gayo, Aristarco Macedonia marã, Pabloure wapikuwãgãnerã ããrĩñurã. 30 ïgũsãrẽ ñeãmakũ ïãgũ, Pablo gapu masaka wárã watopegue ïgũsãrẽ weregu waadũadiyupu. Jesúre buremurã gapu waadorebiriñurã. 31 Gajirã iri nikũ marã oparãde, Pablo merãmarã ïgũrẽ: “Gua mũrẽ dorea: ‘Ïgũsã nerẽrõgue waabirikõãka!’” ãrĩ kere iriñurã.

32 Irogue nerẽanerã buro gaguinĩrã iriñurã dapa. “¿Nasirirã marĩ õõgue nerẽrĩ?” ãrĩmasĩmerã ïgũsã gããmerõ gaguinĩmirẽkõãñurã. 33 Irasirirã judío masaka ïgũsãyagure Alejandro wãikũgure gaguinĩrã ïũrõgue túmeénúñurã ïgũsãrẽ weredorerã. Irasirigu ïgũ gapu ïgũya mojõ merã irikeo: “Iropata gaguinĩka, toeaka!” ãrĩdũadiyupu. “Gua judío masaka ñerõ iribea”, ãrĩ weredũadiyupu. 34 ïgũ judío masaka ããrĩrĩrẽ ïãmasĩrã, ããrĩpererã suro merã pe hora gaguinĩñurã:

—Artemisa, Efeso marã buremugõ turago ããrĩmo, ãrĩ gaguinĩñurã.

35 ïgũsã buro gaguinĩmakũ ïãgũ, sugu iri makã marã oparãrẽ iritamusũ masakare toedore, ãsũ ãrĩyupu:

—Mũsã, Efeso marã õãrõ péka! Artemisa, marĩ buremugõ turago ããrĩmo. Igore buremurĩ wiire, igo keori ãmũgasigue dijarideadere korerã ããrã marĩ. Irire ããrĩperero marã õãrõ masĩma. 36 “I diaye ããrĩbea”, ãrĩmasĩbema. Irasirirã iropata gaguinĩka, toeaka! Gaguinĩnemobirikõãka pama! Diaye gũñaka mũsãde! Noó gããmerõ pémasĩrĩ marĩrõ gajinorẽ iribirikõãka! 37 Ïsã mũsã ñeãnerã marĩ buremurĩ wiirimarẽ neõ yajabirama. Marĩ buremugõrẽ ñerõ neõ ãrĩ werenĩbirama. ïgũsã ñerõ iribirikeremakũ, ïgũsãrẽ ñeã, õõgue ãrĩyayo. 38 Demetrio, ïgũ merã moãrã ïgũsãrẽ weresãdũarã, weresãrĩrẽ beyerimasã pũrogue waaburo. Irogue i nikũ marã oparã ïũrõgue ïgũsãrẽ weresãdeare ãmumasĩma. 39 Oparã i makã marãrẽ siuu neeõmakũ ïãrã, gajino sërẽdũarã, werenĩrã aarika! 40 Dapagã mũsã guari merã gaguinĩadea kerere marĩ oparã pérã: “Marĩrẽ tarinũgãdũarã yáma”, ãrĩ weresãbukuma. Irasirirã marĩ buro

gaguiníadea waja marĩrẽ weresãmakũ neõ yujumasĩbiribukoa, ãrĩyupũ oparãrẽ iritamugũ ĩgũsãrẽ. ⁴¹ Irire were odo: “Iropata ããrã. Waaka musãya wiirigue!” ãrĩyupũ.

20

Pablo Macedoniague, Greciague ejadea

¹ ĩgũsã irasũ ãrĩ gaguinĩmirẽdero pũũ, Pablo gapũ Jesũre buremurãrẽ siiu needõ, ĩgũsãrẽ õãrõ ããrĩrikũdoregũ, wereyupũ. Were odo, mojõ ñeã, ĩgũsãrẽ seretu, Macedoniague waakõãyupũ. ² Irogue eja, iroma makãrĩ marãrẽ Jesũre buremurãrẽ ĩgũ werenĩrĩ merã õãrõ gũñaturamakũ iriyupũ. Pũũ Greciague waayupũ. ³ Irore urerã abegora ããrĩyupũ. Pũũ Siria nikũgue doódiru merã taribujabu iriripoe judío masaka: “Mũrẽ ñerõ iriduarã iriama”, ãrĩrĩ kerere péyupũ. Irasirigũ: “Maa merã Macedoniagueta dujãagura doja”, ãrĩ gũñayupũ. ⁴⁻⁵ Gũã, ĩgũ merã waaburi dupiyuro gajirã ĩgũ merãmarã Troas wãikũri makãgue waa, gũare yũñurã. ĩsãkũ ããrĩmã: Sópater wãikũgu Bereamũ, Pirro wãikũgu magũ ããrĩmĩ. Gajirã Tesalónica marã pẽrã Aristarco, Segundo wãikũrã ããrĩmã. Gajigũ Derbemũ Gayo wãikũgu, gajigũ Timoteo, gajirã Asia marã Tíquico, Trófimo ããrĩmã. ⁶ ĩgũsã yuripoe gũã gapũ pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu pũũ, Filipogue ããrãnerã doódiru merã su mojõma nũrĩ taribuja, Troague ejabũ. Irogue ĩgũsãrẽ bokaja, ĩgũsã merã su semana dujabũ.

Troague Pablo naadea

⁷ Siñajãrĩnũ ããrĩmakũ, gajirã Jesũre buremurã merã pãrẽ dukawa baamurã nerẽbũ. Pablo gajinũ gapũ waabu ããrĩsĩã, yoaripoe buemi ĩgũsãrẽ. Ñami deko ããrĩmakũ bue odobirimi dapa. ⁸⁻⁹ Gũã nerẽrĩ taribu, ure kaya wekama taribu, sĩagori wãri opari taribu ããrĩbũ. Pablöre iro ããrĩrã péripoe sugũ maamũ Eutico wãikũgu ventanague doami. Pablo ĩgũsãrẽ yoaripoe buemakũ, ĩgũrẽ waja ejayuro. Irasirigũ kãrĩtari, yebague yuridijakõãmi. ĩgũ yuridijamakũ ĩãrã, ĩgũ pũro waa, kõmoadiguere ãĩwãgũ doboma. ¹⁰ ĩgũsã irasũ irimakũ ĩãgũ, Pablo dijari, maamũrẽ pãbũã ãĩwãgũnú, ĩgũsãrẽ weremi:

—Gũkabirikõãka! Okami dapa, ãrĩmi.

¹¹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, maamũ kõmoadigue ããrĩkeregũ, masãkõãmi. ĩgũ masãmakũ ĩãgũ, Pablo dupaturi mũrĩa, pãrẽ dukawa, ĩgũsã merã baami. ĩgũ irasiriadero pũũ, yoaripoe buenemomi doja. Boyoburo dupiyurogã ĩgũsãrẽ bue odo, wiriakõãmi. ¹² ĩgũ wiriadero pũũ, irogue nerẽanerã Eutico kõmoadigue masãdire usũyari merã ĩgũya wiigũe ãĩãma.

Pablosã Troas ããrãnerã Miletogue waadea

13 Pablo guare ārīderosūta doódiru merā ĩgū dupiyuro Asogue waabu. ĩgū gapu ĩgū waaduderosūta maague waami. 14 Asogue guare bokaja, gu merā doódirugue ñajāa, Mitilenege waami. 15-16 Gajinu iro merā waarā, Quío wāikuri nuḡūrō bokatūrōgue ejabu. Gajinu waarā, Samogue ejabu doja. Iro merā waa, Trogilio wāikurogue kāribu. Pablo, Pentecostés bosenu dupiyuro Jerusalēguere ejadugū, guare: “Asiare yoaripoe āārīdubirikoa yu”, ārīmi. “Irasirirā Efesore diayeta taria, Miletogue waapurumurā!” ārīmi. Irasirirā gajinu gapu waa, Miletogue ejabu.

Pablo Efeso marā Jesúre buremurā oparārē weredea

17 Pablo Miletogue āārīgú, Efeso marā Jesúre buremurā oparārē kere iriumi ĩgū puero aaridoregu. 18 ĩgūsā ĩgū puero ejamakū, ĩgūsārē ārīmi:

—Asiague ejagu, musā merā neōgora yu irideare oārō masīa musā. 19 Musā merā āārīgú, marī Opuyare iribu. Irasirigu musārē neō tarinugābiribu. Masaka Jesúre buremubirimakū ĩāgū, orebu. Judío masaka yure wējēduakeremakū, musārē buebu. 20 Musā nerērōgue, musāya wiiriguedere āārīpereri musā oārō āārīrikuburire buebu. 21 Judío masakare, judío masaka āārīmerādere irireta buebu. “Oārō péka! Musā ñerō iririre piri, Marīpuya gapure oārō irinugāka! Marī Opu Jesúre buremuka!” ārī buebu. 22 Irasirigu dapagorare Ōāgū deyomarīgū dorederosūta Jerusalēgue waagú yāa. Irogue yure āsū waarokoa, ārīmasībirikoa dapa. 23 Yu ejadea makārīku Ōāgū deyomarīgū āsū ārīmi yure: “Mu irogue waamakū, masaka murē peresu iri, ñerō tarimakū irirākuma”, ārīmi. Iri ditare masīa. 24 Irire masīkeregu, güibe. Yaa okaridere maībea. Marīpu masaka āārīpererārē maīrī merā ĩāmi, ārīrī kerere marī Opu Jesús weredoremi yure. I ditare ĩgū yure moārī pídeare iripeoduáa.

25 Yu musā merā āārīgú, Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere weregorenabu. Dapagorare musā neō dupaturi yure ĩānemobirikoa. Irire masīa yu. 26-27 Irasirigu dapagārē irire werea musārē. Āārīpereri Marīpu yare ĩgū yure weredoredeare werebu musārē. Irasirirā musā āārīpererā irire: “Neō pébea yu”, ārīmasībirikoa. Perebiri peamegue waamakū, ĩgūsā péduabirideia waja āārīrokoa. Yaa waja āārībirikoa. 28 Irasirirā Marīpu yare oārō péduripika! Musā Jesúre buremurārē, Ōāgū deyomarīgū musārē koredorerādere: “Oārō péka musāde!” ārī wereka! ĩgū magū boagu dí béodea merā Marīpu ĩgūsārē ĩgūyarā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirirā ĩgūsārē oārō koreka, oveja korerā ĩgūsāyarā ovejare oārō

korederosũta! ²⁹ Yu waadero puru, gajirã ãrĩkatorimasã, makãnúu marã diayéa ovejare wẽjẽduarã irirosũ musã puru ejarãkuma. Ìgũsã bueri merã musãrẽ dukawarimakũ iriduarãkuma. ³⁰ Puruguerẽ gajirã musã merãmarãta musãrẽ Jesúre buremurãrẽ ãrĩkatorãkuma Ìgũsã buerire pèdorerã. ³¹ Irasirirã õãrõ pémasĩka! Ëre bojorigora ùmurĩ, ñamirĩ oreri merã musã ããrĩpererãrẽ werebu. Irasirirã yu weredeare gũñanĩkõãka!

³² 'Dapagorare Marĩpure sërẽbosagura musãrẽ koreburo, ãrĩgũ. Ìgũ musãrẽ maĩrĩ merã ìãrĩ kerere buerã, õãrõ ããrĩrikurãkoa. Ëmurĩku Ìgũ turari merã musãrẽ Ìgũrẽ buremunemomakũ yámi. Musãrẽ Ìgũyarãrẽ ããrĩpererãrẽ õãrĩrẽ sīgukumi Ìgũ iripoegue ãrĩderosũta. ³³ Yu musã merã ããrĩgũ, musãya niyerure, musãya surídere: "Yure sĩka!" neõ ãrĩbiribu. ³⁴ Yu basi moãdea waja merã, yu gããmerĩrẽ, yu merãmarã gããmerídere bokabu. Irire õãrõ masĩa musã. ³⁵ Marĩ moã wajatadea merã gajino opamerãrẽ iritamurõ gããmea. Ire musãrẽ iri ìmubu: "Ãsũ iririkuka musãde!" ãrĩgũ. Marĩ Opu Jesús ãrĩdeare gũñaka! Ãsũ ãrĩyupu: "Sugũ gajino sīgũ gapu Ìgũ sĩrĩrẽ ñeãgũ nemorõ usuyami", ãrĩ weremi Pablo Efeso marã Jesúre buremurãrẽ.

³⁶ Irasũ ãrĩ odo, Pablo Ìgũsã merã ñadukupuri merã ejamejã, Marĩpure sërẽmi. ³⁷⁻³⁸ Sërẽ odo: "Musã dupaturi neõ ìãnemobirĩkoa yure", Ìgũ ãrĩdeare gũñarã, buro bujawereri merã dujama. Irasirirã ããrĩpererã Ìgũrẽ pábua, orema. Puru Ìgũrẽ perague tũyabuajama gua doódiru merã waamakũ ìãtũyarã.

21

Pablo dupaturi Jerusalẽgue waadea

¹ Gua Efeso marãrẽ Jesúre buremurãrẽ seretu odo, doódiru merã Cos wãĩkuri nũgũrõgue diaye waakõãbu. Gajinu Rodas wãĩkuri nũgũrõrẽ taria, Pátara wãĩkuri makãgue ejabu. ² Irogue eja, doódiru Feniciague waaburidirure bokaja, iriru merã waabu doja. ³ Waa, Chipre wãĩkuri nũgũrõrẽ tariarã, iri nũgũrõ kũgapu dujamakũ ìãbu. Irore taria, Siria nikũrẽ eja, Tiro wãĩkuri makãma perague ejabu. Irogue doódirure moãrã iriruma doebirire pĩma. ⁴ Irogue eja, Jesúre buremurãrẽ bokaja, su mojõma pere gaji mojõ peru pèrẽbejarinurĩ Ìgũsã merã ããrĩbũ. Ìgũsã Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sīsũnerã ããrĩsĩã, Pablore: "Jerusalẽgue waabirikõãka murẽ wẽjẽrĩ!" ãrĩ werema. ⁵ Ìgũsã irasũ ãrĩkeremakũ, su mojõma pere gaji mojõ peru pèrẽbejarinurĩ puru, waakõãbu. Gua waamakũ, ããrĩpererã Jesúre buremurã, Ìgũsã marãposã nome, Ìgũsã pũrã iri makã tũrogue guare ìãtũyarã ejama. Irasirirã gua ããrĩpererã

Īgūsā merā perague buáa, iroma ĩmparogue ñadukupuri merā ejamejāja, Marĩpure sērēbu. ⁶ Puru ĩgūsārē pábua seretu odo, doódiru merā waakōābu. Īgūsā gapu ĩgūsāya wiirigue majākōāma.

⁷ Irasirirā gua Tirore āārānerā waa, Tolemaida wāikuri makāgue ejabu. Iroque eja, Jesúre buremurārē ōādore, sunu ĩgūsā merā āārībú. ⁸ Gajinu gapu Pablo gua merā maague waami, Cesarea wāikuri makāgue waagú. Iroque eja, Felipe wāikugu Jesúya kerere weregorenaguya wiigue waa, ĩgū merā āārībú. Felipe Jesúre buremurā su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarā baari guenerā watope āārīdi āārīmí. ⁹ Felipe pūrā wapikurā nóome, marāpu marĩrā nome āārímá. Īgūsā Marĩpu weredorederosūta ĩgūya kerere wereturiarā nome āārímá. ¹⁰ Gua irore yoaweyaripoe āārādero puru, Agabo wāikugu Marĩpuya kerere weredupiyugu Judeague āārādi guare ĩāgū ejami. ¹¹ ĩgū gua puro eja, Pabloya yujawēñarĩdare āĩ, ĩgū basi ĩgūya guburire, ĩgūya mojórĩrē suami. Sua odo, guare ārĩmi:

—Āsū ārĩmi Ōāgū deyomarĩgū yure: “Idare opagu Jerusalēgue ejamakū, mu basi ida merā suaderosūta judío masaka suarākuma ĩgūrē. Sua odo, judío masaka āārĩmerārē ĩgūrē wiarākuma”, ārĩmi yure, ārĩ weremi Agabo guare.

¹² ĩgū irasū ārĩmakū pérā, gua Cesarea marā merā Pablore: “Jerusalēguere waabirikōāka!” ārĩ werebu. ¹³ Pablo gapu guare ārĩmi:

—¿Nasirimurā iropa ore, yure buro bujaweremakū yári? Jerusalēgue ĩgūsā yure sua, peresu irimakū ōārokoa. Marĩ Opu Jesúya kerere werede waja yu boamakū ōārokoa. Ñerō yure āārĩkeremakū waagura, ārĩmi.

¹⁴ Irasirirā gua ĩgūrē: “Waabirikōāka!” āārānerā pirikōābu pama. Āsū ārĩbu:

—Marĩ Opu ĩgū gāāmerōsūta iriburo, ārĩkōābu.

¹⁵ Puru guayare āmu, Jerusalēgue waakōābu. ¹⁶ Iroque waamakū, gajirā Cesarea marā Jesúre buremurā gua merā waama. ĩgūsā merāmu Mnasón wāikugu Chipremu āārīdi, yoaripoe Jesúre buremugū āārīmí. Irasirirā Jerusalēgue eja, ĩgūya wiigue ĩgū merā āārībú.

Pablo Santiagore ĩāgū ejadea

¹⁷ Gua Jerusalēgue ejamakū, iro marā Jesúre buremurā usuyari merā bokatĩrĩma. ¹⁸ Gajinu Pablo gua merā Santiagore ĩāgū waami. ĩgū puruguere āārĩpererā Jesúre buremurā oparā, nerēnerā āārímá. ¹⁹ Pablo ĩgūsārē ōādore odo, judío masaka āārĩmerārē āārĩpereri Marĩpu ĩgū merā irideare weremi. ²⁰ ĩgū

weremakū pérā, Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīma. Puru āsū ārīma Pablōre:

—Gwayagu, ire oārō masīa mu. Wārā judío masaka Jesúre buremukererā, āārīpererā: “Moisés doredeare iriro gāamea dapa”, ārīma. ²¹ Gajirā masaka āsū āri werewhama murē: “Īgū judío masaka āārīmerā āārīrōgue āārīgū, judío masaka irogue āārīrārē Moisés doredeare iridorebemi. Īgūsā pūrārē Īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridorebemi. Marī judío masaka iririkurire iridorebemi”, āri werewhama. ²² Īgūsā mu oōrē ejayuru, ārīri kerere pérā, nerē, murē turirākuma. Iro tamerārē, ¿nasirigukuri mu? ²³ Āsū irika! Ōōrē wapikurā ūma āārīma. “Marīpure buremurā, āsū irirāra!” ārīnerā āārīma. ²⁴ Īgūsā merā Marīpuya wiigie waaka! Mude Īgūsā irirosūta irika! Moisés doredeare irirā waamurā yāma. Irasirigu Marīpu iūrōrē Īgūsā iriri wajare wajaribosaka! Mu irasiridero puru, Īgūsāya poaire whadorerākuma. Mu irasirimakū iārā, āārīpererā masaka murē werewhadeare: “Ārikatorā iriñuma”, ārīrākuma. “Īgūde Moisés doredeare oārō irigu āārīmi”, ārīrākuma. ²⁵ Judío masaka āārīmerārē Jesúre buremurārē gua gojadea pūrē iriusiabu. Āsū āri gojabu: “Keori weadea puro baari pīdeare, waimurā wānugū biu wējēanerāya dīkuri dīre baabirikōāka! Dīre iirībirikōāka! Nome merā ñerō irībirikōāka! Nomedē ūma merā ñerō irībirikōāka!” āri gojabu gua, ārīma Pablōre.

Marīpuya wiigie judío masaka Pablōre ñeādea

²⁶ Irasirigu Pablo gajinu gapu wapikurā ūma merā Marīpu iūrō Moisés doredeare irigu waayuru. Puru Marīpuya wiigie ñajāa, Pablo paire āriyuru: “Su semana duyāa, gua Moisés doredeare iri odoburo. Gua odorinu āārīmakū, guaku waimurā ejorārē āirīrākoa. Marīpu iūrō Īgūsārē wējē soepeoka! ārīrā!” āriyuru.

²⁷ Īgūsā Moisés doredeare iri odoburipoe Asia marā judío masaka Pablōre Marīpuya wiigie āārīgūrē iāñurā. Irasirirā gajirārē iri wii āārīrārē Īgū merā guamakū iri, Pablōre ñeā, āsū āri gaguiniñurā:

²⁸ —Gwayarā Israel bumarā, guare iritamuka! Īta āārīmi, āārīpereroguerē marīrē ñerō āri werenīgorenagū. “Judío masaka ñegorama. Moisés doredea wjamāa. I wiide ñegorāa”, āri buegorenami masakare. Gajire griego masakare i wiigie āiñajāgū ñerō irigu yāmi i wiire, ārīñurā.

²⁹ Pablo iro dupiyuro Trófimo merā makāgue āārīmakū iānerā āārīsīā, Pablo Īgūrē Marīpuya wiigie āiñajāgū irikumī, āri gūñañurā. Trófimo Efesomu judío masaku āārībi āārīyuru. Irasiro Īgūnorē iri wiiguerē ñajāmasīña marīyuro.

³⁰ Pablöre weresã gaguinímakũ pérã, iri makã marã ããrĩpererã buro guañurã. Irasirirã ùmañajãa, Pablöre ñeã tũãwiria, iri wii makãpurore mata biakõãñurã. ³¹ Ìgũsã Pablöre wẽjẽmurã iriripoe gajirã surara opũguere wererã waañurã. Ìgũ pũrogue eja: “Ããrĩpererã Jerusalén marã nerẽ, buro guari merã gaguinírã iriama”, ãrĩ wereñurã. ³² Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, surara opũ Ìgũyarã surarare, Ìgũsãrẽ dorerãdere siiu neõ, Ìgũsã merã Pablöre wẽjẽduarã pũrogue ùmawãgãyupũ. Ìgũsã ejamakũ ìãrã, Pablöre pánerã piriñurã. ³³ Surara opũ Pablo pũrogue eja, Ìgũyarã surarare Ìgũrẽ ñeãdore, pe kõmeda merã suadoreyupũ. Ìgũsã sua odomakũ ìãgũ, surara opũ masakare sãrẽñayupũ:

—¿Niño ããrĩrĩ ìi? ¿Nasiriari, Ìgũ musã irasirimakũ? ãrĩ sãrẽñayupũ.

³⁴ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, masaka gapũ: “Ãsũ iriami”, ãrĩ, gajirã gajirosũ, gajirã gajirosũ gaguinímirẽkõãñurã. Ìgũsã irasũ gaguinímakũ, surara opũ neõ diaye pébiryupũ. Irasirigũ Ìgũyarã surara ããrĩrĩ wiigue Pablöre ããadoreyupũ. ³⁵⁻³⁶ Ìgũsã irogue Ìgũrẽ ããmakũ ìãrã, wãrã masaka: “Wẽjẽkõãka Ìgũrẽ!” ãrĩ gaguiní, tũyañurã. Irasirirã surara Ìgũsãya wii makãpuro mũrĩaro ejarã, Pablöre ãikõã mũrĩãñurã, masaka Ìgũrẽ wẽjẽrĩ, ãrĩrã.

Pablo masakare: “Neõ ñerõ iribea yũ”, ãrĩ weredeã

³⁷ Iri wiigue eja, Ìgũrẽ peresu irimurã iriripoe surara opũre: —Yũ, mũ merã werenídũakoa, ãrĩyupũ.

Pablo griego ya merã werenímakũ pégu, surara opũ gapũ ãrĩyupũ:

—¿Mũ griego yare masĩrĩ? ³⁸ ¿Sõõ ããrãdi, Egiptomũ meta ããrĩrĩ mũ? Ìgũ romano marã oparã merã gãmekẽãdũagũ, wãrã cuatro mil wẽjẽrĩmasãrẽ siiu neõ, masaka marĩrõgue ããayupũ. ¿Ìgũ meta ããrĩrĩ mũ?

³⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Pablo yũjũyupũ:

—Yũ, Ìgũ meta ããrã. Judío masakũ ããrã. Tarso, Cilicia nikũ ããrĩrĩ makã deyoabũ. Ubu ããrĩrĩ makãmũ ããrĩbea. Irasirigũ mũrẽ sãrẽa. Ìisã masaka merã werenídoreka yũre! ãrĩyupũ.

⁴⁰ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, surara opũ: “Jáũ, wereníka!” ãrĩyupũ. Irasirigũ Pablo mũrĩrogue mũrĩñũgã, Ìgũya mojõ merã masakare toeburo, ãrĩgũ, irikeoyupũ. Ìgũ irasirimakũ ìãrã, toekõãñurã. Ìgũsã toemakũ, Pablo hebreo ya merã wereyupũ Ìgũsãrẽ:

22

1—Yaarã, yũ irideare musãrẽ weremakũ, õãrõ péka! ãrĩyupũ Pablo.

² Īgũ hebreo ya merã werenímakũ pérã, masaka toepereakõãñurã. Irasirigũ Pablo ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ wereyupũ:

³ —Yũ judío masakuta ããrã. Cilicia nikũ Tarso wãikũri makãgue deyoabũ. Iro deyoadi ããrikeregũ, õõ Jerusalén masãbũ. Gamaliel wãikũgũ buemi yũre. Irasirigũ marĩ ñekũsãmarãrẽ Moisés doreri pídeare õãrõ masĩa. Irasirigũ musã irirosũta yũde Marĩpũ doredeare õãrõ yãa. ⁴ Iripoeguere Jesúre bũremurãrẽ ñerõ iriunabũ. Surãyerire wẽjẽdorebu. Ɛmarẽ, nomedere ñeã, peresu iriunabũ. ⁵ Paía opũ, ããrĩpererã judío masaka oparã yũ ãrĩrĩrẽ: “Irasũta iriunami”, ãrĩ were-masĩma musãrẽ. Īgũsãta yũre su pũ gojabosama marĩyarã Damasco marãrẽ Jesúre bũremurãrẽ ñeãdorerã. Irasirigũ iri pũ merã Jesúre bũremurãrẽ ñeãgũ waadibũ, õõ Jerusalẽgue ĩgũsãrẽ ãjja peresu iribu.

Pablo ĩgũ Jesúre bũremunũgãdeare weredea

⁶ Goeripoe ããrĩmakũ, yũ Damascogue ejabu iriripoe gũñaña marĩrõ ãmũgasi bũro kũmijũrõ yũ pũrore goesiribũ. ⁷ Irasũ waamakũ, yebague meémejã, pũrũ ãsũ ãrĩ werenímakũ pébu. “Saulo, ¿nasirigũ yũre ñerõ yári mu?” ⁸ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu: “¿Noã ããrĩrĩ mu?” ãrĩ sērẽñabũ. Īgũ gapũ: “Yũ, Jesús Nazaretmu mu ñerõ iriguta ããrã”, ãrĩmi yũre. ⁹ Yũ merã ããrĩnerã iri goesiririre ĩãgũkakõãma. Irire ĩãkererã, Jesús yũre werenímakũ pébirima. ¹⁰ Pũrũ: “Yũ Opũ, ¿nasirigũkuri yũ?” ãrĩ sērẽñabũ ĩgũrẽ. Īgũ yũre yũjumi: “Wãgãnũgã, Damascogue waaka! Irogue sugũ ããrĩpereri yũ mũrẽ iridoreburire mũrẽ weregũkumi”, ãrĩmi. ¹¹ Bũro kũmijũrõ waadea yaa koyere neõ deyomarĩmakũ irikubũ. Irasirirã yũ merãmarã yaa mojógue ñeã, Damascogue ãĩãma.

¹² Yũ iro ejadero pũrũ, Ananías wãikũgũ, Marĩpũre bũremugũ, Moisés doredeare õãrõ irigũ yũre ĩãgũ ejami. Īgũ iro marã judío masaka ããrĩpererã bũremugũ ããrĩmi. ¹³ Īgũ yũ pũro ejanũgãja: “Yaagũ Saulo, mu dupaturi koye ĩãgũkoa doja”, ãrĩmi. Īgũ irasũ ãrĩmakũta, dupaturi ĩãbu doja. Irasirigũ Ananías yũ pũro nĩmakũ õãrõ ĩãbu. ¹⁴ Yũ ĩãmasĩadero pũrũ, yũre ãrĩmi doja: “Iripoegue Marĩpũ marĩ ñekũsãmarã bũremudi mũrẽ beyesiadi ããrĩmĩ, ĩgũ dorerire õãrõ iribure, ĩgũ magũrẽ ñerĩ opabire ĩãbure, ĩgũ werenĩrĩrẽ pébure. ¹⁵ Irasirigũ ããrĩpererã masakare mu ĩãdeare, mu pédeare weregorenagũkoa. ¹⁶ Dapagorare yoaripoe yúbirikõãka! Wãgãnũgã, deko merã wãiyedoreka, mu marĩ Opũ Jesúre bũremurĩrẽ ĩmũgũ! Marĩpũre: ‘Jesúre bũremua, irasirigũ yũ ñerõ irideare kãtika!’ ãrĩ sērẽka, mu ñerõ irideare kãtiburo, ãrĩgũ!” ãrĩmi Ananías yũre.

Pablo judío masaka ããrĩmerãrẽ Marĩpu ïgũrẽ buedoredeare weredea

¹⁷ Pũũ Damascogue ããrãdi i makã Jerusalẽgue dujajagu, Marĩpuya wiigüe ïgũrẽ sërẽgũ waabu. Irogue kërõ irirosũ waarĩre ïãbu. ¹⁸ Irogue Jesús yũre deyoa, weremi: “Jerusalén marã yaare mũ weremakũ pẽdũabema. Irasirigũ murĩgora gajirogue waaka!” ãrĩmi. ¹⁹ ïgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, ïgũrẽ ãrĩbu: “Yũ Opũ, Jerusalén marã yũ irideare õãrõ masĩma. Yũ judío masaka nerẽrĩ wiirigüe ããrĩrãrẽ mũrẽ bũremurãrẽ ñeã pá, peresu iribu. ²⁰ Mũya kerere weredi Estebãrẽ ïgũsã wẽjẽmakũ, ïgũrẽ wẽjẽrãya surĩ wekamarẽ korebosabu. ‘Õãrõ irirã, wẽjẽma’, ãrĩ gũñabu”, ãrĩ werebu yũ Opũre. ²¹ Yũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, yũ Opũ weremi: “Yoarogue waaka! Judío masaka ããrĩmerãrẽ buedoregu iriugũra mũrẽ”, ãrĩmi, ãrĩ wereyupu Pablo ïgũsãrẽ.

Surara opũ Pablo merã werenĩdea

²² Pablo: “Yũ Opũ Jesús judío masaka ããrĩmerãrẽ buedoregu iriugũra”, ãrĩrĩrẽ pẽrã, bũro guari merã gaguinĩnũrã:

—Dapagorare ï ããrĩnemobirikõãburo. Dapagorata boaburo, ãrĩ gaguinĩnũrã.

²³ Irasũ ãrĩ gaguinĩrã, ïgũsãya surĩ wekamarẽ wẽjãsiri, nikũwera merã meésirĩnũrã. ²⁴ Irasirimakũ ïãgũ, surara opũ ïgũyarãrẽ Pablöre ïgũsãya wiigüe ãĩñajãadoreyupu. Pablöre: “¿Nasirirã masaka mũrẽ guari merã gaguinĩrĩ?” ãrĩ masĩdũagu ïgũrẽ tãrãadoreyupu. ²⁵ Irasirirã ïgũrẽ sua, tãrãmurã iriripoe Pablo gapũ ïgũ pũro nĩgũrẽ surarare doregũre ãrĩyupu:

—Yũ romano marãya nikũmũ ããrã. Irasirirã weresãrĩrẽ beyerimasũ yũre: “Ãsũ iriami ñerõ irigu”, ãrĩ weresãbirikeremakũ, ubugorata tãrãmasĩbea mũsã yũre, ãrĩyupu.

²⁶ ïgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, surarare doregu ïgũ opũre weregu waayupu:

—Õãrõ pẽmasĩka! “Romano marãya nikũmũ ããrã yũ”, ãrãmi. Irasirigũ ñerõ iribirikõãka ïgũrẽ! ãrĩyupu.

²⁷ ïgũ irasũ ãrĩmakũ, surara opũ Pablöre sërẽñagũ waayupu:

—¿Diyeta romano marãya nikũmũ ããrĩrĩ mũ? Wereka yũre! Pablo gapũ ïgũrẽ:

—Ïgũta ããrã, ãrĩ yũyũyupu.

²⁸ Surara opũ ïgũrẽ ãrĩyupu:

—Yũ romanomũ ããrĩdũagu wãro niyeru wajaribu.

Pablo ïgũrẽ ãrĩyupu doja:

—Yũ tamerã romanoma makãgue deyoabu. Irasirigũ deyoagũgueta romanomũ ããrĩdi ããrã yũ.

²⁹ Īgū irasū ārīmakū pérā, ĭgūrē tārāboanerā gūi wiriakōāñurā. Surara opude Pablo romanomū āārīrīrē pégu, kōmedari merā ĭgūrē sua tārādoreadeare gūñagū, gūiyupu.

Pablo judío masaka oparā puro āārīdea

³⁰ Irasirigū gajinū gapū judío masaka Pablōre weresādeare masīduagū, paía oparārē, gajirā āārīpererā judío masaka oparārē siiu neeoyupu. Īgūsā nerēmakū ĭāgū, Pablōre ĭgūsā suadea kōmedarire kura, āi, ĭgūsā ĭūrō doboyupu.

23

¹ Pablo judío masaka oparārē ĭābokatiūnugāja, āsū ārīyupu:

—Yarā, yū okaro bokatiūrō Marīpu ĭūrō ōārō āārīrikua, ārī péñāa. Irasirigū gūñarikuro marīrō āārīkōāa.

² Īgū irasū ārīmakū pégu, paía opu Ananías Pablō werenírīrē péduabi ĭgū puro āārīrārē ĭgūya disire pādoreyupu. ³ Irasirigū Pablō Ananīare āsū ārīyupu:

—Marīpu mūrē wajamoāgukumi gajirārē mū yure pādoreri waja. Mū irikatorikugū āārā. Yure: “Moisés doredeare tarinugāa”, ārī ĭākeregū, mū gapū iri dorerire tarinugāa, gajirārē yure pādoregū, ārīyupu.

⁴ Irasū ārīmakū pérā, iro āārīrā āsū ārīñurā Pablōre:

—Ñerō ārī werenībirikōāka paía opure Marīpu beyedire!

⁵ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pablō ārīyupu doja:

—Yarā, yū masībirakubu ĭgū paía opu āārīrīrē. Masīgū irasū ārībiriboakuyo. Marīpuya werenírī gojadea pūguere: “Mūsāya makā marā opure ñerō ārī werenībirikōāka!” ārī gojasūdero āārībū.

⁶ Irogue āārīrā: Saduceo bumarā, gajirā fariseo bumarā āārīñurā. Irasirigū ĭgūsārē ĭāgū, Pablō busuro wereniyupu:

—Yarā, yude fariseota āārā. Fariseo bumū magūta āārā. Irasirirā masaka boanerā masārīrē yū buremurī waja yure wajamoāduakoa, ārīyupu.

⁷ Īgū boanerā masārīrē weremakū pérā, fariseo, saduceo bumarā merā gāme guaseonugāñurā. Irasirirā iri wiigue suro merā āārānerā āārīkererā, gāme dukawariakōāñurā. ⁸ Saduceo bumarā: “Masaka boanerā masābirikuma. Marīpūre wereboerā marīkuma. Masaka boanerā yujupūrārīde marīkoa”, ārī wererā āārīñurā. Fariseo bumarā gapū āārīpereri irimarē buremurā āārīñurā. ⁹ Irasirirā irimarē gāme guaseo, buro gaguinínugāñurā. Irasirirā surāyeri fariseo bumarā Moisés doredeare buerimasā wāgānugā, wereñurā:

—Masakū boadi, o Marīpūre wereboegū diayeta ĭi merā wereniakumi. Irasirirā ĭgūrē ñerō iriami, neō ārīmasībea. Īgūrē wajamoārā, Marīpūre ñerō irirā iribukōāa marī, ārīñurā.

¹⁰ Īgūsā buro gaguinimakū ĩāgū, surara opu gapu Pablöre güisāyuru. “Īgūrē ñeā, tūāwējāsiribéokōābukuma”, āĩgū, ĩgūyarā surarare: “Pablöre āiaka, dupaturi marī āārīĩ wiigue!” āĩ iriyuru.

¹¹ Iri ñamita marī Opu Jesús Pablöre deyoa, wereyuru:

—Gūñaturaka! Gūibirikōāka! I makā Jerusalén marārē yaa kerere wereaderosūta Roma marādere weregu waaka! āĩyuru.

Judío masaka Pablöre wējēduadea

¹² Gajinu gapu surayeri judío masaka Pablöre wējēduarā nerē, āsū āĩñurā:

—Dapagā merā neō baabiri, iiribirikōārā! Īgūrē wējēmerā hamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo, āĩñurā.

¹³ Irasū āĩ werenĩrā cuarenta nemorō āārīñurā. ¹⁴ Puru paía oparā, gajirā judío masaka oparā purogue wererā waañurā:

—“Dapagā merā neō baabirikōārā! Īgūrē wējēmerā hamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo”, ārābu, āĩñurā. ¹⁵ Irasirirā musā, musā merāmarā oparāde āĩkatori merā kere iriuka surara opuguerē! “Ñamigā Pablöre dupaturi ĩgū irideare weremakū péduakoa”, āĩka ĩgūrē! Surara opu iri kerere pégu, Pablöre ōogue āiwāgāridoregukumi. Irasirirā maague yūrā, ĩgū ōōrē ejaburo dupiyuro ĩgūrē wējēmurā, āĩñurā.

¹⁶ Pablo tĩgō magū gapu ĩgūsā irasū āĩ werenĩmakū péyuru. Irasirigu Pablöre surara āārīĩ wiigue āārīgūrē weregu waayuru. ¹⁷ Pablo irire pégu, sugu surarare siuu wereyuru:

—Īĩ maamu mu opure gajino wereduyuru. Irasirigu ĩgū purogue āiaka! āĩyuru.

¹⁸ ĩgū irasū āĩmakū pégu, surara Pablo tĩgō magūrē ĩgū opu purogue āija, āĩyuru:

—Pablo peresugue āārīgú yure ĩĩ maamurē mu puro iriuami. ĩgū murē gajino weregu aarigú iriami, āĩyuru.

¹⁹ ĩgū irasū āĩmakū pégu, surara opu maamurē ĩgūya mojōrē ñeā tūāwāgā, masaka péberogue sērēñayuru:

—¿Naásū āĩbu iriari mu yure?

²⁰ Maamu gapu ĩgūrē āĩyuru:

—Judío masaka oparā murē ĩgūsā purogue Pablöre āĩadorerākuma. Murē āsū āĩ werenĩama: “Ñamigārē dupaturi Pablöre sērēñaduakoa ĩgū irideare ōārō masĩmurā”, āĩkatorākuma. ²¹ Irasirigu ĩgūsārē yujubirikōāka! Ūma cuarenta nemorō maague Pablöre wējēmurā duriri merā yúsiamā. “Dapagā merā neō baabirikōārā! Īgūrē wējēmerā

uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo”, ārāma, ārī wereyupu maamu surara opure.

²² Īgū irasū ārīmakū pégu, surara opu gapu:

—Waaka doja! Irire gajirārē neō werebirikōāka! ārīyupu Īgūrē.

Surara opu Pablore Félix purogue iriudea

²³ Maamu waadero puru, opu pērā Īgūyarā surarare dorerārē siiu wereyupu:

—Yaarā surarare doscientos gubu merā waamurārē, setenta caballu weka peyamurārē, doscientos sareri yuku oparādere Cesareague waamurārē Īgūsāyare āmudorerā waaka! Īgūsā āmu odomakū, dapagā űami nueve āārīmakū, Īgūsārē siiuaka! ²⁴ Pablo peyamurā caballuadere āmubosaka! Irasirigu ōārō waagakumi. Ōārō pīrā waaka, Īgūrē opu Félix puro Cesareague! ārīyupu surara opu Īgū dokamarārē.

²⁵ Irasū ārī odo, Félire su papera pū āsū ārī gojayupu:

²⁶ Yu, Claudio Lisias, murē opu Félire yu buremugūrē ōādorea.

²⁷ Judío masaka ıi Pablo wāikugure űeā, wējēadima. Īgū romano marā nikūmu āārīrīrē masīgū, yu gapu Īgūrē Īgūsā wējēboadire yaarā surara merā wijatagu ejabu. ²⁸ Irasirigu Īgūrē Īgūsā weresādeare masīdugagu judío masaka oparā puro āıjabu. ²⁹ Judío masakaya doreri ditare Īgū tarinugādea waja Īgūsā weresāmakū pégu, Īgūrē peresu iribiribu. űeéno waja wējēmasīña marību Īgūrē. ³⁰ Irasirigu judío masaka Īgūrē wējēkōārā, ārīrī kerere pégu, mu purogue iriua. Īgūrē weresānerā mu puruqueta waa, murē weresārā waaburo, ārību Īgūsārē. Iropata āārā, ārī gojayupu surara opu Félire.

³¹ Irasirirā surara Īgūsā opu doreaderosūta iri űami merā Pablore Antípatris wāikuri makāgue āıāñurā. ³² Gajinu gapu surara gubu merā waanerā iro merāta Īgūsā āārīrī wiigue gāme dujāakōāñurā. Caballu weka waanerā dita Pablore Cesareague āi tariañurā. ³³ Puru Cesareague Pablore āıja, surara opu Īgū iriudea pūrē Félire wiañurā. Irasirirā Pablore Félix puruqueta pīkōāñurā. ³⁴ Félix iri pūrē bueña odo, āsū ārī sērēñayupu:

—¿Díi nikūmu āārīrī ıi?

—Cilicia nikūmu āārīmi, ārī yuıuñurā.

³⁵ Félix Pablore ārīyupu:

—Murē weresānerā ōōrē ejamakū, mu wererire pégu, ārīyupu.

Irasū ārī odo, opu Herodes daguya wiigue Pablore pí, Īgūyarā surarare koredoreyupu.

24

Pablore Félix ãũrõ weresãdea

¹ Su mojõma nũĩ tariadero pũũ, paía opu Ananías Cesareague waayupu. ãgũ merã gajirã judío masakare oparã, gajigu masakare werenĩbosarimasũ Tértulo wãikũgude opu Félire Pablore weresãrã waañurã. ² Pablore ãgũsã nerẽrõgue ãijamakũ, Tértulo ãgũrẽ Félire ãsũ ãrĩ weresãnuãgãyupu:

—Gua opu, wãri masĩrĩ merã guare i nikũ marãrẽ doregu ããrã mũ. Mũ doreri merãta i nikũ õãrĩ gorawayuro yãa. Gãmekẽãrõ marĩrõ õãrõ ããrĩkõãa. ³ Irasirirã gua ããrĩperero marãgue mũ merã õãrõ usuyãa. ⁴ Yoaripoe mũ merã werenĩbirikoa. Irasirigu yũ mũ merã mërõgã werenĩmakũ péka dapa! ⁵ Gua ire weredũakoa mũrẽ. ãĩ Pablo wãikũgu guare garibotarimi. ããrĩpereri nikũgue judío masakare guari merã gaguiní, ãgũsã basi gãme dukawarimakũ irigorenami. “Nazarenos” wãikũri bumarã opu ããrĩmi. ⁶ Marĩpũya wiire ãgũ ñerõ iridũamakũ ããrã, ãgũrẽ peresu irimurã ñeãbũ, gua judío masakaya dorerire ãgũ tarinũgãrĩ waja ãgũrẽ wajamoãdũarã. ⁷ Gua irasiridũamakũ ããgũ, surara opu Lisias wãikũgu gapũ gua pũro eja, ãgũrẽ turaro merã ãmakõãmi. ⁸ Pũũ Lisias, gua ãgũrẽ weresãnerãrẽ mũ pũroque iriuami. ãgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, õõgue aarabũ. Mũ basita ãgũrẽ sërẽñagũ, ããrĩpereri gua ãgũrẽ weresãrĩrẽ diayeta ãrĩma, ãrĩgũkoa, ãrĩyupu Tértulo Félire.

⁹ Gajirã judío masaka iro ããrĩrãde: “Tértulo diayeta werenĩmi”, ãrĩñurã. ¹⁰ ãgũsã irasũ ãrĩmakũ pégu, opu Félix Pablore mojõ merã irikeo, weredoreyupu. Pablo ãrĩyupu ãgũrẽ:

—Wãri bojori i nikũ marãrẽ mũ dorerire õãrõ masĩa yũ. Irasirigu yaamarẽ usuyari merã mũrẽ weregũra. ¹¹ Pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarinũrĩta taria, yũ Jerusalẽgue Marĩpũre bũremugũ ejadero pũũ. Irire diaye masĩdũagu, gajirãrẽ sërẽñaka! ¹² Yũ iri makãgue ããrĩmakũ, yũre weresãnerã yũ gajirã merã guaseomakũ neõ ããbirama. Marĩpũya wiire, judío masaka nerẽrĩ wiiriguedere, noõ gajiro iri makã marãrẽ gua gaguinĩmakũ iribirabũ. ¹³ Irasirirã yũre weresãnerã: “Ãsũ iriami, irasirigu waja opami”, ãrĩmasĩbema. ¹⁴ Mũrẽ gaji gapũre weregũra. Gua ñekũsãmarã Marĩpũre, Moisés doreri pídeare, Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadeare bũremuderosũta yũ bũremua. Irire bũremukeregu, Jesús buedeaderẽ bũremua. Yũre weresãnerã: “Jesús bueada ãrĩkatori ããrã”, ãrĩ werenĩma. ¹⁵ ãgũsã: “Marĩpũ ããrĩpererã masaka boanerãrẽ õãrãrẽ, ñerãdere masũgũkumi”, ãrĩ gũñarõsũta yũde gũñãa. ¹⁶ Irasirigu yũ Marĩpũ ãũrõ, masaka ãũrõdere yũ turaro bokatĩũrõ õãrõ iridũakoa.

17 'Yaa makā Jerusalērē yu wiriadero p̄ru, wári bojori gajirogue naagorena, p̄ru irogueta dujáabu. Irogue eja, yaarā boporārē niyeru sīgū ejabu. Irogue āārīgū, Marīpu iūrō waibure soepeodudibu ĩgūrē buremugū. 18 Marīpuya wiigue waa, ĩgū iūrō Moisés doredeare yu iriripoe judío masaka Asia marā yure bokajama. Yu merā gajirā masaka mērāgā āārīmā. Neō ĩgūsārē gua gaguinimakū iribiribu. 19 Judío masaka Asia marā yu Marīpuya wiigue irideare ĩānerā, yure: “Ñerō iriami”, ārī weresāduarā, oōgue mu iūrōgue weresārā aariburo. 20 ĩgūsā aaribirimakū, judío masaka oparā oōgue āārīrā yu ĩgūsā oparārē wereadeare péanerā: “Āsū āārā”, ārī weresāduarā, weresāburo. 21 I tamerārē yure weresāmasīma. Yu ĩgūsā merā āārīgū, buro turaro merā: “Boanerā masārākuma”, ārīdea waja yure wajamoōduakoa”, ārību ĩgūsārē, ārī wereyupu Pablo Félire.

22 ĩgū irasū ārīmakū pégu, Félix gapu Jesúre buremurā iririkurire oārō masīsā, āsū ārīyupu Pablöre:

—Iropata pégura. Surara opu Lisias ejadero p̄ru, mārē yu iriburire weregukoa, ārīyupu.

23 Irasū ārī odo, Pablöre koregure: “Peresugue oārō koreka ĩgūrē! Iri wiigueta naāa āārīkōāburo. ĩgū merāmarā ĩgūrē iritamududamakū kāmudabirikōāka!” ārīyupu.

24 Yoaweyaripoe tariadero p̄ru, Félix ĩgū marāpo judío masako Drusila wāikugo merā eja, Pablöre āiridoreyupu, Jesucristore ĩgū buremurīrē weremakū péduarā. 25 Pablo ĩgūsārē āsū ārīyupu: “Marīpu masakare diayemarē irimakū, ĩgūsā basi ñerō iriduarire iribirimakū gāāmemi. I umu peremakū, Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoōgukumi”, ārī weremakū, Félix gapu péguka, güi, “Waaka!” ārīyupu ĩgūrē:

—Gajipoe yure gajino moārī marīmakū siugura doja mārē, ārīyupu.

26 Félix irasū ārīkeregu: “Pablo yure niyeru sīburo”, ārīgū, ĩgū merā werenīgū wári ĩgūrē siunayupu. “Gajipoe irigu niyeru sīmakū ĩgūrē wiubukoa”, ārī güñadiyupu. 27 Pe bojori p̄ru, Porcio Festo wāikugu Félire gorawayugu, opu ñajāyupu. Irasirigu Félix gapu ĩgū opu āārīrīrē wirigu, judío masaka merā oārō āārīduagu, Pablöre peresugueta āārīdorekōāyupu dapa.

25

Pablo, Festo merā werenídea

1 Urenu ĩgū opu āārīrī ñajādero p̄ru, Festo Cesareague āārādi, Jerusalēgue waayupu. 2 ĩgū irogue ejadero p̄ru, paía oparā, gajirā judío masaka oparā Pablöre ĩgūsā weresādeare Festoguere wererā waañurā. 3 ĩgū puero eja, turaro merā:

“Guare iritamuka! Pablöre õõ Jerusalêgue ãiridoreka!” ãrĩ sêrêñañurã. Ìgūsã Ìgürê maague aarigüre: “Wêjêkõãrã!” ãrĩ ãmuyusiadiñurã. ⁴ Festo gapu Ìgüsãrê yujuyupu:

—Pablo Cesareague peresu ããrĩmi dapa. Mêrõgã puru irogue goedujáagukoa doja. ⁵ Pablo ñerõ iririkugũ ããrĩmakũ ìãrã, musã oparã Cesareague yu merãta waa, Ìgürê weresãrã waaburo, ãrĩyupu.

⁶ Irasirigu Festo su semana pere, gaji semana urenu waarõ merã Jerusalêgue ããrãdi Cesareague goedujáakõãyupu. Ìgũ dujajadero puru, gajinu gapu weresãrĩrê beyeri wiigue waayupu. Iro eja, opu doarogue doa, Pablöre ãiridoreyupu. ⁷ Pablo irogue ejamakũ ìãrã, judío masaka Jerusalén merã aaranerã Ìgũ puro waa ejanugã, Ìgürê wãri ñerĩ weresãdiñurã. Irasũ ãrĩ weresãkererã: “Ãsũ irimakũ ìãbũ”, neõ ãrĩmasĩbiriñurã. ⁸ Puru Pablo Ìgũ irideare wereyupu:

—Judío masaka dorerire, Marĩpuya wiima dorerire, romano marã opu doreridere neõ tarinugãbiribu yu, ãrĩyupu.

⁹ Festo gapu judío masaka merã õãrõ ããrĩdugũ, Pablöre sêrêñayupu:

—¿Jerusalêgue waadukuri? Irogue nu irideare yure weremakũ, Ìgüsã murê weresãdeare weremakũ péduakoa, ãrĩyupu.

¹⁰ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ, Pablo yujuyupu:

—Yu õõ romano marãrê weresãrĩrê beyerogue ããrĩsiãa. Irasirigu Jerusalêguere waadukabirikoa. Õõta yure irire beyero gããmea. Judío masakare neõ ñerõ iribiribu. Mu irire õãrõ masĩkoa. ¹¹ Yu ñerõ iridi tamerã: “Yure wêjêbirikõãka!” ãrĩbiriboakuyo. Ìgüsã yure ãrĩkatori merã weresãdea ããrĩmakũ, neõ sugu opuguerẽ wiamasĩña máa. Yu irideare romano marã opure beyemakũ gããmekoa, ãrĩyupu Pablo Festore.

¹² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Festo Ìgũ merãmarã merã wereni odo, Pablöre ãrĩyupu doja:

—Mu irideare romano marã opure weredukamakũ, Ìgũ purogue iriugura murê, ãrĩyupu.

Pablo, opu Agripare weredea

¹³ Yoawayaripoe puru Festo opu ñajãdero puru, Judea marã opu Agripa wãikugũ, Ìgũ tĩgõ Berenice merã Cesareague Festore õãdorerã waañurã. ¹⁴ Agripa irore yoaripoe ããrĩmakũ, Festo Pablöre Ìgüsã irideare wereyupu Ìgürê:

—Õõrê sugu ããrĩmi Félix peresu iridi. ¹⁵ Yu Jerusalêgue ããrĩmakũ, paia oparã, gajirã judío masaka oparã Ìgürê yure weresãrã ejama. “Ìgũ ñerõ iridea waja wêjêdoreka!” ãrĩ sêrêma yure. ¹⁶ Yu gapu: “Guã romano marã ubugorata gajirãrê neõ wêjêdorebea. Irasirirã sugu masakure weresãnerã Ìgüsã weresãdi merã weresãrĩrê beyerimasũ iürõ

gãme wereníbirikererã: ‘Wějêkôãka!’ ãrĩmasĩbema”, ãrĩ yujũbu. ¹⁷ Irasirigu ĩgũrẽ weresãnerã yũ merã ôõgue ĩgũsã ejadero pũũ, yooboro marĩrõ gajinũ gapũ weresãrĩrẽ beyeri wiigüe waabũ. Iro eja, opũ doarogue doa, ĩgũsã weresãdire ãĩridorebu. ¹⁸ ĩgũ yũ pũro ejamakũ ĩãrã, ĩgũrẽ weresãnerã wãgãnuãgãma. ĩgũsã wãgãnuãgamakũ ĩãgũ: “Ĩgũ ñerĩ irideare wári weremurã yáma”, ãrĩ gũñadibũ. ĩgũsã gapũ: “Ĩgũ ñerĩ irimakũ ĩãbu”, ãrĩ neõ weremasĩbirima. ¹⁹ Judío masaka bũremurĩ ditare weresãma. “Jesús wãĩkũgũ boa, pũũ masãdi ããrĩmĩ”, ĩgũ ãrĩdea waja weresãma ĩgũrẽ. ²⁰ Nasirimasĩbirisĩã, ĩgũrẽ sêrêñabũ: “¿Jerusalẽgue mude yũ merã waadũakuri? Iroque yũ merã waasĩã, mũ irideare wereaso yũre”, ãrĩbu ĩgũrẽ. ²¹ Yũ irasũ ãrĩmakũ pégu: “Iroguere waadũabirikoa, Romano marã opũ gapũre yũ irideare weregũ waadũakoa”, ãrĩmi. Irasirigu yũ gapũ ĩgũrẽ ôõta pikõãbu dapa. “Yũ mũrẽ iriumakũ, romano marã opũ Augusto pũro waagũkoa mũ”, ãrĩbu ĩgũrẽ, ãrĩ wereyupũ Festo Agripare.

²² Agripa Festore ãrĩyupũ:

—Yũde ĩgũ weremakũ péduakoa.

—Jãũ, ñamigãta ĩgũrẽ péguakoa mũ, ãrĩyupũ.

²³ Gajinũ gapũ Agripa, ĩgũ tĩgõ Berenice merã iri makã marã nerẽrĩ taribugue waañurã. Iroque ñajãrã, oparã sãñarĩ suri merã ñajãñurã. Gajirã surara oparã, iri makã marã oparãde ĩgũsã merã ñajãñurã. ĩgũsã nerẽadero pũũ, Festo Pablöre ãĩridoreyupũ. ²⁴ Pablo ĩgũsã pũroque ñajãjamakũ, Festo iro ããrĩrãrẽ ãrĩyupũ:

—Opũ Agripa, ããrĩpererã i taribugue nerẽanerã ôãrõ péka yũre! Wárã judío masaka Jerusalén marã, i makã marãde ĩrẽ weresãma yũre. “Wějêkôãka ĩgũrẽ!” ãrĩ gaguinĩma. ²⁵ ĩgũsã irasũ ãrĩkeremakũ, yũ gapũ ĩgũsã ĩgũrẽ wějêrõ gããmea, ãrĩrĩ wajare bokabiribũ. Irasirigu opũ Augustore ĩgũ irideare weregũ waadũakoa, ãrĩmakũ: “Ĩgũ pũroque iriugũra”, ãrĩ gũñabũ. ²⁶ Yũ gapũ ĩgũrẽ ĩgũsã weresãdeare ôãrõ masĩbirisĩã, opũ Augustore irimarẽ gojabiribũ dapa. Irasirigu ĩgũrẽ ãĩridoreabu, ĩgũ irideare mũsã péuro weredoregũ. Opũ Agripa, ĩgũ irideare weremakũ mũ péadero pũũ, ĩgũrẽ sêrêña, pũũ yũ ôãrõ gojagũkoa pama marĩ opũ Augustore. ²⁷ Sugũ masakũre ĩgũ ñerõ irideare masĩbirikererã, marĩ opũ Augusto pũroque iriumasĩña máa. ĩgũrẽ weresãdeare ôãrõ masĩbirikererã ĩgũrẽ iriurã, ubugorata iriubukoa, ãrĩyupũ Festo Agripare.

26

Pablo Agripare weredeã

¹ Irasirigu Agripa Pablöre:

—Wereka yure mu irideare! Īgūsā murē weresādeare mu yujumakū péduakoa, āriyuru.

Īgū irasū ārimakū pégu, Pablo Īgūya mojōrē soemu, Īgū irideare werenugāyuru:

²—Opu Agripa, dapagorare mu yure weredoremakū, buro usuyáa. Irasirigu yu irideare, judío masaka yure weresādeare āārīpererire murē weregura. ³Gua judío masaka iririkurire gua gāme werenírdere ōārō masíkoa. Irasirigu bopoñarī merā yu weremakū, ōārō péka!

Pablo Jesúre bñremuburi dupiyuro Īgū āārīrikudeare werede

⁴ Āārīpererā judío masaka yaa nikū marā, Jerusalén marāde yu majīgūgueta Īgūsā merā āārīdeare masíma.

⁵ Yu maamuguetā fariseo bumū āārīdi āārībú. Murē irire werednarā, weremasíma. Āārīpererā gua judío masaka watopeguere fariseo bumarā gua bñremurīrē gajirā nemorō ōārō yáma. ⁶ Marīpu gua ñekūsāmarārē masaka boanerārē masūgura, ārīdeare yu bñremurī waja yure weresārā ōōgue iriuma wajamoāburo, ārīrā. ⁷ Gua judío masaka, Israel bumarā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marāgora, Marīpu marī boadero puru masūburire usuyari merā yúa. Irasirirā ūmurī, ñamirī Marīpūre bñremuníkōā. Opu Agripa, gua irire yúkeremakū, surāyeri judío masaka weresāma yu irire bñremurī waja. ⁸ Musā gapu, ¿nasirirā Marīpu boanerārē masūburire bñremuberi?

Pablo Jesúre bñremurārē Īgū ñerō iriunadeare werede

⁹ Iripoegue Jesús Nazaretmurē bñremurārē yu bokatīūrō ñerō iridnadibu. ¹⁰ Jerusalēguere paía oparā dorero merā wārā Jesúre bñremurārē peresu iribu. Irasirigu oparā Īgūsārē wējēdoremakū, yude neō kāmūtabiribu. ¹¹ Āārīpereri Īgūsā nerērī wiirigue ñajāa, Jesúre bñremurārē ñerō iriunabu, Īgūrē bñremurīrē piriburo, ārīgū. Īgūsā merā buro guabu. Gaji makārīguedere irasūta ñerō irigorenabu.

Pablo Jesúre bñremunūgādeare werede

¹² Irasirigu Damascogue Jesúre bñremurārē ñerō irigu waadibu, paía oparā yure: “Gua dorero merā waaka!” ārimakū pégu. ¹³ Opu Agripa, yu maague waamakū, āsū waabu. Goeripoe āārīmakū, ūmugasigue abe ūmumu gosero nemorō gosesiribu yu puro, yu merā waanerā purodere. ¹⁴ Gua āārīpererā yebague meémejābu. Sugu yure hebreo ya merā werenímakū pébu. “Saulo, ¿nasirigu yure ñerō yári mu? Mu yure ñerō irigu, mu basita ñerō yáa”, ārimi yure. ¹⁵ Īgū irasū ārimakū pégu, yu gapu: “¿Noā āārīrī mu?” ārī sērēñabu. Marī Opu gapu āsū ārimi: “Yu, Jesús, mu ñerō iriguta āārā.

¹⁶ Wāgānugāka! Y_u mūrē deyoa, y_ure moāboegu āārīburo, āāīgū. Irasirigu m_u y_ure iādeare, p_urugue y_u mūrē ĩmuburidere gajirārē weregukoa. ¹⁷ Y_u mūrē judío masaka āārīmerārē buebure iriugura. Judío masaka, judío masaka āārīmerāde mūrē ñerō irimakū wijatagura. ¹⁸ Y_u mūrē judío masaka āārīmerārē buedoreg_u iriugukoa, yaa kerere masīburo, āāīgū. Irasirirā ñerīrē pirirākuma. Koye iāpāmerā, naītīārōgue āārīrā irirosū āārībirikuma. Boyorogue āārīrā irirosū āārīrākuma. Wātī ĩgūsā op_u āārībirikumi pama. Marīp_u gap_u ĩgūsā Op_u āārīgukumi. Irasirigu, ĩgūsā y_ure b_uremumakū iāgū, Marīp_u ĩgūsā ñerī irideare kātīgukumi. ĩgūsārē ĩgūyarā āārīmakū irīgukumi”, āārīmi Jesús y_ure.

Pablo, Jesús dorerire y_uj_udea

¹⁹ Op_u Agripa, āmugasigue Jesús y_ure werenideare tarinugābirib_u. ²⁰ Irasirigu Damasco marārē ĩgūya kerere wererororib_u. P_ur_u Jerusalem marārē, āārīpererogue Judea marārē wereb_u. Judío masaka āārīmerādere wereb_u. “M_usā ñerō irideare b_ujawere, m_usā gūñarīrē gorawayuka! Marīp_u gāāmerī gap_ure irika! Irasirirā m_usā gūñarī gorawayuadeare ĩmurākoa”, āārī bueb_u ĩgūsārē. ²¹ Y_u irire buedea waja judío masaka Marīp_uya wiig_ue y_u āārīgūrē ñeā wējēduarā irima. ²² ĩgūsā irasirikeremakū, Marīp_u gap_u y_ure iritamunikōāmi. Irasirigu āārīpererā oparārē, ubu āārīrādere y_u ĩgūya kerere wererire neō piribea. Iripoegue Moisés, gajirā Marīp_uya kerere weredupiyunerā, p_urugue āsū waarokoa, āārīdeare werea. Āsū āārī gojanerā āārīmá: ²³ “Cristo, Marīp_u iriudi b_uro ñerō tarīgukumi. ĩgū boadero p_ur_u, ĩgūta masāp_ur_uori, neō dupaturi boabirikumi. Irasirigu ĩgū masakare taug_u āārīrē judío masakare judío masaka āārīmerādere masīmakū irīgukumi”, āārī gojanerā āārīmá, āārī wereyup_u Pablo Agripare.

Pablo Agripare: “Jesúre b_uremuka!” āārī weredea

²⁴ ĩgū irasū āārīpoeta Festo gaguiniyup_u:

—Pablo, mirēgū yāa. Wārī buetarisā, mirērīmasū waāa, āārīyup_u.

²⁵ Pablo gap_u Festore āārīyup_u:

—Y_u op_u, mirēbea. Y_u wereri diayeta āārā. Irasirigu ire gopeyaro merā werea. ²⁶ Op_u Agripa gap_u, y_u wereri āārīpererire oārō masīkumi. Irire masīa y_u. Irasirigu ĩgūrē güiro marīrō werea. Y_u Jesúyare wereg_u, yayerogue werebea, āārīyup_u Pablo Festore. Irasū āārī odo, āsū āārīyup_u Agripare:

²⁷ —Op_u Agripa, Marīp_uya kerere weredupiyunerā gojadeare b_uremua m_u. M_u irire b_uremurīrē masīa y_u, āārīyup_u.

²⁸ Agripa ĩgūrē y_ujuyup_u:

—Iropagã werekeregu, ¿yure Jesúre buremumakũ iridũari? ãrĩyupũ.

²⁹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, Pablo yũjuyupũ Īgũrẽ:

—Jesúyare wári, o mérõgã weregu, musã ããrĩpererãrẽ yũ irirosũ Īgũrẽ buremumakũ gããmea. Marĩpũguere irire sērēbosáa. Yũ peresugue ããrĩgũ irirosũ musã ããrĩmakũ tamerãrẽ gããmebea, ãrĩyupũ.

³⁰⁻³¹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Agripa, Festo, Berenice gajirã Īgũsã merã doanerãde wãgãngã, gaji taribugue waa, Īgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—Īgũrẽ i waja wējērõ gããmea, ãrĩrĩ máa. I waja peresu iriro gããmea, ãrĩrĩde máa, ãrĩ gãme werenĩñurã.

³² Irasirigu Agripa ãsũ ãrĩyupũ Festore:

—Pablo romano marã opũre yũ irideare weredũakoa, Īgũ ãrĩbirimakũ, marĩ Īgũrẽ peresugue ããrĩgũrẽ wiukõãboakuyo, ãrĩyupũ.

27

Pablora Romague iriudea

¹ Irasirirã Pablora, gajirã peresu ããrĩrãdere doódiru merã Italia nikũma makã Romague gũa merã iriuma. Julio wãikũgu surara opũdere iriuma Īgũsãrẽ koredorerã. Īgũsã romano marã opũ Augusto wãikũgyarã surara ããrĩmã. ² Gũa Adramitio wãikũri makã marãya doódiru Asia nikũma perague waadiru merã waabu. Gajigu Aristarco wãikũgu Macedonia nikũma makã Tesalónica wãikũri makãmũde gũa merã waami. ³ Gajinu gapũ Sidón wãikũri makãma perague ejabu. Irogue ejadero pũrũ, Julio Pablora bopoñarĩ merã ãã, Īgũrẽ Īgũ merãmarã pũro naadoregu iriumi, Īgũsã Īgũ gããmerĩrẽ sĩburo, ãrĩgũ. ⁴ Gũa iri makãgue ããrãnerã doódiru merã waamakũ, bũro mirũ gũare gajipãrẽgue wējãputaribujubu. Irasirirã Chipre wãikũri nũgũrõ kũgarũ dujamakũ taribu. Iro gapũ mirũ wējãpubiriweyabu. ⁵ Ciliciare, Panfiliadere taribu. Pũrũ Licia nikũma makã Mira wãikũri makãgue ejabu.

⁶ Gũa irogue ejamakũ, surara opũ gajiru doódiru bokajami. Iriuru Alejandrĩague aaradiru, Italiague waaburidiru ããrĩbũ. Irasirigu gũare irirugue ñajãdoremi. ⁷ Iriuru merã waarã, mirũ gũare bũro wējãpu kãmutamakũ, yoaripoe yoobobũ. Bũro ñerõ tariri merã waa, Gnido wãikũri makã bokatĩrõ ejabu. Irore gũa tarimakũ, mirũ dupaturi bũro wējãpubũ. Gũa waaderoguerẽ ejamasĩbiribu. Irasirirã Creta wãikũri nũgũrõgue waa, Salmón wãikũri ñorõrẽ tariadero pũrũ, mirũ gũare neõ wējãputaribujubiribu pama. ⁸ Iri nũgũrõ tũro taria,

gariboretarianerãgue “Õãrĩ pera” wãikurogue ejabu. Iri pera Lasea wãikuri makã purogue ããrĩbú.

⁹ Gna yoaripoe yooboadea waja puibu waaburo mérõgã duyabu. Irasirigu Pablo doódiru moãrãrẽ weremi:

¹⁰ —Péka! Marĩ dapagora waamakũ, iru doódiru, doebiride dederibukoa. Marĩdere mirĩboama goegorãa, ãrãdimi.

¹¹ Ìgũ irasũ ãrĩkeremakũ, surara opu Pablo wererire pébirimi. Doódiru opu, iriru wejatugu wereri gapure buremumi. ¹² Ìgũsã ejadea pera gapu puibu tamumakũ, ñegorayuro. Irasirirã: “Fenice wãikuri makãgue waakõãdorea. Gajipoe irirã irogue puibu tamubukoa”, ãrĩma. Fenice, Creta nũgũrõma makã abe ñajãrõ gapu ããrĩrĩ makã ããrĩyuro. Iri makãma pera gapure mirũ wẽjãpubiriweyayuro.

Wádiyague buro mirũ waadea

¹³ Irasirirã sur gapu mirũ wẽjãpuweyamakũ ìãrã, doódiru moãrã: “Õãrĩnu ããrĩrokoa”, ãrĩ gũñadima. Gna irirure ñajãa, Creta nũgũrõ turo waabu Fenicegue waaduarã. ¹⁴ Mérõgã puru buro mirũ nordeste wãikuri aaribú. ¹⁵ Irasiriro guaya doódirure mirũ wẽjãpubéokõãbu. Mirũ iro wẽjãpumakũ gãme goroamasĩbiri, mirũ wẽjãpuro gaputa waabu. ¹⁶ Gna Cauda wãikuri nũgũrõgã turogue ejamakũ, mirũ wẽjãpubiriweyabu. Irasirirã gna buro moãtarianerãgue doódirumarũ médiru kũmagãrẽ õãrõ tũãmu suapeobu. Iriru wádiru mirĩmakũ, ìgũsã ñajãburidirugã ããrĩbú. ¹⁷ Irirugãrẽ suapeo odo, wádirure pũgubudari merã suanemoma mirũ merã waarĩri, ãrĩrã. Puru gũi, Sirte wãikuri ìmiparo miẽgue marĩrẽ mirũ ããrĩrĩ, ãrĩrã, ìgũsã mirũ ñeãrĩ gasiri suatúdea gasirire kuradijukõãma. Ìgũsã kuradijuadero puru, mirũ wẽjãpuro gaputa waabu. ¹⁸ Gajinu gapu marãrõta buro mirũ wẽjãpumakũ ìãrã, iriruma doebirire diague béobu. ¹⁹ Gajinu gapudere iriruma ããrĩrĩrẽ diague béobu. ²⁰ Yoaripoe ñĩpirinũrĩ ããrĩmakũ, abe ãmumu, neñukãde neõ deyomarĩma. Buro mirũ wẽjãpubu dapa. Irasirirã: “Iro diaye waakõãa”, ãrĩ masĩña marĩbu guare. “Mirĩ boakõãrãkoa”, ãrĩ gũñabu.

²¹ Irasirigu yoaripoe gna baabirimakũ ìãgũ, Pablo gna watopegue ããrãdi wãgãnũgã, ããrĩpererãrẽ ãrĩmi:

—Mũsã yu Cretague weredeare pémakũ õãgorabukuyo. Marĩ iro wirimerã, irure poyanorẽ, doebiridere dedeubiriboakuyo. ²² Irasirirã dapagorare yu weremakũ péka! Gũñaturaka! Gũibirikõãka! Neõ sugu boabirikoa. Iru doódiru dita dederirokoa. ²³ Yu Marĩpuyagu ããrã. Ìgũrẽ buremua. Dapagã ñami ìgũrẽ wereboegu yare deyoami. ²⁴ Æsũ ãrãmi: “Pablo, neõ gũibirikõãka! Mu romano marã opuure mu irideare wereguko. Marĩpu mure maĩrĩ

merã ããgũ, mu sãrãderosũta murẽ, mu merãmarã irugue ããrĩrãdere taugakumi”, ãrãmi. ²⁵ Irasirirã gũñaturaka! Marĩpu ãgũrẽ wereboegu yure ãrãderosũta waamakũ irigakumi, ãrĩ buremua. ²⁶ Irasiriro marĩrẽ nugũrõgue mirũ wẽjãpumeétúrokoa, ãrĩ weremi Pablo.

²⁷ Su ñami, pe semana gwa Cretare wiriadero puru, wádiya Adria wãikudiya mirũ bure wẽjãpuro gaputa waabu dapa. Ñami deko ããrĩmakũ, doódiru moãrã: “Marĩ nikũgue ejarã irisuyua”, ãrĩma. ²⁸ Irasirirã pũgubudague kõmerũrẽ suatúdiyu keoñama. Ìgũsã keoñamakũ, treinta y seis metrogora ãkũãbu. Mérõta waa, dupaturi keoñamakũ, veintisiete metrogora ãkũãbu. ²⁹ Irasirirã ñami ããrĩyomakũ, ùtãyerigue meétuabukoa, ãrĩ gũirã, ãsũ irima. Wapikari majĩ kõme majĩrĩpare iriyaburigue pũgubudari merã suatúadeare wejaturu gapu meéyoma irirure tũãñeãpauburo, ãrĩrã. Irasiri odo: “Murĩgora boyoro gããmeadaa”, ãrĩ gũñarikuma. ³⁰ Iri ñamita irirure moãrã gapu duriduarã irima. Irasiri gajĩ kõme majĩrĩrẽ wejadupiyuro gapu meéyomurã yáa, ãrĩkato, doódirumarũ médirugãrẽ ãidiju, iriru merã duriduarã irima. ³¹ Ìgũsã duriduumakũ ããgũ, Pablo surara opure ãgũyarã suraradere weremi:

— Ìisã iru moãrã médirugã merã waamakũ, musã ããrĩpererã taribirikoa, ãrĩmi.

³² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, surara gapu médirugã ãgũsã suadeadarire dititã, diague béokõãma.

³³ Boyoburi dupiyuro Pablo ãgũsãrẽ baadoregu, ãsũ ãrĩmi:

— Pe semanagora waáa, musã baamerãta bure gũñarikuro.

³⁴ Irasirigu tariduarã baaka! ãrĩ, bure sãrã. Neõ sugu musã dederibirikoa. Musãya poadaride neõ dederibirikoa, ãrĩmi.

³⁵ Irasũ ãrĩ odo, Pablo pãrẽ ãĩ, ããrĩpererã iũrõ Marĩpurre: “Mu merã usuyáa”, ãrĩ, irire dukawa baami. ³⁶ Ìgũ baamakũ ããrã, ãgũsãde ããrĩpererã gũñatura baama. ³⁷ Gwa irirugue ããrĩrã ããrĩpererã doscientos setenta y seis gora ããrĩbã. ³⁸ Irasirirã ãgũsã ããrĩpererã baayapi, puru irirugue ããrĩrĩ, wãri trigore diague béoma, kãrãwãrĩdiru dujaburo, ãrĩrã.

Doódiru ãmparogue soemũrĩbeja mirĩdea

³⁹ Boyoripoe doódiru moãrã nugũrõrẽ ããboka: “Ãsũ wãikuri nugũrõ ããrã”, ãrĩ ããmasĩbirima. Dupatũgũguere ãmparo ããrĩmakũ ããrã: “Sõõ buanumuarã! Gajipoe irirã iro majãbukoa”, ãrĩma. ⁴⁰ Irasirirã kõme majĩrĩrẽ ãgũsã suadeadarire ditimeédijubéokõãma. Iri odo, wejadupabu wejaturi ãgũsã suadeadarire kurama. Puru iriru wejadupiyuro gapu ããrĩrĩ surĩ gasirore ããwãgũnúma mirũ ããaburo, ãrĩrã. Irasiriro ãmparo puro gapu numuabu. ⁴¹ Numua,

wejadupiyuro gapu ĩmparo ũkũãberogue soemurĩbejabu. Neõ soebumasĩña marĩbu. Iri ru wejaturu gapu makũrĩ pagari meétuamakũ waariakõãbu.

⁴² Irasũ waamakũ ĩãrã, surara gapu ãrĩma:

—Iru mirĩmakũ, marĩ peresu irianerã bãnumuã, duriakõãbukuma. Irasirirã ĩgũsãrẽ wẽjẽpeokõãrã! ãrĩ werenĩma ĩgũsã basi.

⁴³ ĩgũsã opu gapu Pablure tauduagu: “Neõ sugure wẽjẽbirikõãka! ããrĩpererã bãmasĩrã mata nũgũrõ turogue bãnumuaka!” ãrĩmi. ⁴⁴ “Gajirã taboa majĩrĩ merã, gaji iriruma waariadea majĩrĩ merã payanumuaka!” ãrĩmi. Irasirirã ããrĩpererã iri merã bãnumuã, õãrõ tariperekõãbu.

28

Pablo, Malta wãikuri nũgũrõgue ejadea

¹ ããrĩpererã turogue majãnũgãdero puru iri nũgũrõrẽ ĩãmasĩbu. Malta wãikuri nũgũrõ ããrĩdero ããrĩbũ. ² Iri nũgũrõ marã masaka guare õãrõ irima. Deko merẽmakũ, guare buru yusakubu. Irasirirã guare peame diubosa, sũmadorema. ³ Pablode pea bojoñajãri seagu waa, seatĩãmi. ĩgũ seatĩãripoe ãña ĩgũ seadeague ããrãdi peame asiri gũiwirigu, Pablure ĩgũya mojõgue kũrĩmeésiami. ⁴ ĩgũrẽ kũrĩmeésiamakũ ĩãrã, iri nũgũrõ marã ĩgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩma:

—Ĩĩ masakare wẽjẽdi ããrĩkumi. ĩgũ dia wãdiyare tariadi ããrĩkeremakũ, marĩ buremugõ masakare wajamoãdorego ĩgũrẽ okadorebirikumo, ãrãdima.

⁵ Pablo gapu ãñarẽ peamegue wẽjãsiri meépeokõãmi. Neõ pũrĩsũbirimi. ⁶ Irasirimakũ ĩãrã, iro marã gapu: “Bijiakõãrokoa”, ãrĩma. ĩgũrẽ bijibirimakũ ĩãrã: “Gũñaña marĩrõ kõmoakõãgukumi”, ãrĩma doja. Yoaripoe ĩgũ pũrĩsũbirimakũ ĩãrã: “Ĩĩ sugu ãmũgasigue marã opu ããrĩkumi”, ãrĩma.

⁷ Gũa majãdero puro iri nũgũrõ marã opu Publio wãikuya nikũ ããrĩbũ. Guare ĩgũya wiigue siiuami. Irasirirã gũa urenu ĩgũ merã ããrĩmakũ, guare õãrõ irimi. ⁸ Publio pagu nimakuri yojo merã sirĩgũ ĩgũ kãrĩrõgue peyami. Irasirigu Pablo ĩgũrẽ ĩãgũ waa, ĩgũya taribugue ñajãa, Marĩpure sãrẽ odo, ĩgũya mojõrĩ merã ĩgũ weka ñapeo, taumi. ⁹ ĩgũrẽ taumakũ ĩãrã, ããrĩpererã gajirã iri nũgũrõ marã pũrĩrikarã Pablo puro ejama. ĩgũsã ejamakũ ĩãgũ, Pablo ĩgũsãdere taumi. ¹⁰ ĩgũ irasirimakũ ĩãrã, wãri gajino sĩma, guare ĩgũsã buremurĩrẽ ĩmurã. Puru gũa waaburi dupiyurogã ããrĩpereri gũa gããmerĩ, gũa baaburidere doódirugue durisãbosama.

Pablo Romague ejadea

¹¹ Gha iri nügürõgue urenã abe ããrãdero puru, doódiru Alejandriague aaradiru merã waabu doja. Iriuru iri nügürõgue puibu tamudero ããrĩbú. Iriuru wejadupiyurore pẽrã masaka buremurã Cástor, Pólux wãikurã keori weadea ããrĩbú. ¹² Gha iriuru merã waa, Siracusa wãikuri makãma perague ejabu. Irore urenã ããrĩbú. ¹³ Iri makãrẽ wiriwãgã, iri nügürõ turo taria, Regio wãikuri makãgue ejabu. Gajinu gapu gha waaripoe gha puru gapu mirũ wẽjãpuwãgãribu. Irasirirã gajinu gaputa Puteoli wãikuri makãgue ejabu. ¹⁴ Irogu gajirã Jesúre buremurãrẽ bokajabu. Ìgũsã guare: “Su semana gha merã dujaka!” ãrĩmakũ pérã, su semanagora Ìgũsã merã dujabu. Puru Romague waarã, maa merã waabu. ¹⁵ Gajirã Roma marã Jesúre buremurã gha waarĩ kerere pérã, Apio wãikuri makãgue guare bokatĩrã ejama. Iri makã doebiri duari makã ããrĩbú. Puru maague yoaweyaro waaripoe naarã kãrĩrĩ wiiri, ure wii ããrĩrõgora gajirã guare bokatĩrã ejama. Ìgũsã bokatĩrã ejamakũ Ìãgũ, Pablo usuyari merã Marĩpuru: “Murẽ usuyari sĩa”, ãrĩ, siñajã gũnaturakõãmi. ¹⁶ Romague gha ejadero puru, surara opu peresu ããrĩrãrẽ Pablo merã ããnerãrẽ iro marã peresu ããrĩrãrẽ korerã opure wiami. Pablo gapure: “Suguta ããrĩdhamakũ õãrokoa”, ãrĩ, sugu surara Ìgũrẽ korebure pími.

Pablo Roma marãrẽ buedea

¹⁷ Urenã puru Pablo judío masaka oparãrẽ iro ããrĩrãrẽ siuru neõmi. Ìgũsã nerẽperemakũ Ìãgũ, ãsũ ãrĩmi:

—Yaarã, yu marĩyarãrẽ, marĩ ñekũsãmarã iriunadeadere tarinugãbirikeremakũ, Jerusalén marã yure ñeã, romano marã oparãguere wia, yure peresu irima. ¹⁸ Romano marã oparã gapu yure sërẽña wiudhadima wẽjẽrõ gããmea, ãrĩrĩ bokabirisĩa. ¹⁹ Marĩyarã judío masaka gapu neõ yure wiudhabirima. Ìgũsã irasirimakũ Ìãgũ: “Romano marã opure yu irideare weredorerã iriuka!” ãrĩ sërẽbu. Irire sërẽgũ, yu gapu marĩyarãrẽ: “Ñerõ irima”, ãrĩ weresãbiribu. ²⁰ Irasirigu mũsãrẽ ire werebu siuabu. Marĩ judío masaka yoaripoe yúdi, marĩrẽ taugu, Jesucristo ããrĩmi. Yu Ìgũrẽ buremurĩ waja peresugue i kõmeda merã sũasũdi ããrã, ãrĩ weremi Pablo judío masaka oparãrẽ.

²¹ Ìgũsã Ìgũrẽ ãrĩma:

—Neõ su papera pũ, marĩyarã Judea marã, mũyamarẽ gojadea pũrẽ ñeãbea. Ìgũsã õõgue naarã ejanerãde murẽ neõ ñerõ ãrĩ weresãbirima. Gajirãde: “Ñerõ irimi”, ãrĩ werebirima guare. ²² I ditare masĩa. ããrĩpererogue marã masaka mũ merãmarãrẽ: “Ìgũsã bueri ñegorãa”, ãrĩ werenĩma. Irasirirã mũ buerire pẽduakoa, ãrĩma.

²³ Irasirirā sunu irire wereníburinurē beye odo, waakōāma. Puru irinu ejamakū iārā, wārā masaka Pablo āārīrī wiigüe ejama. Irasirigū boyoripoe āārīmakū, ĩgūsārē buenugādi, bueneākōāmi. Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere buemi. Moisés gojadeare, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadedere buemi, Jesúre buremuburo, ārīgū. ²⁴ Surāyeri ĩgū buerire buremuma. Gajirā gapu neō péduabirima. ²⁵ Irasirirā surosū gūñabiri, wirianokōāma. ĩgūsā wiriaripoe Pablo ārīmi:

—Ōāgū deyomarīgū Marīpuya kerere weredupiyugū Isaiás merā marī ñekūsāmarārē diayeta weredi āārīmí. Āsū ārī weredi āārīmí:

²⁶ Masakare āsū ārī weregū waaka: “Ĕmurikū musā yaare pékererā: ‘Irasū ārīduaro irikoa’, ārī neō pémasībea. Ĕmurikū yu ōārō iririre iākererā: ‘Irasū ārīduaro irikoa’, ārī neō iāmasībea”, ārī wereka ĩgūsārē!

²⁷ Yaa werenīrīrē pémerā diayeta pémasībema. Irasirirā gāmipūrī pémerā, koye iāpāmerā irirosū āārīma. Irasū āārīmerā iāmasī, ōārō pémasībukuma. Irasirirā yu pémasīrī sīrīrē oparā yure buremubukuma. Irasirigū ĩgūsārē tauboakuyo, ārīdi āārīmí.*

²⁸ Irasirirā musā yure péduabiri waja dapagora merā Marīpu masakare tauri kerere judío masaka āārīmerā gapure wererā waarākoa. ĩgūsā gapu pérākuma, ārīmi Pablo judío masaka ĩgū puro nerēanerārē.

²⁹ ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsā basi buro gāme turi wiriama.

³⁰ Pe bojorigora Pablo iro marā ĩgūrē wayudea wiigüe āārīmí. ĩgū iri wiigüe āārīrī waja ĩgūsārē niyeru merā wajari-nami. Iri wiigüe āārīgú, ĩgūrē iārā ejanarārē usuyari merā bokatīrīñeānami. ³¹ Güiro marīrō Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere, Jesucristoya keredere buenami. Neō sugū ĩgūrē: “Bue-birikōāka!” ārībirima.

Iropata āārā.

Lucas

ROMANOS

Pablo Roma marârê ôãdoredea

¹ Y_u Pablo, Jesucristore moãboegu ããrã. Marĩpu yure ïgũ masakare tauri kerere buedoregu beyepĩmi.

² Iripoegue Marĩpu ïgũyare weredupuyunerãrê iri kerere weredi ããrĩmĩ. Irasirirã irire ïgũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojanerã ããrĩmã. ³ ïgũsã gojadea, Marĩpu magũ marĩ Op_u Jesucristoya kere ããrã. ïgũta i ãmũguere marĩ irirosũ dupukugu deyoagu, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩdi ããrĩmĩ. ⁴ ïgũ, Ôãgũ deyomarĩgũrê opagu ããrĩmi. ïgũ boadero pũgu, Marĩpu ïgũ turari merã ïgũrê masũdi ããrĩmĩ ããrĩpererãrê: “Diayeta yu magũ ããrĩmi”, ãrĩ ïmugũ. ⁵ ïgũta guare ôãrõ irigu, Jesucristo merã ïgũyare weredoregu pĩmi, ããrĩpereri buri marârê ïgũrê buremurãno ïgũ dorerire iriburo, ãrĩgũ. ⁶ Mũsãdere Jesucristo-yarã ããrĩburo, ãrĩgũ, beyedi ããrĩmĩ.

⁷ Irasirigu yu mũsãrê Marĩpu beyenerãrê ããrĩpererã Roma marârê ôãdorea. Marĩpu ããrĩnĩgũ, marĩ Op_u Jesucristo mũsãrê ôãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo: “Romague waadũakoa”, ãrĩ gojadea

⁸ Ire mũsãrê werepũrorigũra. ããrĩperero marã masaka, mũsã Jesucristore buremurĩrê werenĩpereakõãma. Irire pẽgu, Jesucristo iritamurĩ merã Marĩpũre usuyari sĩa. ⁹ ããrĩpereri yu turari merã Marĩpu yure dorerosũta masakare ïgũ magũya kerere werea. Irasirigu ïgũrê sêrêriku, mũsãya ããrĩburire sêrêbosanĩkõãa. Marĩpu irire masĩmi. ¹⁰ Irasirigu Marĩpũre: “Mũ yure Romague iriudũagu, yu waaburire ãmuyuka!” ãrĩ sêrênãa. ¹¹ Mũsã pũro ejagu, gũñaturari merã Jesũre buremunemoburo, ãrĩgũ, ïgũyare weredũakoa, Ôãgũ deyomarĩgũ yure iritamurõsũta mũsãdere iritamuburo, ãrĩgũ. ¹² Marĩ Jesũre buremurã ããrã. Irasirirã mũsã, yu ïgũrê buremumakũ ïãrã, nemorõ gũñaturarãkoa. Yũde, mũsã ïgũrê buremumakũ ïãgũ, gũñaturagũkoa.

¹³ Yaarã, yu mũsã pũro waadũarire masĩmakũ gããmekoa. Gajero marã masaka yu Jesũya kerere weremakũ pãrã, ïgũrê buremuma. Irasirigu mũsãya makã marãdere irire weregu waadũakoa, ïgũsãde ïgũrê buremuburo, ãrĩgũ. ¹⁴ Marĩpu yure ããrĩpererãrê iri kerere weredoremi. Paga makãrĩ marârê, mutã makãrĩ marârê, masĩrãrê, masĩmerãdere weredoremi. ¹⁵ Irasirigu mũsãya makã marârê Jesũre buremumerãrê ïgũya kerere bũro weredũakoa.

Jesũya kerere pãrã, ïgũrê buremunũgãrãkuma, ãrĩ gojadea

16 Masaka iri kerere pérã, ìgürê b̄remun̄gārākuma. Irasiriḡu Marĩp̄u āārĩpererã Jesúre b̄remurãrê ìgũ turari merã tauḡkumi, perebiri peamegue waabirikōāburo, ārĩgũ. Judío masaka, judío masaka āārĩmerãde iri kerere pé, ìgürê b̄remumakũ, Marĩp̄u ìgũsārê tauḡkumi. Irasiriḡu yu, ḡuyasĩrĩrĩ marĩrō gũñaturari merã iri kerere werea.

17 Iri kere āsũ ārã. Marĩp̄u Jesucristore b̄remurã direta: “Ōārã āārĩma”, ārĩ ìāmi. Marĩp̄uya kerere gojadea p̄guedere āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbú: “Marĩp̄u irasũ b̄remurãrê: ‘Ōārã āārĩma’, ārĩ ìāmi. Irasirirã ìgũ merã āārĩnĩkōārākuma”, ārĩ gojasũdero āārĩbú.

Masaka ìgũsã ñerĩ iriri merã waja opama, ārĩ gojadea

18-19 Marĩp̄u masakare ìgũyamarê òārō masĩmakũ yámi. ìgũ irire masĩmakũ irikerep̄uru, ñerĩrê yáma. Irasirirã Marĩp̄uya diayemarê masĩmerã dujama. Irasiriḡu Marĩp̄u ūm̄ugasigue āārĩgũ āārĩpererã diayemarê irimerãrê, ñerō irirãrê ìgũ b̄uro wajamoāburire masĩmakũ yámi. 20 Marĩp̄u deyomarĩgũ āārĩkerep̄uru, ìgũ neōgorague i ūm̄arê āārĩpereri iridea merã ìgũ perebiri turarire, ìgũyamarê masĩsũa. Irasirirã masaka ìgürê: “Masĩbirisĩã, waja opabea”, ārĩmasĩbirikuma.

21 Marĩp̄uyamarê masĩkererã, ìgürê: “Ōātaria mu”, ārĩ b̄remubema. ìgũ òārō irikerep̄uru, ìgürê: “Ōāa”, ārĩ, usuyari s̄ibema. Irasirirã ìgũyare p̄emasĩmerã dujama. Ñerĩ direta gũñarĩ opama. Irasiro ìgũsã gũñarĩguere naĩtĩārō irirosũ āārã. 22 “Gua masĩrã āārã”, ārĩkererã, Marĩp̄uyare neō p̄emasĩmerã waama. 23 Irasirirã Marĩp̄u āārĩnĩgũ gap̄ure b̄remubema. P̄ur̄gue boaburi gap̄ure: masaka keorire, mirã, waim̄arã paárã, p̄ĩrũa keori ìgũsã weadeare b̄remuma.

24 Irasiriḡu Marĩp̄u ìgũsārê ìgũsã ñerĩrê uaribejari direta irinaburo, ārĩgũ, béomi. Irasirirã ḡuyasĩr̄rō ñerĩrê gãme irinĩkōāma. 25 Marĩp̄uya diayema gap̄ure b̄remubema. Ārĩgatori direta òārō p̄ema. Irasirirã Marĩp̄u āārĩpereri i ūm̄amarê iridi gap̄ure b̄remumerã, ìgũ iridea gap̄ure b̄remuma. ìgũsã ìgürê b̄remubirikerep̄uru, marĩ gap̄u ìgürê: “Ōātaria mu”, ārĩ, usuyari s̄inĩkōārō gãāmea. Irasũta irirã!

26 ìgũsã b̄remubiri waja Marĩp̄u ìgũsārê béomi, ìgũsã gãāmerō ḡuyasĩr̄rō ñerĩrê iriburo, ārĩgũ. Irasirirã nome ūmarê mar̄p̄uk̄ud̄abema. Nome basita gãme mar̄p̄uk̄ud̄arã irirosũ āārĩma. Irasirirã ìgũsã nome seyaro ñerō yáma. 27 Ūmade irirosũta yáma. Nomerê mar̄pok̄ud̄abema. Ūma

basita gāme marāpokuduarā irirosū āārīma. Īgūsā ūma se-yaro ñerō yāma. Irasirirā Īgūsā basita ñerō iriri waja Īgūsāya dupurire poyanorēma.

²⁸ Īgūsā Marīpure masīduabiri waja Īgūsārē béomi, ñerī gūñarī direta opaburo, ārīgū. Irasirirā noó gāāmerō ñerīrē irinikōāma. ²⁹ Āārīpereri ñerīrē iririkuma. Ūma nome merā, nome ūma merā ñerō iririkuma. Ñetariro iririkuma. Gajerāyare buro gāāmema. Gajerārē ñerō iriduma. Gajerā gajino opamakū ĩārā, Īgūsārē ĩaturima. Gāmewējērikurā, gāmekēārikurā, ārīgatorikurā, ñerō āārīrikurā, buro kerekurā āārīma. ³⁰ Gajerārē ārīgatori merā ñerō ārī werenīma. Marīpure gāāmemerā dooma. Gajerārē ĩamuīrikuma. “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñarā: “Ōārō yāa”, ārī weregorenama. Gajerōsūperi ñerī iririre iribokaduma. Īgūsā pagusāmarārē tarinugārikuma. ³¹ Ōārīrē pémasīduabema. Gajerārē: “Āsū irirāra”, ārīdeare neō keoro iribema. Neō sugunorē maīrī merā ĩābema. Īgūsārē gajerā ñerō irideare neō kātimasībema. Gajerārē bopoñabema. ³² Marīpu irasirirārē: “Wajamoāgura”, ārīderosūta irigukumi. Perebiri peamegue béogukumi. Īgūsārē béoburire masīkererā, ñerīrē neō piribema. Gajerā Īgūsā irirosū ñerīrē irimakū ĩārā, ōārō usuyari merā ĩāma.

2

Ñerī irirārē Marīpu diayeta wajamoāgukumi, ārī gojadea

¹ Irasirirā gajerārē werewuarā Īgūsā irirosū irikererā, musā basita werewuarā yāa. Īgūsārē: “Īgūsā ñerō iriri waja, waja opama”, ārīrā, musā basita: “Gude waja opāa”, ārīrā irirosū ārīrā yāa. ² Marīpu ñerī irirārē: “Īgūsā ñerī iriri waja, wajamoāgura”, ārīgū, diayeta ārīgū yāmi. Irire masīa marī. ³ Musā gajerārē: “Ñerō yāma”, ārī werewuarā, Īgūsā irirosū irikererā: “Marīpu gna gapure wajamoābirikumi”, ¿ārī gūñarī? Irire irasū ārī gūñabirikōāka! Marīpu musādere musā ñerō iriri waja, wajamoāgukumi.

⁴ Musā ñerī irirā: “Marīpu guare buro bopoñarī merā ĩāgū, mata wajamoābemi”, ārī gūñabirikōāka! Ōārō pémasīka! Musā ñerō iririre bujaweremakū ĩaduagu, musā gūñarīrē gorawayumakū ĩaduagu, mata wajamoābemi. ⁵ Mata wajamoābirikeregu, musā Īgūrē neō pébirimakū ĩāgū, ñerō iririre neō piridubirimakū ĩāgū, musā merā guanemomi. Irasirigu purugue āārīpererā ñerārē Īgū wajamoārīnu ejamakū, musārē buro wajamoāgukumi. Īgū irasirimakū ĩārā, āārīpererā: “Diayeta Īgūsārē wajamoāgūta yāmi”, ārī masīrākuma. ⁶ Irinurē Marīpu masakakure Īgūsā irideare ĩā

beye, keoro wajarigukumi. ⁷ Ōārīrē irinirā gapu: Marīpu merā āārīduarā: “Musā ōārō yáa”, āārimakū péduarā, ĩgū purogue perebiri okarire opaduarā āārīma. Irasirigu ĩgūsārē perebiri okarire sīgukumi, ĩgū merā āārīnikōāburo, āāīgū. ⁸ ĩgūsā gāāmerō irirā gapu diayemarē iridubema. Ŋerī direta iridubama. Irasirigu Marīpu ĩgūsā merā gua, buro ĩgūsārē wajamoāgukumi. ⁹ Āārīpererā Ŋerī irirā Ŋerō tari, buro gūñarikurākuma. Judío masakare waapurorirokoa. Judío masaka āārīmerādere irasūta waarokoa. ¹⁰ Marīpu āārīpererā ōārī irirā gapure: “Ōārō yáma”, āāī ĩāgukumi. ĩgūsārē ĩgū merā ōārō āārīmakū irigukumi. Irasirigu siuñajārī opamakū irigukumi. Judío masakare irire iripurorigukumi. Judío masaka āārīmerādere irasūta irigukumi.

¹¹ Marīpu marī āārīpererārē: judío masakare, judío masaka āārīmerādere surōsūta ĩāmi. ¹² Judío masaka āārīmerā, Marīpu Moisére doreri pídeare opabirikererā Ŋerī irimakū ĩāgū, Marīpu ĩgūsārē perebiri peamegue béogukumi. Judío masaka ĩgū doreri pídeare oparāde Ŋerī irimakū ĩāgū, ĩgūsādere irire tarinugārī waja, wajamoāgukumi. ¹³ ĩgū Moisére doreri pídeare pékererā irire iribirimakū ĩāgū, ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, āāī ĩābemi. Irire irirā gapure: “Ōārā āārīma”, āāī ĩāmi. ¹⁴ Judío masaka āārīmerā Marīpu Moisére doreri pídeare opabirikererā ōārō irirā, Marīpu dorederosūta yáma. Irasirirā ĩgūsā basi Marīpu doredeare oparā irirosū irire yáma. ¹⁵ Marīpu ĩgūsā gūñarīgue ĩgū doredeare masīmakū iridī āārīmī. Irasirirā ĩgū dorederosūta irirā, irire masīrā irirosū yáma. Ōārō irirā, o Ŋerō irirā, ĩgūsā gūñarī merā ĩgūsā irideare masīma. Ŋerīrē irianerā: “Waja opáa”, āāī gūñama. Irasūta ōārīrē irianerāde: “Waja opabea”, āāī gūñama.

¹⁶ Irasirigu Marīpu āārīpererā Ŋerārē wajamoārīnu ejamakū, Jesucristore: “Āārīpererā gūñarīrē, ĩgūsā gajerā ĩāberogue irideare ĩā beyeka!” āāīgukumi. Irasirigu Jesucristo Ŋerī gūñarī oparārē, Ŋerī iririkurārē: “Wajamoāgura”, āāīgukumi. Ōārī gūñarī oparārē, ōārō iririkurārē: “Wajamoābirikoa”, āāīgukumi. Marīpu masakare tauri kerere buegu, irireta bueya.

Marīpu Moisére doreri pídeamarē gojadea

¹⁷ Musā gapu: “Gua judío masaka Marīpu Moisére doreri pídeare buremusiā, gajerā nemorō Marīpuyarā āārā”, āāī gūñadāa. ¹⁸ Gajire āsū āāī gūñāa: “Gua Marīpu gāāmerīrē, ĩgū Moisére doreri pídeare masīrā āārīsīā, ōārī direta beyemasīa. ¹⁹ Irasirirā koye ĩāmerārē tūādupuyuwāgārā irirosū Marīpuyare masīmerārē buemasīa. Naītīārōgue āārīrārē sīāgoro irirosū diayema iririre masīmerārē diayema gapure

Īgūsārē iridorea. ²⁰ Marīpu Moisére doreri pıdeare opasıā, di-ayema iririre õārõ masıā. Irasirirā masımerārē, majırā irirosū āārırārē buerimasā āārā”, ārı gũñadāa mısā. ²¹ Gajerārē irasū ārı buekererā, ħnasirirā mısā basi bueberi? “Yajabirikõāka!” ārı buekererā, ħnasirirā yajari mısā? ²² “Gajigpu marāpo, gajego marāpu merā ñerõ iribirikõāka!” ārı buekererā, ħnasirirā irasū yarı? Masaka bremurı keori weadeare dookererā, ħnasirirā Īgūsā bremurı wiirimarē yajari, irire opamurā? ²³ “Marīpu Moisére doreri pıdeare opasıā, gajerā nemorõ āārā”, ārı gũñakererā, iri dorerire tarinugārā, gajerādere Īgūrē bremubirimakū irirā yāa. ²⁴ Marīpuya werenırı gojadea pũgue mısā irasiririre āsū ārı gojasũdero āārıbı: “Mısā judıo masaka, judıo masaka āārımerārē Marıpure ñerõ ārı werenımakū yāa”, ārı gojasũdero āārıbı.

²⁵ Mısā judıo masaka Marıpu Moisére doreri pıdeare irirā, mısāya dupuma gasirogārē* wiirisũnerā āārımakū õāgorāa. Marıpu mısārē: “Yaarā āārıma”, ārı ĩāmi. Irire tarinugārā, mısāya dupuma gasirogārē wiirisũbirinerā irirosū āārā. ²⁶ Judıo masaka āārımerā irasū wiirisũbirinerā āārıkererpu, Marıpu Moisére doreri pıdeare irimakū: “Yaarā āārıma”, ārı ĩāgukumi. Judıo masakadere Īgūsā irire irimakū, irasũta ārı ĩāgukumi. ²⁷ Judıo masaka āārımerā gapu Īgūsāya dupuma gasirogārē wiirisũbirinerā āārıkererā, Marıpu doredeare irirā, mısārē judıo masakare iri doredeare oparārē mısā irire tarinugārı waja: “Waja opama”, ārıırākuma. ²⁸ Sugpu judıo masakpu irasū wiirisũdi: “Marıpuyagpu āārā”, ārı gũñakeregu, Marıpure bremubi, diayeta Marıpuyagpu, judıo masakugora āārıbemi. ²⁹ Marıpuyarā gapu irasū wiirisũnerā dita āārıbema. Ōāgũ deyomarıgũ Īgūsāya gũñarıgue õārı merā gorawayumakū iridero puru, Īgūsā Marıpuyarā, judıo masakugora āārıma. Masaka Īgūsārē: “Õārā āārıma”, ārı ĩābirıkererpu, Marıpu gapu: “Õārā āārıma”, ārı ĩāmi.

3

¹ Mısā, yu irasū ārımakū pērā: “Ĥgua judıo masaka, guaya dupuma gasirogārē wiirisũnerā āārırı wajamarıkuri?” ħārı gũñarı? ² Gua judıo masaka āārımakū õāgorāa. Marıpu guare warı õārıre sıdı āārımı. Irasirıgu guare Īgũya kerere pıparorıdı āārımı, irire gajerārē weredoregu. ³ Yu irasū ārımakū pērā: “Judıo masaka surāyerı Marıpu Īgūsārē: ‘Āsũ irıgura’, ārıdeare

* **2:25** Gn 17.1-14: Iripoegue Marıpu Abrahārē Īgũ pūrā āmarē: “Yaarā āārıburo”, ārıgũ, Īgūsāya dupuma gasirogārē wiirıdoređı āārımı. Puru iri dorerire Moisére pıdı āārımı. Irasirirā judıo masaka Abraham parāmerā āārıtıuarā iri dorerire irirā, Īgūsā pūrā āmarē su mođma pere gajı mođ ureru pērēbejarınurı waaró merā Īgūsā deyoadero puru irasū yāma.

buremubirimakū, irire iribirikumi” ¿ārī gūñarī? ⁴ Neō irasū ārī gūñabirikōāka! Āārīpererā masaka ārīgatokerepuru, Marīpu gapu neō ārīgatobemi. Īgūya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Гару, му werenírī merā masakare му diayema iririre masīmakū yāa. Му ārīderosūta keoro irimakū, neō sugu masaku murē: “Diaye iribemi”, ārīmasībirikumi, ārī gojasūdero āārībú.*

⁵ Gajerā irire pérā, āsū ārīmoāmabokuma: “Gua ñerō iriri merā Marīpu diaye iriri masakare masīmakū yāa. Gua irasirikerepuru, Marīpu guare wajamoāgū, diaye iribemi”, ārībokuma.

⁶ Neō irasū āārībea. Īgūsā irasū ārīrī keoro āārīmakū, Marīpu neō sugunorē Īgūsā ñerō irikerepuru, wajamoābiribokumi.

⁷ Gajerā idere ārīmoāmabokuma: “Gua ārīgatori merā Marīpu ārīgatobi āārīrīrē masakare masīmakū yāa. Irasirirā Īgūrē: ‘Ōatarimi’, ārī buremuma. Gua irasirikerepuru, Marīpu guare wajamoāgū, diaye iribemi”, ārībokuma. ⁸ Āsū ārībokuma doja: “Gua ñerī irimakū, gajerā Marīpu oāgū āārīrī gapure masīnemorākuma”, ārībokuma. Surāyeri guare ñerō gūñarī merā: “Pablosāde irasūta ārī buema”, ārī wereníma. Īgūsā irasū ārīrī waja Marīpu Īgūsārē wajamoāgū, diayeta irigukumi.

Āārīpererā masaka waja oparā dita āārīma, ārī gojadea

⁹ ¿Naāsū ārī gūñarī? ¿Marīpu ĩūrō marī judío masaka, gajerā nemorō oārā āārīrī? Neō irasū āārībea. Marī āārīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde ñerō irirā āārīsīā, waja oparā dita āārā. Irire yu musārē weresiabu.

¹⁰ Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Neō suguno oāgū mámi. Neō marīgorakōāmi.

¹¹ Neō Marīpuyare pémasīgū mámi. Neō suguno Īgūrē masīduagu mámi.

¹² Āārīpererā Marīpuyare irituyamerā, dedirimurā dita āārīma. Neō suguno oārīrē irigu mámi. Neō marīgorakōāmi.*

¹³ Masāgobe toyori gobe ūrīwiurosū Īgūsā ñerī werenírī āārā. Ārīgatorikuma. Āña disigue nima opagu irirosū pūrīrō wereníma.*

¹⁴ Ñerī direta werení, gajerārē dojama. Buro turirikuma.*

¹⁵ Masakare wējēbéoduari direta opasurima.

¹⁶ Noó Īgūsā waaró masakare poyanorē, Īgūsārē ñerō tarimakū yāma.

¹⁷ Gajerārē siuñajārī merā āārīmakū neō iribema.*

* 3:4 Sal 51.4 * 3:12 Sal 14.1-3; 53.1-3 * 3:13 Sal 5.9; 140.3 * 3:14 Sal 10.7 * 3:17 Is 59.7-8

18 Marĩpũre goepeyari merã buremubema. Irasirirã ãgũrẽ güibema, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.✱

19 Marĩ ire masĩa. ããrĩpererã Moisés doreri gũa judío masakare: “Ãsũ irika!” ãrĩ pídeare iripeobirisĩã: “Waja opabea”, ãrĩmasĩbema. Irasirirã ããrĩpererã judío masaka, judío masaka ããrĩmerãde waja opasĩã, Marĩpũ wajamoãsumurã dita ããrĩma. 20 Neõ sugũ masakũ Moisés doredeare iripeomasĩbemi. Irasirigũ: “Marĩpũ yũre: ‘Õãgũ ããrĩmi’, ãrĩ ããgũkumi”, ãrĩmasĩbirikumi. Marĩpũ iri dorerire pídea merãta marĩrẽ: “Ñerã ããrã”, ãrĩ masĩmakũ yãmi.

Marĩ Jesucristore buremurĩ merã tausũrãkoa, ãrĩ gojadea

21-22 Daporare Marĩpũ marĩrẽ ire masĩmakũ yãmi. Marĩ Jesucristore buremumakũ, ãgũ Moisére doreri pídeare iripeobirikerepũ, marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ããmi. Irasirigũ marĩ ããrĩpererãrẽ Jesucristore buremurãrẽ sũrosũta ããmi. ãgũ irasũ ãrĩ ããburire Moisés, gajerã ãgũyare weredupuyurimasãde ãgũya kerere gojadea pũgue gojanerã ããrĩmã.

23 Marĩ ããrĩpererã ñerĩ irirã dita ããrã. Irasirirã, Marĩpũ: “Yũ merã õãrõ ããrĩrãkoa”, ãrĩdeare marĩ basi neõ bokabirikoa. 24 Marĩ irasũ ããrĩkerepũ, Marĩpũ marĩrẽ maĩgũ ãgũ magũ Jesucristore iriudi ããrĩmi, marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadoregũ. Irasirigũ, marĩrẽ Jesucristore buremurãrẽ: “Waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ããmi. 25 Marĩpũ Jesucristore ããrĩpererã masakare ãgũsã ñerĩ iridea wajare wajaridoregũ, ãgũrẽ iriudi ããrĩmi. Irasirigũ, Jesucristo boagũ dí béodea merã ãgũrẽ buremurãrẽ ãgũsã ñerĩ iridea wajare kãtidi ããrĩmi. Bopoñagũ ããrĩsĩã, iripoegue marãdere ãgũsã ãgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare buremudea merã ãgũsã ñerõ iridea wajare kãtidi ããrĩmi. Irire irigũ, ãgũ diaye irigũ ããrĩrĩrẽ ãmudi ããrĩmi. 26 Marĩpũ datora marãdere Jesús marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadea merã ãgũrẽ buremurãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ããmi. Irasirigũ marĩrẽ ãgũ diaye irigũ ããrĩrĩrẽ masĩmakũ yãmi.

27 Irasirirã Marĩpũ ãũrõ marĩ basita: “Õãrã ããrã, ãgũ Moisére doreri pídeare iripeorã yãa”, ãrĩmasĩbea. Ãsũ gapũ ãrĩ masĩa. Marĩpũ, Jesúsre marĩ buremumakũ, marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ããmi. 28 Ire masĩa. Marĩpũ Moisére doreri pídeare marĩ irimakũ meta marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ããmi. Marĩ Jesúsre buremumakũ, marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ããmi.

29-30 ¿Marĩpũ judío masaka direta Opũ ããrĩrĩ? Neõ irasũ ããrĩbemi. Judío masaka, judío masaka ããrĩmerãdere ãgũ sugũta ããrĩpererã Opũ ããrĩmi. Irasirigũ, ãgũsã Jesúsre buremumakũ:

“Ōārā, waja opamerā āārīma”, āārī īāmi. ³¹ Irasirirā marī Jesúre b̄remurā, ¿Marīp̄u Moisére doreri pídeare béorā yári? Āārībea. Marī ĩgūrē b̄remurā Marīp̄u dorerire nemorō irinemowāgārākoa.

4

Pablo, Abraham Marīp̄ure b̄remudeare gojadea

¹ Irasirirā, ¿naásū āārīrākuri Abrahārē, marī ñekū āārīp̄uroridire? ¿Naásū waayuri ĩgūrē? ² Marīp̄u Abrahārē: “Ōārō iriḡu āārīsīā, ōāgū āārīmī”, āārī īābodi āārīkerep̄u, Abraham ĩgū basi: “Marīp̄u ĩūrō ōārō yāa”, neō āārīmasībiriunadi āārīmī. ³ Marīp̄uya werenīrī gojadea p̄gue āsū āārī gojasūdero āārībú: “Abraham Marīp̄ure b̄remumakū, Marīp̄u ĩgūrē: ‘Ōāgū āārīmī’, āārī īādi āārīmī”, āārī gojasūdero āārībú.

⁴ Āsū āārā. Suḡu gajino moādire wajarirā, irasū sīkōārā meta irikuma. ĩgū moādea waja wajarirā irikuma. ⁵ Marīp̄u gap̄u irasiribemi. Ñērārē, ĩgūsā ōārīrē iribirikerep̄u, ĩgūrē b̄remumakū: “Waja opamerā āārīma”, āārī īāmi. Irasiriḡu, marī ĩgūrē b̄remumakū: “Ȳu ĩūrō ōārā āārīma”, āārī īāmi. ⁶ Iripoeguem̄u Davide ȳu āārīrōsūta gojadi āārīmī. Marīp̄u masaka iririre ĩāgū: “Ōārā āārīma”, āārī ĩāgū meta āārīmī. ĩgūrē b̄remurā direta: “Ōārā āārīmā”, āārī ĩāgū āārīmī. Irasirirā ĩgū merā ōārō ̄s̄yama. ⁷ Irire āsū āārī gojadi āārīmī David: Marīp̄u dorerire tarinugārārē ĩgūsā ñerō iridea wajare ĩgū kātimakū, ōārō ̄s̄yama.

⁸ Marīp̄u ĩgūsā ñerō iridea wajare: “Neō gūñabirikoa”, āārīmakū, ōārō ̄s̄yama, āārī gojadi āārīmī David.*

⁹ Judío masaka ĩgūsāya dup̄uma gasirogārē wiirisūnerā dita ̄s̄yabirikuma. Judío masaka āārīmerāde ̄s̄yarākuma. Abrahārē dupaturi gūñaka! ĩgū Marīp̄ure b̄remumakū, Marīp̄u ĩgūrē: “Ōāgū, waja opabi āārīmī”, āārī īādi āārīmī. ¹⁰ ¿Naásū āārīmakū, Marīp̄u Abrahārē: “Ōāgū āārīmī”, āārī īāyuri? ĩgūya dup̄uma gasirogārē wiiridero p̄u, ¿ĩgūrē irasū āārī īāyuri? Āārībea. ĩgū irire iriburi dupuyurogueta: “Ōāgū āārīmī”, āārī īāsiadi āārīmī. ¹¹ Marīp̄u ĩgūrē: “Ōāgū āārīmī”, āārī īādero p̄u, ĩgūrē irasū wiiridoredi āārīmī, ĩgūyaḡu āārīrīrē ĩmudoreḡu. Irasiriḡu dupuyurogue ĩgūrē: “Ōāgū āārīmī”, āārī īādeare diaye masīmakū iridi āārīmī. Suḡu Abraham b̄remuderosūta Marīp̄ure b̄remumakū, Marīp̄u ĩgūrē: “Ōāgū āārīmī”, āārī īāmi. Irasiriḡu Abraham āārīpererā Marīp̄ure b̄remurā ñekū āārīp̄uroridi āārīmī, ĩgūsāya dup̄uma gasirogārē wiirisūbirikerep̄u.

* 4:8 Sal 32.1-2

12 Āārīpererā Īgūsāya dupuma gasirogārē wiirisūnerā Marīpūre b̄uremurā, diayeta Abraham parāmerā āārīma. Abraham irasū wiirisūburi dupuyuro Marīpūre b̄uremuderosū Īgūsāde b̄uremurā, diayeta Abraham parāmerā āārīma.

Marīpū, Abraham Īgūrē b̄uremumakū: “Āsū irigūra”, ārīdeare gojadea

13 Marīpū Abrahārē: “I nikūrē mūrē, m̄ parāmerā āārīturiarādere sīgura”, ārīdi āārīmī. Īgū doredeare irimakū ĩāgū meta irasū ārīdi āārīmī. Īgūrē b̄uremumakū: “Ōāgū āārīmī”, ārī ĩādi āārīmī. Irasirigū Īgūrē: “I nikūrē sīgura”, ārīdi āārīmī. 14 Marīpū Īgū doredeare irirā direta: “Sīgura”, ārīdeare sīmakū, marī Īgūrē b̄uremurī wajamarībokuyo. Irasū āārīmakū, Īgū Abrahārē: “Sīgura”, ārīdea ubu āārīrita āārīyuarikukōābokuyo. 15 Marīpū Moisére doreri pīdeare masīkererā, irire tarinūgārā, wajamoāsūrākuma. Iri doreri marīmakū, irire neō tarinūgārī marībokuyo.

16 Irasirigū Marīpū Īgūrē b̄uremurā direta Īgū Abrahārē ārīderosūta sīgukumi. Īgū doreri pīdeare irirā direta: “Sīgura”, ārībirikumi. Abraham Marīpūre b̄uremuderosū b̄uremurāno Īgū parāmerā āārīturiarā āārīma. Irasirigū Marīpū Abrahārē ārīdeare Īgūsārē āārīpererārē wajamarīrō sīgukumi. Abraham, marī āārīpererā Marīpūre b̄uremurā ñekū āārīdi āārīmī. 17 Marīpū Īgūya werenírī gojadea pūgue Abrahārē āsū ārīdi āārīmī: “Mūrē wári buri marā ñekū āārībure pībū”, ārīdi āārīmī. Marīpū irasū ārīmakū pégū, Abraham Īgūrē b̄uremudi āārīmī. Irasirigū Marīpūre b̄uremugū, Īgū ĩūrō marī ñekū āārīdi āārīmī. Marīpū boanerārē masūgū āārīmī. Īgū werenírī merā dupuyurogue marīdeare āārīmakū irimasīmi.

18 Marīpū Abrahārē: “M̄ parāmerā āārīturiarā wārā āārīrākuma”, ārīripoere Abraham gapū pūrā marīdi āārīmī. Pūrā marīkeregū: “Marīpū Īgū yure ārīderosūta irigukumi”, ārī b̄uremudi āārīmī. Irasirigū Abraham wári buri marā ñekū waadi āārīmī. 19 Īgū cien bojori opakeregū, Īgū marāpode búro āārīkerepūm̄, Marīpūre b̄uremusiā: “Neō pūrākūbirikoa”, ārī gūñabiridi āārīmī. Āsū gapū ārī gūñadi āārīmī: “Guare pērāguereta pūrākūboadero tarikerepūm̄, Marīpū Īgū yure ārīderosūta irigukumi. Ȳ irire masīa”, ārīdi āārīmī. 20 “Marīpū ārīderosūta irigukumi”, ārī b̄uremurīrē neō piribiridi āārīmī. Irasirigū gūñatura, Marīpūre b̄uremunemodi āārīmī. “Marīpū turatarigū āārīmī”, ārī, usuyari sīdi āārīmī. 21 Irasirigū Abraham: “Marīpū yure ārīderosūta diayeta Īgū turari merā iriyuwarikūgukumi. Ȳ irire ōārō masīa”, ārī b̄uremudi

ãārĩmĩ. ²² Īgũ bũremumakũ, Marĩpu ĩgũrẽ: “Ōãgũ ãārĩmĩ”, ãrĩ ĩãdi ãārĩmĩ.

²³ Irire Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũguere gojasũdero ãārĩbũ. Iri Abrahãyama direta gojadea meta ãārĩdero ãārĩbũ. ²⁴⁻²⁵ Marĩpu Abrahãrẽ: “Ōãgũ ãārĩmĩ”, ãrĩ ĩãderosũta marĩdere: “Ōãrã ãārĩma”, ãrĩ ĩãburire gojadea ãārĩdero ãārĩbũ. Irasirigu Marĩpu, marĩ ĩgũrẽ bũremumakũ, marĩdere: “Ōãrã ãārĩma”, ãrĩ ĩãmi. Marĩ ñerĩ iridea waja Marĩpu Jesũre ĩgũrẽ wẽjẽmurãguere wiadi ãārĩmĩ, marĩrẽ boabosaburo, ãrĩgũ. Marĩ Opu Jesũs boadero puɣu, Marĩpu marĩrẽ õãrã, waja opamerã ãārĩmakũ iribu, ĩgũrẽ masũdi ãārĩmĩ.

5

Marĩpu ĩũrõ waja opamerã ããrã, ãrĩ gojadea

¹ Marĩ Opuɣe Jesucristore marĩ bũremumakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Ōãrã, waja opamerã ãārĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasirigu Marĩpu, Jesũs marĩ ñerĩ iridea waja boabosadea merã marĩrẽ ĩgũ merã siuñajãrĩ opamakũ iridi ãārĩmĩ. ² Marĩ Jesucristore bũremurã, Marĩpu marĩrẽ maĩgũ merã õãrõ ããrã. Puɣue Marĩpu ĩgũ irirosũ marĩrẽ õãrã ãārĩmakũ irigukumi. Irasirirã gũñaturari merã, õãrõ usuyari merã ĩgũ õãrõ iriburire yúa. ³ Gajire masĩa. Marĩ ñerõ tarirã, Marĩpuɣe marĩrẽ iritamugũrẽ gũñaturanemorãkoa. Irasirirã marĩ ñerõ tarik-ererã, usuyamasĩa. ⁴ Marĩ ĩgũrẽ gũñaturari merã ñerõ taririre bokatĩumakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Ōãrõ yãma”, ãrĩgukumi. Irasirirã, ĩgũ marĩrẽ õãrõ iriburire gũñaturari merã yúa. ⁵ Marĩpu marĩrẽ Ōãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ãārĩmĩ marĩ merã ãārĩdoregu. Irasirigu Ōãgũ deyomarĩgũ merã marĩrẽ ĩgũ maĩrĩrẽ opatarimakũ yãmi. Irasirirã: “Marĩpu marĩrẽ: ‘Ōãrõ iritamugũra’, ãrĩdeare keoro irigukumi”, ãrĩ masĩa.

⁶ Marĩ basi peamegue waaburire tarimasĩbirimakũ, Marĩpu marĩrẽ tauripoe ejamakũ, Cristo marĩ ñerãrẽ boabosadi ãārĩmĩ. ⁷ Marĩ gapu sugu boaboadeare boabosabirikoa, ĩgũ diayemarẽ irigu ããrĩkerepuɣu. Gajipoe irirã sugu õãgũ gapuɣe boabosabokoa. ⁸ Marĩpu gapu marĩ ñerã ããrĩkerepuɣu ĩgũ marĩrẽ buro maĩrĩrẽ masĩmakũ iribu, Cristore iriudi ãārĩmĩ. Irasirigu Cristo marĩya ããrĩburire boabosadi ãārĩmĩ. ⁹ Cristo boagu ĩgũya dí béodea merã Marĩpu marĩrẽ waja opamerã ãārĩmakũ iridi ãārĩmĩ. ĩgũ irasiridero nemorõ ĩgũ ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ejamakũ, Cristo merãta marĩrẽ taugukumi. ¹⁰ Marĩ Marĩpuɣe gããmemerã ããrĩkerepuɣu, ĩgũ magũ marĩrẽ boabosadea merã ĩgũ merã siuñajãrĩ opamakũ iridi ãārĩmĩ. ĩgũ irasiridero nemorõ Cristo marĩrẽ boabosa, dupaturi okadea merã marĩrẽ ĩgũ merã siuñajãrĩ oparãrẽ

taugukumi. ¹¹ I gaji ããrĩnemoa. Marĩpu, marĩ Opu Jesucristo merã marĩrẽ ĩgũ merã siuñajãmakũ irideare gũñarã, ĩgũ merã buru usuyãa.

Adán, irasũ ããrĩmakũ Cristo iridea

¹² Āsũ ããrã. Neõgoraguere Adán ñerĩ iripuroridi ããrĩmĩ. ĩgũ ñerĩ iridea waja boadi ããrĩmĩ. ĩgũ suguya waja merãta ããrĩpererã ĩgũ parãmerã ããrĩturiarãde ñerĩ iri, boamurã dita ããrĩma. ¹³ Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pĩburi dupuyurogueta masaka ñerĩ irisianerã ããrĩmã. ĩgũsã ñerĩ irikerepuru iri doreri marĩmakũ, Marĩpu ĩgũsãrẽ: “Iri dorerire tarinugãrĩ waja, waja opama”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ dapa. ¹⁴ Irasũ ããrĩkerepuru, Adán parãmerã ããrĩturiarã Moisés ããrĩdeapogue ããrĩnerãde boanerã ããrĩmã. ĩgũsã Marĩpu doredeare Adán tarinugãderosũ iribirikererã, ĩgũsã ñerĩ iridea waja boanerã ããrĩmã. Adán i umũrẽ ããrĩpurorigu, Marĩpu doredeare tarinugãpuroridi ããrĩmĩ. Jesucristo gapu i umũguere aarigũ, Marĩpu dorerire tarinugãbiripuroridi ããrĩmĩ.

¹⁵ Marĩ Adán tarinugãdeare, Marĩpu marĩrẽ maĩgũ õãrõ irideare masĩa. Adán suguya waja merãta masaka ããrĩpererã boamurã dita ããrĩma. Marĩpu gapu marĩrẽ maĩgũ, marĩrẽ taubure Jesucristore iriudi ããrĩmĩ. Irasirigu Jesucristo sugu ããrĩkeregu, ããrĩpererãya ããrĩburire wajamarĩrõ boabosadi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu Jesucristo merã marĩrẽ wãro õãrĩiridi ããrĩmĩ. ¹⁶ Adán Marĩpu doredeare suñarõ tarinugãdea waja merãta ããrĩpererã masaka waja opama. Marĩ wãri ñerĩ irikerepuru, Marĩpu marĩrẽ maĩgũ, wajamarĩrõ Jesucristore iriudi ããrĩmĩ, marĩ ñerõ iridea wajare taudoregu. Irasirigu Jesús merã marĩrẽ waja opamerã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ¹⁷ Adán sugu Marĩpu doredeare tarinugãdea waja merãta marĩ ããrĩpererã boamurã dita ããrã. Marĩpu gapu marĩrẽ buru maĩgũ Jesucristore iriudi ããrĩmĩ, marĩrẽ boabosadoregu. Irasirigu Jesucristo sugu marĩrẽ wajamarĩrõ boabosadea merã Marĩpu marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩĩãmi. ĩgũ irasiridero nemorõ Jesucristo merã ĩgũ irasũ ãrĩ ĩãrãrẽ maama okari opamakũ irigukumi, ĩgũ turari merã ĩgũyare iriburo, ãrĩgũ.

¹⁸ Adán, Marĩpu doredeare tarinugãdea waja merãta masaka ããrĩpererã ñerĩrẽ iriwekabejama. Irasirirã Marĩpu wajamoãsumurã dita ããrĩma. Jesucristo diayema irigu marĩ ñerĩ iridea waja boabosadea merã gapu Marĩpu marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩĩãmi, ĩgũ merã ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ. ¹⁹ Āsũ ããrã. Adán, Marĩpu doredeare tarinugãdea waja merãta masaka ããrĩpererã ñerĩrẽ irirã dita ããrĩma. Jesucristo Marĩpu dorerire iridea merã ããrĩpererã ĩgũrẽ buremurãnorẽ waja

opamerā āārīmakū iridi āārīmí. Irasirigu Marīpu ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārī ĩāmi.

²⁰ Marīpu ĩgū dorerire pídi āārīmí, marīrē iri dorerire tarinugārīrē masīnemomakū iribu. Wári ñerī marī irikerepuru, Marīpu gapu marīrē buru maĩgū, marī ñerī iriro nemorō Jesucristo merā marīrē ōātariro iridi āārīmí. ²¹ Marī āārīpererā ñerī iridea waja boamurā dita āārīunanerā āārībú. Irasū āārīkerepuru, Marīpu marīrē maĩgū, bopoñarī merā ĩāsīā, marī Opu Jesucristo boabosadea merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmí, ĩgū puru perebiri okarire opadoregu.

6

Cristo merā ōārō āārīrā, waja opamerā āārīrīmarē gojadea

¹ Marīpu marīrē bopoñamakū ĩārā, ¿naásū ārīrākuri? Marīrē ĩgū bopoñanemomakū ĩāduarā, ¿ñerīrē irinemorākuri? ² Irasū neō āārībea. Marī Jesucristo marīrē boabosadi merā boanerā irirosū āārā. Irasirirā, boanerā ñerīrē neō irinemasīmerā irirosū ñerīrē irinemobirikōārō gāāmea. ³ Musā ire masīa. Marī deko merā wāīyesūrā, marī Jesucristoyarā āārīrīrē ĩmubu. Marī ĩgūyarā āārīsīā, ĩgū boamakū, marīde ĩgū merā boanerā irirosū waanerā āārībú. ⁴ Marī wāīyesūrā, ĩgū boadero puru yáasūmakū, marīde ĩgū merā yáasūnerā irirosū waanerā āārībú. Marīpu ũmugasigue āārīgū ĩgū turari merā ĩgūrē masāgū, marīdere ĩgū merā masānerā irirosū āārīmakū iridi āārīmí, ĩgū merā maama okarire opaburo, ārīgū.

⁵ Marī Cristoyarā āārīsīā, ĩgū boaderosūta marīde ĩgū merā boanerā irirosū waanerā āārībú. Irasirirā, ĩgū boadigue masāderosūta marīde masārākoa. ⁶ Āsū masīa. Cristo curusague boamakū, marī ñerī direta iririkunerā ĩgū merā curusague boanerā irirosū waanerā āārībú. Irasiriro marī ñerīrē haribejari, marīrē tarinugāmasībirikoa pama. ⁷ Masaka boadero puru, ĩgūsā ñerī iririkurire neō irinemobirikuma.

⁸ Marī Cristo merā boanerā irirosū āārīrā: “ĩgū merā ōārō āārīnīkōārākoa”, ārī burēmua. ⁹ Idere ōārō masīa. Cristo boadero puru, Marīpu ĩgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmí. Irasirigu Cristo dupaturi neō boabirikumi pama. Boari neō dupaturi ĩgūrē tarinugāmasībirikoa. ¹⁰ ĩgū suñarōta boari merā marī ñerī iridea wajare boa, wajaripeokōādi āārīmí. ĩgū boadero puru, Marīpu ĩgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmí. ĩgūrē masū, dupaturi okamakū iridero puru, Marīpu gāāmerōsūta irigu Marīpu merā ōārō āārīnīkōāmi. ¹¹ Irasirirā musā āsū ārī gūñaka! “Gua Opu Jesucristo merā gua boanerā irirosū āārīsīā, gua ñerīrē iriunaderosū irinemobirikoa”, ārī gūñaka! “Irasirirā ĩgūyarā āārīsīā, Marīpu gāāmerōsūta iri, ĩgū merā ōārō āārīnīkōārā!” ārī gūñaka!

12 Irasirirā mūsāya dupu boaburi dupu merā ñerĩrē neõ irinemobirikõõaka, mūsā ñerĩrē uaribejari mūsārē tarinugābirikõõaburo, āñrā! 13 Mūsāya mojõrĩ, mūsā gũñarĩ, āñrĩpereri mūsāya dupugue āñrĩ merā ñerĩrē iribirikõõaka! Mūsā Cristo merā boanerā dupaturi okarā irirosũ āār. Irasirirā āsũ gapu irika! Āñrĩpereri mūsāya dupugue āñrĩrē Marĩpure wiaka, ĩgũ gāāmerõsũta õārĩ direta irimurā! 14 Marĩ irire irasirimakũ, marĩ ñerĩ iriduari marĩrē tarinugāmasĩbirikoa. Marĩpu marĩrē: “Yu Moisére doreri pídeare iribirimakũ, mūsārē béogura”, āñrbemi. Āsũ gapu marĩrē yámi. ĩgũ marĩrē maĩgũ āārĩsĩā, marĩrē iritamumi, ĩgũ doredeare iriburo, āñrgũ.

Marĩ, Cristore moāboerā āñrĩrĩmarē gojadea

15 Marĩpu marĩrē maĩmakũ ĩārā: “Marĩ, Marĩpu doreri pídea merā āñrĩbea. Irasirirā ñerĩrē irirā!” ĵāñrĩrĩ? Irire neõ āñrbirikõõārā! 16 Mūsā ire õārõ masĩa. Marĩ sugu dorerire irirā, ĩgũyarā ĩgũrē moāboerā āñrĩrākoa. ĩgũ marĩ opu āñrĩgukumi. Iri irirosũta marĩ ñerĩ iriduari, marĩ opu, marĩrē doregu irirosũ āñrĩrokoa. Irasirirā marĩ ñerĩ iririre pirimerā, Marĩpu merā perebiri okari bokabirikoa. ĩgũ doreri gapure irirā ĩgũrē moāboerā diayemarē irinĩrākoa. 17-18 Iripoegue ñerĩ iridoreguyarā ĩgũrē moāboerā irirosũ mūsā ñerĩ iriduarire irinerā āñrĩbũ. Marĩpu mūsārē ĩgũya buerire pémasĩmakũ iridero puru, ĩgũ doreri gapure mūsā õārõ irituyáa. Irasirirā ñerĩ iridoreguyarā ĩgũrē moāboerā irirosũ neõ āñrĩbea pama. ĩgũrē wirinerā irirosũ āñrĩrā, Marĩpure moāboerā ñajānerā āārā, diayema gapure irimurā. Irasirirā irire gũñarā: “Mu guare irasiridea õātaria”, āñrĩ, usuyari sika ĩgũrē! 19 Yu ire mūsārē pémasĩmakũ gāāmegũ, masaka ĩgũsā gũñarĩ merā wererosũ werea. Iripoegue āñrĩpereri mūsāya dupugue āñrĩ merā amuriku ñerĩ direta irinĩkõõanerā āñrĩbũ. Daporare āñrĩpereri mūsāya dupugue āñrĩrē Marĩpure wiaka, ĩgũrē moāboerā diayema direta irimurā! Irasirirā ĩgũ gāāmerĩ direta iririkarākoa.

20 Iripoegue mūsā ñerĩ iriduari direta irirā, Marĩpure moāboerā ĩgũ gāāmerĩ direta iriro gāāmekoa, āñrbirinerā āñrĩbũ. 21 Mūsā ñerĩrē irasirirā, ĵñeéno õārĩrē bokari? Dapora mūsā ñerĩ iriunadeare gũñarā, buru guyasĩrĩa. Iri ñerĩrē mūsā irideadea waja perebiri peamegue waabokuyo. 22 Iripoegue marĩ ñerĩ direta iridoregure moāboerā irirosũ āñrĩunanerā āñrĩbũ. Daporare Marĩpu marĩrē wiudero puru, ĩgũrē moāboerā āār. Irasirirā ĩgũ gāāmerĩrē iriwāgārā, ĩgũ puru perebiri okarire opamurā āār. 23 Ñerĩ irirāno, ĩgũsā ñerĩ iriri waja, perebiri

peamegue waarire wajatarākuma. Marĩpũ, marĩ Opũ Jesucristo buremurã gapũre wajamarĩrõ ãgũ pũro perebiri okari opaburire sĩgũkumi.

7

Mojõsiarima keori merã weredeã

¹ Yaarã, mũsã Marĩpũ Moisére doreri pídeare õãrõ masĩa. Sugũ masakũ ãgũ okarinurĩ direta iri dorerire irimasĩmi.

² Marĩpũ doreri pídea ãsũ ãrã. Sugo nomeõ igo mojõsiadero pũru, igo marãpũ okaripoere igo ãgũ merã ããrĩnkõãkumo. ãgũ boamakũ, igo marãpũ dagũ merã ããrĩdea perekoa. Gajigũ merã mojõsiamasĩkumo doja. ³ Igo marãpũ okakerepũru gajigũ merã marãpũkũgo, ãgũ merã ñerõ irigo Marĩpũ dorerire tarinũgãgõ irikumo. Igo marãpũ boadero pũrugue dita gajigũ merã marãpũkũmasĩkumo. Irasirigo ãgũ merã ñerõ irigo meta irikumo. Marĩpũ dorerire tarinũgãbirikumo.

⁴ Yaarã, mũsãde ãsũta ããrã. Iripoegue Marĩpũ Moisére doreri pídea merã ããrĩnerã ããrĩbũ. Jesucristo boamakũ, ãgũ merã boanerã irirosũ ããrĩsĩa, daporare iri doreri pídea merã ããrĩbea. Jesucristo boa, masãrĩ merã Marĩpũ marĩrẽ ãgũyarã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ, ãgũ gããmerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ.

⁵ Iripoeguere marĩ ñerĩrẽ ãaribejari direta iriunanerã ããrĩbũ. Marĩpũ Moisére doreri pídeare masĩdero pũrũ, iri dorerire tarinũgã, ããrĩpereri marĩya dupũma merã ñerĩrẽ ãaribejanemonerã ããrĩbũ. Irasirĩrã perebiri peamegue waamurã dita ããrĩnerã ããrĩbũ. ⁶ Daporare pama marĩ Cristo merã boanerã irirosũ ããrĩsĩa, Marĩpũ Moisére doreri pídea merã ããrĩbea. Irire tariwerenerãgue ããrã. Irasirigũ Marĩpũ, Õãgũ deyomarĩgũ merã marĩrẽ maama okarire opamakũ yãmĩ, ãgũ gããmerĩrẽ iridoregũ.

Marĩrẽ ñerĩ irimakũ iriri marĩguere ããrĩrĩmarẽ weredeã

⁷ Irasirĩrã, Marĩpũ Moisére doreri pídeare: “Ñegorãa”, ¿ãrĩrãkuri? Neõ irasũ ãrĩbirikõãrã! Irita yũ ñerĩ iririkũrire masĩmakũ iribũ. Iri doreri pídea ãsũ ãrã. “Gajerãyare bũro ãaribejabirikõãka!” Irasirigũ, iri doreri marĩmakũ, yũ gajerãyare ãaribejarire masĩbiribokuyo. ⁸ Iri doreri: “Ãsũ iribirikõãka!” ãrĩdeare masĩdero pũru, iri yũre ããrĩpereri ñerĩrẽ ãaribejamakũ iribũ. Iri doreri marĩmakũ: “Irire tarinũgãgũ irikoa”, ãrĩmasĩbiribokuyo. ⁹ Yũ iri dorerire masĩburi dupuyuro: “Yũ, Marĩpũ merã õãrõ ããrĩkõãgũ irikoa”, ãrĩ gũñadibũ. Iri dorerire masĩdero pũru, irire tarinũgãgũ: “Ñerõ irigũ irikoa, Marĩpũ merã õãrõ ããrĩbirikoa”, ãrĩ masĩbũ pama. ¹⁰ Marĩ iri dorerire irirã, Marĩpũ merã õãrõ ããrĩkõãbokoa. Yũ gapũ irire iripeomasĩbirisĩa, ñerĩ iridea waja, waja opagũ,

perebiri peamegue waabodi dujabu. ¹¹ “Marĩpu dorerire irigu, ĩgũ merã õãrõ ããrikõãgũ irikoa”, ãrĩ gũñakerepuru, yu ñerĩ uaribejari, yure Marĩpu dorerire tarinugãmakũ iribu. Irasirigu iri dorerire tarinugãsiã, ñerĩ iridea waja, waja opagu peamegue waabodi dujabu.

¹² Irasũ ããrikerepuru, Marĩpu Moisére doreri pídea õãrĩ ããrã. Diayema doreri ããrã. Marĩpu irire pídi ããrĩmĩ marĩrẽ iritamubu. ¹³ Iro tamerãrẽ Marĩpu doreri õãrĩ ããrikerero, ¿marĩrẽ peamegue waabonerã dujamakũ irikuri? Neõ irasũ ããribirikoa. Marĩ ñerĩ iriri gapu marĩrẽ peamegue waabonerã dujamakũ iribu. Irasiriro Marĩpu ĩgũ õãrĩ doreri pídea merã marĩ ñerõ iririre: “Ñegorãã”, ãrĩ masĩsũa.

¹⁴ Ire masĩa marĩ. Marĩpu ĩgũ dorerire Õãgũ deyomarĩgũ merã Moisére pídi ããrĩmĩ. Irasiriro õãrĩ dita ããrã. Marĩ gapu marĩ ñerĩrẽ uaribejari merã ñerĩ iridoregure duasũnerã irirosũ ããrã. Irasirirã ñerĩrẽ iririkurã ããrã. ¹⁵ Õãrĩrẽ iridũakererã, iribea. Ñerĩrẽ iridũabirikererã, irinikõãa. Marĩ irasiririre pémasĩbea. ¹⁶ “Ñerĩrẽ iridũabirikoa”, ãrikererã, irikõãa. Irasirikererã: “Ñerĩrẽ iridũabirikoa”, ãrĩrã, Marĩpu dorerire: “Õãrĩ ããrã”, ãrĩ masĩa. ¹⁷ “Marĩ ñerĩrẽ dupaturi iribea pama”, ãrikererã, ñerĩrẽ irirã, marĩ basi meta irire yãa. Marĩguere ñerĩ ããrĩrĩ gapu marĩrẽ irire irimakũ yãa. ¹⁸ Marĩ ñerĩrẽ uaribejari merã ñerĩ direta irirã yãa. Irasirirã: “Marĩguere õãrĩ máa”, ãrĩ masĩa. Marĩ õãrĩrẽ iridũakererã, bokatĩũbea. ¹⁹ Marĩ õãrĩ iridũakererã, iribea. Ñerĩ iridũabirikererã, iri gapure yãa. ²⁰ Irasirirã marĩ basi: “Ñerĩrẽ dupaturi iribirikoa”, ãrikererã, irikõãa doja. Marĩguere ñerĩ ããrĩrĩ gapu marĩrẽ irire irimakũ yãa.

²¹ Irasiriro ãsũ waãa marĩrẽ. Õãrĩrẽ marĩ iridũakerepuru, marĩguere ñerĩ ããrĩrĩ marĩrẽ ñerĩ direta irimakũ yãa. ²² Marĩ basi marĩ gũñarĩgue: “Marĩpu dorerire iridũakoa”, ãrĩ gũñãa. ²³ Iri dorerire iridũakerepuru, marĩ ñerĩ iridũari gapu marĩ gũñarĩgue õãrĩ iridũarire tarinugãa. Irasirirã marĩ basi iri ñerĩ iridũarire tarinugãmasĩbea.

²⁴ Marĩ basi ñerĩ iridũarire tarinugãamasĩmerã, buro bujawereri merã: “¿Noã marĩrẽ ñerĩ iridea wajare taugukuri, Marĩpu merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩgũ?” ãrĩ gũñãa. ²⁵ Marĩpu dita Jesucristo marĩ Opu merã marĩrẽ taumasĩmi. Irasirirã Marĩpure: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari siã. Irasirirã marĩ gũñarĩgue: “Marĩpu dorerire iridũakoa”, ãrĩ gũñãa. “Gua Opu ããrã mu”, ãrã ĩgũrẽ. Marĩ irasũ ãrikerepuru, marĩ ñerĩrẽ uaribejari, marĩrẽ ñerĩrẽ iridoregu irirosũ ããrikõãa dapa.

8

Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã õãrõ ããrĩrĩmarẽ gojadea

¹ Dapora Marĩpu marĩrẽ Jesucristoyarãrẽ ñerĩrẽ ɯaribejarire piri, Õãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirãrẽ: “Wajamoãgũra”, ãrĩrĩno neõ máa. ² Õãgũ deyomarĩgũ, marĩ Jesucristoyarã ãgũ dorerosũ irimakũ, marĩ ñerĩ iririkũrere pirimakũ yámi. Irasirigu marĩrẽ, perebiri peamegue waabonerãrẽ Marĩpu merã õãrõ ããrĩmakũ yámi. ³ Marĩ ñerĩ iriri direta ɯaribejasĩã, Marĩpu Moisére doreri pídeare neõ iripeomasĩbirinerã ããrĩbú. Irasirigu Marĩpu gapu ãgũ magũrẽ iriudi ããrĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea wajare boa, wajaribosadoregu. ãgũ ñerĩrẽ iribirikeregu, marĩ ñerĩ iridea waja, waja oparã irirosũ dupũkũgu, marĩrẽ boabosadi ããrĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea waja oparire wajarigu. ⁴ Marĩpu, marĩrẽ ãgũ dorerire iriburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ ñerĩ iririre ɯaribejabea. Õãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirã yáa.

⁵ Ñerĩ iririre ɯaribejarã, iri direta gũña, iridũama. Õãgũ deyomarĩgũ dorerosũ irirã gapu, ãgũ gããmerĩ direta gũña, iridũama. ⁶ Ñerĩ direta gũña, iridũarã, perebiri peamegue waarãkuma. Õãgũ deyomarĩgũ gããmerĩ direta gũña, iridũarã gapu Marĩpu merã perebiri okari oparãkuma. Irasirirã siuñajãrĩ merã ããrĩrãkuma. ⁷ Ñerĩ direta gũña, iridũarã, Marĩpũre ãaturirã ããrĩma. ãgũ dorerire iridũabiri, irire neõ irimasĩbema. ⁸ Irasirirã ñerĩ iriri direta ɯaribejarã, Marĩpũre ɯɯyamakũ irimasĩbema.

⁹ Mũsã gapu ñerĩ iriri direta ɯaribejabea. Õãgũ deyomarĩgũ mũsãguere ããrĩmi. Irasirirã ãgũ turari merã ãgũ dorerosũ yáa. Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã gapu, Cristoyarã ããrĩbema. ¹⁰ Marĩ ñerõ iridea waja marĩya dupu boaburi dupu ããrĩkerepũru, Cristo marĩguere ããrĩmakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ããmi. Irasiriro marĩya dupu boakerepũru, marĩya ɯɯjũpũrã ãmũgasigue okanĩkõãrokoa. ¹¹ Marĩpu, Õãgũ deyomarĩgũ merã Jesucristore boadiguere masũ, dupaturi okamakũ iridi ããrĩmĩ. Õãgũ deyomarĩgũ marĩguere ããrĩmakũ, Marĩpu Jesucristore masũdita marĩya dupu boadero pũru, marĩdere masũ, maama okari opamakũ irigũkumi.

¹² Yaarã: “Marĩpu marĩrẽ irasũta irigũkumi”, ãrĩ masĩrã, ñerĩ iririre ɯaribejabirikõãrã! ¹³ Ñerĩ iriri direta ɯaribejarã, perebiri peamegue waarãkoa. Õãgũ deyomarĩgũ turari merã marĩ ñerĩrẽ ɯaribejarire pirirã, Marĩpu merã perebiri okarire oparãkoa.

14 Ōāgū deyomarīgū dorerosū irirāno, Marīpu pūrā āārīma.
 15 Marīpu marīrē Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmí. Īgū marīrē Marīpu pūrā āārīmakū yámi. Īgū merā Marīpu marīrē wajamoāburire güiderosū dupaturi güibeá. Irasirirā Īgū iritamurí merā güiro marīrō Marīpüre: “Yupū”, ārī masīa.
 16 Ōāgū deyomarīgū marī güñarīgue marīrē: “Diyeta Marīpu pūrā āārā”, ārī masīmakū yámi. 17 Irasirirā marī Īgū pūrā āārīsīā: “Āārīpererire yu pūrārē sīgura”, ārīdeare Cristo merā irire oparākoa. Marī Cristoyarā āārīsīā, Īgū i ūmūgue ñerō tariderosū marīde ñerō tarikererā, pūrugue ūmūgasigue Īgū āārīrōsūta Īgū merā ōārō āārīrākoa.

18 Dapora marī i ūmūgue ñerō tarikererā, pūrugue ūmūgasigue Marīpu marīrē ōārī sīburire güñarā: “Buro ñerō taribea”, ārī masīa. 19 Sunu Marīpu marīrē: “Īsā yu pūrā āārīma”, ārī, ōārīrē sīgakumi. Īgū marīrē sīburire āārīpereri Īgū i ūmūma irīdea, masaka gajinorē burō ĩāduarā irirosū yúro yáa.

20 Iripoegue Adán ñerīrē iripurorīdea waja i ūmūma poyakōādero āārībú. Iri gāāmerō poyabiridero āārībú. Marīpu dorederosū poyadero āārībú. Irasirikeregu, pūrugue ōārī gorawayugakumi. 21 Irasirigu Marīpu, i ūmūma boapereburi āārīkerepuru, marīrē Īgū pūrārē ōārā gorawayurosū, i ūmūma āārīpererire ōārī dita gorawayugakumi doja. 22 Ire marī masīa. Adán ñerīrē iripuroridero puru, daporaguedere āārīpereri i ūmūma Marīpu irīdea, nomeō majīgū nijīwāgūgō pūrīsūrōsū āārā. 23 I Īgū irīdea irirosūta marīde poyari merā āārā. Marī Īgūyarā āārīnūgāmakū, Ōāgū deyomarīgūrē marīrē sīdi āārīmí. Daporare burō ñerō tarikererā, pūrugue Īgū marīrē: “Yu pūrā āārīma”, ārī, boabiri dupure maama dupure sīburire usuyari merā yúa. 24 “Marīpu marīrē: ‘Taugura’, ārīderosūta taugakumi”, ārī yúmasīa. Īgū marīrē taudero puru, marī irire yúderosū neō yúnemobirīkoa. 25 Marī gajinorē ĩābirikererā güñaturari merā: “Īārākoa”, ārī yúrosū, Marīpu pūrugue Īgū marīrē tauburire güñaturari merā yúro gāāmea.

26 Marī Marīpüre: “¿Naásū sērērō gāāmerī?” ārī masībirīmakū, Ōāgū deyomarīgū marīrē iritamumi. Irasirigu, marī Marīpüre keoro sērēmasībirīmakū, Ōāgū deyomarīgū marīya āārīburire Marīpüre ōārō sērēbosami. Masaka werenírōsū sērēbemi. Marīrē burō bopoñarī merā, ōārō masīrī merā sērēbosami. 27 Marīpu gāāmerōsūta Ōāgū deyomarīgū marī Īgūyarā āārīburire sērēbosami. Irasirigu Marīpu, āārīpereri marī güñarīrē masīpeogu, Ōāgū deyomarīgū marīrē sērēbosarīdere ōārō masīmi.

Jesucristo turari merã ñerĩre tarinũgãmasĩa, ãrĩ gojadea

²⁸ Idere marĩ masĩa. Marĩpu ìgũ gããmederosũta marĩrẽ beyedi ããrĩmĩ. Irasirigu ããrĩpereri marĩrẽ ìgũrẽ maĩrãrẽ waaburire ãmumi òãrĩ direta iribu. ²⁹ Neõgoragueta Marĩpu marĩrẽ ìgũyarã ããrĩmurãrẽ masĩsiadi ããrĩmĩ. Marĩ neõ deyoaburo dupuyurogueta beyesiadi ããrĩmĩ, marĩrẽ ìgũ magũ irirosũ ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirigu ìgũ magũ marĩ tĩgũ ããrĩmĩ. Marĩ ìgũ pagupũrã wãrã ããrã. ³⁰ Neõgoragueta Marĩpu ìgũyarã ããrĩmurãrẽ: “Yũ pũrã ããrĩma”, ãrĩ beyesiadi ããrĩmĩ. Irasirigu marĩrẽ ìgũ beyenerãrẽ Jesũre bũremunũgãdoregũ siiu: “Òãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi. Ìgũ marĩrẽ irasũ ãrĩ ìãrãrẽ ãmũgasigue ìgũ ããrĩrõsũta ìgũ merã òãrõ ããrĩmakũ irigũkumi.

³¹ Marĩ irire masĩrã, ñnaásũ ãrĩrĩ? Æsũ ãrã. Marĩpu marĩrẽ iritamumakũ, gajerã marĩrẽ ìaturikererã, neõ poyanorẽmasĩbema. ³² Marĩpu marĩ ñerĩ iridea waja boabosabure ìgũ magũ Jesucristore iriudi ããrĩmĩ. “Yũ magũrẽ maĩsĩa, iriubea”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. Irasirigu ìgũ magũrẽ iriudi ããrĩsĩa, ããrĩpereri marĩya ããrĩburire òãrĩ direta sīgũkumi. ³³ Marĩpu marĩrẽ ìgũ beyenerãrẽ: “Òãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmakũ, gajerã marĩrẽ: “Ñerã ããrĩma”, neõ ãrĩ weresãmasĩbema.

³⁴ Cristo marĩ ñerĩ iridea wajare boabosa, masã, ãmũgasigue mũrĩadi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu diaye gapũ doami. Marĩya ããrĩburire sërẽbosanĩkõãmi. Irasirirã gajerã Marĩpure marĩrẽ: “Ìisã ñerĩ iridea waja ìgũsãrẽ wajamoãka!” neõ ãrĩmasĩbema. ³⁵ Cristo marĩrẽ bũro maĩmakũ, gajerã ìgũrẽ: “Neõ maĩnemobirikõãka ìgũsãrẽ!” ãrĩmasĩbirikuma. Marĩ ñerõ tarikererũ, marĩ diasaro pẽnakerepũ, gajerã marĩrẽ ñerõ irikererũ, marĩ ñaboakererũ, surĩ marĩrã ããrĩkererũ, goero marĩrẽ ããrĩkererũ, gajerã marĩrẽ wẽjẽkererũ, Cristo marĩrẽ maĩgũ marĩ merã ããrĩnĩkõãmi. Ìgũ marĩrẽ maĩrĩrẽ neõ piribirikumi. ³⁶ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue marĩ waaburire ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Gũa mũyarã ããrĩrĩ waja gajerã gũare ãmũriku wẽjẽdũanĩkõãma. Ovejare wẽjẽmurã wẽjẽrõgue ãĩãrã irirosũ gũare yãma, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

³⁷ Marĩ gapũ ñerõ tarikererã, Cristo marĩrẽ maĩgũ iritamurĩ merã, marĩ ããrĩpereri ñerĩrẽ tarinũgãa. Irasirirã ìgũ merãta gũñaturanemoa. ³⁸ Irasirigu ire òãrõ masĩa. Marĩpu marĩrẽ bũro maĩmi. Marĩ Opũre Jesucristore iriugu, ìgũ marĩrẽ maĩrĩrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Marĩ boamakũ, o marĩ yoaripoe okamakũ, marĩrẽ maĩgũ marĩ merã ããrĩnĩkõãmi. Marĩpure wereboerã, masaka oparã, wãtẽa oparãde Marĩpure marĩrẽ maĩrĩrẽ pirimakũ irimasĩbema. Marĩrẽ gajino irimakũ, Marĩpu marĩrẽ

* 8:36 Sal 44.22

maĩgũ marĩ merã ããrĩmi. Daporama ããrĩrĩ, pũrũma ããrĩburide Marĩpũre marĩrẽ maĩrĩrẽ pirimakũ irimasĩbirikoa. ³⁹ Marĩ ãmarõgue waamakũ, o ãkũãrõgue waamakũ, marĩrẽ maĩgũ marĩ merã ããrĩmi. Gajinode Marĩpũ iridea ããrã. Irasiriro iride ĩgũrẽ marĩrẽ maĩrĩrẽ pirimakũ irimasĩbea. Marĩrẽ marĩ Opũ Jesucristoyarãrẽ ĩgũ maĩrĩ neõ perebirikoa.

9

Israel bumarã Marĩpũ beyenerã ããrĩma, ãrĩ gojadea

¹ Yũ, Cristore bũremugũ ããrĩgũ, diayeta werea mũsarẽ. Ārĩgatobea. Ōãgũ deyomarĩgũde yũ merã ããrĩgũ, yũ ãrĩrĩrẽ: “Diayeta ããrã”, ãrĩ masĩmakũ yãmi. ² Yaarã Israel bumarã Cristore bũremubirimakũ ĩãgũ, bũro bujawereri merã gũñarikũ. ³ ĩgũsã ĩgũrẽ bũremumakũ gããmegũ, yũ gapũ gorawayudũadãa: “Perebiri peamegue wajamoãsũbokuma”, ãrĩgũ. Yũ ĩgũsãrẽ irasiribosagũ Cristore dukawarinũgãjagũ, ĩgũrẽ neõ dupaturi ĩãnemobiribokoa. ⁴ ĩgũsã, Israel parãmerã ããrĩturiarã ããrĩma. Marĩpũ ĩgũsãrẽ: “Yũ pũrã ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũ gosewasiriri merã ĩgũsã watope ããrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũsãrẽ: “Yũ, mũsã Opũ ããrã. Mũsã, yaarã ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũsãrẽ ĩgũ dorerire masĩburo, ãrĩgũ, Moisére irire pídi ããrĩmĩ. “Yaa wiigue yũre bũremurã, ãsũ irika!” ãrĩ pídi ããrĩmĩ. “Mũsã parãmerã ããrĩturiarãrẽ õãrõ iritamugũra”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁵ Israel pũrã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãgora, gũa ñekũsãmarã ããrĩnerã ããrĩmã. Cristode marĩ irirosũ dupũkũgũ deyoagũ ĩgũsã parãmi ããrĩturiagũ, Israel bumũta ããrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũ ããrĩpererã, ããrĩpereri Opũ ããrĩmĩ. Irasirirã ĩgũrẽ: “Ōãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩnrã! Irasũta irirã!

⁶ Israel bumarã ããrĩpererã diayeta Marĩpũyarãgora ããrĩbema. Irasirigũ Marĩpũ Israel bumarãrẽ: “Yaarãrẽ ãsũ irigũra”, ãrĩdeare ĩgũsãrẽ ããrĩpererãrẽ iribirimakũ ĩãgũ: “Marĩpũ ĩgũ ãrĩderosũta iribemi”, ãrĩ gũñabea yũ. ⁷ Israel bumarã, ĩgũsã ñekũ Abraham parãmerã ããrĩturiarã ããrĩkerepũrũ, Marĩpũ ĩgũsãrẽ ããrĩpererãrẽ: “Diayeta yũ pũrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãbemi. Irasirigũ Abrahãrẽ: “Mũ magũ Isaac parãmerã ããrĩturiarã dita diayeta mũ parãmerã ããrĩturiarã ããrĩrãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁸⁻⁹ Marĩpũ Abrahãrẽ ĩgũ magũ Isaac deyoaburire weregũ, ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Gaji bojori ipapoeta aarigũra doja. Iripoeta mũ marãpo Sara majĩgũrẽ pũrãkũgokumo”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Irasirigũ Marĩpũ ãrĩderosũta Abraham magũ deyoadi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ ire masĩa. Abraham parãmerã deyoaturiwãgãrã ããrĩpererã Marĩpũ pũrã ããrĩbema. Marĩpũ ãrĩdeare bũremurã dita diayeta Abraham parãmerã ããrĩturiarã, Marĩpũ pũrã ããrĩma.

10 Gaji āsū āārā. Isaac, Rebeca merā marāpokūdero pūru, igo ūma pērāgue pūrākūdeo āārīmó. Īgūsā pagu Isaac, guā űekū āārīdi āārīmí. 11-13 Īgū pūrā deyoaburi dupuyuro, Īgūsā ōārīrē, o űērīrē iriburi dupuyuro Marīpu Īgūsā pago āārībore āsū ārīdi āārīmí: “Īgū tīgū Īgū pagumūrē moāboegukumi”, ārīdi āārīmí. Īgū igore irire ārīderosūta Īgūya werenírí gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Jacore beyebu. Esaú gapure beyebiribu”, ārī gojasūdero āārībú. Irasirigu Marīpu Jacore beyederosūta Īgūyarā āārīmurārē beyegu, Īgūsā gajino iriburi dupuyuro Īgū gāāmederosūta Īgūsārē: “Yaarā āārīma”, ārīdi āārīmí.

14 Irire pérā, ĵnaāsū gapu ārīrākuri marī? “Sugu gajino iriburi dupuyuro Marīpu Īgūrē beyegu, diaye iribemi”, ĵārīrākuri? Irasū ārībirikōārā! Marīpu diayeta irigu āārīmí. 15 Iripoegue Marīpu Moisédere āsū ārīdi āārīmí: “Yu bopoñarī merā iādūarārē bopoñarī merā iāguāra. Yu maĩrī merā iādūarārē maĩguāra”, ārīdi āārīmí. 16 Irasirirā ire masīa. Marīpu, Īgū bopoñadūarārē bopoñarī merā iāmi. Masaka Īgūrē bopoñadoremakū meta, Īgūsā ōārō irimakū meta Īgūsārē bopoñarī merā iāmi. 17 Marīpu Īgūya werenírí gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmí Egipto marā opure, faraōrē: “Yu gāāmerōsūta mūrē Egipto marā opu āārībure píbu, mu merā yu turarire āārīpererārē ĩmubu. Āārīperero marārē, yu turagu āārīrīrē masīdoregu, irasiribu”, ārīdi āārīmí. 18 Irasirigu Īgū bopoñadūarārē bopoñarī merā iāmi. Īgū dorerire péduamerārē nemorō péduabirimakū yāmi.

19 Yu irasū ārīrīrē pérā, masā āsū ārībokoa: “Marīpu Īgū ba-sita masakare Īgū dorerire péduabirimakū irikeregu, ĵnasirigu Īgūsārē wajamoāgukuri? ĵNasirisīā, Īgū gāāmerō irasiririre kāmutamasi bokuri marī?” ārī pūrīwisi sērēñabokoa. 20 Irire irasū ārībirikōāka! Marī masaka ubu āārīrā, Marīpu irinerā āārā. Irasirirā Īgūrē: “ĵNasirigu yure irasū yāri mu?” ārī pūrīwisi sērēñamasībea. Diarisoro irisoro weagore: “ĵNasirigo yure irasū yāri mu?” ārīberosūta marīde Marīpure irasū ārīmasībea. 21 Sorori weago diari merā igo iridūaro irikumo. Irasirigo ōārī soro iridūago, ōārī soro irikumo. Iri diari merāta ubu āārīrī sorodere iridūago, ubu āārīrī soro irikumo. Igo diari merā irirosūta Marīpude masakare Īgū iridūarosūta yāmi.

22 Marīpu peamegue Īgū béomurārē, Īgūsārē Īgū turari merā buro wajamoāburire masīdoregu, Īgūsā űerō iririre gūñatura, mumurō marīrō Īgūsārē wajamoābemi. 23 Marī Īgū bopoñarī merā iārā gapure Īgū ōātarigu āārīrīrē masīburo, ārīgū, Īgūsārē irasirigu yāmi. Neōgoragueta marīrē ūmugasigue Īgū āārīrōsūta Īgū merā ōārō āārīmurārē beyedi āārīmí. 24 Marīrē beyegu, surāyeri judío masaka watopegue āārīrārē,

gajerã judío masaka ããrimerã watopegue ããrĩrãdere beyedi ããrĩmĩ, ĩgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. ²⁵ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũya kerere weredupuyudi Oseas, judío masaka ããrimerãyamarẽ ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

Marĩpũ ãsũ ãrĩmĩ: “Yaarã ããrĩbirinerãrẽ: ‘Yaarã ããrĩma’, ãrĩgukoa. Yũ maĩbirinerãrẽ: ‘Yũ maĩrã ããrĩma’, ãrĩgukoa”, ãrĩmĩ.

²⁶ Marĩpũ: “Mũsã, yaarã meta ããrã”, ãrĩdea nikũ marãrẽ: “Yũ okanĩgũ pũrãta ããrã”, ãrĩsũrãkuma, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

²⁷⁻²⁸ Isaías, Israel bumarã gapũre ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Marĩ Opũ ĩgũ ãrĩderosũta i ãmũ marãrẽ mumurõ merã diayeta wajamoãgukumi. Irasirirã Israel bumarã wãdiyama ĩmipayeri irirosũ wãrã ããrĩkererã, mérégã tausũrãkuma”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ²⁹ ĩgũta idere ãrĩ gojadi ããrĩmĩ doja:

Marĩ Opũ ããrĩpererã nemorõ turagu, marĩ ñekũsãmarã ããrĩturiarãrẽ mérégãrẽ taubirimakũ, marĩ judío masaka ããrĩpererã béosũbonerã ããrĩbũ. Sodoma marãrẽ, Gomorra marãrẽ béoderosũta marĩdere béobodi ããrĩmĩ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.*

Judío masaka Jesucristoya kerere bũremubiridea

³⁰ Irire pérã, ¿naásũ ãrĩrãkuri? ãsũ ããrã. Judío masaka ããrimerã Marĩpũ merã ĩgũsã õãrõ ããrĩburire ãmabirikererã, ĩgũsã Jesucristore bũremurĩ merã irire bokama. Irasirigũ Marĩpũ ĩgũsãrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. ³¹ Judío masaka gapũ: “Marĩpũ Moisére doreri pídeare marĩ irimakũ, marĩrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãgũkumi”, ãrĩ gũñadima. Irasũ ãrĩ gũñakererã, iri dorerire iripeomasĩbirisĩã, Marĩpũ merã õãrõ ããrĩbema. ³² ¿Nasirirã Marĩpũ merã õãrõ ããrĩberi? Jesucristore bũremurõ marĩrõ ĩgũsã basi Marĩpũ Moisére doreri pídeare iridea merã gapũ, Marĩpũ merã õãrõ ããrĩduadima. Irasirirã Cristore Marĩpũ iriudire bũremumerã, Marĩpũ pũroque neõ waabirikuma. ĩgũsã ãtãye, maa deko pídeayegue gubu tũameémejãnerã irirosũ ããrĩrãkuma. ³³ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue Marĩpũ ĩgũ magũrẽ iriburire ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Sugũ yũ iriubure ãtãye irirosũ ããrĩgãrẽ Jerusalẽgue pígũra. ĩgũrẽ bũremumerã, iri yegue gubu tũameémejãrã irirosũ ããrĩrãkuma. Irasirirã yũ pũroque neõ ejabirikuma. ĩgũrẽ bũremurã gapũ: “Ĩgũrẽ ubugorata bũremukubũ”, ãrĩbirikuma. Yũ pũro ejarãkuma, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

10

1 Yaarã, yu Israel bumarãrẽ Marĩpu ìgũ tauburire buro gããmea. Irasirigu ìgũrẽ ìgũsãya ããrĩburire buro sërẽbosáa. 2 Diayeta ìgũsã Marĩpu gããmerĩrẽ buro iridũakererã, ìgũ gããmerĩrẽ òãrõ pémasĩbema. 3 Marĩpu marĩrẽ Jesucristore buremurĩ merã: “Òãrã ããrĩma”, ãrĩ ìãrĩrẽ masĩbema. Irasirirã ìgũsã basi òãrĩrẽ iridũakererã, Marĩpu Jesucristore buremudoregu iriudire buremubema. Irasirigu Marĩpu ìgũsãrẽ: “Òãrã ããrĩma”, ãrĩ ìãbemi. 4 Cristo ããrĩpereri Marĩpu Moisére doreri pídeare iripeodi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu ããrĩpererã Cristore buremurãnorẽ: “Òãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi.

5 Moisés ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Marĩ, Marĩpu dorerire ããrĩpereri iripeomakũ, Marĩpu marĩrẽ: ‘Òãrã, waja opamerã ããrĩma, yu merã òãrõ ããrĩrãkuma’, ãrĩ ìãgũkumi”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. 6 Marĩpu marĩrẽ: “Òãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãrĩ gapu ãsũ ããrã. Marĩ Cristore buremumakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Òãrã ããrĩma”, ãrĩ ìãgũkumi. Irasirirã ãsũ ãrĩ gũñabirikõãka: “¿Noã Cristore ãmũgasigue ããrĩgũrẽ ãidijugukuri marĩrẽ taudoregu?” ãrĩ gũñabirikõãka! Cristo i ãmũguere marĩrẽ taugu ejasiadi ããrĩmĩ. 7 Irasirirã doja: “¿Noã, boanerã ããrĩrõgue ãkũãrĩ gobegue dijagukuri Cristore siiu marĩribu?” ãrĩ gũñabirikõãka! Marĩ basi irire irimasĩña máa. Ìgũ boa, masã, mũrĩasiadi ããrĩmĩ. 8 Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpuya kerere mũsã pésiáa. Irire mũsãya disi merã werenía. Mũsãya gũñarĩgue: ‘Diayeta ããrã iri’, ãrĩ gũñáa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Irire, marĩrẽ Jesucristo tauri kerere diayeta buremua. Irasirirã masakare irireta werea. 9 Irasirirã marĩya disi merã: “Jesús, yu Opũ ããrĩmĩ”, ãrĩ werenĩmakũ, marĩya gũñarĩgue: “Ìgũ boadero puũ, Marĩpu ìgũrẽ masũdi ããrĩmĩ”, ãrĩ buremumakũ, Marĩpu marĩrẽ p rebiri peamegue waabonerãrẽ taugũkumi, ìgũ merã òãrõ ããrĩnikõãburo, ãrĩgũ. 10 Marĩpu, marĩ Jesucristore buremumakũ, marĩrẽ: “Òãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi. Marĩ gajerãrẽ: “Jesucristo yũre taugu ããrĩmi, ìgũrẽ buremua”, ãrĩ weremakũ, marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ ìgũ taumurã ããrĩmakũ yámi.

11 Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Neõ sugũ ìgũrẽ buremugũ: ‘Ìgũrẽ ubugorata buremukubũ’, ãrĩbirikumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. 12 Marĩpu, ããrĩpererã Opũ ããrĩmĩ. Irasirigu judío masakare, judío masaka ããrĩmerãdere sũrosũta ìãmi. Irasirigu ããrĩpererãrẽ ìgũrẽ buremurĩ merã sërẽrãrẽ òãrĩrẽ wãri sũgũkumi. 13 Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Yũ Opũ, yũ ñerõ irideare yũre kãtika! ãrĩ

sērērāno tausūrākuma. Peamegue wajamoāsūbirikuma”, āri gojasūdero āārībú. ¹⁴ Irasū āārīkerepuru, marī Opure: “Diayeta marīrē taugu āārīmi”, āri b̄remumerā, ĩgūrē sērēmasībema. ĩgūya tauri kerere pémerā, ĩgūrē b̄remumasībema. ĩgūya kerere ĩgūsārē weregu marīmakū, irire masībirikuma. ¹⁵ Marīpu ĩgūya kerere weremurārē iriubirimakū, irire wererā waabirikuma. ĩgūya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Marīpuya ōārī kerere, ĩgū merā ōārō siuñajārī opari kerere wererā ejamakū ĩārā, marī b̄uro usuyáa”, āri gojasūdero āārībú.

¹⁶ Iri Marīpu masakare tauri kere āārīkerepuru, wárā péduabema. Isaías āsūta āri gojadi āārīmi: “Gua Opu, ĩgūsā gua wererire péduabema”, āri gojadi āārīmi. ¹⁷ Irasirirā Cristoya kerere weremakū péduripirā, ĩgūrē b̄remurākuma.

¹⁸ Irasirigu ire sērēñaduakoa m̄sārē. ¿Israel bumarā iri kerere pébiryuri? Pénerā āārīmá. Marīpuya werenīri gojadea pūguedere irasūta āri gojasūdero āārībú:

Marīpuya wererimasā āārīpererogue marārē ĩgūya kerere wererā waama. Irasiriro ĩgūsā wereri i ūmu āārīpererogue seyakōāa, āri gojasūdero āārībú.*

¹⁹ Dupaturi m̄sārē sērēñaduakoa doja. ¿Israel bumarā pékererā, ōārō pémasībiryuri? Pémasīnerā āārādima. Yu irire werenemogu, Moisés ārīdeare werep̄urorigara. Āsū āri gojadi āārīmi:

Marīpu Israel bumarārē āsū ārīmi: “Ubu āārīrārē, yaare pémasīmerārē yaarā āārīmakū irigura. Yu irasirimakū ĩārā, m̄sā gapu ĩgūsārē ĩaturirākoa. Irasirigu m̄sārē ĩgūsā merā guamakū irigakoa”, ārīmi, āri gojadi āārīmi Moisés.*

²⁰ Puru Isaíade: “Irasū ārībokoa”, āri, güiri marīrō āsū ārīnemopeodi āārīmi:

Āsū ārīmi Marīpu: “Yure āmamerā gapu yure bokama. Irasirigu yure masīmerārē yure masīmakū iribu”, ārīmi, āri gojadi āārīmi Isaías.*

Judío masaka āārīmerā Marīpuyarā āārīburire weregu irasū āri gojadi āārīmi. ²¹ Israel bumarā gapure āsū āri gojadi āārīmi: “Āsū ārīmi Marīpu: ‘Ūmariku yu merā ōārō āārīduarā aarika!’ ārādibu ĩgūsārē. ‘ĩgūsā gapu yu dorerire tarinugārā, yure péduabirima’, ārīmi”, āri gojadi āārīmi Isaías.

11

Marīpu Israel bumarārē beyedeamarē gojadea

¹ Irasirigu musārē ire sērēñagura. ¿Marĩpu Israel bumarārē: “Yaarā āārĩma”, ārĩdero puru, ĩgūsārē béokōāyuri? Béobiridi āārĩmĩ. Yude Israel bumu, Abraham parāmi āārĩturiaguta Benjamĩya bumu āārā. ² Iripoegue Marĩpu Israel bumarārē ĩgūyarā āārĩburo, ārĩgū, beyedi āārĩmĩ. ĩgū irasū beyenerārē béobemi. Musā Marĩpuya kerere weredupuyudi Elías ĩgūrē: “Israel bumarā waja opama”, ārĩdeare masĩkoa. Irire Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue āsū ārĩ gojadi āārĩmĩ: ³ “Yu Opu, Israel bumarā muya kerere weredupuyurimasārē wējēkōāma. Murē sĩdea soepeorore tuúmeédijukōāma. Irasirigu ĩgūsā watope yu suguta murē buremua. Yu irasū āārĩmakū ĩārā, yudere wējēduama”, ārĩ gojadi āārĩmĩ. ⁴ ĩgū irasū ārĩmakū pégu, Marĩpu āsū ārĩ yujudi āārĩmĩ: “Mu, suguta āārĩbea. Yaarā siete mil āārĩma. ĩgūsārē iritamubu. Irasirirā yure oārō buremuma. Baal wāĩkugu keori weadeare neō buremubema. Irasirigu murē wējēduarārē güibirikōāka!” ārĩdi āārĩmĩ. ⁵ Elías āārĩripoe Marĩpu ĩgū beyenerārē iritamuderosũta daporadere Israel bumarā watopere surāyeri ĩgū beyenerārē iritamumi. Irasirirā ĩgūrē buremuma. ĩgūsārē bopoñarĩ merā ĩāsĩā, beyedi āārĩmĩ. ⁶ ĩgūsā iririkurire ĩāgū meta beyedi āārĩmĩ. ĩgūsārē bopoñagū beyedi āārĩmĩ. ĩgūsā oārō iriadero puru ĩgūsārē beyegu, bopoñagū meta iribokumi. ĩgūsā oārĩrē iridea waja āārĩbokuyo.

⁷ Āsū āārā. Israel bumarā ĩgūsā iriri merā, Marĩpu ĩgūsārē: “Oārā āārĩma”, ārĩ ĩāmakū gāamekererā, ĩgūsā Marĩpu merā oārō āārĩburire neō bokabema. Irasirirā Marĩpuyare neō pémasĩmerā dujama. Marĩpu beyenerā gapu ĩgū merā oārō āārĩma. ⁸ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue āsū ārĩ gojasũdero āārĩbú: “Marĩpu ĩgūrē gāāmemerārē ĩgūyare pémasĩbirimakū yámi. Irasirirā diayemarē pékererā, pémasĩbema. ĩgū iririre ĩākererā, ĩāmasĩbema. Daporaguedere irasũta āārĩnĩkōāma”, ārĩ gojasũdero āārĩbú.

⁹ Davide āsū ārĩdi āārĩmĩ Marĩpure: Israel bumarā bosenuĩ irirā ñerō yáma. Irasirigu, ĩgūsā ñerĩrē iriri merā ĩgūsārē wajamoāsũmurā āārĩmakū irika!
¹⁰ ĩgūsārē pémasĩmerā, koye ĩāmerā irirosū waamakū irika! Ūmuriku nukũrĩ ũumarā sũgũ pũrĩsũrā irirosū ñerō tari-makū irika! ārĩdi āārĩmĩ David Marĩpure.*

Marĩpu judío masaka āārĩmerārē taugukumi, ārĩ gojadea

¹¹ Gaji musārē sērēñanemogura. ¿Judío masaka Jesucristore buremubirimakū, Marĩpu ĩgūsārē béopeokōāyuri? Béopeobiridi āārĩmĩ. ĩgūsā Cristore irasū buremubirimakū, daporare judío

masaka āārīmerā gapu Marīpu taumurā āārīma. Īgūsārē Īgūyarā waamakū yāmi, judío masakade Īgūsārē ĩākūĩ, Īgūsāde Cristore buremuburo, ārīgū. ¹² Judío masaka Cristore buremubirisīā, Marīpu Īgūsārē: “Yu pūrārē ōārī sīgura”, ārīdeare opabema. Irasirirā judío masaka āārīmerā gapu Cristore buremurā, irire oparākuma. Pupu judío masaka Cristore buremumakū, āārīpererārē i ūmu marārē nemorō ōārō waarokoa.

¹³ Daporare musārē judío masaka āārīmerārē weregura. Jesucristo yure musārē judío masaka āārīmerārē Īgūya kerere weredoregu pimi. Ire weregu, ubugora irigu meta yāa. ¹⁴ Īgūyare weregu, gajipoe irigu surāyeri yaarārē judío masakare musārē ĩākūĩmakū iribokoa, Īgūsāde Jesucristore buremuburo, ārīgū. Īgūrē buremurā, tausūrākuma Īgū merā ōārō āārīmurā. ¹⁵ Marīpu judío masakare Cristore buremumerārē béomakū, gajerā gapu Īgū merā siuñajārī opama. Judío masakade Īgūrē buremumakū, ōātarirokoa. Īgūsā boanerāgue masānerā irirosū Marīpu merā perebiri okarire oparākuma. ¹⁶ Āsū āārā. Pā iriri merā suru iripuroriduru Marīpūre sīmakū, āārīpereri iri pā iriri Marīpūya āārā. Yuku nugūrī Marīpūya āārīmakū, irigu dupuride Īgūya āārā. Gwa ñekū Abraham, irigu nugūrī irirosū āārīdi āārīmī. Marī Jesucristore buremurā Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirigu Marīpu Īgūrē: “Yaagu āārīmi”, ārī ĩāderosūta marīdere: “Yaarā āārīma”, ārī ĩāmi.

¹⁷ Judío masaka olivogu dupuri irirosū āārīma. Īgūsā irasū āārīkerepupu, su dupurire ditibéoderosū Marīpu surāyeri Īgūsārē béodi āārīmī. Pupu iri dupuri āārīderore gajigu olivo makānūmuma dupurire purīñeātuadoregu, wiiri, puuñeātuosū iridi āārīmī. Irasiriderosū musārē judío masaka āārīmerārē Īgūyarā ñajāmakū iridi āārīmī. Irasirirā musā judío masaka āārībirikererā, āārīpereri Marīpu Abraham parāmerā āārīturiarārē ōārīrē sīgura, ārīdeare musāde ñeānerā āārībū. ¹⁸ Musārē Īgū irasirimakū: “Gwa judío masaka nemorō ōārā āārā”, ārī gūñabirikōāka! Ire gūñaka! Judío masaka olivogu Marīpu otedi irirosū āārīma. Musā gapu irigugue Īgū āitúdea dupuri irirosū āārā. Irasirigu judío masaka merā musārē iritamumi. Musā merā meta Īgūsārē iritamumi.

¹⁹ Musā judío masaka āārīmerā gapu āsū ārībokoa: “Surāyeri judío masakare, olivogu dupurire ditibéoderosū Marīpu Īgūsārē béodi āārīmī. Irasū béogu, gaji dupurire irigugue Īgū āitúderosū marīrē pídi āārīmī, Īgūyarā āārīmurārē”, ārībokoa musā. ²⁰ Irasūta āārā. Īgūsā Jesucristore buremubiridea waja Marīpu Īgūsārē béodi āārīmī. Irasirigu musādere Cristore buremubirimakū, Īgūyarā āārīmakū iribiribodi

ãārĩmĩ. Irasirirã: “Gua judío masaka nemorõ õãrã ããrã”, ãrĩ gũñabirikõãka musã! Irasũ ãrĩmerãta Marĩpũre õãrõ goepeyari merã buremuka! ²¹ Pũrorima dupũri irirosũ judío masaka Marĩpũyarã ããrĩpũrorinerã ããrĩmã. Musã gapũ ĩgũsã pũrũ ĩgũyarã waanerã ããrĩbũ. Irasirigũ Marĩpũ ĩgũyarã ããrĩpũrorinerã ĩgũrẽ buremubirimakũ, ĩgũsãrẽ bẽodi ããrĩmĩ. Musã ĩgũrẽ buremubirimakũ, ĩgũsãrẽ bẽoderosũta musãdere bẽogũkumi. ²² Marĩpũ õãrõ irigũ bopoñarĩrẽ, ĩgũ turari merã wajamoãrĩrẽ pemasĩka! ĩgũrẽ buremumerãrẽ wajamoãgũkumi. Irasirikeregũ, musã piriro marĩrõ ĩgũrẽ buremunĩmakũ, musãrẽ õãrõ irigũkumi. ĩgũrẽ buremubirimakũ, ñerĩ dupũrire ĩgũ ditibẽoderosũta musãdere bẽogũkumi. ²³ Judío masaka ĩgũ bẽosũnerã Jesucristore buremumakũ, ĩgũsãrẽ yukũ dupũrire ditibẽodeare dupaturi irigũgueta ãitũro irirosũ irigũkumi, ĩgũyarã ñajãmakũ irigũ. ĩgũ sugũta ĩgũ turari merã irire irimasĩmi. ²⁴ Musã judío masaka ããrĩmerã olivo makãnúumũma dupũri irirosũ ããrã. Judío masaka gapũ ĩgũ beyepũrorinerã ããrĩmã. Olivogũ Marĩpũ otedi irirosũ ããrĩma. Musã irigũgue ĩgũ ãitũdea dupũri irirosũ ããrã. Irasirigũ Marĩpũ musãrẽ ĩgũyarã ñajãmakũ iridi ããrĩmĩ. Musãrẽ irasirikeregũ, judío masakare ĩgũ beyepũrorinerã gapũre musã nemorõ ĩgũyarã dupaturi ñajãmakũ irimasĩmi.

Pũrgue Israel bumarãrẽ Marĩpũ taugũkumi, ãrĩ gojadea

²⁵ Yaarã, masaka iripoegue masĩbirideare, Marĩpũ ĩgũ gũñaderosũta iriburire weregũra musãrẽ: “Gua judío masaka nemorõ masĩpeokõãã”, ãrĩ gũñabirikõãburo, ãrĩgũ. Wãrã judío masaka Marĩpũyare pemasĩturabema dapa. Marĩpũ judío masaka ããrĩmerãrẽ: “Buremurãkuma”, ãrĩnerãkuta Cristore buremudero pũrũ, judío masakade buremurãkuma. ²⁶ ĩgũsã irasũ buremumakũ, ããrĩpererã Israel bumarãrẽ Marĩpũ ĩgũsã peamegue waabonerãrẽ taugũkumi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Jerusalẽgue, Siõn wãĩkũri makãgue, judío masakaya makãgue ĩgũsãrẽ taubu aarigũkumi. ĩgũsãrẽ Jacob parãmerã ããrĩturiarãrẽ ĩgũsã ñerĩrẽ bẽogũkumi.*

²⁷ Marĩpũ ãsũ ãrĩmi: “ĩgũsãrẽ ñerĩrẽ bẽogu, yu ĩgũsãrẽ ãrĩdeare irigũkoa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

²⁸ Inũguere wãrã judío masaka Jesucristoya kerere pẽduamerã, Marĩpũre ĩaturirã ããrĩma. ĩgũsã irasũ ããrĩmakũ, musã judío masaka ããrĩmerã gapũ Cristore buremunũgãbũ. Irasirigũ Marĩpũ judío masaka ñekũsãmarã ĩgũ beyenerã ĩgũsã ããrĩmakũ, ĩgũsãrẽ ããrĩturiarãdere maĩmi. ²⁹ “ĩgũsãrẽ

ōārīrē sīgura”, āri gūñadeare gorawayubemi. Īgū ārīderosūta Īgū beyenerārē ōārīrē diayeta sīgukumi. ³⁰ Iripoeguere musāde Marīpu dorerire tarinugānerā āārībú. Inuguere judío masaka Marīpu dorerire Īgūsā tarinugāmakū ĩāgū, musā gapure bopoñarī merā ĩāmi. ³¹ Daporare judío masaka Īgū dorerire tarinugārā āārīma. Īgūsā irasū āārīkerepuru, Marīpu musārē bopoñarī merā ĩārōsūta, Īgūsādere bopoñarī merā ĩāmi. ³² Āsū āārā. Marīpu āārīpererā masakare Īgū dorerire Īgūsā tarinugāmakū, Īgūsārē peresu irigu irirosū iridi āārīmí, purugue Īgū āārīpererārē bopoñarī merā ĩārīrē masīburo, ārīgū.

³³ Marīpu marīrē bopoñatarigu, turatarigu, āārīpererire masīpeogu āārīmi. Irasirirā marī Īgū gūñarīrē, Īgū iriburire ōārō pémasībea. ³⁴ Āsū āri gojasūdero āārībú Marīpuya werenírī gojadea pūgue: “Masaka marī Opu gūñarīrē ōārō pémasībema. Irasirirā Īgūrē: ‘Āsū irika!’ āri weremasībema. ³⁵ Marīpure gajino sī, puru: ‘Marīrē wajamomi’, neō ārīmasībema”, āri gojasūdero āārībú. ³⁶ Marīpu āārīpererire iridi āārīmí. Īgū turari merā āārīpererire āārīmakū iridi āārīmí. Irasiriro āārīpereri ĩgūya dita āārā. Irasirirā āārīpererā ĩgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari síníkōārā! Irasūta irirā!

12

Marīpu dorerire iriníkōāka! āri gojadea

¹ Yaarā, Marīpu marīrē buro bopoñarī merā ĩāmi. Irasirirā marīrē ĩgūrē buremurā waibu sīunaderosūta daporare marī basita sīrō gāāmea. Irasirirā marī okaro bokatiūrōpā ĩgūyarā āārīrā Īgū dorerire ōārō iriníkōārā! Īgūrē marī merā usuyamakū gāāmerā, irasirirākoa. Āsū iriro gāāmea marīrē ĩgūrē buremurārē. ² I ūmu marā ĩgūsā ñerī iririkarire neō irinemobirikōārā! Āsūpero gapu ārīrā! Marīpure: “Gua gūñarīrē ōārī gapure gorawayuwāgānīkōāka!” ārīrā! Īgū marīrē gorawayumakū, marī Īgū gāāmerīrē: “Āsū āārā”, āri masīrākoa. Īgū gāāmerī, ōārī dita āārā. Iri, ñerī marīrī āārā. Marī Īgū gāāmerīrē irirā, ĩgūrē usuyamakū irirākoa.

³ Marīpu yure ōārō irigu, musārē ĩgūya kerere weredoregu beyedi āārīmí. Irasirigu musārē āārīpererārē āsū āri weregura. Neō sugu irimasībirikeregu: “Yu irikōāmasīa”, āri gūñabirikōārō gāāmea. Marī irimasīrī direta: “Diaye irimasīa”, āri gūñarō gāāmea. Irasirirā marī masakaku āsū āri gūñarā: “Marīpu yure irimasīrī pídeare ĩgūrē yu buremurō oparosūta yu bokatiūrō irimasīa”, āri gūñarā! ⁴ Sugu masakuya dupu āsū āārā. Su dupu āārīkerero, wāri opāa. Wāri āārīkerero, surosū moābea. ⁵ I irirosūta marī Jesucristore buremurā wārā āārīkererā,

Īgū merā āārīrā sugūya dupu irirosū āārā. Irasirirā marī āārīpererā su dupuma moārō irirosū yāa.

⁶ Irasirigū Marīpu marīrē maīgū, marī masakakure gajerosūperi dita marī irimasīburire pīdi āārīmī. Irasirirā irire oārō iriro gāāmea. Marīrē Īgūya kerere weretaudoregū pīmakū, marī Īgūrē buremurō oparosūta Īgūyare gajerārē oārō weretauro gāāmea. ⁷ Marīrē gajerārē iritamudoregū pīmakū, Īgūsārē oārō iritamurō gāāmea. Gajerārē Īgūyare buedoregū pīmakū, Īgūsārē oārō buero gāāmea. ⁸ Marīrē gajerārē gūñaturamakū irimurārē pīmakū, irire oārō iriro gāāmea. Marīrē gajerārē Īgūsā gāāmerīrē sīmurārē pīmakū, gajinorē sīrā oārō usuyari merā sīrō gāāmea. Marīrē gajerārē doremurārē pīmakū, oārō merā dorero gāāmea. Marīrē gajerārē bopoñarī merā iritamumurārē pīmakū, Īgūsārē iritamurā usuyari merā iritamurō gāāmea.

Jesucristore buremurā āsūpero āārīdorea, ārī gojadea

⁹ Gajerārē maīrā, diayeta maīka! Ņerīrē dooka! Oārī gapu direta iriwāgānika! ¹⁰ Mūsā Jesucristore buremurā, sugū pūrā gāme maīrōsūta mūsā merāmarā merā gāme maīka! Īgūsāya āārīburire mūsāya nemorō gūñaka! Buremurī merā oārō gāme iritamuka!

¹¹ Marī Opū dorerire irirā, neō tébori marīrō oārō usuyari merā irika!

¹² “Marīpu oārō iritamugukumi yure”, ārī, usuyari merā Īgū iritamuburire yūka! Irasirirā űerō tarirā, Marīpūre piriro marīrō surosū gūñaturari merā buremunikōāka! Īgūrē irasū sērēnikōāka!

¹³ Jesucristore buremurā gajino gāāmemakū Īārā, mūsā opari merā Īgūsārē iritamuka! Mūsāya wiirigūe ejarārē oārō bokatīrīñēāka!

¹⁴ Mūsārē űerō irirārē Īgūsāya āārīburire Marīpūre sērēbosaka! “Īgūsā yure űerō iriri waja Īgūsārē wajamoāka!” ārī sērēbirikōāka!

¹⁵ Gajerā usuyamakū Īārā, Īgūsā merā mūsāde usuyaka! Gajerā oremakū Īārā, mūsāde Īgūsā merā oreka!

¹⁶ Gajerā merā surosū usuyari merā āārīrikuka! “Yu gajerā nemorō oāgū āārā”, ārī gūñabirikōāka! Ubu āārīrā merādere oārō āārīrikuka! “Masītarinugāgū āārā yu”, ārī gūñabirikōāka!

¹⁷ Gajerā mūsārē űerō irikerepuu, Īgūsārē űerō iri gāmibirikōāka! űerī gapūre irirono irirā, āārīpererā masaka ĩūrōrē oārī gapūre irika! ¹⁸ Āārīpererā merā mūsā oārō āārīrikuburosūta mūsā bokatīūrō oārīrē irika! ¹⁹ Yaarā yu maīrā, gajerā mūsārē űerō irikerepuu, űerō iri gāmibirikōāka! Mūsā basi Īgūsārē wajarākubirikōāka! Marīpu gapu mūsārē űerō irinerārē wajamoāgukumi. Īgūya werenīrī gojadea

pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩ Opu ãsũ ãrĩmi: ‘Yu gapu, masaka ñerõ iridea waja ĩgũsãrẽ wajamoãgũ ããrã. ĩgũsãrẽ diayeta wajamoãgũra’, ãrĩmi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ²⁰ Gaji ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Murẽ ĩaturigu uaboamakũ ĩãgũ, baari ejoka! ĩgũ ñemesibusũmakũ ĩãgũ, iirĩri tĩãka! Mu irasirimakũ, ĩgũ murẽ ñerõ irideare guyasĩrĩgũkumi”. ²¹ Irasirirã musãrẽ ñerõ irinerãrẽ ñerõ iri gãmibirikõãka! Ñerĩ gapure irirono irirã, ĩgũsãrẽ õãrõ irika! Irasiriri merã ñerĩ iririre tarinũgãrãkoa.

13

¹ Marĩpu dita i mũmu marã oparãrẽ sóomi. ĩgũ pĩnerã ããrĩma. Irasirirã ããrĩpererã ĩgũsãrẽ õãrõ yujuka! ² Sugũ oparãrẽ tarinũgãgũno, Marĩpu pĩnerãrẽ tarinũgãgũ yámi. Marĩpu ĩgũsãrẽ tarinũgãrãrẽ wajamoãgũkumi. ³ Oparã, õãrõ irirãrẽ gũimakũ iribema. Ñerõ irirã gapure gũimakũ yáma. Gũimerãta ããrĩrikũduarã, õãrõ irika! Irasirimakũ, oparã musãrẽ: “Õãrõ yáa”, ãrĩrãkuma. ⁴ Marĩpu ĩgũsãrẽ musãya ããrĩburire iritamudoregu pídi ããrĩmĩ. Irasirirã ñerõ irirã gũika! Oparã, ñerĩ irirãrẽ wajamoãrã, Marĩpu dorero irirãta yáma. Marĩpu ñerõ irirãrẽ wajamoãdoregu oparãrẽ pídi ããrĩmĩ. ⁵ Irasirirã oparã marĩrẽ doremakũ, buremurĩ merã ĩgũsã dorerire õãrõ yujuro gããmea. Wajamoãrĩ, ãrĩrã dita yujubirikõãrõ gããmea. “Marĩpu ĩũrõ ĩgũ gããmerĩrẽ iridũakoa”, ãrĩ gũñarĩ merã ĩgũsã dorerire õãrõ yujuro gããmea. ⁶ Oparã ĩgũsã moãrĩrẽ õãrõ irirã, Marĩpure moãboerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ĩgũsã wajasearopã keoro wajarika!

⁷ ããrĩpererã oparã dorerosũta keoro irika! ĩgũsã wajaseamakũ wajarika! ĩgũsã gajinorẽ irimurã wajaseamakũde wajarika! Irasirirã musã oparãrẽ buremuka! ĩgũsãrẽ goepeyari merã ĩãka!

⁸ Neõ gajerãrẽ wajamorĩrẽ opabirikõãka! ĩgũsãrẽ wajamorĩrẽ oparõno irirã, maĩrĩ gapure opaka! Sugũ ĩgũ boka-jagunorẽ maĩrĩ merã iritamugũno, Marĩpu doreri pídeare keoro irigu yámi. ⁹ ãsũ ãrã Marĩpu doreri pídea: “Gajigu marãpo merã, nomede gajego marãpu merã ñerõ iribirikõãka! Masakare wẽjẽbéobirikõãka! Yajabirikõãka! Gajerãyamarẽ ãrĩgatori merã werebirikõãka! Gajerãyare uaribejabirikõãka!” ãrĩ werea. Gaji ĩgũ doreri pídea ãsũ ãrã: “Mu basi maĩrõsũta mu puro ããrĩrãdere maĩka!” ãrĩ werea. Musã gajerãrẽ maĩrã, Marĩpu doreri pídea ããrĩpererire irirã yáa. ¹⁰ Gajerãrẽ maĩgũno, ĩgũsãrẽ neõ ñerõ iribemi. Irasirigu ĩgũsãrẽ maĩgũno, Marĩpu doreri pídeare iripeogu yámi.

¹¹ I ããrĩpererire gũñaka! Irasirirã pémasĩka! Kãrĩrã irirosũ ããrĩbirikõãka! Marĩ iripoegue Jesucristoya kerere

buremurorirā, ūmugasigue marī waaburi duyataria, ārādibū. Daporare marī masīa. Jesucristo dupaturi aariburo mērō duyāa. ¹² Irasiro boyomūrīro irirosū āārā. Irire masīrā, űerīrē masaka naītārōgue iririre pirirā! Ōārīrē boyorogue masaka iūrō iriri gapure irirā! Marī irasirirā, Marīpu turari merā űerī iririre pirikōārākoa. ¹³ Irasirirā masaka ūmu merā deyorogue ōārīrē irirā irirosū irirā! Bosenūrī āārīmakū, mejā, gainībirikōārā! Nome merā űerō iribirikōārā! Nomede ūma merā űerō iribirikōāburo. Gajerā merā gāme guaseobirikōārā! Gajerāyare ububirikōārā! ¹⁴ Āsū gapu āārīrikurā! Marī Opu Jesucristo iritamurī merā ĩgū irirosū ōārō āārīrikurā! Marī űerī űaribejarire iridűarire pirikōārā!

14

Marī Jesucristore buremurā gāme werewűabirikōārō gāāmea

¹ Sugu Jesucristore buremuturabi āārīkeregu, ĩgū musā merā āārīdűamakū, ĩgūrē werewűaro marīrō űeāka! ĩgūrē űeārā, Marīpuhare masībirimakū iārā, ĩgū merā guaseobirikōāka! ² Gajerā surāyeri Jesucristore buremurā: “Marī āārīpereri baamakū ōāgorāa”, ārīma. Gajerā gapu Jesucristore buremuturamerā: “Marī waibū diī baarā, Marīpu dorerire tarinūgābokoa”, ārī gūñama. Irasirirā oteri direta baarikuma. ³ Āārīpererire baagu, oteri direta baagure irasū iābēobirikōāburo. Oteri direta baagude āārīpererire baagure: “Irasū baamakū űegorāa”, ārībirikōāburo. Marīpu āārīpereri baagudere: “Yaagu āārīmi”, ārī iāsīadi āārīmi. ⁴ Marī gajigure moāboegure: “űerō yāa”, ārīmasībirikoa. ĩgū opu dita irasū ārīmasīmi. Marī Jesucristore buremurāde irasūta āārā. Irasirirā marī gajerā Jesucristore buremurārē: “űerō yāa”, ārīmasībirikoa. Marīpu ĩgūsā Opu āārīmi. ĩgū suguta ĩgūsārē: “Ōārō yāa, o űerō yāa”, ārīmasīmi. ĩgū turagu āārīsīā, ĩgūyarārē ĩgūrē ōārō buremuturamakū irigukumi.

⁵ Gaji werenemogűra műsārē. Surāyeri: “Sunűta gajinūrī nemorō Marīpűre buremurō gāāmea”, ārī gūñama. Gajerā gapu: “Āārīpererinūrī sűrosū, Marīpuya āārā”, ārī gūñama. Irasirirā masakaku: “Marīpu yűre āsū irimakū gāāmemi”, ārī gūñarō gāāmea. ⁶ Sugu: “Irinuno direta nerē, Marīpűre buremudorea”, ārī gūñagū, Marīpűre buremubu irasū ārī gūñami. Gajigu āārīpererire baagude Marīpűre: “Yű baari, mű sīdea āārā”, ārī, űűyari sīmi. Irasirigu ĩgūde Marīpűre buremugūta āārīmi. Gajigu gajinorē baabide Marīpűre buremumi. ĩgūde Marīpűre: “Yű baari, mű sīdea āārā”, ārī, űűyari sīmi.

⁷ Marĩ okará, boarãde marĩ basi: “Ăsũ irigura”, ărĩmasĩña máa. ⁸ Marĩ, Jesucristoyarã marĩ okarinũrĩrẽ ĩgũyare irimurã ăărã. Marĩ boadero pũruguedere ĩgũyarã ăărĩnikõărãkoa. Irasirigũ marĩ okamakũ, marĩ boamakũdere Cristo marĩ Opũta ăărĩnikõăgũkumi. ⁹ Irasũta ăărã. Cristo boa, pũru masădi ăărĩmĩ ăărĩpererã okará, boanerã Opũ ăărĩbu.

¹⁰ Iro merẽ, ĩnasirirã musã gajerã Jesucristore bũremurãrẽ: “Ñerõ yáma”, ărĩ werewũari? ĩNasirirã ĩgũsărẽ irasũ ĩăbėokõărĩ? Cristo marĩ ăărĩpererãrẽ ĩgũ diaye nĩdoregũkumi marĩ irideare werebu. Irasirirã gajerã Jesucristore bũremurãrẽ: “Ñerõ yáma”, ărĩ werewũabirikõărõ găămea.

¹¹ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ăsũ ărĩ gojasũdero ăărĩbũ: Ăsũ ărĩmi marĩ Opũ: “Yũ okagu ăărã. Yũ werenĩrĩ diayeta ăărã.

Ăărĩpererã yũ ĩũrõ ñadũkũpuri merã ejamejărākuma.

Ăărĩpererã yũre: ‘Mũ, gũa Opũ õăgũ, turagu ăărã’, ărĩrākuma”, ărĩ gojasũdero ăărĩbũ.*

¹² Irasirirã, Marĩpũ marĩ irideare sěrẽñamakũ, marĩ masakaku ăărĩpereri marĩ irideare wererãkoa.

Neõ musã iriri merã gajerã Jesucristore bũremurãrẽ ñerĩ irimakũ iribirikõăka!

¹³ Irasirirã găme werewũanemobirikõărã! Ăsũ gapũ ărĩ gũñarã! “Gũa iriri merã gajerã Jesucristore bũremurãrẽ ñerĩ irimakũ iridũabirikoa”, ărĩ gũñarã! ¹⁴ Yũ, marĩ Opũ Jesucristore bũremugũ, ăsũ õărõ masĩa. Ăărĩpereri Marĩpũ baari pĩdea õăgoráa yũre. Gajigũ gapũ: “Yũ irire baamakũ, ñegoráa”, ărĩ gũñamakũ, ĩgũrẽ diayeta ñegoráa. ¹⁵ I diayeta ăărã. Gajigũ Jesucristore bũremugũ, ĩgũ baabirire musã baamakũ ĩăgũ: “Iri Marĩpũ baadorebiridea ăărã”, ărĩ gũñakeregũ, musărẽ ĩăkũĩ, baabokumi. Irasũ baagu: “Ñerõ iriabũ”, ărĩ gũñarikũbokumi. Irasirirã, ĩgũ baabirire dupaturi baarã, ĩgũrẽ maĩrã meta yáa. Cristo ĩgũdere boabosadi ăărĩmĩ. Irasirirã musã baari merã gajigũ Cristore bũremugũrẽ poyanorėbirikõăka! ¹⁶ Irasirirã: “Gũa ăsũ iriri õăgoráa”, ărĩ gũñakerepũrũ, gajerã gapũ musărẽ: “Ñerõ yáma”, ărĩ werewũamakũ pėrã, dupaturi irire irinemo-birikõăka! ¹⁷ Marĩpũ ĩgũyarãrẽ doreri: baa, iirĩri meta ăărã. I gapũ ăărã. Diayemarẽ irinĩrĩ, ĩgũ merã siuñajărĩ opari, usũyari merã ăărĩrĩ ăărã. Irire Ɔăgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã irisũa. ¹⁸ Sugũ irasũta Cristoyare õărõ irigũ Marĩpũre usũyamakũ yámi. Masakade ĩgũ õărõ irimakũ ĩărã, ĩgũrẽ: “Ɔărõ yámi”, ărĩrākuma.

¹⁹ Marĩpũ merã siuñajărĩ opamurã, marĩ basi găme iritatumurã irasiriro găămea. Irire irirã, Jesucristore bũremunemowăgănrãkoa. ²⁰ Marĩpũ Jesucristore

buremurānorē ĩgũ merā õārõ ãārĩmakũ yámi. Irasirirā, musā baari merā Marĩpũyare ĩgũsā irire piremakũ iribirikõåka! Diayeta ãārĩpereri Marĩpũ baari pídea õārĩ dita ãārā. Gajigũ ĩgũ baabire musā baamakũ ĩågũ: “Iri Marĩpũ baadorebiridea ãārā, irire baagũ ñerõ iribokoa”, ãrĩ gũñakeregũ, musārē ĩåkũĩ, baagũ ñerõ iribokumi. Irasirirā musā irire baarā, ĩgũrē ñerõ irimakũ iribokoa. Musā irasiriri ñegorāa. ²¹ Gajigũ Jesucristore buremugũrē marĩ iriri merā ĩgũrē ñerĩ irimakũ iribokoa, ãrĩrā, ãsũpero iriro gãåmea. ĩgũ waibu dí baabirimakũ ĩārā, irire baabirikõårõ gãåmea. Igui deko pãmudeare ĩgũ iirĩbirimakũ ĩārā, irire iiribirikõårõ gãåmea. ĩgũrē Jesucristore buremuturabirimakũ iribirikõårõ gãåmea. ²² “Marĩpũ ĩũrõ yũ iriri õågorāa”, ãrĩ buremugũno irimarē gajerā buremuturamerārē guaseobirikõåburo. Sugũ: “Marĩpũ ĩũrõ ñerõ iribe, waja opabe, diayeta yāa”, ãrĩ gũñagũ, usuyari merā ãārĩgũkumi. ²³ Gajigũ gapũ: “Iri baarire baagũ, ñerõ iribokoa”, ãrĩ gũñarikakeregũ irire baagũ, waja opami. Irasirirā: “Marĩ ãsũ irirā, ñerõ iribokoa”, ãrĩ gũñarikakererā irire irirā, waja opāa. ãrĩpereri marĩ irasiriri, ñerĩ iriri ãārā.

15

Gajerāya ãārĩburidere gũñarõ gãåmea, ãrĩ gojadea

¹ Marĩ Jesucristore buremurā, ĩgũrē buremuturamerārē iritamurõ gãåmea. Marĩya ãārĩburi direta iribirikõårõ gãåmea. ² Marĩ masakakũ marĩ pũro ãārĩrāya ãārĩburire gũñarõ gãåmea, ĩgũsāde Jesucristore buremunemowågåburo, ãrĩrā. ³ Cristode ĩgũyama direta iribiridi ãārĩmĩ. Marĩpũya gapũre iridi ãārĩmĩ. Irasiro ĩgũrē waadeare Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ãārĩbũ: “Murē ñerõ werenĩrā, yũguere ãrĩmeétuma”. ⁴ ãrĩpereri iripoegue Marĩpũya werenĩrĩ gojadea marĩrē buedorero gojasũdero ãārĩbũ. Irire buerā, gũñatura, õårõ yũpũrākũrākoa. Irasirirā ñerõ tarirā, Marĩpũ iritamuburire usuyari merā yúa. ⁵ Marĩpũ marĩrē gũñatura, õårõ yũpũrākũmakũ irigũ, Jesucristo gãåmerõsũta musārē sugũ pũrā irirosũ sũrosũ ãārĩrikũmakũ iriburo. ⁶ Irasirirā musā ãrĩpererā suro merā Marĩpũre marĩ Opũ Jesucristo Pagũre: “Õåtaria mũ”, ãrĩ, usuyari sĩrākoa.

Jesucristo judío masaka ãārĩmerārē tauburire gojadea

⁷ Jesucristo ĩgũ marĩrē ñeåderõsũta marĩde gajerārē õårõ gåme bokatĩrĩñeårõ gãåmea, ãrĩpererā Marĩpũre: “Õåtaria mũ”, ãrĩburo, ãrĩrā. ⁸ Musārē ire werea. Marĩpũ gũa ñekũsāmarārē ĩgũ: “Åsũ irigũra”, ãrĩdeare diaye iridi ãārĩmĩ. Irasirigũ Jesucristo judío masakare iritamugũ i ãmũguere aaridi ãārĩmĩ. ĩgũ irasiriri merā ĩgũ Pagũ ãrĩdeare

iri ĩmupeodi   rĩmĩ. ⁹ Irasũ   rĩmakũ, judĩo masaka   rĩmer  : “Marĩpũ guadere bopo  agũ   atarimi”,   rdoregũ, aaridi   rĩmĩ. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta irasiridi   rĩmĩ.   sũ   rĩ gojasũdero   rĩbũ:

Marĩpũre   sũ   rĩmi: “Judĩo masaka   rĩmer   watopegue mure   suyari sĩgura. ‘Turatarigũ   r  ’,   rĩ bayapeogura mure”,   rĩmi,   rĩ gojasũdero   rĩbũ.*

¹⁰ Gajeroguedere   sũ   rĩ gojasũdero   rĩbũ:

Mus   judĩo masaka   rĩmer   Marĩpũyar   judĩo masaka mer     suyaka!   rĩ gojasũdero   rĩbũ.*

¹¹ Gajeroguedere   sũ   rĩ gojasũdero   rĩbũ:

  rĩperer   judĩo masaka   rĩmer   Marĩpũre: “  ataria mu”,   rĩ,   suyari sĩburo.   rĩperero mar   masaka: “  gũ turatarigũ   rĩmi”,   rĩburo,   rĩ gojasũdero   rĩbũ.*

¹² Isaide   sũ   rĩ gojadi   rĩmĩ David pagũ, Isaĩ w  kugure gojagu:

Isaĩ par  mi   rĩturiagu aarigukumi. Irasũ aarigũ, judĩo masaka   rĩmer   Opũ   rĩgukumi.   gũs     gũr  : “Guare taubu   rĩmi”,   rĩ buremur  kuma,   rĩ gojadi   rĩmĩ.*

¹³ Marĩpũ marĩr     gũ   r   iriburire   suyari mer   y  makũ irigũ, mus  r     gũr   buremur  r     suyari, siu  aj  rĩ sĩnemoburo. Irasirir   mus     gũ deyomarĩgũ iritamurĩ mer   nemor     suyari mer   y  r  ko.

¹⁴ Yaar   mus  , yu p  namakũ, Jesucristore buremur  , gajer   mer     r     rĩrikua. Cristoyare   r   ması. Irasirir   mus   basi irire   r   g  me weremas  . ¹⁵ Mus   irasũ masĩkerepuru, i papera pũguere gũiro marĩr   irire goj  a, mus   masĩdeare k  tibirik  buro,   rĩgũ. Marĩpũ yure   r   irigũ, mus  r   Jesucristoyare buedoregũ pĩmi. ¹⁶   gũ yure irasũ pĩmakũ, paia Marĩpũre gajino s  r   irirosũta yu judĩo masaka   rĩmer  r     gũr   wiadukoa,   gũyar     rĩburo,   rĩgũ. Irasirigũ   gũs  r   Jesucristoya kerere buea. Yu irasũ buemakũ p  r  , Jesure buremur  kuma.   gũs   irasũ buremumakũ   gũ, Marĩpũ   gũs  r  : “  r     rĩma”,   rĩ   gukumi.   gũ deyomarĩgũ   gũs  r   Marĩpũyar   waamakũ irigukumi. Irasirigũ Marĩpũ   gũs  r  : “Yaar     rĩma”,   rĩ   gukumi.

¹⁷ Yu Jesucristore buremugũ,   gũ iritamurĩ mer   Marĩpũ yure p  deare   r   y  a. Irasirigũ yu mo  rĩ mer     r   p  n  a.

¹⁸ Irasirigũ Jesucristo yu mer   iridea direta mus  r   weregura. Mus   judĩo masaka   rĩmer  r   Marĩpũre buremumakũ g  ames  gũ, yure iritamumi. Irasirigũ yu bueri mer  , yu iriri mer   mus   judĩo masaka   rĩmer  r   Marĩpũre

* 15:9 2 S 22.50; Sal 18.49 * 15:10 Dt 32.43 * 15:11 Sal 117.1 * 15:12 Is 11.10

buremumakū irimi. ¹⁹ Y_u, Marīpu turari merā iri ĩmurĩ merā, Ōāgū deyomarĩgū iritamurĩ merā m_sārē bueb_u. Irasū bueg_u, Jesucristo masakare tauri kerere Jerusalén merā buer_upori, p_uru āārīpererogue buegorena, p_uru Ilírico wāikarĩ nikūgue iri kerere buetūnub_u. ²⁰ Gajerā buesūña marĩrōgue Jesucristoyare masĩmerārē buro bued_uari merā bueb_u. Irasū bueg_u, gajerā ĩgūsā buedeaguere buewekapeobirib_u. ²¹ Irasū bueg_u, Marīp_uya werenĩrĩ gojadea pūgue gojasūderosūta iribu. Āsū ārĩ gojasūdero āārībú Cristore masĩbirinerā masĩburire: ĩgūya kerere neō pébirinerā weresūrākuma. ĩgūyare neō pébirinerā oārō pémāsĩrākuma, ārĩ gojasūdero āārībú.*

Pablo ĩgū Romague waaburire gojadea

²² Y_u gaji makārĩ marārē buegorenasĩā, wári m_sārē ĩāgū waad_uakereg_u, waamasĩbirib_u dapa. ²³ Dapagueta iri makārĩguere y_u moārĩ peoa. Irasirig_u iripoegueta m_sā p_urogue waad_uanĩdĩ āārĩsĩā, p_uru weya irogue waag_ura, m_sā merā āārĩbu. ²⁴ Irasirig_u Españague waagú, m_sā p_uro eja, m_sārē ĩā, _us_uya, m_sā merā mérōgā āārĩ, p_uru m_sā y_ure iritamurĩ merā tariag_ura. ²⁵ Daporare Jerusalēgue waap_uroribu yāa dapa. Iro marārē Jesucristore buremurārē iritamugū, niyeru āĩabu yāa. ²⁶ Jesucristore buremurā Macedonia, Acaya marā Jerusalēgue āārĩrārē boporārē gūña, niyerure neō, iriud_uama ĩgūsārē iritamurā. Irasirig_u irogue iri niyerure ĩgūsārē sīgū waabu yāa. ²⁷ Judío masaka āārĩmerā Macedonia, Acayague āārĩrā, judío masaka Jerusalēgue āārĩrārē gūñama ĩgūsārē iritamumurā. ĩgūsā irasū gūñarĩ oāgorāa. Judío masaka, judío masaka āārĩmerā gap_ure Jesucristoya kerere werer_uorima. Irasirirā judío masaka āārĩmerā Jesucristore buremurā, Marīpu judío masakare: “Sīg_ura”, ārĩdeare ĩgūsāde ñeāma. Irasirirā judío masaka āārĩmerā ĩgūsā opari merā judío masakare boporārē iritamurō gāāmea. ²⁸ Irasirig_u Jerusalén marārē iri niyerure y_u sī odoadero p_uru, Españague waagú, m_sārē ĩātariag_ura. ²⁹ Y_u m_sā p_urogue waagú, Jesucristoya kerere m_sārē werer_ukoā. Irasirirā m_sā iri merā oārō y_ujur_upūrāk_urākoā.

³⁰ Yaarā, m_sā marĩ Op_ure Jesucristore buremua. Ōāgū deyomarĩgū marĩrē gāme maĩmakū yāmi. Irasirig_u y_u m_sārē āsū irimakū gāāmea. Y_ure iritamurā, yaa āārĩburire Marīp_ure sērēbosaka, y_u moārĩmarē! ³¹ ĩgūrē yaa āārĩburire āsū sērēbosaka! Judea nikū marā Jesúre burenumerā y_ure ĩgūsā ñerō irid_uamakū, Marīpu y_ure iritamuburire sērēka! Jerusalén marārē iri niyerure y_u sĩmakū, ĩgūsā irire _us_uyari merā oārō ñeāburire sērēka! ³² M_sā irasū sērēmakū, Marīpu

* 15:21 Is 52.15

gããmemakũ, usuyari merã musã puro waagukoa. Irasirigu musã merã usuya, siuñajãgukoa. ³³ Marĩpu marĩrẽ siuñajãrĩ merã ããrĩmakũ irigu, musã ããrĩpererã merã ããrĩburo. Irasũta ããrĩburo.

16

Pablo Romague ããrĩrãrẽ õãdoreri gojadea

¹ Gũa merãmo Jesucristore buremugõ Febe wãikugo musã purogue waabo yãmo. Igo Cencrea wãikuri makãgue Jesucristore buremurãrẽ iritamugõ ããrĩmo. ² Musã Jesucristore buremurã usuyari merã igore bokatĩrĩñeãka! Marĩrẽ Jesucristore buremurãrẽ irasũta õãrõ bokatĩrĩñeãrõ gããmea. Igo wãrãrẽ iritamudeo ããrĩmo. Yũdere iritamumo. Irasirirã, igo gajino gããmemakũ iritamuka!

³ Aquila, ĩgũ marãpo Priscilade õãburo. Jesucristoyare yũ buemakũ, ĩgũsãde yũre buetamuma. ⁴ Gajerã yũre wẽjẽduamakũ, ĩgũsã yũre iritamurĩ waja ĩgũsãdere mérõ wẽjẽboyama. ĩgũsã yũre irasũ õãrõ iritamurĩrẽ yũ dita Marĩpũre usuyari sĩbea. Judío masaka ããrĩmerã Jesucristore buremurã ããrĩpererã Marĩpũre usuyari sĩma. ⁵ Jesucristore buremurã Aquilaya wiigue nerẽnarãde õãburo. Yũ maĩgũ Epenetode õãburo. ĩgũta Asiaguere Cristore buremupũrorinũgãdi ããrĩmĩ. ⁶ Mariãde õãburo. Igo musã merã bũro moãyupo. ⁷ Yaarã Andrónico, Juniade õãburo. Peresu yũ ããrĩmakũ, ĩgũsãta yũ merã ããrĩmã. Yũ Cristore buremuburi dupuyuro ĩgũsã gapũ buremunũgãsianerã ããrĩmã. Jesús buedoregũ pĩnerã ĩgũsãrẽ: “Diyeta õãrã ããrĩma”, ãrĩ werenĩma.

⁸ Amplias yũ maĩgũ Jesũre buremugũ õãburo. ⁹ Urbano õãburo. ĩgũde gũa merã moãmi, Jesucristoya kerere masakare buegũ. Yũ maĩgũ Estaquide õãburo. ¹⁰ Apelede õãburo. ĩgũ diyeta Jesucristore õãrõ buremumi. ĩgũ iririkũrire ĩãrã: “Cristore õãrõ buremugũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩa. Aristóbuloya wii marãde õãburo. ¹¹ Gajigu yaagũ judío masakũ Herodiõde õãburo. Narcisoaya wii marã marĩ Opũ Jesũre buremurãde õãburo. ¹² Trifena, Trifosa õãburo. ĩgũsã nome marĩ Opũ Jesũyare moãma. Gũa maĩgõ Pérsidade õãburo. Igo marĩ Opũ Jesucristoyare bũro moãmo. ¹³ Rufode õãburo. ããrĩpererã ĩgũrẽ: “Jesucristore õãrõ buremumi”, ãrĩ ĩãma. ĩgũ pagode õãburo. Igo, yũpo irirosũta yũre õãrõ irimo. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, gajerã Jesũre buremurã ĩgũsã merã ããrĩrãde õãburo. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, ĩgũ pagũmode Olimpas, gajerã Jesũre buremurã ĩgũsã merã ããrĩrãde õãburo.

16 Musã gãme òãdorerã, òãrò usuyari merã, buremurĩ merã pábua òãdoreka! Ìãrĩpererã Jesucristore buremurã musãrê òãdoreri iriuma.

17 Yaarã musã Jesucristore buremurã, surãyeri musã watopegue ããrĩrã Ìgüsã iriri merã musãrê ñerò irimakũ, musãrê gãme dukawarimakũ iridũama. Irasirirã, musãrê Jesúyare buedeare goroweodũama. Irasirirã irasũ ããrĩrãrê wapikũbirikõãka! 18 Ìgüsã, marĩ Opũ Jesucristo dorerire irirã meta ããrĩma. Ñerĩrê Ìgüsã haribejari direta irirã ããrĩma. Ìgüsã òãrò péma òãrĩ werenĩrĩ merã pémasíturamerãrê ãrĩgatoma. Ìgüsã irasũ ãrĩgatomakũ, Ìgüsãrê òãrò pétuyama. Irasirirã ãrĩgatorimasãrê wapikũbirikõãka! 19 Ìãrĩpererã masaka musã Jesucristoyare òãrò iririre masĩsiamã. Irasirigũ yũ musã merã buro usuyáa. Yũ musãrê òãrĩ gapũre masĩmakũ gããmekoa. Neõ ñerĩ tamerãrê gããmesãbirikoa. 20 Marĩpũ marĩrê òãrò siuñajãrĩ merã ããrĩmakũ irigũ, mérõgã pũrũ wãtãa opũ Satanãrê béogũkumi, musãrê neõ tarinũgãnemobirikõãburo, ãrĩgũ. Marĩ Opũ Jesucristo musãrê òãrò iritamunikõãburo.

21 Timoteo yũ merã Jesucristoya kerere weretamugore-nagũ musãrê òãdoremi. Yaarã Lucio, Jasón, Sosípater musãrê òãdorema.

22 Yũ, Tercio wãikũgũ i pũrê Pablore gojabosáa. Ìgũ yũre gojadorerire gojatúa. Irasirigũ yũde Jesucristore buremugũ, musãrê Jesucristore buremurãrê òãdorea.

23 Yũ Pablo, Gayoya wii ããrã. Ìgũya wiigue Jesucristore buremurã nerẽnama. Ìgũde musãrê òãdoremi. Erasto, i makã marã oparãrê niyeru duripíboerimasũ musãrê òãdoremi. Cuar-tode Jesucristore buremugũ musãrê òãdoremi.

24 Marĩ Opũ Jesucristo musãrê ããrĩpererãrê òãrò irita-muburo. Irasũta iriburo.

Pablo usuyari merã gojatũnudea

25 Daporare Marĩpũre: “Òãtaria mũ”, ãrĩ, usuyari sĩrã! Marĩpũ, marĩ Opũ Jesucristoya kere merã marĩrê Ìgũrê nemorõ buremumakũ yãmi. Yũ iri kerere, Marĩpũ Ìgũ Cristo merã marĩrê tauri kerere werea musãrê. Neõgoragueta Marĩpũ Ìgũ masakare: “Taugũra”, ãrĩdea ããrĩsiadero ããrĩbũ. Irasũ ããrĩkerepũrũ, ããrĩpererã masaka gapũ irire masĩbirinerã ããrĩmã. 26 Daporare Marĩpũyare weredupuyunerã gojadea kere merã Ìgũ marĩrê: “Taugũra”, ãrĩdeare marĩ masĩa pama. Marĩpũ ããrĩnĩgũ Ìgũ dorerosũta ããrĩpereri buri marãrê iri kerere, masaka iripoegue masĩbirideare masĩmakũ yãmi. Ìãrĩpererã masakare Ìgũrê buremu, Ìgũ dorerire iriburo, ãrĩgũ, irasũ yãmi. 27 Marĩpũ sugũta ããrĩmi. Ìgũ sugũta ããrĩpererire

masĩpeogu ããĩmi. Irasirirã Jesucristo iritamurĩ merã ĩgãrẽ:
“Õãtaria mũ”, ãĩ bũremuníkõãrã! Irasũta irirã!
Iropãta ããã.
Pablo

1 CORINTIOS

Pablo Corinto marãrê õãdoredea

¹ Y_H Pablo, Sóstenes merã m_usãrê õãdoredea. Marĩp_H gããmederosũta Jesucristo y_Hre ãgũyare buedoreg_H beyepĩmi. Sóstenes Jesũre b_uremugũ, marĩyagũta ããrĩmi. ² Y_H ãgũ merã m_usã Corinto marãrê gojãa. M_usã Jesucristore b_uremurã, ãgũ merã õãrõ ããrĩsã, Marĩp_Hyará ããrã. Marĩp_H m_usãrê, gajerã ããrĩpererogue marã marĩ Op_H Jesucristore: “Iritamuka y_Hre!” ãrĩ sêrêrãrê siudi ããrĩmĩ ãgũyará ããrĩburo, ãrĩgũ. Jesucristo ãgũsã Op_H ããrĩmi. Irasũ ããrĩmakũ, marĩdere marĩ Op_Hta ããrĩmi. ³ Marĩp_H ããrĩnĩgũ, marĩ Op_H Jesucristo m_usãrê õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Marĩp_H Jesucristo merã m_usãrê õãrõ iritamumi, ãrĩ gojadea

⁴ Ũm_urik_H y_H Marĩp_Hre _usuyari sĩnĩkõãa Jesucristo iridea merã ãgũ m_usãrê õãrõ iritamumakũ ããgũ. ⁵ M_usã Cristo merã õãrõ ããrĩmakũ, Marĩp_H m_usãrê ãgũyamarê ããrĩpereri õãrĩrê sidi ããrĩmĩ. Irasirig_H m_usãrê õãrõ pemasĩrĩ merã ãgũyare gajerãrê weremakũ, irire masĩmakũ yãmi. ⁶ Marĩp_H irire sĩgũ, y_H m_usãrê: “Cristo õãrõ iritamug_Hkumi”, ãrĩderosũta irire iridi ããrĩmĩ. ⁷ Irasirirã marĩ Op_H Jesucristo dupaturi aariburire yúrã Marĩp_H sĩrĩrê opapeokõãa. ⁸ I ũm_u peremakũguedere ãgũ turari merã m_usãrê Jesucristore b_uremunĩmakũ irig_Hkumi. Irasirig_H marĩ Op_H Jesucristo dupaturi aarimakũ, marĩrê waja opamerã ããrĩmakũ irig_Hkumi. ⁹ Marĩp_H, ãgũ: “Ãsũ irig_Hra”, ãrĩdeare keoro irig_H ããrĩmi. ãgũta m_usãrê beyedi ããrĩmĩ, ãgũ magũ Jesucristo marĩ Op_H merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩgũ.

Pablo Corinto marãrê Marĩp_Hyarárê: “Gãme dukawaribirikõãka!” ãrĩ gojadea

¹⁰ Yaará, y_H marĩ Op_H Jesucristo dorederosũta m_usãrê ãsũ ãrĩ wereg_Hra. S_urosũ gũnarĩ merã werenĩka! M_usã werenĩrĩ merã gãme dukawaribirikõãka! Ũsuyari merã werenĩ, s_urosũ gũnarĩ merã ããrĩrikuka! ¹¹ Yaará, Cloeya wii marã y_Hre m_usã gãme werenĩ guaseorire werema. ¹² M_usã ãsũ ãrĩ gãme guaseoyuro: “G_Ha Pabloyará ããrã”, ãrĩ guaseoyuro. Gajerã: “Apoloyará ããrã”, gajerã: “Pedroyará ããrã”, gajerã: “Cristoyará ããrã”, ãrĩ gãme guaseoyuro. ¹³ Irasũ ãrĩ gãme guaseobirikõãka! Marĩ Cristore b_uremurã ããrã. Irasirirã ãgũ suguyaráta ããrã. Gãme dukawarimasĩña máa. Y_H, m_usãya ããrĩburire curusague boabosabirib_H. M_usã, y_H wãĩ merã wãiyesũbirib_H. ¹⁴ Y_H Marĩp_Hre: “Õãa” ãrĩ, _usuyari sãa. Y_H m_usãrê deko merã wãiyebirib_H. Crispo, Gayosã direta wãiyeb_H.

15 Irasirirã musã: “Gua Pablo wã merã wãiyesũnerã ããrã”, ãrĩmasĩbea. 16 Gajerãrẽ Estéfanaya wii marãdere wãiyebu, ãrĩ gũñabu. Gajerãgue tamerãrẽ wãiyebu, ãrĩmasĩbirikoa. 17 Cristo yure wãiyedoregu píbirimi. Ìgũ masakare tauri kere gapure weredoregu pími. Irire yure pígu, masĩrĩmasã werenĩrõsũ werenĩdorebirimi. Yu, ìgũsã irirosũ werenĩmakũ, masaka Cristo curusague boabosadeare pémasĩbiribokuma. Irasirirã ìgũ tauburire neõ masĩbiribokuma.

Cristo merã Marĩpu turarire, ìgũ masĩrĩrẽ masĩsũa, ãrĩ gojadea

18 Jesucristore bũremumerã peamegue béosũmurã, ìgũ curusague boadea kerere pérã: “Pémasĩmerãya bueri ããrã”, ãrĩma. Marĩ ìgũ tausũmurã gapure i kerere pémakũ, Marĩpu ìgũ turari merã marĩrẽ ìgũrẽ bũremumakũ yámi. 19 Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: I ãmũ marã masĩrĩmasã ìgũsã masĩrĩrẽ ubu ããrĩrĩ dujamakũ irigura. Gajinorẽ ãmabéogu irirosũ ìgũsã pémasĩrĩrẽ ãmagura, ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu.*

20 Irasirirã: “Masĩpeokõãa”, ãrĩrã, ubu ããrĩrã dujama. Gajerã ìgũsã gũñarõ buerimasãde irasũta dujama. I ãmũmarẽ õãrõ werenĩmasĩrãde irasũta dujama. I ãmũmarẽ: “Õãrõ masĩa”, ãrĩkererũ, Marĩpu gapũ ìgũsã masĩrĩrẽ ubu ããrĩrĩ dujamakũ yámi. 21 Marĩpu masĩgũ ããrĩsĩã, i ãmũ marãrẽ ìgũsã masĩrĩ merã ìgũrẽ masĩmakũ iribiridi ããrĩmĩ. ãsũ gapũ ãrĩdi ããrĩmĩ. Jesucristoya kerere bũremurãrẽ: “Taugũra”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Ìgũrẽ bũremumerã gapũ iri kerere pérã: “Pémasĩmerãya bueri ããrã”, ãrĩma.

22 Judío masaka iri kerere bũremumerã: “Marĩpu turari merã gajino iri ìmumakũ ìãrãgue bũremurãkoa”, ãrĩma. Judío masaka ããrĩmerã griego masakade i ãmũma ìgũsã masĩrĩ direta masĩdũama. 23 Gua gapũ Jesucristo curusague boadiya kerere werea. Judío masaka iri kerere pérã: “Ìgũ guare taugũ meta ããrĩmĩ”, ãrĩma. Judío masaka ããrĩmerãde iri kerere pérã: “Pémasĩmerãya bueri ããrã”, ãrĩma. 24 Marĩ gapũ Marĩpu beyenerã ããrĩsĩã, iri kerere pérã: “Marĩpu masĩgũ, turatarigũ ããrĩsĩã, Cristo iridea merã marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ taugũkumi”, ãrĩ masĩa. Marĩ judío masaka, judío masaka ããrĩmerãde Cristore bũremurã ããrĩsĩã, irire masĩa. 25 Cristore bũremumerã gapũ Marĩpu ìgũ masĩrĩ merã, ìgũ turari merã iririre ãsũ ãrĩ gũñama: “Ubu ããrĩrĩ ããrã”, ãrĩ gũñama. Ìgũsã irasũ ãrĩ gũñakererũ, Marĩpu masĩrĩ gapũ masaka masĩrĩ nemorõ õãrĩ ããrĩtarinũgãrĩ ããrã. Ìgũ turari gapũ, masaka turari nemorõ ããrã.

* 1:19 Is 29.14

26 Yaarã, Marĩpu musãrẽ ìgũyarã ããrĩdoregu siiuburo dupuyuro musã ããrĩrikudeare gũñaka! Musã i ùmu marã masĩrĩmasã, dorerimasã, oparã pũrã irirosũ ããrĩrã mérãgã ããrĩnerã ããrĩbũ. 27 Marĩpu, i ùmu marã masĩrãrẽ gũyasĩũrõ taridoregu, ìgũsã pémasĩmerã ããrĩma, ãrĩrã gapure beyedi ããrĩmĩ. Irasũ ããrĩmakũ, i ùmu marã oparãrẽ gũyasĩũrõ taridoregu, ubu ããrĩrã gapure beyedi ããrĩmĩ. 28 Ubu ããrĩrã gapure, masaka ìãdũñaña marĩrã gapure beyedi ããrĩmĩ ìgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Oparã irirosũ ããrĩrã gapure ubu ããrĩrã dujaburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ. 29 Irasirigu neõ sugũ masakũ: “Yũ gajerã nemorõ masĩtarinũgãgũ ããrĩmakũ ìãgũ, Marĩpu yũre beyedi ããrĩmĩ”, ãrĩmasĩbirikumi. 30 Musãrẽ Marĩpu basita Jesucristo merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu Cristo merã marĩrẽ ìgũyare masĩmakũ yãmi. Ìgũ merã marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi. Irasirirã marĩ ìgũyarã, peamegue waabonerã ìgũ tausũnerã ããrã. 31 Irasiriro Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Neõ sugũ: ‘Gajerã nemorõ masĩtarinũgãgũ ããrã’, ãrĩbirikõãburo. Irasũ ãrĩrõno irigu marĩ Opũ gapure: ‘Turatarigu ããrĩsĩã, marĩrẽ õãtariro iridi ããrĩmĩ’, ãrĩburo”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

2

Cristo curusague boadea kerere gojadea

1 Yaarã, yũ musã pũrogue Marĩpũya kerere, masaka masĩbirideare buegu ejagu, masĩrĩmasã diasari werenĩrĩ merã buerosũ buebiribu. 2 Yũ musã merã ããrĩgũ: “Jesucristoya kerere, irasũ ããrĩmakũ ìgũ curusague boadea direta buegũra”, ãrĩ gũñabu. 3 Irasirigu musã merã ããrĩgũ, ubu ããrĩgũ irirosũ péñabu. “Gajipoe irigu yũ iri kerere õãrõ buemasĩbiribokoa”, ãrĩgũ, gũi naradari merã ããrĩkubu. 4 Yũ musãrẽ iri kerere bũremumakũ gããmegũ, masĩrĩmasã werenĩrõsũ buebiribu. Irasirirã, Marĩpu turari, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã yũ musãrẽ iri kerere buemakũ pérã: “Diayeta ããrã”, ãrĩ bũremubu. 5 “Masaka masĩrĩ merã ìgũsã gũare buemakũ bũremua”, ãrĩ gũñamakũ gããmehiribu. “Marĩpu, ìgũ turari merã gũare Jesucristoya kerere bũremumakũ yãmi”, ãrĩ gũñamakũ gããmegũ, irasũ buebu musãrẽ.

Marĩ Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpũre masã, ãrĩ gojadea

6 Gũna musãrẽ Jesucristore õãrõ bũremurĩ oparãrẽ buerã, Marĩpu wãro masĩrĩ sĩrĩ merã buea. Iri masĩrĩ i ùmũma meta ããrã. Irasũ ããrĩmakũ, i ùmu marã masakare dorerãya meta ããrã. I ùmũma ìgũsã basi masĩrĩ preakõãrokoa. 7 Gũna,

Marĩpu ĩgũ masĩrĩ merã irideare, neõgorague masaka ĩgũsã masĩbirideare buea. I ãmu iriburo dupuyuro, Marĩpu: “Ãsũ irigũra”, ãrĩ gũñasiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ marĩrẽ tauburire, marĩ ãmũgasigue ĩgũ merã ããrĩnĩburire gũñasiadi ããrĩmĩ. ⁸ ããrĩpererã i ãmu marã masakare dorerã gapũ Marĩpu õãrõ gũñadeare pemasĩbirinerã ããrĩmã. Irire õãrõ pemasĩrãno ããrĩrã, marĩ Opũ Jesucristo õãtarigure curusague pãbiatũ wẽjẽbiribonerã ããrĩmã.

⁹ Ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue: Marĩpu ĩgũrẽ maĩrãya ããrĩburire õãrõ ãmuyusiadi ããrĩmĩ. I ĩgũ õãrĩ ãmubosadea, ĩgũsã neõ ĩãbiridea, pẽbiridea, neõ meroãgã gũñabiridea ããrã, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

¹⁰ Marĩpu ĩgũ irideare, marĩ masĩbirideare Õãgũ deyomarĩgũ merã marĩrẽ masĩmakũ yãmi. Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpu gũñarĩrẽ masĩgũ ããrĩpererire masĩpeokõãmi.

¹¹ Gajigũ masakũ gũñarĩrẽ marĩ neõ masĩbea. ĩgũ basi ĩgũ gũñarĩrẽ masĩmi. ĩgũ irirosũta Õãgũ deyomarĩgũ sugũta Marĩpu gũñarĩrẽ masĩmi. ¹² Marĩrẽ i ãmũma direta gũñabirikõãburo, ãrĩgũ, Marĩpu marĩrẽ Õãgũ deyomarĩgũrẽ sĩdi ããrĩmĩ ĩgũ irirosũ gũñaburo, ãrĩgũ. Marĩrẽ maĩgũ, Õãgũ deyomarĩgũ merã ããrĩpereri ĩgũ sĩdeare masĩburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ.

¹³ Irasirirã gũa mũsãrẽ Marĩpũyare buerã, Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã buea. Gũa basi masĩrĩ merã buebea. Irasirirã, Õãgũ deyomarĩgũ gũare buedorerosũta ĩgũrẽ oparãrẽ buea.

¹⁴ Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã, Marĩpu Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩrẽ gããmebema. Irire gããmemerã: “Ubu ããrĩrĩ ããrã”, ãrĩma. Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merãta marĩ ĩgũyare pemasĩa. ĩgũrẽ opamerã gapũ ĩgũyare neõ pemasĩbema. ¹⁵ Marĩ Õãgũ deyomarĩgũrẽ oparã, ĩgũ iritamurĩ merã ããrĩpereri ñerĩrẽ, õãrĩrẽ ĩã beyemasĩa. Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã gapũ, marĩ ĩgũrẽ oparã iririre neõ ĩã beyemasĩbirikuma.

¹⁶ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Neõ sugũ marĩ Opũ gũñarĩrẽ masĩgũ mãmi. Neõ sugũno ĩgũrẽ buemasibirikumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Marĩ gapũ Õãgũ deyomarĩgũrẽ oparã ããrĩsĩã, marĩ Opũ Cristo gũñarĩrẽ masĩa.

3

Marĩpũyarã ĩgũrẽ moãboerã ããrĩma, ãrĩ gojadea

¹ Yaarã, yũ Õãgũ deyomarĩgũ doreri irirãrẽ buerosũ mũsãrẽ buebiribũ. I ãmu marã Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ mũsã ããrĩmakũ ĩãgũ, irasiribũ. Cristoyare mũsã bũremuturabirimakũ ĩãgũ, majĩrãgãrẽ buerosũ mũsãrẽ buebũ. ² Irasirigũ, majĩrãgã baari baamasĩmerã, ãpĩku dita

* 2:9 Is 64.4

mirĩrã irirosũ musã ããrĩmakũ ããgũ, diasabiri direta musãrẽ buebu. Daporadere musã diasari buerire pẽmasĩbea dapa. ³ Musã, Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ gãme uburikurã, gãme ããdũamerã, gãme dukawaridũarã yãa. Irasirirã i ãmũ marã ãgũsã noó gããmerõ iridũarosũ yãa. ⁴ Musã: “Yũ Pabloyagũ ããrã”, gajigũ: “Yũ Apoloyagũ ããrã”, ãrĩ werenĩa. Irasũ ãrĩrã, i ãmũ marã masaka Õãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ werenĩa.

⁵ Gũa Apolos merã, ¿nasirirã ããrĩrĩ musã ããmakũ? Gũa Marĩpũre moãboerã ããrã. Gũa ãgũ iridoredersũta yãa. Irasirirã gũa Jesucristoyã kerere weremakũ pẽrã, musã ãgũrẽ bũremunũgãbũ. ⁶ Yũ neõgoraguere musãrẽ buerũroribũ. Irasirigũ sugũ oteri yerire otegũ irirosũ iribũ. Irasiriadero pũrũ, Apolos musãrẽ buenemogũ, oterire koregũ irirosũ iridi ããrĩmĩ. Marĩpũ gapũ oteri purimakũ irirosũ musãrẽ Jesũre bũremunũgãmakũ iridi ããrĩmĩ. ⁷ Irasirirã oteri yerire oterimasã, korerimasãde ubu ããrĩrã ããrĩma. Marĩpũ gapũ iri oterire purimakũ irigũ ããrĩmĩ. ãgũ sugũta irire irimasĩmĩ. ⁸ Oterũroridi, pũrũ iri oteadeare koredi ãgũsã suro merã moãboerimasã ããrĩma. Marĩpũ ãgũsã moãderopã ãgũsãrẽ keoro wajarigũkumi. ⁹ Gũa Marĩpũyarã ãgũrẽ moãboerã ããrã. Musã gũayarã ããrĩbea. Marĩpũyarã ããrã. Irasirirã musã ãgũya poere otedea irirosũ ããrã.

Irasũ ããrĩmakũ, musã ãgũ wãri wii irimũrĩri wii irirosũ ããrã. ¹⁰ Wii irimerẽgũ borari keoro nũpũrorigũ irirosũ, yũ, Marĩpũ iritamurõ merã musãrẽ Jesucristoyare keoro buerũroribũ. Pũrũ gajerã musãrẽ buenemorã, iri wiire peomũrĩãrã irirosũ irirãkuma. Iri wiire odorã irirosũ musãrẽ buenemorã, goeperyari merã keoro buero gããmea.

¹¹ Marĩpũ Jesucristore sugũreta pídi ããrĩmĩ masakare tauburo, ãrĩgũ. Irasirigũ yũ musãrẽ buegũ, Jesucristo masakare tauri kerere buerũroribũ. Neõ sugũno iri kerere gorawayumasĩbirikumi. ¹² Jesucristoyare õãrõ keoro buenemorã, oro, plata, gaji wajapari ãtãyeri merã wii irirã peomũrĩãrã irirosũ irirãkuma. Gajerã gapũ piriri yuku merã, tá merã, mijĩ pũ merã tiãmũrĩãrã irirosũ irirãkuma. ãgũsã irirosũ gajerã musãrẽ buenemorã, ubu ããrĩrĩrẽ, mata pererinerõ buerãkuma. ¹³⁻¹⁴ I ãmũ peremakũ, Jesucristo masakare ãgũsã buedeare: “I musã buedea õãbũ, i õãbiribũ”, ãrĩ weregũkumi. Oro, plata, wajapari ãtãyeri merã iridea gapũ peamegue soemakũ ãjũbirikoa. Yuku, tá, pũrĩ merã iridea gapũ ãjũperekõãrokoa. Irasirigũ, gajinorẽ peamegue soegũ, ¿dí ãjũrokuri, dí ãjũbirikuri? ãrĩ beyerosũ, Jesucristo ãgũsã õãrõ, ñerõ buedeare beyegũkumi. Õãrõ keoro buedire keoro wajarigũkumi. ¹⁵ Õãrõ keoro

buebiridi gapure wajaribirikumi. Gajino ujūrōsū ĩgũ buedea waja, wajataboadea pereakōārokōa. ĩgũ wajatabirikeregũ, peamegue waabirikumi. Tausũgũkumi. Wii ujũmakũ duriwiriagũ irirosũ mērōgā tarigũkumi.

16 ¿Musā masĩberi? Ōāgũ deyomarĩgũ marĩguere āārĩmi. Irasirirā Marĩpũya wii irirosũ āārā. 17 ĩgũya wii irirosũ āārĩrā, ĩgũyarā āārā. Irasirigũ Marĩpũ ĩgũyarārē poyanorērānorē poyanorēgũkumi.

18 Musā basi péwisibirikōāka! “Yũ i ũmũ marā buerire masĩtarinugāgũ āārā”, ārĩbirikōāka! Irire masĩmerā irirosũ āārĩka! Irasirimakũ, Marĩpũ diayeta ōārō masĩrā dujamakũ irigũkumi. 19 I ũmũ marā ĩgũsā masĩrĩ, Marĩpũ ĩāmakũ ubu āārĩrĩ āārā. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ: “Marĩpũ gapũ masĩrĩmasā: ‘Āsũ irirāra’, ārĩ gũñaderosũ iridũarire iribirimakũ yāmi”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ. 20 Gajeroguedere āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ: “Marĩ Opũ, i ũmũ marā masĩrĩmasā gũñarĩrē masĩmi. Irire masĩgũ: ‘Ubu āārĩrĩ āārā iri’, ārĩ ĩāmi”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ. 21 Irasirirā musārē buegure: “Gajigũ nemorō ōārō buemi”, ārĩbirikōāka! Marĩpũ āārĩpereri musāya āārĩburire sĩsiadi āārĩmĩ. 22 Irasirigũ yũre, Apolore, Pedrore iriumi musā ōārō āārĩburire buedoregũ. Irasũ āārĩmakũ, i ũmũma, musāya āārĩburire sĩdi āārĩmĩ. Dapora musā āārĩburire, musā boadero purugue āārĩburidere sĩdi āārĩmĩ. I āārĩpereri musāya āārā. 23 Irasũ āārĩmakũ, musā Cristoyarā āārā. Cristo Marĩpũyagũ āārĩmi. Irasirirā musā Cristo merā Marĩpũyarā āārā.

4

Pablo, Jesucristo ĩgũyare buedoregũ pĩnerā moārĩrē gojadea

1 Musā gũare: “Cristore moāboerimasā āārĩma”, ārĩ gũñarō gāāmea. Gũare Marĩpũya kerere, masaka masĩbirideare buedoregũ pĩdi āārĩmĩ. 2 Moārĩmasā ĩgũsā opũ dorerire keoro irirā irirosũ gũa Cristore moāboerimasādere ĩgũ dorerire keoro iriro gāāmea. 3 Musā yũre: “Marĩ Opũyare ōārō buemi, o ōārō buebirimi”, ārĩmakũ, neō bũjawerebirikōa. Gajerā masaka, yũ buerire: “Keoro āārā, o keoro āārĩbea”, ārĩmakũdere neō bũjawerebirikōa. Yũ baside yũ buerire: “I gapure ōārō buebũ, i gapure ōārō buebiribũ”, ārĩmasĩbirikōa. 4 Yũ buedeare gũñagũ: “Ñerō buekubũ”, ārĩ gũñabea. Irasirigũ: “Yũ ñerō buedea waja, waja opāa” ārĩmasĩbea. Marĩ Opũ suguta yũ buerire: “Ōāgorāa, o ōābea”, ārĩ masĩmi. 5 Irasirirā marĩ Opũ i ũmũgũ dupaturi aariburo dupuyuro gajerārē: “ĩgũ dorederosũ keoro iribema”, ārĩ werewũabirikōāka! ĩgũ dupaturi aarigũ, āārĩpererārē ĩgũsā iridea gajerā masĩbirideare

masĩmakũ irigukumi. Īgũsã gũñarĩgue: “Ãsũ iriduakoa”, ãrĩ gũñadeadere masĩmakũ irigukumi. Irasirigu Marĩpu õãrõ irirãrẽ: “Õãrõ iribu”, ãrĩgukumi. Īgũsã õãrõ irideropã Īgũsãrẽ keoro irigukumi.

⁶ Yaarã, musãya ããrĩburire gũa Apolos merã iririkũrire werebu, musãde gũa irirosũta iriburo, ãrĩgũ. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũ dorerire tarinugãbirikõãburo, ãrĩgũ, musãrẽ irire werebu. Irasirirã musã gũare ĩãkũĩrã: “Gũare buegu gapu, musãrẽ buegu nemorõ masĩtarinugãmi”, ãrĩbirikoa. ⁷ Musã gajerã nemorõ masĩtarinugãrã ããrĩbea. ããrĩpereri musã opari, Marĩpu musãrẽ sĩdea dita ããrã. Īgũ sĩdea ããrĩkererũ, iro tamerãrẽ, çnasirirã musã basi: “Īgũyare masĩpeokoa”, ãrĩrĩ? Īgũ musãrẽ masĩrĩrẽ sĩbirimakũ, neõ masĩbiribokoa. Īgũ musãrẽ masĩmakũ iridea direta masĩa.

⁸ Musã i gapure ãsũ ãrĩ gũñadãa: “Gũa ããrĩpereri opãa. Marĩpuyare masĩpeokõã”, ãrĩ gũñadãa. Irasirirã gũa musãrẽ ĩgũyare buenemomakũ gããmebea. Musã oparã irirosũ: “ããrĩpereri masĩtarinugãrã ããrã”, ãrĩ gũñadãa. Musã diayeta oparã irirosũ ããrĩpereri masĩtarinugãrã ããrĩmakũ õãtaribokoa. Irasirirã gũa musãrẽ buerãde musã merã oparã irirosũ ããrĩbokoa. ⁹ Yu ãsũ ãrĩ peñãa: “Marĩpu gũare Jesucristoyare buedoregu pĩgu, ããrĩpererã nemorõ ubu ããrĩrã irirosũ ããrĩdoregu pĩdi ããrĩmi”, ãrĩ peñãa. Irasirirã gũa wẽjẽbéosũmurã irirosũ ããrã. ããrĩpererã i mũmu marã masaka, Marĩpũre wereboerã ĩũrõ gũa ñerõ taria. ¹⁰ Jesucristoya kerere gũa buemakũ, masaka gũare: “Pemasĩmerã ããrĩma”, ãrĩma. Musã gapu musã basi: “Gũa Cristoyare pemasĩpeorã ããrã”, ãrĩkoa. Gũa, musã ĩãmakũta ubu ããrĩrã ããrã. Musã gapu: “Gũa oparã irirosũ ããrã”, ãrĩkoa. Masaka gũa gapure ubu ĩãbéokõãma. Musã gapure gopeyari merã ĩãma. ¹¹ Gũa neõgoragueta ñerõ taripũrorimũrĩnerã, daporaguedere irasũta ããrĩkõã. Ũaboãa, ñemesibua, surĩ opabea. Jesucristore bũremumerã gũare bũro ñerõ iribirama. Gũa buegorenasĩã, wiiri opabea. ¹² Irasũ ããrĩmakũ, gũaya ããrĩburire, gũa baaburidere, gũa basi moãpoyãa. Gajerã gũare ñerõ werenĩmakũ, gũa gapu Marĩpũre ĩgũsãya ããrĩburire sërẽbosãa. Gajerã gũa noó waaró gũare ñerõ irimakũ, ubu peñakõãa. ¹³ Gajerã gũare ñerõ ãrĩ werewũmakũ, gũa gapu ĩgũsãrẽ ãmuduarã, ĩgũsãrẽ õãrõ merã werea. I mũmumarẽ ĩgũsã gããmebirire ĩgũsã béodea irirosũ gũare ĩãma. Neõgoragueta gũare doopũrorinerã, daporaguedere irasũta doonĩkõãma.

¹⁴ Irire gojagu, musãrẽ gũyasĩrĩdoregu meta yãa. Yu musãrẽ maĩgũ, yu pũrãrẽ irirosũ werea. ¹⁵ Wãrã gajerã diez mil gora musãrẽ Cristoyare buebonerã ããrĩkererũ, ĩgũ masakare

tauri kerere bueruroridi suguta aarimi. Iri kerere musare bueruroridi yuta aara. Yu iri kerere buemaku pera, musa igure buremunagabu. Irasirigu yu musapu irirosu aara. ¹⁶ Irasirigu musare: "Yu iririkarire, majira igusa pagure iakurosu iakuitayaka!" ari wera.

¹⁷ Musa irire irimaku gaamegu, Timoteore musa purogue iriua. Igu yu buedi yu magu irirosu, yu maigu aarimi. Marī Opu gaamerosu keoro irinikoa. Yu Cristore buremugu iririkarire musare gunamakū irigukumi musade irasuta iriburo, arigu. Irasirigu, aariperera Cristore buremurare aaripererogue aarirare yu buederosuta musare buegukumi. ¹⁸ Surayeri musa watope aarira: "Pablo gu puro aaririkumi", ari gunanura. Irasirira igusa basi: "Gu gajera nemoro masitarinugara aara", ari, gunanikoa. ¹⁹ Yu gapu asu ari guna: "Marī Opu gaamemaku, mata musa purogue waagura", ari guna. Irogue ejagu, masitarinugara aara, ari werenirare iagura. Iri direta iabirikoa. "Idiyeta igusa marī Opu turari mera iguyare irirata yari?" ari iagukoa. ²⁰ Maripu iguyarare doreri asu aara. Marī iguyare werenikerera irire marī iribirimakū, marī wereniri wajamaa. Igu turari mera iguyare irimakū gaamemi. ²¹ Ineore gaamekuri musa? Igusa purogue musa nerō iriri waja musare turigu waamakū gaamekuri, o musa oaro iriri waja gapure usuyari mera musare weregū waamakū gaamekuri?

5

Nerō irigure beoka! ari gojadea

¹ Gajera asu ari kere werema yure. Sugū musa meramu igu buamorēta marapokuyayuru. Irire pegu, pegukakōabu. Gajera Maripure masimerā aarikerera, irasūgora nerō iribema. ² Igu nerī irigu musa mera aarikereruru, musa gapu: "Gu gajera nemoro oara aara", ari gunadaa. Irasū gunarōno irira, igu nerī iriri gapure buro bujawereri mera guna! Irasirira, igu nerō iririre piribirimakū iara, igure beokōaka! Musa mera nerēdorebirikōaka! ³ Yu gapu musa purogue aaribirikeregu, yu gunari mera musa mera aarigu irirosu aara. Irasirigu yu gunarigū musare: "Igu nerō irigure beokōaro gaamea", ari gunasidaa. ⁴ Irasirira musa, marī Opu Jesucristoyara, igu dorero mera nerēka! Yude, yu gunari mera musa mera nerēgu irirosu aarigukoa. Marī Opu Jesude igu turari mera musa mera aarigukumi. ⁵ Musa irasū nerera, igu nerō irigure beokōaka, wate opu Satanás igu gaamerō igure iriburo, ari! Irasirigu nerō tarigu, igu nerō iririre pirigukumi. Marī Opu Jesús i umugue dupaturi aarigu, igure taugukumi.

⁶ Īgū ñerō irigure béomerā: “Gua gajerā nemorō oārā āārā”, āī gūñabirikōāka! Mūsā Īgū ñerō iririre ubu ĩākōārā, āārīpererā mūsāde Īgū ñerō iririre pērēbejarākoa. ¿Mūsā āsū āī wererire masīberi? “Pārē irirā, mérōgā pā wemasārī poga merā trigo pogare morēkuma. Pŭŕŭ iri wemasāseyakōākoa”, āī werea. Iri poga wemasāseyarosūta ñerīde mūsāguere oārō seyakōārokoa. ⁷ Irasirirā Īgū ñerī irigure béoka, gajerāde ñerō iriri, āīrā! Gŭayarā, judío masaka pascua bosenu irimurā pā wemasāmakū iriri pogare béokuma. Irire béorosūta mūsā ñerī iririre béoka, ñerīrē opamerā āārīmurā! Pascua bosenu āārīmakū, judío masaka ovejare wējēkuma Īgūsā ñerī iridea wajare Marīpŕe béodorerā. Oveja boaderosūta Cristo marī ñerō iridea waja boabosadi āārīmī Marīpŕe marīrē: “Ñerī marīrā āārīma”, āī ĩāburo, āīgū. ⁸ Irasirirā marī ñerī iririkudeare pirikōārō gāamea. Ñerīrē iriro marīrō āārīrō gāamea. Irigatori marīrō, diayema oārō werenīrī merā āārīrō gāamea.

⁹ Yŭ mūsārē iripoeque gojadea pŭgue āsū āī gojabŭ: “Nomerē ñerō gāmebirarikurārē wapikubirikōāka!” āī gojabŭ. ¹⁰ Yŭ irasū gojagŭ: “Āārīpererā ñerō iririmasā i ũmugue āārīrārē neō wapikubirikōāka!” āīgū meta iribŭ. I ũmugue noó mūsā waaró Jesúre bŭremumerā āārīma. Nomerē ñerō gāmebirarikurā, gajerāyare bŭro gāāmerā, yajarimasā, keori weadeare bŭremurīmasā wārā āārīma. Īgūsā āārīpererogue āārīmakū, Īgūsāno marīrōgue waamasīña máa. ¹¹ Āsū gapŭ āī gojabŭ: “Surāyeri mūsā merā āārīrā: ‘Jesúre bŭremua’, āīkererā ñerī iririkumakū ĩārā, Īgūsārē wapikubirikōāka!” āī gojabŭ. “Irasirirā nomerē ñerō gāmebirarikurārē, gajerāyare bŭro gāāmerārē, keori weadeare bŭremurārē, gajerārē ñerō kere wererārē, mejārikurārē, yajarikurārē wapikubirikōāka! Irasiririkurāno merā neō baabirikōāka!” āī gojabŭ. ¹²⁻¹³ Marīpŕe Jesúre bŭremumerārē Īgūsā ñerō iridea waja wajamoāgŭkumī. Irasirigŭ yŭ mūsārē: “Wajamoāka Īgūsārē!” āīrībea. Mūsā tamerā mūsā merā āārīrārē Īgūsā ñerō irimakū ĩārā, Īgūsārē wajamoāka! Marīpŕeya werenīrī gojadea pŭgue gojaderosūta irika! Āsū āī gojasūdero āārībŭ: “Sugŭ mūsā merā āārīgŭ ñerō irimakū ĩārā, Īgŭrē béokōāka!” āī gojasūdero āārībŭ. Irasirirā mūsā merā āārīgŭrē Īgū búamorē ñerō irigure béokōāka!

6

Jesúre bŭremurā gāme weresārīrē gojadea

¹ Mūsā basi gāme guaseorā, ¿nasirirā weresārīrē beyerimasā Jesúre bŭremumerā pŭroque āmudorerā waari? Jesúre bŭremurārē mūsā merāmarārē weresāduarā, gajerā

Jesúre b̄remurārē irire āmudorerā waaró gāāmea. ² ¿Ire m̄sā masīberi? I ūm̄ peremakū, marī Jesúre b̄remurā Marīp̄yarā āārīsīā, Jesús merā i ūm̄ marārē dorerā āārīrākoa. Irasirirā ĩgūsārē doremurā daporadere marī gāme guaseorire āmudoremasīa. ³ ¿Idere masīberi m̄sā? Marī Jesús merā Marīp̄ure wereboerā ūm̄gasigue āārīrārē dorerākoa. Irasirirā ĩgūsārē doremurā āārīsīā, i ūm̄madere āmudoremasīa. ⁴ ¿Nasirirā i ūm̄marē gāme guaseorā, Marīp̄yare masīmerā p̄rogue irire āmudorerā waari? ⁵ M̄sārē ḡyasīrīburo, ārīgū, ire gojāa. ¿M̄sā watopeguere neō suḡ masīgū, m̄sā guaseorire āmugūno marīgorakōārī? ⁶ M̄sā merām̄ masīgūno gap̄ure āmudorerono irirā, gajiḡ Jesúre b̄remugūrē weresād̄arā, Jesúre b̄remumerā p̄rogue āmudorerā waāa.

⁷ Irasiriro, m̄sā gāme guaseorā, m̄sā basi āmumasīmerā, Jesúre b̄remumerā p̄rogue irire āmudorerā waamakū ōābea. ĩgūsārē weresārōno irirā, gajerā Jesúre b̄remurā m̄sārē diaye iribirideare, m̄sārē yajadeare irasū ĩākōāmakū nemorō ōāboakuyo. ⁸ M̄sā Jesúre b̄remurā āārīkererā, gajerā m̄sāyarārē diaye irimerā, m̄sāde ĩgūsāyare yajarā yāa.

⁹ ¿Ire m̄sā masīberi? Ñerō iririkurā Marīp̄ ĩgūyarārē doreroguere waabirikuma. Ire péwisibirikōāka! Ūma nomerē ñerō gāmebirarikurā, keori weadeare b̄remurīmasā, gajiḡ marāpore ēma marāpokurā, gajego marāp̄ merā ñerō iririkurā, ūma seyaro ĩgūsā dup̄ari merā ñerō iririkurā, nomede ĩgūsā seyaro ñerō iririkurā Marīp̄ p̄rogue neō waabirikuma. ¹⁰ Irasū āārīmakū, yajarimasā, gajerāyare b̄uro gāāmerīmasā, mejārikurā, gajerārē ñerō kere wererimasā, ārīgatori merā gajerāyare yajarimasā neō Marīp̄ p̄rogue waabirikuma. ¹¹ Irīpoeguere m̄sā surāyeri irasiririkurā āārīnerā āārībū. Irasiririkurā āārīkerep̄ur̄, Marīp̄ m̄sā ñerī oparire koedi āārīmī ĩgūyarā āārīmakū iriḡ. Irasiriḡ m̄sārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmi. Marī Op̄ Jesucristo iridea merā, Ōāgū deyomarīgū m̄sāguere āārīrī merā irasū ārī ĩāmi.

Marīya dup̄ merā ōārō iridorea, ārī gojadea

¹² Masaka surāyeri āsū ārī wereníma: “Marī irid̄arire noó gāāmerō irimasīa”, ārī wereníma. Irasūta āārā, ārīrō tamerā. Ȳu irid̄ari gajerārē iritamubirimakū ĩāgū, irire iribea. Irasiriḡ irire pirid̄aḡ, pirikōārō gāāmea. ¹³ I masaka werenírī diayeta āārā. Āsū ārī wereníma: “Baari, marīya paruma āārīburi āārā. Marīya paru, baari baasādiru āārā”, ārī wereníma. Marīp̄ gap̄ i pe wārē peremakū iriḡukumi. Irasiriro baari, marīya paru irasū āārīkōārō yāa.

Āsū gapu āārā. Marīpu, marīya dupu irigu, ñerirē naribejaburi dupure iribiridi āārīmi. Marī Opu Jesucristo gāamerī gapure iriburi dupu āārā. Īgūta marī merā āārīgū marīya dupu Opu āārīmi irire oārō iribu. ¹⁴ Marīpu Īgū turari merā marī Opu Jesucristo boadero puru, Īgūya dupure masūdi āārīmi. Īgūrē masūderosūta marī boadero puru, marīya dupudere masūgukumi.

¹⁵ ¿Ire musā masīberi? Marī Cristoyarā āārīmakū, marīya dupu, Īgūya dupuma āārīri irirosū āārā. Marī irasū āārīrā, nomeō ūma merā ñerō iririkarimasō merā ñerō irimakū oābirigorakōāa. Irasirirā irinorē neō iribirikōādorea. ¹⁶ ¿Idere musā masīberi? Marīpuya wereniri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Ūmū, nomeō merā marāpokugū, pērā āārīkererā, Marīpu iāmakū su dupu irirosūta āārīrākuma”, āri gojasūdero āārībū. Irasirigu sugū ñegō merā marāpokumakū, Īgūya dupu igoya dupu merā āārīrō, su dupu irirosūta āārā. ¹⁷ Irasūta sugū marī Opu Jesucristore baremugū Īgū merā pērā āārīkererā, su dupu irirosūta āārīma. Irasirirā su gūñarīta opama.

¹⁸ Irasirirā ūma nomerē gāmebirarire neō iribirikōāka! Gaji marī ñerō iririre irirā, marīya dupugure ñerō iribea. Ūma Īgūsā marāposā nome āārīmerā nomerē gāmebirarā gapu Īgūsā basi Īgūsāya dupure ñetariro irirā yāma. Cristoya dupugure ñerō irirā irirosū yāma. ¹⁹ ¿Musā ire masīberi? Marīpu marīrē Ōāgū deyomarīgūrē sīdi āārīmi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū marīguere āārīmakū, marīya dupu Īgūya wii irirosū āārā. Irasiriro marīya dupu marīya dupugora āārībea. ²⁰ Marīpu marīrē buru maīgū, Jesucristore iriudi āārīmi marī ñerī iridea wajare wajaridoregu. Īgūyarā āārīburo, ārīgū, irasiridi āārīmi. Irasirirā marī Īgū wajarinerā āārīsīā, marīya dupu merā Marīpu gāamerōsūta iriro gāamea gajerāde Īgūrē baremuburo, ārīrā.

7

Mojōsiarimarē gojadea

¹ Daporare musā yure sērēña gojadeare yujugura. Marāpokubirimakū, marāpokubirimakū, oāgorāa. ² Irasū āārīkerepuru, āārīpereroguere ūma nomerē gāmebirari āārā. Irasirirā ūma Īgūsākū marāpokuro gāamea, gajerā nome merā ñerō iriri, ārīrā. Nomedē Īgūsākū marāpokuro gāamea, gajerā ūma merā ñerō iriri, ārīrā. ³ Marāpokugū Īgū marāpo merā oārō āārīrikuro gāamea. Igode marāpu merā oārō āārīrikuro gāamea. ⁴ Marāpokugore igoya dupu igoya dita āārībea. Igo marāpu gāamerōsūta Īgū merā āārīrō gāamea. Igo marāpudere Īgūya dupu Īgūya dita āārībea. Īgū marāpo gāamerōsūta igo

merā āārīrō gāāmea. ⁵ Āsū iriburo. Igo marāpū igo merā āārīdūamakū yūjūburo. Īgūde igore yūjūburo. Īgūsā Marīpūre sērēmurā: “Irikūnūī marī iririkūrinorē iribirikōārā”, ārī āmuadero pūru merē irasū iribirikōāburo. Marīpūre sērē odoadero pūru, dupaturi Īgūsā āārīrikūderosūta āārīburo doja. Īgūsā irasiribirimakū, wātī Īgūsārē gajerā merā űerō irimakū iribokumi.

⁶ Yū mūsārē ire dorerigora irirosū werenīgū meta yāa. Mūsā irasū irimakū ōārokoa, ārīgū, irasū ārā. ⁷ Yū āsū ārī gūñāa. Āārīpererā mūsā yū irirosūta marāpo marīrā āārīmakū gāāmeadikoa. Marīpū gapū marī āārīpererārē sūrosū pībiridi āārīmī. Surāyerire marāpo marīmūrārē, o marāpū marīmūrārē pīdi āārīmī. Gajerā gapūre marāpokūmurārē, o marāpokūmurārē pīdi āārīmī.

⁸ Irasirigū mūsā marāpo marīrārē, marāpū marīrārē, wapiweyarā nomerē āsū ārā. Yū irirosū mūsā marāpokūbirimakū, o marāpokūbirimakū ōāgorāa. ⁹ Ūma, nome merā āārīdūarire nūgāmerāno marāpokūburo. Nomede irasūta iriburo. Īgūsā marāpokūmakū, marāpokūmakū ōāgorāa. Irasirirā Īgūsā nome merā, ūma merā āārīdūari direta gūñanībirikuma.

¹⁰ Marāpokūrārē, marāpokūrārē yū āsū dorea. I yū doreri āārībea. Marī Opū ire doredi āārīmī. Āsū ārī doredi āārīmī: “Nomeō igo marāpūre béobirikōāburo”. ¹¹ Nomeō igo marāpūre béogo, gajigūre marāpokūbirikōārō gāāmea. Igo marāpū āārīdi merā āmubeo, sugota āārīkōārō gāāmea. Ūmūde Īgū marāpore béobirikōārō gāāmea. Īgūde Īgū marāpo āārīdeo merā āmubi, marāpo marīgūta āārīkōārō gāāmea.

¹² Gajerārē yū gūñārīrē weregūra marī Opū weredoredea āārībirikererūru. Āsū ārā. Sugū Jesūre būremugū, Jesūre būremubeore marāpokūadero pūru, igo Īgū merāta dujadūamakū, igore béobirikōārō gāāmea. ¹³ Nomeōde Jesūre būremugō Jesūre būremubire marāpokūgo, igo merā Īgū dujadūamakū, Īgūrē béobirikōārō gāāmea. ¹⁴ Sugū Jesūre būremubi marāpo Jesūre būremugō āārīmakū Īgū, Marīpū Īgūrē: “Yaagū irirosū āārīmī”, ārī Īāmi. Irasūta sugo Jesūre būremubeo marāpū Jesūre būremugū āārīmakū Īgū, Marīpū igore: “Yaago irirosū āārīmo”, ārī Īāmi. Īgū irasū Īābirimakū, Īgūsā pūrā Jesūre būremumerā pūrā irirosū āārībokuma. Irasirigū Īgūsā pūrādere Jesūre būremurā pūrā irirosū Īāmi. ¹⁵ Jesūre būremubi gapū Īgū marāpo Jesūre būremugōrē béodūagu, béoburo. Irasūta Jesūre būremubeo igo marāpū Jesūre būremugūrē béodūago, béoburo. Marīpū marīrē gajerā merā gāmekēārō marīrō ūsuyari merā āārīmakū gāāmemi. Irasirirā Īgūsā béodūamakū ōāgorāa. ¹⁶ Jesūre

buremugõ, igo marãpu Jesúre buremubire: “Y_u merã ããrĩgũ, buremugukumi”, ãrĩmasĩña máa. Irasũta Jesúre buremugũ, ĩgũ marãpo Jesúre buremubeore: “Y_u merã ããrĩgõ, buremugokumo”, ãrĩmasĩña máa.

17 Āsũ iriro gããmea marĩrẽ ããrĩpererã marĩ Op_u Jesucristoyarãrẽ. Marĩpu marĩrẽ Jesúre buremunugãdoregu siudeapoe ĩgũ marĩrẽ: “Āsũ irika!” ãrĩ píderosũta iriwãgãrõ gããmea. Y_u irire ããrĩperero marãrẽ Jesúre buremurãrẽ dorea.

18 Marĩpu sugure ĩgũya dupuma gasirogãrẽ* wiirisũdire siiumakũ, irasũta dujaro gããmea. Irasũta wiirisũbire siiumakũ, wiirisũbita dujaro gããmea. 19 Daporare wiirisũnerã ããrĩrĩ, wiirisũbirinerã ããrĩrĩde wajamãa. Marĩpu dorerire marĩ iriri gapu wajakutarinugãa. 20 Irasirirã Marĩpu marĩrẽ masakakure siudeapoe ĩgũ marĩrẽ píderosũta iriwãgãrõ gããmea.

21 Marĩpu musãrẽ siudeapoe surãyeri gajerãrẽ moãboerimasã ããrĩbũ. Irasũ ããrĩkererã, musã moãboerimasã ããrĩrĩrẽ gũñarĩkubirikõãka! Gajipoe musã oparã musãrẽ wiudamakũ, wirika! 22 Marĩpu musãrẽ marĩ Op_u Jesucristore buremudoregu siudi ããrĩmĩ. Irasirirã surãyeri musã gajerãrẽ moãboerimasã ããrĩkererã, daporare Jesucristoyarã ĩgũ wiunerã irirosũ ããrã ĩgũyare irimurã. Musã gajerãrẽ moãboerimasã ããrĩbirikererã, daporare Jesucristore moãboerã ããrã.

23 Marĩpu marĩrẽ ĩgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ, ĩgũ magũ Jesucristo boagu dí béodea merã wajaridi ããrĩmĩ. Irasirirã masakare moãboerã irirosũ ããrĩbirikõãka! Masaka gããmerĩnorẽ iribirikõãka! Marĩpu gããmerĩ gapure irika! 24 Irasirirã, Marĩpu musãrẽ Jesucristore buremunugãdoregu siudeapoe musãrẽ píderosũta ĩgũ merã õãrõ ããrĩnikõãka!

25 Daporare musã marãpo marĩrãrẽ, marãpu marĩrãdere weredũakoa. I y_u wereburi marĩ Op_u weredoredea ããrĩbea. Irasũ ããrĩbirikererũ, y_u basi gũnarĩ merã musãrẽ wererũ. Marĩ Op_u yure bopoñarĩ merã ĩãsiã, yure iritamumi. Irasirirã musã y_u wererire: “Irimakũ õãgorãa”, ãrĩ masĩrãkoa. 26 Daporare marĩrẽ wãri ñerõ tariri ããrã. Irasirirã musã ããrĩrikũrosũta dujamakũ õãgorãa. 27 Marãpokurã, marãpokurã gãme béobirikõãka! Marãpo marĩrã, marãposã nome ãmabirikõãka! 28 Y_u musãrẽ irire werekererũ, musã marãpokurã, Marĩpu dorerire tarinugãrã meta yãa. Nomeõde marãpokũgo, Marĩpu dorerire tarinugãgõ meta yãmo. Irasũ ããrĩkererũ, marãpokurã, marãpokurã gapu

* **7:18** Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpu Abrahãrẽ ĩgũ pũrã ãmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, ĩgũsãya dupuma gasirogãrẽ wiiridoredi ããrĩmĩ. Pũru iri dorerire Moisére pídi ããrĩmĩ. Irasirirã judio masaka Abraham parãmerã ããrĩturiarã iri dorerire irirã, ĩgũsã pũrã ãmarẽ su mojõma pere gaji mojõ ureru pẽrẽbejarinarĩ waaró merã ĩgũsã deyoadero pũru irasũ yãma.

Īgūsā okarinūrīrē poyari merā āārīrākuma. Irasirigu yu irire: “Poyari merā āārībokuma”, ārīgū: “Marāpo marīrā, marāpu marīrā āārīkōāka!” ārā mūsārē.

²⁹ Yaarā, yu mūsārē irasū ārīgū, āsū ārīduagu yāa. Marī i ūmugue āārīrikuri pereburo mérō duyāa. Irasirirā daporare marāpo marīrā Marīpuyare ōārō moārōsūta marāpokurādere ōārō moārō gāāmea. Marāpukurā nomede irasūta Marīpuyare ōārō iriro gāāmea. ³⁰ Marī orekererā, bujaweremerā irirosū āārīrō gāāmea. Usuyakererā, usuyari merā bosenu irimerā irirosū āārīrō gāāmea. Gajino wajarikererā: “I yaa āārīnikōārokoa”, ārī gūñabirikōārō gāāmea. Irasirirā, marīrē Marīpuyare ōārō iriro gāāmea. ³¹ I ūmuma marī īārī perewāgārō yāa. Irasirirā i ūmumarē iriduarire buro gūñarikubirikōārō gāāmea.

³² Yu mūsārē gūñarikuro marīrō āārīmakū gāāmea. Marāpo marīgū, marī Opuyare ōārō gūñami. Irasirigu Īgūrē usuyamakū gāāmegū, Īgūyare ōārō yāmi. ³³ Marāpokugu gapu Īgū marāpo ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegū, i ūmumarē gūñami. ³⁴ Irasirigu marī Opu gāāmerīrē, Īgū marāpo usuyamakū gāāmerī gapudere gūñami. Nomedere irasūta āārā. Marāpu marīgō marī Opuyare ōārō gūñamo. Igo gūñarī merā Marīpuyago ōārō āārīduago, Īgū gāāmerōsūta iridūamo. Marāpukugo gapu igo marāpu ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegō, i ūmumarē gūñamo.

³⁵ Yu mūsārē ōārō waaburo, ārīgū, marī Opu gāāmerī direta keoro iridoregu ire gojāa. Mūsārē marāpokurire, marāpukurire kāmudagu meta yāa.

³⁶ Sugū Īgū magō búro waamakū Īāgū, āsū ārībokumi: “Yu magōrē ōārō iribirikoa. Igo marāpukumakū ōābokoā”, ārībokumi. Irasū ārīgū nomesukōāburo. Irasiriri, űerō iriri āārībea. ³⁷ Gajigu gapu: “Nomesuro gāāmekoa”, ārībiribokumi. Āsū gapu ārībokumi: “Yu magō marāpukubirikōāburo”, ārībokumi. Īgū irasū ārīmakū, igore ōārō waabokoā. Īgū irasū iriduarī ōāgorabokoā. ³⁸ Magōrē marāpukudoregu, ōārō irigu yāmi. Irota marāpukudorebi gapu nemorō ōārō iritarinugāgū yāmi. Daporare marīrē wāri űerō tariri āārā. Irasiriro marāpukubirimakū, marāpokubirimakū nemorō ōāa.

³⁹ Marīpu marīrē doreri āsū ārā. Marāpukugo igo marāpu okamakū, Īgū merā āārīnikōāburo. Īgū boadero purugue, gajigu igo suyugure marāpukumasīgokumo Īgū Jesúre buremugū āārīmakū. ⁴⁰ Yu gapu āsū ārī gūñāa. Igo dupaturi marāpukubeo, nemorō usuyabokumo. Yude, gajerā mūsārē buerimasā irirosū Ōāgū deyomarīgūrē opāa. Irasirigu irire werea mūsārē.

8

¿Keori weadea p̄uro baari pídeare baamakū òākuri? āĩ gojadea

¹ Dapora m̄sā: “¿Keori weadea p̄uro baari pídeare baamakū òākuri?” āĩ s̄erēñadeare yujuḡra. M̄sā irire mas̄a. Īgūsā b̄uremurĩ weadea neō wajamāa. Irasirirā: “Ḡua tamerā òārō mas̄a”, āĩ ḡũñarā, gajerārē mas̄itarinuḡaduarā irirosū yāa. Gajerārē maĩrā, āsū gap̄u iriro gāāmea. Nemorō Īgūsārē Marĩp̄uyare b̄uremunemomakū iriro gāāmea. ² Suḡu: “Mas̄ipeokōāa”, āĩḡũno, òārō mas̄ibemi. Wári d̄uyāa Īgū mas̄ibiri. ³ Marĩp̄u Īgūrē maĩgū gap̄ure mas̄imi. “Yaaḡu āārĩmi, Īgūrē mas̄a”, āĩmi.

⁴ Irasiriḡu yu m̄sārē keori weadea p̄uro baari pídea baarire wereḡra. Diayeta āārā. Īgūsā b̄uremurĩ weadea neō wajamāa. Gajiḡu, Marĩp̄u irirosū āārīgū neō mámi. Īgū suḡuta āārĩmi. ⁵ Gajerā masaka Īgūrē b̄uremumerā wārā gajerānorē b̄uremuma. Īmarōgue āārĩrārē, i ūmugue āārĩrārē b̄uremuma. “Marĩ b̄uremurā, marĩ oparā āārĩma”, āĩ b̄uremuma. ⁶ Marĩp̄u suḡuta āārĩpererire iridi āārĩmí. Irasirirā marĩ Īgūyarā āārĩs̄iā, Īgū dorerire irimurā āārā. Irasū āārĩmakū, Jesucristo suḡuta marĩ Op̄u āārĩmi. Īgū merā Marĩp̄u āārĩpererire iridi āārĩmí. Īgū merā marĩdere Īgūyarā āārĩmakū iridi āārĩmí. Irasirirā Īgū merā āārĩníkōārākoa.

⁷ Yu wereri diaye āārĩkerep̄uḡu, surāyeri Jesúre b̄uremurā irire mas̄ibema. Iripoegue keori weadeare b̄uremunerā āārĩs̄iā, daporadere iri keori weadea p̄uro baari pídeare baarā: “Marĩ b̄uremunerā keori weadeare b̄uremurā yāa”, āĩ ḡũñadima. Irasirirā òārō mas̄imerā irire baarā: “Ñerō irirā yāa”, āĩ ḡũñadima. Irasū ḡũñakererā, irire baakōāma. ⁸ Marĩ irire baarā, Marĩp̄u merā nemorō òārō āārĩmas̄ibirikoa. Gajerā nemorō òarā waabirikoa. Irire baamerāde, gajerā nemorō ñerā waabirikoa. ⁹ Irasū āārĩkerep̄uḡu, òārō pémas̄ika! M̄sā noó gāāmerō baarā, gajiḡu Jesúre b̄uremuturabire ñerō irimakū iribirikōāka! ¹⁰ Āsū āārā. “Īgūsā b̄uremurĩ keori weadea neō wajamāa”, āĩ mas̄a. Irasirirā iri keori weadeare b̄uremurĩmasā baarogue baarā: “Ōābea”, āĩ ḡũñabea. Jesúre b̄uremuturabi gap̄u, m̄sā irogue baamakū iāgū: “Irogue baarā, Marĩp̄ure b̄uremubema”, āĩ ḡũñabokumi. Irasū āĩ ḡũñakereḡu, m̄sārē iākūĩ, Īgūde baakōābokumi. Irasū baaḡu: “Ñerō iriḡu yāa”, āĩ ḡũñabokumi. Īgū irasū ḡũñamakū, m̄sā Īgūrē ñerō irimakū irirākoa. ¹¹ M̄sā òārō mas̄irā irogue baarā, gajiḡu òārō mas̄ibi gap̄ure ñerō irimakū iribokoa. Cristo Īgūdere boabosadi āārĩmí. Irasirirā m̄sā baari merā Cristoyaḡure poyanorēbokoa. ¹² Irasū āārĩmakū, gajiḡu òārō

masĩbire: “Irire baamakũ ñegoráa”, ãrĩ gũñakeregu irire baamakũ irirã, Cristodere ñerõ irirã yáa. ¹³ Irasirigu yu baari merã gajigu Cristoyagure ñerõ irimakũ iribokoa, ãrĩgũ, iri baarire neõ dupaturi baabirikoa.

9

Jesús buedoregu pídi ìgũ wajatarimarẽ gojadea

¹ Jesucristo yure ìgũyare buedoregu pídi ããrĩmí. Irasirigu yude gajerã ìgũ buedoregu pínereã irirosũta irimasĩa. Yude marĩ Opu Jesúre ìadita ããrã. Irasũ ããrĩmakũ, yu musãrẽ ìgũya kerere buemakũ pérã, ìgũrẽ buremunugãbu. ² Gajerã yure: “Ìgũ Jesús buedoregu pídi meta ããrĩmí”, ãrĩ werewuakererũ, musã gapu irasũ ãrĩbea. Yu buemakũ pérã, musã Jesúre buremubu. Irasirirã ìgũrẽ buremurã ããrĩsĩa, yure: “Ìgũ Jesús buedoregu pídi ããrĩmí”, ãrĩ masĩa.

³ Yure werewuãrãrẽ ãsũ ãrĩ yujugura. ⁴ Yu musãrẽ bueri waja, musã yure baari ejo, iirĩri tĩãmakũ ñeãmasĩa. ⁵ Gajerã Jesús buedoregu pínereã, ìgũ pagupũrã, Pedrosã buegorenarã, ìgũsã marãposã nomerẽ ãĩãnama. ìgũsã irirosũta yude Jesucristore buremugõrẽ marãpokũgu ãĩãnabokoa. ⁶ ¿Naásũ gũñarĩ musã? Gajerã Jesús buedoregu pínereã musãrẽ buerã, ìgũsã baaburire moã wajatabema. ¿Nasirirã yu, Bernabé musãrẽ buerã, guã baaburire wajataduarã, moãduumasĩbirikuri? ⁷ Surara ìgũ baaburi waja ìgũ basi wajaribirikumi. Ìgũ surara moãrĩ waja ìgũ oparã gapu irire wajaribosakuma. Iguidari otedi, ìgũ otedea dukare tea, baamasĩkumi. Ovejare koregude, ìgũsãya ùpĩkure bipi, iirĩmasĩkumi. ⁸ Yu musãrẽ irasũ ãrĩgũ, masaka gũñarĩ merã werebea. Yu ãrĩrõsũta Marĩpu doreri gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: ⁹ “Weku trigo yeri gasirire ìgũya guburi merã kura koro, trigore baadũagu baaburo. Ìgũya disi túsãrĩ berore túsãbirikõãka!” ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Marĩpu irire doregu, wekuayama direta ãrĩgũ meta iridi ããrĩmí. ¹⁰ Irire doregu, guã ìgũya kerere buerãya ããrĩburire ãrĩgũ iridi ããrĩmí. ãsũ ããrã. Sugu oteburore ãmukumi. Pũgu gajigu iro otedea dukare seakumi. Irasirirã iri otedea dukare dukawaburire gũñarã, pẽrãgueta õãrõ moãkuma. ¹¹ Guã musãrẽ Marĩpuya werenĩrĩrẽ buerã, oterimasũ ìgũ oteri yerire otegu irirosũ iribu. Oterimasũ ìgũ moãrĩ waja, ìgũ otedea dukare seamasĩkumi ìgũya ããrĩburire. Irasiriro, guã musãrẽ bueri waja, musã guãya ããrĩburire gajino guare sĩmakũ õãbokoa. ¹² Musã guare sĩbirikererã, gajerã buerã musãrẽ sërẽmakũ, ìgũsã gapure sũyuro. Guã gapu ìgũsã nemorõ sërẽmasĩa musãrẽ bueri waja.

Gua musārē: “Sika!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībea. “Īgūsā Cristoya kerere péduabiribokuma gua Īgūsārē gajinorē sērēmakū”, ārī gūñabu. Irasirirā gua gāāmerirē opabirikerepuru, musārē neō sērēbiribu. ¹³ Musā ire masīa. Marīpuya wiigwe moārīmasā, Marīpuye buremurā waibu diī āiri sīdeare baama Īgūsā irogue moārī waja. Iri wiima waimurārē wējē soepeoro puro moārāde irireta baama. ¹⁴ I irirosūta marī Opū Īgūya kerere wererāya āārīburire āsū ārīdi āārīmī: “Īgūsā moārī merā Īgūsā baaburire wajata baaburo”, ārīdi āārīmī. ¹⁵ Irasū āārīkerepuru, yu gapu musārē: “Sika!” neō ārībiribu. Daporadere gojagu, musārē gajino sērēgū meta gojāa. Ūboari merā boakeregu, musārē buedea waja neō wajaseabirikoa. Irasirigu wajamarirō musārē usuyari merā buea. Yu musārē buedea waja merā neō wajata baabirikoa.

¹⁶ Marīpu yure Īgū masakare tauri kerere weredoregu pīdi āārīmī. Irasirigu yu iri kerere weregu: “Gajerā nemorō masītarinugāgū āārā”, neō ārī gūñabea. Iri kerere werebi, buro bujawereri merā űerō taribokoa. ¹⁷ Iri kerere yu basi yu gūñarī merā buegu, wajatabokoa. Marīpu yure dorederosūta iri kerere buegu, Īgū yure pīdea gapure irigu yāa. Īgū yure pīderosūta iriro gāāmea. Gaji gapure neō irimasīña máa. ¹⁸ Irasirigu Jesucristoya kerere buegu, yu bueri waja musārē: “Wajarika!” ārī sērēbuno āārīkeregu, irire neō sērēbiribu. Yu irasirimakū, yu wajatari āsū āārā: “Jesucristo Īgūrē buremurārē taugukumi”, ārīrī kerere wajamarirō buegu, ōārō usuyari merā āārā. Irita āārā yu wajatari.

¹⁹ Masakare moāboegu neō āārībirikeregu, āārīpererārē moāboegu irirosū irigu yāa, Īgūsā Jesucristoya kerere péburo, ārīgū. Wārā Īgūrē buremumakū gāāmegū, irasū yāa. ²⁰ Irasirigu yaarā judío masaka merā āārīgū, Īgūsā ōārī iririkurosūta yāa, Īgūsā Jesúre buremumakū gāāmegū. Āsū āārā. Īgūsā Moisés dorerire buremuma. Yu Moisés doreri direta buremugū āārībirikeregu, Īgūsā merā āārīgū, Īgūsā iririkurosūta yāa, yu buerire pémakū gāāmegū. ²¹ Moisés dorerire burenumerā merā āārīgū, Īgūsā ōārī iririkurosūta yāa, Īgūsāde Jesúre buremumakū gāāmegū. Irasirikeregu, Cristore buremusīā, Marīpu dorerire tarinugābea. ²² Jesúre buremuturamerā merā āārīgū, Īgūsā ōārī iririkurosūta yāa, Īgūsāde Jesúre buremunemoburo, ārīgū. “Musā nemorō Jesúre buremugū, Īgūyare masīpeogu āārā”, neō ārībea Īgūsārē. Irasirigu āārīpererā ōārī iririkurosūta yāa: “Surāyeri yu buerire pérā, tausūrākuma”, ārīgū. ²³ I āārīpererire irasū yāa: “Jesucristo Īgūrē buremurārē taugukumi”, ārīrī kerere Īgūsā ōārō péburo, ārīgū. Īgūsā iri ōārī kerere buremumakū Īgū, yu Īgūsā merā

buro usuyáa.

²⁴ Musārē i keori merā āsū ārī werea. Ūma birarimasā, āārīpererā ūmakererā, wajataperebirikumā. Ūmaturagū dita wajatakumi. Irasirirā, wajatadugū buro ūmaderosūta musāde Marīpu gāāmerīrē ōārō irika, Īgū sīburire wajatamurā! ²⁵ Āārīpererā ūma biramurā Īgūsā ūmaburi dupuyuro ōārō ūma buekuma. Āārīpereri Īgūsāya dupure poyanorērīrē pirikōākuma. Olivo wāikudima pūrī merā iridea berore wajataduarā, irasū ūma buekuma. Pūru gajerārē ĩmurā, wajatadiya dipurugue iri berore peokuma. Iri bero mata boakōākoa. Marīde Marīpuyare ōārō buero gāāmea. Ŋerīrē pirikōā, Īgū gāāmerī gapure iriro gāāmea, Īgū sīburire wajatamurā. Īgū sīrī neō boabirikoā. ²⁶ Irasirigū yu gapu, ūma birarimasū Īgū noō gāāmerō ūmagū irirosū iribea. Yu gāāmerō irimoāmabea. Marīpuyare masīsīā, Īgū gāāmerīrē irigū yāa. ²⁷ Irasirigū yu iriduarire, yu uaribejarire iribea. Yu iriduarire irimakū, gajerārē Marīpuyare buedi āārīkerepuru, Marīpu yare: “Ōārō iribu”, āārībiribokumi.

10

Keori weadeare buremubirikōāka! ārī gojadea

¹ Yaarā, musārē irire masīmakū gāāmea. Marīpu, gua űekūsāmarā merā āārīdi āārīmī Īgūsārē Egiptogue āārīrārē āi wiugu. Īgū iriudea mikāyebo merā Īgūsārē dupuyudi āārīmī. Āārīpererā Īgūrē tuyarā, dia wādiya, deko diidiya wāikudiya dekogue, bojori maā Īgū iridea maague taribujanerā āārīmā. ² Īgūsā Moisés merā mikāyebo doka, dia wādiyare taribujanerā āārīmā. Iro taribujarā, āārīpererā Īgū merā wādiya dekogue wāīyesūrā irirosū waanerā āārīmā. Iri merā Īguyarā āārīrīrē ĩmunerā āārīmā. ³ Īgūsā āārīpererā Marīpu sīdea ūmugasima baarire baanerā āārīmā. ⁴ Āārīpererā Marīpu ūtāyegue deko wiridoredeare iirīnerā āārīmā. Cristo iri ūtāye irirosū āārīdi āārīmī. Īgūta okari sīdi āārīmī. Irasirigū Īgūta Īgūsārē wapikuwāgādi āārīmī. ⁵ Marīpu Īgūsārē ōārō iritamukerepuru, wārā Īgū dorerire tarinugānerā āārīmā. Īgūsā irasirimakū ĩāgū, Marīpu Īgūsārē ĩāsuyubiridi āārīmī. Irasirigū Īgūsārē masaka marīrōgue boamakū iridi āārīmī Īgū dorerire tarinugādea waja.

⁶ Āārīpereri Īgūsārē waadea kere, marīrē Īgūsā iriderosū űerīrē iribirikōāburo, ārī keori pídea āārā. ⁷ Irasirirā, keori weadeare surāyeri Īgūsā buremuderosū buremubirikōāka! Keori weadeare Īgūsā buremudeare Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Masaka baa, iiri

odo, bosenu irinugānerā āārīmá”, ārī gojasūdero āārībú. ⁸ Puru surāyeri ūma nomerē ñerō iri gāmebiranerā āārīmá. Īgūsā iriderosū iribirikōārō gāamea marīrē. Īgūsā ñerō iriri waja, sunurē veintitrés mil masaka boanerā āārīmá. ⁹ Gajipoe gajerā: “Marīpu guare ōārō korebemi”, ārī werewuanerā āārīmá. Īgūsā ārīderosū ārībirikōārō gāamea marīrē. Īgūsā ñerō werenírí waja Īgūsārē āña kūrī wējēnerā āārīmá. ¹⁰ Gajipoe gajerā Īgūsā Marīpu irideare ñerō ārī werewuamakū, Marīpure wereboegu Īgūsārē wējēdi āārīmí. Īgūsā ārīderosū ārībirikōārō gāamea marīrē.

¹¹ Marīrē inu marārē i ūmu pereburo mérōgā dūyawāgāriro yáa. Irasirigu Marīpu Īgūya werenírí gojadea pūgue guā ñekūsāmarārē Īgū wajamoādeare gojadoredi āārīmí, Īgūsā iriderosū ñerō iribirikōāburo, ārīgū. ¹² Sugū: “Yu tamerā Marīpure ōārō buremusiā, ñerō iribirikoa”, ārī gūñagūno, ōārō pémasiika, iripoegue marā iriderosū ñerīrē iriri, ārīgū! ¹³ Gajipoere marī āārīpererā sugū dūyaro marīrō ñerīrē iriduarā, wātí ñerī ārīmesāsūrā, ñerō tarirā āārā. Irasū āārīkerepuru, Marīpu gapu Īgū ārīderosūta marīrē iritamuníkōāmi ñerīrē tarinugāburo, ārīgū. Marī ñerīrē tarinugānemomasībirimakū Īgū, gají ñerīrē tau kāmutangakumi marīrē poyanorērī, ārīgū. Irasirigu marīrē Īgū merā gūñaturamakū irigakumi ñerīrē iribirikōāburo, ārīgū.

¹⁴ Yaará yu maírā, yure péka! Neō keori weadeare buremubirikōāka! ¹⁵ Mūsā ōārō pémasírā āārīmakū, irire mūsārē werea. Irasirirā yu ārīrīrē: “Diayeta āārā”, ārī masiā. ¹⁶ Marī nerē bokatírīrā Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sī odo, igui deko iiriripare iiría. Irasū iirírā: “Cristo boagu, marī ñerī iridea wajare Īgū dí béodea merā wajaribosadi āārīmí”, ārī ĩmua. Pārūrē marī dukawa baarā: “Cristo Īgūya dupu curusague boadea merā marīrē Īgūyarā āārīmakū iridi āārīmí”, ārī ĩmua. ¹⁷ Marī wárā āārīkererā, suru pārūrē dukawa baarā, āārīpererā marī Cristoyarā su dupata irirosū āārā. Irasirirā suguyarāta āārā.

¹⁸ Guayarā Israel marā Moisés dorederosūta iririre gūñaka! Marīpure buremurā, Īgūya wiigue waibure āña wējē soema. Wējē soe odo, Marīpu ĩūrō diire baama. Irasū baarā: “Marīpuyarā āārā”, ārī ĩmuma. ¹⁹ Yu ire irasū ārīgū: “Keori weadea wajakua, irasiriro iri keori weadea puro waibu dií pídea, gají waibu dií nemorō āārā”, ārīgū meta yáa. ²⁰ Āsū gapu ārī werea. Marīpure masīmerā, keori weadea puro waibu dií pírá, Marīpure buremubema. Wātēa gapure buremurā yáma. Īgūsā irasū buremumakū, Īgūsā buremurī wiigue mūsā Īgūsā merā baarā: “Wātēayarā āārā”, ārī ĩmurā irirosū yáa. Mūsā irasirimakū, neō gāamebea. ²¹ Marī Opu Jesucristoyarā

ããrĩsĩã, ãgũrẽ bũremurã nerẽ bokatĩrĩrã, igui deko iirĩripare iirĩ, pãrũrẽ dukawa baáa. Gajerã ãgũsã keori weadeare bũremurã iirĩri, waibũ diĩ ãgũsã baari, wãtẽaya ããrã. Irasirirã marĩ Opũ Jesúyare baarã, wãtẽayare baamasĩbea. Irasũta wãtẽayare baarã, Jesúyare baamasĩbea.

22 Marĩ Opũ ãgũyarãrẽ ãgũ direta bũremumakũ gããmemi. Irasirirã marĩ wãtẽãrẽ bũremurã, marĩ ãgũrẽ guamakũ iri-bokoa. ãgũ guamakũ, marĩ ãgũrẽ tarinũgãmasĩbirikoa. Marĩrẽ wajamoãburire kãmutamasĩbirikoa.

Marĩpũ gããmerĩ direta irika! ãrĩ gojadea

23 Masaka surãyeri ãsũ ãrĩ werenĩma: “Marĩ iridũarire noó gããmerõ irimasĩã”, ãrĩ werenĩma. ãgũsã irire irasũ ãrĩkerepũrũ, ããrĩpereri marĩ iridũarire irirã, gajerãrẽ iritamurã meta yáa. Noó marĩ gããmerõ irirã, gajerãrẽ Marĩpũre bũremunemomakũ iribiribokoa. 24 Marĩya ããrĩburi direta gãũñabirikõãrõ gããmea. Gajerãya ããrĩburidere gãũñarõ gããmea.

25 Irasirirã baari duarogue baarire wajarirã, noó gããmerõ wajari baaka! “¿I baari keori weadea pũrogue pídea ããrĩrĩ?” ãrĩ sërẽñabirikõãka: “Irire baarã, ñerõ irirã yáa”, ãrĩ gãũñarĩ, ãrĩrã! 26 Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Ããrĩpereri i ãmũma, marĩ Opũya ããrã”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Irasirirã ããrĩpereri ãgũ baari pídeare baamasĩã.

27 Jesúre bũremubi mũsãrẽ baadoregũ siiumakũ, waadũarã waaka! Baarã waarã, mũsãrẽ ãgũ ejorire baaka! “¿I baari, keori weadea pũrogue pídea ããrĩrĩ?” ãrĩ sërẽñabirikõãka: “Irire baarã, ñerõ irirã yáa”, ãrĩ gãũñarĩ, ãrĩrã! 28 Gajigũ iro ããrĩgũ ãsũ ãrĩbokumi mũsãrẽ: “I baari, keori weadea pũrogue pídea diĩ ããrã”, ãrĩbokumi. ãgũ irasũ ãrĩmakũ, iri diire baabirikõãka! ãgũ, mũsã baamakũ: “Ñerĩrẽ irirã yáma”, ãrĩ gãũñabokumi. ãgũ irasũ ãrĩ gãũñabirikõãburo, ãrĩrã, irire baabirikõãka! 29 Yũ irire ãrĩgũ, ãgũ gãũñarĩrẽ werenĩgũ yáa. Mũsã gãũñarĩrẽ werenĩbea.

Mũsã gapũ ãsũ ãrĩ sërẽñabokoa yũre: “¿Nasirirã, gajigũ di-aye gãũñabiri waja, gũa iridũarire gorawayubokuri? 30 Gũa baarire Marĩpũre: ‘Õãã’, ãrĩ, usũyari sĩmakũ, gajigũ gũa baarire werewũamasĩbemi”, ãrĩbokoa mũsã yũre. 31 Yũ gapũ ãsũ ãrĩ werea mũsãrẽ. Mũsã baa, iirĩrã, gajinorẽ irirãde, Marĩpũ gããmerĩ direta irika, gajerãde ãgũrẽ: “Õãtarigũ ããrĩmi”, ãrĩ bũremuburo, ãrĩrã! 32 Neõ mũsã iriri merã judío masakare, judío masaka ããrĩmerãrẽ, Marĩpũyarãdere ñerõ irimakũ iribirikõãka! 33 Yũ irirosũ irika! ããrĩpereri yũ iriri merã masaka ããrĩpererãrẽ õãrõ iridũáa. Irasirigũ õãrõ yũ ããrĩburi direta gãũñabea. Gajerãya ããrĩburi gapũre õãrõ gãũñáa, ãgũsãde

Jesucristore b̄remuburo, ā̄rīgū. Īgūrē b̄remumakū, Īgūsārē taugakumi, peamegue waabirikōā̄buro, ā̄rīgū.

11

¹ Irasirirā yu Cristore iritayarosūta m̄sāde yure iritayaka!

Jesúre b̄remurā nerērōgue nome irimirāē gojadea

² Yaarā, yure m̄sā gūñamakū, ā̄ārīpereri yu buedeare keoro irimakū ĩāgū, m̄sārē: “Ōārō yāa”, ā̄rī, usuyari merā werea. ³ Gaji m̄sārē masīmakū gāāmea. Cristo, ā̄ārīpererā ūma dipuru ā̄ārīmi. Ūmūu, marāpore igo dipuru ā̄ārīmi. Marīpu, Cristo dipuru ā̄ārīmi. ⁴ M̄sā Marīpure b̄remurā nerēmākū, sugū Marīpure sērēgū, Marīpu ĩgūrē weredoredeare weregū, ĩgūya dipurure b̄ñabirikumi. ĩgūya dipurure b̄ñagū, gūyasīūrō irigū iribokumi. Cristore ĩgū Opure gopeyari merā b̄remubiribokumi. ⁵ Nomeō gapu Marīpure sērēgō, Marīpu igore weredoredeare werego, igoya dipurure b̄ñakumo. Igoya dipurure b̄ñabeo, gūyasīūrō irigo iribokumo. Marāpure igo dipurure gopeyari merā b̄remubiribokumo. Poari pera w̄ñabéodeo irirosū ā̄ārībokumo. ⁶ Igoya dipurure b̄ñadñabirimakū, diayeta igoya poarire pera w̄ñabéodñabeo: “Gūyasīūgorāa”, ā̄rīgō, igoya dipurure b̄ñaburo. ⁷ Ūmūu gapu Marīpu irirosū opu ā̄ārīsīā, ĩgūya dipurure b̄ñabirikōā̄buro, Marīpu yu Opū ā̄ārīmi, ā̄rī ĩmubu. Nomeō gapu igoya dipurure b̄ñaburo, ūmūu yu opu ā̄ārīmi, ā̄rī ĩmubo. ⁸ Neōgoraguere Marīpu ūmūurē irigū, nomeōya gōā merā iribiridi ā̄ārīmi. Nomeō gapure ūmūuya gōā merā iridi ā̄ārīmi. ⁹ Irasirigū ūmūurē irigū, nomeōrē iritamubure iribiridi ā̄ārīmi. Nomeō gapure, ūmūurē iritamubore iridi ā̄ārīmi. ¹⁰ Irasirirā m̄sā Marīpure b̄remurā nerērōguere, nome ĩgūsāya dipure b̄ñaro gāāmea. Irasū b̄ñarā, ūmūu dorerire ōārō yujarire ĩmurākuma. ĩgūsā irasirire Marīpure wereboerā ĩārākuma. ¹¹ Irasū ā̄ārīkereparu, marī Jesucristore b̄remurā gāme iritamua. Ūma, nome iritamurī marīrō ā̄ārīmasībirikuma. Nomede ūma iritamurī marīrō ā̄ārīmasībirikuma. ¹² Diayeta ā̄arā. Marīpu nomeōrē ūmūuya gōā merā iridi ā̄ārīmi. Ide diayeta ā̄arā. Ūma, nome merā deyoama. Irasirirā ā̄ārīpererā masaka: ūma, nomede Marīpu irinerā ā̄ārīma.

¹³ I ā̄ārīpereri diayeta ā̄ārīmakū, ĩm̄sā basi naásū gūñarī? M̄sā Marīpure b̄remurā nerērōgue, nomeō igoya dipurure b̄ñabeota, Marīpure sērēmākū ĩōārī, o ōāberi? ¹⁴ Ūmūu poañapu ūmamakū gūyasīūgorāa. Ā̄ārīpererā masaka irire masīma. ¹⁵ Nomeō poañapu ūmagō ā̄ārīmakū: “Ōāgorāa”, ā̄arā. Igo poañapu ūmamakū, igoya dipuru b̄ñaro irirosū ā̄arā.

¹⁶ Y_H werenírîrê: “Irasũ ããrîbea”, ãrî guaseodũagunorê ãsũ ãrî weregura. Marî Jesúre bũremurã, gajerã Marîpũyarãde irire irasũ dita yãa.

Marî Op_H Jesucristo boadeare gũñarã, ìgũ nerê baadoredersũ keoro iribiridea

¹⁷ Dapora mũsãrê gajî gojáa. Irire gojagu, y_H mũsãrê: “Õãrõ irirã yãa”, ãrîbea. Mũsã nerêrã, õãrõ iriboanerã, ubu gapũ poyanorêayuro. ¹⁸ Irasirigu ãsũ ãrî werepũrorigura mũsãrê. Mũsã nerêrã, gãme guaseo dukawariayuro. Gajerã yũre irire weremakũ pégu: “Diayeta ããrîkoa”, ãrî gũñãa. ¹⁹ Mũsã gãme dukawarirã, ãsũ ãrî gũñakoa: “Marîrê gãme dukawarigo gããmea. Irasirirã, ¿noã gapũ Jesucristoyarãgora ããrîrî? ãrî masîrãkoa”, ãrîkoa. ²⁰ Irasirirã mũsã gãme dukawariri waja, mũsã marî Op_H Jesucristo boadeare nerê gũñarã, ìgũ buerã merã baatũnugũ doredersũ keoro iirî, baabea. ²¹ Mũsã nerê baarã, surãyeri noó gããmerõ baapũrorikõãa. Gajerã ãaboama. Gajerã mejãma. ²² Mũsã noó gããmerõ iirî, baaduarã, ¿nasirirã mũsãya wiirigue baa, iirîberi? Mũsã Marîpũyarã ããrîkererã, noó gããmerõ baa, iirîrã, mũsã nerêrîrê wajamarîrõsũ irirã yãa. Mũsã watopegue ããrîrã baari opamerãrê gũyasîũrõ tarimakũ irirã yãa. Mũsã irasiriri kerere pégu, ¿naásũ ãrî weregukuri y_H mũsãrê? “Õãrõ irirã yãa”, ãrîbirikoa.

Marî Op_H Jesucristo ìgũ buerã merã baatũnudeare gojadea

²³⁻²⁴ Marî Op_H Jesucristo yũre buedeare y_H mũsãrê werebũ. Iri ãsũ ããrã. Ìgũrê wẽjẽduarãguere ìgũrê Judas ìmuburi dupuyuroma ñamita marî Op_H Jesucristo pãrũrê ãi, Marîpũre: “Mũrê ãsũyari sĩa”, ãrî, irirure pea, ìgũ buerãrê: “Ì yaa dupũ ããrã”, ãrî gueredi ããrîmî. “Irasirirã y_H mũsã merã dapora iriaderosũ nerê, pãrũrê baarikũ, y_H mũsãrê boabosarire gũñaka!” ãrîdi ããrîmî. ²⁵ Ìgũsã baa odoadero pũrũ, pãrũrê ãiderosũta iirîripare ãi, ãsũ ãrîdi ããrîmî: “Y_H mũsãrê boabosagu yaa dí béori merã Yũpũ mũsãrê: ‘Õãrõ irigura’, ãrîdeare iriyuwarikũgũkumi. Irasirirã mũsã nerê, iirîripare iirîrikũ, y_H dí béobosarire gũñaka!” ãrîdi ããrîmî. ²⁶ Ìgũ ãrîderosũta irirã, marî nerêrã, pãrũrê baarikũ, iirîripare iirîrikũ: “Marî Op_H Jesucristo marîrê boabosadi ããrîmî”, ãrî ìmurãkoa. Irire iriníkõãrõ gããmea. Ìgũ i ùmũgue dupaturi aarimakũ, irire irinemobirikoa.

Marî Op_H Jesucristo boadeare gũñarã, ãsũ iridorea, ãrî gojadea

²⁷ Marî Op_H Jesucristo boadeare marî nerê gũñaripoe Marîpũre bũremurî marîrõ merã pãrũrê baa, iirîripare iirîgũno ñerõ irigu yãmi. Jesucristo marîrê boabosagu dí

béodeare ubu ããrĩrĩ irirosũ gãñami. ²⁸ Irasirirã pãrũrẽ baa, iirĩripare iirĩburi dupuyuro masakakũ marĩ irideare: “Ñerõ irikubũ”, ãrĩ gãñapũroriro gããmea. ²⁹ Marĩ Opũ Jesucristoya dupũ ããrĩrĩrẽ pẽmasĩrõ marĩrõ merã pãrũrẽ baa, iirĩripare iirĩmakũ, Marĩpũ marĩrẽ wajamoãgũkumi. ³⁰ Mũsã irire pẽmasĩbiridea waja wãrã mũsã merãmarã pũrĩrikũrã, turamerã ããrĩma. Surãyeri boakõãsiama. ³¹ Marĩ baa, iirĩburi dupuyuro marĩ irideare: “Ñerõ irikubũ”, ãrĩ gãñapũrorimakũ, marĩ Opũ marĩrẽ wajamoãbirikumi. ³² Marĩ Opũ gapũ marĩrẽ ãgũyarãrẽ marĩ ñerĩ iririre piriburo, ãrĩgũ, wajamoãmi. Irasirigũ ãgũrẽ bũremumerãrẽ peamegue waadore, marĩ gapũre ãgũsã merã wajamoãbirikumi.

³³ Irasirirã yaarã, mũsã nerẽ baarã, suro merã baamurã gajerãdere yũka! ³⁴ Hãboagũno ãgũya wiigue baaburo. Irasirimakũ, mũsã õãrõ nerẽ baamakũ, Marĩpũ mũsãrẽ wajamoãbirikumi. Gajire mũsã pũrogue waagũ, õãrõ were ãmugũra.

12

Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũyare marĩrẽ irimasĩmakũ iririre gojadea

¹ Yaarã, Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũyare marĩrẽ irimasĩmakũ irigũ ããrĩmi. Yũ irire mũsãrẽ õãrõ masĩmakũ gããmea. ² Mũsã ire õãrõ masĩsiãa. Jesucristore bũremuburi dupuyuro keori weadeare bũremutũyanerã ããrĩbũ. Iri keori weadea okari opabea. Neõ werenĩbea. ³ Irasirigũ daporare yũ mũsãrẽ ire masĩmakũ gããmea. Neõ sugũ Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã weregũ: “Jesũre ñerõ waanaburo”, ãrĩmasĩbirikumi. Gajigũ Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ marĩrõ merã weregũ: “Jesũs marĩ Opũ ããrĩmi”, neõ ãrĩmasĩbirikumi.

⁴ Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũyare marĩrẽ irimasĩmakũ iriri, wãri ããrã. ãgũ sugũta irire sĩgũ ããrĩmi. ⁵ Marĩ Opũ Jesucristo marĩrẽ moãdoreri, wãri ããrã. ãgũ sugũta irire moãdoregũ ããrĩmi. ⁶ Marĩpũyare iriri, sũrosũ ããrĩbea. Marĩpũ sugũta marĩ ããrĩpererãrẽ ãgũyare õãrõ irimasĩmakũ irigũ ããrĩmi. ⁷ Marĩpũ Õãgũ deyomarĩgũrẽ marĩ masakakũre sĩrĩ merã ãgũ marĩ merã ããrĩrĩrẽ ãmumi, ããrĩpererã Jesucristore bũremurãrẽ gãme iritamuburo, ãrĩgũ. ⁸ Õãgũ deyomarĩgũ surãyerire õãrõ masĩrĩ merã Marĩpũyare weremakũ yãmi. Gajerãdere õãrõ pẽmasĩrĩ merã ãgũyare weremakũ yãmi. ⁹ Gajerãrẽ: “Marĩpũ iritamurĩ merã marĩ õãrõ irimasĩãa”, ãrĩ bũremumakũ yãmi. Irasũ ããrĩmakũ, gajerãrẽ ãgũ turarire sĩmi pũrĩrikũrãrẽ tauburo, ãrĩgũ. ¹⁰ Gajerãrẽ ãgũ turari merã iri ãmurĩrẽ irimasĩmakũ yãmi. Gajerãrẽ Marĩpũ ãgũsãrẽ weredorerire õãrõ weremasĩmakũ

yámi. Gajerārē: “Wātī turari merā, o Ōāgū deyomarīgū turari merā āsū yámi īī”, ārī masīrīrē sīmi. Gajerārē gaji masā ya werenírī merā ĩgūsā dupuyurogue werenímasībirideare werenímasīmakū yámi. Gajerārē, iri werenírīrē masībirikererā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā: “Āsū ārīduaro yáa i”, ārī masīmakū yámi. ¹¹ Ōāgū deyomarīgū marī masakakure gajerosūperi dita ĩgū sīduarire sīmi. ĩgū suguta Marīpuyare marī irimasīburire sīgū āārīmi.

Marī Cristoyarā āārīrā su duputa irirosū āārā, ārī gojadea

¹² Marīya dupuma wári āārā. Wári āārīkerero, su duputa āārā. Cristode irasūta āārīmi. Marī ĩgūrē buremurā wárā āārīkererā, su duputa irirosū āārā. ¹³ Murārōta marī ĩgūrē buremurā āārīpererā: judío masaka, judío masaka āārīmerā, gajerārē moāboerā, moāboemerāde wárā āārīkererā, Ōāgū deyomarīgū sugū merāta wāīyesūbu. Irasirigū marīrē su duputa irirosū āārīmakū yámi. Irasirirā marī āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opāa.

¹⁴ Marīya dupuma āārīrī su wāīta āārībea. Wári āārīkōāa. ¹⁵ Marīya gubu werenírī gubu āārīrō āsū ārīboko: “Mojō āārībea. Irasiro muya dupuma āārībea”, ārīboko. Marīya gubu irasū ārīkerero, marīya dupumata āārā. ¹⁶ Marīya gāmpū werenírī gāmpū āārīrō āsū ārīboko: “Koyeru āārībea. Irasiro muya dupuma āārībea”, ārīboko. Marīya gāmpū irasū ārīkerero, marīya dupumata āārā. ¹⁷ Marīya dupu, koyeru dita āārīmakū, ¿nasirisīā, pébokuri marī? Marīya dupu, gāmpū dita āārīmakū, ¿nasirisīā, gajinorē wījībokuri marī? ¹⁸ Marīpu marīya dupure irigū, āārīpereri ĩgū gāāmerōsūta keoro iridi āārīmi. ¹⁹ Āārīpereri marīya dupugue āārīrīno su wāīta āārīmakū, marīya dupu marībokuyo. ²⁰ Āsū āārā. Marīya dupugue āārīrī wári āārīkererū, su duputa āārā. I irirosūta marī Jesúre buremurā wárā āārīkererā, su duputa irirosū āārā.

²¹ Irasiro koyeru, mojōrē: “Murē gāāmebea”, ārīmasībirikoa. Dipuru, guburire: “Murē gāāmebea”, ārīmasībirikoa. ²² Āsū gapu āārā. Gaji marīya dupugue āārīrī, turabiri āārīkererū, marī gapu irire buro gāāmea. ²³ Gaji marīya dupugue āārīrīrē: “Ubu āārīrī āārā”, ārī gūñāa. Irasirirā irire oārō deyoburo, ārīrā, oārō āmua. Gaji marī gūyasīsārīrē surī sāña kāmūtāa masaka ĩābirikōāburo, ārīrā. ²⁴ Gaji marīya dupugue āārīrīrē oārī deyori gapure āmubea. Marīpu marīya dupugue āārīrīrē āārīpererire oārō āmudi āārīmī, su duputa oārō dupukuburo, ārīgū. Irasirigū: “Ubu āārīrī āārā”, marī ārīrī gapure oārō gāāmemakū yámi. Irasirirā marī neō gajigū Jesúyagure: “Ubu āārīgū āārīmi, irasirirā ĩgūrē gāāmebea”, ārībirikōārō gāāmea.

25 Āsūta āārīdoredi āārīmí, Marīpu marīya dupu suro merā iritamuburo, āāīgū. 26 Marīya dupugue āārīrī su wāi űerō tarimakū, gajide āārīpereri űerō taria. Su wāirē ōārō āmumakū: “Marīya dupu āārīperero ōārō āārā”, ārī gūñáa.

27 Yu irire ārīgū, āsū ārīduagu yáa. Marī Cristore buremurā īgūya dupu irirosū āārā. Irasirirā marī masakaku īgūya dupugue āārīrā irirosū āārā. 28 Irasirigu Marīpu marī Jesúre buremurārē gāme iritamuburire pígu, āsū pídi āārīmí. Jesucristo buedoregu pínērārē pípuroridi āārīmí. Pupu Marīpu gajerārē īgū weredorerosū weremurārē pídi āārīmí. Pupu gajerārē īgūyare buemurārē pídi āārīmí. Gajerārē īgū turaro merā iri ĩmumurārē, gajerārē pūrīrikurārē taumurārē, gajerārē masakare iritamumurārē, gajerārē dorerimasā āārīmurārē, gajerārē gaji masā ya merā īgūsā dupuyurogue neō werenímasībirideare werenímasīmurārē pídi āārīmí. 29 Irasirigu marī āārīpererārē surosū irimurārē píbiridi āārīmí. Irasirirā marī āārīpererā Jesucristo buedoregu pínērā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu weredorerosū wererā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpuyare buerā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu turaro merā iri ĩmumurā meta āārā. 30 Marī āārīpererā pūrīrikurārē taumasīrā meta āārā. Marī āārīpererā gaji masā ya werenírī merā werenímasīrā meta āārā. Marī āārīpererā īgūsā werenírīrē péadero pupu: “Āsū ārīduaro yáa”, ārī wererā meta āārā. 31 Irasirirā Ōāgū deyomarīgū Marīpuyare irimasírī sírīrē gāāmeka musā! Yu musārē i āārīpereri nemorō ōārīrē weregura.

13

Gāme maīrīmarē gojadea

1 Marī gaji masā ya werenírīrē werenímasīkererā, Marīpуре wereboerā ya werenírīrē werenímasīkererā, gajerārē maībirimakū, marī werenírī wajamarībokoa. Kōme majī pábiramakū busurosū marī werenírī busukōābokoa. 2 Marīpu marīrē weredorerosū ōārō weremasīkererā, gajerārē maībirimakū, marī wereri wajamarībokoa. Āārīpererire masīkererā, Marīpuyare masaka dupuyurogue masībirideā āārīpererire pémasīkererā, gajerārē maībirimakū, marī masírī wajamarībokoa. Marīpуре buremurī marīrē īgū sírī merā buúrure gajerogue waadoremāsīkererā, gajerārē maībirimakū, marī buremurī merā iriri wajamarībokoa. 3 Marī opari āārīpereri boporārē sīkererā, īgūsārē maībirimakū, marī iriri wajamarībokoa. Marīpuyare marī iridea waja marīya dupure masaka soekerepupu, marī gajerārē maībirimakū, Marīpu marīrē: “Ōārō iribu”, ārībiribokumi.

⁴ Marĩ gajerārē maĩrā, mata ĩgūsā merā guaña máa. ĩgūsārē bopoñarĩ merā õārõ yáa. ĩgūsārē ĩāturiña máa. “Ĩgūsā nemorõ õāgũ āārā”, ārĩmasĩña máa. “Ĩgūsā nemorõ masĩtarinugāgũ āārā”, ārĩmasĩña máa. ⁵ Marĩ gajerārē maĩrā, ĩgūsārē buremurĩ merā keoro werea. Marĩya āārĩburi direta gũñabea. ĩgūsāya āārĩburidere gũñáa. ĩgūsārē guari merā wereña máa. ĩgūsā marĩrē ñerõ irimakũ, yoaripoe ĩgūsā merā guanĩña máa. ⁶ Gajerārē maĩrā, ĩgūsā ñerõ irimakũ ĩārā, usuyamasĩña máa. Diayema gapure ĩgūsā irimakũ ĩārā, usuyáa. ⁷ Marĩ gajerārē maĩrā, ĩgūsā ñerõ irimakũ ĩārā, masakare neõ kere werebea. Gajerā ĩgūsārē werewuakerepuru, marĩ ĩgūsārē buremurĩrē neõ piribirikoa. “Purugue ĩgūsāde õārĩ gapure irirākuma”, ārĩ gũñáa. ĩgūsā iriri merā marĩ ñerõ tarikererā, ĩgūsārē maĩsĩā, neõ piribea.

⁸ Marĩ gāme maĩrĩ neõ perebirikoa. Marĩpu weredorerosũ wereri gapu pererokoa. Gaji masā ya merā marĩ werenĩrĩde pererokoa. Marĩpuyare masĩrĩ merā õārõ wereride, purugue pererokoa. Iri irasũ waamakũ, marĩ masĩdero nemorõ āārĩpererire masĩrākoa. ⁹ Daporare marĩ āārĩpereri Marĩpuyare masĩbea. ĩgũ weredorerosũta ĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merā werekererā, āārĩpereri ĩgũyare weremasĩbea. ¹⁰ Purugue Jesucristo Marĩpuyare masĩpeogu aarimakũ, marĩ masĩbirideare masĩpeorākoa.

¹¹ Yu majĩgũ āārĩgũ, majĩrā irirosũ gũñarĩ marĩrõ werenĩ, ĩgūsā irirosũta iriunabu. Yu buguru waagũ, majĩrā irirosũ āārĩdeare pirikõabu. ¹² Daporare Marĩpuyare marĩ õārõ masĩbea. Diuru buguru merā marĩ aññamakũ õārõ deyomarĩrõ irirosũ āārā. Õārõ deyobea. Puru õārõ deyorogue Marĩpure ĩārākoa. Daporare marĩ ĩgũrē sĩrũgā masĩa. Puru Marĩpu marĩrē masĩpeorosũta marĩde masĩpeorākoa.

¹³ Daporare ure wāĩ āārā: Marĩpure buremurĩ, ĩgũ marĩrē õārõ irigukumi, ārĩ usuyari, marĩ gāme maĩrĩ āārā. Iri ure wāĩ neõ perebirikoa. Gāme maĩrĩ gapu gaji nemorõ õārĩ āārā.

14

Gaji masā ya werenĩrĩ merā marĩ werenĩmasĩbirikererā werenĩrĩmarē gojadea

¹ Gajerārē maĩnemoka! Irasũ āārĩmakũ, Marĩpuyare Õāgũ deyomarĩgũ musārē irimasĩrĩ sĩrĩrē gāameka! Āārĩpereri ĩgũ irimasĩrĩ sĩrĩrē gũñarā, gaji nemorõ Marĩpu weredorerosũ weremasĩrĩ gapure buro gāameka! ² Sugũ gaji masā ya werenĩrĩ merā werenĩmasĩbirikeregu werenĩmakũ, Marĩpu dita ĩgũ werenĩrĩrē pémi. Masaka gapu ĩgũ werenĩrĩrē pébema. Õāgũ deyomarĩgũ turari merā Marĩpuyare masĩña marĩdeare

wereními. ³ Marĩpu weredorerosũ weregũ gapũ masakare weremi. Īgũ wereri pérãrẽ Jesucristore bũremunemomakũ yámi. Īgũ wereri merã Īgũsãrẽ õãrõ ããrĩrikumakũ, õãrõ yũjũpũrãkumakũ yámi. ⁴ Gaji masã ya werenírĩ merã werenímasĩbirikeregũ werenígũ Īgũ basi Jesucristore bũremunemogũ yámi. Marĩpu weredorerosũ weregũ gapũ gajerã Jesucristore bũremurãrẽ Īgũrẽ bũremunemomakũ irigũ yámi.

⁵ Gaji masã ya werenírĩ merã musã werenímasĩbirideare ããrĩpererã musã werenímasĩmakũ gããmea yũ. Iri nemorõ Marĩpu weredorerosũ musã weremakũ bũro gããmea. Marĩpu weredorerosũ weregũ gapũ, gaji masã ya werenírĩ merã werenígũ nemorõ masakare iritamugũ ããrĩmi. Irasũ ããrĩkerepũrũ, gaji masã ya werenírĩrẽ pégu: “Ãsũ ãrĩduaro yáa”, ãrĩ weremakũ õãgoráa. Īgũ irasũ ãrĩ weregũ, Jesucristore bũremurãrẽ Īgũrẽ bũremunemomakũ irigũ yámi. ⁶ Yaará, yũ musã pũroge waagũ, gaji masã ya werenírĩ merã werenígũ, musãrẽ iritamubiribokoa. Marĩpu Īgũyare yũre masĩmakũ irideare weregũ, Īgũya diayema kerere masĩrĩ merã weregũ, Īgũ yũre weredorerire weregũ, Īgũyare musãrẽ buegũ, musãrẽ iritamubokoa.

⁷ Keori merã musãrẽ weregũra. Tẽrẽdirure keoro puribirimakũ, o arpa wãikũro bũapũtẽrõde keoro bũapũtẽbirimakũ, iri wãĩ bayari ããrĩkoa, ãrĩmasĩña máa. ⁸ Surara gãmewẽjẽrã waaburi dupuyuro sugũ Īgũsã merãmũ puridirure keoro puribirimakũ, gajerã surara Īgũsã mojõkũburire ãmubirikuma. ⁹ Musãde irasũta ããrã. Musã gaji masã ya werenírĩ merã werenímakũ pérã: “Ãsũ ãrĩrã irikuma Īgũsã”, ãrĩmasĩbirikuma. Irasirirã musã ubugorata werenímoãmakõãrã irikoa. ¹⁰ I ãmũguere wári buri marã ããrĩma. Īgũsã basi Īgũsã werenírĩrẽ pémasĩma. ¹¹ Yũ gaji masã ya werenírĩ merã werenígũrẽ pébi: “Gajeromũ ããrĩmi”, ãrĩ gũñagũkoa. Īgũde yũ gaji masã ya werenírĩ merã werenímakũ pébi yũre: “Gajeromũ ããrĩmi”, ãrĩ gũñagũkumi. ¹² Irasũta ããrã musãdere. Musã Õãgũ deyomarĩgũ turaro merã irimasĩrĩ sĩrĩrẽ gããmea. Irasirirã gajerã Jesucristore bũremurãrẽ Īgũrẽ bũremunemomakũ irimasĩrĩrẽ bũro gããmekala!

¹³ Irasirigũ sugũ gaji masã ya werenírĩ merã werenímasĩbirikeregũ werenígũno Marĩpure: “Yũ werenírĩrẽ gajerãrẽ: ‘Ãsũ ãrĩduaro yáa’, ãrĩ weremakũ iritamuka yũre!” ãrĩ sërẽburo. ¹⁴ Yũ gaji masã ya werenírĩ merã werenímasĩbirikeregũ werenírĩ merã Marĩpure sërẽgũ, Õãgũ deyomarĩgũ gũñarĩ sĩrĩ merã sërẽa. Irasũ sërẽkeregũ, gũñarĩ merã yũ sërẽdeare: “Ãsũ ãrĩduaro irikoa”, ãrĩ pémasĩbirikoa.

15 Irasirirã äsü iriro gäämea. Öägü deyomarĩgü turari merã gaji masã ya werenĩrĩ merã Marĩpũre sërërõ gäämea. Irasü äärĩmakü, pëmasĩrĩ merã marĩ ya werenĩrĩ merã Marĩpũre sërërõ gäämea. Öägü deyomarĩgü turari merã gaji masã ya werenĩrĩ merã Marĩpũre bayapeoro gäämea. Irasü äärĩmakü, pëmasĩrĩ merã marĩ ya werenĩrĩ merã Marĩpũre bayapeoro gäämea. 16 Marĩ Öägü deyomarĩgü turari merã gaji masã ya werenĩrĩ merã Marĩpũre usuyari sĩkerepũrũ, marĩ merã äärĩrã pébiribokuma. Īgüsã irire pémerã: “Irasüta äärã”, äri, marĩ merã Marĩpũre usuyari sĩbiribokuma. 17 Marĩ gaji masã ya werenĩrĩ merã Marĩpũre usuyari sĩrĩ öãgorãa. Irasü äärĩkerepũrũ, marĩ merã äärĩrã gapũ marĩ werenĩrĩrẽ pébirimakü, marĩ Īgüsãrẽ Jesucristore bũremunemomakü iribirikoa. 18 Gaji masã ya werenĩrĩ merã werenĩmasĩbirikeregũ werenĩrĩrẽ yuta müsã äärĩpererã nemorõ werenĩa. Irire irisĩã, Marĩpũre usuyari sĩa. 19 Irasü äärĩkeregũ, Jesúre bũremurã nerërõgue gaji masã ya werenĩrĩ merã wãri müsã pébirire yũ weremakü müsãrẽ öãbirikoa. Mũsã pëmasĩrĩrẽ yũ mérĩgã weremakü gapũ, müsãrẽ öãrokoa.

20 Yaarã, majĩrã pëmasĩmerã irirosü güñabirikõãka! Murã irirosü öãrõ pëmasĩrĩ merã güñaka! Ñerõ iriri gapũre majĩrãgã güñamerã irirosü äärĩka! 21 Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue äsü äri gojasüdero äärĩbũ: “Marĩ Opũ äsü äriĩmi: ‘Gajero marãrẽ Īgüsã ya werenĩrĩ merã i makã marãrẽ weredoregũra. Yaare Īgüsãrẽ irasü weredorekerepũrũ, i makã marã yũre neõ bũremubirikuma’, äriĩmi marĩ Opũ”, äri gojasüdero äärĩbũ. 22 Irasirigũ Marĩpũ gajero marãrẽ Īgüsã ya werenĩrĩ merã Īgũrẽ bũremurãrẽ weredoregũ, Īgüsã Īgũrẽ bũremubirire ĩmumi. Īgũrẽ bũremurã gapũre irasiribemi. Īgũyare Īgũ weredorerosü wererã merã Īgüsãrẽ weremi. 23 Irasirirã müsã Jesúre bũremurã nerërõgue gaji masã ya werenĩrĩ merã werenĩmasĩbirikererã werenĩrĩrẽ müsã äärĩpererã werenĩbokoa. Mũsã irasü werenĩmakü, Marĩpũyare masĩmerã, gajerã Jesúre bũremumerãde ñajãjabokuma. Mũsã irasü werenĩrĩrẽ pérã, müsãrẽ: “Niãrĩmasã äärĩma”, äriĩbokuma. 24 Mũsã äärĩpererã Marĩpũ weredorerosü weremakü Marĩpũyare masĩbi, Jesúre bũremubide ñajãri pégũ, Īgũ ñerõ irideare masĩgũkumi. Irasirigũ Īgũ ñerĩ irideare bujaweregũkumi. 25 Īgũ güñarĩgue ñerõ: “Ñerĩrẽ güñayo yũ”, äri pëmasĩgũkumi. Irasirigũ ñadũkupuri merã ejamejã, Marĩpũre: “Yũ Opũ äärã”, äri bũremugũkumi. Irasü äärĩmakü: “Marĩpũ diayeta müsã merã äärĩmi”, äri masĩgũkumi.

Mũsã nerërã, goepeyari merã öãrõ keoro irika! äri gojadea

26 Yaarā, musārē āsū ārī werea. Musā nerēmakū, surāyeri Marīpūre bayapeoma. Gajerā Marīpūyare buema. Gajerā Marīpū ĩgūyare ĩgūsārē masīmakū irideare werema. Gajerā gaji masā ya werenīrī merā werenīmasībirikererā werenīma. Gajerā iri werenīrīrē: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī werema. Irasirirā āārīpereri irire musā Jesúre būremurā ōārō keoro irika, musā ĩgūrē būremunemoburosūta! 27 Irasirirā gaji masā ya werenīrī merā werenīmasībirikererā werenīrā, pērā, o ũrerā werenīburo. Sugu werení odoadero pūru, gajigu werenīburo. Pūru gajigu ĩgūsā werenīrīrē: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī wereburo. 28 Musā nerēmakū, ĩgūsā werenīrīrē: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī werebu marīmakū, gaji masā ya merā werenībirikōāburo. ĩgūsā seyaro ĩgūsā gūñarīgue Marīpū merā werenīburo. 29 Marīpū weredorerosū wererāde, pērā, o ũrerā wereburo. Irasū keoro weremakū pērā, gajerā ĩgūsā wererire: “Diayeta Marīpūya kereta āārā”, ārīburo. 30 Musā nerērōgue sugu weremakū, Marīpū gajigūre irogue doagūre weredoremakū, werepūroriadi gapū toeburo. 31 Musā irasū irirā, musā āārīpererā Marīpū weredorerosū weremasīrākoa. Sugu werepūroriadi were odoadero pūru, gajigu werewāgānaburo. Irasirimakū, āārīpererā pé, ōārō yūpūrākūrākuma. 32 Marīpū weredorerosū wererā musā wereburi dupuyuro: “¿Naásū āārīmakū irire wererākuri?” ārī gūñapūroriro gāāmea. 33 Marī nerēmakū, Marīpū marīrē keoro irimakū gāāmeme. Noó gāāmerō iriro marīrō ũsuyari merā nerēmakū gāāmeme. Āārīpererogue Jesúre būremurā nerērārē irasū dita irimakū gāāmeme.

34 Jesúre būremurā nerēmakū, nome werenībirikōāburo. Nomerē werenīdoreri máa. Werenīrōnorē irirā, Marīpūya werenīrī gojadea pūgue dorederosūta ōārō péro gāāmea. 35 Jesúre būremurā nerēmakū, sugo nomeō werenīgō, gūyasīūrō iribokumo. Irasirigo igo gajino ōārō pébiradeare masīduago igoya wiigue igo marāpūre sērēñaburo.

36 Ire musā masīka! Musā Marīpūya kerere werepūrorinerā āārībea. Irasū āārīmakū, musā dita ĩgūyare būremurā āārībea. Gajerāde ĩgūrē būremurā āārīma. 37 Sugu musā merāmu: “Yū Marīpū weredorerosū weregu āārā”, ārī gūñagū, o gajigu: “Yū Ōāgū deyomarīgū irimasīrī sīrīrē opāa”, ārī gūñagū, i yū musārē gojarire: “Marī Opū doreri āārā”, ārī masīgukumi. 38 Yū gojarire: “Marī Opū doreri āārībea”, ārīmakū, ĩgūrē: “Marīpūyare weregu āārībemi”, ārīka!

39 Yaarā, Marīpū weredorerosū weremasīrīrē būro gāāmea musā! Musā merāmarārē ĩgūsā gaji masā ya merā werenīmasībirikererā werenīmakū: “Werenīmerāta!”

ãrĩbirikõãka! ⁴⁰ Mũsã nerẽrã, noó gããmerõ iribirikõãka! Goepeyari merã ããrĩpereri mũsã iririre õãrõ keoro irika!

15

Cristo masãdeare gojadea

¹ Yaarã, yũ mũsãrẽ iripoegue weredeade, Jesucristo masakare tauri kerere daporare gũñamakũ gããmea. Mũsã irire pérã, bũremubũ. Daporadere irire bũremuníkõãa. ² Mũsã iri kerere bũremusiã, peamegue waamurã meta ããrã. Iri kerere mũsãrẽ yũ weredeade bũremurĩrẽ piribirimakũ, Marĩpũ mũsãrẽ taugukumi. Mũsã iri kerere bũremubirinerã, diayeta tausũbiribokoa.

³ Yũre buedeade mũsãrẽ weretaubũ. Iri bueri, gaji bueri nemorõ õãtaria. ãsũ ããrã. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta Cristo marĩ ñerõ iridea waja marĩrẽ boabosadi ããrĩmĩ. ⁴ Ìgũ boadero pũrũ, ìgũrẽ yãanerã ããrĩmã. Pũrũ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta hrenũ waaró merã Marĩpũ ìgũrẽ masũdi ããrĩmĩ. ⁵ Ìgũrẽ masũdero pũrũ, Cristo Pedrore deyoayupũ. Pũrũ ìgũ buedoregũ pĩnerã, pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ deyoayupũ. ⁶ Pũrũ suñarõ wárã quinientos masaka nemorõ ìgũrẽ bũremurãrẽ deyoayupũ. Wárã ìgũrẽ ìãnerã okama dapa. Gajerã boasianerã ããrĩmã. ⁷ Pũrũ Santiagore deyoayupũ. Iro pũrũ ããrĩpererã ìgũ buedoregũ pĩnerãrẽ deyoayupũ.

⁸ ããrĩpererã gajerãrẽ ìgũ deyoadero pũrũ, yũdere deyoatũnumi pama. Majĩgũgã keoro deyoabigã deyoadi irirosũ yũ ããrĩkeregũ, Jesũre bũremutũyãa. ⁹ Ìgũ yũre deyoaburi dupuyurogue ìgũrẽ bũremurãrẽ ñerõ irigorenabũ. Irasirigũ gajerã Jesús buedoregũ pĩnerã ããrĩpererã dokague ããrã. Masaka yũre: “Ìgũ Jesús buedoregũ pĩdi ããrĩmĩ”, ãrĩmakũ: “Yũ Jesús buedoregũ pĩbodi ããrĩbiradibũ”, ãrĩ gũñãa. ¹⁰ Irasũ ããrĩkerepũrũ, Marĩpũ yũre õãrõ iritamumi. Irasirigũ Jesucristo yũre ìgũyare buedoregũ pĩmi. Marĩpũ yũre ubugora õãrõ iritamugũ meta yãmi. Yũ ããrĩpererã gajerã Jesucristo buedoregũ pĩnerã nemorõ moãa. Yũ gũñarĩ merã irasiribea. Marĩpũ yũre õãrõ iritamugũ, yũ merã ããrĩnĩkõãmi. Yũre ìgũ iritamurĩ merã õãrõ moãmakũ yãmi. ¹¹ Yũ bueri, gajerã Jesucristo buedoregũ pĩnerã bueri irirosũta ããrã. Gũa ããrĩpererã Jesucristo boa, masãdeade kerere buea. I kerere pérã, mũsã ìgũrẽ bũremunugãbũ.

Boanerã masãburire gojadea

¹² Gũa, Cristo boa, masãdeade buekerepũrũ, gajerã mũsã merã ããrĩrã: “Boanerã neõ masãbirikumã”, ãrĩma. ¿Nasirirã irasũ ãrĩrĩ ire? ¹³ Boanerã masãburi marĩmakũ, Cristode

masābiribodi āārīmī. ¹⁴ Cristo masābirimakū, gua bueri neō wajamarībokoa. Mūsā īgūrē b̄remurīde wajamarībokoa. ¹⁵ Marīp̄ boanerārē masūbi, Cristodere masūbiribodi āārīmī. Īgū irasū iribirimakū, gua: “Marīp̄ Cristore masūdi āārīmī”, ārīrā, ārīgatorā iribokuyo. ¹⁶ “Boanerā masābirikuma”, Īgūsā ārīrī diaye āārīmakū, Cristode masābiribodi āārīmī. ¹⁷ Cristo masābirimakū, Īgūrē mūsā b̄remurī wajamarībokoa. Irasirirā mūsā ñerī iridea waja, waja opakōābokoa dapa. ¹⁸ Diayeta i irasū āārīmakū, Cristore b̄remurā boanerā, Īgūrē b̄remubirinerā peamegue waamurā irirosū āārībokuma. ¹⁹ Marī Cristore b̄remurā: “Marī okarin̄rī dita Īgū merā ōārō āārīrākoa. Marī boadero p̄r̄ masāburire masīña maa”, ārī gūñarā, āārīpererā masaka nemorō boporā āārībokoa.

²⁰ “Cristo boadero p̄r̄, masādi āārīmī”, ārīrī gap̄ diaye āārā. Marī āārīpererā masaka boadero p̄r̄ masāburi dupuyuro masāp̄roridi āārīmī. ²¹ Āsū āārā. Neōgorague āārīp̄roridi Adán ñerī irip̄rorideja waja marī masaka āārīpererā boamurā dita āārā. P̄r̄ Jesucristo ōārīrē iripeodeja waja marī boadero p̄r̄ masārākoa. ²² Marī masaka āārīpererā Adán parāmerā āārīturiarā āārīrī waja boamurā dita āārā. Cristoyarā marī āārīmakū, marī boadero p̄r̄, Marīp̄ marī āārīpererārē masūgukumi. ²³ Marīp̄ marīrē keoro masūgukumi. Cristo masāsiadi āārīmī. P̄r̄ Īgū i ūm̄gue dupaturi aarimakū, marī Īgūyarā āārīsīā, masārākoa. ²⁴ Irasū waamakū, i ūm̄ pereakōārokoa. Irin̄rē Cristo āārīpererā ñerārē: oparārē, dorerārē, turarārē béogukumi. Īgū irasiriadero p̄r̄, Īgū Pagure Īgū āārīpererā Op̄ āārīrīrē wiagukumi. ²⁵ Īgū wiaburi dupuyuro Marīp̄ Cristore iāturirā āārīpererārē béogukumi. Īgūsārē béoburi dupuyuro Marīp̄ gāamederosūta Cristo āārīpererā Op̄ āārīgukumi. ²⁶ Āārīpererā Īgūrē iāturirārē béodero p̄r̄, boaridere peremakū irigukumi. ²⁷ Marīp̄ Īgūya werenīrī gojadeja p̄gue ārīderosūta Cristore āārīpererārē doreḡ, āārīpererire opaḡ āārīmakū iridi āārīmī. Irasū ārīrō: “Marīp̄ weka doreḡ Cristo āārīmī”, ārīduaro meta yāa. Marīp̄ta āārīpererire, āārīpererārē Cristo dokague p̄di āārīmī. ²⁸ Marīp̄ Īgūrē irasiri ododero p̄r̄, Cristo Marīp̄ magū Īgū āārīpererārē doreḡ, āārīpereri opaḡ āārīrīrē Marīp̄re wiagukumi. Irasiriḡ Marīp̄ āārīpereri, āārīpererā Op̄ āārīgukumi.

²⁹ Gaji āārā. “Boanerā masābirikuma”, Īgūsā ārīkerep̄r̄, ĩnasirirā gajerā masaka boanerāya āārīburire wāīyebosayuri? Īgūsā: “Boanerā masābirikuma”, ārīrā, Īgūsāya āārīburire wāīyebosabiribokuma.

³⁰ Gua: “Boanerā masārākuma”, ārī bueri waja ūm̄rikū

gajerã guare ñerõ iriduama. Guare ïgüsã ñerõ iriduakerepuru, boanerã masãburire masĩsĩã, irire buenĩkõãa. ³¹ Yaarã, i diayeta ããrã. Marĩ Opũ Jesucristore musã buremumakũ ïãgũ, yũ buru usuyãa. Ide diayeta ããrã. Ñmuriku: “Masaka yũre wẽjẽkõãrãkuma”, ãrĩ péñãa. ³² Yũ Jesucristoya kerere bueri waja Efesoguere makãnúũ marã yéa buru guarã irirosũ ããrĩrã, yũre ñerõ irima. “Boanerã masãbirikuma”, ïgüsã ãrĩrĩ diaye ããrĩmakũ, yũ irogue bueri waja ñerõ taridea wajamarĩbokuyo. “Boanerã masãbirikuma”, ïgüsã ãrĩrĩ diaye ããrĩmakũ, marĩde gajerã irirosũ ãsũ ãrĩ werenĩboko: “Nãka baa, iirĩrã! Ñnamigã boakõãbokoa. Irasirirã marĩ boaburi dupuyuro marĩ gããmerõ irirã!” ãrĩbokoa.

³³ Gajerã ãrĩgatorire pébirikõãka! Masaka ãsũ ãrĩ werewũakuma: “Ñnerãre wapikũrã, musã õãrõ iririkũrĩre pirikõãrãkoa”. ³⁴ Irasirirã musã dupuyurogue goepeyari merã keoro iriderosũta irika doja! Ñnerĩre irinemobirikõãka! Musã surãyeri Marĩpũre masĩbea. Musãre gũyasĩrĩdoregũ irasũ ãrã.

Boanerã masãburire gojanemodea

³⁵ Gajipoe sugũ ãsũ ãrĩ sërẽñabokumi: “¿Nasiri boanerã masãrãkuri? ¿Naásũperi dupũ oparãkuri?” ãrĩbokumi. ³⁶ Irasũ sërẽñagũ pémasĩbi ããrĩmi. Marĩ oteri yeri otedero pũrũ, iri yeri puriburi dupuyuro yeba poekague boakõãkoa. Boa, pũrũ puri wirikoa. Boabirimakũ, neõ puri wirimasĩbirikoa. ³⁷ Marĩ oterã, puridiguere ãĩ otebea. Dupayeri direta otea. Iri yeri trigo yeri ããrĩrõ, o gaji yeri ããrĩrõ ããrĩkoa. ³⁸ Iri yerire marĩ otedero pũrũ, Marĩpũ gapũ ïgũ gããmederosũta iri yerire purimakũ yãmi. Irasirigũ ojodũka yerire ojodũkañũ waamakũ yãmi. Trigo yerire trigo sari waamakũ yãmi. Irasũ dita yãmi Marĩpũ. ³⁹ ããrĩpererã okari oparã sũrosũ dupũkũrã ããrĩbema. Masakaya dupũ, waimũrãya dupũ irirosũ ããrĩbea. Mirãya dupũ, waaiya dupũ irirosũ ããrĩbea. ⁴⁰ Ñmarõ marãya dupũ, i ãmũ marãya dupũ irirosũ ããrĩbea. Ñmarõ marã õãrĩ dupũ opama. I ãmũ marã, ãmarõ marã irirosũ ããrĩbirikererã, ïgüsãde õãrĩ dupũ opama. ⁴¹ Abe ãmũmũ kũmijũrĩ merã asimi. Ñnamimũ irirosũ boyobemi. Neñukãde gajerosũperi gosema. Neñukãrẽ marĩ ïãmakũ, gajerã sĩrũgã goserã deyoma. Gajerã buru goserã deyoma.

⁴² Marĩ boanerã masãrã ãsũ ããrĩrãkoa. Marĩ boamakũ yãadero pũrũ, marĩya dupũ boarokoa. Pũrũ masãrã, gaji dupũ neõ boabiri dupũ oparãkoa. Irasirirã neõ dupaturi boabirikoa. ⁴³ Marĩya dupũre yãamakũ, boanerãya dupũ boari dupũ, turabiri dupũ daro ããrã. Marĩpũ marĩrẽ masũmakũ, marĩya dupũ õãrĩ dupũ, turari dupũ ããrĩrokoa. ⁴⁴ Marĩya dupũre yãamakũ, marĩya dupũ i ãmũma dupũ ããrã. Marĩ

boanerã masãmakû, marîya dupu ãmugasima dupu ããrîrokoa. Irasirirã ãsû ãrî masîa. Daporare marî i ãmuma dupure opãa. Puru ãmugasima dupure oparãkoa.

⁴⁵ Marîpuya werenîrî gojadea pûgue ãsû ãrî gojasûdero ããrîbú: “Marîpu ãgû iripuroridi Adãrê okarire sîdi ããrîmî”, ãrî gojasûdero ããrîbú. Adán purumu Jesucristo gapu perebiri okarire sîgû ããrîmî. ⁴⁶ Marî i ãmuma dupure opapuroria. Puruguere ãmugasima dupure oparãkoa. ⁴⁷ I ãmugue ããrîpuroridi Adán, nikû merã irisûdi ããrîmî. ãgû purumu marî Opu Jesucristo gapu ãmugasiguemu ããrîmî. ⁴⁸ Adán nikû merã iridea dupu dupukûderosû marî ããrîpererã nikû merã iridea dupu dupukûa. Irasû ããrîmakû, ãmugasiguemu Jesucristoyarã ããrîsîã, ãgûya dupu irirosû dupukûrãkoa. ⁴⁹ Adán nikû merã irisûdi ããrîmî. Marî ãgû irirosû dupukûa. Puru ãmugasiguemu Cristo irirosû dupukûrãkoa.

⁵⁰ Yaarã, musãrê ire werea. Marîrê i ãmuma dupu merã ãmugasigue Marîpu ãgûyarãrê dorerogue neõ waamasîña máa. I ãmuma boaburi dupu merã ãmugasigue perebiri okari ããrîrõguere neõ waamasîña máa. ⁵¹⁻⁵² Masaka masîbirideare daporare musãrê weregura. Jesucristo i ãmugue dupaturi aariburi dupuyuro ããrîpererã ãgûyarã boabirikuma. Jesucristo aaripoe Marîpûre wereboegu puriduru puritûnugukumi. Irasû puriadero puru, mata kãrî yoberã irirosû marî ããrîpererã Jesucristore buremurã gorawayurãkoa. Marî boanerã gaji dupu boabiri dupu merã masãrãkoa. Irasirirã neõ dupaturi boabirikoa. Okarãde gaji dupu boabiri dupu oparãkuma. ⁵³ Marîpu marîya dupu pereburi dupure gorawayugukumi, perebiri dupure opaburo, ãrîgû. Marîya dupu boaburi dupure gorawayugukumi, neõ boabiri dupure opaburo, ãrîgû. ⁵⁴ Marîya dupu pereburi dupu, neõ perebiri dupure gorawayumakû, marî boaburi dupu, neõ boabiri dupure gorawayumakû, Marîpuya werenîrî gojadea pûgue ãrîderosûta waarokoa. ãsû ãrî gojasûdero ããrîbú iri pûguere: “Marîpu boarire béokõãmi, dupaturi marîrê neõ boabirikõãburo, ãrîgû. ⁵⁵ Marî boakõãrãkoa, ãrî güidea pereakõãa”, ãrî gojasûdero ããrîbú. ⁵⁶ Marî ñerõ iridea waja boamurã dita ããrã. Marîpu Moisére doreri pídea merã marî ñerõ irideare masîa. ⁵⁷ Irasû ããrîkerepuru, Marîpu marî Opu Jesucristo iridea merã marîrê peamegue waabonerãrê taumi. Irasirirã Marîpûre: “Õãtaria mu”, ãrî, usuyari sîa.

⁵⁸ Irasirirã, yaarã ya maîrã, musãrê ãsû ãrî weregura. Musã marî Opu Jesucristore buremurîrê neõ piribirikõãka! Gajerã musãrê ãgûyare béodoremakû, neõ béobirikõãka! Æmuriku ãgû moãdorerire õãrõ irinikõãka! Ire marî masîa. ãgû merã marî

õãrõ ããrĩrã ãgũ marĩrẽ moãdorerire irimakũ, marĩ moãrĩ, ubu ããrĩrĩ neõ ããrĩbea.

16

Corinto marã gajerã Jesúre buremurãrẽ niyeru sĩburi neeõrĩrẽ gojadea

¹ Daporare musãrẽ niyeru neeõ, musã gajerã Jesúre buremurãrẽ sĩburire weregura. Yu gajerã Jesúre buremurãrẽ Galacia nikũgue ããrĩrãrẽ dorederosũta musãde irika!

² Semanarikũ siuñajãrĩnu* ããrĩmakũ, ããrĩpererã musã gajerã Jesúre buremurãrẽ sĩburi niyerure dukawa duripíka! Mérõgã oparã mérõgã dukawa duripíka! Waaweyaro oparã waaweyaro dukawa duripíka! Irasirirã, yu musã pũrogue ejamakũ, musã sĩburire opasiarãkoa. ³ Yu musã pũrogue ejaɣu, musã beyenerãrẽ Jerusalẽgue iriugũkoa. Papera pũgue ãsũ ãrĩ gojagũkoa: “Íisã ããrĩma Corinto marã beyenerã”. Irasũ ãrĩ goja odo, ãgũsã merã iri pũrẽ, musã duripí neeõdea niyerure iriugũkoa, Jesúre buremurã Jerusalẽgue ããrĩrãrẽ sídoreɣu.

⁴ Musã yure: “Ígũsã merã waamakũ gããmea”, ãrĩmakũ, ãgũsã yu merã waarãkuma.

Pablo ãgũ Corintogue waaburire gojadea

⁵ Yu musã pũrogue waagú, Macedonia nikũgue waapũrorigũkoa. Irore tariwãgã, musã pũro waagũkoa.

⁶ Gajipoe irigũ yoaweyaripoe musã merã ããrĩgũkoa, o gajipoe irigũ puibure ããrĩpeogũ, ããrĩpeokõãbokoã. Irasirirã musã yu gajerogue waaburire iritamumasĩrãkoa. ⁷ Yu musãrẽ ããrĩ dita ããrĩariadũabirikoa. Irasirigũ marĩ Opũ gããmemakũ, yoaripoe musã merã ããrĩgũkoa. ⁸ Pentecostés bosenu ããrĩmakũ, õõ Efesogueta taugũkoa dapa. ⁹ Oõguere wãri moãrĩ ããrã. Marĩ Opũya kerere péduarã wãrã ããrĩma. Irasũ ããrĩmakũ, yu irire weremakũ kãmutaduarãde wãrã ããrĩma.

¹⁰ Timoteo musã pũrogue ãgũ ejamakũ, ãgũrẽ õãrõ merã bokatĩrĩ, õãrõ usuyari merã ñeãka! Musã irasirimakũ, ãgũ musã merã bujawereri marĩrõ ããrĩgũkumi. ãgũ yu irirosũ marĩ Opũyare moãmi. ¹¹ Irasirirã ãgũrẽ irasũ ããrĩbeomerãta õãrõ merã ãgũrẽ iritamuka! Musã irasirimakũ, ãgũ yu pũrogue õãrõ usuyari merã goedujarigũkumi. Gajerã Jesúre buremurã merã gũã ãgũrẽ yũrã yãã. Irasirirã, ãgũ õõgue aariburire iritamuka!

¹² Apolore marĩyagũ Jesúre buremugũrẽ musãrẽ ããgũ waamakũ bure gããmeadibu. Irasirigũ ãgũrẽ gajerã Jesúre buremurã merã waadoreadibu. Yu waadorekerepũrũ, ãgũ daporare

* **16:2** Jesúre buremurãya siuñajãrĩnu, domingo ããrã. Domingo ããrĩmakũ, Jesús boadigue masãdi ããrĩmĩ. Irasirirã, domingo ããrĩmakũ, ãgũrẽ buremurã nerẽnama.

waadwabemi. Puru ĩgũrẽ gajino iriri marĩmakũ, musã pũrogue waagukumi.

Pablo Corinto marãrẽ õãdoretũnudea

¹³ Õãrõ pemasĩka! Jesucristore bũremurĩrẽ neõ pibirikõãka! Gũiri marĩrõ õãrõ gũñaturarã ããrĩka! Marĩpũ turari merã õãrõ ããrĩrikuka! ¹⁴ ããrĩpereri gajinorẽ irirã, gajerãrẽ maĩrĩ merã irika!

¹⁵ Yaarã, musã masĩa. Acaya nikũguere Estéfnas wãikũgũya wii marã, gajerã iro marã Jesúre bũremupũroriburi dupuyuro ĩgũrẽ bũremupũrorinerã ããrĩma. ĩgũsã, gajerã Jesúre bũremurãrẽ õãrõ iritamuníkõãma. ¹⁶ ĩgũsã irirosũ irirãrẽ õãrõ ĩgũsã dorerire iritũyaka! Gajerã ĩgũsã merã Jesucristoyare moãtamurãrẽ musã õãrõ ĩgũsã dorerire iritũyamakũ gããmea yũ. ¹⁷ Musã merãmarã Estéfnas, Fortunato, Acaico yũ pũrogue ejasiama. ĩgũsã yũ merã ããrĩmakũ, bũro usũyáa. ĩgũsã musã yũre iritamuboadere iritamuma. ¹⁸ Yũre õãrõ yũjũpũrãkũmakũ yáma. Musãdere irasũta iriñurã. Musãrẽ gajerã pũrogue ĩgũsã irirosũ irirãrẽ: “Õãrõ irirã yáma”, ãrĩ werero gããmea.

¹⁹ Asia nikũ marã Jesúre bũremurã musãrẽ õãdorema. Aquila, Priscila, gajerã Jesúre bũremurã ĩgũsãya wiigue nerẽnarãde musãrẽ bũro õãdorema. ²⁰ Õõ marã Jesúre bũremurã ããrĩpererã musãrẽ õãdorema. Usũyari merã gãme bokatĩrĩ, õãrõ merã mojõ ñeãnaka!

²¹ Yũ Pablo, yũ basi: “Musãrẽ õãdorea”, ãrĩ gojáa.

²² Marĩ Opũre Jesucristore maĩbino wajamoãsbũro. “Gũa Opũ aarika!”

²³ Marĩ Opũ Jesucristo musãrẽ õãrõ iritamuburo. ²⁴ Marĩ ããrĩpererã Jesucristoyarã ããrã. Irasirigũ yũ musã ããrĩpererãrẽ bũro maĩa. ãsũ ããrã. Irasũta ããrĩburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

2 CORINTIOS

Pablo Corinto marārē òãdoredea

¹ Yu Pablo, marīyagu Timoteo merā musā Marīpuyarā Corinto marārē, irasū āārīmakū āārīpererā Acaya nikūgue āārīrārē òãdoredea. Marīpu gāãmederosūta Jesucristo yure īgūyare buedoregu pīmi. ² Marīpu āārīnīgū, marī Opu Jesucristo musārē òārō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo īgū ñerō tarideare gojadea

³ Marīpu, marī Opu Jesucristo Pagu marīrē bopoñarī merā īāmi. Īgū suguta marīrē gūñaturamakū irigu āārīmi. Irasirirā īgūrē: “Òātaria mu”, ārī, usuyari sīrā! ⁴ Marī ñerō taririku, Marīpu marīrē gūñaturamakū yāmi. Irasirirā gajerā ñerō tarimakū īārā, Marīpu marīrē gūñaturamakū iriderosū marīde īgūsārē gūñaturamakū irimasīa. ⁵ Marīde Cristoyarā āārīsīā, īgū ñerō tariderosū buro ñerō tarīa. Marī ñerō tariro nemorō Marīpu Cristo merā marīrē iritamugū òārō gūñaturamakū irigukumi. ⁶ Gua Marīpu musārē taurire gūñaturaburo, ārīrā, ñerō tarīa. Gua ñerō tarimakū, Marīpu guare iritamumi gūñaturari merā tariburo, ārīgū. Musā, gua irirosū ñerō tarimakū, Marīpu musādere iritamumasīmi gūñaturari merā tariburo, ārīgū. ⁷ Gua ire masīa. Gua ñerō tarirosū musāde gua merā ñerō tarīa. Irasū ñerō tarimakū, Marīpu guare gūñaturamakū irirosū musādere òārō gūñaturamakū yāmi. Irasirirā musā gūñaturari merā ñerō tariburire gua masīa.

⁸ Guayarā, Asia nikūgue guare waadeare musārē masīmakū gāãmea. Gua iroguere āārīrā buro ñerō tarirā: “I ñerō taririre neō bokatīūbirikoa. Boarākoa. ⁹ Wējēbéokōārākuma”, ārī gūñadibu. Marīpu direta gua gūñaturaburire irasū ñerō taribu. Irasirirā: “Marī basi neō iritamumasībirikoa. Marīpu boanerārē masūgū suguta marīrē taumasīmi”, ārī gūñaturabu. ¹⁰ Guare buro wējēduakererupu, Marīpu guare taumi. Irasirirā: “Daporadere, puruguedere taugukumi”, ārī buremua. ¹¹ Irasirirā musā gajerā merā Marīpue guaya āārīburire sērēbosarosūta īgū guare iritamumakū īārā, wārā īgūrē: “Pablosārē òārō iritamubu”, ārī, usuyari sīrākuma.

Pablo īgū Corintogue waadwadideare gojadea

¹² Gua irideare gūñarā, usuyari merā āsū ārī gūñāa: “Gua i umguere Marīpu iūrō ārīgatori marīrō gopeyari merā masakare buebu”, ārī gūñāa. Musādere irasūta iribu. Gua masīrī merā buebiribu. Marīpu guare maīgū īgū turari merā iritamumi. ¹³ Gua musārē gojarā, pémasīma òārō dita gojabu, òārō pémasīmakū gāãmerā. ¹⁴ Irasirirā gua musārē

gũñarã: “Gũayamarẽ ãgũsã pémasĩturabirideare purugue õãrõ pémasĩrãkuma”, ãrĩ gũñãa. Irasirirã, marĩ Opũ Jesús dupaturi aarimakũ, gũa mũsã iridea merã usũyarosũta, mũsãde gũa iridea merã usũyarákoa.

15-16 Irasũ ãrĩ gũñagũ, Macedonia nikũgue waagũ mũsãrẽ ãgũ waapuroridũadibũ. Irasirigũ mũsãrẽ ãtariwãgã, gãme dujari, mũsãrẽ dupaturi ããbokuyo. Pea yũre mũsã ããrĩ merã usũyamakũ iridũagu, irasiridũadibũ. Mũsã, irasirimakũ, yũ Judea nikũgue waaburire iritamubokuyo. ¹⁷ “Yũ mũsã purõ waagũra”, ãrĩkeregũ, ejabirimakũ ããrã: “Pablo, gajerã masaka ãgũsã gããmerõ irirosũ iriañumi”, ¿ãrĩ gũñarĩ? “Ãgũ ãrĩderosũ iribirañumi”, ¿ãrĩ gũñarĩ? ¹⁸ Marĩpũ ãgũ: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare yãmi. Gũade: “Ãsũ irirãkoa”, ãrĩdeare: “Iribirikoa” ãrĩã meta yãa. Irire masĩmi Marĩpũ. ¹⁹ Yũ, Silvano, irasũ ããrĩmakũ Timoteo, Marĩpũ magũ Jesucristoyare mũsãrẽ werebũ. Marĩpũ: “Yũ magũ merã ãsũ irigura”, ãrĩgũ, diayeta irigũno ããrĩmi. “Ãgũ merã ãsũ irigura”, ãrĩ, purũ: “Iribirikoa”, ãrĩgũ meta yãmi. ²⁰ Irasirigũ ããrĩpereri Marĩpũ masakare: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare Jesucristo ãgũ magũ merã iripeokõadi ããrĩmi. ãgũ irasirimakũ ããrã, marĩ Jesucristoyarã Marĩpũre: “Irasũta ããrã, mũ magũ Jesucristo merã iridea õãtaria”, ãrĩ, usũyari sãa. ²¹ Gũare, irasũ ããrĩmakũ mũsãdere Cristore piriro marĩrõ bũremurã, ãgũ merã õãrõ ããrĩmakũ irigu, Marĩputa ããrĩmi. ãgũta marĩrẽ beyepĩdi ããrĩmi Cristoyarã ããrĩdoregũ. ²² Irasirigũ marĩrẽ ãgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩmakũ iridoregũ, Õãgũ deyomarĩgũrẽ marĩ merã ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. Irasirigũ ããrĩpereri ãgũ marĩrẽ sũburire ãgũ merã masĩmakũ yãmi.

²³ Marĩpũ yũ wererire, yũ gũñarĩrẽ masĩmi. Irasirigũ yũ mũsã purõgue Corintoguere waabirideare diayeta weregũra. Mũsã ñerõ iridea waja turidũabi, mũsã purõguere waabiribũ, mũsãrẽ bũjaweremakũ iribokoa, ãrĩgũ. ²⁴ Gũa mũsãrẽ bũro doreri merã: “Jesucristore bũremurã ãsũpero gapũ iriro gããmea”, ãrĩã meta ããrã. Piriro marĩrõ mũsã ãgũrẽ õãrõ bũremua. Irasirirã, mũsãrẽ ãgũ merã nemorõ usũyamakũ gããmerã, õãrõ iritamudũãa.

2

¹ Iro dupuyuro yũ mũsãrẽ ããgũ ejagu, yũ wereri merã mũsãrẽ bũjaweremakũ iribũ. Irasirigũ: “Dupaturi ãgũsãrẽ bũjaweremakũ iribokoa”, ãrĩgũ, daporare ãgũsãrẽ ããgũ waabea”, ãrĩ gũñabũ. ² Mũsãrẽ bũjaweremakũ irigu, yũde bũjawerebokoa. Marĩ basi gãme bũjaweremakũ irirã, gãme usũyamakũ irimasĩña marĩbokoa. ³ Irasirigũ irinũgue mũsãrẽ su pũ gojabũ yũ mũsã purõgue waaburi dupuyuro iririre

ãmudoregu. Irire ãmuburi dupuyuro yu musãrẽ ãgũ waamakũ, yure usuyamakũ iriboanerã, yure bujaweremakũ iribokoa. Yu ãsũ ãrĩ gũñãa: Yu musã merã usuyamakũ, musãde yu merã usuyarãkoa. Irasirigu musã merã bujawereduabi: “Waabea dapa”, ãrĩ gojabu. ⁴ Musãrẽ irire gojagu, buro gũñarikuri merã, õãrõ yujupũrãkuri marĩrõ merã, buro oleri merã musãrẽ gojabu. Musãrẽ bujawereburo, ãrĩgũ meta gojabu. Yu musãrẽ buro maĩrĩrẽ masĩmakũ iridugagu, gojabu.

Ñerõ iridi irideare kãtika! ãrĩ gojadea

⁵ Sugu musãyagu ãgũ ñerõ iridea merã yure bujaweremakũ irimi. Yu direta irasũ iribirimi. Musãdere ããrĩpererãrẽ bujaweremakũ iridi ããrĩmĩ. ãgũ yure musã nemorõ bujaweremakũ irikerepuru: “ãgũrẽ buro wajamoãka!” ãrĩgũ meta yãa. ⁶ Musã nerẽnarõgue: “ãgũ ñerõ iridea waja marĩ merã neõ nerẽnemobirikõãburo”, ãrĩdeare irisiayuro. Irasirigu yu musãrẽ: “Iropãta ãgũrẽ wajamoãka!” ãrĩ gojãa. ⁷ ãgũ ñerõ irideare bujawerekeregu, ãgũrẽ musã wajamoãnemomakũ, buro bujawereri merã dujabokumi. Irasirirã ãgũ ñerõ irideare kãti, ãgũrẽ iritamuka, gũñaturari merã ããrĩburo, ãrĩrã! ⁸ Irasirigu yu musãrẽ: “Dupaturi ãgũrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãka, musã dupuyurogue maĩderosũta ãgũrẽ maĩrĩrẽ masĩburo, ãrĩrã!” ãrĩ gojãa. ⁹ Iro dupuyuro musãrẽ gojagu: “¿Diyeta yu dorerire irirãkuri?” ãrĩ masĩdugagu gojabu. ¹⁰ Musã ãgũ ñerõ irideare kãtirosũta, yude irire kãtia. Yure ñerõ iribirikerepuru, musãrẽ iritamudugagu: “ãgũ ñerõ irideare kãtia. Cristo marĩ ñerõ irideare kãtigu ãũrõ, irasũ yãa”, ãrĩ gojãa. ¹¹ Marĩ ãgũ ñerõ irideare kãtimakũ ãgũ, wãtãa opu Satanás marĩrẽ ñerõ iridoredugagu marĩrẽ tarinugãmasĩbirikumi. ãgũ marĩrẽ ñerĩ irimakũ gããmerĩrẽ õãrõ masĩa.

Pablo: “Troague ããrĩgũ gũñarikubu”, ãrĩ gojadea

¹² Yu Troas wãikuri makãgue Jesucristoya kerere buegu ejamakũ, marĩ Opu Jesucristo wãrã irogu ããrĩrãrẽ iri kerere pẽduamakũ iridi ããrĩmĩ. ¹³ Irasũ ããrĩkerepuru, marĩyagu Titore bokabirisĩã, buro bujawere gũñarikubu. Irasirigu iro marãrẽ: “Waagũ yãa”, ãrĩ, Macedonia nikũgue ãgũrẽ ãmagũ waabu.

Cristoyarã wãtĩ ñerõ iridorerire tarinugãmasĩma, ãrĩ gojadea

¹⁴ Yu gũñarikukeregu, Marĩpuru: “Mu yure õãrõ iritamunĩa”, ãrĩ, usuyari sĩa. Marĩ Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Marĩpu marĩrẽ ãgũ iritamurĩ merã ããrĩpereri wãtĩ ñerõ iridorerire tarinugãmasĩmakũ yãmi. Marĩ Jesucristoya kerere bueri merã masakare ãgũyamarẽ masĩmakũ yãmi. Sũrõrĩ ããrĩpererogue sũrõ seyaro irirosũ ããrĩpererogue marãrẽ masĩmakũ yãmi. ¹⁵ ãsũ ããrã. Marĩpu, marĩ Jesucristoya kerere were, ãgũyare

irituyamakū ĩāgū, ōārĩ sūrōrĩ ĩgūrē sīdea soemurĩ merā usuyarosū, marĩ merā usuyami. Sūrōrĩrē ĩgū ĩūrō soemumakū sūrō seyarosū, marĩ noó waaró marĩ Jesucristoyarā āārĩrĩrē ĩgū taumurārē, peamegue waamurādere masĩmakū yámi. ¹⁶ Peamegue waamurā Jesucristoya kerere marĩ weremakū pérā, ĩgūrē gāāmebiri waja iroque wajamoāsūburire masĩma. Jesucristo taumurā gapu iri kerere marĩ weremakū pé b̄remurā, Marĩpu puo ĩgū merā āārĩburire masĩma. Marĩ basi iri kerere ōārō weremasĩbea. Marĩpu iritamurĩ merā irire ōārō weremasĩa. ¹⁷ Wárā gajerā Marĩpuware buegorenarā, niyeru direta wajataduma. Ḡua gapu ĩgūsā irirosū iribea. Ḡua Cristore moāboerā, Marĩpu iriunerā ĩgū ĩūrō ĩgū weredoredeare goepeyari merā werea.

3

Marĩpu Jesucristo iridea merā: “Ōārō iriḡura m̄sārē”, āārĩrĩrē gojadea

¹ Ḡua m̄sārē irire ārĩrā, dupaturi ḡua basi ōārō werenĩrā meta yáa. Gajerā buerimasā m̄sā puo ejaburi dupuyuro ĩgūsā buenerārē su papera p̄gue ĩgūsā buerire: “Keoro āārā”, ārĩrĩrē gojadoreñurā. Irasirirā m̄sā puo ejarā, iri p̄rē m̄sārē wiañurā. M̄sā ḡuare masĩsĩáa. Irasirirā ḡua ĩgūsā irirosū m̄sārē iri p̄norē iriubea. Irasū āārĩmakū gajerogue buerā waamurā, m̄sārē iri p̄norē gojabosadorebea. ² Ḡua iri p̄norē gāāmebea. M̄sā, ḡua Jesucristoya kerere weremakū pérā, ĩgūrē b̄remu, ĩgūyare irin̄gāb̄u. Masaka, m̄sā irasirimakū ĩārā, ḡua buerire: “Keoro āārā”, ārĩ masĩrākuma. Ḡuade ḡua ḡũnarĩgue m̄sārē: “Diayeta Jesucristore b̄remu, ĩgūyare irituyarā yáma”, ārĩ masĩa. M̄sā irasiriri merā masaka ḡuare: “Ōāgorama”, ārĩ masĩrākuma. Ḡuayamarē gojadea p̄ merā masĩrōsū irire masĩrākuma. ³ Jesucristo, ḡua ĩgūya kerere weremakū, m̄sārē ĩgūrē b̄remu, ĩgūyare irituyamakū iridi āārĩmĩ. Irasirirā masaka m̄sā ĩgūyare iririre ĩārā, ĩgūyarā m̄sā āārĩrĩrē gojadea p̄ merā masĩrōsū masĩrākuma. Irasirirā m̄sā Cristo gojadea p̄ irirosū āārā. Irire masĩdoreḡu, papera p̄gue gojadi merā gojabiridi āārĩmi. Marĩpu okanĩgū gāāmerōsũta Ōāgū deyomarĩgū turari merā m̄sāya ḡũnarĩgue: “ĩgū iritamurĩ merā ḡua āsū āārĩrik̄ua”, ārĩ masĩmakū yámi. Irasiriḡu, iripoegue Marĩpu Moisére ĩgū dorerire pídeare ūtā majĩrĩgue gojaderosū iribiridi āārĩmĩ.

⁴ Ḡua Cristo iritamurĩ merā Marĩpure ḡũnaturasĩā, m̄sārē irire gojáa. ⁵ “Ḡua masĩrĩ merā i moārĩrē yáa”, neō ārĩmasĩbea. Marĩpu iritamurĩ merāta Jesucristoya kerere werea.

⁶ Irasiriḡu ḡuare iri kerere, ĩgū masakare: “Ōārō iriḡura

musārē”, āriřirē ōārō buemakū yámi. Iri kere, iripoegue Marĩpu Moisére ĩgū doreri pídea irirosū āārĩbea. Marĩpu Jesucristo iridea merā, Ōāgū deyomarĩgū iritamurĩ merā marĩrē ĩgū merā ōārō āārĩmakū iriri kere āārā. Neō sugū ĩgū dorerire iripeogu mámi. Irasirirā marĩ irire iripeobiri waja peamegue waamurā dita āārĩboko. Ōāgū deyomarĩgū iritamurĩ merāta Marĩpu merā ōārō āārĩmasĩa.

⁷ Marĩpu Moisére ĩgū doreri pídeare ūtā majĩrĩgue gojagu, ĩgū āārĩrōgue gosewasiriri waamakū iridi āārĩmĩ. Irasiriro Moiséya diapu Marĩpu gosewasiriri merā kũmijũdero āārĩbú. Iri gosewasiriri peredijakerepũũ, Israel bumarā ĩgūrē ĩāmeētũmasĩbirinerā āārĩmá. Marĩpu bũro gosewasiriri merā deyoa, Moisére iri doreri pídea āārĩkerepũũ, iri doreri, masakare ĩgūsā irire iripeomasĩbiri waja peamegue waamurā dita āārĩmakū iridero āārĩbú. ⁸ Irasirigu Marĩpu iri doreri merā iridea nemorō, ĩgū Ōāgū deyomarĩgū iritamurĩ merā marĩrē ĩgū merā ōārō āārĩmakū iriri ōātaria. ⁹ Marĩpu, masaka Moisére ĩgū doreri pídeare iripeobiri waja ĩgūsārē: “Wajamoāgũra”, ārĩkerepũũ, ōāgoradero āārĩbú. Iri nemorō, Marĩpu Jesucristo iridea merā marĩrē: “Ōārā, waja opamerā āārĩma”, ārĩ ĩārĩ, ōātaria. ¹⁰ Irasiriro Marĩpu Moisére ĩgū doreri pídea ōārĩ āārĩkerepũũ, Jesucristoya kere gapũ, iri nemorō ōātaria. Iri kere, iri dorerire ubu āārĩrĩ dujamakū yáa. ¹¹ Marĩpu bũro gosewasiriri merā Moisére ĩgū dorerire pĩkerepũũ, iri pereburi āārĩdero āārĩbú. Jesucristo ĩgū iridea merā marĩrē tauri kere gapũ ōātaria. Neō ubu āārĩrĩ āārĩbirikoa. Neō perebirikoa.

¹² Irasirirā gua irire masĩsĩā, gũiro marĩrō merā pémasĩma ōārō musārē Jesucristoya kerere werea. ¹³ Iri kere, Marĩpu Moisére ĩgū doreri pídea perederosū neō perebirikoa. Irasirirā gua iri kerere wererā, Moisés iriderosū irirā meta yáa. Moisés Marĩpu merā āārĩdero pũũ, ĩgũya diapu Marĩpu gosewasiriri merā kũmijũdero āārĩbú. Israel bumarā iri gosewasiriri peredijarire masĩrĩ, ārĩgũ, ĩgũya diapure surĩro gasiro merā bũuadi āārĩmĩ. ¹⁴ Moisés irasirimakū, iri gosewasiriri peredijarire masĩbiriderosũ, Marĩpu doreri ĩgūrē pídeare: “Āsũ ārĩduaro irikoa”, ārĩ pémasĩbirinerā āārĩmá. Daporaguedere Israel bumarā irire buerā, pémasĩbema dapa. Cristoyarā dita irire pémasĩma. ¹⁵ Daporaguedere Israel bumarā Marĩpu Moisére ĩgū doreri pídeare buekererā, pémasĩrĩ marĩrō buema. ¹⁶ Sugũ masakũ marĩ Opũre bũremunũgāmakũ, marĩ Oputa ĩgũyare pémasĩmakū yámi. ¹⁷ Marĩ Opũ, Ōāgū deyomarĩgū merā sugũta āārĩmi. Irasirirā, Ōāgū deyomarĩgū marĩ merā āārĩmakū: “Marĩpu Moisére ĩgū doreri pídeare

marĩ tarinũgãdea waja marĩrẽ wajamoãgukumi”, ãrĩ gũñabea. ¹⁸ Irasirirã marĩ Opũyarã ããrĩsĩã, marĩ Opũ õãtarigu ããrĩrĩrẽ masĩa. Gajerãde marĩ ãgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩma. Irasirigu marĩrẽ ãgũ õãgũ ããrĩrõsũ ããrĩmakũ gããmegũ, ããrĩpereri marĩ okarinũrĩrẽ gorawayumakũ yãmi. Marĩ Opũ, Õãgũ deyomarĩgũ merã sugũta ããrĩmi. ãgũta marĩrẽ irasũ yãmi.

4

¹ Marĩpũ guare bopoñarĩ merã ããgũ, guare Jesucristoya kerere weremurãrẽ pidi ããrĩmĩ. Irasirirã piriro marĩrõ gũñaturari merã masakare iri kerere werea. ² Guyasiũrõ iririre, masaka ããberogue ñerĩ iririre doogorãa. ãrĩgatori merã buebea. Marĩpũya werenĩrĩrẽ gorawayuro marĩrõ buea. Marĩpũ iũrõ diayema ããrĩrĩ direta pẽmasĩma õãrõ masakare werea, ããrĩpererã guare: “Keoro buema”, ãrĩburo, ãrĩrã. ³ Peamegue waamurã dita Marĩpũ Jesucristo iridea merã masakare tauri kerere gũa wererire pẽmasĩbema. ⁴ ãgũsã Jesucristore buremubiri waja, wãtĩ i ãũũ marã ñerã opũ ãgũsãrẽ iri õãrĩ kerere pẽmasĩbirimakũ yãmi. Koye ããmerã sããgorire ããmasĩmerã irirosũ ããrĩmakũ yãmi. Irasirirã Cristo õãtarigu ããrĩrĩrẽ ããmasĩbema. Cristo, Marĩpũ ããrĩrikurire opagu, Marĩputa ããrĩmi. ⁵ Gũa Jesucristoya kerere wererã, masaka guare õãrõ gũñaburo, ãrĩrã meta yãa. ãgũsãrẽ: “Jesucristo marĩ Opũta ããrĩmi. ãgũrẽta buremurõ gããamea”, ãrĩ werea. Guayamarẽ wererã: “Jesús guare maĩgũ ãgũyare weredoredea merã gũa mũsãrẽ moãboerã irirosũ mũsãrẽ iritamurã yãa”, ãrĩ werea. ⁶ Neõgoraguere ããrĩperero i ãũũgue naĩtĩãrõ ããrĩmakũ, Marĩpũ: “Boyori waaburo”, ãrĩrĩ merãta boyori waamakũ iridi ããrĩmĩ. ãgũta iriderosũ marĩya gũñarĩgue boyori ããrĩmakũ yãmi. Irasirigu marĩrẽ ãgũ õãtarigu ããrĩrĩrẽ masĩmakũ yãmi. Marĩ Jesucristo õãtarigu ããrĩrĩrẽ masĩrã, Marĩpũ õãtarigu ããrĩrĩdere masĩa.

Jesucristore buremurã Marĩpũ merã õãrõ ããrĩma, ãrĩ go-jadea

⁷ Gũa Marĩpũ õãtarigu ããrĩrĩrẽ masĩrã, diiarisoro ubu ããrĩrĩ soro, õãtariri opari soro irirosũ ããrã. Irasirirã gajerã, gũa Marĩpũya kerere weremakũ pẽrã: “Marĩpũ turatarigu iritamurĩ merãta marĩrẽ ãgũyare werema ãgũrẽ buremuburo, ãrĩrã”, ãrĩ gũñarãkuma. ⁸ Gũa noó waaró ñerõ tarikerepũũ, Marĩpũ iritamumi, gajerã guare ãgũyare wererire pirimakũ iribirikõãburo, ãrĩgũ. Irasirirã: “¿Naãsũ waarokuri?” ãrĩ gũñarĩkukererã: “Marĩpũ marĩrẽ iritamubirikumi”, ãrĩ gũñabea. ⁹ Gajerã guare ñerõ irikerepũũ, Marĩpũ guare koregu neõ béowãgãbemi. ãgũsã guare wẽjẽduarã pámeépĩkerepũũ,

Marĩpu ãgũsãrẽ guare wẽjẽdorebemi. ¹⁰⁻¹¹ Jesús i nikũgue ããrĩmakũ, masaka ãgũrẽ wẽjẽma. Irasirirã gũa ãgũyarã ããrĩrĩ waja ããrĩpereri gũa okarinũrĩrẽ ããrĩpererogue gũa noó waaró guadere wẽjẽduama. Marĩpu gapũ Jesúre dupaturi okamakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigũ, gũa boaburi dupũre opakerepũũ, guare Jesús okari sĩrĩrẽ opamakũ yámi gajerã irire masĩburo, ãrĩgũ. ¹² Irasirirã gũa Jesúya kerere wereri waja gajerã guare wẽjẽma goero ããrĩkerepũũ, mũsã gapũ iri kerere buremurã, Marĩpu pũro perebiri okari opamurã ããrã.

¹³ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Yũ Marĩpũre buremubũ. Irasirigũ ãgũyare werebũ”. Gũade irasũta buremua. Irasirirã ãgũyare werea. ¹⁴ Ire masĩa. Marĩpu, marĩ Opũ Jesúre boadiguere masũdi ããrĩmĩ. ãgũrẽ masũderosũta marĩ Jesúyarã ããrĩmakũ, marĩdere masũgũkumi. Irasirigũ marĩrẽ ãgũ pũrogue ãĩmũrĩagũkumi ãgũ merã ããrĩdoregũ. Gũa irire masĩsĩa, mũsãrẽ ãgũyare werea. ¹⁵ Irasirirã mũsãrẽ iritamudũarã mũsã õãrõ ããrĩburire i ããrĩpererire irirã ñerõ taria. Wãrã gajerãdere gũa wererire pãrã Marĩpu Jesús merã õãrõ iririre masĩmakũ gããmerã, irasũ yáa. Irire masĩrã, ãgũrẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, mũsũyari sĩrãkuma.

¹⁶ Irasirirã gũa ñerõ tarikererã, piriro marĩrõ gũñaturari merã masakare ãgũyare werea. Æmũarikũ guaya dupũma turari perewãgãkerepũũ, Marĩpu guare gũñaturamakũ yámi. ¹⁷ Irasirirã gũa Jesúya kerere wereri waja gũa daporare ñerõ taririre, Marĩpu pũrugue guare iriburire ãsũ ãrĩ gũñãa: “Marĩ ñerõ tariri, pereburi ããrã. Marĩpu pũrugue nemorõ õãrĩ iriburi gapũ neõ perebirikoa. Bũro mũsũyari merã ãgũ pũro ããrĩnĩkõãrãkõa”. ¹⁸ Daporare gũa i nikũmarẽ ããrĩrẽ gũñarikũbea. Æmũgasima ããña marĩrĩrẽ, irogue Marĩpu merã ããrĩburire gũñãa. Gũa daporare i nikũmarẽ ããrĩ, pereakõãrokõa. Æmũgasima ããña marĩrĩ gapũ ããrĩnĩkõãrokõa.

5

¹ Marĩ ire masĩa. Marĩya dupũ, marĩya wii irirosũ ããrã. Wii irirosũ marĩya dupũ boamakũ, Marĩpu gaji wii marĩrẽ sĩrõsũ gaji dupũ ãmũgasima dupũre sĩgũkumi. Iri dupũ, masaka iridea dupũ meta ããrĩrokõa. Irasiriro neõ boabiri dupũ ããrĩrokõa. ² Marĩ i nikũma dupũre oparã yũjũpũrãkũturabiri, bũjawereri merã ñerõ taria. Maama wii marĩ õãrõ ããrĩburi wiire bũro opadũarosũ, ãmũgasima dupũre bũro gããmea. ³ Surĩro maamañerẽ sãñadũarosũ iri dupũre gããmea. Surĩ marĩrã ããrĩdũamerã irirosũ, dupũ marĩrã ããrĩdũabea. ⁴ I nikũma dupũre oparã yũjũpũrãkũturabiri, gũñarikũ, ñerõ taria. Ñerõ tarikererã, marĩya dupũ, boaburi dupũre béodũarã meta yáa. Maama dupũ, neõ boabiri dupũ gapũre bũro opadũãa. Iri

dupure oparā, Marĩpu puro ĩgũ merā āārĩnĩkõārākoa. ⁵ Marĩpu marĩrē maama dupure opamurā āārĩmakũ iridi āārĩmĩ ĩgũ puro õārõ āārĩburo, ārĩgũ. Marĩrē irire masĩburo, ārĩgũ, Ōāgũ deyomarĩgũrē marĩ merā āārĩdoregũ sĩdupuyudi āārĩmĩ.

⁶ Irasirirā Marĩpure gũñaturanĩkõāa. Ire masĩa. Marĩ i nikũma dupũkarā, marĩ Opũ puro āārĩbea. ⁷ ĩgũrē ĩābirikererā: “Diayeta ĩgũ ārĩderosũta irĩgũkumi”, ārĩ bũremurĩrē neõ piribea. ⁸ Gũñaturari merā marĩya āārĩburire āsũ ārĩ gũñāa: “Marĩ boarā, i nikũma dupure béorā, marĩ Opũ puro bũro usũyari merā āārĩrākoa. Irire bũro gāāmea marĩ”. ⁹ Irasirirā marĩ Opũre marĩ merā usũyamakũ iridũarā, i nikũgue āārĩrā, o ĩgũ pũroque āārĩrā, ĩgũ gāāmerĩrē iridũāa. ¹⁰ Marĩ Cristo pũroque waamakũ, marĩ āārĩpererārē ĩgũ diaye nĩdoregũkumi marĩ i nikũgue āārĩrā irideare werebu. Irasirĩgũ, marĩ õārĩ irideare, o ñerĩ irideare keoro wereregũkumi. Marĩ, ĩgũ irasiriburire masĩrā, ĩgũ gāāmerĩrē iridũāa.

Marĩpu merā õārõ āārĩrĩmarē gojadea

¹¹ Irasirirā gopepyari merā marĩ Opũ Jesucristore bũremua. Gũa masakare ĩgũsā ĩgũrē bũremumakũ gāāmerā, ĩgũyare werea. Marĩpu gũa iririre masĩmi. Yũ, mũsādere gũa iririre: “Ōārõ yāma”, ārĩ masĩmakũ gāāmea. ¹² Yũ mũsārē gojagũ, dupaturi gũayamarē: “Ōāgorāa”, ārĩ gojagũ meta yāa. Gũare õārõ masĩ, usũyari merā gũñaburo, ārĩgũ, mũsārē gojāa. Gajerā buerimasā: “Gajerā nemorõ õārā āārā”, ārĩ gũñarā, masaka ĩũrõ direta õārā irirosũ āārĩma. ĩgũsā āārĩrikũri gapure pėmasĩbema. Gũare: “Keoro buebema”, ārĩ werewũamakũ, mũsā ĩgũsārē õārõ yũjurākoa. ¹³ Gajerā gũa iririre ĩārā: “Niāsũrā yāma”, ārĩ ĩākerepũrũ, niāsũrā meta yāa. Marĩpu gāāmerĩrē irirā, irasũ yāa. Pėmasĩrĩ merā mũsārē iritamurā yāa. ¹⁴ Cristo suguta marĩ āārĩpererārē maĩgũ marĩ ñerĩ iridea waja marĩrē boabosadi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ āārĩpererā ĩgũ merā boanerā irirosũ dujabũ. Gũa irire gũñarā: “Diayeta āārā”, ārĩ gũñāa. Irasirirā ĩgũyare piriro marĩrõ yāa. ¹⁵ Āārĩpererā marĩ ñerĩ iridea waja marĩrē boabosadi āārĩmĩ, marĩ gāāmerõ irinemobirikõāburo, ārĩgũ. Marĩ õārõ āārĩburire marĩrē boabosa, masādi āārĩmĩ ĩgũ gāāmerĩrē iridoregũ. ¹⁶ Irasirirā ĩgũrē masĩsĩā, i ũmũ marā ĩgũrē masĩmerā gajerārē werewũari merā ĩārā irirosũ neõ ĩābea. Iripoeguere yũ ĩgũrē: “Ubu āārĩgũ, i nikũmũta āārĩmĩ”, ārĩ ĩāunabũ. Dapora gapure ĩgũrē masĩa. ¹⁷ Marĩ Cristoyarā ñajāmakũ, Marĩpu marĩrē maama āārĩrikũrĩre opamakũ iridi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ ĩgũyarā āārĩburi dupuyurogue āārĩrikũunaderosũ neõ āārĩbea.

18 Marĩpu marĩrẽ iri ããrĩpererire irasiridi ããrĩmĩ. Iripoeguere marĩ, Marĩpu merã õãrõ ããrĩbiriunanerã ããrĩbũ. Irasirigu Marĩpu, Cristo boari merã marĩrẽ ãgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ããrĩpererã irasũ ããrĩmakũ gããmegũ, guare ãgũya kerere weredoregu pĩdi ããrĩmĩ. 19 Iri kere ãsũ ãrã: “Marĩpu, Cristo boari merã ããrĩpererã i ãmũ marãrẽ ãgũ merã õãrõ ããrĩburire pĩdi ããrĩmĩ. ãgũsã ñerõ iridea wajare peremakũ iridi ããrĩmĩ”. Irasirigu ããrĩpererãrẽ ãgũ merã õãrõ ããrĩmakũ gããmegũ, guare iri kerere weredoregu pĩdi ããrĩmĩ. 20 Irasirirã Cristore wereboerã ãgũ iriunerã ããrã. Gũã ãgũyare wererã, Marĩpu ãgũ basi masakare wereboderosũta gũã ãgũsãrẽ ãsũ ãrĩ werea: “Cristore wereboerã ãgũyare wererã yãã. Irasirirã mũsãrẽ: ‘Marĩpu merã õãrõ ããrĩka!’” ãrĩ werea. 21 Cristo neõ ñerĩ iribirikerepũũ, Marĩpu, marĩ ñerĩ iridea waja marĩrẽ wajamoãboderosũ ãgũrẽ iridi ããrĩmĩ marĩrẽ Cristoyarã ããrĩdoregu. ãgũ gããmerõsũta ãgũ irirosũ marĩrẽ diaye irirã ããrĩdoregu, irasiridi ããrĩmĩ.

6

1 Gũã Marĩpuware moãrã ããrĩsãã, turaro merã mũsãrẽ: “Marĩpu Cristo merã mũsãrẽ õãrõ iritamudeare ubu ããrĩrĩrẽ irirosũ ããbẽbirikõãburo, ãrĩrã, ãgũyare irinĩkõãka!” ãrĩ werea.

2 Marĩpu ãgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yũ mũsãrẽ: “Õãrõ iritamugũra”, ãrĩdeare iriripoe ããrĩmakũ, mũsã sãrẽrĩrẽ pẽbũ. Yũ tauripoe ããrĩmakũdere mũsãrẽ iritamubũ, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

Irasirirã gũã wererire õãrõ pẽka! Daporare masaka Marĩpũre: “Yũre iritamuka!” ãrĩ sãrẽrãrẽ ãgũ pẽduaripoe ããrã. Daporare ãgũrẽ: “Yũre tauka!” ãrĩ sãrẽrãrẽ ãgũ tauduaripoe ããrã, ãrĩ werea.

3 Gũã Marĩpuware buerire ñerõ werenĩrĩ, ãrĩrã, gũã neõ sugũnorẽ ñerõ iribeã, ãgũyare piribokumi, ãrĩrã. 4 ããrĩpereri gũã iriri merã Marĩpũre moãboerã ããrĩrĩrẽ gajerãrẽ masĩmakũ gããmerã, ãsũ gapũ yãã. ãgũyare buegorenarã, ñerõ taririre, gũã gããmerĩrẽ opabirire, ñerõ guare waarĩre õãrõ merã gũñatura, bokatĩũã. 5 Gajipoere gajerã guare tãrãma. Peresugue biadoboma. Gajipoere wãrã masaka nerẽ, guari merã gainĩma guare wẽjẽduarã. Gajipoere bũro poyari merã moãbũ. Kãrĩrõ marĩrõ, uaboari merã moãbũ.

6 Gũã Marĩpũre moãboerã ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ gããmerã, idere yãã. ãgũsãrẽ ãgũyare buerã, õãrĩ direta iridũari merã, diayema ããrĩrĩ masĩrĩ merã, bopoñarĩ merã, iritamudũari merã, Õãgũ deyomarĩgũ guaguere ããrĩrĩ merã, diaye maĩrĩ merã, 7 diayema ããrĩrĩrẽ wereri merã, Marĩpu

* 6:2 Is 49.8

turari merã buea. Sugu masakũ ĩgũ mojókuri merã ĩgũ merã gãmekẽãduagure kãmuta tarinugãgũ irirosũ gũa diayema iriri merã ñerĩrẽ kãmuta tarinugãa. ⁸ Gũa masakare buemakũ, surãyeri gũare buremurĩ merã ĩãma. Gajerã gũare buremubema. Surãyeri gũare õãrõ werenĩma. Gajerã gũare ñerõ werenĩma. Diayema ããrĩrĩrẽ gũa werekererũ: “Árĩgatori merã buema”, ãrĩma. ⁹ Gajerã gũare ĩãmasĩkererã: “Ubu ããrĩrã ããrĩma”, ãrĩsĩã, ĩãmasĩmerã irirosũ ĩãma. Gũa noó waaró gajerã gũare wẽjẽduakererũ, okáa dapa. Gũare buro wajamoãkererã, wẽjẽbema. ¹⁰ Gũa bujawereri merã ããrĩkererã, usũyanĩkõãa. Boporã ããrĩkererã, gũa buerire pérãrẽ wajaparire opamakũ irirosũ yáa. Wári i umũmarẽ opabirikererã, Marĩpũ merã ããrĩpereri õãrĩrẽ opáa.

¹¹ Gũayarã Corinto marã, gũa musãrẽ gojarã, gũa gũñarĩrẽ diayeta gojáa. Musãrẽ gũa buro maĩrĩrẽ masĩmakũ gããmea. ¹² Gũa musãrẽ maĩrĩrẽ neõ piribea. Musã gapũ gũare maĩturabea. ¹³ Irasirigũ sugũ ĩgũ pũrãrẽ wererosũ, musãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. Yũ musãrẽ diaye maĩrõsũta yũdere maĩka!

Marĩpũ okanígũ marĩ merã ããrĩmi, ãrĩ gojadea

¹⁴ Cristore buremumerã merã sũrosũ ããrĩbirikõãka! Sugu õãrĩrẽ irigũ, ñerĩrẽ irigũ merã õãrõ gãmesuribemi. Boyorogue ããrĩrã irirosũ Marĩpũre masĩrã, naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ Marĩpũre masĩmerã gãme wapikũmasĩbema. ¹⁵ Cristo, wãtẽa opu merã sũrosũ gũñabemi. Cristore buremugũ, Cristore buremubi merã sũrosũ gũñarĩrẽ opabemi. ¹⁶ Marĩpũre buremurĩ wii ĩgũ ããrĩrĩ wii, masaka ĩgũsã buremurĩ keori weadeare píburi wii ããrĩbea. Marĩ, Marĩpũ okanígũya wii irirosũ ããrĩsĩã, ĩgũ diretta buremua. ĩgũya wiigũ ããrĩrõsũta marĩ merã ããrĩmi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue irire ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmi:

Yũ ĩgũsã merã ããrĩgũ, ĩgũsã watopegue ããrĩnĩkõãgũkoa. Yũ ĩgũsã Opũ ããrĩgũkoa. ĩgũsã, yaarã ããrĩrãkuma, ãrĩdi ããrĩmi.*

¹⁷ Irasirigũ marĩ Opũ ãsũ ãrĩnemodi ããrĩmi:

Ñerõ iririkũrãrẽ wapikũnemobirikõãka! ĩgũsã ñerĩ iririre iribirikõãka! ĩgũsã irirosũ ñerĩ iribirimakũ, yũ musãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeã, wapikũnĩkõãgũkoa.*

¹⁸ Yũ, Musãpũ ããrĩgũkoa. Musã yũ pũrã ããrĩrãkoa, ãrĩdi ããrĩmi marĩ Opũ ããrĩpererã nemorõ turagũ.*

* **6:16** Lv 26.12; Ez 37.27 * **6:17** Is 52.11 * **6:18** 2 S 7.14; 1 Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9

7

¹ Yaarã yu maĩrã, musãrẽ ire werea. Marĩ, i Marĩpu ãrĩdeare pérã, ããrĩpereri ñerõ iririre, ñerĩ gũñarĩdere piriã! Irasirirã gopeyari merã ãgũrẽ buremu, ãgũ gããmerĩ direta irinirã!

Pablo, Corinto marã gũñarĩ gorawayudeare gojadea

² Gũare maĩka! Gũa musãrẽ neõ poyanorẽbiribu. Gũa bueri merã musãrẽ ñerõ irimakũ iribiribu. Neõ sugunorẽ musã merãmurẽ ãrĩgatori merã ãgũyare ãĩbiribu. ³ Yu irire irasũ ãrĩgũ: “Musã gũare ñerõ werenĩdea waja opãa”, ãrĩgũ meta yãa. Gũa musãrẽ buro maĩrĩ merã gũñania. Yu irire musãrẽ were-siabu. Irasirirã marĩ okarã, o boarã, suro merãta ããrĩnrãkoa. ⁴ Yu, musã õãrõ iriri kerere pẽgu: “Diayeta yãma”, ãrĩ gũñãa. Irasirigu ñerõ tarikeregu, gũñatura, buro usuyãa.

⁵ Gũa Macedonia nikũgue ejarãgueta neõ siuñajãrĩ bokabiribu. Noó waaró ñerõ taribu. Gajerã gũa merã gãme guaseodũama. Musãrẽ gũa buenerãrẽ gũñarã, buro gũñarikũbu. ⁶ Marĩpu, bujawereri merã ããrĩrãrẽ gũñaturamakũ irigu gapu Tito gũa pũrogu ejari merã gũare gũñaturamakũ irimi. ⁷ ãgũ gũa pũrogu ejari direta usuyabiribu. Musã ãgũrẽ gũñaturamakũ irideare ãgũ weremakũ pérã, buro usuyabu. Musã yũre ããduarire, musã yũre werewũadeare bujawereri merã ããrĩrĩrẽ, musã yũre gũñarikũrere gũare weremi. Yu irire pẽgu, buro usuyanamobu.

⁸ Yu musã ñerõ irideare musãrẽ gojadupuyudea pũ merã yoaweyaripoe bujaweremakũ iribu. Irasirigu: “Yu gojabirimakũ õãboyo”, ãrĩ gũñabu. Irasũ ãrĩ gũñakeregu, daporare: “Yu irire gojamakũ õãgorabu”, ãrĩ gũñãa. ⁹ Irasirigu daporare usuyagu, musã bujaweredearẽ usuyagu meta yãa. Yu musãrẽ gojadea pũrẽ buedero pũgu, musã ñerõ irideare gũña, Marĩpu gããmerõsũta bujawereyuro. Musã gũñarĩrẽ gorawayu, ñerõ iririre piriuro. Iri gapu yũre usuyamakũ yãa. Musãrẽ bujaweremakũ irikeregu, neõ poyanorẽbiribu. ¹⁰ Marĩ ñerõ irideare gũñarã, Marĩpu gããmerõsũta bujawere, marĩ gũñarĩrẽ gorawayu, ñerĩ iririre piriã, peamegue waabonerã tausũrãkoa. Gajerã i ãmu marã Jesũre burenumerã gapu ãgũsã ñerõ irideare bujawerekererã, ãgũsã gũñarĩrẽ neõ gorawayubema. Ñerĩ iririre piriãbema. Irasirirã peamegue waamurã ããrĩma. ¹¹ Musã gapu musã ñerõ irideare gũñarã, Marĩpu gããmerõsũta bujawereyuro. Irasirirã musã iririre gopeyari merã gũñanũgãyuro. Musã ñerõ irideare piriãrere gajerãrẽ buro masĩmakũ gããmeyuro. Musã ñerõ irideare gũñariku, buro bujawere, gũiyuro. Irasirirã yũre buro ããduayuro. Ñerĩ irigũre wajamoãyuro, ãgũ ñerõ irideare dupaturi iribirikõãburo, ãrĩrã. ããrĩpereri musã irasiriri merã musã daporare diaye irirã

ããrĩrĩrẽ guare ãmua. ¹² Irasirigu yu musãrẽ gojadupuyugu, ñerõ iridire ãgũ ñerõ irididere iritamudugũ iribu. Musãdere iritamubu, iri pũrẽ gojabu, Marĩpu ãũrõ guare musã õãrõ gũñarĩrẽ masĩburo, ãrĩgũ. ¹³ Irasirirã musã guare gũñaturamakũ yãa.

Irasũ ããrĩmakũ musã Titore õãrõ bokatĩrĩñeãrã ãgũrẽ usuyamakũ iriyuro. Gũa irire pãrã, musã merã usuyadero nemorõ usuyanemobu. Musã ãgũrẽ õãrõ ããrĩrikumakũ iriyuro. ¹⁴ Tito musã puero waaburi dupuyuro yu musã merã usuyarire ãgũrẽ werebu. ãgũ irogue ejamakũ, yu ãrĩderosũta ãgũrẽ õãrõ iriyuro. Irasirigu yu ãgũrẽ weredeare guyasĩrĩbea. Gũa musãrẽ diayema ããrĩrĩ direta wererosũta gũa Titore musãyamarẽ weredeade diayeta ããrĩbũ. ¹⁵ Musã puogue ãgũ ejamakũ, ããrĩpererã buremurĩ merã ãgũrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãyuro. Goepeyari merã ãgũ dorerire iriyuro. Musã irasirideare gũñagũ, musãrẽ maidero nemorõ maĩnemomi. ¹⁶ Yu, musã õãrõ iririre masĩsĩã, “Õãrõ yãma”, ãrĩ, buro usuyãa.

8

Gajerãrẽ ãgũsã gããmerĩrẽ sĩburimarẽ gojadea

¹ Guayarã, gũa musãrẽ ire masĩmakũ gããmea. Marĩpu Jesũre buremurĩ buri marãrẽ Macedonia nikũgue ããrĩrãrẽ õãrõ iritamumi. ² ãgũsã buro ñerõ tarikererã, gajerãrẽ iritamuma. Buro bopokererã, ãgũsãya niyerure maĩrõ marĩrõ, buro usuyari merã ãgũsãrẽ sĩburire neeõnama. ³ ãgũsã gããmerõ ããrĩpereri ãgũsã sĩrõ bokatĩũrõ sĩkererã, sĩnemonama. Yu, ãgũsã irasirideare masĩa. Irasirigu musãrẽ irire werea. ⁴ Marĩpuyarãrẽ boporãrẽ iritamuduarã, ãgũsãrẽ sĩduarire guare: “Ãĩabosaka!” ãrĩ sãrẽma. ⁵ Irasũ ãrĩrã, gũa gũñadero nemorõ õãrõ yãma. Niyerure ãgũsã sĩburire neeõburi dupuyuro marĩ Opure: “Mu gããmerĩ direta iridũakoa”, ãrĩma. Pũru guare: “Marĩpu gããmerõsũta musã dorerire irirãra” ãrĩma. ⁶ ãgũsã irasirideare ããrã, gũa Titore musã puero Corintogue waadorebu. Iro dupuyuro musã puogue ããrĩgũ, boporãrẽ iritamuburire niyerure sãrẽ, neeõnugãdi ããrĩmĩ. Irasirirã, musã õãrõ irinugãderosũta irire odonũburo, ãrĩrã, ãgũrẽ iriua. ⁷ Musã Marĩpuyare ããrĩpererire õãrõ yãa. ãgũrẽ diayeta buremua. ãgũya kerere ãgũ masĩrĩ sĩrĩ merã keoro buea. ãgũ gããmerõsũta gajerãrẽ õãrõ iritamudugãa. Guare buro maĩa. Irasirirã musã ããrĩpererire õãrõ irirosũta musã boporãrẽ sĩburi neeõrĩdere õãrõ irika!

⁸ Yu irire musãrẽ irasũ ãrĩgũ, turaro merã: “ãgũsãrẽ niyeru sĩka!” ãrĩgũ meta yãa. Macedonia marã boporãrẽ õãrõ iritamudeare werea, ãgũsã irirosũ musãde diayeta maĩrĩ merã

boporārē iritamuduarire masīduagu. ⁹ Ire musā masīa. Marī Opu Jesucristo marīrē buro maīgū, marīrē ōārō iritamudi āārīmí. Āārīpereri ūmugasiguema ōārīrē opagu āārīkeregū, marīya āārīburire i nikūguere aarigú, bopogu irirosū aaridi āārīmí, marīrē āārīpereri ūmugasiguema ōārīrē opaburo, ārīgū.

¹⁰ Irasirigu yu musārē: “Āsū irimakū ōāgorabokoa”, ārī gūnarīrē weregura. Musā gapu si bojori merā gaji makā marā dupuyuro boporārē niyeru sīburire usuyari merā neeōpurorisiabū. ¹¹ Irasirirā musā usuyari merā neeōpuroroiderosūta daporare sīywarikuka! Wáro oparā, wáro sīka! MÉRŌGĀ oparā, mÉRŌGĀ sīka! ¹² Usuyari merā musā sīduaropā sīmakū, Marīpu musā merā usuyagukumi. Wáro opamerārē wáro sīdorebemi.

¹³ Yu musārē: “Boporārē iritamuka!” ārīgū, “Īgūsā gapu wáro oparā dujaburo, musā gapu boporā dujaka!” ārīgū meta yāa. ¹⁴ Āārīpererā sūrosū āārīrikaburo, ārīgū, irire irasū ārā. Daporare musā opari merā Īgūsārē iritamumasīa. Pūrugue musā gāāmerīrē opabirimakū, Īgūsāde musārē iritamumasīrākuma. Musā irasū gāme sīrā, musā gāāmerīrē opa-peokōārākoa. ¹⁵ Marīpuya werenírí gojadea pūgue marī gāme sīrīrē āsū ārī gojasūdero āārībú*: “Wáro opadi gajigu nemorō opabirimi. MÉRŌGĀ opadide mÉRŌGĀ opakeregū, Īgū gāāmerīrē opa-peokōāmi”, ārī gojasūdero āārībú.

Tito Īgū merāmarā merā Corintogue waadea

¹⁶ Yu musārē buro iritamuduarosūta Marīpu Titore musārē iritamuduumakū yāmi. Irasirigu Marīpue usuyari sīa. ¹⁷ Tito, gūa Īgūrē musā pūrogue waadoreburi dupuyurogueta musārē iritamugū waadūasiadi āārīmí. Irasirigu, gūa Īgūrē waadoremakū pégu: “Jāu, waagura”, ārī yujumi.

¹⁸ Īgū merā gajigu marīyagure iriua. Āārīpererogue Jesúre buremurī buri marā Īgūrē: “Marīpu masakare Jesucristo iri-dea merā tauri kerere ōārō buemi”, ārī wereníñurā. ¹⁹ Īgūrēta beyenerā āārímá, niyerure boporā pūrogue gūa āīāmakū guare wapikaburo, ārīrā. Iri niyerure musā gajerā merā neeōdeare gūa boporārē sīmakū ĩārā: “Marī Opu marīrē ōārō iritamugū yāmi”, ārīrākuma. Marī Īgūsārē buro iritamuduarire masīrākuma. ²⁰ Gūa iri niyerure wáro musā neeōdeare ōārō kore, boporārē keoro sīrākoa, gajerā guare: “Keoro iribirima”, ārī werewuabirikōāburo, ārīrā. ²¹ Gūa marī Opu ĩūrō, masaka ĩūrōdere diayemarē iridūāa.

* **8:15** Exodo 16.13-18: Iripogue Israel bumarā masaka marīrōgue waagorenamakū, ūmuriku Marīpu Īgūsārē maná wāikuri baari sīdi āārīmí. Irasirigu Marīpu dorederosūta Moisés Īgūsārē irire keoro seadoredi āārīmí, Īgūsāku Īgūsā baaburire opaburo, ārīgū.

²² Irasirirã Titosã merã gajigu marĩyagure iriua. Gũa, ĩgũ gajerãrẽ õãrõ iritamumakũ wãri ĩãbu. Irasirigu daporare musã gajerãrẽ iritamudũarire pêsã, ĩgũ dupuyuro musãrẽ iritamudũadero nemorõ iritamugũ waadũami. ²³ Masaka Titoyamarẽ sêrẽñamakũ, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ yũjuka: “Pablo merãmu, ĩgũ merã moãgũ ããrĩmi musãrẽ iritamubu”, ãrĩka! Gajerã ĩgũ merã waamurãrẽ sêrẽñamakũ, ãsũ ãrĩka: “Jesũre bũremurĩ buri marã iriuanerã ããrĩma. Cristoyare iriri merã gajerãrẽ Cristore: ‘Õãtarimi’, ãrĩ, usũyari sĩmakũ yãma”, ãrĩka! ²⁴ Irasirirã gũa Titosãrẽ: “Corinto marã musãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãrãkuma”, ãrĩ wererosũta õãrõ bokatĩrĩñeãka! Musã irasiririre pãrã, ĩgũsãrẽ iriuanerã musã ĩgũsãrẽ maĩrĩrẽ masĩrãkuma.

9

Jesũre bũremurãrẽ niyeru sĩburi neeõrĩrẽ gojadea

¹ Yũ musãrẽ gojagu: “Īgũsã gajerã Jesũre bũremurãrẽ niyeru sĩburi neeõrĩrẽ masĩsiamã. Irasirigu irire gojanemobea”, ãrĩ gũñãã. ² Yũ, gajerãrẽ musã iritamudũarire masĩsiãã. Irasirigu usũyari merã Macedonia nikũ marãrẽ ãsũ ãrĩ werebu: “Si bojorire Corinto marã Acaya nikũgue ããrĩrã, gajerã Jesũre bũremurãrẽ boporãrẽ iritamudũasiãã”, ãrĩbu. Irire pãrã, wãrã Macedonia nikũ marãde musã irirosũ usũyari merã ĩgũsãrẽ iritamudũama. ³ Yũ Macedonia nikũ marãrẽ: “Corinto marã niyeru sĩrãkuma”, ãrĩderosũta waamakũ gããmeã. Irasirigu iri niyeru musã sĩdũarire yũ musã pũroque ejaburi dupuyuro neeõ odosiaburo, ãrĩgũ, Titosãrẽ iriua. ⁴ Yũ Macedonia nikũ marã merã musã pũroque ejagu, musã sĩdũarire neeõ odobirimakũ ĩãgũ, gũyasĩrĩbokoã. Yũ ĩgũsãrẽ: “Corinto marã boporãrẽ sĩrãkuma”, ãrĩdero pũru musã sĩbirimakũ ĩãgũ, gũyasĩrĩbokoã. Musãde irasũta gũyasĩrĩbokoã. ⁵ Irasirigu: “Yũ musã pũroque ejaburo dupuyuro Titosãrẽ iriupũrorigũra”, ãrĩ gũñãã. Īgũsã iroque ejarã, musãrẽ iritamurãkuma musã: “Sĩrãkoã”, ãrĩdeare iri odoburo, ãrĩrã. Irasirirã gũa musã pũroque ejamakũ, gũa musãrẽ sĩdorero marĩrõ musã gajerãrẽ sĩdũarire bũro iritamudũari merã, neeõ odosiarãkoã.

⁶ Ire gũñaka! Méri yeri otedi, mérĩgã dũka seagũkumi. Wãri yeri otedi, wãri dũka seagũkumi. Iri irirosũ marĩ boporãrẽ mérõgã sĩmakũ, Marĩpu marĩrẽ mérõgã sĩgũkumi. Wãro marĩ sĩmakũ, wãro sĩgũkumi. ⁷ Irasirirã musã: “Õõpã sĩgũra”, ãrĩ gũñaderosũta sĩka! “Sĩdũabirikerepũru, yũre sĩdorema. Irasirigu sĩgũkoã”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ sĩka! Marĩpu, usũyari merã sĩrãrẽ maĩmi. ⁸ ããrĩpereri õãrĩrẽ musãrẽ sĩmasĩmi musã gããmerĩrẽ opapeokõãburo, gajerãdere musã opari merã õãrõ

iritamuníkõãburo, ãrĩgũ. ⁹ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue irire ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Õãgũ boporãrẽ wáro sĩmi. Ìgũsãrẽ õãrõ iritamurĩ neõ perebirikoa.*

¹⁰ Marĩpu, oterimasãrẽ oteri koyere ìgũ oteburire opamakũ yámi. Oterimasũ irire otedero puɾu, Marĩpu ìgũ otedea dukakumakũ yámi masaka baaburire. Irire irirosũ musãrẽ ããrĩpereri musã boporãrẽ sĩburire opamakũ irigukumi. Irire sĩdero puɾu, musã opadero nemorõ musã boporãrẽ sĩnemoburire opamakũ irigukumi. ¹¹ Marĩpu musãrẽ ããrĩpereri õãrĩrẽ opamakũ irigukumi gajerãrẽ wáro sĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã gua iri niyerure musã neõdeare marĩyarã boporãrẽ sĩmakũ ìãrã, Marĩpue usuyari sĩrãkuma. ¹² Musã ìgũsãrẽ iritamurã, ìgũsã gããmerĩ direta sĩrã meta yáa. Marĩpue: “Õãtaria, mu ìgũsãrẽ guare sĩmakũ iriri”, ãrĩ, usuyari sĩmakũ yáa. ¹³ Musã ìgũsãrẽ iritamumakũ ìãrã: “Corinto marã Cristoyare õãrõ yáma. Guare wáro sĩrã, gajerãdere õãrõ sĩma”, ãrĩrãkuma. Irasirirã Marĩpue buro usuyari sĩrãkuma. ¹⁴ Ìgũ musãrẽ õãrõ iritamurĩrẽ masĩrãkuma. Irasirirã musãrẽ buro maĩrĩ merã musãya ããrĩburire ìgũrẽ sërẽbosarãkuma. ¹⁵ Marĩpu Jesucristo merã marĩrẽ õãtariro iridi ããrĩmĩ. Ìgũ irasũ irideare marĩ werenĩrĩ merã wereduarã, werepeomasĩña máa. Irasirirã ìgũrẽ: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩa.

10

Pablo ìgũ Jesús buedoregu pídi ããrĩrẽrẽ gojadea

¹ Yu Pablo musãrẽ gaji weregura. Ire weregu, Cristo turiro marĩrõ bopoñarĩ merã werederosũta musãrẽ wereduaa. Surãyeri musã puɾo ããrĩrã, yare ãsũ ãrĩñurã: “Marĩ merã ããrĩgũ, turabi ubu ããrĩgũ irirosũ marĩrẽ weremi. Gajerogue ããrĩgũ, marĩrẽ buro turari merã were gojami”, ãrĩñurã. ² Irasirigu musãrẽ ãsũ ãrĩ werea. Yu musã puɾogue ejamakũ, yare turaro merã weremakũ iribirikõãka! Gajerã musã watopegue ããrĩrã guare: “I ùmu marã irirosũ ìgũsã gããmerĩ direta irirã yáma”, ãrĩñurã. Irasũ ãrĩrãrẽ turaro doreri merã weregura. ³ Gua i ùmugue ããrĩkererã, guare ìaturirãrẽ wererã, i ùmu marã irirosũ iribea. ⁴ I ùmu marã ìgũsã turaro merã ìgũsãrẽ ìaturirãrẽ tarinugãmurã werema. Gua gapu Marĩpu doreri merã ìgũsãrẽ werea, ìgũyare ãrĩgatori merã gũñarĩrẽ: “Diaye ããrĩbea”, ãrĩ masĩburo, ãrĩrã. ⁵ Iri doreri merã Marĩpuyare: “Diaye ããrĩbea”, ãrĩrãrẽ diayema ããrĩrẽrẽ masĩmakũ irimasĩa. “Masĩtaria”, ãrĩ gũñarãrẽ ããrĩpereri ìgũsã gajerãrẽ Marĩpue masĩbirimakũ iririre pirimakũ irimasĩa. Iri

* 9:9 Sal 112.9

doreri merā āārīpereri ĩgūsā gāāmerō gūñarīrē pirimakū iri-
masīa, Cristo gapure gūña, ĩgū gāāmerī direta iriburo, āārīā.
6 Mūsā: “Īgū dorerire tarinugābirikoa”, āāridero pūrū, iri dorerire
tarinugāgūnorē gūa wajamoāmasīa.

7 Mūsā gajerārē ĩārā, ĩgūsā iririkuri direta ĩārā yāa. Īgūsā
gūñarī gapure neō ĩāmasībea. “Cristoyagu āārā”, āārīgūno
gūadere: “Cristoyarā āārīma”, āārī masīdorea. 8 Yū mūsārē:
“Marī Opū gūare ĩgūyare buedoregū pīmi”, āārī wererekeregū,
irire gūyasīrībea. Gūare irasū buedoregū, mūsārē iritamū-
doregū pīmi. Mūsārē poyanorēdoregū meta pīmi. 9 Yū
mūsārē gojagū, yū gojari merā gūkamakū iridugū meta yāa.
10 Surāyeri mūsā watopegue āārīrā āsū āārīma: “Pablo marīrē
gojagū, būro turari merā doremi. Irasirikeregū, marī merā
āārīgū, turabi ubu āārīgū irirosū marīrē weremi”, āārīma.
11 Irire irasū āārīgūnorē āsū āārī wereregūra: “Gūa gajerogue
āārīrā, mūsārē: ‘Āsū irirāra’, āārī gojaderosūta mūsā pūro-
gue ejarā, irire irirākoa”.

12 Surāyeri mūsā watopegue āārīrā ĩgūsā basi: “Marī gapū
ōārō masīa, gajerā nemorō āārā”, āārī gāme werenīma. Irasū
āārī werenīkererā, masībema. Gūa gapū ĩgūsā irirosū gūa basi
gūa iririre neō werenīñabea. 13 Irasirirā gūa mūsārē wererā,
Marīpū gūare buedoregū pīdea direta werea. Gajerārē ĩgū
pīdeare irirā meta yāa. Īgūta gūare pīmi mūsādere buedoregū.
14 Irasirirā, ĩgū gūare buedoregū pīderosūta mūsārē Cristoya
ōārī kerere buepūrorirā ejabū. Irogue mūsārē buerā ejarā, ĩgū
gūare dorederosūta iribū. 15 Īgū gūare buedoregū pīderosūta
iririre wererā, keoro werea. Gajerā iririre: “Gūa iriri āārā”,
neō āārībea. Mūsārē buerā, mūsārē Cristore būremunemomakū
gāāmea. Mūsā būremunemomakū ĩārā, Marīpū gūare
dorederosūta irirā, gajerā mūsā pūroque āārīrādere buerākoa
Cristore būremuburo, āārīrā. 16 Pūrū yoarogue marārē Marīpū
Jesucristo merā masakare tauri kerere pémerārē buerā
waarākoa. Gajerā iri kerere buederoguerē buerā waa: “Gūa
bueri gapure pérā, Jesucristore būremunugāma”, āārīrā meta
yāa.

17 Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū āārī gojasūdero
āārībū: “Neō sugū: ‘Gajerā nemorō masīgū āārā’,
āārībirikōāburo. Irasū āārīrōno irigū marī Opū gapure:
‘Turatarigū āārīsīā, marīrē ōātariro iridi āārīmī’, āārīburo”,
āārī gojasūdero āārībū. 18 Sugū ĩgū basi: “Ōārō yāa”, āārī werenīrī
wajamáa. Marī Opū: “Ōārō yāmi”, āārī ĩāsūgū gapū diayeta ōārō
irigū āārīmi.

Pablo ārīgatori merā buerimasāyamarē gojadea

¹ Daporare mūsārē mērōgā yaamarē ārīmoāmagū irirosū were gojagura. Y_H irasū ārī gojarire gariborero marīrō buemakū gāāmekoa. ² Marīpu mūsārē maīrōsūta yude buro maīa. Mūsā y_H magō irirosū āārā. Cristo mūsā marāpu āārību irirosū āārīmi. Irasirigū, y_H magō gajerā ūma merā neō ñerō iribeo sugureta marāpukumakū gāāmegū irirosū, y_H mūsārē Cristoyarā dita āārīmakū gāāmea. ³ Irasū gāāmekeregu: “Evare iripoegue waaderosū ĩgūsādere waabokoa”, ārī gūñarikua. Wātī, pīrū irirosū deyoa, ĩgū masīrī merā ārīgatomakū pégo, Marīpu dorerire tarinugādeo āārīmó. ĩgū iriderosū gajerā mūsārē ārīgatomakū pérā, mūsā gūñarīgue Cristoya direta mūsā iriduarire piribokoa. ⁴ Mūsā āsū yāa. Gajerā mūsā puro ārīgatori merā buerā ejamakū, ĩgūsā buerire ōārō pésuyua. ĩgūsā Jesúyamarē, Ōāgū deyomarīgū mūsā bokatīrīñeādiyamarē, Marīpu Jesús merā masakare tauri kerere gūa mūsārē buedea irirosū ĩgūsā buebirikerepu, ĩgūsā buerire pé buremua. ⁵ ĩgūsā mūsārē buerā: “Gūa gajerā Jesús buedoregu pīnerā nemorō masīa”, ārī péñakuma. Y_H gapu: “Jesús yure ĩgūyare buedoregu pīmi. Irasirirā yure masītarinugābema”, ārī péñāa. ⁶ Y_H ōārō wererimasū irirosū werebirikeregu, Marīpu werenírīrē ōārō masīa. Y_H masīrīrē, āārīpereri y_H ĩgūyare iriri merā mūsārē masīmakū iribu.

⁷ Y_H mūsārē Marīpu Jesús merā masakare tauri kerere buegu: “Niyeru sīka!” neō ārī sērēbiribu. Ubu āārīgū irirosū moā wajata baabu, mūsārē Marīpu yare ōārō masīburo, ārīgū. ¿Y_H irasirideā ōāberi? ¿Naāsū gūñarī? ⁸ Gajerā Jesúre buremurī buri marā yure niyeru sīma mūsārē bueburo, ārīrā. ĩgūsā sīrīrē ñeābu mūsārē iritamubu. Irire ñeāgū, ĩgūsāya niyerure ēmawāgāgū irirosū péñabu. ⁹ Mūsā merā āārīgū, gajino y_H gāāmerīrē opapeobirikeregu, mūsārē niyeru neō sērēbiribu. Marīyarā Macedonia nikū marā y_H gāāmerīnorē āījama. Irasirigū mūsārē: “Niyeru sīka!” neō ārī garibobiribu. Pūruguedere mūsārē neō garibobirikoa. ¹⁰ “Cristo weregu, diayeta weredi āārīmī”, ārī masīa. ĩgū diaye werederosūta yude mūsārē niyeru sērēbirideare diayeta werea. Neō sugū āārīperero Acaya nikūgue āārīgūno i mūsārē y_H sērēbirideare wererire: “Diaye werebemi”, ārīmasībirikumi. ¹¹ Mūsārē y_H sērēbirideare wererire pérā, ¿naāsū gūñarī mūsā? “Pablo guare maībirisīā, irasū ārī weremi”, ¿ārī gūñarī? Āārībea. Mūsārē maīa. Marīpu irire masīmi.

¹² Irasirigū y_H mūsārē irinugāderosūta iriwāgānīkōāgura. “Gajerā Jesús buedoregu pīnerā nemorō masīa”, ārīgatorā mūsārē bueri waja niyeru wajatadūama. Gūa gapu ĩgūsā

irirosū wajataduabea. Irasirirā ĩgūsā: “Gude Pablosā irirosūta yáa”, neō ārīmasībema. ¹³ “Jesús buedoregū pínerā āārā”, ārīrā, ārīgatorā yáma. “Diayeta Jesús buedoregū pínerā āārīma”, ārī gūñamakū iriduarā āārīsīā, masakare ārīgatoroma. ¹⁴ Yū gapū ĩgūsā irasirimakū ĩākeregū: “¿Nasirimurā irire irasū yári?” ārī gūñabea. Wātēa opū Satanāde Marīpure wereboegū irirosū deyoami masaka ĩgū ārīgatorire: “Diayeta āārā”, ārī gūñamakū iriduagu. ¹⁵ Irasirirā ārīgatori merā buerimasā wātīrē moāboerā ĩgū irirosū yáma. Nērā āārīkererā, ĩgūsā irigatori merā masakare: “Marīpure moāboerā āārīma, ōārō yáma”, ārī gūñamakū iridūama. Daporare masaka ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārī gūñakerepuru, puruguerē āārīpereri ĩgūsā nērō iridea waja buro wajamoāsūrākuma.

Pablo, ĩgū nērō tarideare gojadea

¹⁶ Dupaturi mūsārē ire were gojagura. Neō sugū yure: “Niārīmasū āārīmi”, ārī gūñabirikōāka! Irasū ārī gūñarā: “Niārīmasū irirosū werenīburo”, ārīka! Irasirigū mērōgā yū basi werenīgura. ¹⁷ Yū irasū werenīgū, niārīmasū irirosū werenīgū yáa. Marī Opū yure: “Irire wereka!” ārībirmi. ¹⁸ Wārā masaka ĩ ũmuma direta gūñakererā, ĩgūsā iririre: “Ōārō yáa”, ārīma. Yude ĩgūsā irirosū mūsārē yū ōārō iririre weregura. ¹⁹ Mūsā basi: “Masītaria”, ārīkererā, niārīmasā irirosū werenīrā bueri gapure gariborero marīō péa. ¿Nasirirā ĩgūsārē ōārō péri? ²⁰ ĩgūsārē moāboerārē dorerosū mūsārē buro dorekerepuru, ārīgatori merā mūsāyare āākerepuru, mūsārē oparā irirosū dorerā ĩgūsā gāamerī direta gūñakerepuru, mūsārē: “Ubu āārīrā āārīma”, ārī ĩābéokerepuru, mūsārē guyasīrīmakū iriduarā mūsāya wayupārārīrē pákerepuru, āārīpereri ĩgūsā irasirire gariborebirikoa mūsā. ²¹ Mūsārē irasirirā, nērō irirā yáma. Gūa gapū ĩgūsā irirosū mūsārē neō irasiribiri-bokoa.

Yū ĩgūsā irirosū mūsārē nērō iribirikeregū, niārīmasū ĩgū iririre: “Ōārō yáa”, ārī werenīgū irirosū mūsārē āsū ārī weregura. ²² ĩgūsā: “Hebreo masaka āārā”, ārīma. Yude hebreo masakuta āārā. “Israel bumarā āārā”, ārīma. Yude Israel bumuta āārā. ĩgūsā: “Abraham parāmerā āārā”, ārīma. Yude Abraham parāmita āārā. ²³ ĩgūsā: “Cristore moāboerā āārā”, ārīma. Yū tamerā ĩgūsā nemorō Cristore moāboegu āārā. ĩgūyare ōārō yáa. Yū basi niārīmasū irirosū wereníkeregū, yū ōārō iririre āsū ārī werenemogura. Yū Cristoyare irigū, ĩgūsā nemorō moātarinugābu. Cristoya kerere wereri waja ĩgūsā nemorō peresugue biadobosūbu. ĩgūsā nemorō tārāsūbu. Wāri masaka yure wējēboyama. Irasirigū mērōgā merā tarību yū boaboderore. ²⁴ Su mojōmagora

judío masaka yure ñeãma. Ígũsã yure ñeãriku, treinta y nueve gora tãrãnama. ²⁵ Ñrea gajerã yure ñeã, yuku merã páma. Suñarõ masaka ùtãyeri merã yure deama. Ñrea doóriduparu merã mirĩbu. Suñarõ mirĩgũ, sunu, su ñami taboa majĩ weka wádiyaguere bá payaníbu. ²⁶ Yu wári makãrĩguere buegorenagũ waanabu. Yu buegorenamakũ, goetaribu. Diarigue yu mirĩrĩ, yure yajari, yaa nikũ marã judío masaka, judío masaka ããrĩmerãde yure ñerõ iriduaru, makãrĩgue, masaka marĩrõgue yure wẽjẽduari, wádyague mirĩboama goetaribu. “Mu merãmarã ããrã”, ãrĩgatorãde yure ñerõ irima goetarima. ²⁷ Cristoya kerere weregu, buro moã wajata baabu. Irasũ moãgũ, ñerõ taribu. Wujã pũrĩkerepuu, irasũ moãníkõãbu. Gajipoere uaboabu. Ñemesibubu. Gajipoere baabiritaunokõãbu. Gajipoere buro yusamakũ, gajĩ surĩ sãñanemoburi marĩbu.

²⁸ Irasũ ããrĩmakũ ùmuriku Jesúre buremurĩ buri marãrẽ ããrĩpererogue ããrĩrãrẽ gũñariku. ²⁹ Irasirigu sugũ gũñaturabi ããrĩmakũ ìãgũ, yu basi gũñaturabi irirosũ péñáa. Jesúre buremugũrẽ ñerõ irimakũ irirã merã gua, Jesúre buremugũrẽ guyasĩrĩsãa. ³⁰ Musãrẽ yaamarẽ werenemogu, yu turabi ããrĩrĩrẽ masĩburo, ãrĩgũ, yure waadeare weregura. ³¹ Marĩ Opu Jesús Pagu, yu musãrẽ ãrĩgatori marĩrõ merã yaamarẽ wererire masĩmi. Ígũrẽta: “Turatarigu ããrã”, ãrĩ, usuyari sĩnĩkõãrõ gããmea. ³² Yu Damascogue ããrĩmakũ, iro marã opu Areta wãikugu dokamu yure ñeãduadi ããrãdimi. Yure ñeãduagu, iri makã turogue ígũsã ùtã majĩrĩ merã weadea sãrĩrõma disipuroriku surarare koredoredi ããrĩmi. ³³ Yu merãmarã gapu puui wári puui merã iri sãrĩrõ ããrĩrĩ gobegue yure yótaudijuma. Irasirigu, ígũsã iritamurĩ merã yure ñerõ iriduarãrẽ duriwãgãkõãbu.

12

Pablo kërõ irirosũ ígũ ããdeare gojadea

¹ Marĩ basi: “Oãrõ masĩa”, ãrĩ werenígorenarĩ wajamarĩkerepuu, marĩ Opu Jesús kërõ irirosũ yure ìmudeare, ígũ yure masĩmakũ irideare werenemogu. ² Yu Cristore buremunugãdero puu, Marĩpu yure ùmugasigue ígũ ããrĩrõgue ãĩmurĩãmi. Irogue ãĩmurĩaderu puu, catorce bojorigora taria. Yu dupu merã, o yu yujupũrã merãta iroguere waagũ waakuyo, masĩbirikoa. Marĩpu dita masĩmi. ³⁻⁴ I gapure masĩa. Yure irogue ãĩmurĩagu, paraíso wãikurogue ãĩmurĩjami. Yu dupu merã, o yu yujupũrã merãta yure irogue ãĩagu, ãĩagukumi, masĩbirikoa. Marĩpu suguta irire masĩmi. Yu irogue ããrĩgũ, ígũ masaka iripoegue neõ masĩbirideare werenĩrĩrẽ pébu. Iri, ígũ neõ sugu masakure weredoreri meta ããrĩbũ. ⁵ Iroguere

Īgū yure āimurīadeare guyasīrīrī marīrō musārē weremasīa. Yaama gapure weregū, guyasīrībokoa. Irasirigū yu turabi āārīrī direta werenemogura. ⁶ Yu basi yaamarē weredumakū, yu werenīrī diaye āārībokoa. Niārīmasū werenīrī irirosū āārībiribokoa. Yaamarē weremasīkeregū, werebirikoa musā yure: “Gajerā nemorō ōāmi”, ārī gūñabirikōāburo, ārīgū. Yu iririkurire iādero puru, yu bueri gapure pēdero puru, musā yure: “Ōāgorami”, ārī gūñamakū gāāmea.

⁷ Marīpu yure ĩmudea ōātaribu. Yu irire gūñagū: “Gajerā nemorō masīa”, ārī gūñabokuyo. Marīpu gapu irire gūñabirikōāburo, ārīgū, wātēa opu Satanás yaa dupure pūrīrikamakū iririre kāmūtābiridi āārīmī. Iri pūrīrī poraru űajārōsū pūrīa. ⁸ Ūrea yu marī Opure: “Yure i pūrīrīrē tauka!” ārī sērēadibu. ⁹ Īgū gapu yure āsū ārīmi: “Murē maīsīā, ōārō iritamugura. Yu murē iritamurī neō perebirikoa. ‘Turabea’, ārī gūñagūnorē yu turari merā ōārō iritamua gajerā yu turarire masīnemoburo, ārīgū”, ārīmi. Irasirigū yu turabi āārīrīrē usuyari merā weregūkoa Cristo ĩgū turari merā yure ōārō iritamunīkōāburo, ārīgū. ¹⁰ Irasirigū Cristoyagu yu āārīrī waja pūrīrī merā turabi āārīsīā, usuyari merā irire bokatūa. Gajerā yure űerō werenīkerepuru, yu gāāmerīrē opabirikeregū, gajerā yure űerō irikerepuru, yure űerō waakerepuru, usuyari merā irire bokatūa. Āsū āārā. Yu, turari opabirimakū, Cristo gapu yure ĩgū turarire opamakū yāmi űerō taririre bokatūburo, ārīgū. Irasirigū usuyāa.

Pablo Corinto marārē Jesúre bremurārē ĩgū gūñarikurire gojadea

¹¹ Yu basi yaamarē werenīgū: “Niārīmasū irirosū werenīgū iribu”, ārī gūñāa. Musā gapu yure irasirimakū iribu. Musā yaamarē ōārō werenīmakū, ōāgorabokuyo. Musā yure ōārō werenībirikerepuru, “Ubu āārīgū āārīmi”, ārīkerepuru: “Jesús buedoregu pīnerā āārā”, ārīgatorā yu nemorō āārībema. ¹² Yu musā puro āārīgū, musārē buro iritamuduri merā, wāri Marīpu turari merā iririre iri ĩmubu, diayeta Jesús buedoregu pīdi āārīrīrē masīburo, ārīgū. ¹³ Gajerā Jesúre bremurī buri marārē, musādere surosū iribu. Yaa āārīburire musārē niyeru wajaseabiribu. Musā péñamakū, ĳiri musārē űegorari? Iri musārē űemakū, musārē: “Irire kātika!” ārī sērēa.

¹⁴ Pea musā pūroge ejasiabu. Daporare dupaturi yu iroge waaburire āmugū yāa. Iroge ejagu, musārē: “Niyeru yure sīka!” ārī sērēbirikoa. Musāyare gāāmebea. Cristoya gapure musā iritūyanemomakū gāāmea. Āsū āārā. Pagusāmarā ĩgūsā pūrārē masūrā, ĩgūsā gāāmerīrē sīma. Pūrā gapu pagusāmarārē ĩgūsā gāāmerīrē sībema. ¹⁵ Irasirigū musārē yu

pūrā irirosū āārīrārē iritamugū āārīpereri yu oparire sīmakū ōārokoa. Mūsāya āārīburire, āārīpereri yu turari merā mūsārē buro iritamudhakoā. Mūsārē yu buro maīkerepuru: “Īgūsā garu yure sīrūgā maīma”, ārī gūñāa.

¹⁶ Surāyeri mūsā watopegue āārīrā, yu mūsārē sērēbirideare masīkererā, āsū ārīma: “Guare sērēbirikeregu, ārīgatori merā guayare āiadi āārīmī”, ārīma. ¹⁷ ĶMūsā pūrogu yu iriunerā ārīgatori merā mūsāyare yure āriyuri? Mūsā masīkoa. Neō gajino mūsāyare āiribirinerā āārīmā. ¹⁸ Irinūgue Titore mūsā pūrogu waadorebu. Gajigu marīyagure īgū merā iriubu. Tito mūsā merā āārīgū, Ķgajino mūsāyare ārīgatori merā āārī? Mūsā masīkoa. Neō āābiridi āārīmī. Īgū yu irirosūta mūsārē iritamudhagu āārīmi.

¹⁹ Gajipoe irirā, yu mūsārē gojarire buerā: “Pablosā Īgūsāyamarē wereri merā guare: ‘Ōāgorama Īgūsā’, ārī gūñadorerā yāma”, ārī gūñabokoā. Āārībea. Guā Cristoyarā āārā. Irasirirā Marīpu iūrō mūsārē diayeta werea. Yaarā yu maīrā, āārīpereri guā iriri merā mūsārē iritamudhāa Cristoyare iritūyanemoburo, ārīrā. ²⁰ Yu mūsārē gūñarikua. Gajipoe irirā, yu mūsā pūrogu ejamakū, yu gāāmerōsū iribiribokoā. Irasirigu yude mūsā gāāmerōsū iribiribokoā. Gajipoe irirā gāme guaseorikurā, gajerārē ĩaturirikurā, mata guarikurā, mūsāya āārīburi direta gūñarikurā, gajerārē űerō kere wererikurā, űerō ārī werewharikurā, “Gajerā nemorō āārā”, ārī weregorenarā, mūsā nerērōgue noō mūsā gāāmerō iririkurā āārībokoā. Gajipoe irigu irasū āārīrārē bokajabokoā, ārīgū, irasū ārī gūñarikua. ²¹ Irasirigu yu mūsā pūrogu dupaturi ejamakū, Marīpu mūsā űerō iririkuri waja yure guyasīūrō tarimakū iribokumi. Wārā mūsā iro dupuyurogu gūñarīgue űerī opadeare, űma nome merā, nome űma merā űerō irideare, mūsā noō gāāmerō guyasīūrī űerī irideare piridhuro marīrō iriwāgāmakū ĩāgū, buro bujawereri merā oregukoā.

13

Pablo: “Āsū irika!” ārī ōādoretūnudea

¹ Dapora yu mūsā pūrogu waarī merā hrea waarokoā. Irasirigu mūsārē: “Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta āārīpererire iriro gāāmea”, ārī werea. Iri pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Pērā, o hrerā sugū űerō irideare ĩānerā oparāguere weresārō gāāmea”, ārī gojasūdero āārībū. ² Iro dupuyuro yu mūsā pūrogu āārīgū, mūsā āārīpererā péurogu űerō irirārē: “Wajamoāgura”, ārī weresiabu. Puru ejagu, mūsārē irireta werebu doja. Daporadere yoarogue āārīkeregu,

goepeyaro merã irireta were gojáa doja. Mérõgã puru musã puro dupaturi waagú, yu werederosũta ñerõ irirãrẽ diayeta wajamoãgura pama. ³ Yu irasirimakũ ããrã, ire masĩrãkoa. Yu musãrẽ Cristo yure gũñarĩ sĩrĩ merã werea. Cristo turabi ããrĩbemi. Ìgũ turari merã musã watopegue ñerõ irirãrẽ wajamoãgukumi, Ìgũsã ñerõ iririre piriburo, ãrĩgũ. ⁴ Diayeta ããrã. Ìgũ turari opabi irirosũ curusague pábiatũsũ, boadi ããrĩmĩ. Irasũ boakeregu, daporare Marĩpu turari merã okami. Guade Ìgũ ããrĩderosũta turamerã ããrã. Irasũ ããrĩkererã, Cristoyarã ããrĩsã, Marĩpuya turari merã okáa Ìgũ turari merã musãrẽ iritamumurã.

⁵ Irasirirã musã basi: “¿Diayeta Jesucristore piriro marĩrõ buremurĩ yu?” ãrĩ gũñaka! Diayeta musã Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Ìgũ musã merã ããrĩmi. ⁶ Diayeta guã Jesucristoyarã, Ìgũ buedoregu pĩnerã ããrĩrĩrẽ musãrẽ masĩmakũ gããmea. ⁷ Irasirirã ñerõ iribirikõáburo, ãrĩrã, Marĩpure musãya ããrĩburire sërëbosáa. Ìgũrẽ sërërã, musãrẽ guare õãrõ gũñadorerã meta yáa. Musã guare õãrõ gũñabirikerepuru, Marĩpure musãya ããrĩburire sërëbosáa, Ìgũ iritamurĩ merã õãrĩrẽ iriburo, ãrĩrã. ⁸ Marĩpuya, diayema ããrĩrĩ ããrã. Irasirirã Ìgũyare keoro irimakũ ããrã, guã musãrẽ: “Irire iribirikõãka!” neõ ãrĩmasĩbirikoa. “Diayema direta irika!” ãrĩmasĩa. ⁹ Irasirirã musã õãrõ yujupũrãkaturari merã Ìgũyare keoro irimakũ õãgoráa. Guã buro turari merã musãrẽ: “Ãsũ gapu irika!” ãrĩmasĩmerã, usuyáa. Marĩpure musãya ããrĩburire sërëbosanikõãa, Ìgũyare keoro iriwãgãnemoburo, ãrĩrã. ¹⁰ Irasirigu musã pãroque waaburi dupuyuro musãrẽ i pũrẽ gojáa. Iroque ejaqu, musã ñerõ iririre piribirimakũ ããgũ, marĩ Opu yure dorederosũta musãrẽ buro wajamoãgura. Pirimakũ ããgũ, wajamoãbirikoa. Marĩ Opu yure: “Yu dorerosũta irika!” ãrĩ pími. Musã Ìgũrẽ buremunemomakũ gããmegũ, irasirimi. Musãrẽ poyanorẽmakũ gããmebemi.

¹¹ Yaarã, iropãta ããrã yu musãrẽ gojari. Õãrõ ããrĩrikuka! Yu dorerire õãrõ yujupũrãkuri merã keoro irika! Guaseori marĩrõ suro merã gũña, õãrõ siuñajãrĩ merã ããrĩka! Irasirigu Marĩpu musãrẽ siuñajãrĩ sĩgũ, musãrẽ maĩgũ musã merã ããrĩgukumi. ¹² Musã merãmarã merã õãrõ merã gãme mojõ ñeãka! ¹³ ããrĩpererã Jesúre buremurã õõgue ããrĩrã musãrẽ õãdorema.

¹⁴ Marĩ Opu Jesucristo marĩrẽ õãrõ iritamugũ, Marĩpu marĩrẽ maĩgũ, Õãgũ deyomarĩgũ marĩ merã ããrĩnĩgũ ããrĩpererã musã merã õãrõ ããrĩburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

GÁLATAS

Pablo Galacia nikū marĩrẽ õãdoredea

1-2 YH Pablo, ããrĩpererã marĩyarã yH merã ããrĩrã merã mHsãrẽ Galacia nikũgue ããrĩrãrẽ Jesũre bHremurãrẽ õãdore, gojãa. Jesucristo yHre ĩgũyare buedoregH beyepĩmi. Irasũ ããrĩmakũ, MarĩpH ĩgũrẽ boadiguere masũdi yHre pĩdi ããrĩmĩ, ĩgũ magũyare bueburo, ãrĩgũ. Masaka yHre beyepĩbirima. ³ MarĩpH ããrĩnĩgũ, marĩ OpH Jesucristo mHsãrẽ õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo. ⁴ Jesucristo, MarĩpH gããmederosũta irigH, ĩgũ basi marĩ ñerĩ iridea waja boabosadi ããrĩmĩ, i ãmH marã ñerĩ irirã irirosũ irinemobirikõãburo, ãrĩgũ. ⁵ Irasirirã ãmHrikH MarĩpHre: “Õãtaria mH”, ãrĩ, HSHyari sĩnikõãrã! Irasũta irirã!

Cristo sugHta marĩrẽ taugH ããrĩmi, ãrĩ gojãdea

⁶ MarĩpH mHsãrẽ maĩgũ, Cristore bHremunugãdoregH siiudi ããrĩmĩ mHsãrẽ peamegue waabonerãrẽ taubu. MHSã gapH, ĩgũ irasirikerepHrH, matagora ĩgũ Cristo merã masakare tauri kerere bHremuduũrã irikoa. Gaji bueri gapHre tHyakoa. MHSã irasiririre pégH, bHro pégHkãa. ⁷ Gajerã mHsãrẽ, mHSã Cristoya kerere bHremunugãdeare bHremuduũdorera: “Gaji ããrã marĩrẽ tauri kere”, ãrĩgato, werema. Marĩrẽ gaji tauri kere mãa. Cristore bHremurĩ merãta marĩ tarimasãa. ⁸ GHã mHsãrẽ MarĩpH Cristo merã marĩrẽ tauri kerere werebH. “Gaji ããrã marĩrẽ tauri kere”, ãrĩgato, wererãrẽ MarĩpH bHro wajamoãburo. YH, o MarĩpHre wereboegH ãmHgasiguemH mHsãrẽ irasũ ãrĩgato, weremakũdere wajamoãburo. ⁹ MHSãrẽ ire were-siabH. Weredi ããrĩkeregH, dupaturi mHsãrẽ werenemodHakoa doja. SugH, gHã MarĩpH Cristo merã marĩrẽ tauri kerere mHsãrẽ weredeare: “Diaye ããrĩbea, gaji ããrã marĩrẽ tauri kere”, ãrĩgato, weremakũ, MarĩpH ĩgũrẽ perebiri peamegue wajamoãburo.

¹⁰ YH ire weregH, MarĩpH gããmerõsũta buea. Masaka yHre: “Õãrõ weremi”, ãrĩdoregH meta buea. Irasũ ãrĩdoregH tamerã Cristoyare iribiribokoa. ĩgũrẽ moãboegH meta ããrĩbokoa.

Pablo: “Jesucristoya kerere weredoregH MarĩpH yHre pĩmi”, ãrĩ werede

¹¹ Yaarã, mHsãrẽ ire masĩmakũ gããmea. YH mHsãrẽ MarĩpH Cristo merã marĩrẽ tauri kerere bueri, masaka ĩgũsã basi ĩgũsã gũñarĩ merã bueri meta ããrã. ¹² Iri kerere neõ sugH masakH yHre werebirimi. Neõ sugH masakH yHre irire buebirimi. Jesucristo ĩgũ basi yHre irire masĩmakũ irimi.

13 Músā, yu iripoegue judío masaka ĩgūsā b̄remurĩrē iririk̄udeare p̄eunakuyo. Yu Marĩp̄uyarārē Jesúre b̄remurārē ñerō irid̄hari merā ĩgūsārē b̄uro ĩaturit̄yaunab̄. ĩgūsā Jesúre b̄remurĩrē peod̄hagu irasiriunab̄. 14 Yu, judío masaka ĩgūsā b̄remurĩrē oārō iririk̄unakub̄. Gajerā, yu merāmarā nemorō ḡha ñekūsāmarā iririk̄unadeare iritarin̄gāunakub̄. 15 Yu irasirik̄ukerep̄h̄, Marĩp̄h̄, yu deyoaburi dupuyuro yure beyesiadi āārĩmĩ ĩḡyagu āārĩburo, ārĩḡ. Irasirigu ĩḡ yure b̄uro maĩrĩ merā ĩḡ gāmerōsũ iridoreḡ siumi. 16 ĩḡ irasiriderosũta keoro ĩḡ magārē yure masĩmakũ irimi, judío masaka āārĩmerārē ĩḡ magũ merā ĩgūsārē tauri kerere weredoreḡ. I yure irasũ waadero p̄h̄, gajerārē: “¿Nasirigukuri yu?” ārĩ s̄erēñagũ waabirib̄. 17 Jerusalēgue āārĩrārē Jesucristo yu dupuyuro ĩḡyare buedoreḡ beyep̄inerādere s̄erēñagũ waabirib̄. Ubu gap̄ Arabia nikũgue diaye waakōāb̄. P̄h̄ Damasco goedujāab̄ doja.

18 Ure bojori tariadero p̄h̄, Jerusalēgue Pedrore ĩāgũ waab̄. Pe semanata ĩḡ merā āārĩbũ. 19 Irogue āārĩḡ, gajerā Jesucristo ĩḡyare buedoreḡ beyep̄inerārē neō ĩābirib̄. Marĩ Op̄h̄ Jesucristo paḡm̄ Santiago direta ĩāb̄. 20 Marĩp̄h̄ ĩūrō m̄sārē gojāa. Yu gojari, ārĩgatori meta āārā.

21 Jerusalēgue āārĩdi Siria nikũgue, Cilicia nikũgue waab̄. 22 Iripoere Judea nikũgue āārĩrā Jesucristore b̄remurĩ buri marā yure ĩāmasĩbirima. 23 Yaa kere direta p̄enerā āārĩmā. ĩgūsārē yaamarē wererā āsũ ārĩ werenerā āārĩmā: “Sōō āārĩdeapoeguere marĩrē ñerō irid̄hari merā b̄uro ĩaturit̄yadi, marĩ Jesucristore b̄remurĩrē peod̄hadi daporague masakare: ‘Jesucristore b̄remuka!’ ārĩ weregorenagũ iriayup̄h̄”, ārĩ werenerā āārĩmā. 24 Irasirirā Judea nikũgue āārĩrā Jesucristore b̄remurā yu ĩḡrē b̄remurĩrē p̄erā, Marĩp̄h̄re h̄s̄yari s̄inerā āārĩmā.

2

Jesús buedoreḡ p̄inerā Pablöre oārō bokatĩrĩñeñdea

1 Catorce bojori p̄h̄, dupaturi Jerusalēgue Bernabé merā waab̄ doja. Tito wāik̄uḡdere āiabu. 2 Marĩp̄h̄ yure irogue waadoremĩ. Irasirigu irogue waab̄. Iroguere eja, Jesúre b̄remurā oparā merā dita nerē, werenib̄. Judío masaka āārĩmerārē Marĩp̄h̄ Cristo merā marĩrē tauri kerere yu buedeare ĩgūsārē wereb̄. Yu neōgorague buen̄gādeare, dapora yu buerire: “Diaye āārā, oāgorāa”, ārĩ masĩburo, ārĩḡ, irasũ ārĩ wereb̄. Gajerā yu buerire: “Wajamáa”, ārĩrĩ, ārĩḡ, irasũ ārĩ wereb̄. 3 Titodere, ĩḡ judío masak̄ āārĩbirikerep̄h̄:

“Gua judío masaka iririkurosū dupuma gasirogārē* wiiriro gāāmea”, neō āribirima. ⁴ Irire dorebirikerepuru, gajerā ubu āriboerā gapu: “Moisés doredorederosūta dupuma gasirogārē wiiriro gāāmea”, āriima. Īgūsā Jesúre buremugatorā, irigatorimasā āārīmá. Irasirirā, gua judío masaka āārikererā Jesúre buremurā iririre iāmurā gua nerērōgue gua merā nerēnama. “Gware peamegue waabonerārē tausūmurā, Jesucristore buremurō gāāmea. Moisés doredeare iriri merā tausūbirikoa”, ārimakū iāma. Irire iārā: “Moisés doredeare irirā dita tausūrākuma, irasirirā Īgū doredeare irika!” āriima. Gware irire buremudorerā, irasū āriima. ⁵ Īgūsā gware irasū dorekerepuru, neō Īgūsā dorerire iribiribu. Gua musārē Jesucristore buremurī merā dita tausūrākoa, āirīri kerere: “Diaye āārā”, āri buremunimakū gāāmea. Irasirirā Īgūsā dorerire neō iribiribu.

⁶ Jesúre buremurā oparā yure: “Āsū gapu wereka!” āribirima. “Judío masaka āārimerārē: ‘Gua űekūsamarārē Moisés iridoredeare iriro gāāmea’, āri wereka!” āribirima. Īgūsārē masaka buremukerepuru, Marīpu āārīpererārē surosū iāmi. Irasirigu: “Īisā oparā, yu nemorō āārīma”, āri gūñabiribu. “Marīpu Īgūsārē beyederosūta yudere beyemi”, āri gūñabu. ⁷ Oparā irasū yure: “Āsū gapu wereka!” āriiōno irirā, yure iāmasī, āsū āriima: “Mude, Marīpu judío masaka āārimerārē Jesucristoya kerere weredoregu beyepídita āārā. Marīpu Pedrore judío masakare iri kerere weredorederosūta mudere iri kerere weredoreñumi”, āriima yure. ⁸ Marīpu Pedrore judío masakare Jesucristoya kerere weredoregu iriudi āārīmí. Īgūta yudere judío masaka āārimerā puro iri kerereta weredoregu iriumi.

⁹ Jerusalēgue Jesúre buremurā urerā oparā: Santiago, Pedro, Juan wāikurā āārīmá. Gajerā oparā nemorō āārīmá. Īgūsā yure Marīpu Īgū maīri merā beyepídi yu āārīmakū iāmasī, yure, Bernabédere oārō bokatīri: “Marī surosū moārākoa”, āriima. “Musā Jesucristoya kerere judío masaka āārimerārē wererā waaka!” āriima. “Gua gapu judío masakare wererākoa”, āriima. ¹⁰ Gware: “Bopoñarārē iritamuka!” āriiři direta werema. I dita āārībū: “Yu oārō irigura”, āri, buro gūñadea.

Pablo Pedrore Antioquíague weredeá

¹¹ Puru gua Antioquíá wāikuri makāgue āārīripoe Pedro ejami. Īgū irogu eadero puru keoro iribirimakū iā, Īgūguereta turaro merā werebu. ¹² Iro dupuyuro Īgū

* 2:3 Gn 17.1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē Īgū pūrā űmarē: “Yaarā āārīburo”, āriĪgū, Īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmí. Puru iri dorerire Moisére pídi āārīmí. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, Īgūsā pūrā űmarē su mojóma pere gaji mojó ureru pērēbejarinurī waaró merā Īgūsā deyoadero puru irasū yāma.

irogue ããrĩgũ, judío masaka ããrĩmerã Jesúre bũremurã merã baa, ããrĩrikũkõãyupũ. Īgũ irasiriripoe gajerã judío masaka Santiago iriunerã ejañurã. Īgũsã ejamakũ ĩã, judío masaka ããrĩmerã merã ããrãdi ããrĩduúkõãyupũ: “Yũre turibokuma”, ãrĩgũ. Iroque ejanerã judío masaka ããrĩmerãrẽ: “Moisés dorederosũta dupũma gasirogãrẽ wiiriro gããmea”, ãrĩ weregorenarã iriñurã. Irasirigũ Pedro, Antioquía marã Īgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiirisũbirinerã ããrĩmakũ, Īgũsã merã baa, ããrĩrikũadi duúkõãyupũ. ¹³ Īgũ irasirimakũ ĩãrã, gajerã judío masaka Jesúre bũremurã, Īgũ irirosũta irigatorĩ merã iriñurã. Judío masaka ããrĩmerã merã ããrĩrikũanerã, Īgũsã merã baanerã baanemobiriñurã. “Īgũsã merã baaduũmakũ õãbea”, ãrĩ masĩkeregũ, Bernabéde Īgũsã irirosũta iriyupũ. ¹⁴ Īgũsã: “Jesucristore bũremurĩ merã dita tausũrãkoa”, ãrĩrĩ kerere masĩkererã, keoro iribirima. Irasirigũ, irire ĩã, Pedrore ããrĩpererã Jesucristore bũremurã ĩũrõgue bũro turaro merã ãsũ ãrĩ werebũ: “Mũ judío masakũ ããrĩkeregũ, judío masaka ããrĩmerã irirosũta Īgũsã merã baa, ããrĩkõãbũ. Mũ irasirigũ, Moisés marĩrẽ judío masakare iridorederosũ iribiribũ. ¿Nasirigũ judío masaka ããrĩmerã gapũre: ‘Gũa judío masaka iririkũrĩre irika!’ ãrĩduũari?” ãrĩbũ Īgũrẽ.

Ããrĩpererã Jesúre bũremurã tausũrãkuma, ãrĩ gojadea

¹⁵ Gũa neõ deyoarãgueta judío masaka ããrĩsianerã ããrĩbũ. Gaji buri marã irirosũ Marĩpũ Moisére doreri pídeare tarinũgãbea. ¹⁶ Irasũ ããrĩkererã, ire masĩa. Marĩpũ Moisére Īgũ doreri pídeare masaka irimakũ meta Īgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Masaka Jesucristore bũremumakũ, Marĩpũ Īgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasirirã gũade Jesucristore bũremunũgãbũ. Īgũrẽ bũremumakũ, Marĩpũ gũadere: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Marĩpũ, iri doreri pídeare gũa irimakũ meta gũare irasũ ãrĩ ĩãmi. Neõ sugũ masakũ iri doreri pídeare iripeomasĩbemi. Irasirigũ Marĩpũ neõ sugũre: “Yũ dorerĩre iripeokõãmi, irasirigũ Īgũrẽ: ‘Õãgũ ããrĩmi’, ãrĩ ĩãã”, ãrĩbirikumi.

¹⁷ Irasirirã: “Gũa Jesucristore bũremumakũ, Marĩpũ gũare: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãmi”, ãrĩrã: “Gũa judío masakade Marĩpũ Moisére doreri pídeare iripeobirikoa, irasirirã gũade ñerõ yáa”, ãrĩ masĩa. ¿Irire irasũ ãrĩ masĩrã: “Jesucristore bũremusĩã, ñerõ irikerepũrũ, õãgorãa”, ãrĩrã yári? Irire neõ ãrĩbea. Jesucristo gũare Īgũrẽ bũremurãrẽ ñerõ siiu irigũ meta ããrĩmi. ¹⁸ Irasirigũ masakare ãsũ ãrĩ werea. “Jesucristore bũremumakũ, Marĩpũ mũsãrẽ: ‘Õãrã,

waja opamerã ããrĩma', ãrĩ ããmi" ãrĩ werea. "Marĩpu Moisére ĩgũ doreri pídeare mũsã irimakũ, mũsãrẽ: 'Õãrã, waja opamerã ããrĩma', ãrĩ ããmi", ãrĩgũ meta yáa. ĩgũsãrẽ: "Marĩpu Moisére doreri pídeare mũsã iriri merã Marĩpu ĩũrõ waja opabiriko", ãrĩgũ, yũde waja opaboko irire iripeobirisã.

¹⁹ Iripoeguere: "Yũ, Marĩpu Moisére doreri pídeare irigu, ĩgũ ĩũrõ waja opabi ããrĩgũkoa", ãrĩ gũñadibu. Irasũ ãrĩ gũñakeregu, bokatĩũbirikubu. Waja opagu, peamegue waabodi ããrĩbũ. Daporare: "Iri dorerire iriri merã Marĩpu merã õãrõ ããrã", neõ ãrĩ gũñanemobea. "Jesucristore bũremusiã, Marĩpu merã õãrõ ããrĩ, ĩgũ gããmerĩrẽ yáa", ãrĩ masĩa. ²⁰ Jesucristo Marĩpu magũ yũre maĩgũ curusague boagu, yũ ñerõ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmĩ. Yũ ĩgũyagu ããrĩsĩã, ĩgũ boaderosũta yũde ĩgũ merã boadi irirosũ waadi ããrĩbũ. Sugũ boagu ĩgũ iridũarire neõ irinemomasĩbi irirosũ waadi ããrĩbũ. Irasirigu Cristore bũremusiã, yũ iridũarire piri, ĩgũ turaro merã ĩgũyare irigu yáa. ²¹ Yũ: "Marĩpu Cristo merã marĩrẽ õãrõ iritamudi ããrĩmĩ", ãrĩ bũremurĩrẽ piridũabea. Marĩpu Moisére ĩgũ doreri pídeare marĩ iriri merã waja opabirimakũ, Cristo marĩ ñerõ iridea waja boabosadea wajamarĩbokuyo.

3

¿Moisés doredeare iriri merã, o Jesucristore bũremurĩ merã Marĩpuyarã ããrĩrĩ? ãrĩ gojadea

¹ Mũsã Galacia marã pémasĩmerã irirosũ irirã yáa. ¿Nasirirã ãrĩgatorimasã buerire pénuḡãrĩ? ĩgũsã buerire pésĩã, Jesucristoya diayema kerere bũremurĩrẽ pirirã yáa. Gũa, mũsã pũrogu ããrĩrã, mũsãrẽ Jesucristo curusague boadea kerere diaye werebũ. Iri gũa wererire mũsã õãrõ pébũ.

² Irasirigu mũsãrẽ ire sãrẽñaduakoa. ¿Mũsã Moisés doredeare iriri merã Õãḡũ deyomarĩḡũrẽ opanuḡãrĩ? ĩḡũrẽ opabiribũ. Jesucristoya kerere pérã, ĩḡũrẽ bũremunḡãrã, Õãḡũ deyomarĩḡũrẽ opanuḡãbũ. ³ ¿Nasirirã daporare pémasĩmerã irirosũ irirã yári? Mũsã Jesucristore bũremurã Õãḡũ deyomarĩḡũ iritamurĩ merã Marĩpu dorerire irinuḡãbũ. ¿Nasirirã daporare ĩgũ iritamurĩ marĩrõ mũsã basi mũsã turari merã iri dorerire iripeodũari? ⁴ ¿Mũsã Jesucristore bũremunḡãripoe gajerã mũsãrẽ ñerõ tarimakũ irideare gũñaberi? Daporare ĩgũya kerere bũremuduúrã: "Ubugora irire bũremubũ", ¿ãrĩ gũñarĩ?

⁵ Marĩpu mũsãrẽ ĩgũyagare Õãḡũ deyomarĩḡũrẽ iriudi ããrĩmĩ. Õãḡũ deyomarĩḡũ mũsã merã ããrĩmakũ, Marĩpu ĩgũ turari merã mũsã watopeguere wári iri ĩmurĩrẽ irigu yámi. Mũsã Moisés doredeare irimakũ, ¿irasirigu yári? Iribemi. Mũsã Jesucristoya kerere pé bũremumakũ gapũ irasũ yámi.

⁶ Abraham Marĩpure buremumakũ, Marĩpu ĩgũrẽ: “Õãgũ, waja opabi ããrĩmĩ”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmĩ. ⁷ Irasirirã musã ire masĩka! Abraham Marĩpure buremuderosũta buremurãno Abraham parãmerãgora ããrĩma. ⁸ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue judío masaka ããrĩmerãdere ĩgũsã Marĩpure buremumakũ, Marĩpu ĩgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãburire gojasiasũdero ããrĩbũ. Marĩpu Abrahãrẽ irire weregu, ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yũ, mũ merã ããrĩpereri buri marãrẽ õãrõ irigũra”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁹ Abraham Marĩpure buremumakũ, Marĩpu ĩgũrẽ õãrõ iridi ããrĩmĩ. Irasirigu daporadere ããrĩpererã ĩgũrẽ buremurãnorẽ õãrõ yãmi.

¹⁰ “Moisės doredeare irimakũ, Marĩpu marĩrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãgũkumi”, ãrĩ gũñarãnorẽ Marĩpu wajamoãgũkumi. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue irimarẽ ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Ããrĩpereri Moisės doredeare iripeomerãno wajamoãsũrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ¹¹ Neõ sugũ Moisės doredeare iripeomasĩgũ mãmi. Irasirigu Marĩpu neõ sugũre: “Yũ dorerire iripeokõãmi, irasirigu ĩgũrẽ: ‘Õãgũ ããrĩmĩ’, ãrĩ ĩãa”, ãrĩbirikumi. Irire marĩ masĩa. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu ĩgũrẽ buremurãrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãmi. Irasirirã ĩgũ merã õãrõ ããrĩnikõãrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ¹² Moisės doreri gojadea pũgue: “Marĩpure buremugũno Marĩpu ĩũrõ waja opabi ããrĩmĩ”, neõ ãrĩ gojasũbiribu. ãsũ gapũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Ããrĩpereri Moisės doredeare iripeogũno, Marĩpu merã õãrõ ããrĩnikõãgũkumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Iri dorerire iripeobi gapure Marĩpu ĩgũrẽ: “Yũ ĩũrõ waja opami, yũ merã neõ õãrõ ããrĩbirikumi”, ãrĩ ĩãgũkumi.

¹³ Irasirigu, marĩ ããrĩpererã Moisės doredeare iripeobirimakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Iri dorerire iripeobema”, ãrĩgũ: “Waja opama”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu Jesucristo curusague pãbiatũsũgũ, waja opagu irirosũ marĩrẽ wajamoãbodeare boa, wajaridi ããrĩmĩ. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Sugũ yukugue siasiusũadi, Marĩpu wajamoãdoreadi ããrĩmĩ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Jesucristo boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi ããrĩmĩ. ¹⁴ ĩgũ marĩ ñerõ iridea wajare boa, wajaribosadea merã Marĩpu Abrahãrẽ: “Irasũta irigũra”, ãrĩderosũta judío masaka ããrĩmerãdere iridi ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũ ãrĩderosũta marĩrẽ Jesucristore buremurãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩã, Õãgũ deyomarĩgũrẽ sĩdi ããrĩmĩ marĩ merã ããrĩburo, ãrĩgũ.

Marĩpu: “Abraham merã ãsũ irigũra”, ãrĩdea

15 Yaará, masaka ìgùsà iririkurire, su keori merà musārē weregura. Ìgùsà: “Àsù irirā!” ārī, oparā puru papera āmukuma. Ìgùsà irire āmuadero puru, neō gajerā ìgùsārē: “I pūrē béokōāka! Àsù gapu gojaka!” ārībirikuma. 16 Marīpu Abrahārē ìgù ārīdea, i irirosūta āārā. Gajerā ìgù ārīdeare neō béomasībema. Àsù ārī weredi āārīmí ìgūrē: “Mᵤ parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē oārō irigura”, ārīdi āārīmí. “Mᵤ parāmerā āārīturiarā merā oārō irigura”, ārībiridi āārīmí. Ubu gapu: “Mᵤ parāmi āārīturiagu sugu merāta irasirigura”, ārīdi āārīmí. Irasū ārīgù, Jesucristore ārīgù iridi āārīmí. 17 Yu musārē wereri àsù ārīduaro yāa. Marīpu Abrahārē masakare ìgù oārō iriburire weredi āārīmí. Puru cuatrocientos treinta bojori puru, Marīpu ìgù doreri Moisére pídi āārīmí. Irire pígu, Abrahārē: “Yᵤ irasirigukoa”, ārīdeare peremakū iribiridi āārīmí. 18 Marīpu, Moisés doredeare irirā direta: “Yᵤ merā oārō āārīrākuma”, ārīmakū, ìgù Abrahārē ārīdea wajamarībokuyo. Irasū āārībea. Marīpu Abrahārē maìgù wajamarīrō ìgù: “Àsù irigura”, ārīdeare keoro iridi āārīmí. ((“Āārīpererā mᵤ irirosū yᵤre bᵤremurārē yᵤ merā oārō āārīmakū irigura”, ārīdi āārīmí.))

19 Iro merē, ḡnasirigu Marīpu ìgù dorerire Moisére píyuri? Masaka ñerō irirā, waja oparā āārīrīrē ìgùsārē masīdoregu irire pídi āārīmí. Abraham parāmi āārīturiagu Jesucristo aariripoegue Marīpu masakare: “Àsù irika!” ārī pītūnudi āārīmí. Jesucristo aarimakū, Marīpu Abrahārē: “Mᵤ parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē oārō irigura”, ārīdea keoro waabu. Marīpu ìgù dorerire ìgūrē wereboerārē Moisére weredoredi āārīmí. Irasirigu Moisés irire pégu, masakare wereturiadi āārīmí. 20 Marīpu Abraham parāmi āārīturiagu merā masakare oārō iriburire gajerāgue merā Abrahārē weredorebiridi āārīmí. Ìgù basita weredi āārīmí. ((Irasiriro Abrahārē ìgù weredeade gapu, Moisére ìgù dorerire pídea nemorō āārā.))

Pablo, Moisés doredeare weredeade

21 Iro merē, Marīpu Abrahārē weredeade, ìgù dorerire Moisére pídea nemorō āārīmakū, ḡìgù dorerire Moisére pídea gapu wajamarīyuri? Irasū āārībiridero āārībú. Àsù gapu āārā. Masaka āārīpereri Moisés doredeare iripeori merā Marīpu merā oārō āārīmasīmākū, Marīpu irire iripeorārē: “Oārā, waja opamerā āārīma”, ārī ìābodi āārīmí. 22 Marīpuya werenīrī gojadeade pūgue irimarē àsù ārī gojasūdero āārībú: “Masaka āārīpererā ñerō irirā, waja oparā āārīma”, ārī gojasūdero āārībú. Irasirigu Marīpu Abrahārē: “Mᵤ parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē oārō irigura”, ārīderosūta irigukumi. Āārīpererā

Jesucristore b̄remur̄rē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī īāgukumi.

²³ Marī Jesucristoya kerere pé, īgūrē b̄remuburi dupuyuro Marīpu īgū dorerire Moisére pídea direta masīnerā āārībú. Irasirirā marī ñerō iridea waja peresugue dobosūnerā marīrē peresu iridi doreri direta masīrā irirosū āārīnerā āārībú. ²⁴ Marīpu īgū dorerire Moisére pídea merā marī iri dorerire iripeomerā āārīrīrē masīmakū iridi āārīmí. P̄ru Cristoyare masīmakū iridi āārīmí īgūrē b̄remumakū, marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī īābu. ²⁵ Daporare Jesucristore b̄remua. Irasirirā īgūrē b̄remusīā: “Marīpu Moisére īgū doreri pídeare marī irimakū meta marīrē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, ārī īāmi”, ārī masīa.

²⁶ Irasirirā musā āārīpererā Jesucristore b̄remurī merā īgūyarā āārīsīā, Marīpu pūrā āārā. ²⁷ Musā āārīpererā deko merā wāīyesūnerā āārībú musā Cristoyarā āārīrīrē īmumurā. Irasirirā īgūyarā āārīsīā, īgū irirosū āārīrikua. ²⁸ Marī āārīpererā īgūyarā āārīsīā, sugūyarāta āārā. Irasirigū Marīpu judío masakare, judío masaka āārīmerādere, moāboerimasārē, moāboemerādere, ūmarē, nomedere s̄rosūta īāmi. Irasiriro marīrē Jesucristoyarārē dukawari masīña máa. ²⁹ Marī Cristoyarā āārīsīā, Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirigū Marīpu Abrahārē: “M̄rē ōārō irigūra”, ārīderosūta marīdere irigukumi. Marī Cristoyarā āārīmakū, marīrē irasirigukumi.

4

¹ M̄sārē i keori merā weredukoa. Sugū majīgū āārīpereri īgū pagūyare opaturiabu āārīkeregū, majīgū āārīsīā, sugū moāboegū irirosū āārīkumi. ² Gajerā īgūrē, īgūya āārīburidere īāduripībosakuma. Irasirigū, īgūsā doreri doka āārīkumi. Sunū īgū pagū, īgū boaburi dupuyuro īgūya āārādeare īgū magūrē wiaburinurē werepīkumi. “Inū ejamakū, āārīpereri yaa āārīdeare yū magūrē wiaka!” ārīkumi. Irasirirā irinū ejamakū, īgūrē wiakuma pama. ³ Marīde Jesucristore b̄remuburi dupuyuro marī ñekūsāmarā i ūmumarē buerire iritūyarā, majīgū īgū āārīderosū marī ñekūsāmarā doreri doka āārīunanerā āārībú. Irasirirā gajerārē moāboerā irirosū āārīnerā āārībú. ⁴ Irasū āārīkerep̄ru, Marīpu gapū īgū: “Āsū irigūra”, ārīdeanu ejamakū, keoro īgū magūrē i ūmūguere iriudi āārīmí. Īgū iriumakū, sugo nomeōguere deyoadi āārīmí. Īgū judío masakū āārīsīā, Marīpu doreri Moisére pídeare iridi āārīmí. ⁵ Marīpu īgū magūrē, marī iri dorerire iripeobiri wajare boa, wajaribosadoregū iriudi āārīmí īgū pūrā waaburo, ārīgū.

⁶ Irasirigu Marĩpu marĩrẽ: “Yu pũrã ããrĩsiana”, ãrĩgũ, ĩgũ magũ Jesucristo merã Ôãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ããrĩmĩ. Irasirirã Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpũre: “Guapũ”, ãrĩ masĩa. ⁷ Marĩ, Marĩpu pũrã ããrĩsĩa, moãboerimasã irirosũ ããrĩbea pama. Irasirirã ããrĩpereri Marĩpu ĩgũ magũ Cristo iridea merã marĩrẽ ĩgũ pũrãrẽ sĩburire ñeãrãkoa.

Pablo Jesúre bũremurãrẽ Galaciague ããrĩãrẽ gũñarikũdea

⁸ Iripoeguere mũsã Marĩpũre masĩbirisĩa, gajerãnorẽ bũremunerã ããrĩbũ. ĩgũsãrẽ bũremurã, ĩgũsã doreri doka ããrĩtuuyanĩrã irirosũ ããrĩnerã ããrĩbũ. Marĩpũgorare bũremubirinerã ããrĩbũ. ⁹ Dapora mũsã Marĩpũre masĩa. ĩgũ mũsãrẽ masĩgũ ĩgũrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Mũsã ĩgũrẽ masĩsĩa, mũsã iripoegue ubu ããrĩrĩrẽ bũremudeare bũremuduúkõãnerã ããrĩbũ. Irasirikererã, daporare Moisés doredeare iripeodũarã, mũsã ubu ããrĩrĩrẽ bũremupũrorideare bũremurã irirosũ irirã yãa. ¿Nasirirã irire irasirirã yãri? ¿Nasirirã dupaturi moãboerimasã irirosũ ããrĩdũari doja? ¹⁰ Mũsãde, Marĩpu merã õãrõ ããrĩdũarã, judío masaka bosenuĩrĩ inarõsũta iriadikoa. Iri bosenuĩrĩrẽ irirã, siũñajãrĩnũrikũ, abe deyoarikũ, gajinũrĩ bosenuĩrikũ, bojorikũ bosenuĩrĩrẽ irikoa. ¹¹ Mũsã irasirimakũ pẽgu: “¿Yu ĩgũsãrẽ ubugora bueyuri?” ãrĩgũ, bũro mũsãrẽ gũñarikũa.

¹² Yaarã, yũ mũsãrẽ ãsũ irimakũ gããmea. Mũsã judío masaka ããrĩbirisĩa, Moisés doredeare iribirinerã ããrĩbũ. Yũde, judío masakũ ããrĩkeregu, mũsã iriderosũta iri dorerire iribea. Irasirigu dupaturi mũsãdere yũ irirosũ irimakũ gããmea. Marĩ Jesucristore bũremusĩa, Marĩpu merã õãrõ ããrĩmasĩa. Yu mũsãrẽ Jesucristoyare buemakũ, mũsã yũre neõ ñerõ iribiribũ. ¹³ Mũsã masĩa. Yu, Jesucristo masakare tauri kerere mũsãrẽ buepũrorigu, pũrĩrikubũ. ¹⁴ Yu pũrĩrikũmakũ mũsãrẽ diasagorabũ. Irasũ ããrĩkerepũrũ, mũsã yũre ĩãturi doobiribũ. Ubu gapũ Marĩpũre wereboegure irirosũ õãrõ bokatĩrĩñeãbũ. Jesucristore irirosũ yũre õãrõ iribũ. ¹⁵ Mũsã yũ merã usũyari opadea, ¿naásũ waãari? Ire yũ masĩa. Mũsã irasirimasĩrã, mũsãya koyere yũre wea sĩbokuyo yũre iritamumurã. ¹⁶ Yu mũsãrẽ diayemarẽ weredea waja daporare yũre: “Guare ĩãturigu irirosũ irigu yãmi”, ¿ãrĩ ĩãrĩ?

¹⁷ Gajerã ãrĩgatori merã buerimasã gapũ mũsãrẽ bũro iritamudũarã irirosũ irikererã, õãrõ merã irirã meta ããrĩma. Mũsãrẽ gũa buerire iritũyarire piri, ĩgũsã bueri gapũre iritũyadorerã yãma. ¹⁸ Gajerã mũsãrẽ iritamudũamakũ õãgorãa. ĩgũsã mũsãrẽ iritamudũarã, õãrõ gũñarĩ merã iritamunĩkõãburo. Yu mũsã merã ããrĩmakũ direta irasiribirikõãburo. ¹⁹ Mũsã yũ pũrã irirosũ ããrĩãrẽ

musāya āārīburire gūñagū, dupaturi buro pūrīsūrī merā űerō tarigū irirosū āārā. Sugo nomeō pūrākuburi dupuyuro pūrīrī péñarōsū péñakoa. Musā Jesucristo irirosū āārīrikumakūgue, irasū poyarikūtūnugukoa. ²⁰ Yu musā puro musā merā buro āārīdudikoa. Musārē daporata turiro marīrō ōārō pémasīma ōārō weredudikoa. Weredudakeregu, űeeno merā werenūmasībirikoa.

Pablo, Agar, Saraya keori merā weredeā

²¹ Musā, Moisés doredeare iridudakererā, űnasirirā iri dorerire ōārō pémasīberi? ²² Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Abraham pērā űma pūrākudi āārīmī. Sugare ĩgū marāpore moāboego Agar wāikugo merā pūrākudi āārīmī. Gajigure ĩgū marāpo diaye Sara merā pūrākudi āārīmī. Igo, moāboego meta āārīdeo āārīmó”, ārī gojasūdero āārībū. ²³ Abraham marāpore moāboego magū marī masaka deyoarosūta deyoadi āārīmī. Abraham marāpo magū gapu Marīpu Abrahārē: “Mu marāpo sugū majīgū pūrākugokumo”, ārīderosūta deyoadi āārīmī.

²⁴⁻²⁵ ĩgūsā pērā nomeya, pe keori irirosū āārā. Saraya: Abraham, Marīpu ĩgūrē ārīdeare bremuderosūta Jesucristore bremurāya keori irirosū āārā. Agarya: Marīpu Sinaí wāikuri buurugue Arabia nikūgue ĩgū dorerire Moisére pīdeare irirāya keori irirosū āārā. Agar, moāboego āārīsīā, igo magūde moāboegu āārīdi āārīmī. Irasirirā Moisés doredeare irirā igo magū irirosū āārīma. Moāboerā irirosū iri doreri doka āārīma. Daporare Jerusalén marā Moisés doredeare irirā, Agar magū irirosū āārīma. Irasirirā, moāboerā irirosū iri doreri doka āārīma. ²⁶ Saraya: Jerusalén űmugasima makā marā Jesucristore bremurāya keori irirosū āārā. Sara, moāboego āārībirimakū, igo magūde, moāboegu meta āārīdi āārīmī. Irasirirā marī Jesucristore bremurā, Sara magū irirosū āārā. Moāboerā irirosū Moisés doreri doka āārīrā meta āārā. ²⁷ Marīpu ĩgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmī: “Nomeō, mu pūrā marīkerego, usuyaka! Sugo nomeō, pūrākugo pūrīrī péñarōsū péñabirikerego, buro usuyaka! Mu pūrā marīkerepu, purugere mu parāmerā āārīturiarā wārā āārīrākuma.

Gajego marāpukugo igo marāpu merā āārīgō parāmerā āārīturiarā nemorō wārā āārīrākuma”, ārīdi āārīmī Marīpu. ((Iri ārīdea āsū ārīduaro yāa. Jesucristore bremurā Sara parāmerā āārīturiarā āārīma. ĩgūsā, Moisés doredeare irirā nemorō wārā āārīrākuma.))[☆]

²⁸ Irasirirā yaarā, marī Sara magū Isaac irirosū āārā. Marīpu pūrā Abrahārē ārīderosūta Sara Isaare pūrākudeo

ããrĩmó. Irasirigu Marĩpu ĩgũ ãrĩderosũta marĩrẽ Jesucristore bũremurãrẽ ĩgũ pũrã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ²⁹ Iripoeguere Agar magũ marĩ masaka deyoaderosũta deyoadi, Sara magũ Őãgũ deyomarĩgũ turari merã deyoadire ĩãturi, ñerõ iridi ããrĩmĩ. Daporadere irasũta ããrã. Moisés doredeare irirã, marĩrẽ Jesucristore bũremurãrẽ ĩãturi, ñerõ irirã yãma. ³⁰ Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue Abrahãrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Moãboego magũ mũ sĩburire opabirikumi. Mũ marãpo diaye moãboego ããrĩbeo magũ gapũ mũ sĩburire opagakumi. Irasirigu moãboegore, igo magũ merãta béoka!” ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu. ³¹ Irasirirã yaarã, marĩ Jesucristore bũremurã, Sara parãmerã ããrĩturiarã ããrã. Moãboego parãmerã ããrĩturiarã meta ããrã. Sara magũ ĩgũ pagũ sĩburire opaderosũta, marĩ Marĩpu ĩgũ pũrãrẽ sĩburire oparãkoa.

5

Pablo: “Jesucristoyare bũremurĩrẽ piribirikõãka!” ãrĩ gojadea

¹ Jesucristo marĩrẽ Moisés doreri doka ããrĩnerãrẽ taudi ããrĩmĩ. Marĩ ñerõ iridea wajare ĩgũ boari merã wajari-bosadi ããrĩmĩ, Marĩpu merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã mũsã Marĩpu pũrã ããrĩsĩã, Jesucristoyare gũñaturari merã bũremunĩkõãka! Ærĩgatori merã buerimasã mũsãrẽ Moisés doredeare iridoremakũ, ĩgũsãrẽ pėbirikõãka! Iri dorerire irirã, moãboerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã iri doreri doka neõ ããrĩnemobirikõãka!

² Őãrõ pėka yũre! Yũ Pablo, mũsãrẽ ire weregũra. “Guaya dupũma gasirogãrẽ wiirirã, Marĩpu merã õãrõ ããrĩrãkoa”, ãrĩ gũñabirikõãka! Mũsã irasũ ãrĩ gũñamakũ, mũsãrẽ Jesucristo boabosadea wajamarĩboyo. ³ Irasirigu gopeyari merã mũsãrẽ werea doja. Marĩpu merã õãrõ ããrĩburire ĩgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiirirãnorẽ Moisés doredeare ããrĩpererire iripeoro gããmea. ⁴ Mũsã: “Moisés doredeare irimakũ, Marĩpu gũare: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãgũkumi”, ãrĩ gũñarã, Jesucristore pirirã yãa. Mũsã irasirirã, Marĩpu mũsãrẽ maĩgũ õãrõ iritamurĩdere gããmebea. ⁵ Marĩ: “Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Jesucristore bũremumakũ, Marĩpu gũare: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãmi”, ãrĩ masĩa. ⁶ Irasiriro, marĩ Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Marĩpu ĩũrõ dupũma gasirogãrẽ wiirisũnerã ããrĩrĩ, wiirisũbirinerã ããrĩrĩde wajamãa. Marĩpu ĩũrõ marĩ Jesucristore bũremurã ããrĩrĩ gapũ wajakũa. ĩgũrẽ bũremusĩã, gajerãrẽ maĩa.

⁷ Mũsã Jesucristore bũremunũgãrã, ĩgũyare õãrõ iritũyanerã ããrĩbũ. Dapora gapũre gajerã mũsãrẽ ĩgũya

diayemarē ōārō iritayabirimakū irirā yáma. ⁸ Īgūsā mūsārē irasirirā Marīpu gāāmerī gapure irirā meta yáma. Marīputa mūsārē Jesucristore buremunugādogeḡu siiudi āārīmi, Jesucristoyare ōārō iritayaburo, ārīgū. ⁹ Masaka āsū ārī werema: “Pārē irirā, mérōgā pā wemasārī poga merā trigo pogare morēkuma. Puru iri wemasāseyakōākoa”, ārī werema. I irirosū, ārīgatori merā buerimasā buerire surāyeri irire iritayarā, purugue mūsā āārīpererā ārīgatori buerire iritayarākoa. ¹⁰ Yu gūñaturari merā marī Opu Jesucristore buremua. Mūsāde, yu irirosū ĩgūrē buremua. Irasirigū mūsāya āārībure āsū ārī gūñāa: “Īgūsā ārīgatori merā buerimasā buerire iritayarire piri, dupaturi yu irirosū Jesucristoya diayemarē iritayarākuma doja”, ārī gūñāa. Marīpu, mūsārē ārīgatori merā buerā gapure wajamoāgukumi.

¹¹ Yaarā, gajerā yure āsū ārīma: “Pablo masakare: ‘Marīpu merā ōārō āārīdharā, dupuma gasirogārē wiirika!’ ārī buemi”, ārīma. Yu irire neō irasū ārī buebea. Yu irasū ārī buemakū, judío masaka gajerārē irire iridorerā yure ñerō iribiribokuma. Yu, Jesucristo ĩgū curusague boari merā masakare tauri kere gapure buea. Yu irire bueri waja judío masaka yure ñerō tarimakū yáma. ¹² Yu, ĩgūsā ārīgatori merā buerimasā mūsārē dupuma gasirogārē wiiridorerārē mūsā puro neō āārīnemobirimakū gāamea. Mūsārē irasū wiiridoredharā, ĩgūsā basi wiiri, pūrā marīrā dujaburo.

¹³ Yaarā, Marīpu mūsārē Moisés doreri doka āārīburo, ārīgū meta siiudi āārīmi. Irasirirā: “Gua gāāmerō ñerī uaribejarire irimakū ōārokoa”, ārī gūñabirikōāka! Āsū gapu irika! Maīrī merā gāme iritamunika! ¹⁴ Mūsā gajerārē diaye maīrā, Moisés doredeare āārīpererire irirā yáa. Irasūta ārī gojasūdero āārībú: “Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrādere maīka!” ārī gojasūdero āārībú. ¹⁵ Irasirirā pēmasika! Mūsā gāme ĩaturiduúmerā, pūrīsūrī sītīrī wereniduúmerā, mūsā basi gāme dukawaripereakōārākoa.

Pablo: “Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irinika!” ārī werede

¹⁶ Yu mūsārē āsū ārī werea. Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irinika! Mūsā irasirirā, mūsā gāāmerō ñerī uaribejarire iribirikoa. ¹⁷ Marī ñerī uaribejari, Ōāgū deyomarīgū gāāmerī meta āārā. Irasirirā marī ñerī uaribejarire irirā, Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irirā meta yáa. Ōāgū deyomarīgū gāāmerī gapure irirā, marī gāāmerō ñerī uaribejarire iribirikoa. ¹⁸ Marī Ōāgū deyomarīgū marīrē iridorerire irirā, Moisés doreri doka āārīrā meta āārā. “Marī Moisés doredeare irirā, Marīpu merā ōārō āārīrākoa”, ārī gūñabea.

19 Masaka ĩgūsā ñerĩ Ɂaribejarire irimakū, marĩ òārō ĩāmasĩa. ĩgūsā ñerĩ Ɂaribejarire irirā, āsū yāma: Ɛma, ĩgūsā marāposā nome āārĩmerārē; nomede, ĩgūsā marāpusāmarā āārĩmerārē ñerō gāmebiragorenama. Āārĩpereri guyasĩūrĩ, ñerō iririre yāma. Guyasĩrĩrō marĩrō ñerō iririre taubéokōāma. 20 Keori weadeare b̄remuma. Yéa iririre yāma. Gajerārē ĩāturi dooma. Gāme guaseoma. Gāme ĩāturima. Gajerā merā mata gua, sītĩrĩ werenĩma. ĩgūsāya āārĩburi direta gũñama. ĩgūsā gāāmerĩ direta iriduarā, ĩgūsāya bumarārē gāme dukawarimakū yāma. 21 Gajerārē gajinorē ĩgūsā opamakū, ĩāturima. Masakare wējēbéoma. Mejārĩkũrā āārĩma. Bosenũrĩrē irirā, mejārā ñerĩrē yāma. Irasū āārĩmakū, wārĩ gajino ñerĩdere yāma. Irasirigũ yũ m̄sārē ārĩderosũta gopeyari merā werea doja. Iri ñerĩrē irinĩgũno, Marĩpũ ĩgũyarārē doreroguere waabirikumi.

22 Ōāgũ deyomarĩgũ gapũ marĩrē ĩgũyare irimakū yāmi. Irasirirā ĩgũ iritamurĩ merā masakare maĩa. Ɛsuyari opāa. Siuñajārĩ merā āārĩrikũa. Gajerā marĩrē ñerō irikererũũ, ĩgūsā merā guabea. Masakare bopoñarĩ merā ĩāa. ĩgūsārē òārō gũñarĩ merā iritamua. Piro marĩrō Marĩpũ gāāmerōsũ gajerārē keoro òārō yāa. 23 “Gajerā nemorō āārā”, ārĩ pēñabea. Marĩ ñerĩ Ɂaribejarire iridũakererā, iribea. Ōāgũ deyomarĩgũyare irirā, irasũta yāa. Gajigũ irasirirānorē: “Irire irasiribirikōāka!” neō ārĩbemi. 24 Marĩ Jesucristoyarā āārĩsĩa, marĩ ñerĩ Ɂaribejarire piribũ. Irasirirā marĩ gāāmerĩrē, marĩ ñerō iridũarire iribea. 25 Marĩ, Ōāgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merā Marĩpũ merā òārō āārĩrikũa. Irasirirā Ōāgũ deyomarĩgũ marĩrē iridorerire ĩgũ iritamurĩ merā irinĩkōārō gāāmea.

26 Irasirirā marĩ: “Gajerā nemorō āārā”, ārĩbirikōārā! Marĩ werenĩrĩ merā gajerārē gāme ĩāturimakū iribirikōārā! Gajerā òārō āārĩrikũrere ĩāturibirikōāka!

6

Pablo: “M̄sā Jesucristore b̄remurā gāme iritamuka!” ārĩ gojadea

1 Yará, sugũ Jesúre b̄remugũ ñerĩrē irimakū ĩārā, m̄sā Ōāgũ deyomarĩgũ iridorerire irirā ĩgũrē iritamuka, ĩgũ iri ñerō iririre piriburo, ārĩrā! “Gũa, ĩgũ nemorō āārā”, ārĩ gũñarō marĩrō òārō merā ĩgũrē wereka! Irasū iritamurā, òārō pémasĩka, m̄sāde ĩgũ irirosũta ñerĩrē iriri, ārĩrā! 2 M̄sā bujawererānorē, gũñaturamerānorē, ñerĩ Ɂaribejarire tarinũgāmasĩmerānorē iritamuka! M̄sā irasū iritamurā, Jesucristo dorederosũta irirākoa.

³ Sugũ õãrĩrẽ iribirikeregu: “Yũ õãrĩrẽ irigu ããrã”, ãrĩ gũñagũ, ãgũ basi ãrĩgatogu yãmi. ⁴ Marĩ masakaku: “¿Õãrõ irigu yãri?” ãrĩrã, marĩ basi marĩ iririre pémasĩrĩ merã gũñarõ gããmea. Irasiridero pũgũ, marĩ iriri õãrĩ ããrĩmakũ: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ usũyari merã: “Yũ õãrĩrẽ yãa”, ãrĩ masĩrãkoa. ⁵ Irasirirã marĩ masakaku, Marĩpũ ãũrõ ãgũ: “Yaare irirã, ãsũ irika!” ãrĩ pídeare õãrõ iriro gããmea.

⁶ Mũsã Jesúya kerere buerimasãrẽ iritamuka! ãgũsã mũsãrẽ bueri waja, mũsã õãrĩ oparire ãgũsãrẽ dukawaka, ãgũsã gããmerĩrẽ opaburo, ãrĩrã!

⁷ Mũsã basi ãrĩgatobirikõõaka! Marĩpũre goepeyari marĩrõ merã: “Yũ ñerõ irimakũ, yũre wajamoãbirikumi”, ãrĩ gũñabirikõõaka! Marĩ õãrĩ oterã, pũrugue õãrĩ dukare bokarosũ marĩ õãrĩ irirã, pũrugue õãrĩrẽ bokarãkoa. Ñerĩrẽ irirã, pũrugue ñerĩrẽ bokarãkoa. ⁸ Sugũ ãgũ ñerĩ ãaribejarire irinĩgũno, ãgũ ñerĩ iridea waja ñerĩrẽ bokagukumi. Perebiri peamegue wajamoãsũgukumi. Õãgũ deyomarĩgũ gããmerĩrẽ irigu gapũ õãrĩrẽ bokagukumi. Marĩpũ pũro perebiri okari opagukumi. ⁹ Irasirirã Õãgũ deyomarĩgũ gããmerõsũ gariborero marĩrõ õãrĩrẽ irinĩkõãrã! Marĩpũ iridũarinũ ejamakũ, marĩrẽ õãrĩ iririre pirimerãrẽ õãrĩrẽ sĩgukumi. ¹⁰ Irasirirã noó waaró ããrĩpererã marĩ bokajarãnorẽ õãrĩrẽ irirã! Marĩyarãrẽ Jesucristore bũremurãrẽ neõ piriro marĩrõ ãgũsãrẽ õãrĩrẽ irinĩkõãrã!

Pablo weretũnudea

¹¹ Ìaka! Yũ basi mũsãrẽ ire gojadũakoa. Irasirigu i pagari gojari merã mũsãrẽ ãsũ ãrĩ gojagu yãa. ¹² ãgũsã mũsãrẽ dupũma gasirogãrẽ wiiridorerimasã, ãgũsãrẽ gajerã judío masaka õãrõ gũñamakũ gããmerã, irasũ wiiridorema. Marĩ Jesucristo ãgũ curusague boadea merã masakare tauri kerere bueri waja judío masaka marĩrẽ turi, ñerõ yãma. Mũsãrẽ dupũma gasirogãrẽ wiiridorerimasã gapũ gajerã ãgũsãrẽ turi, ñerõ irimakũ gããmemerã, mũsãrẽ irasũ wiiridorema. ¹³ ãgũsã ãgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiirisũnerã ããrĩkererã, ããrĩpereri Moisés doredeare iripeobema. Iri dorerire iripeobirikererã, gajerã judío masaka péuro: “Gũna Moisés doredeare iridoremakũ, Galacia marã, gũna iridoredersũta irima”, ãrĩdũarã, mũsãrẽ irasũ wiiridorema.

¹⁴ Yũ tamerã ãgũsã irirosũ irasũ ãrĩrĩrẽ gajerã péuro neõ ãrĩbirikoa. Marĩ Opũ Jesucristo ãgũ curusague boari merã marĩ ñerõ iridea wajare wajaribosadea kere direta masakare weregũkoa. Jesucristo yũre yũ ñerõ iridea wajare taudi ããrĩmakũ, i ãmũma ñerĩ ãaribejari iririre piribũ. I ãmũ marã yũre ãgũsã irirosũ ñerĩ ãaribejarire iridoremakũ, neõ

iribea. ¹⁵ Irasiro, marĩ Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Marĩpu ãũrõ dupuma gasirogãrẽ wiirisũnerã ããrĩrĩ, wiirisũbirinerã ããrĩrĩde wajaamáa. Marĩ Jesucristoyarã ñajãmakũ, Marĩpu marĩrẽ maama ããrĩrikũrĩre opamakũ iridi ããrĩmĩ. Iri maama ããrĩrikũrĩre opari dita wajakũa. ¹⁶ Marĩpu ããrĩpererãrẽ yũ Jesucristoyare buerire iritũyarãrẽ bopoñarĩ merã ãã, siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ iriburo. Marĩpu ããrĩpererãrẽ ããrĩyarãrẽ irasiriburo.

¹⁷ Yũ Jesucristoyare buedea waja gajerã yũre pá, yaa dupure kãmitú, ñerõ tarimakũ irima. ããrĩrĩrẽ masĩsũa. Irasirirã dapora merã neõ sugũ yũre garibonemobirikõãburo. Yũ buerire: “Diaye ããrĩbea”, ããrĩ, yũre ñerõ werenĩnemobirikõãburo.

¹⁸ Yaarã, marĩ Opũ Jesucristo mũsarẽ ããrĩpererãrẽ õãrõ iriburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

EFESIOS

Pablo Efeso marārē òãdoredea

¹ Y_H Pablo, m_usārē òãdorea. Marĩp_H g_ããmederosũta Jesucristo y_Hre ĩgũyare buedoreg_H pĩmi. Irasirig_H m_usārē Efeso marārē Marĩp_Hyarārē Jesucristore b_uremurārē goj_ãa. ² Marĩp_H *ããrĩnĩgũ*, marĩ Op_H Jesucristo m_usārē òãr_õ iritam_u, siuñaj_{ãrĩ} mer_ã *ããrĩrikamakũ* iriburo.

*Marĩp_H, Cristo mer_ã marĩrē òãr_õ iritam_umi, *ãrĩ* goj_ãdea*

³ *U*s_Hyari sĩr_ã marĩ Op_H Jesucristo Pag_Hre! ĩgũ marĩrē Cristoyarārē *ããrĩpereri ùmugasimarē*, marĩya y_Hup_{ũr}ãrĩma òãrĩrē sĩdi *ããrĩmĩ*. ⁴ I ùm_H iriburi dupuyuro marĩrē Cristoyar_ã *ããrĩmurārē beyedi ããrĩmĩ ĩgũ ĩũr_õ òãr_ã*, waja opamer_ã *ããrĩburo, ãrĩgũ*. ⁵ Neõgoragueta ĩgũ marĩrē maĩgũ ĩgũ g_ããmederosũta Jesucristo iridea mer_ã marĩrē: “Y_H p_{ũr}ã *ããrĩmakũ irig_{ũra}*”, *ãrĩ beyepĩsiadi ããrĩmĩ*. ⁶ Marĩp_H marĩrē b_uro bopoñarĩ mer_ã *ĩãsĩã*, ĩgũ magũ ĩgũ maĩgũ mer_ã marĩrē ĩgũyarārē òãr_õ iridi *ããrĩmĩ*. Irasirir_ã ĩgũrē *u*s_Hyari sĩnĩk_õãr_ã! ⁷ ĩgũ magũ boag_H, ĩgũ dí b_eori mer_ã marĩ ñ_erĩ iridea wajare wajaribosadi *ããrĩmĩ*. Irasirig_H Marĩp_H marĩrē b_uro maĩgũ, marĩrē bopoñarĩ mer_ã *ĩãgũ*, marĩ ñ_erĩ irideare k_ãtidi *ããrĩmĩ*. ⁸ Marĩrē irire masĩburo, *ãrĩgũ*, *ããrĩpereri masĩrĩ*, p_emasĩrĩdere sĩdi *ããrĩmĩ*. ⁹ ĩgũ iriburire marĩ dupuyurogue masĩbirideare marĩrē masĩmakũ iridi *ããrĩmĩ*. Irasirig_H marĩrē: “Y_H g_ããmer_õsũta *u*s_Hyari mer_ã *ãsũ irig_{ũra}*”, *ãrĩdeare masĩmakũ iridi ããrĩmĩ*. ¹⁰ ĩgũ: “*Ãsũ irig_{ũra}*”, *ãrĩdeare iriripoe ejamakũ, ããrĩpereri irig_{ũkumi}*. Irasirig_H *ããrĩpererã ùmugasi ããrĩr_{ãr}ē*, i nikũ *ããrĩr_ãdere Cristore ĩgũsã Op_H ããrĩmakũ irig_{ũkumi}*.

¹¹ Iripoegueta Marĩp_H g_Hare Cristo mer_ã òãr_õ *ããrĩmurārē beyesiadi ããrĩmĩ ĩgũ sĩg_{ũra}*, *ãrĩdeare opaburo, ãrĩgũ*. ĩgũ g_ããmederosũta i *ããrĩpererire òãrĩ irig_{ũra}*, *ãrĩdeare irisiadi ããrĩmĩ*. ¹² G_Hare Cristore b_uremup_urorinerārē irasiridi *ããrĩmĩ*. ĩgũ g_Hare w_{ãrĩ} òãrĩrē irimakũ *ĩãrã*, ĩgũrē: “*Õãtaria m_H*”, *ãrĩ, u*s_Hyari s_{ĩã}. ¹³ Marĩp_H, Cristo mer_ã masakare tauri kerere m_usãde p_eb_H. Iri diayema kerere p_er_ã, Cristore b_uremun_ugãb_H. Irasirig_H Marĩp_H m_usārē Cristo mer_ã òãr_õ *ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ*. ĩgũ iripoegue *ãrĩderosũta Õãgũ deyomarĩgũrē m_usārē iriudi ããrĩmĩ ĩgũ mer_ã ĩgũyar_ã ããrĩrĩrē masĩdoreg_ũ*. ¹⁴ Irasirig_H Marĩp_H marĩrē ĩgũyarārē tariw_ereperemakũ iridero p_ur_H, ĩgũ iripoegue: “*Sĩg_{ũra}*”, *ãrĩdeare sĩg_{ũkumi}*. Õãgũ deyomarĩgũ marĩ mer_ã *ããrĩgũ*, Marĩp_H marĩrē:

“Sīgura”, ārīdeare marī opaburire masīmakū yámi. Irasirirā Marīpūre: “Ōātaria mū”, ārī, mūyari sīnīkōārā!

Pablo Marīpūre: “Cristore būremurārē mūyare masīburo”, ārī sērēbosarire gojadea

¹⁵ Yū mūsā ōārō iririkūre masīa. Mūsā marī Opū Jesúre ōārō būremua. Mūsā āārīpererā gajerā Marīpūyarārē maīa. ¹⁶ Irasirigū yū mūsārē gūñagū, Marīpūre: “Ōātaria ģūsā irasū āārīmakū”, ārī, ģūrē mūsāya āārībūre sērēnīkōāa. ¹⁷ Marīpū, marī Opū Jesucristo Pagū ōātarimi. Irasirigū yū ģūrē mūsāya āārībūre āsū ārī sērēbosāa: “Gūapū, Ōāgū deyomarīgū masīrī sīka, ģūsā mūyamarē pémasīrī merā masīnemoburo, ārīgū!” ¹⁸ Marīpū, ģūyarā āārīmurārē iripoegue ārīderosūta mūsārē ģū beyepīnerārē sīgukumi. Ōātaria ģū mūsārē sīburi. Irasirigū yū Marīpūre: “Ģūsā gūñarīgūe ģūsārē irire ōārō pémasīmakū irika!” ārī sērēa. ¹⁹⁻²⁰ Gajidere mūsā ōārō pémasībūre sērēbosāa. Marīpū āārīpererā nemorō turagū āārīmi. Ģū turari merāta marī Jesucristore būremurārē ģū merā ōārō āārīmakū yámi. Ģū iri turari merāta Cristo boadiguere masū, ūmūgasigūe ģū diaye gapū doamakū iridi āārīmī ģūrē āārīpererā Opū āārīdoregū. ²¹ Ģūrē irogue doamakū irigū, āārīpererā ūmūgasi, i nikūgue turarārē, dorerārē, oparārē, noó gajerārē dorerānorē doregū wekamū āārīmakū iridi āārīmī. Irasirigū Cristo āārīpererā dapora marā oparārē, pūgūe marā oparādere doregū āārīmī. ²² Marīpū āārīpererire, āārīpererārē Cristo doka dujamakū iridi āārīmī. Irasirigū Cristo, āārīpererā marī ģūrē būremurī bumarā Opū, marī dipuru āārīmī. ²³ Marī ģūrē būremurī bumarā, sugūyarāta āārīsīā, ģūya dupū irirosū āārā. Ģū āārīpererogue marī āārīpererā merā āārīnīgū marīrē āārīpereri ģūyare opamakū yámi.

2

Marīpū marīrē maīgū taurimarē gojadea

¹ Iripoeguere Jesucristore būremuburo dupuyuro mūsā űerō iririkū, Marīpū dorerire tarinūgānerā āārībū. Irasirirā, Marīpū ģūrōrē boanerā irirosū ģū merā ōārō āārībīrinerā āārībū. ² Mūsā i ūmū marā irirosū űerō iriunanerā āārībū. Wātēa opū dorerire iriunanerā āārībū. Ģūta i ūmū marā āārīpererā Marīpū dorerire tarinūgārārē doregū āārīmī. ³ Iripoeguere marī āārīpererā űerī direta iriunanerā āārībū. Irasirirā marī noó gāāmerō iriduarire, űerī gūñarīrē iriunanerā āārībū. Irasirirā marīde Marīpūre būro wajamoāsūmurā āārībōnerā āārībū. Gajerā peamegue būro wajamoāsūmurā irirosū marīde wajamoāsūmurā āārībōnerā

ãārībú. ⁴ Marĩpu gapu marĩrẽ buro maĩgũ, bopoñarĩ opatarigu ãārĩmi. ⁵ Marĩ ñerõ iridea waja ĩgũ ĩũrõrẽ marĩ boanerã irirosũ ãārĩkerẽpuu, marĩrẽ Cristo merã õãrõ ãārĩmakũ iridi ãārĩmi. ĩgũ Cristore masũ, dupaturi okamakũ iriderosũta marĩdere ĩgũ puo perebiri okarĩ sĩdi ãārĩmi. Irasirigu marĩrẽ bopoñarĩ merã ĩãsiã, taudi ãārĩmi.

⁶ Marĩpu Jesucristo boadiguere masũdi ãārĩmi. Masũ, umugasigue ĩgũ merã doamakũ iridi ãārĩmi ãārĩpererãrẽ doregu ãārĩburo, arĩgũ. ĩgũrẽ masũderosũta marĩdere Cristoyarãdere masũ: “Umugasigue doarã ĩgũ merã dorerã ãārĩma”, arĩ ĩãdi ãārĩmi. ⁷ ĩgũ, Jesucristo merã marĩrẽ wãro maĩrĩrẽ ĩmudi ãārĩmi. Puruguerẽ ãārĩpererãrẽ ĩgũ marĩrẽ bopoñarĩrẽ masĩmakũ gããmegũ, irasiridi ãārĩmi. ⁸ Marĩpu marĩrẽ bopoñagũ, Cristore bũremumakũ, marĩrẽ taudi ãārĩmi. Marĩ basi marĩ iridea merã neõ taribirikoa. Marĩpu marĩrẽ taudea: ĩgũ marĩrẽ wajamarĩrõ sĩdea, ĩgũ marĩrẽ iribosadea ããrã. ⁹ Marĩ õãrõ iririre ĩãgũ meta taudi ãārĩmi marĩrẽ. Irasirirã marĩ basi: “Yu õãrõ iridea waja Marĩpu yũre taumi”, arĩmasĩbirikoa. ¹⁰ Marĩ, Marĩpu irinerã ããrã. ĩgũ marĩrẽ Jesucristoyarã ããrĩdoregu, irasiridi ãārĩmi. Iripoegue marĩ õãrõ iriburire gũñasiadi ãārĩmi. Irasirigu marĩrẽ Jesucristoyarãrẽ ire pídi ãārĩmi õãrĩrẽ iridoregu.

Marĩ, Jesucristo merã õãrõ usũyari opãa, arĩ gojadea

¹¹ Musã iripoegue ãārĩrikũdeare õãrõ gũñaka! Gũa musãrẽ, judío masaka ãārĩmerãrẽ, musã umaya dupuma gasirogãrẽ wiiribiri waja: “Marĩpuyarã ãārĩbea”, arĩ ĩãturiunanerã ãārĩbú. Gũa judío masaka gapu irasũ wiirisũnerã: “Marĩpuyarã ããrã”, arĩ gũñakerẽpuu, iri wiiridea marĩrẽ ĩgũyarã waamakũ iribea. ¹² Iripoeguere Marĩpu iriudi Cristore musã bũremubirinerã ãārĩbú. Irasirirã musã Israel bumarã merã ãārĩbirinerã ãārĩbú. Marĩpu Israel bumarãrẽ: “ĩgũsãrẽ õãrõ irigura. ĩgũsã Opũ ãārĩgũra. Yaarã ãārĩrãkuma”, arĩ pídeare opabirinerã ãārĩbú. Irasirirã musã: “Marĩpu gũare taugũkumi”, arĩmasĩbirinerã ãārĩbú. Marĩpu merã õãrõ ãārĩbirinerã ãārĩbú. ¹³ Musã iripoegue Marĩpure masĩbirinerã ãārĩkererã, daporare musã Jesucristore bũremurã ĩgũyarãta ããrã. ĩgũ boari, ĩgũ dí béori merã Marĩpu musãrẽ ĩgũrẽ masĩrã, ĩgũyarã waamakũ iridi ãārĩmi. ¹⁴ Gũa judío masaka, musã judío masaka ãārĩmerã merã pe bumarã ãārĩkerẽpuu, Cristo iridea merã marĩrẽ sugũ pũrãta ãārĩmakũ iridi ãārĩmi. Irasirigu marĩ basi gãme ĩãturideare pirimakũ iridi ãārĩmi. Irasirigu Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ siuñajãmakũ yãmi. ¹⁵ Cristo curusague boagu: “Marĩpu merã õãrõ ãārĩduarã, ãārĩpereri ĩgũ Moisére doreri pídeare iripeoka!” arĩdeare peremakũ iridi ãārĩmi. Irasirigu

Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ pe bumarã ããrĩnerãrẽ su bumarãta ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Iri merãta marĩrẽ siuñajãrĩ merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ¹⁶ ĩgũ curusague boari merã marĩ pe bumarã gãme ĩãturideare pirimakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigũ marĩrẽ pe bumarã ããrĩnerãrẽ, Marĩpũyarã ĩgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ.

¹⁷ Cristo, Marĩpũ merã marĩ õãrõ ããrĩburi kerere weregũ aaridi ããrĩmĩ. Mũsãrẽ judío masaka ããrĩmerã Marĩpũre masĩbirinerãrẽ, gũare judío masaka Marĩpũ Moisére doreri pídea oparãdere weregũ aaridi ããrĩmĩ, marĩ ããrĩpererã Marĩpũ merã siuñajãrĩ bokaburo, ãrĩgũ. ¹⁸ Irasirirã Cristo merã, irasũ ããrĩmakũ Oãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã marĩ ããrĩpererã judío masaka, judío masaka ããrĩmerãde Marĩpũ marĩ merã ããrĩmakũ ĩgũrẽ sërẽmasĩa. ¹⁹ Irasirirã daporare mũsã gajero marã irirosũ ããrĩbea. Mũsãya nikũrẽ ããrĩmerã irirosũ ããrĩbea. Mũsã, gũa merã su makã marã irirosũ, Marĩpũyarãta ããrã. Irasirirã sugũ pũrãta ããrã marĩ.

²⁰ Mũsã, gũa merã Jesucristore bũremurã, Marĩpũ moãrĩ wii irirosũ ããrã. Iripoegue Marĩpũya kerere weredupuyurimasã ĩgũyare gojapũrorinerã ããrĩmã. Pũũ Jesucristo buedoregũ pínerã ĩgũyare werenerã ããrĩmã. Mũsã, ĩgũsã gojadeare buedero pũũ, ĩgũsã weredeare pédero pũũ, Jesucristore bũremunũgãbũ. Jesucristo, Marĩpũya wiima weanũpũroridea ãtãye irirosũ ããrĩmĩ. Marĩpũyare gojapũrorinerã, Jesucristo buedoregũ pínerã, gaji weanũdea ãtãyeri irirosũ ããrĩma. ²¹ Jesucristo gajerãdere ĩgũrẽ bũremumakũ yãmi Marĩpũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. ãtãyeri merã wiire peoturiamũriagũ keoro weanũrĩ wiire irirosũ irigũ yãmi. Irasirigũ marĩrẽ gajerã Marĩpũyarã merã õãrõ gãmesũrimakũ yãmi. ããrĩpererã marĩ, ĩgũsã merã Marĩpũyarã ããrĩsĩa, ĩgũ ããrĩrĩ wii irirosũ ããrĩrãkoa. ²² Irasũ ããrĩmakũ mũsãde, gajerã Jesucristore bũremurã ããrĩpererã merã Marĩpũyarã ããrã. Irasirirã Marĩpũ moãrĩ wii, ĩgũ ããrĩrĩ wii irirosũ marĩ ããrã. Marĩpũ, Oãgũ deyomarĩgũ merã marĩ merã ããrĩmĩ.

3

Pablo judío masaka ããrĩmerãrẽ Jesucristoya kerere weredeã

¹ Yũ Pablo, Jesucristoya kerere mũsãrẽ judío masaka ããrĩmerãrẽ weredeã waja peresugue ããrã. Marĩpũ, Jesucristo merã mũsãdere ĩgũyarã ããrĩmakũ yãmi. Irasirigũ yũ mũsãya ããrĩburire sërẽbosãa ĩgũrẽ. ² Mũsã ire masĩsĩaa. Marĩpũ mũsãrẽ bopoñagũ, Jesucristoya kerere buedoregũ yũre pími mũsã õãrõ irigũ. ³ Marĩpũ, ĩgũ Cristo merã iriburire, iripoegue marã masĩbirideare yũre masĩmakũ irimi. Mũsãrẽ irire mérõ gojasiabũ. ⁴ Yũ gojadeare buerã, Marĩpũ,

Īgū Cristo merā iriburire yu masīdeare musāde masīrākoa. ⁵ Marīpu, Īgū Cristo merā iriburire iripoegue marā gapure masīmakū iribiridi āārīmī. Dapora gūa gapure Jesucristoyare wererimasārē, Īgūya kerere weredupuyurimasādere Ōāgū deyomarīgū merā masīmakū yāmi. ⁶ Āsū āārā Marīpu iriburi, iripoegue marā masībiridea. Gūa judío masaka, musā judío masaka āārīmerāde Marīpu masakare tauri kerere buremumakū, gūare, musādere Jesucristoyarā āārīmakū yāmi. Marīrē sugū pūrāta āārīmakū yāmi. Irasirigu Marīpu judío masakare: “Āsū sīgura”, ārīpuroriderosūta marīrē āārīpererā Cristoyarārē ōārīrē sīgukumi.

⁷ Marīpu Jesucristoya kerere buedoregū yure pīdi āārīmī. Yure ōārō iri, Īgū turarire sīdi āārīmī iri kerere ōārō wereburo, ārīgū. ⁸ Āārīpererā gajerā Marīpuyarā yu nemorō āārīma. Irasū āārīkerepuru, Marīpu yure ōārō iri, judío masaka āārīmerārē Jesucristoya kerere buedoregū pīmi. Irasirigu: “Cristo ōātarigu āārīmī, Īgū marīrē sīburi ōātariri āārā”, ārī werea Īgūsārē. Ire neō pēmasībokajaya māa marīrē. ⁹ Marīpu yure pīgū: “Āsū taugūkoa judío masaka āārīmerādere”, ārī gūñadupuyudeare yure weredoremi. Īgūta āārīpereri i ūmumarē iridi, iripoegue marārē Īgū judío masaka āārīmerārē Cristo merā tauburire werebiridi āārīmī. Daporague yure weredoremi āārīpererā masakare irire masīdoregū. ¹⁰ Marīpu marīrē Jesucristore buremurārē su bumarā Īgūyarāta āārīmakū iririre iārā, ūmarō marā dorerā Īgūrē wereboerā, wātēade, Īgū āārīpereri masīpeogu āārīrīrē masīrākuma. Īgūsārē irire masīmakū gāāmeme Marīpu.

¹¹ I ūmū iriburo dupuyurogueta Marīpu Īgū gāāmederosūta marīrē: “Yaarā āārīmurā āārīma”, ārīdeare marī Opū Jesucristo merā iriyuwarikudi āārīmī. ¹² Marī Cristore buremurā Īgū merā ōārō āārīsīā, gūiro marīrō gūñaturari merā Marīpūre sērēmasīa. ¹³ Yu musārē Jesucristoya kerere weredeā waja peresugue poyari merā āārā. Musā ōārō āārīburire iri kerere werebu. Irasirirā musā yu poyarire gūñarā, bujawereri merā āārībirikōāka! Poyakeregū, Marīpu musārē ōārō irideare gajerārē masīmakū yāa.

Cristo marīrē buro maīgū āārīmi, ārī gojadea

¹⁴ Irasirigu Marīpu, marī Opū Jesucristo Pagū āārīpereri irideare yu gūñagū, Īgū iūrōrē yaa ñadukupuri merā ejamejā, Īgūrē: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīa. ¹⁵ Īgūta āārīpererā Īgūyarā ūmugasigue āārīrā, i nikūgue āārīrā Pagū āārīmī. ¹⁶ Īgūta turatarigu āārīmī. Irasirigu yu musāya āārīburire Īgūrē sērēbosāa musāguere Ōāgū deyomarīgū merā Īgū turarire opaburo, ārīgū. ¹⁷ Musā Cristore buremumakū, Īgū musāguere

ōārō āārīnīkōāburo, ārīgū, sērēa. Gaji sērēbosáa Cristo musārē burō maīrīrē masīsīā, gajerārē maīburo, ārīgū. ¹⁸ Irasirigū musārē, āārīpererā gajerā īgūrē buremurādere Cristo marīrē burō maīrīrē pémasīdoregū, sērēbosáa. Cristo marīrē maīrīrē neō keomasīña máa. “Ōōpā eyaro, yoaro, ūmarō, ūkūārō āārā”, neō ārī masīña máa. ¹⁹ Cristo marīrē maīrīrē marī neō masīpeobirikerepuru, yu musāya āārīburire Marīpure sērēbosagu: “Ire īgūsārē ōārō masīnemomakū irika!” ārī sērēa. Irasirirā marī ire masīpeorā, Marīpuyamarē masīpeorākoa.

²⁰ Irasirirā Marīpure: “Āsū iribosaka guare!” ārī sērēmakū, marī sērērī nemorō irimasīmi. Marī basita: “Āsūpero iriburo īgū”, ārī gūñamakū, marī gūñarī nemorō irimasīmi. Īgū turagu āārīsīā, īgū turari marīrē sīdea merā irire iribosami. ²¹ Irasirirā Jesucristoyamarē, īgūrē buremurī bumarā marī āārīrīrē masīrā, āārīpererinurī āārīpererā Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīburo. Āārīpererā dapora marā, purague marāde neō īgūrē usuyari sīrīrē piribirikōāburo. Irasūta āārā.

4

Marī Cristoyarā Ōāgū deyomarīgū merā su bumarāta āārā, ārī gojadea

¹ Yu marī Opaya kerere weredea waja peresugue āārīgū, turaro merā āsū werea musārē doja. Marīpu musārē siiudi āārīmī īgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirirā īgū musārē: “Āsū irika, yaarā āārīsīā!” ārīdeare ōārō irika! ² “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñabirikōāka! Gajerārē ōārō merā irika! Guari marīrō gajerārē bopoñarī merā īāka! Gajerā musārē garibokerepuru, īgūsārē maīrī merā īāka! ³ Ōāgū deyomarīgū iritamurī, īgū musārē siuñajārī píri merā suro merā ōārō āārīrikūka! Musā irasū āārīrīrē piriro marīrō āārīnīkōāka! ⁴ Marī Jesucristoyarā su bumarā āārīsīā, īgūya dupu irirosū āārā. Ōāgū deyomarīgū sugata āārīgū, īgū sugu masakū merā āārīrōsū marī āārīpererā merā āārīmi. Marīpu marī āārīpererārē ūmugasigue perebiri okari sību, siiudi āārīmī. ⁵ Marī Opu Jesucristo marī buremugū sugata āārīmi. Marīrē deko merā wāiyeride su wāita āārā marī īgūyarā āārīrīrē īmuburi. ⁶ Marīpu sugata marīrē iridi āārīmi. Īgūta marī āārīpererā Opu āārīmi. Marī āārīpererā merā āārīmi. Irasirigū īgū gāāmederosūta marī āārīpererā merā āārīpererire ōārō yāmi.

⁷ Marī su bumarā āārīkerepuru, Cristo marī īgūyarārē masakakure Marīpuyare irimasībure dukawa pídi āārīmī. Irasirigū īgū dukawa píderosūta keoro marī gāme iritamumakū yāmi. ⁸ Cristo īgū i nikūgue aariburo dupuyuroguere āsū gojasūdero āārībú Marīpuya werenírī gojadea pūgue:

Īgūrē īātūrirārē tarinūgādero p̄r̄u, ūmūgasigue m̄r̄īākōāgukumi. Irasiriḡu masakare i nikūgue āārīrārē ōārīrē sīgukumi, ārī gojasūdero āārībú.✱

9 Īgū ūmūgasigue m̄r̄īarire ārī gojadea, āsū ārīd̄uaro yāa. Jesucristo ūmūgasigue m̄r̄īaburi dupuyuro i nikūgue dijari, ōōgue āārīdi āārīmī. 10 Īgūta i nikūgue āārīdi, ūmūgasigue Marīp̄u āārīrōgue m̄r̄īākōādi āārīmī. Irasiriḡu āārīpererogue āārīgū, āārīpererārē doreḡu āārīmī. 11 Irasiriḡu marī Īgūyarārē masakakure Marīp̄uyare irimasīburire pīdi āārīmī ōārō gāme iritamuburo, ārīgū. Surāyerire beyepīdi āārīmī Īgūyare buedoreḡu. Gajerārē Marīp̄u weredoredeare wererimasā āārīmurārē, Īgū masakare tauri kerere weregorenarīmasā āārīmurārē, Īgūyarārē korerimasā āārīmurārē, Īgūyarārē buerimasā āārīmurārē beyepīdi āārīmī. 12 Irasū beyepīdi āārīmī marī Īgūyarā gāme iritamuburo, ārīgū. Irasirirā marī Īgūyarā su bumarā, Īgūya dup̄u irirosū ōārō turarā masārōsū Īgūrē b̄remuturawāgānemorākoa.

13 Irasirirā marī āārīpererā s̄rosū Cristore b̄remurā, masā odorā irirosū āārīpereri Īgū, Marīp̄u magū āārīrīrē nemorō ōārō masīrākoa. Irasirirā marīde Cristo irirosū āārīrik̄rākoa. 14 Majīrāgā irirosū āārīrā meta, pémasīrākoa. Irasirirā marīrē ārīgatomerērā buemakū pérā, diayema āārīrīrē b̄remurīrē pirimerā: “Īgūsā maama bueri, diaye āārā”, ārī b̄remubirikoa. 15 Marī gāme maīrī merā diayema āārīrīrē werero gāamea. Irasirirā majīrāgā masā pémasīrōsūta marīde marī Op̄u Cristo marī dipuru āārīgū merā Marīp̄uyare ōārō pémasīrākoa. 16 Marī Īgūyarā su bumarā āārīsīā, Īgūya dup̄u irirosū āārā. Suḡu masak̄u turaḡu masā, āārīpereri Īgūya dup̄uma merā ōārō irimasīmi. I irirosū, Cristo marī masakakure: “Āsū iriburo”, ārī dukawa pīdeare irirā, marī āārīpererā ōārō gāme iritamumasīa. Irasirirā gāme maīrā, gāme iritamurā, nemorō turaro merā Cristoyare ōārō iriwāgānemorākoa.

Marīp̄u Cristoyarārē maama āārīrik̄rīre opamakū iridi āārīmī, ārī gojadea

17 Irasiriḡu ȳu marī Op̄u Cristo dorero merā m̄sārē āsū ārī werea. Marīp̄ure masīmerā gap̄u noó gāamerō gūñamoāmākōāma. Īgūsā irirosū neō irinemobirikōāka! 18 Īgūsā Marīp̄uyare péduabema. Irasirirā irire neō pémasībirigorakōāma. Īgūsāya gūñarīguere b̄uro naītīārī oparā irirosū āārīma. Irasirirā Marīp̄u merā ōārō āārīburire Īgū sīrīrē neō opabema. 19 Nērīrē irirā, neō ḡuyasīrībirigorakōāma. Āārīpereri nērī ūaribejarire neō pirid̄uaro marīrō nērī direta

iririkarã yáma. ²⁰ Cristoya bueri gapu, musãrẽ ìgũsã irirosũ ñerõ iririre iridoreri máa. ²¹ Musã ìgũya diayema buerire pérã: “Jesús diayeta àsũ ããrĩmi, diayema ããrĩrĩrẽ buemi”, ãrĩ masĩkuyo. ²² Iripoeguere musã ñerĩ ñaribejari iririre: “Õãgoráa”, ãrĩ gũñarã, musã basita ãrĩgatonerã ããrĩbú. Iri ñerĩrẽ irirã, musã basita poyanorẽnerã ããrĩbú. Irasirirã musã iripoegue ããrĩunaderosũta ããrĩnemobirikõãka! ²³ Musã ñerĩ direta gũñaunadeare pirikõãka! Õãrĩ gũñarĩ gapure gorawayuro gããmea musãrẽ. ²⁴ Marĩpu ìgũ gããmederõsũta marĩrẽ maama ããrĩrikurire opamakũ iridi ããrĩmĩ ìgũ irirosũ diayema irirã, ìgũ ìũrõ õãrã ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã, surĩro boari dariñe béo, maama surĩro õãrĩñe gorawayu sãñarã irirosũ, iripoegue ñerĩ iriunadeare piri, maama iririkurire gorawayu irika!

²⁵ Marĩ Cristoyarã ìgũ dupu irirosũ ããrĩrã, su bumarã ããrã. Irasirirã marĩ basi neõ gãme ãrĩgatonemobirikõãrã! Marĩ merãmarãrẽ ãrĩgatoro marĩrõ diaye wererã!

²⁶ Gajerã merã guarã, ìgũsãrẽ ñerõ iribirikõãka! Irinu merãta ìgũsã merã guarire pirikõãka! ²⁷ Wãtĩ musãrẽ gajerã merã guamakũ iririre kãmutaka! ²⁸ Yajarikugũ ããrĩdi neõ dupaturi yajabirikõãburo. Õãrĩ moãrĩ gapure moãburo, ìgũ moã wajatari merã gajerã boporãrẽ iritamubu.

²⁹ Neõ ñerõ werenĩrĩrẽ werenĩbirikõãka! Õãrĩ gapu direta werenĩka! Musã werenĩrĩ merã gajerãrẽ iritamuka! Irasirirã musã õãrĩ werenĩrĩrẽ pérã, ìgũsãde õãrõ ããrĩrikurãkuma. ³⁰ Marĩ ñerĩrẽ irirã, ñerõ werenĩrã, Õãgũ deyomarĩgũrẽ bujaweremakũ irirãkoa. Irire iribirikõãka! Õãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ: “Marĩpuyarã ããrã”, ãrĩ masĩmakũ yámi. Irasirirã marĩ masĩa. Marĩpu, Jesucristo merã marĩrẽ taurinu ejamakũgue õãrõ taugorakõãgũkumi.

³¹ Irasirirã musã gajerã merã suyubirire, ìgũsã merã guataririre, ñerõ gainĩrĩ merã gãme turirire, ñerõ ãrĩ buridarire pirikõãka! Irasirirã ããrĩpereri ñerõ iririre pirika!

³² Àsũ gapu irika! Bopoñarĩ merã gãme õãrõ iritamuka! Marĩpu marĩrẽ Cristo merã marĩ ñerĩ irideare kãtiderosũta musãde gajerã musãrẽ ñerõ irideare kãtika!

5

Marĩpu pũrã ããrĩrã àsũ ããrĩrikuro gããmea, ãrĩ gojadea

¹ Musã Marĩpu pũrã, ìgũ maĩrã ããrã. Irasirirã ìgũ irirosũ ããrĩrikuro gããmea. ² Cristo marĩrẽ maĩrõsũta musãde gajerãrẽ maĩka! ìgũ marĩrẽ maĩgũ ìgũ basita ìgũrẽ wẽjẽduarãguere wiadi ããrĩmĩ marĩrẽ boabosabu. ìgũ boabosagu, judío masaka oveja

majĩgũrẽ wējẽ, Marĩpu iũrõrẽ soepeosũdi irirosũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũ irasiriri merã Marĩpure usuyamakũ iridi ããrĩmĩ.

³ Irasirirã Marĩpuyarã ããrĩrã, musã marãposã nome ããrĩmerãrẽ, marãpusãmarã ããrĩmerãrẽ neõ ñerõ gãmebiragorenabirikõãka! ããrĩpereri gũyasĩũrĩ ñerõ iririre neõ iribirikõãka! Gajerãyare ñaribejabirikõãka! Neõ mérõgã ñerõ iririre iribirikõãka! ⁴ Gũyasĩũrõ werenĩrĩrẽ werenĩbirikõãka! Pémasĩmerã irirosũ werenĩmoãmabirikõãka! Ñerĩrẽ ãrĩ buridabirikõãka! Æsũpero gapu werenĩka! Marĩpure: “Õãrõ yãa mu gũare”, ãrĩ, usuyari sĩka! ⁵ Ire õãrõ masĩka musã! Gajigu marãpo merã ñerõ iririkurã, gajego marãpu merã ñerõ iririkurã, gũyasĩũrõ ñerĩrẽ iririkurã, Marĩpuyarã ããrĩbema. Gajerãyare ñaribejarikurãde Marĩpuyarã ããrĩbema. ĩgũsã gajino gapure Marĩpure gããmerõ nemorõ gããmerã, keori weadeare buremurã irirosũ yãma. Marĩpu gapure buremubema. Irasirirã Marĩpu ĩgũyarãrẽ dorerogue neõ waabirikuma. Irogue Cristo merã neõ ããrĩbirikuma. ⁶ Gajerã musãrẽ ĩgũsã ñerõ irideare: “Æsũ irimakũ õãgorãa”, ãrĩgatorire pėbirikõãka! Marĩpu, ĩgũsã irasũ ñerõ iri, ĩgũ dorerire tarinugãrĩ waja ĩgũsãrẽ perebiri peamegue wajamoãgukumi. ⁷ ĩgũsã ñerĩ irirã merã neõ ñerĩrẽ iriwekabejabirikõãka!

⁸ Marĩ Opũyarã musã ããrĩburo dupuyuro ñerĩrẽ irirã, ĩgũrẽ masĩmerã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩnerã ããrĩbũ. Dapora gapure ĩgũrẽ masĩrã ĩgũyarã ããrĩsĩã, boyorogue ããrĩrã irirosũ ããrã. Irasirirã ĩgũ iũrõ õãrĩrẽ iririkuka! ⁹ Boyorogue ããrĩrãno, õãrĩrẽ, Marĩpu dorerire, diayemarẽ irirãkuma. ¹⁰ Irasirirã marĩ Opũyare õãrõ bueka, ĩgũrẽ usuyamakũ iririre irimurã! ¹¹ Ñerĩ iririkurã, naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. ĩgũsã irirosũ neõ iribirikõãka! Æsũ gapu irika! ĩgũsã ñerõ iririre: “Ñegorãa”, ãrĩ wereka, ĩgũsãrẽ irire masĩdorerã! Musã wererire pėrã, boyorogue ããrĩrã irirosũ ñerõ irideare piri, õãrĩ gapure irirã dujarãkuma. ¹² Masaka ĩãberogue ĩgũsã ñerõ iriboedeare marĩ werenĩmakũ gũyasĩũgorãa. ¹³ Boyorore ããrĩpereri ĩãmasĩsũa. Marĩ ĩgũsã ñerõ iririre: “Ñegorãa”, ãrĩmakũ, ĩgũsã ñerõ iririkurire masĩrãkuma. ¹⁴ Irasirirã gajerã sugu ñerõ iririkugunorẽ ãsũ ãrĩ werema:

Mu pėmasĩbi, kãrĩgũ irirosũ ããrã. Yobe, pėmasĩka! Cristo merã õãrõ ããrĩbi, boanerã merã ããrĩgũ irirosũ ããrã.

Irasirigu wãgãnugã, ĩgũ merã õãrõ ããrĩka! Mu irasirimakũ, Cristo murẽ boyorogue ããrĩmakũ irirosũ ĩgũyare masĩmakũ irigukumi.

¹⁵ Irasirirã õãrõ pėmasĩka, õãrĩrẽ irimurã! Marĩpuyare masĩmerã irirosũ iribirikõãka! ĩgũya gapure õãrõ masĩka! ¹⁶ Dapora marã masaka ñerĩ iririkuma. Irasirirã musã

okarinurĩrẽ Marĩpu gããmerĩ direta irika, gajerãde ĩgũyare masĩburo, ãrĩrã! ¹⁷ Pémasĩmerã irirosũ iririkũbirikõãka! Marĩpu gããmerĩrẽ õãrõ pémasĩduaka, irire irimurã! ¹⁸ Irasirirã mejãbirikõãka! Mejãrã ĩgũsã basita poyanorẽma. Mejãrõnorẽ irirã, Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatarirã ããrĩka! ¹⁹ Musã ĩgũrẽ opatarirã, Marĩpuya bayari merã musã basi gãme werenĩrãkoa. Salmos gojadea pũgue bayarire, gaji marĩ Opũre bũremu bayaridere ĩgũrẽ bayapeorãkoa. Musãya yũpũrãrĩgue õãrõ usũyari merã bayapeorãkoa ĩgũrẽ: “Õãtaria mu”, ãrĩ bũremurã. ²⁰ Marĩpu ããrĩpererire marĩrẽ õãrõ yãmi. Irasirirã marĩ Opũ Jesucristoyarã ããrĩsĩã, ĩgũ wãĩ merã Marĩpũre: “Mu iridea õãtaria”, ãrĩnĩkõãka!

Su wii marã Cristoyarã ãsũ ããrĩrõ gããmea, ãrĩ gojadea

²¹ Musã ããrĩpererã Cristore gopeyari merã bũremurã ããrĩsĩã, õãrõ gãme pé bũremuka!

²² Musã marãposã nomerẽ ãsũ ãrĩ weregũra. Cristo marĩ Opũre marĩ pé bũremurõsũta musã marãpusãmarãrẽ õãrõ pé bũremuka! ²³ Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ oparosũta, marãpusãmarã musãrẽ ĩgũsã marãposã nomerẽ opama. Cristo marĩrẽ ĩgũrẽ bũremurĩ bumarãrẽ taudi ããrĩmĩ. Irasirigu ĩgũ marĩ Opũ ããrĩmi. Marĩrẽ doregũ, marĩ dipuru ããrĩmi. Marĩ, ĩgũya dupũ irirosũ ããrã. ²⁴ Irasirirã marĩ Cristore bũremurĩ bumarã ĩgũrẽ pé bũremurõsũta musã marãpũkũrã nome musã marãpusãmarãrẽ õãrõ pé bũremuka!

²⁵ Musã marãpusãmarãdere weregũra. Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ maĩgũ, marĩya ããrĩburire boabosadi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩrẽ ĩgũ maĩrõsũta musãde musã marãposã nomerẽ maĩka! ²⁶ Cristo marĩrẽ boabosadi ããrĩmĩ ĩgũyarã ããrĩmakũ irigu. Irasirigu, marĩ ĩgũ werenĩrĩrẽ bũremumakũ, deko merã gũrarire koebéoro irirosũ marĩrẽ ñerĩ opamerã ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ²⁷ ĩgũ irire irasirimakũ, marĩ ĩgũ iũrõrẽ neõ mérõgã ñerĩ opamerã, gũrari marĩrã õãrõ deyorã irirosũ ããrĩrãkoa. ĩgũyarã õãrã dita ããrĩrãkoa. Irasirigu: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩ, usũyari merã marĩrẽ opagũkumi.

²⁸ Musã marãpokũrã musã marãposã nomerẽ maĩrõ gããmea. Sugũ ĩgũ marãpore maĩgũ, ĩgũ baside maĩmi. Irasirigu Cristo marĩrẽ ĩgũya dupũ irirosũ ããrĩrãrẽ maĩrĩ merã korerõsũta musã marãposã nomerẽ maĩrĩ merã õãrõ koreka! ²⁹⁻³⁰ Neõ marĩya dupũre ñerõ waamakũ gããmebea. Marĩ basi marĩya dupũre korea. Marĩ Cristoyarã ããrĩrã ĩgũya dupũ irirosũ ããrã. Irasirigu Cristo marĩrẽ õãrõ koremi. ³¹ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Sugũ ãmũũ nomeõrẽ marãpokũgũ, ĩgũ pagũsãmarãrẽ wirigũkumi ĩgũ marãpo merã ããrĩbu. ĩgũsã pẽrã ããrĩkererã, Marĩpu iũrõrẽ su dupũta

ããrĩrākuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbú. ³² Iri gojadeare õãrõ pémasĩduamakũ, diasagoráa marĩrẽ. Irasũ ããrĩkererũ, yu irire: “Ãsũ ãrĩduaro yáa”, ãrĩ werea. Cristoyarã Marĩpu iũrõrẽ su duputa ããrĩma. ³³ Gaji i marẽ musãrẽ ãrĩ werenemoguãa doja. Musã basi korerosũta musã marãposã nomedere maĩrĩ merã koreka! Musã nomede musã marãpusãmarãrẽ õãrõ gopeyaro merã pé buremuka!

6

¹ Musã majĩrãrẽ ãsũ wereguãa. Musã marĩ Opũre buremurã musã pagusãmarãrẽ õãrõ yujuka! Irasiriri, õãrĩ ããrã. ²⁻³ Iripoegue Marĩpu ãgũ pe mojõma dorerire pígu, su dorerire ãsũ ãrĩ pídi ããrĩmĩ: “Musã pagusãmarãrẽ õãrõ buremuka!” ãrĩ pídi ããrĩmĩ. I dorerireta pígu, gajidere pídi ããrĩmĩ. “Ãgũsãrẽ irasũ buremurã, i nikũguere yoaripoe usuyari merã ããrĩrãkoa”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

⁴ Musã pagusãmarãdere ãsũ ãrĩ wereguãa. Musã pũrãrẽ buro turiri merã ãgũsãrẽ guamakũ iribirikõãka! Ãsũ gapũ irika! ãgũsãrẽ marĩ Opũyare bueka, ãgũrẽ buremuburo, ãrĩrã! ãgũsã, ãgũ dorerire iribirimakũ ããrã, ãgũsãrẽ: “Ãsũ gapũ irika!” ãrĩ bueka! Irasirirã ãgũsãrẽ õãrã masãmakũ irirãkoa.

⁵ Moãboerimasãdere ãsũ ãrĩ wereguãa. Musã i nikũgue ããrĩrãrẽ musã oparãrẽ õãrõ yujuka! Õãrõ buremurĩ, gopeyari merã moãboeka! Irasũ moãboerã, Cristore moãboerã irirosũ yáa. ⁶ Musã oparã iũrõ moãrõsũta, ãgũsã ããberoguedere moãka! ãgũsã iũrõ direta õãrõ moãrã, ãgũsã musãrẽ: “Õãrõ moãma”, ãrĩ gũñamakũ iriduarã dita ããrĩbokoa. Irasirirã ãgũsã ããberoguedere õãrõ moãka! Cristore moãboerã irirosũta Marĩpu gããmerõsũ õãrõ merã moãka! ⁷ Musã masakare moãboerã ããrĩkererã: “Cristore moãboerã irirosũ ããrã”, ãrĩ gũñaka! Irasirirã usuyari merã moãboeka musã oparãrẽ! ⁸ Irire masĩsiáa musã. Marĩ Opũ Cristo marĩrẽ õãrõ moãrãkure õãrĩ wajatamakũ irigukumi. Irasirigu moãboerimasã ããrĩrãrẽ, ããrĩmerãdere marĩ õãrõ moãderopãta marĩrẽ õãrĩ wajatamakũ irigukumi.

⁹ Oparãdere ãsũ ãrĩ wereguãa. Musãrẽ moãboerãrẽ õãrõ irika! ãgũsãrẽ wajamoãduari merã dorebirikõãka! Ire õãrõ pémasĩka! Marĩ Opũ Cristo umugasigue ããrĩgũ, musã Opũ ããrĩmĩ. ãgũta musãrẽ moãboerã Opũ ããrĩmĩ. Marĩ ããrĩpererã ãgũrẽ moãboerã ããrã. Irasirigu oparã ããrĩrãrẽ, ããrĩmerãdere sũrosũta ããrĩ marĩ ããrĩpererãrẽ.

Cristoyarã wãtĩrẽ tarinũgãrĩmarẽ gojadea

¹⁰ Musãrẽ ãsũ ãrĩ weretũnugãa. Musã, marĩ Opũyarã ããrĩsã, ãgũ merã õãrõ ããrã. Irasirirã ãgũya turari merã

Īgūrē gūñaturaka! ¹¹ Wātī āriḡatori merā mūsārē ñerō iridore-makū, Marīp̄u iritamurī merā Īgū ñerī ārīmesārīrē kāmataka! Suḡu surara kāmutari kōme surīro sãñadi irirosū āārīka! ¹² Marīrē Marīp̄u dorerire tarinūḡāmakū iriduarā, masakagora meta āārīma. Wārā ñerā: ūmarō marā, oparā, turarā, i ūm̄ma ñerīrē iridorerā āārīma. Deyomarīrā, masakare gūñarīḡue ñerō iridorerā āārīma. ¹³ Irasirirā mūsā, surara Īgūya kōme surīro sãñadero p̄uḡ, Īgū merā ḡāmekēāduarārē kāmuta tarinūḡāmasĪgū irirosū āārīka! Irasirirā, Marīp̄u iritamurī merā wātīrē kāmuta tarinūḡārākoa. Īgūrē tarinūḡārā, gūñaturarā dujarākoa.

¹⁴ Āsū irika, wātīrē tarinūḡāmurā! Marīp̄uya werenīrī di-ayema āārīrīrē ōārō p̄eduripīka! Irasirirā mūsā surara Īgūya surīrore yujawēñarīda merā ōārō yujawēñadi irirosū āārīrākoa. Marīp̄u iritamurī merā diayema irika! Irasirirā mūsā surara Īgūya koretibi kāmutari kōme surīro sãñadi irirosū āārīrākoa. ¹⁵ Marīp̄u masakare siuñajārī sīburi kerere weregorenarā waamurā ōārō āmuyuka! Irasirirā mūsā surara sapatu sãñadero p̄uḡ, Īgū waaburire ōārō āmu ododi irirosū āārīrākoa. ¹⁶ I āārīpererire iri odo, ḡajidere irika, wātīrē tarinūḡāmurā! Mūsā Cristore b̄remurīrē neō piribirikōāka! Irasirirā mūsā surara Īgū kāmutari kōmeti opaḡu, iriti merā ḡārūyuku peame opari yukure kāmutaḡu irirosū āārīrākoa. Irasiriḡu wātī mūsārē bokatiūbirikumi mūsā Cristore b̄remumakū Īḡū. ¹⁷ “Cristo marīrē taḡakumi”, ārī gūñanīkōāka! Irasirirā mūsā surara Īgūya dipurugue kōme pero peyarosū āārīrākoa. ḡajidere irika! Marīp̄u werenīrīrē Ōḡū deyomarīḡū mūsārē masīrī sīrī merā wereka! Irasirirā mūsā surara Īgūya sareri majī opaḡu irirosū āārīrākoa. Iri merā wātīrē tarinūḡārākoa.

¹⁸ Irasirirā ūmuriku Ōḡū deyomarīḡū ḡāāmerōsūta Marīp̄ure sērēnīkōāka! Ōārō gūñaka! Īgūrē sērērīrē neō piribirikōāka! Āārīpererā Īḡuyarāya āārīburidere sērēbosanīkōāka! ¹⁹ Yūdere Marīp̄ure āsū ārī sērēbosaka! “Īḡū weremakū iritamuka, Īḡū m̄yare ḡūiro marīrō ōārō wereburo, ārīḡū”, ārī sērēka! Irasiriḡu Marīp̄u masakare Cristo merā tauburire yu ōārō wereḡakoa Īḡūsā iripoegue masībirideare masīburo, ārīḡū. ²⁰ Marīp̄u yure iriumi Cristoya kerere weredoreḡu. Yu irire weredea waja peresugue āārā. Irasirirā Marīp̄ure: “Iroḡue āārīḡū, ḡūiro marīrō m̄yare wereburo”, ārī sērēka!

Pablo, Efeso marārē ōādoretūnudea

²¹ Tíquico, marīyaḡu marī maīḡū, yu merā āārīmi. Īḡū marī Op̄yare ōārō iritamunīkōāmi. Mūsā p̄roḡue eḡaḡu, yu iririre mūsārē wereḡakumi. Irasirirā mūsā yure: “Irasūta iriñumi”,

ãrĩrãkoa. ²² Irasirirã gũã ããrĩrikũrĩre mũsãrẽ weredorerã
ĩgũrẽ iriua. Īgũ irire weregũ, mũsãrẽ mũũyari merã ããrĩmakũ
irigũkumi.

²³ Marĩpũ ããrĩnĩgũ, marĩ Opũ Jesucristo ããrĩpererãrẽ mũsãrẽ
siuñajãmakũ iriburo. Mũsãrẽ Cristore bũremurĩ merã õãrõ
gãme maĩmakũ iriburo. ²⁴ Marĩpũ ããrĩpererã marĩ Opũ Jesucristo
maĩnĩrãrẽ õãrõ iriburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

FILIPENSES

Pablo peresugue ããrĩgũ Filipos marãrẽ õãdoredea

¹ Y_u Pablo, Timoteo merã Jesucristore moãboerã ããrã. Irasirirã ããrĩpererãrẽ m_usãrẽ Filipos marãrẽ Jesucristore b_uremurãrẽ õãdoredea. M_usã oparãdere, ãg_usãrẽ iritamurãdere õãdoredea. ² Marĩp_u ããrĩnĩgũ, marĩ Op_u Jesucristo m_usãrẽ õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrik_umakũ iriburo.

Pablo Marĩp_ure Jesúre b_uremurãya ããrĩburire sêrêbosadea

³ Y_u m_usãrẽ gũñariku, Marĩp_ure y_u Op_ure us_uyari sãa. ⁴ Irasũ ããrĩmakũ, y_u m_usãya ããrĩburire sêrêbosariku, Marĩp_ure us_uyari merã sêrêa. ⁵ M_usã neõgoragueta y_u Jesúya kerere weremakũ pé b_uremunugãdero p_ur_u, y_ure iritamunugãb_u. Dapaguedere irasũta õãrõ iritamuníkõãa. ⁶ Irasirig_u ire õãrõ masãa. Marĩp_u m_usãrẽ õãrĩrẽ irid_uamakũ irinugãdi irasirig_u yãmi. M_usãrẽ ãgũ irinugãderosũta Jesucristo i ãm_ugue dupaturi aarimakũgue iriyuwarikugukumi. ⁷ Y_u m_usãrẽ ããrĩpererãrẽ õãrõ gũñarĩ merã gũñamakũ õãgorãa. M_usãrẽ b_uro maãa. Marĩp_u y_ure iritamurõsũ m_usãdere iritamumi. Irasirirã, y_u oparãrẽ Jesús masakare tauri kerere: “Diyeta ããrã”, ãrĩ weremakũ, m_usã y_ure iritamub_u. Peresu y_u ããrĩmakũdere iritamub_u. Irasirirã marĩ suro merã Marĩp_u iritamurĩrẽ opãa. ⁸ Marĩp_u ire masĩmi. Jesucristo m_usãrẽ gũña maĩrõsũ yãde m_usãrẽ gũña maãa. ⁹ Marĩp_ure m_usãya ããrĩburire ãsũ ãrĩ sêrêbosãa. “Гуар_u, ãg_usã m_uyare õãrõ masĩrĩ merã õãrõ pékũĩnúpeoburo, gajerãrẽ maĩdero nemorõ maĩnemoburo”, ãrĩ sêrêbosãa. ¹⁰ Irire irasirirã: “Marĩp_u gããmerĩrẽ irirã, gajino nemorõ iririre irirã yãa”, ãrĩ, õãrĩrẽ beyemasĩrãkoa. M_usã irire beyemasĩrã, Cristo i ãm_ugue dupaturi aarimakũ, õãrĩrẽ irinĩnerã, waja opamerã ããrĩrãkoa. ¹¹ Jesucristo m_usãrẽ Marĩp_u gããmerĩ direta irimakũ irigukumi. Irasirirã õãrĩrẽ irinĩnerã ããrĩrãkoa. Gajerã ãg_urê: “Marĩp_u õãtarig_u, turatarig_u ããrĩmi”, ãrĩ, b_uremumakũ irirãkoa.

Pablo ãgũ Cristoyag_u ããrĩrẽrẽ gojadea

¹² Yaarã, ire m_usã masĩmakũ gããmea. Daporare y_u peresugue ããrĩkerer_u, Jesucristo masakare tauri kere gap_u pénomosũa. ¹³ Irasirirã ããrĩpererã surara romano marã op_uya wii korerã y_u Cristoyag_u ããrĩrĩ waja peresugue dobo-biarire masĩperekõãma. ããrĩpererã gajerãde irire masĩma. ¹⁴ Y_u peresugue ããrĩkerer_u marĩ Op_u Jesúre gũñaturari merã b_uremumakũ ããrã, wãrã marĩyarãde gũñaturari merã ãg_urê b_uremunemoma. Irasũ b_uremurã, gũiro marĩrõ Marĩp_uya kerere gajerãrẽ werema.

15 Surāyeri Cristoyare buerā āārīkererā, yure iāturima. Masakare yu buerire tūyabirimakū iridūama. Gajerā gapu ōārō gūñarī merā Cristoyare buema. 16-17 Jesucristo masakare tauri kerere: “Diaye āārā”, ārī wereburire Marīpu yure pīdeare ōārō masīma. Irasirirā yure maīrā Cristoyare buema. Gajerā gapu yure iāturirā, masakare īgūsā gapure tūyamakū gāāmerā īgūsāde Cristoyare buema. Yu peresugue āārīmakū, īgūsā yure bujaweremakū iridūarā, irasū yāma. 18 īgūsā yure maībirikerepuru ōārokoa. Ōārō gūñarī marīrō Cristoyare buekerepuru ōāgorāa. Gajerā ōārō gūñarī merā īgūyare buemakūdere ōāgorāa. Āārīpererā īgūsā Cristoyareta buerā yāma. Irasirigu usuyāa. Irasū usuyanīkōāgukoa.

19 Ire masīa. Marīpūre yaa āārīburire mūsā sērēbosadea merā, Jesucristo yure Ōāgū deyomarīgū sīdi iritamurī merā Marīpu yure ōārō tarimakū irigukumi. 20 Marīpu iritamurī merā āsūta irinīkōādūāa dapa. Yu irideare gūyasīrīrō marīrō gūñadūāa. Irasirigu doyarō marīrō yu iriderosūta dapaguedere masaka Cristore: “Ōātariḡu, turatarīgū āārīmi”, ārī būremumakū irinīkōādūāa. Boagu, o okagugora yu boari merā, o yu okari merā irasūta iridūakoa. 21 Yu okaro bokatīūrō Cristoyare irinīkōāgukoa dapa. Boagu, Cristo puro īgū merā āārīmakū ōātarirokoa. Yu okagu āārīdero nemorō āārīgukoa. 22 Okagu, marī Opu Cristoyamarē irinemomasīa. Irasirigu: “Boamakū, o okamakū ōāgorarokoa”, ārīmasībirikoa. 23 “Yu boadūakoa, o okadūakoa”, ārī beyemakū diasagorāa yure. Irasū āārīkerepuru, boadūakoa Cristo puro īgū merā āārību. Irasirigu: “Yu boamakū ōātarirokoa”, ārī gūñāa. 24 Irasū āārīkerepuru: “Okagu gapu mūsārē nemorō iritamugukoa, irasiro gāāmea”, ārī gūñāa. 25 Irire masīgū, mūsā merā yu āārīburidere masīa. Mūsā merā āārīgū, mūsārē iritamugukoa Cristoyare būremunemoburo, ārīgū. Irasirirā būremurī merā nemorō usuyarākoa. 26 Yu, mūsā pūroque mūsā merā dupaturi āārīmakū, usuyarākoa. Irasirirā, Jesucristo yure iritamurīrē masīrā, īgūrē: “Turataria mu”, ārī, usuyari sīrākoa.

27 I direta irika! Cristoya bueri ārīrōsūta āārīrikūka! Gūñaturarā āārīka! Irasirirā gāme dukawariro marīrō īgū masakare tauri kerere suro gūñarī merā bueka, gajerā īgūrē būremuburo, ārīrā! Yu mūsā puro īāgū waabirimakū, o yu īāgū waamakūdere mūsā irasirimakū gāāmea. Mūsā suro gūñarī merā ōārō āārīrikūmakū pédūāa. 28 Mūsārē iāturirārē neō gūibirikōāka! Mūsā gūibirimakū iārā, mūsā Marīpuyarā āārīrīrē masīrākuma. Irasirirā, Marīpu īgūsārē peamegue béoburire, īgū mūsārē tauburidere masīrākuma. Marīpu masakare āsūta irire masīmakū yāmi. 29 Marīputa mūsārē Cristore būremudoreḡu

pídi ããrĩmĩ. Irasũ ããrĩmakũ: “Cristoyare musã wereri waja ñerõ tarirãkoa”, ãrĩ pídi ããrĩmĩ. ³⁰ Irasirirã marĩ Cristoyarã ããrĩrĩ waja gajerã marĩrẽ ñerõ yáma. Musã merã yu ããrĩmakũ, yure ìgũsã ñerõ irasirimakũ ìábũ. Daporadere ìgũsã yure irasiririre pékoa musã.

2

Cristo i ãmugue marĩ irirosũ dupukugu ããrĩpererã Opũ ããrĩrĩmarẽ gojadea

¹ Cristo musãrẽ ìgũyarãrẽ gũñaturamakũ yámi. Ìgũ musãrẽ maĩgũ òãrõ yujupũrãkuri merã usuyamakũ yámi. Òãgũ dey-omarĩgũ musã merã ããrĩmĩ. Marĩpu ìgũ musãrẽ maĩrĩrẽ, ìgũ musãrẽ bopoñarĩ merã ìãrĩrẽ masĩmakũ yámi. ² Irasirirã yure usuyari opatarimakũ irika! Sũrosũ gũñarĩ merã òãrõ ããrĩrikũka! Sũrosũ gãme maĩka! Sũrosũ òãrõ yujupũrãkuri merã òãrõ ããrĩka! ³ Musãyama direta gũñarĩkuri marĩrõ: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarĩ marĩrõ masakare òãrõ irika! Gajerã gapure: “Ìgũsã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñaka! Buremurĩ merã ìgũsãrẽ: “Gũa nemorõ òãrã ããrĩma”, ãrĩ gũñaka! ⁴ Musãya ããrĩburi direta gũñabirikõãka! Gajerãya ããrĩburidere gũñaka! Gãme iritamuka!

⁵ Jesucristo ìgũyamarẽ gũñaderosũta musãde musãyamarẽ gũñaka! ⁶ Ìgũ Marĩpu ããrĩrikurire opakeregũ, i ãmugue aarigũ, Marĩpũre: “Yu ãmugasigue ããrĩrikurire piribirikoa”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ⁷ Irasirigũ ìgũ Opũ ããrĩrĩrẽ piri, i ãmugue aarigũ marĩ irirosũ dupukugu deyoa, moãrĩmasũ irirosũ ããrĩdi ããrĩmĩ. ⁸ Irasirigũ marĩ irirosũ dupukugu ubu ããrĩgũ irirosũ waadi ããrĩmĩ. Ìgũ Pagũ ìgũrẽ masakare boabosabu iriudeare masĩgũ, ìgũ Pagũre yujugũ tarinugãbiridi ããrĩmĩ. Curusague gũyasĩũrõ boakeregũ, ìgũ Pagũre tarinugãbiridi ããrĩmĩ. ⁹ Ìgũ irasirimakũ, Marĩpu ìgũrẽ: “Ããrĩpererã Opũ ããrĩbure sóobũ, ìgũ wãĩ yu ìgũrẽ sídea wãĩ, ããrĩpererã gajerã wãĩ nemorõ ããrã”, ãrĩ pídi ããrĩmĩ. ¹⁰ Irasirirã ããrĩpererã ãmugasi marã, i nikũ marã, boanerã ããrĩrõgue ããrĩrãde Jesús wãirẽ pérã, ñadũkupuri merã ejamejã, ìgũrẽ buremurãkuma. ¹¹ Ìgũsã ããrĩpererã: “Jesucristo marĩ Opũ ããrĩmĩ”, ãrĩrãkuma. Irasirirã Marĩpũre buremurãkuma.

Jesucristore buremurã ìgũyare iroso gããmea, ãrĩ gojadea

¹² Irasirirã yu maĩrã, musã merã yu ããrĩmakũ, musã Marĩpu dorerire iriderosũta daporadere yu yoarogue ããrĩmakũdere irire òãrõ irika! Marĩpu musãrẽ peamegue waabonerãrẽ taudi ããrĩmĩ. Irasirirã, ìgũ tausũnerã ããrĩsĩã: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ gopeyari merã ìgũyare irinĩkõãka! ¹³ Æsũ ããrã. Marĩpu musãrẽ ìgũ gããmerĩrẽ iridũamakũ yámi. Irasũ

ãārĩmakũ, musãrẽ iritamunikõãami, ĩgũ gããmerõsũta iriburo, ãrĩgũ. Irasirirã, ĩgũ: “Ãsũ irika!” ãrĩderosũta irimasĩa.

¹⁴ ãārĩpererire gajerãrẽ guaseoro marĩrõ usuyari merã irika!
¹⁵ Musã Marĩpu pũrã irasirirã, waja opamerã, ñerĩrẽ irimerã ãārĩrãkoa. I umu marã ñerã, Marĩpuya diayemarẽ irimerã watopegue musã ããrã. ĩgũsã ñerã i umu marã naĩtĩarõgue ãārĩrã irirosũ ãārĩma. ĩgũsã watopegue musã Marĩpuware irirã, neñukã naĩtĩarõgue boyorosũ irirã yãa. ĩgũsãrẽ musã Marĩpuyarã ãārĩrĩrẽ masĩmakũ yãa. ¹⁶ Irasirirã Cristore buremurã Marĩpu merã perebiri okari opaburire ĩgũsãrẽ wererã yãa. Yu, musã irire weremakũ ĩãgũ: “Musãrẽ buegu, ubugorata buebirikuyo”, ãrĩ masĩgũkoa. Cristo i umugue dupaturi aarimakũ, musã merã usuyagũkoa. ¹⁷ Yu musãrẽ Cristoyare bueri waja yure ĩgũsã wẽjẽduakererũ, usuyãa. Cristore musã buremuturamakũ, ĩgũyare irimakũ ĩãgũ, Marĩpu, musã ĩgũrẽ gajinorẽ sĩrĩ merã usuyarosũ musã merã usuyami. Irasirigu yude musã merã usuyãa. ¹⁸ Musãde yure usuyatamuka!

Pablo Timoteoyamarẽ, Epafroditoyamarẽ weredea

¹⁹ Marĩ Opũ Jesũs gããmemakũ, mata Timoteore musã pũrogu iriugũra musã ãārĩrikũrĩre masĩbu. Musã õãrõ ãārĩrĩ kerere pẽgugeta usuyagũkoa. ²⁰ Timoteo yũ irirosũta musã õãrõ ãārĩburire bure gũñami. Gajigu ĩgũ irirosũ musã õãrõ ãārĩburire gũñagũ mámi. ²¹ Gajerã gapũ ĩgũsã ãārĩburi direta gũñarikũma. Jesucristo gããmerĩ gapũre gũñabema. ²² Musã, Timoteo õãrõ irinĩrĩrẽ masĩa. Sugũ, pagũ merã moãgũ irirosũ ĩgũ yũ merã Jesucristoya kerere weretamumi. ²³ Irasirigu: “Yure waaburire õãrõ masĩadero pũrũ, ĩgũrẽ musã pũrogu iriugũra”, ãrĩ gũñãa. ²⁴ ĩgũrẽ iriudũakererũ: “Marĩ Opũ Jesũs yudere iriugũkumi, irasirigu mata musã pũrogu waagũkoa”, ãrĩ gũñãa.

²⁵ Idere ãrĩ gũñãa: “Epafroditodere musã pũrogu iriugũra”, ãrĩ gũñãa. Musã ĩgũrẽ yure iritamudorerã, yũ pũrogu iriunerã ãārĩbũ. ĩgũ, yaagu yũ merã moãgũ, Marĩpuware yure weretamugũ ãārĩmi. ²⁶ ĩgũ musãrẽ ãārĩpererãrẽ bure ĩãdũami. ĩgũ pũrĩrikũdeare musã masĩmakũ pẽgu: “Ĩgũsã yure gũña, bujawerekuma”, ãrĩ gũñarikũmi. ²⁷ Diayeta ããrã. ĩgũ bure pũrĩrikũmi. Mẽrõgã boaboyatarimi. ĩgũ irasũ pũrĩrikũkererũ, Marĩpu ĩgũrẽ bopoña, tarimakũ irimi. Yudere: “Ĩgũ boamakũ bure bujawerebokumi”, ãrĩgũ, Marĩpu bopoñarĩ merã ĩãmi. Irasirigu ĩgũrẽ tarimakũ irimi. ²⁸ Irasirigu, ĩgũrẽ ĩã, usuya, gũñaturaburo, ãrĩgũ, musã pũrogu dupaturi bure iridũari merã iriua. Musã usuyari kerere pẽgu, yude usuyagũkoa. ²⁹ ĩgũ musã pũro ejamakũ, ĩgũrẽ marĩ

Opu Jesúyagure òãrõ usuyari merã bokatĩrĩñeãka! Gajerãrẽ ĩgũ irirosũ ããrĩrãrẽ bũremurĩ merã ĩãka! ³⁰ ĩgũ Cristoyare iridũagu boakõãdimi. Mũsã yũre iritamumasĩbirire iridũagu, irasũ waami. Irasirirã ĩgũrẽ òãrõ bokatĩrĩñeãka!

3

Pablo: “Āsũ ããrĩrikũka!” ãrĩ gojadea

¹ Yaarã, daporare mũsã marĩ Opuyarã ããrĩsĩã, usuyaka! Yu iro dupuyurogue mũsãrẽ gojadeare dupaturi mũsãrẽ gojamakũ òãgorãa, ãrĩ gũñãa. Ire dupaturi gojanemogũ, mũsãrẽ iritamugũ yãa. ² Ñerõ irirãrẽ pẽmasĩka! ĩgũsã ñerã keoro buemerã ããrĩma. ããrĩpererãrẽ ĩgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiiridorema. ³ Irasũ wiiridorerã: “Iri merã Marĩpũre bũremusĩã, peamegue waabirikoa”, ãrĩ gũñadima. Marĩ gapũ Òãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã diayeta Marĩpũre bũremua. “Marĩ Jesucristoyarã ããrĩsĩã, peamegue waabirikoa”, ãrĩ usuyãa. ⁴ Irasũ ããrĩkererũ, yaamarẽ ĩgũsã irirosũ ãrĩdũagu, ĩgũsãrẽ tarinũgãkõãbokuyo. Gajerã ãsũta ãrĩ tarinũgãkõãdũama. Yu gapũ ĩgũsã nemorõ ãrĩmasĩa. ⁵ Āsũ ãrã yũre. Su mojõma pere gaji mojõ ureru pẽrẽbejanurĩ waaró merã yũ deyoadero pũrũ, yaa dupũma gasirogãrẽ wiirinerã ããrĩmã. Yu Israemu, Benjamĩya bumũ ããrã. Yu pagũsãmarãde hebreo masaka ããrĩnerã ããrĩmã. Irasirigũ hebreo masakũta ããrã. Moisés dorerire iripeodũagu fariseo bumũ ããrĩbũ. ⁶ Iri dorerire tarinũgãrõ marĩrõ iriunabũ. Neõ sugũ yũre: “Iri dorerire keoro iribemi”, ãrĩmasĩbirimi. Irasirigũ Jesũre bũremurã gapũre: “Moisés dorerire bũremubema”, ãrĩ gũña, ĩgũsãrẽ ñerõ iriunabũ. ⁷ Iripoeguere: “Yu ããrĩrikũrĩre òãgorãa”, ãrĩ gũñaunadibũ. Daporare: “Jesucristore bũremusĩã, ããrĩpereri yũ iripoegue iriunadeama wajamãa”, ãrĩ gũñãa.

⁸ Jesucristore yũ Opũre yũ masĩmakũ òãtaria. “Gajino ããrĩpereri gapũ wajamãa”, ãrĩ gũñãa. Irasirigũ, masaka gajino gããmebirire béorosũ iri ããrĩpereri yũ iriunadeare béobũ. Cristore òãrõ masĩbu, ĩgũyagũ ããrĩbu irasiribũ. ⁹ Jesucristo yũ merã ããrĩnĩmakũ gããmea. Marĩpũ ĩgũ Moisére doreri pídeare yũ iridea merã yũre: “Waja opabi, òãgũ ããrĩmi”, ãrĩ ĩãbemi. Jesucristo gapũre yũ bũremumakũ: “Waja opabi, òãgũ ããrĩmi”, ãrĩ ĩãmi. Marĩ ĩgũrẽ bũremumakũ, Marĩpũ marĩrẽ waja opamerã òãrã ããrĩmakũ yãmi. ¹⁰ Irasirigũ Cristore òãrõ masĩdũakoa. Cristo ñerõ tarikeregũ, Marĩpũ gããmerĩrẽ iridi ããrĩmĩ. Irasirigũ curusague boadi ããrĩmĩ. ĩgũ iriderosũta yũde ñerõ tarikeregũ, Marĩpũ gããmerĩrẽ iridũakoa. Boagũgue irire iridũakoa. Marĩpũ ĩgũ turari merã Cristo boadiguere masũdi ããrĩmĩ. Irasirigũ iri turari merã Marĩpũ gããmerĩrẽ

iriduakoa. ¹¹ “Marĩpu ĩgũ boanerãrẽ masũrĩnu ejamakũ, Cristore masũderosũta, yũdere masũgukumi”, ãrĩ gũñaã. Yũre irasirimakũ bũro gããmea.

¹² I ããrĩpereri irasũ ãrĩgũ: “Cristo irirosũ Marĩpu gããmerĩrẽ iripeosiãã”, ãrĩgũ meta yãa. Yũ irasiribirikerepũrũ, Cristo yũre ĩgũyagũ ããrĩmakũ irisiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ ĩgũ irirosũ ããrĩduagũ turaro merã ĩgũyare yãa. ¹³ Yaarã, yũ musãrẽ irasũ ãrĩgũ: “Cristo irirosũ ããrĩgũ ĩgũyare iripeosiãã”, ãrĩgũ meta yãa. ãsũ gapũ ãrĩgũ yãa. Yũ iripoegue iriunadeare gũñabea. “Yũ Opũ, ¿naásũ irimakũ gããmerĩ yũre?” ãrĩgũ, bũro ĩgũyare iritũyãa. ¹⁴ Ũma birarimasũ ejaɸũrorigũ wajatadũarosũ ĩgũyare bũro iripeoduãa. Marĩpu ĩgũ gããmerĩ direta iriburo, ãrĩgũ, yũre Jesucristoyagũre ũmũgasigue ĩgũ merã ããrĩdoregũ siũudi ããrĩmĩ. Irasirigũ irire bũro iriduagũ Cristoyare turaro merã yãa.

¹⁵ ããrĩpererã Cristore õãrõ bũremurã yũ ãrĩrõsũta gũñarõ gããmea. Musã yũ weredeare pẽduabirimakũ, gajerosũ musã gũñamakũ, Marĩpu musãrẽ diaye gũñamakũ iritamugukumi. ¹⁶ Irasirirã Cristoyare marĩ iritũyaderosũta õãrõ gũña, iritũyarã!

¹⁷ Yaarã, musã ããrĩpererã yũ iririkũrĩre ĩãkũĩtũyaka! Gajerã gũa irirosũ irirãrẽ ĩgũsã iriridere ĩãkũĩka! ¹⁸ Yũ musãrẽ wãri gajerã ñerõ iririre weresiabu. Daporadere oreri merã ĩgũsãrẽta werea musãrẽ doja. ĩgũsã ñerõ iriri merã: “Cristo, marĩ ñerõ iridea waja curusague boabosadi ããrĩmĩ”, ãrĩ buerire bũremumerã ããrĩma. ¹⁹ ĩgũsã pũrũguere peamegue waadedirirãkuma. Marĩpũre bũremumerã ĩgũsã uaribejari direta irirã yãma. Gũyasĩrĩrõ marĩrõ: “Marĩ iriri õãrĩ ããrã”, ãrĩtarĩnũgãma. I ũmũma direta gũñama. ²⁰ Marĩ gapũre marĩya makã ũmũgasigue ããrã. Irogue merãta marĩrẽ taugũ marĩ Opũ Jesucristo dupaturi aarigukumi. Irasirirã ĩgũ aariburire uũyari merã yũrã yãa. ²¹ Marĩrẽ ĩgũ turari merã marĩya dupũre ubu ããrĩrĩ dupũre ĩgũya dupũ irirosũ õãrĩ ũmũgasima dupũ gorawayugukumi. Iri turari merã ããrĩpererãrẽ, ããrĩpererire doregukumi.

4

Marĩ Opũ Jesucristo merã uũyanĩkõãka! ãrĩ gojadea

¹ Irasirirã yaarã yũ maĩrã, bũro yũ gũñarã, yũre uũyamakũ irirã, neõ piriro marĩrõ gũñaturari merã marĩ Opũre bũremunĩkõãka!

² Evodiare, Síntiquere ire weregũra: “Musã Jesũyarã nome ããrã. Irasirirã musã gãme guaseorire piri, õãrõ sũrosũ gũñarĩ merã ããrĩrikũka!” ³ Yũ merãmũ, mũdere yũ merã õãrõ

moãgũrẽ werẽgũra: “Ìgũsã nomerẽ iritamuka!” Yũ, Clemente merã, gajerã yũ wapikũrã merã Jesũs masakare tauri kerere weremakũ, Ìgũsã nome gũare õãrõ iritamuma. Ìgũsã wãirẽ, Marĩpũ merã perebiri okari opamurã wãirẽ gojatũri pũgue gojatũsũnerã ããrĩma.

⁴ Mũsã marĩ Opũyarã ããrĩsĩã, Ìgũ merã usũyanĩkõãka! Dupaturi werenemogũra doja. Piriro marĩrõ usũyanĩkõãka! ⁵ Mũsã gajerãrẽ bopoñarĩ merã õãrõ iritamurĩrẽ ããrĩpererã masaka ããmasĩburo. Marĩ Opũ Jesucristo i ãmũgue dupaturi aariburo mero dũyãa.

⁶ Mũsãrẽ gajerosũ waarĩre bujawereri merã gũñarĩkũbirikõãka! Æsũ gapũ irika! Æãrĩpereri mũsãrẽ waarĩre Marĩpũre werepeokõãka! Mũsã gããmerĩrẽ Ìgũrẽ sãrẽka! Ìgũrẽ sãrẽrã: “Õãã”, ãrĩ, usũyari sĩa! ⁷ Mũsã irasirimakũ, Marĩpũ mũsãrẽ siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ irigũkumi. Ìgũ irasũ iriri õãtaria. Marĩ irire neõ pẽmasĩpeobirikoa. Marĩ Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Marĩpũ Ìgũ siuñajãrĩ sĩrĩ merã marĩrẽ õãrõ yũpũrãkũmakũ irigũkumi. Irasũ ããrĩmakũ, marĩ gũñarĩguere õãrĩ gũñamakũ irigũkumi.

Õãrĩ direta gũñarõ gããmea, ãrĩ gojadea

⁸ Yaarã, mũsãrẽ ire weretũnugura. Æãrĩpereri diayema ããrĩrĩrẽ, Marĩpũyare gopeyari merã bũremurĩrẽ, diayemarẽ iririre, õãrĩrẽ, Marĩpũ: “Õãrĩ ããrã”, ãrĩ ããrĩrẽ, Ìgũ ããrõ keoro iririre, Ìgũrẽ: “Mũ iriri, õãtariri ããrã”, ãrĩ, usũyari sĩrĩrẽ gũñaka! I ããrĩpererire gũñaka irire irimurã!

⁹ Yũ mũsã merã ããrĩgũ, mũsãrẽ yũ buederosũta, yũ werederosũta, yũ iriderosũta irinĩkõãka! Mũsã irasirimakũ, Marĩpũ mũsãrẽ siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ irigũ mũsã merã ããrĩgũkumi.

Filipo marã Pablõre iritamudea

¹⁰ Mũsã yoadero pũrũgue dupaturi yũre gũñarã, mũsã iritamurĩrẽ bũro usũyagũ, marĩ Opũ Jesucristore: “Õãã”, ãrĩ, usũyari sĩa. “Mũsã yũre kãtiakõãbũ”, ãrĩgũ meta yãa. Mũsã yũre iritamudũakerepũrũ, iritamumasĩña marĩbũ. ¹¹ Mũsãrẽ irasũ ããrĩgũ: “Gajino yũ gããmerĩrẽ opabea”, ããrĩgũ meta yãa. Yũ opari merã usũyamasĩa. ¹² Gajinorẽ opabide, wãri opagũde õãrõ usũyari merã ããrĩmasĩa. Noó waaró õãrõ usũyari merã ããrĩmasĩa. Uboagũde, yapigũde, wãri opatarigũde, opabide usũyamasĩa. ¹³ Cristo yũre turamakũ irigũ merã ããrĩpererire yũ irasũ waarĩre bokatĩũmasĩa. ¹⁴ Yũ irasũ ããrĩkerepũrũ, yũ ñerõ tariripoe mũsã yũre iritamurã, õãrõ iribũ.

¹⁵ Mũsã Filipo marã ire masĩa. Yũ Macedonia nikũ mũsãya nikũ ããrĩdi Jesũs masakare tauri kerere werẽgũ

waagorenanugāmakū, mūsā dita yare iritamubū. Mūsārē yū Jesúyare buemakū, usuyari merā pébū. Irasirirā yare iritamubū. ¹⁶ Mūsā, yū Tesalónicague āārīmakū, yare iritamunabū. Irasirirā gajino yū gāāmerīrē iriunabū. ¹⁷ Yū mūsārē gajino sīuro dita gāāmegū meta yáa. Marīpū īūrō gajerārē mūsā iritamudea merā nemorō ĩgūya ōārī opanemomakū gāāmea. Mūsā irasū iritamumakū, Marīpū mūsārē ōārō iritamugukumi. ¹⁸ Mūsā yare yū gāāmerī āārīpereri sībū. Mūsā Epafrodito merā yare iriudero pūpū, nemorō yū gāāmerī āārīpererire opáa. Mūsā yare sīdea, Marīpūre sīdea irirosū āārā. Mūsā irasiriri merā Marīpūre ōārō usuyamakū yáa. ¹⁹ Marīpū yū Opū āārīpereri mūsā gāāmerīnorē mūsārē sīgukumi. ĩgū wári ōārī oparire Jesucristo merā mūsārē sīgukumi. ĩgū mūsārē sīburi ōātaria. ²⁰ Ūmūrikū piriro marīrō marī Opū Marīpūre usuyari sīnírā! Irasūta irirā!

Pablo ōādoretūnudea

²¹ Āārīpererā Marīpūyarā Jesucristore būremurā ōāburo. Marīyarā Jesúre būremurā yū merā āārīrā mūsārē ōādorema.

²² Āārīpererā ōō marā Marīpūyarā mūsārē ōādorema. Marīpūyarā romano marā opūya wīi āārīrāde būro ōādorema.

²³ Marī Opū Jesucristo mūsā āārīpererārē ōārō iritamuburo. Iropāta āārā.

Pablo

COLOSENSES

Pablo Colosas marārē òãdoredea

¹ Y_u Pablo, marīyagu Timoteo merā musārē òãdoredea. Marīpu gāãmederosūta Jesucristo yare ĩgūyare buedoregu pimi. ² Irasirigu musārē Colosas marārē Marīpuyarārē Jesúre gūñaturari merā buremurārē gojáa. Marīpu āārīnīgū musārē iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo Jesúre buremurāya āārīburire Marīpure sērēbosadea

³ Marīpure marī Op_u Jesucristo Pagure musāya āārīburire sērēbosarikū usuyari sīa. ⁴ Gu_a, musā Jesucristore buremurī kerere, gajerārē Marīpuyarārē āārīpererārē maĩ kerere pébu. ⁵ Iripoegue musā Jesucristo masakare tauri kerere òārō péduripíbu. I diayema kerere pérā: “Marīpu Jesucristo merā marīrē taugukumi. Marīrē taugu, umugasigue ĩgū merā òārō āārīmakū irigukumi”, ārī masíbu. Irasirirā Jesúre buremurā, gajerārē Marīpuyarārē maĩa. ⁶ Āārīpererogue Jesúya kerere weremakū pérā, gajerāde musā iriderosūta Jesúre buremunugāma. Irasirirā ĩgūyare irinugāma. Musā iri kerere pépurorirāgueta: “Marīpu marīrē maĩsīā, Jesús merā marīrē taugukumi”, ārī masíbu. Irasirirā: “Iri kere diayeta āārā”, ārī masīa. ⁷ Gu_a maĩgū Epafras musārē iri kerere weremī. ĩgū, guare moātamugū, Cristore moāboegu, ĩgūyamarē musārē weregu āārīmi. Iri moārīrē neō piribemi. ⁸ ĩgūta guare musā gajerā Jesúyarārē Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā maĩrī kerere weremī.

⁹ Irasirirā Epafras musāya kerere guare weredeanu merāta Marīpure musāya āārīburire sērēbosanerā, inugedere āsū ārī sērēbosaníkōāa: “Guapu, ĩgūsārē Ōāgū deyomarīgū mu gāãmerīrē masīpeomakū iriburo, muyare pémasīpeomakū iriburo”, ārī sērēbosāa. ¹⁰ Marīpure musā marī Op_u Cristoyarā āārīsīā, ĩgū gāãmerōsūta òārō irinīburire sērēbosāa. ĩgū gāãmerīrē irirā, òārī direta irirākoa. Marīpure masīnemorākoa. Musā irasirimakū ĩāgū, usuyagukumi. ¹¹ Marīpure turatarigure ĩgū turari merā musā òārō yujupūrākaturarā āārīburidere sērēbosāa. Irasirirā, ñerō tarikererā, āārīpereri musārē waaburire gūñaturari merā, usuyari merā āārīrikurākoa. ¹² Marīpu marīrē ĩgūyarā āārīmakū iridi āārīmī. Irasirigu ĩgūyarārē: “Y_u gosewasiriri āārīrōgue āsū sīgura”, ārīdeare marīrē opamurā āārīmakū iridi āārīmī. Irasirirā, musā Marīpure: “Mu guare irasiriburi, òātaria”, ārī, usuyari sīburidere ĩgūrē sērēa. ¹³ ĩgūta marīrē naĩtīārōgue

ãārĩrã irirosũ ãārĩnerãrẽ taudi ãārĩmĩ, wãtĩ doresũnerã ãārĩnemobirikõãburo, ãrĩgũ. Īgũ magũrẽ ĩgũ maĩgũrẽ marĩ Opũ ãārĩburo, ãrĩgũ, irasiridi ãārĩmĩ. ¹⁴ Īgũ magũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi ãārĩmĩ. Irasirigũ marĩ ñerĩ irideare kãtidi ãārĩmĩ.

Cristo boagũ, marĩrẽ Marĩpũ merã siuñajãrĩ bokamakũ iri-dea

¹⁵ Marĩpũre ĩãña máa. Cristo ĩgũ magũ, ĩgũ Pagũ ãārĩrikũrire ĩmudi ãārĩmĩ masakare. Īgũ magũ ãārĩpererã dupuyuro, ãārĩpereri dupuyuro ãārĩsiadi ãārĩmĩ. Irasirigũ ãārĩpererã Marĩpũ irinerã nemorõ Opũ ãārĩmĩ. ¹⁶ Cristo merã Marĩpũ ãārĩpererã ãmũgasigue, i nikũgue ãārĩrã, marĩ ĩãrãrẽ, marĩ ĩãmerãdere iridi ãārĩmĩ. Gaji marĩ ĩãrĩrẽ, marĩ ĩãbiridere iridi ãārĩmĩ. Oparãrẽ, dorerãrẽ, turarãrẽ, ãmũgasigue ãārĩrãrẽ, i nikũgue ãārĩrãdere ãārĩpererãrẽ iridi ãārĩmĩ. Irasiriro ãārĩpererã, ãārĩpereri ĩgũ iridea ããrã. Irire irigũ: “Yũ magũya ããrã”, ãrĩdi ãārĩmĩ. ¹⁷ Cristo ãārĩpererã, ãārĩpereri dupuyuro ãārĩsiadi ãārĩmĩ. Irasirigũ ĩgũ turari merã ãārĩpererãrẽ, ãārĩpereridere i ãmũguere ĩgũ gããmerõsũta keoro ãārĩmakũ irinĩmĩ. ¹⁸ Marĩ ĩgũrẽ bũremurĩ bumarã, ĩgũyarã ããrĩsĩã, ĩgũya dupũ irirosũ ããrã. Irasirigũ marĩ dipuru, marĩ Opũ ãārĩmĩ. Īgũ boadero pũrũ, marĩ ãārĩpererã dupuyuro ãmũgasigue masã mũrĩapũroridi ãārĩmĩ ãārĩpererire, ãārĩpererãrẽ dorebu. ¹⁹ Marĩpũ ĩgũ gããmederosũta ĩgũrẽ ãsũ ãrĩdi ãārĩmĩ: “Yũ magũ, yũ irirosũta ãārĩburo”, ãrĩdi ãārĩmĩ. Irasirigũ Cristo ãārĩpereri Marĩpũ ãārĩrikũrire opami. ²⁰ Marĩpũ ãārĩpereri i ãmũmarẽ, ãārĩpererã i ãmũgue ãārĩrãdere ĩgũ merã õãrõ ãārĩmakũ gããmegũ, Cristore iriudi ãārĩmĩ. Īgũ gããmederosũta Cristo curusague boagũ dí béori merã ãmũgasi marãrẽ, i nikũ marãdere: “Yũ merã õãrõ ãārĩburo”, ãrĩgũ, irasiridi ãārĩmĩ.

²¹ Iripoegue mũsãde ñerĩrẽ iririkũsĩã, Marĩpũ merã õãrõ ãārĩbiri, ĩgũrẽ ĩãturi, ñerõ gũñaunanerã ãārĩbũ. ²² Mũsã irasũ ãārĩkerekerepũrũ, Marĩpũ, Cristo boadea merã mũsãrẽ ĩgũ merã õãrõ ãārĩmakũ iridi ãārĩmĩ. Cristo, marĩ irirosũ dupũkũgũ ñerõ tari, boadi ãārĩmĩ. Irasirigũ Cristo boadea merã Marĩpũ mũsãrẽ ĩgũ pũrogue ĩgũyarã õãrã, waja opamerã ãārĩburire ãmudi ãārĩmĩ. ²³ Mũsã piriro marĩrõ gũñaturari merã Cristore bũremumakũ, ĩgũ mũsãrẽ tauri kerere kãtibirimakũ, Marĩpũ mũsãrẽ ĩgũ pũrogue ĩgũ merã ãārĩmakũ irigũkumi. Iri kerere mũsã pédeare ãārĩperero i ãmũ marã péperekõãma. Yũ Pablode iri kerere weretamugũta ããrã.

Marĩpũ Pablode Jesúre bũremurãrẽ iritamudoredea

²⁴ Cristo marĩ ĩgũyarã ãārĩburire curusague boagũ, bũro ñerõ taridi ãārĩmĩ. Marĩ Cristore bũremurĩ bumarã, ĩgũyarãta

ããrĩsĩã, ìgũya dupu irirosũ ããrã. Irasirirã ìgũyarã ããrĩrĩ waja ñerõ taria. Marĩ ñerõ tariburo duyáa dapa. Irasirigu yude ìgũrẽ buremurãrẽ iritamudugũ, ñerõ taria. Ñerõ tarikeregũ, usuyáa. Pũgũgue marĩ ñerõ tariri pererokoa. ²⁵ Marĩpũ yure Jesúre buremurãrẽ iritamubure, musãya ããrĩburire ìgũya kerere musãrẽ werepeobure pími. ²⁶ Iripoeguere wári buri marãrẽ iri kerere masĩpeomakũ iribiriunadi ããrĩmi. Dapora marãrẽ ìgũyarãrẽ irire õãrõ masĩpeomakũ yámi. ²⁷ Irasirigu iri kerere iripoegue marã masĩbirideare musã judío masaka ããrĩmerãdere masĩmakũ gããmemi. Iri kere ãsũ ãrã: “Cristo ìgũyarãguere ããrĩmi. Irasirirã ãmugasigue ìgũ õãtariro ããrĩrõgue ìgũ merã ããrĩrãkuma”.

²⁸ Gũa Cristoyamarẽta werea. ããrĩpererãrẽ ìgũyare pémasĩdorerã, ããrĩpereri Marĩpũ gũare masĩrĩ sĩrĩ merã buea. Ìgũ gããmerõsũta iridorerã, ìgũ merã õãrõ ããrĩburo, ãrĩrã, werea. ²⁹ Irita ããrã yũ moãrĩ. Cristo turari sĩdero bokatĩũrõ masakare ìgũyare bue, ìgũsãya ããrĩburire Marĩpũre sërẽbosáa.

2

¹ Ire musã masĩmakũ gããmea. Musãya ããrĩburire, Laodicea marãya ããrĩburire, ããrĩpererã yure ìãmerãya ããrĩburidere buro gũña, Marĩpũre sërẽbosáa. ² ãsũ ãrĩ sërẽa Marĩpũre: “Gũapũ, ìgũsãrẽ õãrõ yũpũrãkumakũ irika! Õãrõ gãme maĩrĩ merã ããrĩrikumakũ irika! Ìgũsãrẽ mu magũyamarẽ õãrõ pémasĩmakũ irika! Mu magũyamarẽ pémasĩrã, gũñaturari merã ããrĩrikurãkuma. Iripoegue marã masĩbirideare õãrõ masĩrãkuma”, ãrĩ sërẽbosáa. ³ Cristo dita ããrĩpererire õãrõ masĩgũ, õãrõ pémasĩgũ ããrĩmi. Ìgũ dita marĩrẽ ìgũyamarẽ masĩmakũ irigu ããrĩmi. Irire masĩrã, õãtaririre masĩa. ⁴ Gajerã musãrẽ õãrõ pésuyuri werenĩrĩ merã ãrĩgatobokuma, ãrĩgũ, irire werea. ⁵ Yũ musã watopegue ããrĩbirikeregũ, musã merã ããrĩgũ irirosũ péñaá. Musãrẽ buro gũñaá. Musã Cristore gũñaturari merã õãrõ buremurĩrẽ musã õãrõ ããrĩrikurire pégu, usuyáa.

⁶ Irasirirã marĩ Opũ Jesucristore buremurã ìgũrẽ musã buremunugãderosũta: “Yũre iritamugukumi”, ãrĩ buremuní, ãmũrikũ ìgũ merã õãrõ ããrĩnĩkõãka! ⁷ Ìgũrẽ õãrõ masĩrã, ìgũyare irirã ããrĩka! Gajerã musãrẽ buederosũta piriro marĩrõ gũñaturari merã ìgũrẽ buremunemoka! ãmũrikũ Marĩpũre: “Õãa”, ãrĩ, usuyari sĩka!

Jesúre buremurã Marĩpũ merã õãrõ ããrĩrĩmarẽ gojadea

⁸ Õãrõ pémasĩka! Masaka ìgũsã gããmerõ buerire, ìgũsã ãrĩgatorire pébirikõãka! Ìgũsã iripoegue marã ããrĩrikudeare,

Īgūsā basi i ūmumarē Īgūsā gūñarīrē buema. Gajerārē Jesucristoyare buerā meta āārīma. Īgūsā Īgūyare pirimakū iriduarā, irasū buema. ⁹ Cristo, marī irirosū dupukugu āārīgū āārīpereri Marīpu āārīrikurire opagu āārīmi. ¹⁰ Musā Cristoyarā āārīmakū, Marīpu musārē Īgū irirosū oārā āārīmakū yāmi. Cristota ūmugasi marā, i nikū marā, deyorā, deyomarīrā āārīpererā oparā nemorō Opu āārīmi. Irasirirā ārīgatori merā buerārē pébirikōāka!

¹¹ Cristoyarā āārīsīā, dupuma gasirogārē wiirisūbirikererā, wiirinerā irirosū āārā. Masaka musārē irasū āārīmakū iribirima. Marīpu gapu musā Cristoyarā āārīmakū, musārē Īgū merā taudi āārīmī, musā ñerī Ɂaribejarire piriburo, ārīgū. ¹² Musā Cristoyarā āārīsīā, deko merā wāiyesūrā, Cristo boa, yāasūderosūta musāde Īgū merā boa, yāasūnerā irirosū waabu. Boanerā ñerīrē neō irinemomasībema. Irasirirā musā wāiyesūrā, musā iripoegue ñerō iriunadeare piririre ĩmurā iribu. Musā irasū wāiyesūmakū, Marīpu Cristo boadiguere masūderosūta musādere Īgū merā masūnerā irirosū āārīmakū iridi āārīmī. “Marīpu Īgū turari merā Cristore masūdi āārīmī”, ārī Ɂuremumakū, musārē irasiridi āārīmī oārī gapure iriburo, ārīgū. ¹³ Iripoegue musā ñerō iridea waja peamegue waabonerā āārīnerā āārībú. Marīpuyarā āārībirisīā, irasū āārīnerā āārībú. Īgū dorerire opabirisīā, irire iribirinerā āārībú. Daporare pama Marīpu marīrē Īgū merā irasū oārō āārīnimurā āārīmakū yāmi. Cristo boadea merā irasū yāmi. Īgū boadea merāta āārīpereri marī ñerī irideare kātidi āārīmī. ¹⁴ Iripoegue Marīpu Īgū dorerire marīrē: “Āsū irika!” ārī pídi āārīmī. Marī iri dorerire tarinugānerā āārīkerepuɁu, Cristo curusague boadea merā marī ñerī iridea wajare kātipeokōādi āārīmī. ¹⁵ Irasū āārīmakū, Cristo curusague boari merā wātēa oparārē, Īgūsārē dorerā turarārē tarinugākōādi āārīmī. Irasirigu Īgū Īgūsārē tarinugādeare gajerārē masīmakū iridi āārīmī.

Ɔmugasimarē, Marīpuyarē irituyaka! ārī gojadea

¹⁶ Irasirirā gajerā musārē doredɁarā: “Irire baarā, irire iirirā ñerīrē irirā yāa”, ārī werewɁamakū irasū pékōāka! Bojoriku, abe deyoanariku, semanariku bosenuṛī āārīrīnɁrīrē Īgūsā judío masaka irirosū musā iridɁabirimakū werewɁaridere irasū pékōāka! ¹⁷ Iripoegue Marīpu marīrē Īgū dorerire pídi āārīmī, Īgū marīrē Cristo merā iritamuburire pémasīburo, ārīgū. Daporare Cristo iri dorerire iripeogu ejadigue āārīmī marī ñerō iridea wajare taubu. ¹⁸ Īgūsā musārē doredɁarā: “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñakererā, masaka péurogue: “Gajerā nemorō āārībea”, ārī weregorenama. Marīpore wereboerārē Ɂuremurā,

Īgūsārē: “Iritamuka gware!” ārī sērēma. “Kērō irirosū Marīpu gware ĩmudeare ĩābū”, ārīmoāmarā: “Masītarinugārā āārā”, ārī gūñadima. Īgūsā basi gūñarōsū yāma. Irasirirā māsārē: “Gua irirosū iribirimakū, diayemarē iribeā”, ārī werewhamakū irasū pékōāka! ¹⁹ Īgūsā Cristore bremubema. Marī gapu ĩgūrē bremurī bumarā, ĩgūyarā āārīsīā, ĩgūya dupu irirosū āārā. Īgūta marīrē doregū, marī dipuru āārīmi. Irasirigu, Marīpu gāamerōsūta marīrē ĩgūya dupu irirosū āārīrārē gāme iritamu, ĩgūrē bremunemomakū yāmi.

²⁰ Māsā, Cristo boaderosūta ĩgū merā boanerā irirosū waanerā āārīsīā, māsārē doreduarā i ũmumarē ĩgūsā gūñarōsū buerire bremubirikōāka! Māsā ñerō iririre pirikererā, Cristoya buerire bremukererā, ĩnasirirā ĩgūsā dorerire iriduari dapa? ²¹ Īgūsā gāamerōsū āsū ārī buema: “Irinorē baabirikōāka! Irinorē ñeābirikōāka!” ārīma. Īgūsā irire irasū ārīmakū, ĩnasirirā ĩgūsā dorerire yujari? ²² Īgūsā doreri: i ũmuma pereburi, masaka ĩgūsā gūñarī merā bueri āārā. Irasiriro wajamāa. ²³ Īgūsā dorerire irirā: “Marīpuyare oārō masīrī merā ĩgūrē bremurā yāa”, ārī gūñadima. Īgūsā dupure ñerō tarimakū irirā, “Goepeyari merā Marīpūre bremurā yāa”, ārī gūñadima. Īgūsā dorerire irirā, masaka péuogūe: “Gajerā nemorō āārībea”, ārī weregorenakererā, diayemarē irirā irirosū iriadima. Īgūsā dorerire irikererā, ĩgūsā ñerī waribejarire piribema. Irasiriro ĩgūsā doreri wajamāa.

3

¹ Marīpu Cristore boadiguere masūderosūta māsādere ĩgū merā masūnerā irirosū āārīmakū iridi āārīmī oārī gapure iriburo, ārīgū. Irasirirā māsā iro dupuyuro ñerī irideare piri, ũmugasimarē Cristoyare gāameka! Irogue Cristo ĩgū Pagu diaye gapu doagu āārīpererārē doregū āārīmi. ² ũmugasimarē gūñanīka! I ũmumarē gūñanībirikōāka! ³ Māsā Cristoyarā āārīsīā, ĩgū boaderosūta māsāde ĩgū merā boanerā irirosū waanerā āārībū. Irasirirā boanerā ñerīrē neō irinemo-masīmerā irirosū māsā iripoegue ñerō iriunadeare piribu. Daporare Cristo merā Marīpu pūrogue masaka ĩāberogūe perebiri okari opamurā āārā. ⁴ Irasirirā, Cristo marīrē okari sīgū i ũmugue dupaturi aarimakū, ũmugasigūe ĩgū gosewasiri āārīrōgūe ĩgū merā waarākoa.

Iro dupuyuro ñerī irideare pirika! ārī gojadea

⁵ Irasirirā i ũmuma ñerī iririre pirikōāka! Neō sugū mojōsiabirikeregu, nomeō merā āārībirikōāka! Neō sugo mojōsiabirikerego, ũmūu merā āārībirikōāka! Ñerā seyaro ñerō irirā irirosū iribirikōāka! Ñerī waribejarire iribirikōāka!

Gajinorē opaduarā, buro gāāmebirikōāka! Masaka Marīpure gāāmerō nemorō gajino gapure gāāmerā, keori weadeare buremurā irirosū yāma. ⁶ Iri ñerīrē irirā, Marīpu dorerire tarinugārā āārīma. Irasirigu ĩgūsārē buro wajamoāgakumi. ⁷ Iripoeguere iri ñerīrē irirā irirosū musā āārīunanerā āārībú. ⁸ Dapora āārīpereri i ñerīrē pirika! Guarire, sītīrīrē, gajerārē ñerō gūñarīrē, gajerārē ñerō kere werenírīrē, ñerī guyasiūrī werenírīrē pirikōāka! ⁹ Gāme ārīgatobirikōāka! Musā Cristoyarā āārīsīā, musā ĩgūyarā āārīburi dupuyurogue āārīrikunaderosū neō āārībea. Musā ñerī iririkunadeare pirinerā āārā. ¹⁰ Musā Cristoyarā ñajāmakū, Marīpu musārē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmí. Irasirigu musārē ĩgū ōāgū āārīrōsū āārīmakū yāmi. Musārē ĩgūrē ōārō masīnemoburo, ārīgū, irasū yāmi. ¹¹ Irasirirā marī Cristoyarā āārīrā: judío masaka, judío masaka āārīmerāde, dupuma gasirogārē wiirisūnerā, wiirisūbirinerāde, gaji nikū marā, masīmerāde, moāboerimasā, moāboerimasā āārīmerāde, Marīpu ĩūrōrē surosū āārā. Cristo marī āārīpererā Opu āārīmi. Irasirigu āārīpererā ĩgūyarā merā āārīmi.

¹² Irasirirā musā Marīpu beyenerā, ōārā, ĩgū maīrā āārīrā āsū āārīrikuka! Gajerārē bopoñarī merā ĩāka! ĩgūsārē ōārō usuyari merā iritamuka! “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñabirikōāka! Musārē ñerō irikererupu, irasū péñakōāka! Gūñaturaka! ¹³ Guari marīrō gajerārē bopoñarī merā ĩāka! Gajerā merā gāme turianerā, ĩgūsā musārē ñerō irideare ĩgūsārē kātika! Marī Opu musā ñerī irideare kātidi āārīmí. ĩgū kātiderosūta musāde musā merāmarā musārē ñerō irideare kātika! ¹⁴ I doreri nemorō musārē: “Gajerārē buro maī buremuka!” ārā. Musā irasirirā āārīpererā gajerā merā ōārō āārīrākoa. ¹⁵ Marīpu marīrē siuñajārī merā āārīrikumakū yāmi. Irasirirā musā merāmarā merā ōārō āārīka! Marī ĩgūyarā su bumarāta āārā. Marīpu marīrē irasū āārīmurārē pídi āārīmí. Irasirirā ĩgūrē: “Ōāa”, ārī, usuyari sīnīkōāka!

¹⁶ Cristoya kerere gūñanīkōāka, irire masīnemomurā! Ōārō pémasīrī merā ĩgūyare gajerārē bueka! Goepeyari merā wereka, ĩgūsāde ĩgūyare ōārō iriburo, ārīrā! Irasirirā Salmos wāikuri gojadea pūgue Marīpuya bayarire, gaji ĩgūrē buremurī bayarire ĩgūrē bayapeoka! Ōārō gūña buremurī merā bayapeoka! Irasirirā Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka! ¹⁷ Marī Opu Jesús usuyaburosūta āārīpereri musā iririre, āārīpereri musā werenírīrē ōārō uyupūrākuri merā irika! Irasirirā, Jesús iritamurī merā Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka!

Pablo Jesúre buremurārē: “Āsū irika!” ārī gojadea

18 Musā marāpukurā nome, Cristo marī Opuyarā nome āārīsīā, musā marāpusāmarārē oārō yujuka! 19 Musā marāpokurā, musā marāposā nomerē maī buremuka! Īgūsārē turibirikōāka! 20 Musā Īgūsā pūrāde āārīpereri musā pagūsāmarā dorerire tarinugābirikōāka! Musā irasirimakū, marī Opū oārō usuyagukumi. 21 Musā Īgūsā pagūsāmarāde musā pūrārē turi, Īgūsārē guamakū iribirikōāka, bujawereri merā yujupūrākuri, ārīrā! 22 Moāboerimasā, āārīpereri musā oparā i ūmū marā dorerire yujuka! Īgūsā iūrōrē, Īgūsā iāberoguedere oārō moāka! Īgūsā musārē oārō gūñaburire Īgūsā iūrō direta oārō moāmakū oābea. Musā, marī Opure gopeyari merā buremurā āārīsīā, musā oparādere oārō merā yujuka! 23 Āārīpereri musā iririre, oārō yujupūrākuri merā irika! Masakare moāboekererā, diayeta marī Opure Cristore moāboerā āārā. Irasirirā musā oparārē oārō moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore moāboerā irirosū yāa. 24 Musā irasirimakū, Cristo musārē wajarigukumi. Īgūyarārē: “Āsū sīgura”, ārīdeare musārē sīgukumi. Musā irire masīa. Musā marī Opure Cristore moāboerā āārā. Īgūta musā Opugora āārīmi. 25 Marīpū ñerō irirārē Īgūsā ñerō iridea waja wajamoāgukumi. Īgūsārē āārīpererārē surosū iāgū, keoro wajamoāgukumi. Neō sugū tariwerebirikumi.

4

1 Musā oparā, musārē moāboerimasārē diayemarē irika! Īgūsārē oārō opaka! Ire musā masīa. Musāde Opū opāa. Musā Opū ūmugasigue āārīgū Marīpū āārīmi.

2 Ūmuriku oārō gūña pémasī, Marīpure sērēnikōāka! Īgūrē: “Oāa”, ārī, usuyari sīka! 3 Marīpure guaya āārīburidere sērēbosaka! Gūa Cristoya kerere iripoegue marā masībirideare gajerārē buedūakoa. Irasirirā Marīpure gūa Īgūsārē iri kerere oārō bueburire sērēbosaka! Yū iri kerere wereri waja daporare peresugue āārā. 4 Irasirigū Marīpure yaa āārīburire musā sērēbosamakū gāāmea. Marīpure Īgū dorederosūta Cristoya kerere gajerārē pémasīma oārō yū wereburire sērēbosamakū gāāmea.

5 Jesúre buremumerārē pémasīrī merā oārō irika! Īgūsārē Īgūyare wereka! Īgūsā merā musā āārīrōpā Īgūsārē oārō irika, Īgūsāde Jesúre buremuburo, ārīrā! 6 Gajerā merā weretamurā, oārō merā weretamuka! Oārī direta werenīka! Musā irasirirā gajerā Īgūsā Jesúyamarē musārē sērēñamakū, oārō masīrī merā yujurākoa Īgūsārē.

⁷ Tíquico, marĩyagu marĩ maĩgũ, Jesúre buremugũ aãrĩmi. Īgũ yu aãrĩrikũrire musãrẽ weregukumi. Marĩ Opũyare buegu, yu merã moãgũ aãrĩmi. Neõ iri moãrĩrẽ piribemi. ⁸ Musã pũrogue ĩgũrẽ iriua, guã aãrĩrikũrire masĩ, musãrẽ gũñatura, usuyamakũ iriburo, ãrĩgũ. ⁹ Onésimo merã ĩgũrẽ iriua. Īgũde Jesúyare neõ piribemi. Musãya makãmu, marĩyagu marĩ maĩgũ aãrĩmi. Īgũsã pẽrã guã naásũ waadeare aãrĩpererire wererãkuma musãrẽ.

¹⁰ Aristarco yu merãmu, yu merã peresugue aãrĩgũ musãrẽ õãdoremi. Marcode õãdoremi. Īgũ Bernabé pagumu aãrĩmi. Musã pũrogue ĩgũ ejamakũ, õãrõ merã ĩgũrẽ bokatĩrĩñeãka, yu musãrẽ werederosũta! ¹¹ Jesús wãikugu, gajerã “Justo” wãiyedi musãrẽ õãdoremi. Īgũ, Marcos, Bernabé merã yure moãtamurã aãrĩma. Īisã urerãta gajerã judío masaka Jesúre buremurã watopeguere yure moãtamuma, masaka Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreri kerere péburo, ãrĩrã. Īgũsã yure iritamurĩ merã gũñatura, usuyáa. ¹² Epafras musãya makãmude musãrẽ õãdoremi. Īgũ Cristoyagu ĩgũrẽ moãboegu aãrĩmi. Marĩpũre sërëgũ, turaro musãya aãrĩburire sërëbosaníkõãmi. Marĩpũre õãrõ gũñaturani, ĩgũ gããmerõsũ iriburo, ãrĩgũ, irasũ sërëbosami. ¹³ Īgũ Marĩpũre musãya aãrĩburire turaro sërëbosamakũ ĩãa. Laodicea marãya aãrĩburire, Hierápolis marãya aãrĩburidere turaro sërëbosami. Īgũ irasirimakũ ĩãgũ, musãrẽ irire diaye werea. ¹⁴ Duturu Lucas, marĩ maĩgũ musãrẽ õãdoremi. Demade õãdoremi.

¹⁵ Õãburo marĩyarã Laodicea marã. Ninfa wãikugode õãburo. Jesúre buremurã igoya wiigue nerërãde õãburo. ¹⁶ I pũrẽ yu gojadea pũrẽ musã nerërõgue bue ĩmu odo, Laodicea marãdere iriuka, ĩgũsãde ĩgũsã nerërõgue bue ĩmuburo, ãrĩrã! Irasirirã ĩgũsãrẽ gaji yu gojadea pũrẽ ñeãrã, musãde iri pũrẽ bue ĩmuka! ¹⁷ Āsũ ãrĩka Arquipore: “Marĩ Opũ Jesúyagu mu aãrĩmakũ, murẽ ĩgũ moãrĩrẽ pídi aãrĩmĩ. Irasirigu irire õãrõ moãyuwarikuka!” ãrĩka ĩgũrẽ!

¹⁸ Yu Pablo, yaa mojõ merã ire gojáa: “Musãrẽ õãdorea”. Peresugue yu aãrĩrĩrẽ gũña, Marĩpũre yaa aãrĩburire sërëbosaka! Õãrõ ãrĩka musã! Marĩpu musãrẽ õãrõ iritamuburo.

Iropãta aãrã.

Pablo

1 TESALONICENSES

Pablosã Tesalónica marãrê õãdoredea

¹ Y_H Pablo, y_H merãmarã Silvano, Timoteo merã musã Tesalónica marãrê Jesúre b_Hremurãrê õãdoredea. Musã Marĩp_Hyarã, marĩ Op_H Jesucristoyarã ããrã. Irasirig_H musãrê i papera pũrê gojáa. Marĩp_H ããrĩnĩgũ, marĩ Op_H Jesucristo musãrê õãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrik_Hmakũ iriburo.

Pablo, Tesalónica marã Jesúre b_Hremurĩrê gojadea

² G_Ha Marĩp_Hre musãya ããrĩburire sêrêbosarã, musã õãrõ iririre gũñáa. Irasirirã ãgũrê: “M_H iritamurĩ merã õãrõ yáma”, ãrĩ, _Hsyari sĩnikõãa. ³ ãgũrê sêrêrã, ãsũ ãrĩ sêrêa: “G_Hap_H, Tesalónica marã m_H magũ Jesucristore b_Hremusĩã, ãgũyare õãrõ irirã yáma. Maĩrĩ merã gajerãrê õãrõ iritamuma. Marĩ Op_H Jesucristo dupaturi aariburire _Hsyari merã yúsĩã, ñerõ tarikererã gũñaturama. Irasirig_H ãgũsãrê irire iriduúbirimakũ irika!” ãrĩ sêrêa. ⁴ G_Hayarã, Marĩp_H musãrê maĩmi. ãgũta musãrê beyedi ããrĩmĩ, ãgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. G_Ha irire masĩa. ⁵ Musãrê Jesús masakare tauri kerere wererã, g_Ha masĩrĩ merã werebirib_H. Õãgũ deyomarĩgũ turari merã gap_H musãrê iri kerere wereb_H. G_Ha musãrê õãrõ iritamudeare masĩsĩã, g_Ha iri kerere weremakũ pérã: “Diyeta ããrã”, ãrĩ masĩb_H.

⁶ Irasirirã, g_Ha irideare ããnerã ããrĩsĩã, g_Ha iriderosũ, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo iriderosũ irirã dujab_H. Ñerõ tarikererã, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Jesúya kerere _Hsyari merã pé, b_Hremun_Hgãb_H. ⁷ Musã irasirideare pérã, ããrĩpererã Jesúre b_Hremurã, Macedonia nikũ marã, õõ Acaya nikũ marã: “Marĩdere ãgũsã irirosũta ããrĩrik_Hro gããmea”, ãrĩma. ⁸ Musã merãta ããrĩpererogue marã marĩ Op_H Jesúya kerere pépereakõãñurã. Macedonia marã, Acaya marã dita iri kerere pérã meta iriñurã. ããrĩpererogue marã musã Marĩp_Hre b_Hremurĩrê masĩsiañurã. Irasirirã g_Ha ãgũsãrê irire werenemobirikoa. ⁹ ãgũsã gap_H g_Ha musã p_Hro ejamakũ, musã g_Hare õãrõ bokatĩrĩñeãdeare gajerãguere werema. Gaji musã keori weadeare b_Hremurĩrê pirikõã, Marĩp_H gap_Hre b_Hremu, ãgũ gããmerĩ direta irinugãdeare werema. ãgũ diayeta Marĩp_H okanĩgũ ããrĩmi. ¹⁰ Musã, ãgũ magũ Jesús ãmugasigue ããrĩgũ i ãmugue dupaturi aariburire õãrõ _Hsyari merã yúrã iriayuro. Marĩp_H Jesúre boadiguere masũdi ããrĩmĩ. Jesũta marĩrê peameg_He b_Hro wajamoãsũbonerãrê taug_H ããrĩmi.

2

Pablo Tesalónicaque ĩgũ buedeare gojadea

¹ Gũayarã, mũsã ire õãrõ masĩa. Gũa mũsã pũro ããrĩrã, ubu ããrĩrĩrẽ irirã meta iribũ. Gũa buerire pérã, wãrã mũsã Jesũre bũremunũgãbũ. ² Gũa mũsã pũro waaburi dupuyuro Filipogue ããrĩbũ. Gũa irogue ããrĩmakũ, iro marã gũare ñerõ iri, ñerõ ãrĩ bũridama. Mũsã irire masĩa. Mũsãya makã marãde gũare ñerõ iridũakerepũrũ, Marĩpũ gũare iritamumi. Irasirirã gũiro marĩrõ gũñaturari merã ĩgũ masakare tauri kerere mũsãrẽ werebũ. ³ Gũa mũsãrẽ: “Iri kerere bũremuka!” ãrĩ wererã, diayema ããrĩrĩrẽ bũremumakũ gããmebũ. Mũsãrẽ ñerõ iridũarã, ãrĩgatori merã buerire bũremumakũ iridũarã meta iribũ. ⁴ Marĩpũ ĩgũ gããmederosũta gũare ĩgũ masakare tauri kerere weremurãrẽ beyepĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã, masaka gũa merã usũyaburo, ãrĩrã meta iri kerere werea. Marĩpũ gããmerĩ gapũre iridũarã, irire werea. ĩgũta ããrĩpereri marĩ gũñarĩrẽ ĩãmasĩgũ ããrĩmĩ. ⁵ Mũsã masĩa. Gũa mũsã pũro ããrĩrã, mũsãrẽ õãrõ werenĩgatori merã gũa gããmerĩrẽ irimakũ iridũarã meta iribũ. Mũsãrẽ niyerure ãidũarã ãrĩgatori merã wererã meta iribũ. Marĩpũde irire masĩmi. ⁶ Gũa Marĩpũya kerere wererã, mũsã gũare: “Õãrõ buema”, ãrĩmakũ iridũarã meta yãa. Gajerãde gũare irasũ ãrĩmakũ neõ gããmebea. ⁷ Gũa, Cristo buedoregũ beyepĩnerã ããrĩsĩã, mũsãrẽ: “Gũare iritamuka!” ãrĩbonerã ããrĩkererã, neõ irasũ ãrĩbiribũ. Sugo pago igo pũrãrẽ maĩrĩ merã õãrõ korerosũta mũsãrẽ maĩrĩ merã õãrõ korebũ. ⁸ Mũsãrẽ bũro maĩsĩã, Marĩpũya kerere õãrõ iridũari merã buebũ. ããrĩpereri gũa irimasĩrĩ merã mũsãrẽ iritamubũ. Mũsãrẽ maĩsĩã, irasiribũ. ⁹ Mũsã gũayarã, gũa mũsã merã ããrĩrã bũro moãdeare gũñakoa. Mũsãrẽ Marĩpũya kerere buerã: “Gũare iritamuka!” ãrĩdũabirisĩã, gũa baaburire wajarimurã ãmũrĩ, ñamirĩ moãbũ.

¹⁰ Gũa iririkũrere mũsã masĩa. Marĩpũde masĩmi. Gũa, mũsã Jesũre bũremurã merã ããrĩrã, gũa mũsãrẽ õãrõ irirã, diayema iribũ. Irasirirã gajerã gũare: “Ñerõ yãma, waja oparã ããrĩma”, neõ ãrĩmasĩbirima. ¹¹ Idere mũsã masĩa. Sugũ pagũ ĩgũ pũrãrẽ õãrõ wereri merã ĩgũsãrẽ gũñaturamakũ irirosũta gũa mũsãdere ããrĩpererãrẽ irasiribũ. ¹² Marĩpũ mũsãrẽ ĩgũyarãrẽ dorerogue ĩgũ õãrõ gosewasirirogue mũsã ããrĩmurãrẽ beyedi ããrĩmĩ. Irasirirã mũsãrẽ ĩgũyarãrẽ: “Ĩgũyare õãrõ irinĩkõãka!” ãrĩ werebũ.

¹³ Gũa mũsãrẽ Marĩpũya kerere weremakũ pérã, mũsã: “I Marĩpũya werenĩrĩgora ããrã”, ãrĩ bũremubũ. “Masakaya werenĩrĩ meta ããrã”, ãrĩbũ. Gũa, mũsã irasirideare gũñarã, Marĩpũre usũyari sĩnĩkõãa. ĩgũ mũsãrẽ ĩgũya kerere

buremurārē iri merā musā gũñarĩrē, musā iririre õārĩ gapure gorawayumakū yámi. ¹⁴ Gũayarā, musā Jesucristore buremurā āārĩmakū ĩārā, musāya nikū marā musārē ñerõ tarimakū iriañurā. Musārē waarósũta Judea nikū marādere Marĩpũyarādere waaró iriayuro. Īgũsā Jesucristore buremurā āārĩmakū ĩārā, Īgũsāya nikū marā judío masaka Īgũsarē ñerõ tarimakū iriañurā. Judío masaka Jesúre gāāmemerā āārĩsĩā, ĩgũrē buremurārē ñerõ tarimakū iriañurā. ¹⁵ Īgũsā ñekũsāmarā Marĩpũya kerere weredupuyunerārē wějēderosũ, marĩ Opũ Jesúdere wějēnerā āārĩmá. Gũadere gũa musāya makāgue āārĩmakū, ñerõ iri, béowiuma. Marĩpũ, Īgũsā irasirideare neõ gāāmebemi. Īgũsā āārĩpererārē gāāmebema. ¹⁶ Judío masaka āārĩmerārē peamegue waabirikõāburo, ārĩrā, gũa Īgũsarē Jesúyare buedũamakū, judío masaka Jesúre gāāmemerā gũare kāmutedũadima. Gũare ĩgũyare weredorebirima. Irasirirā ĩgũsā ñerõ iririre nemorõ irisĩā, wáro waja opama. Īgũsā daporata Marĩpũ bũro wajamoāsumurā dujasiamá.

Pablo Tesalónica marārē ĩgũ dupaturi ĩāgũ waadũarire gojadesa

¹⁷ Gũayarā, gũa musā pũrogue āārānerā wiridero pũũ mérõgā tarikererũũ, musārē gũñaníkõā, dupaturi bũro ĩārā waadũadibũ. ¹⁸ Wári gũa musārē ĩārā waadũadibũ. Yũ Pablo wári: “Irogue waagura”, ārĩnadibũ. Gũa waadũarikũ, wātĩ gapũ gũa waadũarire kāmutanami. ¹⁹⁻²⁰ Musāta gũare usũyamakū irirā, gũare musā õārõ iriburimarē gũñaturamakū irirā āārā. Irasirirā musārē ĩārā waadũadibũ. Marĩ Opũ Jesucristo i āũngue dupaturi aarimakū, musā õārõ irideare gũñarā, gũa ĩgũrē: “Īgũsāta āārĩma, gũare bũro usũyamakū irinerā. Gũa mũyare buemakū pérā, mũrē buremunũgāma. Mũyare õārõ iritũyaníkõāma”, ārĩ wererākoa. Irasirirā musā merā bũro usũyáa.

3

¹⁻² Musāya kerere péduarā bokatĩũbirikubũ. Irasirirā, Timoteore: “Īgũsarē ĩāgũ waaka!” ārĩ iriubũ. “Gũa gapũ Atenague dujarākoa”, ārĩbũ. Timoteo marĩyagũ, Marĩpũre moāboegũ, gũa merā Jesucristoya kerere buegũ āārĩmi. “Īgũ Jesúyare buemakū pérā, gũñaturari merā ĩgũrē buremunemorākuma”, ārĩrā, ĩgũrē iriubũ. ³ Musā Jesucristore buremurĩ waja gajerā musārē ñerõ iriañurā. Irasirirā, musā Jesúyare neõ piribirikõāburo, ārĩrā, Timoteore musā pũrogue iriubũ. Marĩ Jesúre buremurĩ waja gajerā marĩrē ñerõ irirākuma. Irire masía musā. ⁴ Iro dupuyuro gũa irogue musā merā āārĩrā, irire āsũ ārĩ weresiabũ: “Marĩ Jesúre buremurĩ waja ñerõ

tarirākoa”, āriḅu. Gḅa āriḅerosūta gajerā marīrē ñerō irirā yāma. Mḅsā irire masīsīāa. ⁵ Irasirigḅu, mḅsārē: “¿Jesúre gūñaturari merā bḅremunikōākuri?” āri sērēña, mḅsāya kerere péduagu bokatīūbirisīā, Timoteore iriubḅu. “Gūñaturanerārē gajipoe irigḅu wātī ĩgūsārē Jesúya buerire bḅremuduúmakū irikumi, gḅa irire ubugora bueyo”, āri gūñarikḅu. Irasirigḅu Timoteore mḅsā pḅrogu iriubḅu.

⁶ Daporare, Timoteo, mḅsārē ĩāgḅu ejadi oōguere goejasiami. ĩgḅu oārī mḅsāyare kerekḅu goejami. Mḅsā piriro marīrō Jesúre oārō gūñaturari merā bḅremurīrē, mḅsā gāme maīrīrē, gḅare were goejami. Gḅare maīrī merā gūñaníkōāyuro. Gḅa mḅsārē ĩādḅarosūta, mḅsāde gḅare bḅro ĩādḅayuro. ⁷ Irasirirā, mḅsā Jesúre bḅremurīrē pérā, gḅa ñerō tarikererā, oārō yḅjḅpūrākuri merā usḅyāa. ⁸ Marī Opḅu Jesúre mḅsā bḅremunímakū pérā, dapagueta siuñajārī opāa. ⁹ Irasirirā mḅsārē gūñarā, Marīpḅre bḅro usḅyari sīa. Nasiri usḅyari sībokatiūmasīña máa. ¹⁰ ĩmḅarī, ñamirī Marīpḅre: “Gḅa ĩgūsārē ĩārā waaburire āmubosaka!” āri, bḅro sērēa. Mḅsārē Jesúya kerere wereyuwarikarā waadḅakoa, ĩgḅrē oārō bḅremunemoburo, ārīrā.

¹¹ Marīpḅu āārīnīgḅu, marī Opḅu Jesucristo gḅare iritamuburo. Gḅare mḅsārē ĩārā waaburire āmu, iriuburo. ¹² Marī Opḅu mḅsārē nemorō gāme maīwāgānīmākū iriburo. Gḅa mḅsārē maīrōsūta mḅsāde gajerā āārīpererārē gāme maīnemomākū iriburo. ¹³ Mḅsārē ĩgḅrē piriro marīrō oārō gūñaturari merā bḅremunímakū iriburo. Irasirirā, marī Opḅu Jesús āārīpererā ĩgḅyarā merā ĩ ũmḅgue dupaturi aarimākū, Marīpḅu āārīnīgḅu ĩūrōgue ĩgḅu iritamurī merā ñerī marīrā, waja opamerā āārīrākoa.

4

Pablo Jesúre bḅremurārē: “Marīpḅu gāāmerī direta irika!” āri gojadea

¹ Daporare marī Opḅu Jesús doreri merā mḅsārē āsū āri werea: “Gḅa mḅsārē: ‘Āsū iriro gāāmea’, āri buederosūta irika, Marīpḅu gāāmerī direta irimurā! Daporare mḅsā ĩgḅu gāāmerīrē irirā iriayuro. Irasirirā: ‘Irire nemorō irinemoka!’” āri werea. ² Gḅa buedeare mḅsā masīa. Irire buerā, marī Opḅu Jesús doreri merā mḅsārē bueḅu.

³ Marīpḅu mḅsārē ñerī marīrā āārīmakū gāāmeme. Irasirirā: marāpo marīrā, marāpokurā, marāpḅu marīrā, marāpḅukurā gāmebiririkōāka! ⁴ Mḅsākḅu ñerō iri ĩmurō marīrō gopeyari merā mḅsā marāposā nomerē opaka! Gajerā mḅsā irasirimākū ĩārā: “Oārō yāma”, āri ĩārākuma. ⁵ Marīpḅre masīmerā irosū, nomerē ñerō iridḅari merā

uaribejabirikōōka! ⁶ M̄yagu marāpore gāmebirarā, igo marāpudere ñerō irikoa. Irinorē iribirikōōka! Marīpu irasirirānorē buro wajamoōgukumi. Ḡua m̄sārē irire weresiabu. ⁷ Marīpu marīrē ñerīrē iriburo, āīgū meta beyepídi āārīmí. Īgū gāamerī direta iridoregū, marīrē beyepídi āārīmí. ⁸ I buerire gāamemerā, ḡua direta gāamemerā meta yáma. Marīpudere gāamebema. Marīpu marīrē Īgū gāamerī direta iridoregū, Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmí. Ōāgū deyomarīgū ñerī opabi āārīmí.

⁹ M̄sā sugū pūrā irirosū gāme maīrī tamerārē gojabea. Marīpu Īgū basi m̄sārē gāme maīdoresiadi āārīmí. ¹⁰ M̄sā irasūta iriayuro. Marīpu m̄sārē dorederosūta āārīperero Macedoniague āārīpererā Jesúre b̄remurārē maīayuro. M̄sā gāme maīrī merā āārīkerepu: “Nemorō gāme maīnemoka!” ārī werea. ¹¹ Gāme ĩaturiro marīrō ōārō āārīrikuka! Gajerāya āārīrīnorē gūñariku, Īgūsārē werew̄abirikōōka! M̄sāyama āārīburi gapure gūña, ōārō moāriku, āārīkōōka! Ḡua m̄sā p̄rogue āārīrā, ire m̄sārē weresiabu. ¹² M̄sā ōārō moārā, gajerārē baari s̄rēbirikoa. M̄sā moārī merā m̄sā baaburire oparākoa. M̄sā irasirimakū ĩārā, Jesúre b̄remumerā goepeyari merā m̄sārē ĩārākuma.

Pablo marī Op̄u dupaturi i ūm̄gue aariburire gojadea

¹³ Ḡuayarā, m̄sārē boanerā waaburire wered̄akoa, irire masiburo, āīgū. Jesúre b̄remurā boarā, Īgū merā āārīnirā waarākuma. M̄sā irire masīrā, m̄sāyarā Jesúre b̄remurā boamakū, buro bujawerebirikoa. Jesúre b̄remumerā gapu, Īgūsāyarā boamakū, buro bujawererākuma. Īgūsā irirosū buro bujawerebirikoa. ¹⁴ Marī ire b̄remua. Jesús boadigue masādi āārīmí. Īgū dupaturi i ūm̄gue aarimakū, Īgūrē b̄remurā boanerārē Marīpu Īgūrē masūderosūta Īgūsārē masūgukumi. Masū odo, Īgū āārīrōgue āīm̄rīagukumi.

¹⁵ Marī Op̄u Jesús weredeare m̄sārē werea. Jesús dupaturi i ūm̄gue aarimakū, Īgūrē b̄remurā boanerā masā, āīm̄rīāsūrākuma. Īgūsā p̄ru, marī Jesúre b̄remurā okarāde āīm̄rīāsūrākoma. ¹⁶ Āsū waarokoa. Marī Op̄u Jesús Īgū basita ūm̄gasigue āārīdi buro turaro werenīrī merā aarigukumi. Īgū aarimakū, Marīp̄re wereboerā op̄ude werenīgukumi. Marīp̄yaru puridirude busurokoa. Īrasū waamakū, Jesúre b̄remurā boanerā masāp̄rorirākuma. ¹⁷ Īgūsā p̄ru, marī okarāde Jesúre b̄remurā, Īgūsā merā mikāyeborigue m̄rīa, irogue Jesúre bokatīrīrākoma. Ūm̄gasigue Īgū merā āārīnīkōārākoma. ¹⁸ M̄sā basi irire gāme werenīka! Irasirirā gāme gūñaturamakū irirākoma.

5

¹ Irinꝰ, iropã ããrĩmakũ, Jesús dupaturi aarigukumi, ãrĩrĩ tamerã masĩña máa. Irasirigũ iri tamerãrẽ gojabea. ² Musã masĩsiáa. Sugũ yajarimasũ ñami merã gũñaña marĩrõ yajagũ ejarosũ, Jesúde marĩ gũñabiriripoe ejagakumi. ³ Jesúre bũremumerã ĩgũ dupaturi aariburi dupuyurogãrẽ: “Gũa gũiro marĩrõ õãrõ ããrĩkõãa”, ãrĩ gũñarākuma. ĩgũsã irasũ gũñaripoere ĩgũsãrẽ wãri ñerĩ waarokoa. Sugo nomeõ nijĩpo ããrĩgõ, majĩgũ nijĩwãgũgõ pũrĩsũrõsũ, Jesúre bũremumerã irasũta gũñaña marĩrõ bũro ñerõ tarirākuma. Neõ sugũ taribirikumi. ⁴ Masaka Jesúre bũremumerã, naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. Musã gapũ ĩgũsã irirosũ ããrĩbea. Irasirirã Jesús dupaturi i ãmũgue aarimakũ, yajarimasũrẽ ĩãgakarã irirosũ waabirikoa. ⁵ Musã ããrĩpererã Jesúyarã ããrã. Irasirirã ãmũ boyorogue ããrĩrã ĩãmasĩrõsũ Jesús aariburire masĩa. Jesúre bũremumerã gapũ naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ñami merã ĩãmasĩberosũ Jesús aariburire masĩbema. ⁶ Irasirirã ñami merã kãrĩrã irirosũ ããrĩbirikõãrã marĩ! Jesús dupaturi aariburire gũñamerã, kãrĩrã irirosũ ããrĩma. Marĩ gapũ ĩgũ aariburire pemasĩrĩ merã gũñanĩkõãrã! Mejãrã irirosũ iribirikõãrã! Diayema gapũre irirã! ⁷ Masaka ñamirẽ kãrĩkuma. Mejãrĩmasã ñamirẽ mejākuma. ⁸ Marĩ Jesúyarã gapũ ãmũ boyorogue ããrĩrã irirosũ ããrã. Irasirirã õãrõ pemasĩrĩ merã diayemarẽ irinĩkõãrã!

Sugũ surara gãmewějërõgue waabu, ĩgũya koretibire kãmutagũ, kõme surĩrore sãñakumi. ĩgũ irirosũta marĩde Jesúre bũremurĩ merã, marĩ gãme maĩrĩ merã, wãtĩrẽ ĩgũ marĩrẽ irire pirimakũ iridũarire kãmutarã! Surara ĩgũya dipurure kãmutagũ, kõme perore peyakumi. ĩgũ irirosũta marĩde, Jesús marĩrẽ taugũ aariburire: “Diayeta aarigukumi”, ãrĩ masĩrĩ merã wãtĩrẽ ĩgũ marĩrẽ: “Irasũ waabirikoa”, ãrĩgatorire kãmutarã! ⁹ Marĩpũ marĩrẽ wajamoãbu meta beyepĩdi ããrĩmĩ. Marĩ ñerõ iridea wajare marĩ Opũ Jesucristo merã taubu, marĩrẽ beyepĩdi ããrĩmĩ. ¹⁰ Jesús ĩgũ merã ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ, marĩrẽ boabosadi ããrĩmĩ, marĩ ñerõ iridea wajare wajarigũ. Irasirirã ĩgũ dupaturi aarimakũ, ĩgũrẽ bũremurã boanerã, marĩ okarãde ĩgũ merã ããrĩnĩkõãrãkõa. ¹¹ Irire gũñarã, musã irinĩrõsũ nemorõ gãme iritamu, gũñaturamakũ irika! Irasirirã Jesúre bũremunemorãkõa.

Pablo Jesúre bũremurãrẽ weretũnudea

¹² Gũayarã, musãrẽ turaro merã ãsũ ãrĩ weredũakõa. Marĩ Opũya kerere musãrẽ wererãrẽ goepeyari merã ĩãka! Marĩ Opũ ĩgũsãrẽ musãrẽ õãrõ doreburo, ãrĩgũ, beyepĩdi ããrĩmĩ, musãrẽ õãrõ ããrĩrikũburire, õãrõ iririkũburire buedoregũ.

¹³ Īgūsā musārē irire buerā, marī Opuyare oārō irirā yāma. Īgūsā irasirimakū iārā, Īgūsārē buro buremurī merā, buro maīrī merā iāka! Gāme turiro marīrō oārō āārīrikaka!

¹⁴ Guayarā, gaji musārē āsū ārī weredukoa doja. Moādamerārē moādoreka! Gūñaturamerārē gūñaturamakū irika! Jesúre buremuturamerārē iritamuka, Īgūrē buremunemoburo, ārīrā! Āārīpererā merā guaro marīrō bopoñarī merā oārō irika!

¹⁵ Musārē gajerā ñerō irimakū, Īgūsārē gāmibirikoaka! Oārī gapure musāyarārē, āārīpererā gajerādere oārō irinikōāka!

¹⁶ Musā Jesúyarā āārīsīā, usuyari merā āārīnikōāka! ¹⁷ Musā noó waaró, musā noó āārīrō, Marīpure gūña, Īgūrē musāya āārīburire sērēnikōāka! ¹⁸ Musārē gajinu ñerō waamakū, oārō waamakūdere Marīpure usuyari sīnikōāka! Marīpu, marī Jesucristore buremurārē irire irimakū gāāmemi.

¹⁹ Oāgū deyomarīgū, musā gūñarīgue Īgū weremakū, irire kāmatabirikōāka! Īgū dorerire oārō yujuka! ²⁰ Sugū Jesúre buremugū Oāgū deyomarīgū masīrī sīrī merā, Marīpu were-doredeare weremakū pérā, irire doo buridabirikōāka! ²¹ Ubu gapu Īgūsā weremakū, oārō pékūlnú, gūñaka! “¿Diayeta wereri?” ārī masīduarā, irasirika! Oārī bueri āārīmakū, iri gapure irika! ²² Noó ñerī āārīmakū, irire iribirikōāka!

²³ Marīpu siuñajārī merā āārīrikamakū irigū musārē oārō, ñerī marīrō, Īgū gāamerī direta iririkamakū iriburo. Musā ñerī opabirimakū, musāya gūñarīgue oārī direta opamakū, musāya dupuri merā ñerō iribirimakū iriburo. Musārē waja opamerā āārīmakū iriburo. Īgū irasirimakū, marī Opū Jesucristo dupaturi aarigú, musārē waja opamerā āārīmakū bokajagukumi. ²⁴ Marīpu musārē Īgūyarā āārīburo, ārīgū, beyepídi, i āārīpereri Īgū musārē: “Āsū irigura”, ārīdeare diayeta irigukumi.

Pablo oādoretūnudea

²⁵ Guayarā, musāde Marīpure guaya āārīburire sērēbosaka!

²⁶ Āārīpererā iro marā Jesúre buremurārē, Īgū marīrē maīrōsūta maīrī merā oādoreka!

²⁷ Marī Opū Jesucristo doreri merā i pūrē āārīpererā Īgūrē buremurārē siiu neeō, bue ĩmuka!

²⁸ Marī Opū Jesucristo musārē oārō iritamuburo.

Iropāta āārā.

Pablo

2 TESALONICENSES

Pablo Tesalónica marārē ōādoredea

¹ Y_H Pablo, y_H merāmarā Silvano, Timoteo merā m_usā Tesalónica marārē Jesúre b_uremurārē ōādorea. M_usā Marīp_uyarā, marī Op_u Jesucristoyarā āārā. Irasirig_u m_usārē i papera pūrē gojāa. ² Marīp_u āārīnīgū, marī Op_u Jesucristo m_usārē ōārō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo, Jesucristo ñerō irirārē wajamoāgū aariburire gojadea

³ G_uayarā, m_usā Jesucristore b_uremudero nemorō ĩgūrē b_uremunemo, gāme mañnemo iriayuro. Irasirirā g_ua m_usārē gūñarā, diayema irirā Marīp_ure _usuyari sīnīkōārō gāāmea. G_ua irasirimakū ōārokoa. ⁴ G_ua noó waaró, m_usāyamarē gajerārē Marīp_uyarārē ĩgūsā nerērōgue _usuyari merā werea. M_usā Jesúre b_uremurī waja masaka m_usārē ñerō irikerer_u, neō ĩgūrē b_uremuduúbea. M_usārē ñerō waamakudere gūñaturakōāa. Irire ĩgūsārē werea. ⁵ I merāta marī masīa. M_usā Marīp_uyarā āārīrī waja gajerā m_usārē ñerō irikerer_u, gūñaturanīkōāa. Irasirig_u Marīp_u diayema irig_u m_usārē: “Yaarārē dorerogue aarika! Yaarā, ōārā āārā”, ārīgukumi.

⁶ Marīp_u diayema irig_u āārīsīā, m_usārē ñerō tarimakū irinerārē ñerō tarimakū irīgukumi. ⁷⁻⁸ M_usārē ñerō tarinerārē, g_uadere ōārō siuñajārī bokamakū irīgukumi. Marī Op_u Jesús aarirīn_u āārīmakū irasirīgukumi. Jesús _umugasigue merā aarigú, ĩgūrē wereboerā turarā merā, peame ūjūrī pūrā watopegue dijarīgukumi. ĩgūya kerere p_ud_uamerārē, Marīp_ure gāāmemerārē b_uro wajamoāgū aarīgukumi. ⁹ ĩgūsā ñerō iridea waja perebiri peamegue béosūrākuma. Irasirirā, marī Op_u turag_u āārīrōgue neō waabirikuma. ĩgū gosewasiririre neō ĩārō marīrōgue béodijusūrākuma. ¹⁰ ĩgū aarirīn_urē ĩgūyarā ĩgūrē b_uremurā āārīpererā ĩgūrē ĩārākuma. ĩgūrē ĩārā: “Diayeta ōātarig_u, turatarig_u, āārīpererā oparā nemorō Op_u āārīmī”, ārī, ĩāguka, b_uro _usuyarākuma. M_usāde, g_ua m_usārē ĩgūyare buedeare b_uremusīā, ĩgūsā merā _usuyarākoa.

¹¹ G_ua irire gūñarā, Marīp_ure m_usāya āārīburire āsū ārī sērēbosanía: “G_uap_u, m_u ĩgūsā y_u gāāmerī direta irirā āārīburo, ārīgū, ĩgūsārē beyepídi āārībú. Irasirig_u ĩgūsārē m_u gāāmerōsūta āārīrikumakū irika! ĩgūsā āārīpereri m_urē b_uremurī merā ōārō irid_uarire iriyuwarik_uburo. ĩgūsārē m_u turari merā irasirimakū irika!” ārī sērēbosāa. ¹² M_usā irire irimakū ĩārā, gajerā, marī Op_u Jesúre gopeyari merā

ĩārākuma. Īgũ m̄sārē: “Yaarā āārĩma, õārõ yáma”, āĩ ĩāgũkumi. Marĩpũ, marĩ Opũ Jesucristo m̄sārē iritamu, buro maĩmakũ, irasũ waarokoa.

2

Pablo, ñegũ aariburire gojadea

¹ Gũayarā, daporare marĩ Opũ Jesucristo aariburire, ĩgũ marĩrē neeõnú, ĩgũ pũrogue āĩmũĩaturire weregũra. ² Gajerā m̄sārē: “Marĩ Opũ i ũmũgue dupaturi aarirĩnũ ejasiáa”, āĩmakũ gũñarikũbirikõāka! Irire péwisibirikõāka! Gajerā: “Irire Ōāgũ deyomarĩgũ yũre irasũ āĩ wereami”, gajerā: “Sugũ gũare irasũ āĩ wereami”, gajerā: “Pablosā irasũ āĩ gojanerā āārĩmá”, āĩbokuma. Irire pérā, gũñarikũbirikõāka! ³ Ārĩgatosũbirikõāka! Marĩ Opũ Jesús aariburinũ dupuyuro āsũ waarokoa. Wārā masaka Marĩpũ dorerire tarinũgārākuma. Irasiripoe sugũ ñerõ iri, tarinũgāgũgora deyoagũkumi. Īgũta perebiri peamegue béosũbu āārĩgũkumi. ⁴ Īgũ Marĩpũre ĩāturigũ, āārĩpereri masaka Marĩpũyare bũremurĩrē ñerõ āĩ werenĩgũkumi. Īgũ direta bũremumakũ gāāmegũkumi. Irasirigũ ĩgũrē bũremudoregũ: “Yũta āārā, ũmũgasiguemũ m̄sā Opũ”, ārĩgũ, Marĩpũya wiigue ñajāa, doanagũkumi.

⁵ Yũ, m̄sā pũrogue āārĩgũ, irire m̄sārē werebũ. ¿M̄sā irire gũñaberi? ⁶ M̄sā ĩgũ ñegũ aariburire kāmũtagũre masĩa. Īgũ aariburire kāmũtanemobirimakũ aarigũkumi. ⁷⁻⁸ Īgũ wári ñerĩ iriburire marĩ masĩbirikerepũrũ, ñerĩ ĩgũ iririno āārĩsiáa. Īgũ aariburire kāmũtagũ gajerogue āĩāsũgũkumi. Īgũrē āĩadero pũrũ, ñegũ gapũ aarigũkumi. Īgũ ñerõ iriri masĩsũrokoa. Pũrũ marĩ Opũ Jesucristo dupaturi i ũmũgue aarigũ, puriri merā, ĩgũ turari merā ñegũrē wějēgũkumi. Īgũ gosewasiriri merā aarigũ, ĩgũrē béodediugũkumi. ⁹ Ñegũ aarigũ, wātēa opũ Satanás iritamurĩ merā ejagũkumi. Irasirigũ wātĩ turari merā wári iri ĩmũgũkumi. “Ūmũgasiguema turari merā iri ĩmũgũ yáa”, ārĩgatorogũkumi. ¹⁰ Wári ĩgũ ñerõ iriri merā perebiri peamegue waamurārē ĩgũ ārĩgatorire bũremumakũ irigũkumi. Īgũsā Marĩpũya diayema āārĩrĩrē bũremubirisĩā, iri ārĩgatorire bũremurākuma. Irasirirā tausũbirikuma. ¹¹ Īgũsā diayema āārĩrĩrē bũremudũabiri waja, Marĩpũ ĩgũsārē irire masĩbirimakũ irigũkumi, ārĩgatori gapũre bũremuburo, ārĩgũ. ¹² Irasirirā āārĩpererā ĩgũsā Marĩpũya diayema āārĩrĩrē bũremudũamerā āārĩsĩā, ñerõ iririre buro iridũanemorākuma. Irasirigũ Marĩpũ ĩgũsārē wajamoādediugũkumi.

Pablo, Marĩpũ ĩgũ beyenerārē taiburire gojadea

¹³ Gɥayarā, mɥsā marī Opɥ Jesús maĩrā, Marīpɥ beyenerā āārā. Irasirirā gɥa mɥsārē gũñarā, Marīpɥre ɥɥyari sīnikōārō gāāmea. Neōgoragueta mɥsārē beyedi āārīmī peamegue waabonerārē taugh. Ōāgū deyomarīgū turari merā mɥsārē ĩgūyarā āārīmakū iribu, mɥsā diayema āārīrīrē bɥremuburo, ārīgū, beyedi āārīmī. Irasirirā tausūmurā āārā. ¹⁴ Marīpɥ ĩgū tauri kerere gɥa mɥsārē buedea merā mɥsārē siudi āārīmī, marī Opɥ Jesucristo ōārī oparire ĩgū merā opaburo, ārīgū.

¹⁵ Irasirirā piriro marīrō gũñaturaka! Gɥa mɥsā pɥrogue āārīrā buedeare, irasū āārīmakū gɥa mɥsārē gojadeare gũña, irire iritɥyaka! ¹⁶⁻¹⁷ Marī Opɥ Jesucristo basita, irasū āārīmakū Marīpɥ āārīnīgū mɥsārē āārīpereri mɥsā werenīrī, mɥsā iririkɥrere gũñaturari merā ōārō āārīrikɥmakū iriburo. Marīpɥ marīrē bopoñarī merā maīgū, perebiri gũñaturari opamakū irigh, ĩgū ōārī sīburire: “Oparākoa”, ārī masīmakū irigh āārīmī.

3

Pablo: “Gɥaya āārībure Marīpɥre sērēbosaka!” ārī gojadea

¹ Gɥayarā, mɥsārē āsū ārī gojatūnua. Gɥaya āārībure Marīpɥre sērēbosaka! Mɥsā, gɥa marī Opɥya kerere buedeare pé bɥremubɥ. Irasirirā, wārā masaka mɥsā iriderosūta gɥa buerire pé bɥremuburire, ĩgūsā gɥare ōārō bokatīrīñeāburire Marīpɥre sērēbosaka! ² Surāyeri masaka Jesúya kerere bɥremubema. Irasirirā masaka diayema irimerā ñerā gɥare ñerō iribirikōāburo, ārīrā, Marīpɥre serebosaka! ³ Marī Opɥ: “Āsū irigura”, ārīderosūta mɥsārē gũñaturamakū irighkumi. Ñegūrē, mɥsārē ĩgū ñerō iridɥarire kāmūtaghkumi. ⁴ Gɥa mɥsārē iridorederosūta irirā irikoa. “Irire marī Opɥ iritamurī merā ōārō irinīkōārākuma”, ārī bɥremua. ⁵ Marī Opɥ Jesucristo, Marīpɥ mɥsārē maĩrīrē masīnemomakū iriburo. ĩgū ñerō tarigh gũñaturaderosūta mɥsādere gũñaturamakū iriburo.

Pablo moādoredea

⁶ Gɥayarā, Jesucristo marī Opɥ wāĩ merā ĩgū dorero merā mɥsārē werea. Gajerā Jesúre bɥremurā moāɥamerārē, gɥa mɥsārē buedeare iritɥyamerārē wapikɥnemobirikōāka! ⁷ Mɥsā masīa. Mɥsādere gɥa iriderosūta iriro gāāmea. Gɥa mɥsā merā āārīrā, gajino iriro marīrō āārībiriɥ. ⁸ Neō sugure wajamarīrō sērē, baabiriɥ. Mɥsārē garibodɥamerā, ũmurī, ñamirī gɥa baaburire moā wajatabɥ. ⁹ Gɥa mɥsārē bueri waja: “Gɥare baari ejoka!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībiriɥ. Mɥsārē: “Āsū iriro gāāmea”, ārī ĩmudɥarā gɥa basi moā wajata baabɥ. ¹⁰ Gɥa mɥsā merā āārīrā, mɥsārē āsū ārībɥ: “Baaburi moā wajatadɥabino baabirikōāburo”, ārībɥ.

11 Gajerã mʘsã iriri kerere guare ʘsũ ʘrĩ werema: “Surãyeri ʘgũsã merã moãmerã ʘãrĩma. Moãbirikererã, wári irimoãmarĩ merã gajerãrẽ garibogorenarã yãma”, ʘrĩma. 12 Gʘa marĩ Opʘ Jesucristo wãĩ merã ʘgũ dorero merã irasirirãnorẽ: “Irimoãmarĩrẽ iropãta irika! Mʘsã baaburire, mʘsã gããmerĩnorẽ moã wajataka!” ʘrĩ werea.

13 Gʘayarã, gariborero marĩrõ õãrĩrẽ irinĩkõãka! 14 Gʘa dorerire i pũgue gojarire tarinũgãgũnorẽ ʘãmasĩ, ʘgũrẽ gʘyasĩũrõ tariburo, ʘrĩrã, wapikũbirikõãka! 15 ʘgũrẽ wapikũbirikererã, mʘsãrẽ ʘãturigũre irirosũ ʘãbirikõãka! Mʘsã pagũmũrẽ wererosũ ʘgũrẽ wereka, õãrĩrẽ iriburo, ʘrĩrã!

Pablo õãdoretũnudea

16 Marĩ Opʘ ʘgũ basi marĩrẽ siuñajãrĩ merã õãrõ ʘãrĩrikũmakũ irigũ mʘsãrẽ ʘsũ iriburo. Mʘsã noó waaró, mʘsãrẽ gajerosũ waamakũ, siuñajãrĩ sĩnikõãburo. Mʘsã ʘãrĩpererã merã ʘãrĩburo.

17 Yʘ Pablo, yʘ basita i õãdorerire gojãa. Yʘ mʘsãrẽ gojanarõsũta gojãa. Irasirirã mʘsã: “ʘgũta gojañumi”, ʘrĩ ʘãmasĩrãkoa. 18 Marĩ Opʘ Jesucristo mʘsã ʘãrĩpererãrẽ õãrõ iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ʘãrã.

Pablo

1 TIMOTEO

Pablo Timoteore õãdoredea

¹ Y_H Pablo m_Hrē õãdorea. Jesucristo, Marĩ_H marĩrē peamegue waabonerãrē taug_H dorederosũta y_Hre pídi ããrĩmĩ ĩgũyare buedoreg_H. ĩgũrēta, ĩgũ marĩrē õãrõ iriburire yúrã yáa. ² M_H diayeta y_H magũ irirosũ ããrĩgũ ããrã. Irasirig_H m_Hrē ire gojáa. Marĩ_H ããrĩnĩgũ, marĩ Op_H Jesucristo m_Hrē iritamu, bopoñarĩ merã ĩã, siuñajãrĩ merã ããrĩrik_Hmakũ iriburo.

Pablo ãrĩgatori merã buerire pãdorebiridea

³ Y_H Macedonia nikũgue waagũ, m_Hrē Efesogue dujadoreb_H, irore surãyeri ãrĩgatori merã buerãrē: “Iropãta bueka!” ãrĩ weredoreg_H. ⁴ ĩgũsãrē: “Iripoegue marã ĩgũsã basi ĩgũsã gũñarĩ merã kere wereunadeare, m_Hsã ñekũsãmarã iririk_Hunadeare gũñanĩbirikõãka!” ãrĩ wereka! Marĩ irire gũñanĩrã, iri merã gãme guaseo, Marĩ_H marĩrē iridorerire iribea. “Marĩ_H y_Hre iritamug_Hkumi”, ãrĩ b_Hremurĩ merãta ĩgũ marĩrē dorerire irimasã.

⁵ Marĩ_H marĩrē: ñerĩrē opamerã, ĩgũ ĩũrõ waja opamerã ããrã, ãrĩ gũñarã, diaye Jesucristore b_Hremurã ããrĩmakũ gããmemi. Irasirig_H õãrĩrē doremĩ. Marĩ irasũ ããrĩrã, ĩgũrē, gajerãdere õãrõ maĩrãkoa. ⁶ Surãyeri irire t_Hyanemobema. Irasirirã gaji ubu ããrĩrē gãme guaseoma. ⁷ Marĩ_H Moisére doreri pídeare gajerãrē buerimasã ããrĩduakererã: “I ãsũ ãrĩduaro yáa”, ãrĩ buekererã, ĩgũsã buerire pãmasĩbema.

⁸ Marĩ masã. Marĩ_H Moisére doreri pídeare diaye buemakũ õãgorãa. Marĩ_H, masakare iri dorerire tarin_Hgãrĩrē masĩdoreg_H, irire pídi ããrĩmĩ. ⁹ Iri dorerire buerã, ire masĩrõ gããmea. Marĩ_H iri dorerire pígu, diayema irirãrē diayema iridoreg_H meta pídi ããrĩmĩ. Iri dorerire irimerã gap_Hre irire pídi ããrĩmĩ, diayema gap_Hre masĩburo, ãrĩgũ. Iri dorerire tarin_Hgãrãrē, ñerãrē, ñerõ iririk_Hrãrē, ĩgũrē b_Hremumerãrē, ĩgũya buerire gããmemerãrē, ĩgũsã pag_Hsãmarãrē wẽjãrãrē, masakare wẽjãbéorãrē, ¹⁰ nome merã ñerõ irirãrē, ãma merã ñerõ irirã nomerē, ãma seyaro ñerõ irirãrē, nome seyaro ñerõ irirãrē, masakare ñeã gajerãguere duarãrē, ãrĩgatorik_Hrãrē, ãrĩgatori merã: “Ãsũ irirãkoa”, ãrĩdeare irimerãnorē, ããrĩpererã õãrĩ buerire kãmutaduarãrē iri dorerire pídi ããrĩmĩ. ¹¹ I õãrĩ bueri, Marĩ_H masakare tauri kerere wereri ããrã. Marĩ_H õãtarig_H y_Hre i kerere masakare weredoreg_H pídi ããrĩmĩ.

Pablo, Marĩ_H ĩgũrē bopoñarĩ merã ĩãrĩrē gojadea

12 Y_u marī Op_u Jesucristore usuyari sīa. Īgū yure: “Ōārō buegukumi”, āri gūñagū Īgūyarārē iritamudoreg_u beyepídi āārīmí. Irasirig_u Īgū turarire yure sīdi āārīmí. 13 Iro dupuyurogue y_u Jesucristore ñerō werení, Īgūrē b_uremurārē ñerō iri: “Īgū ōābemi”, ārīnab_u. Y_u Īgūrē b_uremubirisīā, y_u ñerō iririre: “Ñerō irig_u irikoa”, āri gūñabirisīā, irasirib_u. Irasirikerep_u, Marīp_u yure bopoñarī merā ĩāgū, beyedi āārīmí. 14 Marī Op_u yure b_uro maīgū ōārō irimi. Īgū yure Jesucristore b_uremumakū, gajerādere maīmakū irimi. Marīrē Jesucristo merā Īgūrē b_uremumakū, gajerādere maīmakū irimi.

15 I y_u wereburi diayeta āārā. Āārīpererā irire b_uremurō gāāmea. Jesucristo ñerō irirārē Īgūsā ñerī iridea wajare taug_u, i ūm_uguere aaridi āārīmí. Y_uta āārīpererā nemorō ñerō iritarin_ugādi āārā. 16 Y_u irasū āārīkerep_u, Marīp_u yure bopoñarī merā ĩāmi. Irasirig_u, Jesucristo yure neō perebiri bopoñarīrē masīmakū irimi. Gajerārē Jesucristore b_uremurārē Īgū yure bopoñarōsūta Īgūsādere bopoñarīrē masīmakū irigukumi. P_uru Īgūsārē Īgū p_uro perebiri okari opamakū irigukumi. 17 Irasirirā Marīp_ure: “Ōātarig_u, turatarig_u āārā”, āri, usuyari sīnīkōārā! Īgūta marī Op_u āārīnīkōāgukumi. Īgū neō boabirikumi. Īgū sug_uta Marīp_u āārīmí. Deyomarīgū, masītarig_u āārīmí. Irasūta āārīmí.

18-19 Timoteo, m_u y_u magū irirosū āārā. Irasirig_u y_u m_urē: “Āsū irika!” āri werea. Iro dupuyuro Marīp_u marīyarārē m_u iriburire m_urē weredoredi āārīmí. Irasirig_u, Īgūsā m_urē: “Marīp_uyare Īgū turaro merā āsū irigukoa”, āri werederosūta Īgūrē b_uremurīrē piriro marīrō gūñaturari merā irika! “Marīp_u ĩūrō ñerō iridea waja opabea”, āri, ōārō gūñagū āārīka! Surāyeri: “Ñerīrē iribirikōārō gāāmea”, āri gūñakererā, ñerō irima. Irasirirā Jesúyare b_uremurīrē poyanorēma. 20 I, Himeneorē, Alejandrore irasūta waab_u. Irasirig_u Īgūsā pērārē wātēa op_u Satanás Īgū gāāmerō iriburo, ārīgū, Jesúre b_uremurā merā āārīnemodorebirib_u. Marīp_ure ñerō āri werenīnemobirikōāburo, ārīgū, irasirib_u.

2

Marīp_ure sērērā āsū iriro gāāmea, āri gojadea

1 M_usārē āsū iridorep_uroria. Āārīpererāya āārīburire Marīp_ure sērēbosaka! Īgūsārē ōārō iritamu, bopoñarī merā ĩāburo, ārīrā, Īgūsārē sērēbosaka! Īgūrē: “M_u merā usuyāa”, ārīka! 2 Oparāya āārīburire, masakare dorerā āārīpererāya āārīburidere Marīp_ure sērēbosaka, ōārō doreburo, ārīrā! Īgūsā ōārō doremakū, gopeyari merā Marīp_ure b_uremu, Īgū

gããmerĩ direta iri, õãrõ siuñajãrĩ merã ããrĩrikurãkoa. ³ Marĩ gajerãya ããrĩburire Marĩpũre sërẽbosamakũ õãgorãa. Irire marĩ irimakũ ããgũ, Marĩpũ marĩrẽ taugũ usũyari merã marĩrẽ ããmi. ⁴ Ìgũta ããrĩpererã masakare perebiri peamegue waabirimakũ gããmemi. Diayema ããrĩrdere masĩmakũ gããmemi. ⁵ Ìgũ suguta Marĩpũ ããrĩmi. Jesucristo, Marĩpũ merã marĩ masakare õãrõ ããrĩmakũ ãmubosagu suguta ããrĩmi. Ìgũ marĩ irirosũ dupũkũgũ ããrĩmi. ⁶ Ìgũ curusague boari merã ããrĩpererã masakare Ìgũsã ñerĩ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmi Ìgũsãrẽ taugũ. Irasirigũ Marĩpũ Ìgũ masakare irire masĩmakũ iriripoe ejamakũ, iri kerere wererãrẽ weredoremi ããrĩpererã masĩburo, ããrĩgũ. ⁷ Jesucristo judío masaka ããrĩmerãrẽ iri kerere weredoregũ, Ìgũsãrẽ Ìgũrẽ bũremurĩrẽ, Ìgũyama diaye ããrĩrĩrẽ yũre buedoregũ pími. Irire diayeta mũrẽ werea. Ærĩgatorũ meta yãa.

⁸ Yũ ããrĩperero marã ãmarẽ guaro marĩrõ, gãme guaseoro marĩrõ Marĩpũyare õãrõ irirãrẽ mojõrĩ soemu, Marĩpũre sërẽmakũ gããmea. ⁹ Nomerẽ, ãma merã ñerõ irirã nome sãñarõsũpero sãñabirimakũ gããmea. Õãrõ keoro Ìgũsãrẽ ejari surĩre sãñaburo. Gajerã Ìgũsãrẽ: “Õãrõ deyoma”, ãrĩ gũñamakũ iriduarã, Ìgũsãya poañapure wũũapuwea nome ããrĩduari direta gũñarikũbirikõãburo. Ìgũsãya dupũridere oro merã, perla wãĩkũri yeri wajapari yeri merã iridea merã mamubirikõãburo. Wajapari surĩdere sãñabirikõãburo. ¹⁰ Masaka Ìgũsãrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ gũñaburo, ãrĩrã, ãsũ gapũ iriburo. Gajerã nome: “Marĩpũre bũremua”, ãrĩrã nome irirosũta õãrĩrẽ iriburo. ¹¹ Jesũre bũremurã nerẽrõgue nerẽrãrẽ Marĩpũyare buerimasã bueripoere nome werenĩrõ marĩrõ bũremurĩ merã pãburo. ¹² Mũsã nerẽrõgue nerẽmakũ, nome ãmarẽ buebirikõãburo. Ìgũsãrẽ dorebirikõãburo. Werenĩrõ marĩrõ buerimasã buerire pãburo. ¹³ Æsũ ããrã. Marĩpũ Adãrẽ iripũroridi ããrĩmi. Pũrũ Evare iridi ããrĩmi. ¹⁴ Adãn, wãtĩ ãrĩgatosũdi meta ããrĩdi ããrĩmi. Eva gapũ wãtĩ ãrĩgatorire bũremusĩã, Marĩpũ dorerire tarinũgãdeo ããrĩmó. ¹⁵ Irasũ ããrĩkerekũrũ, igo pũrãkũdea merã* Jesũre bũremu, gajerãrẽ mãi, ñerõ iribiri, diayema gapũre irirãno tausũrãkuma.

3

* **2:15** Génesis 3.15: Eva Marĩpũ dorerire tarinũgãdero pũrũ, Marĩpũ ããrĩnĩgũ pĩrũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Ìgo nomeõ mũrẽ ããrĩburikũmo. Dapagã merã igo parãmerã ããrĩturiarãde mũ parãmerã ããrĩturiarãrẽ ããrĩburikũma. Mũ, sugũ igo parãmerã ããrĩturiagũya gubure kũrĩmakũ, Ìgũ gapũ mũya dipũrũre kũramutũgũkũmi”, ãrĩdi ããrĩmi. Irasirigũ Jesũs, Eva pũrãkũdi parãmerã ããrĩturiaguta, marĩ Ìgũrẽ bũremurãrẽ taugũ ããrĩmi.

Jesúre b̄remurã oparãymarẽ gojadea

¹ I yu wereburi diayeta ããrã. Sugu Jesúre b̄remurã opu ããrĩduagu, õãrĩ moãrĩrẽ iridugagu ããrĩmi. ² Irasiridugano ãsũ ããrĩburo. Masaka: “Ñerõ irigu ããrĩmi”, ãrĩsũña marĩgũ, sugoreta marãpokugu, pémasĩrĩ merã iririkugu, diayemarẽ irigu, masaka b̄remusũgũ, ĩgũya wii gãmeñajãrã ejarãrẽ õãrõ bokatĩrĩneãgũ, gajerãrẽ õãrõ buegu ããrĩburo. ³ Neõ mejãbi, gãmekẽãduabi, gajerã merã guaseobi, ñerõ iriri merã niyeru wajatadubabi ããrĩburo. Irasirirono irigu: masakare bopoñarĩ merã iritamugũ, niyerure haribejabi ããrĩburo. ⁴ ĩgũya wii marãrẽ õãrõ doremasĩgũ, ĩgũ pũrãrẽ b̄remurĩ merã ĩgũrẽ õãrõ yujumakũ irigu ããrĩburo. ⁵ ĩgũya wii marãrẽ doremasĩbi, Marĩpũre b̄remurĩ bumarãrẽ irota nemorõ koremasĩbirikumi. ⁶ Sugu Jesúre b̄remurã opu ããrĩduagu maama b̄remunugãgũ ããrĩbirikõãburo. Maama b̄remunugãgũ gajipoe irigu ĩgũ: “Gajerã nemorõ ããrã yu”, ãrĩ gũñabokumi. Irasũ ãrĩ gũñagũ, wãtĩ gũñaderosũ gũñabokumi. Irasirigu Marĩpũ wãtĩrẽ wajamoãderosũ ĩgũrẽ iribokumi. ⁷ Irasirigu Jesúre b̄remurã opu ããrĩbu Jesúre b̄remumerã: “Õãgũ ããrĩmi”, ãrĩsũgũ ããrĩburo. ĩgũ õãrĩrẽ iribirimakũ ããrã, ĩgũrẽ ñerõ werenĩbokuma. Wãtĩ ĩgũrẽ ñerĩ iridorerire iribokumi.

Jesúre b̄remurã oparãrẽ iritamurãymarẽ gojadea

⁸ Jesúre b̄remurã oparãrẽ iritamurãde masaka b̄remusũrã ããrĩburo. Ārĩgatori marĩrõ wererã, mejãmerã, ñerõ iriri merã niyerure wajatadubamerã ããrĩburo. ⁹ Jesúya diayema ããrĩrĩrẽ Marĩpũ marĩrẽ ĩmudeare piriro marĩrõ b̄remurã: “Marĩpũ ĩũrõ waja opabea”, ãrĩ gũñarã ããrĩburo. ¹⁰ ĩgũsãrẽ sóoburi dupuyuro ĩgũsã ããrĩrikũrĩre õãrõ ããrĩburo. Pũru ĩgũsã õãrõ ããrĩrikũrĩre ããrõ odo: “Waja opabema”, ãrĩ, ĩgũsãrẽ sóoburo. ¹¹ Jesúre b̄remurã oparãrẽ iritamurã nomede irasũta masaka b̄remusũrã ããrĩburo. Gajerãrẽ ñerõ kere ãrĩ weremerã nome, pémasĩrĩ merã irirã nome, õãrĩrẽ irinĩrã nome ããrĩburo. ¹² Sugu Jesúre b̄remurã oparãrẽ iritamugũ sugoreta marãpokugu, ĩgũ pũrãrẽ, gajerãrẽ ĩgũya wii marãrẽ õãrõ doremasĩgũ ããrĩburo. ¹³ Jesúre b̄remurã oparãrẽ iritamurã õãrõ iritamumakũ ããrã, gajerã ĩgũsãrẽ: “Õãrõ yãma”, ãrĩrãkuma. Irasirirã gũiro marĩrõ gũyasĩrĩrĩ marĩrõ gũñaturari merã ĩgũsã Jesucristore b̄remurĩrẽ gajerãrẽ wererãkuma.

Jesúyamarẽ gojadea

¹⁴⁻¹⁵ Mata yu mu pũrogue waadubadãa. Waadubakeregu, gajipoe irigu waamasĩbiribokoa. Irasirigu i pũ merã marẽ: “Marĩpũ pũrã ãsũ iriburo”, ãrĩ were gojãa. Marĩpũ pũrã

Jesúre b̄remurĩ bumarã Marĩpu okanígũyarã ããrĩma. Īgũsãta Marĩpuya diayemarẽ b̄remurã, gajerãrẽ irire buerã ããrĩma. ¹⁶ Marĩ: “I diayeta ããrã”, ãrĩ masĩa. Marĩpuya diayema, marĩ dupuyuro masĩbiridea, ĩgũ marĩrẽ ĩmudea õãtaria. I ãsũ ããrã:

Marĩpu magũ marĩ irirosũ dupukũgu deyoadi ããrĩmĩ. Ōãgũ deyomarĩgũ: “Īgũ diayema irigu ããrĩmĩ”, ãrĩrĩrẽ marĩrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ.

Marĩpure wereboerã ĩgũrẽ ĩãnerã ããrĩmã. Īgũyarã ĩgũya kerere ããrĩperero marãrẽ werenerã ããrĩmã. Irasirirã i ãmũguere masaka ĩgũrẽ b̄remunerã ããrĩmã. Pũru Marĩpu ãmũgasigue ĩgũrẽ ãĩmũrĩadi ããrĩmĩ.

4

Pablo Timoteore Jesúre b̄remudinerã ĩgũrẽ b̄remuduúrãymarẽ gojadea

¹ Ōãgũ deyomarĩgũ ire pémasĩma õãrõ marĩrẽ weremi. I ãmũ pereburi dupuyuro surãyeri masaka Jesúre b̄remudinerã ĩgũrẽ b̄remuduúrãkuma. Wãtẽa ãrĩgatorire, wãtẽaya buerire pétũyarãkuma. ² Irigatorikurã irire buemakũ pérã: “Ōãrĩ bueri ããrã”, ãrĩ gũñarãkuma. Ārĩgatori merã buekererã, ĩgũsã basi: “Ñerõ irirã yáa”, neõ ãrĩ gũñabirikuma. ³ Masakare: “Marãpokũbirikõãka! I baarire baabirikõãka!” ãrĩma. Marĩpu ããrĩpereri marĩ baaburire iridi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ Jesúre b̄remurã diayemarẽ masĩrã, ĩgũrẽ: “Ōãa”, ãrĩ, usũyari sĩ odo, baarire baamasĩa. ⁴ ããrĩpereri Marĩpu iridea õãrĩ ããrã. Irasirirã ĩgũ irideare: “Gããmebea”, ãrĩbirikõãrã! ĩgũrẽ: “Ōãa”, ãrĩ, usũyari sĩ odo, baaro gããmea. ⁵ Marĩpu ĩgũ irideare: “Ōãa”, ãrĩ weresiadi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩ baaburi dupuyuro ĩgũrẽ: “Ōãa”, ãrĩ, usũyari sĩmakũ, marĩ baarire õãrĩ waamakũ yãmi.

Pablo Jesúre moãboegũymarẽ weredeã

⁶ Mũ, i yũ weredeare Jesúre b̄remurãrẽ buegu, Jesucristore õãrõ moãboegũ ããrĩgũkoa. Irasirigu Marĩpuya werenĩrĩ marĩ b̄remurĩrẽ, ĩgũyare õãrĩ buerire mũ õãrõ iritũyarire gũñaturari merã b̄remunemogũkoa. ⁷ Masaka i ãmũmarẽ ĩgũsã basi ĩgũsã gũñarĩ merã kere wererire pébirikõãka! Iri Marĩpuya ããrĩbea. Marĩpu gããmerĩ direta iritũyawãgãníka! ⁸ Marĩ õãrõ moãpaumakũ õãgorãa. I nemorõ Marĩpu gããmerĩrẽ õãrõ irimakũ õãtaria. ĩgũ gããmerĩrẽ iripaurã, i ãmũguere marĩ ĩgũ merã õãrõ ããrã. Pũru ãmũgasiguedere ĩgũ merã ããrĩrãkoa. ⁹ Iri yũ wereri diayeta ããrã. ããrĩpererã irire: “Diayeta ããrã”, ãrĩ b̄remurõ gããmea. ¹⁰ Irasirirã marĩ gajerãrẽ Marĩpuyare buerã, ñerõ tari, bũro moãa. Marĩpu okanígũ marĩrẽ õãrõ iriburire usũyari merã yúsĩã, irasũ yáa. ĩgũ ããrĩpererãrẽ taugu

ããrĩmi. Jesúre b̄remurã direta taugukumi ìgũ p̄uro ããrĩburo, ãrĩgũ.

11 Jesúre b̄remurãrẽ iri ããrĩpereri yu ãrĩrĩrẽ iridore, bueka! 12 Gajerã, mu maamu ããrĩmakũ ìãrã, murẽ péduabiribokuma. Irasirigu, Jesúre b̄remurãrẽ murẽ péburo, ãrĩgũ, òãrĩrẽ wereníka! Òãrõ iriníka! Gajerãrẽ maĩka! Jesúre b̄remutayaníkòãka! Marĩpu ìũrõ ñerĩ marĩgũ ããrĩka! Murẽ ìãkũĩburo, ãrĩgũ, irasirika! 13 Yu, mu p̄urogue ejaburo dupuyuro Jesúre b̄remurã nerẽrãrẽ Marĩpuyare gojadea pũrẽ bue ìmuka! Ìgũsãrẽ: “Ãsũ ããrĩrikuka!” ãrĩ wereka! Marĩpuyare òãrõ bueka, ìgũsã irire masĩnemoburo, ãrĩgũ! 14 Iro dupuyuro Marĩpu Jesúre b̄remurã oparã murãrẽ murẽ weredoredi ããrĩmĩ. Irasirigu, ìgũsãya mojõrĩ merã murẽ ñapeomakũ, ìgũ turarire sidi ããrĩmĩ, ìgũ weredorederosũta mu ìgũyare irimasĩburo, ãrĩgũ. Irasirigu, ìgũ murẽ irimasĩrĩ sĩrĩrẽ kãtibirikòãka!

15 Irire gũña, iriníka, ããrĩpererã mu Marĩpuyare irimasĩnemowãgãrĩre ìãburo, ãrĩgũ! 16 “¿Òãrõ irigu yãri?” ãrĩ gũñagũ, mu iririkurire, gajerãrẽ mu buerire gũñaka! Òãrĩ direta iriníka! Irasirirã mu, murẽ pénerãde tausũrãkoa.

5

Pablo Timoteore: “Jesúre b̄remurãrẽ ãsũ irika!” ãrĩ gojadea

1 Murãrẽ turibirikòãka! Murũre mu òãrõ irirosũta murãdere òãrõ b̄remurĩ merã wereka! Mu pagupũrãrẽ mu òãrõ irirosũta maamarãdere b̄remurĩ merã wereka! 2 Murõre mu òãrõ irirosũta murã nomedere òãrõ b̄remurĩ merã wereka! Mu pagupũrã nomerẽ mu òãrõ irirosũta nóomedere ñerõ naribejaro marĩrõ òãrõ b̄remurĩ merã wereka!

3 Wapiweyarã nome iritamusũña marĩrãrẽ iritamuka! 4 Wapiweyo pũrãkudeo ããrĩmakũ, parãmerãkudeo ããrĩmakũdere ìgũsã igore iritamuburo, igo ìgũsãrẽ masũdea waja. Irasũ iritamurã, Marĩpu ìgũsãyarãrẽ iritamudorederosũta irirã yãma. Ìgũsã irasiriri merã Marĩpũre usuyari merã ìãmakũ yãma. 5 Bopogo wapiweyo igoyarã marĩgõ: “Marĩpu yũre iritamugukumi”, ãrĩ gũñamo. Irasirigo ùmurĩ, ñamirĩ Marĩpũre: “Iritamuka yũre!” ãrĩ sërênikòãmo. 6 Gajego wapiweyo igo gããmerĩ direta irimoãmagõ, okago ããrĩkerego, boadeo irirosũ Marĩpu gããmerĩrẽ irimasĩbeo ããrĩmo. 7 Iri ããrĩpereri wapiweyarã nomerẽ iritamurĩmarẽ yu murẽ gojarire Jesúre b̄remurãrẽ wereka, gajerã ìgũsãrẽ: “Ñerõ yãma, ìgũsãyarãrẽ iritamubema”, ãrĩ werewuabirikòãburo, ãrĩgũ! 8 Sugũ ìgũyarãrẽ, ìgũya wii marãdere òãrõ korebi: “Jesúre

buremubea”, ārīgū irirosū yámi. Jesúre buremumerā nemorō ñerō irigū āārīmi.

⁹ Wapiweyarā nomerē iritamuburi dupuyuro, papera pūgue āsū āārīrā nomerē gojatúka! Búro, sesenta bojori nemorō opago, sugureta marāpukudeo āārīburo. ¹⁰ Masaka: “Igo ōārīrē irigo āārīmo”, ārīsūgō, igo pūrārē ōārō masūdeo, igoya wiire gāmeñajārā ejarārē ōārō bokatīrīñeāgō, moāboego irirosū Jesúre buremurārē iritamugō, ñerō tarirārē iritamugō, āārīpererārē bopoñarī merā iāgō, gajino ōārīrē irinīgō āārīburo.

¹¹ Wapiweyarā nome, nóomeweya nome āārīmakū, i papera pūgue gojatúbirikōāka! Īgūsā Cristoyare iriduarō nemorō ūma merā āārīduarā, dupaturi marāpukudubokuma. ¹² Irasū Īgūsā dupaturi marāpukurā, Īgūsā: “Marāpū marīgō, Cristoya direta irigokoa”, ārīdeare iribiribokuma. Irire iribiridea waja, waja opabokuma. ¹³ Īgūsā dupaturi marāpukumerā, tērikurā, gajerāya wiirigue gāmeñajāgorenarā, gajerārē ñerī kerere werenīrā, gajerārē Īgūsāyamarē sērēñarikurā, gajerā Īgūsārē weredorebirideareta masakare weregorenarā dujabokuma. ¹⁴ Irasirigu: “Īgūsārē, gajerā wapiweyarā nome murārē iritamurōsū iritamubirikōārō gāāmea”, ārī werea. Dupaturi marāpukū, pūrākūburo doja. Īgūsāya wii marārē ōārō koreburo. Īgūsā irasirimakū, ñegū marīrē iāturigu masakare Īgūsārē: “Ñerīrē irirā yáma”, ārī werewhamakū iribiribokumi. ¹⁵ Surāyeri wapiweyarā nome Cristoyare pirikōā, wātēa opu Satanāya gapure iritayasiama.

¹⁶ Jesúre buremurā, Īgūsāyarā wapiweyarā nome āārīmakū Īgūsārē iritamuburo. Jesúre buremurī bumarāguere Īgūsārē iritamudorebirikōāburo. Irasirirā Jesúre buremurī bumarā gajerā wapiweyarā nome iritamuña marīrā gapure iritamu-masīma.

¹⁷ Jesúre buremurā oparā murā Īgūsāyarārē ōārō dorerārē gajerārē buremurō nemorō buremurō gāāmea. Īgūsā ōārō moārī waja ōārō wajariburo. Surāyeri Marīpuyare wererā, Īgūsāyarārē buerā āārīma. ¹⁸ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue, sugū moāgūrē marī wajariburire āsū ārī gojasūdero āārībú: “Wekū trigo yeri gasirire Īgūya guburi merā kura koro, trigore baadūga baaburo. Īgūya disi túsārī berore túsābirikōāka!” ārī gojasūdero āārībú. Gajero āsū ārī gojasūdero āārībú: “Moāgūrē Īgū moārī wajare wajariro gāāmea”.

¹⁹ Sugūta Jesúre buremurā opu: “Ñerīrē iriami”, ārī werewhamakū pébirikōāka! Pērā o urerā Īgū irideare iānerā Īgūrē werewharire péka! ²⁰ Jesúre buremurā nerērōgue āārīpererā péurogue ñerō irigure: “Irire neō

irinemobirikōāka!” āri wereka, gajerā güirā, ĩgũ irirosũ iribirikōāburo, āriġũ!

²¹ Y_H Marĩpu ĩürō, Jesucristo ĩürō, irasũ āārĩmakũ Marĩpure wereboerā ĩgũ beyenerā ĩürōguedere marē āsũ āri weregura. Y_H marē dorerire irigũ, āārĩpererā Jesũre bũremurārē bũremurĩ merā sũrosũ ĩāka! Mũsā surāyeri ĩgũsārē oārō irirosũ, gajerā ĩgũsā watope marādere sũrosũ oārō irika!
²² Gajerārē Jesũre bũremurā oparā āārĩmurārē muya mojōri merā ñapeo, ĩgũsārē sóoburi dupuyuro ĩgũsā āārĩrikurire oārō ĩāpũrorika! Ñerĩrē irirārē sóogu, ĩgũsā irirosũta mude ñerō irigũ āārĩboko. Āārĩpereri ñerĩrē iribita āārĩrikuka!

²³ Mũ paru pũrĩri opagu āārā. Irasirigũ irire kũkũgu, deko direta iiribirikōāka! Mérōgā igui deko pāmudeadere iirika!

²⁴ Mũ Jesũre bũremurā oparā āārĩmurārē ĩgũsā āārĩrikurire ĩāgũ, ire oārō masĩka! Marĩpu ñerārē wajamoāburi dupuyuro surāyeri masaka ĩgũsā ñerĩrē iririre marĩ ĩāmasĩa. Gajerā gapure ĩgũsā ñerĩ iririre ĩāmasĩbea. Marĩpu āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnu āārĩmakũ, ĩgũsā ñerĩ irideare masĩrākoa.
²⁵ Irasũta masaka ĩgũsā oārĩ iririre ĩāmasĩsũa. Gajerā ĩgũsā oārĩrē iririre daporare ĩāmasĩbirikererā, purague masĩrākoa.

6

¹ Moārĩmasā Jesũre bũremurā ĩgũsā oparā dorerire goepeyari merā iriburo. ĩgũsā irasirimakũ ĩārā, gajerā Marĩpure, marĩ bueridere ñerō āri werenĩbirikuma. ² ĩgũsā oparā Jesũre bũremurā āārĩmakũ: “ĩgũsā guare dorebirikōārō gāāmea”, āri gũñabirikōāburo. Irasũ gũñarōno irirā ĩgũsā dorerire bũremurĩ merā iriburo. “Marĩ oparā Jesũre bũremurā āārĩmakũ, ĩgũsārē maĩa, irasirirā ĩgũsārē oārō moāboerākoa”, āri gũñaburo. I y_H were gojarire Jesũre bũremurārē bueka!

Marĩpure bũremurĩmarē, oārō āārĩrikurimadere gojadea

³ Masakare āriġatori merā buerā marĩ Opũ Jesucristoya diayema āārĩrĩrē buedeare bũremubema. Marĩpuyare marĩ bũremurĩrē gāāmemerā āārĩma. ⁴ “Gajerā nemorō masĩa”, āri gũñakererā, diayemarē neō masĩbema. Pémasĩmerā irirosũ masaka werenĩrĩrē gāme guaseoduarā āārĩma. Irasirirā gajerārē gāme ĩāturi, gāme ĩādũabiri, ñerō kere gāme āri were, ñerō gāme gũñamakũ yāma. ⁵ Diaye gũñamerārē gāme guaseonĩmakũ yāma. ĩgũsā diayema āārĩrĩrē masĩmerā āārĩmakũ, ĩgũsārē: “Marĩpuyare irituyarā, wáro niyerure wajatarākoa”, āri gũñamakũ yāma. ĩgũsānorē wapikũbirikōāka!
⁶ Marĩ, Marĩpuyare bũremurĩrē oārō irituyarā, wári oārĩ oparā irirosũ āārā. I merā usũyāa. ⁷ Marĩ i ũmũguere deyoarā, neō gajino merā deyoabiribu. Boarāde neō gajinorē

ãñabirikoa. ⁸ Irasirirã surí, baari marĩ dapora opari merãta usayaro gããmea. ⁹ Gajerã gapu wári opaduasĩa, ìgüsã ñerĩ iriduarire pirimerã, pëmasĩrĩ marĩrõ ñerĩrẽ naribejarã dujama. Irasirirã iri merã ìgüsã basita poyanorësĩa, peamegue béosüräkuma. ¹⁰ Niyeru maĩrĩ, masakare ããrĩpereri ñerĩrẽ irinugãmakũ iriri ããrã. Surãyeri niyerure burõ gããmerã, Jesúyare buremuadideare piri, ìgüsã basita burõ bujawereri bokama.

Pablo Timoteore: “Mu Jesúre buremurĩrẽ neõ piribirikõãka!”
ãrĩ gojadea

¹¹ Mu tamerã Marĩpuyagu i ããrĩpereri ñerĩrẽ naribejabirikõãka! Diayema irigu, Marĩpu gããmerĩrẽ irigu, ìgüyare: “Diaye ããrã”, ãrĩ buremugũ, gajerãrẽ maĩgũ, ñerõ tarikeregu gũñaturari merã Marĩpuyare irigu, “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ ìgüsãrẽ iritamugũ ããrĩka! ¹² Marĩpu murẽ siiudi ããrĩmĩ, ìgũ purõ perebiri okari opaburo, ãrĩgũ. Irasirigu Jesucristore mu buremurĩrẽ wãrã masaka péurogue werebu. Iri okarire opabu, ñerõ tarikeregu, ìgürẽ buremurĩrẽ piribirikõãka! ¹³ Yu, Marĩpu ããrĩpererãrẽ okari sīgũ iürõ, Jesucristo ìgüyamarẽ Poncio Pilatore diaye weredi iürõ ire murẽ iridorea. ¹⁴ Jesucristo i umugure dupaturi aarimakuguedere ñerĩ marĩgũ, masaka werewhasũña marĩgũ ìgũ doredeare gorawayuro marĩrõ irinikõãka! ¹⁵ Marĩpu ìgũ: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare iririnũ ejamakũ, Jesucristore dupaturi iriugukumi. Ìgũ suguta õatarigu, turagu, ããrĩpererã oparã nemorõ Opũ, ããrĩpererã dorerã nemorõ Doregu ããrĩmi. ¹⁶ Ìgũ suguta neõ boabi ããrĩmi. Boyorogue neõ sugũ masakũ ejamasiberogue ããrĩmi. Neõ sugũ masakũ ìgürẽ iãdi, ìgürẽ iãgũde mámi. Irasirirã neõ piriro marĩrõ ããrĩpererinurĩ ìgürẽ: “Turataria mu”, ãrĩ buremurã! Irasũta irirã!

¹⁷ I umumarẽ wári oparãrẽ ãsũ ãrĩ wereka: “ ‘Gajerã nemorõ ããrã’, neõ ãrĩ gũñabirikõãka! Musã opari pereakõãrokoa. Irasirirã: ‘Yu wári opari merã õãrõ ããrĩgukoa’, ãrĩ gũñabirikõãka! ‘Marĩpu yare sĩrĩ merã õãrõ ããrĩgukoa’, ãrĩ gũñaka!’ ãrĩka ìgüsãrẽ! Marĩpu marĩrẽ ããrĩpereri marĩ oparire sĩmi, iri merã usayaburo, ãrĩgũ. ¹⁸ Wári oparã õãrĩrẽ iriburo. Ìgüsã wári opari merã opamerãrẽ iritamuburo. Ìgüsãrẽ iritamurã, ìgüsã oparire õãrõ merã sīburo. ¹⁹ Ìgüsã irasirirã, wári umugasimarẽ opasiaräkuma. Irogue ããrĩrĩ neõ perebirikoa. Irasirirã irogue Marĩpu merã perebiri okari opanikõãrãkuma.

Pablo Timoteore doretũnudea

²⁰ Timoteo, Marĩpu murẽ weredoregu pídeare piribirikõãka! Marĩpũre gããmemerã i umuma ubu ããrĩrĩ werenĩrĩrẽ, ìgüsã

noó gããmerõ werenímoãmarĩdere pètuyabirikõãka! “Marĩ werenírĩ, masĩĩmasã werenírĩ ããrã”, ãrĩkererã, Marĩpuyare masĩrã irirosũ werenírã meta yáma. ²¹ Surãyeri ĩgũsã werenírĩrẽ pètuyarã, Marĩpuyare ĩgũsã baremuadideare piri-nokõãma.

Marĩpũ mũrẽ õãrõ iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

2 TIMOTEO

Pablo Timoteore õãdoredea

¹ Y_H Pablo m_{ur}ẽ õãdorea. Marĩp_u gããmederosũta Jesucristo y_ure beyepídi ããrĩmĩ. Marĩp_u: “Jesucristore b_uremurã y_u merã õãrõ ããrĩrãkuma”, ãrĩdeare y_ure masakare buedoreg_u beyepídi ããrĩmĩ. ² M_u diayeta y_u magũ irirosũ ããrĩgũ ããrã. Irasirig_u m_{ur}ẽ ire gojáa. Marĩp_u ããrĩnĩgũ, marĩ Op_u Jesucristo m_{ur}ẽ iritamu, boponãrĩ merã ãã, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo Timoteore: “Masakare Cristoyare wereka!” ãrĩ go-jadea

³ Y_H Marĩp_ure sãrĩrik_u, m_{ur}ẽ gũñãa. Ëmarik_u, ñamirik_u ãgũrẽ: “Õãa”, ãrĩ, h_unyari sĩ, m_uya ããrĩburire sãrẽbosanĩkõãa. Y_H ñekũsãmarã ãgũrẽ b_uremuderosũta: “Y_H, ãgũ ããrĩ waja opabi ããrã”, ãrĩ masĩrĩ merã y_ude ãgũrẽ b_uremua. ⁴ Y_H, m_u p_urogue ããrãdi waamakũ m_u oredeare gũñanisã, m_{ur}ẽ ããdũakoa doja, m_u merã b_uro h_unyad_uagu. ⁵ M_u Jesũre diayeta b_uremurĩrẽ gũñãa. M_u ãgũrẽ b_uremuburi dupuyuro m_u ñekõ Loida, m_upo Eunicede Jesũre b_uremup_urorima. Daporare y_u õãrõ masã. ãgũsã ãgũrẽ b_uremurĩ oparosũta m_ude opãa.

⁶ Irasirig_u ire m_{ur}ẽ gũñamakũ iridũãa. Iro dupuyuro yaa mojõrĩ merã m_{ur}ẽ y_u ñapeomakũ, Marĩp_u ãgũ turarire m_{ur}ẽ sĩmi, ãgũyare irimasĩburo, ãrĩgũ. Daporare ãgũ m_{ur}ẽ iridorederosũta ãgũ turari merã ãgũyare iriwãgãnikã! ⁷ Marĩp_u marĩrẽ Õãgũ deyomarĩgũrẽ sĩmi. Õãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ gũimakũ irig_u meta ããrĩmĩ. Marĩp_uyare ãgũ turari merã irirã, masakare maĩrã, pãmasĩrĩ merã irirã ããrĩmakũ irig_u ããrĩmĩ. ⁸ Irasirig_u marĩ Op_uyare gajerãrẽ wereg_u, g_uyasĩrĩbirikõãka! ãgũyare gajerãrẽ y_u weredeã waja peresugue ããrĩmakũ, y_ure g_uyasĩrĩsãbirikõãka! M_u Marĩp_u masakare tauri kerere wereri waja y_u irirosũ ñerõ tarig_u: “Õãrokoa”, ãrĩ gũñaka! Marĩp_u m_{ur}ẽ turaro sĩrõpã irasirika! ⁹ Marĩp_u marĩrẽ perebiri peamegue waabonerãrẽ taudi ããrĩmĩ. Õãrã ãgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ, marĩrẽ siudi ããrĩmĩ. “Õãrĩrẽ yãma, irasirig_u ãgũsãrẽ siub_u”, ãrĩ gũñagũ meta siudi ããrĩmĩ. ãgũ marĩrẽ Jesucristoyarãrẽ maĩgũ i ãm_u iriburi dupuyuro: “ãgũsãrẽ taug_ura”, ãrĩ gũña, marĩrẽ beyedi ããrĩmĩ. ¹⁰ Irasirig_u Jesucristore marĩrẽ taug_ure iriug_u, ãgũ marĩrẽ diayeta maĩrĩrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Jesucristo marĩrẽ ãgũrẽ b_uremurãrẽ perebiri peamegue waamurã ããrĩmakũ neõ iribiridi ããrĩmĩ. ãgũ marĩrẽ

tauri kerere weredeare buremurĩ merã marĩrẽ Marĩpũ puro ĩgũ merã ããrĩnburire masĩmakũ iridi ããrĩmĩ.

¹¹ Marĩpũ yũre iri kerere weredoregũ beyedi ããrĩmĩ judío masaka ããrĩmerãrẽ Jesucristoyare buedoregũ. ¹² Irire bueri waja yũ bũro ñerõ taria. Ñerõ tarikeregũ, Jesúre yũ gũñaturari merã buremugũrẽ masĩa. Irasirigũ peresugue ããrĩkeregũ, gũyasĩrĩrõ marĩrõ ããrĩkõãa. Jesúta turagũ, yũre ĩgũyare buedoregũ pídi, yũre õãrõ koregũ ããrĩmĩ. Irasirigũ dupaturi aarigũ, ĩgũ yũre buedoredea merã: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare iriyuwarikũgũkumi. Irire masĩa.

¹³ Yũ murẽ diayema buedeare: “Ãsũ iriro gããmea yũre”, ãrĩ, Jesúre buremurĩ merã, gajerãrẽ maĩrĩ merã irinĩkõãaka! Marĩ Jesúyarã ããrĩsĩa, irasirimasĩa. ¹⁴ Õãgũ deyomarĩgũ marĩguere ããrĩgũ iritamurĩ merã Marĩpũ murẽ ĩgũya kerere weredoredeare gorawayuro marĩrõ wereka!

¹⁵ Mũ masĩsĩa. Yũ peresugue ããrĩmakũ ĩãrã, ããrĩpererã Asia nikũ marã Jesúre buremurã yũre béowãgãperekõãama. ĩgũsã watope ããrĩnerãde Figelo, Hermógenesãde béowãgãkõãama. ¹⁶ Onesíforo gapũ irasiribirimi. Marĩ Opũ ĩgũya wii marãrẽ bopoñarĩ merã ĩãburo. Wári Onesíforo yũre gũñaturamakũ irimi. Yũ peresugue ããrĩmakũ ĩãgũ, yũre gũyasĩrĩsãbirimi. ¹⁷ Irasirigũ Romague ejagu, yũre ãmanĩkõãadi ããrĩmĩ. Yũre bokagũgue ãmuduúmi. ¹⁸ Marĩ Opũ dupaturi aarigũ, ĩgũrẽ bopoñarĩ merã ĩãburo. Efesoguedere ĩgũ marĩrẽ iritamudeare mũ õãrõ masĩsĩa.

2

Pablo Timoteore õãrõ iridorerimarẽ gojadea

¹ Mũ, Jesucristoyagũ diayeta yũ magũ irirosũ ããrĩgũ ããrã. Irasirigũ Jesucristo iritamurĩ merã ĩgũrẽ gũñaturari merã buremunĩkõãaka! ² Yũ wãrã masaka péurogue buemakũ mũ pédeare Jesucristoyare gũñaturarãrẽ bueturiaka! Irasirirã irire gajerãrẽ keoro buemasĩrãkuma.

³ Surara ñerõ tarikeregũ gũñaturakumi. ĩgũ irirosũ mũ Jesucristoyagũ gajerã ĩgũyarã merã ñerõ tarikeregũ gũñaturaka! ⁴ Surara ĩgũ opũ gããmerõsũ doreri direta irikumĩ. Surara ããrĩbi moãrõsũ iribirikumĩ. Irasirigũ mũ ĩgũ irirosũ marĩ Opũ doreri direta irika! ⁵ I irirosũ ũma birarimasũde gajerã nemorõ ũmakeregũ, oparã dorerire keoro iribi, ĩgũsã ĩgũrẽ sĩboadeare wajatabirikumi. Irasirigũ marĩ Opũ dorerire õãrõ irika, ĩgũ õãrĩ sĩburire wajatabu! ⁶ Pooere õãrõ moãgũ ĩgũ moãdea waja iri pooema oteri dukare oparũgorikumĩ. Irasirigũ ĩgũ irirosũ marĩ Opũyare õãrõ moãgũ, gajerãrẽ ĩgũyare bueri waja ĩgũ murẽ sĩrĩrẽ opagũkoa. ⁷ Yũ wererire

ōārō gūñaka! M_u irasirimakū, marī Op_u i āārīpererire masīmakū irigukumi.

⁸ Jesucristore gūñaka! Īgū, op_u David parāmi āārīturiagu āārīmi. Īgūta boadigue masādi āārīmī marīrē peamegue waabonerārē taugu. Iri marīrē tauri kerereta y_u werea.

⁹ Iri kerere wereri waja ñerō taria. Masaka y_ure ñerō irigu irirosū kōme dari merā sia, peresugue biadoboma. Īgūsā y_ure peresu irikerep_uu, Marīp_uya kerere āārīpererogue pēsūrokoa. ¹⁰ Irasirigu y_u ñerō tarikeregu, gūñaturaníkōāa,

Marīp_u beyenerā Īgū merā ōārō āārīburo, ārīgū. Īgūsāde marī irirosūta Jesucristoyarā āārīma. Irasirigu, Īgūsāde peamegue waabirikōāburo, ārīgū, irasū yāa. ¹¹ I diayeta āārā:

Marī Jesucristore b_uremurī waja gajerā marīrē wējēmakū, ūm_ugasigue Īgū merā āārīnīkōārākoa.

¹² Marī ñerō tarikererā gūñaturari merā marī Īgūrē b_uremurīrē pirimerā, Īgūyarārē dorerogue Īgū merā dorerā āārīrākoa. Marī Jesúre masīkererā gajerārē: “Īgūrē masībea”, ārīmakū, Īgūde marīrē: “M_usārē masībea”, ārīgukumi.

¹³ Marī, Īgū: “Āsū irig_ura”, ārīdeare b_uremubirikerep_uu, Īgū ārīdeare diayeta irigukumi. Āārīpereri Īgū ārīrī, diayeta āārā. Neō ārīgatomasībirikumi.

Pablo Timoteore keoro buerimarē gojadea

¹⁴ I y_u were gojarire m_u buerārē gūñanīmakū irika! Marī Op_u ĩūrōrē Īgūsārē turaro merā āsū ārī wereka! Masaka werenīrē m_usā gāme guaseori wajamāa. Irire pérārē diaye gūñamerā dujamakū yāa. ¹⁵ M_u gap_u Marīp_u ĩūrō Īgūya direta b_uro irid_uagu āārīka! Īgūya diayema kerere pémasīrī merā gajerārē keoro bueka! Īgū m_urē: “Ōārō yāmi”, ārī ĩāburo, ārīgū,

ōārō moāgū Īgū moādeare g_uyasīrīberosū āārību, irasirika! ¹⁶ Masaka i ūm_uma ubu āārīrī werenīrē pébirikōāka! Irire irasū werenīrā nemorō ñerīrē iriwāgānemorākuma. ¹⁷ Īgūsā bueri, dup_ure kāmīrō boawāgārō irirosū gajerārē poyanorēa. Īgūsā watopere Himeneo, Fileto āārīma. ¹⁸ Īgūsā Marīp_uya diayemarē buebema. “Jesúre b_uremurā boanerā Īgūsā dup_u merā masā, m_urīasianerā āārīmā, irasirirā i ūm_u peremakū, Īgūsā dupaturi masābirikuma”, ārī buema. Irasū ārīrā, surāyeri Jesúre b_uremurārē Īgūya diayema buerire b_uremuduúmakū yāma. ¹⁹ Marīp_uya werenīrī, Īgū marīrē pídea neō gor-awayubea. Wii neō boabiriburi borari merā ōārō núdea wii irirosū āārā. Neō perebirikoa. Āsū ārī gojasūdero āārīb_u:

“Marī Op_u Īgūyarārē masīmi. Āārīpererā: ‘Īgūyarā āārā’, ārīrā ñerī iririre pirikōāburo”.

20 I keori merã ãsũ ãrĩ weregura. Sugu wári opaguya wiiguere wári soropari ããrĩkoa. Bosenu ããrĩmakũ oro merã irideapari, plata merã irideapari baarogue peokuma. Diari merã irideaparire, o kooãre ubu ããrĩrĩnũrĩrẽ peokuma. 21 Marĩ õãrĩ pari irirosũ ããrĩduarã, ããrĩpereri ñerĩrẽ opamerã ããrĩnikõãrõ gããmea. Irasirirã, marĩ Opũyarã ãgũ irisũnerã ããrĩsĩã, ããrĩpereri ãgũ iridorerire õãrõ irirã ããrĩrãkoa.

22 Irasirigu, maamarã ñerĩ ãaribejarire iribirikõãka! Diayemarẽ irinĩka! Jesũre bũremunĩka! Masakadere maĩka! Gajerã merã õãrõ ããrĩrikũka! Irasũta ããrĩpererã ñerĩ opamerã marĩ Opũre sërẽnĩrã merã ããrĩka! 23 Pemasĩmerã ubu ããrĩrĩrẽ gãme guaseorire pãbirikõãka! Mũ masĩa. ãgũsã irasũ gãme guaseo, pũrũ gãme turirãkuma. 24 Mũ, marĩ Opũre moãboegu ããrã. Irasirigu gajerã merã gãme turibirikõãka! ãsũ gapũ ããrĩka! ããrĩpererã merã õãrõ ããrĩgũ, ãgũsãrẽ õãrõ buegu, bopoñarĩrẽ opagũ ããrĩka! 25 Gajerã mũ buerire gããmebirimakũ, ãgũsãrẽ bũremurĩ merã õãrõ wereka! Marĩpũ ãgũsãrẽ ãgũsã ñerĩ iririre bujawere, õãrĩ gapũre gorawayumakũ irigũkumi, ãrĩgũ, irasirika! Irasirirã diayema ããrĩrĩrẽ masĩnũgãrãkuma. 26 Irire masĩrã, pãmasĩrãkuma. Wãtĩ ãgũsãrẽ ãgũ gããmerĩrẽ iridorerire pirirãkuma.

3

Pablo Timoteore i mũmũ pereburi dupuyuro ñerõ waaburire gojadea

1 Ire masĩka! I mũmũ pereburi dupuyuro wári ñerĩ aarirokoa. 2 Masaka ãsũ ããrĩrãkuma. ãgũsãya ããrĩburi direta gũñarã, niyerure ãaribejarã: “Gajerã nemorõ ããrã”, ãrĩ werenĩrã, gajerãrẽ ñerõ turirã, Marĩpũre ñerõ ãrĩ werenĩrã, pagũsãmarãrẽ tarinũgãrã, gajerã ãgũsãrẽ sũkerepũrũ: “ãgũsã guare õãrõ iriabu”, neõ ãrĩ, usũyari sĩmerã, gopeyari merã Marĩpũyare bũremumerã ããrĩrãkuma. 3 Gajerãrẽ maĩrĩ merã iritamumerã, bopoñarĩ merã ããmerã, ñerĩ kere wererã, ñerĩ ãaribejarire pirimasĩmerã, gajerãrẽ ñerõ tarimakũ irirã, ããrĩpereri õãrĩrẽ doorã ããrĩrãkuma. 4 ãgũsã merãmarãrẽ ãgũsãrẽ ñerõ iridũarãguere wiarã, pãmasĩrĩ marĩrõ ãgũsã noõ gããmerõ irirã, “Masĩpeorã ããrã”, ãrĩ gũñarã ããrĩrãkuma. Marĩpũre gããmerõnorẽ irirã, ãgũsã gããmerõ ãaribejarire iri, usũyarã ããrĩrãkuma. 5 Masaka iũrõ Marĩpũre bũremurã irirosũ irikererã: “Marĩpũ gããmerĩrẽ ãgũ turari merãta irimasĩa”, ãrĩ gũñamerã ããrĩrãkuma. “Yũ basi irire irimasĩa”, ãrĩ gũñarãkuma.

ãgũsãnorẽ neõ wapikũbirikõãka! 6 ãgũsãno ãsũ yãma. Masakaya wiirigũe õãrõ werenĩgato, ñajãa, pãmasĩmerã nomerẽ ãgũsã ãrĩgatorire pé bũremumakũ yãma. ãgũsã nome

buro ñerĩrẽ irirã nome ããrĩsĩã, ããrĩpereri ñerĩ uaribejarire iriduarã ããrĩma. ⁷ Gajino buerire buenikererã, Marĩpuya diayema gapure neõ pemasĩbema. ⁸ Iripoegue marã Janes, Jambres yea ããrĩnerã Moisés weredeare pẽduabiriderosũ, ĩgũsã ãrĩgatori merã buerã diayemarẽ neõ pẽduabema. Ñerĩ direta gũñapausĩã, Jesũre buremumerã ããrĩma. ⁹ Irasũ ããrĩkererã, wãrã masakare ĩgũsã ãrĩgatori merã buerire pé buremumakũ irimasĩbirikuma. Moisére pẽduabirinerã Janes, Jambreere waaderosũ ĩgũsãdere waarokoa. Irasirirã, ĩgũsãrẽ ãrĩgatorikurã, pemasĩmerã ããrĩrĩrẽ ããrĩpererã ĩãmasĩrãkuma.

Pablo Timoteore doretũnudea

¹⁰ Mu gapu yu buedeare õãrõ irinĩkõãa. Yu ããrĩrikurire, yu: “Ãsũ irigura”, ãrĩ gũñarĩrẽ, Jesũre yu buremurĩrẽ, masakare bopoñarĩ merã yu iritamurĩrẽ, ĩgũsãrẽ yu maĩrĩrẽ, ñerõ tarikeregu yu gũñaturarire mu masĩa. ¹¹ Jesucristoyare yu irideade waja masaka yure ñerõ irima. Buro ñerõ taribu. Yu Antioquíague, Iconiogue, Listrague ããrĩmakũ, ããrĩpereri yure waadeare, iri makãrĩ marã yure ñerõ tarimakũ irideare mu masĩa. Yu ñerõ tarikũ, marĩ Opu gapu yure iritamumi. ¹² I diayeta ããrã. ããrĩpererã Jesucristoyarã Marĩpu gããmerĩrẽ irinĩduarãnorẽ gajerã ĩgũsãrẽ ñerõ tarimakũ irirãkuma. ¹³ Ñerã, ãrĩgatorikurã, ĩgũsã ñerõ iridero nemorõ ñerõ irinemonĩrãkuma. Gajerãrẽ ĩgũsã ãrĩgatorire pé buremumakũ irirã, ĩgũsãde gajerã ãrĩgatorire pé buremurã ããrĩma.

¹⁴ Mu gapu yu murẽ buedeare irinĩkõãka! Mu Marĩpuyare: “Diayeta ããrã”, ãrĩ buremudeare piriro marĩrõ buremunĩkõãka! Mu masĩa murẽ buenerãrẽ. ¹⁵ Mu majĩgũgueta, Marĩpuya werenĩrĩ gojadeare masĩnũgãyuro. Irasirigu ĩgũyare masĩgũ: “Marĩpu Jesucristore buremurãrẽ taumi, perebiri peamegue waabirikõãburo, ãrĩgũ”, ãrĩ masĩa. ¹⁶ ããrĩpereri Marĩpuya werenĩrĩ gojadea, ĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã gojadea ããrã. Iri gojadeare buerã, diayemarẽ marĩ masĩa. Marĩ ñerõ irideare: “Ñegorabu”, ãrĩ, “Õãrĩ gapure iriro gããmea”, ãrĩ masĩa. Irasirirã iri pũgue gojadeare buerã, diayemarẽ irimasĩa. ¹⁷ Marĩpu ĩgũyarãrẽ ĩgũyare õãrõ masĩdoregu, ĩgũya werenĩrĩ gojadeare marĩrẽ pídi ããrĩmĩ, ããrĩpereri õãrĩrẽ irimasĩburo, ãrĩgũ.

4

¹ Jesucristo ããrĩpererã Opu i mũmũguere dupaturi aarigũkumi. Irasũ aarigũ, masaka okarãrẽ, boanerãdere: “¿Niĩsã waja oparã, niĩsã gapu waja opamerã ããrĩrĩ?” ãrĩ beyegũkumi, waja oparãrẽ wajamoãbu. Irasirigu ĩgũ ĩũrõ, Marĩpu ĩũrõdere turaro merã murẽ dorea. ² Marĩpuya kerere

masakare ĩgūsā péduamakū, péduabirimakūdere wereka! ĩgūsārē ĩgūsā ñerĩ irideare masĩ, piridoregũ, iri kerere wereka, õārĩ gapũre iriburo, ārĩgũ! Bũro bopoñarĩ merā pémasĩma õārõ ĩgūsārē irire bueka! ³ Pũguere masaka Marĩpũya õārĩ buerire péduabirikuma. Irasirirā ĩgūsā gāāmerĩrē irirā, ĩgūsā péduari direta buemurārē wārā āmarākuma. ⁴ Marĩpũya diayema āārĩrĩrē béo, masaka ĩgūsā basi ĩgūsā gũñarĩ merā wererire pétũyarākuma. ⁵ Mũ gapũ pémasĩrĩ merā diayemarē irinĩkõāka! Ñerõ tarikeregũ, gũnaturaka! Õārõ iridũari merā Jesús masakare tauri kerere bueka, peamegue waabirikõāburo, ārĩgũ! Marĩpũ murē moādoredeare õārõ iri odonúkõāka!

⁶ Yũ Marĩpũyare iridea waja okanemosũbirikoa, yũ boaburo mérõ dũyáa, ārĩ péñáa. ⁷ Yũ Jesucristo yũre buedoregũ pídeare õārõ bueyuwarikũbũ. ĩgũ yũre iridorerire õārõ iri odonũbũ. Ñerõ tarikeregũ, ĩgũrē bũremurĩrē neõ piribiribũ. ⁸ Irasirigũ dapora yũ diayema iridea waja marĩ Opũ yũre yũ wajatadeare sĩburire usũyari merā yúa. ĩgũta diayemarē irigũ masakare: “¿Nĩsā waja oparā, nĩsā gapũ waja opamerā āārĩrĩ?” ārĩ beyerĩnũ āārĩmakũ, yũ wajatadeare sĩgũkumi*. Yũ direta sĩbirikumi. Āārĩpererā ĩgũ aariburire bũro ĩādũari merā, ĩgũrē maĩrĩ merā yũrārē irire sĩgũkumi.

Pablo Timoteore iridorenemodea

⁹ Mũ aarirõ bokatĩũrõ yũre ĩāgũ aarika! ¹⁰ Demas i ũmũmarē gāāmesĩā, yũre béo, Tesalónicague waakõāmi. Crescente Galacia nĩkũgue, Titode Dalmaciague marĩ Opũyare buerā waama. ¹¹ Lucas dita yũ merā āārĩmi. Irasirigũ Marcore āma, ĩgũrē āirika! ĩgũ yũre iritamugũkumi, marĩ Opũyare õārõ moāburo, ārĩgũ. ¹² Yũ Tĩquicore Efesogue iriubũ. ¹³ Mũ õõgue aarigũ, yũ weka sãñarĩ surĩrore, Troas wāĩkũri makā Carpoya wiigue yũ pídeañerē āirika! Yaa papera tũrũrĩrē āirika! Waimarāya gasiri merā iridea tũrũrĩdere bũro gāāmea. Irasirigũ iridere āirika!

¹⁴ Alejandro kõme merā moārĩmasũ yũre ñetariro irimi. ĩgũ yũre irasirideare waja marĩ Opũ ĩgũrē wajamoāgũkumi. ¹⁵ ĩgũ marĩ buerire neõ gāāmebirigorami. Irasirigũ ĩgũrē pémasĩka!

¹⁶ Oparā yũre peresugue biadoborā yũ irideare sērēñapũrorimakũ, neõ sugũ yũre iritamubirimi. Āārĩpererā yũre béowāgāperekõāma. Marĩpũ ĩgūsā yũre irasirideare kātiburo. ¹⁷ ĩgūsā yũre béowāgākerepũrũ, marĩ Opũ yũre

* **4:8** Sugũ ũma birarimasũ gajirā nemorõ õārõ ũmagũ, olivo wāĩkũdima pũrĩ merā iridea berore wajakumi. Masaka iri berore ĩgũya dipurugue peokuma, gajerārē ĩgũ wajatadeare ĩmumurā. I irirosũ, sugũ Jesũre bũremugũ ĩgũ diayema iridea waja ũmagasigue perebiri okari wajatagũkumi. Iri ũmagasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosũ āārā.

iritamumi. Yure turari s̄imi, ĩgũ masakare tauri kerere òãrõ wereburo, ãrĩgũ. ããrĩpererã judío masaka ããrĩmerã iri kerere péburo, ãrĩgũ, irasirimi. Ēòkaye yure baabéobodire tariweremakũ irirosũ ñegũ yure wějēbéobodire tariweremakũ irimi. ¹⁸ Irasũ ããrĩmakũ, ããrĩpereri ñerã yure ñerõ iriburire yure tariweremakũ irigukumi. Ɛmũgasigue ĩgũyarãrẽ dorerogue waaburo, ãrĩgũ, yure òãrõ koregukumi. Marĩ Opure: “Òãtarigũ, turatarigũ ããrã”, ãrĩ, usuyari s̄iníkõãrã! Irasũta irirã!

Pablo òãdoretũnudea

¹⁹ Priscila, igo marãpũ Aquila, Onesíforoya wii marãde òãburo. ²⁰ Erasto Corintogue dujami. Trófimo pũrĩrikũakõãmi. Irasirigũ Miletogue ĩgũrẽ píbũ. ²¹ Mũ puibũ dupuyuro aaripurumuka! Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, ããrĩpererã marĩyarã mure òãdorema.

²² Marĩ Opũ Jesucristo mũ merã ããrĩburo. Marĩpũ ããrĩpererãrẽ mũsarẽ òãrõ iritamuburo. Irasũta iriníkõãburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

TITO

Pablo Titore òãdoredea

¹ Y_u Pablo, m_{ur}ē òãdoredea. Y_u Marĩp_{ur}e moãboegu ããrã. Jesucristo y_{ur}e ìgũya kerere buedoreg_u pími. Marĩp_u beyenerãrē ìgũrē òãrõ buremumakũ gããmegũ, ìgũsãrē ìgũyare òãrõ irimakũ gããmegũ, y_{ur}e iriumi, ìgũya diayema kerere masĩburo, ãrĩgũ. ² Irasirirã iri kerere masĩrã, ìgũsã ùmugasigue perebiri okari opaburire masĩma. Marĩp_u i ùm_{ur}ē iriburo dupuyuro: “Perebiri okari sīgura”, ãrĩdi ããrĩmí. Ìgũ ãrĩgatobi ããrĩsĩã, ìgũ ãrĩderosũta marĩrē sīgukumi. ³ Daporare Marĩp_u: “Ãsũ irigura”, ìgũ ãrĩdeare iriripoe ejasiãã. Irasirig_u ìgũya kerere wererãrē weredoremi marĩrē irire masĩburo, ãrĩgũ. Ìgũ marĩrē taug_u, y_{ur}dere iri kerere weredoreg_u pími.

⁴ Tito, y_u m_{ur}ē gojãã. Y_u Jesúyare weremakũ pég_u, m_u ìgũrē buremunugãb_u. Irasirig_u y_u magũ irirosũ ããrã. Daporare marĩ pẽrãgueta Jesúre buremurã ããrã. Marĩp_u ããrĩnìgũ, Jesucristo marĩrē taug_u m_{ur}ē òãrõ iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo Titore Creta marãrē buedoredea

⁵ Y_u m_{ur}ē Creta wãik_{ur}i n_ugũrõgue píwãgãrib_u, m_{ur}ē Jesúre buremurãrē y_u iripeobirideare òãrõ ãmupeokõãburo, ãrĩgũ. Irasirig_u iri n_ugũrõma makãrĩrē waagorenagũ, iri makãrĩk_u y_u m_{ur}ē dorederosũta Jesúre buremurãrē ìgũsã oparã ããrĩmurãrē sóoka! ⁶ Sug_u ìgũsã op_u ããrĩbure sóogu, ãsũpero ããrĩgũrē sóoka! Masaka: “Ñerõ irig_u ããrĩmi”, ãrĩ werew_uasũña marĩgũrē, sugoreta marãpokũdire sóoka! Ìgũ pũrãde Jesúre buremurãta ããrĩburo. Masaka ìgũ pũrãrē: “Ñegorama, ìgũsã pagusãmarãrē tarinugãgorama”, ãrĩ werew_uasũña marĩrã ããrĩburo. ⁷ Sug_u Jesúre buremurã op_u Marĩp_{ur}e moãboegu ããrĩmi. Irasirig_u masaka werew_uasũña marĩgũ ããrĩburo. Ìgũ gããmerĩ direta gajerãrē iridorebino, mata gajerã merã guarikabi, mejãbi, gãmekẽãduabi, ñerõ iriri merã niyeru wajataduabi ããrĩburo. ⁸ Ãsũ gap_u irig_u ããrĩburo. Ìgũya wiigue gãmeñajãrã ejarãrē òãrõ bokatĩrĩñeãgũ, òãrĩ gap_{ur}e gããmegũ, pémasĩrĩ merã iririkug_u, diayemarē irig_u, Marĩp_uyag_u, noó gããmerõ iriduarire iribi ããrĩburo. ⁹ Marĩp_uya diayema kerere, marĩ ìgũrē buedea buremurĩrē piribi ããrĩburo. Irasirig_u, ìgũde gajerã Jesúre buremurãrē òãrĩ bueri merã ìgũsãrē Marĩp_uyare gũñatura, òãrõ ããrĩrikumakũ irigukumi. Irire bueg_u, diayema buerire werew_uarãrē òãrõ y_ujumasìgukumi, ìgũsãde diaye gũñanugãburo, ãrĩgũ.

¹⁰ Wárã äärĩma Marĩpu dorerire tarinũgãrã. Īgũsã noó gããmerõ werenimoãmarĩ merã masakare Īgũsã ārĩgatorire bũremumakũ yãma. Judío masaka surãyari irasũgora yãma. ¹¹ Niyeru direta wajatadũarã, Īgũsã gããmerõ buemoãmakõãma. Irasirirã wiiri marãrẽ poyanorẽma. Irasirigũ mũ Īgũsãrẽ kãmutakõãka! “Irire iropãta buenemoka!” ārĩka Īgũsãrẽ!

¹² Iripoegue sugũ iro Creta nũgũrõmũ õãrõ wererimasũ äsũ ārĩ wereyupũ iro marãrẽ:

I nũgũrõ marã bũro ārĩgatorikũma. Makãnúũ marã waimurã bũro goerã irirosũ äärĩma. Baaparã, baari direta gũñarĩkurã, moãdũamerã, bũro tãrikurã äärĩma, ārĩyupũ.

¹³ Īgũ irasũ ārĩgũ, diayeta ārĩ werenĩdĩ äärĩmĩ. Daporare Creta marã iripoegue iriderosũta yãma. Irasirigũ Tito, turaro merã Īgũsãrẽ wereka, Marĩpũya diayema buerire õãrõ gũñaturari merã bũremuburo, ārĩgũ! ¹⁴ Īgũsãrẽ õãrõ bueka, judío masaka noó gããmerõ gũñaboka, weremoãmadea kerere, Marĩpũya diayema kerere gããmemerã dorerire pãnemobirikõãburo, ārĩgũ!

¹⁵ Marĩpũyare bũremurãrẽ õãrĩ gũñarĩ oparãrẽ, äärĩpereri gajino Īgũsãrẽ ñerĩrẽ gũñamakũ iribirikoa. Marĩpũyare bũremumerã gapũre ñerĩ gũñarĩ direta oparãrẽ, äärĩpereri gajino Īgũsãrẽ ñerĩrẽ gũñamakũ yãa. Irasirirã ñerĩrẽ irirã: “Ñerõ iriakubũ yũ”, neõ ārĩ bujawerebema. ¹⁶ “Marĩpũre masĩa gũa”, ārĩkererã, Īgũrẽ masĩbema. Īgũsã ñerõ iriri merã Īgũrẽ masĩbema, ārĩ masĩsũa. Gajerãrẽ iãturi dooma. Marĩpu dorerire tarinũgãgorama. Äärĩpereri õãrĩrẽ neõ irimasĩmerã, ñerãgora äärĩma.

2

Keoro buedorerimarẽ gojadea

¹ Irasirigũ Marĩpũya diayema äärĩrĩrẽ masakare keoro bueka!

² Äsũ ārĩ wereka, mũrã ũmarẽ: “Mũsã pẽmasĩrĩ merã iririkurã, masaka bũremusũrã, diayemarẽ irirã, Marĩpũre gũñaturari merã bũremurã, gajerãrẽ maĩrã äärĩka! Mũsãrẽ ñerõ waamakũ, gũñaturanĩkõãka!” ārĩ wereka Īgũsãrẽ!

³⁻⁴ Mũrã nomedere: “Mũsã Marĩpũre gopeyari merã bũremuka! Gajerãrẽ ñerõ ārĩ werewũamerãta, wãro mejãrĩnorẽ iirĩmerãta äärĩka! Maamarã nomerẽ õãrĩrẽ bueka, Īgũsãrẽ irire irimasĩburo, ārĩrã! Mũsã irasũ buemakũ pãdurĩpĩrã, Īgũsã marãpũsãmarãrẽ, Īgũsã pũrãdere õãrõ maĩrãkũma. ⁵ Diayemarẽ irirã, õãrĩ gũñarĩ oparã, Īgũsãya wiirigue äärĩãrẽ õãrõ korerã, gajerãrẽ iritamurã, Īgũsã marãpũsãmarãrẽ tarinũgãmerã äärĩrãkũma. Irasirirã Īgũsã maamarã nome irire õãrõ irimakũ iãrã, gajerã Marĩpũya

kerere ñerõ werenímasĩbirikuma. ‘Iri kerere buremurã ñerõ yáma’, ãrĩ masĩbirikuma”, ãrĩ wereka Ígūsãrê!

⁶ Maamarã ùmadere: “Musãde diayemarê irika!” ãrĩ wereka! ⁷ Mũ òãrĩ direta irika! Mũ irasirimakũ ìãrã, gajerãde òãrĩrê irirãkuma. Masakare goepeyari merã diayema ããrĩrê keoro bueka! ⁸ Òãrõ pémasĩrĩ merã wereníka, gajerã mure werewũabirikõãburo, ãrĩgũ. Mũ werenírĩrê pérã, mure gããmemerã: “I diaye ããrĩbea”, ãrĩmasĩbirikuma. Irasirirã marĩrê werewũanerã gũyasĩrĩrãkuma. Marĩrê ñerĩ werenírĩ merã werewũamasĩbirikuma.

⁹ Moãboerimasãdere: “Musã oparã dorerire tarinũgãbirikõãka! Ígūsã doremakũ, ããrĩpereri Ígūsã dorerire irika! Ígūsãrê musã merã usuyamakũ irika! Ígūsã musãrê doremakũ: ‘Iribea’, ãrĩbirikõãka! ¹⁰ Ígūsã oparire neõ yajabirikõãka! Ígūsã oparire musã òãrõ koremakũ ìãrã: ‘Òãrõ yáma’, ãrĩrãkuma. Gajerãde musã òãrõ iririre ìãrã, marĩrê taugũ Marĩpũyare buerire: ‘Òãrĩ ããrã’, ãrĩ gũñarãkuma”, ãrĩ wereka Ígūsãrê!

¹¹ Marĩpũ marĩrê maĩgũ ããrĩpererã i ùmũ marã Ígūsã ñerõ iridea wajare taudũgũ, Jesucristore iriudi ããrĩmĩ. ¹² Marĩrê Ígũ gããmebirinorê, i ùmũma ñerõ uaribejarire piriburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ. Marĩ i ùmũgue ããrĩrãde òãrõ pémasĩrĩ merã diayemarê irirã, Marĩpũ gããmerĩrê irirã ããrĩrõ gããmea. ¹³ Marĩ Opũ turatarigũ marĩrê taugũ Jesucristo dupaturi aariburire usuyari merã yúrã yáa. Ígũ ãrĩderosũta aarigukumi marĩrê òãrĩrê irigũ aarigũ. Ire marĩ masĩsĩã, Ígũ gããmerĩrê iriro gããmea. ¹⁴ Marĩ ñerõ iridea wajare wajaribosabu, Ígũrê wẽjẽrãrê kãmutaro marĩrõ boadi ããrĩmĩ. Irasirigũ ããrĩpereri marĩ ñerõ iridea wajare taudi ããrĩmĩ, marĩrê neõ ñerĩrê opabirikõãburo, ãrĩgũ. Marĩrê Ígũyarã ããrĩburo, òãrĩrê òãrõ iriburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmĩ.

¹⁵ Mũ Jesúre buremurãrê irire òãrõ bueka, òãrĩrê usuyari merã iriburo, ãrĩgũ! Marĩpũ mure irire weredoredi ããrĩmĩ. Irasirigũ Ígũ dorero merã irire iridũamerãrê: “Ãsũ irika!” ãrĩ wereka! Neõ sugũ masakũ, mũ weremakũ, mure irasũ ìãbéobirikõãburo.

3

Pablo Jesúre buremurãrê: “Ãsũ irika!” ãrĩ gojadea

¹ Irogue marã Jesúre buremurãrê ãsũ ãrĩ wereka: “Musã oparãrê, musãrê dorerãrê tarinũgãbirikõãka! Ígūsã dorerire òãrõ péka! Òãrõ iririre irirã ããrĩka! ² Neõ sugũ masakure ñerõ ãrĩ werewũabirikõãka! Masaka merã gãme turimerãta, Ígūsã merã òãrõ usuyari merã ããrĩrikuka! Gajerãrê maĩrĩ merã

iritamuka! Āārīpererārē b̄remurī merā gũña maĩka!” ārī wereka ĩgũsārē!

³ Iripoegue marī Jesúre b̄remubirisĩā, Marīp̄uyare pémasĩbiri, ĩgũ dorerire tarinugā, ārīgatorire b̄remu, dedirinerā āārībú. Āārīpereri noó gāāmerō uaribejarire, ñerī iriduarire pirimasĩbirinerā āārībú. Gajerārē uburikurā, ĩgũsārē ñerō irirā āārīnerā āārībú. Gajerā marīrē ĩāturi doonerā āārīmá. Marī baside gāme ĩāturi doonerā āārībú. ⁴ Marī irasũ āārīkererũ, Marīp̄u marīrē taugũ gapũ ĩgũ marīrē maĩrērē, ĩgũ marīrē iritamuduarire marīrē masĩmakũ iridi āārīmí. ⁵ Irasirigũ marīrē taudi āārīmí. Marī oārīrē neō iribirikererũ, marīrē b̄ro bopoñarī merā ĩāsĩā, marīrē taudi āārīmí, perebiri peamegue waabirikōāburo, ārīgũ. Marī ñerī oparire koedi āārīmí, Ōāgũ deyomarīgũ merā marīrē majĩrā maama deyoarā irirosũ āārīburo, ārīgũ. Irasirigũ marīrē maama okarire sīdi āārīmí ĩgũ pũrā āārīburo, ārīgũ. ⁶ Ōāgũ deyomarīgũrē Jesucristo marī ñerō iridea wajare taugũ merā marīrē iriudi āārīmí ĩgũ turarire opatarikōāburo, ārīgũ. ⁷ Irasirigũ marīrē maĩgũ: “Ōārā, waja opamerā āārĩma”, ārī ĩādi āārīmí. Irasirirā gũñaturari merā: “Īgũ marīrē ĩgũ pũrārē: ‘Ūm̄gasigue perebiri okarire sīgũrā’, ārīdeare oparākoa”, ārī masĩa.

⁸ Iri yũ m̄rē wereri, diayema kere āārā. Irasirigũ Marīp̄ure b̄remurārē irire oārō gũñaturari merā bueka, píro marīrō oārīrē irinikōāburo, ārīgũ! I bueri oāgoráa. Irire péduripírānorē oārō āārīrikũmakũ iriri āārā. ⁹ Gajerā merā ubu āārīrērē, gũa ñekūsāmarā iriunadea kerere, Marīp̄u Moisére doreri pídeare: “¿Naāsũ ārīduaro yári?” ārī sērēñarīrē gāme guaseobirikōāka! Irire gāme guaseori ñegoráa. Masakare oārō āārīrikũmakũ iriri āārĩbea.

¹⁰ Sugũ masakũ Jesúre b̄remurī bumarārē gāme guaseo, dukawarimakũ irigũnorē: “Irire iribirikōāka!” ārī wereka! M̄u suñarō o péa ĩgũrē wereadero p̄rũ ĩgũ pébirimakũ ĩāgũ, Jesúre b̄remurā nerērōgue ĩgũsā merā āārīgũrē béowiuka! ¹¹ Īgũsārē gāme guaseo, dukawarimakũ iriri merā: “Ñegũ, waja opagũ āārīmí”, ārī masĩsũa.

Pablo iritamudoredea

¹² Yũ Artemarē o Tíquicore m̄u p̄rogue iriugũkoa. M̄u p̄ro ejamakũ, Nicópolis wāikuri makāgue yure bokatĩrīgũ waapurumuka! Yũ: “Irogue puibũ tamugũkoa”, ārī gũñáa. ¹³ M̄u iritamurō bokatĩrō Zenas masakare werenĩbosarimasūrē, Apolodere iritamuka! Īgũsā gajerogue waaburi dupuyuro ĩgũsā gāāmerīrē sĩka, iri āārīpererire opaburo, ārīrā! ¹⁴ M̄u irasũ iritamumakũ ĩārā, marīyarāde oārī iri, ĩgũsā basi

gãme iritamurãkuma ãgũsã gããmerĩrẽ opamurã. Irasirirã iri-
moãmamerãta ããrĩrãkuma.

Pablo õãdoretũnudea

¹⁵ ããrĩpererã yũ merã ããrĩrã mũrẽ õãdorema. Marĩyarã
Jesúre bũremurãrẽ marĩrẽ maĩrãrẽ mũ pũro ããrĩrãrẽ õãdoreka!
Marĩpũ mũsãrẽ ããrĩpererãrẽ õãrõ iritamuburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

FILEMÓN

Pablo Filemórē òãdoredea

¹ Y_H Pablo, Jesucristoya kerere weredeadea waja peresugue ããrã. Marĩyag_H Timoteo merã m_Hrē òãdoreadea. Filemón, m_H g_H maĩgũ, g_H merã moãgũ ããrã. ² Y_H gajerã Jesúre b_Hremurã m_Hya wiigue nerērãrē, marĩyago Apia wãikugore, irasũ ããrĩmakũ Arquipodere òãdoreadea. Arquipo g_H merã moãmi, gajerã Jesucristoya kerere péburo, ãrĩgũ. ³ Marĩp_H ããrĩnĩgũ, marĩ Op_H Jesucristo m_Hsãrē òãrō iritam_H, siuñajãrĩ merã ããrĩrik_Hmakũ iriburo.

Filemón gajerãrē maĩgũ Jesúre b_Hremugũ ããrĩmi, ãrĩ gojadeadea

⁴⁻⁵ Y_H Marĩp_Hre sērērik_H m_Hya ããrĩburire sērēbosáa. Marĩ Op_H Jesúre m_H maĩrĩrē, ĩgũrē m_H b_Hremurĩrē, gajerã Marĩp_Hyarãrē m_H maĩrĩrē péb_H. Irasirig_H Marĩp_Hre: “Òãa”, ãrĩ, _Hsyari sĩa. ⁶ M_H Jesúre b_Hremusĩã, ĩgũrē b_Hremurĩrē gajerãrē wereadea, ĩgũsãde ĩgũrē b_Hremuburo, ãrĩgũ. Irasirig_H y_H Marĩp_Hre: “Īgũsãrē wereg_H, ããrĩpereri Jesucristo marĩrē òãrō iririre masĩpeog_H waaburo”, ãrĩ sērēa. ⁷ Yaag_H, m_H Marĩp_Hyarãrē òãrō y_Hp_Hrãk_Hmakũ irib_H. M_H ĩgũsãrē maĩrĩrē pég_H, y_H m_H merã òãrō y_Hp_Hrãk_H, _Hsyáa.

Pablo Filemórē: “Onésimo m_Hrē moãboeg_Hre òãrō bokatĩrĩñeãka!” ãrĩ sērēdeadea

⁸ Irasirig_H y_H Jesucristo buedoreg_H pídi ããrĩsĩã, m_Hrē doremasĩkereg_H: “Ásũ iriro gããmeadea, irasirig_H irire irika!” ãrĩbirikoa. ⁹ Maĩrĩ merã gap_H m_Hrē sērēduakoa. Y_H Pablo b_Hg_Hro ããrã. Jesucristoya kerere weredeadea waja peresugue ããrã. ¹⁰ Irasirig_H Onésimōyamarē m_Hrē sērēduakoa. Īgũ, y_H peresugue ããrĩgũ p_Hro eja, y_H Jesúyare weremakũ pég_H, ĩgũrē b_Hremun_Hgãmi. Irasirig_H y_H magũ irirosũ ããrĩmi.

¹¹ Jesúre b_Hremuburi dupuyuro Onésimo m_Hrē òãrō moãboebirisĩã, béowãgãdi ããrĩmi. Dapora tamerãrē marĩ pērãguereta iritamumi. Y_Hre òãrō iritamugũ yãmi. M_Hdere òãrō iritamug_Hkumi. ¹² Irasirig_H daporare m_H p_Hrogue ĩgũrē y_H b_Hro maĩgũrē iriua. Īgũrē òãrō bokatĩrĩñeãka! ¹³ Y_H Jesucristoya kerere weredeadea waja peresu ããrĩripoe m_H y_Hre iritamuboadeare iritamudoreg_H, òõgue ĩgũrē y_H merã dujamakũ gããmeadãa. ¹⁴ Īgũ, y_H merã dujamakũ gããmekereg_H, m_H gããmerĩ direta irid_Hakoa. Irasirig_H m_H y_Hre: “Jã”, ãrĩmakũ tamerãrē y_H doreri meta ããrĩrokoa. M_H gããmerōsũ waarokoa. ¹⁵ “Gajipoe irig_H Onésimo m_Hrē béowãgãgũ yoaripoe ããrĩbu meta waakumi. Dupaturi m_H

merã õãrõ ããrĩnkõãbu irasirikumi”, ãrĩ gũñáa. Irasirigu ïgũrẽ yu merã dujadorebirikoa. ¹⁶ Ìgũ mure moãboegu ããrkeregu, daporare Jesure buremumi. Muya weregu irirosu ããrĩmi. Yu ïgũrẽ buro maia. Mu gapu yu nemoro ïgũrẽ maĩro gãamea. “Yure moãboegu ããrkeregu, Jesure buremusia, yaa weregu irirosu ããrĩmi, irasirigu ïgũrẽ buro maia”, ãrĩ gũñarõ gãamea.

¹⁷ Irasirigu mu yure: “Yu merã moãgũ ããrĩmi gajerã Jesuyare pëburo, ãrĩgũ”, ãrĩ gũñagũ, yure bokatĩrĩñearõsũta Onésimorẽ õãrõ bokatĩrĩñeãka! ¹⁸ Ìgũ gajino muyare poyanorëdi, o mure wajamomakũ, yure wereka! Yu mure wajarigukoa. ¹⁹ Yu Pablo, yu basi ire mure ãrĩ gojaa: “Yu wajarigura”. Irire irasũ ãrĩ gojakeregu, mure gaji gũñamakũ irimasia. Jesuyare yu mure weremakũ pëgu, ïgũrẽ buremunugãbu. Irasirigu, yu mure weredea waja yure wãro wajamogu irirosu ããrã. ²⁰ Irasirigu mure yaagure asũ ãrĩ sërëa: “Mu marĩ Opu Jesucristore buremugũ ããrĩsã, Onésimorẽ õãrõ bokatĩrĩñeãka!” Marĩ Cristoyarã ããrã. Irasirigu yure õãrõ yujupũrãkumakũ irika!

²¹ I yu mure sërëirë: “Irigukumi”, ãrĩ masia. Irasirigu ire mure gojaa. Idere masia. Yu sërëirë nemoro mu õãrõ irigukoa. ²² Mure gojagu, gajidere sërëa. Yure wiuadero puru, musã prougue waadukoa. Irasirigu yu irogue ejaburi dupuyuro yu kãrĩburi taribure amuyuka! Marĩpu musã ïgũrẽ sërëirë: “Jãu”, ãrĩmakũ, musã prougue waagukoa.

Pablo Filemórë gojatũnudea

²³ Epafras mure õãdoremi. Ìgũ Jesucristoya kerere weredea waja yu merã peresugue ããrĩmi. ²⁴ Yu merã moãrã Marcos, Aristarco, Demas, irasũ ããrĩmakũ Lucas mure õãdorema.

²⁵ Marĩ Opu Jesucristo musãrë õãrõ iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

HEBREOS

Marĩpu ĩgũ magũ Jesucristo merã weredeamarẽ gojadea

¹ Iripoegue Marĩpu ĩgũya kerere weredupiyunerã merã marĩ ñekũsãmarãrẽ werenũgãdi ããrĩmĩ. Yoaripoe wãri ĩgũ turari merã iri ĩmurĩ, ĩgũ weredoreri, kërõgue ĩmurĩ merã ĩgũsãrẽ ĩgũyare masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ² Dapagorare i ãmũ pereburi dupiyuro ĩgũ magũ Jesucristo merã marĩrẽ ĩgũyare weremi. Neõgoraguere Marĩpu ĩgũ magũ merã i ãmũrẽ iridi ããrĩmĩ, ããrĩpereri ĩgũ gããmerõsũta ããrĩburo, ãrĩgũ. Irire iriburo dupiyuro ĩgũ magũrẽ pídi ããrĩmĩ, iri ããrĩpererire opabure. ³ Jesucristo, Marĩpu gosesiririre opagu, turatarigu, õãtarigu, Marĩpu ããrĩrikũrere opagu ããrĩmĩ. ĩgũ turaro doreri merã ããrĩpereri i ãmũmarẽ ããrĩnĩkõãmakũ yãmi. Marĩ ñerõ iridea wajare tau odo, puũ ãmũgasigue Marĩpu turatarigu diaye gapu eja doadi ããrĩmĩ, ããrĩpererãrẽ doregu ããrĩbu.

Marĩpu magũ, Marĩpũre wereboerã nemorõ turagu ããrĩmi, ãrĩ gojadea

⁴ Irasirigu Marĩpu magũ Jesucristo, Marĩpũre wereboerã nemorõ turagu ããrĩmĩ. Marĩpu ĩgũrẽ: “Makũ, mũ yũ magũ ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Ángeles gapũre: “Yũre wereboerã ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁵ ĩgũ magũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: Yũ magũ ããrã mũ. Dapagã merã mũ, yũ magũ ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ yãa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

Neõ sugũ ĩgũrẽ wereboegũre irasũ ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ĩgũ magũyamarẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ doja:

Yũ, ĩgũ pagũ ããrã. ĩgũ, yũ magũ ããrĩmĩ, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

Neõ sugũ ĩgũrẽ wereboegũre irasũ ããrĩbiridi ããrĩmĩ. ⁶ ĩgũ magũrẽ sugũ ããrĩgũrẽ i ãmũgue iriugũ, ãsũ gapũ ãrĩdi ããrĩmĩ: ããrĩpererã yũre wereboerã, yũ magũrẽ ejamejã, bũremuburo, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁷ ĩgũrẽ wereboerãyamarẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yũre wereboerãrẽ mirũ wẽjãpu taurosũ, peame ãjũrĩ pũrã irirosũ waamakũ yãa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁸ ĩgũ magũ gapũre ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Mũ ããrĩpererã Opũ ããrĩnĩgũ ããrã. Mũyarãrẽ diayeta dorea.

⁹ Diayema iririre gããmea. Ñerõ iririre dooa. Irasirimakũ ĩãgũ, yũ mũpu mũrẽ ããrĩpererã Opũ ããrĩbure beyebu.

Irasirigu mũrẽ ããrĩpererã mũ merãmarã nemorõ usũyari merã ããrĩmakũ iribu, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

* 1:5 Sal 2.7 * 1:5 2 S 7.14; 1 Cr 17.13 * 1:6 Dt 32.43 * 1:7 Sal 104.4

* 1:9 Sal 45.6-7

10 Idere ārīdi āārīmī Marīpu īgū magūrē:

Mu āārīpererā Opu, neōgoragueta i nikū, ūmugasidere iribu.

11 Gajipoe i ūmu mu iridea perekōārokoa. Mu gapu āārīnikōāgukoa. Āārīpereri mu iridea gapu suriro boarosū, boaperekōārokoa.

12 Irasirigu suriro buḡuñerē túwea béo, gajiñe maamañe gorawayurosū, āārīpereri ōārī ditare gorawayugukoa. Mu gapu neō gorawayubirikoa. Murārōta āārīnikōāgukoa, ārīdi āārīmī.✱

13 Irasirigu īgū magūrē āsū ārīdi āārīmī doja:

Yu diaye gapu doaka! Mu doaripoe murē īāturirārē mu dorerire neō tarinūḡanemobirimakū irigura, ārīdi āārīmī.✱

Īgūrē wereboerā gapure neō irasū ārībiridi āārīmī.

14 Āārīpererā Marīpūre wereboerā deyomarīrā, īgūrē moāboerā āārīma. Marīpu Jesucristo taurārē iritamudoreḡu īḡūsārē iriumi.

2

Marīpu īgū masakare tauri kerere ōārō pémakū ḡāāmemi, ārī gojadea

1 Irasirirā Marīpu magū Jesucristoya kerere marī pédeare irasū ḡūñanīkōārō ḡāamea, īgūrē buremurīrē piriri, ārīrā.

2 Iripoegue Marīpu īgūrē wereboerārē īḡūya kerere weredoredi āārīmī. Irasirigu: “Ñerō irirānorē, yu dorerire tarinūḡārārē wajamoāḡura”, ārīderosūta īḡūsārē diayeta wajamoādi āārīmī.

3 Marīpu masakare tauri kere ōātaria. Marī gapu irire pémerā, īgū wajamoārīrē tausūbirikoa. Marī Opu Jesucristo iri kerere wereruroridi āārīmī.

Īgū weredeare pérā: “Diayeta āārā”, ārī masīnerā āārīmá. Irasirirā marīdere wereturiama, irire masīburo, ārīrā.

4 Marīpu gaji irinemodi āārīmī. Iri kerere wererārē īgū turari merā wári iri īmurīrē irimakū iridi āārīmī.

Irasū āārīmakū īgū ḡāāmederosūta īḡūsārē wári Ōāḡū deyomarīḡū iritamurī merā irimasīrīrē sīdi āārīmī, iri kerere weremakū pérā: “Diayeta āārā”, ārī masīburo, ārīḡū.

Jesucristo, marī irirosū dḡpukḡu deyoadi āārīmi, ārī gojadea

5 Marīpu īgūrē wereboerārē: “I ūmu peredero puruḡuere oparā āārīrākoa musā”, ārī, neō pībiridi āārīmī.

6 Īḡūyare weredupiyudi āsū gapu ārī gojadi āārīmī:

ḡu Opu, masaka ubu āārīrā āārīkeremakū, ḡnasirigu īḡūsārē ḡūñarī mu? Īḡūsā boamurā dita āārīkeremakū, ḡnasirigu īḡūsārē iritamurī mu?

7-8 Yoabiripoegāta ĩgūsārē murē wereboerā doka āārĩmakū iridi āārĩbú. Irasirikeregu, p̄uḡuere ĩgūsārē oparā sóogu, m̄u turarire s̄ĩbu, ĩgūsārē āārĩpereri opaburo, ārĩgū, ārĩ gojadi āārĩmĩ.*

Marĩpu masakare irasū s̄ĩgū: “Āārĩpererire dorerākuma”, ārĩ p̄ĩdi āārĩmĩ. ĩgūsārē irire p̄ikeremakū, āārĩpererire dorebema dapa. ⁹ Marĩ Jesúyama gap̄ure: “Āārĩpererā Op̄u āārĩmĩ”, ārĩ masía. Yoabiripoegāta ĩgūdere Marĩpu ĩgūrē wereboerā doka p̄ĩdi āārĩmĩ, āārĩpererāya āārĩburire boabosabure. Jesús marĩrē boabosamakū, Marĩpu ĩgūrē maĩgū, ōārō iritamudi āārĩmĩ. Irasirigu ĩgū boadigue masādero p̄uru, Marĩpu ĩgūrē turarire s̄ĩ, Op̄u sóodi āārĩmĩ, āārĩpererā ĩgūrē buremuburo, ārĩgū.

¹⁰ Marĩpu ĩgū gāāmederosūta āārĩpereri i ũm̄umarē iridi āārĩmĩ. Āārĩpereri ĩgūya dita āārā. ĩgū p̄ūrā āārĩpererā ũm̄ugasigue ĩgū āārĩrōgue ĩgū merā āārĩmakū gāāmemi. Irasirigu ĩgū magū Jesúre iriudi āārĩmĩ, marĩrē ĩgū ñerō tariri merā taubure. ĩgūrē iriudi āārĩmĩ, marĩ Op̄u āārĩbure, marĩrē ũm̄ugasigue āĩm̄urĩabure. ¹¹ Jesús marĩrē taugu, Marĩp̄uyarā āārĩmakū iridi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ ĩgūyarā āārĩs̄iā, suḡu p̄ūrā irirosū, Jesús marĩ t̄ĩgū merā Marĩpu p̄ūrā āārā. Irasirigu Jesús marĩrē: “Ȳu paḡup̄ūrā āārĩma”, ārĩgū, neō guyas̄ĩrbemi. ¹² Marĩp̄uya werenĩrĩ gojadea p̄ũgue Jesús ĩgū Paḡure weredeare gojasūdero āārĩbú. Āsū ārĩdi āārĩmĩ ĩgūrē:

M̄u āārĩrik̄urire, m̄uyamarē wereḡukoa ȳu paḡup̄ūrāguere.

ĩgūsā nerēnarōgue nerēm̄akū, ĩgūsā merā: “Ōātaria m̄u”, ārĩ bayapeoḡukoa murē, ārĩdi āārĩmĩ.*

¹³ Gaji ārĩdi āārĩmĩ doja:

Ȳude m̄urē ȳu Op̄ure buremunikōāḡura.*

Idere ārĩdi āārĩmĩ doja:

Ōōta āārā Ȳupu p̄ūrā ĩgū ȳure p̄ĩnerā merā, ārĩdi āārĩmĩ.*

¹⁴ Marĩ, Marĩpu p̄ūrā, d̄up̄uk̄urā āārā. Irasirigu Jesúde marĩ irirosūta d̄up̄uk̄ugu aaridi āārĩmĩ. ĩgū curusague boari merā wāt̄irē, boarire ḡuirā op̄ure tarinuḡā b̄eodi āārĩmĩ. ¹⁵ Jesús ĩgūrē irasū tarinuḡāḡū, marĩ boaburire ḡuinikōānerārē taudi āārĩmĩ. ¹⁶ Āsū āārā. Jesucristo Marĩp̄ure wereboerārē iritamugū meta aaridi āārĩmĩ. Marĩ, Abraham̄ parāmerā gap̄ure ĩgū Marĩp̄ure buremuderosūta buremurārē iritamugū aaridi āārĩmĩ. ¹⁷ Irasirigu marĩ irirosūta d̄up̄uk̄ugu aaridi āārĩmĩ, ĩgū boari merā marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosabu. I merā Marĩp̄ure: “Waja opamerā āārĩma”, ārĩ ĩāmakū iridi āārĩmĩ. Paía op̄u marĩya āārĩburire Marĩp̄ure s̄ērēbosarosū, ĩgūde marĩrē ōārō s̄ērēbosami. Irasirigu marĩrē bopoñarĩ merā ĩāgū marĩrē

* 2:7-8 Sal 8.4-6

* 2:12 Sal 22.22

* 2:13 Is 8.17

* 2:13 Is 8.18

õārõ iritamunikõāmi. ¹⁸ Wātī ĩgūrē ñerõ iridoremakū, Jesús buro ñerõ tarikeregū, ĩgū dorerire iribiridi āārīmī. Irasirigū wātī marīdere ñerī iridoremakū ĩāgū, Jesús marīrē iritamumasīmi, ñerī iribirikõāburo, ārīgū.

3

Jesús, Moisés nemorõ āārīmi, ārī gojadea

¹ Yaará, mūsā Marīpū beyenerā, ĩgūyarā āārā. Irasirirā Jesucristore: “Buremua mūrē”, ārīnerā āārīsīā, ĩgūrē õārõ gūñanikõāka! Marīpū ĩgūrē iriudi āārīmī, ĩgūya kerere werebure, paía opu irirosū marīya āārībure sērēbosabure. ² Marīpū ĩgūrē beyepīdi āārīmī irire iribure. Irasirigū Moisés, Marīpū ĩgūrē: “Āsū iridoreka yaarārē!” ārī pídeare õārõ iriderosūta Jesúde Marīpū ĩgūrē pídea āārīpererire õārõ iridi āārīmī. ³ Irasirirā Moisére buremudero nemorõ Jesús gapure buremurõ gāāmea marīrē. Iri āsū āārā. Wiire: “Õārī wii āārā”, ārī ĩārõ nemorõ iri wiire iridi gapure: “Õātarimi”, ārī buremurõ gāāmea marīrē. ⁴ Masaka gapū wiiri irirā āārīma. Marīpū gapū āārīpereri i umumarē iridi āārīmī. ⁵ Moisés gapū Marīpūyarārē doregū, ĩgūsārē õārõ iritamudi āārīmī. “Āsū irika, Marīpūre buremurā!” ārī weredi āārīmī, purugue marā Marīpūya kerere pémasīburo, ārīgū. ⁶ Cristo, Marīpū magū gapū Moisés nemorõ Marīpūyarārē õārõ doregū āārīmi. Irasirirā marī Marīpūyarā, gūñaturarire piriro marīrõ ĩgū tauburire usuyari merā yúnirā, ĩgūya wii marā āārā.

Marīpū ĩgūyarārē ĩgū merā õārõ siñajāmakū gāāmemi, ārī gojadea

⁷ Irasirigū Ōāgū deyomarīgū ire āsū ārī weredi āārīmī, Marīpūya werenirī gojadea pūgue:

Dapagārē mūsā Opū mūsārē weremakū, péduamerā irirosū āārībirikõāka!

⁸ Ōārõ péka ĩgūrē! Iripoegue Israel bumarārē masaka marīrõgue āārīrārē ĩgū werekeremakū, ĩgū dorerire tarinugāma. “Marīrē iritamumasībirikumi”, ārīrā, ĩgūrē buremubirima.

⁹ Irasirigū āsū ārīmi: “Iroguere cuarenta bojorigora yu turaro merā iririre iri ĩmuadibū ĩgūsārē iritamugū. Yu irasirikeremakū: ‘Īgū marīrē iritamumasībirikumi’, ārī gūñanama yure.

¹⁰ Irasirigū ĩgūsā merā gua, āsū ārībū: ‘Yaa gapure neõ gūñatuyabema. Yu dorerire iridūabema’, ārībū.

11 Irasirigu ĩgũsã merã guagu, goepeyaro merã ãsũ ãrĩ werebu: ‘Yũ merã õãrõ siñajãrĩ bokabirikoa musã yũre bũremubiri waja’”, ãrĩmi.✱

12 Irasirirã yaarã, õãrõ pẽmasĩka! Neõ sugũ musã watopemu ñerõ gũña, bũremubi ããrĩbirikõãburo. Irasũ ããrĩgũno, Marĩpu ããrĩnĩgũrẽ bẽogu iribukumi. 13 ãsũ gapũ iriro gããmea. Ñmurikũ musã basi Marĩpũyare gãme werenĩka, ñerĩrẽ iriri, ãrĩrã! Dapagã merã Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue dorederosũta gãme werenĩka! “Ñerĩ gapũre irirã, usuyãa gua”, ãrĩ gũñarã, musã basita ãrĩkatorã yãa. Ñerĩrẽ irirã, Marĩpu dorerire tarinũgãrãkoa. 14 Cristore bũremunũgãderosũta marĩ okaro bokatĩũrõ bũremunĩkõãrã, ĩgũ ããrĩrõgue ĩgũ merã ããrĩrãkoa.

15 Yũ wererosũta Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Dapagãrẽ Marĩpu musãrẽ weremakũ, ĩgũrẽ õãrõ pẽka! Iripoegue Israel bumarã ĩgũ dorerire tarinũgãderosũ iribirikõãka! ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.✱

16 ĩgũsã Marĩpũya werenĩrĩrẽ pẽkererã, ĩgũ dorerire tarinũgãnerã ããrĩmã. ããrĩpererã Egiptogue ããrĩrãrẽ Moissẽ ãĩãsũnerã ããrĩkererã, Marĩpu dorerire tarinũgãnerã ããrĩmã.

17 ĩgũsã tarinũgãdea waja cuarenta bojorigora Marĩpu ĩgũsã merã guadi ããrĩmĩ. Masaka marĩrõgue ĩgũsãrẽ ããrĩdoredi ããrĩmĩ. Irogueta boanerã ããrĩmã. 18 ĩgũ dorerire tarinũgãmakũ ĩãgũ, goepeyaro merã ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Yũ merã õãrõ siñajãrĩ bokabirimakũ irigũra”, ãrĩdi ããrĩmĩ. 19 Irasirirã ire masĩa marĩ. ĩgũsã Marĩpũre bũremubiridea waja ĩgũ merã õãrõ siñajãrĩ bokabirinerã ããrĩmã.

4

1 Marĩpu iripoegue marãrẽ: “Yũ merã siñajãrĩ bokarãkoa”, ãrĩ pĩderosũta marĩdere pĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩde goepeyaro merã Marĩpũre yũjũro gããmea, ĩgũ merã õãrõ siñajãrĩ bokamurã. 2 Marĩpu masakare tauri kerere iripoegue marã pĩderosũta marĩde pẽbu. ĩgũsã gapũ iri kerere pẽkererã, bũremurĩ merã pẽbirinerã ããrĩmã. Irasirirã irire ubugorata pẽunanerã ããrĩmã. 3 Marĩ gapũ Marĩpũre bũremurã ĩgũ merã õãrõ siñajãrĩ bokarãkoa. ĩgũrẽ bũremumerã gapũre ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yũre bũremubiri waja ĩgũsã merã guabu. Irasirigu ĩgũsãrẽ goepeyaro merã ãsũ ãrĩ werebu: “Yũ merã õãrõ siñajãrĩ bokabirikuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ.✱

I ùmarè iri odo, siñajādi āārīmí. Irasirigu masakadere ĩgū merā siñajāburire pídi āārīmí. ⁴ Gaji āsū ārī gojasūdero āārībú, ĩgūya werenírí gojadea pūgue:

I ùmama āārīpererire iripeo odogu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī waaró merā ĩgū moārīrē piri, siñajādi āārīmí.*

⁵ ĩgūrē burenumerā gapure āsū ārīdi āārīmí doja ĩgūya werenírí gojadea pūgue:

Yu merā oārō siñajārī bokabirikuma, ārīdi āārīmí.*

⁶ Iripoegue marā, ĩgū masakare tauri kerere pépurorinerā, ĩgū dorerire tarinugādea waja ĩgū merā oārō siñajārī bokabirinerā āārímá. Gajirā gapu ĩgūrē buremurā ĩgū merā oārō siñajārī bokarākuma. ⁷ Irasirigu Marīpu masakare ĩgū merā siñajāburire pígu: “Dapagorare yure oārō péka!” ārīdi āārīmí. Israel bumarā ĩgū dorerire tarinugādero puru, yoaripoe puru irire Davire gojadedredi āārīmí. Irasirigu musārē dupaturi irire weregura doja. Āsū ārī gojadi āārīmí David:

Dapagorare Marīpu musārē weremakū, oārō péka! ĩgūrē péduamerā irirosū āārībirikōāka! ārī gojadi āārīmí.*

⁸ Iripoegue David irire gojaburi dupiyuro Josué Israel bumarāre Marīpu ĩgūsārē sídea nikūgue āijadi āārīmí. Iro gapure siñajārī bokabirinerā āārímá. Irasirigu Marīpu ĩgūyarārē gaji siñajārī siburire weredi āārīmí. ⁹ Irasirirā, Marīpu i ùmarè iri odo, ĩgū siñajāderosūta marī ĩgūyarāde ĩgū merā oārō siñajārī bokarākoa. ¹⁰ Marīpu merā siñajārā, marī gāāmerō moārīrē piri, ĩgū gāāmerī gapure iripurorirā, ĩgū merā oārō siñajānikōārākoa, ĩgū i ùmamarè iri odo siñajāderosūta. ¹¹ Irasirirā ĩgūrē oārō buremurō gāāmea, ĩgū merā siñajārī bokamurā. Iripoegue marā ĩgūrē buremubiridea waja ĩgū merā neō siñajārī bokabirinerā āārímá. ĩgūsā iriderosū iribirikōārō gāāmea marīrē.

¹² Marīpuya werenírīrē pérā, ĩgū merā oārō āārīnīkōāa. Sareri majī pe gapu usiri majī sareñajārō nemorō Marīpuya werenírī marīya yujupūrārīgue, marī gūñarīgue ñajārōkoa. Irasirirā ĩgūya werenírīrē pérā, marīya yujupūrārīmarē marī gūñarīdere: “I gapu oāgorāa, o i gapu ñegorāa”, ārī masīrākoa.

¹³ Marī masaka āārīpererā Marīpu irinerā dita āārā. ĩgū ĩāberogue neō āārībea. Āārīpereri marī āārīrikurire marī iririkurire masīmi. Irasirirā oārī gūñarī oparā oārō irirā, ĩgū ĩūrō marī irideare, marī gūñadeare weredoremakū, gūyasīrīrō marīrō weremasīrākoa.

Jesús paía opu nemorō āārīmí, ārī gojadea

¹⁴ Jesús, Marĩpu magũ, paía opu nemorõ marĩya ããrĩburire Marĩpure sërëbosagu ããrĩmi. Īgũ Marĩpu pũrogue ããrĩmi. Irasirirã neõ piro marĩrõ ĩgũrë bũremunĩkõãrã! ¹⁵ Jesús paía opu nemorõ, marĩ turamerãrë bopoñarĩ merã ĩãgũ marĩrë iritamugũ ããrĩmi. Wãtĩ marĩrë ñerĩrë iridorerosũta Jesũdere ããrĩpereri ñerĩrë iridoredi ããrĩmi. Jesús gapu ñerĩrë neõ iribiridi ããrĩmi. ¹⁶ Īgũ marĩya ããrĩburire sërëbosagu ããrĩmakũ ĩãrã, Marĩpure gũiri marĩrõ marĩ sërëmasĩa. Īgũ ããrĩrõgue ĩgũ merã ããrĩrã irirosũ sërëmasĩa. Īgũ marĩrë maĩgũ, marĩrë bopoñarĩ merã ĩãsĩa, marĩ ñerõ tariripoere diayeta iritamugukumi.

5

¹ Marĩ ire masĩa. Sugũ paía opu, masaka watope Marĩpu beyepĩsũdi ããrĩmi. Masakaya ããrĩburi ããrĩpererire Marĩpure sërëbosagu ããrĩmi. Irasirigu Marĩpure ĩgũsã sĩduarire sĩbosagu ããrĩmi. “Īgũsã ñerĩ iridea waja ĩgũsãrë wajamoãbirikõãka!” ãrĩ sërëgũ, Marĩpu ĩũrõ waĩbũre wëjë soepeobosagu ããrĩmi. ² Paía opu marĩ irirosũta ĩgũ turari merã ĩgũ ñerĩ iriduarire tau kãmutamasĩbemi. Irasirigu pëmasĩmerãrë, ñerõ irirãrë bopoñarĩ merã ĩãmasĩmi. ³ Turabi ããrĩsĩa, gajirãrë iribosarosũta ĩgũ basi ñerõ iridea waja Marĩpu ĩũrõ waĩbũre wëjë soepeomi.

⁴ Neõ sugũ ĩgũ gããmerõ paía opu ñajãmasĩbemi. Marĩpu gapu ĩgũrë beyepĩmi, iripoeguemu Aarõrë ĩgũ beyepĩderosũta.

⁵ Cristode ĩgũ gããmerõ paía opu ñajãbiridi ããrĩmi. Marĩpu ĩgũrë opu pĩdi ããrĩmi. Āsũ ãrĩdi ããrĩmi ĩgũrë:

Yu magũ ããrã mu. Dapagã merã mu, yu magũ ããrĩrĩrë masakare masĩmakũ yãa, ãrĩdi ããrĩmi.*

⁶ Gajirogue ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũ magũrë ãsũ ãrĩdi ããrĩmi:

Melquisedec paĩ ããrĩderosũta mu ããrĩnĩkõãgukoa, ãrĩdi ããrĩmi.*

⁷ Cristo i ãmũgue ããrĩgũ, bũro oreri gaguinĩrĩ merã Marĩpure ĩgũ turari merã ĩgũ boaburire taumasĩgũrë sërëdi ããrĩmi. Īgũ, Marĩpu gããmerĩ ditare iridũmakũ ĩãgũ, ĩgũ sërërĩrë pé, ĩgũrë gũñaturamakũ iridi ããrĩmi. ⁸ Cristo, Marĩpu magũ ããrĩkeregũ, bũro ñerõ taridi ããrĩmi. Ñerõ tarikeregũ, Marĩpu dorerire tarinũgãrõ marĩrõ ĩgũrë õãrõ yũjũri merã irire iritariweredi ããrĩmi. ⁹ Īgũ curusague boagu, ããrĩpereri Marĩpu ĩgũrë iridoredeare iripeodi ããrĩmi. Irasirigu ããrĩpererã marĩrë ĩgũrë yũjũrãrë taudi ããrĩmi, ĩgũ puro perebiri okari opaburo, ãrĩgũ.

¹⁰ Irasirigu Marĩpu ĩgũrë: “Melquisedec paĩ ããrĩderosũta mu ããrĩnĩkõãgukoa”, ãrĩ pĩdi ããrĩmi, marĩya ããrĩburire sërëbosabure.

Jesucristore b̄remurĩrẽ piriri, ărĩră, ĩgũrẽ gũñaturanĩkõărõ găămea, ărĩ gojadea

¹¹ Cristo paia opa nemorõ ăărĩrĩrẽ wári werenemodudăa. M̄să pėmasĩturabirimakũ, irire weremasĩbirikoa. ¹² M̄să yoaripoe Cristore b̄remub̄. Irasiriră dapagoraguere gajirărẽ Marĩp̄yare buerimasă ăărĩbukoa. M̄să irasũ ăărĩboneră, dapagoraguedere neõ buep̄roriră irirosũta ăărĩkõăa. Őpĩkũ mirĩră, baari baagamasĩmeră, majĩrăgă irirosũta ăărĩkõăa. Irasiriră gajiră buerimasă m̄sărẽ buep̄rorideare dupaturi buero găămea. ¹³ Őpĩkũ mirĩră majĩrăgă irirosũ ăărĩrăno, “I ñerĩ, i gap̄ ăărĩ ăără”, ărĩ beyemasĩbema. ¹⁴ Baari b̄riri gap̄ m̄ră baari ăără. M̄ră ăărĩrăno, ăărõ bueneră, ăărĩrẽ, ñerĩrẽ beyemasĩrăgue ăărĩma.

6

¹ Irasiriră m̄ră pėmasĩră irirosũ Cristoyamarẽ ăărõ pėmasĩră dujară, irire buenemorõ găămea. Neõgorague ĩgũyare buep̄roriră, marĩ ñerõ irideare b̄jawere, gũñarĩ gorawayurire bueb̄, Marĩp̄ marĩrẽ perebiri peamegue bėori, ărĩră. Marĩ ñerõ iririkũdeare piri, Marĩp̄re ăărõ b̄remurĩdere bueb̄. ² Gajidere, deko meră, Őăgũ deyomarĩgũ meră wăiyerire bueb̄. Marĩ opară ĩgũsăya mojõrĩ meră marĩrẽ: “Marĩp̄ m̄rẽ iritamuburo”, ărĩ ñapeoridere bueb̄. Boaneră masăburire, Marĩp̄ Cristore b̄remumerărẽ perebiri peamegue wajamoăburidere bueb̄. ³ Irasiriră marĩ Cristore b̄remură ĩgũyare buenemowăgănikõărăkkoa, Marĩp̄ găămemakũ ĩgũ iritamurĩ meră masĩnemoră.

⁴ Ăsũ ăără. Masaka Jesucristoya kerere pėmasĩkereră, Marĩp̄ ĩgũyarărẽ ăărĩ sĩburire masĩkereră, Őăgũ deyomarĩgũrẽ opakereeră, ⁵ Marĩp̄ ăărĩ werenĩrĩrẽ pėkereră, i ũm̄ peredero p̄r̄ ĩgũ turari meră iriburire masĩkereră, ⁶ iri gap̄re găămemeră, neõ dupaturi ĩgũsă ñerõ irideare b̄jawereri meră pirimasĩbirikuma. Neõ dupaturi ĩgũsă gũñarĩrẽ ăărĩ gap̄ gorawayumasĩbirikuma. Irasiriră Marĩp̄yare găămebiri waja, Marĩp̄ magũ Cristore b̄remumeră, ĩgũrẽ dupaturi curusague pábiatú wějěră irirosũ ăărĩrăkuma. Gajirărẽ ĩgũrẽ masaka ĩũrõgue b̄ridamakũ irirăkuma. ⁷ Ăsũ ăără. Marĩ, su pooema nikũ irirosũ ăără. Őărĩ nikũrẽ ũm̄rikũ deko merėmakũ, sibi ñajănakoa. Irasiro iri poe opa otedea ăărõ puri dukakũkoa. Irasirigũ iri poe opa dukare opakumi ĩgũ baaburire. Gajiră iri yebare ăărĩ dukakũmakũ ĩără: “Marĩp̄ ăărõ dukakũmakũ irikumi”, ărĩkuma. Irasũta yami Marĩp̄ ĩgũyare pėrărẽ. Gajiră ĩgũsă ĩgũyare ăărõ irimakũ ĩără: “Marĩp̄ ĩgũsărẽ ăărõ iritamumi, irasiriră ăărõ yama”, ărĩrăkuma. ⁸ Iri pooere pora, ñerĩ tá dita puri dukakũmakũ,

béokõārõ gããmea. Irasũta yámi Marĩpu ãgũyare pékererã ir-
imerãrẽ. Perebiri peamegue béogũkumi ãgũsãrẽ wajamoãgũ.

*Jesucristore bũremurĩrẽ piriro marĩrõ marĩ ãmũgasigue
waaburire yũro gããmea, ãrĩ gojadea*

⁹ Yũ, Marĩpu ãgũsãrẽ béoburire weregũ, mũsãrẽ yũ maĩrãrẽ:
“Ãgũ béosũmurã ããrã”, ãrĩgũ meta yáa. Marĩpu mũsãrẽ Cristo
merã taudi ããrĩmĩ, ãgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã mũsã
õãrĩ yebague otedea õãrõ dukakũrosũta õãrĩrẽ yáa. Irire yũ
masĩa. ¹⁰ Marĩpu diayema irigũ ããrĩmĩ. Irasirigũ ãgũyare
mũsã õãrõ iririre kãtibirikumi. Mũsã ãgũrẽ maĩsĩa, gajirã
ãgũyarãrẽ iritamurĩdere kãtibirikumi. ¹¹ Yũ, mũsã okaropa
ũũyari merã gajirãrẽ iritamunĩmakũ gããmea. Irasirirã Marĩpu
ãgũyarãrẽ: “Õãrĩrẽ sĩgura”, ãrĩdeare mũsã yũrere, pũrũgue
diayeta oparãkoa. ¹² Irasirigũ mũsã Marĩpũyare tãri merã
iritũyamakũ gããmebea. Gajirã Marĩpu Jesucristo merã tauri
kerere bũremurã ñerõ tarikererã, Marĩpũre: “Diayeta yũre
iritamugũkumi”, ãrĩ bũremunĩkõãma. ãgũsã irasirimakũ ããgũ,
Marĩpu ãgũyarãrẽ: “Õãrĩrẽ sĩgura”, ãrĩdeare ãgũsãrẽ sĩgũkumi.
Irasirirã mũsãde ãgũsãrẽ ããkũĩ, ãgũsã irirosũta irinĩkõãka!

¹³⁻¹⁴ Iripoegue Marĩpu Abrahãrẽ ãsũ ãrĩ pídi ããrĩmĩ: “Diayeta
mũrẽ õãrĩrẽ irigũra yũ ãrĩderosũta. Mũ parãmerã ããrĩturiarãrẽ
wãrã ããrĩmakũ irigũra”, ãrĩ pídi ããrĩmĩ. Irasũ ãrĩ pígu, ãgũ
wãĩ merã wãĩpeodi ããrĩmĩ. Gajigũ ãgũ nemorõ ããrĩgũ neõ
marĩmakũ, ãgũ wãĩ merã wãĩpeodi ããrĩmĩ. ¹⁵ Abraham, Marĩpu
ãgũrẽ ãrĩ pídeare õãrõ bũremurĩ merã yũdi ããrĩmĩ. Irasirigũ
Marĩpu ãgũ ãrĩderosũta ãgũrẽ õãrõ iridi ããrĩmĩ. ¹⁶ Sugũ masaku
gajirã péuro: “Diayeta ãrĩgũ yáa”, ãrĩgũ, ãgũ nemorõ ããrĩgũya
wãĩ merã wãĩpeokumi. ãgũ irasũ ãrĩ wãĩpeomakũ pérã: “Di-
ayeta werekumi”, ãrĩ, ãgũ merã neõ guaseomasĩbirikuma.
¹⁷ Irasirigũ Marĩpu Abrahãrẽ: “Diayeta mũrẽ õãrĩrẽ irigũra”,
ãrĩ pígu, ãgũ wãĩ merã wãĩpeodi ããrĩmĩ. Marĩ ãgũ irasũ
wãĩpeo weredeare pérã: “ãgũ ãrĩderosũta diayeta irigũkumi”,
ãrĩ masĩa. “ãgũ ãrĩdeare neõ gorawayubirikumi”, ãrĩ masĩa.
Irasirigũ irire marĩrẽ õãrõ masĩburo, ãrĩgũ, Abrahãrẽ ãrĩ
pídeare weregũ, ãgũ wãĩ merã wãĩpeodi ããrĩmĩ. ¹⁸ Marĩpu neõ
ãrĩkatobi ããrĩmĩ. Irasirigũ ãgũ ãrĩ pídea merã, ãgũ wãĩpeodea
merã, ãgũ ãrĩdea neõ gorawayubiriburire marĩrẽ masĩmakũ
iridi ããrĩmĩ. Marĩ irasirigure masĩrã, marĩ ñerõ irideare piri,
ãgũ marĩrẽ tauburire gũñaturari merã yúa. “Irasũta irigũkumi”,
ãrĩ masĩa. ¹⁹ Irasirigũ Marĩpu marĩrẽ ãgũ õãrõ iriburire yũrãrẽ
ãmũgasigue ãgũ merã ããrĩmakũ irigũkumi. ãgũ turatarigũ
ããrĩsĩa, irire diayeta irigũkumi. Irire õãrõ masĩa marĩ.

Āsū āārā. Sugu paia opu Marīpu āārīrī taribu poekague űajāgū, iri taribu makāpuro kāmutori gasiro tariñajāmi. Irasū űajāgū, masakaya āārīburire sērēbosami Marīpurre. ²⁰ Marīpu āārīrī taribugorague űajārōsū Jesús űmugasigie Marīpu āārīrōgue űajādi āārīmi. Marī iroque űajāburi dupiyuro űajāsiadi āārīmi, paia opu nemorō Marīpurre marīya āārīburire sērēbosanikōābu. Melquisedec paī āārīderosūta āārīnikōāgukumi.

7

Melquisedec paī āārīderosūta Jesús āārīmi, ārī gojadea

¹ Iripoegue Melquisedec wāikugu Salem* wāikuri makā marā opu āārīdi āārīmi. Īgū paī āārīgū, masakaya āārīburire Marīpurre āārīpererārē doregure sērēbosagu āārīdi āārīmi. Abraham gajirā oparārē wējē tarinugāgū ejadi goedujāamakū, Melquisedec ĩgūrē bokatīrīgū waadi āārīmi. Īgūrē bokatīrīgū, Marīpurre: “Guapu, ĩrē ōārō irika!” ārī sērēbosadi āārīmi. ² Abraham gajirā oparārē wējē tarinugāsīā, ĩgūsāya āārīdeare āiadi āārīmi. Irasirigu ĩgū āideare pe mojōma buri dukawa pī, subu sīdi āārīmi Melquisedere. “Melquisedec”, ārīrō: “Opu diayeta irigu”, ārīduaro yāa. Īgū Salem marārē doregu āārīdi āārīmi. Īgūyarārē ōārō siñajārī merā āārīmakū iridi āārīmi. Irasiriro: “Salem”, ārīrō: “Siñajārī”, ārīduaro yāa. ³ Melquisedec pagusāmarārē, ĩgū űekūsāmarārē ĩgūsā were gojatūdea neō māa. Īgū deyoadeare, ĩgū boadeare, ĩgūrē gorawayubure were gojatūdea neō māa. Irasirigu ĩgū, Marīpu magū Jesucristo paī āārīnikōāgū irirosū āārīdi āārīmi.

⁴ Irasirirā Melquisedere gūñaka! Ubu āārīgū meta āārīdi āārīmi. Marī űekū Abraham marīya bumū āārīpuroridi āārīkeremakū, Melquisedec, Abraham nemorō āārīdi āārīmi. Irasirigu Abraham Melquisedere, gajirā oparārē wējē tarinugāsīā, ĩgūsāya āārīdeare āideare pe mojōma buri dukawa pī, subu sīdi āārīmi. ⁵ Āsū āārā. Moisés dorederosūta āārīpererā gajirā Israel bumarā ĩgūsāyare, Levī parāmerā āārīturiarārē paia āārīrārē keoro sīma. Abraham Levīya bumarā űekū āārīdi āārīmi. Īgū āārīpererā gajirā Israel bumarā űekū āārīdi āārīmi. Īgū, ĩgūsā űekū āārīdi āārīkeremakū, ĩgūsā gapu Moisés dorederosūta irirā, Levī parāmerā āārīturiarā ditare sīma. ⁶ Melquisedec gapu Levī parāmi āārīturiagu āārībiridi āārīmi. Abraham gapu Marīpu: “Ōārō irigura”, ārī pīsūdi āārīkeregū, Melquisedere sīdi āārīmi. Irasirigu Melquisedec Abrahārē: “Marīpu mūrē ōārō iriburo”, ārīdi āārīmi. ⁷ Irasirirā marī

* 7:1 Salem wāikuri makā, Jerusal'ēta āārīyuro.

ire masĩa. Melquisedec Abrahârê: “Marĩpu murẽ õãrõ iriburo”, ãrĩgũ, Abraham nemorõ ããrĩdi ããrĩmĩ. ⁸ Gajire masĩa. Paía, marĩ watope ããrĩrã, marĩ irirosũta masaka ããrĩma. Irasirirã boamurãta ããrĩma. Moisés dorederosũta irirãno, ãgũsãyare pe mojõma buri oparire subu sĩma paĩare. Abraham Melquisedere sĩgũ, ããrĩnĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ sĩdi ããrĩmĩ. Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue Melquisedere: “Boakõadi ããrĩmĩ”, ãrĩ gojadea neõ mãa. ⁹⁻¹⁰ Masaka Moisés dorederosũta irirã, ãgũsãyare pe mojõma buri oparire subu sĩma, Levĩ parãmerã ããrĩturiarãrẽ paĩare. Iripoegue Levĩ deyoaburi dupiyuro Melquisedec Abrahârê bokatĩrĩgũ waadi ããrĩmĩ. ãgũ bokatĩrĩmakũ, Abraham ãgũ ãĩdeare pe mojõma buri dukawa pí, subu sĩdi ããrĩmĩ Melquisedere. Levĩ, Abraham parãmi ããrĩdi ããrĩmĩ. ãgũ parãmerã ããrĩturiarãde Abraham parãmerãta ããrĩnerã ããrĩmã. Irasirirã, Abraham Melquisedere sĩdea merã ãgũsãde ãgũrẽ sĩnerã irirosũ ããrĩnerã ããrĩmã. Irasirigũ Melquisedec ãgũsã nemorõ ããrĩdi ããrĩmĩ.

¹¹ Marĩpu Israel bumarãrẽ ãgũ dorerire pígu, Aarõn parãmerã ããrĩturiarã Levĩya bumarãrẽ: “Paía ããrĩma”, ãrĩ pídi ããrĩmĩ. Irasirirã ãgũ dorederosũta paía waimurãrẽ wẽjẽ soepeo, Marĩpũre masakaya ããrĩburire sãrẽbosanerã ããrĩmã. ãgũsã irasiridea gapũ masakare Marĩpu iũrõ õãrã waamakũ irimasĩbea. Irasirigũ Marĩpu ãgũsãrẽ gorawayubure Cristore iriudi ããrĩmĩ, paĩ ããrĩbure, marĩrẽ õãrã ããrĩmakũ iribure. Cristo gapũ Levĩya bumũ, Aarõn parãmi ããrĩturiagu ããrĩbemi. Melquisedec ããrĩderosũta paĩ ããrĩmĩ. ¹² Irasirigũ Marĩpu Cristore paĩare gorawayubure iriugũ, ãgũ iripoegue dorededere gorawayudi ããrĩmĩ. ¹³⁻¹⁴ Marĩpu ãgũ iripoegue dorederosũta Levĩya bumarã ditare paía sóounadi ããrĩmĩ. Marĩ Opũ Jesucristo gapũ Israel bumũ ããrĩkeregũ, Levĩya bumũ meta ããrĩmi. Judãya bumũ ããrĩmi. Marĩpu Moisére ãgũ dorerire pígu, neõ Judãya bumarãrẽ: “Paía ããrĩrãkuma”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. Irire masĩa marĩ.

¹⁵ Irire masĩrã, idere õãrõ pemasĩa. Cristo, Marĩpu paĩ sóodi, gajirã paĩare gorawayugũ, Melquisedec irirosũ ããrĩgũ ããrĩmi.

¹⁶ Marĩpu iripoegue dorederosũta Levĩya bumarã dita paía ñajãunanerã ããrĩmã. Jesucristo gapũ Marĩpu pídi gajirã paía irirosũ paĩ ñajãbiridi ããrĩmĩ. Marĩpu turari merã ããrĩnĩgũ ããrĩsĩã, paĩ ñajãdi ããrĩmĩ. ¹⁷ Marĩpu ãgũ werenĩrĩ gojadea pũgue ãgũ magũrẽ irire ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Melquisedec paĩ ããrĩderosũta mũ ããrĩnĩkõãgũkoa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

¹⁸ Marĩpu Moisére doreri pípurõideã marĩrẽ Marĩpu merã õãrõ ããrĩmakũ irimasĩbea. Irasirigũ Marĩpu iri dorerire bo-

* 7:17 Sal 110.4

jepikōādi āārīmī. ¹⁹ Marīpu Moisére doreri pídea merā marī ĩgū ĩūrō ōārā neō āārīmasībea. Irasirigu Marīpu Jesucristo merā marīre ōārā āārīmakū iriburire pídi āārīmī. Irasirirā marī Cristore b̄remurā, Marīpu p̄rogue ñajārā irirosū ĩgūrē diayeta sērēmasīa.

²⁰ Marīpu Cristore paí sóogu: “Yū wāi merā murē wāipeco pía”, ārīdi āārīmī. ²¹ Gajirā paía gapure ĩgū wāi merā wāipeco píbiridi āārīmī. Cristo gapure wāipeco, paí pídi āārīmī. Āsū ārī weredi āārīmī Marīpu Cristore:

Yū, m̄ Op̄ āārā. Irasirigu yū wāi merā murē wāipecogu, diayeta wēregura.

Irasirigu neō gorawayuro marīrō murē āsū ārī werea: “Melquisedec paí āārīderosūta m̄ āārīnikōāgakoā”, ārīdi āārīmī Marīpu ĩgū magūrē.*

²² Marīpu irasū ārī weregū, ĩgū Jesucristo merā marīre ōārā āārīmakū iriburire pídi āārīmī. Iri ĩgū Moisére doreri pípuroridea nemorō, marī ōārō āārīburire pídea āārā.

²³ Āārīpurorinerā paía boamakū, gajirā gorawayu ñajānerā āārīmá doja. Irasirirā wārā paía ñajānerā āārīmá. ²⁴ Jesús gapu irasū āārīnikōāmi. Irasirirā ĩgūrē gorawayurā paía neō máma. ²⁵ Irasirigu Marīpure marīya āārīburire sērēbosanikōāmi. Marīpure masīrāno, Jesúre b̄remurā āārīma. Irasirigu āārīpererā marīre ĩgūrē b̄remurārē taumasīmi, Marīpu merā ōārō āārīnikōāburo, ārīgū.

²⁶ Irasirigu Jesús paía op̄ nemorō, āārīpereri marīya āārīburire keoro iritamugū āārīmi. ĩgūrēta marī b̄ro gāāmea. ĩgū ōātarigu, neō ñerīre iribi, ñerī opabi āārīmi. Irasirigu Marīpu ĩgūrē ñerā watope āārīdire āi, ūmagasigue āārīpererā gajirā nemorō Op̄ pídi āārīmī. ²⁷ Gajirā paía oparā irirosū āārībemi. ĩgūsā gapu ūmuriku waimurārē wējē soepeo sērēbosama, Marīpure masaka ñerī iridea waja ĩgūsārē wajamoābirikōāburo, ārīrā. Paíade ĩgūsā ñerī iridea waja Marīpu ĩūrō ĩgūsā basi waimurārē wējē soepeopurorima. Puru gajirā ñerī ĩgūsā iridea waja waimurārē wējē soepeobosama. Ūmuriku irasirinama. Jesús gapu paía op̄ nemorō āārīgū, marī ñerī iridea waja waimurārē wējē soepeobiridi āārīmī. Suñarōta marī āārīpererārē boabosadi āārīmī, marī ñerī iridea wajare taugu. ²⁸ Marīpu Moisére doreri pídea merā paía oparā sóosūma. ĩgūsā irasū sóosūkererā, ōārī ditare irimerā āārīma. Iri dorerire pídero puru, Marīpu ĩgū magū gapure ĩgū wāi merā wāipeco, paía op̄ nemorō sóodi āārīmī. Irasirigu ĩgūrē sóogu, ĩgū gāāmerōsūta ōārī iripeogu āārīnimakū iridi āārīmī.

* 7:21 Sal 110.4

8

Jesús maríya ããrĩburire Marĩpũre sērēbosagu ããrĩmi, ãrĩ gojadea

¹ ããrĩpereri yũ mũsãrē wererire pérã, ire õãrõ pémasĩka! Jesucristo paía opũ nemorõ ããrĩgũ ãmũgasigue Marĩpũ turratarigũ diaye gapũ doami ĩgũrē maríya ããrĩburire sērēbosabu. ² ãmũgasigue marĩ Opũ iridea wii ĩgũya wiigora ããrã. Iri wii, masaka iridea wii meta ããrã. Irasirigũ Jesucristo irogue maríya ããrĩburire Marĩpũre sērēbosagu, iri wiigueta sērēbosami. ³ Marĩpũ i nikũ marã paía oparãrē sóogu, ĩgũ ĩũrõ waimũrãrē wējē soepeomurãrē, gajino ĩgũrē sĩmurãrē sóomi. Irasirigũ Jesucristode ĩgũsã Marĩpũre gajino sĩrã irirosũ irigũ, ĩgũ basi marĩrē boabosadi ããrĩmĩ. ⁴ Jesucristo i nikũgue ããrĩgũ, paĩ ããrĩbiribukumi. Gajirã paía Moisés dorederosũta Marĩpũ ĩũrõ ĩgũrē gajinorē sĩrã ããrĩsiana. ⁵ I nikũ marã paía Marĩpũya wiigũ ĩgũ ĩũrõ moãma. Iri wii i nikũma wii ããrã. Marĩpũya wiigora ãmũgasigue ããrã. Irasiriro Marĩpũya wii i nikũma wii, ãmũgasima wii keori ããrã. Moisés i nikũma wiire iriburo dupiyuro Marĩpũ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ ĩgũrē: “Yũ mũrē ãtãũgue ĩmuderosũta yaa wiire irigũkoa. Yũ dorederosũta yaa wiire keoro irika!” ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁶ Jesús gapũre: “Paía opũ nemorõ ããrã mũ”, ãrĩ pídi ããrĩmĩ. Irasiriro Jesús ãmũgasigue paĩ moãrĩ, i nikũ marã paía moãrĩ nemorõ õãrĩ ããrã. Iripoegue Marĩpũ masakare: “Moisére yũ doreri pídeare iripeorãrē õãrõ irigũra”, ãrĩ werepídi ããrĩmĩ. Purũ Jesucristore iriugũ: “Ĩgũrē bũremurãrē yũ merã õãrã ããrĩmakũ irigũra”, ãrĩ werepídi ããrĩmĩ. Irasiriro ĩgũ iripoegue werepídea nemorõ õãrĩ ããrã. Irasirigũ Jesucristo Marĩpũ merã marĩ õãrõ ããrĩburire ãmubosagu ããrĩsĩã, paía opũ nemorõ ããrĩmi.

⁷ Moisére Marĩpũ doreri pídea, marĩrē Marĩpũ merã õãrõ ããrĩmakũ iribiridero ããrĩbũ. Iri doreri marĩrē õãrõ irimakũ tamerãrē Marĩpũ dupaturi gajĩ werepĩbiribodi ããrĩmĩ. ⁸ ĩgũyarã, Israel bumarã ĩgũ doredeare iribiri waja ĩgũsãrē ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue:

Yũ mũsã Opũ, ãsũ ãrã: “Õãrõ péka! Mũsã Israel bumarãrē, Judáya bumarãdere pũrũguere gajĩ maama werepĩgũkoa.

⁹ Iri, yũ mũsã ñekũsãmarãrē iripoegue werepídea irirosũ neõ ããrĩbirikoa. Yũ basi ĩgũsãrē Egipto nikũgue ããrĩrãrē õãrõ koreri merã wiubũ. Wiu: ‘Yũ dorerire irimakũ, mũsãrē õãrõ irigũra’, ãrĩ werepĩbũ. Yũ irasũ ãrĩdeare ĩgũsã gapũ tarinũgãma. ĩgũsã tarinũgãrĩ waja ĩgũsãrē béobũ, ĩgũsã gããmerõ iriburo, ãrĩgũ.

- 10 Irasirigu purugure Israel bumarārē āsū ārī weregura: Yu dorerire ĩgūsārē gūña pémasĩmakū irigukoa. Yu dorerire ĩgūsārē iridumamakū irigukoa. Irasirigu yu, ĩgūsā Opu āārĩgukoa. ĩgūsā, yaarā yu ditare buremurā āārĩrākuma.
- 11 Neō sugu ĩgūyarārē ĩgū merāmarārē, ĩgū pagupūrārē: ‘Marĩ Opure masĩka musā!’ ārĩ buebirikuma. Āārĩpererā yure masĩrākuma. Majĩrā, irasū āārĩmakū murā yure masĩrā dita āārĩrākuma.
- 12 Irasirigu ĩgūsā ñerĩ irideare kātigukoa. ĩgūsā ñerĩ irideare neō gūñanemobirikoa. ĩgūsārē wajamoābirikoa”, ārĩdi āārĩmĩ Marĩpu Israel bumarārē.*
- 13 Irasū ārĩ weregu, maama werepĩri merā iripoegue ĩgū masakare werepĩpurorideare peremakū iridi āārĩmĩ. Gajino bugure bėo gorawayurosū, maama merā ĩgū werepĩpurorideare gorawayudi āārĩmĩ.

9

Marĩpure buremurĩ wiimarē gojadea

1 Iripoegue Marĩpu Moisére ĩgū dorerire pĩpurorigu, masaka ĩgūrē buremuburidere pĩdi āārĩmĩ. Irasirigu ĩgūsārē ĩgūrē buremuburi wii i nikūma wiire iridoredi āārĩmĩ. 2 Iri wii waimurā gasiri merā ĩgūsā iridea wii, pe taribu opari wii āārĩdero āārĩbú. Ñajānugāpuroriri taribu Marĩpuya taribu wāikudero āārĩbú. Iri taribure sĩāgori yuku peodi, irasū āārĩmakū baari peyaro āārĩdero āārĩbú. Iri peyaro weka Marĩpu ĩūrō pā duparu peyadero āārĩbú. 3 Iri taribu korema taribu surĩro gasiro merā kāmutedea taribu āārĩdero āārĩbú. Iri taribu Marĩpu āārĩrĩ taribugora wāikudero āārĩbú. 4 Iri taribugue ñajārō puro sūrōrĩ soemurō oro merā iridero āārĩdero āārĩbú. Iri taribu poekague oro merā ōmabiadea kūma, Marĩpu ĩgū doreri gojadea utā majĩrĩ opari kūma āārĩdero āārĩbú. Gaji soro oro merā iridea soro Marĩpu masakare ejodea maná wāikuri poga oparisoro, irasū āārĩmakū Aarōyagu tuadi ñasātuadi iri kūmague āārĩdero āārĩbú. 5 Marĩpu iri kūma buremurĩ majĩ weka pērā ĩgūrē wereboerā kēdupurikurā keori weadea merā ĩgū iri taribugue āārĩrĩrē ĩmudi āārĩmĩ. ĩgūsāya kēdupuri merā iri kūma buremurĩ majĩrē sēē kāmutedero āārĩbú. Iri buremurĩ majĩ, Marĩpu masakare: “ĩgūsā ñerō iridea waja wajamoābirikoa”, ārĩdeare keori āārĩdero āārĩbú. Dapagorare āārĩpereri iri wiimarē werenemomasĩbirikoa.

6 Iri wiimarē āmu ododero puru, ũmuriku paía āārĩpuroriri taribure ñajāunanerā āārĩmā Marĩpu ĩūrō ĩgūsā moārĩrē irirā.

7 Paía opu dita gaji taribugure ñajāunadi āārĩmĩ. Bojoriku iri taribugure suñarōta waimurā díre āi ñajāunadi āārĩmĩ. Dí

* 8:12 Jer 31.31-34

marĩrõ neõ ñajãbiridi ããrĩmĩ. Īgũ basi ñerĩ iridea waja, irasũ ããrĩmakũ masaka Īgũsã masĩña marĩrõ ñerõ iridea waja iri díre ãĩ ñajãdi ããrĩmĩ, Marĩpũre: “Wajamoãbirikõãka guare! Gua ñerõ irideare kãtika!” ãrĩ sērēgũ. ⁸ I ããrĩpereri merã Ōãgũ deyomarĩgũ marĩrē ire pemasĩmakũ yãmi. Iri wii ããrĩdeapoe masaka Marĩpũre bũremurã, Īgũ ããrĩrĩ taribugue ñajãbirinerã ããrĩmã. ⁹ I ããrĩpereri Marĩpũ Īgũrē bũremurĩ wiimarē pídeare marĩ buesĩã: “Dapagoraguere marĩ Īgũrē bũremurĩ ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ pemasĩã. Iro dupiyuro paĩa gajino Marĩpũre sĩrĩ, waimurãrē wējē soepeori, masakare: “Marĩpũ ĩũrõ waja opamerã ããrã gũã”, neõ ãrĩ masĩmakũ iribiridero ããrĩbũ. ¹⁰ ãsũ ããrã. Marĩpũ Moisére doreri pídea Īgũ masakare baadoreri, iirĩdoreri, Īgũ ĩũrõ koedoreri dita ããrã. Īgũsãya yũpũrãrĩma ããrĩbea. Irasiriro iri doreri marĩrē õãrã waamakũ iribeã. Marĩpũ iri dorerire masaka Īgũsã iriburire pídi ããrĩmĩ. Irire Jesucristo merã gorawayuburo dupiyuro pídi ããrĩmĩ.

¹¹ Cristo gapũ paĩa opũ nemorõ ããrĩgũ aarisiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ Īgũ boadea merã marĩrē õãrõ iridi ããrĩmĩ. Marĩpũ ĩũrõ marĩ ñerĩ iridea wajare peredoregũ, Marĩpũ ããrĩrõgue ãmũgasima wiigũ ñajãdi ããrĩmĩ. I nikũma wiire ñajãbiridi ããrĩmĩ. Őmũgasima wii, i nikũma wii nemorõ õãtariri wii, masaka iridea wii meta ããrã. ¹² Irasirigũ Cristo, Marĩpũ ããrĩrõgue ãmũgasima wiigũ suñarõta ñajãdi ããrĩmĩ. Irogue ñajãgũ, paĩa oparã i nikũma wiigũ Marĩpũ ããrĩrĩ taribuguere cabraya díre, wekũã majĩrãya díre ãĩ ñajãderosũ ãĩ ñajãbiridi ããrĩmĩ. Īgũ basi marĩ ñerĩ iridea waja boagũ, Īgũya dí merã Marĩpũ ããrĩrõgue ñajãdi ããrĩmĩ, marĩrē Marĩpũ merã õãrõ ããrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ. ¹³ Paĩa oparã cabraya, wekũaya dí merã, wekũgo majĩgõrē Īgũsã soedea nitĩ merã masakare Īgũsã ñerĩ iridea waja Marĩpũya wiigũ ñajãmasĩmerãrē wēãsiripeoma. Īgũsãrē wēãsiripeomakũ, Marĩpũ ĩũrõ ñerĩrē opamerã duja, Marĩpũya wiigũ dupaturi ñajãmasĩma doja. ¹⁴ Paĩa oparã wekũaya dí merã, cabraya dí merã masakare iritamuma. Cristo gapũ Īgũsã nemorõ Īgũya dí merã marĩrē õãrõ iritamutarigũ yãmi. Īgũ ñerĩ marĩgũ, Ōãgũ deyomarĩgũ ããrĩnĩgũ iritamurĩ merã Īgũ basi Marĩpũre wiadi ããrĩmĩ curusague boabu. Paĩa waimurã Marĩpũre wia, Īgũ ĩũrõrē soepeorosũ Īgũ basi irasũ wiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ marĩrē Marĩpũ merã neõ õãrõ ããrĩbonerãrē taudi ããrĩmĩ, Marĩpũ okanĩgũ dorerire õãrõ irimasĩburo, ãrĩgũ. Irasirigũ marĩ gũñarĩgue: “Marĩpũ guare wajamoãgũkumi gũã ñerõ iridea waja”, ãrĩ gũñarĩkũnemobirimakũ iridi ããrĩmĩ.

¹⁵ Irasirigũ Jesucristo, Marĩpũ Īgũ beyenerãrē maama werepĩderosũta iridi ããrĩmĩ marĩrē taubu. Marĩrē taugũ,

Marĩpũyarã ĩgũ merã õãrõ ããrĩnĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirirã Marĩpũ ĩgũyarãrẽ sĩburire oparãkoa. Moissés doreri dita ããrĩmakũ, marĩ ñerĩ iridea waja, waja oparã dita ããrĩbukoa dapa. Cristo marĩrẽ curusague boabosadi ããrĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea waja, waja opabonerãrẽ taubu. ¹⁶⁻¹⁷ Āsũ ããrã. Sugu masakũ ĩgũ boaburo dupiyuro ĩgũyarãrẽ: “Yũ opari mũsarẽ dujarokoa”, ãrĩkumi. Irasirigũ ĩgũ boaburo dupiyuro sĩbirikumi dapa. ĩgũ boadero pũrũ, ĩgũyarãrẽ: “Mũsarẽ dujarokoa”, ãrĩderosũta ĩgũ opadeare ãĩkuma.

¹⁸ Irasiriro Marĩpũ masakare: “Āsũ irigũra”, ãrĩ werepĩpũroridea, waimũrãrẽ wẽjẽ, ĩgũsãya dí béoro marĩrõ wajamarĩdero ããrĩbũ. Waimũrãrẽ wẽjẽ, ĩgũsãya díre béodero pũrũ, Marĩpũ dorerire diayeta irinerã ããrĩmã. ¹⁹ Irasirigũ Moissés, Marĩpũ ĩgũ doreri pídeare masakare werepeodi ããrĩmĩ. Pũrũ cabraya díre, wekũa majĩrãya díre deko merã morẽdi ããrĩmĩ. Morẽ odo, hisopo wãĩkũdí dupũ merã oveja poarire diari merã ñimudea merã tũrãdi ããrĩmĩ. Iri dupũ merã díre yosa, Marĩpũ dorerire ĩgũ gojadea pũ weka, ããrĩpererã masaka wekadere wẽãsiripeodi ããrĩmĩ. ²⁰ Pũrũ ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Marĩpũ marĩrẽ ĩgũ doreri pídea, i dí merã diaye ããrĩmakũ masĩa. I díre ĩãrã, diayeta ĩgũ ãrĩderosũta ĩgũ marĩrẽ iriburire masĩa. Irasirigũ Marĩpũ: ‘Yũ dorerire õãrõ irika!’ ãrĩmĩ”, ãrĩdi ããrĩmĩ Moissés. ²¹ Pũrũ masakare ĩgũ iriderosũta Marĩpũre bũremurĩ wii wiamũrã gasiri merã ĩgũsã iridea wiire, ããrĩpereri iri wiigüe ããrĩrĩdere wẽãsiripeodi ããrĩmĩ. ²² Āsũ ããrã. ĩgũ dorederosũta Marĩpũre bũremurĩ wiimarẽ dí merã wẽãsirimakũ, Marĩpũ irire: “Yũ ĩũrõ õãrĩ ããrã”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmĩ. Irasũ wẽãsiribirimakũ: “Õãrĩ ããrã”, ãrĩ ĩãbiribodi ããrĩmĩ. Irasirigũ dí béoro marĩrõ, marĩ ñerĩ iridea wajare marĩrẽ kãtimasĩbirikumi.

Jesucristo, ĩgũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi ããrĩmĩ, ãrĩ gojadea

²³ Irasirirã i nikũma wiire, iri wiigüe ããrĩrĩdere paĩa: “Marĩpũ ĩũrõ õãrĩ ããrã”, ãrĩrã, waimũrã dí merã wẽãsiripeonerã ããrĩmã. I nikũma wii, ãmũgasima wii keori dita ããrĩdero ããrĩbũ. Irasiriro ãmũgasima wiire, iri wiigüe ããrĩrĩdere: “Marĩpũ ĩũrõ õãrĩ dita ããrã”, ãrĩ, waimũrã dí nemorõ Cristoya dí merã wẽãsiripeoro gãamea. ²⁴ Irasirigũ Cristo marĩya ããrĩburire Marĩpũre sërẽbosagu, Marĩpũre bũremurĩ wii masaka iridea wiire ñajãbiridi ããrĩmĩ. Iri wii, ãmũgasima wii keori ããrĩdero ããrĩbũ. Marĩpũya wiigora ãmũgasigüe ããrã. Irasirigũ Cristo ãmũgasima wiigüe ñajãdi ããrĩmĩ, Marĩpũ ĩũrõ marĩya ããrĩburire sërẽbosabu.

²⁵ Bojoriku sugu paía opu i nikūma wiigüe, Marĩpu ããrĩrĩ taribugue waimurã dí merã ñajãnadi ããrĩmĩ. Cristo gapu marĩrẽ boabosagu, suñarõta ãmugasima wiigüe, Marĩpu ããrĩrõgue ãgũya dí merã ñajãdi ããrĩmĩ. ²⁶ Paía opu dí merã ñajãnaderosũ irigu, i ãmu ããrĩnugãdeapogueta boa, masãdi tamerã irasũta boa, masãnikõãbodi ããrĩmĩ. Suñarõta i ãmu pererinu ejaburi dupiyuro i nikũguere deyoadi ããrĩmĩ, ãgũ suñarõta boari merã marĩ ããrĩpererã ñerĩ iridea wajare béobu. ²⁷ ããrĩpererã marĩde suñarõta boarãkoa. Marĩ boadero puru, Marĩpu ãgũ iũrõrẽ marĩrẽ nídozegukumi ãgũrẽ buremurãrẽ õãrõ iri, ãgũrẽ buremubirinerãrẽ wajamoãbu. ²⁸ Marĩ suñarõta boarosũ, Cristode suñarõta boadi ããrĩmĩ. Irasirigu ãgũ boari merã wãrã masaka ñerõ iridea wajare béobosadi ããrĩmĩ. Irasiri odo, ãmugasigue murĩa, puru i nikũgue dupaturi aarigukumi doja. Irasũ aarigũ, masaka ñerõ iridea wajare béogu aarigũ meta irigukumi. ãgũrẽ usuyari merã yũrãrẽ taugu aarigukumi, ãmugasigue ãgũ merã ããrĩburo, ãrĩgũ.

10

¹ Marĩpu Moisére ãgũ doreri pídea, purugue ãgũ Cristo merã masakare õãrõ iriburi keori dita ããrĩdero ããrĩbũ. Cristo masaka ñerĩ iridea wajare béodi ããrĩmĩ. Marĩpu Moisére doreri pídea gapu ãgũsã ñerĩ iridea wajare béomakũ irimasĩbiridero ããrĩbũ. Irasiro iri dorederosũta paía bojoriku Marĩpu iũrõ waimurãrẽ wẽjẽ soepeorire irinakere-makũ, masaka ñerĩ iridea wajare béomakũ irimasĩbiridero ããrĩbũ. ãgũsãrẽ Marĩpu iũrõ õãrã ããrĩmakũ irimasĩbiridero ããrĩbũ. ² Iri doreri masakare õãrã ããrĩmakũ irimasĩmakũ, suñarõta waimurã wẽjẽ soepeori merãta ãgũsã ñerĩ iridea wajare béosũbonerã ããrĩmã. “Waja opamerã ããrã”, ãrĩ gũñabonerã ããrĩmã. Irasirirã, Marĩpu iũrõ ãgũsã waimurã wẽjẽ soepeorire pirikõãbonerã ããrĩmã. ³ ãsũ gapu ããrĩdero ããrĩbũ. Marĩpu, bojoriku ãgũsã waimurãrẽ wẽjẽ soepeodea merã ãgũsã ñerõ irideare gũñamakũ iridi ããrĩmĩ. ⁴ Irasirirã wekũaya dí, cabraya dí merã marĩ ñerĩ iridea wajare neõ béomasĩbea.

⁵ Irasirigu Cristo i nikũguere aariburo dupiyuro ãgũ Pagure ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Mu iũrõ ãgũsã waimurãrẽ wẽjẽ soepeorire, gajino ãgũsã murẽ sĩrĩdere gããmebea. Irasirigu yure dupukugu deyoamakũ irigũkoa, ãgũsã ñerõ iridea waja ãgũsãrẽ boabosadoregu.

⁶ Masaka ãgũsã ñerõ irideare kãtidoreduarã, mu iũrõ ãgũsã waimurãrẽ wẽjẽ soepeorire, gajino ãgũsã murẽ sĩrĩdere usuyari merã ããbea.

⁷ Irasirigu yu āsū ārību: “Mu, yu Opu āārā. Irasirigu muya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta mu gāāmerīrē irigu waagura”, ārīdi āārīmī Cristo ģgū Pagure.*

⁸ Irire ārīgū, ire ārīpuroridi āārīmī Marīpūre: “Mu ģģrō ģģsā waimurārē wējē soepeorire, gajino ģģsā murē sīrīdere gāāmebea. ģģsā irasū iririre usuyari merā ģābea”, ārīdi āārīmī Marīpū dorederosū ģģsā irikeremakū. ⁹ Puru āsū ārīnemodi āārīmī: “Mu, yu Opu āārā. Irasirigu mu gāāmerīrē irigu waagura”, ārīdi āārīmī. Irasirigu Marīpū ģģ masakare waimurārē wējē soepeodoredeare bēodi āārīmī. Irire bēogu: “Cristo boari merā gapu masakare ģģsā ņerī iridea wajare taugura”, ārī werepīdi āārīmī. ¹⁰ Jesucristo, Marīpū gāāmederosūta ģģ basita Marīpūre wiadi āārīmī, marī āārīpererārē suñarōta boabosagu. Irasirigu ģģ boari merā Marīpū marīrē ģģyarā ōārā, waja opamerā āārīmakū irīdi āārīmī.

¹¹ Ąārīpererinurī Marīpū ģģrō judīo masaka paīa waimurārē wējē sopeonīkōāma. Irasirikeremakū, marī ņerī iridea wajare neō bēomakū irimasībea. ¹² Jesucristo gapu suñarōta marīrē boabosadi āārīmī, marī ņerī iridea wajare bēobu. Irire irasiri odo, ūmugasigue Marīpū diaye gapu doadi āārīmī marī Opu āārīgū. ¹³ Iroguere doagu, ģģrē ģaturirārē Marīpū tarinugābosaburire yūgu yāmi. ¹⁴ ģģta suñarōta boari merā ģģyarārē ōārā, waja opamerā āārīnīmakū irīdi āārīmī. ¹⁵ Jesucristo irasū irideare Ōāģū deyomarīgū marīrē: “Irasūta āārā”, ārī masīmakū yāmi. Ąsū ārī weredi āārīmī:

¹⁶ Mūsā Opu āsū ārīmi: “Puruģuere yaarārē āsū ārī wereģura: ‘Yu dorerire ģģsārē irīdamakū irīģukoa. Yu dorerire ģģna pémasīmakū irīģukoa’ ”.*

¹⁷ Idere ārīnemomi: “ģģsā ņerō irideare dupaturi neō ģģnanemobirikoa”, ārīmi, ārī weredi āārīmī Ōāģū deyomarīgū.*

¹⁸ Irasirīrā marī ņerī irideare Marīpū kātisūnerā āārā. Dupaturi marī ņerī iridea wajare waimurā wējē soepeorire gāāmenemobea.

Marīpū āārīrōģue ņajārā irirosū marīya āārīburire ģģrē sērērō gāāmea, ārī gojadea

¹⁹ Irasirīrā dapagorare marī ūmugasigue Marīpūya wiigie ģģ āārīrī taribugoragie ņajārā irirosū ģģiro marīrō ģģrē diaye sērēmasīa. Jesucristo marīrē boabosagu dī bēodea merā irasirimasīa. ²⁰ Jesucristo boaburi dupiyuro Marīpū āārīrī taribugoragie paīa opu dita iri taribu makāpuro kāmutari

* 10:7 Sal 40.6-8 * 10:16 Jer 31.33 * 10:17 Jer 31.34

gasirore tariñajādi āārīmī, masakaya āārīburire Marīpure sērēbosabu. Jesucristo gapu īgū boadea merā Marīpu merā marī oārō āārīrīrē kāmūtadeare béodi āārīmī. Irasirirā da-pagorare marī Jesucristo marīrē boabosadea merā Marīpu āārīrōguere ñajārā irirosū marīya āārīburire Marīpure diaye sērēmasīa. ²¹ Jesucristo paia opu nemorō paí āārīgū Marīpu āārīrōgue marīya āārīburire sērēbosagu āārīmī. Irogue īgū marīrē Marīpuyarārē oārō doregu āārīmī. ²² Irasirirā diaye gūñarī merā, b̄remurīrē neō piriro marīrō merā Marīpu āārīrōgue ñajārā irirosū marī īgūrē diaye sērērō gāāmea. Cristo īgū boadea merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī: “Ñerī iridea waja, waja oparā āārā gu”, ārī neō gūñarīk̄nemobirikōāburo, ārīgū. Irasirirā gurari marīrī deko merā marīya d̄p̄ure túkoenerā irirosū Marīpu iūrō oārā āārā. ²³ Marīpu marīrē: “Taugura”, ārīderosūta irīgukumi. Irasirirā marīrē īgū ārīdeare b̄remup̄roriderosūta piriro marīrō oārō usuyari merā b̄remuwāgānīkōārā! ²⁴ Gajirā Jesúre b̄remurādere gūñarā! Irasirirā gāme iritamurā! Gāme maīrī merā oārō irirā! ²⁵ Piriro marīrō merā Marīpuyare nerē buerā! Surāyeri marī merā nerē buemerā irirosū iribirikōārā! Marī Opu i nikūguere dupaturi aariburo mérō d̄uyāa. Irasirirā irire masīrā, gāme iritamurō gāāmea īgūrē b̄remunemomurā.

²⁶ Marīpu marīrē Jesúya kerere: “Diayeta āārā”, ārī masīmakū iridero p̄uru, marī ñerī iriduarire piriro marīrō iriwāgānīkōārā, marī ñerō iridea waja Jesucristo īgū boadea merā marīrē taudeare béobukoa. Irire béomakū, dupaturi īgū marīrē boabosari neō máa. ²⁷ Marī īgū taudeare béomakū iāgū, Marīpu āārīpererā īgūrē iāturirārē b̄uro wajamoāgū, marīdere īgūsā merā perebiri peamegue béogukumi. Irasirirā marīrē gajirā īgūyare béonerā merā īgū wajamoāburire b̄uro güiri merā āārībukoa. ²⁸ Iripoegue marā Moisés dorerire tarinugāgūrē wajamoānerā āārīmá. īgū ñerō irideare pērā, o urerā iā, īgūrē weresādero p̄uru, Marīpu dorederosūta neō bopoñarī merā iārō marīrō īgūrē wējēnerā āārīmá. ²⁹ ¿Naásū gūñarī musā? īgūrē wajamoādero nemorō Marīpu magūrē iāturigunorē b̄uro wajamoāgukumi. īgū magūya dí béodea merā Marīpu marīrē: “Oārā, waja opamerā āārīma”, ārī iādi āārīmī. Iripoegue irire werepídi āārīmī. Irasirigu Jesucristoya dí béodeare: “Wajamáa”, ārīrārē, Ōāgū deyomarīgūrē Marīpu marīrē maīrīrē masīmakū irigure ñerō werenírārē b̄uro wajamoāgukumi. ³⁰ Marī Opu ārīdeare masīa marī. Āsū ārīdi āārīmī: “Yh āārā, waja oparārē wajamoābu. īgūsā ñerī iridea waja īgūsārē wajamoāgura”, ārīdi āārīmī. Āsū ārīnemodi

ããrĩmĩ doja: “Yaarã iririre ããgũ, ãgũsãrẽ diayemarẽ irigura”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ³¹ Marĩpũ okanĩgũ masakare wajamoãrĩ bũro goeri ããrã.

³² Mũsã iripoegue ããrĩdeare gũñaka! Marĩpũ mũsãrẽ Jesucristoya kerere masĩngãmakũ iridero pũrũ, gajirã mũsãrẽ ñerõ tarimakũ irinerã ããrĩmã. Irasirikeremakũ, mũsã gapũ ãgũrẽ bũremurĩrẽ neõ piribirinerã ããrĩbũ. ³³ Masaka ãũrõ gajirã surãyeri mũsãrẽ ñerõ werenĩ, ñerõ iribiranerã ããrĩmã. Gajipoe mũsã merãmarãrẽ gajirã ñerõ iribiramakũ ããrã, ãgũsãrẽ bẽobiri, mũsãde ãgũsã merã ñerõ iribirasũnerã ããrĩbũ. ³⁴ Surãyeri mũsã merãmarã peresugue ããrĩmakũ ããrã, bopoñarĩ merã ãã, ãgũsãrẽ iritamunerã ããrĩbũ. Gajirã mũsãyare ãmakeremakũ, usũyari merã: “Õãrokoa”, ãrĩnerã ããrĩbũ. I nikũma nemorõ õãrĩ perebiriburire ãmagasiguere mũsã opaburire masĩnerã ããrĩbũ. Irasirirã mũsã oparire ãgũsã ãmakũ, bũjawerebirinerã ããrĩbũ. ³⁵ Irasirirã Jesucristore gũñaturanĩkõãka! ãgũrẽ bũremurĩrẽ neõ piribirikõãka! ãgũrẽ bũremurã, wãri õãrĩrẽ wajatarãkoa. ³⁶ Mũsãrẽ õãrõ gũñaturari merã Marĩpũ gããmerĩrẽ irinĩkõãrõ gããmea. Irasirirã, ãgũ: “Õãrĩrẽ sũgura”, ãrĩdeare oparãkoa. ³⁷ Marĩpũ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ ãgũya werenĩrĩ gojadea pũgue:

Mérõ dũyãa yũ iriudi i ãmũguere dupaturi aariburo. Yooboro marĩrõ ejagukumi.

³⁸ ãgũrẽ bũremurãrẽ: “Õãrõ irirã, yaarã ããrĩma”, ãrĩ ãã. Yũ merã ããrĩnĩkõãrãkuma. ãgũrẽ bũremurĩrẽ pirirã gapũre suyubirikoa, ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpũ.*

³⁹ Marĩ gapũ ãgũrẽ bũremurĩrẽ pirirã irirosũ ããrĩbea. Irasirirã perebiri peamegue waamurã ããrĩbea. Marĩ Jesucristore bũremua. Irasirirã ãgũ taunerã, ãgũ pũro waamurã ããrã.

11

Marĩpũre bũremurĩmarẽ gojadea

¹ Marĩpũre bũremurã: “ãgũ marĩrẽ: ‘Õãrĩrẽ sũgura’, ãrĩdeare diayeta sũgukumi”, ãrĩ bũremua. Irire ããbirikererã, ããrã irirosũ: “Diyeta ããrã, ãgũ ãrĩdeare oparãkoa”, ãrĩ bũremua.

² Iripoeguere marĩ ñekũsãmarã ãgũrẽ bũremumakũ, ãgũsãrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ããdi ããrĩmĩ.

³ Marĩpũre bũremurĩ merã: “ãgũ werenĩrĩ merã i ãmũma ããrĩpereri ããrĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirigu iro dupiyuro neõ marĩdeare i ãmũmarẽ ããrĩpereri marĩ dapagora ããrĩrẽ iridi ããrĩmĩ”, ãrĩ masĩa.

⁴ Iripoeguemu Abel Marĩpũre bũremusĩa, ãgũ ãũrõ oveja majĩgũrẽ wẽjẽ soepeogu, ãgũ tĩgũ Caĩn sĩdea nemorõ sĩdi ããrĩmĩ.

* 10:38 Hab 2.3-4

Marĩpu, Abel ìgürē b̄remurĩrē ìãgũ, ìgũ s̄ideare: “Õãgoráa”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu ìgürē: “Õãgũ ããrĩmĩ”, ãrĩ ìãdi ããrĩmĩ. Abel iripoeque boadi ããrĩkeremakũ, ìgũ Marĩp̄ure b̄remurĩ merã irideare marĩde gũñáa. Irasirirã ìgũ b̄remuderosũta marĩdere Marĩp̄ure b̄remurõ gããmea.

⁵ Enoc Marĩp̄ure b̄remusĩã, boabiridi ããrĩmĩ. Ìgũ boabirikeremakũ, Marĩpu ìgürē ãimurĩãkõãdi ããrĩmĩ. Masaka ìgürē ãmakererã, neõ bokabirinerã ããrĩmã. Marĩp̄uya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu Enorē ãimurĩaburi dupiyuro usuyari merã ìãdi ããrĩmĩ”. ⁶ Marĩp̄ure marĩ b̄remumerã ìgürē usuyamakũ irimasĩbea. Ìgürē s̄erẽgũno: “Diayeta ìgũ Marĩp̄ugora ããrĩmĩ”, ãrĩ gũñarõ gããmea. “Marĩ ìgürē b̄remurĩ merã s̄erẽrĩrē õãrõ pémi”, ãrĩ gũñarõ gããmea. Marĩ irire gũñamerã ìgürē s̄erẽmasĩbea.

⁷ Noé Marĩp̄ure b̄remusĩã, Marĩpu ìgürē: “Mu neõ ìãbiridea merã i nikũ marãrē ìgũsã yure b̄remubiri waja b̄uro wajamoãgura”, ãrĩdeare b̄remudi ããrĩmĩ. Irasirigu, Marĩpu dorederosũta wãdiru doódiru iridi ããrĩmĩ, ìgũyarã merã dia mirĩburire taribu. Marĩp̄ure b̄remusĩã, i nikũ marãrē ìgũsã ìgürē b̄remubirire masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Marĩpu, ìgürē b̄remumakũ: “Õãgũ ããrĩmĩ”, ãrĩ ìãdi ããrĩmĩ.

⁸ Abraham Marĩp̄ure b̄remusĩã: “Gaji nikũ yu murē s̄iburi nikũgue waaka!” ãrĩmakũ pégu, ìgürē yujudi ããrĩmĩ. “Irogue waagũ irikoa”, ãrĩmasĩbirikeregu, ìgũya nikürē wiriwãgãdi ããrĩmĩ. ⁹ Marĩpu ìgürē: “Iri nikürē s̄igura”, ãrĩdeare b̄remugũ, iri nikũgue eja, ããrĩmejãjadi ããrĩmĩ. Iro ããrĩmejãjakeregu, gaji nikũmũ irirosũ surĩ gasiri merã iridea wiiri merã naunadi ããrĩmĩ murãrõ ããrĩbirisĩã. Marĩpu ìgũ magũ Isaare, ìgũ parãmi Jacore: “Iri nikürē s̄igura musãdere”, ãrĩmakũ, ìgũsãde Abraham irirosũta iri nikũgue naunanerã ããrĩmã. ¹⁰ Abraham iri nikürē naagũ, makãrĩ iribiridi ããrĩmĩ. Gaji makãgue Marĩpu ããrĩrĩ makãgue ãmugasigue ìgũ waaburire yũgu iridi ããrĩmĩ. Iri makã Marĩpu iridea makã neõ perebiri makã ããrã.

¹¹ Abraham marãpo Sara pũrã marĩdeo Marĩp̄ure b̄remusĩã, búrogora ããrĩkerego: “Marĩpu ãrĩderosũta yure irigukumi”, ãrĩ b̄remurĩ merã pũrãkũdeo ããrĩmõ. ¹² Irasirigu Abraham b̄gurogora ããrĩkeregu, Sara merã majìgürē pũrãkũdi ããrĩmĩ. Ìgũ parãmerã ããrĩturiarã wãrã ããrĩnerã ããrĩmã. Neñukãrē, ìmipa yerire keo bokatĩũña marĩrõ irirosũ ìgũsãrē keo bokatĩũmasĩña mãa.

¹³ ããrĩpererã, Marĩpu ìgũsãrē: “S̄igura”, ãrĩdeare neõ opamerãgue boanerã ããrĩmã. Irire opabirikererã, gũñaturari merã: “Marĩpu ìgũ ãrĩderosũta purũgue s̄igukumi guare”, ãrĩ, ìgürē b̄remunĩkõãnerã ããrĩmã. Irasirirã gajirãrē: “Gaji nikũ

marã irirosũ i nikũgue naarã dita ããrã”, ãrĩ werenerã ããrĩmã. ¹⁴ Ìgũsã irirosũta irire ãrĩrãno, gaji nikũ, ìgũsãya nikũ ããrĩburire ãmarã yãma. Irire õãrõ masĩa marĩ. ¹⁵ Marĩ ñekũsãmarã: “Gaji nikũ marã ããrã”, ãrĩrã, ìgũsã bêowãgãdea nikũrẽ gũñabirinerã ããrĩmã. Irasũ ãrĩ gũñarã, goedujãakõãbonerã ããrĩmã. ¹⁶ I nikũ nemorõ ãmũgasigue õãrĩ nikũ gapure: “Bũro waadũakoa”, ãrĩ gũñanerã ããrĩmã. Irasirigu Marĩpu ìgũsã ìgũrẽ: “Gua Opu ããrĩmi”, ãrĩmakũ pégu, guyasĩrĩrĩ marĩrõ: “Ìgũsã Opu ããrã”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Ìgũ puro ìgũsãya makã ããrĩburore ãmubosasiadi ããrĩmĩ.

¹⁷ Marĩpu Abrahãrẽ: “¿Diayeta yure bũremugũ yãri?” ãrĩ gũñagũ, ìgũrẽ: “Yũ iũrõ mũ magũ Isaare wẽjẽ soepeoka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. Abraham gapu Marĩpure bũremusiã: “Neõ yu magũ sugũ ããrĩgũrẽ wẽjẽ soepeobirikoa”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ¹⁸ Iro dupiyurogue Marĩpu ìgũrẽ: “Mũ magũ Isaac merã mũ parãmerã ããrĩturiarãrẽ opagũkoa”, ãrĩsũdi ããrĩkeregũ, Abraham Marĩpure: “Yũ magũrẽ neõ wẽjẽ soepeobirikoa”, ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ¹⁹ Abraham: “Marĩpu ìgũ turari merã boanerãrẽ masũmasĩsĩã, yu magũrẽ wẽjẽkeremakũ, masũgũkumi”, ãrĩ gũñadi ããrĩmĩ. Irasirigu, Marĩpu Abrahãrẽ kãmutagu: “Mũ magũrẽ wẽjẽbirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã ire masĩa. Abraham ìgũ magũrẽ boadigue masãdi irirosũ dupaturi opadi ããrĩmĩ.

²⁰ Isaac Marĩpure bũremusiã, ìgũ pũrã Jacore, Esaũre: “Pũrugue Marĩpu mũsãrẽ õãrõ irigũkumi”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²¹ Jacob Marĩpure bũremusiã, ìgũ boaburo dupiyurogã ìgũ tuadi merã tuawãgãngãja, Marĩpure sãrẽ bũremudi ããrĩmĩ. Irasirigu ìgũ magũ José pũrãrẽ: “Marĩpu mũsãrẽ õãrõ iritamuburo”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²² José Marĩpure bũremusiã, ìgũ boaburo dupiyurogã ìgũ pũrãrẽ ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmĩ: “Marĩ parãmerã ããrĩturiarã Egiptogue ããrĩã pũru wirirãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ. “Irore wirirã, yaa gõãrĩrẽ ãĩaburo, ìgũsã ejari nikũgue yãamurã”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

²³ Moisés pagusãmarã Marĩpure bũremusiã, Moisés deyoadero pũru, ìgũ õãgũ ããrĩmakũ ìãrã, urerã abegora ìgũrẽ duripĩnerã ããrĩmã. Egipto marã opu: “Israel bumarã majĩrã ãmarẽ wẽjẽburo”, ãrĩ doregũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Moisés pagusãmarã gapu: “Marĩpu marĩrẽ iritamugũkumi”, ãrĩ gũñarã, iri dorerire gũiri marĩrõ tarĩngãnerã ããrĩmã. ²⁴ Pũru Moisés Egipto marã opu magõ masũdi ããrĩkeregũ, Marĩpure bũremusiã: “Ìgo magũ ããrĩmi”, ìgũsã ãrĩmakũ pédũabiridi ããrĩmĩ. ²⁵ ãsũ gapu iridũadi ããrĩmĩ. Marĩpuyarã Israel bumarã merã ñerõ taridũadi ããrĩmĩ. Egipto marã merã wãri opakeregũ, ìgũsã merã ããrĩdũabiridi ããrĩmĩ. Ìgũsã ñerĩ iriri gapu iridũabiridi ããrĩmĩ. ²⁶ Irasirigu ñerõ tarikeregũ, Egipto marã opari nemorõ Cristo Marĩpu

iriubuyarã merã ñerõ tariburire suyudi ããrĩmĩ. Pũrũgue Marĩpũ ĩgũrẽ õãrĩrẽ sĩburire masĩgũ, ĩgũsã merã ñerõ taridũadi ããrĩmĩ. ²⁷ Moisés Marĩpũre bũremusiã, Egipto marã opu ĩgũ merã guamakũ ĩãgũ: “Marĩpũ yũre iritamugũkumi”, ãrĩ, irore ããrĩdi gũiri marĩrõ wiridi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpũ deyomarĩgũrẽ ĩãgũ irirosũ ĩgũ: “Marĩpũ iritamurĩ merã ãsũ irigũra”, ãrĩrĩrẽ neõ gorawayuro marĩrõ iridi ããrĩmĩ.

²⁸ Moisés Marĩpũre bũremusiã, Israel bumarãrẽ Egiptogũ ããrĩrãrẽ ãĩwiuburi dupiyuro pascua wãikũri bosenu iripũroridi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpũ dorederosũta Moisés Israel bumarãrẽ oveja majĩrãrẽ wẽjẽdore, ĩgũsãya dí merã makãpũrorire wãkãdoređi ããrĩmĩ. Irire ĩãgũ, Marĩpũre wereboegũ Egipto marã masã tĩrã ãmarẽ wẽjẽgũ, Israel bumarã masã tĩrã gapũre wẽjẽbiridi ããrĩmĩ. ²⁹ Israel bumarã Marĩpũre bũremusiã, dia wãdiya deko diadiya deko dukawanũgãdea maa bojoñãjãri maarẽ taribujanerã ããrĩmã. ĩgũsã irasũ taribujamakũ ĩãrã, Egipto marã gapũ ĩgũsãrẽ tũya taribujanerã, mirĩ boakõãnerã ããrĩmã.

³⁰ Israel bumarã Marĩpũre bũremusiã, Jericó tũroma sãrĩrõrẽ ãtã majĩrĩ merã iridea sãrĩrõrẽ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarinũrĩ iri makãrẽ ĩgũsã gãmegorodero pũrũ, iri sãrĩrõ meẽmejãdero ããrĩbũ. ³¹ Iro dupiyuro iri makãmo ãma merã ñerõ irideo, Rahab wãikũgo Marĩpũre bũremusiã, Israel bumarã iri makãrẽ ĩãdurirã ejarãrẽ iritamudeo ããrĩmõ. Irasirigo iri makã marã Marĩpũ dorerire tarinũgãrã merã boabirideo ããrĩmõ.

³² ¿Ñeenorẽ werenemogũkuri yũ? Gajirã Marĩpũre bũremurã: Gedeón, Barac, Sansón, Jefte, David, Samuel irideare, irasũ ããrĩmakũ Marĩpũya kerere weredupiyunerã irideare weregũ, werepeobiribukoa. ³³ ĩgũsã Marĩpũre bũremusiã, gaji nikũgue ããrĩrĩ makãrĩ marãrẽ gãmewẽjẽ, tarinũgãnerã ããrĩmã. ĩgũsãyarã masakare diaye dorenerã ããrĩmã. Marĩpũ: “Musãrẽ õãrõ iritamugũra”, ãrĩderosũta ĩgũsãrẽ õãrõ iritamudi ããrĩmĩ. Ĕõkayea ĩgũsãrẽ baabonerãrẽ disirire biamakũ irinerã ããrĩmã. ³⁴ Surãyeri peame bũro asirogue beosũkererã, ãjũbirinerã ããrĩmã. Gajirã, sareri majĩrĩ merã sare wẽjẽdũamakũ, tarinerã ããrĩmã. Turamerã ããrĩkererã, Marĩpũre bũremusiã, turarã waanerã ããrĩmã. Irasirirã gaji nikũ marã ĩgũsãrẽ ĩãturirãrẽ gãmewẽjẽ tarinũgãnerã ããrĩmã. ³⁵ Surãyeri nome ĩgũsãyarã boanerãgue dupaturi okamakũ ĩãnerã ããrĩmã.

Gajirã Marĩpũre ĩgũsã bũremurĩrẽ piridũabiri waja peresugue bũro ñerõ iribirari merã boanerã ããrĩmã. ĩgũsã pũrũgue masã, Marĩpũ merã ãmũgasigũe õãrõ ããrĩburire gããmesĩã, ĩgũrẽ bũremurĩrẽ piridũabirinerã ããrĩmã. ³⁶ Gajirã

Marĩpũre bũremurã, bũridari merã bũro tãrãsũnerã ããrĩmã. Gajirã ĩgũsãya guburi, mojõrĩrẽ kõme dari merã sũa, peresugue biadobosũnerã ããrĩmã. ³⁷ Gajirã ùtãyeri merã dea wẽjẽsũnerã ããrĩmã. Gajirã ĩgũsãya dupũre wiiriro merã wiritã wẽjẽsũnerã ããrĩmã. Gajirã sareri majĩrĩ merã wẽjẽsũnerã ããrĩmã. Gajirã surĩ marĩrã, oveja gasiri, cabra gasiri merã surĩkurã waagorenanerã ããrĩmã. Bũro boporo tarinerã ããrĩmã. ³⁸ I nikũgue ããrĩkererã, i nikũ marã ñerã irirosũ neõ ããrĩbirinerã ããrĩmã. Oãrã ããrĩnerã ããrĩmã. Surãyeri wiiri marĩrã, masaka marĩrõgue, ùtãyukugue waagorenanerã ããrĩmã. Ùtãyukugue ããrĩrĩ goberigüe, yebague ããrĩrĩ goberiguedere kãrĩgorenanerã ããrĩmã. ³⁹ Marĩpũ ĩgũrẽ bũremurãrẽ ããrĩpererãrẽ: “Oãrõ yãma”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmĩ. ĩgũrẽ õãrõ bũremukererã, ĩgũ ããrĩpereri ĩgũsãrẽ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare ĩgũsã boaburi dupiyuro bokabirinerã ããrĩmã dapa. ⁴⁰ Marĩpũ ãsũ ãrĩ gũñasiadi ããrĩmĩ: “Ĩgũsãrẽ, pũrũgue marã yũre bũremurãdere suro merã yũ merã õãrõ ããrĩmakũ irigũra”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ĩgũ ãrĩderosũta irigũkumi. Irasiriro ĩgũ iro dupiyuro iridero nemorõ, ĩgũ Jesucristo merã iridea ĩgũsãrẽ, marĩdere õãtariro ããrĩrokoa.

12

Jesũre ĩãkũĩ gũñãndorerimarẽ gojadea

¹ Iripoegue marã wãrã yũ werenerã ĩgũsã iridea merã ĩgũsã Marĩpũre bũremurĩrẽ ĩmunerã ããrĩmã. Irasirirã marĩ, ĩgũsã ĩãnĩgãmegorosũrã irirosũ sugũ ùma birarimasũ õãrõ ùmadũagũ ããrĩpereri nukũrĩrẽ pirirosũ, õãrõ iridũarã ããrĩpereri ñerõ iririre piriro gããmea. Irire pirirã, Marĩpũ gããmederosũta õãrĩ gapũre gũñaturari merã iriwãgãnikõãrõ gããmea. ² Irasirirã Jesũre ĩãkũĩ gũñãnikõãrã! ĩgũta marĩrẽ Marĩpũre bũremunũgãmakũ iridi, marĩrẽ piriro marĩrõ ĩgũrẽ bũremuwãgãnikõãmakũ irigũ ããrĩmĩ. Bũro poyari merã ñegũ irirosũ curusague boagũ, gũyasĩrĩbodi ããrĩkeregũ, ĩgũ pũrũgue usũyaburire masĩsĩã, gũyasĩrĩbiridi ããrĩmĩ. Masã murĩadero pũrũ, dorebu Marĩpũ diaye gapũ doadi ããrĩmĩ.

³ Irasirirã Jesũs waadeare gũñaka! Ñerã ĩgũrẽ bũro ñerõ tarimakũ irinerã ããrĩmã. Irasirirã mũsãde ñerõ tarirã, õãrõ yũpũrãkũ, piriro marĩrõ ĩgũrẽ gũñaturanĩkõãka! ⁴ Ñerã ñerĩrẽ iridorerire mũsã tarinũgãdũamakũ ĩãrã, mũsãrẽ wẽjẽñabema dapa. ⁵ ¿Marĩpũ mũsãrẽ ĩgũ pũrãrẽ weredeare kãtiakõãrĩ? ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yũ magũ, yũ mũ Opũ, mũrẽ õãrõ iriburo, ãrĩgũ, wajamoãrĩrẽ pẽmasĩka! Mũrẽ: “Ñerĩrẽ iropata irika!” ãrĩmakũ pẽgũ, bũjawerebirikõãka!

6 Āsū āārā. Y_u maīrārē: “Nērīrē irimerāta!” ārī, pūrīrō páro irirosū werea. Y_u pūrā āārīpererārē wajamoāa ōārō iridoreg_u, ārīdi āārīmí.[☆]

7 Marīp_u m_usārē wajamoāmakū ĩārā, ĩgūrē ōārō y_ujuka! Sug_u pag_u ĩgū magū ñerō irimakū ĩāgū, ĩgūrē wajamoākumi. Irasūta Marīp_u, marī ñerō irimakū ĩāgū, marīrē ĩgū pūrārē pūrīrō páro irirosū wereg_ukumi ōārō iriburo, ārīgū. 8 Marīp_u āārīpererā ĩgū pūrārē ĩgūsā ñerō iridea waja pūrīrō páro irirosū weremi. ĩgū werebirimakū, m_usā ĩgū pūrā āārībiribukoa. Pag_u marīrā, ñerō irisīā bokasūnerā irirosū āārībukoa. 9 Marī majīrā āārīmakū, marī pag_usāmarā marī ñerō iriri waja pūrīrō páro irirosū weremakū, ĩgūsārē b_uremub_u. Irasirirā marī pag_usāmarārē b_uremurī merā y_ujuro nemorō, Marīp_u ām_ugasigue āārīgūrē b_uremurī merā ōārō y_ujuro gāāmea. ĩgūrē b_uremurā, ĩgū merā ōārō āārīrākoa. 10 Marī ñerō irimakū, marī pag_usāmarā ĩgūsā gāāmerōsū yoabiripoe wajamoāma. Marīp_u gap_u diayema merā wajamoāmi, marīrē ĩgū irirosū ōārā āārīmakū irīg_u. 11 Diayeta āārā. Marīp_u marīrē wajamoāmakū, _us_uyabea. Marī b_ujawerekererā, ĩgū marīrē wajamoādero p_ur_u, marī ĩgūrē ōārō y_ujurā, diayema iririre iri, ĩgū merā siñajārī oparākoa.

Marīp_u werenīrērē péduabirimakū goegorāa marīrē, ārī go-jadea

12 Irasirirā m_usā Marīp_ure b_uremuturamerā āārībirikōāka! ĩgūrē ōārō gūñaturanemoka! ĩgūyare piriro marīrō ōārō irit_uyaka! 13 Ōārō diayema irika! Gajirā Marīp_ure gūñaturamerā, m_usā irasirimakū ĩākūrā, gūñaturari merā ĩgūyare irit_uyarākuma.

14 Āārīpererā masaka merā gāmekēārō marīrō ōārō āārīrik_uka! Nērō iriro marīrō āārīka! Nērī marīrā dita marī Op_u Jesucristore ĩārākuma. 15 Ōārō pémasīka! Marīp_u m_usārē iritamurīrē: “Gāāmebirikoa”, ārībirikōāka! Nērī tá puri masā, ōārī oteri gap_ure poyanorērokoa. M_usāde ñerīrē irirā, gajirārē poyanorērākoa. Irasirirā ñerīrē iribirikōāka! 16 Sug_u ĩgū marāpo āārībeo merā, neō sugo igo marāp_u āārībi merā ñerō iribirikōāburo. Marīp_uyadere gāāmemerā irirosū neō āārībirikōāka! Iripoeguem_u Esau Marīp_uyare gāāmebiridi āārīmí. ĩgū masā tīgū āārīsīā, ĩgū pag_uyare ĩgū boadero p_ur_u opabu āārīkereg_u, sun_u b_uro _uaboa, baari merā ĩgū pag_um_urē ĩgū opabodeare gorawayudi āārīmí. 17 ĩgū irasiridero p_ur_u waadeare masīa m_usā. Esau, ĩgū pag_u ĩgūrē: “Y_u sīburi merā ōārō āārīg_ukoa”, ārīburire péduakeremakū, ĩgū pag_u gap_u

☆ 12:6 Job 5.17; Pr 3.11-12

Īgūrē: “M̄ pagumarē s̄siabu irire”, ārīdi āārīmī. Īgū irasū āārīmakū pégu, Esaú buro oreri merā Īgū pagure: “Sika yare!” ārī sērēkeregu, Īgū pagu Īgūrē s̄imakū neō irimasībiridi āārīmī.

18 Marīpu Īgū dorerire Moisére p̄imakūguere marī ñekūsāmarā Israel bumarā Marīpu āārīrōgue ejanugāmakū goegoradero āārībú. Dapagorare musā gapure irasū āārībea. Marīpu Īgū dorerire Moisére pígu, Sinaí wāikudi ūtāūgue āārīdi āārīmī. Irasiro irogue Īgūsā ejanugāburipoe iri ūtāūguere peame buro ūjūrō, naīfārō, ĩmikāyebori, mirū buro wējāpuro āārīdero āārībú. 19-20 Irogue puridiru buro busmakū pénerā āārīmá. Puru Marīpu Īgūsārē werenímakū pénerā āārīmá. Marīpu goero merā āsū ārīdi āārīmī Īgūsārē: “Iri ūtāūrē ñapeorānorē ūtāyeri merā dea wējēka, o sareri majī merā sare wējēka!” ārīdi āārīmī. “Waimurādere irasūta irika!” ārīdi āārīmī. Īgū irasū ārī werenímakū pérā, güiri merā Moisére: “Iropata guare wereburo”, ārī, buro sērēnerā āārīmá. 21 Moisés āārīpererire ūtāūguere goero āārīrīrē ĩāgū: “Buro güiri merā naradagu yáa”, ārīdi āārīmī.

22 Musā gapu iripoegue marā Sinaí wāikudi ūtāūgue ejanugānerā irirosū āārībea. Ūmugasigue Marīpu āārīrōgue Sión wāikudi ūtāūgue murījarosū diaye Īgū merā werenímasīa. Irogue Marīpu okanīgūya makā, Jerusalén wāikuri makā āārā. Iroguere Marīpure wereboerā wárāgora āārīma. 23 Īgūsā usuyari merā nerērā, Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī buremuma. Irogue Marīpu pūrāde ūmugasima gojadea pūgueta Īgūsā wāirē gojatúsūnerā nerēma. Marīpu āārīpererā iririre: “I gapu ōāa, i gapu ōābea”, ārī weregu āārīmī. Marīde Īgū merā ōārō āārā. Irasirirā irogue marā merā nerērāsūta āārā. Marīpu Īgūsārēta ñerī opamerā āārīmakū irisiadi āārīmī. 24 Marī Jesúre buremurā āārā. Iripoegue Marīpu marīrē: “Ōārō irigura”, ārī werepídi āārīmī. Īgū irasū ārī werepíderosūta Jesús iridi āārīmī. Īgūya díre béo boadea merā marīrē taudi āārīmī. Iripoeguemu Abel Īgūya dí béodeare ĩāgū, Marīpu Īgūrē wējēdire wajamoādi āārīmī. Jesucristoya dí béodea gapure ĩāgū, marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī. Irasiro Cristo dí béodea, Abel dí béodea nemorō wajakua.

25 Irasirirā ōārō pémasīka! Marīpuyare wereguere péduamerā irirosū āārībirikōāka! Iripoegue i nikūmu Moisés Marīpuyare weremakū pérā, wārā irire péduabirinerā āārīmá. Īgūsā irire péduabiridea waja Marīpu Īgūsārē wajamoādi āārīmī. Īgūsā nemorō Cristore péduamerā gapure buro wajamoāgukumi. Cristo ūmugasiguemu Marīpuyare weregu āārīmī. 26 Iripoegue Marīpu Īgū dorerire Moisére pígu, Īgū werenīrī merā nikū ñomemakū iridi āārīmī. Dapagorare

āsū ārīmi: “Sunu i nikū ñomemakū irigu, suñarōta gajino irinemogura. I nikū dita ñomemakū iribi meta āārīgukoa. Ūmugasiguedere ñomemakū irigura”, ārīmi. ²⁷ “Sunu i nikū ñomemakū irigu, suñarōta gajino irinemogura”, ārīgū: “Āārīpereri yu irideare béogukoa”, ārīgū yámi. Īgūyarārē doregu āārīrī gapure béobirikumi. Irasiroro Īgū irideare béomakū, Īgūyarārē doregu āārīrī dita dujarokoa. ²⁸ Marīpu Īgūyarārē dorerogue marīrē Īgū merā āārīmakū irigukumi. Irasirirā Īgūyarārē doregu āārīrīrē béosūbirimakū ĩārā, Marīpure: “Mu merā usuyáa”, ārīrō gāāmea. Irasirirā bremurī, gopeyaro merā Īgūyare irituyaro gāāmea. Irasū irirā, marī Īgūrē usuyamakū irirākoa. ²⁹ Peame ūjūrō goerosū Marīpu goero wajamoāgū āārīmi. Irasirirā Īgūrē gopeyaro merā bremurā!

13

Marīpu suyuri ditare iriro gāāmea, ārī gojadea

¹ Marī Jesucristore bremurā sugu pūrā irirosū āārā. Irasirirā gāme maīrē neō piribirikōāka! ² Mūsā puro ejarārē ōārō merā mūsāya wiirigue ñajāridoreka! Irire kātibirikōāka! Iripoegue gajirā irasirirā, Marīpure wereboerārē Īgūsāya wiigue ñajādorenerā āārīmā. “Marīpure wereboerā āārīma”, ārīmasībirinerā āārīmā.

³ Peresugue āārīrārē bopoñarī merā gūñaka! Īgūsā merā peresugue āārīrā irirosū péñaka! Gajirā ñerō tarirādere bopoñarī merā gūñaka! Īgūsā merā mūsāde ñerō tarirā irirosū péñaka! Iritamuka Īgūsārē!

⁴ Āārīpererā marāpokurā, marāpokurā gāme gopeyari merā ĩāburo. Ūma Īgūsā marāposā nome merā ōārō āārīrikuburo. Nomede Īgūsā marāpusāmarā merā ōārō āārīrikuburo. Marāpu marīrā, marāpokurāde gajirā ūma merā ñerō irimakū ĩāgū, marāpo marīrā, marāpokurāde gajirā nome merā ñerō irimakū ĩāgū, Marīpu Īgūsārē wajamoāgukumi.

⁵ Niyerure maībirikōāka! Mūsā opari merā usuyaka! Marīpu āsū ārīdi āārīmī: “Mūsārē neō béobirikoa. Mūsā merā āārīnīgukoa mūsārē iritamubu”, ārīdi āārīmī. ⁶ Irasirirā gūñaturari merā āsū ārī masīa:

Marī Opu yare iritamugū āārīmi. Neō sugu masakū yare ñerō iriduarire güibeā, ārī masīa.*

⁷ Mūsārē ōārō siiu, Marīpuya kerere werenerārē gūñaka! Īgūsā okaro bokatīūrō ōārō āārīrikudeare gūñaka! Irasū gūñarā, Jesucristore Īgūsā bremuderosūta mūsāde bremuka!

* 13:6 Sal 56.3-4, 9-11; 118.6

⁸ Jesucristo marĩrẽ iritamugũ, neõ gorawayubirikumi. Iripoegue, dapagoradere, pũrugedere ĩgũ ããĩderosũta ããĩnĩkõãgukumi. ⁹ Gajirã gajirosũ buerire pẽnemobirikõãka, Marĩpũya diayema buerire bėori, ãĩrã! ĩgũsã marĩrẽ: “Ire baaka! I gapũre baabirikõãka!” ãĩ buemoãmakõãma. Iri buerire tũyamakũ marĩrẽ iritamubea. Marĩpũyare marĩrẽ gũñaturamakũ iribea. Marĩpũ dita ĩgũ marĩrẽ maĩrĩ merã marĩrẽ gũñaturamakũ yãmi.

¹⁰ Iripoegue Marĩpũya wiigue paía waimũrãrẽ wějẽ soepe-
onerã ããĩmã. Irasirikererã, iri merã masakare ĩgũsã ñerõ
iridea wajare neõ taumasĩbirinerã ããĩmã. Jesucristo gapũ
ĩgũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare taudi ããĩmĩ. ¹¹ Paía
opũ waimũrã wějẽ, Marĩpũ ããĩrĩ taribugorague ĩgũsãya díre
ãĩ ñajãdi ããĩmĩ. Irogue Marĩpũre masaka ĩgũsã ñerõ iri-
dea wajare: “Bėoka!” ãĩ sěrẽbosadi ããĩmĩ. ĩgũ wějẽnerã
waimũrãya dũpũri gapũre makã tũrogue soebėokõãdi ããĩmĩ.
¹² Irire iriderosũta Jesũdere makã tũrogue wějẽbėonerã ããĩmã.
Irasirikeremakũ, ĩgũya dí bėori merã marĩrẽ waja opamerã
ããĩmakũ iridi ããĩmĩ. ¹³ Jesús makã tũrogue curusague
boari: “Gũyasĩũgorãa”, ãĩsũdero ããĩrĩbũ. ĩgũ boamakũ, masaka
ĩgũrẽ turi, bũridanerã ããĩmã. ĩgũrẽ irasiriderosũta masaka
marĩdere turi, bũridakeremakũ, piriro marĩrõ ĩgũrẽ tũyaro
gããmea. ¹⁴ I nikũgue marĩ ããĩrĩburi makã mãa. Gaji makã,
marĩ pũrugue ããĩrĩburi makãrẽ ãmũgasima makãrẽ yũrã yãa.
¹⁵ Irasirirã Jesucristo iritamurĩ merã Marĩpũre bũremurã,
iro dupiyuro ĩgũrẽ gajino sũunaderosũ, dapagorague ĩgũrẽ
ũũyari sĩnĩkõãrã! ĩgũrẽ: “Gũapũ, õãtarĩgũ ããrã”, ãĩ bũremurã!
¹⁶ Gajirãrẽ õãrõ irika! Mũsã oparire opamerãrẽ guereka! Irire
kãtibirikõãka! Mũsã irasirirã, Marĩpũre sĩrã irirosũ irirãkoa.
Ĩgũrẽ ũũyamakũ irirãkoa.

¹⁷ Mũsã oparãrẽ õãrõ pėka! ĩgũsã dorerire bũremurĩ merã
iritũyaka! Marĩpũ pĩdi ããĩmĩ, ĩgũsãrẽ mũsãrẽ õãrõ kore-
doregũ. Irasirirã mũsãrẽ ĩgũyare õãrõ buenĩkõãma, ĩgũrẽ
bũremurĩrẽ piribirikõãburo, ãĩrã. Pũrugue Marĩpũ ĩgũsãrẽ:
“Wereka yũre! ¿Naásũ bueri?” ãĩ sěrẽñamakũ, ĩgũrẽ
yũjũrãkuma. Irire masĩsĩã, õãrõ buedũama. Irasirirã ĩgũsã
buerire mũsã õãrõ pėmakũ, ũũyari merã moãrãkuma. Mũsã
pėbirimakũ gapũ bũjawererãkuma. Mũsã ĩgũsãrẽ tarinũgãrã,
õãrõ ããĩrĩkũbirikoa.

¹⁸ Mũsã Marĩpũre sěrẽrã, guaya ããĩrĩbũrere sěrẽbosanĩka! Gua
õãrĩ ditare iridũãa. Marĩpũ ĩũrõ: “Õãrĩrẽ irirã, waja opamerã
ããrã”, ãĩ pėñãa. ¹⁹ Yũre Marĩpũre sěrẽbosarã, ãsũ ãĩ sěrẽka:
“Mėrõgã pũrũta ĩgũ gũa pũrogue dupaturi aarĩbũrere ãmuka!”
ãĩ sěrẽka!

Õãdoretũnudea

²⁰ Marĩpũ marĩrẽ ĩgũ merã õãrõ siñajãrĩ sĭgũ marĩ Opũ Jesucristo boadiguere masũdi ããrĩmĩ. Jesucristo ovejare korerimasũ irirosũ marĩrẽ õãrõ koregũ ããrĩmi. Iripoegue Marĩpũ marĩrẽ: “Õãrõ irigũra”, ãrĩ werepĩdi ããrĩmĩ. ĩgũ werepĩdeare Jesús boagũ ĩgũya dí béodea merã marĩrẽ iriyuwarikũdi ããrĩmĩ. Irire neõ béobirikumi. ²¹ Irasirigũ Marĩpũ mũsãrẽ iritamuníkõãburo. Iri iritamunírĩ merã ããrĩpereri õãrĩrẽ, ĩgũ gããmerĩ ditare irimakũ iriburo. ĩgũ gããmerõsũta Jesucristo merã marĩ ããrĩpererãrẽ irasiriburo. Irasirirã Cristore: “Õãtaria mũ”, ãrĩ bũremuníkõãrã! Irasũta irirã!

²² Yaarã, i pũgue yũ mũsãrẽ: “Ãsũ irika!” ãrĩ gojarire õãrõ merã péka! Yũ mũsãrẽ wãrigora gojabodi ããrĩkeregũ, mérĩgã were gojabũ. Irasirirã irire õãrõ bueka! ²³ Idere mũsãrẽ weregũra. Marĩyagũ Timoteore peresugue ããrãdire wiuãñurã. Dapagorare ĩgũ aarimakũ, yũ ĩgũ merã mũsãrẽ ĩãgũ waagũra.

²⁴ Mũsã oparãrẽ, gajirã Jesucristore bũremurãrẽ ããrĩpererã iro ããrĩrãrẽ õãdorea gũa. Gũa merãmarã Italia marã mũsãrẽ õãdorema.

²⁵ Marĩpũ mũsã ããrĩpererãrẽ õãrõ iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropata ããrã.

SANTIAGO

Santiago Marĩpũyarã ããrĩpererogue waasirinerãrẽ gojadea

¹ Yũ Santiago i pũ merã mũsãrẽ õãdorea. Yũ Marĩpũre, irasũ ããrĩmakũ marĩ Opũ Jesucristore moãboegũ ããrã. Mũsãrẽ Israel bumarãrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari buri marãrẽ ããrĩpererogue waasirinerãrẽ gojãa.

Marĩpũ masĩrĩ sĩrĩmarẽ gojadea

² Yaarã, mũsãrẽ wári gajirosũperi ñerĩ waamakũ, gajipoe gũñaña marĩrõ ñerõ tarirã, õãrõ usũyari merã ããrĩnĩkõãka! ³ Mũsã ire masĩa. Ñerõ tarirã: “Marĩpũ yũre iritamugakumi”, ãrĩ bũremurĩrẽ pirimerã, gũñaturari merã ãgũrẽ bũremunemorãkoa. ⁴ Mũsãrẽ Marĩpũre bũremurĩrẽ neõ piriro marĩrõ gũñaturanĩkõãrõ gããmea. Gũñaturanĩrã, õãrõ pẽmasĩrã, Marĩpũ ãgũ masĩrĩ sĩrĩrẽ oparã ããrĩrãkoa.

⁵ Mũsã masĩrĩrẽ opamerã, Marĩpũre sẽrẽka! Mũsã sẽrẽmakũ pẽgu, mũsãrẽ sĩgukumi. Neõ turiro marĩrõ merã ããrĩpererã ãgũrẽ sẽrẽrãrẽ wári masĩrĩ sĩgukumi. ⁶ Irasirirã irire sẽrẽrã: “¿Yũre sĩgukuri?” ãrĩ gũñamerãta bũremurĩ merã sẽrẽka! Sugu: “¿Yũre sĩgukuri, o sĩbirikuri?” ãrĩ gũñarikũgu, dia wadiyama makũrĩ gorawayuro irirosũ ãgũ gũñarĩrẽ gorawayunakumi. ⁷ Irasirigu: “¿Yũre sĩgukuri, o sĩbirikuri?” ãrĩ gũñagũ: “Marĩ Opũre sẽrẽrĩrẽ opagũkoa”, neõ ãrĩ gũñabirikõãburo. ⁸ Sunũrẽ gajirosũ, gajinũrẽ gajirosũ gũñami. Irasirigu: “Ãsũ irigũra”, ãrĩ gũñabirisã, keoro neõ irimasĩbemi.

⁹ Sugu ubu ããrĩgũ ããrĩkeregu, Jesũre bũremusĩã, Marĩpũ ãũrõrẽ ubu ããrĩgũ meta ããrĩmi. ãgũyagũ ããrĩmi. Irasirigu usũyaburo. ¹⁰ Gajigu wári doebiri opagu, ãgũya doebiri pẽmakũ ããkeregu, Jesũre bũremusĩã, usũyaburo. Marĩpũ ãũrõrẽ ãgũya doebiri ubu ããrĩrĩ ããrã. Tá goori irirosũ pererokoa. ¹¹ Abe mũrĩja, bũro asimakũ, tá ñãña, iri gooride ñãndijakoa. Iri goori õãrĩ ããrĩkerero, pẽreakõãkoa. Ãsũta waakoa doebiri opagũre. ãgũ moãrĩ merãta boakumi.

Ñerõ taririre, irasũ ããrĩmakũ ñerõ iridũarire gojadea

¹² Jesũre bũremugũ ñerõ tarikeregu: “Marĩpũ yũre iritamugakumi”, ãrĩ bũremurĩrẽ piribi, usũyami. ãgũ gũñaturari merã tariwederero pũru, Marĩpũ ãgũrẽ: “Õãrõ irimi”, ãrĩgukumi. Irasirigu ãgũrẽ ãmũgasigue pẽrebiri okari

sĩgukumi*. Āārĩpererã ĩgũrẽ maĩrãrẽ: “Iri okarire sĩaura”, ārĩdi āārĩmĩ. ¹³ Sugũ ñerĩrẽ iridũagu: “Marĩpu yũre ñerõ iridũamakũ yámi”, ārĩ gũñabirikõãburo. Marĩpu neõ ñerĩrẽ iridũabemi. Irasũ āārĩmakũ, neõ marĩrẽ ñerõ iridũamakũ iribemi. ¹⁴ Āsũ gapũ āārã. Masaka ĩgũsã ñerĩ ñaribejari gũñarĩrẽ piribirimakũ, iri gũñarĩ ĩgũsãrẽ ñerõ iridũamakũ yáa. ¹⁵ Irasirirã ĩgũsã ñerĩ ñaribejari gũñarĩrẽ pirimerã, puũ iri ñerĩ ñaribejarire irirãkuma. Iri ñerĩ iririre pirimerã, puũ perebiri peamegue waarãkuma.

¹⁶ Yaarã yũ maĩrã, diayeta gũñaka! “Marĩpu yũre ñerõ iridũamakũ yámi”, neõ ārĩ gũñabirikõãka! ¹⁷ Marĩpu ãmũgasigue āārĩgũ marĩrẽ õārĩ, diayema ditare sĩmi. ĩgũ abe ãmũmũrẽ, ñamimũrẽ, neñukãdere iridi āārĩmĩ. Neõ gorawayubemi. Irasirigũ ĩgũ āārĩderosũta āārĩnĩkõãgukumi. ¹⁸ ĩgũ gããmederosũta ĩgũya kere diayema āārĩrĩ merã marĩrẽ ĩgũyarã āārĩmakũ iridi āārĩmĩ, ĩgũ pũrã āārĩpuoriburo, ārĩgũ.

Marĩpũya kerere pãrã, ĩgũ dorerosũta irika! ārĩ gojadea

¹⁹ Yaarã yũ maĩrã, ire masĩka! Mũsã āārĩpererãrẽ Marĩpũya kerere õārõ pãro gããmea. Gajirã mũsãrẽ weremakũ pãrã, õārõ gũña odorãgue ĩgũsãrẽ wereka! Mata guabirikõãka! ²⁰ Sugũ noõ gããmerõ guagu, Marĩpu gããmerĩrẽ iribemi. ²¹ Irasirirã āārĩpereri mũsã ñerõ gũñarĩrẽ, ñerĩ iririre pirikõãka! Marĩpũya kerere mũsã pãdeare bũremurĩ merã õārõ irika! ĩgũya kerere pãmakũ, ĩgũ turari merã mũsãrẽ peamegue waabonerãrẽ taugukumi.

²² ĩgũya kere pãdeare õārõ irika! Iri kerere pãkererã, irire irimerã, mũsã basi ārĩkatori merã: “Õārõ yáa”, ārĩ gũñarãkoa. ²³ Mũsã Marĩpũya kerere pãkererã, irire irimerã, sugũ masaku ĩgũya diapure diuru merã āĩñagũ irirosũ āārã. ²⁴ ĩgũya diapure āĩñadero puũ, gajirogue waa, ĩgũ deyorire mata kãtiakõãkumi. Irasirirã, ĩgũ kãtiderosũta Marĩpũya kerere pãadero puũ, mata kãtikõãa. ²⁵ Gajigũ gapũ Marĩpũya kere pãdeare gũñanĩgũ, kãtibirikumi. Irasirirã, ĩgũ irirosũ irirã, marĩ pãdeare kãtibirikoa. Marĩpu dorerire irinĩrãkoa. Irasirigũ Marĩpu marĩrẽ marĩ iriri merã usuyamakũ irigukumi. ĩgũ doreri keoro āārã. Irire marĩrẽ pĩdi āārĩmĩ, iri merã ĩgũ gããmerĩrẽ irimasĩburo, ārĩgũ.

²⁶ Sugũ: “Marĩpũre bũremua”, ārĩ gũñakeregũ, gajirãrẽ werewũarire, ĩgũsãrẽ ñerõ werenĩrĩrẽ piribirimakũ, ĩgũ:

* **1:12** Sugũ ũma birarimasũ gajirã nemorõ õārõ ũmagũ, olivo wãĩkũdima pũrĩ merã iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ĩgũya dipurugue peokuma, gajirãrẽ ĩgũ wajatadeare ĩmurã. I irirosũ, sugũ Jesũre bũremugũ ñerõ tarikeregu: “Marĩpu yũre iritamugukumi”, ārĩ bũremurĩrẽ piribi, ãmũgasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri ãmũgasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosũ āārã.

“Marĩpure buremua”, ãrĩrĩ waja máa. Īgũ basita ãrĩkatogu yámi. ²⁷ Marĩ diayeta Marĩpu ããrĩnĩgũrẽ buremurã, ãsũ iriro gããmea. Pagusãmarã marĩrãrẽ, wapiweyarãdere ĩgũsã ñerõ tarimakũ ĩãrã, ĩgũsãrẽ iritamurõ gããmea. I mũũ marã ñerĩ irirã irirosũ iribirikõãrõ gããmea.

2

Masakare surosũ ĩãka! ãrĩ gojadea

¹ Yaarã, mũsãrẽ Jesucristo marĩ Opũ õãtarĩgũre buremurã masakare surosũ ĩãrõ gããmea. Surãyeri masakare õãrõ irirã, gajirãdere õãrõ irika! ²⁻³ Mũsãrẽ i keori merã weregũra. Wãri doebiri opagũ oro merã iridea mojõsũrĩ túsãrĩ berorĩre opagũ õãrĩ surĩ sãñagũ, mũsã Jesũre buremurã nerẽrõgue aarimakũ ĩãrã, ĩgũrẽ õãrõ merã: “Õõ, i õãrĩ doaripẽrõgue doaka!” ãrĩbukoa. Gajigũ bopogu boaro daro surĩro sãñagũ aarimakũ ĩãrã, ĩgũ gapũre õãrõ bokatĩrĩñeãbiribukoa. Gajipoe irirã ĩgũrẽ: “Irota dujaka!” o “Õõ yebague doaka!” ãrĩbukoa. ⁴ Mũsã ĩgũsãrẽ surosũ ĩãmerã, ñerõ gũñarĩ merã: “Wãri doebiri opagũ, bopogu nemorõ ããrĩmi”, ãrĩrã yáa.

⁵ Yaarã yũ maĩrã, yũre péka! Marĩpu i mũũgũe: “Boporã ããrĩma”, masaka ãrĩrãrẽ beyedi ããrĩmĩ, ĩgũrẽ wãro buremurĩ opamurãrẽ. ĩgũrẽ maĩrãrẽ: “Sĩgũra”, ãrĩdeare ĩgũyarãrẽ dorerogue opaburo, ãrĩgũ, ĩgũsãrẽ beyedi ããrĩmĩ. ⁶ Marĩpu boporãrẽ beyekeremakũ, mũsã gapũ ĩgũsãrẽ buremubea. Doebiri oparã gapũ mũsãrẽ burõ poyari merã moãdorenama. ĩgũsãta mũsãrẽ weresãrĩrẽ beyerimasã purõguere weresãmurã ãĩwãgãnama. ⁷ Mũsã: “Jesús õãgũyarã ããrĩma”, ãrĩsũrã ããrã. Doebiri oparã gapũ ĩgũyamarẽ ñerõ werenĩrã ããrĩma.

⁸ Marĩpu marĩrẽ doregũ ĩgũ dorerire gojadea pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Mũ basi maĩrõsũta mũ purõ ããrĩrãdere maĩka!” Mũsã i dorerire irirã, õãrĩrẽ irirã yáa. ⁹ Mũsã gajirãrẽ surosũ ĩãmerã ñerõ irirã yáa. Marĩpu doreri gojadea pũgue irasirirãrẽ ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu dorerire tarinũgãrã ããrĩma”. ¹⁰ Sugũ ããrĩpereri Marĩpu dorerire irikeregũ, su wãrĩrẽ tarinũgãgũ, ñerõ iridea wajare opami. Irasirigũ ããrĩpereri Marĩpu dorerire tarinũgãgũ irirosũ ããrĩmĩ. ¹¹ Marĩpu ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Gajigũ marãpo merã ñerõ iribirikõãka!” Gajidere ãrĩdi ããrĩmĩ: “Masakare wẽjẽbirikõãka!” Irasirigũ sugũ, gajigũ marãpo merã ñerõ iribirikeregũ, masakare wẽjẽgũ, Marĩpu dorerire tarinũgãgũ ããrĩmĩ. Ñerõ iridea waja, waja opami. ¹² Marĩpu ĩgũ dorerire marĩrẽ pídi ããrĩmĩ, iri merã ĩgũ gããmerĩrẽ irimasĩburo, ãrĩgũ. ĩgũ masakare ĩgũsã ñerõ iridea waja, wajamoãgũ ããrĩmĩ. ĩgũ dorerire marĩ irideare:

“Ōãgorabu”, marĩ iribirideare: “Ñegorabu”, ãrĩ beyegukumi. Irasirirã ĩgũ dorerire irika! ĩgũ gããmerõsũta werenĩka! 13 Marĩpu ĩgũ ããrĩpererã ñerãrẽ peamegue wajamoãrĩnu ejamakũ, masakare bopoñarĩ merã ĩãmerãrẽ bopoñarĩ merã ĩãbirikumi. Gajirãrẽ bopoñarĩ merã ĩãrã gapure bopoñarĩ merã ĩãgukumi. ĩgũsãrẽ wajamoãbirikumi.

Jesúre buremurĩrẽ, irasũ ããrĩmakũ õãrĩ iririre gojadea

14 Yaarã, ire péka! Sugũ õãrĩrẽ iribi: “Jesúre buremua”, ãrĩrĩ wajamáa. Irire ãrĩrĩ merã dita tausubirikumi. Peamegue waagukumi. 15 Jesúre buremugũ, o Jesúre buremugõ, surĩ gorawayumerã, baari mérõgã opamakũ ĩãrã, ¿nasirirãkuri musã? 16 ĩgũsãrẽ: “Ōãrõ waaburo musãrẽ. Ōãrĩ surĩ bokarã, baayapirã waaka!” ãrĩrã, ĩgũsã gããmerĩ gapure sĩbirimakũ, musã ãrĩrĩ neõ wajamáa. 17 I irirosũ ããrã. Sugũ: “Jesúre buremua”, ãrĩgũ, õãrĩ gapure iribirimakũ, ĩgũ: “Jesúre buremua”, ãrĩrĩ neõ wajamáa.

18 Gajipoe irigu yũ wererire péduabi gapũ yũre ãsũ ãrĩbukumi: “Sugũ Jesúre buremurĩ opami. Gajigu gapũ Jesúre buremubirikeregũ, õãrĩrẽ yámi”, ãrĩbukumi. ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, yũ ĩgũrẽ ãsũ ãrĩbukoa: “Masaka sugũ õãrĩ iririre neõ ĩãbirikererã, ĩgũrẽ: ‘Jesúre buremugũ ããrĩmi’, ãrĩmasĩbirikuma. Gajigu gapũ ĩgũ õãrĩ iriri merã gajirãrẽ ĩgũ Jesúre buremugũ ããrĩrĩrẽ masĩmakũ yámi”, ãrĩbukoa. 19 Musã: “Marĩpu sugũta ããrĩmi”, ãrĩ buremua. Musã irasũ ãrĩ buremumakũ õãgoráa. Wãtẽa õãrĩrẽ neõ irimerãde irire buremuma. ĩgũsã Marĩpu ããrĩrikurire masĩma. Irasirirã ĩgũrẽ güirã, naradama. 20 Musã pémasĩmerã ããrã. Irasirigu ire musãrẽ werenemogura, pémasĩdoregũ. Sugũ: “Jesúre buremua”, ãrĩgũ õãrĩ gapure iribirimakũ, ĩgũ: “Jesúre buremua”, ãrĩrĩ neõ wajamáa. Jesúre buremugũ meta ããrĩmi.

21 Iripoeguemu marĩ ñekũ Abraham irideare güñaka! “¿Diyeta ĩgũ yũre buremurĩ?” ãrĩgũ, Marĩpu ĩgũ magũ Isaare ãtãyeri merã iridea soepeorogue wẽjẽ soepeodoredi ããrĩmi. Irasirigu Abraham Marĩpu dorederosũta ĩgũ magũrẽ ãĩ wẽjẽbu iridi ããrãdimi. Marĩpu ĩgũ dorerire Abraham tarinugãbirimakũ ĩãgũ, ĩgũrẽ: “Mu magũrẽ wẽjẽbirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmi. Irasirigu ĩgũrẽ: “Diyeta yũre buremumi, õãgũ ããrĩmi”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmi. 22 Irasirirã musã ire masĩa. Abraham Marĩpũre buremusĩã, ĩgũ doredeare iridi ããrĩmi. Irasũ ããrĩmakũ ĩgũ doredeare irisĩã, Marĩpũre buremurĩ opatarigu dujadi ããrĩmi. 23 Irasiriro Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue Abraham irideare gojaderosũta waadero ããrĩbũ. ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Abraham Marĩpũre buremudi ããrĩmi. ĩgũ buremumakũ ĩãgũ: Marĩpu ĩgũrẽ: ‘Ōãgũ ããrĩmi’, ãrĩ ĩãdi ããrĩmi”, ãrĩ gojasũdero

ãārĩbú. Irasũ ãārĩmakũ, Marĩpu ĩgũrê: “Abraham, yu merãmu ãārĩmi”, ãrĩdi ãārĩmi.

²⁴ Irasirirã Abrahãyamarẽ gũñarã, mũsã ire masĩa. Sugu: “Marĩpure bũremua”, ãrĩgũ, õãrĩ gapure iribirimakũ ĩãgũ, Marĩpu ĩgũrê: “Õãgũ ãārĩmi”, ãrĩ ĩãbemi. Gajigu gapu diayeta Marĩpure bũremugũ õãrĩrê yãmi. Irasirimakũ ĩãgũ, Marĩpu ĩgũrê: “Õãgũ ãārĩmi”, ãrĩ ĩãmi. ²⁵ Gaji iripoeguemo ãma merã ñerõ irideo Rahab wãĩkũgo irideare gũñaka! Josuẽ iriunerã igoya makãgue ĩãdurirã ejamakũ, ĩgũsãrê iritamudeo ãārĩmó. Igoya makã marã ĩgũsãrê boka wẽjẽrĩ, ãrĩgõ, igoya wiigũe ĩgũsãrê duúdeo ãārĩmó. Pũru ĩgũsã duri dujariri maarẽ ĩmudeo ãārĩmó. Igo Marĩpũyarãrê iritamurĩ merã Marĩpure igo bũremurĩrê ĩmudeo ãārĩmó. Irasirimakũ ĩãgũ, Marĩpu igore: “Õãgõ ãārĩmo”, ãrĩ ĩãdi ãārĩmi. ²⁶ Æsũ ããrã. Masaku yũpũrã marĩmakũ, ĩgũya dũpu okabirikoa. Sugu: “Marĩpure bũremua”, ãrĩgũ, õãrĩ gapure iribi, diayeta Marĩpure bũremubemi. Irasiriro ĩgũ: “Marĩpure bũremua”, ãrĩrĩ neõ wãjamãa. Yũpũrã marĩrĩ dũpu, boari dũpu irirosũ ããrã.

3

Marĩya disi wiririre gojadea

¹ Yaarã, ire mũsã masĩa. Marĩpu gũa ĩgũyare buerimasã buerire, gajirã moãrĩmasã iriri nemorõ ĩã beyegũkumi. ĩgũyare keoro buebirimakũ ĩãgũ, gajirã nemorõ gũare wãjamoãgũkumi. Irasirirã mũsã watopegue ããrĩrã mérégã dita gajirãrê buerimasã ããrĩburo. ² Marĩ ããrĩpererã wãri õãrõ iribirire yãa. Sugu ñerĩ neõ werenĩbi: õãgũ Marĩpu gããmerĩ ditare irigu ããrĩmi. Gaji ñerõ iriridere neõ iribemi. ĩgũ ñerĩ werenĩrĩ ĩgũya disi wiririre kãmutamasĩgũ, ããrĩpereri ĩgũya dũpũgue ããrĩrĩ merã gaji ñerõ iriridere kãmutamasĩmi.

³ Marĩ werenĩrĩmarẽ keori merã weremakũ i irirosũ ããrã. Marĩ kõme berore caballuya disire túsãkoa. Irasirirã i berogã merã, ĩgũ wãgu waibu ããrĩkeremakũ, tũãgãmenú, marĩ waadũaro waamakũ irikoa. ⁴ Doódirude irasũta ããrã. Iriuru wãdiru ããrĩkeremakũ, mirũ bũro wẽjãpukeremakũ, wejatugũ méri majĩgã merã dita iriru waarõre wejatukumi. ⁵ Marĩ werenĩrĩ irasũta ããrã. Marĩya nediru mēdirugã ããrĩkeremakũ, marĩya disi wãri: “Masĩtaria”, ãrĩ werenĩrĩ wiria. Æsũ ããrã. Peame marĩ mērĩmegã diukeremakũ, wãri makãnúurẽ ãjũmakũ irikoa. ⁶ Irasiriro marĩya disi nediru merã ñerĩ werenĩrĩ, i peame irirosũ ããrã. Marĩya dũpũgue, marĩya nediru su wãigã ããrĩkeremakũ, marĩ ñerĩ werenĩrĩ marĩrê ããrĩpereri gajirosũperi ñerĩrê irimakũ irikoa. Irasiriro peame gajinorẽ ãjũwãgã, poyanorẽrõ irirosũ, marĩ ñerĩ werenĩrĩ,

marĩ i ùmugue okarinurĩrē òãrō ããrĩrĩrē poyanorēmakũ yáa. Marĩ ñerĩ werenírã, wãtĩ ñerĩ iridorerire irirã yáa. ⁷ Masaka ìgūsãyãrã ejorãrē kãmutarosũ ããrĩpererã makãnúu marã waimurãrē, wúrãrē, pĩrũãrē, dia marãrē kãmutamasĩma. Neògoraguedere ìgūsãnorē kãmutamasĩsianerã ããrĩmã. ⁸ Ìgūsãrē kãmutamasĩkeregu, neò sugũ masakũ ìgũ basi ìgũ werenírĩrē kãmutamasĩbemi. Irasirirã marĩ ñerĩrē werenĩduabirikererã, ñerĩ werenía. Ñña kũrĩmakũ ìgũya nima merã masakare wējẽrō irirosũ, marĩ ñerĩ werenĩrĩ merã gajirãrē ñetariro yáa.

⁹ Marĩ werenĩrĩ merã Marĩpu marĩ Opure: “Òãtaria”, ãrĩ, usayari sĩa. Marĩ werenĩrĩ merãta masakare: “Ñerō waaburo ìgūsãrē”, ãrĩ werenía. Marĩpu marĩ masaka ããrĩpererãrē ìgũ irirosũ ããrĩmakũ irikeremakũ, marĩ gãme ñerō werenía. ¹⁰ Su disita òãrĩ werenĩrĩ, irasũ ããrĩmakũ ñerĩ werenĩrĩ wiria. Yaarã, irasiribirikòãrō gããmea. ¹¹ Deko wiriri gobere òãrĩ wiriro, ñerĩ wiribirikoa. ¹² Yaarã, mũsã ire masĩa. Higuera, igui dukakubirikoa. Iguigu, higuera dukakubirikoa. Misõrĩ deko wiriri gobere moãkuri dekode wiribirikoa. Marĩde i irirosũ òãrĩ ditare werenĩrō gããmea.

Diayema masĩrĩ ãsũ ããrã, ãrĩ gojadea

¹³ Mũsã watopegue sugũ òãrō masĩgũ ããrĩgũno, òãrĩrē irinikòãburo. “Gajirã nemorō masĩtarinũgãa”, ãrĩbi, ìgũ masĩrĩ merã òãrĩrē iriburo. Irasirimakũ ìãrã, gajirã ìgũrē: “Òãrō masĩmi”, ãrĩrãkuma. ¹⁴ Mũsã gajinorē oparãrē buru ubu ìãturirã, ìgũsã nemorō ããrĩduarã, mũsãya ããrĩburi ditare iriduarã: “Masĩtarinũgãa”, ãrĩ gũñabirikòãka! Mũsã irasũ ãrĩ gũñarã, ãrĩkatorikurã, diayema ããrĩrĩrē keoro werenírã meta yáa. ¹⁵ Mũsã: “Masĩtarinũgãa”, ãrĩ gũñarĩ, Marĩpu gũñarĩ sĩrĩ ããrĩbea. I ùmũ marã gũñarĩ, wãtĩya ããrã. ¹⁶ Masaka gajirãrē ubu ìãturi, ìgũsãya ããrĩburi ditare iriduarã, gãme guaseonírã ããrĩma. ããrĩpereri gajirosũperi ñerĩrē yãma. ¹⁷ Marĩpu masĩrĩ sĩrĩ oparã gapũ òãrã ããrĩma. Gãme guaseodũamerã, gajirãrē iritamurã, gajirã wererire burumurĩ merã pérã, bopoñarĩ merã ìãrã, òãrĩrē irirã, masakare surosũ ìãrã, irikatoro marĩrō irinírã ããrĩma. ¹⁸ Gajirã merã òãrō ããrĩduarã, gãmekẽãrō marĩrō òãrō siñajãrĩ merã ããrĩmakũ iriduarã, diayema iririre irinírã ããrĩma.

4

I ùmũmarẽ gããmerã, Marĩpure gããmebema, ãrĩ gojadea

¹ ¿Nasirirã gãme guaseo, gãmekẽãrĩ mũsã? Ñsũ ããrã. Mũsã gũñarĩgue mũsã ñerĩrē iriduari, òãrĩrē iriduari merã gãmekẽãrĩ irirosũ ããrã. ² Gajinorē mũsã gããmea. Irasirirã irire

opabirisĩã, masakare wějĕã, ĩgŭsāyare ĕmaduarã. Gajigu gajinorĕ opamakŭ ĩãrã, ĩgŭrĕ ubu ĩãtura. Irasirirã ĩgŭyare opabirisĩã, gãme guaseo, gãmekĕãa. Musã Marĩpŭre sĕrĕbirisĩã, musã gããmerĩrĕ opabea. ³ Gajipoere gajinorĕ sĕrĕkererã, ñerŭ gŭñarĩ merã sĕrĕa. Musã basi musã ñerĩ haribejari ditare iriduarã sĕrĕa. Irasirigŭ Marĩpŭ musã sĕrĕrĩrĕ sĩbemi. ⁴ Musã sugo nomeŭ marãpŭkŭgo ããrĩkeregogajigŭre gããmegŭ irirosũ ããrã. ¿Musã ire masĩberi? Sugŭ i ũmŭ marã ñerĩrĕ irirã irirosũ iridugŭ, Marĩpŭre gããmebemi. I ũmŭ marã ñerĩrĕ irimakũ ĩãgŭ: “Īgŭsã irirosũ irigŭra”, ãrĩ gŭñagŭ, Marĩpŭre ĩãturigŭ dujami.

⁵ Marĩpŭya werenĩrĩ gojadea pŭgue irire ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbŭ: “Marĩpŭ Őãgŭ deyomarĩgŭrĕ marĩrĕ pĩdi ããrĩmĩ marĩ merã ããrĩbure. Őãgŭ deyomarĩgŭ marĩrĕ maĩgŭ, marĩ ñerĩrĕ iridŭamakũ gããmebemi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbŭ. Iri gojadea ubu ããrĩrĩ meta ããrã. ããrĩrŭma ããrã. ⁶ Irasirigŭ Marĩpŭ marĩ ñerĩrĕ irinemobirikŭãburo, ãrĩgŭ, marĩrĕ bopoñarĩ merã ĩã, ōãrŭ iritamumi. Irasiriro ĩgŭya werenĩrĩ gojadea pŭgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbŭ: “‘Gajirã nemorŭ ããrã’, ãrĩ gŭñagŭrĕ Marĩpŭ iritamubemi. ‘Yŭ ubu ããrĩgŭ ããrã, yŭre iritamuka!’ ãrĩgŭ gapŭre ōãrŭ iritamumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbŭ. ⁷ Irasirirã Marĩpŭ dorerire bŭremurĩ merã irika! Wãtĩ dorerire iribirikŭãka! Musã ĩgŭrĕ pĕbirimakũ ĩãgŭ, musãrĕ piri, duriwãgãkŭãgŭkumi. ⁸ Marĩpŭ pŭrogue ĩgŭrĕ: “Yŭ merã ããrĩka!” ãrĩ ejanugãrã irirosũ irika, ĩgŭrĕ masĩnemoduarã! Irasirimakũ ĩãgŭ, musã pŭrogue ejanugãgŭ irirosũ irigŭkumi musãrĕ iritamunemobu. Musã ñerŭ irirã ããrã. Irasirirã ñerŭ iririre pirika! Musã Marĩpŭyare irirã, o i ũmŭ marã irirosũ irirã: “Őãgorãã”, ãrĩ gŭñadãã. Ire irasũ ãrĩ gŭñabirikŭãka! I ũmŭ marã irirosũta ñerĩrĕ irimakũ, ñegorãã. Marĩpŭya ditare irimakũ, ōãã. ⁹ Musã ñerŭ iririre gŭñarã, usŭyari merã bŭrirono irirã, bŭjawereri merã oreka! Musã ñerŭ iririre gŭyasĩrĩrĩ merã, bŭjawereka! ¹⁰ Marĩ Opŭre: “Mŭ ĩŭrŭrĕ yŭ ñegŭ, ubu ããrĩgŭ ããrã, irasirigŭ yŭre iritamuka!” ãrĩ sĕrĕka! Musã irasũ ãrĩ sĕrĕmakũ: “Mŭrĕ iritamugŭra, yaagŭ, ōãgŭ ããrã”, ãrĩ ĩãgŭkumi.

Musã Jesũre bŭremurã musã basi gãme werewŭabirikŭãka ĩãrĩ gojadea

¹¹ Yaarã, musã Jesũre bŭremurã musã basi gãme werewŭabirikŭãka! Gajirãrĕ ñerĩ werenĩrã, o ĩgŭsãrĕ werewŭarã, Marĩpŭ marĩrĕ gãme maĩdoredeare tarinugãrã yãã. Irire tarinugãrã: “Iri doreri ōãbea”, ãrĩrã irirosũ yãã. Irasirirã Marĩpŭ dorerire: “Őãbea”, ãrĩ werewŭarã: “Yŭ Marĩpŭ nemorŭ doremasĩã”, ãrĩrã irirosũ yãã. ¹² Marĩpŭ sugŭta masakare ĩgŭ

dorerire pídi ããrĩmĩ. Īgũ sugũta ĩgũsã iririre ĩã beyemasĩmi. Masakare taumasĩmi, o peamegue béomasĩmi. Irasirirã mũsã gapũ: “Gajirã masakare werewũamasĩa”, ãrĩ gũñabirikõãka!

Ñamigãgue marĩ iriburire masĩbirimarẽ gojadea

¹³ Dapagorare gajire weremakũ, õãrõ péka! Mũsã surãyeri: “Dapagã, o ñamigã gaji makãgue su bojori moã, wáro niyeru wajatarãkoa”, ãrĩ werenĩa. Irasũ ãrĩ werenĩrãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. ¹⁴ Mũsãrẽ ñamigãgue waaburire neõ masĩbea. Marĩ i ãmũgue okari, ĩĩmikã boyoripoe duji, mérõgã purũ perero irirosũ ããrã. Marĩ i ãmũgue ããrĩ, mérõgã purũ boakõãrãkoa. ¹⁵ Irasirirã mũsãrẽ ãsũ ãrĩ werenĩrõ gããmea: “Marĩpurũ gããmemakũ, okarãkoa ire, o gajire irimurã”. ¹⁶ Mũsã gapũ: “Marĩ masĩa, irasirirã marĩ gããmerõ ãsũ irirãkoa”, ãrĩ werenĩa. Iri ããrĩpereri mũsã irasũ ãrĩ werenĩrĩ, ñegorãa. ¹⁷ Irasirirã: “Marĩ ãsũ irirã, õãrĩrẽ irirãkoa”, ãrĩ masĩkererã, irire irimerã, ñerĩrẽ irirã yãa.

5

Wári doebiri oparãrẽ waaburire gojadea

¹ Mũsã wári doebiri oparã yũre péka! Mũsã ñerõ tarirãkoa. Irasirirã ire gũña, burõ burõwewereri merã gaguinĩ oreka! ² Mũsãya doebiri boakõãrokoa. Mũsãya surĩre burua baarãkuma. ³ Mũsã niyeru koeri, oro, plata merã iridea koeri mũsã duripĩdea gurawijiakõãrokoa. Irasũ waamakũ, mũsã niyerure maĩsĩa, duripĩdeare masĩsũrokoa. I niyeru mũsã maĩrĩ, peame gajinorẽ soebéorosũ mũsãrẽ poyanorẽmakũ irirokoa. Dapagorare mũsã, i ãmũ pererĩnũ ejaburo dupiyuro, wáro niyerure duripĩrã yãa. Irire duripĩri waja burõ wajamoãsũrãkoa. ⁴ Mũsãya pooerire moãnerãrẽ wajaribea. Irasirirã mũsãrẽ: “Gũare mũsã ãrãderosũta wajarika!” ãrĩ gaguinĩma. Īgũsã irasũ ãrĩ gaguinĩrĩrẽ marĩ Opũ ĩgũrẽ wereboerãrẽ doregũ pémi. ⁵ Mũsã i ãmũgue okarã, wári doebiri opãa. Mũsã opari merã mũsã gããmerĩ ditare yãa. Mũsã irasiriri waja wajamoãsũrãkoa. Wekũre ĩgũsã wẽjẽburi dupiyuro õãrõ baa, diĩkũgũ irirosũ ããrã. ⁶ Mũsã ñerõ irimerãrẽ: “Ñerõ yãma”, ãrĩ, peresugue ãiwãgã: “Wẽjẽka!” ãrã, mũsã ĩgũsãrẽ iririre kãmutamasĩña marĩrõ.

Jesucristo i ãmũgue dupaturi aariburire marĩrẽ õãrõ yũro gããmea, ãrĩ gojadea

⁷ Irasirirã jaarã, marĩ Opũ Jesucristo i ãmũgue dupaturi aariburire gũñaturari merã õãrõ yũka! Pooe opũ ĩgũ ot-edeã dukakũburire õãrõ yũkumi. Īgũya pooere otedero purũ, deko merẽburire, irasũ ããrĩmakũ ĩgũ otedea purĩ, masãburire õãrõ yũkumi. ⁸ Mũsãde ĩgũ irirosũta õãrõ yũka! Marĩ Opũ

dupaturi aariburo mérõ duyáa. Irasirirã gũñaturari merã ãgũrẽ buremurĩrẽ neõ piriro marĩrõ merã ãgũ aariburire õãrõ yúnikõãka!

⁹ Yaarã, Marĩpu musãrẽ wajamoãrĩ, ãrĩrã, gãme turibirikõãka! ãgũ ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãgũ aariburo mérõ duyáa. ¹⁰ Yaarã, iripoegue marãrẽ marĩ Opũya kerere weredupiyunerãrẽ gũñaka! Marĩ Opũyare weredeã waja gajirã ãgũsãrẽ ñerõ irinerã ããrĩmã. ãgũya kerere weredupiyunerã gapũ ñerõ tarikererã, ãgũyare wereduúbirinerã ããrĩmã. ãgũsãrẽ ñerõ irirãrẽ ñerõ iribirinerã ããrĩmã. Irasirirã musãde ãgũsã iriderosũta irika! ¹¹ Ñerõ tarikererã marĩ Opũre buremurĩrẽ neõ piribirinerãrẽ gũñarã: “Marĩ Opũ õãrõ iritamunerã, usũyari bokanerã ããrĩmã”, ãrĩ gũñãã. Iripoeguemu Job wãĩkũgũ ñerõ tarideã kerere musã pébu. ãgũ buro ñerõ tarikeregu, marĩ Opũre buremurĩrẽ piribiridi ããrĩmĩ. Irasirigu ãgũ ñerõ taridero purũ, marĩ Opũ ãgũrẽ maĩgũ ãgũrẽ bopoñarĩ merã ããsãã, wãri õãrĩrẽ iridi ããrĩmĩ. Irasirirã, ãgũ marĩdere maĩrĩrẽ, ãgũ marĩdere bopoñarĩ merã ããrĩrẽ musã masãã.

¹² Yaarã, gajĩ yũ wererire goepeyari merã õãrõ péka! Musã gajirãrẽ wererã, ãsũ ãrĩ weribirikõãka: “Umuãgasima merã ãsũ irigũra”, o “I nikũma merã ãsũ irigũra”, ãrĩbirikõãka! Musã gajirãrẽ wererã, ãrĩkatori marĩrõ su diayeta wereka! Gajinorẽ irianerã: “Iriabu”, ãrĩka! “Ãsũ irirãra”, ãrĩrã, irika! “Ãsũ iribirikoa”, ãrĩrã, iribirikõãka! Marĩpu wajamoãbirikõãburo, ãrĩrã, irasirika!

¹³ Musã ñerõ tarirã, Marĩpũre: “Iritamuka yũre!” ãrĩ sãrẽka! Usũyari merã ããrĩrã, bayapeori merã ãgũrẽ: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usũyari sũka! ¹⁴ Sugũ pũrĩrikũgũ, Jesũre buremurã oparãrẽ siiuburo. ãgũsã ãgũrẽ uye merã piupeo, marĩ Opũre: “Jesũs, ñĩ mũrẽ buremugũrẽ tauka!” ãrĩ sãrẽbosarãkuma. ¹⁵ ãgũsã marĩ Opũre buremurĩ merã sãrẽmakũ, marĩ Opũ ãgũrẽ taugũkumi. Irasirigu ãgũrẽ pũrĩrĩ marĩgũ dujamakũ irigũkumi. Pũrĩrikũadi ñerõ iridi ããrĩmakũ, Marĩpu ãgũ ñerõ irideare kãtigũkumi. ¹⁶ Irasirirã musã ñerõ irideare gãme weretarika! Irasũ ããrĩmakũ, Marĩpũre musãya ããrĩburire gãme sãrẽbosaka! Irasirika, Marĩpu musãrẽ pũrĩrĩ marĩrã ããrĩburo, ãrĩrã! Õãrĩrẽ iririkũgũ buro buremurĩ merã gajirãya ããrĩburire Marĩpũre sãrẽbosamakũ, Marĩpu ãgũ sãrẽrõsũta irigũkumi. ¹⁷ Iripoeguemu Marĩpũya kerere weredupiyudi Elías wãĩkũgũ marĩsũta masakũ ããrĩdi ããrĩmĩ. ãgũ ããrĩdeapoegue marã ñerõ irimakũ ããgũ, Marĩpũre: “Deko merẽbirimakũ irika!” ãrĩ, buro buremurĩ merã sãrẽdi ããrĩmĩ. Marĩpu ãgũ sãrẽrĩrẽ pé, uye bojori gajĩ bojori dekgora, ãgũsãya nikũrẽ deko merẽbirimakũ iridi

ããrĩmí. ¹⁸ Pũrũ Marĩpũre: “Deko merẽmakũ irika doja!” ãrĩ sērēdi ããrĩmí. Īgũ sērēmakũ, deko merẽdero ããrĩbũ. Irasũ waa-makũ, ĩgũsãya nikũrē dupaturi oteri puri dukakũdero ããrĩbũ.

¹⁹ Yaarã, sugũ mũsã merãmũ diayema ããrĩrĩrē irinemobiri-makũ ĩãrã, dupaturi Marĩpũyare irimakũ irirã, ĩgũrē õãrõ irirã irikoa. ²⁰ Ire masĩka! Mũsã sugũ ñerõ irigũre ĩgũ ñerõ iririre pirimakũ irirã, ĩgũrē õãrõ irirã irikoa. Marĩpũ ĩgũrē peamegue waabodire taugũkumi. Īgũ wári ñerĩ irideare kãtigũkumi.

1 SAN PEDRO

Pedro Jesúre bɔremurã waasirinerãrê gojadea

¹ Yɔ Pedro mɔsãrê òãdorea. Jesucristo yɔre ìgũyare buedoregɔ beyemi. Irasirigɔ mɔsãrê, mɔsãya nikũrê wiri, gajirogue Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia wãikɔri nikũgue waasirinerãrê i pũrê gojáa. ² Marĩpɔ ããrĩnìgũ dupiyurogue mɔsãrê: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩderosũta beyedi ããrĩmí. Òãgũ deyomarĩgũ merã mɔsãrê ìgũyarã ããrĩmakũ iridi ããrĩmí, Jesucristo gããmerĩrê iriburo, ãrĩgũ. Jesucristo dí béori merã ñerĩrê koesũnerã ããrĩburo, ãrĩgũ, irasiridi ããrĩmí. Mɔsãrê òãrò iritamɔ, siñajãrĩ merã ããrĩdero nemorò ããrĩrikɔmakũ iriburo.

Jesúre bɔremurã Marĩpɔ merã òãrò ããrĩnĩburire gojadea

³ Marĩpɔre, marĩ Opɔ Jesucristo Pagɔre: “Òãtaria mɔ”, ãrĩ, ɔsɔyari sĩrã! Ìgũ marĩrê bɔro bopoñasĩã, Jesucristore boadiguere masũrĩ merã marĩrê dupaturi deyoarã irirosũ ìgũ pũrã ñajãmakũ iridi ããrĩmí. Irasirigɔ ìgũ merã marĩ òãrò ããrĩnìkòãburire masĩmakũ yãmi. ⁴ Irasirirã, ìgũyarãrê: “Òãrĩrê sĩgura”, ãrĩdeare marĩ opaburire ɔsɔyari merã yúrã yãa. Ìgũ marĩrê sĩburi: ìgũ ãmɔgasigue òãrĩ opari, neò pereburi, boaburi meta ããrã. ⁵ Marĩpɔ marĩrê ìgũrê bɔremurãrê ìgũ turari merã koremi. Irasirigɔ, i ãmɔ peremakũ, ìgũ marĩrê peamegue waabonerãrê: “Tauɔgura, yɔ merã ããrĩnìkòãrãkuma”, ãrĩdeare iriyuwarikɔrere masĩmakũ irigɔkumi.

⁶ Marĩ mérògã i ãmɔgue ããrĩròpa wãri gajirosũperi ñerò tarikererã, ãmɔgasigue Marĩpɔ marĩrê sĩburire gũñarã, bɔro ɔsɔyari merã ããrã. ⁷ Ñerò tarikererã, marĩ diayeta Marĩpɔre òãrò bɔremunĩrĩ, oro nemorò wajakɔa. Oro wajakɔkerero, pereburi ããrã. Masaka irire peamegue soekuma òãrĩ oro dita dujaburo, ãrĩrã. Irasũta marĩ ñerò tariri merã diayeta Marĩpɔre òãrò bɔremunĩrã dujarãkoa. Irasirigɔ, Jesucristo dupaturi aarimãkũ, Marĩpɔ marĩrê: “Òãrò iribɔ, irasirirã yɔ pɔro yɔ merã ããrĩnìkòãrãkoa”, ãrĩgɔkumi.

⁸⁻⁹ Mɔsã Jesucristore ìgũ i ãmɔgue ããrĩmakũ ìãbirinerã ããrĩkererã, ìgũrê maĩa. Dapagoradere ìgũrê ìãbirikererã, gũñaturari merã ìgũrê bɔremua. Mɔsã ìgũrê irasũ bɔremunĩmakũ, Marĩpɔ mɔsãrê peamegue waabonerãrê tarimãkũ irigɔkumi. Irasirirã mɔsã Marĩpɔ pɔrogue waaburire gũñarã, irogue eja, ɔsɔyagosũ bɔro ɔsɔyãa. I ɔsɔyari oparire werenĩrĩ merã weremasĩña mãa.

¹⁰ Iripoegue Marĩp̄ya kerere weredupiyunerã ĩgũ m̄sãrẽ õãrõ iritamugũ taiburire werenerã ããrĩmã. Irire werekerẽ, pẽmasĩbirinerã ããrĩmã. Irasirirã irire masĩduarã, bue, gũñamanerã ããrĩmã. ¹¹ Õãgũ deyomarĩgũ Cristo ĩgũsãrẽ iriudi iritamurĩ merã Cristo ñerõ tari, boadigue masã, ãmugasigue m̄rĩa, p̄ru ããrĩpererã Op̄u ããrĩburire weredupiyunerã ããrĩmã. Irasirirã: “¿Noã irasũ waagukuri, ñaásũ ããrĩmakũ irasũ waarokuri?” ãrĩ masĩduarã, irire bue, gũñamanerã ããrĩmã. ¹² Marĩp̄u ĩgũsã masĩmakũ gããmegũ, ĩgũsãrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “M̄sã ããrĩrĩpoe i irasũ waabirikoa dapa. P̄ru marã gapu irire ĩãrãkuma”, ãrĩdi ããrĩmĩ. Dapagorare Marĩp̄u marĩrẽ tauri kerere wererã ĩgũsã iripoegue weredeareta m̄sãrẽ werema. Õãgũ deyomarĩgũ Marĩp̄u ãmugasigue merã iriudi iritamurĩ merã m̄sãrẽ irire werema. Marĩp̄u Jesucristo iridea merã marĩrẽ taurire Marĩp̄ure wereboerãde b̄ro masĩduama.

Marĩp̄u marĩrẽ ñerĩ marĩrã ããrĩdoremi, ãrĩ gojadea

¹³ Irasirirã m̄sã iriburire õãrõ pẽmasĩrĩ merã gũñaka! Jesucristo i ãmugue dupaturi aarimakũ, Marĩp̄u m̄sãrẽ õãrõ iritamugũ m̄sã peamegue waabonerãrẽ taiburire gũñanĩkõãka! Irire gũñarã, b̄ro m̄s̄yari merã yũka! ¹⁴ Iripoegue m̄sã Marĩp̄ure masĩburi dupiyuro ñerõ m̄aribejarire iriunaderosũta dapagorare neõ irinemobirikõãka! Majĩrã ĩgũsã pagusãmarã dorerire tarinugãmerã irirosũ Marĩp̄u dorerire tarinugãbirikõãka! ¹⁵ Marĩp̄u m̄sãrẽ ĩgũyarã ããrĩdoregu siiudi, ñerĩ marĩgũ ããrĩmĩ. Irasirirã, ĩgũ irirosũ m̄sãde ñerĩ marĩrãta õãrĩ ditare irika! ¹⁶ Marĩp̄ya werenĩrĩ gojadea pũgue irasũta ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yu õãgũ, ñerĩ marĩgũ ããrã. Irasirirã m̄sãde ñerĩ marĩrã ããrĩka!” ãrĩdi ããrĩmĩ.

¹⁷ Marĩp̄u ããrĩpererãrẽ surosũ ĩãgũ, ĩgũsã irideare: “Iri õãbũ, iri õãbiribũ”, ãrĩ weregu ããrĩmĩ. Irasirirã ĩgũrẽ: “Guapu”, ãrĩrã, i ãmugue m̄sã ããrĩrõpa gopepyari merã ĩgũyare irika! ¹⁸ M̄sã ñekũsãmarã Marĩp̄uyare iribirinerã ããrĩmã. M̄sã ĩgũsã iriderosũ iriri wajamãa. Irasirigu Marĩp̄u m̄sãrẽ ĩgũsã iriderosũ iriunanerãrẽ taudi ããrĩmĩ ĩgũyare iriburo, ãrĩgũ. M̄sã ire masĩa. Marĩp̄u marĩrẽ taugu, marĩ ñerõ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmĩ. Irasũ wajaribosagu, niyeru, oro merã wajaribosabiridi ããrĩmĩ. Niyeru, oro pereburi ããrã. ¹⁹ Irasirigu iri wajakuro nemorõ marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmĩ. ĩgũ magũ Cristo boagu dí béodea merã gapu marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmĩ. Oveja majĩgũ masaka Marĩp̄ure b̄remurã wẽjẽ soepeobu õãgũ ããrĩderosũta Cristo õãgũ ñerĩ marĩgũ ããrĩmĩ. ²⁰ Marĩp̄u i ãmũrẽ ĩgũ iriburo dupiyurogueta Cristo ĩgũ boagu dí béoburire masĩsiadi ããrĩmĩ.

Ipapoere i ūmũ pereburi dupiyuro Cristore i ūmũgue iri-
udi āārīmí, ĩgũya dí béori merā m̄sārē iritamuburo, āārĩgũ.
21 Irasirirā Cristo iritamurĩ merā Marĩpũre b̄remua. Marĩpũ
Cristore boadiguere masũ, ūmũgasigue āĩmurĩa, āārĩpererā
Opũ sóodi āārīmí. Irasirirā Marĩpũre: “Gũare ōārō irigũ
āārĩmĩ”, ārĩ b̄remu, ĩgũ merā ōārō āārĩnĩburire ōārō masĩa.

22 Cristoya diayema kerere pé b̄remusĩā, m̄sā ñerĩ
iririkũrire pirinerā āārĩbũ. Dapagorare diayeta m̄sāyarārē
maĩmasĩa. Irasirirā m̄sāya yũjũpũrārĩ, āārĩpereri m̄sā turari
merā gāme maĩka! 23 M̄sā Marĩpũya werenĩrĩrē b̄remurā,
dupaturi deyoarā irirosũ waabu. Irasirirā ĩgũ pũrā waabu.
Marĩ pagusāmarā merā deyoa, pũrũ boakōārākoa. Iri irirosũ
āārĩbea Marĩpũ pũrā waamakũ. ĩgũya werenĩrĩ, perebiri
werenĩrĩ āārā. Irasirirā iri werenĩrĩ merā ĩgũ pũro ĩgũ merā
āārĩnĩkōārākoa. 24 ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩ go-
jasũdero āārĩbũ:

Āārĩpererā masaka tá irirosũ āārĩma. ĩgũsā ōārĩ oparide tá
goori irirosũ āārā. Tá masā, boakōāa. Gooride boakōāa.
Iri irirosũta marĩ masakade boarākoa.

25 Marĩ Opũ werenĩrĩ gapũ neō perebirikoa. ĩgũ ārĩderosũta
waarokoa. Āārĩpereri ĩgũ: “Āsũ irigura”, ārĩdeare
iriyuwarikũgukumi, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.*

Iri ōārĩ bueri, m̄sārē ĩgũsā weredeā, Jesucristo marĩrē tauri
kerere bueri āārā.

2

1 Irasirirā āārĩpereri gajirosũperi ñerĩ iririre: ārĩkatorire,
irikatorire, gajirā gajino opamakũ ĩaturirire, gajirārē ñerō ārĩ
werewũarire pirika! 2-3 M̄sā, marĩ Opũ m̄sārē ōārō iririre
sĩrũ masĩsiāa. Irasirirā neō deyoarāgā ōpĩkũrē gāāmerōsũ
m̄sāde marĩ Opũyare diayemarē b̄ro gāāmekā! Irire
gāāmerā, ĩgũrē b̄remunemorākoa. M̄sā irasirimakũ, m̄sārē
taugukumi.

Cristo masakare okari s̄ĩgũ ūtāye irirosũ āārĩmĩ, ārĩ gojadea

4 Cristo marĩrē okari s̄ĩgũ suye ūtāye masaka ĩgũsā béoadeaye
irirosũ āārĩgũ āārĩmĩ. ĩgũsā ĩgũrē gāāmebirikeremakũ, Marĩpũ
ĩgũ Pagũ gapũ ĩgũrē: “Ōātarigũ, āārĩpererā Opũ āārĩmĩ”, ārĩ
beyedi āārĩmĩ. Irasirirā ĩgũrē: “Ōāgũ āārĩmĩ”, ārĩ b̄remua.
5 Marĩde Cristo merā okari oparā ūtāyeri irirosũ āārā. Marĩpũ,
sugũ ūtāyeri merā wii irigũ irirosũ marĩ merā irigũ yāmi.
Irasirigũ marĩrē ĩgũyarārē ĩgũya wiima irirosũ āārĩmakũ yāmi.
ĩgũyarā paía ĩgũrē b̄remurā, ĩgũ dorederosũta gajino s̄ĩma.
Marĩrē ĩgũsā irirosũ āārĩmakũ yāmi, Jesucristo iritamurĩ merā

* 1:25 Is 40.6-8

Īgūrē usuyari sīburo, ārīgū. Irasirirā Īgūyare irirā, Īgūrē usuyamakū irirākoa. ⁶ Marīpū Īgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmi:

Yū beyedire yaa wiima weanúpūroridea ūtāye irirosū āārīgūrē Jerusalēgue pīgara. Īgū, yū beyedi ōātarigu, āārīpererā Opū āārīmi. Īgūrē būremurāno, būro usuyarākuma. “Ubugorata Īgūrē būremukubu”, ārī gūñabirikuma, ārīdi āārīmi.*

⁷ Mūsāde Īgūrē būremurā: “Ōātarigu āārīmi”, ārī iāa. Īgūrē būremumerā gapūre Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū:

Marīpū beyedi suye ūtāye wii iririmasā béoadeaye irirosū āārīkeremakū, Marīpū gapū Īgūrē iri wiima weanúpūroridea ūtāye irirosū āārīmakū iridi āārīmi. Irasirigu Īgūrē āārīpererā Opū pīdi āārīmi, ārī gojasūdero āārībū.*

⁸ Gaji Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū:

Marīpū beyedire būremumerā, iri ūtāyegue gubutūameémejānerā irirosū āārīma. Irasirirā Marīpū pūroque neō waabirikuma, ārī gojasūdero āārībū.*

Īgūya kerere būremubiri waja ūtāyegue gubutūameémejānerā irirosū āārīma. Marīpū pūroque ejabirikuma. Īgūsārē irasū waaburire Marīpū iripoequeta: “Irasū waarokoa”, ārīsiadi āārīmi.

Marīpūyarā āsū āārīma, ārī gojadea

⁹ Mūsā gapū Marīpū pūrā Īgū beyenerā āārā. Marī Opūyarā paia irirosū Īgūyare moārā, Marīpūya bumarā Īgū ĩūrō ñerī marīrā Īgūyarā āārā. Mūsārē nañīārō āārīrā irirosū Īgūyare neō masībirinerārē masīdoregū siiudi āārīmi. Irasirigu mūsārē boyorogue āārīrā irirosū irire ōārō masīrā āārīmakū iridi āārīmi. Mūsārē Īgū ōārō irideare gajirārē weredoregū, irasiridi āārīmi. ¹⁰ Mūsā iro dupiyurogue Marīpū pūrā āārībīribū. Dapagorare Marīpū pūrā āārā pama. Mūsā iro dupiyurogue bopoñarī merā ĩāsūña marībū. Dapagorare mūsārē Marīpū bopoñarī merā ĩāmi.

Marīpūyare irirā āārīkal ārī gojadea

¹¹ Yaarā yū maīrā, mūsā i ūmūrē naagorenarīmasā mūsāya makāgue āārīmerā irirosū, Marīpū pūro waamurāta āārā. Irasirigu mūsārē ire turaro werea. Mūsā ñerī ūaribejarire iribirikōāka! Mūsārē ñerō irimakū iriduarā irirosū mūsā ñerī ūaribejari mūsārē ñerō irimakū iriduarō yāa. ¹² Marīpūre masīmerā watopegue āārīrā ōārō irirā

ãārīka, mūsārē werewuari, ārīrā! Mūsā irasirimakū mūsārē werewuadukerērā, Marīpu ĩgūsārē ĩgūyare masīmakū iriripoe mūsā oārō iririre ĩānerā ãārīsīā, ĩgūrē: “Ōāgū, turagu ãārīmi”, ārī buremurākuma.

¹³ Marī Opure buremusīā, ãārīpererā i nikū marā oparārē oārō merā yujuka! I nikū marā oparā opu ãārīgūdere yujuka! ¹⁴ ĩgū dokamarā oparādere yujuka! ĩgūsārē ĩgū doreri tarinugārārē wajamoāmurārē pīdi ãārīmī. ĩgū dorerire irirārē: “Ōārō iriabu mūsā”, ārīdoregu pīdi ãārīmī. Irasirirā ĩgūsārē yujuka! ¹⁵ Marīpu, mūsā oārō irimakū gāamemi. Mūsā irasirimakū ĩārā, pēmasīmerā mūsārē werewuadukerērā, werewuamasībema.

¹⁶ Mūsā, Marīpu tausūnerā ãārīsīā, gajirārē moāboerimasāgora ãārībea. Marīpu tausūnerā ãārīkererā, “Guare doreri máa. Irasirirā gua gāamerō ñerīrē irirākoa”, ārī gūñabirikōāka! Āsū gapu irika! “Marīpure moāboerā ãārā gua”, ārī gūñaka! Irasū ārī gūñarā, ĩgū dorerire irika! ¹⁷ Āārīpererā masakare buremurī merā ĩāka! Marīyarārē Jesúre buremurārē maīka! Marīpure gopeyari merā buremuka! I nikū marā opudere buremurī merā ĩāka!

Cristo ñerō tarigu ĩgū bokatūnderosū mūsāde bokatūka! ārī gojadea

¹⁸ Moāboerimasā, oārō buremurī merā mūsā oparārē yujuka! Mūsārē oārō irirā ditare yujubirikōāka! Mūsārē turaro merā dorerādere yujuka! ¹⁹ Mūsā ñerō iribirikeremakū, mūsā oparā mūsārē wajamoābukuma. Mūsā, Marīpu ĩūrō diayemarē iridukamakū, ĩgūsā wajamoārīrē bokatūmakū, Marīpu mūsārē: “Ōārō yāma”, ārī ĩāgukumi. ²⁰ Mūsā ñerō iriri waja gapu ĩgūsā mūsārē wajamoāmakū, irire mūsā bokatūkeremakū, Marīpu mūsārē: “Ōārō yāma”, ārī ĩābirikumi. Mūsā oārō irikeremakū ĩgūsā mūsārē wajamoāmakū, mūsā oārō merā guaro marīrō bokatūmakū, Marīpu mūsārē: “Ōārō yāma”, ārī ĩāgukumi. ²¹ Irasiriburo, ārīgū, Marīpu mūsārē ĩgūyarā ãārīdoregu siiudi ãārīmī. Cristode mūsāya ãārīburire ñerō tarimi, mūsāde ĩgū iriderosū iritayaburo, ārīgū. ²² ĩgū neō suñarō ñerō iribirimi. Gajirārē ārīkatori merā neō werenībirimi. ²³ Masaka ĩgūrē turimakū, ĩgūsārē neō turi gāmibirimi. ĩgūrē ĩgūsā ñerō irikeremakū: “Mūsārē ñerō irigura”, neō ārībirimi. ĩgū Pagu gapure: “Yupu diayemarē irigu, yure ñerō irirārē diayeta wajamoāgukumi. ĩgūgue āmugukumi”, ārī gūñadi ãārīmī. Irasirirā marīdere ĩgū ārīderosū ārīrō gāamea. ²⁴ Cristo, marī irirosū dukugū ĩgū basi marī ñerī iridea wajare wajari-bosagu curusague boami. Marī okaropa ñerī iririre piri,

Marĩpuya diayema gapure iriburo, ãrĩgũ, boami. Īgũ marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ taugu, buro kãmikũ, buro ñerõ tarimi. ²⁵ Oveja dederinerã irirosũ musãde peamegue dederibonerã ããrĩbũ. Dapagorare Cristore buremusiã, Īgũyarã ããrã. Irasirigũ ovejare koregũ irirosũ Cristo musãrẽ koremi. Musã õãrõ ããrĩrikũburo, ãrĩgũ, musãrẽ õãrõ koremi.

3

Mojõsmanerã ãsũ irika! ãrĩ gojadea

¹⁻² Moãboerimasãrẽ yũ werederosũta musã marãposã nomerẽ weregura. Musã marãpusãmarãrẽ õãrõ merã yujuka! Īgũsã dorerosũ irika! Surãyeri musã marãpusãmarã Marĩpuya kerere buremumerã ããrĩma. Irasirirã Īgũyare musã Īgũsãrẽ werebirikererã, Īgũyare õãrõ iririkũka! Õãrĩ ditare irika! Musã marãpusãmarã musãrẽ dorerire buremurĩ merã yujuka! Musã irasirimakũ ĩãrã, Īgũsãde Marĩpuya kerere buremubukuma. ³ Musãya dũpũre wãri mamarikũbirikõãka! Musãya dũpũre gajirãrẽ ĩãsuyumakũ iribirikõãka! Musãrẽ: “Õãrõ deyoma”, ãrĩ ĩãmakũ iribirikõãka! Irasirirã musãya poañapure wũnapuwea mamuanerã nome, oro merã iridea dari buyanerã nome, wajapari surĩ sãñanerã nome ããrĩdũari ditare gũñarikũbirikõãka! ⁴ Āsũ gapũ ããrĩka, õãrã, õãrõ deyorã nome ããrĩdũarã! Õãrĩ gũñarĩ oparã nome, gajirãrẽ turiro marĩrõ gopepyaro merã weretamurã nome, siñajãrĩ merã ããrĩrikũrã nome ããrĩka! Õãrõ ããrĩrikũri, dũpũre mamarĩ õãrõ deyori pereburosũ neõ perebirikoa. Musã õãrõ ããrĩrikũri, Marĩpũ ĩũrõrẽ õãtariri ããrã. ⁵ Iripoeguere Marĩpũyarã nome ãsũta ããrĩunanerã ããrĩmã. Īgũsã nome: “Marĩpũ ãrĩderosũta yũre õãrõ irigũkumi”, ãrĩ buremurã, Īgũsã marãpusãmarã dorerire õãrõ yujũnerã ããrĩmã. ⁶ Āsũta Sara igo marãpũre Abrahãrẽ õãrõ merã yujũdeo ããrĩmó. Irasirigo ĩgũrẽ: “Yũ opu”, ãrĩunadeo ããrĩmó. Irasirirã musã õãrõ irirã, gũiro marĩrõ ããrĩrikũrã, Sara ããrĩderosũ ããrĩrãkoa.

⁷ Āsũta musã marãpokũrãde musã marãposã nomerẽ pemasĩrĩ merã õãrõ irika! Nome, marĩ ãma irirosũ turarã ããrĩbema. Irasirirã Īgũsãrẽ buremurĩ merã iritamuka! Marĩpũ musãrẽ bopoña, ĩgũ pũro perebiri okari sĩburosũta nomedere bopoña, perebiri okari sĩgũkumi. Irasirirã musã marãposã nomerẽ õãrõ koreka! Marĩpũ musã sãrẽrĩrẽ yujũburosũta ĩgũsã nomerẽ õãrõ irika!

Õãrõ ĩgũsã irikeremakũ, gajirã ĩgũsãrẽ ñerõ iririre weredea

⁸ I merã musã ããrĩpererãrẽ weretũnugura. Suro merã õãrõ ããrĩrikũka! Musã merãmarãrẽ bopoñarĩ merã ĩãka! Sugũ

pūrā irirosū gāme maīrikuka! Ōārō merā gāme iritamuka! “Gua, gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñaka! ⁹ Gajirā musārē ñerō irimakū, ĩgūsārē gāmibirikōāka! Musārē ĩgūsā ñerō ārī werenímakū, ĩgūsārē ñerō ārī gāmibirikōāka! Āsū gapu irika! ĩgūsāya āārīburire Marīpue sērēbosaka! Marīpu musārē ōārō iribu, irire irimurārē pídi āārímí. ¹⁰ Marīpuya werenírí gojadesa pūguere āsūta ārī gojasūdero āārībú:

Musā okaropa ōārō usuyari merā āārīduarā, neō ñerō wereníbirikōāka! Neō ārīkatobirikōāka!

¹¹ Āārīpereri ñerí iririre pirikōāka! Ōārī gapure irika! Gāme ĩaturiro marīrō siñajārī merā āārīrikuka! Irire buro gāameka!

¹² Diayemarē irirārē marī Opu irasū koreníkōāmi. ĩgūsā ĩgūrē sērērīrē irasū péníkōāmi. Ñerō irirā gapure gāamebemi, ārī gojasūdero āārībú.✧

¹³ Ōārī ditare iridumakū, ¿noā musārē poyanorēbukuri?

¹⁴ Diayemarē musā irikeremakū, gajirā musārē ñerō irimakū, Marīpu gapu musārē ōārō yámi. Irasirirā usuyáa. Musārē ñerō iriduarārē güibirikōāka! ĩgūsā musārē iriburire güñarikubirikōāka! ¹⁵ Āsū gapu irika! Cristore: “Gua Opu āārímí”, ārī buremuka! Musārē: “¿Nasirirā Cristore buremurí?” ārī sērēñarānorē pémasírí merā ōārō yujuka! ĩgūsā musārē sērēñaburo dupiyuro ĩgūsārē yujuburire ōārō güñayuka! Irasirirā ĩgūsārē Cristo musārē tauburire ōārō yujurākoa. ¹⁶ Turiro marīrō ōārō buremurí merā ĩgūsārē yujuka! Ōārō irika! Irasirirā: “Marīpu ĩūrō waja opabea”, ārī güñarākoa. Cristore musā buremurā ĩgüyare ōārō irirā āārímakū gajirā musārē: “Ñerō yáma”, ārī werewuanerā ĩgūsā musārē werewuadea diaye āārībirimakū ĩārā, guyasírírākuma. ¹⁷ Marī ñerō iriri waja gajirā marīrē ñerō tarimakū iribukuma. Marīpu gāamemakū, marī ōārō iriri waja gajirā marīrē ñerō tarimakū iriri gapu ōāgoráa.

¹⁸ Irasūta Cristo ōāgū āārīkeregū, ñerō tarimi. Suñarōta āārīpererā ñerí iridea wajare boa, wajaribosadi āārímí. Marī ñerā āārímakū, marīya āārīburire ñerō tarimi, marīrē Marīpuyarā waamakū iribu. ĩgū, marī irirosū dupukugu āārīsīā, ĩgūya dupugora tamerā boakōāmi. ĩgū boakeremakū, ĩgūya yujupūrā merā okakōādi āārímí. ¹⁹ Irasirigū ĩgūya yujupūrā merā boanerā ĩgūsā peresu irisūnerā āārīrōgue waa, ĩgūsāya yujupūrārīrē Marīpuyare weredi āārímí. ²⁰ ĩgūsā iripoeguere Marīpu dorerire tarinugāunanerā āārímá. Noé āārīdeapoeguere ĩgū wádiru doódirure dooripoe Marīpu ĩgūrē buremumakū gāāmedi āārādimi. Irasirigū: “Gajipoe irirā

yure b̄remubukuma”, āri, ĩgūsārē yoaripoe yūdi āārādimi. ĩgūsā gapu neō b̄remubiriunanerā āārīmá. Irasirig̃u Marĩpu ĩgūsārē wajamoādi āārīmí. Noé ĩgūya wii marā merā dita: su mojōma pere gaji mojō Ɂreru p̄rēbejarā dia mirĩrĩrē tariweredi āārīmí. ²¹ Marĩpu i nikūrē miügū ĩgūsārē taudea, marĩrē deko merā wāiyeri irirosū āārā. Irasiro marĩ peamegue waabonerārē tauburire ĩmua. Deko merā marĩrē wāiyemakū, marĩya d̄p̄ure ḡrarire koerosū āārĩbea. Marĩ wāiyesūrā, Marĩp̄ure: “Ḡware m̄ ĩūrō ñerĩ marĩrā āārĩmakū irika!” āri s̄r̄ēa. Irasirirā, Jesucristo masādea merā marĩ peamegue waabonerā tarimurā āārā. ²² Jesucristo masādero p̄ru, Ɂm̄gasigue m̄rĩadi āārīmí. Irasirig̃u Marĩpu diaye gapu doami ĩgū merā dorebu. ĩgū Marĩp̄ure wereboerā nemorō, Ɂmarō marā oparā nemorō, āārĩpererā dorerā nemorō doregu āārĩmi.

4

Marĩpu iritamurĩ merā ĩgūyare irimasĩrākoa, āri weredea

¹ Jesucristo, marĩ irirosū d̄p̄uk̄gu ñerō tarimi. Irasirirā: “ĩgū ñerō tarikereg̃u Marĩpu gāāmerĩrē iriderosū marĩde ñerō tarikereerā Marĩpu gāāmerĩrē irirākoa”, āri gūñarō gāāmea. Marĩde, ĩgū ñerō tariderosū ñerō tarirā, ñerō iririre pirikōāa. ² Irasū pirirā, i Ɂm̄ marĩ āārĩrōpa dupaturi ñerĩ Ɂaribejarire iribirikoa. Marĩpu gāāmerĩrē irinĩrākoa. ³ Iripoegue, Marĩp̄ure masĩmerā ñerĩrē irid̄arire iriderosūta m̄sāde ñerĩrē iriunanerā āārĩbú. Irasirirā ḡyasĩrĩrō marĩrō ñerĩrē iririkurā, ñerĩ Ɂaribejarire iririkurā, mej̄arikurā, bosenuĩ irirā mej̄a, gaguinĩrikurā āārĩnerā āārĩbú. Marĩpu dorerire tarinugārā keori weadeare b̄remunerā āārĩbú. Irasirirā iropata iri ñerĩrē irika! ⁴ Dapagorare irire m̄rārōta irirā gapu m̄sā iri ñerĩrē ĩgūsā merā iribirimakū ĩārā, ĩḡk̄k̄ōāma. Irasirirā m̄sārē ĩāturi, ñerō werenĩma. ⁵ Marĩpu ĩgūsārē: “M̄sā irasū ñerĩ irideare werepeoka!” ārĩḡk̄k̄umi. ĩgūta okarārē, boanerādere: “Ire irimakū oāgorab̄u, iri gapure irimakū oābirib̄u”, āri beyebu āārĩmi. ⁶ I Ɂm̄rē āārĩpererā masaka boamurā dita āārĩkeremakū, Marĩpu ĩgūya kerere wererārē ĩgūsārē irire weredoredi āārīmí, boadero p̄ru ĩgū irirosū ĩgū p̄ro okanĩkōāburo, ārĩgū.

⁷ Āārĩpereri i Ɂm̄ma pereburo m̄erō d̄yanugāwāgārĩsiáa. Irasirirā oārō p̄emasĩrĩ merā diayemarē irinĩkōāka! Irasirirā Marĩp̄ure b̄remurĩ merā s̄r̄r̄ākoa. ⁸ Āārĩpereri gajino iriri nemorō diayeta gāme maĩka! Neō gāme maĩd̄ubirikōāka! Marĩ gajirārē maĩrā, marĩrē ĩgūsā ñerō irikeremakū, mata ĩgūsā ñerō iriadeare k̄tiakōākoa. ⁹ M̄sā merāmarā m̄sāya wiirigue ejamakū, oārō Ɂsuyari merā ĩgūsārē bokatĩrĩñeāka! ¹⁰ Marĩpu

Īgūyarākure Īgūyare irimasīburire pīdi āārīmī. Irasirirā iri merā ōārō gāme iritamuka! Marīp̄m̄ musākure musā Īgūyare irimasīburire pīdea merā Īgū gāāmerōsū gāme iritamurā, ōārō gāme iritamurā yāa. ¹¹ Irasirirā Marīp̄m̄yare wererā, Īgū weredorederosūta wereka! Gajirārē iritamurāde Īgū turari sīrō bokatīūrō iritamuka! Āārīpereri musā iririre Marīp̄m̄re masaka usuyari sīburosū irika! Jesucristo iritamurī merā irasirika! Marīp̄m̄re āārīpererinūrī būremuka! Marī āārīpererā Īgūrē: “Ōātarigu, turatarigu āārā”, ārī, usuyari sīrā! Irasūta irirā!

Jesúre būremurī waja ñerō taririre gojadea

¹² Yaarā ym̄ maīrā, musā Jesúre būremurī waja ñetariro tarirā, diayeta Īgūrē būremurīrē masīsūa. Irasirirā: “¿Nasiriro yure irasū waari? Gajirosū waakoa”, ārī gukabirikōāka! ¹³ Āsū gapm̄ irika! Ñerō tarirā: “Cristo ñerō tariderosū guade ñerō taria”, ārī usuyaka! Irasirirā Cristo dupaturi i umugue Īgū goesiriri merā, Īgū turari merā aarimakū īārā, būro usuyarākoa. ¹⁴ Cristoyarā musā āārīrī waja gajirā musārē ñerō ārī būridamakū, musārē ñerō werenīmakūdere ire masīka! Marīp̄m̄yagm̄ Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīmī. Īgū turatarigu musārē iritamumi. Irasirirā usuyāa. ¹⁵ Masakare wējēbéorimasā, yajarimasā, noó waaró ñerō iririmasā, gajirārē Īgūsāyamarē sērēñarikurā ñerō tarirākuma. Īgūsā irirosū iribirikōāka! Ōārī iridea waja merā gapm̄ ñerō tarimakū ōāgorāa. ¹⁶ Cristoyarā musā āārīrī waja gajirā musārē ñerō tarimakū irirā yāma. Īgūsā irasirimakū, guyasīrībirikōāka! Ubu gapm̄ Marīp̄m̄re: “Mm̄ guare Jesucristoyarā āārīmakū iridi āārā, irasirirā mūrē usuyari sīa”, ārīka!

¹⁷ Marīp̄m̄ marīrē Īgūyarārē marī irideare: “I gapm̄re irimakū ōāgorabm̄, i gapm̄re irimakū ōābiribm̄”, ārī beyeripoe ejasiāa. Āārīpererārē marīrē Īgūyarārē marī irideare irasū ārī beyep̄m̄origukumi. Īgūyarārē irasū beyep̄m̄origm̄, ¿nasirigukuri Īgūyarā āārīmerā gapm̄re? Īgūya kerere gāāmebiri waja Īgūsārē būro wajamoāgukumi. ¹⁸ Marīp̄m̄yare werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Ōārā Marīp̄m̄yarā būro ñerō taridero p̄m̄m̄, Marīp̄m̄ Īgūsārē tau, Īgū p̄m̄ro āīagukumi. Ñerā Īgūrē gāāmemerā gapm̄ ñetariro tarirākuma. Peamegue waadederirākuma”, ārī gojasūdero āārībú. ¹⁹ Irasirirā Marīp̄m̄ gāāmerōsū marī ñerō tarirā, ōārī iririre iriníkōārō gāāmea. Marīya āārīburire Marīp̄m̄re marīrē iridire wiaro gāāmea. Āārīpereri Īgū: “Musārē ōārō irigura”, ārīdeare diayeta irigukumi. Irasirirā Īgūrē: “Mm̄ gāāmerō yure irika!” ārīrō gāāmea.

5

Pedro, Jesúre buremurā iriburire gojadea

1 Dapagorare musārē Jesúre buremurā oparā murārē weregura. Yude Jesúre buremurārē doregu āārā. Cristo ñerō tarimakū iābu. Īgū gosesiri merā, Īgū turari merā dupaturi i umugue aarimakū, yude āārīpererā Īgūrē buremurā merā iāguko. 2 Marīpuyarā oveja irirosū āārīma. Musā Īguyarārē dorerā ovejare korerā irirosū āārā. Irasirirā Marīpu musārē Īgū pīnerārē Īguyarārē oārō koreka! Marīpu gāāmerōsū oārō yujapūrākuri merā Īgūsārē koreka! Īgūsārē korerā: “Niyerure wajatarākoa”, ārī gūñabirikōāka! 3 Īgūsārē korerā, pūrīrō merā dorebirikōāka! Oārō iririkuka! Irasirirā musā iririkurire iākūrā, Īgūsāde oārō iririkurākuma. 4 Musā irasū oārō iririkurā, Cristo marīrē āārīpererā korerā Opu dupaturi i umugue aarigú, musārē: “Oārō iribu”, ārīgukumi. Irasirirā, Īgū puro gosesirogue Īgū oātari sīburire* wajatarākoa. Iri neō perebirikoa.

5 Yu musā oparārē wererosū musā maamarādere weregura. “Murārē buremurī merā yujuka!” ārī werea. Irasirirā musā Jesúre buremurā āārīpererā: “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñarō marīrō gāme iritamuka! Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

“Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñagūrē Marīpu iritamubemi. “Yu ubu āārīgú āārā, yure iritamuka!” ārīgū gapure oārō iritamumi, ārī gojasūdero āārībú.*

6 Irasirirā: “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñabirikōāka! Marīpu turagu musārē doremakū, yujuka! Musā irasirimakū, Marīpu Īgū: “Āsū irigura”, ārīrīnu ejamakū, masaka iūrō musārē: “Yu maīrā, yu iritamurā āārīma”, ārī Īmugukumi. 7 Marīpu buro maīrī merā musārē koremi. Irasirirā āārīpereri musā gūñarikurire Īgūrē wereka! Īgū musārē iritamugukumi.

8 Oārō pémasírī merā diaye gūñaka! Wātī musārē iāturigu musārē ñerī irimakū iridugū ēōkaye guagu waibure baadugū āmagorenagū irirosū musārē poyanorēdugū āmagorenami. 9 Ire masía. Musā ñerō tarirosūta āārīpererogue gajirā Jesúre buremurā ñerō tarirā yāma. Irasirirā ñerō tarikererā, wātīrē neō yujubirikōāka! Jesús gapure gūñaturaníkōāka! Īgūrē buremurīrē neō piribirikōāka! 10 Musā i umugue āārīrōpa dita

* 5:4 Sugu ūma birarimasū gajirā nemorō oārō ūmagū, olivo wāikudima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore Īgūya dipurugue peokuma, gajirārē Īgū wajatadeare Īmurā. I irirosū, sugu Jesúre buremugū ñerō tarikeregu: “Marīpu yure iritamugukumi”, ārī buremurīrē piribi, umugasigū perebiri okari wajatagukumi. Iri umugasigū perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā. ☆ 5:5 Pr 3.34

ñerõ tarirãkoa. Puru Marĩpu musãrẽ gũñaturarã, õãrã, turarã
ããrĩmakũ irigũkumi. Marĩputa neõ piriro marĩrõ marĩrẽ irita-
munígũ Jesucristore buremunugãdoregũ siiudi ããrĩmĩ, marĩrẽ
ĩgũ merã ĩgũ gosesirogue ããrĩníkõãburo, ãrĩgũ. ¹¹ Irasirirã
ĩgũrẽ: “Mu turatarigũ, ããrĩpererã Opũ ããrã”, ãrĩ, usuyari sĩnĩrã!
Irasũta irirã!

Pedro õãdoretũnudea

¹² Silvano iritamurĩ merã i pũguere yu musãrẽ mérĩgã
gojáa. ĩgũ, yu ããmakũ, Jesúre buremugũ marĩyagu diayemarẽ
irigũ ããrĩmi. Irasirigũ ĩgũ iritamurĩ merã musãrẽ gũñatura,
usuyamakũ irigũ, Marĩpu marĩrẽ diayeta maĩgũ ããrĩmi, ãrĩgũ, i
pũrẽ musãrẽ gojáa. Marĩpu marĩrẽ maĩrĩrẽ masĩrã ĩgũrẽ irasũ
buremuníkõãka!

¹³ Babilonia marã Jesúre buremurã musãrẽ õãdorema.
Ĩgũsãde, musã irirosũta Marĩpu beyenerã ããrĩma. Marcos yu
magũ irirosũ ããrĩgũde musãrẽ õãdoremi. ¹⁴ Musã merãmarãrẽ
bokatĩrĩrã, maĩrĩ merã, õãrõ usuyari merã mojõ ñeãka!

Marĩpu ããrĩpererã musãrẽ Jesucristoyarãrẽ õãrõ siñajãrĩ
merã ããrĩrikũmakũ iriburo. Irasũta iriburo.

Iropata ããrã.

Pedro

2 SAN PEDRO

Pedro Jesúre bɛremurãrẽ gojadea

¹ Yɛ Simón Pedro, Jesucristore moãboegɛ, ãgũ buedoregɛ pídi, mɛsãrẽ i pũrẽ gojáa. Marĩ Opɛ Jesucristo marĩrẽ taugɛ di-ayemarẽ irigɛ ããrĩmi. Irasirigɛ Marĩpɛ Jesucristo merã gɛare iriderosũta mɛsãdere ãgũrẽ bɛremumakũ iridi ããrĩmi. Marĩ Jesucristore bɛremurĩ opamakũ õãtaria. ² Mɛsã Marĩpɛre, irasũ ããrĩmakũ marĩ Opɛ Jesúre masĩa. Irasirigɛ Marĩpɛ ãgũ mɛsãrẽ õãrõ iritamurĩrẽ, ãgũ mɛsãrẽ siñajãrĩ sĩrĩrẽ masĩnemomakũ iriburo.

Jesucristoyarã ãsũ ããrĩma, ãrĩ gojadea

³ Marĩpɛ marĩrẽ ãgũrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmi. Irasirigɛ ãgũ turari merã marĩrẽ ããrĩpereri õãrĩrẽ sidi ããrĩmi ãgũ merã õãrõ ããrĩ, ãgũ gããmerĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. ãgũ õãtarigɛ, ããrĩpereri õãrõ irigɛ marĩrẽ siiudi ããrĩmi, ãgũyarã ããrĩdoregɛ. ⁴ ãgũ õãgũ, õãrõ irigɛ ããrĩsĩã, marĩrẽ: “Yɛ turari merã mɛsãrẽ wãri õãtarire irigɛra”, ãrĩdi ããrĩmi. Irasirigɛ ãgũ ãrĩderosũta marĩrẽ yãmi, ãgũ irirosũ õãrĩrẽ iriburo, ãrĩgũ. Marĩrẽ i ãmɛma ñerĩrẽ ɛaribejarire piriburo, ãrĩgũ, irasirimi. ⁵ ãgũ marĩrẽ irasiri-makũ ããrã, mɛsã Jesúre bɛremurã ããrĩpereri mɛsã turari merã ire irinemoka! Õãrĩ irika! Õãrĩ irirã, õãrõ pémasĩrĩ merã irika! ⁶ Pémasĩrĩ merã irirã, mɛsã ñerõ iridɛarire iribirikõãka! Ñerõ iridɛarire irimerã ñerõ tarikererã, Marĩpɛre gũñaturaníkõãka! Irasũ gũñaturanírã, Marĩpɛre bɛremurĩ merã ãgũ gããmerĩrẽ iririkũka! ⁷ ãgũ gããmerĩrẽ iririkũrã, sugɛ pũrã irirosũ mɛsã basi gãme iritamuka! Gãme iritamurã ããrĩpererã gajirãdere maĩ bɛremuka!

⁸ Mɛsã irasiriwãgãrã, õãrõ irirãkoa. Irasirirã marĩ Opɛ Jesucristore masĩrã, ãgũ gããmerĩrẽ õãrõ irinĩrãkoa. Ubu ããrĩrĩrẽ iribirikoa. ⁹ Sugɛ õãrõ iriwãgãbi gapɛ koye ããbi, o koye õãrõ ããjabi ãgũ waaburire masĩbi irirosũ ããrĩmi. Marĩpɛyare masĩbi: “ãgũyare iriro gããmea”, ãrĩ gũñabemi. ãgũ ñerõ iridea wajare Marĩpɛ koebéodeare gũñabemi. ¹⁰ Yaarã, ire péka! Marĩpɛ mɛsãrẽ siiu, beyedi ããrĩmi, ãgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã ãgũyarã ããrĩsĩã, ãgũ gããmerĩrẽ neõ piriro marĩrõ merã iridɛarã ããrĩka! Irasiridɛarã, ãgũyarã ããrĩmerã ñerĩrẽ iririkũrã irirosũ neõ ããrĩbirikoa. ¹¹ Marĩpɛ ãgũ gããmerĩrẽ marĩ irimakũ ããgũ, marĩ Opɛ marĩrẽ taugɛ Jesucristo ãgũyarãrẽ perebiri dorerogue marĩrẽ õãrõ bokatĩrĩñeã: “Õõ, yɛ merã õãrõ ããrĩnókõãka!” ãrĩ ñajãdoregukumi.

¹² Mũsã yũ wererire masĩsiáa. Irasũ ããrĩmakũ, diayema ããrĩrĩrẽ mũsã pédeare piriro marĩrõ õãrõ yáa. Mũsã irire masĩkeremakũ, yũ wererire kãtiri, ãrĩgũ, gũñanĩmakũ irigũra. ¹³⁻¹⁴ Marĩ Opũ Jesucristo yũre: “Mérõgã dũyáa mũ boaburo”, ãrĩ weresiãmi. Irasirigu yũ okaro ejatuaro mũsãrẽ: “Ãsũ irika!” ãrĩ weredeare mũsãrẽ gũñamakũ irigũra. “Irasiriro gããmekoa yũre”, ãrĩ gũñáa. ¹⁵ Irasirigu yũ boadero pũru, yũ weredeare neõ kãtibirikõãburo, ãrĩgũ, ããrĩpereri yũ iridũaropa merã mũsãrẽ irire gojapĩgũra.

Gũa Jesucristo ĩgũ turagu ããrĩrĩrẽ iãbu, ãrĩ gojadea

¹⁶ Gũa marĩ Opũ Jesucristo turarire, irasũ ããrĩmakũ ĩgũ dupaturi i ãmũgue aariburire mũsãrẽ weresiabu. Irire wererã, sugũ masakũ ĩgũ gããmerõ gũñaboka weredeare wererã meta iribu. Gũa basi ĩgũ turagu ããrĩrĩrẽ iãbu. Irasirirã ire mũsãrẽ werebu. ¹⁷ Marĩpũ ããrĩnĩgũ Jesucristo turatarigu, gosesirigu ããrĩrĩrẽ gũare ĩmumakũ iãbu. Irire ĩmugũ, ãmũgasigue merã ãsũ ãrĩ werenĩmi: “Ĩi yũ magũ, yũ maĩgũ ããrĩmi. ĩgũ merã bũro usũyáa”, ãrĩmi. ¹⁸ ĩmũgasigue merã irasũ ãrĩ werenĩrĩrẽ pérã, ãtãũ wekague marĩ Opũ Jesús merã ããrĩbũ. Irigũgue ããrĩgũta ãmũgasiguema gosesiriri merã ĩgũ deyomakũ iãbu.

¹⁹ Gũa irire iãnerã ããrĩsĩã: “Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadea diayeta ããrã”, ãrĩ masĩa. Irasirirã mũsã ĩgũsã gojadeare õãrõ péka! ĩgũsã gojadea mũsãrẽ sĩãgodiru irirosũ ããrã. Naĩtĩãrõgue sĩãgodiru merã marĩ waaróre sĩãgowãgãrã irirosũ ĩgũsã gojadea merã Marĩpũyare masĩa. Irasirirã Jesucristo dupaturi aarimakũguedere irire buenĩkõãka! ĩgũ neñukãmũ boyodiru õãrõ boyoro irirosũ ããrĩgũ, marĩrẽ maama ãmarẽ pĩbu ããrĩmi. Irasirigu aarigũ, marĩrẽ Marĩpũyare masĩbirideare õãrõ masĩmakũ irigũkumi. ²⁰ I gapũre masĩpũrorika! Marĩpũya kerere weredupiyunerã ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũyare gojarã, ĩgũsã masĩrĩ merã ĩgũsã basi gũñarĩ merã gojarã meta irinerã ããrĩmã. ²¹ ĩgũsã Marĩpũya kerere weredupiyudea, ĩgũsã gããmerõ ĩgũsã gũñarĩ merã werede meta ããrã. I ĩgũsã weredupiyudea, Marĩpũ ĩgũsãrẽ weredoredea ããrã. Irasirirã ĩgũsã Marĩpũyarã, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpũyare were, irire gojanerã ããrĩmã.

2

Ãrĩkatori merã buerimasãyamarẽ gojadea (Jud 4-13)

¹ Iripoegue Israel bumarã surãyeri: “Marĩpũya kerere weredupiyurimasã ããrã”, ãrĩkatonerã ããrĩmã. ĩgũsã

iriderosũta dapagoradere ārĩkatori merã buerimasã musã pũro aarirãkuma. Musãrẽ masĩña marĩrõ diayema ãārĩbirire buerãkuma. Marĩ Opũ Jesucristore ĩgũsã ñerõ iridea waja ĩgũ boari merã wajaribosadire: “Gũa Opũ ãārĩbemi”, ārĩrãkuma. ĩgũsã irasiriri waja gũñaña marĩrõ Marĩpũ ĩgũsãrẽ peamegue bėogukumi. ² ĩgũsã ārĩkatori merã buerire pėrã, ĩgũsã ñerĩ Ƴaribejari iririre ĩãrã, wãrã musã watopegue ãārĩrã ĩgũsãrẽ ĩãkũĩrãkuma. ĩgũsãrẽ ĩãkũĩmakũ ĩãrã, gajirã musã Jesũre bũremurã watopegue ãārĩmerã Jesũyamarẽ ñerõ ārĩ werenĩrãkuma. ³ Ārĩkatori merã buerimasã niyerure bũro gããmesĩã, musãrẽ ārĩkatori bueri merã musã ĩgũsãrẽ niyeru sĩmakũ irirãkuma. Iripoegue Marĩpũ gapũ: “ĩgũsã irasiriri waja ĩgũsãrẽ wajamoãgũra”, ārĩsiadi ãārĩmĩ. Irasirigũ ĩgũ ārĩderosũta ĩgũsãrẽ peamegue bėogukumi.

⁴ Irasirigũ yũ musã masĩdeare dupaturi gũñamakũ iridũãã. Iripoegue Marĩpũ ĩgũrẽ wereboerã ãārãdinerã ĩgũsã ñerõ irimakũ peamegue peresu iribėodi ãārĩmĩ. Naĩtĩãrõgue kõmedari merã siadobobėodi ãārĩmĩ. ãārĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnũ ejamakũ, ĩgũsã ñerõ iridea waja ĩgũsãrẽ wajamoãgoragukumi. ⁵ Noė ãārĩdeapoegue marãrẽ ĩgũsã ñerõ iridea waja ĩgũsãrẽ wajamoãdi ãārĩmĩ. Irasirigũ i nikũ ãārĩperero miũgũ, ĩgũsãrẽ mirĩboaperemakũ iridi ãārĩmĩ. Noė ditare, marãpo, ĩgũ pũrã ũma Ƴrerã, ĩgũsã marãposã nomerẽ taudi ãārĩmĩ. Noė masakare: “Diayemarẽ irika!” ārĩ weregũ ãārĩdi ãārĩmĩ.

⁶ Marĩpũ Sodoma, Gomorra wãĩkũri makãrĩ marãdere wajamoãdi ãārĩmĩ. ĩgũsã ñetariro iriri waja ĩgũsãya makãrĩrẽ peame merã soebėogu, nitĩ poga dita dujamakũ iridi ãārĩmĩ. Pũrugue gajirã ñerãrẽ wajamoãburire masĩburo, ārĩgũ irasiridi ãārĩmĩ. ⁷ Iri makãrĩ marãrẽ wajamoãgũ, Lot diayema irigũ ditare taudi ãārĩmĩ. Lot Sodomamũ, gajirã ĩgũya makã marã Marĩpũ dorerire irimerã ñerĩ iririkũmakũ ĩãgũ, bũro gariboredi ãārĩmĩ. ⁸ ĩgũ õãgũ, ĩgũsã watope ãārĩgũ, ũmũrikũ ĩgũsã ñerõ iririre ĩãgũ, ĩgũsã ñerõ werenĩrĩrẽ pėgũ, ĩgũya yũjũpũrãgue bũro bũjawereri merã poyadi ãārĩmĩ. ⁹ Irasirirã, iripoegue marã waadeare marĩ masĩsĩã, idere masĩã. Marĩ Opũ ĩgũrẽ gããmerãrẽ ñerõ tarimakũ taumasĩmi. Ñerã gapũre: “Wajamoãgũra”, ārĩdeare pĩdi ãārĩmĩ. Irasirigũ ãārĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnũ ejamakũ, ĩgũsãrẽ wajamoãgũkumi.

¹⁰ Gajirã ñerã nemorõ ñerĩ Ƴaribejari iririkũrãrẽ, ĩgũ Opũ ãārĩrĩrẽ gããmemerãrẽ wajamoãgũkumi. ĩgũsã musãrẽ ārĩkatori merã buerã noó gããmerõ yãma. “Gajirã nemorõ õãrõ masĩã”, ārĩ gũñama. Gũiri marĩrõ turari oparãrẽ ñerõ ārĩ bũridama. ¹¹ Marĩpũre wereboerã gapũ ārĩkatori merã buerimasã nemorõ turarã ãārĩkererã, Marĩpũ ĩũrõ neõ ñerõ ārĩ

buridari merã turari oparãrê: “Ñerã ããrĩma”, ãrĩ weresãbema.

12 Ærĩkatori merã buerimasã gapu waimurã pémasĩmerã iririkurosũ noó gããmerõ iridurari ditare yáma. Ìgũsã pémasĩbirideare ñerõ werenĩma. Masaka waimurãrê ñeã, wějêkuma. Ærĩkatori merã buerimasã, waimurã irirosũ boamurã dita ããrĩma. Boadero puru peamegue béosũrãkuma. 13 Irasirirã gajirãrê ñerõ tarimakũ iriri waja, ñerõ tarirãkuma. Æmurĩ, masaka ìũrõgue noó gããmerõ Ìgũsã ñerĩ uribejarire iri, usuyama. Musã merã bosebaarã, ñerõ gũyasĩũrĩ iririkurã ããrĩma.

14 Nomerẽ ìãrã, Ìgũsã merã ñerõ iridurama. Ìgũsã merã ñerõ iririre neõ piribema. Marĩpuyare gũñaturamerãrê Ìgũsã irirosũ ñerõ iriduramakũ yáma. Ìgũsã burõ opadurare: “Æsũ irirãra opamurã”, ãrĩ gũñarã ããrĩma. Irasirirã Marĩpu wajamoãsumurã ããrĩma. 15 Diayemarẽ piri, iripoeguemu Balaam iriderosũ ñerõ yáma. Balaam, Beor wãikugu magũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Ìgũ ñerĩ iriri merã niyerure wajatadugũ ããrĩdi ããrĩmĩ. 16 Ìgũ irasiribu maague waamakũ, Ìgũyago burra Ìgũrẽ turideo ããrĩmó. Marĩpu ìgore masako irirosũ werenĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Igo werenĩmakũ pégu, Balaam Ìgũ pémasĩbi irirosũ iriboaidiare pirikõadi ããrĩmĩ.

17 Masaka deko ããrĩrĩ gobegue deko bokarãkoa, ãrĩ gũñama. Ærĩkatori merã buerimasã gapu deko ããrĩrĩ gobegue deko marĩrõ irirosũ ããrĩma. Ìmikãyebori mirũ wějãpuri merã eja, otederogue deko merẽrõ marĩrõ tariaro irirosũ neõ masakare iritamubema. Irasirigu Marĩpu: “Ìgũsãrê ãsũ wajamoãgura”, ãrĩderosũta gajiro nemorõ naĩtĩãrõgue ããrĩnĩmakũ irigukumi. 18 Ærĩkatori merã buerimasã werenĩrĩ, Ìgũsã: “Masĩtarinugã”, ãrĩrĩ neõ wajamãa. Jesũre burẽmunugãrãrê ñerõ iririkurã iririre piriwãgãrãrê: “Marĩ noó gããmerõ irimakũ õãgorãa”, ãrĩ buema. Irire irasũ ãrĩ buerã, Jesũre burẽmunugãrãrê ñerõ uribejarire dupaturi iriduramakũ yáma. 19 Ìgũsãrê: “Marĩ noó gããmerõ irimasãa”, ãrĩ buema. Irasũ ããrĩkeremakũ, Ìgũsã ñerõ uribejari, Ìgũsãrê ñerõ irimakũ yãa. Ñerõ iririre neõ pirimasĩbema. Irasirirã ñerõ iridoregure moãboerã, Ìgũ doreri ditare irirã irirosũ ããrĩma. 20 Marĩ Opũ Jesucristore marĩrê taugure masĩnugãrã i umama ñerĩrê pirikõãma. Iri ñerĩrê piri-dero puru, dupaturi piriro marĩrõ ìrinemomakũ, ñegorakoa. Ìgũsã Jesucristore masĩburo dupiyuro Ìgũsã ããrĩpuroridero nemorõ ñerõ dujama. 21 Ñerĩrê irasiririkurãrê diayeta Jesucristoyare diayema iririre masĩbirimakũ õãbukuyo. Marĩpu doreri Ìgũsãrê Ìgũ pídeare masĩdero puru irire gããmemerã, ñetariro dujama. 22 Irasirirã dupaturi ñerĩrê piriro marĩrõ

irinemorā, masaka ārīnarōsū irirā yāma. Āsū ārīnama: “Diayée doka, p̄r̄u ĩgū dokadeareta baakumi doja. Irasū āārīmakū yesede guua, p̄r̄u ñerī sóoberogue oyakumi doja”, ārīma.

3

Marī Op̄u Jesucristo dupaturi i ũm̄gue aariburire gojadea

¹ Yaarā ȳu maĩrā, m̄s̄ārē su pū gojasiab̄u. Ȳu iri dupiyurogue gojadea pū, irasū āārīmakū i pū merā m̄s̄ārē: “Āsū irika!” ārīrīrē ōārō gūñamakū irid̄uaḡu yāa. ² Iripoegue marā ōārā Marīp̄r̄uya kerere weredupiyunerā gojadeare, irasū āārīmakū marī Op̄u marīrē tauḡu dorerire gūñaka! Iri dorerire ḡua ĩgū buedoreḡu p̄inerā m̄s̄ārē bueb̄u.

³ Ire gūñap̄r̄orika! I ũm̄u pereburi dupiyuro masaka Marīp̄r̄uyare b̄uridarākuma. Ñerō ɥaribejarire iririk̄r̄ākuma. ⁴ B̄uridari merā: “Cristo: ‘Dupaturi aariḡura’, ĩgū ārīdea, ɥnaāsū waari? Marī ñekūsāmarā boanerā āārīmā. Neōgorague i ũm̄u āārīn̄ḡādero p̄r̄u, āārīpereri m̄urārōta āārīn̄k̄ōāa. Irasiriḡu Cristo neō aaribirikumi”, ārīrākuma. ⁵ I gap̄re neō gūñad̄uabema. Iripoeguere Marīp̄u i nikū, ũm̄ugasire āārīmakū iridi āārīmī. ĩgū werenīrī merā dorederosūta deko āārīrōgue nikū deyoamakū iridi āārīmī. Irasū āārīmakū deko merā i nikū āārīmakū iridi āārīmī. ⁶ P̄r̄u deko merāta i nikūrē miūdi āārīmī. Irire miūḡū, i nikūma āārīdeare peremakū iridi āārīmī. ⁷ Dapagorare ĩgū werenīrī merā dorerosūta ũm̄gasi, i nikū āārīn̄makū yāmi. P̄r̄uguerē āārīpererā ñerārē wajamoārīn̄u ejamakū, i āārīpererire peame merā peremakū iriḡukumi. Irin̄u āārīmakū, ñerārē peamegue béogukumi ĩḡs̄ārē wajamoāḡū.

⁸ Yaarā ȳu maĩrā, i gap̄re gūñaka! Marī: “Mil bojori tariri yotaria”, ārī gūñāa. Marī Op̄u gap̄u gūñamakū, mil bojori tariri, sun̄u tariro irirosū āārā. Sun̄u tariride mil bojori tariri irirosū āārā ĩḡārē. ⁹ Surāyeri masaka marī Op̄u ĩḡū: “Dupaturi aariḡukoa”, ārīdeare gūñarā: “Yoobotarimi, aaribiribukumi”, ārī gūñama. ĩḡs̄ā irasū gūñarī diaye āārībea. Masakare bopoñarī merā ĩāsīā, mata aaribirikumi. Neō suḡu masak̄re peamegue waamakū gāāmebemi. Āārīpererā ĩḡs̄ā ñerō iririre bujawere, gūñarīrē gorawayumakū gāāmemi. Irasiriḡu aaribemi dapa.

¹⁰ Marī Op̄u dupaturi i ũm̄gue aarirīn̄u āārīmakū, yajari-masū gūñaña marīrō yajaḡu aariḡu irirosū gūñaña marīrō aariḡukumi. ĩḡū aarimakū, b̄uro b̄us̄uro merā ũm̄gasi pereakōārokoa. I ũm̄ma ũj̄upereakōārokoa. Nikū, irasū āārīmakū āārīpereri i nikūgue āārīrī ũj̄upereakōārokoa.

11 Marĩpu i ããrĩpereri peremakũ iriburire pérã, marĩ ñerõ iririre piri, Marĩpu gããmerĩ gapure iriro gããamea marĩrẽ. 12 Marĩ Opu dupaturi i ãmugue aarirĩnurẽ yúrãta Marĩpu gããmerĩrẽ iriri merã ãgũ aarimakũ iriyuwarikupurumurã! Irinurẽ ãmugasima ãjũperekõãrokoa. I ãmugue ããrĩrĩ ãjũ sebeberekõãrokoa. 13 Marĩ gapu Marĩpu ãgũ: “Maama ãmugasi, maama nikũrẽ irigura”, ãrĩderosũta ãgũ iriburire yúa. ãgũ maama dita iriadero puruguerẽ õãrã diayema irirã dita ããrĩrãkuma.

14 Irasirirã musã yu maĩrã, marĩ Opu aariburire yúrãta, buro iriduari merã õãrĩ ditare irika! Irasirimakũ, ãgũ aarigũ, musãrẽ ãgũ merã õãrõ siñajãrĩ oparã, Marĩpu ãũrõ ñerĩ marĩrã, waja opamerãrẽ bokajagukumi. 15 Musã ire masĩka! Marĩ Opu masakare bopoñarĩ merã ããgũ, ãgũsã peamegue waabirimakũ gããmegũ, mata aaribirikumĩ. ãgũsã ñerõ iririre bujawereri merã gũña, ãgũrẽ buremunugãmakũ yãmi. Marĩyagu Pablo marĩ maĩgũ, Marĩpu masĩrĩ sĩrĩ merã ãsũta musãrẽ gojadi ããrĩmĩ. 16 ããrĩpereri ãgũ gojadea pũgue marĩ Opu dupaturi aariburimarẽ gojadi ããrĩmĩ. Irire marĩ pémasĩduamakũ diasagorãa marĩrẽ. Marĩpuyare masĩmerã, irasũ ããrĩmakũ ãgũyare gũñaturamerã: “Pablo gojadea ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ buerã, keoro buebema. ãrĩkatori merã buema. Gaji Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue gojeadere buerãde irasũta yãma. Irasiriri waja peamegue béosũrãkuma.

17 Yaarã yu maĩrã, yu musãrẽ ãrĩkatori merã buerimasã iririre weresiabu. Irasirirã ñerã musãrẽ ãrĩkatori merã buerire pémasĩka! ãgũsã Marĩpu dorerire irimerã irirosũ ããrĩbirikõãka! Irasũ ããrĩmakũ, musã ãgũyare gũñaturari merã buremurĩrẽ neõ piribirikõãka! 18 Marĩ Opu Jesucristo marĩrẽ taugu gapure, irasũ ããrĩmakũ ãgũ marĩrẽ maĩrĩ gapure masĩnemoka! Dapagorare, puruguedere neõ piriro marĩrõ marĩ ãgũrẽ buremunikõãrã! “Õãtaria mu”, ãrĩrã ãgũrẽ! Irasũta ãrĩrã!

Iropata ããrã.

Pedro

1 SAN JUAN

Juan Jesucristoyamarē gojadea

¹ Gwa musārē Jesucristoyamarē gojāa. Neōgoragueta i ūmu āārīburi dupiyuro āārīsiadi āārīmí. I ūmugue deyoadero puru, ĩgūrē guaya koye merā ĩā, ĩgū werenírīrē pébu. ĩgū āārīrīrē ĩāmasī, guaya mojōrī merā ĩgūrē moāñabu. ĩgū marīrē Marīpu merā āārīnīmakū irigu Marīpuya werenírīrē weregu āārīmí. ² ĩgū, Marīpu merā āārīnīgū, i ūmugue deyoadi āārīmí, marīrē Marīpu merā āārīnīmakū iribu. ĩgū deyoadero puru, guare ĩgū Pagu merā perebiri okarire sīgū āārīrīrē masīmakū irimi. Gwa ĩgūrē ĩāsīā, gwa ĩādeare musārē werea. ³ Gwa Marīpu merā, irasū āārīmakū ĩgū magū Jesucristo merā oārō āārā. Irasirirā gwa ĩā, pédeare musārē werea, musāde gwa irirosūta Marīpu merā, Jesucristo merā oārō āārī, gwa merādere oārō āārīburo, ārīrā. ⁴ Irireta gwa musārē gojāa, buro usuyari opaburo, ārīrā.

Marīpu āārīrī, boyorigora āārā, ārī gojadea

⁵ Jesucristo guare ĩgūya kere buedeare musārē werea. Āsū ārīmi: “Marīpu āārīrī, boyorigora āārā. ĩgūguere naītīārī neō máa. Irasirigu oārī ditare opagu, ñerīrē neō opabi āārīmí”. ⁶ Ñerīrē irirā naītīārōgue āārīrā irirosū āārīma. Marī, ĩgūsā irirosū ñerīrē iririkukererā, “Marīpu merā oārō āārī, oārō yāa”, ārīrā, ārīkatorā yāa. Diayemarē iribea. ⁷ Marīpu oārī ditare irigu irirosū marī oārīrē iririkurā, boyorogue āārīrā irirosū āārā. Irasirirā, Marīpu merā oārō āārīrā, marī baside oārō āārīrā yāa. Jesucristo, Marīpu magū curusague boagu ĩgūya dí béodea merā marī ñerī oparī āārīpererire koeníkōāmi.

⁸ Marī ñerīrē irirā: “Ñerīrē irirā meta āārā”, ārīrā, marī basita ārīkatorā yāa. Diayema āārīrīrē masībea. ⁹ Marī ñerō irideare Marīpure weretaripeomakū, ĩgū ārīderosūta diayemarē irigu āārīsīā, marī ñerō irideare kātipeokōāgukumi. Āārīpereri marī ñerī oparire koepeokōāgukumi. ¹⁰ Marīpu: “Āārīpererā masaka ñerīrē irirā āārīma”, ārīdi āārīmí. Irasirirā marī: “Neō ñerīrē iribea”, ārīrā: “Marīpu ārīkatogu āārīmí”, ārīrā irirosū āārā. ĩgū werenírīrē gāāmemerā irirosū āārā.

2

Juan: “Cristo ĩgū Pagure marīya āārīburi sērēbosami”, ārī gojadea

¹ Yaarã, musã yu pũrã irirosũ ããrã. Yu musãrẽ ire gojáa, ñerĩrẽ iribirikõãburo, ãrĩgũ. Marĩ ñerõ irimakũ, Jesucristo diayemare irigu ãgũ Pagure marĩya ããrĩburire ãsũ ãrĩ sãrẽbosami: “Ïgũsã ñerõ irideare kãtika, Ïgũsãrẽ wajamoãbirikõãka!” ãrĩmi. ² Jesucristo ãgũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare marĩrẽ wajaribosadi ããrĩmĩ. Marĩ ñerõ iridea waja ditare wajari-bosabiridi ããrĩmĩ. ããrĩpererã i ãmu marãrẽ ãgũsã ñerõ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmĩ.

³ Marĩpu dorerire marĩ irirã: “Marĩpũre diayeta masĩa”, ãrĩ masĩa. ⁴ Sugũ Marĩpu dorerire iribi: “Yũde Marĩpũre masĩa”, ãrĩgũ, ãrĩkatogu yãmi. Diayema ããrĩrĩrẽ masĩbemi. ⁵ Marĩpu dorerire irigu gapũ Marĩpũre bũro maĩmi. Irasirigu: “Yu Marĩpu merã õãrõ ããrã”, ãrĩ masĩmi. ⁶ Irasirirã marĩ: “Marĩpu merã õãrõ ããrã”, ãrĩrã, Jesucristo ãgũ iririkũderosũta iriro gããmea.

Juan, Marĩpu dorerimarẽ gojadea

⁷ Yaarã, yu musãrẽ dapagora gojari, maama doreri meta ããrã. I doreri, musã Jesũya kerere bũremunugãdeapogue pẽdeata ããrã. Irasirirã musã iri dorerire pãsiabu. ⁸ Iri doreri: “Gãme maĩka!” ãrã. Irasiriro iri doreri, iripoeguema doreri ããrĩkerero, maama doreri irirosũ ããrã. Iri dorerire irimerã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. Iro dupiyuro musã iri dorerire iribirinerã ããrĩbũ. Dapagorare Cristo irirosũ musãde irire irirã yãa. Irasirirã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩbea. Boyorogue ããrĩnũgãrã irirosũ irirã yãa.

⁹ Sugũ gajigu ãgũyagure ããturi dookeregu: “Marĩpu dorerire irigu ããrã”, ãrĩgũ, naĩtĩãrõgue ããrĩgũ irirosũ ããrĩmi dapa. ¹⁰ Gajirãrẽ ãgũyarãrẽ maĩgũ gapũ boyorogue ããrĩgũ irirosũ ããrĩmi. ãgũguere neõ ñerĩ opari ãgũrẽ ñerõ irimakũ iriri mãa. ¹¹ Gajirãrẽ ãgũyarãrẽ ããturi doorikũgu gapũ naĩtĩãrõgue waagorenagũ irirosũ ñerĩrẽ iririkũgu ããrĩmi. ãgũ ñerĩrẽ iririkũri waja, koye ããbi ãgũ waaburore masĩbi irirosũ Marĩpu dorerire neõ masĩbi ããrĩmi.

¹² Yu musãrẽ yu pũrã irirosũ ããrĩrãrẽ gojáa. Marĩpu, Jesucristo ãgũ boari merã musã ñerõ iridea wajare wajari-bosari merã musã ñerĩ irideare kãtidi ããrĩmĩ. Irasirigu musãrẽ gojáa. ¹³ Musã pagũsãmarã, musã Cristore neõgoragueta ããrĩdire masĩa. Irasirigu musãdere gojáa. Musã maamarã, wãtĩrẽ tarinũgãnerã ããrã. Irasirigu musãrẽ gojáa.

¹⁴ Musã Marĩpũre masĩa. Irasirigu musãrẽ yu pũrã irirosũ ããrĩrãrẽ gojáa. Musã pagũsãmarã, musã Cristore neõgoragueta ããrĩdire masĩa. Irasirigu musãrẽ gojáa. Musã maamarã, Marĩpũre gũñaturarã ãgũ werenĩrĩrẽ gããmerã, wãtĩrẽ tarinũgãnerã ããrã. Irasirigu musãrẽ gojáa.

15 I ũmurē, i ũmuma ñerĩrē maĩbirikõõaka! Sugu i ũmumarē maĩgũno, Marĩpũre maĩbemi. 16 I ũmuma àsũ ããrã. Masaka noó gããmerõ ñerĩ haribejari, gajinorē ãã burõ gããmerĩ, gajirã nemorõ opari merã usuyari ããrã. Iri Marĩpũyama ããrĩbea. I ããrĩpereri i ũmuma dita ããrã. 17 I ũmũ pereburo yáa. ããrĩpereri masaka ĩgũsã i ũmuma ñerĩ haribejaride pereakõãrokoa. Marĩpũya gapũ neõ perebirikoa. Irasirirã, Marĩpũ gããmerĩrē irirã ĩgũ merã ããrĩnĩkõãrãkuma.

Juan: “Diyema ããrĩrĩ, diyema ããrĩbiri ããrã”, ãrĩ gojadea

18 Mũsã yũ pũrã irirosũ ããrĩrã, i ũmũ pereburo mérõ dũyáa. I ũmũ pereburo dupiyuro Cristore ĩãturigũ aarigakumi. Mũsã irire pésiabu. Dapagoradere gajirã Cristore ĩãturirã wárã ããrĩsiamã. Irasirirã marĩ i ũmũ pereburo mérõ dũyarire masĩa. 19 ĩgũsã Cristore ĩãturirã marĩ merã ããrĩnerã ããrĩkererã, marĩyarã diaye ããrĩbema. Irasirirã ããrĩpererã marĩrē béo wiriama. ĩgũsã irasirimakũ ĩãrã, masĩa. ĩgũsã marĩyarã ããrĩnerã, marĩ merã dujabonerã ããrĩmã.

20 Cristo mũsãrē Ōãgũ deyomarĩgũrē sĩsiadi ããrĩmĩ masĩrĩ opadoregũ. Irasirirã mũsã ããrĩpererã Ōãgũ deyomarĩgũ merã Jesucristoya kere diyema ããrĩrĩrē masĩa. 21 Irasirigũ yũ mũsãrē gojagũ: “Diyema ããrĩrĩrē masĩbea mũsã”, ãrĩ gojagũ meta yáa. Mũsã diyema ããrĩrĩrē masĩsĩa: “Jesucristoya kere, diyema ããrĩrĩ, neõ ãrĩkatori kere meta ããrã”, ãrĩ masĩa. Irasirigũ mũsãrē gojãa.

22 Ārĩkatorikurã gapũ àsũ ãrĩma: “Jesús, Marĩpũ iriudi Cristo ããrĩbemi”, ãrĩma. Irire irasũ ãrĩrã Cristore ĩãturirã ããrĩma. ĩgũrē Marĩpũ magũ ããrĩrĩrē bũremubirisĩa, ĩgũ Pagũdere bũremubema. 23 Noó: “Jesús, Marĩpũ magũ ããrĩbemi”, ãrĩrãno ĩgũ Pagũ merãdere õãrõ ããrĩbema. “Jesús, Marĩpũ magũ ĩgũ iriudi Cristo ããrĩmi”, ãrĩrã gapũ ĩgũ Pagũ merãdere õãrõ ããrĩma.

24 Irasirirã, Jesucristoya kerere mũsã bũremunũgãdeapogue pédeare õãrõ gũñaduripĩka! Irire gũñaduripĩrã, Jesucristo merã, ĩgũ Pagũ merãdere neõ piriro marĩrõ õãrõ ããrĩnĩkõãrãkoa. 25 Jesucristo marĩrē àsũ ãrĩ weresiami: “Yũpũ merã perebiri okari sĩgũkoa mũsãrē”, ãrĩmi.

26 Gajirã mũsãrē ãrĩkatori merã buedũama. Irasirigũ mũsãrē irire gojãa, ĩgũsã ãrĩkatorire péri, ãrĩgũ. 27 ĩgũsã mũsãrē irasũ ãrĩkatokeremakũ, Jesucristo gapũ mũsãrē Ōãgũ deyomarĩgũrē sĩsiadi ããrĩmĩ masĩrĩ opadoregũ. Irasirigũ Ōãgũ deyomarĩgũ mũsã merã ããrĩnĩsĩa, neõ ãrĩkatori marĩrõ ããrĩpereri diyema ããrĩrĩrē mũsãrē masĩmakũ yãmi. Irasirimakũ ĩãrã: “Gajirã gũare diyema ããrĩrĩrē buemakũ gããamea”, ãrĩbirikõãdorea.

Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū mʉsārē buerosūta Cristo merā ōārō āārīnikōāka!

²⁸ Irasirigū yu mʉsārē yu pūrā irirosū āārīrārē: “Cristo merā ōārō āārīnikōāka!” ārī werea. Marī irasirirā, Cristo i ūmʉgue dupaturi aarimakū, neō gūiri marīrō īgū īūrōrē gʉyasīrīrī marīrō gūñaturari merā īgūrē ōārō bokatīrīñeārākoa. ²⁹ Jesucristo Marīpʉ magū diayemarē irigū āārīrīrē mʉsā masīa. Irasirirā, āārīpererā diayemarē irirāno Marīpʉ pūrā āārīma. Idere mʉsā masīa.

3

Mʉsā Marīpʉ pūrā āārā, ārī gojadea

¹ Marīpʉ marīrē maītarimi. Irasirigū marīrē: “Yu pūrā āārīma”, ārīmi. Irasirirā īgū pūrā āārā marī. I ūmʉ marā ñerā Marīpʉre masībema. Irasirirā marīdere īgū pūrādere masībema. ² Yaarā yu maīrā, yu mʉsārē werea. Marīpʉ pūrā āārā marī. Pʉrʉgue marī āārīburire marī ōārō masībea dapa. Cristo dupaturi aarimakūgue diayeta irire masīrākoa. īgū aarimakū īārā: “Āsūta āārīmi”, ārī masīrākoa. Irasirirā, Cristo aarimakūgue, marī īgū irirosū āārīrākoa. ³ īgū irirosū āārīburire gūñarāno: “īgū irirosūta ōārīrē iriro gāāmea marīrē”, ārīrā, ñerī iririre piri, ōārī gapʉre irirā yāma.

⁴ Āārīpererā ñerīrē irirā, Marīpʉ dorerire tarinʉgārā āārīma. Ñerō iriri, Marīpʉ dorerire tarinʉgārī āārā. ⁵ Jesucristo marī ñerō iridea wajare peremakū iribu i ūmʉgue aaridi āārīmī. īgūrē ñerī opari neō máa. Mʉsā irire masīa. ⁶ Irasirirā āārīpererā īgū merā ōārō āārīnīrā, ñerīrē irinīrā meta āārīma. Ñerīrē irinīrā gapʉ īgūrē neō masībiri, īgū āārīrikʉridere masībema. ⁷ Yaarā, yu pūrā irirosū āārīrā, ōārō pemasīka! Gajirā mʉsārē ārīkatomakū, īgūsārē pēbirikōāka! Sugū diayemarē irigūno, Jesucristo irirosū ōāgū āārīmi. ⁸ Ñerīrē irinīgū wātīyagū āārīmi. Wātī neōgoragueta ñerīrē irinʉgādi āārīmi. Irasirigū Marīpʉ magū Jesucristo wātī ñerī iririre béogu i ūmʉgue aaridi āārīmī.

⁹ Marīpʉ īgū pūrārē īgū irirosū āārīrikʉmakū iridi āārīmī. Irasirirā ñerīrē irinībema. Marīpʉ pūrā āārīsīā, ñerī ditare irinīmasībema. ¹⁰ Marīpʉ pūrārē, wātī pūrādere āsū īāmasīa. Wātī pūrā, Marīpʉ pūrā irirosū āārībema. Diayemarē irinīmerā, gajirā īgūsāyarārē maīmerā, Marīpʉ pūrā āārībema.

Gāme maīdoredea

¹¹ “Marīrē gāme maīrō gāāmea”, ārī bueri, mʉsā Jesúya kerere bʉremʉnʉgādeapoegue pédeata āārā. ¹² Irasirirā marī Caín iripoeguemʉ iriderosū iribirikōārā! Caín wātīyagū āārīsīā, īgū pagʉmʉrē wējēbéokōādi āārīmī. ¿Nasirigū īgūrē

wējēyuri? Īgū ñerĩrē irinídi āārĩmí. Īgū pagamũ gapũ diayemarē irinídi āārĩmí. Īgū irasũ iriri waja, Caín Īgūrē ĩāturi doo, wējēbéokōādi āārĩmí.

¹³ Yaará, i ũmũ marā ñerō iririkurā marĩ ōārĩrē iriri waja marĩrē ĩāturi doomakũ ĩārā: “¿Nasiriro irasũ waáari yure?” ārĩ gũñabirikōāka! ¹⁴ Iripoeguere marĩ peamegue waamurā dita āārĩnerā āārādibũ. Dapagora gapure marĩyarārē maĩsĩā: “Marĩpũ marĩrē Īgū āārĩrōgue waamurā āārĩmakũ iridi āārĩmí”, ārĩ masĩa. Sugũ gajigũ Īgũyagure maĩbino, peamegue waabu āārĩmi dapa. ¹⁵ Īgũsāyarārē ĩāturi doorāno Marĩpũ ĩūrōrē masakare wējēbéorā irirosũ āārĩma. Masakare wējēbéorā Marĩpũ merā perebiri okari opamerā āārĩma. Irire mũsā masĩa. ¹⁶ Jesucristo marĩya āārĩburire marĩrē boabosadeare gũñarā, Īgū marĩrē bũro maĩrĩrē masĩa. Irasirirā marĩde marĩyarārē maĩrā, Īgũsāya āārĩburire boamurā āārĩkererā, Īgũsārē iritamurō gāāmea. ¹⁷ Sugũ wári Īgū āārĩburire opagũ gapũ Īgũyagure bopogure ĩākeregũ, Īgūrē bopoña sĩbi, Marĩpũ maĩrōsũ maĩbemi. ¹⁸ Yaará yũ maĩrā: “Marĩ gajirārē maĩa”, ārĩ werenĩrā, Īgũsārē iritamurō gāāmea. Īgũsārē iritamurā, marĩ Īgũsārē diaye maĩrĩrē masĩmakũ yáa.

Marĩpũ ĩūrō gũiro marĩrō āārĩrē gojadea

¹⁹ Gajirārē maĩrā: “Marĩ diayeta Marĩpũ pũrā āārā”, ārĩ masĩa. Irasirirā, Īgū ĩūrō gũiro marĩrō āārĩmasĩa. ²⁰ Marĩ basi: “Ñerō iriakubũ, irasirigũ waja opakoa”, ārĩ gũñarĩkũkeremakũ, Marĩpũ āārĩpererire masĩgũ, marĩ nemorō marĩ āārĩrikũrere masĩmi. Irasirigũ marĩrē ōārō āārĩrikũmakũ irimasĩmi. ²¹ Yaará yũ maĩrā: “Marĩpũ ĩūrō marĩ ñerĩ iridea wajare opabea”, ārĩ gũñarā, Īgū ĩūrō gũiro marĩrō gũñaturari merā āārĩmasĩa. ²² Irasũ āārĩmakũ Īgū dorerire Īgū gāāmerĩrē marĩ irimakũ ĩāgũ, Īgūrē marĩ sērērĩrē sĩgũkumi. ²³ Īgū marĩrē doregũ, āsũ ārĩmi: “Yũ magũ Jesucristore bũremuka! Irasũ āārĩmakũ, Īgū mũsārē dorederosũta gāme maĩka!” ārĩmi. ²⁴ Marĩ Īgū dorerire irirā, Īgū merā ōārō āārĩnkōāa. Īgũde marĩguere āārĩnkōāmi. Īgū marĩrē Ōāgũ deyomarĩgūrē sĩsiami. Irasirigũ Īgū marĩguere āārĩnĩrĩrē Ōāgũ deyomarĩgũ merā marĩrē masĩmakũ yámi.

4

“Marĩpũ weredorederosũta wererā āārā”, ārĩrāyamarē masĩdorea, ārĩ gojadea

¹ Yaará yũ maĩrā, mũsārē werea. Dapagorare i ũmũrē wárā: “Marĩpũ weredorederosũta wererā āārā”, ārĩkererā, ārĩkatorā āārĩma. Irasirirā, āārĩpererā mũsā masĩmerā mũsā pũroque

buerã ejamakũ, mata ìgũsã buerire buremubirikõõaka! Ìgũsã buerire pérã: “¿Diyeta Marĩpu buedoreri ããrĩrĩ? ¿Õãgũ deyomarĩgũrẽ oparã ããrĩrĩ irasũ ãrĩ wererã?” ãrĩ guñaka! ² Õãgũ deyomarĩgũrẽ oparãno, ãsũ ãrĩma: “Jesucristo marĩ irirosũ dupukũgu i ãmũguere aaridi ããrĩmĩ”. Musã, ìgũsã irire irasũ ãrĩmakũ pérã: “Õãgũ deyomarĩgũrẽ oparã, Marĩpu dorederosũta werema”, ãrĩ masĩrãkoa. ³ “Jesús marĩ irirosũ dupukũgu i ãmũguere aaridi ããrĩmĩ”, ãrĩrĩrẽ buremumerã gapu Õãgũ deyomarĩgũrẽ opabema. Cristore ìaturigure doreguta ìgũsãdere doremi. Musã, Cristore ìaturigu aariburire pésiabu. Dapagoradere ìgũrẽ doreguta i ãmũguere ããrĩsiami.

⁴ Musã yu pũrã irirosũ ããrĩrã, Marĩpuyarã ããrã. Õãgũ deyomarĩgũ mũsãguere ããrĩmi. Wãtĩ ìgũyarãrẽ i ãmũgue ããrĩrãrẽ doregu ããrĩmi. Õãgũ deyomarĩgũ gapu, wãtĩ nemorõ turagu ããrĩmi. Irasirirã, ãrĩkatori merã wererã wererire buremubiri, ìgũsãrẽ tarinũgãsiabu. ⁵ ãrĩkatori merã wererã i ãmũ marã ããrĩma. I ãmũma ditare werema. Gajirã i ãmũ marã ìgũsã irirosũ ããrĩrãta ìgũsã wererire péma. ⁶ Marĩ gapu Marĩpuyarã ããrã. Marĩpũre masĩrãno, marĩ wererire péma. Gajirã ìgũyarã ããrĩmerã gapu, marĩ wererire pébema. Irasirirã marĩ ãsũ ãrĩ masĩa: “Marĩpuyarã ããrĩrãno, Õãgũ deyomarĩgũ dorerosũta diayema ããrĩrĩrẽ wererãrẽ péma. Marĩpuyarã ããrĩmerã gapu, wãtĩ dorerosũta ãrĩkatori merã wererãrẽ péma”, ãrĩ masĩa.

Marĩpu diayeta ããrĩpererãrẽ maĩgũ ããrĩmi, ãrĩ gojadea

⁷ Yaarã yu maĩrã, mũsãrẽ werea. Marĩ gãme maĩmakũ, Marĩputa irasirimakũ yãmi. Irasirirã marĩ gãme maĩrã! Gajirãrẽ maĩrãno, Marĩpu pũrã, ìgũrẽ masĩrã ããrĩma. ⁸ Marĩpu diayeta ããrĩpererãrẽ maĩgũ ããrĩmi. Irasirirã gajirãrẽ maĩmerãno ìgũrẽ masĩbema. ⁹ Marĩpu ìgũ magũ sugu ããrĩgũrẽ i ãmũgue iriudi ããrĩmĩ, marĩrẽ ìgũ merã perebiri okarire opaburo, ãrĩgũ. ìgũrẽ iriugu, ìgũ marĩrẽ maĩrĩrẽ masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ¹⁰ ìgũ marĩrẽ maĩrĩ, marĩ ìgũrẽ maĩrĩ irirosũ meta ããrã. ìgũ gapu marĩrẽ diayeta maĩsĩa, ìgũ magũrẽ iriudi ããrĩmĩ, ìgũ boari merã marĩ ñerõ iridea wajare wajaribosadoregu. Irasirigu iri merã marĩ ñerõ irideare kãtimi.

¹¹ Yaarã yu maĩrã, mũsãrẽ werea. Marĩpu marĩrẽ maĩmakũ ìãrã, marĩde gãme maĩrõ gããmea. ¹² Neõ sugu masakũ Marĩpũre ìãdi mámi. ìgũrẽ ìãbirikeremakũ, marĩ gãme maĩmakũ, marĩ merã ããrĩnĩkõãmi. Irasirigu, ìgũ maĩrõsũta marĩrẽ gajirãrẽ õãrõ maĩmakũ yãmi. ¹³ Marĩpu Õãgũ deyomarĩgũrẽ marĩrẽ sidi ããrĩmĩ. Irasirirã, Õãgũ deyomarĩgũ merã Marĩpu marĩ merã ããrĩnĩrĩrẽ, marĩde ìgũ merã ããrĩnĩrĩrẽ masĩa. ¹⁴ Gũa, Marĩpu magũrẽ ìãnerã ããrĩsĩa, gajirãrẽ: “Marĩpu ìgũ magũrẽ iriudi

ãārĩmĩ, i ùmũ marãrẽ ĩgũsã ñerõ iridea wajare taudoregũ”, ãrĩ werea. ¹⁵ “Jesús, Marĩpũ magũ ãārĩmĩ”, ãrĩrãno, Marĩpũ merã ãārĩnĩma. ĩgũde ĩgũsã merã ãārĩnĩkõãmi.

¹⁶ Irasirirã: “Marĩpũ marĩrẽ maĩmi”, ãrĩ masĩa. “Īgũta marĩrẽ maĩmi”, ãrĩ bũremua. ĩgũ diayeta ãārĩpererãrẽ maĩgũ ãārĩmĩ. Sugũ gajirãrẽ maĩgũno, Marĩpũ merã ãārĩnĩmi. Marĩpũde ĩgũ merã ãārĩnĩkõãmi. ¹⁷ Irasirĩgũ ĩgũ marĩ merã ãārĩnĩsĩã, ĩgũ maĩrõsũta marĩrẽ gajirãrẽ õãrõ maĩmakũ yãmi. ĩgũ ãārĩpererã ñerãrẽ peamegue wajamoãrĩnũ ejamakũ, marĩrẽ gũiri marĩrõ ãārĩburo, ãrĩgũ, irasũ yãmi. Marĩ gũiri marĩrõ ãārĩrã, Jesucristo i ùmũgue ãārĩgũ Marĩpũ merã õãrõ ãārĩderosũta marĩde ĩgũ merã õãrõ ããrã. ¹⁸ Marĩpũre maĩrã, ĩgũ marĩrẽ maĩrĩrẽ masĩrã, gũiri marĩrõ ããrã. Irita marĩrẽ neõ gũibirimakũ yãa. Sugũ: “Marĩpũ yũre wajamoãgũkumi”, ãrĩ gũñagũno, gũimi. ĩgũrẽ õãrõ maĩbi, ĩgũ ĩgũrẽ bũro maĩrĩrẽ masĩbi ãārĩmĩ.

¹⁹ Marĩpũ, marĩ ĩgũrẽ maĩburi dupiyuro marĩrẽ maĩpũroridi ãārĩmĩ. Irasirirã marĩde ĩgũrẽ maĩa. ²⁰ Sugũ masakũ gajĩgũre ĩgũyagũre ĩãturi doogũ: “Yũde Marĩpũre maĩa”, ãrĩgũ, ãrĩkatogũ ãārĩmĩ. Gajĩgũre ĩgũ ĩãgũrẽ maĩbi, Marĩpũre ĩgũ ĩãbire maĩmasĩbemi. ²¹ Jesucristo i doreri marĩrẽ pĩmi: “Marĩpũre maĩrã, gajirãdere maĩrõ gããmea”, ãrĩmĩ.

5

Marĩpũ pũrã ããrĩrã ñerĩ iririre piri, õãrĩ gapũre yãma, ãrĩ gojadea

¹ “Jesús, Marĩpũ magũ ĩgũ iriudi Cristo ãārĩmĩ”, ãrĩ bũremurãno, Marĩpũ pũrã ãārĩma. Marĩpũre maĩrãno, ĩgũ pũrãdere maĩma. ² Marĩ, Marĩpũre maĩrã, ĩgũ dorerire irirã, ĩgũ pũrãdere maĩa. Irire marĩ masĩa. ³ Marĩpũre maĩrã, ĩgũ dorerire irirã yãa. ĩgũ dorerire irimakũ diasãbea. Nũkũrĩrẽ ùũmarõ irirosũ ããrĩbea. ⁴ Irasirirã ãārĩpererã Marĩpũ pũrã i ùmũma ñerĩ iririre piri, irire irinĩbema. Marĩ Jesucristore bũremurĩ merã i ùmũma ñerĩ iririre piri, õãrĩ gapũre irimasĩa. ⁵ “Jesús, Marĩpũ magũ ãārĩmĩ”, ãrĩ bũremurã dita i ùmũma ñerĩ iririre piri, õãrĩ gapũre irimasĩa.

Marĩpũ magũyamarẽ gojadea

⁶ Jesucristo i ùmũgue ãārĩgũ, deko merã wãĩyesũmi. Pũrũ boagũ, ĩgũya dí bẽomi. Irasirirã marĩ, ĩgũ deko merã wãĩyesũdeare, ĩgũya dí bẽodeadere masĩrã: “Jesús, Marĩpũ magũ ãārĩmĩ”, ãrĩ masĩa. ĩgũ deko merã wãĩyesũdea ditare masĩrĩ merã irire masĩbea. Õãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ i Jesucristoyamarẽ masĩmakũ yãmi. ĩgũta marĩrẽ diayema ããrĩrĩrẽ masĩmakũ irigũ ãārĩmĩ. ⁷ Æmũgasiguedere: “Jesús, Marĩpũ

magũ āārĩmi”, ārĩ wererā, Ƴrerā āārĩma. Marĩpu, ĩgũ magũ, Ōāgũ deyomarĩgũ āārĩma. ĩgũsā Ƴrerā āārĩkererā, sugũta āārĩmi. ⁸ I nikũguedere Ōāgũ deyomarĩgũ marĩrē Jesús, Marĩpu magũ āārĩrĩrē masĩmakũ yámi. Irasũ āārĩmakũ, marĩ Jesús deko merā wāĩyesũdeare, ĩgũya dí béodeadere masĩrĩ merā: “Jesús, Marĩpu magũ āārĩmi”, ārĩ masĩa. Iri merā marĩ ōārō masĩa. ⁹ Masaka marĩrē ĩgũsā ĩādeare weremakũ pérā, ĩgũsā wererire bƳremua. Marĩpu marĩrē wereri gapure, masaka wereri nemorō bƳremurō gāāmea. Irasirirā, ĩgũ magũyamarē wererire bƳremurō gāāmea. ¹⁰ Marĩpu magũrē bƳremurāno, ĩgũyamarē wererire: “Diayeta āārā”, ārĩ gũñama. ĩgũ magũyamarē wererire: “Diaye āārĩbea”, ārĩ gũñarā gapu: “Marĩpu ārĩkatogu āārĩmi”, ārĩrā irirosũ āārĩma. ¹¹ Marĩpu ĩgũ magũyamarē āsũ ārĩ weredi āārĩmĩ: “YƳ magũrē bƳremurārē yƳ puo perebiri okarire opamurā āārĩmakũ iribu”, ārĩdi āārĩmĩ. ¹² ĩgũ magũrē bƳremurĩ oparāno, ĩgũ puo i perebiri okarire oparākuma. ĩgũrē bƳremurĩ opamerā gapu iri okarire opabirikuma.

Juan gojatũnudea

¹³ YƳ musārē Marĩpu magũrē bƳremurārē irire gojāa, Marĩpu puo perebiri okari opaburire masĩburo, ārĩgũ.

¹⁴ Marĩpуре ĩgũ gāāmerōsũta marĩ sērēmakũ, ĩgũ marĩrē pémi. Irasirirā irire masĩrā, gũiro marĩrō gũñaturari merā ĩgũrē sērēmasĩa. ¹⁵ Irasũ sērērā, ĩgũ marĩrē périre, marĩ sērērōsũta ĩgũ sĩburidere masĩa.

¹⁶ Musā, sugu musāyagure ñerĩ irimakũ ĩārā, ĩgũya āārĩburire Marĩpуре sērēbosaka! “ĩgũ ñerō iridea, ĩgũrē peamegue béomakũ iriri āārĩbea”, ārĩ masĩrā, ĩgũya āārĩburire sērēbosaka! Irasirigu Marĩpu ĩgũrē ĩgũ puo perebiri okari opabu āārĩmakũ irigukumi. Gaji ñerō iriri gapu, masakare peamegue béomakũ iriri āārā. Sugu masaku irireta irimakũ ĩārā: “ĩgũya āārĩburire Marĩpуре sērēbosaro gāāmea”, ārĩbea yƳ musārē. ¹⁷ Āārĩpereri ñerō iriri, Marĩpu dorerire tarinugārĩ āārā. Irasũ āārĩkerero, āārĩpereri ñerĩ iriri, masakare peamegue béomakũ iribe. Marĩpu āārĩpereri ñerĩ iririre: “Neō kātibirikoa”, ārĩbemi.

¹⁸ Ire marĩ masĩa. Marĩpu magũ marĩrē ĩgũ Pagu pũrā āārĩrārē ōārō koreri merā iritamumi. Irasirirā marĩ ñerĩrē irinĩbea. Wātĩ marĩrē ñerō iridukaregu, marĩrē poyanorēmasĩbemi.

¹⁹ Marĩ, Marĩpu pũrā āārā. Wātĩ āārĩpererā i Ƴmu marā ñerārē doregu āārĩmi. Irire masĩa marĩ.

²⁰ Gajidere masĩa. Marĩpu magũ marĩrē pémasĩrĩ sĩgũ, i Ƴmugue aaridi āārĩmĩ: “Marĩpu diayeta āārĩngũ āārĩmi”, ārĩ masĩburo, ārĩgũ. Jesucristo merā ōārō āārĩnĩsĩā, ĩgũ Pagu

merãdere õãrõ ããrĩníkõãrã yáa. Jesucristo diayeta Marĩpu ããrĩmi. Ìgũta marĩrẽ ìgũ pũro perebiri okari sīgũ ããrĩmi.

²¹ Irasirigũ mũsãrẽ yũ pũrã irirosũ ããrĩrãrẽ werea. Gajirã masaka bũremurã keori weadeare bũremubirikõãka! Marĩpu ðitare bũremuka! Irasũta iriro gããmea.

Iropata ããrã.

Juan

2 SAN JUAN

Juan gãme maĩrĩmarẽ gojadea

¹ Y_H buꝑuro, m_Hrẽ Marĩꝑ_H beyedeore m_H pũrãdere i pũrẽ gojáa. Y_H m_Hsãrẽ diayeta maĩa. Y_H dita m_Hsãrẽ maĩbea. Aãrĩpererã m_Hsã p_Hro aãrĩrã Jesúya diayema aãrĩrĩrẽ masĩrã m_Hsãrẽ maĩma. ² Marĩ ĩgũya diayema aãrĩrĩrẽ marĩya y_Hꝑpũrãrĩgue masĩa. ĩgũ neõ piriro marĩrõ marĩ merã aãrĩnĩsĩa, marĩrẽ irire masĩmakũ yámi. Irasirirã g_Ha m_Hsãrẽ maĩa. ³ Marĩꝑ_H aãrĩnĩgũ, ĩgũ magũ Jesucristo marĩ Op_H merã m_Hsãrẽ õãrõ iritamu, bopoñarĩ merã ĩã, siñajãrĩ merã aãrĩrik_Hmakũ iriburo. Irire irig_H, diayema aãrĩrĩ, maĩrĩ merã irasiriburo.

⁴ Surãyeri m_H pũrã Marĩꝑ_H marĩrẽ dorederosũta Jesúyare irirã aãrĩma, aãrĩrĩ kerere pégu, buro usuyabu. ⁵ Dapagora m_Hrẽ ire gojagura. Marĩ gãme maĩrõ gããmea. I y_H gojari, maama doreri aãrĩbea. I doreri, marĩ Jesúre b_Hremunugãdeapogue masĩdeata aãrã. ⁶ Marĩ gãme maĩrã, Marĩꝑ_H dorederosũta yáa. I doreri, m_Hsã Jesúre b_Hremunugãdeapogue pédeata aãrã. Ásũ ãrã. Gajirãrẽ maĩnĩkõãka!

Wárã ãrĩkatorikurã aãrĩma, ãrĩ gojadea

⁷ I ãm_Hguere wárã ãrĩkatorikurã waagorenama. “Jesucristo marĩ irirosũ d_Hꝑuk_Hgu i ãm_Hguere aaridi aãrĩmĩ’, ãrĩrĩ, diaye aãrĩbea”, ãrĩma. ĩgũsãta ãrĩkatorikurã, Cristore ĩãturirã aãrĩma. ⁸ Irasirirã õãrõ pémasĩka m_Hsã! ĩgũsã ãrĩkatorire b_Hremubirikõãka! ĩgũsã ãrĩkatorire b_Hremurã, m_Hsã Marĩꝑ_Hyare iridea waja ĩgũ m_Hsãrẽ wajariburire dedeubukoa. ĩgũsã ãrĩkatorire b_Hremubirimakũ, m_Hsã ĩgũyare iridea waja m_Hsãrẽ wajariburire sĩpeogukumi.

⁹ Sug_H Cristo buedeare béo, ĩgũ gããmerõ gajire bueg_Hno, Marĩꝑ_H merã õãrõ aãrĩbemi. Cristo buedeare b_Hremugũ ĩgũyare irituyagu gap_H Marĩꝑ_H merã õãrõ aãrĩmi. Irasũ aãrĩmakũ, ĩgũ magũ Cristo merã õãrõ aãrĩmi. ¹⁰ Irasirirã, sug_H Cristo buedeare buebi, gaji buerire bueg_Hno m_Hsã p_Hro ejamakũ, ĩgũrẽ bokatĩrĩsẽrẽ, m_Hsãya wiigue ñajãdorebirikõãka! ¹¹ M_Hsã ĩgũrẽ bokatĩrĩñeãrã, ĩgũrẽ iritamubukoa. Irasirirã ĩgũrẽ iritamurã ĩgũ irirosũ ñerõ irirã aãrĩbukoa.

Juan gojatũnudea

¹² Y_H gaji wári m_Hsãrẽ wered_Hakereg_H, i pũguere gojabirikoa. Y_H basita m_Hsã p_Hroque m_Hsã merã werenĩgũ

waagukoa. Marĩ basi weretamurã, õãrõ usuyari merã
ããrĩrãkoa.

¹³Mu pagumo pũrã murẽ õãdorema. Igode Marĩpũ beyedeota
ããrĩmo.

Iropata ããrã.

Juan

3 SAN JUAN

Juan, Gayo wāikuguyamarē gojadea

¹ Y_H bu_Huro, m_Hrē Gayore diayeta y_H maigūrē i pūrē gojāa.

² Ire gojāa m_Hrē y_H maigūrē. Y_H m_Hya āārīburire Marīpure sērēbosāa. M_H Marīpu merā ōārō āārīrōsūta āārīpereri m_Hyare ōārō waaburire, pūrīrī marīrō merā m_H āārīburire sērēbosāa.

³ Gajirā Jesúre buremurā y_H pu_Hro ejarā, m_H āārīrikurire y_Hre werema. “Jesúyare irinígū, i diayema āārīrīrē iriwāgāgū yámi”, ārī werema. Īgūsā irire weremakū pégu, bu_Hro u_Hyáa. ⁴ Jesúre buremurā y_H buerā ĩgūya diayema āārīrīrē irinírā yáma, ārīrī kerere pégu, u_Hyataria. Y_H i kerere péri, āārīpereri gajī nemorō y_Hre u_Hyamakū yáa.

⁵ M_H Jesúre buremurārē ōārō iritamunígū iriayuro. Gajiro marā m_H ĩāmasīmerā āārīkeremakū, ĩgūsārē ōārō iritamugū iriayuro. ⁶ Īgūsā guare, Jesúre buremurā nerēnarōgue gajirārē m_H maīrīrē werema. Irasirigu, ĩgūsā m_H pu_Hroque ejarārē ĩgūsā gajirogue ōārō waaburire iritamuka! M_H ĩgūsārē iritamugū, ōārō irigukoa. Marīpu marīrē irasirimakūta gāāmemi. ⁷ Īgūsā Jesucristoya kerere werewāgārā, Jesúre buremumerārē: “Guare iritamuka!” neō ārī sērēbema. ⁸ Irasirirā marī Jesúre buremurā ĩgūsārē iritamurō gāāmea. Īgūsārē iritamurā, marī ĩgūsā merā moārā yáa, gajirā Jesúya diayema āārīrīrē péburo, ārīrā.

Diótrefes ñerō irideare gojadea

⁹ Y_H m_Hsārē Jesúre buremurā iroque āārīrārē su pū gojabu. Diótrefes gap_H m_Hsārē doredug_H āārīsīā, gu_H m_Hsārē: “Āsū irika!” ārī weredeare péduabirayupu. ¹⁰ Y_H m_Hsā pu_Hroque waagú, ĩgūrē m_Hsā péuroque ĩgū irideare: ĩgū guare ñerō kere ārīdeare, ĩgū ārīkatodeare weregura. ĩgū i ditare iribirayupu. Jesúya kerere wererā waagorenarārē bokatīrīñēābirayupu. Gajirā m_Hsā merāmarā ĩgūsārē bokatīrīñēāduamakū ĩāgū: “Bokatīrīñēābirikōāka!” ārāyupu. ĩgūsārē bokatīrīñēārārē Jesúre buremurā nerēnarōgue ñajādorebirayupu.

¹¹ M_H, y_H maigū, ñerō irirārē ĩākūībirikōāka! Ōārō irirā gap_Hre ĩākūīka! Ōārīrē irirā Marīpuyarā āārīma. Ñerīrē irirā gap_H Marīpure masībema.

Demetrio ōārō irideare gojadea

¹² Āārīpererā: “Demetrio ōāgū āārīmi”, ārīma. Irasirirā masaka ĩgū iririre ĩārā: “Marīpu dorederosūta Jesúyare yámi”,

ãrĩma. Gude: “Ígũ òãrõ irigũ ããrĩmi”, ãrã. Musã masĩa. Gua diayeta werea.

Juan Gayore gojatũnudea

¹³ Yu gaji wári mũrẽ weredũakeregu, i pũguere gojabirikoa.

¹⁴ Mérõgã pũũ mũrẽ ããgũ waadũakoa. Irasirigũ mũ pũrogue waagú, mũ merã werenígũkoa.

¹⁵ Òãrõ siñajãrĩ opaka! Òõ marã marĩ merãmarã Jesúre bũremurã mũrẽ òãdorema. ããrĩpererã irogue ããrĩã marĩ merãmarã òãburo.

Iropata ããrã.

Juan

SAN JUDAS

Judas Jesúre b̄remur̄rē gojadea

¹ Yu Judas*, Santiago pagumu Jesucristore moãboegu musârê i pūrê gojáa. Marĩpu musârê maĩgũ beyedi ããrĩmĩ, ĩgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Jesucristo musârê koremi, ĩgũrê b̄remurĩrê piribirikõãburo, ãrĩgũ. ² Marĩpu musârê b̄ro bopoña, maĩrĩ merã ĩãburo. Musârê siñajãrĩ sĩburo.

Ãrĩkatori merã buerimasãyamarê gojadea (2 Pe 2.1-17)

³ Marĩpu marĩrê peamegue waabonerãrê taurire musârê, yu maĩrãrê b̄ro gojaduadibu. Irire gojaduakeregu, dapagorare gaji gapure gojaro gããmea, ãrĩ gũñáa. Marĩpu ããrĩpererã ĩgũyarãrê Jesucristoya kerere: “Ãsũ ããrã, irire neõ gorawayubirikõãka!” ãrĩ pídi ããrĩmĩ. Marĩ ĩgũyarã iri kerere b̄remua. Gajirã ãrĩkatori merã buerimasã gapu iri kerere gorawayuduama. Irasirigu yu musârê: “Ĩgũsã ãrĩkatori merã buerire pébirikõãka!” ãrĩ gojáa. ĩgũsãrê: “Marĩpu guare pídea diayeta ããrã, musã bueri gapu ãrĩkatori merã bueri ããrã”, ãrĩka! ⁴ ĩgũsã ñerã, masĩña marĩrõ musã puro ejanerã musã merã ããrĩma. ĩgũsã ãrĩkatori merã: “Marĩpu marĩ ñerõ irideare kãtimi, irasirirã noó gããmerõ irimasã”, ãrĩ buema musã, ĩgũsã ñerĩ iririkurire: “Õãa”, ãrĩ gũñaburo, ãrĩrã. “Jesucristo marĩrê doregu, marĩ Opu sugu ããrĩgũ ããrĩbemi”, ãrĩ buema. Iripoegue Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũsã irirosũ ãrĩkatori merã buerãrê: “Wajamoãgura”, ãrĩdi ããrĩmĩ.

⁵ Irasirigu yu musã masĩdeare dupaturi gũñamakũ iriduãa. Iripoegue Marĩpu gua ñekũsãmarã Israel bumarãrê Egiptogue ããrĩrãrê wiudi ããrĩmĩ. ĩgũsãrê wiukeregu, ĩgũrê b̄remumerã gapure wẽjedi ããrĩmĩ. ⁶ Marĩpore wereboerã ããrãdinerãdere gũñaka! ĩgũsã Marĩpu doreri pídeare tarinugãnerã ããrĩmã. ĩgũsãrê ĩgũ ããrĩdorederore ããrĩduabirinerã ããrĩmã. Irasirigu Marĩpu ĩgũsãrê kõmedari merã naĩtĩãrõgue suapĩkõãdi ããrĩmĩ. ĩgũ ããrĩpererã ñerãrê wajamoãrĩnu ejamakũ, ĩgũsãrê b̄ro wajamoãgukumi. ⁷ Iripoegue Sodoma, Gomorra wãĩkuri makãrĩ marã, irasũ ããrĩmakũ iri makãrĩ puro ããrĩrĩ makãrĩ marãde, Marĩpore wereboerã ããrãdinerã irirosũ ñerõ irinerã ããrĩmã. Ũma, nome merã ñerõ irinerã ããrĩmã. Irasũ ããrĩmakũ ũma seyaro ñerõ irinerã ããrĩmã. Nomedede irasũta irinerã ããrĩmã.

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3: I pũ gojadi Judas Iscariote meta ããrĩyupu. ĩgũ tĩgũ Santiago wãĩkuyupu. Peamasãya merã gajirã Santiagore “Jacobo” wãiyenerã ããrĩmã.

Irasirigu, ĩgūsā ñerō iridea waja Marĩpu ĩgūsārē soebéodi āārĩmĩ. Āārĩpererā ĩgūsā iriderosū ĩgū dorerire tarinugārā perebiri peamegue wajamoāburire masĩburo, ārĩgū, irasiridi āārĩmĩ.

⁸ ĩgūsā Marĩpu dorerire tarinugāderosū, ārĩkatori merā buerimasā musā watope āārĩrā ñerō yáma. ĩgūsā kērōgue ĩārĩ merā ĩgūsā ñerō iriduarire: “Ōāa”, ārĩ gũñama. Irasirirā ĩgūsā ñerō iriri merā ĩgūsāya dũpũre poyanorēma. Marĩ Opũ dorerire tarinugāma. Turari oparārē ñerō werenĩma. ⁹ Marĩpũre wereboerā opũ Miguel wāĩkũgu iriderosū iribema. Miguel Moiséya dũpũ darore āĩaduagu, wātĩ merā gāme guaseodi āārĩmĩ. Irasirikeremakū, Miguel gapũ neō suñarō ñerō werenĩrĩ merā wātĩrē: “Iropata irika! Peamegue waaka!” ārĩ turibiridi āārĩmĩ. Āsū gapũ ārĩdi āārĩmĩ: “Yũ Opũ mũrē: ‘Iropata irika!’ ārĩburo”, ārĩdi āārĩmĩ. ¹⁰ Ārĩkatori merā buerimasā musā watope āārĩrā gapũ ĩgūsā masĩbirideare ñerō werenĩrĩ merā werema. Waimũrā pémasĩmerā iririkũrosū ĩgūsā noó gāāmerō iriduari ditare yáma. Irasirirā peamegue béosũrākuma.

¹¹ ĩgūsāta neō usũyari bokabirikuma. Caĩn wāĩkũgu Marĩpũyare bũremubi, ĩgū pagũmũrē ĩāturi, wějēderosū ñerō yáma. Balaam wāĩkũgu ĩgū niyeru wajataburire, Marĩpũyarāya āārĩburi nemorō gũñasĩā, ĩgūsārē ārĩkatori merā buederosū ñerō yáma. Gajigu Coré wāĩkũgu ĩgũya bumarā oparā Marĩpu pĩnerārē tarinugādi āārĩmĩ. ĩgū tarinugārĩ waja Marĩpu ĩgũrē wajamoāgũ, boamakū iridi āārĩmĩ. Ārĩkatori merā buerimasā, Coré iriderosū ñerō yáma. Irasirigu Marĩpu ĩgũrē wajamoāderosū ĩgūsādere wajamoāgũkumi. ¹² Musārē ārĩkatori merā buerimasā, musā Jesúre bũremurā nerē, bosebaaripoe bũremurĩ marĩrō noó gāāmerō yáma. Musā merā baa, iirĩrā, ĩgūsāyama ditare gũñama. Ñerā oveja korerimasā ovejare baari ejomerā irirosū yáma. ĩĩmikāyebori mirũ wějāpuri merā otederogue deko merērō marĩrō tariaro irirosū neō musārē iritamubema. Yuku dukakũripoe bũgu yuku dukamarĩ yuku irirosū yáma. Masaka irigũre nugũrĩgue merāta duuadero pũrũ ñāĩpereakōākoa. Irigu irirosū āārĩma. Ōārō iririre neō irimasĩbema. ¹³ ĩgūsā ñerō gũyasĩũrĩ iririkuri, sũmu gũrarikũrere makũrĩ pámujuĩpĩdea irirosū āārā. Neñukā ĩgūsā keoro waanarōgue merā yuridijanerā irirosū āārĩrā, gajirārē diaye buerire tũyamakū neō iribema. Irasirigu Marĩpu: “ĩgūsārē āsū wajamoāgũra”, ārĩderosũta gajiro nemorō naĩtĩārōgue āārĩnĩmakū irigũkumi.

¹⁴ Iripoeguemu Enoc wāĩkũgu Adán parāmerā āārĩturiagu āārĩdi āārĩmĩ. Adán merā marĩ keopũrori, Enoguere keotũnumakū, āārĩpererā Adán parāmerā āārĩturiarā su mojōma

pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari burigora masãporewãgãnerã ããrĩmã. Marĩpu ãrĩkatori merã buerimasãrẽ ĩgũ wajamoãburire Enorẽ weredoredi ããrĩmĩ. Irasirigu Enoc ãsũ ãrĩ weredupiyudi ããrĩmĩ: “Peka yure! Marĩ Opu wãrã ĩgũyarã merã aarigukumi. ¹⁵ ããrĩpererã masaka ĩgũsã irideare ĩã beyegu aarigukumi. ããrĩpererã ñerãrẽ ããrĩpereri ĩgũsã ñerĩ iridea waja, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpereri ĩgũrẽ ñerõ werenĩdea waja ĩgũsãrẽ wajamoãgũ aarigukumi”, ãrĩdi ããrĩmĩ Enoc iripoeguere. ¹⁶ Irasirĩã ãrĩkatori merã buerimasã wajamoãsũrãkuma. ããrĩpererãrẽ werewuarikurã, gajirã iririre: “Õãbea”, ãrĩ gũñarã ããrĩma. ĩgũsã ñerĩ uaribejari ditare yãma. “Masĩtarinũgãa”, ãrĩ weregorenama. ĩgũsãya ditare gããmesãrã, gajirãrẽ õãrõ werenĩkatoma.

Judas Jesũre bũremurãrẽ gojanemodea

¹⁷ Musã yu maĩrã, marĩ Opu Jesucristo buedoregu pĩnerã musãrẽ buedeare gũñaka! ¹⁸ ĩgũsã musãrẽ ãsũ ãrĩnerã ããrĩmã: “I ãmu p reburi dupiyuro masaka noõ gããmerõ Marĩpuare buridarãkuma. Marĩpure gããmemerã, ñerĩ uaribejarire irirãkuma”. ¹⁹ Irire irasirĩã Jesũre bũremurãrẽ gãme dukawarimakũ yãma. ĩgũsã iriduarire irirã Õãgũ deyomarĩgũrẽ neõ opabema.

²⁰ Musã yu maĩrã gapu, õãrĩ Jesũyare bũremurĩrẽ neõ piribirikõãka! Gũñaturanĩkõãka! Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpure sãrẽka! ²¹ Marĩpu musãrẽ maĩgũrẽ piribirikõãka! Marĩ Opu Jesucristo marĩrẽ bopoñarĩ merã ĩãgũ ãmũgasigue perebiri okari sĩgukumi. Irasirĩã ĩgũ sĩburire: “Oparãkoa”, ãrĩ gũñaturari merã yũka!

²² Gajirã Jesũyare: “¿Diayeta ããrĩrĩ?” ãrĩ bũremuturamerãrẽ bopoñarĩ merã ĩãka! ĩgũsãrẽ Jesũyare: “Diayeta ããrã”, ãrĩ wereka! ²³ Wii ãjũrĩ wii poekague ããrĩrãrẽ taurã irirosũ ĩgũsãrẽ iritamuka, peamegue waabonerãrẽ waabirikõãburo, ãrĩrã! Gajirãrẽ ñerõ irimakũ, bopoñarĩ merã ĩãka! ĩgũsã ñerĩ iriri gapure dooka, ĩgũsãrẽ ĩãkũĩrĩ, ãrĩrã! Surĩro gurarikurore gããmemerã irirosũ ĩgũsã ñerĩ iririre gããmebirikõãka, irire pẽrẽrĩ, ãrĩrã!

Judas Marĩpure bũremurĩmarẽ gojadea

²⁴⁻²⁵ Marĩpu sugu ããrĩgũ, marĩ Opu Jesucristo merã marĩ peamegue waabonerãrẽ taugu ããrĩmĩ. ĩgũ turari merã marĩrẽ koremasĩmi, ñerĩrẽ iribirikõãburo, ãrĩgũ. Irasũ ããrĩmakũ ĩgũ puruguere marĩ ñerĩ opamerã õãrõ usuyari merã ããrĩmakũ irimasĩmi. Irasirĩã ããrĩpererã ĩgũrẽ: “Mu õãtarigu, turatarigu, ããrĩpererãrẽ doregu, guã Opu ããrã”, ãrĩburo. “Neõgoraguetã

ããrĩnĩkõãdi ããrĩmí. Dapagoradere ããrĩnĩkõãmi. Puruguedere
irasũta ããrĩnĩkõãgukumi”, ãrĩburo. Marĩde irasũta ãrĩrã!

Iropata ããrã.

Judas

EL APOCALIPSIS

Jesucristo Juārē i ũmũ waaburire weredea

¹ I papera pũ Marĩpũ ĩgũ mérõgã pũũ iriburire Jesucristore wereri pũ ãārã. Jesucristoyarãrē irire masĩdoregũ ĩgũrē weredi ãārĩmĩ. Jesucristo sugũ Marĩpũre wereboegũre iriudi ãārĩmĩ yũre irire weredoregũ. Yũ Juan, Jesucristore moãboegũ ãārã. ² Irasirigũ i pũguere ãārĩpereri yũ ĩãdeare, yũ pédeare, Marĩpũya kerere, Jesucristo yũre weredeade gojáa.

³ I pũgue gojaderosũ waaburo, mérõ dũyáa. I pũrē gajirãrē buerãno usũyari bokarãkuma. Marĩpũya kerere i pũgue gojãdeare buemakũ péduripĩrãnode usũyari bokarãkuma.

Juan su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari makãrĩ marãrē Jesucristore bũremurãrē gojãdea

⁴ Yũ, mũsã Asiague ãārĩrãrē su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari makãrĩ marãrē Jesucristore bũremurãrē gojáa. Marĩpũ mũsãrē õãrõ iritamuburo. Mũsãrē ĩgũ siñajãrĩ sĩrĩrē opaka! Marĩpũ neõgoragueta ãārĩsiadi ãārĩmĩ. Dapagoradere ãārĩnĩkõãmi. Pũruguedere irasũta ãārĩnĩkõãgũkumi. Opũ doarogue doami. ĩgũ diaye, Õãgũ deyomarĩgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari turari* opagũ ãārĩmĩ. ĩgũde mũsãrē õãrõ iritamuburo. ⁵ Jesucristode mũsãrē õãrõ iritamuburo. ĩgũ Marĩpũya kerere diayeta weregũ ãārĩmĩ. ĩgũ ãārĩpererã boanerã masãburi dupiyuro boadigue masãpũroridi, neõ dupaturi boabi ãārĩmĩ. Irasirigũ, i ũmũgue ãārĩrã ãārĩpererã masaka oparãrē doregũ ãārĩmĩ. Marĩrē maĩgũ ĩgũya dí béori merã marĩ ñerĩ iridea wajare taudi ãārĩmĩ. ⁶ Irasirigũ marĩrē oparã ãārĩmakũ iridi ãārĩmĩ. Irasũ ãārĩmakũ marĩrē paía masakaya ãārĩburire Marĩpũre sërẽbosarã ãārĩmakũ iridi ãārĩmĩ, ĩgũ Pagũyare iriburo, ãrĩgũ. Irasirirã ĩgũrē: “Õãtarigũ, ãārĩpererã nemorõ turagũ ããrã mũ”, ãrĩ bũremurã! Irasũta ãārĩburo.

⁷ Mũsã õãrõ pémasĩka! Jesucristo ĩmĩkãyeborigue dijarigũkumi. ĩgũ dijarimakũ, ãārĩpererã ĩãrãkuma. ĩgũrē curusague pábiatú wẽjẽnerãde ĩãrãkuma. I ũmũ marã ãārĩpereri buri marã, ĩgũ aarimakũ ĩãrã, ĩgũ ĩgũsãrē wajamoãburire gũñarã, orerãkuma. Irasũta waarokoa.

⁸ Marĩpũ marĩ Opũ ãārĩpererã nemorõ turagũ ãsũ ãrĩmi: “Yũ neõgoragueta ãārĩpereri i ũmũmarẽ iridi, pũruguedere

* 1:4 “õãgũ deyomarĩgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari turari opagũ ãārĩmĩ”, ãrĩrõ: “õãgũ deyomarĩgũ ãārĩpereri turari opagũ ãārĩmĩ”, ãrĩdũaro yáa. Iri pũgue “su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari”, ãrĩrõ: “ãārĩpereri”, ãrĩdũaro yáa.

i āārīpererire peremakū iribu āārā”, āārīmi. “I ūmu āārīburo dupiyuro āārīsiabu. Dapagoradere irasūta āārīnikōāa. Pwuguedere irasūta āārīnikōāgukoa”, āārīmi.

Juan kērō irirosū Jesucristore iādea

⁹ Y_u Juan, m_usāyagu Jesucristore b_uremugū āārīsīā, m_usā irirosūta y_ude űerō taria. Marīpw, marī Op_u āārīmi. Marī űerō tarimakū, Jesucristo marīrē gūñaturamakū yāmi. Y_u Patmos wāikari n_ugūrōgue peresu āārībū. Marīpwya kerere Jesucristo weredeare gajirārē y_u buedea waja irogue āārībū. ¹⁰ Iri_u siñajārīn_u āārīmakū, Ōāgū deyomarīgū Īgū turaro merā kērō irirosū y_ure ĩmumi. Irasū waaripoe y_u pw_upw gap_u turaro werenīrī, suru puridiru turaro b_usuro irirosū b_us_umakū pēb_u. ¹¹ Turaro werenīgū y_ure āsū āārīmi:

—Y_u neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi āārā. Y_uta pwuguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. Dapagora āārīpereri m_u ĩārīrē, papera pūgue gojatūka! Pw_u iri pūrē Asiague āārīrārē y_ure b_uremurārē iriuka! Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marā āārīma. Efeso marā, Esmirna marā, Pērgamo marā, Tiatira marā, Sardis marā, Filadelfia marā, Laodicea marā āārīma, āārīmi.

¹² Īgū werenīrī b_us_umakū pēg_u, gāmenugāb_u Īgūrē ĩābu. Irasū gāmenugā ĩāgū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari siāgori yukure oro merā iridea yukure ĩāb_u. ¹³ Iri yuku watopegue sug_u masakare ĩāb_u. Īgū yoaro surīro ĩgūya guburigue āārīdijimejārīnerē sāñami. Īgūya koretibire oro merā iridea y_upwēñarīdare swatūadi āārīmī. ¹⁴ Īgūya poari ōārō boreri āārībū. Īgūya koye peame ūjūrī pūrā irirosū gosesirib_u. ¹⁵ Īgūya guburi bronze wāikari kōme tīmudea irirosū gosesirib_u. Īgū werenīrī wāri ūtādupabu irirosū b_us_ub_u. ¹⁶ Īgūya mojō diayema mojō gap_u su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarāgora neñukā opami. Īgūya disire sareri majī pe gap_u ōārō usiri majī wirib_u. Īgūya diapu abe ūm_um_u kūmijūrōsū gosesirib_u.

¹⁷ Irasirig_u y_u ĩgūrē ĩāgūka, kōmogū irirosū ĩgūya guburi pw_uro meémejāb_u. Y_u meémejāmakū ĩāgū, ĩgūya mojō diayema mojō merā y_ure űapeo, āsū āārīmi:

—Gūibirikōāka! Y_u neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, pwuguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. ¹⁸ Okanīgū āārā. Iripoegue boab_u. Dapagorare okanīkōāa. Masakare boadoreg_u, ĩgūsārē boanerā āārīrōgue waadoreg_u āārā. ¹⁹ Dapagora āārīrī, pwugue waaburidere m_u ĩārīrē gojatūka! ²⁰ Y_u masakare neō dupiyuro werebirideare, m_u ĩārīrē weregura. Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru

pērēbejarā neñukā, yaa mojō diayema mojō gapu yu oparā, yure b̄remurārē yaare wererā keori irirosū āārā. Iri su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari sīāgori yuku oro merā iridea yuku, yure b̄remurī buri marā keori irirosū āārā, āīmi yure.

2

Jesucristo Juārē Efeso marārē gojadoredea

¹ Jesucristo irire āī odo, āsū āīnemomi:

—Efeso marā yure b̄remurārē, īgūsārē yaare weregudere āsū āī gojaka!

Yu, yaa mojō diayema mojō gapu su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā neñukārē opagu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari sīāgori yuku watope waagorenagū āārā. ² Yu, āārīpereri m̄sā iririre masīpeokōāa. M̄sā buro moārīrē, ñerō tarikererā m̄sā yure gūñaturaire, ñerārē m̄sā īād̄habirire masīa. Gajirā īgūsā basi: “Jesús buedoregu beyenerā āārā”, āīkererā, keoro buebema. M̄sā īgūsā iririre īārā: “Āīkatori merā buema”, āī masīa. ³ Yaare m̄sā moārī waja ñerō tarikererā, yure neō piribea. Irire gariborero marīrō yāa.

⁴ M̄sā ōārō irikeremakū, gajire m̄sārē āsū āī weregura. M̄sā yure neōgorague maīn̄gāderosū iribea. ⁵ Irasirirā dapagorare m̄sā ñerō waadeare gūñaka! M̄sā ñerī iririre bujawereka! M̄sā gūñarīrē gorawayuka! Ōārī gapure irika doja, m̄sā irip̄roriderosūta! M̄sā ñerī iririre piribirimakū īāgū, m̄sāyagu sīāgodire āikōāgura. ⁶ M̄sā yure neōgorague maīn̄gāderosū iribirikererā, i ōārī gapure iribu. Nicolaita wāīkuri bumarā ñerō iririre m̄sā neō gāāmebea. Yude irire neō gāāmebea.

⁷ M̄sā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure b̄remurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū āīmi Ōāgū deyomarīgū yure b̄remurārē: “Āārīpererā Jesúre b̄remurīrē pirimerārē ūm̄gasigue paraíso wāīkarogue Marīp̄ya poem̄ dukare baadoregura”, āīmi. Irigu perebiri okari sīdi* āārā. I āārīpererire gojaka, yaarā Efesogue āārīrārē! āīmi yure Jesucristo.

Juan Esmirna marārē gojadea

⁸ Jesucristo irire āī odo, āsū āīnemomi:

* **2:7** Sugū ūma birarimasū gajirā nemorō ūmagū, olivo wāīkudima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore īgūya dipurugue peokuma, gajirārē īgū wajatadeare īmumurā. I irirosū, sugū Jesúre b̄remugū masaka īgūrē wējēkeremakū, Jesúre b̄remurīrē neō piribi, ūm̄gasigue perebiri okari wajatagakumi. Iri ūm̄gasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā.

—Esmirna marā yure buremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Y_u neōgorague āārīpereri i ũmumarē āārīmakū iridi, p_uru_guere i āārīpererire peremakū iribu āārā. Y_u boa, dupaturi masāgū āārā. ⁹ Y_u, āārīpereri m_usā ñerō taririre, boporā āārīrīrē masīpeokōāa. Irasū boporā āārīkererā, Marīpuyare masīsīā, wári ũmugasima oārīrē opāa. Gajire y_u masīa. Gajirā m_usārē ĩaturirā m_usārē ñerī kere ārīma. ĩgūsā: “G_ua judío masaka āārīsīā, Marīpuyarā āārā”, ārīma. Irasū ārīkererā, ĩgūyarā āārībema. Wātēa op_u Satanārē buremurī bumarā āārīma. ¹⁰ M_usā ñerō tariburire gūibirikōāka! Wātī m_usārē yure buremurīrē pirimakū irid_ug_u surāyeri m_usārē peresugue biadobomakū irig_ukumi. Pe mojōma n_urīta ñerō tarirākoa. ĩgūrē buremurā m_usārē wējēkeremakū, yure buremurīrē neō piribirikōāka! P_uru y_u p_uro_gue m_usārē y_u merā p_urebiri okarire sīg_ukoa.

¹¹ M_usā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire oārō péka! Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure buremurārē: “Āārīpererā yure buremurīrē pirimerā, p_urebiri peamegue neō waabirikuma”, ārīmi. Irasirig_u iri āārīpererire gojaka, yaarā Esmirnague āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Pégamo marārē gojadea

¹² Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi doja:

—Pégamo marā yure buremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Y_u sareri majī, pe gap_u usiri majīrē opag_u āārā. ¹³ M_usā āārīrōrē masīpeokōāa. Satanás m_usāya makā marā op_u āārīmi. ĩgūsā Satanārē buremukeremakū, m_usā gap_u yure buremua. ĩgūsā m_usā merām_u Antipare Marīpuya kerere oārō weredire wējēma. ĩgūrē wējēmakū ĩakererā, m_usā yure buremurīrē neō piribeā.

¹⁴ M_usā yure buremurīrē piribirikeremakū, gajino m_usārē āsū ārī wereg_ura. Surāyeri m_usā merāmarā Balaāya buedeare irit_uyama. Iripoegue Balaam āsū ārīdi āārīmí, Israel bumarārē ĩaturirā op_ure Balac wāik_ug_ure: “Israel bumarārē tarin_ugād_ug_u, ĩgūsārē m_usā merā gāmesurimakū irika, m_usā irinarīrē irit_uyaburo, ārīgū!” ārīdi āārīmí. Irasirirā Israel bumarā ĩgūsā merā gāmesurirā, keori weadea p_uro baari pīdeare baanerā āārīmá. Ñerō gāmebiranerā āārīmá. ¹⁵ ĩgūsā irirosūta gajirā m_usā merāmarā Nicolaita wāik_uri bumarā buerire irit_uyama. Iri buerire neō pirid_uabema. Y_u gap_u irire neō gāāmebea. ¹⁶ Irasirirā m_usā ñerī iririre b_ujawereka! M_usā gūñarīrē

gorawayuka! Mũsã gorawayubirimakũ ããgũ, gũñaña marĩrõ mũsã pũrogue waa, yaa disigue sareri majĩ opari majĩ merã mũsãrẽ wajamoãgũra.

17 Mũsã gãmipũrĩ oparã, Õãgũ deyomarĩgũ yũre bũremurĩ buri marãrẽ wererire õãrõ pẽka! Æsũ ãrĩmi Õãgũ deyomarĩgũ yũre bũremurãrẽ: “Ñerõ iridorerãnorẽ tarinũgãgũrẽ manã wãĩkũri ãmũgasima baarire sĩgũra. Ætãye boreriyedere sĩgũra ãgũrẽ. I ãtãye maama wãirẽ yũ gojatũdeaye ããrĩrokoa. Gajirã iri wãirẽ neõ masĩbirikuma. Iri ãtãyere ããgũ dita masĩgũkumi”, ãrĩmi. Irasirigũ iri ããrĩpererire gojaka, yaarã Pẽrgamogue ããrĩrãrẽ! ãrĩmi yũre.

Juan Tiatira marãrẽ gojadea

18 Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi doja:

—Tiatira marã yũre bũremurãrẽ, ãgũsãrẽ yaare weregũdere ãsũ ãrĩ gojaka!

Yũ, Marĩpũ magũ ããrã. Yaa koye peame ãjũrĩ pũrã irirosũ gosea. Yaa guburi bronca wãĩkũri kũme tĩmudea irirosũ gosea. 19 Yũ ããrĩpereri mũsã iririre masĩpeokõã. Mũsã yũre marĩrĩ, yũre bũremurĩ, gajirãrẽ iritamurĩ, ñerõ tarikererã mũsã yũre gũñaturarire masĩa. Neõgoraguere mũsã õãrõ iridero nemorõ dapagorare õãrõ irirã yãa.

20 Mũsã õãrõ irikeremakũ, gajino mũsãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. Jezabel wãĩkũgo: “Marĩpũyare werego ããrã”, ãrĩkatogo mũsã watopegue ããrĩmo. Mũsãrẽ igo ñerõ buemakũ pẽkererã, igore: “Gũra merã ããrĩbirikõãka!” neõ ãrĩbea. Igo ãrĩkatori merã buego, yũre moãboerãrẽ ñerõ gãmebiramakũ yãmo. Keori weadea pũro baari pĩdeare ãgũsãrẽ baamakũ yãmo. 21 Irinũgue igore, igo ñerõ iririre bũjawere, gorawayudoreadibũ. Igo gapũ neõ gorawayudũabemo. Igo ñerõ gãmebirarire neõ piridũabemo. 22 Irasirigũ igore, igo merã ñerõ irinerãdere pũrĩrikũmakũ irigũra. Igo merã ñerõ irideare ãgũsã bũjawere, piribirimakũ, ãgũsãrẽ bũro ñerõ tarimakũ irigũkoa. 23 Igo pũrãdere wẽjẽgũra. Yũ irasũ irimakũ ããrã, ããrĩpererã yũre bũremurã: “Ëgũ marĩ gũñarĩrẽ, marĩ haribejaridere masĩpeokõãmi”, ãrĩrãkuma. “Æãrĩpereri marĩ iririkũrere ãã, keoro irigũkumi. Ñerõ irirãrẽ wajamoãgũkumi. Õãrõ irirã gapũre õãrõ irigũkumi”, ãrĩ masĩrãkuma. 24 Surãyeri mũsã Tiatira marã igoya buerire, wãtẽa opũ Satanáyama yayeridere gããmebea. Irasirigũ yũ mũsãrẽ gajino dorenemobirikoa. 25 I ditare dorea mũsãrẽ. Yũ buerire mũsã masĩdeare neõ mërõgã piribirikõãka! Yũ mũsã pũro aarimakũgũdere õãrõ irinikõãka!

26 Y_H musã p̄roque aarigú, òãrĩrē irirārē, y_H dorerire irinĩrārē i ùm_H marārē dorerã ããrĩmakū irigura. 27 Y_Hp_H yare, Op_H sóoderosũta, y_Hde musārē, oparã sóogura. Irasirirã kōmegū merã, sorori diari merã weadea sororire pámutũrōsũ i ùm_H marārē turaro merã dorerãkoa. Irasirirã m_Hsã dorerire neō tarin_Hgābirikuma. 28 Y_H gajidere ãsũ irigura. Neñukām_H boyodiru òãrō boyoro irirosũ ããrĩgú, m_Hsārē maama perebiri ùm_H pígu_Hkoa. 29 M_Hsã gāmpĩrĩ oparã, Òãgū deyomarĩgū yare b_Hremurĩ buri marārē wererire òãrō péka! ãrĩ gojaka, yaarã Tiatirague ããrĩrārē! ãrĩmi yare.

3

Juan Sardis marārē gojadea

1 Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi doja:

—Sardis marã yare b_Hremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere ãsũ ãrĩ gojaka!

Y_H, Òãgū deyomarĩgū su mojōma pere gaji mojō peru p̄rēbejari turari* opáa. Irasũ ããrĩmakū, su mojōma pere gaji mojō peru p̄rēbejarã neñukādere opáa. ããrĩpereri m_Hsã iririre masĩpeokōãa. M_Hsã: “Marĩp̄yare òãrō yáma”, ãrĩsũrã ããrã. Irasũ ããrĩkererã, boanerã irirosũ, ĩgūyare neō koero iribeaa. 2 Irasirirã òãrō pémasĩka! M_Hsã òãrĩ iriri d_Hyarigārē piriro marĩrō òãrō irika! Irire iribirimakū, m_Hsã òãrĩ iriri pereakōãrokoa. Y_H, m_Hsã iririre ĩãa. Y_Hp_H ĩũrōguere òãrō iripeobea. 3 Y_Hp̄yare gajirã m_Hsārē buedeare gũñaka! Irireta dupaturi irit_Hyaka doja! M_Hsã ñerĩ iririre pirika! Irasũ iribirimakū, gũñaña marĩrō yajarimasũ aarirōsũ, gũñaña marĩrō m_Hsārē wajamoãgū aarig_Hkoa.

4 Irasũ ããrĩkeremakū, surãyeri m_Hsã watopere ñerō irirārē ĩãkũbema. Marĩp̄yare irit_Hyarã ããrĩsã, ĩgūsãya suri g_Hraritúmerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ñerō iridea wajare opamerã, boreri suri sãñarã y_H merã waagorenarākuma.

5 ããrĩpererã piriro marĩrō Marĩp̄yare irirã irasũta suri òãrō boreri sãñarã y_H p̄ro ããrĩrākuma. Y_H merã perebiri okari opamurã wãirē gojatúri p̄gue ĩgūsã wãirē gojatúdeare neō koebirikoa. Koeronorē irig_H, Y_Hp_H, ĩgũrē wereboerã ĩũrōguere: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩg_Hkoa. 6 M_Hsã gāmpĩrĩ oparã, Òãgū deyomarĩgū yare b_Hremurĩ buri marārē wererire òãrō péka! ãrĩ gojaka, yaarã Sardigue ããrĩrārē! ãrĩmi yare.

* 3:1 “òãgū deyomarĩgū su mojōma pere gaji mojō peru p̄rēbejari turari opagu ããrĩmi”, ãrĩrō: “òãgū deyomarĩgū ããrĩpereri turari opagu ããrĩmi”, ãrĩduaro yáa. Iri p̄gue “su mojōma pere gaji mojō peru p̄rēbejari”, ãrĩrō: “ããrĩpereri”, ãrĩduaro yáa.

Juan Filadelfia marârê gojadea

⁷ Jesucristo irire ârî odo, âsû ârînemomi doja:

—Filadelfia marâ yure buremurârê, İğûsârê yaare weregudere âsû ârî gojaka!

Y_u ñerî opabi, diayeta wereg_u âârâ. Y_u, iripoeguem_u op_u David dorederosû turari merâ doreg_ukoa. Iri turaro merâ doreri, sawire opari irirosû âârâ. Irasirig_u, y_u tûpâmakû neõ gajig_u biamasîberosû, y_u iridoremakû kâmutamasîbemi. Y_u biamakûdere neõ gajig_u tûpâmasîberosû, y_u iridorebirimakû irimasîbemi. ⁸ Y_u âârîpereri m_usâ iririre masîpeokôâa. M_usâ mérôgâ turari opakereerâ, yaa buerire ôârõ irituyâa. Gajirâ, m_usâ yaarâ âârîrî waja m_usârê ñerõ irid_uakeremakû: “Jesúre masîbea”, neõ ârîbea. Irasirig_u y_u m_usârê su makâpuro tûpânúmakû, neõ sug_u biamasîberosû, y_u m_usârê yaamarê iridoremakû, m_usârê kâmutamasîbemi. ⁹ Gajirâ m_usâ puro âârîrâ: “G_ua judío masaka âârîsîâ, Marîpuyarâ âârâ”, ârîkererâ, İğûyarâ âârîbema. Ârîkatorimasâ, wâtêa op_u Satanârê buremurî bumarâ âârîma. Irasirig_u İğûsârê m_usâya guburi puro buremurî merâ ejamejâjamakû irig_ura. Y_u irasirimakû îârâ, y_u m_usârê maîrîrê îâmasîrâkuma. ¹⁰ Y_u m_usârê: “Neõ piriro marîrõ yaare irika!” ârîdeare ôârõ irirâ yâa. Irasirig_u, âârîpererâ i ùmugue âârîrâ iririkurire îâbu, İğûsârê ñerõ tarimakû irig_u, m_usârê ôârõ koreg_ura.

¹¹ Mérõ duyâa, y_u i ùmugue dupaturi aariburo. Irasirirâ yaare m_usâ masîdeare neõ kâtibirikôâka! Piriro marîrõ irire irinîkôâka, m_usâ wajataburire êmarî, ârîrâ! ¹² Ôârõ yaare iritariwere, irire pirimerânore Y_up_u p_uroque âârîmakû irig_ura. İğûsâ İğûya wiima borari âârîrõsû İğû puro âârînikôârâkuma. Y_up_u wâirê İğûsâguere gojag_ukoa, İğûyarâ âârîrîrê ìmubu. İğûya makâ wâidere gojag_ukoa. İğûya makâ, maama makâ Jerusalén wâik_ua. Iri makâ ùmugasig_u merâ dijariri makâ âârîrokoa. Y_ude İğûsârê y_u wâi, maama wâirê gojag_ukoa. ¹³ M_usâ gâmpîrî oparâ, Ôâgû deyomarîgû yure buremurî buri marârê wererire ôârõ péka! ârî gojaka, yaarâ Filadelfiague âârîrârê! ârîmi yure.

Juan Laodicea marârê gojadea

¹⁴ Jesucristo irire ârî odo, âsû ârînemomi doja:

—Laodicea marârê yure buremurârê, İğûsârê yaare weregudere âsû ârî gojaka!

Y_u ârîrõsûta irig_u âârâ. Irasirig_u diayeta wereg_u, Y_up_uya kerere keoro wereg_u âârâ. Y_up_u, y_u merâ âârîpereri i ùmumarê iridi âârîmî. ¹⁵ Y_u âârîpereri m_usâ iririre masîpeokôâa. M_usâ yure burenumerâ, ôârõ buremurâ

ãārĩbea. MÉRŏgã yure b̄remurĩ opáa. Irasirigũ yũ m̄sārẽ irasũ ãārĩnemobirimakũ gããmea. ¹⁶ Yũ, m̄sã mÉRŏgã b̄remurĩ oparire doogoráa. Irasirigũ gajino ñerĩrẽ dokabéodũagũ irirosũ m̄sārẽ béodũagũ ãārã. ¹⁷ Yũ m̄sārẽ irasũ iridũakeremakũ, m̄sã garũ ãsũ ãrĩ werenía: “Wári opáa”, ãrã. “Ãārĩpereri ōārō waáa, ãārĩpereri gũa gããmerĩrẽ opakōãa”, ãrã. Irasũ ãrĩkererã, yũ ãũrō neŏ gajino opamerã, boporã, surí marĩrã, koye ããmerã irirosũ ãārã. M̄sã b̄remurĩ opamerã ãārĩrĩrẽ masĩbea. ¹⁸ Irasirigũ m̄sārẽ: “Wári oparã ãārã”, ãrĩ péñarãrẽ ãsũ ãrĩ weregũra. Oro peamegue soe ãmuadea yũ oparire wajarika, wári opamurã! Iri ōãrĩ oro oparã irirosũ ãārĩrã, yure ōārō b̄remurĩ oparãkoa. Surí boreri yũ oparidere wajarika, surí marĩrō ãārĩbukoa, ãrĩrã! M̄sã irire sãñarã irirosũ ãārĩrã, m̄sã ñerĩ irideare pirirã, gũyasĩrĩrō marĩrō ãārĩrãkoa. Irasũ ãārĩmakũ, koye piuri kũdere wajarika, ōārō ããmurã. M̄sã irire piuanerã irirosũ ãārĩrã, Marĩpũyare ōārō ããmasĩrãkoa.

¹⁹ M̄sārẽ ãārĩpererã yũ maĩrãrẽ ñerĩrẽ irinemo-birikōãburo, ãrĩgũ, pũrĩrō páro irirosũ werea. Irasirirã yaare bũro gããmekã! M̄sã ñerĩ irideare b̄jawere, irire pirikã! ²⁰ Ōãrō péka! Yũ m̄sã merã ãārĩdũagũ, sugũ makãpũro ejanũgã oenígũ irirosũ ãārã. Sugũ yure pégũ, ōārō merã makãpũro tũpãsóogũ irirosũ ãārĩmi. Irasirigũ yũ ãgũ merã ōārō usũyaníkōãgũkoa. ãgũde yũ merã usũyanígũkumi. ²¹ Ōãrĩrẽ iritariwererãnorẽ yũ doaro tũrogue doamakũ irigũra, yũ merã doreburo, ãrĩgũ. Yũ ōãrĩrẽ iritariwere, Yũpũ merã Opũ doarogue doarosũ, yũde ōãrĩrẽ irirãrẽ irogue doamakũ irigũra. ²² M̄sã gãmipũrĩ oparã, Ōãgũ deyomarĩgũ yure b̄remurĩ buri marãrẽ wererire ōārō péka! ãrĩ gojaka, yaarã Laodiceague ãārĩrãrẽ! ãrĩmi Jesucristo yure.

4

Juan ãmũgasigue Marĩpũre b̄remurãrẽ ããdea

¹ Pũrũ ãmũgasigue ããmu, tũpãdea makãpũrore ããbũ. Puridiru turaro b̄sũro irirosũ werenĩpũroridi dupaturi turaro werenĩrĩ b̄sũrore pébũ. ãsũ yure ãrĩmi:

—Ōŏgue marĩrika! Pũrũgue yũ waamakũ iriburire m̄rẽ ãmũgũra. Yũ ãrĩderosũta waarokoa, ãrĩmi.

² ãgũ irasũ ãrĩ wereadero pũrũ, mata Ōãgũ deyomarĩgũ ãgũ turari merã yure ãmũgasigue ãĩmũrĩãmi. Irogue marĩjagũ, sugũ Opũ doarogue doagũre ããbũ. ³ ãgũ, jaspe, cornalina wãĩkũri yeri ãtãyeri goserosũ ōārō gosesirigũ ãārĩmi. Ōãrō gosesiriri bero, esmeralda wãĩkũriye irirosũ gosesiri bero dekgue doami. ⁴ ãgũ doaro tũrore su bero veinticuatro

oparã doari ããrĩrĩ berore ããbũ. Iri doariguere veinticuatro gora oparã mũrã doama. Boreri suri sãñama. Īgũsã peyari beroride oro berorĩ ããrĩbũ. ⁵ Opũ doarogue merã bupu miã, bũro pámi. Iro doaro diaye su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari siãgori yuku ããrĩbũ. Iri yukukũta, Ōãgũ deyomarĩgũ turari keori ããrĩbũ. ⁶ Gaji iro doaro diaye dia wádiya diumajĩ gosesirosũ ããrĩbũ. Ōãrõ deko sũridiya irirosũ ããrĩbũ.

Iro doaro pũro gajirã wapikũrã okarã ããrĩmã. Īgũsãya diapure, Īgũsãya pũrũpũrũre wári koye opama. ⁷ Yũ ããpũroridi, ěõkaye irirosũ deyogũ ããrĩmĩ. Īgũ pũrũmũ, wekũ irirosũ deyogũ ããrĩmĩ. Īgũ pũrũmũ, masakũ irirosũ diapukũgũ ããrĩmĩ. Īgũsã ũrerã pũrũmũ, gapãũ Īgũ kẽdupũri sẽẽgũ irirosũ deyomi. ⁸ Īgũsã wapikũrãgueta su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejari kẽdupũri oparã ããrĩmã. Īgũsãya kẽdupũri pe gapũgueta wári koye opabũ. Ɛmũrikũ, ñamirũkũ bayama. Āsũ ãrĩ bayama:

“Ōãgũ, ōãgũ, ōãgũ Marĩpũ ããrĩpererã nemorõ turagũ, marĩ Opũ ããrĩmi.*

Īgũ neõgoragueta ããrĩsiadi ããrĩmĩ.

Dapagoradere irasũta ããrĩnĩkõãmĩ.

Pũrũguedere irasũta ããrĩnĩkõãgũkumi”, ãrĩ bayanama.

⁹ Irasũ bayarã, Marĩpũ turarire bayarã irima. Īgũrẽ ããrĩpererinũrĩ ããrĩnĩgũrẽ: “Bũro ũsũyãa mũ merã”, ãrĩ bũremurã irima. ¹⁰ Īgũsã irasũ baya bũremumakũ ããrã, veinticuatro oparã mũrã, Īgũ doarogue doagũ diaye ñadũkupũri merã ejamejã, Īgũrẽ bũremuma. Īgũ ããrĩpererinũrĩ ããrĩnĩgũ ããrĩmĩ. Irasũ bũremurã, Īgũsã peyari berorire Īgũ diaye meẽpeo, ãsũ ãrĩma:

¹¹ “Mũ, gũa Opũ turatarigũ, õãtarigũ ããrã. Gũa bũremugũ ããrĩkõãgũta yãa. Mũrẽ irasũta bũremunĩkõãrõ gããmea. ããrĩpererire iridi ããrã. Mũ gããmerõsũta i ããrĩpererire iribũ”, ãrĩma Marĩpũre.

5

Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ su papera tũrũrẽ kuraburi

¹ Marĩpũre Opũ doarogue doagũre Īgũya diayema mojõ gapũ papera tũrũrẽ opagũre ããbũ. Iri tũrũ, pe gapũ gojadea tũrũ, su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora õãrõ wĩtãbiadea tũrũ ããrĩbũ. ² Marĩpũre wereboegũ turagũdere ããbũ. Īgũ bũro busũro merã ãsũ ãrĩ sẽrẽñami:

—¿Noã ããrĩrĩ, gajirã nemorõ õãgũ i papera tũrũ wĩtãbiadeare kurabu? ãrĩmi.

³ Ɖmugasigue, i nikũgue, i nikũ poeka boanerã ããrĩrõguedere neõ sugũ iri tũrũrẽ kura, iri tũrũma gojadeare ããgũ mámi. ⁴ Irasirigu iri tũrũrẽ kurabure ãgũsã bokabirimakũ ããgũ, yũ buru orebũ. ⁵ Yũ irasũ oremakũ ããgũ, sugũ, oparã murã watopemu ãsũ ãrĩmi yũre:

—Iropata oreka! Iripoeguemu opu David parãmi ããrĩturiagu iri tũrũrẽ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora wĩtãbiadeare kuramasĩmi. ãgũ Judáya bumũ, eõkaye irirosũ turatarigu ããrĩmi. ãgũrẽ ããturirãrẽ tarinũgãdi ããrĩmi, ãrĩ weremi yũre.

⁶ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, Opu doarogue doagu diaye Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ nímakũ ããbũ. ãgũ wapikurã okarã, oparã murã watopegue ními. Oveja majĩgũ wẽjẽsũdi dupaturi okagu irirosũ deyogu ããrĩmĩ. Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari kúsari, irikuta koyedere opami. Iri kúsari, koye: Õãgũ deyomarĩgũ turari, ãgũ masĩpeori keori ããrã. Marĩpu, Õãgũ deyomarĩgũrẽ ããrĩperero i nikũguere iriudi ããrĩmi. ⁷ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ, Opu doaro purogue ejagu, iro doagure ãgũya diayema mojõ gapũ opadea tũrũrẽ ãĩmi. ⁸ ãgũ irire ãĩmakũ ããrã, wapikurã okarã, veinticuatro oparã murãde ãgũ oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ diaye ãgũsãya ñadukũpuri merã ejamejã, ãgũrẽ burumuma. ãgũsãku arpa wãikũri burupũtẽrĩrẽ, oro merã iridea paridere opama. Iri pari sũrõrĩ turiripari dita ããrĩbũ. Iri sũrõrĩ Marĩpuyarã ãgũrẽ sãrẽdea ããrĩbũ. ⁹ Irasũ ãgũrẽ burumurã, maama bayarire ãsũ ãrĩ bayapeoma:

Mũ wẽjẽsũdi ããrã. Boagu, muya dí béori merã masaka ñerĩ iridea wajare wajaribosabũ, ãgũsã Marĩpuyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. ããrĩpereri buri marãrẽ, ãgũsã ya werenĩrãrẽ, ããrĩpererogue ããrĩpereri nikũ marãrẽ ãgũsã ñerõ iridea wajare wajaribosabũ. Irasirigu iri tũrũrẽ ãĩ, wĩtãbiadeare kuramasã.

¹⁰ Marĩpuyarãrẽ: oparã, paia masakaya ããrĩburire ãgũrẽ sãrẽbosarã ããrĩmakũ iribũ, ãgũ dorerire iriburo, ãrĩgũ. Irasirirã i mũ ããrĩpererogue ããrĩrãrẽ dorerãkuma, ãrĩma.✱

¹¹ Purũ ãmugasigue ããmu, Marĩpure wereboerã wãrã werenĩmakũ pãbũ. Opu doaro, irasũ ããrĩmakũ wapikurã okarã, veinticuatro oparã murã tũro nígoroama. ãgũsãrẽ keo bokatĩũna marĩbũ. ¹² Turaro merã ãsũ ãrĩ bayapeoma:

Oveja majĩgũ, ãgũsã wẽjẽdi, dupaturi okagu, õãtarigu ããrĩmi. Irasirirã ãgũrẽ: “ããrĩpererãrẽ doregu, ããrĩpererire opagu, masĩpeogu, turatarigu, marĩ gopeyari merã burumugũ,

✱ 5:10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6

gosesiriri merã deyogu, õãtarigu ããrĩmi”, ãrĩ, usuyari sĩburo, ãrĩma.✠

¹³ Puru gajirã bayapeomakũ pébu. Īgũsã ããrĩpererã Marĩpu irinerã ããrĩmá: Őmugasigue ããrĩrã, i nikũgue ããrĩrã, i nikũ poeka boanerã ããrĩõgue ããrĩrã, dia wádiyague ããrĩrã ããrĩmá. Æãrĩperero i umugure ããrĩrã ããrĩmá. Āsũ ãrĩ bayapeoma:

Opu doarogue doagure: “Õãtarigu, marĩ goepeyari merã buremugũ, gosesiriri merã deyogu, turatarigu ããrĩmi”, ãrĩ buremuburo.

Irasũ ããrĩmakũ, oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũdere irasũta piriro marĩrõ ããrĩpererinũrĩ buremuburo, ãrĩma.

¹⁴ Īgũsã irasũ ãrĩmakũ pérã, wapikurã okarã: “Irasũta ãrĩburo”, ãrĩma. Irasirirã veinticuatro oparã murã ñadukupuri merã ejamejã, ĩgũrẽ ããrĩnĩgũrẽ ããrĩpererinũrĩ usuyari sĩma.

6

Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ papera tũrũ wĩtãbiadeare kurawãgãdea

¹ Puru Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ papera tũrũ ĩgũ ãĩdea tũrũ wĩtãbiapuroriderore kuramakũ ĩãbu. Īgũ kuradero puru, sugu, wapikurã okarã watopemu yure: “Īãgũ aarika!” ãrĩmakũ pébu. Irasũ ãrĩgũ, bupu buro busurosũ werenĩmi.

² Īgũ irasũ ãrãdero puru, caballu boregure ĩãbu. Īgũ weka peyagu sĩrĩturore opami. Marĩpu ĩgũrẽ opu peyari berore sĩmi. Irasirigu ĩgũrẽ ĩaturirãrẽ gãmekẽã tarinugãgũ ããrĩsĩã, dupaturi gãmekẽã tarinugãgũ waami doja.

³ Puru Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gajiro wĩtãbiaderore kurami doja. Īgũ kuradero puru, gajigu wapikurã okarã watopemu yure: “Īãgũ aarika!” ãrĩmakũ pébu.

⁴ Īgũ irasũ ãrãdero puru, gajigu caballu diiagu wirimi. Marĩpu ĩgũ weka peyagure turarire sĩmi. Iri turari merã i umugue ããrĩrãrẽ ĩgũsã basi siñajãrĩ opanemobirimakũ irimi. Wãri majĩ sareri majĩrẽ ĩgũrẽ sĩmi. Irasirigu ĩgũsãrẽ gãmewẽjẽmakũ irimi.

⁵ Puru Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gajiro wĩtãbiaderore kurami doja. Īgũ kuradero puru, gajigu wapikurã okarã watopemu yure: “Īãgũ aarika!” ãrĩmakũ pébu doja. Īgũ irasũ ãrãdero puru, gajigu caballu ñĩgũrẽ ĩãbu. Īgũ weka peyagu nukũrĩ keorore opami. ⁶ Puru wapikurã okarã watopegue sugu ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pébu:

—Baari pereakõãrokoa. Irasirirã masaka trigo yerire su kilota, sunu moãrĩ waja merã wajarirãkuma. Sunu moãrĩ

✠ 5:12 Jn 1.29; 1 Co 5.7

waja merã cebada yeridere ure kilota wajarirãkuma. Uye, igui deko* gapure peremakũ iribirikõãburo, ãrĩmi.

7 Puru Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gajiro wĩtãbiaderore kurami. Īgũ kuradero puru, gajigu wapikurã okarã watopemu ure: “Īgũ aarika!” ãrĩmakũ pébu. 8 Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégu, diiaweya borewijigu caballure iãbu. Īgũ weka peyagu masakare boamakũ irigu ããrĩsĩã: “Boari” wãikumi. Īgũ puru gajigu “Boanerã ããrĩrõ” wãikugu aarimĩ. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ Īgũsã pẽrãrẽ ããrĩperero i nikũguere surãyeri masakare wẽjẽdoremi. Gãmwẽjẽrĩ merã, ãboari merã, pũrĩrikuri merã, waimurã makãnuu marã guarã merã, surãyeri masakare wẽjẽburire pími. ããrĩpererã masaka wapikuri buri dukawa, keomakũ, su bumarã keoropa ããrĩrãrẽ wẽjẽdoremi.

9 Puru Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gajiro wĩtãbiaderore kurami doja. Īgũ kuradero puru, Marĩpũre sĩdea soepeoro doka, Jesucristore bũremurã wẽjẽsũnerãya yujupũrãrĩrẽ iãbu. Īgũsã Īgũya kerere weredeã waja, irasũ ããrĩmakũ Īgũyare piribiridea waja wẽjẽsũnerã ããrĩmã. 10 Īgũsã turaro merã Marĩpũre ãsũ ãrĩma:

—Gua Opu, mu õatarigu, ñerĩ marĩgũ ããrã. Mu: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare diayeta irigu ããrã. ¿Naásũ ããrĩmakũ i umu marãrẽ wajamoãgukuri, Īgũsã guare wẽjẽdea waja? ãrĩma.

11 Puru Īgũsãrẽ boreri surĩ, yoarire sĩmi. ãsũ ãrĩmi:

—Siñajãka dapa! Gajirã musãyarã Jesucristore bũremurã Īgũya kere wereri waja musã irirosũ wẽjẽsũrãkuma. Īgũsãrẽ wẽjẽpeoburo mérõ duyãa, ãrĩmi.

12 Puru Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gajiro wĩtãbiaderore kuramakũ iãbu doja. Irore kuramakũ, nikũ buro ñomebu. Abe umumu goero ñĩgũ waami. Kó surĩro ñĩrõ sãñarõ irirosũ deyogu waami. Abe ñamimu goero diiagu, dí irirosũ deyogu waami. 13 Neñukãde umugasigwe ããrãnerã, nikũgue yuridijakõama. Yukubu dukare mirũ buro wẽjãpu bura dijurosũ yuridijama. 14 Irasiriro papera pũrẽ tũrãbéo dedeuosũ, umugasi dederiakõãbu. ããrĩpereri ãtãyuku, nũgũrĩde gajirogue waabu. 15 Irasũ waamakũ iãrã, i umu marã oparã ãtãyukuma goberigue, ãtãyeri watopegue durirã waama. Gajirã: surara oparã, wãri doebiri oparã, turari merã

* 6:6 Masaka olivo wãikũdima duka aceitunas wãikuri dukare bipirã, uye opakuma Īgũsã baaburire. Iguida dukare kũrabipirã, igui deko opakuma Īgũsã iirĩburire. Irasirigu sugu wapikurã okarã watopemu: “uye, igui deko gapure peremakũ iribirikõãburo”, ãrĩgũ: “Olivo wãikuri yuku, iguidarire poy-anorẽbirikõãburo”, ãrĩ werenĩmi.

dorerã, ããrĩpererã moãrĩmasã, moãrĩmasã ããrĩmerãde irogueta duriadima. ¹⁶ Irasũ durirã, ùtãyukure, ùtãyeridere ãsũ ãrãdima:

—Gũa weka yuridijarikõãka! Kãmutaka, Opũ doarogue doagũ gũare bokabirikõãburo. Kãmutaka, oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gũare bũro wajamoãbirikõãburo. ¹⁷ Ĩgũ gũare wajamoãrĩnũ ejasiãa. ¿Noã bokatũũbukuri ire? ãrĩ gaguĩnĩma.

7

Israel bumarãya diapuserorire Marĩpũ wãĩ tuusũnerãyare weredea

¹ Pũrũ wapikũrã Marĩpũre wereboerãrẽ ĩãbũ. Sugũ norte gapũ, gajigũ sur gapũ, gajigũ abe mũrĩiro gapũ, gajigũ abe ñajãrõ gapũ nĩma, mirũ wẽjãpubirimakũ irimurã. Irasiriro i nikũgue, dia wãdiyaguedere neõ mirũ wẽjãpubiribũ. Neõ sugũ yukure mirũ wẽjãpubiribũ. ² Ĩgũsã i nikũrẽ, dia wãdiyadere poyanorẽdoresũnerã ããrĩmã. Pũrũ gajigũ Marĩpũre wereboegure ĩãbũ doja. Ĩgũ abe mũrĩiro gapũ aarimĩ. Marĩpũ okanĩgũya wãĩ tuuyariñerẽ opami. Gajirã Marĩpũre wereboerã wapikũrãrẽ turaro merã ãsũ ãrĩ werenĩmi:

³—I nikũ, dia wãdiya, yukure poyanorẽbirikõãka dapa! Marĩ Opũre moãboerãrẽ ĩgũsãya diapuserorire ĩgũ wãĩ tuadero pũrũ, irire poyanorẽka! ãrĩmi.

⁴ Pũrũ ĩgũ werenĩmakũ pébũ. ãsũ ãrĩmi: “Ciento cuarenta y cuatro mil masaka Israel parãmerã ããrĩturiari buri marã ĩgũsãya diapuserorire Marĩpũ wãĩ tuusũnerã ããrĩmã”, ãrĩmi.

⁵ Ĩgũsã ããrĩnerã ããrĩmã:

Judãya bumarã doce mil, Rubẽya bumarã doce mil, Gadya bumarã doce mil, ⁶ Aserya bumarã doce mil, Neftaliya bumarã doce mil, Manasẽya bumarã doce mil, ⁷ Simeõya bumarã doce mil, Leviya bumarã doce mil, Isacarya bumarã doce mil, ⁸ Zabulõya bumarã doce mil, Josẽya bumarã doce mil, Benjamĩya bumarã doce mil ããrĩnerã ããrĩmã.

Wãrã surĩ boreri sãñarãyare weredea

⁹ Pũrũ wãrã masakare ĩãbũ. Surãyeri ããrĩpereri buri marã, ĩgũsã ya werenĩrã, ããrĩpererogue ããrĩpereri nikũ marã ããrĩmã. Ĩgũsã, Marĩpũ, Opũ doarogue doagũ diaye, Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ diaye nĩma. Ĩgũsarẽ keo bokatũũña marĩbũ. Surĩ borerire sãñama. Mujĩ pũrĩrẽ opama. ¹⁰ Ĩgũsã ããrĩpererã turaro merã ãsũ ãrĩ gaguĩnĩma:

Marĩpũ marĩrẽ taugũ ããrĩmi. Ĩgũ, Opũ doarogue doagũ ããrĩmi.

Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũde marĩrẽ taugũ ããrĩmi, ãrĩma.

11 Āārīpererā Marīpure wereboerā Opu doaro turo, irasū āārīmakū oparā murā, wapikarā okarā turo nígoroama. Marīpure irogue doagure b̄remurā, ĩgū diaye ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūsāya diapurire yebague moomejāma. 12 Āsū ārīma:

Marī Opure: “Ōātarigu, gosesiriri merā deyogu, masīpeogu āārā, ḡna m̄na merā us̄uyáa”, ārī, us̄uyari s̄irā!

“M̄na, ḡna goepeyari merā b̄remugū, turatarigu, āārīpererārē doregu āārā”, ārīrā ĩgūrē!

Āārīpererinurī irasū ārīnīrā! Irasirirā: “Irasūta ārīburo”, ārī b̄remuma ĩgūrē.

13 P̄m̄na suḡna, oparā murā watopem̄na yure s̄ērēñami:

—¿Ñeémarāno āārīrī ĩsā surí boreri s̄āñarā? ¿Noógue aarayuri? ārīmi.

14 ĩgū irasū ārīmakū pégu, yu gapu ĩgūrē yujabu:

—Yu opu, m̄na masīkoa, ārīb̄na.

Yu irasū ārīmakū pégu, āsū ārīmi:

—I ūm̄na marā b̄uro ñerō tariripoere ĩgūsāde ñerō tarima.

ĩgūsā Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya dí béori merā ĩgūsāya suríre koe, boreri surí waamakū irinerā irirosū āārīma. Irasū āārīrā, Jesucristore ĩgūsārē boabosa, ĩgūya dí béodire b̄remusīā, Marīpu ĩūrōrē ñerīrē opamerā āārīma. 15 Irasirirā, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye níma, ĩgū ḡāamerōsū irimurā. Ūm̄rik̄na, ñamiriku ĩgūya wii ūm̄gasima wiigue ĩgūrē b̄remuma. ĩgū, ĩgūsā merā irasū āārīnīkōāmi ĩgūsārē koregu. 16 Irasirirā neō dupaturi ūaboanemobirikuma. Neō ñemesibus̄nemobirikuma. Neō abe ūm̄m̄na ĩgūsārē b̄uro asinemobirikumi. Gaji asiri ĩgūsārē neō ñerō tarimakū irinemobirikoa. 17 Oveja majīgū irirosū āārīgū, ĩgū doarogue doagu diaye nígū, ovejare korerimasū irirosū ĩgūsārē koregukumi. Perebiri okari s̄irī deko* wiriri gobegue āīagukumi. Irasirirā us̄uyari merā āārīnīkōārākuma. Marīpu āārīpereri ĩgūsā kódeko wiririre niūgukumi. Irasirirā neō dupaturi b̄jawereri merā āārībirikuma.

8

Papera tūrūrē wītābiatūnudea, s̄ārōrī soemudiru oro merā irideare weredeā

* 7:17 San Juan 11.25: Jesús ārīmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari s̄īgū āārā. Yure b̄remugū boadigue āārīkeregu, okagukumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesús ārīmi doja: —Yu dita Ȳp̄na p̄rogue waarí maa irirosū āārā. Yu diayema āārīrē masakare masīmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Ȳp̄na p̄rogue waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesús deko wiriri gobema perebiri okarire s̄irī deko irirosū āārīmi. ĩgū merā ĩgūrē b̄remurā ĩgū Pagu p̄ro i perebiri okarire opamurā āārīma.

¹ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ, su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejari papera tũrũrẽ wĩtãbiadeare kura odoadero ƣũũ, iri tũrũrẽ wĩtãbiatũnuderore kurami. Irore kuramakũ, ããrĩperero ãmũgasigue gajino neõ busubiriakõãbũ. Su hora deko irasũ waabũ. ² ƣũũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã Marĩƣũre wereboerãrẽ ĩgũ ƣũro nĩmakũ ĩãbũ. ĩgũsãkũre puririduparure sĩmi. ³ ƣũũ gajigu Marĩƣũre wereboegu sũrõrĩ soemudiru oro merã iridirure opagu, Marĩƣũre sĩdea soepeoro ƣũrogu waa ejanũgãjami. ĩgũ irogu nĩmakũ, wãro sũrõrĩrẽ sĩma. Iri sũrõrĩ, ããrĩpererã Marĩƣũyarã ĩgũrẽ sẽrẽdea merã morẽ soemuburi ããrĩbũ. Irasirigu, Marĩƣũ, Opũ doarogue doagu diaye, oro merã iridea soepeorogue irire soemumi. ⁴ Iri sũrõrĩ, soepeoro weka poósiri peo soemumakũ, Marĩƣũ ƣũrogu ĩĩmikã, ĩgũyarã ĩgũrẽ sẽrẽdea merã mũrĩãkõãbũ. ⁵ ƣũũ Marĩƣũre wereboegu i soepeoroma peamerẽ ĩgũ soemudirugue ãĩ poósã odo, i nikũgue poómeédijukõãmi. ĩgũ irasũ poómeédijumakũta, bupu miã, bũro pámi. Irasũ ããrĩmakũ, nikũde ñomebũ.

Marĩƣũre wereboerã puririduparure puridea

⁶ ƣũũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã Marĩƣũre wereboerã ĩgũsãya puririduparure ãmurã irima.

⁷ ããrĩƣũrorigu Marĩƣũre wereboegu ĩgũyarure purimi. ĩgũ puriadero ƣũũ, deko yeri yũsari yeri peame merã, dí merã morẽrĩ yeri nikũgue yuribũ. Iri yeri yurimakũta, i nikũ ãjũãkõãbũ. I nikũ deko ejaburogora ãjũtũnubũ. Yukude, tá yasaride iropata ãjũbũ.

⁸ ƣũũ gajigu Marĩƣũre wereboegu ĩgũyarure purimi doja. ĩgũ purimakũ, wãdi ãtãũ irirosũ deyodi, peame merã ãjũnĩdi, dia wãdiyague mirũa dijabũ. Irasiriro i nikũ ãjũderopata wãdiyama deko, dí poyakõãbũ. ⁹ Irasirirã ããrĩpererã wãdiya marã urre bu dukawamakũ, su bumarã boakõãma. Doóriduparu wãdiyague ããrĩrĩde, iropata ãjũbũ.

¹⁰ Pẽrã Marĩƣũre wereboerã ĩgũsãya puririduparu puriadero ƣũũ, gajigu Marĩƣũre wereboegu ĩgũyarure purimi doja. ĩgũ purimakũ, wãgu neñukãmũ sĩãgori turu ãjũrĩ irirosũ deyogu ãjũ, mũtãdi nikũguere dijijami. ĩgũ diariguere, deko wiriri goberiguere deko ejaburogora meẽmejãmi. ¹¹ ĩgũ: “Sũĩgũ” wãikumi. Deko ĩgũ meẽmejãdero ejatuario sũrĩrĩ deko waabũ. Irasũ waadero ƣũũ, iri dekore iirĩrã, wãrã masaka boama.

¹² ƣũrã Marĩƣũre wereboerã ĩgũsãya puririduparu puriadero ƣũũ, gajigu Marĩƣũre wereboegu ĩgũyarure purimi doja. ĩgũ purimakũ, abe ãmũmũ, ñamimũde deko ejaburogora poyanorẽma. Neñukãde iropata poyanorẽma. Irasirigu abe,

ūmarē wapikuri horagora neō boyobirimi. Ńamidere wapikuri horagora abe űamimu, neñukā neō boyobirima.

¹³ Puru űmarōgue ĩā mugū, gapāu wāwāgāgūrē ĩābū. Ĩgū turaro merā āsū ārī werenimākū pēbū:

—Ayó! Ayó! Ayó! Gajirā urerā Marĩpũre wereboerā ĩgūsāya puririduparure puribema dapa. Ĩgūsā irire puriadero puru, űnetariro waarokoa i nikūgue āārĩrārē, ārĩmi.

9

¹ Puru wapikurā Marĩpũre wereboerā ĩgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marĩpũre wereboegu ĩgūyarure purimi doja. Ĩgū purimakū, neñukāmu irirosū deyogu űmugasigue āārādi i nikūgue yuriadire ĩābū. Buro űkūārī gobema sawire ĩgūrē sīma. ² Ĩgū iri gobere tūpāmākū, wāri peamema ĩimikā wiribū. Iri ĩimikā abe űmumurē tuúbiatobū. Irasiriro űmarōgue naĩĩārō waabū. ³ Poreroa, ĩimikā watopegue āārānerā, i nikūgue wādijarima. Korebaba irirosū toarā āārīmá. ⁴ Marĩpũ ĩgūsārē táre, yukure, gaji otedeare poyanorēdorebirimi. “Ĩgūsāya diapuserorire yu wāi tuuña marĩrāno ditare űerō tarimakū irirākoa”, ārĩmi. ⁵ Ĩgūsārē toawējēdorebirimi. Su mojōmarā abegora ĩgūsārē buro pūrĩmakū iridoremi. Irasirirā korebaba toari pūrĩrōsū ĩgūsārē pūrĩmakū irima.

⁶ Ĩgūsārē pūrĩripoere masaka buro boadũadima. Ĩgūsā boadũakeremākū, boamasĩña marĩbū.

⁷ Poreroa, caballua gāmekēāburi dupiyuro āmu odoanerā irirosū deyoma. Ĩgūsāya dipure oparā peyari berorí, oro merā iridea berorí irirosū deyorire peyama. Ĩgūsāya diapuri masakaya diapu irirosū deyobū. ⁸ Ĩgūsāya poari, nomeya poañapu irirosū āārĩbú. Ĩgūsāya guika, ēōkayea guika irirosū āārĩbú. ⁹ Ĩgūsāya koretibirire kōme merā iridea kāmutari suríro sāñanerā irirosū āārīmá. Ĩgūsā wūmakū, ĩgūsāya kēdupuri buro busubū. Wārā caballua tūrĩrĩduparure ĩgūsā gāmewējērōgue mumurō merā tūāwāgārā irirosū busubū. ¹⁰ Korebaba irirosū ĩgūsāya pore merā toarā, masakare su mojōmarā abegora pūrĩmakū irima. ¹¹ Poreroa opu, buro űkūārī gobe opu āārĩmi. Ĩgū Marĩpũre wereboegu āārĩdi āārādimi. Hebreo ya merā “Abadón” wāikūmi. Griego ya merā “Apolión” wāikūmi. “Apolión”, ārĩrō: “űerō poyanorēĩmasū”, ārĩduaro yáa.

¹² Poreroa masakare űerō pūrĩmakū iriadero puru, űerō taripũroridea pereakōābū. Iri puru, pero űerō tariri duyáa dapa.

¹³ Puru su mojōmarā Marĩpũre wereboerā ĩgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marĩpũre wereboegu ĩgūyarure

purimi doja. Īgū purimakū, sugū werenímakū pébu. Marīpu ĩūrō Īgūsā Īgūrē sídea soepeoro, oro merā iridea soepeorogue Īgū werenírī busubū. Iri soepeoroma wapikuri kúsari watopegue Īgū werenírī busubū. ¹⁴ Irasū werenígū, puriduru puriadire āsū ārīmi:

—Wapikurā Marīpure wereboerā āārādinerārē wiuka! Īgūsā dia wádiya Eufrates wāikūdiyague sadobosūnerā āārīma, ārīmi.

¹⁵ Irasū ārīmakū pégu, Marīpure wereboegu Īgūsā wapikurārē wiumi, wārā masakare wējēmurārē. Irasirigu Marīpu Īgūsārē: “I hora, inu, ĩi abe, i bojori āārīmakū, wiusūrākuma”, āārīderosūta keoro waabu. Irasirirā āārīpererā i nikūgue masakare ure bu dukawamakū, su bumarārē wējērā waama. ¹⁶ Īgūsā merā wārā surara caballua weka peyarā āārīmá. “Īgūsā āārīpererā doscientos millones surara āārīma”, āārīrē pébu.

¹⁷ Yū kērōsūgue caballuare, Īgūsā weka peyarādere ĩābu. Āsū deyoma: Īgūsāya koretibirire kōme merā iridea kāmūtari suríro sāñanerā āārīmá. Iri kāmūtari surí, diiari, yasari, boreri surí deyobu. Irasiriro peame ūjūrī, ūtāye jacinto wāikuriye, azufre wāikuri poga irirosū deyori āārībú. Caballuaya dipu ēōkayea dipu irirosū deyobu. Īgūsāya disirigue peame, ĩimikā, azufre wāikuri poga ūjūrī ĩimikāde wiribu. ¹⁸ Irasirirā caballua Īgūsāya disi wiriri: peame, ĩimikā, azufre ūjūrī merā āārīpererā masakare ure bu dukawamakū su bumarārē wējēma. ¹⁹ Īgūsāya disi wiriri merā, Īgūsāya pore merā wējēma. Īgūsāya pore yuwari, āña dipu irirosū deyobu. Iri merā masakare kāmítúma.

²⁰ Gajirā masaka peame, ĩimikā, azufre ūjūrī merā boamerā gapu irire waamakū ĩākererā, Īgūsā ñerō iririre neō piribirima. Wātēārē buremurīrē neō piribirima. Īgūsā buremurā keori weadea: oro, plata, bronce, ūtāyeri, yuku merā irideare buremurīrē neō piribirima. Iri keori weadea neō ĩābiri, neō pébiri, neō naabiri āārīkeremakū, Īgūsā irire soebuima. ²¹ Irasū āārīmakū, Īgūsā masakare wējēdeare, Īgūsā yéa āārīrā irideare, Īgūsā kōābiradeare, Īgūsā yajadeadere neō bujawerebirima. Iri āārīpererire neō piribirima.

10

Marīpure wereboegu papera tūrūgārē opadea

¹ Puru gajigu turagu Marīpure wereboegu ūmugasigue merā ĩimikāyebo dekogue دچارimakū ĩābu. Īgūya dipuru wekare buida āārībú. Īgūya diapu abe ūmumū irirosū gosesiribu. Īgūya ñigārī peame irirosū gosebū. ² Īgūya mojógue papera

pũ kuradea tũrũgãrẽ opami. Īgũya diayema gubu merã dia wãdiyague tãpĩmi, kũgapũma gubu merã nikũgue tãpĩmi. ³ Irogue nĩgũ, turaro ãokaye gaguinĩrõsũ gaguinĩmi. Īgũ irasũ gaguinĩmakũ, su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã bupua werenĩma. ⁴ Īgũsã werenĩadero pũrũ, Īgũsã werenĩadeare gojanũgãbũ. Yũ gojanũgãmakũ, sugũ ãmũgasigue ããrĩgũ yũre ãsũ ãrĩ weremi:

—Bupua werenĩadeare gajirãrẽ werebirikõãka! Irire gojabirikõãka! ãrĩmi.

⁵ Pũrũ yũ wãdiyague, nikũgue nĩmakũ ĩãdi, Īgũya diayema mojõrẽ ãmũgasigue soemumi. ⁶ Irasũ soemugũ, Marĩpũ okanĩgũ, ãmũgasi, i nikũ, dia wãdiya ããrĩpererã irogue ããrĩrãrẽ iridi wãĩ merã wãĩpeo, ãsũ ãrĩmi:

—I ãmũ pereakõãa. Iropata ããrã. ⁷ Su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarã Marĩpũre wereboerã Īgũsãya puririduparure purisiana. Gajigũ Īgũyarure purimakũ, Marĩpũ Īgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare, iripoegue marã masĩbirideare iriyuwarikũgũkumi. Irasiro iri, Īgũrẽ moãboerãrẽ, Īgũya kerere weredupiyunerãrẽ Īgũ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdea keoro waarokoa, ãrĩmi.

⁸ Īgũ irasũ ãrãdero pũrũ, ãmũgasigue ããrĩgũ yũre werenĩdi, dupaturi ãsũ ãrĩ werenĩmi:

—Sĩ Marĩpũre wereboegu, wãdiyague, nikũgue nĩgũ pũrogue waaka! Īgũya mojõgue papera pũ kuradea tũrũgãrẽ opami. Iri pũgãrẽ ãĩka! ãrĩmi. ⁹ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, Īgũ pũrogue waabũ. Īgũrẽ yũ papera pũgãrẽ sãrẽmakũ pégũ, ãsũ ãrĩ yũjũmi yũre:

—Ãĩ, baaka! Mũ baamakũ, mume irirosũ õãrõ misõrokoa. Mũya paru gapũ, pũrũ bũro sũĩrokoa, ãrĩmi.

¹⁰ Īgũ irasũ ãrĩmakũ pégũ, iri pũgãrẽ Īgũrẽ ãĩ, baabũ. Yũ baamakũ, mume irirosũ misõbũ. Baa odoadero pũrũ, yaa parugere sũĩrõ péñabũ. ¹¹ Pũrũ ãsũ ãrĩmi yũre:

—Dupaturi wãri buri marãrẽ, wãri nikũ marãrẽ, Īgũsã ya werenĩrãrẽ, Īgũsã oparãdere Marĩpũ Īgũsãrẽ: “Ãsũ irigũra”, ãrĩdeare weregu waaka! ãrĩmi.

11

Pẽrã Marĩpũyare wererimasã weredeã

¹ Pũrũ Marĩpũ yũre keodi, tuadi irirosũ deyodire sĩmi. Sĩ odo, yũre ãsũ ãrĩmi:

—Igũ merã yaa wiire keogu waaka! Iri wiimarẽ yũ ĩũrõ Īgũsã yũre sĩdea soepeorodere keoka! Iri wiiguere masakare yũre bũremurãdere: “¿Niĩsãkũ ããrĩrĩ?” ãrĩ keoka! ² Iri wii tũroma gapũre keobirikõãka! Iri gajiro marã masakare

wiadea nikũ āārā. Īgūsā cuarenta y dos abegora yaa makārē* poyanorēgorenarākuma. ³ Irasirigu yaare weremurārē pērā iriugura. Yoaripoe mil doscientos sesenta nurīgora yaare wererākuma. Īgūsā bujawereri ĩmurā, kó suri sãñanerā āārīrākuma, ārĩmi.

⁴ Īgūsā pērā Marĩpuyare weremurā, pegu olivo wãĩkuri yuku, irasũ āārĩmakũ pegu siãgori yuku irirosũ āārĩma. Marĩpu i nikũ Opu ĩurõ nĩma. ⁵ Īgūsārē ĩaturirā Īgūsārē ñerõ iridũamakũ, Īgūsāya disigue peame ujũrĩ pũrā wiriri merā Īgūsārē soe wējẽpeokõārākuma. Irasirirā āārĩpererā Īgūsārē ñerõ iridũarārē iri merā boamakũ irirākuma. ⁶ Īgūsā Marĩpuyare wererĩnurĩrē deko merēdorebirimakũ merēbirikoa. Irasũ āārĩmakũ dekore dí poyadoremakũ dí poyarokoa. I nikũ āārĩpererogue āārĩrārē āārĩpereri gajirosũperi ñerõ tari-dorerākuma. Īgūsā iridũaropa ñerõ tarimakũ irirākuma.

⁷ Marĩpuyare were odomakũ, buro ukũārĩ gobegue āārĩgũ, ñegũ gajirosũ deyogu wirigukumi, Īgūsā pērā merā gãmekēabu. Īgūsārē gãmekēã, Īgūsārē tarinugã, wējẽkõãgukumi. ⁸ Īgūsārē wējẽadero puru, Īgūsāya dupuri dari wãri makãma maague oyarokoa. Iri makã, marĩ Opure Jesucristore Īgūsā curusague pábiatú wējẽdea makã āārā. Iri makã marā ñerā āārĩrā, Sodoma marā, Egipto marā ñerā āārĩnerā irirosũ āārĩma. ⁹ Urenu gajinu dekogora Īgūsāya dupuri dari iri maarē oyarokoa. Āārĩpereri nikũ marā, āārĩpereri buri marā, Īgūsā ya werenĩrā Īgūsāya dupuri darire ĩrākuma. Gajirārē iri dupuri darire yãadorebirikuma. ¹⁰ Īgūsā pērā okarā, i umu marā masakare buro ñerõ tarimakũ irinerā āārĩma. Īgūsā boamakũ ĩrā, usuyarākuma. Bosenu iri, gajinorē gãme sĩrākuma.

¹¹ Īgūsā boadero puru, urenu gajinu deko puru, Marĩpu Īgūsārē masũ, dupaturi okamakũ irimi doja. Īgūsā wãgãnugãmakũ ĩrā, āārĩpererā buro gũima. ¹² Puru sugu umugasigue āārĩgũ Īgūsā pērārē turaro merā ãsũ ārĩ werenĩmakũ pema:

—Ōõgue murĩrika musã! ārĩmi.

Īgũ irasũ ārĩmakũ pērā, ĩĩmikãyebo merā murĩãkõãma. Īgūsā murĩãmakũ, Īgūsārē ĩaturirā ĩãma. ¹³ Īgūsā murĩaripoe nikũ buro ñomebu. Iri makãma wiiri wãri mirũadijabu. Wãrã siete mil masaka boama. Gajirā dũyarā gapu buro gũima. “Marĩpu umugasigue āārĩgũ turatarigu āārĩmi”, ārĩma.

¹⁴ ĩ āārĩpereri irasũ waadero puru, pero ñerõ tariri waasiabu. Irasũ waakeremakũ, mérõgã puru masaka dupaturi ñerõ tarirākuma doja.

* 11:2 Marĩpuya makã, Jerusal'eta āārā.

Marĩpũre wereboegu puridiru puritũnudea

15 Pũũ su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarã Marĩpũre wereboerã ĩgũsãya puririduparure puriadero pũũ, gajigũ ĩgũrẽ wereboegu ĩgũyarure purimi. ĩgũ purimakũ, ãmũgasigue ããrĩrã turaro merã ãsũ ãrĩ werenĩma:

Dapagorare Marĩpũ, ĩgũ iriudi Cristo merã ããrĩpererã i ãmũ marãrẽ doregu ñajãmi. ĩgũ doreri neõ perebirikoa, ãrĩma.*

16 Irasũ ãrĩmakũ pẽrã, Marĩpũ diaye oparã doarigue doarã veinticuatro oparã mũrã Marĩpũ ĩũrõ ñadukũpuri merã ejamejãja, ĩgũsãya diapure yebague moomejã, ĩgũrẽ bũremu,

17 ãsũ ãrĩma:

Gũũ Opũ, ããrĩpererã nemorõ turagu ããrã. Mũ merã usũyãa. I ãmũrẽ iriburo dupiyuro ããrĩsiabũ. Dapagoradere ããrĩnikõãa. Pũũguedere irasũta ããrĩnikõãgũkoa. Mũ turari merã masakare dorenũgãa. Irasirĩrã mũrẽ usũyari sĩa.

18 I ãmũ marã mũrẽ gããmemerã, mũ merã guatarima. Mũ ĩgũsãrẽ wajamoãrĩnũ, irasũ ããrĩmakũ boanerãdere mũ wajamoãripoe ejasiãa. ããrĩpererã mũyarã gapũre õãrĩrẽ sĩgũkoa.*

Mũya kerere weredupiyurimasãrẽ, mũrẽ õãrõ goepeyari merã bũremurãrẽ, oparãrẽ, ubu ããrĩrãdere õãrĩrẽ sĩgũkoa. I ãmũ marãrẽ poyanorẽrã gapũre bẽoripoe ejasiãa, ãrĩma.*

19 ĩgũsã irasũ ãrãdero pũũ, Marĩpũya wii ãmũgasigue ããrĩrĩ wii makãpũro tũpãsũbũ. Iri wii poekague su kũmarẽ ĩãbũ. Iri kũma, Marĩpũ masakare werepĩri gojadea opari kũma ããrĩbũ. Iri kũmarẽ ĩãmakũta, bupu miã, bũro pãmi. Irasũ ããrĩmakũ, i nikũ ñomebũ. Wãri deko yeri yũsari yeri nikũgue yuribũ.

12

Nomeõya, irasũ ããrĩmakũ pĩrũ irirosũ deyoũya kerere were-dea

¹ Pũũ ãmũgasigue gajirosũperi bũro goeri deyoamakũ ĩãbũ. Irasũ waaripoe sugo nomeõrẽ ĩãbũ. Igoya surĩro abe ãmũmũ irirosũ gosesiribũ. Abe ñamimũ weka nĩmo. Opũ peyari berore, pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarã neñukã opari berore peyamo. ² Igo pũrãkũburo mẽrõgã dũyabũ. Irasirigo igo nijĩwãgũgõ pũrĩrõ merã gaguinĩmo. ³ Pũũ gaji ãmũgasigue deyoamakũ ĩãbũ. Wãgu pĩrũ diiagu diakẽã irirosũ deyoũre ĩãbũ. ĩgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari dipu opagu ããrĩmĩ. Dipukũ, oparã peyari berorĩre peyami. Pe mojõma kũsari opagu ããrĩmĩ. ⁴ ãmũgasigue ããrĩrã neñukãrẽ

* 11:15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14, 27 * 11:18 Sal 2.5; 110.5 * 11:18 Sal 115.13

ure bu dukawamakū, su bumarārē ĩgūya pore merā wējāsiri meédijumi. ĩgū, nomeō pūrākubo puru ními, majīgū deyoamakū baabu. ⁵ MÉRŌGĀ puru, majīgūrē pūrākumo. ĩ majīgūta āārīpereri nikū marā Opu āārību āārīmí. Wári turari merā, opu kōme merā iridea yukū opagu masakare dorebu āārīmí. Puru Marīpu ĩgū doaro purogue ĩgūrē āimurīāmi. ⁶ Nomeō masaka marīrō Marīpu āmuyuderogue duriwāgākōāmo. Irogue igore mil doscientos sesenta nurīgora baari sīmi.

⁷ Puru ūmugasigue gāmewējērī waabu. Marīpure wereboerā opu Miguel wāikūgu, ĩgūyarā Marīpure wereboerā, pīrū merā gāmekēāma. Pīrū, ĩgūyarā merā Miguēsā merā gāmekēāmi. ⁸ Miguēsā pīrūrē tarinūgāma. Irasirigu pīrū, ĩgūyarā merā ūmugasiguere ĩgūsā āārīrō neō bokanemobirimi. ⁹ Irasirigu Marīpu pīrūrē béokōāmi. ĩgū wāgu pīrū, neōgoraguere deyoadi, Satanás wāikūgu, wātī āārīmi. ĩgū āārīpererā i ūmu marā masakare ārīkatorikūgu āārīmi. Marīpu ĩgūrē, ĩgūyarā merā i nikūgue béodijumi.

¹⁰ Puru sugū ūmugasigue āārīgū turaro merā āsū ārī werenímakū pébu:

—Marīpu marīrē tauri, ĩgū turari merā marī Opu āārīrī, ĩgū iriudi Cristo marīrē doreri ejasiāa. Irasirigu Marīpu wātīrē ūmugasigue āārīdire i nikūgue béodijumi. Ūmuriku, űnamiriku wātī Marīpure, marīyarā Jesúre bñremurārē: “Ñerō irirā āārīma”, ārī weresāgū iriadimi. ¹¹ Marīyarā wātīrē tarinūgāma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūrē, ĩgū dí béori merā ĩgūsārē taurire bñremusīā, irasirima. Jesúya kerere weredea waja gajirā ĩgūsārē wējēduakeremakū, ĩgūsā okarire maībirima. Neō piriro marīrō ĩgūya kerere weresīā, wātīrē tarinūgāma. ¹² Irasirirā musā ūmugasigue āārīrā āārīpererā usuyaka! Wātī nikūgue béodijusūadi āārīmi. Musā i nikū āārīrārē, dia wādiyague āārīrārē wātī dijajamakū, musārē űnetariro waanūgābu. ĩgūrē wajamoāburo mérō dūyāa. Irire masīmi. Irasirigu guatarikōāmi, ārī weremi.

¹³ Irasirigu pīrū, nikūgue béodijumakū ĩāgū, majīgū pagore nurūtuyawāgāmi. ¹⁴ Marīpu gapu igore gapū kēdupurire sīmi. Iri merā igo, pīrūrē masaka marīrōgue wú duriwāgāmo. Irogue ure bojori gaji bojori dekogora Marīpu igore baari sīmi. ¹⁵ Igo irogue āārīmakū ĩāgū, pīrū igore miūdūagu, wāro dekore dokabéomi. ¹⁶ Irasirikeremakū, i nikū gapu igore iritamubu. Pīrūya disi wiriri dekore yeteoma, uju āīpeokōābu. ¹⁷ Irasū waamakū ĩāgū, pīrū igo merā guatarimi. Irasirigu igo parāmerā āārīturiarā merā gāmewējēgū waami. ĩgūsā, Marīpu dorerire irirā, Jesucristoya diayema buerire neō pirimerā āārīma. ¹⁸ Pīrū dia wādiya turo eja, irogue yúmi.

13

Pērā gajirosū deyorāyare gojadea

¹ Puru gajirosū deyogu dia wádiyague āārādi wāgāpamakū īābu. Īgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipu, pe mojōma kúsari opagu āārīmí. Īgūya kúsarigue oparā pe-yari beroríre peyami. Īgūya dipure Marīpūre ñerō doori wāi gojatúdea āārībú. ² Īgū, yé dorogu guagu irirosū de-yomi. Buguya guburi irirosū opagu āārīmí. Ēōkaye irirosū disikugu āārīmí. Pīrū Īgū turarire sīmi Īgūrē. Irasū sīgū, Īgūrē opu doarogue dobomi, Īgū irirosūta masaka wárārē dore-buro, ārīgū. ³ Gajirosū deyogu dipuru su dipuru kāmīrōkari dipurusū deyobu. Iri kāmīrō Īgūrē wējēboyadea kāmīrō, yaridea kāmīrōgue āārībú. Irire īārā, i ūmu marā āārīpererā īāgukakōāma. Irasirirā Īgūrē: “Turagu āārīmí”, ārī, Īgūyare iritayama. ⁴ Pīrū Īgū turarire gajirosū deyogure sīmakū īārā, masaka pīrūrē: “Ōātarigu āārīmí”, ārī b̄remuma. Gajirosū deyogudere āsū ārī b̄remuma:

—Neō gajigu mu irirosū turagu mámi. Gajigu murē neō tarinugāmasībemi, ārīma.

⁵ Pīrū dorederosūta gajirosū deyogu: “Yu, gajirā nemorō āārītarinugāgū āārā”, ārī weregorenami. Marīpūre ñerō ārī doogorenami. Masakare cuarenta y dos abegora doremi. Marīpu Īgūrē: “Iropata irika!” ārīmakūgue duúmi. ⁶ Irasirigu masakare doregu, āsū irimi. Marīpūre, Īgū wāirē, Īgū āārīrōrē, āārīpererā Īgū puro āārīrādere ñerō ārī doomi. ⁷ Marīpuyarā merā gāmewējē, Īgūsārē tarinugāmi. Āārīpererogue āārīpereri buri marārē, Īgūsā ya werenīrārē, āārīpereri nikū marārē doremi. Marīpu Īgūrē: “Iropata irika!” ārībīrimi dapa. Irasirigu ñerīrē irimi. ⁸ Āārīpererā i nikū marā Marīpuyarā āārīmerā gajirosū deyogure b̄remuma. Marīpu Īgū i ūmurē iriburo dupiyuro Īgūyarā āārīmurā Īgū merā perebiri okari opamurā wāirē su papera pūgue gojatúsiadi āārīmí. Iri pū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū wējēsūdiya pū āārā.

⁹ Gāmipūrī oparā, ire péka! ¹⁰ Peresugue waaró gāāmea, ārīsūnerā iroque waarākuma. Sareri majī merā gajirārē wējērā, sareri majī merā wējēsūrākuma. Iri irasū waaripoe Marīpuyarā āārīrā gūñaturari merā Īgūrē b̄remurīrē neō pīribirikōārō gāāmea.

¹¹ Puru gajigu gajirosū deyogure īābu doja. Nikū poekague āārādi wiri murīrīmi. Īgū oveja majīgū irirosū pe kúsa opagu āārīmí. Irasū āārīkeregu, pīrū irirosū wereními. ¹² Gajirosū deyogu āārīpūroriadiya turarire opami. Iri turari merā āārīpererā i nikū marārē gajirosū deyogu āārīpūroriadiye wējēsūboyadi kāmīrō yarisūadiye b̄remumakū irimi. ¹³ Wári

deyomurĩrẽ iri ĩmumi. Masaka ĩũrõ peame ãmugasigue ããrãdeare nĩkũgue dijarimakũ irimi. ¹⁴ Ĩgũ, gajirosũ deyogu ããrĩpũroriadiya turari ĩgũrẽ sĩrĩ merã wãri deyomurĩrẽ iri ĩmumi. Iri merã masakare ãrĩkatomi: “Ĩĩ musã bũremugũ ããrĩmi”, ãrĩgũ. Irasirigu ĩgũsãrẽ gajirosũ deyogu ããrĩpũroriadi keorire weadoremi. Gajirõsũ deyogu ããrĩpũroriadi sareri majĩ merã saresũadi ããrĩkeregu okami. ¹⁵ Gajirosũ deyogu pũũ aaradi, gajirosũ deyogu ããrĩpũroriadiya turari merã ĩgũ keori weadeare okamakũ irimi. Irasirigu iri keori weadeare masakũ irirosũ werenĩmakũ, ããrĩpererã irire bũremumerãrẽ wẽjẽmakũ irimi. ¹⁶ ããrĩpererãrẽ ĩgũsãya diayema mojõ gapũre, o ĩgũsãya diapuserorire gajino gojatũdoremi. Ubu ããrĩrãrẽ, oparãrẽ, wãri doebiri oparãrẽ, boporãrẽ, moãboerimasãrẽ, moãboerimasã ããrĩmerãrẽ, ããrĩpererãrẽ irasũ gojatũdoremi. ¹⁷ Gojatũsũna marĩrã neõ wajarimasĩbiri, neõ duamasĩbirima. Iri gojatũdea, gajirosũ deyogu ããrĩpũroriadi wãĩ, o ĩgũ wãĩ keori ããrã.

¹⁸ Irire õãrõ pẽmasĩrõ gããmea. Pẽmasĩrã, gajirosũ deyogu wãĩ keorire masĩburo. Ĩgũ wãĩ keori, masakũ wãĩ keori, seiscientos sesenta y seis ããrã.

14

Marĩpũ taunerã ciento cuarenta y cuatro mil masaka ĩgũrẽ bayadea

¹ Pũũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ ãtãũ Siõn* wãĩkũdigue nĩgũrẽ ĩãbũ. Ĩgũ merã ciento cuarenta y cuatro mil masaka ããrĩmã. Ĩgũsã, ĩgũ wãĩrẽ, ĩgũ Pagũ wãĩdere ĩgũsãya diapuserorire gojatũsũnerã ããrĩmã. ² Pũũ ãmugasigue merã bũro bũsũdijaririre pẽbũ. Wãdibu ãtãmu irirosũ, bũro bupu páro irirosũ bũsũbũ. Wãrã arpa wãĩkũri bũapũtẽrõ irirosũ bũsũbũ. ³ Ĩgũsã ciento cuarenta y cuatro mil masaka, Marĩpũ, Opũ doarogue doagu diaye, irasũ ããrĩmakũ wapĩkũrã okarã, oparã mũrã ĩũrõ bayama. Maama bayarire bayama. Ĩgũsã ãita iri bayarire masĩma. Ĩgũsã i nĩkũ marã watopegue ããrĩrã, Marĩpũ tausũnerã ããrĩmã. ⁴ Neõ ĩgũsã suñarõ nome merã ñerõ iribirinerã, neõ sugo nomeõrẽ marãpokũbirinerã ããrĩmã. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũyare iritũyama. I nĩkũ marã masaka watopeguere Marĩpũ tausũnerã ããrĩmã. Ĩgũsã Marĩpũyarã, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũyarã ããrĩpũrorirã ããrĩnerã ããrĩmã. ⁵ Ĩgũsã watopere neõ sugũ ãrĩkatogu mámi. Marĩpũ ĩũrõrẽ ñerĩrẽ opamerã ããrĩma.

Ɔrerã Marĩpũre wereboerã weredea

* 14:1 Jerusalén, Siõn wãĩkũdigue ããrĩyuro.

⁶ Puru gajigu Marĩpure wereboegu ũmarõgue wũgure ĩābu. Ĩgũ āārĩpererā i nikũgue āārĩrārē Marĩpu masakare tauri kerere wererimasũ āārĩmĩ. Āārĩpererogue āārĩpereri nikũ marārē, āārĩpereri buri marārē, ĩgũsā ya werenĩrārē iri kerere weregu āārĩmĩ. Iri kere, neõ gorawayubiri, perebiri kere āārā.

⁷ Turaro merā ārĩmi:

—Marĩpure goepeyari merā āsũ ārĩ buremuka: “Turatarigu, õatarigu āārĩmĩ”, ārĩka! Ĩgũ āārĩpererā ñerārē peamegue béoripoe ejasiáa. Ĩgũ ũmugasire, i nikũrē, dia wádiyare, āārĩpereri deko wiriri goberidere iridi āārĩmĩ. Irasirirā ĩgũrē buremuka! ārĩmi.

⁸ Ĩgũ purumu, gajigu Marĩpure wereboegu āsũ ārĩmi doja:

—Wári makā Babilonia wāĩkuri makā pereakõābu. Iri makā marā āārĩnerā āārĩpereri nikũ marārē ñerõ irimakũ irima. Masaka ĩgũsārē ĩākũĩrā, mejārikurā igui deko pāmudeare turaro haribejarosũta ĩgũsā ñerĩ iriridere turaro haribejama, ārĩmi.

⁹⁻¹⁰ Pērā Marĩpure wereboerā irasũ ārādero puru, gajigu Marĩpure wereboegu turaro merā āsũ ārĩnemomi doja:

—Āārĩpererā gajirosũ deyogure, ĩgũ keori weadeare ejamejā buremurārē ĩgũsāya diapuserorire, o ĩgũsāya mojõrĩrē ĩgũ wāĩ gojatũsũnerārē Marĩpu buro wajamoāgukumi. ĩgũsā merā buro guagu, turaro wajamoānigukumi. Azufre wāĩkuri poga buro asiri ũjārĩ, peame merā ñerõ tarimakũ irigukumi. ĩgũrē wereboerā, Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ āārĩgũ ĩũrõ, ĩgũsārē wajamoāgukumi. ¹¹ Iri peame irasũ ĩmĩkakunĩkõārokoa. Neõ yaribirikoa. ĩgũsārē irasũ pũrĩnĩmakũ irirokoa. Āārĩpererā gajirosũ deyogure, ĩgũ keori weadeare ejamejā buremurārē, ĩgũ wāĩ gojatũsũnerārē irasũ pũrĩnĩrokoa. Ũmurĩ, ñamĩrĩ pũrĩnĩkõārokoa, ārĩmi.

¹² Irasirirā musā Marĩpuyarā, ĩgũ dorerire irirā, Jesũre buremurĩrē neõ pirimerā āārĩrā, gũñaturaka!

¹³ Puru sugu ũmugasigue āārĩgũ werenĩmakũ pébu doja. Yure āsũ ārĩmi:

—Ire gojaka: “Marĩ Opure buremurā boadero purugedere usuyari bokarākuma”, ārĩmi. Őāgũ deyomarĩgũde: “Irasũta āārā”, ārĩmi. “Ĩgũsā turaro moārĩrē pirikõā, siñajārākuma. Ũmugasigue ĩgũsā waamakũ, Marĩpu ĩgũsā õārõ irideare gũñagukumi. Irasirigu ĩgũsārē õārõ irigukumi”, ārĩmi Őāgũ deyomarĩgũ.

I nikũma otedea dukakurimarē weredea

¹⁴ Puru ĩmĩkãyebo boreri yebore ĩābu. Iri yebo weka sugu masakũ doami. ĩgũya dipurugue oro merā iridea berore peyami. Dũka diti ārĩ usiri berore opami. ¹⁵ Puru

gajigu Marĩpure wereboegu Marĩpuya wiigue ããrãdi wirijami. Iĩmikãyebo weka doagure turaro merã ãsũ ãrĩ gaguinĩmi:

—Muya usiri bero merã i nikũma otedea dukare diti ãĩkõãka! Irire diti ãĩripoe ejasiãa. Duka boresiabu, ãrĩmi.

¹⁶ Irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Iĩmikayebõ weka doadi Iĩgũya usiri bero merã i nikũma otedea dukare wãjĩ ãĩmi.

¹⁷ Pũru gajigu Marĩpure wereboegu ãmugasigue ããrĩrĩ wii Marĩpuya wiigue ããrãdi wirijami. Iĩgũde duka diti ãĩri usiri berore opami. ¹⁸ Pũru gajigu Marĩpure wereboegu Marĩpure sĩdea soepeoro pũrogue ããrãdi wirijami. Iĩgũ peame opu ããrĩmĩ. Irasũ wirijagu, duka diti ãĩri usiri bero opagure turaro merã ãsũ ãrĩmi:

—Muya usiri bero merã i nikũma igui tõrĩrẽ diti ãĩka! Iri igui ñĩsiabu, ãrĩmi.

¹⁹ Iĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Iĩgũya usiri bero merã i nikũma igui tõrĩrẽ wiiritã ãĩmi. Irire ãĩ, igui kũrabipiri gobe miẽgue sãmi. Iri gobegue kũrabipiri, Marĩpu Iĩgũrẽ gããmemerãrẽ bũro wãjamoãrõ irirosũ ããrã. ²⁰ Makã tũrogue iri igui kũrabipisũbu. Igui kũrabipisãripoere iri gobeguere wãro dí wiribu. Iri dí merã wãdiya, caballuya disire tũsãrĩ berogue mirĩtuũnujãbu. Trescientos kilõmetros yoadiya waabu.

15

Marĩpure wereboerã masakare ñerõ tarimakũ iritũnuburire weredeã

¹ Pũru ãmugasigue gajirosũperi bũro goeri deyoamakũ iãbu doja. Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã Marĩpure wereboerãrẽ iãbu. Marĩpu Iĩgũsãrẽ masakare wãjamoãtũnudoregakumi. Irasirãrã, Iĩgũ wãjamoãdoregu pĩnerã ããrĩmã. Iri wãjamoãrĩ merã Marĩpu i ãmũ marã merã guarĩ pererokoa.

² Pũru dia wãdiyare õãrõ deko sũridiya peame merã morẽadiya irirosũ ããrĩdiyare iãbu. Iriya tũro nĩrãrẽ, gajirosũ deyogu dorerire iribiri, Iĩgũ keori weadeare bũremubirinerãrẽ iãbu. Iĩgũsã gajirosũ deyoguya wãrẽ gojatũdorebirinerã ããrĩmã. Irogue nĩrã, arpa wãĩkũrĩ bũaputẽrĩrẽ opama. Iri bũaputẽrĩ Marĩpu sĩdea ããrĩbũ. ³ Iĩgũsã Marĩpure moãboegu Moissãya bayarire, Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũya bayaridere bayapeoma. ãsũ ãrĩ bayama:

Gũa Opu, mũ ããrĩpererã nemorõ turagu ããrã. ããrĩpereri mũ iridea õãtaria. Irire iãrã, iãgũkakõãa. Mũ ããrĩpererã i nikũ marã Opu ããrã. ãrĩkatori marĩrõ, diayemarẽ õãrõ yãa.

⁴ Āārīpererā murē güirākuma. Āārīpererā murē: “Turatarigu āārīmi”, ārīrākuma. Mu dita ñerī marīgū āārā.

Āārīpereri nikū marā m̄ p̄rogue eja, m̄ iūrō ñaduk̄upuri merā ejamejā, murē b̄remurākuma. Mu diayema irideare iānerā āārīsīā, irire irasū irirākuma, ārī bayama.

⁵ P̄ru Marīp̄ya wii, ūm̄gasigue āārīrī wii tūpāmākū iābu. Iri wii poekague Marīp̄ āārīrī taribu ĩgū doreri gojadea majīrī ūtā majīrī āārībú. ⁶ Iri wii poekague āārānerā, su mojōma pere gaji mojō peru p̄rēbejarā Marīp̄ wereboerā wirijama. ĩgūsā Marīp̄ wajamoādoge p̄nerā āārīmá. ĩgūsākū masakare ñerō tarimakū iriburire opama. ĩgūsā boreri, gurari marīrī surí, b̄ro gosesiriri surí sāñarā āārīmá. ĩgūsāya ko-retibirire oro merā iridea yujawēñarīdarire suatūanerā āārīmá. ⁷ ĩgūsā wirijamakū, wapik̄rā okarā merām̄ ĩgūsākū Marīp̄ wereboerārē oro merā irideaparire sīmi. Iripari Marīp̄ āārīnīgū b̄ro wajamoāburi ōārō ut̄urib̄. ⁸ ĩgū iriparire ĩgūsārē sīmakū, Marīp̄ya wii poekague ĩgū gosesiriri merā, ĩgū turari merā ĩm̄ikāk̄useyakōābu. Irasū ĩm̄ikāk̄useyamākū, iri wiire neō suḡno ñajāmasībirimi. Marīp̄ wereboerā ĩgū wajamoādoge p̄derosūta ĩgūsā masakare wajamoātūuadero p̄r̄gue dupaturi iri wiire ñajāmasīrākuma doja. ĩgū wajamoāburo dupiyuro ñajāmasīña máa dapa.

16

Juan Marīp̄ masakare wajamoāburire gojadea

¹ P̄ru Marīp̄ya wii ūm̄gasigue āārīrī wiigie āārīgú turaro merā werenīmakū pébu. Su mojōma pere gaji mojō peru p̄rēbejarā Marīp̄ wereboerārē āsū ārīmi:

—Marīp̄ wajamoādoge irirā waaka! Irasirirā m̄sāya parimarē nikūgue p̄siridijurā waaka! ārīmi.

² Irasū ārīmakū pégu, āārīp̄rorigu Marīp̄ wereboegu ĩgū oparipamarē nikūgue p̄siridijumi. ĩgū irasirimākū, gajirosū deyoḡ wāi gojatūsūnerā, ĩgū keori weadeare b̄remurā ñerō kāmikū, b̄ro p̄rīsūma.

³ ĩgū irasū p̄siridijuadero p̄ru, gajigu Marīp̄ wereboegu ĩgū oparipamarē dia wádiyague p̄siridijumi. ĩgū irasirimākū, deko, dí poyabu. Boadiya dí irirosū āārībú. Irasū waamakū, wádiyague āārīrā boapereakōāma.

⁴ P̄rā p̄siridijuadero p̄ru, gajigu Marīp̄ wereboegu ĩgū oparipamarē diarigue, deko wiriri goberigue p̄siridijumi. ĩgū irasirimākū, diari, wiriri goberima deko, dí poyabu. ⁵ P̄ru gajigu Marīp̄ wereboegu āārīpererogue dekore doge āsū ārīmakū pébu:

—Gua Opu, mu ñerĩ marĩgũ ããrã. Dapagoradere irasũta ããrĩnikõãa. Iripoeguedere irasũta ããrĩnikõãbu. Irasirigu wajamoãgũ, diayeta irigu yáa. ⁶ Gajirosũ deyoguyarã, muyarãrẽ, muya kerere weredupiyunerãrẽ wějërã dí béomakũ irima. Īgũsã dí béomakũ iridea waja, deko dí poyamakũ iribu Īgũsarẽ iirídoregu, ãrĩmi.

⁷ Īgũ irasũ ãrãdero puru, Marĩpũre sidea soepeoro parogue sugu werenĩmakũ pébu doja:

—Irasũta ããrã. Gua Opu, mu ããrĩpererã nemorõ turagu ããrã. Īgũsarẽ keoro wajamoãdoregu, diayeta irigu yáa, ãrĩmi.

⁸ Ũrerã Marĩpũre wereboerã Īgũsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpũre wereboegu Īgũ oparipamarẽ pĩsiridijumi doja. Abe umumu weka pĩsiridijumi. Īgũ irasirimakũ, abe buro asimi. Īgũ asiri merã masakare soemi. ⁹ Īgũsã buro ujũrĩ merã wajamoãsũkererã, Īgũsã ñerõ iririre bujawerebirima. Īgũsã gũñarĩrẽ neõ gorawayubirima. Irasirirã, Marĩpũre Īgũsarẽ wajamoãgũrẽ ñerõ doo werenĩma. “Ōãgũ ããrĩmi”, neõ ãrĩ buremubirima.

¹⁰ Wapikurã Marĩpũre wereboerã Īgũsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpũre wereboegu Īgũ oparipamarẽ pĩsiridijumi doja. Gajirosũ deyogu, opu doarogue pĩsiridijumi. Īgũ irasiriadero puru, gajirosũ deyoguyarã ããrĩrõgue naĩtĩarõ waabu. Irasirirã Īgũyarã masaka ñerõ pũrĩmakũ, Īgũsãya nedeare buro sĩritu kũrĩdiuma. ¹¹ Īgũsarẽ ñerõ pũrĩkeremakũ, ñerõ kãmikukererã, Marĩpũre umugasigue ããrĩgũrẽ ñerõ doo werenĩma. Īgũsã ñerõ iriri gapure bujawerebirima. Irasirirã ñerĩrẽ neõ piribirima.

¹² Su mojõmarã Marĩpũre wereboerã Īgũsã opariparimarẽ pĩsiridijuadero puru, gajigu Marĩpũre wereboegu Īgũ oparipamarẽ Eufrates wãikudiya wádiyague pĩsiridijumi. Īgũ irasirimakũ, iriya bojomejãkõãbu. Abe murĩriro marã oparã Īgũsãyarã surara gãmewějërã waarã taribujaburore irasũ irimi.

¹³ Puru urerã wãtẽãrẽ tárúa irirosũ deyorãrẽ iãbu. Sugu tárú, pĩrũya disigue wirimi. Gajigu, gajirosũ deyoguya disigue wirimi. Gajigu: “Umugasigue marã Opuyare weregu ããrã”, ãrĩkatoguya disigue wirimi. ¹⁴ Īgũsã urerã wãtẽa, tárúa irirosũ deyorã deyoromurĩrẽ iri imuma. Irasirirã ããrĩperero marã oparãrẽ neeõma, Marĩpũ merã gãmewějẽdorerã. Īgũsã gãmewějẽrĩnu, Marĩpũ ããrĩpererã nemorõ turaguyanũ* ããrĩrokoa.

* **16:14** “Īgũsã gãmewějẽrĩnu, Marĩpuyanũ”, ãrĩrõ: “Marĩpũ Īgũsarẽ tarinugãrĩnu, ããrĩpererã ñerãrẽ wajamoãrĩnu ããrĩrokoa”, ãrĩduaro yáa.

15-16 Ʋrerā wātēa āārīperero marā oparārē hebreo ya merā Armagedón wāikurogue siu neeōma. Iro dupiyuro Jesús āsū ārīdi āārīmī: “Ire ōārō pémasīka m̄usā! Yajarimasū gūñaña marīrō aarirósū yude gūñaña marīrō aarigukoa. Sugū yu aariburore ōārō yúgūno, yaare iritayagu, Marīp̄u iūrō waja opabi usayagukumi. Ōārō yobegūno surīro sāñadi irirosū āārīgukumi. Masaka iūrō surīro marīgū gūyasīrīgū irirosū āārībirikumi”, ārīdi āārīmī.

17 Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarā Marīp̄ure wereboerā ĩgūsā opariparimarē písiridijuadero p̄uru, gajigu Marīp̄ure wereboegu ĩgū oparipamarē ĩmikāyebori wekague písiridijumi doja. ĩgū irasiriadero p̄uru, Marīp̄uya wii ūmugasigue āārīrī wii poekague ĩgū Op̄u doarogue doagu turaro merā āsū ārī wereními:

—Iropata āārā. Āārīpereri iri odosiabu, ārīmi.

18 ĩgū irasū ārīmakū, bupu miā, buro busuro, páro, goero nikū ñomebu. I nikūgue masaka ĩgūsā āārīnugādero p̄uru, i nikū iropa neō ñomebiribu. 19 Irasū ñomemakū, wári makā Babilonia wāikuri makārē urema yeteomakōābu. Paga makārī i nikū āārīrī makārī dijakōābu. Marīp̄u Babilonia wāikuri makā marārē gūñami ĩgūsārē wajamoābu. ĩgūsā ñerīrē iriri waja ĩgūsā merā buro guami. Irasirigu ĩgūsārē buro wajamoāmi. 20 Āārīpereri nūgūrī, ūtāyukude dederidijakōābu. 21 Irasū āārīmakū, masaka weka deko yusari yeripa dijaribu. Surāyeri deko yeri cuarenta kilo nukūrī yeri āārībú. ĩgūsā weka irasū dujirimakū, Marīp̄u ĩgūsārē buro wajamoāmakū iārā, ĩgūrē ñerō doo wereníma masaka.

17

Ʋma merā kōābirarimasōrē wajamoādea

1 P̄uru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari parire oparā Marīp̄ure wereboerā merāmu yu p̄urogue eja, āsū ārīmi:

—Īāgū aarika! Paga diari weka doagore ūma merā kōābirarikugore Marīp̄u wajamoāburire m̄urē ĩmugukoa. 2 I ūmu marā oparā igo merā ñerō gāmebirarikuma. Irasū āārīmakū, i nikū marā, mejārikurā igui deko pāmudeare buro uaribejarosūta ĩgūsā igo merā ñerō gāmebirarire buro uaribejama, ārīmi.

3 ĩgū irasū ārādero p̄uru, Ōāgū deyomarīgū yure kērōgue irirosū gajinorē iāmakū irimi. Irasirigu Marīp̄ure wereboegu masaka marīrōgue yure āiāmi. Irogue igo nomeōrē iābu. Igo gajirosū deyogu diiagu weka peyamo. ĩgūya d̄urugue wári wāi gojatūsūdero āārībú. Iri wāi, Marīp̄ure doo wereníri āārībú. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipukugu, pe

mojōmagora kúsarikugū āārīmí. ⁴ Nomeō diiañiweyari surírore sãñamo. Igoya suríro oro, wáro wajapari ũtãyeri, perla wãikari yeri merã mamudeañe āārībú. Igoya mojōgue iiríripa oro merã irideapare opamo. Iripa igo ñetariro irídea ũturiripa, igo ũma merã ñerō kōābirari oparipa āārībú. ⁵ Igoya diapuserore igo wãí gojatúsūbũ. Marĩ iri wãirẽ õãrõ pémasĩbea. Āsũ ārĩ gojatúsūbũ: “Wári makã Babiloniamo, āārĩpererã ũma merã kōābirarikurã, irasũ āārĩmakũ āārĩpereri ñetariro iririkurã pago āārĩmo”, ārĩ gojatúsūbũ. ⁶ Pũrũ igo mejãmakũ iãbu. Wãrã Marĩpũyarã Jesúya kerere wererã wějësũnerãya dí merã irasũ waamo. Mejãrã ũsũyarusũ igo iĩsã wějësũnerãrẽ iãgõ, ũsũyamo. Yũ igore iãgũ, iãgũkakõãbũ. ⁷ Irasirigũ Marĩpũre wereboegũ yũre ārĩmí:

—¿Nasirigũ iãgũkari? Mũ masĩbirideare mũrẽ masĩmakũ irigũra. Igo nomeõrẽ, igo peyagũdere weregũra. Igo peyagũ, gajirosũ deyogũ āārĩmí. Su mojõ pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari dipukugũ, pe mojõma kúsarikugũ āārĩmí. ⁸ Īgũ gajirosũ deyogũ mũ iãdi, dupiyurogue āārĩdi āārĩmí. Dapagorare mámi. Pũrũ bũro ũkũārĩ gobegue āārãdi wiri, dupaturi deyoagũkumi doja. Īgũ wiriadero pũrũ, peamegue béosũgũkumi. I ũmũ marã Īgũ deyoamakũ iãgũkakõã, Īgũrẽ bũremurãkuma. I ũmũ āārĩburo dupiyuro Marĩpũ su pãpera pũgue Īgũ merã perebiri okari opamurã wãirẽ gojatúdi āārĩmí. Īgũ gojatúbirinerã gajirosũ deyogũre bũremurã āārĩma. Gajirosũ deyogũ dupiyurogue āārĩdi, dapagorare mámi. Pũrũ dupaturi deyoagũkumi doja. Irasirirã masaka Īgũ deyoamakũ iãrã, iãgũkakõãrãkuma.

⁹ Dapagorare yũ wererire õãrõ masĩdũarã, õãrõ pémasĩrĩ merã gũñarõ gããmea. Gajirosũ deyogũya dipu, su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari dipu, ũtãyuku irirosũ āārã. Iri ũtãyuku weka peyamo, ũma merã kōābirarikũgo. ¹⁰ Iri diputa, oparã irirosũ āārã. Su mojõmarã oparã béosũsiama. Gajigũ Īgũsã pũrũ āārĩgũ opũ āārĩmí dapagorare. Īgũ pũrũ gajigũ gapũ opũ ñajãgũkumi. Īgũ yoaweyaripoeta opũ āārĩgũkumi. ¹¹ Irasirigũ gajirosũ deyogũ dupiyuro āārĩdi, dapagorare marĩgũ, Īgũsã su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarã oparã pũrũ opũ āārĩgũkumi. Īgũsã oparã merãmũ āārĩmí. Pũrũ peamegue béosũgũkumi.

¹² Gajirosũ deyogũya kúsari, mũ iãdea, pe mojõmarã oparã irirosũ āārã. Īgũsã oparã ñajãbema dapa. Pũrũ oparã ñajãrã, yoaweyaripoe oparã āārĩrãkuma. Irasirirã gajirosũ deyogũ merã dorerãkuma. ¹³ Īgũsã pe mojõmarã oparã surosũ gũñarã āārĩrãkuma. Irasirirã gajirosũ deyogũre: “Gũare doregũ āārĩka!” ārĩ, Īgũsã opũ pĩrãkuma. ¹⁴ Irasirirã Jesucristo oveja

majĩgũ irirosũ ããrĩgũ merã gãmewẽjẽrã waarãkuma. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ gapũ ĩgũsãrẽ tarinũgãgũkumi. ĩgũ ããrĩpererã oparã nemorõ Opũ, ããrĩpererã dorerã nemorõ Doregũ ããrĩmi. ĩgũrẽ neõ béobirinerã Marĩpũ siiu, beyenerã ĩgũ merã ããrĩrãkuma, ãrĩmi Marĩpũre wereboegũ yũre.

¹⁵ Pũrũ Marĩpũre wereboegũ ire yũre werenemomi doja:

—Igo kũãbirarikũgo paga diari weka doamo. Iri diari mũ ĩãdea: wãri makãrĩ marã, wãri buri marã, ĩgũsã ya werenĩrã, wãri nikũ marã irirosũ ããrã. Igo, ĩgũsã wekamo, ĩgũsãrẽ dorego ããrĩmo. ¹⁶ Gajirosũ deyogũ, irasũ ããrĩmakũ pe mojõmarã oparã, ãma merã kũãbirarikũgore doo, igoyare ĩmapeo, surĩ marĩgõ béorãkuma. Irasirirã, igoya diire baa, pũrũ dũyarire soebéokũãrãkuma. ¹⁷ Pũrũ ĩgũsã pe mojõmarã oparã surosũ gũñarã, gajirosũ deyogũre ĩgũsã opũ pĩrãkuma. Marĩpũ ĩgũ gããmerõsũta ĩgũsãrẽ irasirimakũ irĩgũkumi. Irasirĩgũ gajirosũ deyogũ ĩgũsã opũ ããrĩgũkumi. Marĩpũ ããrĩpereri ĩgũ iripoegue ãrĩderosũta iriyuwarikũdero pũrũ, gajirosũ deyogũre béogũkumi. ¹⁸ Igo, mũ ĩãdeo, wãri makã Babilonia wãikũri makã irirosũ ããrĩmó. Iri makãta ããrĩpererã i ãmũ marã oparãrẽ doreri makã ããrã, ãrĩmi Marĩpũre wereboegũ yũre.

18

Babilonia marãrẽ wajamoãdea

¹ Pũrũ gajĩgũ Marĩpũre wereboegũre ãmũgasigue merã dijarimakũ ĩãbũ. Wãri turari opami. ĩgũ gosesiriri ããrĩperero i nikũguere õãrõ boyoro waabũ. ² Turaro merã ãsũ ãrĩ gaguĩni:

—Babilonia wãri makã pereakũãa. Dapagorare wãtẽa iri makã darore ããrĩma. Gajirã ñerã deyomerãde, irasũ ããrĩmakũ ããrĩpererã mirã masaka doo, baaya marĩrã iri makã darore biadobosũanerã ããrĩma. ³ Iri makã pereburi dupiyuro ããrĩpereri nikũ marã, mejãrikũrã igui deko pãmudeare bũro ãaribejarosũ i makã marã merã ñerõ gãmebirarire bũro ãaribejanerã ããrĩmã. I ãmũ marã oparã, i makã marã merã ñerõ gãmebirarikũnerã ããrĩmã. I makã marã wãri gajinorẽ wajapari wajarinerã ããrĩmã. Irasirirã i ãmũ marã duarimasã ĩgũsãrẽ dua, wãri wajatanerã ããrĩmã, ãrĩmi.

⁴ Pũrũ gajĩgũ ãmũgasigue ããrĩgũ ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pébu:

—Yaarã, iri makã marã merã ããrĩbirikũãka! ĩgũsã ñerõ iririre ĩãkũĩbirikũãka! Mũsã, ĩgũsã merã gãmesurirã, mũsãde ĩgũsã merã wajamoãsũrãkoa. ⁵ ĩgũsã wãri ñerõ yãma. Marĩpũ ãmũgasigue ããrĩgũ, ĩgũsã wãri ñerĩ iririre masĩmi. ⁶ Gajirãrẽ ĩgũsã ñerõ iridero nemorõ ĩgũsãrẽ ñerõ iriburo. Gajirãrẽ ĩgũsã ñerõ tarimakũ iridero nemorõ ĩgũsãrẽ ñerõ tarimakũ

iriburo. ⁷ Īgūsā gajino wajaparire gāāmerā, wajarima. “Gajirā nemorō āārā”, āri gūñadima. Īgūsā irasiriropa Īgūsārē wári ñerō tari, buro ñerō waamakū iriburo. Īgūsā basi: “Gua i ūmu marā oparā āārā. Boporā āārībea. Irasirirā neō ñerō taribirikoa”, āri gūñadima. ⁸ Irasiriropa sunu Īgūsārē gūñaña marīrō wajamoāburinu āārīrokoa. Boari, pūrīrikuri, kó oreri, uaboari āārīrokoa. Iri makā soebéosūrokoa. Marīpu āārīpererā Opu iri makā marārē wajamoāgū turatarigu āārīmi.

⁹ Iri makā ūjū ĩmikakumakū ĩārā, i ūmu marā oparā buro bujawereri merā orerākuma. Īgūsā iri makā marā wajaparire opari merā usuya, Īgūsā merā ñerō gāmebirarā āārīnerā āārīmá. ¹⁰ Iri makā ūjūmakū ĩārā, buro güiri merā yoarogue ĩū nírā, āsū ārīrākuma:

—Ayó, bopori makā āārā Babilonia. Wári makā, turari makā āārādabu. Gūñaña marīrō merā iro marā wajamoāsūma, ārīrākuma.

¹¹ I ūmu marā doebiri duarimasā iri makā ūjūmakū ĩārā, buro bujawereri merā orerākuma. Iri makā peremakū ĩārā, Īgūsāya doebirire wajarirā marīmakū ĩārā, dujaritua orerākuma. ¹² Īgūsā āiwāgā duaduarire: orore, platare, wajapari ūtāyerire, perla wāikuri yeridere wajarirā marīrākuma. Gaji Īgūsā āiwāgā duaduarire: wáro wajapari suríre, oparā sāñarī diiañiweyari suríre, seda wāikuri dari merā suadea suríre, diari surídere wajarirā marīrākuma. Gaji Īgūsā āiwāgā duaduarire: yuku sūrōrī yukure, marfil wāikuri merā irideare, wajapari yuku merā irideare, bronce merā irideare, hierro merā irideare, mármol merā irideare wajarirā marīrākuma. ¹³ Gaji Īgūsā āiwāgā duaduarire: canela wāikurire, gaji baari usurimakū iririre, incienso, mirra wāikuri sūrōrīrē, gaji sūrōrídere wajarirā marīrākuma. Gaji: igui deko pāmudeare, uyere, trigo pogare, trigo yerire, wekware, ovejare, caballuare, Īgūsā tūārīduparure, moāboerimasā opamurārē wajarirā marīrākuma. Irasirirā doebiri duarimasā buro bujawererākuma. ¹⁴ Irasirirā, iri makā ūjūadero puru, āsū ārīrākuma:

—Ñetariro waabu Īgūsārē. Āārīpereri Īgūsā maídea, Īgūsā ōārī wajapari opadea pereakōābu. I āārīpereri dupaturi neō marīrokoa, ārīrākuma.

¹⁵ Īgūsā iri makā marārē doebiri duarimasā wáro wajataunanerā āārīmá. Irasirirā, iri makā marā wajamoāsūmakū ĩārā, buro güiri merā yoarogue ĩū nírākuma. Dujaritua ore, ¹⁶ āsū ārīrākuma:

—Ayó, ñetariro waabu i makā wári makā. Iri makā marā ōārīrē opaunadima. Nomeō ōārī suríro, wajapari diiañiweyariñerē sāñadeo irirosū āārādima. Oro, wajapari

ūtāyeri, perla wāikuri yeri mamudea surírore sãñadeo irirosũ ããrādima. ¹⁷ Gũñaña marĩrõ wári doebirikuri opadea makã pereakõãbũ, ãrĩrākuma.

Ããrĩpererã doóriduparu merã naarã, iri duparu oparã, ĩgũsāyarã ũma, gajirã dia wádiyague moã wajatarãde iri makãrẽ yoarogue ĩũ nĩrākuma. ¹⁸ Iri makã ũjũ ĩĩmikakumakũ ĩãrã, ãsũ ãrĩ gaguinĩrākuma:

—I makã irirosũ ããrĩrĩ makã, neõ gaji makã máa, ãrĩrākuma. ¹⁹ Irasũ bujawererã, ĩgũsāya dipu weka nikũwera mápeorākuma. Dujaritia ore, ãsũ ãrĩrākuma:

—Ayó, ñetariro waabu i makã daro. Ōãrĩ makã ããrãdibu. Ããrĩpererã marĩ doóriduparu oparã dia wádiyague naarã iri makãma doebiri merã õãrõ wajatatibu. Gũñaña marĩrõ iri makã pereakõãbũ, ãrĩrākuma.

²⁰ Musã ũmugasigue ããrĩrã gapũ, iri makã béosũmakũ ĩãrã, usuyaka! Musã Marĩpuyarã, Jesús buedoregũ beyenerã, ĩgũyare weredupiyunerã ããrĩpererã usuyaka! Iri makã marã mũsãrẽ ñerõ tarimakũ irima. ĩgũsã irasiridea waja, Marĩpũ ĩgũsãrẽ wajamoãmi.

²¹ Pũrũ turagũ Marĩpũre wereboegũ wáriye trigo yeri ĩgũsã oeri ütāyere ãĩwãgũ, dia wádiyague meéyo, ãsũ ãrĩmi:

—I ye ütāye meébiaderosũta wári makã Babilonia wāikuri makã béodijusũrokoa. Musã iri makãrẽ neõ dupaturi ĩãbirikoa. ²² Iri makã béodijusũdero pũrũ, neõ bayarire péña marĩrokoa. Arpa wāikuri buapũtĩrĩrẽ, tẽrẽ duparure, puririduparudere neõ dupaturi péña marĩrokoa. Irore moãnerã dupaturi neõ moãnemobirikuma. Trigo yeri ütāyeri merã ĩgũsã oedeade neõ péña marĩrokoa. ²³ Iri makãrẽ neõ suru sĩãgodiru boyobirikoa. Mojõsuarã bosenu irirã usuyari merã ĩgũsã werenĩrĩrẽ neõ dupaturi péña marĩrokoa. Iri makã marã doebiri duarimasã, gajirã i ũmũ marã nemorõ oparã ããrĩmá. Iri makã marã yéa iriri merã ããrĩperero marãrẽ ĩgũsã ãrĩkatorire buremumakũ irima.

²⁴ Marĩpũya kerere weredupiyunerãrẽ, gajirã ĩgũyarãdere, irasũ ããrĩmakũ i ũmũgue ããrĩpererã masaka wẽjẽsũnerãrẽ i makã marã wẽjẽnerã ããrĩmá, ãrĩmi yũre turagũ Marĩpũre wereboegũ.

19

¹ Babilonia béodijusũdero pũrũ, ũmugasigue wárã turaro merã ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pébũ:

Aleluya, Marĩpũre usuyari sĩrã! ĩgũ marĩrẽ taugũ ããrĩmi. ĩgũrẽ buremurã! Turatarigũ ããrĩmi.

² Masakare keoro wajamoãgũ, diayeta irigu ããrĩmi. Iri makã Babilonia, nomeõ ãma merã kããbirarikugo irirosũ ããrĩbũ. Iri makã marãrẽ ããkũĩrã, i ãmũ marã ñerõ irima. Irasirigu Marĩpu, ãgũrẽ moãboerãrẽ ãgũsã wẽjẽdea waja iri makã marãrẽ wajamoãmi, ãrĩma.✠

³ Dupaturi ãsũ ãrĩma doja:

Aleluya, Marĩpure usuyari sĩrã! Iri makã neõ piriro marĩrõ ãjũ ãĩmikãkũnikõãrokoa, ãrĩma.✠

⁴ Veinticuatro oparã murã, wapikũrã okarã merã ejamejãja, ãgũsãya diapuserorire yebague moomejã, Marĩpure Opũ doarogue doagũre ãsũ ãrĩ buremuma:

—Irasũta ããrã. Aleluya, Marĩpure usuyari sĩrã! ãrĩma.

⁵ Pũũ Opũ doaro pũro ããrĩgũ ãsũ ãrĩmi:

Marĩ Opũre usuyari sĩka! ããrĩpererã ãgũrẽ moãboerã goepeyari merã ãgũrẽ buremurã: oparã, ubu ããrĩrã irasũ irika! ãrĩmi.✠

Jesucristore buremurã mojõsũari bosenũrẽ usuyarãkuma, ãrĩ weredea

⁶ Pũũ yũ wãrã masaka werenĩmakũ pẽbu. ãgũsã wádibu ãtãmu irirosũ, bũro bupu páro irirosũ busũma. ãsũ ãrĩma:

Aleluya, Marĩpure usuyari sĩrã! ãgũ marĩ Opũ, turatarigu, dapagorare ããrĩpererãrẽ doregũ ñajãsiami.✠

⁷ Usuyarã! Yũjũpũrãrĩgue wãri usuyari merã ããrĩrã! Marĩpure: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usuyari sĩrã! Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ ãgũrẽ buremurã merã ããrĩnũgãrĩnũ, ãgũ mojõsũari bosenũ ejasiãa. ãgũrẽ buremurã, ãgũ merã mojõsũabo, iri bosenũrẽ õãrõ ãmuyudeo irirosũ ããrĩma.✠

⁸ ãgũsã õãrĩ surĩ, gũrari marĩrĩ, bũro gosesiriri surĩ Marĩpu ãgũsãrẽ sĩdea sãñarã ããrĩma. Iri surĩ, Marĩpũyarã õãrĩrẽ iridea irirosũ ããrã, ãrĩma.✠

⁹ Pũũ Marĩpure wereboegũ yũre ãrĩmi:

—Ire gojaka: “Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ mojõsũari bosenũrẽ ãgũ siunerã usuyarã ããrĩma”, ãrĩ gojaka! ãrĩmi.

Yũre ãrĩnemomi doja:

—Diayeta ããrã yũ wereri. I Marĩpũya werenĩrĩ ããrã, ãrĩmi.

¹⁰ Irasũ ãrĩmakũ pẽgũ, ñadũkupuri merã ejamejã, ãgũrẽ buremubu iriadibu. Yũ ejamejãmakũ ããgũ, ãsũ ãrĩmi:

—Irire irasiribirikõãka! Mũ, mũyarã Jesũre buremurã ãgũ diaye weredeare iritũyarã irirosũta yũde Marĩpure moãboegũ ããrã. Irasirigu Marĩpu gapũre ejamejã, buremuka!

✠ 19:2 Dt 32.43; 2 R 9.7 ✠ 19:3 Is 34.10 ✠ 19:5 Sal 115.13 ✠ 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 ✠ 19:7 Ef 5.23-32 ✠ 19:8 Ap 7.14

Jesús diaye weredeare wereturiarã Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã wererosũta, Marĩpũ weredoredeare wereturiarã werema.

Juan, caballu boregũ weka peyagũyare werede

¹¹ Pũũ ãmũgasĩ tũpãmakũ ããbũ. Iro caballu boregũ ããrĩmĩ. Ñgũ weka peyagũ* ãsũ wãĩkũmi: “Ñgũ ãrĩrõsũta keoro irigũ, diaye irigũ ããrĩmi”. Ñgũ masakare Ñgũsã ñerõ iriri waja wajamoãgũ, Ñgũrẽ ãaturirã merã gãmewẽjẽgũ, diayeta yãmi. ¹² Ñgũya koye peame ãjũrĩ pũrã irirosũ gosebũ. Ñgũya dipurure wãri oparã peyari berorĩ peyami. Ñgũ wãirẽ Ñgũrẽ gojatúsũdero ããrĩbũ. Iri wãirẽ Ñgũ dita masĩmi. ¹³ Ñgũ sãñarĩñe yoarĩñe dí merã dibuadeañe ããrĩbũ. Ñgũ ãsũ wãĩkũmi. “Marĩpũya werenĩrẽ weregũ” wãĩkũmi. ¹⁴ Ñgũyarã surara ãmũgasigue marã Ñgũrẽ tũyama. Caballua borerã weka peyama. Ôãrĩ surĩ borerĩ, gũrari marĩrĩ surĩre sãñarã ããrĩmã. ¹⁵ Ñgũya disigue sareri majĩ usiri majĩ wiribũ. Iri majĩ merã i nikũ marãrẽ tarinũgãgũkumi. Ñgũ turari merã, kõme merã iridea yukũ merã Ñgũsãrẽ doremakũ, neõ sugũ Ñgũrẽ tarinũgãgũno bokatũbirikumi. Marĩpũ ããrĩpererã nemorõ turagũ i ãmũ marã ñerã merã guatarimi. Irasirigũ caballu boregũ weka peyagũ, sugũ Ñgũ turari merã igui karabipisãrõsũ Ñgũsãrẽ Ñgũ turari merã wajamoãgũkumi. ¹⁶ Ñgũya surĩro, Ñgũya ñũgãdere i wãirẽ gojatúsũdero ããrĩbũ: “Ñgũ ããrĩpererã oparã nemorõ Opũ, ããrĩpererã dorerã nemorõ Doregũ ããrĩmi”, ãrĩ gojatúsũdero ããrĩbũ.

¹⁷ Pũũ Marĩpũre wereboegũ abe ãmũmũgue nĩgũrẽ ããbũ. ããrĩpererã mimua ãmarõgue wũrãrẽ turaro merã ãsũ ãrĩmi:

—Nerẽrã aarika! Marĩpũ baari ãmurĩrẽ baarã aarika!

¹⁸ Wãri nikũ marã oparãya diire baarãkoa. Surara oparã, surara turarã, caballua, Ñgũsã weka peyarãya diire baarãkoa. ããrĩpererãya diire: moãboerã, moãboerã ããrĩmerã, oparã, ubu ããrĩrãya diire baarã aarika! ãrĩmi.

¹⁹ Pũũ gajirosũ deyogũre, i ãmũ marã oparã Ñgũsãyarã surara merã nerẽnerãrẽ ããbũ. Ñgũsã nerẽnerã ããrĩmã, caballu boregũ weka peyagũ merã, Ñgũyarã surara merã gãmewẽjẽmurã. ²⁰ Caballu boregũ weka peyagũ gapũ gajirosũ deyogũre peresu irimi. Gajigũ: “Ëmũgasigue marã Opũyare weregũ ããrã”, ãrĩ ãrĩkatodidere peresu irimi. Ñgũ ãrĩkatodi gapũ gajirosũ deyogũ ãũrõ deyoromurĩrẽ iridi ããrĩmĩ. Ñgũ deyoromurĩrẽ iridea merã gajirosũ deyogũ wãrĩ gojatúsũnerãrẽ, Ñgũ keori weadeare bũremurãrẽ Ñgũ ãrĩkatorire pẽmakũ iridi ããrĩmĩ. “Yũ wereri ãmũgasigue marã Opũya

* 19:11 Caballu boregũ weka peyagũ, Jesucristota ããrĩmi.

ããrã”, ãrĩ ãrĩkatodi ããrĩmí. Caballu boregu weka peyagu ãgũsã pẽrãrẽ peresu iriadero pũũ, ãgũsãrẽ okarãrẽta peamegue béomi. Iri peame dia wádiya irirosũ wári peame azufre wãikuri poga merã ãjũrĩme ããrĩbá. ²¹ Pũũ ãgũsãyarã surara dũyarãrẽ sareri majĩ ãgũya disigue wiriri majĩ merã wẽjẽmi. Irasũ ãgũ wẽjẽadero pũũ, mimua ãgũsãya dũpũrima diire baayapitariakõãma.

20

Mil bojorigora Cristo ãgũyarã merã masakare doregũkumi, ãrĩ gojadea

¹ Pũũ gajigu Marĩpure wereboegu ãmũgasigue merã dijari-makũ ããbũ. Bũro ãkũãrĩ gobema sawire, wárida kõmedadere opami. ² Irasũ dijarigu, pĩrũrẽ ñeãmi. ãgũ pĩrũ neõgoraguere deyoadi, Satanás wãikugu, wãtĩ ããrĩmi. ãgũrẽ ñeã, kõmeda merã suami, mil bojorigora peresu iribu. ³ Sua odo, bũro ãkũãrĩ gobegue béodijumi, i ãmũ marãrẽ mil bojorigora ãrĩkatobirikõãburo, ãrĩgũ. Irasũ béodiju odo, iri gobema makãpũrore sawi merã bia, wĩtãbiatokõãmi. Irasirigu mil bojori tariadero pũũ, dupaturi ãgũrẽ mériñũrĩgãta wiugũkumi dapa.

⁴ Pũũ oparã doarigue doarãrẽ ããbũ. Marĩpũ ãgũsãrẽ masaka irideare: “I gapũ õãbũ, i gapũ õãbiribũ”, ãrĩ were-murãrẽ pídi ããrĩmí. Gajirãdere ããbũ. ãgũsã Jesúya kerere, Marĩpũyare weredeã waja ãgũsãya dipure diti béosũnerã ããrĩmá. Gajirosũ deyogure, ãgũ keori weadeadere neõ bũremubirinerã ããrĩmá. ãgũsãya diapuserorire, o mojõrĩrẽ ãgũ wãirẽ gojatũdorebirinerã ããrĩmá. Irasirirã gajirã ãgũsãrẽ wẽjẽnerã ããrĩmá. ãgũsãrẽ wẽjẽdero pũũ masã, dupaturi okarã ããrĩnerã ããrĩmá. Mil bojorigora Cristo merã dorenerã ããrĩmá. ⁵⁻⁶ Iri masãrĩ, ããrĩpũroriri masãrĩ ããrã. ããrĩpererã masãpũrorirã, Marĩpũyarã bũro usũyarã ããrĩrãkuma. Neõ dupaturi boabiri, perebiri peamegue waabirikuma. Marĩpũ, irasũ ããrĩmakũ Cristo iũrõ paía ããrĩrãkuma. Mil bojorigora Cristo merã masakare dorerã ããrĩrãkuma. Iri mil bojori tariadero pũũ, gajirã boanerã masãrãkuma.

Wãtẽa opũ béosũgũkumi, ãrĩ gojadea

⁷ Iri mil bojori tariadero pũũ, wãtẽa opũ peresugue ããrĩgũ wiusũgũkumi. ⁸ ãgũ wiriadero pũũ, ããrĩperero i ãmũ marãrẽ ãrĩkatogu waagũkumi. “Náka, gãmewẽjẽrã”, ãrĩgũ, Gog wãikuro marãrẽ, Magog wãikuro marãdere ãrĩkatogu waagũkumi. Irasirirã, ãgũ ãrĩkatorire pérã, ãgũsãyarã surarare siu neõrãkuma gãmewẽjẽmurã. Dia wádiyama ãmipa yerire keo

bokatĩũña marĩrõ irirosũ, ĩgũsāyarā surarare keo bokatĩũña marĩrokoa. Wárāgora āārĩrākuma.

⁹ Irasirirā i nikũ āārĩpereroguerē āārĩseyanugā, Marĩpũyarā āārĩrĩ makā ĩgũ maĩrĩ makārē kāmūtābianugājarākuma. ĩgũsā irasũ kāmūtābianugājadero pũrũ, Marĩpũ ĩgũsārē ũmũgasima peame merā soepeogukumi. ¹⁰ Irasũ waadero pũrũ, wātĩrē ĩgũsārē ārĩkatodire pērebiri peamegue bēogukumi. Iri peame, dia wādīya irirosũ āārĩrĩ peame azufre merā ũjũrĩme āārā. Irogue gajirosũ deyogure, gajigũ: “Ũmũgasigue marā Opũyare weregũ āārā”, ārĩkatodire bēosiami. Irogue āārĩrā, ũmũrĩ, ñamirĩ neõ perero marĩrõ bũro pũrĩrikurākuma.

Masakare wajamoātĩnurĩmarē gojadea

¹¹ Pũrũ wáro Opũ doaro borerore ĩābũ. Iro doarogue doagũdere ĩābũ. ĩgũ ĩũrõrē i nikũ, ũmũgaside dederipereakõābũ. Neõ deyobiribũ. ¹² Pũrũ boanerā iro doarogue doagũ ĩũrõ nímakũ ĩābũ. Ubu āārĩrā, oparāde āārĩmā. Irogue ĩgũsā níripoeta Marĩpũ ĩgũ gojadea pũrĩrē tũpāmi. Iri pũrĩgue masaka irideare gojatúdea āārĩbũ. Gaji pũ ĩgũ merā pērebiri okari opamurā wāĩrē gojatúdea pũ āārĩbũ. Irasirigũ iri pũrĩgue gojatúdeare ĩā odo, boanerārē ĩgũsā irideare keoro wajarimi. ¹³ Dia wādīyague mirĩnerā, boanerā āārĩrõgue āārĩnerāde ĩgũ ĩũrõ āārĩmā. Irasirigũ Marĩpũ, Opũ doarogue doagũ āārĩpererārē ĩgũsā irideare keoro wajarimi. ¹⁴ Pũrũ boarire, boanerā āārĩrõdere pērebiri peamegue bēokõāmi. Iri peame, wādīya irirosũ āārĩrĩ peame āārĩbũ. Irasirirā irogue bēosũrāno dupaturi boarā irirosũ dujama. Marĩpũ merā neõ āārĩbirikuma. ¹⁵ Irasirirā āārĩpererā Marĩpũ merā pērebiri okari opamurā wāĩrē gojatúdea pũgue gojatúsũña marĩnerā pērebiri peamegue bēosũma.

21

Ũmũgasi, i nikũde maama dita gorawayurĩmarē gojadea

¹ Pũrũ yũ Juan, ũmũgasi, i nikũde maama āārĩrĩrē ĩābũ. Āārĩpũrorideā dari ũmũgasi, i nikũ dederidijapereakõābũ. Dia wādīya marĩbũ pama. ² Neõ ñerĩ marĩrĩ makā, ũmũgasi Marĩpũ pũrogue āārĩrĩ makā dijarimakũ ĩābũ. Iri makā, maama makā, Jerusalén wāĩkũrĩ makā āārĩbũ. Ōārõ deyori makā, mojósuabo igo marāpũ suyuburo, ārĩgõ, surĩro õārõ sãñadeo irirosũ āārĩbũ. Marĩpũ āsũta i makārē āmuyudi āārĩmĩ. ³ Pũrũ Opũ doaro pũro āārĩgũ, turaro merā āsũ ārĩ werenĩmakũ pēbũ: —Ōārõ péka! Dapagora Marĩpũ masaka watope āārĩmi. ĩgũsā merā āārĩgũkumi. ĩgũsā ĩgũyarā āārĩrākuma. ĩgũta ĩgũsā merā āārĩ, ĩgũsā Opũ āārĩgũkumi. ⁴ Āārĩpereri ĩgũsāya kódeko

wiririre niũgukumi. Boari, bujawereri, kó oreri, pũrĩrikuride neõ marĩrokoa. I ũmuma ããrãdea ããrĩpereri pereakõãbu, ãrĩmi.

⁵ Pũru Marĩru, Opu doarogue doagu ãsũ ãrĩmi:

—Ããrĩpererire maama dita gorawayumakũ yáa, ãrĩmi.

Pũru ãsũ ãrĩmi doja:

—Yũ ãrĩrĩrẽ gojaka! Yũ ãrĩrĩ diayeta ããrã. Irasiriro yũ ãrĩrõsũta waarokoa, ãrĩmi.

⁶ Pũru yũre ãsũ ãrĩmi doja:

—Iropata ããrã. Yũ neõgoraguere ããrĩpereri i ũmumarẽ ããrĩmakũ iridi, i ããrĩpererire peremakũ iribu ããrã. Yũre gããmerã, ñemesiburã bũro iirĩduarã irirosũ ããrĩma. Irasirigu ĩgũsãrẽ perebiri okari sĩrĩ deko*, ũmawiuroma dekore tĩãgũkoa. Wajamarĩrõ iri dekore iirĩrãkuma. ⁷ ããrĩpererã ñerõ tarikererã yũre bũremuduũmerãrẽ ããrĩpereri yũ: “Sĩgũra”, ãrĩdeare sĩgũkoa. ĩgũsã Opu ããrĩgũkoa. ĩgũsã, yũ pũrã ããrĩrãkuma. ⁸ Gajirã gapũ masakare gũisã, yaare pirirã, yũre bũremumerã, ñetariro irirã, wẽjẽrĩmasã, ũma, nome merã, nome ũma merã ñerõ kõãbirarikurã, yéa ããrĩrã iririkurã, keori weadeare bũremurã, ããrĩpererã ãrĩkatorikurã peamegue waarãkuma. Iro dia wádiya irirosũ ããrĩrĩ peame azufre merã ũjũrĩme ããrã. Irogue waarã, yũ merã neõ ããrĩbirikuma. Irasirirã dupaturi boarã irirosũ dujarãkuma, ãrĩmi.

Maama makã Jerusalẽmarẽ weredea

⁹ Pũru sugũ Marĩpũre wereboegu yũ pũrogue ejami. ĩgũ su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari pari opanerã merãmu, Marĩpũ masakare wajamoãdoregu pĩnerã merãmu ããrĩmĩ. ãsũ ãrĩmi yũre:

—Ĩãgũ aarika! Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ mojõsuabore† ĩmugũkoa murẽ, ãrĩmi. ¹⁰ Irasirigu Őãgũ deyomarĩgũ, kërõ irirosũgue yũre Marĩpũya makãrẽ ĩãmakũ irimi. Ũmadi ũtãũ wekague yũre ãĩmurĩa, irogue Marĩpũya makãrẽ Jerusalẽrẽ neõ ñerĩ marĩrĩ makãrẽ, Marĩpũ pũrogue ũmugasigue merã dijariri makãrẽ ĩmumi. ¹¹ Marĩpũ goesiriri merã, jaspe wãĩkariye, wajapariye, õãrõ deko sũririye irirosũ deyoriye goesirirosũ goesiribu. ¹² Iri makã tũro wãri sãrĩrõ ũmarĩ sãrĩrõ ããrĩbũ. Iri sãrĩrõrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarigora makãpũrori ããrĩbũ. Iri makãpũroriku sugũ

* **21:6** San Juan 11.25: Jesús ãrĩmi: —Yũ boanerãrẽ masãmakũ irigu, ĩgũsãrẽ okari sĩgũ ããrã. Yũre bũremugũ boadigue ããrĩkeregu, okagũkumi, ãrĩmi. San Juan 14.6: Jesús ãrĩmi doja: —Yũ dita Yũpũ pũrogue waarĩ maa irirosũ ããrã. Yũ diyayema ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ irigu, ĩgũsãrẽ okamakũ irigu ããrã. Yũ merãta Yũpũ pũrogue waarãkuma, ãrĩmi. Irasirigu Jesús perebiri okarire sĩrĩ deko irirosũ ããrĩmi. ĩgũrẽ bũremurã ĩgũ Pagũ pũro i perebiri okarire opamurã ããrĩma. † **21:9** Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũrẽ bũremurã maama makã Jerusalẽn marã ããrĩmurã ĩgũ mojõsuabo irirosũ ããrĩma.

Marĩpũre wereboegu koremi. Iri makã makãpũroriguere Israel bumarã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari buri marã wãirẽ gojatúsũbu. ¹³ Iri sãrĩrõrẽ abe mũrĩriro gapũ ure makãpũro ããrĩbũ. Sur gapũ ure makãpũro, norte gapũ ure makãpũro, abe ñajãrõ gapũ ure makãpũro ããrĩbũ. ¹⁴ Iri sãrĩrõ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari paga ùtã majĩrĩ weka peyabũ. Iri ùtã majĩrĩku Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ buedoregu beyenerã wãirẽ gojatúsũbu.

¹⁵ Marĩpũre wereboegu yũre weregu keodi oro merã iridire opami. Iri makãrẽ, iri makãma makãpũroridere, iri sãrĩrõdere keobu irimi. ¹⁶ Igũ keodi merã iri makãrẽ keo odomakũ, dos mil doscientos kilõmetros yoari makã, iropata eyari makã, iropata ùmarõde ããrĩbũ. ¹⁷ Pũru iri makãma sãrĩrõrẽ keomi. “Sesenta y cinco metros ããrã”, ãrĩmi. Marĩ masaka keorosũta keomi.

¹⁸ Iri sãrĩrõ jaspe wãikũri ùtãye merã iridea sãrĩrõ ããrĩbũ. Iri makã oro merã iridea makã ããrĩbũ. Iri oro gajino morẽña marĩrĩ, õãrõ deko sariri irirosũ deyobũ. ¹⁹ Iri sãrĩrõ doka ããrĩrĩ ùtã majĩrĩrẽ ããrĩpereri wajapariyeri merã mamudea ããrĩbũ. ããrĩpũroriri majĩ jaspe wãikũriye ããrĩbũ. Iriye pũrũma majĩ zafiro wãikũriye ããrĩbũ. Peye pũrũma majĩ ágata wãikũriye, ureye pũrũma majĩ esmeralda wãikũriye ããrĩbũ. ²⁰ Wapikũriyeri pũrũma majĩ ónice wãikũriye ããrĩbũ. Su mojõma pũrũma majĩ cornalina wãikũriye, su mojõma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejari pũrũma majĩ crisólito wãikũriye ããrĩbũ. Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejari pũrũma majĩ berilo wãikũriye ããrĩbũ. Su mojõma pere gaji mojõ ureru pẽrẽbejari pũrũma majĩ topacio wãikũriye ããrĩbũ. Su mojõma pere gaji mojõ wapikũdiru pẽrẽbejari pũrũma majĩ crisoprasa wãikũriye ããrĩbũ. Pe mojõma pũrũma majĩ acinto wãikũriye ããrĩbũ. Pe mojõma pere su gubu suru pẽrẽbejari pũrũma majĩ amatista wãikũriye ããrĩbũ. ²¹ Iri sãrĩrõrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari makãpũrori, perla merã iridea seri ããrĩbũ. Iri serĩku suye perlaye merã iridea dita ããrĩbũ. Iri makã deko waarĩ maa, oro gajino morẽña marĩrĩ merã iridea maa, õãrõ deko sariri irirosũ deyori maa ããrĩbũ.

²² Iri makãrẽ Marĩpũya wiire iãbiribu. Iri makã ããrĩpererogue Marĩpũ turatarĩgu, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũde ããrĩrõ ããrĩbũ. Irasiriro iri makã ããrĩperero Marĩpũya wii irirosũ ããrĩbũ. ²³ Iri makã abe ùmũmũ, ñamimũde boyoro gããmebea. Marĩpũ gosesiriri merã õãrõ boyoa. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũde iri makãrẽ sããgodiru irirosũ boyomi. ²⁴ Irasirirã i ùmũ marã Marĩpũ taunerã iri makãma boyori merã ããrĩrãkuma. I ùmũ marã oparã iri makãgue Igũsã õãrĩ oparire sãrã ãĩjarosũ Marĩpũre:

“Ōātaria mu”, āri, usuyari sīrākuma. ²⁵ Ūmarē iri makāma makāpūrōri tūpādea āārīrokoa. Iroguere neō ñami marīrokoa. ²⁶ Wāri nikū marā īgūsā ōārī oparire iri makāgue sīrā āījarosū Marīpūre b̄remurā ejarākuma. ²⁷ Ŋerī āārīrī gapure iri makāguere neō āīñajābirikuma. Ŋerō iririkurā, ārikatorikurāde neō iri makāguere ñajābirikuma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū merā p rebiri okari opamurā īgūya gojadea pūgue īgūsā wāi gojatūsūnerā āārīma. īgūsā dita iri makāguere ñajārākuma.

22

¹ P̄ru Marīpūre wereboegu yure īmumi. Iriyama deko p rebiri okari sīrī deko* āārībū. Ōārō deko suridiya, diumajī irirosū āārībū. Marīpū, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya doaro doka wiribū. ² Iri makā dekoma maa, wāri maague ūmayobū. Iriya pe gapū t̄rorire p rebiri okari sīrī yukū nībū. Iri yukū aberikū dukakūa. Su bojorire, pe mojōma pere su gubu peru p̄rēbejarigora dukakūa. Irigūma pūrī i ūmū marā masaka pūrīrikurire tauri pūrī āārā. ³ Irasiriro neō pūrīrī marīrokoa. Iri makāgue Marīpū, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya doaro āārīrokoa. īgūyarā īgūrē b̄remurākuma. ⁴ īgūya diapure īārākuma. īgūsāya diapuserorire īgū wāirē tuuyasūrā āārīrākuma. ⁵ Iroguere ñami neō marīrokoa. Irasirirā iro āārīrā sīāgoriduparure, abe boyoridere gāamebirikuma. Marīpū boyori merā āārīrākuma. īgū merā neō piriro marīrō dorenīrākuma.

Jesucristo i ūmūgue dupaturi aariburo mērō d̄yāa, ārī gojadea

⁶ P̄ru Marīpūre wereboegu yure āārīmi:

—Yū wereri diaye āārīrī āārā. Irasiriro yū āārīrōsūta waarokoa. Marīpū īgūya kerere weredupiyurārē īgūyare masīmakū irigū āārīmi. īgūrē wereboegure iriumi īgūrē moāboerārē mērōgā p̄ru waaburire masīdoregū, āārīmi.

⁷ Irasirigū Jesús āsū āārīmi:

—Mērōgā p̄ru aarigūkoa. Irasirirā, Yūpūya kere i papera pūgue gojadeare iritūyarā usuyarākuma, āārīmi.

⁸ Yū Juan, i āārīpererire pé, īābū. Irasirigū irire pé, īādero p̄ru, yure īmuadi Marīpūre wereboegūya guburi p̄ru

* **22:1** San Juan 11.25: Jesús āārīmi: —Yū boanerārē masāmakū irigū, īgūsārē okari sīgū āārā. Yure b̄remugū boadigue āārīkeregū, okagūkumi, āārīmi. San Juan 14.6: Jesús āārīmi doja: —Yū dita Yūpū p̄rogue waarī maa irirosū āārā. Yū diayemarē masakare masīmakū irigū, īgūsārē okamakū irigū āārā. Yū merāta Yūpū p̄rogue waarākuma, āārīmi. Irasirigū Jesús p rebiri okarire sīrī deko, p rebiri okarire sīrī yukū irirosū āārīmi. īgū merā īgūrē b̄remurā īgū P̄ru p̄ru i p rebiri okarire opamurā āārīma.

ñadukupuri merã ejamejãjabu ãgũrẽ buremubu. ⁹ Yũre ãgũ gapu ãrĩmi:

—Irire irasiribirikõãka! Mu, mũyarã Marĩpũya kerere weredupiyurã, ããrĩpererã i papera pũma dorerire irirã irirosũta yũde Marĩpũre moãboegu ããrã. Irasirigu Marĩpũ gapure ñadukupuri merã ejamejã, buremuka! ãrĩmi.

¹⁰ Pũru yũre ãrĩnemomi:

—I pũgue: “Ãsũ waarokoa”, ãrĩ gojadea keoro waaburo, mérõ duyãa. Irasirigu, Marĩpũya kere i pũgue gojadeare duũrogu opabirikõãka! Yayeri ããrĩbea. ¹¹ Irasirirã ñerã i kerere pẽduamerã mũrãrõta ãgũsã gããmerõ irinikõãburo. Ñerĩrẽ iririkũrãde mũrãrõta ñerĩrẽ irinikõãburo. Õãrõ irirã gapu mũrãrõta õãrõ irinikõãburo. Marĩpũ gããmerĩrẽ iririkũrãde mũrãrõta irire irinikõãburo, ãrĩmi.

¹² Pũru Jesús ãsũ ãrĩmi:

—Ãsũta ããrã. Gũñaña marĩrõ aarigũra. Masakakũre yũ sĩburire opãa. ãgũsã iriderosũta ãgũsãrẽ keoro sĩgũra. ¹³ Yũ neõgoraguere ããrĩpereri i ãmũmarẽ ããrĩmakũ iridi, i ããrĩpererire peremakũ iribu ããrã. Yũ i ãmũrẽ iriburo dupiyuro ããrĩsiabu. Iri pereadero pũru, ããrĩnikõãgũkoa, ãrĩmi.

¹⁴ ããrĩpererã ãgũsã ñerĩ irideare pirirã usũyarãkuma. Suri koe odo, gũrari marĩrĩ sãñanerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã iri makãma makãpũrorire tariñajãrãkuma. Iri makãma yuku perebiri okari sĩrĩ yuku dukare baarãkuma. ¹⁵ Gajirã ñerõ iririmasã gapu iri makãgue ñajãbirikuma. ãgũsã yãa ããrĩrã iririkũrã, ãma, nome merã, nome ãma merã ñerõ kõãbirarikũrã, wẽjẽrĩmasã, keori weadeare buremurã, ãrĩkatorikũrã ããrĩma.

¹⁶ 'Yũ Jesús, yũre wereboegure iriubu, mũsã yũre buremurãrẽ i papera pũmarẽ werebure. Opũ David parãmi ããrĩturiagu ããrã. Neñukãmu boyodiru õãrõ boyoro irirosũ ããrĩgũ, maama perebiri ãmũrẽ pĩgu ããrã, ãrĩmi.

¹⁷ Õãgũ deyomarĩgũ, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũyarãde ãgũ mojõshabo irirosũ ããrĩrã ãgũrẽ ãsũ ãrĩma: “Aarika!” ãrĩma. ããrĩpererã irire ãrĩmakũ pẽrãde: “Aarika!” ãrĩburo. Ñemesiburã iirĩduarã, perebiri okari sĩrĩ dekore iirĩrã aariburo. Wajamarĩrõ iri dekore iirĩrãkuma.

¹⁸ Yũ Juan, ããrĩpererã Marĩpũya kere i pũgue gojadeare pẽrãrẽ gopeyari merã ãsũ ãrĩ weregũra: “I pũgue gojadeare gaji bueri merã morẽsóo werenemorãrẽ Marĩpũ wajamoãgũkumi. I pũgue wajamoãburire gojaderosũta ãgũsãrẽ wajamoãgũkumi. ¹⁹ Gajirã Marĩpũya kere i pũgue gojadeare gorawayurãrẽ ãsũ irigũkumi. ãgũsãrẽ perebiri okari sĩrĩ yuku dukare sĩboadeare sĩbirikumi. Irasirirã Marĩpũ merã neõ ñerĩ

marĩĩ makãgue ããrĩnĩkõãbirikuma. Irire i pũgue gojasũa”,
ãrĩmi.

²⁰ Jesús irire weregũ, ãsũ ãrĩmi:

—Irasũta ããrã. Mérõ dũyáa yũ aariburo, ãrĩmi.

Irasũta waaburo. Gũa Opũ Jesús aarika!

²¹ Marĩ Opũ Jesús musã ããrĩpererãẽ õãrõ iritamuburo.
Irasũta ããrĩburo.